FRANSIZCADAN ÇEVİREN:
İSMAİL YERGUZ

ÜÇ SİLAHŞÖRLER

YİRMİ YIL SONRA

ALEXANDRE
DUMAS

ALFA

ÜÇ SİLAHŞÖRLER 2
YİRMİ YIL SONRA

ALEXANDRE DUMAS (24 Temmuz 1802-5 Aralık 1870)

Kendi adını taşıyan ve yazar olan oğlu Alexandre Dumas (fils) karıştırılmaması için Alexandre Dumas, père olarak da anılır. Afrika Antiller kökenli bir general olan babasını küçük yaşta kaybetmesinden dolayı çok iyi bir eğitim alamamıştır. Collège de Villers Cottrêts'deki ilk öğreniminin ardından 1822 yılında, yaşadığı sefalet ve yoksulluktan kurtulmak için Paris'e gitmeye karar vermiştir. Orada bir süre noter katibi olarak çalışmıştır. Yazmaya tiyatro oyunlarıyla başlamış ve ilk oyunu olan *III. Henri ve Sarayı* büyük bir başarı sağlamıştır. *Monte Cristo Kontu*, *Üç Silahşörler*, *Yirmi Yıl Sonra*, *Demir Maskeli Adam*, *Kraliçe Margot* ve *Siyah Lale* gibi eserleriyle en çok okunan Fransız yazarlardan biri olmuş ve eserleri yüzden fazla dile çevrilmiştir. Babasının kökeni nedeniyle zaman zaman ayrımcılığa maruz kalmıştır. İki yüzüncü doğumgününde külleri Panthéon'a taşınmıştır.

JEAN-ADOLPHE BEAUCÉ (2 Ağustos 1818-13 Temmuz 1875)

Fransız ressam ve illüstratör Beaucé çok sayıda savaş sahnesinin yanı sıra Alexandre Dumas'nın eserlerinden bazılarını resmetmiştir. 1843 yılından itibaren Fransız Ordusunun Kuzey Afrika, Ortadoğu ve Meksika seferlerini takip etmiştir.

İSMAİL YERGUZ (1948)

İstanbul Üniversitesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirdi. Orta ve yüksek öğretim kurumlarında ders verdi. Türkiye'de çıkan belli başlı büyük ansiklopedilerde çevirmen, yazar, yönetici olarak çalıştı. Gazetelere ve dergilere çeviriler yaptı, yazılar yazdı. Fransız Kültür Bakanlığının davetlisi olarak iki ay süreyle Fransa'da, Belçika Kültür Bakanlığının davetlisi olarak da bir ay süreyle Belçika'da uluslararası düzeyde çeviri çalışmalarına katıldı. Fransa'da Türkiye Mevsimi programı çerçevesinde genç çevirmenlerin yönlendirilmesine katkıda bulunmak amacıyla Fransa'nın Arles kentinde çalışmalar yaptı. Bugüne kadar yaklaşık iki yüz kitap çevirmiş olan Yerguz çeviri çalışmalarını sürdürmektedir.

Vinct Ans Apres: Üç Silahşörler 2 - Yirmi Yıl Sonra
© 2017, ALFA Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Kitabın Türkçe yayın hakları Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti.'ne aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni M. Faruk Bayrak
Genel Müdür Vedat Bayrak
Yayın Yönetmeni Mustafa Küpüşoğlu
İllüstratör Jean-Adolphe Beaucé
Çeviren İsmail Yerguz
Son Okuma Elif Yeşilkaya
Kapak Tasarımı Füsun Turcan Elmasoğlu
Sayfa Tasarımı Zuhal Turan

ISBN 978-605-171-591-9
1. Basım: Kasım 2017

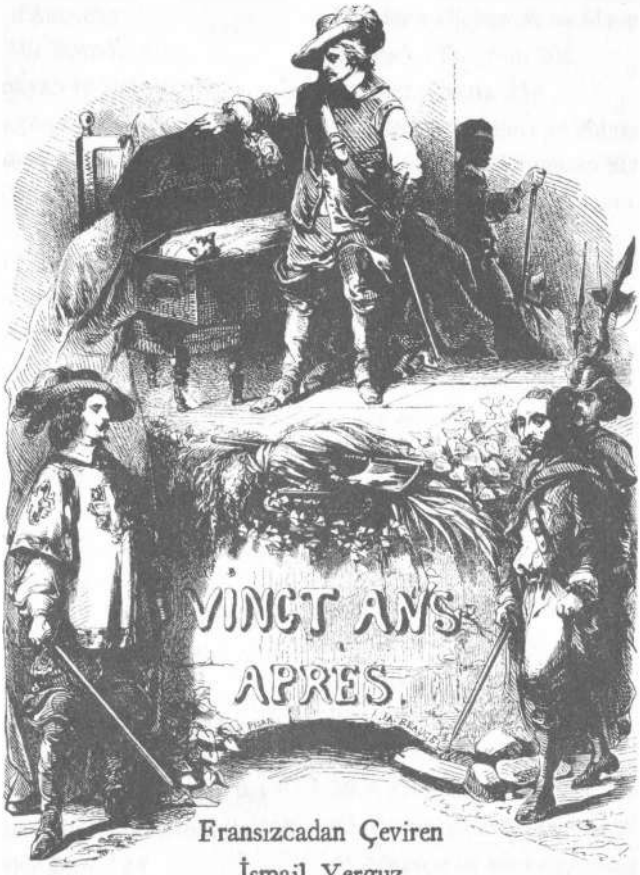
Baskı ve Cilt
Melisa Matbaacılık
Çiftehavuzlar Yolu, Acar Sanayi Sitesi, No: 8, Bayrampaşa-İstanbul
Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29
Sertifika no: 12088

Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Alemdar Mahallesi, Ticarethane Sokak No: 15 34110 Cağaloğlu-İstanbul
Tel: (0212) 511 53 03 Faks: (0212) 519 33 00
www.alfakitap.com - info@alfakitap.com
Sertifika no: 10905

ÜÇ SİLAHŞÖRLER 2

Yirmi Yıl Sonra

Alexandres Dumas

Fransızcadan Çeviren
İsmail Yerguz

ALFA | KLASİK

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Richelieu'nün Hayaleti, 9
2. Gece Devriyesi, 17
3. İki Eski Düşman, 26
4. Anne d'Autriche Kırk Altı Yaşında, 40
5. Gaskonyalı ve İtalyan, 49
6. D'Artagnan Kırk Yaşında, 54
7. D'Artagnan Sıkıntıya Düşüyor Ama Eski Tanıdıklarından Biri Yardımına Koşuyor, 60
8. Yarım Liranın Bir Papaz Çömezi ve Bir Korocu Çocuk Üstünde Yapabileceği Farklı Etkiler, 69
9. D'Artagnan Aramis'i Çok Uzaklarda Ararken Planchet'nin Terkisinde Olduğunu Nasıl Fark Ediyor?, 78
10. Rahip d'Herblay, 85
11. İki Uyanık, 93
12. Mösyö Porthos du Vallon de Bracieux de Pierrefonds, 103
13. D'Artagnan, Porthos'u Gördüğünde Paranın Mutluluk Getirmediğini Nasıl Anladı, 109
14. Porthos'un Durumundan Hoşnut Olmamasına Karşılık, Mousqueton'un Kendi Durumundan Pek Hoşnut Olduğunun Kanıtıdır, 119
15. İki Melek Başı, 124
16. Bragelonne Şatosu, 132
17. Athos'un Diplomasisi, 141
18. Mösyö de Beaufort, 151
19. Beaufort Dükü, Vincennes Burcunda Nasıl Vakit Geçiriyordu, 157
20. Grimaud İşe Giriyor, 167
21. Marteau Baba'nın Halefinin Hamur İşlerinin İçindekiler, 179
22. Marie Michon'un Bir Macerası, 189
23. Rahip Scarron, 203
24. Saint Denis, 218
25. Mösyö Beaufort'un Hapisten Kaçmasının 40 Yolundan Birisi, 226
26. D'Artagnan Tam Zamanında Geliyor, 236
27. Anayol, 246
28. Karşılama, 254
29. Zavallı Broussel, 264
30. Dört Eski Arkadaş Tekrar Görüşmek İçin Hazırlanıyor, 272
31. Place Royale, 281
32. Oise Irmağındaki Sal, 287
33. Çarpışma, 296
34. Keşiş, 302
35. Günah Çıkarma, 314
36. Grimaud Konuşuyor, 320
37. Savaş Arefesinde, 326
38. Eski Günleri Hatırlatan Bir Yemek, 338
39. I. Charles'ın Mektubu, 348
40. Cromwell'ın Mektubu, 355
41. Mazarin ve Madam Henriette, 363
42. Bahtsızlar Rastlantıyı Kimi Zaman Tanrı'nın Yardımı Gibi Görür, 370
43. Amca ve Yeğen, 379
44. Babalık, 384
45. Yardım İsteyen Bir Kraliçe Daha, 394

İKİNCİ BÖLÜM

1. İlk Eylemin, Her Zaman En İyisi Olduğunun Kanıtıdır, 407
2. Lens Zaferi Ayini, 414
3. Saint-Eustache'lı Dilenci, 433
4. Saint-Jacques-La-Boucherie Kulesi, 445
5. Ayaklanma, 453
6. Ayaklanma Tam Bir İsyana Dönüşüyor, 461
7. Felaketin Anımsattıkları, 475
8. Görüşme, 482
9. Kaçış, 489
10. Piskopos Yardımcısı'nın Arabası, 503
11. D'Artagnan ve Porthos, Saman Satarak Biri İki Yüz On Dokuz ve Diğeri İki Yüz On Beş Louis Altını Nasıl Kazandı, 517
12. Aramis'ten ve Artos'tan Haber Alınıyor, 527
13. Bir Mangıra Sattı Kralı Andını Bozan İskoçyalı, 540
14. İntikamcı, 549
15. Olivier Cromwell, 560
16. Asilzadeler, 566
17. Rab İsa, 572
18. Yüreklilerin Cesaretlerini, Sağlam Midelerinde İştahlarını En Güç Koşullarda Bile Kaybetmediklerinin Kanıtıdır, 581
19. Düşük Majeste'ye Selam, 590
20. D'Artagnan Bir Plan Kuruyor, 599
21. Lansquenet Partisi, 612
22. Londra, 619
23. Dava, 627
24. White Hall, 638
25. İşçiler, 649
26. Remember, 658
27. Maskeli Adam, 665
28. Cromwell'in Evi, 675

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1. Konuşma, 687
2. "Şimşek" Adlı Filika, 697
3. Porto Şarabı, 710
4. Kader, 727
5. Kızartılmaktan Kurtulan Mousqueton Çiğ Çiğ Yenme Tehlikesi Atlatıyor, 736
6. Dönüş, 746
7. Elçiler, 754
8. Başkomutanın Üç Yardımcısı, 764
9. Charenton Savaşı, 780
10. Picardie Yolu, 791
11. Anne d'Autriche'in Minnettarlığı, 801
12. Mazarin'in Krallığı, 808
13. Önlemler, 812
14. Kafa ve Kol, 819
15. Kol ve Kafa, 832
16. Mazarin'in Kuyulu Zindanları, 842
17. Toplantı, 846
18. Nihayet Porthos'un Baron, d'Artagnan'ın da Yüzbaşı Olma Olasılığı Güçleniyor, 854
19. Kalem ve Tehdit, Kılıç ve Sadakatten Daha Çabuk ve Daha Etkili İş Görüyor, 863
20. Kralların Ülkelerinin Başkentine Girmelerinin, Bazen Çıkmaktan Daha Zor Olduğunun Kanıtıdır, 880

Sonuç, 894

BİRİNCİ BÖLÜM

I
RICHELIEU'NÜN HAYALETİ

Daha önceden bildiğimiz Kardinal Sarayı'nın bir odasında, köşeleri yaldız gümüş kaplı, üstü kitap ve kâğıtlarla dolu bir masanın yanında, başını ellerinin arasına almış bir adam oturmuştu.

Arkasında ateşten kıpkırmızı kesilmiş, alev alev yanan odunları yaldızlı ızgaraların üstüne dökülen büyük bir şömine vardı. Mumlarla dolu koca bir şamdanın ışığının ön taraftan aydınlattığı düşünen adamın gösterişli giysileri, ocağın aleviyle arka taraftan da aydınlatılıyordu.

Bu kırmızı uzun cüppeye, gösterişli dantellere, düşüncelere dalmış ve iki büklüm olmuş adamın soluk yüzüne, odanın sessizliğine, bekleme odalarının ıssızlığına, kapıların önünde gezinen muhafızların ölçülü adımlarına bakarak, Kardinal Richelieu'nün hayaletinin hâlâ odada olduğu sanılabilirdi.

Yazık ki, büyük adamın gölgesi vardı aslında odada. Fransa zayıflamış, Kral'ın otoritesi sarsılmaya yüz tutmuş, gitgide güçlenmekte olan senyörler ortalığı karıştırmaya başlamış, düşman sınırları aşmıştı. Bu durum, Richelieu'nün artık yerinde olmadığını belli ediyordu.

Ama kırmızı cüppenin yaşlı Kardinal'in cüppesi olmadığını asıl gösteren, biraz önce sözünü ettiğimiz ve yaşayan birinden çok, bir hayaletin sessizliğini anımsatan ıssızlıktı. Gözdeler çekip gitmiş, koridorlar boş kalmıştı, avluları yalnızca muhafızlar doldurmuştu. Sokaklardan yükselmeye başlayıp, Başbakan'a karşı birleşen büyük bir kentin soluğuyla sarsılan odaya alaycı duygular sızıyordu ve nihayet uzaklardan gelen ve neyse ki,

bir amaç güdülmeden atılan silahların çıkardığı sesler, Krallık Sarayı'na (çünkü Kardinal Sarayı bile ad değiştirmişti), muhafızlara, İsviçreli askerlere, silahşörlere ve askerlere bundan böyle halkın da silahlı olduğunu kanıtlıyordu yalnızca.

İşte Richelieu'nün bu silik gölgesi Mazarin'di.

Ve Mazarin yalnız ve zayıftı.

"Yabancı!" diye mırıldanıp duruyordu. "Pislik İtalyan! Ağızlarından hiç eksik etmezler bu sözü! Concini'yi işte böyle astılar, parçaladılar, öldürdüler. Fırsat verseydim, beni de öyle asacak, parçalayacak ve öldüreceklerdi. Ne yapmıştım oysa ben onlara, biraz sıkıştırmaktan başka... Aptallar! Gerçek düşmanlarının iyi Fransızca konuşamayan şu İtalyan değil de, pürüzsüz ve kusursuz Paris aksanıyla parlak sözler etme yeteneğine sahip kişiler olduğunu anlamıyorlar mı?"

"Evet, evet" diyerek solgun dudaklarında çok tuhaf gözüken bir gülümsemeyle devam ediyordu kendi kendine konuşmaya Başbakan. "Evet, çıkardığınız uğultular gözdelerin alınyazılarının gelip geçici olduğunu anlatıyor bana ama siz bunu biliyorsanız eğer, benim öyle sıradan bir gözde olmadığımı da anlamış olmalısınız. Essex Kontu'nun, bir hanedan mensubu olan metresinin verdiği, elmaslarla süslü çok gösterişli bir yüzüğü vardı, oysa benim, üstünde basit bir rakam ve tarih bulunan sade bir yüzüğüm var yalnızca! Ama bu yüzük Krallık Sarayı'nın kilisesinde kutsandı, dolayısıyla beni öyle akıllarına estiği gibi ezemeyecekler. Bitmek bilmeyen 'Kahrolsun Mazarin!' çığlıklarıyla onları kimi zaman 'Yaşasın Mösyö de Beaufort', kimi zaman 'Yaşasın Prens', kimi zaman da 'Yaşasın Parlamento' diye bağırttığımın farkında bile değiller. Oysa Mösyö de Beaufort, Vincennes'de. Prens de er geç onun yanına gidecek. Parlamento'ya gelince..."

Tam bu sırada Kardinal'in yüzünde öyle bir kin belirdi ki o tatlı yüzün böyle bir görünüm alabileceğini kimse düşünemezdi.

"Evet, Parlamento'ya gelince... Parlamento'yu ne yapacağımızı da göreceğiz. Orléans ve Montargis bizde. Oh! Biraz zamanımı alacak bu iş ama 'Kahrolsun Mazarin' diye avazları çıktığı kadar bağıran bu adamlar, sonunda aynı biçimde bunlara da bağıracaklar. Sağlığında nefret ettikleri, öldükten sonraysa sürekli kendisinden söz ettikleri Richelieu benden beter aşağılanmıştı, çünkü sık sık kovulmuş, sürekli de kovulma korkusu içinde yaşamıştı. Oysa Kraliçe beni kesinlikle kovmaz. Halka boyun eğmek zorunda kalırsam Kraliçe de boyun eğmek zorunda kalır benimle birlikte; kaçarsam o da kaçar benimle. Görürüz o zaman Kralsız ve Kraliçesiz ne yapacaklarını başkaldıranların! Ah! Ben yabancı olmasaydım, Fransız olsaydım, soylu biri olsaydım!"

Ve tekrar düşlere daldı.

Gerçekten zordu durum. Geride kalan gün daha zorlaştırmıştı durumu. Aldırmaz cimriliğinin dürtüklediği Mazarin, halkı ağır vergilerle eziyor, Başsavcı Talon'un dediği gibi, elinde ruhundan başka bir şey kalmayan, ruhunu haraç mezat satamayacağından, zafer öyküleriyle uyutulup sabırlı olmaya davet edilen, zafer taçlarının karın doyuracak et ve ekmek olmadığını bilen halk da uzun süredir homurdanıyordu.

Ama bu kadar da değildi, çünkü burjuvalarla ve soylularla bağlarını koparan ve onlardan ayrı tutulan halk, kendi başına sesini yükseltmeye başladığında, Saray bu sesi işitmez bile. Ne var ki, Mazarin yüksek görevlilere de el atmak gibi bir ihtiyatsızlık yapmıştı. Yine bir düzine dilekçe memurluğu beratı satmıştı. Bu durum karşısında, zaten görevleri karşılığında yüklü bir para ödeyen memurlar, aralarına katılacak on iki yeni meslektaşın, fiyatları daha da düşüreceğini hesaplayarak toplanıp *Kitabı Mukaddes*'e el basarak yemin etmişlerdi. Artırmaya karşı çıkma, Saray'ın zulmüne karşı direnme, bu direniş nedeniyle içlerinden birinin görevi elinden alındığı takdirdeyse, kendisine yardım etmek üzere harcamalara ortaklaşa katılma kararı almışlardı.

Bundan sonra olaylar iki yönde, şu biçimde gelişti:

7 Ocak tarihinde yedi sekiz yüz kadar Parisli tüccar, ev sahiplerine kabul ettirilmek istenen yeni bir vergi nedeniyle ayağa kalkmış ve aralarından seçtikleri on temsilciyi her zamanki alışkanlığıyla kendisini halka sevdirmekten geri durmayan Orléans Dükü'ne yollamışlardı. Orléans Dükü temsilcileri kabul etmiş, temsilciler Dük'e bu yeni vergiyi ödeme niyetinde olmadıklarını, dahası vergi almaya gelecek Kral'ın adamlarına silahla karşı koyacaklarını bildirmişlerdi. Dük onları anlayışla karşılamış, bir yumuşatmaya gidilebileceği konusunda umutlandırmış, konuyu Kraliçe'ye götüreceğine söz vermiş ve prenslere özgü bir ifadeyle göndermişti temsilcileri: "Bakarız, merak etmeyin!"

Öte yandan, ayın dokuzunda dilekçe memurları Kardinal'le görüşmüşlerdi ve orada söz alan biri öylesine kesin ve cüretli bir konuşma yapmıştı ki, hayrete düşürmüştü Kardinal'i. Sonuçta o da, Orléans Dükü gibi, "Bakarız!" deyip göndermişti temsilcileri.

Gereği yerine getirmek üzere konsey toplantıya çağırılmış, Mali İşler Başkanı d'Emery getirtilmişti alelacele.

Halk müthiş nefret ediyordu bu d'Emery denen adamdan. Çünkü her şeyden önce Mali İşler Başkanı'ydı ve her maliyeciden nefret edilmesi gerektiği için o da sevilmezdi. Ayrıca belirtmek gerekir ki, gerçekten nefret edilmeyi hak ediyordu.

D'Emery, Particelli adında, Lyonlu bir bankerin oğluydu. Bir hileli iflastan sonra adını değiştirmişti. Onda üstün mali yetenekler bulan Kardinal Richelieu, kendisini Mösyö d'Emery adıyla XIII. Louis'ye takdim etmiş, Mali İşler'in başına geçirmek istediği için de çok iyi şeyler anlatmıştı hakkında.

"Fevkalade!" diye karşılık vermişti Kral da. "Dürüst ve namuslu bir insanın yürütmesi gereken böyle bir görev için bana Mösyö d'Emery'yi salık vermeniz çok yerinde oldu. Oysa sizin Particelli denen o kepaze herifi tuttuğunuzu söylemişlerdi. Ben de bu göreve onu getirmek için beni zorlayacağınızı sanıyordum."

"Majesteleri" dedi Kardinal, "Efendimizin içi rahat olsun, çünkü sözünü ettikleri Particelli çoktan asıldı."

"Oh! İyi olmuş!" diye bağırdı Kral. "Bana boşuna Louis Le Juste (Adil Louis) demediler."

Daha sonra d'Emery'nin göreve atanmasıyla ilgili kararnameyi imzaladı.

İşte Mali İşler'in başına getirilen d'Emery bu adamdı.

Kendisini Başbakan adına çok acele çağırmışlar, o da, daha o gün oğlunu saray alanında öldürmek istediklerini söyleyerek, sapsarı kesilmiş yüzüyle, endişeli ve telaşlı bir halde koşup gelmişti. Bu sırada yolunu kesen bir kalabalık, baştan aşağı altın saçaklı kırmızı kadife kaplı bir konakta oturan karısının lüks düşkünlüğünü yüzüne vurarak protesto etmişti onu. Söz konusu kadın 1617'de sekreter olan Nicolas Le Camus'nün kızıydı. Babası Paris'e cebinde yirmi lirayla gelmiş, kendisine kırk bin liralık bir rant ayırdıktan sonra, dokuz milyonluk servetini de çocukları arasında paylaştırmıştı.

Gerçekten d'Emery'nin oğlu o gün az daha boğazlanacaktı çünkü ayaklanmacılardan biri, gasp ettiği altınları verinceye kadar sıkıştırılması gibi bir teklifte bulunmuştu. Başkan'ın kafası, o gün serbestçe düşünemeyecek kadar bu olayla dolu olduğundan konsey bir karara varamamıştı.

Ertesi gün, Kardinal de Retz'in deyişiyle bu olaylarda Fransa'nın en korkusuz kişileri diye tanınan Beaufort Dükü ve Prens Condé kadar cesur davranan Birinci Başkan Mathieu Molé saldırıya uğramıştı. Halk, Birinci Başkan'ı, tezgâhlanan pisliklerin acısını ondan çıkarmakla tehdit etmişti. Ama Molé, her zamanki sakinliğiyle hiç heyecana kapılmadan ve telaşlanmadan, provokatörler Kral'ın isteklerini yerine getirmedikleri takdirde, elebaşlarını anında meydanlarda kurduracağı sehpalarda sallandıracağını bildirmişti. Bunun üzerine ayaklanmacılar, zaten her tarafta sehpalar

görmek istediklerini, halkın sefaleti pahasına saraya yaranmak için kendilerini satan ahlaksız yargıçların bu sehpalarda sallandıklarını görmeyi istediklerini söylemişlerdi.

Bu kadarla bitmiyordu her şey: Ayın on birinde Kraliçe, her cumartesi yaptığı gibi Notre-Dame Kilisesine ayine giderken, peşine haykırarak adalet isteyen iki yüz kadar kadın takılmıştı. Aslında kötü niyetli değildi bu kadınlar ve yalnızca Kraliçe'nin merhametini uyandırmak amacıyla önünde diz çökmek istiyorlardı. Ne var ki, muhafızlar engelledi kadınları, Kraliçe de onların istekleriyle ilgilenmeden kibirli bir tavırla geçip gitti.

Konsey öğleden sonra tekrar toplandı. Toplantıdan, Kral'ın otoritesinin mutlaka sağlanması gerektiği kararı çıktı. Parlamento ertesi gün, yani ayın on ikisinde toplantıya çağrıldı.

Bizim bu yeni hikâyeye başladığımız akşamın öncesinde, gündüz vakti, daha on yaşında olan ve suçiçeği çıkartan Kral, iyileştiği için Tanrı'ya şükretmek gerekçesiyle Notre-Dame Kilisesine giderken muhafızlarını, İsviçreli askerleri ve silahşörleri seferber edip, hepsini Saray'ın çevresine, rıhtımlara ve Pont-Neuf üzerine dizdirmiş, ayinden sonra da Parlamento'ya gidip kendisi için hazırlanan yatağa uzanmış, orada yalnızca eski emirlerinde diretmekle kalmayıp, Kardinal de Retz'in anlattığına göre birbirinden daha yıpratıcı altı yeni emir daha çıkarmıştı. Sonunda, daha önce Saray'dan yana tavır alan Birinci Başkan bile Kral'ı alıp saraya götürmek ve oylamanın serbestçe yapılmasını sağlamak cesaretini göstermişti.

Ama yeni vergilere bütün güçleriyle asıl karşı çıkanlar Başkan Blancmesnil ve Konsey Üyesi Broussel olmuştu.

Emirler yazıldıktan sonra Kral sarayına dönmüştü. Yol üzerinde büyük bir kalabalık toplanmıştı. Onun Parlamento'dan döndüğünü biliyorlardı ama halka adalet mi getirecekti, yoksa onları biraz daha sıkacak kararlar mı almıştı, bunu bilmediklerinden sağlığına kavuşmasını kutlamak amacıyla yol üstünde hiç seslerini çıkarmamışlardı. Tersine, bütün yüzler asıktı ve kuşku doluydu. Hatta bazı yüzlerde tehdit havası okunuyordu.

Kral, Saray'a dönmüştü ama birlikler yerlerinde kaldılar. Parlamento toplantısında alınan kararın öğrenilmesi üzerine ayaklanmanın patlak verebileceğinden endişe ediliyordu. Gerçekten de Kral'ın vergileri hafifletmek şöyle dursun, daha da ağırlaştırdığı öğrenildiğinde, orada burada biriken topluluklar, "Kahrolsun Mazarin! Yaşasın Broussel! Yaşasın Blancmesnil!" diye etrafı inletmeye başladılar çünkü halk Broussel ve Blancmesnil'in, onlardan yana tavır koyduğunu belirlemişti. Neler söylediklerini bilmiyorlardı ama gene de iyi niyet içindeydiler onlara karşı.

Kalabalığı dağıtmak, protesto gösterilerini önlemek istemişlerdi ama böyle durumlarda her zaman görüldüğü gibi kalabalık bir çığ gibi büyümüş, protesto eylemi bir kat daha güçlenmişti. Muhafızlara ve İsviçreli askerlere bulundukları yerlerden ayrılmamaları, kalabalıkların özellikle daha çok görüldüğü ve hareketli olduğu Saint-Denis ve Saint-Martin sokaklarında devriye gezmeleri emri verilmişti. Tam bu sırada tüccarların başkanının huzura çıkmak üzere Saray'a geldiği bildirildi.

Hemen içeri alındı adam. Başkan, bu gösteriler derhal bastırılmadığı takdirde, iki saat içinde bütün Paris'in silahlanıp başkaldıracağını söylemeye gelmişti.

Saray'da ne yapılabileceği tartışılırken, muhafızların teğmeni Comminges, üstü başı paramparça, yüzü gözü kan içinde içeri girdi. Onu bu durumda gören Kraliçe hayretler içinde çığlık atıp ne olduğunu sordu.

Muhafızların bu perişan halini görmek, tüccarların kestirebilmiş olduğu gibi işlerin kötüye gitmekte olduğunu anlamaya yeterdi. Ayaklanmacılar kilise çanlarını ellerine geçirmiş, sürekli çalıyorlardı. Comminges, gerektiği gibi direnmiş, hatta elebaşı olduğu anlaşılan birini yakalatıp, ibret olsun diye Trahoir Haçı'na asılmasını emretmişti. Bu emri alan askerler gereğini yapmak üzere adamı sürüklemeye başlamıştı. Ama askerler, halin önünde taşlı ve baltalı mızraklı isyancıların saldırısına uğramışlardı. Bu kargaşadan yararlanan elebaşı kaçarak Lombards Sokağında bir eve sığınmış, arkasından da evin kapıları zorlanmaya başlamıştı.

Ne var ki, bu şiddet gösterisinin hiçbir yararı olmamış, suçlu yakalanamamıştı. Durum böyle olunca, Comminges bir birliği sokakta bırakıp öteki askerlerle birlikte olayı Kraliçe'ye duyurmak üzere Saray'a dönmüştü. Yol boyunca yuhalanmış ve tehdit edilmiş, birçok adamı mızrak ve balta darbeleriyle yaralanmış, kendisine isabet eden bir taş da kaşını yarmıştı.

Tüccarların başkanının uyarısı Comminges'in anlattıklarıyla bağdaşıyordu. Ciddi bir başkaldırıya karşı koyabilecek güçleri yoktu. Kardinal hemen harekete geçerek askeri birliklerin rıhtımlara ve Pont-Neuf üstüne yalnızca tören için yerleştirildikleri ve geri çekilecekleri söylentisini yaydırdı halk arasında. Gerçekten de akşam üzeri saat dörde doğru, birlikler Krallık Sarayı'na doğru yöneldiler. Sergents Kapısı'na bir devriye birliği bırakıldı, ayrıca Quinze-Vingts ve Saint-Roche kapılarına da devriye yerleştirildi. Avlular ve zemin katlar İsviçreli askerler ve silahşörlerle dolduruldu. Gergin bir bekleyiş başladı.

Biz okuyucularımızı, bir zamanlar Kardinal Richelieu'nün çalışma odası olan salona, Kardinal Mazarin'in yanına buyur ettiğimizde durum buy-

du. Mazarin'in kulağına kadar gelen homurdanmaları, odasından işitilen silah seslerini dinlerken neler düşündüğüne tanık olmuştuk.

Birden başını kaldırdı, kararını vermiş bir adam tavrıyla kaşlarını biraz çatıp, neredeyse onu vuracak olan, karşısındaki kocaman sarkaçlı saate baktı ve masadaki yaldızlı düdüğü alıp iki kez üst üste öttürdü.

Kaplamalı duvardaki gizli bir kapı sessizce açıldı, siyahlara bürünmüş bir adam hiç ses çıkarmadan yanına yaklaşıp koltuğun karşısında durdu.

"Bernouin" dedi başını bile çevirmeden Kardinal. Düdüğünü iki kez öttürdüğünde uşağının geleceğini biliyordu. "Saray'ı koruyan silahşörler hangileri?"

"Kara Silahşörler, Monsenyör."

"Hangi bölük?"

"Tréville'in bölüğü."

"Bekleme odasında bu bölükten bir subay var mı?"

"Teğmen d'Artagnan var."

"Güvenilir biridir o yanılmıyorsam, öyle değil mi?"

"Evet, Monsenyör."

"Derhal bir silahşör üniforması getirin bana ve giyinmeme yardım edin."

Uşak gene sessizce çıktı, biraz sonra istenen giysilerle birlikte döndü.

Kardinal, Parlamento toplantısına katılmak üzere giydiği tören kıyafetini sessizce, düşünceli bir tavırla çıkarmaya başladı, sonra eski İtalya seferlerinden alışkın olduğu için askeri üniformayı kolayca sırtına geçirdi. Giyinmesi bitince, "Mösyö d'Artagnan'ı çağırın bana" dedi.

Uşak, bu kez orta kapıdan, gene sessizce, dışarı süzüldü. Gölgeden farksızdı.

Kardinal odada yalnız kalınca kendinden memnun bir tavırla aynaya baktı. Genç sayılırdı, kırk altı yaşındaydı, ortadan biraz uzundu ve zayıftı. Canlı, güzel bir yüzü, ateşli bakışları, iri ama biçimli bir burnu, geniş ve göze çarpan bir alnı, hafif kıvırcık, kestane rengi saçları, maşayla özenli bir biçimde kıvrılmış, saçlarından daha koyu renk bir sakalı vardı. Bu sakal, içi iyilik dolu bir insan gibi gösteriyordu onu. Omuz kemerini geçirdi, sevinçle ellerine baktı. Özel bir bakım gösterdiği elleri çok güzeldi gerçekten de. Sonra üniformayı tamamlayan süet eldivenleri bir kenara atıp sade, ipekli eldivenler taktı.

Tam bu sırada kapı açıldı.

"Mösyö d'Artagnan" dedi uşak.

Bir subay girdi içeri.

Otuz dokuz kırk yaşlarında, kısa boylu, sağlam yapılı, zayıf, bakışları canlı ve zeki, kara sakallı, özellikle hayatı çok hoş ya da çok acı bulanlarda ve esmer sayılanlarda rastlanacak biçimde saçları kırlaşmaya başlayan bir adam girdi içeri.

Dört adım attı odada d'Artagnan. Kardinal Richelieu zamanında buraya geldiği için anımsıyordu bu odayı. İçeride kendi bölüğünden bir silahşör dışında kimsenin bulunmadığını görünce, bakışlarını bu silahşöre dikti ve bakar bakmaz da tanıdı Kardinal'i.

Saygılı bir tavırla ayakta durdu ama hayatı boyunca sık sık önemli kişilerle karşılaşmaya alışık soylu bir beyzadenin gururu hiç eksilmedi üzerinden.

Kardinal keskin bakışlarını silahşöre dikti, dikkatle inceledi, birkaç saniye süren bir sessizlikten sonra, "Mösyö d'Artagnan siz misiniz?" diye sordu.

"Bendeniz, Monsenyör" dedi subay.

Kardinal bir süre daha bu zekâ dolu başı, aradan geçen yıllar ve deneyimlerle durulan bu son derece hareketli yüzü inceledi. Ama d'Artagnan, o anda kendisini süzen bakışlardan çok daha delici bakışlarla karşılaşmış birinin rahatlığı içinde durdu.

"Mösyö" dedi Kardinal, "benimle birlikte geleceksiniz ya da daha doğrusu ben sizinle birlikte geleceğim."

"Başüstüne, Monsenyör" diye karşılık verdi d'Artagnan.

"Sarayın etrafındaki devriyeleri bizzat görmek istiyorum. Herhangi bir tehlike olabilir mi, ne dersiniz?"

"Tehlike mi efendim?" diyerek, hayretle baktı d'Artagnan. "Ne tehlikesi?"

"Halkın ayaklandığı söylentisi dolaşıyor da."

"Kral'ın silahşörlerinin üniformasına karşı herkes saygı duyar Monsenyör, ayrıca övünmüş olmayayım ama benim gibi dört kişiyle bu güruhtan yüz kişiyi bile kaçırabilirim."

"Comminges'in başına neler geldiğini gördünüz ama değil mi?"

"Mösyö Commminges silahşör değil, muhafızlardandır" diye karşılık verdi d'Artagnan.

"Yani diyorsunuz ki, silahşörler, muhafızlardan çok daha iyi askerlerdir, öyle mi?" dedi gülümseyerek Kardinal.

"Herkes kendi üniformasına bağlıdır efendim."

"Ben hariç" dedi Mazarin hafifçe gülerek, "çünkü gördüğünüz gibi, sizinkini giymek için kendiminkini çıkardım."

"İşte buna diyecek yok Monsenyör" dedi d'Artagnan. "Tevazu bu. Ben şunu açıkça söyleyeyim ki, Kardinal Hazretleri'nin üniformasını giymiş olsaydım, bununla yetinir, başka üniforma giymeye gerek duymazdım."

"Evet ama bu gece dışarı çıkıp dolaşmak için pek de güvenilir bir kıyafet olmazdı benimki. Bernouin, şapkam!"

Uşak, elinde geniş kenarlı bir şapkayla içeri girdi. Kardinal şövalyece bir tavırla şapkasını giydi ve d'Artagnan'a döndü:

"Ahırda bekleyen hazır atlar var, değil mi?"

"Evet efendim."

"O halde gidebiliriz."

"Monsenyör yanıma kaç adam almamı isterler acaba?"

"Siz bana dört kişiyle bu güruhtan yüz kişiyi kaçırırım demiştiniz. Karşımıza iki yüz kişi çıkabileceğine göre, sekiz kişi alabilirsiniz."

"Emredersiniz Monsenyör."

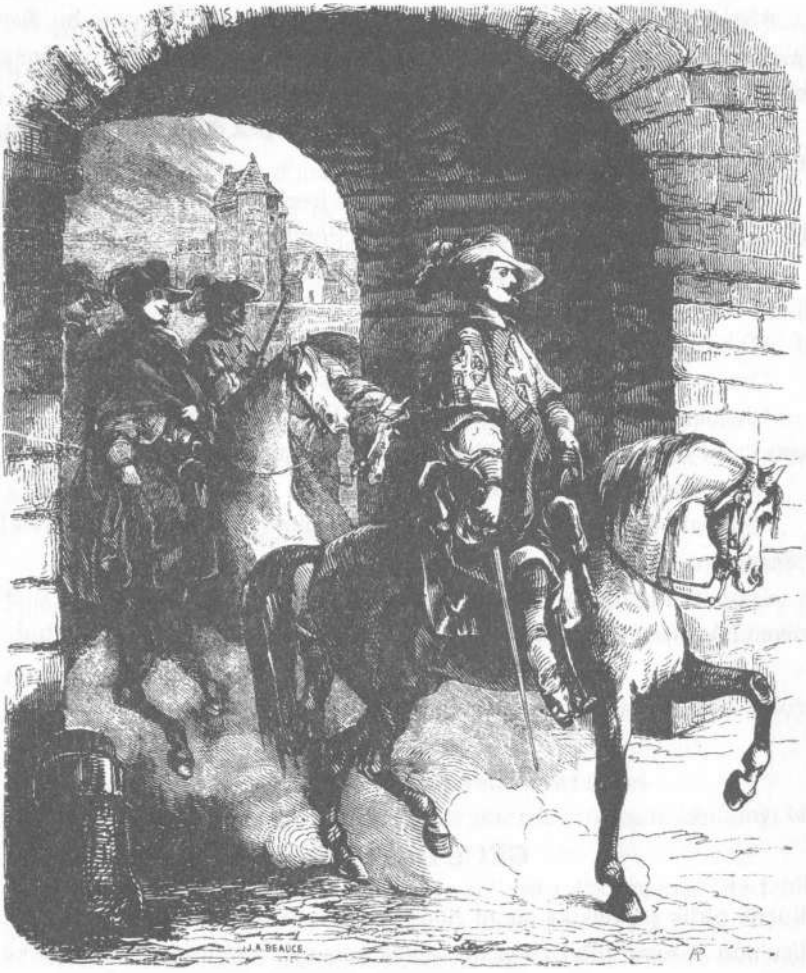
"Sizi izliyorum. Yok hayır, şuradan gidelim" diye yineledi Kardinal. "Bernouin, ışık tutun!"

Uşak bir mum aldı. Kardinal masada duran bir anahtarla gizli bir merdivenin kapısını açtıktan sonra, Saray'ın avlusunda buldular kendilerini.

II
GECE DEVRİYESİ

Küçük birlik on dakika sonra Bons Enfants Sokağında, Kardinal Richelieu'nün *Mirame* adlı oyunu oynatmak amacıyla yaptırdığı salonun arkasından dışarı çıkıyordu. Edebiyattan çok müziğe meraklı olan Mazarin'se bu salonda Fransa'daki ilk opera temsillerini düzenletmişti.

Kentin görünümü her bakımdan büyük bir kargaşanın hüküm sürdüğünü belli ediyordu: Kalabalık gruplar sokaklarda dolaşıyor, bu insanlar, d'Artagnan'ın söylediklerinin tersine, askerleri görünce durup alaycı ve tehdit dolu bakışlarla onları süzüyorlardı. Bu da kentlilerin her zamanki hoşgörülerinden vazgeçip, saldırgan amaçlar beslediklerini ortaya koyuyordu. Arada bir halin oralardan birtakım sesler yükseliyordu. Saint Denis Sokağı çevresinde tüfekler patlıyor, sonra ansızın, durup dururken kiliselerden birinin çanı çalmaya başlıyordu. Çünkü halk aklına ne gelirse yapıyordu.

D'Artagnan, bu tür münasebetsizliklerden hiç etkilenmeyen insanların kayıtsızlığıyla yoluna devam ediyordu. Sözgelimi bir kalabalık yolu kesmişse d'Artagnan, "açılın, çekilin" gibi laflar etmeye gerek duymadan atını doğruca üzerlerine sürüyor, yolu kesenler isyancı olsunlar olmasınlar, karşılarında nasıl biri olduğunu çok iyi anladıklarından kenara çekilip geçmelerine izin veriyorlardı. Kardinal, silahşörün bu soğukkanlılığına hayrandı ve bunu, onun her tehlikeyi yaşamış olmasına bağlıyordu ama bir yandan da, geçici olarak emrine girdiği bu subaya kin duymaktan geri kalmıyordu. Çünkü ihtiyatlı olmak gerekliliğinden kaynaklansa da, cesur birine karşı hayranlık duyması kızdırıyordu onu.

Sergents Kapısı'ndaki nöbetçinin yanına yaklaştıklarında bir ses duyuldu: "Kimdir o?" D'Artagnan karşılık verdi, sonra Kardinal'e parola ve işareti sorup ilerledi. Parola Louis, işareti Rocroy idi.

Parola testinden sonra d'Artagnan, devriye birliğine Comminges'in komuta edip etmediğini sordu.

Bunun üzerine nöbetçi d'Artagnan'a, elini karşısındakinin atının boynuna dayamış konuşan subayı gösterdi. D'Artagnan'ın sorduğu kişiydi bu.

"İşte Mösyö Comminges" dedi Kardinal'in yanına gidip.

Kardinal atını onlara doğru sürerken d'Artagnan, nezaket gösterip geride kaldı. Yerdeki ve at üstündeki subayın şapkalarını çıkardıklarını görünce, Kardinal'i tanıdıklarını anladı.

"Bravo Guitaut" dedi Kardinal atlıya. "Altmış dört yaşında olmanıza rağmen hâlâ çevik ve sadıksınız. Neler anlatıyordunuz böyle bu delikanlıya?"

"Monsenyör" diye karşılık verdi Guitaut, "ona çok tuhaf bir zamanda yaşadığımızı ve içinde bulunduğumuz günlerin, gençliğimde sık sık duyduğum Birlik Günleri'ni andırdığını söylüyordum. Saint Denis ve Saint Martin sokaklarında barikatlar kurmaktan başka bir şeyden söz edilmediğini biliyor musunuz?"

"Peki azizim Guitaut, Comminges ne diyordu size?"

"Monsenyör" dedi Comminges, "ben de diyordum ki, birlik kurmak için bence şart olan bir şeyler eksikti, o da Guise Dükü'ydü Ayrıca aynı şey iki kez tekrarlanmaz."

"Hayır ama bir Sapan yapacaklarını söylüyorlar."

"Nedir bu Sapan?" diye sordu Mazarin.

"Partilerine verdikleri ad bu, Monsenyör."

"Nereden geliyor bu ad?"

"Danışman Bachaumont birkaç gün önce Saray'da, bu karışıkları çıkartanların, Paris'in kenar mahallelerinde sivil görevlileri görünce nereye kaçacaklarını şaşıran, görevliler kayboluncaysa yeniden bir araya gelen, sapanla taş atmaya meraklı yaramaz çocuklara benzediklerini söylemiş. Bunun üzerine ötekiler de bu lafın üstüne atılmışlar, benimsemişler ve kendilerine Brüksel'deki Gueux (Dilenciler) gibi, Sapancılar demişler. Bugün ve dün her şey Sapan'a bağlanmıştı: Ekmekler, şapkalar, eldivenler, el kürkleri, yelpazeler. İşte, dinleyin."

Tam bu sırada bir pencere açıldı, bir adam başını uzattı ve türkü söylemeye başladı:

Bir sapan yeli
Esti bu sabah;

Mazarin'e karşı
Gürlüyor bence.
Bir sapan yeli
Esti bu sabah.

"Küstah!" diye mırıldandı Guitaut.

"Monsenyör" diye atıldı Comminges. Yaralandığı için aksiliği üstündeydi ve öç almaktan başka bir şey düşündüğü yoktu. "Monsenyör, ister misiniz, bir daha böyle çirkin türküler söylememesi için şu herifin alnına bir kurşun yapıştırayım?"

Ve elini amcasının atının eyer kuburluğuna uzattı.

"Hayır, hayır!" diye bağırdı Mazarin. "Diavolo, sevgili dostum, mahvedeceksiniz her şeyi. Oysa her şey yolunda! Ben Fransızları, kendim yaratmışım gibi tanırım. Şarkı mı söylüyorlar, hesabını vereceklerdir! Guitaut'nun biraz önce anlattığı Birlik olayı sırasında da yalnız dua okurlardı ama her şey kötüye giderdi. Gel bakalım Guitaut, gidip bakalım bir, Quinze Vingts Kapısı'nda da Sergents Kapısı'ndaki kadar sıkı nöbet tutuyorlar mı?"

Comminges'i eliyle selamlayarak d'Artagnan'ın yanına döndü. D'Artagnan da küçük birliğin başına geçti ve arkasında Guitaut ve Kardinal, onların arkalarında da öteki silahşörler, hep birlikte yola koyuldular.

Kardinal'in uzaklaştığını gören Comminges, "Doğru" diye mırıldandı, "unutmuştum bunu, bir şeyler ödesinler de ne öderlerse ödesinler, bu kadarı yetiyor ona."

Önlerine çıkan kalabalıkları dağıtmayı sürdürerek tekrar Saint Honoré Sokağına gittiler. Toplanmış olan kalabalık, yeni çıkarılan fermanlardan söz ediyordu. Farkında olmadan halkı sefalet içine atan küçük Kral'dan şikâyetçiydi herkes. Suçu da Mazarin'e yüklüyorlardı. Orléans Dükü'ne ve Prens'e başvurmaktan söz ediyorlar, Blancmesnil ve Broussel'i övüyorlardı.

D'Artagnan, atı ve kendisi demirdenmiş gibi, bu kalabalıklar arasına hiç çekinmeden dalıyor ve öbür taraftan çıkıyordu. Mazarin ve Guitaut da aralarında alçak sesle konuşuyorlardı. Silahşörler, sonunda Kardinal'i tanımışlardı ve sessizce arkasından gidiyorlardı.

Saint Thomas du Louvre Sokağına vardılar. Burada Quinze Vingt devriyesi vardı. Guitaut küçük rütbeli bir subayı yanına çağırdı. Subay durumla ilgili bilgi vermek üzere yanına koştu.

"Ne var ne yok?" diye sordu Guitaut.

"Karşı konakta olup bitenler hariç, burada her şey yolunda, Yüzbaşım" dedi subay.

Ve parmağıyla, şimdi yerinde Vaudeville'in bulunduğu gösterişli bir konağı işaret etti.

"Bu konak mı?" dedi Guitaut. "Rembouillet Konağı bu yahu!"

"Orasını bilemiyorum" diye sürdürdü konuşmasını subay, "bildiğim şu ki, bir sürü karanlık suratlı adam kapıyı zorlayıp içeri girdiler."

"Kulak asma!" dedi gülümseyerek Guitaut. "Şairdir onlar."

"Yapmayın Guitaut" dedi Mazarin, "şairlerden böyle küçümseyici bir tavırla söz etmeyin lütfen! Gençliğimde ben de şiir yazıyordum, unuttunuz mu? Mösyö de Benserade gibi dizeler yazdığımı anımsamıyor musunuz?"

"Siz mi Monsenyör?"

"Evet, ben! Okuyayım mı birkaç tane?"

"Nasıl isterseniz Monsenyör ama ben İtalyanca bilmem ki."

"Ama Fransızca anlarsın, değil mi benim yiğit ve temiz yürekli dostum Guitaut?" diyerek elini sevgiyle omzuna koydu Mazarin. "Bu dille verilecek bütün emirleri de yerine getirmeye hazırsınız sanırım."

"Kesinlikle efendim, önceden olduğu gibi. Yeter ki Kraliçe'den gelsin emirler."

"Öyle ya!" diyerek dudaklarını ısırdı Mazarin. "Majestelerine sadık olduğunuzu biliyorum tabii ki."

"Yirmi yılı aşkın bir süredir muhafızlarının komutanıyım efendim."

"Haydi, yolumuza gidelim Mösyö d'Artagnan" dedi Kardinal. "Bu tarafta her şey yolunda."

D'Artagnan, hiçbir şey söylemeden ve eski askerlere özgü uysal bir tavırla birliğin başına geçti tekrar.

Richelieu ve Villedo sokaklarından geçerek, Üçüncü Devriye Birliği'nin bulunduğu Saint Roche Tepesi'ne doğru ilerledi. En ıssız yer burasıydı. Şehrin surlarına çok yakındı ve semtler de çok tenhaydı bu bölgede.

"Buradaki birliğin başında kim var?" diye sordu Kardinal.

"Villequier" diye karşılık verdi Guitaut.

"Tanrı belasını versin!" dedi Mazarin. "Siz konuşun onunla çünkü Beaufort Dükü'nü tutuklamak görevini üstlendiğinden beri aramız açık onunla. Biliyorsunuz, Kral'ın muhafızlarının komutanı olarak bu onurun ancak kendisine ait olduğunu söylüyordu."

"Biliyorum. Belki yüz kere haksız olduğunu söyledim. Kral kesinlikle böyle bir emir veremezdi ona çünkü o zaman dört yaşındaydı."

"Evet ama ben verebilirdim böyle bir emri ona, ancak sizi tercih ettim."

Guitaut hiçbir şey söylemeden atını ileri sürdü, kendini nöbetçiye tanıttıktan sonra Mösyö de Villequier'yi çağırttı.

Muhafız dışarı çıktı.

"Ooo! Siz miydiniz Guitaut?" dedi Villequier asık bir suratla. "Ne işiniz var burada?"

"Bu tarafta bir şey var mı diye bakmaya geldim."

"Ne olmasını istiyorsunuz yani? 'Yaşasın Kral!' ve 'Kahrolsun Mazarin!' diye bağırıp duruyorlar, yeni bir şey değil bu. Hatta epeydir alıştık bu tür protesto gösterilerine."

"Siz de katılıyor musunuz koroya yoksa?" diye gülümseyerek sordu Guitaut.

"Ne yalan söyleyeyim, bazen içimden geldiği oluyor. Adamlara hak veriyorum zaman zaman Guitaut. Kral'ın bugünkünden beş yaş daha büyük olması için ömrümün beş yılını verirdim."

"Ne fark ederdi yani Kral beş yaş daha büyük olsaydı?"

"Majeste, reşit olur olmaz emirlerini tek başına verecekti. Bence Pietro Mazarini'nin oğluna boyun eğmektense, IV. Henri'nin torununa boyun eğmek daha hayırlıdır. Ben Kral için seve seve canımı veririm ama sözgelimi bugün yeğeninizin onun için ölümle burun buruna gelmesi gibi, Mazarin uğruna ölürsem hiçbir cennet kesinlikle avutamaz beni."

"Tamam, anlaşıldı Mösyö Villequier" dedi Mazarin. "İçiniz rahat olsun, bu sadakatinizden Kral'a da söz edeceğim."

Daha sonra silahşörlerin yanına döndü:

"Haydi, beyler! Her şey yolunda, gidelim artık!" dedi.

"Bak sen!" dedi Villequier. "Mazarin de buradaydı demek! İsabet, ben zaten uzun süredir düşündüklerimi yüzüne söylemek istiyordum. Bu fırsatı hazırlamış oldunuz bana Guitaut. Belki pek iyi niyetli değildiniz bana karşı ama gene de teşekkür ederim."

Daha sonra topuklarının üstünde sert bir dönüş yaptı, dilinde bir Sapan türküsüyle muhafız birliğinin karargâhına girdi.

Bununla birlikte Mazarin, dönüşte oldukça düşünceliydi. Comminges, Guitaut ve Villequier'den ayrı ayrı işittikleri, önemli olaylar söz konusu olduğunda, yanında Kraliçe'den başka kimsenin bulunmadığı düşüncesinde haklı olduğunu gösteriyordu. Öte yandan Kraliçe'nin de dostlarını sık sık yaya bıraktığını anımsadıkça, Mazarin aldığı bütün önlemlere karşın bu desteğin de yetersiz ve eğreti olduğunu düşünüyordu.

Kardinal, bütün bu gece yolculuğu boyunca, yani aşağı yukarı bir saat

Comminges, Guitaut ve Villequier'yi tek tek incelemekle birlikte aslında bir adam üstünde durmuştu. Bu, tehditler karşısında kesinlikle pabuç bırakmayan, Mazarin'in yaptığı ve Başbakan'ın hedef olduğu şakalar karşısında yüzünün ifadesi hiç değişmeyen bir adamdı. Öyle anlaşılıyordu ki, o gün karşı karşıya kaldıkları ve ilerde karşılaşacakları olayların üstesinden gelme konusunda bu silahşörün bir eşi daha olamazdı.

Öte yandan d'Artagnan adı da yabancı gelmiyordu ona. Mazarin, Fransa'ya ancak 1634 ya da 1635'te gelmiş olduğu halde, daha önceki bir hikâyemizde anlattığımız, ancak ayrıntıları aklımızda olmayan bir olayda, d'Artagnan'ın bir cesaret, beceri ve sadakat örneği olarak dikkat çektiğini anımsıyordu.

Bu düşünce kafasında öylesine yer etmişti ki, bir an önce çözümlemeye karar verdi durumu. Ne var ki, d'Artagnan'la ilgili bilgileri, kendisine sorarak edinemezdi. Teğmen'in bazı konuşmalarından genç adamın Gaskonyalı olduğunu anlamıştı Kardinal. İtalyanlar ve Gaskonyalılar birbirlerini çok iyi tanır ve kendileriyle ilgili olarak neler anlatacaklarını iyi bilmeleri açısından çok benzerler birbirlerine. Bu yüzden Krallık Sarayı'nın bahçelerini çevreleyen duvarın önüne vardıklarında Kardinal, şimdi yerinde Foy Cafesi'nin bulunduğu küçük bir kapıyı çaldı. D'Artgnan'a teşekkür edip, kendisini sarayın avlusunda beklemesini söyledikten sonra Guitaut'ya peşinden gelmesi için bir işaret yaptı, ikisi de atlarından indi, dizginleri kapıyı açan uşaklara uzatıp bahçeye girdiler ve kayboldular.

"Azizim Guitaut" dedi muhafızların yaşlı komutanının koluna girerek, "biraz önce bana yirmi yıldan beri Kraliçe'nin hizmetinde olduğunuzu söylemiştiniz, değil mi?"

"Evet, öyle" diye karşılık verdi Guitaut.

"Aziz dostum Guitaut" diye sürdürdü konuşmasını Kardinal, "şunu fark ettim ki yadsınamaz cesaretinizden ve her anlamda denenmiş sadakatinizden başka son derece güçlü bir belleğiniz var sizin."

"Fark etmiş miydiniz bunu Monsenyör?" dedi muhafızların komutanı. "N'apalım, olsun!"

"Nasıl yani?"

"Saray'ın gözdelerinin en önemli niteliklerinden biri unutmayı bilmektir kesinlikle."

"İyi, güzel ama siz bir Saray gözdesi değilsiniz ki. Benzerlerine ancak IV. Henri döneminde rastlanabilecek olan yiğit subayların son örneklerinden birisiniz. Yazık ki, yakın bir gelecekte kalmayacak bu tür yiğitlerden artık!"

"Yoksa beni buraya yıldız falımı okumak için mi çağırdınız Monsenyör?"

"Hayır" dedi Mazarin gülümseyerek, "sizi buraya yalnızca, silahşörlerin başındaki subayı fark edip etmediğiniz sormak için çağırdım."

"Mösyö d'Artagnan'ı mı?"

"Evet."

"Onu fark etmeme gerek yok çünkü uzun süredir tanırım kendisini Monsenyör."

"Nasıl biridir peki, söyler misiniz?"

"Yani..." diye kekeledi böyle bir soruyla karşılaşan Guitaut. "Bir kere Gaskonyalı'dır."

"Tamam, biliyorum bunu ama benim sormak istediğim güvenilir biri olup olmadığıydı."

"Mösyö Tréville büyük saygı gösterir ona ve bildiğiniz gibi Tréville, Kraliçe'ye çok yakındır."

"Ben bu adamın yeteneklerini kanıtlamış biri olup olmadığını bilmek istiyorum."

"Siz eğer onun yürekli bir asker olup olmadığını öğrenmek istiyorsanız, evet diyebilirim sanırım size. La Rochelle Kuşatması'nda, Suze'de, Perpignan'da üzerine düşenden çok daha fazlasını yaptığını duymuşumdur."

"Ama siz de çok iyi bilirsiniz ki Guitaut, biz zavallı Başbakanlar, yalnız cesur kimselere değil, daha başka becerileri olan kimselere de muhtacız. Yetenekli insanlara ihtiyacımız var. D'Artagnan, Kardinal döneminde dedikodusu halkın ağzında dolaşan ve ustaca sıyrılmayı becerdiği bir entrikaya karışmamış mıydı?"

"Efendim" dedi Kardinal'in kendisini konuşturmak istediğini anlayan Guitaut, "halk arasında dolaşan söylentilerden daha fazlasını ben de bilmiyorum. Bu yüzden size anlatabileceğim fazla bir şey yok. Ben, kendi payıma hiçbir zaman entrikaya bulaşmadım. Başkalarının entrikaları konusunda bildiğim şeyler bana açılmış olan sırlardan ibarettir ve Kardinal Hazretleri bunları açıklamamamı bağışlayacaklardır herhalde. "

Mazarin başını salladı.

"Ah! Ah!" dedi. "Diledikleri her şeyi öğrenebilen, benden çok daha mutlu Başbakanlar olduğuna yemin edebilirim."

"Efendim" diye sürdürdü konuşmasını Guitaut, "çünkü bunlar bütün insanları terazinin aynı kefesine koyup tartmaz, savaş için savaştan anlayanlara, entrika için de entrikayı sevenlere başvururlar. Siz de o dönemin entrikacılarından birine danışın, konuşun kendisiyle, parasını da verirseniz istediğinizi öğrenebilirsiniz herhalde."

"Tanrı belasını versin!" dedi ne zaman para sözü işitse suratı asılan Mazarin. Guitaut'nun bu sözü üzerine gene suratı asılmıştı ve bağırıp çağırdı: "Para da verecekmişiz... Başka yolu yok mudur bunun?"

"O dönemdeki entrikalara karışmış biriyle gerçekten tanışmak isterler mi Monsenyör acaba?"

"Per Bacco!" diye bağırdı sabırsızlanmaya başlayan Mazarin. "Bir saatten beri istediğimin bu olduğunu anlatamadım mı? Ne saman kafaymışsınız siz!"

"Bu konuyla ilgili olarak çok şey bilen ve size önerebileceğim biri var ama konuşur mu bilmem."

"Orasını bana bırakın siz."

"Hayır efendim, insanlara söylemek istemedikleri şeyi söyletmek her zaman o kadar kolay değildir."

"Yok canım! Biraz sabredebilirseniz her şeyi öğrenebilirsiniz. Kimmiş bu adam peki?"

"Kont Rochefort."

"Kont Rochefort mu?"

"Maalesef dört beş yıldır kayıp Kont. Nerede olduğunu da bilmiyorum."

"Ben biliyorum ama Guitaut!" dedi Mazarin.

"Efendimiz, biraz önce niçin hiçbir şey bilmemekten yakındılar acaba?"

"Her neyse" dedi Mazarin. "Rochefort... Gerçekten emin misiniz bundan?"

"Kont Rochefort, Kardinal Richelieu'nün karanlık işlerinin ruhuydu efendim... Ancak sizi uyarmam gerekiyor, pahalıya mal olabilir bu iş size. Çünkü Kardinal çok cömertti adamlarına karşı."

"Doğru, haklısın Guitaut" dedi Mazarin. "Büyük adamdı Richelieu ama böyle büyük bir kusuru da vardı. Teşekkürler dostum, tavsiyelerinden yararlanmaya çalışacağım, hem de hiç gecikmeden, bu akşamdan itibaren!"

Bu sırada birlikte yürüyerek sarayın avlusuna vardıklarından Kardinal, Guitaut'yu eliyle selamladı. Onu bırakıp bir aşağı bir yukarı dolaşıp durduğunu gördüğü subayın yanına doğru gitti.

Kardinal'in emriyle kendisini bekleyen d'Artagnan'dı bu.

"Gelin benimle Mösyö d'Artagnan" dedi Mazarin tatlı bir sesle. "Size bir emrim olacak."

D'Artagnan saygıyla eğildi, gizli merdivenden geçip Kardinal'i izledi. Biraz önce çıkmış oldukları odaya girdiler. Kardinal masaya geçti, bir kâğıda bir şeyler karaladı.

D'Artagnan ayakta ve hiç kımıldamadan duruyor, hiçbir sabırsızlık ve merak belirtisi göstermiyordu. Robot kesilmişti sanki: Kurulmuş gibi hareket ediyor, daha doğrusu emirlere uyuyordu.

Mektubu katlayan Kardinal mührü bastı ve şunları söyledi:

"Mösyö d'Artagnan, bu mektubu acele Bastille'e götüreceksiniz, ilgili kişiyi alıp buraya getireceksiniz. Yanınıza bir devriye, bir de araba alın, mahkûmu iyi koruyun."

D'Artagnan mektubu aldı, elini şapkasına götürdü, eğitim yaptıran çavuşları gölgede bırakacak bir ustalıkla topuklarının üzerinde sert bir dönüş yaptı ve çıktı. Dışarıda tatsız tuzsuz sesiyle bir komut verdiği duyuldu:

"Dört kişi benimle gelecek. Atımı hazırlayın, bir de araba!"

Beş dakika sonra Saray'ın avlusunda nal sesleri ve araba tekerleklerinin gıcırtısı duyuldu.

III
İKİ ESKİ DÜŞMAN

D'Artagnan Bastille'e vardığında saat sekiz buçuğu vuruyordu.

Hemen komutana haber verildi ve adam onu kimin gönderdiğini, elinde bir de Başbakan'ın emri bulunduğunu öğrenince merdivenlere kadar çıkıp karşıladı Silahşör'ü.

Bastille'in o zamanki komutanı, Richelieu'nün amansız gözdesi, dilenci tarikatı din adamlarından Rahip Joseph'in kardeşi Mösyö du Tremblay'di.

On iki yıl Bastille'de yatan Mareşal Bassompierre, hapishanedeyken özgürlük düşleri gören arkadaşları, "Ben falan tarihte çıkarım," "Ben filan tarihte çıkacağım" diye konuşurlarken, "Beyler, ben de Mösyö du Tremblay görevden alındığında tahliye olacağım" derdi. Bu şu anlama geliyordu: Tremblay ancak Kardinal'in ölümünden sonra yerinden olacak, gene Kardinal'in ölümüyle Bassompierre, Saray'daki eski yerini alabilecekti.

Mareşal'in kehaneti tutacaktı neredeyse ama düşündüğü gibi değil çünkü Kardinal'in ölümünden sonra bütün beklentilere rağmen her şey eskisi gibi sürdü. Tremblay'i yerinden oynatamadılar, Bassompierre de hiç çıkamayacaktı neredeyse.

Bu yüzden d'Artagnan, Kardinal'in emrini yerine getirmek amacıyla Bastille'e gittiğinde Tremblay hâlâ komutandı. Büyük bir incelikle karşı-

ladı d'Artagnan'ı ve o sırada yemeğe oturmak üzere olduğundan onu da davet etti sofrasına.

"Sevinerek kabul ederdim" dedi d'Artagnan, "ama yanılmıyorsam, zarfta 'çok acele' diye bir ibare var."

"Doğru" dedi Tremblay. "Binbaşı! 256'yı hemen indirin."

Bastille'e tıkılan biri artık insan olmaktan çıkıyor ve bir numara oluyordu.

D'Artagnan, anahtar şıkırtılarını duyunca ürperdi, atından bile inmek istemedi bu nedenle. Demir parmaklıkları, payandalı pencereleri, o zamana kadar ancak hendeklerin bir yanından gördüğü yüksek ve kalın duvarları seyretti. Yirmi yıl kadar önce bunlardan nasıl korktuğunu düşündü.

Birden çın çın öten bir çan sesi duyuldu.

"Sizi yalnız bırakıyorum şimdi" dedi Tremblay. "Mahkûmun dışarı çıkabilmesi için gerekli belgeyi imzalayacağım. Görüşmek üzere Mösyö d'Artagnan."

"Bu isteğini paylaşıyorsam, şeytan alsın canımı!" diye mırıldandı d'Artagnan. Bir yandan da adama bakarak gülümsedi. "Şu avluda beş dakika bile kalmak hasta etmeye yetiyor insanı. Saman yatakta ölürüm de –zaten böyle öleceğim herhalde– Bastille'de on bin liralık gelirle yöneticilik yapmam!"

Kendi kendine yaptığı bu konuşmayı bitirmişti ki mahkûmu içeri aldılar. D'Artagnan adamı görür görmez yerinden sıçradı ama tuttu kendini. Mahkûm da d'Artagnan'ı tanımamış gibi yaptı ve sessizce arabaya bindi.

D'Artagnan yanındaki dört silahşöre şöyle dedi:

"Beyler, bu mahkûm konusunda çok dikkatli olmam tembihlendi. Arabanın kapılarında kilit olmadığından yanına bineceğim ben de. Lillebonne, siz yedeğinize alın atımı."

"Başüstüne Teğmenim" dedi hitap ettiği silahşör.

D'Artagnan atından indi, dizginleri silahşöre uzattı, arabaya binip mahkûmun yanına yerleşti ve heyecanını belli etmemeye çalıştığı bir sesle, "Saray'a, hem de çok acele" dedi.

D'Artagnan, araba hareket eder etmez, karanlıktan da yararlanarak sarılıverdi mahkûmun boynuna.

"Rochefort! Siz ha!" diye bağırdı. "Evet, yanılmamışım, sizsiniz!"

"D'Artagnan!" diye bağırdı Rochefort da hayretler içinde.

"Benim zavallı dostum!" diye sürdürdü konuşmasını d'Artagnan, "dört beş yıldır ortalıkta görünmeyince öldünüz sandım."

"Aslında" dedi Rochefort, "bir ölüyle diri diri gömülen biri arasında hiç fark yoktur. İşte ben de diri gömülenlerden farksızım."

"Neyle suçlayarak attılar sizi Bastille'e?"

"Gerçeği söylememi ister misiniz?"

"Tabii."

"Ne suç işlemiş olduğumu ben de bilmiyorum inanın."

"Çekiniyor musunuz yoksa benden Rochefort?"

"Yok, bir centilmen olarak yemin edebilirim ki, böyle bir şey yok. Bana yükledikleri suçu işlemem olanaksız çünkü."

"Neymiş bu suç?"

"Geceleyin hırsızlık yapmak."

"Geceleyin hırsızlık yapmak mı? Dalga geçmeyin benimle Rochefort."

"Sanırım, biraz açıklamam gerekiyor durumu."

"İtiraf edeyim ki öyle."

"Anlatayım o halde durumu: Bir akşam Tuileries'de, Reinard'ın Yeri'nde, Harcourt Dükü, Fontrailles, Rieux ve başkalarının da katıldığı bir eğlence düzenlenmişti. Harcourt Dükü bir ara Pont Neuf'e giderek gelip geçenlerin sırtlarından pelerinlerini alma fikrini ortaya attı. Hatırlarsınız, Orléans Dükü'nün getirdiği bir modaydı bu."

"Aklınızı mı kaçırdınız siz Rochefort? Bu yaşınızda..."

"Yok, sarhoştum yalnızca. Gene de bu eğlence bana biraz hafif geldiğinden Rieux'ye, oyuna katılmamayı, seyirci olarak kalmayı önerdim. Eğlenceyi ön localardan seyretmek için de köprüdeki tunç heykele çıktık. Ötekiler hemen işe giriştiler. Biz, mahmuzlarından da destek alıp heykelin sağrısına ulaştık bir hamlede. Hem rahattık hem de her şeyi görebiliyorduk. Bizimkiler eşine rastlanmayan bir hızla dört, beş pelerin kapmışlar, pelerini alınanlardan biri bile sesini çıkarmaya cesaret edememişti. Ama bu arada ansızın ötekilere göre daha yürekli çıkan biri, 'Yetişin! Adam soyuyorlar!' diye bağırdı. Bunun üzerine bir devriye yetişti olay yerine. Harcourt Dükü, Fontrailles ve diğerleri anında tüydüler, Rieux de kaçmak istedi. Ama ben onu tutup, bulunduğumuz yerde bizi göremeyeceklerini ve yakalayamayacaklarını anlatmaya çalıştım. Dinlemedi beni. Kalktı, heykelin mahmuzuna bastı. Mahmuz, ağırlığına dayanamayıp kırıldı, Rieux düştü ve bacağını kırdı. Susması gerekirken idam ediliyormuş gibi avazı çıktığı kadar bağırmaya başladı. Arkasından ben de atlamaya çalıştım ama geç kalmıştım. Devriye birliğinin kollarının arasına düştüm. Alıp doğru Châtelet'ye götürdüler. Ertesi gün buradan çıkacağımdan hiç şüphem yoktu, kafayı vurup deliksiz bir uyku çektim. Ertesi gün geçti, bir gün daha geçti, sekiz gün geçti aradan. Bunun üzerine Kardinal'e bir mektup gönderdim. Aynı gün gelip aldılar beni ve Bastille'e götürdüler. İşte beş

yıldır da oradaydım. Ne dersiniz, IV. Henri'nin atının terkisine bindiğim için mi içeri attılar beni?"

"Hayır, haklısınız sevgili dostum Rochefort, böyle bir şey için hapse atmış olamazlar sizi ama her durumda öğreneceksiniz nedenini."

"Doğru ya! Beni nereye götürdüğünüzü sormayı unuttum size."

"Kardinal'e götürüyorum."

"Benden istediği nedir?"

"Bilemem. Çünkü beni gönderirken, getireceğim kişinin siz olduğunu bile söylemedi."

"Olamaz! Siz gözde birisiniz çünkü."

"Ben mi gözdeyim?" diye bağırdı d'Artagnan. "Ah, zavallı Kontum benim! Yaklaşık yirmi yıl kadar önce beni ilk kez Meung'de gördüğünüzde Gaskonyalı acemiydim, şimdi de daha fazla bir şey olamadım."

Ve derin bir iç geçirdi sözünü bitirdikten sonra.

"Ama bir emirle geldiniz, değil mi?"

"O sırada rastlantı sonucu bekleme salonunda ben vardım ve Kardinal benim yerime bir başkasını görevlendirebilirdi bu iş için. Ben hâlâ silahşörlerin teğmeniyim ve aşağı yukarı yirmi yıldır aynı rütbede bekliyorum."

"Hiç değilse bir felaket gelmemiş başınıza, az şey değil bu da!"

"Ne gibi bir felaket gelebilirdi ki başıma? Latince bir söz vardı, unuttum, aşağı yukarı şöyle bir şeydi: 'Yıldırım vadileri etkilemez...' İşte ben de dünya yüzündeki en derin vadiyim galiba Rochefort."

"Mazarin gene eskisi gibi mi?"

"Hiç değişmedi. Kraliçe'yle evlendiğini söylüyorlar."

"Evlendi mi?"

"Kocası olmadıysa bile âşığı olduğuna şüphe yok."

"Sen kalk Buckingham'ı reddet, Mazarin'e pes et!"

"Kadın işte!" dedi düşünceli bir tavırla d'Artagnan.

"Kadınlar tamam da, kraliçeler?"

"Kraliçeler, iki kat kadındır bu konuda. "

"Peki Mösyö Beaufort? Hâlâ hapishanede mi?"

"Evet! Niçin sordunuz?"

"Severdi beni, belki kurtarırdı diye düşünmüştüm."

"Bence siz kurtuluşa ondan daha yakınsınız. Siz kurtarırsınız onu o zaman."

"Savaştan ne haber?"

"Yakındır."

"İspanyollar'la mı?"

"Yok, Paris'le."

"Nasıl yani?"

"Tüfek seslerini duyuyor musunuz?"

"Evet. Nedir?"

"Patırtı çıkmasını bekleyen kentsoyluların atış talimi."

"Kentsoylular bir işe yarar mı sizce?"

"Tabii, çok şey vaat ediyorlar. Saflarını sıklaştıracak bir de lider olsa başlarında..."

"Özgür olmamak ne acı."

"Durun canım, hemen umutsuzluğa kaptırmayın kendinizi. Mazarin

Mazarin

sizi aradığına göre bir çıkarı var demektir. Siz işine yarayacaksınız, tebrik ederim sizi. Yıllardır kimsenin ihtiyacı olmadı bana, şimdi anlıyorsunuzdur herhalde ne durumda olduğumu!"

"Şikâyet edin halinizden hep. Tavsiye ederim."

"Beni dinleyin Rochefort. Bir anlaşma yapalım sizinle..."

"Nasıl?"

"Biliyorsunuz, siz benim iyi dostumsunuz."

"Bilmez miyim? İzlerini bile taşıyorum bu dostluğun: Üç kılıç yarası..."

"Tamam, gene gözde olursanız, beni unutmayın sakın."

"Rochefort sözü ama karşılıklı olsun bu iş."

"Tamam. Uzatın elinizi!"

"Demek benden söz etmek için fırsat bulur bulmaz..."

"Sizden söz edeceğim. Siz peki?"

"Ben de."

"Arkadaşlarınız nasıl? Onlar adlarını duyurabiliyorlar mı peki?"

"Hangi arkadaşlarım?"

"Athos, Porthos ve Aramis. Unuttunuz mu yoksa dostlarınızı?"

"Öyle denebilir."

"Ne oldular acaba?"

"Bilmem."

"Ciddi mi söylüyorsunuz?"

"Yazık ki öyle. Ayrılmıştık birbirimizden, hatırlarsanız. Şu kadarını söyleyebilirim ki, hayattalar. Arada haber alıyorum dolaylı olarak. Ama nerede olduklarını biliyorsam şeytan alsın canımı! Sizden başka tek dostum yok Rochefort, inanın!"

"Peki ya şu ünlü... Neydi... Piémont Alayı'na çavuş yaptığımız delikanlının adı?"

"Planchet mi?"

"Evet, evet! Ne oldu o ünlü Planchet?"

"Lombards Sokağında bir şekerciye kapılandı, zaten tatlı şeyleri çok severdi. Parisli bir kentsoylu oldu yani. Gösterilere katılıyordur şimdilerde herhalde. Görürsünüz, ben yüzbaşı bile olamadan o belki belediye başkanı falan olacaktır."

"O kadar da değil canım! Dostum d'Artagnan, biraz yürekli olun. İnsan çarkın en altındayken, çark döner ve sizi en yüksek yere atıverir. Kim bilir, belki de bu akşamdan tezi yok değişecektir alınyazınız."

"Amin!" dedi d'Artagnan, daha sonra arabayı durdurttu.

"Ne yapıyorsunuz?" diye sordu Rochefort.

"Geldik de, beni arabanızdan inerken görmelerini istemiyorum. Malum ya, tanımıyoruz birbirimizi."

"Doğru. Tanrı'ya emanet olun."

"Görüşmek üzere dostum. Sözünüzü unutmayın."

Arabadan inip atına binen d'Artagnan birliğin başına geçti.

Beş dakika sonra Krallık Sarayı'nın avlusuna giriyorlardı.

Mahkûmu büyük merdivenlerden çıkarıp, bekleme odasından ve koridordan geçiren d'Artagnan, Mazarin'in çalışma odasının önünde tam kapıya vurmaya hazırlanıyordu ki, Rochefort elini omzuna koydu.

"D'Artagnan" dedi gülümseyerek, "gelirken aralarından geçtiğimiz ve sizinle arkadaşlarınızı öfkeli bakışlarla süzen kentsoylulara bakarken ne düşündüğümü söyleyeyim mi?"

"Söyleyin" diye karşılık verdi d'Artagnan.

"Silahşörlerinizle birlikte sizi parça parça etmeleri için bir kez imdat diye bağırmam yeterli olurdu. Anında özgürlüğüme kavuşurdum."

"Neden yapmadınız bunu peki?" diye sordu d'Artagnan.

"Olur mu canım!" dedi Rochefort. "Dostluğumuz üzerine yemin etmedik mi biz? Beni götüren başka biri olsaydı, belki..."

D'Artagnan başını önüne eğdi.

"Rochefort benden daha iyi kalpli biri mi acaba?" diye düşündü.

Sonra geldiklerini bildirdi Başbakan'a.

"Mösyö Rochefort'u içeri alın" dedi Mazarin sabırsız bir sesle. "Mösyö d'Artagnan'a da beklemesini söyleyin, işim var daha onunla."

D'Artagnan'ın keyfi yerine geldi bu sözleri duyunca. Biraz önce söylediği gibi, uzun süredir kimse ihtiyaç duymamıştı kendisine ve Mazarin'in kendisiyle özellikle ilgilenmesi güzel bir haber olabilirdi.

Rochefort'sa iyice dikkat kesildi işittiği şeyler üzerine. Mazarin'in odasına girdiğinde Kardinal her zamanki kıyafeti içinde, yani Monsenyör kıyafetiyle masada oturuyordu. O dönemin rahipleri genellikle bu kıyafeti yeğlerdi. Mazarin'in yalnızca kolları ve pelerini mor renkti.

Kapılar kapandı, Rochefort kaçamak bir bakış attı Mazarin'e ve onun, kendisini süzen bakışlarını yakaladı.

Hiç değişmemişti Başbakan. Özenle taranmış saçlarını kıvırtmış, kokular sürmüştü ve bu özeni sayesinde de yaşını hiç göstermiyordu. Rochefort'sa başka bir dünyaydı. Hapishanede geçirdiği beş yıl, Richelieu'nün bu becerikli adamını yaşlandırmış, çökertmişti. Saçları beyazlamış, tunç yüzü bitkinliği nedeniyle solmuştu. Mazarin onu görür görmez, "İşte hiçbir işe yaramayacak biri!" der gibi başını sallamıştı.

Epey uzun, Rochefort'a yüz yıl kadar uzun gelen bir süreden sonra Mazarin bazı kâğıtların içinden açık bir mektup çıkardı ve karşısında duran soylu kişiye göstererek:

"Serbest bırakılmanızı dile getirdiğiniz bir dilekçenizi buldum Mösyö Rochefort" dedi. "Demek hapisteydiniz siz!"

Bu sözleri duyan Rochefort ürperdi.

"Ama ben, Kardinal Hazretlerinin bu durumu herkesten çok daha iyi bildiğini sanıyordum" dedi.

"Ne ilgisi var! Bastille'de hâlâ Richelieu zamanında hapse atılmış bir sürü mahkûm var. Çoğunun adlarını bile bilmem!"

"Ama benim durumum farklı efendim. Benim hapiste olduğumu biliyordunuz çünkü beni Châtelet'den Bastille'e efendimizin emirleriyle naklettirmişlerdi."

"Emin misiniz?"

"Kesinlikle."

"Evet, evet, hatırlar gibi oldum şimdi. Siz bir ara Kraliçe için Brüksel'e kadar bir gezi yapmayı reddetmemiş miydiniz?"

"İşte şimdi anlaşıldı hapse atılışımın gerçek nedeni!" dedi Rochefort. "Beş yıldır bunu düşünüyordum ben de. Amma aptalmışım, nasıl akıl edememişim bunu!"

"Ben size, bunun için tutuklandınız demedim ki. Anlaşalım sizinle. Ben yalnızca bir soru soruyorum size: Brüksel'e merhum Kardinal için gittiğiniz halde, Kraliçe için bir hizmette bulunmak amacıyla gitmeyi reddettiniz mi etmediniz mi?"

"Tastamam öyle: Müteveffa Kardinal'e hizmet için gittiğimden, bir de Kraliçe için gidemezdim doğal olarak Brüksel'e. Brüksel'de çok zor durumda kalmıştım. Chalais Komplosu dönemiydi. Chalais'nin Arşidük'le mektuplaşmalarını ortaya çıkarmak üzere gitmiştim ve daha o zaman kim olduğumu anladıklarından parçalayacaklardı beni. Bir daha gidebilir miydim oraya? Gitseydim, Kraliçe'ye hizmet yerine zarar vermiş olacaktım."

"Sevgili dostum Rochefort, görüyor musunuz, bazen en iyi niyetler bile nasıl kötü yorumlanabiliyor. Kraliçe, sizin Brüksel'e gitmek istemeyişinizi öylesine, sıradan bir meydan okuma olarak kabul etti. Majesteleri, merhum Kardinal zamanında çok şikâyetçiydi sizden."

Rochefort küçümseyici bakışlarla gülümsedi.

"Kraliçe'ye karşı Kardinal Richelieu'ye nasıl çok iyi hizmet ettiysem, takdir edeceğiniz gibi, onun ölümünden sonra da size de aynı biçimde hizmet edebilirim. Kime karşı olursa olsun yerine getiririm bu hizmeti."

"Richelieu değilim ben" dedi Mazarin. "Onun gibi tek ve mutlak hâkim olmak istemiyorum. Kraliçe'nin hizmetinde olduğum için bana hizmet edecek insanlara da ihtiyacım yok. Ama Majesteleri çok duygulu bir insandır. Gitmek istemediğinizi öğrenmiş ve de bunu bir meydan okuma gibi kabul etmiş olabilir. Sizin ne kadar gururlu ve tehlikeli biri olduğunuzu bildiğinden, sizi zararsız duruma getirmemi istemiş olabilir. Siz de işte bu nedenle Bastille'deydiniz Mösyö Rochefort!"

"Benim Bastille'de bulunuşum bir yanlışlık olduğuna göre Monsenyör..."

"Evet, evet" diye sözünü kesti onun Mazarin, "her şeyin tekrar yoluna girmemesi için bir neden yok. Siz de bazı olayları çok iyi kavrayabilecek ve bir kez kavradıktan sonra da çok iyi yürütebilecek birisiniz."

"Kardinal Richelieu de böyle düşünürdü ve sizin de aynı tarzda düşündüğünüzü görünce bu büyük adama hayranlığım biraz daha artıyor."

"Doğru söylüyorsunuz" dedi Mazarin. "Kardinal siyasetten anlardı. Benden üstün oluşunun nedeni de bu çünkü ben basit biriyim ve dalavereden falan anlamam, Fransızlara özgü açıksözlülüğü olan biriyim."

Rochefort gülmemek için dudaklarını ısırdı.

"O halde esas meseleye gelelim. Benim gerçek dostlara, hizmet edecek sadık insanlara ihtiyacım var. İhtiyacım var dediğim, Kraliçe'nin ihtiyacı var yani. Anlıyorsunuzdur herhalde. Ben ne yapıyorsam, yalnızca Kraliçe'nin hizmetinde olan biri sıfatıyla yapıyorum. Her şeyi keyfine göre yapan bir Richelieu değilim sizin anlayacağınız. Dolayısıyla da hiçbir zaman onun gibi büyük biri olamayacağım. Ama ben temiz kalpli biriyim Mösyö Rochefort, size de kanıtlayacağımı sanıyorum bunu."

Bu tatlı sesin arasına arada bir yılan tıslamasını andıran bir şey karışıyordu ve Rochefort bu sesi çok iyi tanıyordu.

"Efendim, bu temiz kalpliliğinizin kanıtlarını pek göremediğimi itiraf etmekle birlikte, kendi hesabıma buna bütün kalbimle inanmaya hazırım. Ama şunu unutmayınız Kardinal Hazretleri (bu arada Mazarin'in gizlemeye çalıştığı bir hareketi görmüştü), ben beş yıldır Bastille'de yatıyorum ve dünyaya demir parmaklıkların arkasından bakan bir insan çok kolay yanılır."

"Evet ama hapiste yatmanızın benim suçum olmadığını söyledim size Mösyö Rochefort, Kraliçe... İster kadın öfkesi, ister Prenses öfkesi deyin, akıllarına esince öyle olur... Sonra bir daha düşünmezler bile olayı..."

"Beş yılını sarayında şölenlerle ve dalkavukları arasında geçiren Kraliçe düşünemezdi tabii ki ama ben Bastille'de uzun uzun düşündüm Monsenyör..."

"Ah Tanrım! Siz Saray'ın eğlenceli bir yer olduğunu mu sanıyorsunuz yoksa sevgili dostum? Boşverin bunları. İnanın ki büyük dertlerle karşılaştık biz de burada. Neyse bunları bırakalım artık. Her zamanki gibi bütün kozlarımı açıyorum ben. Şimdi soruyorum size: Bizden misiniz?"

"Efendim, tahmin edebileceğiniz gibi benim de tek istediğim bu ama beş yıl içinde neler olup bittiğini bilmiyorum. Bastille'de ancak askerler ve gardiyanlarla siyaset konuşulabiliyor, onlar da olaylardan tamamen habersizdir... Tahmin edemezsiniz ne kadar habersiz olduklarını... Bossempierre'de kalmıştım ben efendim... Hâlâ on yedi senyörden biri mi kendisi?"

"Öldü Bossempierre ve gerçekten büyük bir kayıp oldu bu. Kraliçe'ye çok sadıktı. Sadık insan bulmak o kadar zor ki son zamanlarda!"

"Tanrım! Haklısınız tabii ki Monsenyör" dedi Rochefort. "Sadık olanları da zaten Bastille'e atıyorsunuz."

"Evet ama bir insanın sadakati de nasıl kanıtlanır?"

"Eylemleriyle" diye karşılık verdi Rochefort.

"Doğru ya, eylemleriyle!" diye yineledi Kardinal düşüncelere dalmış bir tavır içinde. "Ama nereden bulacağız eylem adamlarını?"

Rochefort başını salladı.

"Monsenyör, hiç eksik değildir böyleleri ama aramayı bilmiyorsunuz siz."

"Nasıl aramayı bilmiyorum? Ne demek istiyorsunuz siz dostum? Aydınlatsanıza biraz beni. Sanırım merhum Kardinal'in yanında çok şey öğrenmişsinizdir. Ne büyük adamdı ama o!"

"Biraz ahlaktan söz etsem kızarlar mı Monsenyör acaba?"

"Ben mi? Kesinlikle! Biliyorsunuz, her şey söylenebilir bana. Ben, benden korkmalarını değil, beni sevmelerini istiyorum."

"O halde dinleyin Monsenyör: Hücremde duvara koca bir çiviyle kazınmış bir laf vardı."

"Neymiş bu laf?"

"Söyleyeyim Monsenyör: 'Efendisine bak...'"

"Biliyorum, biliyorum... 'Uşağını al' öyle değil mi?"

"Hayır: 'Hizmetkârını al!' Biraz önce sözünü ettiğim sadık insanlar, kendi keyiflerine göre böyle demişler."

"Ne anlama geliyor bu söz peki?"

"Kardinal Richelieu'nün çok sayıda sadık hizmetkârı bulunduğu anlamına geliyor."

"Bütün hançerlerin hedefi olan, hayatını darbelerden sakınmakla geçiren Kardinal Richelieu'nün mü?"

"Bunların hepsinden kurtulmayı becerdi o. Ayrıca hepsi de acımasızdı bu darbelerin çünkü amansız düşmanları kadar güvenilir dostları da vardı onun."

"Ben de bunu istiyorum işte!"

"Öyle insanlar tanıdım ki" diye sürdürdü konuşmasını Rochefort. D'Artagnan'a verdiği sözü tutmanın sırasının geldiğini düşünüyordu. "Belki yüz kez Kardinal'i tökezletmek isteyen insanlar tanıdım. Yürekliliklerıyle muhafızlarını ve casuslarını alt ettiler. Parasız, arkasız olmalarına rağmen taçlı bir başın tepesindeki tacı korudular ve Kardinal'e aman dilettiler."

"Ama bu adamlar" diyerek gülümsedi Rochefort'un sözü nereye getirmek istediğini anlayan Mazarin, "bu insanlar Kardinal'e sadık değillerdi! Tam tersine ona karşı mücadele ediyorlardı."

"Hayır, öyle olsa Kardinal'in düşmanları daha iyi ödüllendirirlerdi onları. Bunların hepsi biraz önce, kendisi için sadık hizmetkârlar aradığınız Kraliçe'ye bağlı kişilerdi."

"Nereden biliyorsunuz bunları peki siz?"

"Bu adamlar, o zamanlar benim düşmanlarımdı, bana karşı savaşıyorlardı çünkü elimden gelen her türlü kötülüğü yaptım onlara, onlar da ellerinden geleni artlarına koymadılar. Dahası, özellikle dalaştığım biri, yedi yıl kadar önce kılıçla yaraladı beni: Bu, aynı adamın elinden aldığım üçüncü kılıç yarasıydı... Eski bir hesap işte..."

"Ah!" dedi Mazarin hayranlık belirtisi bir saflıkla. "Benim de böyle adamlarım olsaydı!"

"Efendim, altı yıldır kapınızda böyle bir insan var ve altı yıldır da doğru değerlendirememişsiniz onu siz."

"Kimmiş o?"

"Mösyö d'Artagnan."

"Şu Gaskonyalı mı?" diye bağırdı son derece ustaca bir şaşkınlık numarasıyla Mazarin.

"O Gaskonyalı, bir Kraliçe'yi kurtardı ve koskoca Kardinal Richelieu'ye ustalıkta, açıkgözlülükte ve siyaset alanında daha acemi bir çırak olduğunu kabul ettirdi."

"Sahi mi?"

"Her şey efendimize anlatmak istediğim biçimde olup bitmiştir."

"Dostum, biraz açsanıza şu meseleyi bana."

"Biraz zor bir iş Monsenyör" dedi Rochefort gülümseyerek.

"O zaman kendisi anlatır."

"Sanmam."

"Niye?"

"Çünkü kendisinin değil bu sır. Çünkü biraz önce de söylediğim gibi yüce bir kraliçenin sırrı bu."

"Tek başına mı becerdi böylesine büyük bir işi?"

"Hayır efendim, üç arkadaşı vardı, kendisine yardımcı olan üç yiğit. Biraz önce aradığınız yiğitler gibi üç korkusuz adam! "

"Bu dört adam hep beraber miydiler yani?"

"Evet, bu dört kişi tek bir kişiydi sanki. Dört yürek, tek bir yürek içinde atıyordu sanki. Dördü bir arada inanılmaz işler başarıyorlardı dolayısıyla."

"Rochefort, sevgili dostum, çok tahrik ediyorsunuz merakımı inanın! Ne olur anlatsanıza şu hikâyeyi!"

"Olmaz. Ama size bir masal, bir peri masalı anlatabilirim. Gerçek olduğuna da yemin edebilirim."

"Onu anlatın hiç değilse. Bayılırım masala ben."

"Bu kadar çok istiyorsunuz ha, Monsenyör?" diye sordu bu ince ve kurnaz yüzde merak uyandırmak isteyen Rochefort.

"Evet."

"Peki, dinleyin o halde. Bir zamanlar bir kraliçe varmış... Çok güçlüymüş, dünyanın en büyük ülkelerinden birinin kraliçesiymiş. Gene büyük bir Başbakan da bir zamanlar bu Kraliçe'nin en büyük dostuyken sonradan aleyhine dönmüş. Boşuna kafanızı yormayın efendim, bulamazsınız kim olduğunu. Bu olaylar, sizin bu kraliçenin yaşadığı ülkeye gelmenizden çok önce olmuş. Ve günün birinde Saray'a öyle yiğit, öyle varlıklı ve öyle zarif bir elçi gelmiş ki, Saray'daki kadınların hepsi çılgına dönmüş, etrafında pervane olmuşlar. Kraliçe bile bu elçinin devlet anlayışının etkisinde kalarak, eşi bulunmaz bir mücevheri ona hediye etmek ihtiyatsızlığını yapmış. Bu mücevher Kral'ın armağanı olduğundan Başbakan, Kral'ı, Kraliçe'den, bunu ilk baloda takmasını istemesi için sıkıştırmış. Efendim, tahmin edeceğiniz gibi Başbakan, bu çok değerli armağanın denizaşırı bir ülkedeki elçinin yanında bulunduğunu haber almıştı çoktan. Yüce Kraliçe mahvolmuştu, en basit uyruğu gibi mahvolmuştu hem de. Yükseldiği doruklardan en dibe yuvarlanacakmış birden."

"Gerçekten mi?" dedi Mazarin.

"Öyle efendim. İşte bu sırada dört silahşör ortaya çıkıp Kraliçe'yi kurtarmaya karar verdiler. Bu dört yaman dövüşçü ne prensti ne de dük. Hatta güçlü ve zengin kişiler de değillerdi. Ama yürekliydiler, bilekliydiler ve iyi kılıç kullanan dört askerdiler. Yola çıktılar. Başbakan, hedeflerine ulaşamamaları için sayısız engeller çıkardı önlerine. Bu nedenle üçü yolda

kaldı. Biri vardı limana, kendisini durdurmak isteyenleri öldürdü ya da yaraladı, denizi aştı, mücevheri bulup getirdi Kraliçe'ye. Kraliçe baloda takabildi boynuna mücevheri. Bu olay yüzünden Başbakan, Kral'ın gözünden düşecekti az daha. Ne dersiniz buna Monsenyör?"

"Şahane!" dedi dalgın dalgın Mazarin.

"Bunun gibi on masal var bende."

Mazarin konuşmuyordu artık, düşünüyordu.

Beş altı dakika geçti.

"Soracağınız başka bir şey yok mu Monsenyör?" dedi Rochefort sonunda.

"Var. D'Artagnan bu dört yiğitten biri miydi yani?"

"Her şeyi o örgütlemişti."

"Ötekiler kimdi peki?"

"Efendim, izin verirseniz, bunların adlarını d'Artagnan kendisi açıklasın. Çünkü onun arkadaşlarıydı, benim değil. Bu cesur insanlara ancak o biraz söz geçirebilir. Ben gerçek adlarını bile bilmem doğru dürüst."

"Mösyö Rochefort, siz hâlâ çekiniyorsunuz benden. O zaman, sonuna kadar açık konuşalım: Size, ona, hepinize ihtiyacım var."

"Benden başlayalım Monsenyör, madem önce beni çağırttınız ve madem şu anda karşınızdayım, sonra onlara gelir sıra. Merakımı anlayışla karşılayacaksınız herhalde. İnsan beş yıl içerde kalınca, nereye gönderileceğini bilmek istiyor doğrusu."

"Dostum Rochefort, size güvenmemiz için sadakatinizin kanıtlanacağı bir görev yüklenecek üstünüze. Mösyö Beaufort'un tutuklu bulunduğu Vincennes'e gideceksiniz, göz hapsine alacaksınız onu. Neyiniz var, ne oldu?"

"Bana hiç olmayacak bir şey teklif ediyorsunuz" dedi düş kırıklığına uğradığını gösteren bir baş sallayışıyla.

"Nasıl olmayacak bir şey? Niye?"

"Çünkü Mösyö Beaufort dostumdur benim, daha doğrusu ben onun dostlarından biriyim. Benim hakkımda Kraliçe'ye güvence verenin o olduğunu unuttunuz mu Monsenyör?"

"Ama o günden sonra devletin düşmanları arasına katıldı Mösyö Beaufort."

"Olabilir efendim ama ben Kral, Kraliçe ya da Başbakan olmadığımdan düşmanım sayılmaz, bu yüzden teklifinizi kabul edemiyorum."

"Ve buna sadakat diyorsunuz siz, öyle mi? Tebrikler! Öyle anlaşılıyor ki sadakatiniz pek bağlamıyor sizi!"

"Şu da var ki Monsenyör" diye sürdürdü konuşmasını Rochefort, "Bastille'den, Vincennes'e girmek için çıkmak da hapishane değiştirmekten başka bir şey değil, takdir edersiniz ki."

"Siz açıkça Mösyö Beaufort'dan yana olduğunuzu söyleyin de olsun bitsin. Böylece daha açık konuşmuş olursunuz."

"Ben, o kadar uzun süredir içerdeyim ki Monsenyör, bir kimseden yana olmam imkânsız. Bana hangi görevi verirseniz verin, dışarı gönderin, etkin, önemli bir iş verin ama mümkünse yollara düşüp, uzaklara gideyim."

"Dostum Rochefort" dedi sinsi sinsi gülerek Mazarin, "kendinizden geçmişsiniz siz. Hâlâ genç sanıyorsunuz kendinizi anlaşılan. Gönlünüz genç herhalde ama gücünüz yetmez buna, anlamanız gerekir bunu. İnanın, dinlenmeniz gerekiyor artık... Kimse yok mu orada?"

"Benimle ilgili olarak bir karar veremiyor musunuz yani?"

"Tersine, verdim bile kararımı."

Bernouin girdi içeri.

"Bir çavuş çağırın" dedi Mazarin. "Siz de burada kalın" diye ekledi arkasından alçak sesle.

Çavuş girdi içeri. Mazarin bir kâğıda birkaç satır yazarak çavuşa uzattı. Sonra başıyla selam verdi.

"Tanrı'ya emanet olun Mösyö Rochefort" dedi.

Rochefort saygıyla eğildi.

"Anlaşılan beni tekrar Bastille'e götürüyorlar Monsenyör" dedi.

"Çok zekisiniz."

"Gidiyorum Monsenyör ama tekrar söylüyorum ki, benden yararlanmamakla hata ediyorsunuz."

"Düşmanlarımın dostundan mı yararlanacak mışım?"

"Ne istiyorsunuz? Düşmanlarınızın düşmanı olmam gerekiyorsa eğer..."

"Sizden başka işe yarar kimse yok mu sanıyorsunuz Mösyö Rochefort? Meraklanmayın, başkalarını da bulurum ben."

"Bütün kalbimle dilerim bunu Monsenyör."

"Haydi, artık gidin! Bu arada Mösyö Rochefort, size şunu da söyleyeyim ki, bundan sonra bana mektup falan yazmayın sakın çünkü gönderdiğiniz her şey kayıp belge işlemi görecektir."

"Beni maşa olarak kullandı" diye düşündü dışarı çıkarken Rochefort. "Birazdan kendisini Kardinal'e nasıl övdüğümü anlattığım zaman d'Artagnan memnun olmazsa işler büsbütün zorlaşacak. Nereye götürüyorlar beni bunlar yahu?"

Gerçekten de Rochefort'u, d'Artagnan'ın beklediği giriş odasından değil de küçük merdivenlerden indirerek çıkarmışlardı. Avluda arabayı ve dört adamı gördü ama arkadaşı yoktu ortalıkta.

"Vay vay!" diye söylendi içinden Rochefort. "Şimdi değişti işler işte. Eğer sokaklarda hâlâ kalabalık topluluklar dolaşıyorsa, ben bu Mazarin'e daha başka işlerde yararlı olabileceğimizi kanıtlarım. Şükür Tanrı'ya ki bir mahkûma göz kulak olmaktan başka marifetlerim de var benim!"

Ve yirmi beş yaşında çevik bir delikanlı gibi arabaya atladı.

IV
ANNE D'AUTRICHE KIRK ALTI YAŞINDA

Bernouin'le yalnız kalan Mazarin bir süre düşüncelere daldı. Epey şey öğrenmişti ama yeterli değildi bu kadarı. Mazarin hile yapardı oyunda, Brienne'in bize açıkladığı bir ayrıntıdır bu. Sözde, üstün duruma geçmek, önlem almak dermiş buna. D'Artagnan'la da, ancak hasmının bütün kozlarını öğrendikten sonra ilişkiye geçmeye karar verdi.

"Monsenyör'ün herhangi bir emri yok mu?" diye sordu Bernouin.

"Var" dedi Mazarin, "ışık tut bana, Kraliçe'nin yanına gidiyorum."

Bernouin bir şamdan alıp önüne düştü.

Mazarin'in dairesinden Kraliçe'nin dairesine giden gizli bir geçit vardı. Mazarin istediği saatte Anne d'Autriche'in yanına gitmek için bu geçitten yararlanırdı.[1]

Bernouin, geçidin sonundaki yatak odasına ulaştığında Madam Beauvais'ye rastladı. Madam Beauvais ve Bernouin bu geç kalmış aşkın sırdaşlarıydı. Beauvais, Kardinal'in geldiğini Anne d'Autriche'e haber verme görevini üstlendi. Kraliçe bu sırada küçük XIV. Louis'yle birlikte küçük kilisesindeydi.

Anne d'Autriche büyük bir koltuğa oturmuş, dirseğini küçük bir masaya, başını da eline dayamış ve yerdeki halıya uzanmış, önündeki koca bir savaş kitabının sayfalarını karıştıran oğlunu seyretmekteydi. Anne d'Autriche, yüceliğine yaraşacak biçimde, canının sıkılmasına göz yummayı bilen bir kraliçeydi. Zaman zaman odasında ya da küçük kilisesinde saatlerce tek başına kalır, ne okur ne de dua ederdi.

---

[1] Kraliçe Palais-Royal'de yaşarken Kardinal'in Kraliçe'ye ulaşmak için kullandığı yol. (*Memoires de la princesse palatine*, s. 331.)

Kral'ın bakıp oyalandığı kitapsa Büyük İskender'in zaferlerini resimlerle anlatan bir *Quintius Curtius Rufus*'tu.

Madam Beauvais küçük kilisenin kapısında göründü ve Kardinal'in geldiğini bildirdi.

Çocuk, bir dizinin üzerinde doğrularak kalktı, kaşlarını çattı ve annesine baktı:

"Bu adam niçin randevu falan almadan, çat kapı geliyor?" diye sordu.

Anne hafifçe kızardı.

"Yaşadığımız koşullarda bir başbakanın olup bitenleri Kraliçe'ye, Saray'ın dikkatini çekmeyecek biçimde anlatması önemli" diye karşılık verdi.

"Evet ama, sanıyorum Mösyö Richelieu böyle habersiz gelmezdi hiç" diye üsteledi çocuk.

"Siz Mösyö Richelieu'nün nasıl davrandığını nereden bilebilirsiniz? Hatırlamanıza imkân yok çünkü çok küçüktünüz o zamanlar."

"Hatırlamıyorum! Sordum ve söylediler."

"Kim söyledi size bunu?" diye sordu Anne gizlemeyi beceremediği bir öfkeyle.

"Kendilerine sorular sorduğum kişilerin adlarını kesinlikle vermemek gerektiğini biliyorum" diye karşılık verdi küçük Kral. "Aksi takdirde bir daha hiçbir şey öğrenemem."

Mazarin girdi bu sırada. Kral iyice doğrulup kalktı yerinden, kitabını katlayıp küçük masaya koydu, Mazarin'i de ayakta bırakmak için yanında, ayakta durdu.

Mazarin zekice bakışlarla olup bitenleri izliyor ve biraz önce neler olup bittiğini düşünüyordu.

Saygıyla eğildi Kraliçe'nin önünde, Kral'ı da yerlere kadar eğilerek selamladı. O da şövalyece başını eğerek karşılık verdi selamına ama annesi, XIV. Louis'nin Kardinal'e karşı çocukluğundan beri duyduğu kini açığa vurmasından hiç hoşlanmadığını sert bir bakışla belli etti. Bunun üzerine Kardinal'in dudaklarında bir gülümseme görüldü.

Anne d'Autriche, genellikle el ayak çekildikten sonra yanına gelen Kardinal'in bu beklenmeyen ziyaretinin nedenini anlamaya çalışıyordu.

Mazarin belli belirsiz başını salladı, bunun üzerine Kraliçe, Madam Beauvais'ye dönerek, "Kral'ın yatma saati geldi artık" dedi. "La Porte'u çağırın!"

Kraliçe, önceden de iki üç kez küçük Louis'ye yatmasını ihtar etmiş ama Louis hoş bir tavırla yalvararak biraz daha oturabilmek için izin koparmıştı. Ne var ki bu sefer hiçbir itirazda bulunmadı, yalnızca dudaklarını ısırdı ve sapsarı kesildi.

Hemen arkasından La Porte girdi içeri ve küçük Louis annesini bile öpmeden doğru onun yanına gitti.

"Ne o Louis?" dedi Anne d'Autriche. "Öpmeyecek misin yoksa beni?"

"Bana kızdığınızı sanmıştım da Madam, kovuyorsunuz çünkü."

"Hayır, kovmuyorum, yalnızca daha yeni suçiçeği çıkardınız, hâlâ zayıfsınız, geç saatlere kadar ayakta kalmak sizi yorar diye endişe ediyorum."

"Evet ama bugün halkın homurdanmasına yol açan o fermanları imzalatmak için beni Parlamento'ya götürürken aynı endişeyi duymamıştınız."

"Majeste" diye araya girdi La Porte lafı değiştirmek için, "bu gece şamdanı kime vermemi isterler acaba?"

"Kime istersen ver La Porte" dedi Louis. Sonra yüksek sesle ekledi: "Mancini hariç kime verirsen ver."

Mancini, Mazarin'in yeğenlerinden biriydi ve XIV. Louis'nin yanına arkadaş olarak verilmişti. Louis de, Kardinal'e beslediği kinin hıncını ondan çıkarırdı sürekli olarak.

Ve Louis annesini öpmeden, Mazarin'i de selamlamadan çıktı.

"Oh! Oh! Ne iyi!" dedi Mazarin. "Majesteleri'nin duygularını gizlemeye alıştırılmadan yetiştirildiğini görmek sevindirdi beni."

"Ne demek o?" dedi biraz çekingen bir tavırla Anne d'Autriche.

"Kral'ın giderken gösterdiği tavrın hiçbir yoruma yer bırakmayacak kadar açık olduğu ortada bence. Majesteleri beni ne kadar az sevdiklerini gizlemeye bile gerek görmüyorlar ama bu tutumları benim kendilerine sadakatle hizmet etmemi engellemez tabii. Tıpkı siz Majesteleri'ne hizmet ettiğim gibi."

"Onun adına özür diliyorum sizden Kardinal" dedi Kraliçe. "Louis, size ne kadar çok şey borçlu olduğunu değerlendiremeyecek kadar küçük bir çocuk."

Kardinal gülümsedi.

"Ama" diye sürdürdü konuşmasını Kraliçe, "siz buraya çok önemli bir şey için geldiniz, değil mi?"

Kardinal geniş bir sandalyeye oturdu, daha doğrusu çöktü. Hüzünlü görünüyordu yüzü.

"Çok büyük bir olasılıkla yakında birbirimizden ayrılmak zorunda kalacağız gibi geliyor bana. Tabii bana olan sadakatinizi benimle birlikte İtalya'ya gelecek kadar ileri götürmezseniz!"

"Evet ama neden?" diye sordu Kraliçe.

"Çünkü" diye karşılık verdi Mazarin, *Thisbé* operasında dendiği gibi: *Aşkımızı yok etmek için herkes seferber olmuş.*

"Şaka yapıyorsunuz Mösyö" diyerek ciddi görünmeye çalıştı Anne d'Autriche.

"Maalesef hayır Madam" dedi Kardinal. "Kesinlikle şaka yapmıyorum, hatta ağlayacağım neredeyse. Çünkü durum gerçekten ciddi, dikkat edin söylediğime: *Aşkımızı yok etmek için herkes seferber olmuş.* Siz de seferber olanlar içinde olduğunuza göre, beni bırakacağınızı söylemek istiyorum."

"Kardinal!"

"Ah! Tanrım! Geçen gün Orléans Dükü'ne, daha doğrusu onun söylediklerine nasıl güldüğünüzü görmediğimi mi sanıyorsunuz?"

"Ne diyordu?

"Ne mi diyordu? Bize köstek olan şu sizin Mazarin'iniz, o bir gitse her şey yoluna girecek diyordu."

"Ne yapayım ona peki?"

"Ama hanımefendi, yanılmıyorsam, Kraliçe'siniz siz."

"Sarayın en işe yaramaz yazılarını karalayan ya da Krallığın en garip soylu kişisinin keyfine kalmış bir saltanatın başı!"

"Ama siz sevmediğiniz kişileri yanınızdan uzaklaştıracak kadar güçlüsünüz efendim."

"Daha doğrusu, sizin sevmediğiniz kişileri!" diye karşılık verdi Kraliçe.

"Benim mi?"

"Gayet tabii. Önceki iktidar döneminde on iki yıl ızdırap çeken Madam Chevreuse'ü kim uzaklaştırdı?"

"Richelieu'ye karşı başlatılan entrikaları bana karşı da çevirmek isteyen, ortalığı karıştıran biriydi o."

"Kral'ın lütfunu geri çevirip benim safımda yer almayı yeğleyen mükemmel dost Madam Hautefort'u kim uzaklaştırdı peki?"

"Her gece sizin soyunmanızla meşgul olurken, bir din adamını sevmenin ruhunu şeytana satmakla aynı anlama geldiğini söyleyen ve Kardinal'i hâlâ papaz sayan güya namuslu o kadın!"

"Mösyö Beaufort'u kim tutuklattı peki?"

"Beni yok etmekten başka bir şey düşünmeyen o insan müsveddesi!"

"Gördüğünüz gibi Kardinal, düşmanlarınız benim de düşmanlarım."

"Bu kadarı yetmez efendim, dostlarınız da dostlarım olmalı."

"Dostlarım ha!" dedi Anne d'Autriche başını sallayarak. "Yazık ki hiç dostum olmadı benim."

"Ne demek yani? Düşmanlarınız varken dostlarınız vardı da, mutlu olduğunuz zaman mı dostunuz olmayacak?"

"Çünkü mutluluk dönemimde dostlarımı unuttum ben Kardinal, ilk sürgününden dönüşte, kendisi için acı çekenleri küçümseyen Kraliçe Ma-

rie de Médicis gibi davrandım. Ama Tanrı bunun acısını ondan, ikinci kez sürgüne gönderilip, Köln'de herkes, hatta oğlu tarafından bile terk edilmiş halde ölmesiyle çıkardı. Çünkü artık herkes de onu hor görüyordu."

"Tamam işte" dedi Kardinal, "hatayı telafi etmenin zamanı gelmedi mi acaba sizce? En eski dostlarınızı arayın siz de."

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Ne demek istiyorsam onu, arayın işte!"

"Çevreme bakıyorum ama kimseyi etkileyemediğimi görüyorum ne yazık ki. Kral'ın küçük erkek kardeşinin dizginleri her zamanki gözdesinin elinde: Bu dün Choisy idi, bugün La Rivière, yarın bir başkası olacak. Prens'i yöneten Piskopos Yardımcısı, onu da Madam Guéménée yönetiyor."

"Ben de size diyorum ki, yardımcılarınızı bugünkü dostlarınızdan değil, eski dostlarınız arasından seçin, efendim!"

"Eski dostlarım mı?" diye sordu Kraliçe.

"Evet, eski dostlarınız arasından. Kardinal Richelieu'yle mücadelenizde size yardımcı olan, hatta onu yenilgiye uğratanlar arasından."

"Bu adam lafı nereye getirmek istiyor?" diye mırıldanan Kraliçe, Mazarin'e kuşkuyla baktı.

"Öyle değil mi ama" diye sürdürdü konuşmasını Mazarin. "Bazı koşullarda Majesteleri'ne özgü güçlü ve ince zekânızla ve de dostlarınızın yardımıyla, düşmanınızın saldırılarını önlemeyi gayet güzel becermiştiniz."

"Yalnızca acı çekmekle kaldım ben" dedi Kraliçe.

"Tabii" dedi Kardinal, "bütün kadınlar gibi intikamınızı alarak acı çektiniz. Olaylardan söz etsek daha iyi olur. Mösyö Rochefort'u tanır mısınız?"

"Mösyö Rochefort dostum değil benim, tam tersine en azılı düşmanlarımdan biriydi. Kardinal'e de çok sadıktı. Bunu bildiğinizi sanıyordum ben."

"Hem de o kadar iyi biliyorum ki, Bastille'e attırmıştım onu."

"Çıktı mı peki?" diye sordu Kraliçe.

"Hayır, içiniz rahat olsun, hâlâ orada. Ondan söz etmemin nedeni, lafı başkasına getirmek aslında. D'Artagnan'ı tanır mısınız?" diye sordu Kraliçe'nin gözlerinin içine bakarak.

Bu darbe Kraliçe'nin tam yüreğine isabet etmişti.

"Bu Gaskonyalı gevezelik mi etti yoksa?" diye mırıldandı. Sonra yüksek sesle devam etti.

"D'Artagnan mı? Durun bakayım! Evet, evet, yabancı gelmiyor bu ad bana. Maiyetimdeki kadınlardan birini seven silahşör... Benim yüzümden zehirlenerek ölen zavallı bir kadına âşıktı."

"Bu kadar mı?" dedi Kardinal.

Kraliçe şaşkınlıkla baktı Kardinal'e.

"Ama siz sorgu yargıçlığı yapıyorsunuz galiba."

"Tabii" dedi Kardinal kendisine özgü o hoş gülümsemesiyle, "siz de sorularıma keyfinize göre yanıt veriyorsunuz."

"Lütfen ne istediğinizi açıkça ortaya koyun, ben de karşılığını vereyim aynı biçimde" diyerek sabırsızlanmaya başladığını gösterdi Kraliçe.

"O zaman efendim" dedi Kardinal eğilerek, "Tanrı bana öyle büyük yetenekler ve büyük bir güç vermediği için, dostlarınızı açıklamanızı istiyorum bana. Gerçekten zor koşullardayız ve bunlara karşı yılgınlığa düşmeden ve yorulmadan mücadele etmek zorundayız."

"Hâlâ mı?" dedi Kraliçe, "ben, Mösyö Beaufort'dan sonra olayların durulacağını sanmıştım oysa."

"Evet, siz her şeyi yıkıp geçmek isteyen seli gördünüz ama uyuyan suya dikkat etmediniz. Oysa Fransa'da uyuyan sular üstüne söylenmiş çok özdeyiş vardır."

"Bitirin sözünüzü" dedi Kraliçe.

"Peki" diye devam etti Kardinal. "Her gün en gözde uşaklarınızın ve prenslerinizin hakaret ve aşağılamaları yüzünden acı çekiyorum. Bunlar öylesine robotlaşmışlar ki, iplerini ellerinde tuttuğumu bile fark edemediler, sabrımın altında yatan, sırıtan hırçın kişiliğimi göremediler. Oysa ben, her gün, herkesten güçlü olmak için ant içmiştim. Mösyö Beaufort'u tutukladığımız doğrudur ama o içlerinde en zararsız olandı, oysa bir Prens..."

"Rocroy'nın muzaffer komutanı mı? Emin misiniz?"

"Tabii efendim, hiç kuşkum yok ama biz İtalyanların, dediği gibi, *pazienza*. Arkası var. Mösyö Condé, sonra da Orléans Dükü."

"Ne diyorsunuz? Kral soyundan gelen ilk prens, Kral'ın dayısı?"

"Kral soyundan gelen ilk prens değil, Kral'ın dayısı değil ama önceki iktidar döneminde, şımarık ve acayip kişiliğinin de dürtüklemesiyle, rezilce dertleri yüzünden, içini kemiren tatsız tuzsuz tutkulara kapılıp dürüstlük ve cesaret bağlamında kendisini yaya bırakan, herkesi kıskanan, gerçekten bir hiç olduğundan, boşluğun ve işe yaramazlığın azgınlığı içinde, bütün pis dedikoduların yankısı olan, bütün kirli oyunlara burnunu sokan, Kral soyundan geldiğinden, kendisine inanma aptallığını gösteren bir sürü zavallı mert insanı öne süren, sonra hepsi idam sehpasına çıkınca her şeyi inkâr eden alçak ve korkak bir entrikacıdır o! Tekrar ediyorum, o Kral soyundan gelen ilk prens değil, Kral'ın dayısı değil ama Chalais'nin, Montmorency'nin ve Cinq Mars'ın katilidir. Bugün de aynı numaraları yapmaya kalkışmakta, hasmı değiştiğinden, bu kez karşısında tehdit eden biri

değil, yüzü hep gülen biri olduğundan davayı kazanacağını sanmaktadır. Ama aldanıyor. Richelieu'ye karşı kaybettiği gibi, kaybedecektir gene! Richelieu'nün yirmi yıl, Kral'ı kışkırtmak için yanından eksik etmediği anlaşmazlık tohumunu benim ekmeme gerek yok çünkü!"

Anne d'Autriche kızardı ve yüzünü sakladı elleriyle.

"Majesteleri'ni utandırmak istemem kesinlikle" diye sürdürdü konuşmasını Kardinal. Sesi daha sakindi ama tuhaf bir kararlılıkla konuşuyordu. "Ben Kraliçe'ye ve başbakanına saygı gösterilmesini istiyorum çünkü herkesin gözünde ancak buyum ben. Benim İtalya'dan gelmiş bir kukla olmadığımı Majesteleri pekâlâ bilirler. Sizin gibi herkesin de bilmesi gerekir bunu."

"Ne yapmam gerekiyor peki?" diye sordu bu baskıcı ses karşısında ezilen Anne d'Autriche.

"Hatıralarınızı araştırıp Richelieu'ye rağmen denizleri aşan, geçtikleri yollarda kanlarını akıtan, Majesteleri'nin Buckingham'a verdikleri mücevheri alıp getiren, size sadık adamları bulun."

Anne d'Autriche çelik bir yayla fırlatılmış gibi bütün heybeti ve öfkesiyle kalktı, gençlik günlerinde kendisini daha da yüceleştiren kibirli bakışlarıyla Kardinal'i süzdü.

"Hakaret ediyorsunuz bana Mösyö!" dedi.

"Ayrıca" diye sürdürdü konuşmasını Mazarin, Kraliçe'nin hareketini yarıda keserek. "Ayrıca, dün âşığınız için yaptığınızı bugün de kocanız için yapmanızı isteme hakkını görüyorum kendimde."

"Gene aynı hakaret!" dedi Kraliçe. "Ben bunun çoktan unutulduğunu ve küllendiğini sanıyordum çünkü şimdiye kadar bundan söz etmekten sakınmıştınız bana. Ama bakıyorum, aynı lafları geveliyorsunuz şimdi siz. Güzel! Çünkü artık karşılıklı tartışabileceğiz ve her şeyi kesip atabileceğiz, duydunuz mu?"

"Ama efendim" dedi bu beklenmedik çıkış karşısında şaşıran ve gerileyen Mazarin, "ben sizden her şeyi anlatmanızı istemedim ki."

"Oysa ben anlatmak istiyorum her şeyi size" diye karşılık verdi Kraliçe. "Dinleyin! O dönemde, bana gerçekten bağlı dört yürek, dört soylu ruh, sadık dört kılıç vardı ve bunlar benim yalnız canımı değil onurumu da kurtardılar."

"Demek itiraf ediyorsunuz" dedi Kardinal.

"Yalnızca suçluların mı onurları ayaklar altına alınır sanıyorsunuz? İftirayla herkesin, hele hele bir kadının onurunu lekelemek mümkün değil midir sanıyorsunuz? Yemin ederim..."

Kraliçe bir an üzerine yemin edebileceği kutsal bir şey aradı, sonra gizli bir dolaptan, üstü gümüş kakmalı, gül ağacından küçük bir kutu çıkardı ve sunağa koydu.

"Şu kutsal kalıntılar üstüne yemin ederim ki, Buckingham kesinlikle âşığım olmamıştır benim!" dedi.

"Siz bu yemini hangi kutsal kalıntılar üstüne el basarak ediyorsunuz Majeste?" diye sordu Kardinal gülümseyerek. "Size şunu hatırlatayım ki, ben bir Romalı olarak kolay kolay her şeye inanmam: Kalıntı var, kalıntı var."

Kraliçe boynundan küçük bir altın anahtar çıkartıp Mazarin'e uzattı.

"Açın Mösyö" dedi, "açın kutuyu ve kendiniz görün."

Kardinal hayretler içinde anahtarı alıp kutuyu açtı. Paslı bir hançerle, biri kanlı iki mektup buldu.

"Nedir bunlar?" diye sordu.

"Nedir bunlar diye mi soruyorsunuz?" diyen Anne d'Autriche, aradan geçen yıllara rağmen hâlâ güzelliğini koruyan zarif kolunu kraliçelere özgü bir hareketle kutuya doğru uzattı. "Söyleyeyim size! Bu iki mektuptan başka mektup yazmadım ona. Bu hançer de Felton'un onu vurduğu hançerdir. Okuyun mektupları ve yalan söyleyip söylemediğimi anlayın."

Kardinal, kendisine izin verilmesine rağmen, doğal bir hareketle, mektupları okuyacağına Buckingham'ın ölürken yarasından çekip çıkardığı ve La Porte'un Kraliçe'ye gönderdiği hançeri aldı. Hançerin çeliği çok aşınmıştı çünkü üstündeki kan zamanla pas tutmuştu. Kraliçe'nin yüzü, dayandığı sunağın beyaz örtüsü gibi kireç rengine dönüştüğü sırada kısa incelemesini bitiren Mazarin ürpererek hançeri kutuya koydu.

"Haklısınız efendim, inandım yemininize" dedi.

"Hayır, okuyun!" dedi Anne d'Autriche kaşlarını çatarak. "Okumanızı istiyorum, emrediyorum. Bitsin bu iş artık ve bu konuya dönmeyelim bir daha!"

Ardından da acılı bir gülümsemeyle ekledi: "Gelecekteki suçlamalarınız sırasında hep bu kutuyu açacağımı mı sanıyorsunuz siz yoksa?"

Kardinal bu güç karşısında geriledi, bir robot gibi verilen emre uydu, iki mektubu da okudu. Mektuplardan birinde Kraliçe, elmas budaklarını geri istiyordu Buckingham'dan. Bu, d'Artagnan'ın tam zamanında yetiştirmiş olduğu mektuptu. La Porte'un götürdüğü diğer mektupsa Kraliçe'nin Buckingham'ı, hayatının tehlikede olduğu konusunda uyardığı ama çok geç kalan mektuptu."

"Peki efendim" dedi Kardinal, "artık buna verilebilecek bir cevap yok."

"Var Mösyö" diye karşılık verdi kutuyu kapatan ve elini üzerine bastıran Anne d'Autriche. "Var buna verilecek cevap. Ben maalesef, beni kurtaran bu insanlara hep nankörlük ettim, oysa bu insanlar onun hayatını da kurtarabilmek için büyük çaba harcadılar. Biraz önce sözünü ettiğiniz d'Artagnan adlı silahşöre de bir kez el öptürdüm, bir de şu elmas yüzüğü armağan ettim, hepsi bu."

Anne d'Autriche güzel elini Kardinal'e uzattı ve parmağında ışıl ışıl parlayan muhteşem taşı gösterdi.

"Öyle anlaşılıyor ki" diye sürdürdü konuşmasını Kraliçe, "zor durumda kalıp satmış yüzüğü. Hem de beni ikinci kez kurtarmak için satmış çünkü Buckingham'a hayatının tehlikede olduğuna dair haber ulaştırmaları gerekiyordu."

"Demek d'Artagnan'ın bundan haberi vardı."

"Her şeyden haberi vardı onun. Nasıl oluyordu bu? Söyleyemeyeceğim bunu. Her neyse, yüzüğü Mösyö des Essarts'a satmış, parmağında görünce satın aldım ben de. Alın bu yüzüğü ve iade edin kendisine. Elinizin altındaki böyle birinden de yararlanmaya bakın."

"Teşekkürler Majeste" dedi Kardinal, "yararlanacağım bu öğüdünüzden."

"Soracağınız başka bir şey var mı?" dedi Anne d'Autriche heyecandan adeta çökmüş bir halde.

"Hayır efendim" diye karşılık verdi Mazarin son derece tatlı bir sesle. "Yalnızca münasebetsiz kuşkularım için beni bağışlamanızı rica ediyorum. Ama ben sizi o kadar seviyorum ki, geçmişten bile kıskanmadan edemiyorum."

Anne d'Autriche'in dudaklarında belirsiz bir gülümseme görüldü.

"Benden başka bir şey istemiyorsanız, lütfen yalnız bırakın beni artık" dedi. "Böyle bir sahneden sonra kafamı dinlemek isteyebileceğimi anlayışla karşılarsınız herhalde."

Kardinal eğildi.

"Gidiyorum Madam" dedi. "Tekrar gelmeme izin verecek misiniz?"

"Tabii ama yarın. Kendime gelebilmem için ancak bu kadar bir zaman yeterli olabilir."

Mazarin, Anne d'Autriche'in elini saygıyla öptü, sonra çıktı.

Kraliçe, Kardinal çıkar çıkmaz oğlunun odasına geçti, Kral'ın yatıp yatmadığını sordu La Porte'a. La Porte eliyle uyuyan çocuğu gösterdi.

Kraliçe yatağın basamaklarını çıktı, dudaklarını oğlunun kırışmış alnına uzattı ve tatlı bir öpücük kondurdu, sonra gene sessizce çekilirken hizmetkârına şunları söyledi:

"Kral'ın, Mazarin'e karşı daha nazik davranması için çaba harcayın La Porte çünkü o da, ben de çok şey borçluyuz kendisine."

V
GASKONYALI VE İTALYAN

Mazarin bu sırada çalışma odasına dönmüş, kapıda bekleyen Bernouin'e yeni bir şey, herhangi bir haber olup olmadığını sormuştu. Uşağın hayır cevabı karşısında, çekilebileceğini işaret etti.

Yalnız kalınca, koridorun kapısını açtı, bekleme odasına geçti. D'Artagnan yorgunluktan, bir kanapeye çökmüş, uyukluyordu.

"Mösyö d'Artagnan!" diye seslendi fısıldar gibi bir sesle.

D'Artagnan kımıldamadı bile.

"Mösyö d'Artagnan!" diye daha yüksek bir sesle tekrarladı.

D'Artagnan uyumaya devam ediyordu.

Mazarin bu kez iyice yanına yaklaşıp parmağıyla hafifçe omzuna dokundu.

Silahşör ansızın sıçradı yerinden, uyandı, gözlerini açtı ve bir asker gibi esas duruşa geçti.

"Buradayım, kim seslendi bana?" dedi.

"Ben" diye karşılık verdi tatlı bir gülümsemeyle Kardinal.

"Affedersiniz efendim" dedi d'Artagnan, "ama öyle yorgundum ki..."

"Af dilemenize gerek yok" dedi Kardinal, "çünkü siz bana hizmet ettiğiniz için yorgun düştünüz."

D'Artagnan, Kardinal'in bu iyiliksever halini çok beğendi.

"Hakikaten! Talih kuşu insanın başına uyurken konar derler, doğru mu bu söz acaba?" diye düşündü.

"Benimle gelin Mösyö" dedi Kardinal.

"İyi, iyi!" diye mırıldandı d'Artagnan. "Öyle anlaşılıyor ki, Rochefort sözünde durdu. Nereye kayboldu bu adam peki?"

Çalışma odasını gözleriyle, en kuytu köşelerine kadar araştırdı, göremedi Rochefort'u.

"Mösyö d'Artagnan" dedi Kardinal koltuğuna otururken. "Şimdiye kadar hep yiğit ve zarif bir insan olarak göründünüz gözüme" diye sürdürdü konuşmasını.

"Olabilir ama bunu söylemekte epey geç kaldı" dedi içinden d'Artagnan.

Bununla birlikte, yerlere kadar eğilerek karşılık verdi Kardinal'in övgülerine.

"Yeteneklerinizi ve değerinizi göstermenin zamanı da geldi artık" diye devam etti Kardinal.

Silahşör'ün gözlerinde keyiften kaynaklanan bir kıvılcım çaktı ama çok çabuk söndü bu kıvılcım. Çünkü Kardinal'in lafı nereye getirmek istediğini kestiremiyordu.

"Siz emredin, efendim" dedi. "Kardinal Hazretleri'nin emirlerini yerine getirmeye hazırım her zaman."

"Mösyö d'Artagnan" diye sürdürdü konuşmasını Kardinal, "önceki yönetim döneminde başarılı işler yapmışsınız..."

"Monsenyör bunları anımsatarak büyük lütuf gösteriyorlar bendenize karşı... Doğrudur, oldukça başarılı bir biçimde dövüştüm."

"Ben savaş başarılarından söz etmek istemiyorum" dedi Kardinal. "Evet, bu başarılarınız da çok parlak ama sizden daha iyisini yapanlar da oldu."

D'Artagnan şaşırmış gibi yaptı.

"Yanıt vermeyecek misiniz yoksa?" dedi Kardinal.

"Kardinal Hazretleri'nin hangi başarılarımdan söz etmek istediğini açıklamasını bekliyorum" dedi d'Artagnan.

"Ben maceralardan söz ediyorum... Ne demek istediğimi anlamışsınızdır herhalde."

"Maalesef hayır!" dedi hayretler içinde d'Artagnan.

"Ağzınız da çok sıkı bakıyorum. Neyse, böylesi daha iyi! Kraliçe'nin başına gelenlerden, elmas budaklardan, üç arkadaşınızla birlikte yaptığınız yolculuklardan söz etmek istiyordum."

"Vay anasını!" dedi içinden Gaskonyalı. "Tuzak galiba bu! Sıkı durmam gerekiyor."

Ve hemen, çağın en ünlü komedyenlerinden Mondori ve Bellerose'u kıskançlıktan çatlatacak bir şaşkınlık ifadesi takındı.

"Çok iyi" dedi Kardinal gülümseyerek. "Bravo! Sizin için boşuna tam aradığınız adam, dememişler. Söyleyin bakalım, neler yapabilirsiniz benim için?"

"Efendimizin emredecekleri her şeyi" diye karşılık verdi Gaskonyalı.

"Bir zamanlar bir kraliçe için yaptıklarınızı benim için de yapar mısınız?"

"Beni konuşturmak istiyor anlaşılan" dedi içinden. "Bekleyelim bakalım. Bunun da Richelieu'den aşağı kalır tarafı yok, Lanet olsun!.."

"Bir kraliçe için mi dediniz efendim? Anlamadım."

"Size ve üç arkadaşınıza ihtiyacım olduğunu anlamadınız mı?"

"Hangi arkadaşlarıma Kardinal Hazretleri?"

"Üç eski arkadaşınıza."

"Kardinal Hazretleri, eskiden, üç değil, elli arkadaşım vardı. İnsan yirmi yaşındayken herkesi dost sanır."

"Tamam, anlaşıldı Subay Efendi" dedi Kardinal. "Ağzı sıkı olmak hiç kuşkusuz çok iyi bir şeydir ama çok fazla ağzı sıkı olmak bir gün pişman edebilir sizi."

"Efendim, Pisagor öğrencilerine susmayı öğretmek için beş yıl hiç konuşmamayı zorunlu kılardı."

"Siz yirmi yıldır susuyorsunuz. Pisagorcu bir filozof olmak için on beş yıl da fazladan sustunuz. Bu kadarı yeter herhalde. Artık konuşsanız iyi olur. Çünkü Kraliçe bile yeminini bozdu."

"Kraliçe mi?" diye bağırdı Silahşör, gerçekten hayrete düşmüş bir halde.

"Evet ya, Kraliçe! Hatta sizinle kendisi adına konuştuğumun bir kanıtı olarak, tanıdığınızı söylediği şu elmas yüzüğü göstermemi istedi. Mösyö des Essarts'dan satın almış bu yüzüğü."

Kardinal elini d'Artagnan'a doğru uzatarak yüzüğü gösterdi ve Silahşör, Belediye Konağı'nda verilen baloda Kraliçe'nin hediye etmiş olduğu yüzüğü tanıdı.

"Doğru" dedi Gaskonyalı, "bir zamanlar Kraliçe'nindi bu yüzük, hatırladım."

"Gördüğünüz gibi Kraliçe adına konuşuyorum sizinle. Bu nedenle bana artık rol yapmadan yanıt verin. Daha önce de söylemiştim, şimdi yineliyorum, bu işin sonunda her şeye sahip olabilirsiniz."

"Kardinal Hazretleri, şu günlerde gerçekten ihtiyacım var buna. Efendimiz beni unutalı o kadar uzun bir zaman oldu ki."

"Telafi etmek için sekiz gün yeter. Siz buradasınız ama arkadaşlarınız nerede?"

"Hiçbir bilgim yok bu konuda efendim."

"Nasıl olur bu? Hiç mi haberiniz yok onlardan?"

"Hiç. Ayrılalı o kadar çok oldu ki. Silahşörlüğü de bırakmışlardı onlar."

"Nasıl buluruz onları peki?"

"Bulundukları yerde. Bana bırakın bu işi siz."

"Peki. Koşullarınız nedir?"

"Para, Kardinal Hazretleri. Girişeceğimiz iş için ne kadar gerekliyse, o kadar para. Bir zamanlar parasızlık yüzünden nasıl elimiz kolumuz bağlanmıştı, çok iyi hatırlıyorum. Satmak zorunda kaldığım şu elmas taşlı yüzük olmasaydı yarı yolda kalmıştık."

"Vay anasını! Para ha! Hem de çok para, ha!" dedi Kardinal. "Çok hızlısınız siz Subay Efendi. Kral'ın kasalarının bomboş olduğundan haberiniz yok mu sizin?"

"Kardinal Hazretleri, o halde siz de benim gibi yapın, Saray'ın mücevherlerini satın. Bana inanın ve hiç pazarlık etmeyelim, kısıtlı olanaklarla büyük işler yapıldığı görülmemiştir hiçbir zaman."

"Peki, peki, sizi memnun etmeye çalışacağız" dedi Kardinal.

"Richelieu olsa, daha şimdiden beş yüz altını bastırmıştı avans olarak" diye düşündü d'Artagnan.

"Demek çalışacaksınız emrimde, öyle mi?"

"Arkadaşlarım isterlerse."

"Onlar kabul etmezlerse, size güvenebilir miyim gene de?"

"Ben tek başıma, hiçbir zaman, doğru dürüst işler beceremeyişimdir" diye karşılık verdi Gaskonyalı.

"Bulup getirin şunları."

"Efendimize hizmet etmelerini sağlamak için ne diyeceğim ben onlara peki?"

"Siz benden daha iyi tanıyorsunuz onları. Kişiliklerine göre bir şeyler vaadedin."

"Ne vaat edeyim?"

"Bana da Kraliçe'ye hizmet ettikleri gibi hizmet etmelerini ve minnettarlığımın büyük olacağını söyleyin."

"Ne iş yapacağız?"

"Her şey! Siz her işin altından kalkmayı beceriyorsunuz anlaşıldığı kadarıyla."

"Kardinal Hazretleri, insan birisine güvendi mi, eğer güvendiği kişinin de kendisine güvenmesini istiyorsa, her durumda efendimizin yaptığı açıklamadan daha fazlasını yapmalıdır, diye düşünüyorum."

"Harekete geçme sırası geldiğinde, rahat olun" dedi Kardinal, "her şeyi öğreneceksiniz."

"Ya o zamana kadar?"

"Bekleyin ve arkadaşlarınızı bulun."

"Kardinal Hazretleri, belki de Paris'te değildirler. Hatta Paris'te olmadıkları güçlü bir olasılık, o zaman yola çıkmam gerekecektir. Oysa ben bayağı yoksul bir silahşör teğmeniyim, yolculuk da çok pahalı."

"Pek fazla göze batmamanızı istiyorum" dedi Kardinal, "çünkü tasarılarım büyük bir gizlilik içinde yürümeli, dolayısıyla da gösterişli, parlak donanımlar uygun düşmez."

"Ama efendim, avans alıp yola çıkmam mümkün değil, zaten üç aylık içerdeyim. Birikimlerimle de yolculuğu göze alamam doğrusu, çünkü yirmi iki yıllık hizmetten sonra borçtan başka bir şey biriktiremedim!"

Mazarin, içinde büyük bir kavga oluyormuş gibi bir süre düşüncelere daldı, sonra üç kilitli dolabın başına geçip bir kese çıkardı içinden ve Silahşör'e uzatmadan önce iki üç kez tarttı elinde.

"Şunu alın bir hele" dedi derin bir iç çekerek. "Bu yol paranız!"

"Eğer bunlar İspanyol altını ya da gümüş liraysa yaşadık, iki iş birden görürüz" dedi içinden Gaskonyalı.

Mazarin'i selamlayıp cebine indirdi keseyi.

"Anlaştık sayılır" dedi Mazarin. "Hemen yola çıkarsınız."

"Tamam Kardinal Hazretleri."

"Görüşmelerinizin seyrini bildirmek için her gün yazın bana."

"Savsaklamam bu görevi efendim."

"İyi. Arkadaşlarınızın adları neydi?"

"Adları mı?" dedi kaygılanarak d'Artagnan.

"Evet. Siz onları ararken, ben de kendi olanaklarımla nerede olduklarını soruşturur, bir şeyler öğrenirim belki."

"Kont de la Fère ya da Athos, Mösyö Vallon ya da Porthos, bir de dünün şövalyesi bugünün rahibi d'Herblay ya da Aramis."

Mazarin güldü.

"Ailelerinin adlarını lekelememek için takma adlarla silahşörlere katılan acemiler! Kılıçları uzun, cebi delikler, biliriz biz onları."

"Tanrı'nın bu uzun kılıçlıların, efendimizin hizmetine girmesine razı olması için bir dileğimi söylemek cüretini göstereceğim" dedi d'Artagnan. "Kardinal Hazretleri'nin cebi biraz delinip hafiflesin de onlarınki ağırlaşsın çünkü bu üç silahşörle ben hizmetine girersek, Monsenyör isterlerse bütün Fransa'yı hatta bütün Avrupa'yı karıştırabilirler."

"Gaskonyalılar da en az İtalyanlar kadar yüksekten atmayı seviyorlar" dedi Kardinal.

"Bilemem ama kılıç sallamakta İtalyanlardan üstün oldukları kesin" diye karşılık verdi d'Artagnan, Mazarin gibi gülümseyerek.

İzin belgesi doğrudan Kardinal tarafından imzalandıktan sonra da dışarı çıktı.

Sokağa iner inmez hemen bir lambanın dibine gidip keseyi yokladı.

"Gümüş lira bunlar!" dedi küçümseyici bir tavırla. "Tahmin etmiştim. Ah Mazarin! Mazarin! Bana güvenmiyorsun sen. Sen bilirsin. Bu güvensizlik başına işler açacak, göreceksin!"

Bu sırada Mazarin içerde halinden memnun, ellerini ovuşturmaktaydı.

"Yüz gümüş, yalnızca yüz gümüş! Yüz gümüş liraya, Richelieu'nün gözünü bile kırpmadan yirmi bin altın vereceği bir sır öğrendim. Fazladan da bu yüzük!" diye düşündü. D'Artagnan'a vereceğine parmağından çıkarmadığı elmas taşlı yüzüğü hayranlıkla süzdü. "Bu da en aşağı on bin altın eder!" dedi içinden.

Mazarin kârlı bir iş yaptığı bu gecenin sonuçlarından hoşnut bir halde odasına girdi, yüzüğü içinde değerli taşların bulunduğu bir mücevher kutusuna koydu çünkü mücevhere çok meraklıydı Mazarin. Giysilerini çıkarması için Bernouin'i çağırdı. Saat gecenin on biriydi ve o, Paris sokaklarından yükselen protesto ifadesi homurdanmalara, silah seslerine hiç aldırmadı.

Aynı anda Gaskonyalı, kaldığı Tiquetonne Sokağındaki Chevrette Hanı'na doğru yürüyordu.

Bu arada d'Artagnan'ın buraya nasıl yerleştiğini de hemen bir iki sözcükle anlatalım.

VI
D'ARTAGNAN KIRK YAŞINDA

Üç Silahşörler adlı romanımızda, d'Artagnan'ı Fossoyeurs Sokağı, 12 numaralı evde bıraktığımızdan bu yana birçok olay ve özellikle de birçok yıl geçmişti.

D'Artagnan fırsatları kaçırmamış ama fırsatlar d'Artagnan'ı yarı yolda bırakmıştı. Gaskonyalı, arkadaşları çevresinde oldukları sürece gençliğini ve güzelliğini yitirmemişti. Silahşör'ün, başka insanların meziyetleriyle çok kolay uyuşabilen çok ince ve eşsiz huyları vardı: Athos onun büyüklüğünü, Porthos canlılığını, Aramis de inceliğini sağlıyordu. Eğer d'Artagnan bu üç silahşörle yaşamayı sürdürseydi, üstün bir insan olurdu. Önce Athos terk etti onu Blois dolaylarında, kendisine miras kalan araziye yerleşmek amacıyla. Arkasından Porthos, kendisini bekleyen kadınla evlenmek üzere ayrıldı. Nihayet Aramis, rahiplik cüppesini tercih edip kiliseye girdi. Ve işte o andan sonra Gaskonyalı, birden yalnız ve güçsüz kalıverdi ortada. Ancak arkadaşlarının Tanrı vergisi sezgilerle kendisine geçirecekleri akımla bir yerlere varabileceğini umduğu mesleğinde bütün cesaretini yitirdi.

D'Artagnan, silahşör teğmenliğine yükseltilmişti ama her zamankinden daha yalnız hissediyordu kendisini. Athos gibi, önünde soylu konakların kapılarının kolayca açılmasını sağlayacak kadar büyük ve ünlü bir aileye mensup değildi. Porthos gibi, sosyeteye girdiğini sanacak kadar da kibirli olduğu söylenemezdi. Nihayet Aramis gibi, doğuştan soylu ve zarif bir insan gibi davranmayı da öğrenememişti. Madam Bonacieux'nün hoş anısı bir süre güzellik duyguları estirmişti Gaskonyalı'nın yüreğinde ama yeryüzündeki sönüp gitmeye mahkûm bütün anılar gibi bu da zamanla silinmiş ve yavaş yavaş yok olup gitmişti. Kışla yaşamı soylu insanlar için bile hep kötü sonuçlanır. D'Artagnan'ın karakterinin iki zıt yanından maddeci olanı, kendisi bile farkında olmadan ağır basmış, bütün zamanını kışlada, ordugâhta, at sırtında geçiren Silahşör sonunda gerçek bir asker (o çağda buna ne derlerdi bilemiyorum) olup çıkmıştı.

Ama Gaskonyalı ilkel zarafetini bu nedenden dolayı yitirmemişti. Tersine, bu incelik daha da artmıştı belki ya da kaba dış görünümünün altında bir kat daha dikkat çeker hale gelmişti. Ancak bu inceliğini yaşamın önemli olaylarında değil, küçük ve önemsiz olaylarında gösteriyordu. Maddi zevkler peşinde koşuyor, askerlerin anlayacağı şeylerden zevk alıyordu. Yani rahat bir yerde yatmaktan, gösterişli ziyafet sofralarından, meziyetli bir aşçı kadından.

Ve d'Artagnan, Tiquetonne Sokağındaki Chevrette Hanı'nda bütün bu aradıklarını buluyordu.

Bu handa kaldığı ilk günlerde hanın yirmi beş, yirmi altı yaşlarındaki güzel ve taze Flaman sahibesi fena halde vurulmuştu ona. Gaskonyalı'nın, kılıcını en az on kez saplama raddesine geldiği münasebetsiz bir kocanın birkaç kere rahatsızlık vermesiyle geçen bazı kaçamak sevişmelerden sonra, adam bir gün eldeki şarapları satıp paraları ve kadının mücevherlerini toplayarak çekip gitmişti. Herkes öldüğünü sanıyordu adamın. Özellikle dul kaldığını düşünerek çok sevinen eşi, bütün kalbiyle kocasının idam sehpasında can vermiş olmasını diliyordu. D'Artagnan, ilişkinin kopmaması için üç yıl çok özenli davranmış ve bu üç yıl boyunca sofrasını ve sevgilisini her geçen gün daha hoş bulmuştu. Her ikisi de birbirlerine karşılıklı kredi açmış durumdaydılar. Sevgilisi birden tekrar evlenmek gibi bir düşünceye kapıldı ve evlenme teklif etti d'Artagnan'a.

"Demek öyle!" dedi Gaskonyalı. "İki kocalı mı olmak istiyorsun? Olur mu öyle şey canım!"

"Kocam öldü ama. Hiç kuşkum yok bundan."

"Hayır, senin kocan münasebetsizin biriydi. Evlenirsek günün birinde çıkagelir, idam sehpasına gönderir bizi."

"Gelirse, öldürürsün onu olur biter! Sen o kadar yiğit ve usta bir silahşörsün ki."

"Aman sevgilim, bu da başka bir gerekçe asılmak için."

"Geri mi çeviriyorsun teklifimi yani?"

"Hem de nasıl? Var gücümle."

Güzel hancı kadını çok üzdü bu çünkü o d'Artagnan'ın yalnız kocası değil, tanrısı bile olmasına hazır hissediyordu kendisini. O kadar yakışıklı buluyordu ki sevgilisini. Özellikle de bıyıklarına hayrandı.

Birlikteliklerinin dördüncü yılına doğru Franche Comté Seferi çıktı. D'Artagnan da seçildi bu sefere katılacaklar arasına ve hazırlıklara başladı. Sevgilisi d'Artagnan'a, sadık kalacağı konusunda sürekli gözyaşı dökerek ve yeminler ederek söz verdi, çok acılar çekti ama yalnızca kadın verdi bu sözleri. D'Artagnan hiçbir söz vermeyecek kadar soylu biriydi. O yalnızca, şanına yeni şanlar katacağına söz verdi.

D'Artagnan'ın savaştaki cesareti ve atılganlığı herkesçe bilinir. Cesaretinin bedelini, düşmana karşı yalın kılıç saldırıya geçtiği bir sırada göğsüne yediği bir kurşunla ödedi ve savaş meydanında serilip kaldı boylu boyunca. Atından düştüğünü gördüler ama kalktığını gören olmadı. Herkes onun öldüğünü sandı. Yerinde ve rütbesinde gözü olanların hiçbiri de aksini ileri sürmedi. Nedense insan, gerçekleşmesini istediği şeylere kolayca inanır. Askerlik hayatında da tümen komutanlarından, erlere kadar herkes generallerin ve onbaşıların ölmesini bekler durur.

Ama Gaskonyalı öyle kolay kolay pes edecek biri değildi. Gündüz sıcağında baygın yattı savaş alanında ve akşam serinliğine doğru kendine geldi. Bir köye ulaştı ve oradaki en güzel evin kapısını çaldı. Yaralı da olsalar, Fransızlar her zaman nasıl karşılanırlarsa öyle karşılandı ve içeri alındı. D'Artagnan'ı nazladılar, yarasını sardılar, iyileştirdiler. Tamamen sağlığına kavuştu ve Fransa'ya doğru yola çıktı. Paris'e varınca da doğru Tiquetonne Sokağına indi.

Ne var ki Gaskonyalı odasına çıkınca, dolabında erkek giysilerinden oluşan eksiksiz bir koleksiyon gördü, bir tek kılıç eksikti yalnızca.

"Nasıl olsa bir gün dönecekti bu adam. Belki iyi oldu belki kötü" dedi içinden.

D'Artagnan hâlâ han sahibesinin kocasının döndüğünü sanıyordu.

Sorup soruşturdu. Yeni bir garsonla yeni bir hizmetçi alınmıştı işe. Han sahibesi de gezmeye gitmişti.

"Yalnız mı gitti?" diye sordu d'Artagnan.

"Beyefendiyle birlikte."

"Beyefendi döndü yani!"

"Tabii" diye karşılık verdiler saf saf.

"Param olsa, çeker giderdim" diye düşündü d'Artagnan, "ama parasız olduğuma göre kalmam gerekiyor. En doğrusu beklemek ve kadının ne söyleyeceğini görmek. Ayrıca, ansızın dönen bu münasebetsiz herifin evlilik konusundaki niyetlerini de öğrenmek gerekir."

Zor durumlarda en iyi yolun, kendi kendine konuşmak olduğunu kanıtlayan bu düşüncelerini bitirmemişti ki, kapıda gözcülük eden hizmetçi bir çığlık attı.

"Hah, işte! Hanımefendi'yle Beyefendi dönüyorlar!"

Gaskonyalı sokağın ilerisinde bir noktaya baktı ve hancı kadını Montmartre'ın köşesinde, iriyarı bir İsviçreli'nin koluna asılmış yürürken gördü. Adam da Porthos gibi, salına salına yürüyordu."

"Bu muymuş kocası?" diye mırıldandı d'Artagnan. "iyice serpilip gelişmiş anlaşılan!"

Sonra salonun en ortalık yerine geçip oturdu.

Hancı kadın içeri girer girmez önce d'Artagnan'ı gördü ve hayrete düşerek bir çığlık attı.

Çığlığı işitince tanındığını anlayan d'Artagnan koştu ve sevgiyle kucakladı kadını.

Bu arada İsviçreli de sararan hancı kadını izliyordu hayretler içinde.

"Siz ha, Mösyö! Ne istiyorsunuz benden?" diye sordu çekingen bir tavırla hancı kadın.

"Beyefendi yeğeniniz mi, kardeşiniz mi?" diye sürdürdü konuşmasını d'Artagnan gene rolünü oynayarak.

Sonra kadının karşılık vermesine fırsat bırakmadan İsviçreli'ye sarıldı, İsviçreli de ona sarıldı soğuk bir tavır içinde.

"Kim bu adam?" diye sordu.

Kadın bu soruya sık sık soluk alıp vererek karşılık verdi.

"Kimmiş bu İsviçreli?" diye sorusunu yineledi d'Artagnan.

"Bu bey benimle evlenecek" dedi ürperti geçirerek hancı kadın.

"Kocanız öldü mü nihayet?"

"Size ne bundan?" diye araya girdi bozuk Fransızcasıyla İsviçreli.

"Beni çok fazla ilgilendirir bu iş" diye karşılık verdi Gaskonyalı, "çünkü ben izin vermezsem evlenemezsiniz bayanla, ayrıca..."

"Eee?" dedi İsviçreli.

"Eee'si bu işte. İzin vermiyorum ben!" diye karşılık verdi d'Artagnan.

İsviçreli kıpkırmızı kesildi birden. Adamın sırtında sırmalı üniforma vardı, d'Artagnan'sa kül rengi bir pelerin atmıştı omzuna. Adamın boyu en az altı ayaktı, d'Artagnan'ın boyuysa olsa olsa beş ayaktı. İsviçreli kendisini evindeymiş gibi görüyor, d'Artagnan'ıysa davetsiz bir misafir olarak kabul ediyordu.

"Def olup gider misin buradan?" diye bağıran İsviçreli gerçekten çok sinirlenmeye başlayan biri gibi öfkeyle yere vurdu ayağını.

"Kim? Ben mi gidecekmişim? Niye?" dedi Silahşör.

"Gidip yardım istemek doğru olacak" dedi ufak tefek bir adamın dev gibi bir adamla yer için kavga çıkarmak istemesini bir türlü anlayamayan garson.

"Sen bana baksana!" diye ileri atıldı burnundan solumaya başlayan Gaskonyalı. "Olduğun yerde kal, sakın bir yere kıpırdama, ezerim yoksa seni! Sana gelince Wilhelm Tell'in soydaşı, sen de yukarı çık, odandaki pılı pırtıyı topla, bas git ve başka bir han bul kendine."

İsviçreli sevimsiz bir tavırla gülmeye başladı.

"Ben mi gidecekmişim? O niye o ?" dedi gene kaba ve bozuk şivesiyle.

"Ha! Bu iyi işte!" dedi d'Artagnan. "Fransızca anlıyormuşsun. Gel şöyle benimle de anlatayım sana gerisini."

Silahşör'ün ne kadar ustaca kılıç kullandığını çok iyi bilen hancı kadın, hıçkıra hıçkıra ağlamaya ve saçlarını yolmaya başladı.

D'Artagnan hemen ona doğru döndü.

"Gönderin şunu o halde, hanımefendi" dedi.

"Boşversene sen!" diye araya girdi İsviçreli. Silahşör'ün ne söylediğini anlayabilmesi için aradan birkaç dakika geçmesi gerekmişti. "Bir kere sen, beni seninle gelmeye nasıl davet edersin? Kim oluyorsun?"

"Ben, Majesteleri'nin silahşörlerinin teğmeniyim" diye karşılık verdi Gaskonyalı. "Dolayısıyla sizden her anlamda üstünüm ama burada rütbe üstünlüğü değildir söz konusu olan. Handa yatıp kalkma iznidir mesele. Geleneği bilmeniz gerekir. Önce gelen kapar odayı!"

Kalbinin eski âşığına daha yakın olduğunu hisseden hancı kadının yalvarıp yakarmalarına rağmen Silahşör alıp götürdü İsviçreli'yi. Şunu da belirtmek gerekir ki, kadın her şeye rağmen kendisiyle evlenmeyi reddeden kibirli d'Artagnan'ın iyi bir ders almasını da istemiyor değildi.

İki hasım Montmartre çukurluklarına doğru gittiler. Çoktan karanlık bastırmıştı oraya vardıklarında. Gaskonyalı İsviçreli'den kibar ve nazik bir biçimde bir kez daha odayı kendisine bırakmasını ve bir daha hana dönmemesini rica etti. Adam başıyla öneriyi reddedip kılıcını çekti.

"O halde, burada uzanır yatarsınız siz de" dedi Silahşör. "Pis bir yerdir ama benim suçum değil bu, siz istediniz."

Lafını bitirir bitirmez o da kılıcını çekti ve hasmının kılıcıyla tokuşturdu.

Hasmının bileği çok güçlüydü ama d'Artagnan'ın çevikliği de bütün güçlerden üstündü. Bir türlü kıstıramıyordu Gaskonyalı'yı İsviçreli. Adam, havanın soğuk olması nedeniyle ancak sonradan farkına varabildiği iki yara almıştı. Kan kaybettiğinden üstüne yorgunluk çökünce durdu ve yere çöktü.

"Gördün mü?" dedi Silahşör. "Ben söylememiş miydim? İnat ederseniz böyle olur işte! Neyse on beş gün içinde bir şeyiniz kalmaz. Siz burada

bekleyin, ben eşyalarınızı garsonla gönderirim. Haydi bana hoşçakalın! Ha! İsterseniz Montorgueil Sokağındaki Au Chat Qui Pelote Hanı'na gidin. Aşçı kadın değişmemişse, yemekleri nefistir oranın. Tanrı sizi korusun!"

Daha sonra neşe içinde hana döndü, söz verdiği gibi, İsviçreli'nin eşyalarını garsonla yolladı. Çocuk eşyaları, şaşkınlık içinde d'Artagnan'ın bıraktığı yerde bulup toplamış ve sonra da gitmişti.

Hancı kadın, garson çocuk ve diğerleri Silahşör'e, ancak Herkül'e gösterilebilecek itibarı göstermekte yarışıyorlardı adeta.

Gaskonyalı, hancı kadınla baş başa kalınca, "Bak yavrum" dedi, "şimdi bir İsviçreli'yle soylu biri arasındaki farkı anlamışsındır sanırım. Oysa siz bir meyhaneci gibi davrandınız. Sizin bileceğiniz iş tabii ki ama bu tavrınız dolayısıyla ben size karşı saygımı yitirdim. Aslında ben İsviçreli'yi sırf sizi yola getirmek amacıyla kovdum. Ben de burada kalmayacağım bundan sonra. Nefret ettiğim bir yerde yatıp kalkamam, yemek yiyemem! Garson! Eşyalarımı Bourdonnais Sokağındaki Muid d'Amour Hanı'na götürün. Tanrı sizi korusun hanımefendi."

Silahşör bunları söylerken azametli ve etkili görünüyordu. Hancı kadın ayaklarına kapandı, özür diledi, tatlı bir direnişle gitmesini engelledi. Daha ne söyleyelim ki? Şişler dönüyor, soba gürüldüyor, güzel Madeleine hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Gaskonyalı açlığı, soğuğu ve aşkı birlikte hissetti. Kadını bağışladı ve bağışlayınca da handa kaldı tabii ki.

İşte d'Artagnan'ın Tiquetonne Sokağındaki Chevrette Hanı'na yerleşmesinin öyküsü.

VII
D'ARTAGNAN SIKINTIYA DÜŞÜYOR AMA ESKİ TANIDIKLARINDAN BİRİ YARDIMINA KOŞUYOR

D'Artagnan, düşünceler içinde dönerken Mazarin'in kesesini cebine indirmekten mutlu, bir zamanlar kendisinin olan, şimdiyse Kardinal'in parmağında ışıl ışıl parlayan o güzel elmas taşlı yüzüğü unutamıyordu bir türlü.

Düşüncelere daldı kendi kendine. "Bu elmas bir daha elime geçerse derhal paraya çeviririm. Gerçekten güzel bir yer olan ama ancak Innocents Mezarlığı kadar bir bahçesi olan babamın şatosunun civarında arazi alırım, sonra da büyük bir mirasa konmuş varlıklı bir kadının bana tutulmasını ve gelip benimle evlenmesini beklerim. Üç oğlum olur: İlk oğ-

lumu Athos gibi büyük bir senyör, ikincisini Porthos gibi yiğit bir asker, üçüncüsünü de Aramis gibi efendi bir din adamı yaparım. Şu sürdüğüm yaşamdan daha iyidir böylesi. Yazık ki Kardinal, parmağındaki yüzüğü bana verebilecek türden bir adam değil. Adi herif!"

D'Artagnan elmas taşlı yüzüğün, Kardinal'e, Kraliçe tarafından kendisine verilmek üzere emanet edildiğini bilseydi, ne derdi acaba?

Tiquetonne Sokağına sapınca birden bir patırtı gürültü duydu. Kaldığı hanın çevresinde büyük bir kalabalık toplanmıştı.

"Bu da nesi!" dedi. "Yangın mı çıktı La Chevrette Hanı'nda, yoksa güzel Madeleine'in kocası geri mi döndü?"

Ne biri ne öteki. Silahşör biraz daha yaklaşınca kalabalığın, kaldığı hanın değil, yanındaki evin önünde toplandığını fark etti. Yüksek sesle bağırıp çağırıyorlar, ellerinde meşalelerle sağa sola koşturup duruyorlardı. Gaskonyalı bu arada birtakım üniformalı adamlar da gördü.

"Ne oluyor?" diye sordu.

Kalabalık arasından bazılarının anlattığına göre bir kentsoylu yirmi kadar arkadaşıyla birlikte muhafızların koruduğu bir arabaya saldırmış ama destek birliği gelince kaçmak zorunda kalmıştı saldırganlar. Elebaşları da kalabalığın önünde toplandığı eve sığınmıştı. Ve şimdi bu evi arıyorlardı.

D'Artagnan, gençliğinde nerede bir üniforma görse, hemen oraya koşar ve askerleri kentsoylulara karşı korumak için yardım elini uzatırdı ama öyle birden öfkelendiği zamanlar gerilerde kalmıştı artık. Ayrıca cebinde Kardinal'in yüz gümüş lirası vardı ve bu parayla kalabalık arasına dalmak da işine gelmiyordu.

Daha fazla bir şey sormadan hana girdi.

D'Artagnan eskiden hep sorular sorup cevap almak isterdi ama artık öğrendikleri ve bildikleriyle yetiniyordu.

Güzel Madeleine'in kendisini beklemediğini, daha önce söylemiş olduğu gibi geceyi Louvre'da geçireceğini sandığını anladı ve bu beklenmedik dönüşle kadın adeta bayram etti. Sokakta olup bitenler onu çok korkuttuğundan, artık kendisini savunacak bir İsviçreli'si de olmadığından bu beklenmedik dönüş kadını daha da sevindirdi.

Olup bitenleri anlatmak istedi hemen Silahşör'e ama Gaskonyalı yemeğini yukarı, odasına çıkarmasını ve tepsiye bir şişe de Burgonya şarabı koymasını söyledi.

Güzel Madeleine asker gibi itaat etmeye alışkındı. Tek bir işaret üzerine söylenenleri yerine getirirdi. D'Artagnan konuşma lütfunda bulunmuştu. İstediği her şey yerine getirildi.

Silahşör şamdanını ve anahtarını alıp odasına çıktı. Hana gelecek olan müşterileri rahatsız etmek istemediğinden dördüncü kattaki bir odayla idare ediyordu. Gerçeğe son derece saygılı olduğumuzdan d'Artagnan'ın odasının oluğun ve damın tam alt kısmına rastladığını da belirtmemiz gerekiyor burada.

Aslanın yattığı yer burasıydı işte. Gaskonyalı, güzel Madeleine'i yalnız bırakarak cezalandırmak istediğinde buraya gelirdi.

İçeri girer girmez ilk işi, kendisi eski, kilidi yeni bir masanın gözüne içinde ne kadar para olduğunu saymaya bile gerek görmediği keseyi saklamak oldu. Hemen arkasından yemeğini ve şarabını getiren garsonu yolladı, kapıyı kapadı ve masaya oturdu.

Belki tahmin edebileceğiniz gibi düşünmek için alınmış önlemler değildi bunlar. D'Artagnan her işin ancak zamanında iyi yapılacağına inanırdı. Acıkmıştı, yemeğini yedi, sonra da yattı. Ayrıca Gaskonyalı gecenin sessizliğinden öğüt alan insanlardan değildi, uyurdu geceleri o. Ama dinlenmiş halde kalktığı sabahlar çok büyük esinlenmeler getirirdi ona. Uzun zamandır sabahları düşünme fırsatı bulamamış, geceleri sürekli uyumuştu.

Şafak vaktinde kalktı, askerlere özgü bir kararlılıkla yatağından indi ve düşünerek bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başladı.

"1643'te, Kardinal'in ölümünden aşağı yukarı altı ay kadar önce Athos'tan bir mektup almıştım. Bu mektup geldiğinde neredeydim ben, neredeydim acaba... Evet, evet, hatırladım! Besançon Kuşatması sırasındaydı... Siperlerdeydim bu sırada. Ne diyordu mektupta? Küçük bir arazisi olduğunu ve orada yaşadığını söylüyordu. Evet ama neredeydi bu arazi? Mektubun tam burasındayken rüzgâr esmiş, alıp götürmüştü kâğıdı. Eskiden olsa o mektup nereye uçmuş olursa olsun, bulup çıkarırdım. Ama büyük bir eksiklik gençlik... İnsan artık genç olmayınca. Boşverdim, nereye giderse gitsin mektup, dedim. Sonunda İspanyollar'a kadar gitmiştir Athos'un mektubu. Mektup onların işine yaramayacağına göre bana geri göndermeliydiler onu. Göndermediklerine göre de üstünde durmanın bir anlamı yok. Gelelim Porthos'a...

Bir mektup aldım ondan: Eylül 1646'da arazisinde düzenlenen bir ava davet ediyordu beni. Ama ben o dönemde babamın ölümü nedeniyle Béarn'da bulunduğumdan mektup arkamdan oraya yollanmıştı. Oraya ulaştığındaysa ben çoktan yola çıkmıştım zaten. Mektup peşimden gelmeye devam etmiş, ben kentten ayrıldıktan birkaç gün sonra Montmédy'ye ulaşmıştı. Nihayet Nisan ayında elime geçti. Ne var ki, Nisan 1647'de elime geçtiğinden ve çağrısı Eylül 1646 için geçerli olduğundan yararlanamamıştım davetinden. Arayayım bakayım şunu bir. Tapuların yanında olması gerekiyor."

D'Artagnan odanın bir köşesine atılmış eski bir çantayı açtı. Çanta iki yüzyıldır ailesinin olmaktan çıkmış arazilerin tapularıyla doluydu. Birden sevinçle haykırdı: Porthos'un iri harfli yazısını, altında da eşinin birkaç satırlık kargacık burgacık yazısını hemen tanıdı.

Mektubu okumakla zamanını yitirmedi d'Artagnan çünkü neler yazılı olduğunu biliyordu, doğruca adresi aradı o.

Vallon Şatosu'ydu adres.

Porthos daha fazla bilgi vermeyi unutmuştu. Kibri nedeniyle, adını verdiği şatonun herkes tarafından bilinebileceğini sanmıştı büyük olasılıkla.

"Lanet olsun şu adamın kibrine!" diye bağırdı Gaskonyalı. "Hiç değişmemiş, hep aynı Porthos. Oysa herkesten önce onu bulmak çok işime yarardı. Her şeyden önce, Mösyö Coquenard'ın sekiz yüz liralık mirasına konduğuna göre paraya ihtiyacı yoktur. Gördünüz mü başımıza geleni, en gerekli dosttan mahrum kaldık. Athos içkiciliği nedeniyle mankafanın biri olmuştur büyük olasılıkla. Aramis de dualarıyla kişiliğini yitirmiştir."

Porthos'un mektubuna bir kez daha göz attı d'Artagnan. Mektubun altına bir de not düşmüştü. Şöyle diyordu notta: "Bugün dostumuz Aramis'in kaldığı manastıra da bir mektup gönderiyorum."

"Manastıra da mektup gönderiyormuş... Hangi manastıra? Paris'te iki yüz manastır var, bütün Fransa'daysa üç bin manastır. Kim bilir, manastıra girerken belki de üçüncü kez adını değiştirmiştir uyanık. Ah! Ah! Ben de dinbilimci olsaydım ve Aramis'in Crèvecoeur'de Montdidier papazı ve Cizvitlerin başpapazıyla tartıştığı tezleri anımsayabilseydim, savunduğu öğretiyi çıkarır, sonra da kendini hangi azize adadığını anlardım. Kardinal'e gidip bütün manastırlara girmek, hatta rahibelerin kaldıkları yerlere bile girip araştırma yapabilmek için bir izin belgesi istesem mi acaba? Bu da bir düşünce, kim bilir, belki de kılık değiştirmiş bir halde bulurdum onu. Yok, yok, böyle bir saçmalık, daha işin başında ne kadar güçsüz olduğumuzu kanıtlamaktan başka bir şeye yaramaz. Bir anda düşerim Mazarin'in gözünden. Büyükler ancak kendileri için olanaksız işleri becerdiğiniz zaman gönül borcu duyarlar. 'Yapılması mümkün olsaydı, kendim yapardım' derler sonra da. Haklı adamlar. Biraz düşünelim bakalım. Bir mektup almıştım sevgili dostumdan hatırlayabildiğim kadarıyla. Hatta bir ricada bulunuyordu benden. Tamam, tamam! Ama nereye koymuştum ben bu mektubu?"

Bir süre düşündü d'Artagnan, sonra eski giysilerin asılı olduğu askıya doğru gitti. 1648'de giydiği hırkasını aradı. Gaskonyalı, aslında düzenli biri olduğundan hemen buldu hırkayı. Ceplerini araştırdı ve bir mektup çıkardı: Aramis'in mektubuydu bu!

Mösyö d'Artagnan,

Bir asilzadeyle tartıştım ve bana bu akşam için Royale Meydanı'nda randevu verdi ama ben kiliseye mensup biri olduğumdan ve olayı başka birine açtığım takdirde zor durumda kalacağımdan en güvenilir eş olarak size başvurmaya ve yardımcım olarak gelmenizi istemeye karar verdim.

Neuve Sainte Catherine Sokağından girip, sağ taraftaki ikinci sokak lambasının altında hasmınızı bulacaksınız. Ben de kendi hasmımla üçüncü sokak lambasının altında olacağım.

Selamlar, sevgiler.

Aramis

Bu kez bir veda cümlesi bile yoktu. Silahşör anılarını yokladı: Randevuya gitmiş, söz konusu hasmı bulmuş, kim olduğunu asla öğrenemediği bu kişiyi kolundan yaralamış, sonra kendisinden önce hasmının işini bitiren Aramis'in yanına yaklaşmıştı.

"Tamam işte" demişti Aramis. "Küstah herifi öldürdüm sanıyorum. Bana ihtiyacınız olursa, her zaman yardımınıza koşacağımı bilmenizi isterim dostum."

Aramis, hemen sonra arkadaşının elini sıkmış, kemerlerin altından geçip gözden kaybolmuştu.

Sonuç olarak Athos ve Porthos gibi, Aramis'in de yerini bilmiyordu ve durum gittikçe sıkıntı verici olmaya başlıyordu. Bunları düşünürken odasındaki pencerenin büyük bir şangırtıyla indiğini işitti. Hemen para kesesini düşündü ve yıldırım gibi fırladı yerinden. Yanılmıyordu. O içeri girdiği sırada bir adam da pencereden odaya giriyordu.

"Ah! Alçak!" diye bağırarak, hırsız olduğunu tahmin ettiği adamı yakaladı ve kılıcını çekti.

"Mösyö!" diye bağırdı adam. "Tanrı aşkına indirin kılıcınızı ve sakın beni dinlemeden öldürmeye kalkışmayın. Benim bu işlerle hiç ilgim yok, hırsız falan sanmayın, yalnız sokağa inme cüretini gösteren onurlu bir kentsoyluyum. Adım... Aaa! Yanılmıyorsam Mösyö d'Artagnan'sınız siz!"

"Planchet!" diye haykırdı d'Artagnan.

"Emrinizdeyim efendim!" diye bağırdı onurla Planchet. "Tabii fırsat bulabilseydim!"

"Belki bulursun" dedi Teğmen, "ama ocak ayında, sabahın yedisinde senin ne bok işin var sokaklarda?"

"Mösyö" dedi Planchet, "şunu bilin ki... Ama yok, belki de bilmeniz doğru olmaz."

"Neymiş o bakalım?" dedi d'Artagnan. "Ama önce şu camın önüne bir havlu ser, sonra da perdeleri çek."

Planchet söyleneni yaptı.

"Anlat bakalım şimdi" dedi d'Artagnan.

"Mösyö" diye konuştu her zamanki ihtiyatlı tavrıyla Planchet, "önce siz bana Mösyö Rochefort'la aranızın nasıl olduğunu söyleyin."

"Bu da sorulur mu? Gayet tabii çok iyi. Mösyö Rochefort'un benim en iyi dostlarımdan biri olduğunu bilmiyor musun sen?"

"Pekâlâ! Sorun yok o zaman."

"Senin odama böyle paldır küldür girişinle Mösyö Rochefort arasında ne gibi bir ilişki var peki?"

"Size önce şunu söyleyeyim ki efendim, Mösyö Rochefort..."

Bir an duraksadı Planchet.

"Hay lanet herif!" dedi d'Artagnan. "Biliyorum, Bastille'de Mösyö Rochefort."

"Daha doğrusu Bastille'deydi" diye düzeltti Planchet.

"Bastille'deydi ne demek? Kurtulmak mutluluğuna mı kavuştu yoksa?"

"Efendim, eğer siz buna mutluluk diyorsanız, işler yolunda demektir" dedi Planchet. "Bildiğim kadarıyla dün birini gönderip Bastille'den çıkarmışlar Mösyö Rochefort'u."

"Biliyorum bu meseleyi canım, ben gidip almıştım onu Bastille'den."

"Mösyö Rochefort adına ne mutlu ki, geri götüren siz değildiniz onu. Çünkü arabasına eşlik eden birlikte sizi görseydim, inanınız ki efendim, size hep saygı duyduğumdan..."

"Hayvan herif, sözünü bitirsene! Ne oldu?"

"Bitiriyorum. Ferronerie Sokağının ortasında Mösyö Rochefort'un arabası kalabalığın arasından geçerken, muhafızlar orada bulunanlara sert davranmışlar, protesto sesleri yükselmiş. Tutuklu bunu fırsat bilip, imdat diye bağırmış. Ben de oradaydım. Mösyö Rochefort'un sesini anında tanıdım. Beni Piémont Alayı'na çavuş olarak yazdıranın o olduğunu hatırladım. Hemen, 'Götürülen adam Beaufort Dükü'dür' diye bağırdım. Kalabalık anında saldırıya geçti. Atları durdurdular, refakatçileri iteleyip kakaladılar. Ben de kapıyı açtım bu sırada. Mösyö Rochefort aşağı atlayıp kalabalığın arasında kaybettirdi izini. Tam bu sırada bir devriye birliği geçiyordu oradan. Muhafızlarla bir olup bize saldırdılar. Ben dövüşe dövüşe Tiquetonne Sokağına doğru kaçtım. Çok yakından izliyorlardı beni. Hemen bu hanın yanındaki eve sığındım. Evi sardılar, aradılar ama bir sonuç alamadılar tabii ki, beşinci katta beni iki şiltenin arasına saklayan birini bulmuştum çünkü. Sabaha kadar orada kaldım ve neredeyse hiç çıkmadım bulunduğum yerden. Akşam, tekrar her tarafı arayacaklarını düşünerek, oluklara tutunup çıktım saklandığım yerden. Başka bir eve geçebilmekti niyetim, herhangi bir ev olabilirdi bu. Yeter ki etrafı sarılmış olmasın diye düşünüyordum. İşte hepsi bu kadar Mösyö ve şerefimle temin ederim ki eğer bu olay üzdüyse sizi, kahrolurum."

"Hayır, kesinlikle!" dedi d'Artagnan. "Tam tersine, Mösyö Rochefort'un serbest kalması çok sevindirdi beni. Yalnız bir şey var, sen biliyor musun bunu acaba? Kral'ın muhafızlarının eline düşersen anında asılacağından haberin var mı?"

"Gayet tabii, bilmem mi? Canımı sıkan da bu zaten. İşte bu nedenle

sizi bulduğum için de çok mutluyum. Çünkü beni siz saklarsanız, imkân yok, kimse bulamaz!"

"Doğru" dedi Teğmen, "öyle yapacağız biz de. Hem de, bir isyancıyı sakladığımı anlarlarsa en iyi ihtimalle beni rütbemden edeceklerini bildiğim halde."

"Mösyö, biliyorsunuz ki, ben de yaşamımı sizin için feda edebilirim."

"Feda ettim bile diyebilirsin Planchet. Ben yalnızca unutmam gereken şeyleri unuturum, buna gelince, özellikle hatırlamak isterim onu. Otur bakalım şöyle, bir şeyler atıştır rahat rahat çünkü artıkları anlamlı bakışlarla süzdüğün gözümden kaçmadı."

"Evet efendim, komşumun sofrası o kadar zengin değildi ne yazık ki. Dünden beri yalnızca bir dilim ekmekle birazcık reçel yiyebildim. Ben yerinde ve zamanında gelen zevkleri kaçırmam ama bu seferki yemek çok hafifti."

"Zavallı çocuk" dedi Silahşör. "Tıkın o zaman bakalım."

"Ah Mösyö, üst üste iki kez kurtarıyorsunuz beni."

Ve hemen masaya çöküp, tıpkı eski günlerde olduğu gibi Fossoyeurs Sokağında iştahla tıkınmaya başladı.

Teğmen de bir aşağı bir yukarı dolaşıyor, Planchet'nin içinde bulunduğu durumdan nasıl en iyi biçimde yararlanabileceğinin hesaplarını yapıyordu. Bu sırada Planchet de aç geçirdiği saatlerin acısını çıkarmaya çalışıyordu.

Ve sonunda, aç insanın ilk hızı geçtikten sonra, şöyle bir nefes alayım dediği sırada çıkardığı sesi koyuverdi.

"Şimdi" dedi artık soru sorma zamanının geldiğini düşünen d'Artagnan, "sırayla gidelim: Athos'un nerede olduğu biliyor musun?"

"Hayır efendim" diye karşılık verdi Planchet.

"Kahretsin! Ya Porthos'un?"

"Onu da bilmiyorum."

"Kahretsin! Kahretsin! Aramis'in?"

"Hiç haberim yok."

"Kahretsin! Lanet olsun! Kahretsin!"

"Ama Bazin'in yerini biliyorum" dedi Planchet kendisine özgü o sinsi tavrıyla.

"Ne? Bazin'in yerini biliyor musun?"

"Evet Mösyö."

"Nerede?"

"Notre Dame'da."

"Ne işi varmış onun Notre Dame'da."

"Çömez."

"Bazin, Notre Dame'da papaz çömezi, öyle mi? Emin misin?"

"Emin olmam mı? Gördüm onu, konuştum bile kendisiyle."

"O halde efendisinin nerede olduğunu da biliyordur."

"Şüphesiz!"

Biraz düşünen d'Artagnan, daha sonra pelerinini ve kılıcını kaptığı gibi çıkmaya hazırlandı.

"Mösyö" dedi Planchet ağlamaklı bir sesle. "Böyle mi bırakacaksınız beni burada? Beni sizden başka koruyacak kimse yok, düşünsenize bir."

"Kim gelip arayacak seni burada canım?" dedi Teğmen.

"Ama ya gelirlerse" diye karşılık verdi ihtiyatı hiç elden bırakmayan Planchet. "Handakiler beni odanıza girmiş bir hırsız sanmazlar mı?"

"Öyle ya" dedi d'Artagnan. "Peki biraz taşra ağzıyla konuşabilir misin?"

"Daha iyisini yaparım Mösyö, taşra ağzı yerine Felemenkçe konuşurum."

"Nerede öğrendin Felemenkçe'yi?"

"Artois'da iki yıl savaşmıştım ben. Dinleyin bakın: *Goeden morgen, mijnbeer! Ik ben begeerig te weten gezondheitsomstand."*

"Ne demek?"

"Günaydın efendim. Sağlık durumunuzu öğrenmek için nasıl sabırsızlanıyordum, bir bilseniz, demek."

"Buna da dil biliyorum diyorsun sen, öyle mi? Neyse, zararı yok. İşimize yarayabilir."

Kapıya giden d'Artagnan, garsona seslenip güzel Madeleine'i çağırmasını istedi.

"Aman efendim, ne yapıyorsunuz?" diye bağırdı Planchet. "Sırrımızı bir kadına mı açacaksınız yoksa?"

"Sen rahat ol, kimseye bir şey kaçırmaz ağzından bu kadın."

Bu sırada han sahibesi girdi içeri. Silahşör'ü yalnız bulacağını sandığından çok sevinçliydi. Ama Planchet'yi görünce ansızın bir adım geriledi.

"Sevgili bayan" dedi d'Artagnan, "size Flandre'dan gelen ve birkaç gün bizimle kalıp hizmetime girecek olan kardeşinizi takdim ediyorum."

"Kardeşim mi?" diye sordu şaşkınlığı giderek artan kadın.

"Kardeşinize günaydın deyin Master Peter."

"Welkom, zuster!" dedi Planchet.

"Goeden dag, broer!" diye karşılık verdi iyice şaşıran kadın.

"Şöyle anlatayım" dedi d'Artagnan. "Siz belki tanımıyorsunuz ama bu bey benim çok iyi tanıdığım kardeşinizdir. Amsterdam'dan yeni geldi. Ben yokken kendisini giydirin, döndüğümde, yani bir saat sonra benimle tanıştırırsınız

onu ve sizin tavsiyenizle, ben size kesinlikle hayır diyemeyeceğimden, adam tek kelime Fransızca bilmediği halde, hizmetime girecektir. Tamam mı?"

"Pek bir şey anlamadım ama benden ne istediğinizi çaktım. Bu kadarı da yeter bana" dedi Madeleine.

"Siz gerçekten değerli bir kadınsınız, benim güzel han sahibem. Size güveniyorum!"

Sonra Planchet'ye dönüp, anlaştıklarını gösteren bir işaret çaktı ve handan çıkarak Notre Dame'a yollandı.

VIII
YARIM LİRANIN BİR PAPAZ ÇÖMEZİ VE BİR KOROCU ÇOCUK ÜSTÜNDE YAPABİLECEĞİ FARKLI ETKİLER

Planchet'yi bulduğu için kendi kendisini kutlayan d'Artagnan Pont Neuf'e doğru yollandı. Çünkü Teğmen, zavallıya yardım ediyormuş gibi görünüyordu ama asıl kendisi yararlanmıştı ondan. O sırada yürekli ve zeki bir uşak kadar işine yarayabilecek bir kimse yoktu. Planchet'nin, hizmetinde uzun süre kalmayacağı bir gerçekti ama Lombards Sokağında toplumdaki yerini alıncaya kadar d'Artagnan'a borçlu olacaktı Planchet. Silahşör onu saklamakla canını kurtarmış oluyordu. Ayrıca kentsoyluların saraya karşı ayaklanmaya hazırlandıkları sırada d'Artagnan, bu sınıf içinde dostlar edinmekten yüksünmüyordu.

Düşman safları arasına casus sokup bilgi bile toplayabilirdi. D'Artagnan gibi biri çok önemsiz gözüken şeylerin çok önemli sonuçlar doğurabileceğini bilirdi.

Gaskonyalı, rastlantıların yardımcı olmasından son derece hoşnut, kendine güveni artmış olarak gitti Notre Dame'a. Merdivenleri çıktı, kiliseye girdi, ayin eşyalarını temizleyen bir görevliye yanaşıp Mösyö Bazin'i tanıyıp tanımadığını sordu.

"Çömez Bazin mi?" dedi karşısındaki.

"Evet o."

"Orada işte, bakın karşıda, Meryem Ana'nın önünde dua ediyor."

Silahşör, sevinçten ne yapacağını şaşırdı, ürperdi çünkü Planchet'nin söylemiş olmasına rağmen Bazin'i burada bulamayacağını sanmıştı. Ama artık ipin bir ucundan tutmuştu ve öteki uca da erişeceğinden kuşkusu yoktu.

Adamı gözden kaybetmemek için o da gidip diz çöktü. Bereket versin okunan dua kısaydı ve bitmek üzereydi. Duaları çoktan unutmuş olan ve yanına kitap almayı da akıl edemeyen Gaskonyalı, zamanını adamı incelemekle geçirmeye karar verdi.

Bazin papaz kıyafetini büyük bir ciddiyet ve mutluluk içinde taşıyordu sırtında. Tutkularını gerçekleştirme konusunda doruğa eriştiği ya da erişmek üzere olduğu her halinden belli oluyordu ve elinde tuttuğu gümüş kakmalı asa, Condé'nin, Fribourg Savaşı'nda düşman saflarına attığı ya da atmadığı değneği kadar değerli ve önemli görünüyordu ona. Tıpkı giysileri gibi, yüzünün ifadesinde de değişiklik olduğu söylenebilirdi. Bütün bedeni yuvarlaklaşmış ve iyice semirmişti. Yüzündeki çıkıntılar silinmiş gibiydi. Burnu gene sivriydi ama burnunun çeşitli bölümleri dolgunlaşmış yanaklarına doğru çekilmişti. Çenesi gıdığının altına sarkıyordu ama fazla yağdan değil, çok fazla şişindiği için böyle görünüyordu. Aynı nedenle gözleri de kapanmıştı. Alnına gelince, düz ve azizlere özgü bir biçimde kesilmiş saçları, kaşlarının üç milim üzerine kadar düşüyordu. Hemen belirtmemiz gerekir ki Bazin'in alnı, normal halinde bile bir, bir buçuk parmaktan geniş olmamıştı hiç.

D'Artagnan incelemesini bitirirken rahip de duasını tamamlıyordu. Kutsama sözleri söylendi ve rahip, Silahşör'ün şaşkınlıktan fal taşı gibi açılan gözleri önünde diz çökenleri de kutsayıp çekildi.

Ama d'Artagnan'ın şaşkınlığı, ayini yöneten papazı tanıyınca geçiverdi birden. Çünkü Piskopos Yardımcısıydı bu, yani ünlü Jean François de Condy. Kendisi önemli bir rol oynayacağını çok önceden hissetmişti sanki ve vaazlarıyla halk arasında çok tutulmaya başlamıştı. Halkın içindeki saygınlığını artırmak için de yalnız aşağı tabakanın katıldığı sabah ayinlerinde bulunmayı alışkanlık haline getirmişti.

Bizim teğmen de ötekiler gibi diz çöküp kutsamadan payına düşeni aldı ve haç çıkardı. Ve tam Bazin başı yukarıda, en arkada, tevazu içinde yürüyerek önünden geçerken uzandı ve cüppesinin kolundan çekti. Bazin başını çevirdi ve ansızın bir yılan görmüş gibi irkildi. Geri kaçtı.

"Mösyö d'Artagnan!" diye bağırdı. *"Vade retro Satanas!.."*

"Dostum Bazin" dedi Teğmen gülümseyerek. "Eski bir tanıdığınızı böyle karşılıyorsunuz demek?"

"Mösyö" diye karşılık verdi Bazin, "bir Hıristiyanın gerçek dostu, onu doğru yoldan saptıran değil, kurtuluşuna yardımcı olandır."

"Anlayamıyorum sizi" dedi Subay. "Ben sizin kurtuluşunuza nasıl engel olabilirim, çözemedim bunu."

"Mösyö, siz zavallı efendimin kurtuluşunu az daha temelli olarak engelleyecektiniz, unuttunuz mu? Vicdanı ona kiliseye dönmeyi emrediyordu ama o sizin yüzünüzden az daha silahşör olarak kalacaktı, unuttunuz mu bunu?"

"Aziz dostum Bazin" dedi Teğmen, "bana nerede rastladığınızı bir düşünüp, her yönden değiştiğimi anlamanız gerekirdi doğrusu. İnsan yaşlandıkça uslanıyor. Efendinizin aradığı kurtuluşa kavuştuğundan kuşkum yok, bu nedenle ben, sizden onun nerede olduğunu öğrenmeye geldim. Öğütleriyle benim de kurtuluşuma yardımcı olmasını istiyorum!"

"Siz onu tekrar dünyevi yaşantıya sürüklemek için aradığınızı söylesenize! Tanrı'ya şükürler olsun ki bilmiyorum nerede olduğunu" dedi Bazin. "Kutsal bir yerde olduğumuzdan, yalan söylemem olanaksız."

"Nasıl?" diye haykırdı d'Artagnan büyük bir hayal kırıklığı içinde. "Bilmiyor musunuz Aramis'in nerede olduğunu?"

"Her şeyden önce şunun hatırlanmasında yarar var" dedi Bazin. "Aramis onun felaket günlerindeki adıydı. Aramis sözcüğünün içinde *Simara* var ve bu da şeytanın adlarından biri. Neyse ki bu adı kesinlikle bıraktı artık."

"Zaten" diye sürdürdü konuşmasını, sabrı kesinlikle elden bırakmaya niyeti olmayan Silahşör. "Zaten ben de Aramis'i değil, Rahip d'Herblay'i arıyorum. Haydi sevgili dostum Bazin, söyleyin bana nerede olduğunu.'

"İşitmediniz mi Mösyö d'Artagnan, nerede olduğunu bilmiyorum, dediğimi işitmediniz mi?"

Madeline

"İşittim tabii ki. Ben de diyorum ki, sizin onun nerede olduğunu bilmemeniz olanaksız!"

"Ama gerçek bu efendim, gerçeğin ta kendisi! Tanrı'nın gerçeği!"

Silahşör, Bazin'in ağzından laf çıkmayacağını anlamıştı. Yalan söylediği çok açıktı ama öylesine kesin inançla yalan söylüyordu ki, dönebileceğini sanmak boşunaydı.

"Peki öyleyse Bazin!" dedi Teğmen. "Madem efendinizin nerede olduğunu bilmiyorsunuz, bu konuyu kapayalım artık ve her şeye rağmen dost olarak ayrılalım. Şu yarım lirayı da alın, sağlığıma içersiniz."

"Ben içki içmiyorum" dedi Bazin, d'Artagnan'ın elini gururlu bir tavırla iterek. "Din adamı olmayanlara göre bir iştir içmek!"

"Seni ayartmak zor!" diye mırıldandı d'Artagnan. "Aslında ters gidiyor işlerim."

D'Artagnan derin düşünceler içinde, yakalamış olduğu Bazin'in kol yenini bıraktığından, eski uşak durumdan yararlanıp ayin eşyalarının bulunduğu yerin altından daldı ve kapıyı da kapattıktan sonra kendini güvende hissetti.

Silahşör bakışlarını, Bazin'le arasında engel oluşturan kapıya dikmiş, hareketsiz ve düşünceler içindeyken, ansızın arkasından biri, parmağının ucuyla omzuna dokundu.

D'Artagnan döndü ve tam hayretten bağırmak üzereyken omzuna dokunan parmak bu kez kendi dudaklarına gidip susmasını işaret etti.

"Sevgili dostum Rochefort, siz ha?" dedi Teğmen alçak sesle.

"Şşşt!" dedi Rochefort. "Serbest kaldığımdan haberiniz yok muydu?"

"En güvenilir ağızdan öğrendim."

"Kimden?"

"Planchet'den."

"Ne? Planchet'den mi?"

"Tabii. O kurtardı sizi."

"Planchet!... Öyle ya, bir an tanır gibi olmuştum yüzünü. Görüyorsunuz ya dostum, iyilikler asla karşılıksız kalmıyor."

"Ne işiniz var burada peki?"

"Beni mutlu eden kurtuluşum için Tanrı'ya şükretmeye geldim."

"Başka? Sırf bunun için gelmiş olamazsınız."

"Biraz da Piskopos Yardımcısı'ndan emir almak için geldim. Kardinal'i küplere bindirmek için ne yapabileceğimizi kararlaştırmak amacıyla."

"Ne kafa be! Gene Bastille'e mi dönmek istiyorsunuz?"

"Ooo! Bu konuda çok dikkatli olacağım, hiç merak etmeyin. Çünkü

özgürlük o kadar güzel ki! Bu nedenle de" diyerek derin bir iç geçirdi. "Bu nedenle de, kırlarda gezip dolaşmak amacıyla taşraya gidiyorum."

"Gerçekten mi?" dedi Silahşör. "Ben de."

"Münasebetsizlik kabul etmezseniz, nereye diye sorabilir miyim?"

"Arkadaşlarımı bulmaya."

"Hangi arkadaşlar?"

"Dün bana kendilerinden haber sorduğunuz arkadaşlar."

"Athos, Porthos ve Aramis mi? Onları mı arıyorsunuz siz?"

"Evet."

"Sahi mi?"

"Ne var bunda bu kadar şaşıracak?"

Düşes Longueville

"Hiç. Tuhaf! Kim adına arıyorsunuz onları peki?"

"Tahmin edebilirsiniz belki."

"Peki."

"Yazık ki nerede olduklarını bilmiyorum."

"Hiç haber alma olanağınız da yok mu? Sekiz gün bekleyin, ben bilgi getiririm size."

"Sekiz gün çok. Üç güne kadar bulmam gerekli onları."

"Üç gün az, koca bir ülke Fransa."

"Olsun! *Gerekli* sözcüğünün ne anlama geldiğini herhalde biliyorsunuzdur; bu sözcükle çok şey becerilir."

"Aramaya ne zaman başlıyorsunuz?"

"Başladım bile."

"İyi şanslar o halde."

"Size de iyi yolculuklar."

"Yollarda rastlaşırız belki de."

"Sanmıyorum."

"Belli olmaz, rastlantıların neler getireceği bilinmez."

"Elveda."

"Görüşmek üzere! Bu arada Kardinal size benden söz ederse, ona söyleyin, eyleme geçmek için yaşımın geçip geçmediğini yakında anlayacak."

Rochefort, bunları söyledikten sonra Silahşör'ü bir zamanlar tir tir titreten o şeytanca gülüşüyle gitti. Ama Teğmen bu kez hiç üzülmeden ve belki de ancak bu gülümsemenin çağrıştırdığı anıların etkisiyle ve hüzünlü gözlerle baktı ona.

"Haydi bakalım, yolun açık olsun, şeytan!" dedi. "Ne yaparsan yap, hiç umurumda değil. Dünyada ikinci bir Constance daha yok nasıl olsa!"

Gaskonyalı arkasını dönünce, rahip giysilerini çıkarmış olan Bazin'in, d'Artagnan'ın kiliseye girdiği sırada konuştuğu papazla alçak sesle konuştuğunu gördü. Çok heyecanlı görünen Bazin kısacık kollarıyla telaşlı hareketler yapıyordu. Teğmen, "Papazı bana karşı uyarıyor herhalde!" diye düşündü.

İki din adamının heyecanlı konuşmalarından yararlanan d'Artagnan, kimseye görünmeden kiliseden çıktı ve Cannettes Sokağının köşesinde pusuya yattı. Bazin'in görünmeden dışarı çıkması imkânsızdı artık.

Aradan beş dakika geçti ve Gaskonyalı pusudayken Bazin göründü basamaklarda. Kendisini gözetleyen biri olup olmadığını anlamak için dikkatle süzdü çevresini ama bulunduğu yerin elli adım ötesinde ve gizlendiği yerden ancak kafası görünen d'Artagnan'ı fark etmedi. Çevrenin sakin

görünümüne aldanıp Notre Dame Sokağına doğru ilerledi. Silahşör, pusuya yatmış olduğu yerden çıktı hemen, izlediği adamın Juiverie Sokağına saptığını gördü ve arkasından yetişti. Bazin bu kez de Calendre Sokağına sapıp temiz ve bakımlı bir evin önünde durdu. D'Artagnan, papazın evinin orası olduğundan hiç kuşkulanmadı.

Silahşör'ün bu eve girip bilgi alması zordu. Kapıcı varsa, uyarılmış olmalıydı. Yoksa, kime ne soracaktı?

Saint Eloi ve Calendre sokaklarının kesiştikleri köşedeki meyhaneye girdi ve bir tarçınlı tatlı şarap istedi. Bu içki en aşağı yarım saatte hazırlanabilirdi, dolayısıyla Teğmen hiç şüphe çekmeden Bazin'i gözetleyebilirdi.

Meyhanede ansızın, on iki ile on beş yaşları arasında açıkgöz olduğu belli olan ve az önce kilise korosu içinde gördüğünü sandığı bir çocuğu fark etti. Birkaç soru sorunca çocuğun, saklayacak bir şeyi olmadığından, sabahları saat altıyla dokuz arasında kilise korusunda ilahi söylediğini, dokuzdan gece yarısına kadar da meyhanede garsonluk yaptığını öğrendi.

Silahşör çocukla konuşurken, Bazin'in evinin kapısına bir at getirildi. Atın koşum takımları tamdı. Hemen arkadan da Bazin göründü.

"Ooo! Papaz Efendi yola çıkıyor galiba" dedi çocuk.

"Nereye gidiyor acaba?" diye sordu Teğmen.

"Ne bileyim?"

"Öğrenirsen sana yarım lira veririm" dedi Silahşör.

"Bana mı?" diye sordu gözleri sevinçle parlayan çocuk. "Bazin'in gittiği yeri öğreneceğim, öyle mi? Hiç zor değil bu iş. Alay etmiyorsunuz ama, değil mi?"

"Olur mu canım! Asker sözü. Bak işte, burada yarım lira!"

Tahrik edici parayı gösterdi ama vermedi.

"Gidip sorarım ona."

"Hiçbir şey öğrenmek istemeyen birinin yapacağı şey bu" dedi Silahşör. "Bekle biraz, uzaklaşsın, ondan sonra işe girişir, sorup soruşturursun. Gerisi senin bileceğin iş. Bak para burada!"

Ve tekrar cebine soktu parayı.

"Anladım" dedi çocuk Parisli afacanlara özgü bir gülümsemeyle. "Peki, bekleyelim o zaman."

Uzun sürmedi bekleyiş. Bazin beş dakika sonra atını tırısa kaldırıp yola düzüldü. Atını şemsiyesiyle dürtüyordu.

Kırbaç yerine şemsiye kullanmak eski bir alışkanlıktı Bazin'de.

Juiverie Sokağının köşesini henüz dönmüştü ki, ok gibi fırladı çocuk peşinden.

Silahşör de on dakika sonra öğrenmek istediği şeyi öğreneceğinden yüzde yüz emin, içeri girdiğinde ilk oturduğu masaya yerleşti.

Gerçekten de aradan on dakika bile geçmemişti ki geri geldi çocuk.

"Ne haber?" diye sordu Teğmen.

"Tamam, öğrendik" diye karşılık verdi çocuk.

"Nereye gitmiş?"

"Yarım lirayı verecek misiniz?"

"Tabii."

"Görelim bakalım önce, sahte falan olmasın."

"Bak."

"Hey Mösyö, bozuk para istiyor bu adam" diye seslendi afacan tezgâhta duran adama.

Tezgâhtaki adam bozuk paraları verip yarım lirayı aldı.

"Söyle bakalım" dedi, afacanın para işlerini nasıl yürüttüğünü gülümseyerek seyreden Teğmen. "Nereye gitmiş, söyle bakalım!"

"Noisy'ye!"

"Nereden biliyorsun?"

"Kâhin mi olmak gerekiyordu bunu öğrenmek için! Hayvanın, arada sırada Bazin'e atını kiralayan kasaba ait olduğunu anladım hemen. Kasap nereye gideceğini öğrenmeden kesinlikle kimseye vermez atını. Mösyö Bazin at yoracak biri değildir gerçi ama..."

"Ve adam Bazin'in..."

"Noisy'ye gittiğini söyledi. Bu onda bir alışkanlık anlaşılan. Haftada iki üç kez gidiyormuş Noisy'ye çünkü."

"Noisy'yi bilir misin sen peki?"

"Tabii. Sütannem orada oturur."

"Noisy'de manastır falan var mı peki?"

"Elbette! Hem de çok gösterişli bir manastır. Cizvit manastırı!"

"Anlaşıldı, şüphe yok artık" dedi Teğmen.

"Memnun oldunuz mu peki?"

"Evet. Senin adın ne?"

"Friquet."

Silahşör kâğıt çıkarıp, çocuğun ve meyhanenin adını, adresini yazdı."

"Baksanıza Subay Efendi" dedi afacan. "İleride gene para kazanmak için yeni fırsatlar çıkar mı acaba?"

"Belki" dedi d'Artagnan.

Öğrenmek istediğini öğrendiğinden, bir yudum bile almadığı tarçınlı şarabın parasını ödedi ve hızla Tiquetonne Sokağına doğru yürüdü.

IX
D'ARTAGNAN ARAMIS'İ ÇOK UZAKLARDA ARARKEN PLANCHET'NİN TERKİSİNDE OLDUĞUNU NASIL FARK EDİYOR?

Eve dönen d'Artagnan ateşin karşısında birini buldu: Planchet'ydi bu ama kaçak kocanın eski giysilerini sırtına geçirerek o kadar güzel kılık değiştirmiş bir Planchet'ydi ki, Gaskonyalı bile zor tanıdı onu. Güzel Madeleine onu bütün garsonlarla tanıştırmıştı. Planchet, d'Artagnan'a Felemenkçe tumturaklı bir cümle söyledi, o da uydurma bir dille karşılık verdi ve böylece pazarlık tamamlandı. Madeleine'in kardeşi Silahşör'ün hizmetine girmişti.

Teğmen'in planı son derece belirgindi: Tanınmaktan korktuğundan gündüz gitmek istemiyordu Noisy'ye. Noisy, Paris'ten üç dört fersah kadar uzakta, Meaux Yolu üstünde bir yer olduğundan acelesi de yoktu şimdilik.

Önce iyi bir yemek yedi. Kafa çalıştırmak için iyi bir yöntem değildi bu belki ama beden çalıştırmak için çok yararlı olabilirdi. Sonra üstünü başını değiştirdi. Silahşör, teğmen üniformasının şüphe çekebileceğini düşündü. Üç kılıcından en sağlam ve dayanıklı olanını aldı, ancak çok önemli olaylarda taşırdı bu kılıcı. Saat ikiye doğru iki at hazırlattı ve Planchet'yle birlikte Villette Kapısı'ndan çıktı. O sırada Chevrette Hanı'nın yanındaki evde Planchet'yi bulmak için çok sıkı bir araştırma sürüp gitmekteydi hâlâ.

D'Artagnan Paris'ten bir buçuk fersah kadar uzaklaştıktan sonra, sabırsızlandığından gene erken davrandığını fark edip atları dinlendirmek için mola verdi. İndikleri handa hayırsız suratlı, gece işine çıkmaya hazırlandıkları her hallerinden belli olan birtakım adamlar vardı. Kapıda pelerinine bürünmüş biri belirdi ama içerideki yabancıları görünce eliyle bir işaret yaptı. İçki içenlerden ikisi adamla konuşmak üzere dışarı çıktılar.

Silahşör'e gelince, hiç çekinmeden hancı kadının yanına gitti ve onun sıradan bir Montreuil şarabı olan içkisine övgüler yağdırdı. Noisy hakkında birkaç soru sordu, kasabada büyükçe sayılabilecek iki ev bulunduğunu, bunlardan birinin Paris Piskoposu'na ait olduğunu ve evde Düşes Madam Longueville'in oturduğunu öğrendi. Ötekiyse bir Cizvit manastırıydı ve soylu papazların mülküydü. Kuşkuya yer bırakmayacak kadar açıktı bu.

Saat dörtte tekrar yola çıktı d'Artagnan ama gideceği yere ancak hava kararıktan sonra varmak istediğinden yavaş gidiyordu. Kış vakti, kapalı havada, düz bir yolda at üstünde yavaş yavaş giden bir yolcunun, La Fontaine'in dediği gibi yuvasındaki bir tavşan gibi düşünmekten başka yapa-

değil bir şey yoktur. Gaskonyalı da düşünüyordu işte. Planchet de düşünüyordu! Ne var ki şimdi göreceğimiz gibi başka başka şeyler düşünüyorlardı onlar.

Hancı kadının bir sözü özel bir yöne saptırmıştı Silahşör'ün düşüncelerini: Düşes Madam Longueville adı.

Gerçekten de Madam Longueville insanı derin düşüncelere atacak bir addı. Krallığın ileri gelen hanımlarından, sarayın en gözde ve güzel kadınlarından biriydi. Sevmemesine rağmen yaşlı Longueville Dükü'yle evlenmiş, Royale Alanı'nda bir düelloda Guise Dükü tarafından öldürülen Coligny'nin bir süre metresi olduğu söylenmişti. Daha sonra da erkek kardeşi Prens Condé'ye biraz ileri bir dostluk beslediği için Saray'ın günahtan çok korkan simalarını dehşete düşürmüştü. Söylentilere göre daha sonra bu sevginin yerini kin almıştı ve gene dedikodulara inanılacak olursa Madam Longueville, kardeşi Condé Dükü'ne düşman etmek için çabaladığı Yaşlı Rochefoucauld Dükü'nün büyük oğlu Prens Marcillac'la ilişkisini açıkça sürdürmekteydi.

Silahşör bunları düşünüyordu işte. Louvre'dayken çarpıcı güzelliğiyle göz kamaştıran Düşes Madam Longueville'i ne kadar sık gördüğünü düşünüyordu. Sonra aklına Aramis geliyor, onun da bir zamanlar Madam Chevreuse'ün âşığı olduğunu, bugün Saray'da Madam Longueville neyse, eskiden de onun böyle olduğunu hayal ediyordu. O arada bazı insanların nasıl istedikleri her şeyi elde ettiklerini, kimileri tutkuları, kimileriyse aşkları açısından isteklerine kavuşurlarken kimilerin de rastlantı, şanssızlık ya da doğal engeller yüzünden emellerini gerçekleştiremediklerini düşündü. Bütün bunların nedenlerini sorup duruyordu kendine.

Bütün akıllılığına, becerikliliğine karşın kendisinin de bu İkinciler arasında olduğunu itiraf ettiği sırada Planchet yanına sokularak seslendi.

"İddiaya girerim, siz de benimle aynı şeyi düşünüyorsunuz Mösyö."

"Hiç sanmıyorum Planchet" dedi gülümseyerek Silahşör. "Ne düşünüyordun sen?"

"Ben, o handaki pis bakışlı, içen adamları düşünüyordum Mösyö."

"Bakıyorum her zamanki gibi ihtiyatlısın."

"İçgüdüm öyle söylüyor efendim."

"Ne diyor içgüdün bakalım bu durumda?"

"Efendim, içgüdüm o adamların handa kötü niyetlerle toplanmış olduklarını söylüyordu bana. Ayrıca ahırın karanlık köşesindeyken, pelerinine sarınmış adam arkasında iki yabancıyla içeri girdiğinde, içgüdümün söylediklerini düşünüyordum."

"Aa!" dedi d'Artagnan kendi gözlemleriyle Planchet'nin anlattıklarının örtüştüğünü görünce. "Sonra ne oldu peki?"

"İçlerinden biri şöyle diyordu:

'Kesinlikle Noisy'dedir ya da bu akşam varır oraya, çünkü uşağını tanıdım.'

'Emin misin?' diye sordu pelerinli adam.

'Evet Prens Hazretleri.'

"Prens Hazretleri mi dedi?" diye araya girdi birden d'Artagnan.

"Evet, öyle dedi. Ama arkasını dinlesenize.

'Eğer oradaysa kesin bir karar verelim, ne yapacağız?' diye sordu öteki.

'Ne mi yapacağız?' dedi Prens.

'Tabii, öyle kolay pabuç bırakmaz o. Çekiverir kılıcını.'

'Olsun, siz de çekersiniz kılıçlarınızı ama dikkatli olun, sağ olarak ele geçirmeye bakın onu. Elini kolunu bağlayacak ipiniz, ağzını tıkayacak tıkacınız var mı?'

'Var, var.'

'Dikkatli olun, büyük olasılıkla şövalye kılığında gelecektir.'

'Biliyoruz Monsenyör, merak etmeyin siz.'

'Ben de orada olacağım zaten, nasıl davranacağınızı gösteririm size.'

'Peki kanunun bu işe karışmayacağı konusunda garanti...'

'O işi bana bırakın siz' diye karşılık verdi Prens.

'Peki o zaman, elimizden geleni yaparız biz de.'

Daha sonra ahırdan çıktılar."

"İyi güzel de, bize ne bunlardan?" diye sordu Silahşör. "Her gün çevrilen numaralardan birini işitmişsin sen herhalde."

"Bize karşı bir tuzak olmadığından emin misiniz?"

"Bize karşı mı? Niye?"

"Söylenenleri düşünsenize: 'Uşağını tanıdım' dedi biri. Mutlaka beni kastetmiştir."

"Başka?"

"'Ya Noisy'dedir ya da bu akşam varacaktır oraya' dedi öteki de. Bu da sizsiniz olsa olsa."

"Daha, daha?"

"Ayrıca Prens, 'Dikkatli olun, şövalye kılığında olacaktır herhalde' dedi. Bana göre yalnızca bu bile her şeyi açıkça gösteriyor çünkü silahşör subayı üniforması giymemişsiniz, şövalye giysileri var sırtınızda. Buna ne diyeceksiniz?"

"Ne yazık ki" dedi, derin bir nefes alarak Silahşör, "prenslerin beni

öldürtmek istedikleri devirler geçti artık Planchet. Ah! Ne güzel günlerdi onlar! Neyse, rahat ol sen! Bizim peşimizde değil onlar."

"Emin misiniz bundan?"

"Kesinlikle öyle."

"O halde bu konuyu bir daha hiç açmayalım."

Planchet bu sözleri söyledikten sonra d'Artagnan'ın arkasındaki yerini aldı, efendisine karşı aradan geçen on beş yıllık ayrılığa rağmen hiç sarsılmayan sonsuz güveniyle yoluna devam etti.

Böylece bir fersah daha gittiler aşağı yukarı.

Bir fersahlık mesafenin sonuna doğru Planchet tekrar Silahşör'ün yanına sokuldu.

"Efendim" dedi.

"Gene ne var?"

"Şu tarafa bakar mısınız Mösyö, gece karanlığı içinde bazı gölgelerin geçtiği izlenimi uyanmıyor mu sizde?"

"Olamaz" dedi d'Artagnan. "Toprak, yağmurla iyice ıslanmış durumda ama ben de sanki bir şeyler görür gibiyim."

İyice bir bakıp, kulak kabartmak için atını durdurdu.

"Nal sesleri duyulmuyor ama at kişnemeleri geliyor, ne dersiniz? Bakın!"

Gerçekten de mesafeyi ve karanlıkları aşıp gelen bir at kişnemesi d'Artagnan'a kadar ulaştı.

"Bunlar yola çıkmış olan adamlar ama bizi ilgilendirmez bu" dedi Silahşör. "Biz yolumuza gidelim."

Ve yola koyuldular tekrar.

Yarım saat kadar sonra Noisy'nin dış mahallelerine varmışlardı. Saat akşamın sekiz buçuk dokuzuydu.

Herkes, kasabalılara özgü alışkanlıklarıyla erkenden evine çekilip yatmıştı. Pencerelerde hiç ışık yoktu.

Gaskonyalı ve Planchet yollarına devam ettiler.

Sağ ve sol taraflarında, gökyüzünün kül renkli koyuluğu altında, evlerin daha da koyu renkli damları görülüyordu. Arada bir, bir kapının arkasında uyanan bir köpek havlıyor ya da ürkek bir kedi yol kenarından hızla kaçıp kendisini çalıların içine atıyor, dehşetle açtığı gözlerinden yayılan parıltı uzaktan fark ediliyordu. Kasabada onlardan başka canlı varlık yoktu sanki.

Kasabanın aşağı yukarı tam ortasına doğru bir yerde, tek alana bakan ve iki sokak arasında kalan devasa bir yapı yükseliyordu. Önündeki dev

ıhlamur ağaçlarının çıplak dalları öne doğru uzanmıştı. Teğmen dikkatle inceledi binayı.

"Bu, Piskopos'un şatosu" dedi Planchet'ye. "Güzel Madam Longueville'in kaldığı yer olasılıkla. Manastır nerede acaba?"

"Manastır kasabanın öteki ucunda" diye karşılık verdi Planchet. "Biliyorum."

"Tamam" dedi Silahşör. "Ben atımın kolanlarını sıkılaştırıncaya kadar sen dörtnala git bak bakalım, sonra gel, haber ver bana, Cizvit papazlarında ışık yanan bir pencere var mı?"

Planchet, d'Artagnan'ın emriyle karanlığa daldı, Teğmen de söylediği gibi inip atının koşum takımlarını ayarlamaya başladı.

Beş dakika içinde geri döndü Planchet.

"Mösyö, manastırın tarlalara bakan ön tarafındaki bir pencerede ışık var."

"Öyle mi?" dedi d'Artagnan. "Sapancı olsaydım, kapıyı vurur ve yatacak bulacağımızdan emin olurdum. Papaz olsaydım, gidip oradaki kapıyı çalar, kesinlikle karnımı doyururdum. Ama tam tersine, şatoyla manastır arasında, kara toprak üstünde yatacak, açlık ve susuzluktan ölüp gideceğiz."

"Öyle" dedi Planchet. "Buridan'ın eşeği gibi. Her neyse, ben çalayım kapıyı isterseniz?"

"Şşşt!" dedi Silahşör. "Bak, ışık yanan tek pencere de karardı."

"Duydunuz mu Mösyö?" diye sordu Planchet.

"Nedir o ses sahi?"

Yaklaşan bir fırtınanın uğultusu gibi bir ses duymuşlardı. Aynı anda binanın iki tarafındaki sokaklardan onar kişilik iki grup atlı dörtnala geldi ve bütün çıkış yollarını tutarak Teğmen'le Planchet'yi kuşattılar.

"Kahretsin!" diye bağıran Silahşör sırtını atına dayayıp kılıcını çekti hemen ve kendisi gibi davranan Planchet'ye seslendi.

"Söylediklerin doğru mu çıkacak yoksa? Bunlar gerçekten bize tuzak mı kuruyorlardı acaba?"

"Tamam, kıstırdık!" diye bağırdı yalın kılıç Silahşör'e saldıran atlılar.

"Kaçırmayasınız sakın!" diye bağırdı içlerinden biri yüksek sesle.

Silahşör artık kendisinin de lafa girmesinin zamanının geldiğini düşündü.

"Açılın bakalım!" diye bağırdı Gaskonyalı ağzıyla. "Nedir derdiniz, ne istiyorsunuz böyle?"

"Öğreneceksin, merak etme!" diye karşılık verdiler hep bir ağızdan atlılar.

"Durun! Durun!" diye araya girdi kendisine Monsenyör diye hitap edilen adam. "Tanrı aşkına durun! Onun sesi değil bu!"

"Bu kadarı da fazla beyler" dedi Gaskonyalı. "Noisy'de insanlar kudurdu mu yoksa? Dikkat edin, hepinizi uyarıyorum, yaklaşanın karnı deşilir! Kılıcımın uzun olduğunu da bilesiniz!"

Elebaşı yanına yaklaştı.

"Ne arıyorsunuz burada siz?" dedi kibirli ve emretmeye alışkın bir üslupla.

"Siz ne arıyorsunuz peki?" diye karşılık verdi Silahşör.

"Nazik olun biraz, yoksa kaşırım sırtınızı! Adımı vermeyebilirim ama mevkime göre saygı görmeyi istemek de hakkımdır."

"Kimliğinizi açıklamak istemiyorsunuz çünkü baskın yapanların elebaşısınız" dedi d'Artagnan. "Ama hizmetkârıyla kendi yolunda giden birisi için adını açıklamamak diye bir şey olamaz ki!"

"Kes, uzatma! Adın ne?"

"Adımı söyleyeceğim size çünkü ileride beni nerede bulabileceğinizi bilin Mösyö, Monsenyör ya da Prens Hazretleri, hangisi hoşunuza gidiyorsa!" diye karşılık verdi d'Artagnan. "D'Artagnan adınızı duydunuz mu hiç?"

"Kral'ın silahşörlerinin teğmeni mi?" diye sordu karşısındaki ses.

"İyi bildiniz."

"Duymaz olur muyum bu adı?"

"O halde" diye sürdürdü konuşmasını Silahşör, "d'Artagnan'ın bileğinin bükülmez, kılıcının kırılmaz olduğunu da duymuş olmanız gerekir."

"Mösyö d'Artagnan siz misiniz?"

"Benim."

"Demek buraya *onu* savunmaya geliyordunuz, öyle mi?"

"*Onu* mu? *O* kim?"

"Aradığımız adam."

"Öyle anlaşılıyor ki" diye sürdürdü konuşmasını Silahşör, "biz Noisy'ye geldik derken, muammalar diyarına gelmişiz!"

"Cevap verin!" dedi aynı kibirli ses. "Bu pencerenin altında mı buluşacaktınız? Noisy'ye onu korumaya mı gelmiştiniz."

Ben kimseyle buluşacak falan değilim" diye cevap verdi sabırsızlanmaya başlayan Silahşör. "Kendimden başkasını da savunmaya niyetim yok. Yalnız şunu bilesiniz ki, savundum mu fena savunurum kendimi!"

"Peki!" dedi ses. "Çekip gidin buradan, bize bırakın burayı."

"Çekip gitmek mi?" diye bağırdı Gaskonyalı. Bu emir bütün planlarını alt üst ediyordu. "Kolay değil bu" diye devam etti, "çünkü çok yorgunum, atım da benim gibi ama bana çevrede yiyecek ve yatacak yer gösterirseniz iş değişir o zaman."

"Rezil!"

"Bana bakın Mösyö!" diye bağırdı Silahşör. "Ağzınızdan çıkan lafı kulağınız duysun, rica ederim! Eğer bir daha böyle bir kelime çıkarsa ağzınızdan, Marki olun, Dük olun, Prens olun, ne olursanız olun, isterseniz Kral olun, o kelimeyi kılıcımla karnınıza gömerim sonra, anladınız mı?"

"Tamam! Tamam!" dedi elebaşı. "Yanılmamız imkânsız, konuşan gerçekten d'Artagnan, aradığımız adam değil! Bu gecelik işimiz bitti, gidelim artık. Tekrar görüşeceğiz Mösyö d'Artagnan" diye bitirdi konuşmasını adam sesini yükselterek.

"Sevinirim ama bir dahaki sefere kesinlikle bu kadar avantajlı olamazsınız herhalde" dedi Gaskonyalı alaycı bir tavırla, "çünkü bir daha karşılaştığımızda belki yalnız olacaksınız ve belki de hava aydınlık olacak."

"İyi, iyi!" dedi ses. "Haydi beyler, yola çıkalım artık."

Atlılar fısıltı halinde konuşarak ve homurdanarak karanlığa daldılar ve Paris tarafına yöneldiler.

Teğmen ve Planchet bir süre daha savunma durumunda beklediler. Ancak nal seslerinin uzaklaştığından emin olunca soktular kılıçlarını kınlarına.

"Aptal, gördün mü?" dedi sakin bir sesle Silahşör. "Bizi aramıyorlarmış bunlar."

"Kimi arıyorlarmış peki?" diye sordu Planchet.

"Doğrusunu istersen, ben de bilmiyorum, ırgalamıyor da beni. Benim derdim Cizvit manastırına girebilmek. Haydi atlara, gidip kapılarını çalalım. Ne olursa olsun!"

Silahşör bunlar söyledikten sonra atına atladı.

Planchet de efendisini taklit edip atına atladığı sırada atının terkisine hiç beklenmedik bir ağırlık çöküverince at da çöktü.

"Mösyö, terkimde birisi var" diye bağırdı Planchet.

Teğmen döndü ve gerçekten de Planchet'nin atının sırtında iki insan şekli gördü.

"Şeytan rahat bırakmayacak bizi!" diye bağırdı d'Artagnan kılıcını çekerek ve atını yabancıya doğru sürerek.

"Aman, aman d'Artagnan!" dedi yabancı. "Ben şeytan değilim. Benim, ben Aramis! Çabuk dörtnala gidelim Planchet, kasabanın öbür ucuna gideceğiz, soldan geç."

Planchet, terkisinde Aramis, peşinde de gerçekdışı ve saçma bir düş gördüğüne inanmaya başlayan d'Artagnan olduğu halde atını dörtnala sürmeye başladı.

X
RAHİP D'HERBLAY

Planchet, kasabanın öbür ucuna vardığında Aramis'in önerisine uyarak sola saptı ve ışık yanan pencerenin altında durdu. Aramis yere atladı ve üç kez el çırptı. Pencere açıldı, aşağıya bir ip merdiven sarkıtıldı.

"Sevgili dostum" dedi Aramis, "çıkmak isterseniz, sizi konuk etmekten çok memnun olurum."

"Yapma yahu! Manastıra böyle mi girilir?" dedi Silahşör.

"Ya ne olacaktı! Akşam saat dokuzdan sonra bu lanet olası yere böyle girilir tabii ki" dedi Aramis. "Manastırın töreleri sıkıdır."

"Affedersin, dostum" dedi Silahşör, "*lanet olası* gibi bir şey söylediniz bana galiba."

"Emin misiniz?" dedi gülümseyerek Aramis. "Anlatamam size dostum, gerçekten bu lanet yerlerde insan kötü alışkanlıklar kazanıyor. Birlikte yaşamak zorunda olduğum kilise mensuplarının yüreklerinin nasıl kapkara olduğunu tahmin edemezsiniz. Çıkmıyor musunuz?"

"Siz önden buyurun, ben arkanızdan gelirim."

"Merhum Kardinal'in, müteveffa Kral'a dediği gibi, 'Size yol göstermek için efendim.'"

Aramis hızla sıçrayarak merdiveni tırmandı, pencereye ulaştı.

Teğmen de peşinden ama çok daha yavaş çıktı. Bu tür tırmanmalara onun kadar alışık olmadığı belliydi.

"Affedersin" dedi Aramis arkadaşının acemice davranışlarına bakıp, "geleceğinizden haberim olsaydı bahçıvanın merdivenini alırdım ama yalnız olunca bana yetiyor bu."

"Mösyö" dedi Teğmen'in merdivenin sonuna varmak üzere olduğunu gören Planchet, "Mösyö Aramis basamakları tırmandı, siz de, haydi ben de şu ya da bu biçimde geleceğim, iki at da çıkacak değil herhalde ip merdivenden!"

"Atları ilerideki hangara götürün" dedi Aramis, Planchet'ye düzlüğün ortasında, imalathane gibi bir yeri göstererek. "İçeride saman ve yulaf da bulabilirsiniz hayvanlar için."

"Ben ne yiyeceğim peki?"

"Atları bırakıp buraya gelin, üç kez el çırpın, yiyecek bir şeyler indiririz size. Canım niye o kadar endişeleniyorsunuz, açlıktan ölmezsiniz, merak etmeyin. Hadi gidin şimdi bakalım."

Aramis ip merdiveni çekti, pencereyi kapadı. Teğmen odayı incelemekle meşguldü. O zamana kadar bu kadar hoş bir silahşör odası görmemişti doğrusu. Odanın her köşesinde hemen göze çarpan ve insanın elini uzatıp kolayca alabileceği armalar ve kılıçlar vardı. Dört büyük tabloysa Kardinal Lorraine, Kardinal Richelieu, Kardinal Lavalette ve Bordeaux Başpiskoposunu muharip giysileri içinde gösteriyordu. Doğrusunu söylemek gerekirse, odada bir din adamının yaşadığını gösteren hiçbir şey yoktu. Duvar kaplamaları damaskodandı, halılarsa Alençon'dan gelmişti. Yatağı dantelli örtüsü ve işlemeli ayaklarıyla, yaşamını perhize ve çileye adamış bir adamın yatağından çok, alımlı bir genç kızın yatağını andırıyordu.

"Fakirhaneye bakıyorsunuz, değil mi?" dedi Aramis. "Kusura bakmayın dostum. Ne yapayım? Ermiş Bruno Tarikatı mensubu biri gibi yerleştim. Ne arıyor gözleriniz peki?"

"Size ipi sallandıran kişiyi arıyorum ama kimseyi göremiyorum. İp merdiven kendiliğinden sarkmadı aşağı herhalde."

"Tabii ki kendiliğinden sarkmadı. Bazin yaptı bu işi."

"Öyle mi?" dedi d'Artagnan.

"Ama bizim Bazin iyi eğitim görmüş bir hizmetkâr olduğundan, yalnız olmadığımı anlayınca, kibarlık gösterip çekildi ortalıktan. Oturun da konuşalım dostum."

Aramis, geniş bir koltuğu Teğmen'e doğru itti ve Teğmen dirseklerinden destek alarak koltuğa yerleşti.

"Önce birlikte karnımızı doyuracağız, değil mi?" diye sordu Aramis.

"İstiyorsanız, niçin olmasın!" dedi Silahşör. "Hatta açık konuşayım çok da iyi olur çünkü çok acıktım yolda."

"Zavallı dostum benim!" dedi Aramis. "Maalesef yiyecek pek iyi bir şeyler bulamayacaksınız çünkü konuk beklemiyorduk."

"Omlet ve yabanpazısına mı talim edeceğiz gene yoksa? Eskiden ıspanağa böyle demez miydiniz siz?"

"Yok canım, umudunuzu kesmeyin siz gene de. Tanrı'nın ve de Bazin'in yardımıyla onurlu Cizvit papazlarının yiyeceklerinden çok daha iyilerini bulabilirsiniz."

"Bazin, dostum! Bazin! Gelsene buraya!" dedi Aramis. "Gelsene buraya!"

Kapı açıldı, Bazin gözüktü. Ama Silahşör'ü fark eder etmez umutsuzluk belirtisi çığlığına engel olamadı.

"Sevgili dostum Bazin" dedi d'Artagnan, "kilisede bile ne kadar rahat ve ustaca yalanlar söylediğinizi gördüm ve çok memnun oldum buna."

"Mösyö" diye karşılık verdi Bazin, "insanın iyi niyetle yalan söyleyebileceğini Cizvit papazlarından öğrendim."

"Peki, peki Bazin! Ama Mösyö d'Artagnan açlıktan ölecek neredeyse, benim de ondan farkım yok. Sonuç olarak, şöyle güzel bir sofra hazırlayın bize siz. En iyi şaraplardan çıkarmayı da unutmayın."

Bazin sadakatini gösteren bir tavırla eğildi, sonra derin bir iç çekerek çıktı.

"Aziz dostum Aramis" dedi gözlerini arkadaşının odasından ve üstündeki giysilerden ayırarak dostuna dönen d'Artagnan. "Söyleyin bakalım, Planchet'nin terkisine oturmadan önce hangi cehennemdeydiniz, nereden geliyordunuz?"

"Şu işe bakın yahu! Anlayamadınız mı nereden geldiğimi? Gökten düştüm canım, gökten!"

"Gökten mi?" dedi başını sallayan Silahşör. "Bence gökten düşmekten çok göğe yükseliyormuş gibi bir hava var üstünüzde."

"Dostum" dedi Aramis, Teğmen'in arkadaşında silahşörlük yaptığı dönemde bile görmediği bir kibirle, "gökyüzünden inmiyorsam, Cennet'ten çıkıyorum demektir. Çok benzer bu iki şey birbirine."

"Âlimlerin gözü aydın öyleyse" dedi Gaskonyalı. "Şimdiye kadar Cennet'in yerini saptama konusunda bir türlü anlaşamamışlardı aralarında. Cennet bazılarına göre Ararat Dağı'nda, bazılarına göreyse Dicle ile Fırat arasındaydı. Burnumuzun dibindeyken uzaklarda aramışız biz onu anlaşılan. Cennet, Noisy Le Sec'te, Paris Piskoposu'nun malikânesinin bulun-

duğu yerdeymiş! Dışarı, kapısından değil, penceresinden çıkılıyor. Aşağıya da mermer basamaklarından değil, ıhlamur dallarına tutunarak iniyorsunuz. Pırıl pırıl parlayan kılıcıyla kapıda bekleyen meleğin adı Cebrail değil artık, dünyevi bir ad olmuş: Prens Marcillac!"

Aramis bir kahkaha attı.

"Her zamanki gibi keyfiniz yerinde dostum" dedi. "Gaskonyalılığınızı hiç yitirmemişsiniz. Bu söylediklerinizin hepsinde gerçek payı var ama sakın Madam Longueville'e tutulduğumu falan sanmayın."

"Pes doğrusu! Böyle bir şey düşünebilir miyim hiç! Uzun süre Madam Chevreuse'ün âşığı olduktan sonra, onun en büyük düşmanına âşık olacak değildiniz ya canım!"

"Öyle tabii!" dedi ilgisiz bir tavırla Aramis. "Gerçekten çok sevmiştim bu zavallı düşesi bir zamanlar. Ayrıca kabul etmek gerekir ki, çok da yararı dokunmuştu bize ama Fransa'yı terk etmek zorunda kaldı maalesef. Ne düzenbazdı o Tanrı'nın belası Kardinal! (Bu sırada eski Başbakan'ın portresine baktı.) Kadıncağızın tutuklanıp Loches Şatosu'na kapatılması için emir vermişti. Chalais, Montmorency ve Cinq Mars gibi onun da kellesini kopartacaktı. Kadıncağız ancak erkek kılığında, yanında hizmetkârı zavallı Ketty'yle, zor bela kaçıp kurtarabildi kellesini. Hatta işittiğime göre, adını hatırlayamadığım bir kasabada tuhaf bir iş gelmiş başına. Yanında kalmak için başvurduğu bir papaz, Düşes'i erkek sanıp, başka odası da olmadığından aynı yerde yatmalarını teklif etmiş. Marie'ye öyle yakışırdı ki erkek kıyafeti. Erkek kıyafeti bu kadar yakışan başka bir kadın tanımıyorum. Bu nedenle şu şiiri yazmışlar adına: '*Laboissière söyle bana*'. Biliyor musunuz bunu?"

"Hayır, hiç duymadım, okuyun bakalım."

Aramis şövalyece bir tavırla devam etti:

Laboissière söyle bana,
Erkek kılığında yakışıklı değil miyim?
İnanın, ata binişinizle,
Hepimizi yolda bırakırsınız,
Baltalı mızraklar arasında
Muhafızlarla birlikte
Acemi nefer gibidir o!

"Bravo" dedi d'Artagnan. "Her zaman olduğu gibi, gene mükemmel söylüyorsunuz sevgili Aramis. Ayinler bile bozamamış sesinizi!"

"Dostum" dedi Aramis, "biliyorsunuz ki silahşörlük yaptığım sırada elimden geldiğince az nöbet tutardım ben. Şimdi rahip oldum ama olabildiğince az ayine katılıyorum. Neyse, biz zavallı düşese dönelim gene."

"Hangi düşese? Chevreuse'e mi yoksa Longueville'e mi?"

"Dostum, Longueville Düşesi'yle aramızda hiçbir şey geçmediğini söylemiştim size. Biraz gönül eğlendirme belki, o kadar. Chevreuse Düşesi'nden söz ediyorum ben. Kral'ın ölümünden sonra Brüksel'den döndüğünde görmüş müydünüz onu?"

"Tabii, gördüm. Gene güzeldi."

"Doğru" dedi Aramis, "o dönemde arada sırada gördüm Düşes'i. Çok güzel öğütler verdim ona ama hiç yararlanmadı bunlardan. Mazarin'in, Kraliçe'nin sevgilisi olduğunu tekrarladım durdum hiç bıkmadan ama o inanmak istemedi. Anne d'Autriche'i çok iyi tanıdığını, onun böyle yüzsüz birini sevemeyecek kadar gururlu olduğunu söyledi. Bu arada Beaufort Dükü'nün oyununa da geldi. O yüzsüz herif Dük'ü tutukladı, Chevreuse Düşesi'ni de sürgüne gönderdi."

"Geri dönmek için gerekli izni koparttığından haberiniz var, değil mi?" dedi d'Artagnan.

"Evet, evet, hatta döndü bile... Gene bir budalalık yapar herhalde."

"Kim bilir, bu sefer öğütlerinizi dinler belki de."

"Ama ben bu sefer göremedim ki kendisini" dedi Aramis. "Değişmiş şimdi."

"Sizin gibi değil ki dostum, siz hep aynısınız Aramis. Saçlarınız hâlâ simsiyah, gene yakışıklısınız, elleriniz hep kadın eli gibi zarif ve bakımlı. Yüksek rütbeli bir papazın elleri gibi!"

"Doğru" dedi Aramis, "çok özen gösteriyorum kendime. Yaşlandım artık dostum, biliyor musunuz? Otuz yediye basıyorum yakında."

"Bakın, beni dinleyin" dedi Silahşör gülümseyerek. "Madem gene buluştuk, bir konuda anlaşmamız gerekiyor: Gelecekteki yaşımız konusunda, tamam mı?"

"Nasıl yani?" dedi Aramis.

"Şöyle yani: Eskiden ben sizlerden iki üç yaş küçüktüm ve yanılmıyorsam yakında kırkıma gireceğim."

"Gerçekten mi?" dedi Aramis. "O zaman yanılıyorum ben çünkü siz hiç yanılmazdınız hesap işinde. Şu halde ben kırk üç yaşındayım. Vay! Vay! Vay! Sakın Rembouillet Konağı'nda söylemeyin bunu, fena olur sonra."

"Merak etmeyin, oraya gitmeyeceğim."

"Nerede kaldı bu Bazin hayvanı yahu?" diye bağırdı ansızın Aramis. "Bazin! Çabuk ol biraz, Tanrı'nın belası! Açlıktan, susuzluktan öldürecekmiş bizi."

O anda içeri giren Bazin, iki elindeki şarap şişelerini yukarı kaldırdı.

"Hazır mı nihayet yemek?" diye sordu Aramis.

"Evet Mösyö, hemen geliyor" diye karşılık verdi Bazin. "Ama çok zamanımı aldı bu..."

"Papaz cüppesini sırtınızdan hiç çıkarmayacağınızı sanıyorsunuz da ondan" dedi Aramis. "Sürekli dua kitabı okuyorsunuz. Ama bakın uyarıyorum, kiliselerdeki şamdanları parlatırken, ihmalkâr davranıp kılıçlarımdan birinin karıncalanmasına neden olursanız o kutsal resimlerin hepsini toplar, koca bir ateş yakıp içine atar, sizi de kızartırım!"

İyice şaşıran Bazin elindeki şarap şişesiyle haç çıkardı. Teğmen'e gelince, o, Rahip d'Herblay'yle Silahşör Aramis arasındaki akıl almaz karşıtlığı şaşkın bakışlarla izleyip fal taşı gibi açtığı gözlerini arkadaşına çevirdi.

Bazin, hemen damasko bir örtü serdi masaya. Örtünün üstüne mis gibi kokan, ağız sulandıran, kızarmış çeşitli yiyecekleri dizdi. Silahşör'ün kafası iyice karıştı.

"Birini mi bekliyordunuz yemeğe yoksa?" diye sordu.

"Hayır" dedi Aramis. "Ben her zaman hazır bulundurum böyle yiyecekleri. Ayrıca sizin geleceğinizi de biliyordum."

"Kim söyledi?"

"Kim söyleyecek? Bazin efendi tabii ki! Çünkü o sizi şeytan yerine koyarak, koşa koşa yanıma geldi, kötü ruhlu silahşör subayını gene görecek olursam, ruhumun nasıl bir tehlikeyle karşı karşıya kalacağı konusunda uyardı beni."

"Ah Mösyö!.." diyerek yalvarırcasına ellerini ovuşturdu ve inledi Bazin.

"İkiyüzlülük yapmayın! Bilirsiniz hiç sevmem bunu. Onun yerine şu pencereyi açın, aşağıda bir saatten beri el çırparak bekleyen ve canı çıkan dostunuz Planchet'ye piliç, ekmek ve bir şişe şarap sallandırın."

Gerçekten de Planchet atları doyurduktan sonra pencerenin altına gelmiş, iki üç kez el çırparak işaret göndermişti.

Bazin söylenenleri yaptı, yiyecekleri ipin ucuna bağladı ve Planchet'ye sallandırdı. Daha fazla bir şey beklemeyen Planchet de payına düşenleri kapıp hangara koştu.

"Haydi, biz de yiyelim yemeğimizi artık" dedi Aramis.

İki arkadaş masaya geçtiler. Aramis, boğazına düşkün kişilere özgü bir ustalıkla piliçleri, keklikleri ve jambonu kesmeye başladı.

"Pes" dedi Teğmen. "Amma da besleniyorsunuz yahu!"

"Evet, iyi beslendiğimi söyleyebilirim. Perhiz günleri için Roma'nın verdiği özel bir izin belgem var. Sağlığım nedeniyle Piskopos Yardımcısı'nın aldığı bir belgedir bu. Ayrıca biliyor musunuz, aşçı olarak Lafollone'un eski aşçısını aldım yanıma. Hani şu Kardinal'in eski dostu, yemeklerden sonra dua yerine yalnızca, 'Tanrım, o kadar iyi yemek yedim ki, bana rahat bir sindirim olanağı ver!' diyen adamın aşçısını."

"İyi, güzel ama bu yakarmalar bile mide fesadından ölmesini önleyemedi adamın" dedi Silahşör, gülerek.

"Elden bir şey gelmez" dedi Aramis boynunu bükerek. "Hiç kimse kaderinden kurtulamaz."

"Yalnız, size bir soru sormak istiyorum dostum" dedi d'Artagnan.

"Hiç çekinmeyin, sorun. Teklif mi var aramızda?"

"Zengin mi oldunuz siz?"

"Yok canım! Yılda on iki bin lira kadar bir gelirim var, bir de Prens'in bağışladığı bin *écu* kadar bir akar."

"Peki bu on iki bin lirayı nasıl kazanıyorsunuz? Şiirlerinizden mi geliyor?"

"Yok, şiiri bıraktım. Yalnız ara sıra içki üzerine birkaç satır çiziktiriyorum, çapkınlıkla ilgili soneler ya da masum taşlamalar... Hepsi bu... Anlayacağınız vaaz veriyorum."

"Ne? Vaaz mı?"

"Evet ama bildiğiniz gibi değil, anlarsınız ya! Ya da öyle gibi gözüküyor!"

"Neler vaaz ediyorsunuz peki?"

"Ne satıyorum deseniz daha doğru olur."

"Kime?"

"Kime olacak, büyük vaiz olmak isteyen meslektaşlara."

"Öyle mi? Kendiniz şöhret sahibi olmayı düşünmediniz mi hiç peki?"

"İstemez miyim dostum ama her seferinde doğa geldi üstüme. Her kürsüye çıkışımda güzel bir kadın baktı mı, dayanamıyorum, ben de ona bakıyorum. Gülümsese ben de gülümsüyorum. İşte böyle anlarda sapıtıyorum. Cehennem'in girdaplarını anlatacağıma Cennet'in zevklerini anlatmaya başlıyorum. Bakın, bir gün Marais'de, Saint Louis Kilisesinde, bir şövalye yüzüme karşı güldü durup dururken, ben de vaazı yarıda kesip kendisine budalanın biri olduğunu söyledim. Halk taş toplamak üzere dışarı çıktı. Bu arada ben içeride kalanları öyle bir büyüledim, akıllarını öyle bir çeldim ki, dönüp geldiklerinde onun işini bitirdiler. Adam ertesi gün beni de ötekiler gibi bir papaz sanarak geldi yanıma."

"Ne çıktı sonunda bu ziyaretten?" diye sordu kasıklarını tutarak gülen Silahşör.

"Ne olacak canım! Ertesi akşam Royale Alanı'nda buluşmaya söz verdik. Gerisini de biliyorsunuz zaten."

"Ben bu herife karşı mı size yardımcı olmuştum yoksa?" diye sordu d'Artagnan.

"Gayet tabii! Her şeyi nasıl ayarladığımı gördünüz mü?"

"Adam öldü mü?"

"Bilmiyorum. Ama ben günahını bağışlamıştım. *In articulo mortis*'le. Ruhu öldürmeden bedeni öldürmek yeter!"

Bazin, bu düşünceyi belki onayladığını ama dile getiriliş üslubunu beğenmediğini gösteren umutsuzluk belirtisi bir işaret yaptı.

"Bazin, dostum, sizi aynadan gördüğümü unutuyorsunuz. Bir şeyi onayladığınızı ya da beğenmediğinizi gösteren işaretler yapmanızı kesinlikle yasaklamıştım. Dolayısıyla İspanyol şarabını verdikten sonra hemen odanıza çekilme zevkini bahşedin bize. Kaldı ki, dostumuz d'Artagnan'ın söyleyecek gizli bir şeyi var. Değil mi d'Artagnan?"

D'Artagnan başıyla evet işareti yaptı ve Bazin, İspanyol şarabını masayı bıraktıktan sonra çekildi.

İki arkadaş baş başa kaldılar ve bir süre hiç konuşmadılar. Aramis tatlı bir sindirim rahatlığı içindeydi sanki, d'Artagnan'sa lafa nasıl gireceğini düşünüyordu. İkisi de karşısındakinin kendisine bakmadığı anı kollayıp, kaçamak bakışlarla süzüyordu ötekini.

Aramis bozdu sessizliği.

XI
İKİ UYANIK

"Ne düşünüyorsunuz d'Artagnan?" dedi. "Sizi böyle gülümseten nedir?"

"Ne düşünüyorum dostum, biliyor musunuz? Eskiden silahşörken hep papazlığa özeniyordunuz, papaz oldunuz ve şimdi de silahşörlüğe özeniyorsunuz yanılmıyorsam."

"Öyle" dedi Aramis gülümseyerek. "Biliyorsunuz sevgili d'Artagnan, insan tuhaf bir hayvandır, çeşitli çelişkileri vardır. Rahip olalı beri vuruşmaktan başka bir şey düşünmüyorum."

"Odanızı döşemenizden belli: Her çeşitten ve her zevke uygun silahlarınız var. Eski ustalığınız devam ediyor mu peki?"

"Siz şimdi, eskiden kılıç kullanan biri olarak nasılsanız, ben de o durumdayım, hatta belki biraz daha iyiyim. Her gün çalışıyorum."

"Kiminle?"

"Burada çok usta bir hoca var."

"Burada mı?"

"Evet, evet, burada dostum, bu manastırda. Bir Cizvit manastırında her çeşit insan bulunur."

"Demek Mösyö Marcillac yirmi kişiyle değil de tek başına gelseydi işini bitirecektiniz!"

"Hiç kaçmaz" dedi Aramis. "Hatta tanınmayacağımı bilsem, yirmi kişinin önünde de deşerdim karnını."

"Tanrı bağışlasın beni" dedi alçak sesle Silahşör. "Benden de beter Gaskonyalı olmuş bu sanki."

Sonra yüksek sesle sürdürdü konuşmasını.

"Peki Aramis, sizi niçin aradığımı mı soruyorsunuz bana?"

"Yok, sormadım" dedi arkadaşı her zamanki inceliğiyle. "Söylemenizi bekliyorum yalnızca."

"Söyleyeyim o zaman. Sizi aramamın nedeni şu: Mösyö Marcillac'ı istediğiniz zaman, Prens olması sizi hiç ırgalamadan öldürme olanağına kavuşmanızı sağlayacak bir teklifte bulunacağım size."

"Bak! Bak! Bak! Hiç de fena fikir değil."

"Size bu fırsattan yararlanmanız için çağrı yapıyorum. Düşünün bir kere. Bin *écu*'lük akarınızla ve vaazlarınızı satarak elde ettiğiniz on iki bin lirayla zengin olduğunuzu mu sanıyorsunuz? Açıkça cevap verin."

"Ben mi? Dilenciden farkım yok benim, cebim delik! Şuranın altını üstüne getirseniz, yüz altından fazla bulacağınızı sanmam."

"Şuna bak! Yüz altın çıksa, dilenci gibi görecek kendini demek!" diye düşündü içinden Gaskonyalı. "Benim yüz altınım olsa, dünyanın en zengin insanı sayarım kendimi."

"Siz tutkulu bir insan mısınız?" diye sordu.

"Çok."

"O halde dostum, zengin, kudretli olmanızı sağlayacak ve istediğiniz gibi davranmanıza olanak verecek bir fırsat getiriyorum ayağınıza."

Aramis'in alnında bir anda, Ağustos'ta buğday tarlalarının üstünden geçen dalgalanma gibi bir kırışıklık göründü ve kayboldu ama d'Artagnan hızla olup bitmesine rağmen fark etti bunu.

"Söyleyin bakalım" dedi Aramis.

"Daha önce bir soru sormam gerekiyor size. Siyasetle ilginiz var mı?"

Aramis'in gözlerinde, bu kez alnında kırışıklık oluşmasından daha hızlı bir biçimde bir şimşek çakıp söndü ve d'Artagnan bile fark edemedi bunu.

"Hayır" diye karşılık verdi Aramis.

"O halde ne önerirsem önereyim, hoşunuza gidecektir çünkü şu anda Tanrı'dan başka efendiniz yok" dedi gülümseyerek d'Artagnan.

"Belki."

"Aziz dostum Aramis, gençliğimizde birlikte gülerek, yiyerek, içerek ve vuruşarak geçirdiğimiz o güzel günleri düşündünüz mü hiç?"

"Gayet tabii! Ve bu yaşantıyı terk ettiğim için çoğu kez de pişmanlık duymuşumdur. Ne güzel günlerdi gerçekten: *Delectabile tempus.*"

"Bu güzel günleri geri getirebiliriz dostum, bu tadına doyum olmaz yaşantıya tekrar kavuşabiliriz. Bana eski arkadaşları bulma görevi verildi ve ben de bu işe birliğimizin ruhu olan sizden başladım."

Aramis içtenlikle değil de nezaketle eğildi.

"Yeniden siyasete girmek ha!" dedi can vermek üzereymiş gibi bir sesle ve koltuğu devriliverdi. "Azizim d'Artagnan, ne kadar rahat ve düzenli bir hayat yaşadığımı görüyorsunuz, değil mi? Büyüklerimizin bana nasıl nankörlük ettiklerini de biliyorsunuzdur herhalde."

"Doğru ama kim bilir, belki de büyüklerimiz nankörlüklerinden dolayı pişmanlık duymaya başlamışlardır."

"O zaman başka" dedi Aramis. "Bütün günahlar bağışlanır. Ayrıca bir noktada haklı sayılırsınız: Gerçekten içimizde devlet işlerine karışma isteği varsa, bundan daha uygun bir zaman bulunmaz."

"Siyasetle hiç ilgilenmeyen biri olmanıza rağmen nereden biliyorsunuz bunu peki?"

"Canım, ben karışmasam bile gırtlaklarına kadar siyasete bulaşmış bir çevrenin içindeyim. Bir yandan şiirle uğraşıp, bir yandan sevişirken Mösyö Conti'nin adamı olan Mösyö Sarazin'le tanıştım. Piskopos Yardımcısı Mösyö Voiture'ü tanıdım. Kardinal Richelieu'nün ölümünden beri kimsenin yakını olmayan ya da herkese yakın olduğunu söyleyebileceğimiz Mösyö Bois Robert hakkında bilgi edindim. Kısacası, siyasi akımlara hiç uzak kalmadım."

"Ben de böyle düşünüyordum zaten."

"Yalnız dostum, gene de siz benim söyleyeceklerimi manastırdan hiç çıkmayan, dünyadan elini eteğini çekmiş birinin sözleri gibi, deyim yerindeyse, bir yankı gibi ve anlatılanların tekrarı gibi kabul edin" dedi Aramis. "Duydu-

ğuma göre, Mazarin gidişattan endişeliymiş şu sıralar. Merhum Kardinal'e gösterilen saygı ve itaat ona gösterilmiyormuş anlaşılan. Kim ne derse desin dostum, kabul etmek gerekir ki büyük adamdı merhum Kardinal."

"Aynı fikirde değilim bu konuda sizinle sevgili dostum Aramis, üstelik beni teğmenliğe yükselten de odur."

"Başlangıçta ben de Mazarin'den yana tavır almıştım. Bir başbakanın asla sevilmeyeceğini ama dehasını kabul ettirdikten sonra, düşmanlarını alt edeceğini ve de herkesin ondan korkacağını sanmıştım. Kim bilir, korkulan biri olmak, sevilen biri olmaktan daha önemlidir belki de."

Gaskonyalı kafasını sallayarak, doğruluğu kuşkulu olan bu sözü bütünüyle onayladığını belli etti.

"Başlangıçta ben de böyle düşünüyordum" diye sürdürdü konuşmasını Aramis, "ama ben bu meselelerde cahil olduğumdan ve seçtiğim mesleğin yasaları peşin yargılarda bulunmamı önlediğinden sordum, soruşturdum ve bilgi edindim. Bana sorarsanız..."

"Evet, devam edin" dedi d'Artagnan.

"Bana sorarsanız, gururumu ayaklar altına alacak ve yanıldığımı kabul edeceğim."

"Sahi mi?"

"Evet. Demin söylediğim gibi sorup, soruşturup, bilgi edindim. Tutkuları ve zevkleri farklı birçok insan çeşitli cevaplar verdiler. Kardinal Mazarin sandığım gibi dahi falan değilmiş."

"Yok canım!"

"Bir hiçmiş, hiç! Bir süre Kardinal Bentivoglio'nun yanında çalışmış, entrikacılığı sayesinde yükselmiş, tesadüflerle öne çıkmış, önemsiz bir insan, hepsi bu! Fransa'ya da kargaşadan başka bir şey getireceği yok. Küpüne altın dolduracak, Kral'ın gelirlerini kurtaracak, merhum Richelieu'nün dağıttığı ödeneklerin hepsini tek başına cebine indirecek ama asla en güçlü, en yüce ve en onurlu kişinin yasalarıyla yönetmeyecek Fransa'yı. Ayrıca bende Kardinal Mazarin'in davranışları ve yüreğiyle de bir asilzade olmadığı kanaati var. Maskaranın biri, kukla, bir Pulcinello. Siz şahsen tanıyor musunuz kendisini? Ben tanımıyorum."

"Yani evet" dedi Teğmen. "Söylediklerinizde gerçek payı var tabii ki."

"Gururlandırıyorsunuz beni dostum. Sizin gibi Saray'da yaşayan birini, basit ikna yeteneğimle etkileyebildiysem ne mutlu bana."

"Ama siz bana Kardinal'in kişiliğinden söz ettiniz, yandaşlarından ya da kaynaklarından değil."

"Doğru, Kraliçe de arkasında."

"Az şey değil bu."

"Ama Kral tutmuyor Mazarin'i."

"O daha çocuk."

"Dört yıl sonra rüştünü ispatlayacak."

"Biz bugünde yaşıyoruz."

"Evet ama bugün gelecek değildir, ayrıca bugün bile halk da, Parlamento da tutmuyor Mazarin'i, yani sermaye arkasında değil. Soylular ve prensler de, yani silahlı güç de karşı Kardinal'e."

Gaskonyalı kulağını kaşıdı. Bunların açık seçik olmak bir yana aynı zamanda da doğru sözler olduğunu itiraf ediyordu kendi kendisine.

"Gördüğünüz gibi sevgili dostum, her zamanki kavrama yeteneğim geçerli hâlâ. Böyle açık konuşmakla doğru yapmadım belki, çünkü öyle sanıyorum ki Mazarin'den yanasınız siz."

"Ben mi?" diye bağırdı Silahşör. "Ben, öyle mi? Hiç ilgisi yok!"

"Bir görevden söz ediyordunuz."

"Ben mi? Yanılmışım. Yok, ben sizin dediğiniz gibi düşündüm. İşler gittikçe sarpa sarıyor. En iyisi havaya atalım tüyü, rüzgâr ne tarafa atarsa, biz de peşinden gidelim ve gene serüven hayatına dönelim. Biz dört yiğit şövalyeydik, birbirini seven dört yürekli insandık. Yüreklerimiz zaten hiç ayrılmamıştı, şimdi alınyazılarımızı ve cesaretlerimizi de birleştirelim. Çünkü bir elmastan daha değerli bir şey elde etmek için bundan iyi bir fırsat bulunmaz!"

"Haklısınız d'Artagnan, hep haklısınız siz. Haklı olduğunuzun kanıtı da, benim de sizin gibi düşünmüş olmam. Ne var ki, ben sizin gibi atak bir insan olmadığımdan başkaları esinledi bana bu düşünceyi. Bugün herkesin yardımcıya ihtiyacı var, bana da bazı teklifler geldi, bazı eski başarılarımızı işitmiş olan Piskopos Yardımcısı da biraz konuşturdu beni, itiraf ediyorum bunu."

"Kardinal'in düşmanı Mösyö Gondy mi?" dedi Teğmen.

"Hayır, Kral'ın dostu" diye karşılık verdi Aramis. "Duydunuz mu, Kral'ın dostu! Bu, Kral'a hizmet demektir ve asilzadenin görevi de budur."

"Ama Kral da Kardinal'le birlikte."

"Yalnızca görünüşte. Öyle görünüyor ama kesinlikle yüreğiyle bağlı değil. Kral'ın düşmanlarının zavallı çocuğa kurdukları tuzak da bu işte."

"Aramis dostum, siz bana düpedüz bir iç savaş teklifinde bulunuyorsunuz."

"Kral için savaş!"

"Kral, başında Kardinalin bulunacağı ordunun önünden gidecek."

"Ordu içinde Mösyö Beaufort'un yöneteceği bir yürek atacak."

"Beaufort mu? Vincennes'de o!"

"Beaufort mu dedim ki?" dedi Aramis. "Mösyö Beaufort ya da bir başkası, Mösyö Beaufort ya da Prens."

"Ama Prens de ordunun yanında yer alır. Kardinal'e çok sıkı bağlı o."

"Belli olmaz. Daha geçenlerde büyük bir anlaşmazlık çıktı aralarında. Prens olmazsa, Mösyö Gondy..."

"Mösyö Gondy de Kardinal olacak ileride. Layık görüyorlar onu bu göreve."

"İsyancı kardinal yok mu yani?" dedi Aramis. "Bakın çevrenize: Orduların başında Mösyö Guériant ve Mösyö Gassion'dan çok daha değerli dört kardinal göreceksiniz."

"Kambur bir general!"

"Zırhının altında kamburunu kimse göremez. Ne olmuş yani? İskender topal, Anibal tek gözlüydü."

"Bu işte büyük menfaatler olduğuna ihtimal veriyor musunuz?" diye sordu Teğmen.

"Ünlü prenslerin koruyucu kanatları olur."

"Evet ama hükümetin sürgün emirleri de her an bekler onları."

"Parlamento ve ayaklanmalar emirleri de geçersiz kılar."

"Söylediklerinizi gerçekleşebilirdi belki ama ancak Kral'ı annesinden ayırmakla mümkün olabilir bu."

"Bu sorunu da çözerler belki."

"Asla!" diye haykırdı yeniden inancına sarılan Silahşör. "Size, Anne d'Autriche'i en az benim kadar iyi tanıyan size hitap ediyorum! Oğlunun güvenliği, tek sığınağı, göreceği saygının, servetinin ve hayatının tek garantisi olduğunu unutuyorsunuz galiba! Onun da Kardinal'i terk edip Kral'la birlikte Prensler'in tarafına geçmesi gerekir. Oysa Kardinal'i terk etmemesi için çok güçlü nedenler olduğunu da işitmişsinizdir herhalde."

"Haklı olabilirsiniz" dedi Aramis dalgın dalgın bakarak. "Ben bu işe karışmıyorum o halde."

"Onlarla karışmayabilirsin ama benimle?"

"Kimseyle dostum. Rahibim ben. Ne işim var siyasette? Hiç dua kitabı okumuyorum, bir yığın züppe ve zeki papaz dostum var, sayısız hoş kadın tanıyorum. İşler ne kadar çok karışırsa, benim kaçamaklarım da o kadar az dikkat çeker. Bu nedenle ben hiçbir şeye karışmadan da işler yolunda gidebilir. Kararımı verdim sevgili dostum, yokum ben!"

"Şuna inanın dostum" dedi Gaskonyalı, "namusum üzerine söylü-

yorum ki, bu düşünce tarzınızı çok beğendim. Beni dürtükleyen nedir, onu da bilemeyeceğim. Karnımı doyurmaya yetecek bir işim var, ayrıca yaşlanan Mösyö Tréville'in ölümünden sonra silahşörlerin komutanlığına getirebilirler beni. Gaskonyalı bir acemi için de en yüksek mevkidir bu doğrusu. Mütevazı ve gündelik ekmek benim içim de çekici olmaya başladı. Macera peşinde koşacağıma Porthos'un davetlerini kabul eder, arazisinde ava çıkarım. Porthos'un arazi sahibi olduğunu biliyor muydunuz peki?"

"Gayet tabii! On fersah genişliğinde, bataklık, ormanlık ve vadileri olan bir yer. Porthos artık dağların ve ovaların efendisi. Ve şimdi Noyon Piskoposu'na karşı haklarını elde etmek için uğraşıyor."

"Güzel" dedi Gaskonyalı içinden, "ben de bunu öğrenmek istiyordum zaten. Demek Porthos Picardie'de."

Sonra yüksek sesle devam etti.

"Vallon'daki eski adını aldı mı gene?"

"Bir de Bracieux adını ekledi buna. Bana sorarsanız Baron arazisi gibi bir araziye sahip oldu."

"Porthos'u Baron gibi görebileceğiz yani."

"Hiç kuşkunuz olmasın, hele hanımı... Muhteşem!"

Kahkahalarla güldü iki arkadaş.

"Demek Kardinalle çalışmak istemiyorsunuz ha!" dedi d'Artagnan.

"Peki siz, siz Prenslerle çalışmak istemez miydiniz?"

"Yok. En doğrusu hiçbir tarafa dahil olmamak. Dost kalalım. Ne Kardinalci olalım ne de Fronde'dan yana."

"Doğru" dedi Aramis, "silahşör kalalım biz."

"Rahip yakası taksak da" dedi Teğmen.

"Özellikle de rahip yakası taşıyorsak" diye tamamladı Aramis. "Silahşörlüğü daha da çekici kılıyor bu..."

"Haydi öyleyse Tanrı sizi korusun!"

"Alıkoyamıyorum sizi" dedi Aramis, "yatıracak yerim yok çünkü ve Planchet'nin hangarından başka bir yer öneremiyorum."

"Paris'ten üç fersah uzaktayız topu topu. Atlar da dinlendi, bir saati bulmaz dönüşüm."

Silahşör bunları söyledikten sonra son bir bardak şarap daha koydu kendine.

"Eski günlere!" dedi.

"Evet" dedi Aramis, "yazık ki geride kaldı o günler... *Fugit irreparabile tempus...*"

"Takma kafana, belki geri gelir eski günler gene. Neyse, bana ihtiyacınız olursa Tiquetonne Sokağındaki Chevrette Hanı'nda bulabilirsiniz beni."

"Siz de beni Cizvit manastırında bulabilirsiniz. Sabah altıdan akşam sekize kadar kapıdan, akşam saat sekizden sabah altıya kadar da pencereden girebilirsiniz."

"Tanrı'ya emanet olun dostum."

"Böyle gönderemem dostum sizi, geçireyim izin verirseniz."

Kılıcını ve pelerinini aldı Aramis.

"Gidip gitmediğimden emin olmak istiyor" diye düşündü Gaskonyalı.

Aramis, Bazin'e ıslık çaldı ama Bazin yemek artıklarının üzerine yığılmış, uykuya dalmıştı olduğu yerde. Ancak kulağından çekerek uyandırabildi uşağını Aramis.

Bazin gerindi, gözlerini ovuşturdu, sonra tekrar uyumaya hazırlandı.

"Haydi bakalım uykucu! İp merdiveni getir çabuk."

"Pencerede asılı duruyor merdiven canım" dedi Bazin çenesi yerinden çıkacakmış gibi esneyerek.

"O değil, bahçıvanınkini getir. Mösyö d'Artagnan çıkarken ne kadar zorlandı, görmediniz mi? İnerken daha da zorlanacağını tahmin etmeniz gerekir."

Teğmen, tam arkadaşına ip merdivenden de inebileceğini söyleyecekti ki, aklına birden bir şey geldi ve sustu.

Bazin derin bir iç geçirerek merdiveni aramaya çıktı. Birazdan iyi ve sağlam bir tahta merdiven dayanmıştı pencereye.

"Bakın, işte buna mükemmel bir bağlantı aracı denebilir. Bir kadın bile rahatça inip çıkabilir bu merdivenden."

Aramis, delici bakışlarla arkadaşının aklından geçenleri okumak istedi ama Silahşör saf bir tavır takınarak karşıladı bu bakışları.

Ayrıca bu sırada adımını birinci basamağa atmış, inmeye başlıyordu.

Ve bir anda kaydı aşağı. Bazin pencerede kalmıştı.

"Orada dur" dedi Aramis, "şimdi geliyorum ben."

İkisi birlikte hangara doğru ilerlediler. Onların yaklaştıklarını gören Planchet, atları yularlarından çekerek dışarı çıktı.

"Ha şöyle!" dedi Aramis. "İşte yorulmak nedir bilmeyen, uyanık bir uşak! Kiliseye gireli beri hiçbir işe yaramayan şu tembel Bazin'e benziyor mu hiç? Planchet, sen arkamızdan gel, biz biraz sohbet ederek kasabanın öteki ucuna kadar gideceğiz."

İki arkadaş kasabanın ucuna kadar yürüdüler oradan buradan konuşarak. Son evlerin bulunduğu yere geldiklerinde, "Haydi bakalım aziz dos-

tum" dedi Aramis, "işinize devam edin, talih uzaktan gülümsüyor size, kaçırmayın sakın! Unutmayın ki bir Saray gözdesidir o, bunu aklınızdan çıkarmayın ve öyle davranın ona. Bense, tevazuum ve tembelliğimle baş başa kalıyorum. Tanrı'ya emanet olun."

"İyi bir karar verdik" dedi Teğmen de. "Size önerdiğim şeyi hiç mi benimsememiştiniz?"

"Ben de ötekiler gibi biri olsaydım benimserdim" dedi Aramis, "ama daha önce de söyledim, çelişkilerle dolu biriyim ben. Bugün nefret ettiğim birisine yarın hayran olabilirim, tersi de olabilir. Sözgelimi, ben asla sizin gibi davranmam, kesinleşmiş fikirleriniz var sizin."

"Yalan söylüyorsun sinsi!" dedi içinden d'Artagnan. "Aslında bir hedef tespit edip bu hedefe doğru en karanlık yollardan en emin adımlarla giden tek kişi sensin!"

"Haydi Tanrı sizi korusun!" diye sürdürdü konuşmasını Aramis. "İyi niyetiniz ve ziyaretinizin bende uyandırdığı tatlı anılar nedeniyle de teşekkürlerimi sunuyorum size ayrıca."

Kucaklaştılar. Planchet atına binmişti bile. D'Artagnan da bindi ve gene el sıkıştılar. Atlarını mahmuzlayıp Paris'e doğru uzaklaştılar.

Aramis ikisini de gözden kaybedinceye kadar ayakta ve hareketsiz öyle bekledi.

Ama iki yüz adım gitmiş gitmemişlerdi ki Silahşör durdu, sıçrayarak atından indi, dizgini Planchet'ye uzatıp eyer kuburundaki tabancaları aldı ve beline koydu.

"Ne oluyor Mösyö?" diye sordu Planchet korku içinde.

"Ne kadar zeki olursa olsun, asla oyuncağı olmayacağım onun ben. Sen burada dur ve yerinden hiç kımıldama sakın, yolun öbür tarafında bekle beni."

D'Artagnan lafını bitirir bitirmez yol kenarındaki hendeğin öbür tarafını atladı ve kasabayı dolanmak üzere düzlüğün tersinden yürümeye başladı. Madam Longueville'in oturduğu evle Cizvitler'in manastırı arasında çitle kapanmamış bir boşluk fark etmişti.

Bir saat önce olsa bu çiti zor bulurdu belki ama şimdi ay iyice yükselmişti. Arada bir bulutların arkasında kalıyordu ama ortalık insanın yolunu kolayca bulabileceği kadar aydınlıktı.

D'Artagnan çite ulaştı ve arkasına gizlendi. Daha önce anlatmış olduğumuz olayın geçtiği evin önünde bulunduğu sırada pencerenin tekrar aydınlandığını gördü. Aramis'in daha manastıra dönmediğinden, dönecek olsa bile yalnız dönmeyeceğinden emindi.

Gerçekten de bir süre sonra yaklaşan ayak sesleri duydu, fısıltılı birtakım konuşmalar işitti.

Ayak sesleri çitin başlangıç yerinde kesildi.

D'Artagnan dizini yere koydu. Yaprakların en sık olduğu yerde iyice gizlenmeye çalıştı.

Bu sırada iki adam göründü ve Gaskonyalı pek şaştı bu işe ama çabuk geçti şaşkınlığı çünkü hoş ve uyumlu bir ses duymuştu. Bu iki kişiden biri erkek kılığına girmiş bir kadındı!

"İçiniz rahat olsun sevgili René" diyordu tatlı sesin sahibi, "bir daha tekrarlanmayacaktır bu. Yolun altından geçen dehliz gibi bir yer buldum. Bir geçit açmak için döşeme tahtalarından birini kaldırmak yeter."

"İnanın ki" dedi d'Artagnan'ın, Aramis'e ait olduğunu anladığı ses. "İnanın Prenses, bütün bu önlemleri adınız uğruna almak zorundayım, yalnız hayatım söz konusu olsaydı..."

"Biliyorum, biliyorum, sizin bir salon adamı olduğunuz kadar yiğit ve serüven düşkünü olduğunuzu da biliyorum ama siz yalnızca bana ait değilsiniz, bizden yana olan herkese aitsiniz. İhtiyatlı, akıllı, uslu olun."

"Bana bu kadar tatlı bir sesle emredilirse her zaman itaat ederim" dedi Aramis.

Sonra eğildi ve sevgiyle elini öptü.

"Ah!" diye derin bir iç çekti Prenses.

"Ne oldu? Ne var?" diye sordu Aramis.

"Rüzgâr şapkamı uçurdu, görmediniz mi?"

Aramis hemen uçan şapkanın peşinden koştu. Silahşör de fırsattan yararlanıp ayrı bir dünyadan olan şövalyeyi daha iyi inceleyebilmek için kendisini yaprakların nispeten seyrek olduğu bir yere attı. Aynı anda, belki d'Artagnan kadar meraklı olan ay da bulutlardan sıyrılmış, ışığında Gaskonyalı, Madam Düşes Longueville'in iri, mavi gözlerini, altın sarısı saçlarını ve soylu başını tanıyıvermişti.

Aramis başında ve elinde birer şapkayla çıkageldi ve birlikte Cizvit papazlarının manastırına doğru ilerlediler.

"İyi" dedi Teğmen yerinden kalkıp dizini silkelerken, "şimdi avcumdasın işte çünkü hem Fronde'dan yanasın hem de Madam Longueville'in âşığısın."

XII
MÖSYÖ PORTHOS DU VALLON DE BRACIEUX DE PIERREFONDS

D'Artagnan, Aramis'ten aldığı bilgilerle Porthos'a, Vallon soyadıyla hitap edildiğini ve ayrıca sahip olduğu arazi nedeniyle de Bracieux soyadını da aldığını öğrenmişti. Bu arazi nedeniyle Noyon Piskoposu'yla davalı olduğunu da unutmamıştı.

Dolayısıyla bu araziyi Noyon çevresinde, yani l'Ile de France ile Picardie arasında araması gerekiyordu.

İzleyeceği güzergâhı saptadı hemen: İki yola ayrılan Dammartin'e kadar gidecekti. Ayrılan yollardan biri Soissons'a, öbürü de Compiègne'e çı-

kıyordu. Orada Bracieux arazisinin yerini soracak, alacağı cevaba göre ya doğru devam edecek ya da sola sapacaktı.

Planchet'yse yakasını ve canını kurtarabilmiş olduğundan emin değildi hâlâ ve sağa sapsın, sola sapsın, nereye saparsa sapsın, d'Artagnan'la birlikte cehennemin dibine kadar gidebileceğini söylüyordu. Yalnızca daha güvenilir olduğundan, yalvararak akşam karanlığında yola çıkmalarını istedi efendisinden. Bunun üzerine Teğmen, en azından kendisini rahatlatmak için karısına haber vermesini söyledi. Planchet, ona bilgece bir cevap verdi ve karısının, nerede olduğunu bilmediği için merakından ölmeyeceğini ama onun ne kadar geveze bir insan olduğunu bildiğinden, olanları öğrendiği takdirde, asıl kendisinin merak ve endişeden öleceğini söyledi.

Bu gerekçe d'Artagnan'a o kadar mantıklı geldi ki, daha fazla üstelemedi. Akşam saat sekizde, yollara sis bastığı sırada ve arkasında Planchet olduğu halde Chevrette Hanı'ndan çıktılar. Saint Deniş Kapısı'ndan başkenti terk ettiler.

Gece yarısı Dammartin'e varmışlardı.

Bir şey sormak için çok geçti vakit. Cygne de la Croix Hanı'nın sahibi yatalı çok olmuştu. Bunun üzerine Silahşör, ertesi güne bıraktı işi.

D'Artagnan sabah hancıyı çağırttı. Adam ne evet ne de hayır diyen, o kurnaz Normandiyalılar'dandı ve açık seçik bir yanıt verdiği takdirde, kendisini ele vereceğini sanıyordu. Aldığı karmakarışık bilgilere rağmen d'Artagnan, gene de yola dosdoğru devam etmesi gerektiğine karar verdi. Sabah dokuzda Nanteuil'deydiler. Burada yemek molası verdiler.

Bu seferki hancı temiz kalpli, açık sözlü bir Picardieli'ydi. Planchet'yle hemşehri olduklarını öğrenince istenen bilgileri kolayca verdi. Bracieux arazisi Villers Cotterêts'den birkaç fersah uzaktaydı.

D'Artagnan, Villers Cotterêts'yi iyi bilirdi çünkü orada Kral ailesine ait malikâneler vardı ve Teğmen, Saray'daki soylularla birlikte birkaç kez gitmişti oraya. Doğruca oraya indi ve kentin tek hanı olan Dauphin d'Or'un önünde durdu.

Tatmin edici bilgiler aldı buradan. Bracieux arazisinin kentin dört fersah ötesinde olduğunu, ancak Porthos'un orada aranmaması gerektiğini öğrendi. Kendi arazisine komşu Pierrefonds arazisi için Noyon Piskoposu'yla çatışan Porthos sonu gelmeyen davalardan bıkmış, işi kestirmeden çözmek için Pierrefonds'u satın almaya karar vermişti. Bu kararını uyguladıktan sonra da eski adına bir yenisi eklenmişti. Şimdi ona Mösyö Porthos du Vallon de Bracieux de Pierrefonds diye hitap ediyorlardı. Üstelik artık

yeni arazisine yerleşmişti. Görünen oydu ki, Porthos kendisine hedef olarak Carabas Markisi'ni seçmişti ve onun izinden gidiyordu.

Ama gene de ertesi günü beklemeleri gerekliydi çünkü atları bir gün boyunca on fersah yol almıştı ve çok yorgundu. İsteseler başka at alabilirlerdi ama bir ormanı aşmaları gerekiyordu ve bildiğiniz gibi Planchet geceleri ormanda olmaktan pek hoşlanmıyordu.

Planchet bir şeyden daha hoşlanmıyordu: Aç karnına yola çıkmak. Bu nedenle Silahşör uyanır uyanmaz yemeğini hazır buldu. Böylesi bir düşüncelilikten şikâyet edilmezdi tabii ki. D'Artagnan hemen masanın başına oturdu. Planchet'nin, eski görevine dönerken eski alçakgönüllüğüne de kavuştuğunu söylemeye bile gerek yoktu ve ona göre d'Artagnan'ın artıklarını yemek Madam de Motteville'in ve Madam du Fargis'in, Anne d'Autriche'in artıklarını yemesinden daha utanç verici olamazdı.

Bu nedenle ancak sekize doğru yola çıkabildiler. Artık yanılmaları söz konusu değildi ve Villers Cotterêts'den Compiègne'e giden yolu izlediler, ormandan çıkınca sağa sapacaklardı.

Güzel bir ilkbahar sabahıydı. Dev ağaçlarda kuşlar şakıyor, dalların arasından süzülen güneş ışınları altın yaldızlı bir tül oluşturuyordu adeta.

Güneş sık dallar arasından bazen zorlukla sızıyor, devasa meşelerin diplerine sinmiş ürkek sincaplar hızla kaçıp, karanlık ve kuytu köşelerde gizleniyorlardı. Sabah serinliğinde etrafa yayılan taze ot, yaprak ve çiçek kokuları yüreklere ferahlık veriyordu. Paris'in pis kokusundan bıkmış olan Silahşör, insanın üç arazinin adını kendinde birleştirdikten sonra, böyle cennet gibi bir yerde mutlu olmaması için bir neden olamayacağını düşünüyordu. Sonra kafasını sallayarak, "Porthos'un yerinde ben olsaydım ve d'Artagnan bana böyle bir öneri getirseydi, d'Artagnan'a nasıl bir cevap vereceğimi çok iyi bilirdim!" diyordu.

Hiçbir şey düşünmeyen Planchet'yse yediklerini sindirmekle meşguldü.

Gaskonyalı, ormanın kenarında tarif edilen yolu ve yolun sonundaki kocaman derebeyi şatosunun yüksek kulelerini gördü.

"Of! Of!" diye mırıldandı. "Ben de bu şatonun Orléans soyunun eski bir koluna ait olduğunu sanıyordum. Porthos, Longueville Dükü'yle mi alışverişte yoksa?"

"Efendim, bakımlı arazi diye buna derler işte" dedi Planchet. "Eğer buralar Mösyö Porthos'a aitse kutlamam gerekir kendisini."

"Aman! Aman!" dedi Teğmen. "Sakın ona Porthos diye hitap etme, hatta du Vallon bile deme, Bracieux ya da Pierrefonds da. Bir çuval inciri berbat ederiz yoksa."

D'Artagnan, dikkatini çeken şatoya yaklaştıkça, arkadaşının burada oturmasının mümkün olmadığını anlıyordu. Kuleler sağlam görünüşlü ve yeni yapılmış gibi görünüyordu ama üzerleri açık ve karınları deşilmiş gibiydi. Elinde baltayla bir dev gelmiş ve parçalamıştı kuleleri sanki.

D'Artagnan, yolun sonuna vardığında muhteşem bir vadi gördü önünde. Vadinin dip tarafında pek hoş bir göl uzanıyordu. Göl kıyısında serpilmiş birkaç ev gözüküyordu. Evlerin bazıları tuğladandı, bazıları kireç badanalıydı. Biraz ileride IV. Henri döneminde yapıldığı belli olan ve arazinin sahibi için inşa edildiği kolayca anlaşılan küçük, hoş bir şato yükselmekteydi.

Silahşör bu kez emindi Porthos'un oturduğu yeri bulduğundan.

Yol doğru, Enghien Dükü'nün yakınlarından ve VII. Charles döneminin zırhlı şövalyelerinden birinin büyük dağ şatosunun yanından, mütevazı bir görünümü olan bu sevimli şatoya götürüyordu. D'Artagnan atını tırısa kaldırdı ve yolu izledi. Planchet de atını efendisinin atının gidişine göre ayarladı.

D'Artagnan on dakika kadar sonra iki yanına düzenli aralıklarla söğüt ağaçları dikilmiş başka bir yola ulaştı. Bu yol da süsleri ve yan demirleri yaldızlı bir demir kapıya götürüyordu. Yolun ortasında, tıpkı bu demir parmaklıklı kapı gibi yeşilli ve yaldızlı giysiler içinde süslü bir bey duruyordu. İri bir doru ata binmişti. Sağ ve sol tarafında, gene çok süslü giysiler içinde, birer uşak vardı. Çevresinde toplanmış bir yığın dilenci saygıyla eğiliyorlardı.

"Vay anasını be!" dedi Gaskonyalı. "Vallon de Bracieux de Pierrefonds Senyörü bu mu yoksa? Tanrım! Porthos eski adını bırakalı beri ne hale gelmiş böyle!"

"Yok canım, o olamaz bu!" dedi Planchet yüksek sesle ve böylece d'Artagnan'ın içinden geçirdiği düşünceleri açığa vurdu. "Mösyö Porthos en aşağı altı ayak boyundaydı, buysa olsa olsa beş ayak."

"Ama gene de selamlamamız gerek onu, değil mi?" dedi d'Artagnan.

Ve bu sözleri söyledikten sonra atını ileri doğru, gösterişli ata, adama ve uşaklarına doğru sürdü. Yaklaştıkça adamın yüz hatlarını tanır gibi oldu.

"Aman Tanrım!" dedi Planchet. O da tanımaya başlamıştı adamı çünkü. "Porthos olabilir mi bu adam?"

Bu ses üzerine atın üstündeki adam soylu bir insan tavrıyla ağır ağır başını çevirdi ve her ikisi de aynı anda Mousqueton'un kocaman parlak gözlerini, dolgun ve kırmızı yanaklı yüzünü, anlamlı gülümsemesini fark ettiler.

Mousqueton'du bu gerçekten. Her tarafı yağ bağlamıştı, sağlık akıyordu üstünden. Rahatlıktan yusyuvarlak olmuş bir Mousqueton! Mousque-

ton, ikiyüzlü Bazin'in aksine hemen atladı atından ve şapkasını çıkarıp subaya doğru yaklaştı. Topluluğun saygı gösterisi, eskisini gölgede bırakan bu yeni güneşe doğru yön değiştirdi.

"Mösyö d'Artagnan! Mösyö d'Artagnan!" deyip duran Mousqueton tombul yanaklarını hoplatıyor ve çırpınarak ter döküyordu. "Mösyö d'Artagnan! Efendim Vallon de Bracieux de Pierrefonds için nasıl bir sürpriz olacak, anlatamam size."

"Peki peki Mousqueton! Burada mı efendin?"

"Şu an onun arazisindesiniz."

"Ne kadar güzelleşmişsin, ne kadar toplamışsın, rengin yerine gelmiş" dedi bir zamanlar sürekli aç gezen uşaktaki değişiklikleri sürekli yineleyip duran d'Artagnan.

"Tanrı'ya şükür öyle Mösyö" diye karşılık verdi Mousqueton, "sağlığım bayağı iyi."

"Dostun Planchet'ye bir şey söylemeyecek misin peki?"

"Dostum Planchet'ye mi? Planchet sen misin?" diye bağıran Mousqueton yaşlı gözlerle kollarını açtı.

"Benim ya!" dedi Planchet her zamanki ihtiyatlı tavrıyla. "Kibirli biri mi oldun diye bakıyordum!"

"Eski bir dostun karşısında kibir olur mu hiç? Ne münasebet! Sen tanımamışsın Mousqueton'u, yoksa aklından böyle bir şey geçirmezdin!"

Pierrefonds'un şatosu

"Hele şükür!" dedi Planchet atından inerek ve kollarını uzatıp Mousqueton'u kucaklayarak. "Beni tanır gibi yapmaya bile gerek görmeden iki saat bir hangarın altında bırakan Bazin alçağı gibi değil."

Planchet ve Mousqueton gerçekten öyle bir sarıldılar ki birbirlerine, Mousqueton'a çok değer veren kalabalık onu da, Planchet'yi bu kadar önemsemesine bakarak, kılık değiştirmiş bir senyör sandı.

"Ve şimdi Mösyö" dedi Mousqueton kollarını boşuna arkadaşının sırtında kavuşturmaya çalışan Planchet'den kurtulunca. "Şimdi Mösyö, izin verirseniz yalnız bırakacağım sizi çünkü efendimin, gelişinizi benden başka birinden öğrenmesine dayanamam. Bu konuda birinin benden önce davranmasını asla bağışlamaz."

"Peki" dedi Porthos'u, eski adıyla da yeni adıyla da anmaktan kaçınan Teğmen. "Aziz dostum beni unutmamış mıdır?"

"Unutmak mı?" diye bağırdı Mousqueton. "Hiç öyle şey olur mu Mösyö? Biz her gün, sizin ya Mösyö Gassion'un ya da Mösyö Bassompierre'in yerine mareşalliğe atanma haberinizi almayı bekliyorduk."

D'Artagnan'ın dudaklarında, yüreğinin derinliklerinde, gençlik yıllarının düş kırıklığından kalmış ender gülümsemelerden biri görüldü.

"Hey siz köylüler!" diye sürdürdü konuşmasını Mousqueton. "Kont d'Artagnan'ın yanında bekleyin bakalım, ben Monsenyör'e geldiklerini haber verinceye kadar ilgilenin kendisiyle!"

Sonra iki yardımcısından aldığı destekle tekrar güçlü atına bindi ve Planchet de kendi atına atlarken, o hayvanını yeşil çimlerde koşturmaya başladı. Hayvanın, bacaklarından çok sağrısıyla değerli olduğu anlaşılıyordu.

"İşe bak yahu!" dedi d'Artagnan. "Hiç de fena bir başlangıç sayılmaz. Gizemli olaylar, pelerinler, siyaset miyaset yok burada. İnsan kahkahalarla gülebiliyor burada. Çevrede yalnızca sağlıklı yüzler var. Doğa bayram ediyor sanki burada. Dallar, çiçekler ve yapraklar değil de allı yeşilli kurdelelerle donanmış her taraf sanki!"

"Ben de şimdiden bir kızartma kokusu alır gibi oluyorum" dedi Planchet. "Geçişimizi seyretmek için aşçı yamakları saf tutmuşlar sanki. Mösyö Pierrefonds'un ne kadar usta bir aşçısı vardır kim bilir! Çünkü o, kendisine daha Porthos diye hitap edilirken bile iyi yemek yemeye meraklıydı, bilirsiniz bunu siz!"

"Sus!" diye bağırdı ansızın Teğmen. "Korkutma beni. Eğer gerçekler de görünüşe uyuyorsa, mahvolduğumun resmidir. Bu kadar mutlu biri, mutluluğunu terk edip kabuğundan çıkmaz kesinlikle. Aramis'in yanında nasıl başarısız olduysam, burada da aynı başarısızlıkla karşılaşacağım."

XIII
D'ARTAGNAN, PORTHOS'U GÖRDÜĞÜNDE PARANIN MUTLULUK GETİRMEDİĞİNİ NASIL ANLADI

Demir parmaklıklı kapıdan geçen d'Artagnan, kendisini şatonun karşısında buldu. Ayağını yere basmak üzereyken dev gibi birini gördü sahanlıkta. Burada Silahşör'ün hakkını teslim etmemiz gerekiyor: Bu koca gövdeyi ve bu sert ifadeli yüzü fark edince bütün bencil duygularını bir anda unutarak, içindeki yiğit ve iyi kalpli insanı hatırladı ve küt küt atmaya başladı yüreği.

Porthos'a doğru koştu ve kollarına atıldı. Saygılı bir mesafede duran uşaklar, tevazunun ağır bastığı meraklı bir tavır içinde manzarayı seyrediyorlardı. En önde duran Mousqueton gözlerini kuruladı. D'Artagnan'la Planchet'yi gördüğünden beri mutluluk gözyaşları döküyordu sürekli.

Porthos kolundan tuttu arkadaşının.

"Sizi tekrar görmek büyük bir mutluluk, sevgili dostum d'Artagnan" dedi baritondan basa dönüşen sesiyle. "Beni unutmadınız demek!"

"Sizi unutmak diye bir şey olabilir mi? Aziz dostum Vallon, insan hiç delikanlılık çağının güzel günlerini, sadık arkadaşlarını, birlikte göğüs gerilen tehlikeleri unutabilir mi? Sizi daha görür görmez eski dostluk günlerimizin anıları en küçük ayrıntılarına kadar aklıma geldi."

"Öyle öyle!" dedi Porthos yalnız yaşadığı günlerde karmakarışık hale gelen bıyıklarını burmaya çalışarak. "Gençliğimizde gerçekten çok güzel işler yaptık, Kardinal'e kan kusturmuştuk!"

Sonra derin derin iç geçirdi. Teğmen arkadaşını süzdü.

"Neyse" dedi Porthos bitkin sesiyle. "Hoş geldiniz sevgili dostum, eski neşeme kavuşmamda yardımcı olacaksınız bana herhalde. Yarın gerçekten pek hoş vadimde tavşan avına çıkarız ya da ormanda yaban tavşanı kovalarız. Dört tazım var, bu bölgede onlardan hızlısı yoktur, bir de av köpeklerinden oluşan bir sürüm var, yirmi fersahlık alanda bir benzerini bulamazsınız."

Gene derin derin iç geçirdi Porthos.

"Oh, oh, pek güzel!" dedi içinden Gaskonyalı. "Göründüğü kadar mutlu değil galiba dostumuz."

Yüksek sesle devam etti.

"Siz beni önce Madam du Vallon'la tanıştırın hele çünkü incelik göstererek bana gönderme lütfunda bulunduğunuz davet mektuplarının altına, onun da birkaç satır ekleme nezaketini gösterdiğini anımsıyorum."

Porthos üçüncü kez iç geçirdi.

"Madam Vallon'u yitireli iki yıl oluyor" dedi, "Acısı hâlâ içimde. Corbeil yakınlarındaki Vallon Şatosu'nu terk edip Bracieux'ye yerleşme nedenim de bu ya! Bu değişikliği yapmak zorunda olduğum için satın aldım burayı. Zavallı Madam Vallon" diye yüzünü buruşturdu. "Pek oturmuş, sağlam bir kişiliği yoktu ama zavallı kadın her şeye rağmen bana alışmıştı ve isteklerimi yerine getiriyordu."

"Yani artık hem zengin hem bağımsızsınız, öyle mi?" dedi Gaskonyalı.

"Yazık ki öyle" diye karşılık verdi Porthos. "Dulum ve kırk bin liralık akarım var. Yemeğe gidelim isterseniz!"

"Hiç fena olmaz" dedi Teğmen. "Sabah havası o kadar acıktırdı ki!"

"Öyledir, güzeldir arazimin havası."

Şatoya girdiler. Her taraf altın kaplamalarla doluydu. Kornişler, silmeler, tahta kanepeler hep altın kaplamaydı.

Mükemmel biçimde hazırlanmış bir masa bekliyordu onları.

"Görüyorsunuz" dedi Porthos, "konuk ağırlamaya her zaman hazırım."

"İtiraf edeyim ki, söyleyecek bir şey yok, tebrikler. Kral'ın bile böyle bir sofrası olamaz."

"Evet" dedi Porthos, "Mazarin'in hiç de iyi beslenmediğini ben de duydum. Şu pirzolanın tadına bir bakın sevgili dostum, kendi koyunlarımdan."

"Gerçekten pek lezzetli etleri varmış koyunlarınızın" dedi Teğmen. "Tekrar tebrikler."

"Evet, bunların hepsi otları pek nefis çayırlarımda besleniyor."

"Biraz daha alabilir miyim?"

"Yok, yok, bir de dün tavşanlığımda vurduğum şu tavşanın tadına bakın."

"Vay be!" dedi d'Artagnan. "Amma da lezzetli şeymiş! Tavşanlarınız yalnızca kekikle mi besleniyor yoksa?"

"Şarabıma ne dersiniz peki? Mükemmel değil mi?"

"Nefis!"

"Bu yörenin şarabıdır."

"Ciddi mi?"

"Tabii. İleride, güneyde, gene benim arazimdeki küçük bir dağın eteğindeki bağın üzümlerinden yapılıyor. Her yıl en az yirmi fıçı çıkarıyoruz."

"Gerçek bir bağcılık bu yahu!"

Porthos beşinci kez iç geçiriyordu. D'Artagnan bu iç geçirmeleri saymıştı başından beri.

"Ama bu kadarı da fazla artık!" dedi konuyu, sorunu deşme gayreti içinde görünerek. "Dostum, sizi rahatsız eden bir şey olduğu kesin. Nedir derdiniz? Sağlık durumunuzla ilgili..."

"Sağlığım çok iyi dostum, her zamankinden iyi. Bir yumrukta bir öküzü devirebilecek kadar güçlüyüm."

"Aile sorunları mı yoksa?"

"Aile mi? Şükür ki tek başıma yaşıyorum."

"Ne diye iç geçirip duruyorsunuz peki?"

"Açık konuşacağım sizinle dostum: Mutlu değilim!"

"Ne? Siz mi mutlu değilsiniz? Siz ki şatoya, otlaklara, dağlara, ormanlara sahipsiniz. Kırk bin liralık bir akarınız var, mutlu değilsiniz, öyle mi?"

"Doğru, dostum, bunların hepsine sahibim ama tek başıma kaldım bunların ortasında."

"Anlıyorum. Bir sürü işe yaramaz insanın arasında rahatsız hissediyorsunuz kendinizi, bu mu sorun?"

Porthos sararır gibi oldu, sonra bağının üzümünden yapılmış şarapla doldurduğu kocaman bir bardağı bir dikişte içti.

"Yok, tam tersine" dedi. "Düşünün ki, ancak köyde yaşayan soylular unvan peşinde olurlar. Pharamond'a, Charlemagne'a, hiç değilse Hugues Capet'ye erişmeye çalışırlar. Başlangıçta yeniydim, bu yüzden bazı kimselere yaklaşmam gerekti, ben de yaklaştım. Ama biliyorsunuz ya dostum, Madam Vallon..."

Porthos bunları söylerken tükürüğünü zorlukla yuttu adeta.

"Madam Vallon'un soyluluğu kuşkuluydu. Hatırlarsınız, ilk kocası –sanıyorum size yeni bir şey anlatmış olmuyorum bununla d'Artagnan– avukattı. Bunu çok kötü bir şey olarak kabul ettiler. İğrenç bir şey olarak kabul ettiler. Otuz bin insanı mahvedebilirdim bu sözler üzerine ben. Ama yalnızca iki kişi öldürdüm. Ötekileri susturdu bu gerçi ama arkadaşlarım geri gelmedi tabii ki. Bu yüzden toplumun dışındayım artık, yalnız yaşıyorum, çok sıkılıyorum ve kendi kendimi yiyip duruyorum!"

Gaskonyalı gülümsedi. Zayıf noktayı bulmuştu ve darbeyi indirmeye hazırlanıyordu.

"Ama" dedi, "siz sizsiniz gene, karınızın sizi yoldan çıkarması diye bir şey söz konusu olamaz ki."

"Öyle ama anlamanız gerekir ki, ben yalnızca 'Sir' unvanıyla yetinen Coucy'ler gibi tarihi soylu değilim. Düklüğe tenezzül etmeyen Rohanlar'a da benzemem. Bu insanların tümü vikont ve kont olarak eskiden beri zaten üstünler. Kilisede de törenlerde de böyle bu. Ağzımı açıp tek kelime edemiyorum. Ah! Hiç değilse..."

"Baron mu olsaydınız hiç değilse?" dedi d'Artagnan arkadaşının sözlerini tamamlayarak.

"Ah, ah!" diye bağırdı Porthos ve bütün yüz hatları gevşedi. "Bir baron olsaydım!"

"Güzel! İstediğimi elde edeceğim, anlaşılan" dedi içinden d'Artagnan.

Sonra yüksek sesle devam etti.

"İşte sevgili dostum, ben de bugün, sizi istediğiniz bu unvana kavuşturmak için geldim."

Porthos bütün salonu sarsarak zıpladı yerinden. Dengeleri bozulan iki üç şişe yere düştü, kırıldı, parçalandı. Gürültüyü duyan Mousqueton koşup geldi. Arkasından, elinde peçetesi ve dolu ağzıyla Planchet geldi.

"Monsenyör, bana mı seslendiler?" diye sordu Mousqueton.

Porthos, Mousqueton'a, eliyle, şişe kırıklarını toplamasını işaret etti.

"Bu yaman çocuğun hâlâ hizmetinizde olması mutluluk veriyor bana" dedi d'Artagnan.

"Kâhyam oldu artık" dedi Porthos.

Sonra sesini yükselterek sürdürdü konuşmasını.

"Kesinlikle işini bilen, ilginç bir insan." Porthos sesini alçaltarak devam etti: "Ama bana o kadar bağlı ki, dünyayı verseler ayrılmaz yanımdan."

"Üstelik de Monsenyör diye hitap ediyor ona" dedi içinden Teğmen.

"Çıkın artık Mouston, lütfen" dedi Porthos.

"Mouston mu dediniz? Ha! Evet anladım, daha kısa olması için. Mousqueton sözcüğü epey uzun."

"Öyle" dedi Porthos, "ayrıca kırk fersah öteden çavuş kokuyordu eski adı. Her neyse, herif içeri girdiğinde işten söz ediyorduk biz galiba."

"Evet" dedi Teğmen, "ama daha sonraya bırakalım isterseniz bunu, adamlarınız bir şeylerden kuşkulanabilirler. Casuslar olabilir çevremizde. Tahmin edebileceğiniz gibi, son derece ciddi bir mesele."

"Tanrı belasını versin!" dedi Porthos. "Haydi biraz dolaşalım bahçede, yediklerimizi sindiririz."

"Memnuniyetle!"

Her ikisi de çok fazla yediklerinden, muhteşem bahçenin güzel yollarında gerinerek dolaşmaya başladılar. Çok geniş bir alan kestane ve ıhlamur ağaçlarıyla doluydu. Sık sarmaşıkların ve fidanların kapladığı her köşede tavşanlar oynaşıyor, daha sonra otların arasına girerek gözden kayboluyorlardı.

"Bahçeniz de hiç farklı değil mülkünüzün geri kalan kısmından. Gölünüzde de, tavşanlarınız kadar balık varsa dünyanın en mutlu insanı sa-

yılırsınız sevgili dostum Porthos. Av merakınız sürüyorsa tabii ve balık tutma zevkine de sahip olduysanız."

"Balıkçılığı Mousqueton'a bırakıyorum, dostum" dedi Porthos. "Çünkü balık tutmak tembel harcı ama ara sıra, yani sıkılınca ava çıkıyorum, şu mermer banklardan birine oturuyorum, tüfeğimi ve en gözde köpeğim Gredinet'yi getirtiyorum ve tavşanlara ateş ediyorum."

"Aman ne eğlence!" dedi Gaskonyalı.

"Öyle" diye karşılık verdi Porthos derin bir iç geçirerek, "çok eğlencelidir."

Teğmen, arkadaşının iç geçirmelerini saymaktan vazgeçmişti artık.

"Sonra Gredinet gidip tavşanları arıyor, buluyor ve alıp aşçıya götürüyor. İşi bu zaten, bunun için yetiştirilmiş" diye devam etti konuşmasına Porthos.

"Aman ne sevimli hayvan!" dedi Silahşör.

"Neyse" diye sürdürdü konuşmasını Porthos. "Bırakalım Gredinet'yi artık. Hatta size vereyim onu istiyorsanız çünkü bıkmaya başladım artık ama işimize dönelim biz şimdi."

"Memnuniyetle" dedi Teğmen. "Yalnız, sizi hain olarak gördüğümü söylemeyesiniz diye önceden uyarıyorum, yaşantınızı kesinlikle değiştirmeniz gerek sevgili dostum."

"Nasıl yani?"

"Gene atınıza eğer vuracaksınız, kılıcınızı kuşanacaksınız, maceradan maceraya koşacak, eskiden olduğu gibi hayatınızı tehlikeye atacaksınız yollarda. Eskiden olduğu gibi yaşayacaksınız kısacası."

"Kahretsin!" diye bağırdı Porthos.

"Tabii, anlıyorum, siz koyverdiniz kendinizi iyice, göbeklendiniz. Kardinal'in muhafızlarının kim bilir kaç kez tanık oldukları usta bileğiniz de çevikliğini yitirdi muhtemelen."

"Hayır, bileğim gene eskisi gibi" diyerek, koyun budu genişliğindeki elini öne doğru uzattı Porthos.

"Güzel."

"Vuruşmamız mı gerekecek yani?"

"Bir bakıma."

"Kime karşı?"

"Siyasetle ilgilendiniz mi son zamanlarda?"

"Ben mi? Aklıma bile gelmedi."

"Peki o zaman ben sorayım. Mazarin'den yana mısınız yoksa Prensler'den yana mı?"

"Kimseden yana değilim ben."

"Demek bizden yanasınız. Çok iyi Porthos çünkü işlerini yürütmek isteyen biri için böylesi çok daha iyi. Sevgili dostum, artık size buraya Kardinal adına geldiğimi söyleyebilirim."

Porthos üzerinde gereken etkiyi gösterdi bu sözler. Sanki hâlâ 1640 yılıydı ve gerçek Kardinal'den söz ediliyordu.

"Oh, oh!" dedi. "Kardinal Hazretleri ne istiyorlarmış benden acaba?"

"Kardinal Hazretleri bizi hizmetlerinde görmek istiyorlar."

"Kim benden söz etti ki ona?"

"Rochefort! Hatırladınız mı?"

"Tanrı aşkına! Eskiden başımıza bir sürü iş açan, bizi tazı gibi koşturan, üç kez kılıçla yaraladığınız ama ölmeyen adam değil mi?"

"Artık dostuz onunla ama biliyorsunuz herhalde."

"Hayır, bilmiyordum. Demek kin de beslemiyor size."

"Yanılıyorsunuz Porthos, kin beslemeyen benim asıl!"

Porthos, arkadaşının söylemek istediği şeyi pek anlayamamıştı ama onun pek anlayışlı olmadığını hatırlarsınız herhalde.

"Kardinal'e benden söz edenin Rochefort olduğunu mu söylemek istiyorsunuz yani?" diye sordu bir kez daha.

"Evet. Ve de Kraliçe."

"Ne? Kraliçe mi?"

"Hatta Kraliçe bize güven vermek için Mösyö des Essarts'a sattığım o meşhur yüzüğü bile Kardinal'e verdi. Yüzük, Kraliçe'nin eline nasıl geçti, bilemeyeceğim doğrusu."

"Bana öyle geliyor ki, esas size geri vermesi gerekirdi yüzüğü" dedi Porthos her zamanki mantığıyla.

"Bana da öyle geliyor" dedi d'Artagnan. "Ama elden ne gelir? Kralların, kraliçelerin böyle garip kaprisleri olur bazen. Ama şan da, şeref de, para da, unvan da onlarda olduğundan, ister istemez sadakat gösterirsin eninde sonunda."

"Evet, sadakat gösterirsin" diye yineledi Porthos. "Siz de sadık mısınız şu anda peki?"

"Kral'a, Kraliçe'ye, Kardinal'e. Hatta sizin de onlara sadık olduğunuzu söyledim."

"Yani benim adıma bazı şartlar ileri sürdüğünüzü söylemek istiyorsunuz, öyle mi?"

"Çok iyi dostum, çok iyi! Bir kere paranız var sizin, değil mi? Kırk bin liralık bir akardan söz ettiniz yanılmıyorsam."

Porthos derhal savunmaya geçti aldatılmak korkusuyla. "İnsanın hiçbir zaman çok parası yoktur. Madam Vallon bayağı karışık bir miras bıraktı. Öyle çok bilgili falan değilimdir ben. Biraz günü gününe yaşadığımı söyleyebilirim yani."

"Borç istemeye geldiğimi düşünerek korkuyor" dedi içinden Gaskonyalı.

"Madem sıkıntıdasınız, böylesi daha iyi dostum!" dedi yüksek sesle d'Artagnan.

"Nasıl yani?"

"Kardinal Hazretleri istenecek her şeyi vermeye razı: Arazi, para, unvan!"

"Şu işe bak sen!" dedi son sözcüğü işitince gözleri fal taşı gibi açılan Porthos.

"Öteki Kardinal zamanında, talihimizden yararlanmayı beceremedik" diye sürdürdü konuşmasını Teğmen. "Tam fırsatıydı aslında ama size değil sözüm tabii, çünkü siz kırk bin liralık akarla dünyanın en mutlu insansınız."

Porthos bir kez daha iç geçirdi.

"Gene de, kırk bin liralık akarınıza rağmen, hatta belki de kırk bin liralık bir akarınız olduğundan, arabanıza küçük bir taç çok yakışırdı doğrusu" diye sürdürdü konuşmasını d'Artagnan. "Ne dersiniz?"

"Tabii ya" dedi Porthos.

"Fırsatı kaçırmayın o halde dostum, kılıcınızın ucunda fırsat. Hiçbir kaybımız olmayacak. Sizin hedefiniz unvan, benim hedefim para! Atalarımın Haçlı Seferleri sırasında yoksul düştükleri için harabe halinde bıraktıkları Artagnan'ı canlandıracak kadar para. Bir de otuz dönümlük bir arazi ve diğer gerekli şeyleri almaya yetecek kadar bir para. Ondan sonra köşeme çekileceğim ve ölümü bekleyeceğim rahat döşeğimde."

"Ben de Baron olmak istiyorum" dedi Porthos.

"Olursunuz."

"Öteki arkadaşlar aklınıza gelmedi mi peki?" diye sordu Porthos.

"Gelmez olur mu! Aramis'le görüştüm."

"O ne istiyor? Piskopos mu olmak istiyor?"

"Aramis" dedi Porthos'u düş kırıklığına uğratmak istemeyen Gaskonyalı, "düşünebiliyor musunuz dostum, Aramis papaz, hele Cizvit papazı olalı beri ayı gibi yaşıyor. Her şeyden elini eteğini çekmiş, ruhunun selametinden başka bir şey düşünmüyor. İnandırıcı gelmedi tekliflerim."

"Kendi bilir. Onun hep aklı başındaydı zaten. Peki Athos?"

"Görmedim onu daha. Buradan sonra ona gideceğim. Nerede bulabilirim onu acaba?"

"Blois yakınlarında, bir akrabasından miras kalan küçük bir arazide."

"Adı ne bu arazinin?"

"Bragelonne. Anlayabiliyor musunuz dostum? İmparator kadar soylu olan Athos, kontluk unvanı veren bir toprağa konuyor! Olacak şey mi? Ne yapacak bu kadar unvanı? Fère Kontluğu, Bragelonne Kontluğu..."

"Çocuğu da yok üstelik" dedi Teğmen.

"Bilmiyorum" dedi Porthos. "Yüzü kendi yüzüne çok benzeyen bir çocuğu evlat edindiğini söylüyorlar."

"Peki, Athos'u, Scipio kadar dürüst Athos'umuzu gördünüz mü?"

"Hayır."

"Peki öyleyse, yarından tezi yok Athos'u bulacağım ve sizden haber götüreceğim. Şarabın onu vaktinden önce yaşlandırmış olmasından korkuyorum laf aramızda!"

"Doğru, çok içerdi" dedi Porthos.

"En büyüğümüzdü ayrıca."

"Birkaç yaş. Ciddi hali, olduğundan yaşlı gösteriyordu onu."

"Evet, Athos'u da aramıza alabilirsek çok iyi olacak. Gelmezse de ne yapalım, vazgeçeriz. Nasıl olsa biz ikimiz bir düzine adama bedeliz."

"Doğru" dedi Porthos eski başarıları anımsayıp gülerek, "Ama dördümüz bir araya gelebilseydik, otuz altı kişiye bedel olurduk. Anlattığınız kadarıyla işimiz de epey zor galiba."

"Acemiler için belki ama bizim için zor olamaz!"

"Uzun sürer mi?"

"Bilmem! Üç dört yıl sürebilir."

"Çok dövüşür müyüz?"

"Umarım."

"Daha iyi. Nereden baksan, her durumda daha iyi!" diye bağırdı Porthos. "Buraya geleli beri nasıl uyuştum kaldım, bilemezsiniz. Pazar günleri bazen ayinden çıkınca, tarlalarda ve komşu topraklarda deliler gibi at koşturuyorum. Belki bir dövüşe falan rastlarım diye. İhtiyaç duyuyorum böyle bir şeye çünkü dostum, inanır mısınız? Ama hiçbir şeye rastladığım da olmadı. Ya saygı duyduklarından ya çekindiklerinden –ikincisi daha güçlü bir olasılık–, çimleri köpeklerime çiğnetmeme hiç ses çıkarmıyorlar, karınlarının üstünden geçiyorum gık çıkmıyor kimseden. Ve ben daha beter sıkılarak dönüyorum geri. Paris'te daha sık dövüş olanağı çıkıyor mu hiç değilse?"

"Bu bakımdan içiniz rahat etsin dostum. Artık düelloyu yasak eden ferman da, Kardinal'in muhafızları da yok. Jussac ve ötekiler gibi kılıç

ustaları da bulamazsınız. Düşünebiliyor musunuz, canınızın istediği yerde kılıcınızı çekebiliyorsunuz... Bir fenerin altında, hanlarda, nerede aklınıza eserse! Fronde yandaşı mısınız? Hemen kılıcınızı çekiyorsunuz ve oracıkta son söz söyleniyor. Mösyö de Guise, Royale Alanı'nın ortasında Mösyö de Coligny'yi öldürdü ve hiçbir şey olmadı."

"İşler yolunda yani!" dedi Porthos.

"Zaten kısa bir süre sonra gerçek savaşlar başlayacak. Toplar, kundaklamalar... Böylesi başka tür keyif verir."

"O halde ben kararımı verdim."

"Söz mü?"

Planchet

"Söz. Mazarin adına hiç acımadan vurup kıracağım. Ancak..."

"Ancak ne?"

"Baron yapacak beni, değil mi?"

"Önceden karar verildi buna, demin söyledim ya. Şimdi de yineliyorum. Baronluğunuz kesin."

Bu söz üzerine, arkadaşından hiç kuşkuya düşmeyen Porthos, onunla birlikte şatoya doğru yürüdü.

XIV
PORTHOS'UN DURUMUNDAN HOŞNUT OLMAMASINA KARŞILIK, MOUSQUETON'UN KENDİ DURUMUNDAN PEK HOŞNUT OLDUĞUNUN KANITIDIR

Şatoya dönerlerken ve Porthos baronluk düşleri içinde yüzerken, d'Artagnan da bir türlü elde ettikleriyle yetinmeyen ve sürekli ulaşamadığı şeyleri isteyen insan ruhunun ne kadar sefil olduğunu düşünüyordu. Silahşör, Porthos'un yerinde olsaydı dünyanın en mutlu insanı sayacaktı kendisini. Porthos'un nesi eksikti mutlu olmak için? Adının önünde söylenecek beş harflik bir sözcükle arabasına işleteceği bir taç resmi.

"Öyle anlaşılıyor ki çevremde tam anlamıyla mutlu bir insan göremeden bu dünyadan göçüp gideceğim" diye söyleniyordu içinden d'Artagnan.

Böyle filozofça düşünceler içindeyken Tanrı, onu yalanlamak ister gibi, bir şey çıkardı karşısına. Porthos aşçısına emirler vermek üzere yanından ayrıldığı sırada, Mousqueton'un yanına sokulduğunu gördü. Yaman delikanlının yüzünde bir yaz bulutu kadar belirsiz, karanlık bir sıkıntı vardı ama bu sıkıntı, yüzünü karartmaktan çok gölgeliyordu. Gene de mutlu olduğu belliydi.

"İşte benim de aradığım buydu" dedi d'Artagnan içinden. "Ama zavallı buraya ne niyetlerle geldiğimi bilmiyor ki."

Mousqueton uzakta duruyordu. Silahşör sıralardan birine oturdu ve yaklaşmasını işaret etti adama.

"Mösyö" dedi Mousqueton verilen izinden yararlanarak, "bir ricam olacak sizden."

"Söyle dostum" dedi Teğmen.

"Ama söyleme cesaretini bulamıyorum kendimde, zenginliğin ve rahatın beni yozlaştırdığını düşünmenizden korkuyorum."

"Demek mutlusun dostum!"

"Bir insan ne kadar mutlu olabilirse o kadar işte Mösyö ama siz mutluluğumu artırabilirsiniz."

"Söyle bakalım. Elimden gelirse eğer, istediğini olmuş bil."

"Evet efendim, ancak siz yapabilirsiniz bunu."

"Bekliyorum."

"Mösyö, sizden beklediğim iyilik şu: Beni bundan böyle Mousqueton diye değil de, Mouston diye çağırmanızı istiyorum. Monsenyör'ün kâhya-

sı olalı beri çok daha ciddi olan bu adı aldım ve bu adla daha çok saygı görüyorum çevremden. Uşakların efendilerine itaati sorununun ne kadar önemli olduğunu takdir ediyorsunuzdur herhalde Mösyö!"

Teğmen gülümsedi. Porthos adını uzatıyor, Mousqueton kısaltıyordu.

"Ne diyeceksiniz buna bakalım Mösyö?" diye üsteledi Mousqueton titreyerek.

"Peki sevgili Mouston, öyle olsun" dedi Gaskonyalı. "Sen merak etme, hiç unutmayacağım bu isteğini. Hatta istersen, sen diye de hitap etmem artık sana."

"Oh!" diye bağırdı sevinçten kıpkırmızı kesilen Mousqueton. "Bana bu onuru da bahşederseniz, hayatım boyunca minnettar kalırım size. Ama bunu istemekle biraz fazla kaçmış olmaz mıyım?"

"Yazık" dedi içinden d'Artagnan, "beni bu kadar iyi karşılayan bu zavallı başına neler açacağımı bilse, bu isteğini bile az bulurdu ya!"

"Mösyö d'Artagnan uzun süre kalacaklar mı bizde peki?" diye sordu yüzü gene eski serinkanlı ifadesine bürünen Mousqueton.

"Yarın gidiyorum dostum."

"Öyle mi? Buraya yalnızca bizi üzmek için mi geldiniz yani?"

"Korkarım öyle!" dedi Teğmen. Ama yanından ayrılırken kendisini selamlayarak uzaklaşan Mousqueton çok yavaş söylenen bu sözleri işitmedi.

Yüreği çok katı olmakla birlikte bir pişmanlık duydu d'Artagnan içinde.

Porthos'u, belki de canını ve servetini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalacağı bir yola sürüklediğinden pişmanlık duymuyordu. Çünkü Porthos'un, Baron unvanını elde etmek için bunları canı gönülden tehlikeye atabileceğini biliyordu. On beş yıldan beri bu unvanın peşindeydi arkadaşı ama hayattan yalnızca Mouston diye çağrılmaktan başka bir şey istemeyen Mousqueton'u bolluk ambarındaki yaşantısından zorla çıkarmak ayıp olmayacak mıydı? Porthos tekrar göründüğünde aklı hâlâ bununla meşguldü.

"Sofraya!" dedi Porthos.

"Ne sofrası?" diye sordu Teğmen. "Saat kaç ki?"

"Saat biri geçiyor."

"Mülkünüz cennetten farksız, azizim Porthos. İnsan burada zamanın nasıl geçtiğini unutuyor. Geliyorum ama emin olun karnım acıkmadı daha."

"Gelin, gelin. İnsan yemek yemese de içki içebilir her zaman. Yalnız kaldığımdan beri gücünü çok daha fazla takdir ettiğim sevgili dostumuz Athos'un bir özdeyişidir bu."

Gaskonyalı olduğundan, her zaman azla yetinmeye alışkın olan Teğmen, Athos'un özdeyişinin doğru olduğuna arkadaşı kadar inanmıyordu aslında. Gene de ev sahibine uymak için elinden geleni esirgemedi.

Porthos'un lokmaları yutmasını seyredip, kendisi de içebildiği kadar içerken Mousqueton'u bir türlü aklından çıkaramıyordu. Hele yeni görevi gereği sofrada hizmet etmediği halde, ara sıra kapıda görünüp, kendi elleriyle yetiştirdiği bağın üzümleri konusunda fikirlerini sormak için ikide bir gelen adamcağızın minnet dolu bakışlarını gördükçe daha fazla yer ediyordu kafasında bu düşünce.

Nihayet meyveler gelip, ev sahibi, d'Artagnan'ın bir işaretiyle uşakları uzaklaştırdıktan sonra iki arkadaş baş başa kalınca, "Size seferde kim hizmet edecek peki?" diye sordu Gaskonyalı.

"Kim olacak, Mouston tabii ki!" diye karşılık verdi Porthos son derece doğal bir tavır içinde.

D'Artagnan'a ağır bir darbe oldu bu. Kâhyanın güleç yüzünün acıyla burulduğunu daha şimdiden görür gibi oluyordu.

"Ama" diye karşılık verdi Teğmen, "Mouston artık eskisi kadar genç değil, ayrıca bayağı şişmanlamış. Eskisi kadar yardım edemeyebilir size."

"Biliyorum" dedi Porthos. "Ama alıştım ona. Ayrıca o da beni bırakmak istemez, çok sadıktır bana."

"Ah bu lanet bencillik!" dedi içinden d'Artagnan.

"Siz de yanınıza eski uşağınızı almışsınız ya!" diye devam etti Porthos. "Temiz kalpli, zeki, yiğit... Adı neydi yahu?"

"Planchet. Evet, tekrar buldum onu ama uşak değil artık."

"Ne peki?"

"Sizin de bildiğiniz gibi, La Rochelle Kuşatması'nda Lord Winter'in mektubunu götürerek kazandığı on altı bin lirayla Lombards Sokağında küçük bir dükkân açtı. Şekercilik yapıyor."

"Öyle mi? Lombards Sokağında şekerci demek! Şimdi nasıl hizmetinizde peki?"

"Bir olay sırasında kaçmak zorunda kaldı, bu nedenle başına bir iş açılmasından korkuyor."

Ve d'Artagnan, arkadaşına Planchet'yi nasıl bulduğunu anlattı.

"Ne tuhaf" dedi Porthos, "kim derdi ki Planchet bir gün Rochefort'u kurtaracak ve bu nedenle siz de onu saklayacaksınız."

"İşitsem ben de inanmazdım ama elden ne gelir? Olaylarla insanlar da değişiyor."

"Doğru. Değişmeyen ya da iyiye doğru değişen tek şey var, o da şarap!

Tadına baksanıza şunun bir, arkadaşımız Athos'un çok sevdiği İspanyol şarabıdır bu. Xeres derler adına."

Bu sırada kâhya, ertesi günkü yemek listesi ve tasarlanan av partisi konusunda efendisiyle görüşmek üzere içeri girdi.

"Bana bak Mouston" dedi Porthos, "silahlarımın durumu iyi mi?"

Teğmen ne kadar sıkıldığını belli etmemek için eliyle masaya vurup tempo tutmaya başladı.

"Silahlarınız mı Mösyö?" diye sordu Mouston. "Hangi silahlar?"

"Hangisi olacak canım? Koşum takımlarıyla birlikte olanlar."

"Hangi koşum takımı?"

"Savaş koşumları."

"Ha evet! İyi durumda olduklarını sanıyorum."

"Yarın bir bak bakalım, ne durumdalar? Gerekiyorsa yağlar, temizlersin. Benim en hızlı atım hangisi?"

"Tavuskelebeği."

"Yorgunluğa ve uzun yola dayanıklı olan?"

"Bayard."

"Sen en çok hangi atı seviyorsun?"

"Hödük'ü seviyorum ben Monsenyör. İyi bir hayvandır, çok iyi anlaşırız onunla."

"Güçlü bir hayvan, değil mi?"

"Mecklembourg Norman melezi, gece gündüz dayanır yola."

"O halde tamamdır. Üç atı hazır et, silahlarımı temizle ya da temizlettir, kendine de tabanca ve bir de av bıçağı al."

"Geziye mi çıkıyoruz yoksa Monsenyör?" diye sordu Mousqueton kuşkucu bir tavırla. O ana kadar eliyle masaya vurarak anlaşılmaz melodiler uyduran Gaskonyalı bu sefer bir marşa başladı.

"Geziden de iyi bu Mouston" diye karşılık verdi Porthos.

"Sefere mi çıkıyoruz yoksa Monsenyör?" diye sordu pembe yanakları al al olan Mousqueton.

"Yeniden hizmete giriyoruz Mouston!" diye karşılık verdi Porthos. Bir yandan da bıyıklarını burarak dikleştirmeye çalışıyordu eskisi gibi.

Efendisinin ağzından sözcükler henüz çıkmıştı ki, Mousqueton'un tombul yanakları titreyip sallanmaya başladı. Silahşöre tatlı ve bulanık bir bakış attı, kınar gibiydi onu. D'Artagnan bu bakışlar karşısında eridi adeta, sonra sendeledi ve boğuk sesle konuştu.

"Hizmete ha! Kral'ın ordusunda mı hizmet edeceğiz?" dedi.

"Hem evet, hem hayır. Sefere çıkacağız, her tür serüvenin peşinde koşacağız. Kısacası eski yaşantımıza döneceğiz gene."

Bu son sözler yıldırım gibi indi Mousqueton'un başına. Aslında bugünü bu kadar tatlı duruma getiren o eski hareketli yaşantıydı.

"Aman Tanrım! Neler duyuyorum!" dedi ilkinden daha yalvarıcı bir bakışla Teğmen'i süzen Mousqueton.

"Elden ne gelir zavallı Mouston?" dedi Silahşör, "Kader..."

Adını dilediği gibi anmasına, sen diye hitap etmemesine rağmen bayağı sarsılmıştı Mousqueton. Öyle ki, arkasından kapıyı kapatmayı bile unutarak dışarı çıktı.

"Benim temiz kalpli Mousqueton'um" dedi Porthos. "Keyiften ne yapacağını bilemiyor." Don Kişot'un, seyisi Sançe'yu son bir sefere çıkmaya razı etmekte kullandığı tatlı bir sesle konuşuyordu.

İki arkadaş baş başa kalınca, gelecekten söz etmeye ve hayaller kurmaya başladılar. Mousqueton'un verdiği nefis şarap ikisine de olmayacak şeyler esinliyor, Gaskonyalı büyük para, Porthos da mavi kordonlu Düklük pelerini düşleri kuruyordu. Öyle ki, yataklarına yatmaları için haber vermeye geldiklerinde ikisini de masada sızmış buldular.

Ama d'Artagnan, sabah biraz teselli etmeyi başardı Mousqueton'u. Savaşın büyük olasılıkla Paris'in içinde ve Vallon Şatosu'na yakın yerlerde olacağını, serüvenlerin Corbeil, Bracieux, Meaux, Pierrefonds çevresinde, Compiègne ve Villers Cotterêts arasında olacağını anlattı.

"Ama ben öyle sanıyorum ki, eskiden..." dedi mahçup bir tavırla Mousqueton.

"Hayır, hayır, savaşlar artık eskisi gibi değil" dedi Teğmen. "Bugün işler diplomasiyle yürüyor. Sorun Planchet'ye."

Mousqueton da kalkıp, eski dostundan bilgi almaya gitti. D'Artagnan'ın söylediklerini tek tek onayladı Planchet ve "Savaşta esir düşenler asılma tehlikesiyle karşı karşıyadırlar" diye ekledi.

"Pes yahu!" dedi Mousqueton. "La Rochelle Kuşatması'nı yeğleyeceğim buna herhalde."

Porthos'sa, konuğu için bir yaban ördeği vurduktan sonra onu alıp ormana, dağına götürüp gezdirdi. Gölünü, tavşanlarını, köpek sürüsünü, Gredinet'yi, sahip olduğu zenginliklerini gösterdi. Daha sonra birbirinden nefis üç öğün yemek daha yediler birlikte. Yoluna devam etmek zorunda olduğundan yola çıkmaya hazırlanan Teğmen, son önerileriyle ilgili bilgi almak istedi ondan.

"Dostum" dedi Kardinal'in habercisi, "buradan Blois'ya gitmem için dört gün gerekli, bir gün kalırım orada, üç dört gün içinde Paris'e dönerim. Buna göre siz bir haftaya kadar tam teçhizat yola çıkın. Tiquetonne Sokağındaki Chevrette Hanı'na inin ve beni bekleyin orada."

"Tamam, peki" dedi Porthos.

"Ben Athos'a kadar bir gideceğim" dedi Teğmen. "Pek umudum yok, onun böyle bir serüveni göze alamayacak kadar çökmüş olduğunu sanıyorsam da dostlar arasında kurallara uymak gerekir."

"Ben de mi gelsem sizinle acaba?" diye sordu Porthos. "Oyalanırdım biraz."

"Olabilir" dedi d'Artagnan, "benim için de iyi olurdu ama o zaman da hazırlıklarınızı tamamlayacak zaman bulamazsınız."

"O da doğru" diye karşılık verdi Porthos. "Siz gidin öyleyse, içiniz rahat olsun. Bana gelince, daha şimdiden içim içime sığmıyor."

"İyi, iyi!" dedi Silahşör.

Pierrefonds arazisi sınırında ayrıldılar birbirlerinden. Porthos, arkadaşını oraya kadar geçirmek istemişti.

"Hiç değilse tek başıma olmayacağım" diyordu Villers Cotterêts yolunu tutan d'Artagnan. "Porthos hâlâ şeytan gibi, dimdik. Athos da gelirse, talihli papaz Aramis'le bir güzel dalga geçeriz."

Villers Cotterêts'den bir mektup yazdı Kardinal'e:

Monsenyör,

Kardinal Hazretleri'ne arkadaşlarımdan birinin bize katılmasını sağladığımı bildirmenin mutluluğu içindeyim. Yirmi kişiye bedeldir en azından. Blois'ya doğru gidiyorum çünkü Kont de la Fère bu kentin yakınlarındaki Bragelonne Şatosu'nda kalıyor.

Daha sonra, bu uzun yolculuk sırasında üzerindeki dalgınlığı bir türlü atamayan Planchet'yi de uyararak Blois yolunu tuttu.

XV
İKİ MELEK BAŞI

Yol uzundu ama d'Artagnan'ı endişelendirmiyordu bu. Atlarının Bracieux mülkü sahibinin bereketli topraklarında iyice dinlendiklerini biliyordu. Dolayısıyla peşinde sadık Planchet, büyük bir güvenle çıktı dört beş günlük yolculuğa.

Önceden de belirttiğimiz gibi bu iki atlı, yolculuğun sıkıntısından kurtulmak için yan yana gidiyor ve sürekli konuşuyorlardı. Teğmen yavaş yavaş efendi kişiliğini, Planchet de uşak kabuğunu atmıştı üstünden. Sa-

man altından su yürüten Planchet zoraki kentsoyluluğundan hep pişmanlık duymuş, uzun yolların çekiciliğini ve asilzadelerin parlak sohbetlerini çok aramıştı. Ayrıca kendisine belli bir değer verdiğinden, sürekli birtakım yavan insanlarla ilişki içinde olmasının değerini düşürdüğünü düşünüyor ve bu durum da ona sıkıntı veriyordu.

Dolayısıyla bir süre sonra, hâlâ efendisi olan kişinin sırdaşı düzeyine yükselmişti. Silahşör, yıllardır yüreğini kimseye açmamıştı. İkisi bir araya geldiklerinde bu yüzden çok iyi anlaştılar belki de.

Ayrıca Planchet sıradan bir serüven arkadaşı değildi, çok sağlam ve önemli öğütler verirdi. Tehlikenin üstüne gitmezdi ama ciddi durumlarda da kaytarmazdı. D'Artagnan birçok kez tanık olmuştu onun bu durumuna, üstelik bir süre askerlik de yapmıştı. Bildiğiniz gibi silah taşımak insanı asilleştirir. Her şey bir yana, Planchet'nin ona ihtiyacı vardı ama d'Artagnan da muhtaçtı Planchet'ye. Ve d'Artagnan ile Planchet, Blaisois'ya iki iyi dost görünümünde girdiler.

Giderlerken, bir yandan d'Artagnan'ın kafasında da sürekli aynı şeyler dolaşıp durdu.

"Athos'a ne söylesem saçma ve yersiz kaçacak, biliyorum bunu ama dünyanın en soylu ve en cömert insanı olan arkadaşıma karşı da dürüst davranmam gerekiyor."

"Mösyö Athos gururlu bir asilzadedir" dedi Planchet.

"Değil mi? Ben de böyle düşünüyorum."

"Gökten dolu yağar gibi para saçar çevresine, krallar gibi çeker kılıcını. Carmes'da İngilizlerle yaptığınız düelloyu hatırlıyor musunuz Mösyö? Bilemezsiniz. Mösyö Athos o gün hasmına 'Adımı söylemem için ısrar ediyorsunuz, öyle mi? Peki, siz bilirsiniz. Ama sizi öldürmek zorunda kalacağım' derken muhteşemdi. Yanındaydım o sırada ve sözlerini işittim. Tamı tamına böyle söylemişti. Ve söylediği gibi hasmını şişledikten sonra, adam sesini çıkaramadan devrildikten sonra öyle bir bakışı vardı ki anlatmak mümkün değil. Gene söylüyorum, Mösyö Athos gururlu bir asilzadeydi."

"Evet" dedi Gaskonyalı. "Doğru bunlar ama bir tek kusuru yüzünden yitirmiş olabilir bu güzel huylarını."

"Anımsıyorum, içkiye çok düşkündü, daha doğrusu içiyordu" dedi Planchet. "Ama o başkaları gibi içmezdi. Kadehini dudaklarına götürürken gözlerinde hiçbir ifade olmazdı. Hiçbir suskunluk bu kadar anlamlı olamaz. Sözgelimi şöyle mırıldanıyordu sanki: 'Haydi şarap, içime ak, acılarımı unuttur bana!' Sanki bir kadehle bacağınızı kırar, bir şişeyle boynunuzu koparırdı. Ancak o becerebilirdi bunu."

"Ve işte bugün de sizi bekleyen bu üzücü manzaradır" diye sürdürdü konuşmasını d'Artagnan. "O canlı bakışlı, soylu insan, silahlarını kuşandığında gözleri kamaştıran o güzel şövalye, elinde komutanlık asası yerine kılıç tutmasıyla herkesi şaşırtan o yiğit, büyük olasılıkla burnu kıpkırmızı, gözleri çipil bir ihtiyar olmuştur. Çimene oturmuş, donuk bakışlarla bizi seyrederken bulacağız onu belki. Kim bilir, tanımayacak bizi belki. Tanrı şahidimdir Planchet, o çok sevdiğimiz Kont de la Fère'e duyduğumuz büyük saygı olmasa, bu korkunç hayaleti görmemek için kaçardım."

Planchet başını salladı ve hiçbir şey söylemedi. Efendisinin kaygılarını paylaştığı belli oluyordu.

"Sonra" diye devam etti d'Artagnan, "onun o çökmüş hali... Çünkü artık çok yaşlanmış olmalıdır Athos. Sefalet içine düşmüştür belki de... Her zamanki aldırmazlığıyla elinde avucunda ne varsa tüketmiştir belki. Bir de, efendisinden daha içkici ve hiç konuşmayan Grimaud... İnan yüreğim parçalanıyor bunları düşününce."

"Söylemek istediklerinizi anlıyorum ve daha şimdiden Athos'u sendeleyerek, kekeleye kekeleye konuşurken görür gibiyim" dedi ağlamaklı bir sesle Planchet.

"İtiraf edeyim ki" diye sürdürdü konuşmasını Teğmen, "tek kaygım Athos'un sarhoşluk içinde, sarhoşluğun verdiği cüretle teklifimi kabul etmesi! Porthos ve benim için büyük bir felaket olur bu, ayrıca büyük bir yüktür de ama ilk içki âleminde bırakırız onu. Ayılınca nasıl olsa anlar durumu."

"Yakında aydınlanacağız zaten" dedi Planchet, "çünkü batan güneşin altında kızıl renge giren karşıdaki duvarlar Blois surları yanılmıyorsam."

"Olabilir" dedi d'Artagnan. "Sol tarafta, ormanın arka tarafında görülen sivri çan kuleleri de Chambord'un çan kulelerini andırıyor."

"Kente girecek miyiz?" diye sordu Planchet.

"Tabii, bir şeyler öğrenmek için."

"Mösyö, tavsiye ederim, eğer kente girersek, övgüsünü çok işittiğim ama Paris'e getirilmesine olanak olmadığından ancak yerinde yenebilen çömlek kebabından tadın."

"Peki, merak etme, yeriz."

Bu sırada, iki atlının ilerledikleri, araba tekerlekleriyle yarılmış yolda, çevredeki şahane ormanlardan kesilmiş ve Loire kapılarına kadar taşınan odunların yüklü olduğu bir kağnı arabası gördüler. Arabanın yanında bir adam yürüyor ve ucuna çivi geçirilmiş sopasıyla öküzleri dürtüyordu arada bir.

"Hey, arkadaş!" diye seslendi Planchet oduncuya.

"Beylere nasıl bir hizmette bulunabilirim acaba?" diye karşılık verdi adam. Sorbonne Alanı'ndaki ve Üniversite Sokağındaki tutucu kentlileri mahçup edecek kadar akıcı ve bu yörenin insanlarına özgü bir lehçeyle konuşuyordu."

"Kont de la Fère'in evini arıyoruz" dedi Silahşör. "Çevrede bu adı taşıyan birini tanıyor musunuz?"

Köylü, Fère adını duyunca şapkasını çıkardı ve cevap verdi.

"Beyler, odun kestiğim orman, onun ormanıdır. Kesime ayrılan ağaçların arasından kestim bunları ve şimdi şatoya götürüyorum."

Teğmen adamı sorguya çekmek istemiyordu. Az önce Planchet'ye söylediklerini bir başkasından işitmek istemiyordu belki de.

"Şato mu?" diye söylendi içinden. "Demek Athos da pek dayanıklı değilmiş. Demek o da Porthos gibi, köylüleri kendisine Monsenyör dedirtmeye, kulübesini de şato diye adlandırmaya merak sarmış! Eh, bizim sevgili Athos'umuzun eli, özellikle içtiği zamanlar bir hayli açıktır."

Öküzler çok yavaş gidiyordu. D'Artagnan ve Planchet arabanın arkasından gidiyorlardı. İyice sabırsızlandırdı bu gidiş onları.

"Yol bu mu?" diye sordu Teğmen oduncuya. "Şaşırmadan izleyebilecek miyiz acaba?"

"Tabii, Mösyö" diye karşılık verdi oduncu. "Bu çok yavaş hayvanların arkasında sıkılacağınıza önden gidebilirsiniz. Zaten olsa olsa yarım fersahlık bir yolunuz var, sonra sağ tarafta şatoyu görürsünüz, kavaklar perdelediğinden buradan görünmüyor. Ama bu Bregelonne değil, La Vallière Şatosu. Durmadan geçersiniz ve üç tüfek atımı ileride, beyaz arduaz damlı, dev çınarların gölgelediği küçük bir tepeye inşa edilmiş bir ev çıkacak karşınıza. Kont de la Fère'in şatosudur bu işte."

"Peki bu yarım fersah dediğiniz yol uzun sürer mi?" diye sordu Teğmen. "Anlarsınız ya, bizim memlekette fersah var, fersah var."

"Atlarınıza bakıp söyleyebilirim bunu Mösyö: On dakikadan fazla sürmez."

Silahşör oduncuya teşekkür etti ve atını mahmuzladı. Sonra, bir zamanlar çok sevmiş olduğu, öğütleriyle ve verdiği örneklerle eğitimine çok büyük katkıda bulunan insanı yeniden görecek olmanın heyecanı baskın çıktı, atını yavaşlattı ve düşüncelere dalmış gibi başını öne eğip yoluna devam etti.

Planchet de yolda rastladıkları köylüye bakıp kendi düşüncelerine dalmıştı. Normandiya'da olsun, Franche Comté'de, Artois'da ya da çok iyi bildiği Picardie'de olsun, köylülerde böyle bir kibarlığa, açık seçik konuşma

üslubuna tanık olmamıştı. Neredeyse, kendisi gibi Fronde yanlısı birinin oduncu kılığına girdiğini sanacaklardı.

Bir dönemeç daha dönünce oduncunun sözünü ettiği La Vallière şatosunu gördüler. Çeyrek fersah daha ileride de, etrafında çınarları, ardında ilkbahar çiçeklerinin süslediği bir ağaç kümesiyle beyaz ev çıktı karşılarına.

Kolay kolay duygulanmayan Gaskonyalı bu manzara karşısında tuhaf bir sıkıntı hissetti yüreğinde. Gençlik anıları çok canlı bir biçimde uyanmıştı içinde. Bu tür izlenimlerden yoksun Planchet'se, efendisinin o aşırı heyecanına bakıp bir d'Artagnan'a, bir eve baktı.

D'Artagnan birkaç adım daha attı ileri doğru ve çağın ince beğenisini gösteren dökme demir kapının önünde durdu.

Demir parmaklıkların arkasında özenle bakılmış sebze tarhları, çeşitli kıyafetler içindeki uşakların dolaştırdığı atların sürekli döndüğü büyük bir havlu ve iki yerli atın koşulduğu bir araba vardı.

"Ya biz aldanıyoruz ya da adam bizi aldattı" dedi Silahşör. "Athos imkân yok, böyle bir yerde oturamaz. Aman Tanrım! Yoksa öldü de bu ev başkasına mı kaldı? Planchet hemen atla, koş, öğren durumu! İtiraf edeyim ki benim cesaretim yok buna."

Planchet attan indi.

"Yoldan geçmekte olan bir asilzadenin Kont de la Fère'i selamlamak istediğini söylersin" dedi Teğmen. "Aldığın bilgiler hoşuna giderse, adımı verirsin o zaman."

Planchet atını yularından çekerek ilerledi, kapıya yaklaştı ve çanı çaldı. Beyaz saçlı, yaşına rağmen görünüşü hâlâ dinç bir hizmetkâr koşup gelerek kapıyı açtı. Planchet'yi buyur etti.

"Kont de la Fère burada mı oturuyorlar?" diye sordu Planchet.

"Evet Mösyö, buradalar" diye karşılık verdi sırtında uşak giysisi bulanmayan hizmetkâr Planchet'ye.

"Kral'ın hizmetinden ayrılmış bir bey, değil mi?"

"Evet."

"Bir de Grimaud adında bir uşağı vardı galiba" dedi her zamanki sakınımlı tavrıyla daha fazla bilgi toplamak isteyen Planchet.

"Mösyö Grimaud şu anda şatoda değiller" diye karşılık veren ve bu tür sorulara pek alışık olmayan hizmetkâr tepeden tırnağa şöyle bir süzdü Planchet'yi.

"O zaman" diye bağırdı Planchet, "bizim aradığımız Kont de la Fère aynı adam! Kapıyı açın lütfen çünkü Kont Hazretleri'ne eski bir dostunun kendisini görmek istediğini haber vereceğim."

"Niye daha önce söylemediniz?" diyen hizmetkâr kapıyı açtı. "Nerede efendiniz?"

"Arkamdan geliyordu."

Hizmetkâr kapıyı açtı, Planchet'nin arkasından yürüdü, o da yüreği heyecandan küt küt atan Silahşör'e bir işaret çaktı eliyle. Atıyla avluya girdi d'Artagnan.

Planchet sahanlığa vardığında, alçak tavanlı salondan gelen bir ses duydu. Şöyle diyordu bu ses:

"Nerede canım bu asilzade peki? Niçin getirmiyorsunuz buraya?"

Gaskonyalı'nın kulağına kadar ulaşan bu ses, yüreğinde, unutmuş olduğu binlerce duyguyu, anıyı bir anda canlandırmaya yetti. Planchet du-

daklarında bir gülümsemeyle ev sahibine doğru ilerlerken Silahşör telaşla atından atladı.

"Ben bu genci tanıyorum yahu" dedi bu sırada sahanlığa çıkan Athos.

"Tabii ki tanıyorsunuz beni Kont Hazretleri. Ben de sizi çok iyi tanıyorum! Planchet'yim ben, Planchet, Kont Hazretleri, bileceksiniz."

Ama dürüst uşak daha fazla bir şey söyleyemedi çünkü karşısındaki asilzadenin beklenmedik durumu karşısında dili tutulmuştu.

"Ne? Planchet ha!" diye bağırdı Athos. "D'Artagnan da mı burada yoksa?"

"Buradayım işte dostum! Karşınızdayım işte sevgili Athos!" dedi Silahşör, kekeleyerek ve adeta sendeleyerek ilerledi.

Bu sözler üzerine Athos'un sakin ve güzel yüzünde gizleyemediği heyecanlı bir ifade belirdi. Gözlerini hiç ayırmadan, d'Artagnan'a doğru hızlı iki adım attı, sevgi ve muhabbetle kucakladı onu. Heyecanını bastıran Teğmen de sevinç gözyaşları dökerek ve sevgiyle sarıldı arkadaşına.

Bunun üzerine Athos, Silahşör'ün elini avuçlarının arasında sıkı sıkı tutup salona götürdü onu. Birçok kimse bir masanın çevresinde toplanmış, oturuyordu. İçeri girdiklerini gördüler ve ayağa kalktılar.

"Sizlere, Majesteleri'nin silahşörlerinden Teğmen d'Artagnan'ı takdim edeyim. En sadık arkadaşım ve tanıdığım en gözü pek yiğitlerdendir."

D'Artagnan, geleneklere uygun davranarak herkesin iltifatlarını kabul etti, elinden geldiğince karşılık verdi, yanlarında oturdu ve içeri girmeleriyle yarım kalan sohbete devam eden Athos'u incelemeye başladı.

İnanılır gibi değildi. Neredeyse hiç yaşlanmamıştı Athos. Geç yatmaktan ve içki âlemlerinden kalan halkaların içinde daha belirginleşmiş olan güzel gözleri sanki daha da irileşmiş ve her zamankinden daha saf bir akışkanlığa bürünmüştü. Hafif uzunca yüzü, hareketliliğinden yitirdiklerini artan yüceliğiyle kapatmıştı. Her zamanki gibi bakımlı elleri, etlerdeki hafif pörsüklüğe rağmen dantelli kol yeninin altında pırıl pırıl parlıyordu. Tiziano ve Van Dyck gibi üstatların çizdiği elleri anımsatıyordu, eskiye oranla daha inceydi. Belirgin ve geniş omuzları ender rastlanan bir gücü gösteriyordu. Aralarında ancak birkaç beyaz telin göründüğü uzun saçları hoş bir biçimde dökülerek omuzlarına kadar iniyordu ve kendinden dalgalıydılar sanki. Sesi, yirmi beş yaşındaki bir gencin sesi kadar tazeydi. Bembeyaz ve içlerinde hiç çürük olmayan dişleri, anlatılmaz bir çekicilik veriyordu gülümseyişine.

Kont'un misafirleri sohbet biraz soğuklaşınca, iki eski arkadaşın baş başa kalmak için yanıp tutuştuklarını anlamış, eski zamanlara özgü bir nezaket ve incelik göstererek kalkmaya hazırlanıyorlardı. Ancak soylu insan-

lar böyle davranırdı. Aynı anda avluda birtakım köpek havlamaları çınlattı etrafı ve hemen aynı anda aynı şeyleri yineledi birçok insan.

"Raoul geliyor!"

Athos, Raoul adı söylenir söylenmez Teğmen'e baktı hemen. Bu adın, arkadaşının yüzünde nasıl bir etki uyandıracağını görmek ister gibiydi. Oysa d'Artagnan'ın hâlâ hiçbir şey anladığı yoktu, şaşkınlığını da atamamıştı üstünden. Bu nedenle on beş yaşlarında, sade ama çok zevkli giyinmiş, yakışıklı bir delikanlı kapıda görününce, adeta bir robot gibi döndü, yakışıklı delikanlının salona girip kırmızı, uzun tüylü şapkasını çıkararak selam verişini seyretti.

Bu beklenmeyen yabancı çok etkilemişti Silahşör'ü. Bir yığın yeni düşünce düştü aklına ve Athos'taki, o ana kadar açıklayamadığı değişikliklerin nedenini sezdi. Asilzadeyle çocuk arasındaki tuhaf benzerlik, Athos'un üstündeki gençlik havasını çok iyi açıklıyordu. Silahşör yalnızca seyretmeye ve dinlemeye karar verdi.

"Döndünüz demek Raoul!" dedi Kont.

"Evet Mösyö" diye karşılık verdi genç adam saygılı bir tavırla, "verdiğiniz görevi de yerine getirdim."

"Neyiniz var sizin böyle Raoul?" diye merakla sordu Athos. "Yüzünüz oldukça sararmış, huzursuz görünüyorsunuz."

"Küçük komşumuzun başına bir iş geldi de ondan Mösyö" diye karşılık verdi genç adam.

"Mademoiselle de la Vallière'in başına mı bir iş geldi?" diye merakla sordu Athos.

"Ne var? Ne oldu? Ne geldi başına?" diye sordu lafa karışan birkaç kişi daha.

"Oduncuların ağaç kestikleri yerde, dadısı Marceline'le gezerken ben de önlerinden geçiyordum atla. Onu gördüm ve durdum. O da beni gördü ve kütük yığınından atlamak isterken yanlış bir adım attı ve düştü zavallı çocuk. Kalkamadı bir daha da. Diz kapağının incindiğini sanıyorum."

"Aman Tanrım!" dedi Athos. "Annesine, Madam Saint Rémy'ye haber verdiler mi peki?"

"Hayır Efendim, Madam Saint Rémy, Blois'da. Orléans Düşesi'nin yanındalar. Küçüğe yapılacak ilk yardımın yanlış olmasından endişe ettiğimden hemen koşup akıl almaya geldim sizden."

"Hemen Blois'ya birini gönderin Raoul. Ya da atınıza atlayıp siz gidin!"

Raoul saygıyla eğildi.

"Louise nerede peki?" diye devam etti Kont.

"Onu buraya getirdim Mösyö ve Charlot'ya emanet ettim. O da kızın ayağını soğuk suya soktu."

Bu açıklamadan sonra kalkmak için kendilerine gerekçe bulan konuklar yerlerinden doğruldular. Athos'tan izin istediler. Yalnızca La Vallière Şatosu'nun yirmi yıllık komşusu yaşlı Barbé Dük'ü küçük Louise'i görmeye gitti. Raoul'ü görünce güzel gözlerini sildi ve gülümsedi.

Dük, küçük Louise'i arabasıyla Blois'ya götürmeyi teklif etti.

"Haklısınız Mösyö' dedi Athos, "annesinin yanında olur hem. Size gelince Raoul, çocukça davrandığınızdan eminim, kabahat sizde."

"Hayır! Hayır! Mösyö! Onun bir suçu yok, yemin ederim yok!" diye bağırdı heyecanla küçük kız. Raoul'se bu kazanın sorumlusu olarak görüldüğünden sapsarı kesildi.

"Ah, Mösyö! İnanın ki..." diye mırıldandı Raoul.

"Siz de gidersiniz" diye sürdürdü konuşmasını yumuşak bir ses tonuyla Kont. "Hem kendiniz hem de benim adıma Madam Saint Rémy'den özür diler, sonra da dönersiniz."

Delikanlının yüzünün rengi geldi. Bakışlarıyla Kont'u süzdü, sonra daha şimdiden güçlenmiş olan kollarının arasına aldığı ve güzel başını gülümseyerek omzuna dayayan küçük kızı arabaya kadar götürüp dikkatle yerine yerleştirdi. Daha sonra çevik ve usta bir binici gibi atına atladı, Athos'la d'Artagnan'ı selamlayıp, arabanın kapısının yanından hızla uzaklaştı bir süre sonra. Bakışlarını arabanın içinden ayıramıyordu.

XVI
BRAGELONNE ŞATOSU

D'Artagnan bütün bu olup bitenleri hayretten ağzı bir karış açık, dehşet içinde seyretmişti. Her şey tahminlerin o kadar tersine çıkmıştı ki aptallaşmıştı şaşkınlıktan.

Athos, arkadaşını kolundan tutup bahçeye doğru götürdü.

"Yemeğimiz hazır oluncaya kadar sizi şaşkına çeviren bu gizemi aydınlatmama kızmazsınız herhalde, değil mi dostum?"

"Haklısınız Kont Hazretleri" diyen d'Artagnan, Athos'un gene her zamanki aristokrat üstünlüğüyle kendisine hâkim olmaya başladığını hissetti.

Athos o hoş gülümsemesiyle süzdü onu.

"Sevgili dostum d'Artagnan" dedi, "her şeyden önce burada Kont Hazretleri falan yok. Ben size ilk girişinizde Silahşör diye hitap ettim ama bu sırf sizi konuklarıma tanıtmak içindi. Kim olduğunuzu anlamaları için. Ama sevgili dostum, sizin için, sanıyorum gene Athos'um ben. Dostunuz, yoldaşınız Athos! Yoksa beni eskisi kadar sevmediğiniz için mi törelere uymayı yeğliyorsunuz?"

"Tanrı korusun!" diye atıldı olgun insanlarda pek görülmeyen bir delikanlılık coşkusuyla d'Artagnan.

"O halde gene eskisi gibi olalım ve her şeyden önce de açık sözlü olalım. Burada gördüğünüz şeyler sizi şaşırttı değil mi?"

"Çok."

"Ama asıl şaşırtan ben oldum herhalde" dedi gülümseyerek Athos, "itiraf edin."

"Doğru, itiraf ediyorum."

"Kırk dokuz yaşında olduğum halde hâlâ gencim, hâlâ tanınıyorum, değil mi?"

"Tam tersi" dedi Athos'un açık sözlülük öğüdünü sonuna kadar götürmeye kararlı olan Silahşör. "Siz hiç eskisi gibi görünmüyorsunuz."

"Anladım!" dedi Athos hafifçe kızararak. "Ama her şeyin bir sonu olmalı, çılgınlıkların da."

"Yanılmıyorsam, maddi durumunuzda değişiklik olmuş. Güzel bir yere yerleşmişsiniz. Sizin bu ev herhalde."

"Evet. Hizmeti bıraktığımda kalan küçük bir mirastan söz etmiştim ya, o işte."

"Bir bahçeniz, atlarınız, arabalarınız var."

Athos gülümsedi.

"Bahçem yirmi dönüm, dostum" dedi. "Bu yirmi dönüm içinde sebze ekilen yerler ve ortaklaşa tarlalar var. Ama yalnızca iki atım var. Uşağımın kuyruğu ve kulakları kesik hayvanını saymıyorum tabii ki. Köpeklerimse dört çoban, iki tazı, bir de bekçi köpeğinden ibaret. Kısacası av için köpek sürüsü yetiştirmek gibi bir lüksüm olamadı hâlâ" derken gülümsedi Athos.

"Anlıyorum. Köpekler delikanlının, Raoul'ün."

D'Artagnan bunu söylerken, elinde olmadan gülümseyerek Athos'a baktı.

"İyi tahmin ettiniz dostum" dedi Athos.

"Peki bu delikanlı? Sofra arkadaşı ya da can yoldaşı mı, vaftiz evladınız mı yoksa bir yakınınız mı? Ne kadar değişmişsiniz Athos."

"Bu delikanlı" diye karşılık verdi sakin tavrıyla Athos, "annesinin yok-

sul bir köy papazına bıraktığı zavallı bir yetimdi. Ben aldım, besledim, büyüttüm."

"Size çok bağlı o zaman."

"Beni babası gibi sevdiğini sanıyorum."

"Gönül borcu da duyuyordur değil mi?"

"Gönül borcu başka" dedi Athos. "Karşılıklıdır o. Ben de ona çok şey borçluyum. Ona söylemedim bunu ama size söylüyorum d'Artagnan, kendisine hâlâ gönül borcum var."

"Nasıl olur?" diye hayretle sordu Silahşör.

"Öyle, bende gördüğünüz bütün değişiklikleri ona borçluyum. Toprağa bağlı tek bir kökü olmayan kuru bir ağaçtan farkım yoktu. Yaşama bağlanacak sevgiden yoksundum. Bir sevgili mi bulmam gerekiyordu? Yaşım bir hayli ilerlemişti bunun için. Dostlar? Hiçbiri kalmamıştı çevremde. İşte bu çocuk, kaybettiğim her şeyi kazandırdı bana. Kendim için yaşamaya cesaretim yoktu ama onun için yaşadım. Bir çocuk için ders çok önemlidir hiç kuşkusuz ama elle tutulur örnekler, dersten de önemlidir. Ben örnek oldum ona d'Artagnan. Edinmiş olduğum kötü alışkanlıkları bıraktım. Bende olmayan meziyetlere sahipmişim gibi davrandım. Sonuç olarak, öyle sanıyorum ki Raoul, ben yaşta birinin yetiştirebileceği gerçek bir asilzade olacaktır ileride."

Teğmen, Athos'u, gittikçe artan bir hayranlıkla izliyordu. Gölgeli ve serin, ağaçlıklı bir yolda gidiyorlar, batan güneşin son ışınları dalların arasından geçip onlara kadar uzanıyordu. Bu altın sarısı ışınlardan biri Athos'un yüzüne düşüyordu ve Athos'un gözleri akşamın ılık ve sakin ateşini yansıtıyordu sanki.

Silahşör'ün aklına Milady geldi ansızın.

"Mutlu musunuz?" diye sordu arkadaşına.

Athos'un uyanık bakışları Gaskonyalı'nın içini okumak istercesine yüreğine kadar işledi.

"Şu dünyada Tanrı bir insanı ne kadar mutlu kılabilirse, o kadar mutluyum. Ama siz düşüncelerinizin arkasını getirmediniz d'Artagnan, her şeyi söylemediniz."

"Müthişsiniz Athos, hiçbir şey saklamak mümkün değil sizden" dedi Teğmen. "Evet, acaba arada bir dehşetle irkildiğiniz anlar oluyor mu, diye soracaktım."

"Pişmanlığa benzer anlar mı? Ben tamamlayayım lafınızı dostum" diye karşılık verdi Athos. "Hem evet, hem hayır. Pişmanlık duymuyorum çünkü sanıyorum ceza görmesi gerekiyordu o kadının, hak etmişti bunu. Yaşa-

masına izin verseydik, çevresindeki insanları mahvetmeye devam edecekti kesinlikle ama bu demek değildir ki dostum, gerçekleştirdiğimiz işi yapmaya hakkımız vardı, inanmıyorum böyle bir şeye hâlâ. Belki de dökülmüş olan bütün kanların kefaretinin ödenmesi gerekir. O ödedi kendi kefaretini. Zamanı gelince belki biz de ödeyeceğimiz kendi kefaretimizi."

"Benim de sizin gibi düşündüğüm oluyor Athos.'"

"Bir oğlu vardı bu kadının, değil mi?"

"Ondan söz edildiğini duymuş muydunuz hiç?"

"Hiç duymadım. Yirmi üç yaşında olması gerekiyor şimdi" diye mırıldandı Athos, "çok sık aklıma geliyor bu genç, d'Artagnan."

"Tuhaf! Benim de tamamen aklımdan çıkmıştı!"

Athos hüzünle gülümsedi.

"Lord Winter'dan haber aldığınız oluyor mu hiç?" diye sordu.

"Kral I. Charles nezdinde büyük bir itibara sahip olduğunu duydum."

"Şu sıralarda kötü olan kaderinin peşinden gidecek demek ki. Görüyor musunuz d'Artagnan" diye sürdürdü konuşmasını Athos. "Söz gene, dönüp dolaşıp, biraz önce size söylediğim şeylere geliyor. O da Straffortlar'ın kanlarının akıtılmasına göz yumdu. Kan kanı çeker. Kraliçe'den haber var mı?"

"Hangi kraliçeden?"

"IV. Henri'nin kızı Madam Henriette d'Angleterre'den."

"Louvre'da o bildiğiniz gibi."

"Evet, zavallı. Her şeyden de mahrum, değil mi? Duyduğuma göre, yakacak odun vermediklerinden, hasta kızı soğuk kış günlerinde yataktan çıkamıyormuş. Düşünebiliyor musunuz?" diye sürdürdü konuşmasını Athos omuzlarını kaldırarak. "IV. Henri'nin kızı odunsuzluktan tir tir titriyor! Bizlerden birinin yanında konuk olmak istemedi de Mazarin'e gitti, niye böyle yaptı sanki? Hiçbir şeyini eksik etmezdik biz."

"Tanır mısınız onu Athos?"

"Yok ama annem çocukluğunu bilir. Annemin, Marie de Médicis'nin nedimesi olduğunu söylemiş miydim size?"

"Hayır, asla. Böyle şeyler anlatmazdınız ki siz bana Athos."

"Anlatmaz olur muyum canım! Anlatıyorum ya işte" dedi Athos. "Yeri gelirse tabii ki."

"Porthos bu kadar sabırla bekleyemezdi doğrusu" dedi Gaskonyalı gülümseyerek.

"Herkesin huyu suyu başkadır dostum. Biraz kibirlidir ama büyük meziyetlere sahiptir Porthos. Son zamanlarda hiç gördünüz mü onu?"

"Beş gün önce birlikteydik" dedi Teğmen.

Ve sonra, Gaskonyalılar'a özgü şakacılığıyla, Porthos'un Pierrefonds Şatosu'ndaki gösterişli hayatını anlattı. Arkadaşını eleştirirken, mükemmel Mouston'u iğnelemeyi de ihmal etmedi.

"Vaktiyle bir rastlantı sonucu kurduğumuz birliğin yirmi yıl sonra da hâlâ böyle sımsıkı olmasını hayranlıkla karşılıyorum" dedi Athos ve eski güzel günleri anımsayarak gülümsedi. "Arkadaşlık, onurlu yüreklerde derin kökler oluşturur d'Artagnan. Şuna inanmanızı isterim ki, arkadaşlığı reddedenler kötü kalplilerdir. Aramis'ten haber var mı peki?"

"Onu da gördüm" dedi Silahşör, "ama soğuktu biraz."

"Ya? Demek Aramis'i de gördünüz!" diye sürdürdü konuşmasını Athos araştırıcı bakışlarla arkadaşını süzerken. "Ama dostum, şairlerin dediği gibi, siz Dostluk Tapınağı'nda bir haç gezisine çıkmışsınız desenize."

"Tabii ya, ne sandınız!" dedi d'Artagnan sıkılarak.

"Siz de biliyorsunuz ya, Aramis hep soğuktur" diye sürdürdü konuşmasını Athos. "Ayrıca kadın entrikalarına burnunu sokmaktan da hoşlanır."

"Şu sıralarda karışık bir entrikaya daha bulaştı sanıyorum" dedi d'Artagnan.

Athos karşılık vermedi.

"Meraklı değil" dedi Teğmen içinden.

Athos karşılık vermemekle kalmadı, konuyu da değiştirdi.

"Görüyorsunuz ya" dedi d'Artagnan'a tekrar Şato'ya geldiklerini belirterek, "bütün arazimi dolaşmak için bir saatlik bir yürüyüş yetti."

"Her şey çok hoş ve özellikle de sahibinin soyluluğunu gösteriyor" diye karşılık verdi Teğmen.

Bu sırada nal sesleri duyuldu.

"Raoul geliyor" dedi Athos. "Haber alırız zavallı kızdan şimdi."

Gerçekten de delikanlı göründü demir kapıda ve avluya girdi. Üstü başı toz içindeydi, daha sonra atından inip seyisi gibi birine uzattı dizginleri. Kontu ve d'Artagnan'ı selamladı.

"Bu beyefendi" dedi elini Teğmen'in omzuna koyan Athos, "bu beyefendi, sık sık kendisinden söz edildiğini duyduğun Şövalye d'Artagnan'dır Raoul."

"Mösyö" dedi Teğmen'in karşısında saygıyla eğilip selam veren delikanlı, "Kont Hazretleri ne zaman gözü pek ve cömert bir insandan söz edecek olsa, sizi anar örnek olarak."

Bu küçük övgü bile duygulandırdı d'Artagnan'ı, kalp atışlarının hızlandığını hissetti. Elini Raoul'e uzattı ve şöyle konuştu:

"Genç dostum, bana yöneltilen övgülerin hepsine layık olan aslında Kont Hazretleri'nin kendileridir. Çünkü beni her alanda o eğitmiştir ve eğer öğrencisi ondan yeteri kadar yararlanamadıysa kabahat öğrencinindir. Ama sizi en iyi biçimde yetiştireceğinden kuşkum yok. İnceliğinize de hayran kaldım ayrıca Raoul."

Athos mutluluktan havaya uçacaktı neredeyse. Minnet duygularıyla süzdü d'Artagnan'ı, sonra delikanlının pek hoşuna giden bir bakışla Raoul'e dönüp gülümsedi.

"Tamam" dedi içinden, bu sessiz bakışı kaçırmayan Teğmen, "hiç kuşkum yok artık!"

"Eee" dedi Athos, "kaza çok kötü biçimde sonuçlanmadı umarım."

"Henüz bir şey belli değil Mösyö. Dizkapağı şiştiğinden hekim de bir şey söyleme olanağı bulamadı. Bazı sinirlerin zedelenmiş olmasından endişeleniyor."

"Madam Saint Rémy'nin yanında daha fazla kalmadınız mı?"

"Yemek saatini kaçırmaktan korktum Mösyö" diye karşılık verdi Raoul. "Bekletmek istemedim sizi."

Bu sırada yarı köylü, yarı uşak küçük bir çocuk gelip yemeğin hazır olduğunu söyledi.

Athos, konuğunu oldukça sade bir yemek salonuna götürdü. Salonun pencereleri bir yandan bahçeye, öbür yandan da olağanüstü güzel çiçeklerle süslü bir seraya açılıyordu.

Teğmen sofraya baktı. Takımlar mükemmeldi. Bunların ailenin eski gümüş takımları olduğu anlaşılıyordu. Bir büfede son derece gösterişli bir gümüş ibrik vardı. D'Artagnan bir süre bu ibriği seyretti.

"Gerçekten mükemmel bir sanat eseri" dedi.

"Evet" diye karşılık verdi Athos, "Benvenuto Cellini adlı Floransalı büyük bir sanatçının yapıtıdır."

"Hangi savaşı anlatıyor acaba?"

"Marignan Savaşı. Büyük dedelerimden birinin, kılıcı kırılan I. François'ya kendi kılıcını verdiği anı gösteriyor. Bu olaydan sonra Enguerrand de la Fère, Saint Michel şövalyesi ilan edilmişti. Ayrıca Kral, on beş yıl sonra, üç saat süreyle arkadaşı Enguerrand'ın kılıcıyla dövüştüğünü unutmadığından bu ibriği ve bir zamanlar evimde gördüğün gerçek bir işleme harikası olan o müthiş kılıcı dedeme hediye etmiş. Devler dönemiydi o dönem. Onların yanında cüceden farkımız yok bizim. Haydi yemeğimizi yiyelim d'Artagnan." Sonra çorbaları dağıtan küçük çocuğa döndü ve ekledi:

"Charlot'yu da çağırsanıza."

Çocuk çıktı ve hemen arkasından iki yolcunun şatoya ilk geldikleri sırada karşılaştıkları hizmetkâr girdi içeri.

"Aziz dostum Charlot" dedi Athos, "burada kaldığı süre içinde değerli konuğum Mösyö d'Artagnan'ın hizmetkârı Planchet'yi özel olarak size emanet ediyorum. Kaliteli şarabı çok sever, mahzenin anahtarları sizde. Uzun süredir rahat bir döşek yüzü görmedi, o nedenle rahat bir yatak da ister, buna da dikkat edin lütfen."

Charlot hafifçe eğilerek selam verdi ve dışarı çıktı.

"Charlot da yaman çocuktur" dedi Athos. "Tam on sekiz yıldır hizmetimde."

"Bakıyorum da her şeyi düşünüyorsunuz" dedi Teğmen. "Planchet adına teşekkür ederim size dostum Athos."

Genç adam bu adı işitince hayretle gözlerini açtı ve d'Artagnan'ın, gerçekten Kont'a hitap edip etmediğini anlamaya çalıştı.

"Çok tuhaf göründü bu ad size, değil mi Raoul?" dedi Athos gülümseyerek. "Savaş adımdır bu benim. Mösyö d'Artagnan ve öteki iki arkadaşımızla birlikte merhum Kardinal ve merhum Bassompierre'in komutası altında La Rochelle Kuşatması sırasında kullandığım ad. Konuğumuz şimdi de bu adla hitap etme lütfunda bulunuyor ve bu adı ne zaman işitsem, mutlulukla coşuyor yüreğim."

"Çok ünlü bir addı bu" dedi Teğmen. "Hatta bir gün zafer gösterilerine bile vesile oldu."

"Ne demek istiyorsunuz yani Mösyö?" diye sordu gençlere özgü bir merakla Raoul.

"Benim bir şeyden haberim yok" dedi Athos.

"Saint Gervais Kalesi'ni unuttunuz mu Athos? Üç kurşunla bayrak haline gelen peçeteyi? Benim belleğim sizinkinden daha güçlü, hepsini hatırlıyorum. Anlatacağım size bunu delikanlı."

Ve Athos nasıl dedelerinden söz ettiyse, o da kalenin öyküsünü bütün ayrıntılarıyla anlattı Raoul'e.

Delikanlı bu öyküyü dinlerken, şövalyelik döneminin görkemli günlerine özgü, Tasso ya da Ariosto'nun anlattığı bir serüveni dinliyormuş gibi hissetti kendisini.

"Ama d'Artagnan'ın söylemediği bir şey daha var" diye araya girdi Athos. "O da zamanının en iyi kılıç kullanan silahşörlerindendi. Demir pençesi, çelik bileği, insanın ciğerini delen keskin bakışları vardı, bunlarla çıkardı hasmının karşısına. Onu silahşörlerle kılıç tokuştururken ilk kez gördüğümde on sekiz yaşındaydı, yani sizden üç yaş büyüktü Raoul."

"Ve muzaffer çıktı bu vuruşmadan Mösyö d'Artagnan, değil mi?" diye soran delikanlının ateş saçan gözlerinde ayrıntıları da öğrenmek istediğini gösteren bir şimşek çakıp söndü.

"Birini öldürmüştüm galiba, değil mi?" dedi d'Artagnan sorgu dolu bakışlarını Athos'a dikerek. "Öbürünün de ya silahını aldım ya da yaraladım onu, hatırlayamıyorum."

"Evet, yaralamıştınız. Ah! Ne yaman kılıç kullanırdınız!"

"Şimdi de öyle olduğumu söyleyebilirim yani" dedi halinden memnun insanlara özgü gülümseyişiyle d'Artagnan. "Son olarak da..."

Ama Athos'un bir bakışıyla sustu.

"Şunu unutmayın Raoul" dedi Athos, "siz de çok iyi kılıç kullandığınızı sanıyorsunuz ve kendinize çok güveniyorsunuz, bu yüzden acı bir düş kırıklığı bekliyor olabilir sizi. Soğukkanlılıkla ataklığı birleştiren kişi çok tehlikelidir. Bence bunun en canlı örneği d'Artagnan'dır. Rica edin konuğumuza, yarın çok yorgun değilse bir ders versin size."

"Pes doğrusu! Sevgili Athos, siz de çok usta bir hocasınız, özellikle bende övdüğünüz meziyetler bakımından... Üstünüze yoktur bu konuda. Daha bugün Planchet, o Carmes çukurunda Lord Winter ve arkadaşlarıyla yaptığınız düellodan söz ediyordu. Bakın delikanlı!" diye devam etti d'Artagnan. "Krallığın en iyi silah kullanan silahşörü diye bilinen biri varsa eğer, o da Kont'tur herhalde."

"Bu delikanlı karşısında elim sapardı" dedi Athos.

"Sevgili dostum" diye karşılık verdi d'Artagnan, "öyle eller vardır ki, hiç sapmazlar ve başka elleri saptırırlar."

Delikanlı, bu sohbetin bütün gece sürmesini isterdi ama Athos, konuklarının yorgun olabileceklerini ve dinlenmek isteyebileceklerini söyledi. Teğmen nezaket gereği karşı çıktı ama Athos, d'Artagnan'ın artık odasına çıkması için ısrar etti. Konuğu, Raoul götürdü odasına. Athos, Silahşör'ün, eski günleri uzun uzun anlatacak kadar uzun süre kalacağını sandığından biraz sonra gelip tokalaştı kendisiyle ve iyi geceler diledi d'Artagnan'a.

XVII
ATHOS'UN DİPLOMASİSİ

Silahşör, yatağına uyumaktan çok, yalnız kalıp gece gördükleri ve işittikleri konusunda düşünmek için girmişti.

Doğuştan iyi kalpli olduğundan ve Athos'a her şeyden önce, samimi bir dostluğa dönüşmüş içten duygularla bağlanmış olduğundan, uyuşuk ve çökmüş sarhoş biri yerine aklı başında, güçlü kuvvetli biriyle karşılaşmak çok hoşuna gitmişti. Hiç direniş göstermeden Athos'un üstünlüğünü kabul etmiş, kendisi gibi cömert olmayan birinin duyabileceği düş kırıklığı ve kıskançlık yerine dürüstçe ve içinden gelen bir mutluluk duymuştu. Ayrıca önereceği iş konusunda da umutlanmıştı.

Ama Athos'un her konuda eskisi kadar açık sözlü olmadığı gibi bir his vardı içinde. Kendisine çok benzeyen ve evlat edindiğini söylediği o delikanlı aslında kimdi acaba? Toplum yaşamına bu yeniden dönüş ve sofrada dikkatini çeken o aşırı sadelik ne anlama geliyordu? Önemsiz gibi görünmekle birlikte Grimaud'nun yokluğu da endişelendiriyordu Teğmen'i. Oysa Athos eskiden, hizmetkârından ayrılmaya hiç dayanamazdı. Bugün epey fırsat çıkmış olmasına rağmen hiç söz etmemişti ondan. Demek ki arkadaşının güvenine sahip değildi artık ya da Athos görünmeyen bir zincirle bağlanmıştı, hatta kim bilir, belki de yapacağı ziyaretle ilgili olarak önceden uyarılmıştı.

Elinde olmadan Rochefort'u düşündü d'Artagnan. Notre Dame Kilisesinde söylediklerini düşündü. Rochefort kendisinden önce mi ziyaret etmişti Athos'u yoksa?

Uzun uzun düşünecek vakti yoktu Silahşör'ün. Dolayısıyla hemen ertesi gün her şeyi açık seçik ortaya koymaya karar verdi. Athos'un ustaca

gizlediği zenginliği, gösteriş yapma isteğini kanıtlıyor ve ortaya çıkması kolay bir tutkuyu ele veriyordu. Athos'un düşüncelerinin gücü ve kesinliği, onu başkalarından çok daha kolay biri haline getiriyordu. Başbakan'ın tasarılarına, doğal etkinliğinin daha da artıracağı bir istekle katılabilecekti.

Bu düşünceler, yorgun olmasına rağmen uyumasını engelliyordu d'Artagnan'ın. Saldırı planlarını hazırladı. Athos'un güçlü bir hasım olduğunu bildiği halde, ertesi gün yemekten sonra eyleme geçmeye karar verdi.

Bir yandan da, henüz yabancısı olduğu bir toprakta, uyanıklıkla ilerlemesi gerektiğine karar verdi kendi kendine. Athos'un bildiği şeyleri uzun uzun irdelemeli, yeni alışkanlıklarını izlemeli, saf delikanlıdan, kılıç tokuştururken ya da av sırasında, eski Athos'la bugünkü Athos arasındaki farkı anlamasına engel olan şeyi öğrenmenin yolunu bulmalıydı. Ve kolay da olması gerekiyordu bu işin çünkü öğretmeni, öğrencisinin yüreğine ve aklına kolayca hâkim olabilirdi. Ama çok usta bir silahşör olan d'Artagnan'ın bir dikkatsizlik ya da acemiliğini Athos'un hemen çakacağını, çevirdiği oyunu da anlayabileceğini kabul etti.

Aramis'in keskin zekâsına, Porthos'un kibirliliğine karşı bazı hilelere başvurma niyetinde olan d'Artagnan'ın, açık sözlü, yiğit Athos'a karşı da aynı yöntemi kullanmaktan utandığını belirtmek gerekir. Aramis ve Porthos, Teğmen'in siyasi oyunlar çevirme konusunda daha usta olduğunu anladıklarında daha da saygılı davranacaklardı arkadaşlarına ama Athos'un saygısı azalırdı.

"Peki ya Grimaud, o hiç konuşmayan Grimaud neden yok burada?" diye sorup duruyordu kendi kendine Gaskonyalı. "Onun suskunluğundan anlaşılabilecek o kadar çok şey vardı ki!" Çok anlamlıydı Grimaud'nun suskunluğu.

Evdeki sesler peş peşe kesilmişti bu arada. Silahşör, kapıların ve panjurların kapatıldığını duydu. Tarlalarda havlayan köpekler sustu. Ağaçların arasında kalmış bir bülbül kısa bir süre daha şakıdı, sonra o da uykuya daldı herhalde. Evin içinde, düzenli biçimde atılan adımların sesinden başka bir şey duyulmuyordu. Bu sesler de üstündeki odadan geliyordu. Teğmen, bu odanın Athos'un odası olduğunu sanıyordu.

"Gezerek düşünüyor" dedi içinden, "ama ne düşünüyor acaba? Bilmem mümkün değil bunu tabii ki. Her şey öğrenilebilir belki ama bu asla!"

Nihayet Athos da yatağına girdi büyük olasılıkla ve sesler kesildi.

Bir yandan sessizlik, öte yandan yorgunluk, yenik düşürdü sonunda Silahşör'ü. Gözlerini kapadı ve hemen uyudu.

D'Artagnan uykuya pek düşkün değildi aslında. Henüz şafağın ilk ışıkları perdeleri aydınlatmıştı ki, atladı yatağından ve pencereleri açtı. An-

sızın panjurların arasından, gürültü çıkarmadan dolaştığını tahmin ettiği birini görür gibi oldu. Öğrenebileceği şeyleri kesinlikle savsaklamayan ve öğrenme alışkanlığında olan Teğmen ses çıkarmamaya çalışarak dikkatle baktı ve Raoul'ün kahverengi saçlarını ve nar çiçeği kıyafetini tanıdı.

Delikanlı ahırın kapısını açtı, bir gün önce gene binmiş olduğu atı dışarı çıkardı, usta bir seyis çabukluğuyla eyer vurdu, koşum takımlarını taktı, sonra atı sebze tarhının sağ tarafındaki ağaçlıklı yoldan geçirdi, patikaya açılan bir yan kapıyı itti ve dışarı çıkardı hayvanı. Silahşör duvarın üstünden, delikanlıyı, akasyaların ve akağaçların çiçekli dalları altında eğilip ok gibi geçerken gördü.

Bu patikanın Blois'ya gittiği bir gün önce dikkatini çekmişti d'Artagnan'ın.

"Oh!" dedi içinden Gaskonyalı. "Daha şimdiden kişiliğini gösteren ve Athos'un cins-i latife beslediği kini beslemeyen yaman bir delikanlı! Ava çıkmadığı kesin, yanında ne silahı ne de köpekleri var çünkü! Haber falan da götürmüyor çünkü gizleniyor. Kimden gizleniyor acaba? Benden mi yoksa babasından mı?... Eminim Kont, babası onun... Tanrım! Ne pahasına olursa olsun öğreneceğim bunu. Açıkça soracağım Athos'a."

Güneş yavaş yavaş yükselmekteydi. Teğmen'in bir gün önce işittiği, kaybolan sesler yeniden yükselmeye başlamıştı şimdi. Dallardaki kuşlar, tarlalardaki köpekler, otlaklardaki koyunlar, her şey. Hatta Loire Irmağı üstünde, kıyıya bağlı tekneler bir bir canlanmaya başlamıştı sanki. Birer birer kıyıdan ayrılıyor, suyun akıntısına kapılıp gidiyorlardı. Silahşör, insanları uyandırmamak için bir süre dışarısını seyretti pencereden, Şato'nun kapı ve pencerelerinin açılmaya başladığını duyunca saçlarını sıvazladı, bıyıklarını burdu, her zaman yaptığı gibi şapkasının kenarını ceketinin yeniyle süpürdü ve aşağı indi. Sahanlıktaki son basamağı henüz geçmişti ki, yerde para arayan biri gibi iki büklüm olmuş Athos'u gördü.

"Günaydın sayın ev sahibim!" dedi Gaskonyalı.

"Günaydın, dostum. İyi uyuyabildiniz mi gece?"

"Sorunsuz. Rahat döşeğiniz, uyku veren yemekleriniz ve gösterdiğiniz sıcak ilgi gibi gece de çok güzeldi. Ne arıyorsunuz orada öyle? Laleye mi merak sardınız siz de yoksa?"

"Alay etmeniz gerekmez benimle bu yüzden. İnsan köy yaşamını seçince alışkanlıkları da değişiyor ve Tanrı'nın bir bakışıyla topraktan çıkarttığı, kent yaşamında farkına varılmayan bir yığın güzel şeyi farkında olmadan sevmeye başlıyor. Ben de şu su deposunun yanına koyduğum şahane süsen çiçeklerine bakıyordum. Biri ezmiş bu sabah hepsini. Dünyada en dik-

katsiz insanlar bahçıvanlardır. Su çekmek için hayvanı kullandıktan sonra çiçeklerin üstünden geçirdiler olasılıkla."

Teğmen gülümsedi.

"Emin misiniz?" diye sordu.

Daha sonra arkadaşını yol boyunca yürütüp, süsenleri ezen nal izlerinin devam edip gittiğini gösterdi.

"Bakın Athos, gene aynı izler galiba" dedi ilgisiz bir tavırla.

"Evet! Ayrıca hepsi de taze."

"Taptaze" diye karşılık verdi d'Artagnan.

"Kim geçti bu yoldan o zaman bu sabah?" diye sordu Athos kaygıyla. "Ahırdan bir at mı kaçtı yoksa?"

"Sanmıyorum" dedi Teğmen, "izler çok düzenli ve eşit gidiyor çünkü."

"Raoul nerede?" diye bağırdı ansızın Athos. "Nasıl oldu da hâlâ göremedim onu?"

"Şşşt!" diye parmağını dudağına götürdü d'Artagnan. Susması gerektiğini hatırlatıyordu ona.

"Ne o, ne var?" dedi Athos.

Gaskonyalı bir yandan arkadaşının yüzünü incelerken, gördüklerini bir bir anlattı kendisine.

"Evet, şimdi anladım her şeyi!" dedi omuzlarını hafifçe kaldırarak Athos. "Zavallı delikanlı Blois'ya gitti galiba."

"Niçin acaba?"

"Niçin olacak, küçük La Vallière'den haber almak için tabii ki. Dün dizini inciten kızdan."

"Emin misiniz?" diye sordu d'Artagnan inanmamış gibi.

"Emin olmak da ne demek! En küçük bir şüphem yok bu konuda" dedi Athos. "Raoul'ün âşık olduğunu anlamadınız mı yoksa?"

"Kime âşık peki? Yedi yaşındaki bir kız çocuğuna mır'

"Sevgili dostum, Raoul'ün yaşında insanın yüreği o kadar doludur ki, düş ya da gerçek, bir şeyler bulup boşalmak ister kesinlikle. İşte onun aşkı da yarı öyle, yarı böyle..."

"Güldürmeyin beni! O küçücük kıza mı âşık oldu yani?"

"Kıza bakmadınız mı hiç siz? Dünyanın en güzel yaratığı belki de o kız. Altın sarısı saçlar, ışıl, ışıl, daha şimdiden baygın bakabilen masmavi gözler."

"Siz ne düşünüyorsunuz bu aşk konusunda peki?"

"Ben ne diyeyim ki? Gülüyorum ve Raoul'le alay ediyorum. Ama delikanlı yüreğinin bu ilk arzuları o kadar güçlü olur ki, gençlerdeki ilk aşk

hüzünleri öyle hoş, öyle acıdır ki büyük bir aşk niteliğine bürünüverirler, onların ellerinde değildir bu. Hiç unutmam, ben de Raoul'ün yaşındayken IV. Henri'nin babama hediye ettiği bir Yunan heykeline tutulmuştum. Ve Pygmalion heykelinin uydurma olduğunu söylediklerinde çıldırıyordum az daha."

"Tembellik! Raoul'e yeteri kadar uğraş bulmamışsınız; o da kendi kendine eğlence yaratmaya çalışıyor."

"Belki de haklısın. Onu buradan uzaklaştırmaya çalışmak istememin nedeni de bu ya."

"İsabet edersiniz."

"Öyle. Ama bu yürek yaralamak anlamına gelir, o zaman da gerçek aşk acısı çekecektir. Üç dört yıldır tapıyor bu küçük kıza adeta. Üstelik ilk zamanlar daha çocuktu ve bütün gün birlikteydiler. Birlikte hayaller kurup, yirmi yaşlarındaki sevgililer gibi ciddi şeylerden söz ediyorlardı. Kısacası, La Vallière'in ailesi şimdiye kadar oyun gibi gördü bu işi ve gülüp geçti ama artık kaşlarını çatmaya başladılar sanıyorum."

"Çocukluk! Raoul'ün oyalanmaya ihtiyacı var. Onu hemen uzaklaştırın buradan, yoksa asla bir erkek gibi yetiştiremezsiniz onu, inanın..."

"Paris'e göndereceğim onu" dedi Athos.

"Öyle mi?" dedi Teğmen.

Ve artık savaşa başlamak gerektiğini düşündü.

"İsterseniz bir yol çizebiliriz ona" dedi.

"Öyle mi?" diyen Athos oldu bu sefer.

"Hatta düşündüğüm bir şey var... Bu konuda fikir almak isterdim sizden."

"Söyleyin."

"Tekrar hizmete girme vaktinin geldiğini düşündünüz mü?"

"Zaten hizmette değil misiniz siz d'Artagnan?"

"Yani etkin hizmet, demek istiyorum. Eski yaşantımızı özlemiyor musunuz hiç? Gerçekten dişe dokunur çıkarlar sağlanacak olsa, dostumuz Porthos'la ve benimle birlikte gençlik dönemindeki başarılarımızı yinelemek istemez misiniz?"

"Bana bir teklifte mi bulunuyorsunuz bu sözlerinizle yani?"

"Evet, açık bir teklif."

"Hizmete girmek için?"

"Öyle."

"Kimin hesabına, kime karşı?" diye sordu Athos iyilik dolu bakışlarını Gaskonyalı'ya dikerek.

"Kahretsin! Ne kadar acelecesiniz!"

"Aceleci ve daha ziyade kesin. İyi dinleyin beni d'Artagnan. Benim gibi bir insanın yararlı olabileceği tek bir insan, daha doğrusu tek bir dava vardır: Kral'ın davası!"

"Tamam! Benim dediğim de bu işte!"

"Evet ama iyi anlaşmamız gerekir" diye sürdürdü konuşmasını Athos. "Kral'ın davasından Mazarin'in davasını anlıyorsanız, birbirimizi anlayamayız."

"Tam anlamıyla öyle söylemek istemedim" diye karşılık verdi zor durumda kalan d'Artagnan.

"Birbirimizi aldatmaya kalkışmayalım d'Artagnan. Duraksamalarınız, kararsızlığınız, dönüşleriniz buraya kim adına geldiğinizi gayet güzel gösteriyor. Gerçekten yüksek sesle konuşulacak bir dava değil bu sizin savunduğunuz. İnsan bu davaya bağlandı mı böyle sesi kısılır, kulağı düşer işte..."

"Ah benim sevgili dostum Athos!" dedi Silahşör.

"Üstelik" diye sürdürdü konuşmasını Athos, "ben dünyanın en yiğit ve en yürekli insanlarından biri olan sizden söz etmiyorum. Ben, kepaze ve entrikacı İtalyandan, bir yastığın altında bulduğu tacı kafasına geçirmeye uğraşan ukaladan, partisine Kral'ın Partisi adını veren sahtekârdan, bizim büyük Kardinal'in yaptığı gibi öldürme cesaretini gösteremediği Kral soyundan prensleri hapse atmakla tehdit eden adamdan söz ediyorum. Altınlarını tartan, rahatça hile yapmasına rağmen kaybederim korkusuyla yalnızca aşınmış olanları yanına alan o pintiden söz ediyorum. Duyduğuma göre Kraliçe'ye de kötü davranıyormuş o acayip herif. Aslında suçlu olan Kraliçe tabii ki! Şimdi de maaşını kurtarmak için üç aya kalmaz savaşa sürükleyecektir bizi. Hizmetine girmemi istediğiniz efendi bu mu d'Artagnan? Eksik olsun böylesi! Teşekkür ederim!"

"Tanrı bağışlasın ama eskisinden daha uyanıksınız" dedi Teğmen. "Aradan geçen yıllar kanınızı soğutacağına daha da kızıştırmış. Efendimin o olduğunu ve benim size bunu kabul ettirmeye çalıştığımı kim söylüyor?"

"Kahretsin!" dedi içinden d'Artagnan. "Dikkatli olalım, sırlarımızı uluorta açmayalım."

"Nedir o halde teklifiniz, dostum?" diye sordu Athos.

"Oh! Bundan daha kolay ne var? Siz mülkünüzde yaşıyorsunuz ve halinizden memnun görünüyorsunuz, mutlusunuz da. Porthos'un belki elli ya da altmış bin liralık akarı var. Aramis'inse hem papaz hem silahşör olarak paylaşamayan en az on beş düşesi var; o hâlâ çizdiği yolda iler-

leyen şımarık bir çocuk. Ben ne yapabildim şu dünyada peki? Zırhımı ve derilerimi yirmi yıldır taşıyorum sırtımda. Hiçbir önemi olmayan bu rütbeye yapıştım kaldım, ne bir adım ilerliyorum, ne bir adım geriliyorum; eşek kuyruğu gibiyim. Ölmüşüm de ağlayanım yok! Ama beni belki biraz palazlandıracak bir fırsat geçmiş elime, hep birlikte karşıma geçip, 'Rezil, kepaze, ukala, pinti herifin biridir o!' diyorsunuz. Hepinizin canı cehenneme! Ben de farkındayım bunun ama ya daha iyisini bulun ya da bir gelir sağlayın bana."

Tam üç saniye düşündü Athos ve bu üç saniye içinde Silahşör'ün hilesini anladı. Önce durumu bir koklamış, numarasını saklamış, şimdi de köprüleri atıyordu. Kendisine yapılan tekliflerin gerçek olduğunu, biraz ilgi gösterdiği takdirde bunların ayrıntılı biçimde açık seçik anlatılacağını anladı.

"İyi" dedi içinden, "demek d'Artagnan, Mazarin'in adamı!

Ve birden çok ölçülü davranmaya karar verdi.

Öte yandan d'Artagnan da hiç açık vermemeye çalışıyordu.

"Peki, düşündüğünüz bir şey var mı?" diye sürdürdü konuşmasını Athos.

"Evet. Hepinizden akıl almak istiyor ve bir şeyler yapmaya karar vereceğimi sanıyordum çünkü birimiz eksik olsak, asla bir bütün oluşturamayacaktık."

"Öyle. Porthos'tan söz etmiştiniz bana. Onu servet peşinde koşmaya razı edebildiniz mi? Zaten serveti var onun."

"Parası var, biliyorum ama insan böyledir işte, isteyebileceği yeni şeyler bulur hep."

"Ne istiyor peki Porthos?"

"Baron olmak istiyor."

"Ha, bu doğru, unutmuştum" dedi Athos gülerek.

"Ne demek oluyor bu doğru" dedi içinden d'Artagnan. "Nereden öğrenmiş olabilir bunu? Mektuplaşıyor mu Aramis'le yoksa? Bunu bir öğrenebilsem, her şeyi anlayacağım."

İçinden yaptığı konuşmalar burada sona erdi. O sırada Raoul girdi. Athos incitmeden, biraz haşlamak istedi onu ama delikanlının yüzü o kadar hüzünlüydü ki cesaret edemedi.

Sorununun ne olduğunu öğrenebilmek amacıyla durdurdu onu.

"Küçük komşumuzun durumu daha mı kötü yoksa?" diye sordu Teğmen.

"Ah, Mösyö" dedi sıkıntıdan boğuklaşmış sesiyle Raoul. "Hiç sormayın. Hekime bakılırsa sakatlıkla bitmeyecek iş, hayatı boyunca topallayacak belki de!".

"Aman Tanrım! Ne feci!" dedi Athos.

Silahşör dudaklarının ucuna kadar gelen bir espriyi zor engelledi, Athos'un bu acı karşısındaki üzüntüsünü görünce vazgeçti.

"Beni asıl umutsuzluğa düşüren, bu felakete benim neden olmam Mösyö" dedi Raoul.

"Nasıl yani?" diye sordu Athos?

"Şüphesiz, bana doğru koşmak için odun yığınının üstünden atladı."

"Sevgili dostum Raoul, günahınızın kefaretini ödemek için yapabileceğiniz bir tek şey var" dedi d'Artagnan. "Bu kızı almak."

"Mösyö, siz gerçek bir felaketle alay ediyorsunuz" diye karşılık verdi Raoul. "Bu yaptığınız hoş değil."

Raoul bunları söyledikten sonra, ağlamak amacıyla odasına kapandı ve ancak yemek saatinde aşağı indi bir daha.

İki eski arkadaş arasındaki anlayış, sabahki küçük tartışma nedeniyle bozulmuş değildi tabii ki. İştahla yediler yemeklerini ve arada bir, nemli gözlerle lokmalarını zar zor yutan Raoul'ü gözlediler.

Yemek bitmek üzereyken iki mektup geldi. Athos dikkatle okudu bunları ve bu arada birkaç kez ürperti geçirdi. Masanın öbür ucundan keskin bakışlarıyla mektupları gören Gaskonyalı, birinin üstündeki yazının Aramis'in yazısı olduğuna kalıbını basabilirdi. Öbürüyse uzun ve zorlukla yazılabilmiş bir kadın yazısıydı.

"Haydi, silah odasına gidelim" dedi Teğmen, Raoul'e. "Biraz oyalanmış olursunuz." D'Artagnan, arkadaşının mektupları yanıtlamak ya da düşünmek için biraz yalnız kalmak istediğini anlamıştı.

Delikanlı Athos'a baktı, başıyla kabul ettiği anlamında bir işaret yaptı.

Birlikte flörelerin, maskelerin, eldivenlerin ve eskrim göğüslüklerinin bulunduğu alçak tavanlı bir odaya geçtiler.

"Evet, ne haber bakalım?" diyerek on beş dakika sonra Athos girdi içeri.

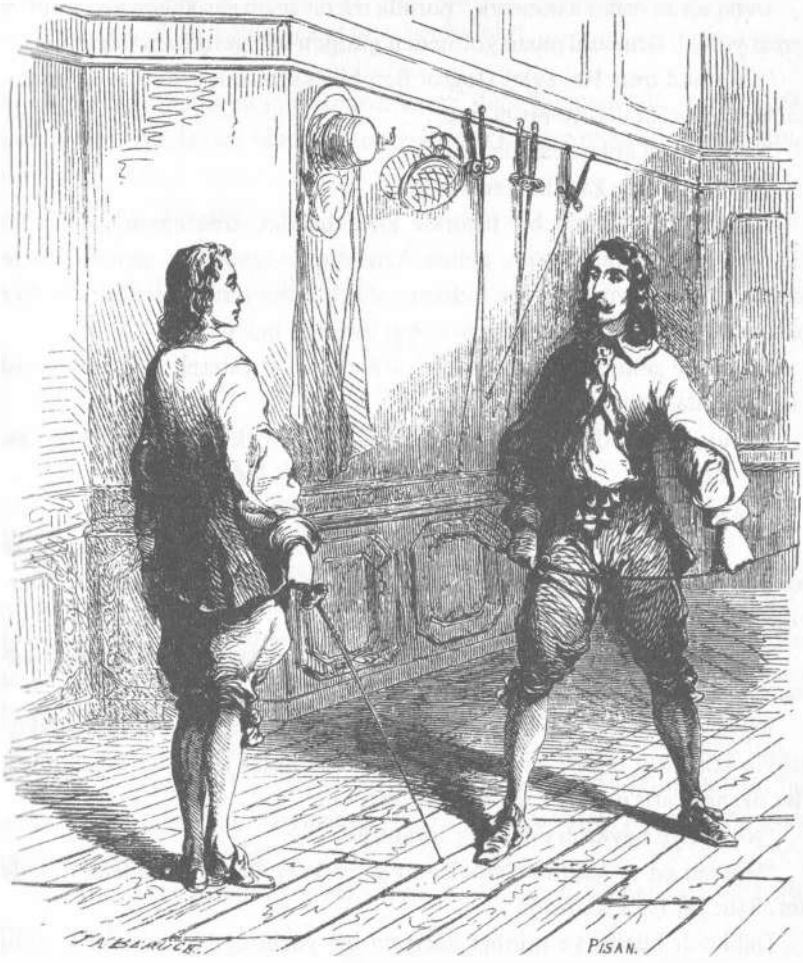
"Daha şimdiden, sizin kadar usta olmuş bir bilek" dedi Teğmen. "Bir de soğukkanlılığına kavuşabilse, yapabileceğiniz tek şey onu övmektir artık."

Delikanlıysa biraz utangaç duruyordu. D'Artagnan'a birkaç kez kolundan ve bacağından tuş yapmıştı ama Teğmen en az yirmi kez tuş yapmıştı, hem de bedenine.

Charlot girdi bu sırada içeri ve d'Artagnan'a, bir haberciden çok acele bir mektup geldiğini bildirdi.

Bu kez, gelen mektubu göz ucuyla süzme sırası Athos'taydı.

Silahşör, hiçbir heyecan belirtisi göstermeden okudu mektubu ve bitirince başını salladı:

"Görüyorsunuz işte dostum" dedi, "başkasının hizmetinde olmak böyledir işte! Bence en iyisi, sizin gibi başına buyruk yaşamaktır. Mösyö Tréville hastalanmış, birlik bensiz yapamıyor, bu nedenle de iznimiz yanıyor."

"Paris'e mi dönüyorsunuz?" diye sordu Athos.

"Evet!" diye karşılık verdi Gaskonyalı. "Siz gelmiyor musunuz peki?"

Athos hafifçe kızardı ve şöyle dedi:

"Gelirsem, Paris'te sizi görmekle onur duyacağım."

"Planchet! Hey!" diye seslendi kapıdan Teğmen. "On dakika içinde yola çıkıyoruz. Atlara yulaf verin."

Daha sonra Athos'a dönerek, "Burada tek bir şeyin eksikliğini hissettim ve temiz yürekli Grimaud'muzu görmeden gittiğim için gerçekten üzgünüm."

"Grimaud mu? Ha, evet! Doğru! Ben bile şaşırmıştım onu sormamanıza. Bir dostuma hediye ettim onu."

"İşaretlerini anlayacak biri mi?"

"Sanırım" diye karşılık verdi Athos.

İki arkadaş samimi bir biçimde kucaklaştılar. D'Artagnan, Raoul'ün elini sıktı; Athos'tan, Paris'e gelirse kendisini arayacağına, gelmeyecekse mektup yazacağına dair söz aldıktan sonra atına bindi. Planchet de her zamanki dakikliğiyle binek hayvanının üstünde bekliyordu.

"Benimle gelmez misiniz?" diye sordu Raoul'e gülerek Teğmen. "Nasıl olsa Blois'dan geçiyorum."

Raoul, Athos'a döndü, onaylamadığını göstermek istedi belirsiz bir işaretle o da.

"Hayır efendim, ben Kont Hazretleri'yle birlikte kalacağım.

"O zaman, Tanrı her ikinizi de korusun arkadaşlar" dedi Teğmen ve son bir kez ellerini sıktı. "Tanrı hepinizi korusun! Hatırlayacaksınız, merhum Kardinal zamanında böyle derdik."

Athos, Şövalye'ye bir işaret yaptı eliyle, Raoul saygıyla eğildi. D'Artagnan ve Planchet hızla uzaklaştılar.

Kont, eli, boyu kendi boyuna yakın olan delikanlının omzunda, bakışlarıyla izliyordu onları ama onlar duvarın ardında kaybolur kaybolmaz, "Bu akşam Paris'e gidiyoruz, Raoul" dedi.

"Ne?" diye haykırdı delikanlı sararak.

"Hemen git ve Madam Saint Rémy'ye veda et, benim iyi dileklerimi de ilet. Saat yediye kadar dön."

Delikanlı hüzün ve minnet karışımı bir yüzle eğildikten sonra, atını eyerlemek üzere ayrıldı Kont'un yanından.

Gaskonyalı'ysa, kendilerini kimsenin göremeyeceği kadar uzaklaştıklarından emin olur olmaz mektubu cebinden tekrar çıkarmış ve okumuştu.

Acele Paris'e dönün.

J. M...

"Mektubun ifadesi çok kuru" diye mırıldandı Silahşör. "Altında not da olmasa hiçbir şey anlayamayacaktım. Bereket versin bu not var."

Ve sonra mektubun kuru ifadesini unutturan ünlü notu okudu.

Not: Blois'da Kral'ın maliye memuruna uğrayın. Adınızı verin ve mektubu gösterin. İki yüz altın alacaksınız kendisinden.

"Anlaşılan, Kardinal sandığımızdan cömert" dedi Teğmen. "Bu yazısını çok sevdim doğrusu. Haydi Planchet, önce Kral'ın maliye memurunu görelim, sonra da ileri!"

"Paris'e mi Mösyö?"

"Paris'e."

Ve atlarını dörtnala kaldırdılar.

XVIII
MÖSYÖ DE BEAUFORT

İşte olup bitenler ve d'Artagnan'ın Paris'e dönmesini gerekli kılan nedenler:

Mazarin, alışkanlığı üzere, el ayak çekildikten sonra bir akşam Kraliçe'nin yanına giderken, muhafızların bulunduğu salonun önüne geldiğinde içerde yüksek sesle konuşulduğunu duymuş, gene bilinen alışkanlığıyla usulca yaklaşmış, kapıyı aralamış, aralıktan başını uzatarak konuşmaları dinlemeye başlamıştı.

Muhafızlar aralarında tartışıyorlardı ve şöyle diyordu içlerinden biri.

"Ben de diyorum ki, eğer Coysel böyle bir kehanette bulunmuşsa, bu iş olacaktır. Çünkü bana söylenenlere göre kendisi yalnız kâhin değil, aynı zamanda sihirbazmış da!"

"Deme yahu! Adam eğer arkadaşınsa, dikkat et. Çünkü hiç de iyilik etmiyorsun ona."

"Niye?"

"Hâkim önüne çıkarabilirler adamı!"

"Sihirbazları diri diri yaktıkları devir geride kaldı dostum."

"Evet ama merhum Kardinal'in Urbain Grandier'yi ateşte yakmasının üzerinden çok zaman geçmiş değil. Ben olayı çok iyi biliyorum. Yakıldığı yerde nöbet bekliyordum. Gözlerimle gördüm nasıl yandığını."

"Sevgili dostum, Urbain Grandier sihirbaz değil, bilgindi. O, gelecekten haber vermiyor, geçmişi biliyordu. Geçmişi bilmek, gelecekten haber vermekten kötüdür."

Mazarin, başını sallayarak söylenenleri onayladı ama bu kehanetin ne olduğunu öğrenmek için, bulunduğu yerde biraz daha kalmaya karar verdi.

"Ben Coysel sihirbaz değildir demek istemiyorum" diye sürdürdü konuşmasını muhafız. "Ama kehanetini önceden açıklarsa, gerçekleşmesini engellemiş olur... Söylemek istediğim bu."

"O niye o?"

"Öyledir tabii. Mesela biz ikimiz kavga etsek ve ben sana, 'Seni bir sağ, bir de ikinci bir hamleyle yıkacağım' desem, sen de savunmanı ona göre ayarlarsın doğal olarak. Coysel de Kardinal'in kulağına gidebilecek şekilde, 'Falanca günden önce, filanca mahkûm tüyecek!' diye bağırırsa, Kardinal öyle önlemler alır ki, kaçamaz mahkûm."

"Aman Tanrım!" diye araya girdi sıralardan birinde uyuklayan ama konuşulanların tek bir kelimesini bile kaçırmayan bir başkası. "Siz bu adamların kaderlerinden kaçabileceklerine ihtimal veriyor musunuz? Eğer Tanrı, Mösyö Beafort'un alnına kurtulacak diye yazmışsa, kurtulur Beaufort! Kardinal ne yaparsa yapsın, hiçbir işe yaramaz."

Mazarin bir ürperti geçirdi. İtalyan olduğundan boş inançları vardı, hemen aralarına girdi. Muhafızlar, Mazarin'i görünce sustular.

"Ne diyorsunuz siz?" diye sordu yumuşak ve okşayıcı bir ses tonuyla. "Mösyö Beaufort kaçtı mı dediniz?"

"Hayır, Monsenyör" dedi şaşıran muhafız. "Yok böyle bir şey. Ama kaçabileceği konuşuluyor etrafta."

"Kim diyor?"

"Bana bak Saint Laurent, duyduklarını anlatsana" dedi muhafızlardan biri, başka bir muhafıza dönerek.

"Monsenyör" dedi muhafız, "ben arkadaşlara, Coysel adında birinin, Mösyö Beaufort'un, alınan bütün önlemlere karşın, yortudan önce kaçacağına ilişkin bir kehanette bulunduğunu duyduğumu anlatıyordum, hepsi bu."

"Bu Coysel, hayalci, deli biri mi?" diye sordu Mazarin bir yandan gülümseye devam ederek.

"Hayır canım, ne ilgisi var?" dedi gene safça muhafız. "Bugüne kadar birçok kehanette bulundu. Sözgelimi, Kraliçe'nin erkek çocuk doğuracağını, Mösyö Coligny'nin bir düelloda Guise Dükü tarafından öldürüleceğini, Piskopos Yardımcısı'nın kardinal olacağını söylemişti. Kraliçe, yalnızca bir erkek çocuk doğurmakla kalmadı, bir ikincisini daha doğurdu; Mösyö Coligny'yi de öldürdüler."

"Evet" dedi Mazarin, "ama Piskopos Yardımcısı kardinal olmadı henüz."

"Hayır" diye karşılık verdi muhafız, "ama o da olacak Monsenyör."

Mazarin, daha takkesini başına geçirmedi, anlamında yüzünü buruşturdu. Sonra devam etti konuşmasına.

"Mösyö Beaufort kurtulacak demek size göre, öyle mi?"

"Bana göre öyle Monsenyör" dedi muhafız. "Kardinal Hazretleri beni şimdi Vincennes Şatosu komutanı Mösyö Chavigny'nin yerine ataşa kabul etmem. Ama yortudan sonra başka tabii ki..."

Büyük bir inanç kadar ikna edici bir şey yoktur, en zor inananlar bile etkilenir bundan ve Mazarin, zor inanan biri değil, daha önce de söylediğimiz gibi batıl inançları olan biriydi. Bu yüzden düşünceli bir halde ayrıldı oradan.

"Pinti herif' dedi duvara dayanmış olan muhafız, "sihirbaza inanmıyormuş gibi davrandı Saint Laurent ama bir şey anlamayasınız diye böyle yaptı. Ancak odasına kapanır kapanmaz, bu kehanetten yararlanmanın yollarını arayacaktır."

Gerçekten de Kardinal, Kraliçe'nin odasına gideceği yerde çalışma odasına döndü, Bemouin'i çağırttı ve ertesi sabah erkenden, Mösyö de Beaufort'un yanında görevlendirdiği adamın getirilmesini ve gelir gelmez de kendisini uyandırmalarını emretti.

Muhafız, farkında olmadan, Mazarin'in en hassas olduğu noktaya dokunmuştu. Mösyö Beaufort beş yıldır hapisti ve bu beş yıl boyunca, Kardinal'in, Dük'ün hapisten kaçtığını işiteceğini düşünmeden geçirdiği bir tek gün bile olmamıştı. IV. Henri'nin torununu hayatı boyunca hapiste tutmak mümkün değildi, özellikle de bu torun daha otuz yaşındaysa. Ama çıktığı zaman da, kendisini hapse attıran kişiye karşı nasıl büyük bir kin duyacaktı kim bilir... Çünkü bu kişi onu hayatının en güzel çağında, varlıklı, yiğit, şan şöhret sahibi, kadınların taptığı, erkeklerin çekindiği bir devresinde koparmıştı çevresinden. Hapishanede yaşamak her halükârda var olmamak demekti. Kardinal bu arada, Mösyö Beaufort'un korunması konusunda daha da titiz davranıyordu. Ama fabldaki o meşhur cimri gibiydi. Hazinelerinin yanında bir türlü uyuyamıyordu. Geceleri sıçrayarak yatağından fırlıyor, düşlerinde Beaufort'u kaçırdıklarını görüyordu. Derhal mahkûmla ilgili bilgi istiyor ve mahkûmun oyun oynadığını, içki içtiğini, şarkılar söylediğini ve sağlığının yerinde olduğunu öğrenince acı duyuyordu içinde. Çünkü oyun oynarken, içki içerken ve şarkılar söylerken sürekli kendisine küfür ettiğini, Vincennes'deki bu zoraki zevkleri kendisine pahalıya ödeteceğine dair yemin ettiğini düşünüyordu.

Başbakan'ın zihnini çok meşgul etmişti bu düşünce. Bu nedenle Bernouin sabah yedide kendisini uyandırmaya geldiğinde, ağzından çıkan ilk cümle şu oldu:

"Ne oldu? Mösyö Beaufort, Vincennes'den kaçtı mı yoksa?"

"Sanmam efendim" diye karşılık verdi Bernouin, "ama zaten kendisiyle ilgili haberleri alacaksınız çünkü sabah erkenden görevlendirdiğiniz La Ramée, Vincennes'den gelmiş ve aşağıda emirlerinizi bekliyor."

"Pencereleri açın ve derhal buraya alın onu" diyen Mazarin, ziyaretçiyi yatağında karşılamak üzere yastıklarını düzeltti.

Görevli subay içeri girdi. İriyarı, tombul yanaklı ve sevimli biriydi. Sakinliği Kardinal'i kuşkulandırıyordu.

"Aptal birine benziyor bu herif' dedi içinden.

Adam hiç konuşmadan kapıda bekliyordu.

"Yaklaşın Mösyö" dedi Kardinal.

Görevli, verilen emre itaat etti.

"Burada dolaşan söylentilerden haberiniz var mı?" diye sürdürdü konuşmasını Mazarin.

"Hayır efendim."

"Ben söyleyeyim o halde. Mösyö Beaufort'un Vincennes'den kaçacağı söylentileri dolaşıyor. Hâlâ kaçmadıysa tabii!"

Subay'ın yüzünde bir hayret ifadesi uyandı ansızın. Aynı anda hem küçük gözlerini hem de koca ağzını açtı. Mazarin'in şakasını sindirmek istiyordu sanki. Sonra böyle bir olasılık karşısında daha fazla ciddi kakmayarak bir kahkaha patlattı. Ve öyle bir kahkahaydı ki bu, şişman bedenindeki löp etler ateşe tutulmuş gibi oynamaya başladı.

Kardinal bu saygısızca gösteri karşısında aslında mutlu oldu ama ciddi tavrını da korudu bir yandan.

La Ramée, gülmesi bitip yaşlarla dolu gözlerini kuruladıktan sonra konuşmaları ve aşırı neşesi yüzünden özür dilemek zorunda olduğunu düşündü.

"Kaçmak ha, efendim" dedi, "kaçmak diyorsunuz değil mi? Kardinal Hazretleri, Mösyö Beaufort'un nerede olduğundan habersizler mi yoksa?"

"Biliyorum Mösyö, biliyorum. Vincennes Şatosu'nun burcunda."

"Evet efendim, odamda. Duvarları yedi ayak genişliğinde, pencerelerinde kolumun kalınlığında çapraz demir parmaklıklar bulunan odamda!"

"Mösyö" dedi Başbakan. "İnsan, sabırla bütün duvarları deler, bir saat yayıyla demir parmaklıkları kesebilir."

"Ama Kardinal Hazretleri herhalde Dük'ün yanında sekiz muhafız olduğunu, bunlardan dördünün bekleme salonunda, dördünün de yanında kaldıklarını ve hiç ayrılmadıklarını bilmiyorlar."

"Ama odasından çıkıyor, çevgen oynuyor, top oynuyor."

"Efendim, bu oyunlar mahkûmların oynamalarına izin verilmiş oyunlardır. Ama Kardinal Hazretleri isterlerse, yasaklarız."

"Hayır, hayır!" dedi mahkûmun Vincennes'den çıktıktan sonra kendisine daha fazla kin tutmasından korkan Kardinal. "Ama kiminle oynadığını bilmek isterim."

"Kardinal Hazretleri, ya muhafız subayıyla ya benimle ya da öteki mahkûmlarla oynuyor."

"Oyun sırasında duvarlara yaklaşmıyor mu hiç?"

"Efendimiz Vincennes'in duvarlarının nasıl olduğunu bilmiyorlar mı yoksa? Duvarların yüksekliği en az altmış ayaktır. Mösyö Beaufort'un bu yükseklikten atlayıp boynunu kırmak istemeyecek kadar canına düşkün olduğunu sanıyorum ben."

"Hu!" dedi yavaş yavaş huzuruna kavuşmaya başlayan Başbakan. "Aziz dostum La Ramée, yani demek istiyorsunuz ki..."

"Mösyö Beaufort kuş olup uçmadıkça, kaçamayacağından emin olabilirsiniz efendim."

"Siz her şeye rağmen dikkat edin. Kendinize fazla güvenmeyin" dedi Kardinal. "Mösyö Beaufort, Vincennes'e götürülürken muhafızlara, hapse atıldığı takdirde kaçmak için deneyebileceği kırk yol olduğunu söylemişti, unutmayın bunu."

"Efendim, bu kırk çeşit yoldan biri işe yarasaydı, şimdiye kadar çoktan kaçmış olurdu Dük" diye karşılık verdi La Ramée.

"O kadar da budala değilmiş bu herif!" diye mırıldandı Kardinal.

"Ayrıca efendimiz, galiba Mösyö Chavigny'nin Vincennes'in komutanı olduğunu da unutuyorlar galiba" diye sürdürdü konuşmasını La Ramée. "Mösyö Chavigny hiç dost değildir Mösyö Beaufort'la."

"Evet ama Mösyö Chavigny şatodan çok sık ayrılıyor."

"O olmadığı zamanlar ben varım."

"Ya siz de olmadığınızda?"

"Ben olmadığım zamanlarda da efendimizin özel görevlisi olmak için can atan bir yiğit bakıyor yerime. Ona güvenebileceğinizi söylüyorum. Kendisini göreve alalı üç hafta oluyor, bugüne kadar tek bir şeyine kızdım: Bir mahkûma çok sert davranmasına."

"Kimmiş bu vahşi?"

"Grimaud diye biri Kardinal Hazretleri."

"Siz onu Vincennes'de yanınıza almadan önce ne iş yapıyormuş?"

"Onu bana tavsiye edenin söylediğine göre taşradaymış. İnatçı davranışları yüzünden kötü bir iş yapmış ve şimdi sırtında taşıdığı Kral'ın üniformasıyla dokunulmazlığa kavuştuğundan çok mutlu."

Ramée

"Kim tavsiye etti bu adamı?"

"Grammont Dükü'nün kâhyası."

"Size göre adam güvenilir, öyle mi?"

"Bana güveneceğiniz kadar efendim."

"Geveze değil, değil mi?"

"Ne diyorsunuz siz Kardinal Hazretleri! Ben uzun süre dilsiz sandım onu. Yalnızca işaretlerle konuşup cevap veriyor. Eski efendisi böyle alıştırmış galiba."

"Peki o zaman aziz dostum La Ramée, ona deyin ki, bizim hesabımıza gardiyanlık görevini sadakatle, gerektiği gibi yerine getirirse, taşradaki

yaramazlıklarını unutacağız. Sırtına, herkesin saygı duyacağı bir üniforma geçireceğimizi söyleyin. Ayrıca üniformasının cebinde Kral'ın sağlığına kadeh kaldırmasını sağlayacak birkaç altın da bulunacak."

Başbakan bol bol vaatler vermekten çekinmezdi. Yani La Ramée'nin öve öve bitiremediği, az konuşup çok iş gören Grimaud'nun tam karşıtıydı.

Mazarin, La Ramée'ye mahkûmla ilgili başka sorular da sordu. Ne yediğini, nasıl yattığını, nasıl barındırıldığını öğrendi. Adam da ona son derece doyurucu cevaplar verince, iyice rahatladı ve izin verdi kendisine.

Başbakan, sabah saat dokuz olduğundan kalktı, kokular sürdü, giyindi ve gece gelmesine engel olan olaylar konusunda bilgi vermek amacıyla Kraliçe'nin bulunduğu bölüme geçti. Mösyö Beaufort'dan en az Mazarin kadar çekinen ve gene en az Mazarin kadar boş inançları olan Kraliçe, La Ramée'yle ilgili vaatleri birer birer yinelettirdi, yardımcısına ilişkin övgüleri de ilgiyle dinledi. Mazarin anlattıklarını bitirdiğinde, "Yazık ki Mösyö" dedi alçak sesle, "her prensin peşine bir Grimaud takamayız!"

"Sabredin" dedi İtalyanlara özgü gülümsemesiyle Kardinal, "bir gün o da gerçekleşir belki ama bu arada..."

"Evet! Bu arada?"

"Her zaman olduğu gibi önlemlerimi alacağım."

Ve bunun üzerine d'Artagnan'a, dönüşünü çabuklaştırmasını emrettiği mektubu yazmıştı.

XIX
BEAUFORT DÜKÜ, VINCENNES BURCUNDA NASIL VAKİT GEÇİRİYORDU

Mazarin'i çok korkutan, hapisten kaçma yetenekleriyle bütün Saray'ı dehşete salan mahkûmsa, ilgilileri nasıl korkuttuğunun hiç farkında değildi.

Çok sıkı korunduğunu görünce, bütün kaçma girişimlerinin boşuna olacağını kabul etmişti. Öcünü yalnızca Kardinal'e bol bol küfür edip hakaretler yağdırarak alıyordu. Hatta dizeler yazmayı bile denemişti ama çok çabuk vazgeçmişti bundan. Her şeyden önce Mösyö Beaufort, dizeler sıralamak gibi Tanrı vergisi bir yetenekten yoksundu. Hatta düzyazı bile yazamıyordu doğru düzgün. Çağının ünlü türkücülerinden Blot şöyle diyordu onun hakkında:

Bir savaş olunca parlar, gürler
Haklı olarak çekinir herkes ondan
Ama düşünme biçimini sorarsanız
Kaz palazıdır sanki

Gaston bir nutuk çekmek için
Daha az sıkıntı çeker
Beaufort niçin dilsiz acaba?
Niçin kolu yok Gaston'un?

"Ritratto dell'illustrissimo facchino Mazarini"

Böyle olunca da mahkûmun niçin küfür ve hakaretlerle yetindiği kolayca anlaşılıyor.

Beaufort Dükü, IV. Henri ve Gabrielle d'Estrées'nin torunuydu, ataları kadar iyi yürekli, yiğit, gururlu ve de Gaskonyalıydı ama kültürü kıttı. XIII. Louis'nin ölümünden sonra bir süre Saray'ın gözdelerinden ve güvenilir kişilerinden biri, daha doğrusu bir numaralı kişisi olmuş ama yerini Mazarin'e bırakmak zorunda kaldığında, geri planda kalmıştı. Bu duruma içerlediğinden ve bu konudaki duygularını yüksek sesle dile getirme patavatsızlığında bulunduğundan ertesi gün Kraliçe'nin emriyle bu hikâyenin başında ortaya çıktığını gördüğümüz ve ileride tekrar karşımıza çıkacak olan Guitaut tarafından tutuklanıp Vincennes'e gönderilmişti. Kraliçe'nin emri, Kardinal'in emriydi aslında tabii ki. Böylelikle Dük'ün yalnızca kişiliğinden ve göz diktiklerinden kurtulmuş olmakla kalmıyor, halkın sevdiği bir Prens olmasına rağmen, kimsenin onu ciddiye almamasını sağlıyorlardı. İşte Dük bu yüzden beş yıldan beri Vincennes'de, Kral soyundan birisine hiç layık olmayan burçlardan birinde, bir odada kalıyordu.

Aslında herkesin düşüncelerini olgunlaştıracak kadar uzun olan bu süre, Mösyö Beaufort'da hiçbir değişiklik yapmamıştı. Gerçekten de içeri atılan bir başkası olsa Kardinal'e meydan okumaz, Prensler'i küçümsemez, Kardinal de Retz'in dediği gibi başka alanlarda yalnız başına gitmeyi düşünür ve bu beş yıl içinde ya özgürlüğüne kavuşur ya da kendisini savunacak birlerini bulurdu. Bu tür düşüncelerin Dük'ün aklının ucundan bile geçmediği anlaşılıyordu, tam tersine, beş yıl içeride kalması içindeki başkaldırı duygularını daha da keskinleştirmiş, Mazarin de aldığı haberlerde onun kendisine duyduğu öfkenin giderek arttığını öğrenmişti.

Mösyö Beaufort şiirde başarılı olamayınca resmi denedi. Kömürle Mazarin'in hatlarını çiziyor ama bu sanat dalında da sınırlı yeteneklere sahip olduğundan portresini aslına yeteri kadar benzetemediğinden aslına uygunluğu konusunda hiç şüphe kalmaması için şunu yazıyordu altına: *Ritratto dell'illustrissimo facchino Mazarini.** Durum kendisine iletilince Mösyö Chavigny, Dük'ü görmeye geldi hemen ve vakit geçirmek için kendisine başka bir uğraş bulmasını ya da en azından yazısız portreler yapmasını rica etti. Ertesi gün oda, altları yazılı portrelerle doluydu. Mösyö Beaufort da, çocuklar gibi yasaklanan şeyler üstünde inatla duran öteki mahkûmlara benziyordu.

Mösyö Chavigny portrelerin sayısının arttığından derhal haberdar edildi. Mösyö Beaufort, bu işin kendisi için çok fazla tehlike arz etmeyeceğini

* Son derece saygıdeğer hamal Mazarini'nin portresi –ed.n.

çok iyi bildiğinden odasını tam bir sergi yerine dönüştürmüştü. Kale komutanı bir şey söylemedi bu sefer, ne var ki Mösyö Beaufort'un bir gün, top oynamak için dışarı çıkmasından yararlanarak bütün resimleri süngerle sildirdi, sonra da tutkallı boyayla boyattı her tarafı.

Mösyö Beaufort, yeni tuvaller sağladığı için teşekkür etti Mösyö Chavigny'ye. Bu sefer de odasını bölmelere ayırdı ve her bir bölmeyi Kardinal'in yaşamının belli bir kesitine ayırdı. İlkinde kendini beğenmiş muhteşem Mazarin, bir zamanlar kendisine uşaklık ettiği Kardinal Bentivoglio'dan dayak yerken gösterilecekti. İkincisinde, burnu büyük, eşsiz Mazarin, *Ignace de Loyola* adlı trajedide Loyola rolünde gösterilecekti. Üçüncüsünde burnu büyük, eşsiz Mazarin, Chavigny'nin altında sandığı Başbakanlık koltuğunu çekerken betimlenecekti. Dördüncü ve sonuncu bölümde de burnu büyük, eşsiz Mazarin, XIV. Louis'nin hizmetkârı La Porte'un getirdiği çarşafları reddedip, Fransa Kralı'nın üç ayda bir çarşaf değiştirmesinin yeterli olduğunu söylerken çizilecekti.

Aslında iddialı ve büyük kompozisyonlardı bunlar ve mahkûmun yeteneklerini aşıyordu. Bu nedenle o da yalnızca çerçeveleri çizip yazıları yazmakla yetindi.

Ama Mösyö Chavigny'nin duyarlığının harekete geçmesi için çerçeveler de yeterli geldi. Dük'e haber gönderdi ve tasarladığı bu tablolardan vazgeçmediği takdirde kendisini engellemek için her türlü imkândan yoksun bırakacağını bildirdi. Mösyö Beaufort'sa gönderdiği yanıtta orduda ilerlemesi için fırsat verilmediğini, resimde isim yapmak istediğini, bir Bayard ya da Trivulce olamayacağına göre Michelangelo ya da Raffaello olmak istediğini belirtti.

Mösyö Beaufort'un avluda dolaşmaya çıktığı bir gün, odasındaki ateşi, kömürleri, külleri alıp götürdüler ve Dük odasına döndüğünde kalem olarak kullanabileceği bir şey bulamadı.

Dük küfürler etti, öfkeden deliye döndü, bağırdı, çağırdı. Kendisini Puylaurens, Mareşal Ornano ve Vendôme'un Başpapazı gibi öldürmek istediklerini söyledi. Chavigny verdiği yanıtta, ancak bu desenden vazgeçeceğine ve yalnızca tarihsel tablolarla yetineceğine dair söz verdiği takdirde, odun ve odun yakmak için diğer gereçleri vereceğini bildirdi. Mösyö Beaufort söz vermek istemedi ve kışın geri kalan bölümünü ateşsiz geçirdi.

Gene bir başka dışarı çıkışında yazılar da kazındı ve oda çırılçıplak, bembeyaz kaldı.

Mösyö Beaufort, bunun üzerine bir gardiyandan Pistache adlı bir köpek satın aldı. Hapishane mevzuatında, mahkûmların köpek sahibi olma-

larını engelleyen bir kayıt olmadığından Chavigny, köpeğin sahip değiştirmesine bir şey demedi. Mösyö Beaufort artık köpeğiyle saatlerce baş başa kalabiliyordu. Chavigny, onun bu süre içinde hayvanı eğittiğini sezinliyordu ama bu eğitimin gelişme yönü konusunda bir bilgisi yoktu. Mösyö Beaufort, Pistache'ın, yeterli eğitimi aldığından emin olunca, bir gün odasında gösteri düzenledi ve Mösyö Chavigny'yle birlikte Vincennes'deki bütün subayları davet etti. Davetliler geldiler; içerisi, Mösyö Beaufort'un bulabildiği kadar mumla donatılmıştı. Ve gösteri başladı.

Beaufort, duvardan söktüğü bir parça alçıyla odanın ortasına, ip niyetine bir çizgi çizmişti. Pistache, sahibinin emriyle çizgiye geçti, art ayaklarının üstünde dikilerek, ön ayaklarının arasına aldığı, giysilerin tozunu vurarak almaya yarayan bir sopayla bir ip cambazı gibi, adeta düşmemeye çalışarak ve dengesini yitirip, tekrar sağlar gibi yaparak yürümeye başladı. Çizginin üstünde birkaç kez aşağı yukarı gidip geldikten sonra sopayı Mösyö Beaufort'a uzattı ve bir kez de sopasız yineledi aynı hareketi.

Seyirciler hararetle alkışladılar zeki hayvanı.

Gösteri üç bölüme ayrılmıştı. Birincisi tamamlandı, ikincisine geçildi.

Önce saatin söylenmesi gerekiyordu.

Mösyö Chavigny saatini gösterdi Pistache'a. Altı buçuktu saat.

Pistache ayağını altı kez kaldırıp indirdi, yedincisinde havada kaldı ayağı. Bundan daha güzel ifade edilemezdi saat. Bir güneş saati bile daha iyi yapamazdı bu işi çünkü güneş saatleri ancak bulutsuz havalarda işe yarar.

Sonra sıra, Fransa'nın bütün hapishaneleri içinde en iyi zindancının kim olduğunu bulmaya geldi.

Köpek üç kez dolandı odayı ve sonunda saygılı bir tavırla Mösyö Chavigny'ye yaklaştı, ayaklarının dibine yattı.

Mösyö Chavigny bu şakayı önce hoş karşıladı, dişlerini göstererek zoraki gülümsedi. Ama gülümsemesi bitince dudaklarını ısırıp kaşlarını çattı.

Mösyö Beaufort, son olarak Pistache'a, çözümü gerçekten zor olan şu soruyu sordu: Dünyanın bilinen en büyük hırsızı kimdir?

Pistache tekrar şöyle bir dolandı odada ama kimsenin önünde durmadan, kapıya doğru yöneldi, kapıyı tırmalamaya ve yakınma sesleri çıkarmaya başladı.

"Görüyor musunuz beyler?" dedi Mösyö Beaufort. "Hayvan, aradığını içeride bulamadığından dışarı çıkmak istiyor. Ama rahat olun siz, cevabı öğrenmekten mahrum olmayacaksınız, Pistache!" diye devam etti Beaufort. "Gel buraya." Köpek emre itaat etti ve Dük şu soruyu sordu:

"Dünyanın bilinen en büyük hırsızı Paris'e cebinde yirmi lirayla gelen ve şimdi on milyonu olan Kral'ın sekreteri Le Camus müdür?"

Köpek, hayır der gibi başını salladı.

"Peki o zaman, oğlu Thoré'yi evlendirirken üç yüz bin lira bağışlayan, ayrıca yanında Tuileries'nin kulübe, Louvre'un da gecekondu gibi kaldığı bir konak hediye eden Levazım Başkanı d'Emery mi?"

Köpek gene hayır der gibi başını salladı.

"O da değil, demek!" dedi Dük. "İyice bir düşünelim bakalım bu meseleyi: Sakın kendini beğenmişlerin şahı Mazarini di Piscina olmasın!"

Köpek sekiz on kez başını sallayıp, evet demek istediğini belirtti çırpınarak.

"Görüyorsunuz beyler" dedi Beaufort odasında bulunan ve artık gülmek şöyle dursun, dudaklarını bile oynatmaya cesaret edemeyen davetlilere. "Burnu büyük, eşsiz Mazarini di Piscina, dünyanın bilinen en büyük hırsızıymış. En azından Pistache böyle düşünüyor. Şimdi başka bir numaraya geçelim. Beyler!" diye devam etti Beaufort sessizlikten yararlanarak. "Üçüncü bölüme geçiyoruz şimdi. Hepiniz hatırlarsınız, Guise Dükü, güzeller güzeli ilan ettiği Matmazel de Pons için Paris'in bütün köpeklerine susta durmayı öğretmişti. Ama hiç de önemli bir hüner değildi bu çünkü köpekler emirlere kayıtsız şartsız itaat ediyordu. Kimin için susta duracakları, kimin için durmayacakları konusunun farkında değillerdi. (Mösyö Beaufort, önünde susta duracakları insanların kim olduğu köpekler için fark etmiyordu, demek istiyordu.) İşte Pistache şimdi sizlere ve saygıdeğer komutana hemcinslerinden ne kadar farklı olduğunu kanıtlayacak. Mösyö Chavigny, lütfen bastonunuzu verir misiniz bana?"

Chavigny bastonunu Mösyö Beaufort'a uzattı.

Mösyö Beaufort bastonu bir ayak yüksekliğinde ve yere yatay olarak tuttu.

"Pistache, Madam de Montbazon için susta durur musun lütfen?"

Herkes gülmeye başladı: Mösyö Beaufort'un, tutuklandığı sırada, Madam de Montbazon'un âşığı olduğunu herkes biliyordu.

Pistache, kolayca ve neşeyle bastonun üstünden atlayıp susta durdu.

"Bana sorarsanız" dedi Mösyö Chavigny, "Pistache da Matmazel Pons için susta duran öteki köpeklerden pek farklı davranmıyor."

"Bir dakika" dedi Beaufort. "Pistache, Kraliçe için susta durur musunuz?"

Ve bastonu yerden altı parmak yükseğe kaldırdı.

Pistache bastonun üzerinden saygılı bir halde geçip susta durdu gene.

"Pistache" diye devam etti Beaufort ve bastonu altı parmak daha yükseltti, "şimdi de Kral için susta durun."

Pistache gerildi, o yüksekliğe karşın, bastonun üstünden süzüldü ve susta durdu.

"Şimdi lütfen dikkat gösterin, beyler" dedi Beaufort ve bastonu yere indirdi. "Pistache, kendini beğenmişlik konusunda bir eşi daha olmayan Mazarini di Piscina için susta durun."

Ve Pistache arkasını döndü asaya.

"Ne demektir bu?" dedi Mösyö Beaufort ve Pistache'ın kuyruğundan başına doğru bir yarım daire çizdi, sonra gene uzattı bastonu ve "Atla bakayım!" dedi.

Ama köpek ilkindeki gibi, gene çevresinde yarım daire çizerek arkasını döndü bastona.

Mösyö Beaufort aynı hareketi ve aynı sözleri yineledi ama köpeğin sabrı iyice taştı artık, öfkeyle bastona saldırdı, kaptı ve dişleriyle ezdi onu.

Mösyö Beaufort hayvanın çenesini tuttu, bastonu kurtardı ciddi bir gayretle ve özür dileyerek Mösyö Chavigny'ye uzattı. Daha sonra gecenin sona erdiğini bildirdi. Ama üç ay sonra başka bir toplantıya katılmak isterlerse eğer, yeni numaralar öğrenecekti köpek büyük olasılıkla.

Pistache üç gün sonra zehirlenmiş olarak bulundu.

Köpeği kimin zehirlediğini araştırdılar tabii ki ama tahmin edeceğiniz gibi bulamadılar suçluyu. Mösyö Beaufort bir mezar yaptırttı Pistache'a ve taşına şunları yazdırdı:

"Gelmiş geçmiş en zeki köpek Pistache burada yatıyor."

Bu övgüye karşı kimse bir şey diyemezdi tabii. Mösyö Chavigny de engelleyemedi Mösyö Beaufort'u.

Ne var ki, kendisine karşı kullanacakları zehri önce köpeğinin üzerinde denediklerini söylemeye başladı uluorta. Bir gün yemekten sonra karnının ağrıdığını ileri sürerek yatağına girdi, Mazarin'in yemeğine zehir attırdığını söyledi.

Bu yeni numara Başbakan'ın kulağına kadar gitti ve çok endişelendirdi onu. Vincennes Şatosu'nun burcu tehlikeli bir yer olarak bilinirdi. Madam Rambouillet, içinde Puylaurens, Mareşal Orlano ve Vendôme Başpapazı'nın can verdikleri odanın ağırlığınca arsenik ettiğini söylemişti şaka yollu ve bu sözü pek tutulmuştu. Bunun üzerine şarabı ve etleri denetlenmeden mahkûma yiyecek verilmemesini emretti. Ve işte özel görevli La Ramée, yanına çeşnici olarak bu sırada kondu.

Öte yandan Mösyö Chavigy de zavallı köpeğin canını vererek ödediği küstahlıkları, kesinlikle bağışlamıyordu. Chavigy, Mazarin'in adamıydı, hatta ve hatta oğlu olduğu konusunda söylentiler dolaşıyordu etrafta, bu nedenle acımasız olması gerekiyordu. Maraza çıkarmak için üstüne

gitmeye başladı Mösyö Beaufort'un. O zamana kadar kullanmasına izin verilen çelik bıçakları ve gümüş çatalları kaldırttı, gümüş bıçaklar ve tahta çatallar verdi. Mösyö Beaufort da şikâyet etti hemen tabii ki. Mösyö Chavigny verdiği yanıtta Mazarin'in, Madam Vendôme'a, oğlunun yaşamının sonuna kadar Vincennes'de kalacağını haber vermesi üzerine, bu umut kırıcı haber karşısında intihara kalkışabileceğinden endişe ettiği için bu emri verdiğini hatırlattı. Mösyö Beaufort, on beş gün sonra top oynamaya giderken geçtiği yolun iki kenarına parmak kalınlığında fidanlar dikildiğini gördü. Bunların ne olduğunu sorunca, ileride yolun gölgelenmesine yarayacakları yanıtını aldı. Nihayet bir sabah bahçıvan yanına gelip, güya hoşuna gidecek bir haber veriyormuş gibi, kendisi için kuşkonmaz fidanları dikildiğini haber verdi. Ama hepimiz biliriz ki bugün dört yılda yetişen kuşkonmaz, bahçeciliğin geri olduğu o dönemde ancak beş yılda yetişirdi. Bu sözde incelik çok kızdırdı Mösyö Beaufort'u.

Bunun üzerine Mösyö Beaufort, bildiği kırk hapisten kaçış çaresinden birine başvurmayı düşündü ve en kolayını denedi önce: La Ramée'yi satın almak! Ne var ki bu çok özel göreve gelebilmek için on beş bin *écu* veren La Ramée işine çok bağlıydı. Bu nedenle, mahkûmla anlaşacağına gidip Mösyö Chavigny'ye bildirdi durumu. Chavigny, Beaufort'un odasına sekiz kişi koydu, nöbetçileri iki, devriyeleri üç katına çıkardı. Prens o andan itibaren bir yerden bir yere giderken tiyatro oyunlarındaki krallara döndü; dört kişi önünde, dört kişi arkasında yürüyordu. Ayrıca yanlarında yürüyenler de vardı.

Prens önce eğlence gibi gördüğü bu çok sıkı önlemlere çok güldü. "Aman ne kadar eslendiriyor bu beni"(Aslında Prens, eğlendiriyor demek istiyordu ama bilindiği gibi her zaman söylemek istediği şeyi söylemezdi) deyip durdu. Ayrıca şunları söyledi: "Bana lütfettiğiniz şereflerden kurtulmam için otuz dokuz çarem daha var ayrıca!"

Ama sonunda sıkmaya başladı bu eğlence. Prens tam altı ay geçirdi gevezelikle. Ve altı ayın sonunda kendisi oturunca oturan, kalkınca kalkan, durunca duran sekiz kişinin yanından hiç ayrılmadığını görünce, kaşlarını çatıp gün saymaya başladı.

Bu yeni önlemler Kardinal'e karşı nefretini daha da biledi. Dük sabahtan akşama kadar küfürler ediyor ve bunlar Başbakan'ın kulağına kadar gidiyordu. Dehşet verici şeylerdi bunlar. Vincennes'de olup biten her şeyi çok iyi bilen Mazarin gene de boynuna kadar indiriyordu takkesini.

Prens bir gün gardiyanları bir araya topladı ve özdeyişlerle geçen konuşma güçlüğüne rağmen, önceden hazırlanmış şu nutku okudu:

"Beyler, IV. Henri'nin torunlarından birinin böyle hakaret ve alçaklara (alçaklıklara demek istiyordu) hedef olmasına ses çıkarmayacak mısınız? Dedemin söylediği gibi içine tükürdüğümün kaderi, bir zamanlar Paris'te, neredeyse tek hükmeden kişi bendim, biliyor musunuz bunu siz? Bir tam gün Kral'la veliahtı ben korudum. O dönemde Kraliçe bana sürekli övgüler yağdırır, ülkenin en onurlu kişisi olduğumu söylerdi. Saygıdeğer burjuvalar, çıkartın beni dışarı şimdi bakalım. Louvre'a gidip kafasını kopartayım Kardinal'in, sizler de muhafızlarım olursunuz. Söz veriyorum, hepiniz yüksek aylıklar alan subaylar olacaksınız. İçine tükürdüğümün kaderi! Haydi yürüyün, ileri!"

Ama ne kadar dokunaklı olursa olsun, IV. Henri'nin nutuk söylemedeki gücü bu taş kalpli insanları hiç etkilememişti. Dük durumu görünce, hepiniz alçak ve korkaksınız diye bağırdı ve tabii ki bir sürü amansız düşman daha kazandı böylece.

Mösyö Chavigny arada bir kendisini görmeye geldiğinde –haftada iki üç kez– fırsattan yararlanıp tehdit ediyordu onu.

"Söyleyin bakalım Mösyö, günün birinde Parisliler ellerinde tüfekler ve kılıçlarla beni kurtarmaya gelirlerse eğer, ne yapacaksınız?"

"Efendim" diye karşılık verdi saygıyla eğilerek Chavigny, "burçlarda yirmi topum, depolarda da otuz bin atımlık barutum var. Hepsini topa tutarım elimden geldiğince."

"Evet ama barutunuz tükenince kaleyi ele geçirirler ve sonra da ben sizi asmalarına izin vermek zorunda kalacağım. Tabii ki çok üzüntü duyacağım bundan."

Dük bu sefer, çok kibar bir tavırla selamladı Mösyö Chavigny'yi.

"Ama efendim, şu da var ki" diye devam ediyordu Chavigny, "kale kapısından ilk isyancı geçer geçmez ya da eğer birisi kale tabyalarına dalarsa, gene çok üzüntü duymakla birlikte sizi öldürmek zorunda kalacağımı bildiririm. Çünkü bana emanet ettiler sizi: Ölü ya da diri burada tutmak zorundayım."

Ve tekrar selamlıyordu Altesleri'ni.

"Evet" diyerek alıyordu sözü Prens, "şu var ki, bu yiğitler buraya Giulio Mazarin'i astıktan sonra gelecekleri için bana pek dokunamayacaksınız ve Parisliler'in sizi kollarınızdan ve bacaklarınızdan dört ata bağlayıp parçalayabilecekleri korkusuyla öldüremeyeceksiniz beni. Atların parçalaması, asılmaktan beterdir, bilirsiniz."

Bu acı tatlı şakalar on dakika, on beş dakika, en çok yirmi dakika sürüyor ve hep şöyle bitiyordu:

Mösyö Chavigny kapıya dönüp, "Hey, La Ramée!" diye sesleniyordu.

La Ramée içeri giriyordu.

Chavigny şöyle sürdürüyordu konuşmasını:

"La Ramée, Mösyö Beaufort size emanet. Ona adına ve mertebesine layık biçimde davranın ve bu amaçla hiç gözden uzak tutmayın."

Daha sonra çok kızdığı zamanlarda yaptığı gibi Prens'i alaycı bir nezaketle selamlayıp çıkıyordu.

Bu yüzden La Ramée, Dük'ün ebedi gardiyanı, can yoldaşı, gölgesi olmuştu. Ancak şunu de söylemek gerekir ki neşesi, sohbeti, top oynarken gösterdiği ustalık, içkiciliği ve aslında temiz kalpli şeytan gibi biri oluşuyla La Ramée'nin refakati, Dük için yorgunluktan çok bir eğlence oluyordu. Prens için tek kusuru, satın alınmasının imkânsızlığıydı.

Ancak La Ramée için durum hiç de aynı değildi. Böyle önemli bir mahkûmla sürekli birlikte olmaktan onur duymuyor değildi. IV. Henri'nin torunuyla birlikte yaşamak zevkliydi ama arada sırada ailesini ziyarete gitme zevkinin yerini de tutmuyordu doğrusu.

İnsan hem Kral'ın iyi bir özel hizmetkârı olabilir hem de iyi bir koca ve aile babası olarak kalabilirdi pekâlâ. La Ramée de karısını ve çocuklarını tapar gibi seviyor ama kendisini ziyarete geldiklerinde onları ancak hendeklerin öbür tarafından görebiliyor, babalık ve kocalık duygularını ancak böyle doyurabiliyordu. Bu işkenceye dayanmak hiç kolay değildi kuşkusuz ve La Ramée kusursuz olduğuna inandığı sağlığının nedeni olarak gördüğü iyimserliğinin böyle bir düzene dayanamayacağını düşünüyordu ister istemez. Özellikle de Mösyö Beaufort ve Mösyö Chavigny arasındaki ilişkiler gittikçe gerginleşip birbirlerini neredeyse hiç görmemeye başladıklarında, bu inancı daha da pekişti. La Ramée sorumluluğunun daha da arttığını hissetti ve işte bu sırada yukarıda açıkladığımız nedenlerle rahatlamak için çareler ararken, dostu Mareşal Grammont'un kâhyasının, kendisine bir yardımcı verebileceği imasını coşkuyla karşıladı. Hemen Mösyö Chavigny'ye anlattı durumu, o da söz konusu kişi işine gelirse buna hiçbir itirazı olamayacağını söyledi.

Grimaud'nun fiziksel ve ruhsal portresini çizmenin okurlarımıza bir yararı olacağını sanmıyoruz. Umarız bu kitabın birinci bölümünü unutmamışlardır ve dolayısıyla bu saygın kişinin kesin bir anısı kalmış olmalıdır zihinlerinde. Ondaki tek değişiklik aradan yirmi yıl geçmiş olmasıydı yalnızca. Grimaud, bu yirmi yıl içinde biraz daha sessiz ve daha asık yüzlü biri olmuştu, o kadar, hem de Athos, ruhunda meydana gelen değişiklikten sonra, ona daha çok konuşma izni verdiği halde...

Ne var ki o zamana kadar Grimaud susalı on iki, on beş yıl olmuştu ve on iki, on beş yıllık bir alışkanlık insanda neredeyse ikinci bir kişilik olur.

XX
GRIMAUD İŞE GİRİYOR

Grimaud, Vincennes'e kendisine avantajlar sağlayan bir dış görünüşle başvurdu. Mösyö Chavigny insanın içini bir bakışta okuduğunu söyler ve bununla pek böbürlenirdi. Bu açıdan gerçekten Kardinal Richelieu'nün oğlu olduğunu düşünmek mümkündü. Arkası gelmeyen bir iddiaydı bu. Göreve talip olan adamı dikkatle inceledi, Grimaud'nun birbirine çok yakın kaşlarını, ince dudaklarını, gaga burnunu ve çıkık elmacık kemiklerini olumlu işaretler olarak kabul etti. Adamla konuşurken yalnızca on iki sözcük sarf etti, Grimaud da dört sözcükten oluşan bir karşılık verdi.

"İşte aklı başında bir oğlan, ben de öyle düşünmüştüm zaten" dedi Mösyö Chavigny. "La Ramée'yi görün ve işe alınmanızda benim açımdan bir sakınca olmadığını bildirin kendisine."

Grimaud topuklarının üstünde sert bir dönüş yaptı, gittiği La Ramée'nin karşısında çok daha sıkı bir denetimden geçti. La Ramée'nin titiz davranmasının nedeni, Chavigny'nin kendisine güvendiğini bilmesiydi ve dolayısıyla o da Grimaud'ya güvenmek istiyordu.

Grimaud, bir özel görevliyi hayran bırakabilecek bütün yeteneklere sahipti. Belki ancak dörtte bir oranında karşılık alabildiği bir yığın sorudan sonra tanık olduğu ketumluk çok hoşuna gitti La Ramée'nin, sevinç içinde ellerini ovuşturdu ve işe kabul etti Grimaud'yu.

"Görevim ne?" diye sordu Grimaud.

"Göreviniz şu: Mahkûmu hiçbir zaman yalnız bırakmayacaksınız, kesici, delici bir alet bulundurmasına izin vermeyeceksiniz, dışarıdaki insanlarla işaretlerle konuşmasını, ayrıca gardiyanlarıyla uzun süre konuşmasını engelleyeceksiniz."

"Bu kadar mı?" dedi Grimaud.

"Şimdilik bu kadar. Yeni koşullar ortaya çıkarsa yeni önlemler alırız."

"Tamam" dedi Grimaud.

Daha sonra Mösyö Beaufort'un yanına girdi.

Bu sırada Dük yeni uzatmış olduğu sakalını ve saçlarını tarıyordu. Amacı, sefil bir görünümle Mazarin'i kızdırmaktı. Ama aradan birkaç gün geçtikten sonra bulunduğu burçtan dışarı bakarken, bir arabada, anılarını her zaman yüreğinde taşıdığı Madam Montbazon'u görür gibi olduğundan, ona Kardinal'e göründüğü gibi görünmek istememişti. Sevgilisini belki bir daha görme olasılığına karşı bir kurşun tarak istemiş ve bu isteği de yerine getirilmişti.

Prens bütün kumrallar gibi hafif kızıl sakallı olduğundan kurşun bir tarak istemişti. Dolayısıyla taranırken, bir yandan da boyar gibi oluyordu sakalını.

Grimaud içeri girdiğinde, Dük'ün masasına koyduğu tarağı gördü. Kendisini eğilerek selamladıktan sonra tarağı aldı.

Prens hayretle baktı bu tuhaf adama.

Grimaud tarağı cebine koydu.

"Hop, hop, ne oluyor?" dedi Beaufort. "Nereden çıktı bu?"

Grimaud hiçbir şey söylemeden ikinci bir selam daha verdi ve çıktı.

"Dilin yok mu senin?" diye bağırdı Prens.

Grimaud, başıyla hayır anlamında bir işaret yaptı.

"Kimsin sen peki? Emrediyorum, söyle."

"Gardiyan" diye karşılık verdi Grimaud.

"Gardiyan mı!" diye bağırdı Prens. "Bir bu darağacı kaçkını eksikti koleksiyonumda zaten. Hey La Ramée, kimse yok mu, baksanıza!"

La Ramée koşarak geldi. O da Grimaud'ya güvendiğinden Paris'e gitmeye hazırlanıyordu, avluya inmişti dolayısıyla. Çağrıldığını işitince suratını asarak yukarı çıktı.

"Buyurun Prens Hazretleri" dedi.

"Tarağımı alıp cebine koyan bu rezil kim?"

"Muhafızlarınızdan biri efendim, çok yeteneklidir kendisi. Mösyö Chavigny ve ben gibi, siz de takdir edeceksiniz onu, öyle umuyorum."

"Tarağımı neden alıyor?"

"Öyle ya" dedi La Ramée, "niçin aldınız Prens Hazretlerinin tarağını?"

Grimaud tarağı cebinden çıkardı, parmaklarını dolaştırdı üstünde, daha sonra tarağın kalın dişlerini işaret ederek tek bir sözcük söyledi:

"Delici!"

"Doğru" dedi La Ramée.

"Ne diyor bu hayvan herif?" dedi Prens.

"Kral'ın, Dük Hazretlerinin her türlü delici aleti yanında bulundurmasını yasakladığını söylüyor."

"Ah öyle mi!" dedi Prens. "Delirdiniz mi siz La Ramée? Kendiniz vermediniz mi bu tarağı bana?"

"Yanılmışım demek ki efendim. Bu tarağı size vermekle, bana verilen talimatlara uymamışım."

Prens, tarağı La Ramée'ye geri veren Grimaud'ya ters ters baktı.

"Bu tuhaf herif çok canımı sıkacak galiba" diye homurdandı Dük.

Gerçekten de hapishanelerde belirsiz, bulanık şeyler hissetmez mahkûmlar. İnsanlar, her şey, dostunuzdur ya da düşmanınızdır, o kadar.

Grimaud

Ya seversiniz onları ya da nefret edersiniz onlardan. Ne var ki bu duyguları genellikle içgüdü düzenler. Buna göre Grimaud, daha ilk görüşmede Mösyö Chavigny ve La Ramée'ye sempatik gelmişse, bu demekti ki, onların gözündeki yetenekleri, mahkûmun gözünde kusurdu. Mösyö Beaufort'un hiç hoşuna gitmiyordu bunlar.

Grimaud daha ilk günden mahkûmla arasındaki bütün köprüleri atmak niyetinde değildi. Onun ihtiyacı olan şey ani bir nefret değil, sürekli ve dirençli bir kindi.

Ve yemekten dönüp Dük'ün yanındaki görevlerini devralan dört muhafıza yerini bırakarak çekildi.

Öte yandan Dük de çok önemsediği yeni bir gösteri için hazırlıklarını sürdürüyordu. Ertesi günkü yemekte yengeç istemişti. İçlerinden en güzelini odanın ortasında asmak için darağacı kurma planları yapıyordu. Yengeçlerin, piştikten sonra alacakları kırmızı renkle neyi ima edeceklerini herkes kolayca anlayacaktı. Mazarin'i, gerçekten asılacağı günü beklerken şimdiden öfkelendirmiş olacağından çok mutlu olacaktı. Sallandırdığı yalnızca bir yengeç olduğundan, kimse bir şey diyemezdi bu oyuna.

Gününü bu gösterinin hazırlıklarıyla geçirdi. Zaten hapishanede insanlar çocuklaşırlar, kaldı ki Dük'ün kişiliği de çok yatkındı çocuklaşmaya. Her zaman yaptığı gibi dolaşmaya çıktı, amacı için kullanabileceği birkaç dal kopardı ve uzun araştırmalardan sonra bir de cam parçası buldu. Çok mutlu oldu. Odasına dönünce hemen mendilini çıkarıp yırttı.

Bu ayrıntıların hiçbiri Grimaud'nun gözünden kaçmamıştı.

Darağacı hazırdı ertesi sabah ve Dük, odanın orta yerine dikmek amacıyla, uçlarından birine cam parçasıyla sürtüyordu.

La Ramée de, belki çocuklarına yeni bir oyuncak keşfeden bir baba merakıyla Dük'ü seyrediyordu. Dört gardiyanın yüzlerindeyse o çağda olduğu gibi bugün de askerlerin anlamsız ifadelerinden ve şaşkınlıktan başka bir şey yoktu.

Dük darağacının dibini yontmayı henüz tamamlamadan cam parçasını yere bıraktığı sırada Grimaud içeri girdi. Mösyö Beaufort, ipi karşı uca bağlamak için yere bırakmıştı cam parçasını.

Kafasını kaldırdı ve bir gün önceki nefretinin izlerini taşıyan bakışlarla süzdü Grimaud'yu ama aklı fikri yeni buluşunda olduğundan pek de üstünde durmadı.

İlmiği hazırladıktan sonra, içinde yengeçlerin bulunduğu tabağa bir göz attı, en alımlısını gözüne kestirdi ve cam parçasını almak için geri döndü. Ancak cam parçası yok olmuştu.

"Kim aldı cam parçasını?" diye sordu kaşlarını çatarak.

Grimaud camı kendisinin aldığını belirten bir işaret yaptı.

"Ne? Gene mi sen? Niye alıyorsun peki?"

"Doğru ya" diye araya girdi La Ramée. "Niçin aldınız Dük Hazretleri'nin cam parçasını?"

Camı elinde tutan Grimaud, parmağıyla okşadı, kenarını gösterdi ve:

"Kesici!" dedi.

"Doğru, efendim" dedi La Ramée. "Görüyorsunuz, ne değerli bir delikanlı almışız işe!"

"Mösyö Grimaud" dedi Dük, "sizin iyiliğiniz için hatırlatıyorum, şu sıralar pek yaklaşmayın bana!"

Grimaud selam verip, odanın bir köşesine çekildi.

"Şşşt! Prens Hazretleri!" dedi La Ramée. "Siz bana verin şu küçük darağacınızı, ben keseyim çakımla."

"Siz mi keseceksiniz?" dedi gülerek Beaufort.

"Evet, ben! İstediğiniz bu değil mi?"

"Evet, doğru" dedi Prens. "Böylesi daha güzel olur. Alın bakalım sevgili dostum La Ramée."

Prens'in bu sevincinden pek bir şey çıkaramayan La Ramée, darağacının dip tarafını ustalıkla kesti.

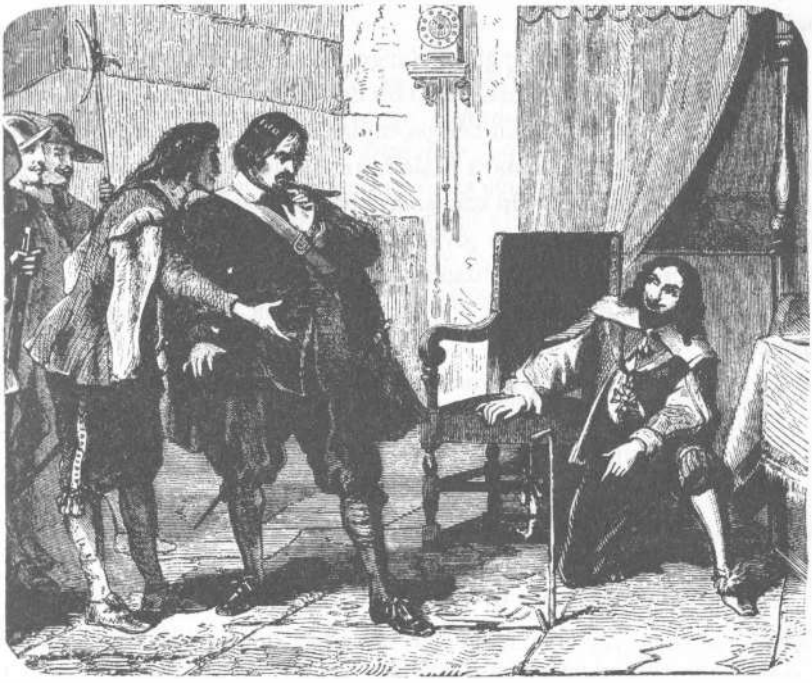
"Tamam" dedi Prens, "şimdi ben darağacını boylayacak olanı alırken, siz yerde delik açın."

La Ramée, bir dizinin üstüne çöküp yeri kazdı.

Bu sırada Dük de yengeci ipe geçiriyordu.

Sonra kahkahalar atarak odanın ortasına dikti darağacını.

Neye güldüğünün pek farkında olmasa bile La Ramée de güldü. Gardiyanlar da koro halinde eşlik ettiler ona.

Gülmeyen Grimaud'ydu yalnızca.

La Ramée'ye yaklaştı, ipin ucunda dönüp duran yengeci göstererek "Kardinal!" dedi. "Altes Beaufort Dükü tarafından asılan Kardinal!" diyerek daha yüksek sesle bir kahkaha attı Prens. "Ve Kral'ın özel görevlisi Jacques Chrysostome la Ramée'yle birlikte."

La Ramée çığlıklar atarak darağacına doğru koştu ve söküp çıkardı yerinden, ayaklarıyla paramparça ettikten sonra pencereden dışarı attı. Öylesine kendinden geçmişti ki aynı şeyi yengece de yapacakken Grimaud tarafından engellendi.

"Tadı güzeldir" dedi.

Ve alıp cebine koydu yengeci.

Bu sahne Prens'in o kadar hoşuna gitmişti ki, Grimaud'yu bu davranışından dolayı neredeyse bağışladı. Ama günün daha geç saatlerinde gardiyanın gerçek niyetinin kötü olduğu aklına gelince, ona karşı içinde birikmiş olan kin ve nefret duyguları daha da arttı.

Her şeye rağmen bu yengeç hikâyesi, La Ramée'yi büyük bir umutsuzluğa düşürmekle birlikte büyük yankı uyandırdı kalede, hatta dışarıya kadar sızdı. Aslında Mazarin'den nefret eden Mösyö Chavigny iyi niyetle olayı birkaç arkadaşına anlattı, onlar da bir anda bütün kente yayılmasını sağladılar.

Sonuç olarak Dük birkaç güzel gün geçirdi ve oyalandı.

Gardiyanlar arasında güzel yüzlü bir delikanlı dikkatini çekmişti Mösyö Beaufort'un. Grimaud'dan her geçen dakika ne kadar nefret ediyorsa, ondan da o kadar hoşlanmaya başlamıştı. Bu delikanlıyı bir gün yalnız yakalayınca, bir köşeye çekip konuşmaya başladı kendisiyle ve tam o anda Grimaud girdi içeri, ikisine de şöyle bir baktı, sonra saygılı bir tavırla yanlarına sokuldu ve askeri kolundan tuttu.

"Ne istiyorsunuz benden?" diye sordu Prens hiç de nazik olmayan bir üslupla.

Grimaud gardiyanı itip kakarak sürükledi ve kapıyı göstererek:

"Gidin" dedi.

Asker itaat etti.

"Aman Tanrım!" diye bağırdı Dük. "Katlanamıyorum artık size, acısını çıkartacağım ama merak etmeyin."

Grimaud bir kez daha saygıyla selam verdi.

"Pislik, ispiyoncu!" diye devam etti Prens. "Kendi ellerimle boğacağım seni."

Grimaud gerilerken bir kez daha saygıyla selamladı kendisini.

"Hem de" diye sürdürdü konuşmasını Prens, "hem de şimdi, daha fazla gecikmeden yapacağım bu işi, anladın mı?"

Ellerini gererek Grimaud'ya doğru uzattı. Grimaud gardiyanı dışarı ittikten sonra kapıyı örttü.

Ve neredeyse hemen sonra Dük'ün iki elinin çelik pençeler gibi omuzlarına yapıştığını hissetti ama yardım isteyeceği ya da kendisini savunacağı yerde, parmağını dudaklarına götürüp, tatlı bir tebessüm ve alçak sesle, "Şşşt!" dedi.

Grimaud'nun bir hareket yapması, gülmesi ya da konuşması o kadar az görülürdü ki, Dük birden kalakaldı yerinde.

Durumdan yararlanan Grimaud ceketinin astarından küçük ve çok hoş bir zarf çıkardı. Zarfta soylulara ait bir de mühür vardı. Bu zarf uzun süredir Grimaud'nun giysilerinin içindeydi ama ilk zamanki güzel kokusunu kaybetmemişti hâlâ. Hiçbir şey söylemeden Prens'e uzattı mektubu.

Şaşkınlığı gittikçe artan Prens mektubu aldı ve anında tanıdı yazıyı.

"Madam Montbazon!" diye bağırdı.

Grimaud, evet anlamında salladı kafasını.

Dük zarfı açtı hemen, heyecandan kamaşmış olan gözlerini ovuşturdu elleriyle ve şu yazıyı okudu:

Sevgili Dük;

Size bu mektubu verecek olan kişiye kesinlikle güvenebilirsiniz çünkü bizden bir asilzadenin hizmetindedir ve efendisine yirmi yıldır sadakatle hizmet ettiği kanıtlanmıştır. Kaçışınızla ilgili hazırlıklar için özel bir görevlinin yardımcısı gibi yanınıza girip kendini Vincennes'e kapatmaya razı oldu. Kaçışınızın örgütlenmesi işiyle biz ilgileniyoruz.

Kurtuluş yakın, aradan uzun bir süre geçmesine ve gözden uzak kalmanıza rağmen dostlarınızın size aynı duygularla sadakatlerini sürdürdüklerini düşünüp, sabırlı ve cesur olun.

Sizi her zaman ve çok seven
MARIE DE MONTBAZON

Not: Adımın, soyadımın bütün harflerini yazıyorum çünkü beş yıllık ayrılıktan sonra beni yalnızca adımın soyadımın baş harfleriyle tanıyabileceğinizi ummak boş bir kibir olur.

Prens bir süre şaşkın kaldı. Beş yıldır boşuna aradığı bir hizmetkâr, bir yardımcı, bir dost, ansızın hiç beklemediği bir anda sanki gökten düşmüştü.

Hayretle baktı Grimaud'ya, daha sonra tekrar mektuba çevirdi gözlerini ve baştan sona, yutar gibi bir kez daha okudu yazıyı.

"Ah, sevgili Marie!" diye mırıldandı mektubu bitirince. "Demek gerçekten oydu arabasının içinde gördüğüm. Aradan beş yıl geçtiği halde hâlâ beni düşünebiliyor demek! Olacak şey değil! Ancak *Astrée*'de görülebilir böyle bir sabır."

Sonra tekrar Grimaud'ya döndü.

"Ve sen yiğit adam" dedi. "Sen de bize yardım etmeye razı oldun demek!"

Grimaud, evet anlamında bir işaret yaptı başıyla.

"Bu amaçla geldin buraya ha!"

Grimaud gene aynı evet işaretini yaptı başıyla.

"Ben de seni gırtlaklıyordum az daha!"

Grimaud gülümsedi.

"Bir dakika" dedi Prens.

Ceplerini karıştırdı.

Bir kez daha "bir dakika" diyerek, devam etti ceplerini karıştırmaya ama boş bir çabaydı bu.

"IV. Henri'nin torununun, kendisine gösterilen sadakati karşılıksız bıraktığını söyletmem kimseye ben."

Dük'ün hareketi gerçekten iyi niyet gösterisiydi. Ama Vincennes'deki önlemlerden biri de mahkûmların yanlarında para bulunduramamasıydı.

Grimaud, Prens'in yüzündeki düş kırıklığını fark edince bir kese altın çıkardı cebinden ve kendisine uzattı.

"Siz bunu arıyorsunuz işte" dedi.

Mösyö Beaufort keseyi açtı ve içindekileri Grimaud'nun avcuna boşaltmak istedi ama Grimaud başını salladı.

"Teşekkür ederim efendim" diyerek geri çekildi ve ekledi.

"Ben aldım paramı."

Prens hayretten hayrete düşüyordu.

Elini uzattı bu kez. Grimaud yaklaştı ve saygıyla öptü kendisine uzatılan eli. Athos'un soylu tavırlarını o da benimsemişti.

"Şimdi ne olacak peki?" diye sordu Prens.

"Şimdi saat on bir" dedi Grimaud. "Dük Hazretleri, saat ikide La Ramée'ye, birlikte top oynamayı önersinler. Ve oyun sırasında iki üç topu duvarların öte tarafına atsınlar."

"Tamam, sonra?"

"Sonra... Prens Hazretleri duvarlara yaklaşsınlar ve çukurdaki adamlardan birine seslenerek, topları kendisine geri göndermesini istesinler."

"Peki" dedi Mösyö Beaufort.

Grimaud'nun yüzünde bir hoşnutluk ifadesi belirdi. Genellikle çok az konuştuğundan, konuşmak çok zor oluyordu onunla.

Çıkmak istiyormuş gibi davrandı.

"Hayret!" dedi Prens. "Gerçekten hiçbir şey kabul etmeyecek misin?"

"Dük Hazretleri'nin bana bir söz vermesini istiyorum."

"Ne sözü? Söyle bakayım."

"Kaçıp kurtulduğumuzda ben her zaman ve her yerde önden gideceğim çünkü efendimizi gene yakalayacak olurlarsa, kendilerine verilecek en ağır ceza tekrar hapishaneye dönmek olur. Ama beni yakalayacak olurlarsa, en hafif ceza asılmaktır."

"Doğru, haklısın" dedi Prens, "soylu bir insan gibi söz veriyorum, nasıl istiyorsan öyle olacak."

"Şimdi" dedi Grimaud, "Efendimizden bir tek şey istiyorum: Önceki gibi nefret etmelerini benden."

"Gayret ederim" dedi Prens.

Kapı vuruldu.

Mösyö Beaufort mektubu ve keseyi cebine koyup, yatağa attı kendini. Çok sıkıldığı zamanlarda yatağa girerdi ve onun bu huyunu herkes bilirdi. Grimaud kapıyı açtı. Daha önce anlattığımız gibi Mazarin'le görüşüp dönen La Ramée'ydi gelen.

La Ramée çevresini sorgu dolu bakışlarla süzdü. Mahkûmla gardiyan arasında aynı düşmanlık belirtilerini fark edince sevindi ve kıs kıs güldü.

Grimaud'ya döndü sonra, "İyi, çok iyi, dostum!" dedi. "Sizden çok iyi söz edildi ve öyle umuyorum ki yakında hoşunuza gidecek haberler alacaksınız."

Grimaud, teşekkür ettiğini anlatmaya çalışan bir tavırla selam verdi ve âmiri geldiğinde her zaman yaptığı gibi dışarı çıktı.

"Ya siz efendim?" dedi La Ramée yüksek sesle gülerek. "Bu zavallıya karşı öfkeli misiniz hâlâ?"

"Ooo! Siz misiniz La Ramée!" dedi Dük. "Tam zamanında geldiniz. Yatağa girip, yüzümü de duvara dönmüştüm çünkü Grimaud denen bu alçağı kendi ellerimle boğazlamak için verdiğim sözü her an yerine getirebilirdim."

"Ama ben sanmıyorum ki" dedi La Ramée, "sanmıyorum ki Dük Hazretleri'nin canını sıkacak bir şey söylemiş olsun." Yardımcısının az konuşan biri olmasına dokunduruyordu alaycı bir tavırla.

"İş öyle değil ki! Adam sanki Şarklı, dilsiz bir dilenci. İnanın tam zamanında geldiniz La Ramée, sabırsızlanıyordum sizi görmek için."

"Prens Hazretleri çok iyi kalpli" dedi La Ramée. Çok mutlu etmişti bu övgü.

"Öyle" diye sürdürdü konuşmasını Prens, "bugün sakarlığım üstümde gerçekten."

"O halde top oynayacağız, değil mi?" dedi La Ramée.

"İstiyorsanız oynarız."

"Efendimiz'in emrindeyim."

"Aziz dostum La Ramée, siz gerçekten çok hoş bir insansınız ve sizinle birlikte yaşamak için ölünceye kadar Vincennes'de kalabilirdim."

"Dük Hazretleri" dedi La Ramée, "öyle sanıyorum ki bu arzunuzun yerine gelmesi Kardinal'e bağlı değil."

"Nasıl? Yakınlarda gördünüz mü kendisini hiç?"

"Bu sabah çağırttı beni."

"Sahi mi? Benden söz etmek için mi?"

"Başka kimden söz etmesini istiyorsunuz? Siz onun korkulu rüyasısınız aslında."

Prens acıyla gülümsedi.

"Ah!" dedi. "Teklifimi kabul etseydiniz La Ramée."

"Aman efendim, şimdi gene bu konuyu mu konuşacağız? Siz de pekâlâ biliyorsunuz ki mantıklı davranmıyorsunuz."

"La Ramée, daha önce de söyledim, bir kez daha söylüyorum, zengin edebilirim sizi!"

"Nasıl? Siz hapishaneden çıkar çıkmaz, malınıza mülkünüze el koyacaklar."

"Hapisten çıkar çıkmaz, Paris'in efendisi olacağım!"

"Şşşt, yavaş! Nasıl olur? Benim böyle şeyleri duymam doğru olur mu? Kral'ın bir subayıyla böyle konuşulur mu? Size bir Grimaud daha bulmak gerekiyor anlaşılan Prens Hazretleri."

"Tamam, tamam! Bu konuyu açmayalım bir daha. Demek Kardinal sana benden söz etti! La Ramée, seni çağırdığında bir gün, ben gideyim yanına. Senin kıyafetlerini giyip giderim. Onu bulup boğazlarım, sonra da soylu biri olarak söz veriyorum, tekrar gelip teslim olurum!"

"Prens Hazretleri, gerçekten Grimaud'yu çağırmam gerekiyor sanıyorum."

"Tamam, yanlış yaptım, susuyorum. Peki, neler söyledi bizim sonradan görme?"

"Bakın, uyumlu olduğundan, kafiye yaptığı için bu sözcüğü kullanmamıza ses çıkarmıyoruz. Ne mi dedi? Ne diyebilir ki? Gözümün üzerinizde olmasını istedi."

"Niyeymiş o?" diye sordu Prens endişeyle.

"Bir kâhin kaçacağınızı söylemiş."

"Tanrım! Demek kâhin böyle söylemiş!" dedi Prens ürpererek.

"Ne münasebetsiz insanlardır bunlar! Nasıl kaçırırlar insanların huzurunu."

"Siz ne cevap verdiniz peki Kardinal'e?"

"Ben de ona, o kâhin bir yıldız falı kitabı çıkarırsa satın almayın, dedim."

"Niye?"

"Çünkü sizin buradan kaçabilmeniz için ispinoz ya da çalıkuşu olmanız gerekir."

"Yazık ki haklısın! Haydi top oynamaya gidelim La Ramée."

"Monsenyör, Altesleri'nden özür dilerim ama yarım saat daha izin vereceksiniz bana."

"O niye o?"

"Çünkü Mazarin sizin kadar soylu olmasa da sizden kibirli; beni yemeğe davet etmeyi unuttu."

"Ben getirteyim mi senin yemeğini buraya, ne dersin?"

"Hayır efendim, kesinlikle olmaz! Biliyor musunuz, şatonun karşısındaki Marteau Baba adlı pastacı..."

"Eee?"

"Bir hafta kadar önce malını mülkünü Parisli bir pastacıya satmış. Dükkânın yeni sahibine doktorlar kır havası salık vermişler güya..."

"Beni ne ilgilendirir bu?"

"Biraz bekleyin Prens Hazretleri, bu Parisli pastacının vitrininde ağız sulandıran o kadar çok şey var ki!"

"Obur!"

"Tanrım! Dük Hazretleri, insan iyi yemeklerden hoşlanıyor diye obur sayılmaz ki" diye devam etti konuşmasına La Ramée. "İnsan her şeyde olduğu gibi yemekte de iyiyi, mükemmeli arar, huyudur bu onun. İşte bu serseri pastacı da, beni tezgâhının karşısında görünce yanıma gelip, 'Mösyö La Ramée mahkûmların nelerden hoşlandıklarını bilmem gerekiyor' dedi. 'Benim burayı satın almamın nedeni, önceki mal sahibinin şatoya satış yaptığını garanti etmiş olması. Dükkânı açalı bir hafta oluyor, yeminle söylüyorum size Mösyö La Ramée, Mösyö Chavigny küçük bir turta bile almadı benden!'

'Mösyö Chavigny ürünlerinizin ne kadar kaliteli olduğunu bilmiyordur da ondandır' dedim ben de.

'Benim ürünlerim kaliteli olmaz mı hiç? Siz yargıç olun ve karar verin Mösyö La Ramée. Şimdi hemen!' dedi.

'Olmaz' dedim kendisine, 'benim bir an önce şatoya dönmem gerekiyor.'

'Peki, o zaman' dedi adam. 'İşiniz acele galiba, şimdi gidin, yarım saat sonra gelirsiniz.'

'Yarım saat sonra mı?'

'Evet. Yemek yediniz mi?'

'Hayır. Yemedim daha.'

'İyi o halde, yarım şişe Burgonya şarabıyla şahane hamur işleri bizi bekliyor...' dedi. Efendim, karnım da aç madem, Altes Prens Hazretleri eğer izin verirlerse..."

Saygıyla eğildi La Ramée.

"Haydi git bakalım hayvan herif' dedi Prens. "Ama dikkat et, yarım saatten fazla kalmayacaksın."

"Marteau Baha'nın halefine, sizin de hamur işlerine ilgi duyacağınızı söyleyeyim mi?"

"Olabilir, yalnız içine mantar karıştırmasın sakın çünkü biliyorsun Vincennes ormanlarında yetişen mantarlar ailem için hep öldürücü oluyor."

La Ramée bu iğneli sözlere hiç cevap vermedi, dışarı çıktı, beş dakika sonra muhafızların subayı, sözde Dük'e eşlik etme onuruna kavuşmak için yanına girdi ama o aslında Kardinal'in emirlerini yerine getiriyor, önceden de söylediğimiz gibi mahkûmun üstünden gözünü hiç ayırmamak için geliyordu.

Ama Prens yalnız kaldığı beş dakika içinde Madam Montbazon'un mektubunu bir kez daha okuma fırsatını bulmuş, dostlarının kendisini unutmadıklarını ve kurtarmak için uğraştıklarını kesinlikle anlamıştı. Ama nasıl kurtaracaklardı? Bunu bilmiyordu henüz. Bütün ketumluğuna rağmen Grimaud'yu konuşturacağını umuyordu. Onun kendisine, öteki gardiyanların, aralarında bir anlaşma olabileceğinden kuşkulanmalarını kesinlikle ortadan kaldırmak için sert davrandığını anladığından beri ona olan güveni daha da artmıştı.

Bu hile Dük'e, sonunda tamamen güvenebileceği Grimaud'nun zekâsıyla ilgili kesin bir fikir verdi.

XXI
MARTEAU BABA'NIN HALEFİNİN HAMUR İŞLERİNİN İÇİNDEKİLER

Yarım saat sonra La Ramée karnını doyurmuş ama daha çok kafayı iyice çekmiş biri gibi neşeli ve çok hafif bir halde döndü. Hamur işlerini mükemmel, şarabı da nefis bulmuştu.

Hava güzel ve tasarladıkları top oyunu için uygundu. Vincennes'de açık havada oynanırdı bu oyun, dolayısıyla da Prens'in, Grimaud'nun söy-

lediklerini yapması çok kolay olacaktı. Yani topları hendeğe yuvarlamak hiç zor olmayacaktı onun için.

Prens, saat ikiye kadar oyunda acemilik yapmamaya dikkat etti çünkü kararlaştırılan saat ikiydi. Ve bu arada sürekli kaybetti, kaybeden her oyuncu gibi de, sözde daha fazla sinirlenip hata üstüne hata yapmaya başladı.

Böylece saat ikiyi vururken toplar yavaş yavaş hendeğe doğru gitmeye başladı. La Ramée çok keyifleniyordu çünkü topun her dışarı gidişinde on beş sayı kazanıyordu.

Ve dışarı giden topların sayısı o kadar arttı ki top kalmadı ellerinde. La Ramée birini gönderip topları aldırmayı önerdi. Ama Prens haklı olarak bunun zaman kaybı olacağını söyledi ve özel görevlinin de belirttiği gibi, yüksekliği elli ayağı bulan duvara yaklaşıp çevredeki hendeğin yanındaki bahçelerde ekip biçme işiyle uğraşan bir köylü gördü.

"Arkadaş!" diye seslendi Prens.

Adam başını kaldırınca Prens hayretten bağırmamak için zor tuttu kendisini. Çünkü bu adam, bu köylü, bu bahçıvan, Dük'ün, Bastille zindanlarında bulunduğunu sandığı Rochefort'du.

"Ne var, neler oluyor yukarıda?" diye sordu.

"Şu topları atabilir miydiniz lütfen?" dedi Prens.

Bahçıvan başıyla bir işaret yaptı ve topları atmaya başladı. Muhafızlar ve La Ramée de topladılar atılan topları. Toplardan biri Prens'in ayaklarının dibine düşünce Prens bu topun özellikle kendisine gönderildiğini anladı, topu aldı ve cebine attı.

Sonra da bahçıvana teşekkür için el sallayıp, oyuna döndü tekrar.

Anlaşılan Prens hiç formda değildi o gün ve toplar sürekli dışarı kaçıyordu. İki üç tanesi daha oyun alanı içinde kalacakları yerde hendeğe yuvarlandılar gene ve bahçıvan artık yerinde olmadığından kayboldular. Prens, kötü bir gününde olduğundan utanç duyduğunu ve devam etmek istemediğini bildirdi.

La Ramée, Kral soyundan gelen birini böylesi net bir yenilgiye uğrattığı için sevinçten havalara uçacaktı neredeyse.

Dük odasına döndü ve yattı. Kitapları elinden alındıktan sonra bütün gün en çok yaptığı iş buydu.

La Ramée, Dük'ün giysilerini aldı, çok tozlu olduklarından fırçalayacağını söyledi ama gerçek amacı Prens'in bir yere gitme olasılığını engellemekti. Gerçekten çok tedbirli bir insandı bu La Ramée.

Neyse ki Dük, bu arada topu yastığının altına saklayacak fırsatı bulabilmişti.

Kapı kapanır kapanmaz Prens topun sarılı olduğu ince tabakayı dişleriyle yırttı çünkü yanında kesici hiçbir şey bırakmamışlardı. Yemek yerken bile çabuk bükülen gümüş bıçaklar kullanıyor, bunlar da hiç kesmiyordu.

İnce tabakanın altından çıkan mektuptaki şu satırları okudu:

Monsenyör, dostlarınız hazır ve kurtuluşunuz yakın. Öbür gün eski pastacının dükkânını satın alan ve sizin çeşnicibaşınız Noirmont'dan başkası olmayan yeni pastacıdan börek isteyin. Böreği yalnız kaldığınızda açın, içinden çıkacak şeyin hoşunuza gideceğini sanıyorum.

Altesleri'nin Bastille'de olduğu gibi
her yerde sadık hizmetkârı
ROCHEFORT KONTU

Not: Altesleri her açıdan Grimaud'ya güvenebilirler. Zeki ve her bakımdan bize bağlı biridir.

Beaufort Dükü, resim yapmayı bıraktıktan sonra odasında yeniden ateş yakılmaya başladığı için üzülerek yaktığı Madam Montbazon'un mektubu gibi bu mektubu da ateşe attı. Aynı şekilde topu da yakma hazırlıkları içindeyken, birden bu toptan Rochefort'a haber ulaştırmak için yararlanabileceğini düşündü ve vazgeçti.

Tam zamanında vazgeçmişti çünkü o anda La Ramée girdi içeri.

"Prens Hazretleri'nin bir şeye ihtiyaçları mı var?" diye sordu.

"Üşüdüm" diye karşılık verdi Prens, "biraz daha canlandırmak için karıştırıyordum ateşi. Bilirsiniz dostum, Vincennes Şatosu'ndaki odalar rutubetleriyle ünlüdür. Bu odalarda buz bile saklanır ve güherçile toplanır. Bu odalarda can veren Puylaurens, Mareşal Ornano ve akrabam Başrahip, Madam Rambouillet'nin dediği gibi ağırlıklarınca arseniğe bedeldirler."

Prens topu yastığının altına saklayarak yatağına girdi tekrar. La Ramée hafifçe gülümsedi. Yaman adamdı şu Prens aslında. Ünlü tutsağını seviyor ve başına bir iş gelmesinden gerçekten korkuyordu. Oysa Prens'in adlarını saydığı kişilerin hepsinin başına söylenen felaketler gelmişti.

"Dük Hazretleri, kesinlikle böyle düşüncelere kaptırmayın kendinizi. İnsanı güherçile öldürmez, böyle düşünceler öldürür."

"Çok hoş insansınız dostum" dedi Prens, "ben de sizin gibi Marteau Baha'nın halefine gidip, hamur işleri yiyip, Burgonya şarabı içseydim, biraz avunabilirdim tabii ki."

"Gerçekten adamın hamur işleri nefis Prens Hazretleri" dedi La Ramée. "Şarabı da güzel."

"Mutfağı da, mahzeni de Chavigny'ninkilerden üstündür muhtemelen" dedi Dük.

"İyi ya efendim" dedi tuzağa düşen La Ramée, "bunu denemenize kim engel olabilir? Zaten söz vermiştim ben adama hamur işlerinin tadına bakacağınıza dair."

"Doğru söylüyorsun" dedi Prens. "Mazarin'in duyurmuş olduğu gibi, hayatımın sonuna kadar burada kalacağıma göre yaşlılık günlerim için bir meşgale bulmalıyım kendime. En iyisi de boğazıma düşkün olmam herhalde."

"Prens Hazretleri" dedi La Ramée, "size bir akıl vereyim ben, bu meşgale için yaşlanmayı beklemenize gerek yok."

"Güzel" dedi içinden Prens, "her insan ruhundan ve yüreğinden bir şeyler kaybetmiş olmak için, Tanrı'dan yedi büyük günahtan birini almış olarak kopar; daha fazlasını almamışsa tabii. Öyle anlaşılıyor ki La Ramée'in tutkusu da oburluk. Biz de yararlanırız bundan o halde."

Sonra şöyle dedi La Ramée'ye:

"Peki, dostum. Öbür gün bayram galiba değil mi?"

"Evet efendim, yortu."

"Öbür gün bana bir ders vermek ister miydiniz?"

"Ne dersi?"

"Oburluk."

"Memnuniyetle Prens Hazretleri."

"Ama baş başa. Gardiyanları Mösyö Chavigny'nin kantinine göndeririz tıkınmaları için, biz de burada, yönetimini size bırakacağım bir ziyafet düzenleriz."

"Hıı!" diye bir ses çıkardı La Ramée.

Çekici bir davetti bu doğrusu ama La Ramée, Kardinal'in kendisini görünce aptal sanmasına rağmen eski kurttu ve bir mahkûmun kaçmak için ne gibi numaralara başvuracağını çok iyi bilirdi. Dük de kaçmak için kırk çaresi olduğunu söylemişti. Bu yemeğin arkasında da bir kaçış planı mı gizliydi yoksa?

Biraz düşündü ama sonuçta yemekleri ve içkileri kendisi ayarlayacaktı, bu yüzden yemeklere toz falan serpilemezdi, şaraba da başka bir sıvı katılamazdı.

Kendisini sarhoş etme meselesine gelince, Prens'in böyle bir niyeti olamazdı kesinlikle ve gülüp geçti böyle aptalca bir düşünceye, sonra kafasında çakan bir fikir her şeyi çözümledi.

La Ramée'nin içinden geçenler yüzüne yansıdığından Prens kuşkuyla izlemişti her şeyi ve en sonunda özel görevlinin yüzü güldü.

"Tamam mı?" diye sordu Prens.

"Evet efendim ama bir şartım var."

"Ne şartı?"

"Grimaud hizmet edecek bize masada."

Dük için bundan iyisi can sağlığıydı. Ama yüzüne, canı sıkılmış gibi bir hava vermeyi başardı.

"Canı cehenneme Grimaud'nun!" diye bağırdı. "Yortu boyunca keyfimi kaçıracak."

"Ben ona Altesleri'nin arkasında durmasını emrederim. Konuşmadığına göre efendimiz de kendisini ne görürler ne de sesini işitirler. Siz de iyi niyetle bir gayret gösterir, onun yüz fersah uzakta olduğunu düşünürsünüz."

"Sevgili dostum" dedi Prens, "benim bundan çıkardığım sonuca göre çekiniyorsunuz benden siz."

"Prens Hazretleri, öbür gün yortu."

"Bana ne bundan? Hazreti İsa'nın alevden bir dil gibi yeryüzüne inip, zindanımın kapılarını açacağını mı düşünüyorsunuz yoksa?"

"Hayır efendim ama kâhinin düşüncelerini söylemiştim size galiba, değil mi?"

"Neymiş kehaneti?"

"Yortudan önce Altes'in Vincennes'den çıkacaklarını söylemiş."

"Sen kâhinlere inanıyor musun yoksa? Budala!"

"Ben böyle şeylere kulak asmam." Sonra gerçekten böyle şeylerin kendisini etkilemediğini belirtmek istiyormuş gibi parmaklarını şakırdattı. "Ama Guilio Hazretleri çok ciddiye alıyorlar bu işi. Malum, boş inançları vardır İtalyanların."

Prens omuz silkti.

"Peki" dedi rol yaparak, "nasıl istiyorsanız öyle olsun. Grimaud'ya da evet diyelim çünkü o olmadan bu iş olmayacak gibi. Ama Grimaud'dan başkası olmaz. Bütün sorumluluk sizin üzerinizde olacak. Yemeği siz düzenleyeceksiniz. Ben yalnızca sözünü ettiğiniz o börekten istiyorum. Benim adıma verin siparişi ki Marteau Baba'nın halefi bütün hünerini göstersin. Ayrıca şunu da söyleyin kendisine, eğer böreği hoşuma giderse, yalnızca burada olduğum süre içinde değil, çıktıktan sonra da ilgileneceğim hamur işleriyle."

"Hâlâ çıkacağınıza inanıyorsunuz, öyle mi?" dedi La Ramée.

"Tanrı belasını versin!" dedi Prens. "En azından Kardinal geberince çıkacağım ya. Ben ondan on beş yıl gencim." Ve sonra da acı acı gülümseyerek ekledi: "İnsanın Vincennes'de ömrü biraz kısa olur ya..."

"Prens Hazretleri!" dedi La Ramée. "Prens Hazretleri!"

"Ya da daha çabuk ölür insan, ikisi de aynı kapıya çıkıyor zaten."

"Monsenyör!" dedi La Ramée. "Yemeği söylüyorum ben."

"Öğrencinizle bir şeyler yapabileceğinize inanıyor musunuz peki?"

"Umut ediyorum efendim."

"Tabii yapacak zamanı bulursanız" diye mırıldandı

Prens.

"Efendimiz bir şey mi söylediler?" diye sordu La Ramée.

"Bizim yaptığımız harcamaları kendi cebinden ödeyen Kardinal Hazretleri'ni düşünmemenizi söylüyor efendiniz."

La Ramée kapıda durdu.

"Prens Hazretleri yanına kimi göndermemi isterler acaba?" diye sordu.

"Grimaud hariç, kim olursa olsun."

"Muhafız subayım göndereyim mi?"

"Satranç takımıyla birlikte gelsin."

"Olur."

Ve La Ramée çıktı.

Beş dakika sonra muhafız subayı içeri giriyor ve Beaufort Dükü kendisini iyice satranca kaptırmışa benziyordu.

Düşünce dedikleri şey çok ilginçtir ve işin içine simge, sözcük, umut gibi şeyler karışır. Prens beş yıldır hapishanedeydi ve geriye baktığında oldukça ağır geçmiş olan bu beş yılın, kendisini kaçış anından ayıran kırk sekiz saatten, iki günden daha kısa olduğunu sanıyordu.

Ayrıca kendisini çok daha fazla uğraştıran başka bir şey vardı: Nasıl gerçekleşecekti kaçışı? Ona sonuçla ilgili bir umut verilmişti ama o muamma böreğin içinde ne bulunacağı konusundaki ayrıntıları açıklamamışlardı. Hangi dostları bekleyecekti onları? Beş yıldır hapishanedeydi, hâlâ dostu kalmış olabilir miydi? Demek oluyor ki, ayrıcalıklı bir Prens'ti o.

İlginç olan şuydu ki, kendisini bir kadının da hatırladığını unutuyordu. Ona çok fazla sadık kalmamış olduğu gerçekti ama unutmamıştı da, bu da bir şeydi.

Bunların tümü Prens'in kafasını karıştıran şeylerdi. Bu yüzden top oynarken olduğu gibi sürekli hata yaptı ve satranç oyununda sabah La Ramée'ye, akşam da muhafız subayına yenildi.

Ancak peş peşe gelen yenilgilerin bir yararı olmuştu: Akşam sekize kadar oyalanmıştı Dük. Üç saat kazanmış oluyordu böylelikle. Sonra gece bastıracak, geceyle birlikte de, uyku gelecekti.

Daha doğrusu Prens öyle düşünüyordu ama uyku çok kaprisli bir Tanrı vergisidir ve nedense çağrıldığı zaman gelmekte nazlanır hep. Prens gece yarısına kadar bir sağa bir sola dönerek uykusunun gelmesini bekledi ve ancak gece yarısına doğru dalabildi.

Gün doğar doğmaz da uyandı. Olağanüstü düşler görmüştü. Kanatları çıkmıştı düşünde. Önce çok doğal bir hareketle uçmak istemiş ve kanatları da taşımıştı onu ama belli bir yüksekliğe erişince bu ilginç destekten yoksun kalmıştı birdenbire, kanatları kırılmıştı ve dipsiz uçurumlara doğru yuvarlanmıştı sanki. Terler içinde uyanmış ve çok yükseklerden düşüp her tarafını kırmış gibi hissetmişti kendisini.

Bir kez daha uykuya dalmış, bu sefer de saçma sapan, anlamsız düşler içinde gezinmeye başlamıştı. Gözlerini yumar yummaz, kaçmaktan başka bir şey düşünmeyen beyni anında bu amaca yönelmişti. Ama başka bir yol seçmişti bu kez: Vincennes'den çıkmak için bir yeraltı geçidini kullanıyordu. Bu yeraltı geçidinde yürüyorlardı. Önünde, elinde feneri olduğu halde Grimaud vardı. Prens ilerledikçe geçit darlaşıyordu. Dük ilerlemeye devam ediyordu ve sonunda geçit o kadar daralıyordu ki boş bir çaba olarak kalıyordu ilerlemesi. Geçidin duvarları bir daralıyor, bir birleşiyor ve bedenini sıkıştırmaya başlıyordu. İlerlemek için müthiş çabalar harcıyor ama başaramıyordu bir türlü. Bu arada Grimaud, elinde fenerle durmadan uzaklaşıyordu. Saplanıp kaldığı dar geçitten çıkarması için ona seslenmek istiyor ama tek bir sözcük bile çıkmıyordu ağzından. Geçidin öteki tarafından, yani geldiği yerden, kendisini izleyenlerin sesleri yükselmeye başlamıştı. Sesler giderek yaklaşıyordu. Yakalanmıştı, kaçması olanaksızdı artık. Sanki duvarlar da düşmanla işbirliği içindeydiler ve ilerlemesini engellemek için iyice sıkıştırıyorlardı onu. Sonunda La Ramée'nin sesini işitiyor, yüzünü görüyordu. La Ramée elini uzatıyor, kahkahalarla omzuna vuruyordu. Yakalamışlardı onu ve tekrar bu alçak tavanlı, içinde Mareşal Omano'nun, Puylaurens'in ve bir akrabasının öldüğü odaya tıkılıyordu. Üçünün de mezarları oradaydı, zeminin kabarıklığından anlaşılıyordu bu. Dördüncü bir mezar daha açılmıştı yanlarında, ceset bekleyen bir mezar!

Prens uyandığında, uyumak için harcadığı çabayı bu kez uyumamak için harcamaya başladı. La Ramée içeri girdiğinde onu o kadar soluk ve yorgun buldu ki, hasta olup olmadığını sordu.

"Gerçekten" dedi odada yatan ve rutubetten tutan dişi nedeniyle uyuyamayan bir muhafız, "gerçekten Dük Hazretleri geceyi çok huzursuz geçirdi ve iki üç kez imdat diye de bağırdı."

"Efendimiz'in nesi var?" diye sordu La Ramée.

"Ne olabilir ki? Bütün suç senin, koca alık!" dedi Prens. "Dün, bütün gün kaçış hikâyeleriyle kafa ütüledin burada, ben de düşümde kaçtığımı, kaçarken de düşüp kafamı kırdığımı gördüm."

La Ramée kahkahalarla güldü.

"Görüyorsunuz ya Prens Hazretleri" dedi, "Tanrı tarafından bir uyarı bu size. Umarım bu tür münasebetsizliklere ancak düşlerinizde kalkışırsınız."

"Haklısınız, sevgili dostum La Ramée" dedi Prens. Uyanık olduğu halde alnında birikmiş terleri sildi. "Ben de artık yemek içmekten başka bir şey düşünmüyorum."

"Şşşt!" dedi La Ramée.

Daha sonra çeşitli bahaneler bulup muhafızları bir bir dışarı gönderdi.

"Ne var?" diye sordu Prens yalnız kaldıklarında.

"Bir şey yok, yemeğinizi ısmarladım" dedi La Ramée.

"Ne var mönüde peki? Söyleyin bakalım benim değerli çeşnicibaşım."

"Dük Hazretleri, sofrayı hazırlama işini bana bırakmamışlar mıydı?"

'Börek var, değil mi?"

"Sanırım. Hem de kocaman bir börek."

"Marteau Baha'nın halefinin yaptığı börek, değil mi?"

"Özel olarak yapıldı."

"Benim için olduğunu söyledin mi?"

"Söyledim."

"Ne dedi?"

"Altesleri'ni memnun etmek için elinden gelen her şeyi yapacağını söyledi."

"Mükemmel!" dedi Prens ellerini ovuşturarak.

"Hayret doğrusu Dük Hazretleri!" dedi La Ramée. "Ne kadar boğazınıza düşkünmüşsünüz siz de! Beş yıldan beri hiç bu kadar keyifli görmemiştim sizi."

Prens birden, kendisine yeteri kadar hâkim olamadığını anladı ama tam bu sırada, sanki kapıyı dinliyormuş ve de La Ramée'nin kafasını karıştırmanın zamanının geldiğini hissetmiş gibi Grimaud içeri girdi ve La Ramée'ye, kendisine söyleyecek bir şeyi olduğunu işaret etti.

La Ramée, Grimaud'ya yaklaştı, o da bir şeyler fısıldadı kulağına.

Prens de toparladı kendisini bu arada biraz.

"Bu adamın izinsiz içeri girmesini yasaklamıştım ben"

dedi.

"Efendim" dedi la Ramée, "mazur görün çünkü ben çağırttım kendisini."

"Niçin çağırtıyorsunuz? Ona katlanamadığımı biliyorsunuz."

"Prens Hazretleri, yaptığımız anlaşmayı hatırlayacaklardır herhalde" dedi. "Yemekte o hizmet edecek bize. Efendimiz yemeği unuttular mı yoksa?"

"Hayır, Grimaud'yu unutmuştum ben."

"Prens Hazretleri, onsuz ziyafet olmayacağını biliyorlardır herhalde."

"Peki, peki, nasıl istiyorsanız öyle olsun."

"Yaklaşın yavrum" dedi La Ramée, "yaklaşın ve söyleyeceklerime kulak verin."

Grimaud suratını asarak yaklaştı.

La Ramée devam etti:

"Dük Hazretleri, yarın baş başa bir yemek davetiyle beni onurlandırdılar."

Grimaud, bunun kendisiyle ne ilgisi olduğunu sorar gibi bir hareket yaptı.

"İlgisi var, ilgisi var, sizi ilgilendiriyor bu" dedi La Ramée. "Size de sofrada bize hizmet etme onuru verildi. Şunu bilmenizi isterim ki, ne kadar iştahlı olursak olalım, tabaklarda ve şişelerde mutlaka bir şeyler kalacaktır; sizin olacak bunlar da tabii ki."

Grimaud teşekkür anlamında eğildi.

"Ben şimdi Prens Hazretleri'nden özür dileyerek izin isteyeceğim" dedi La Ramée. "Mösyö Chavigny birkaç günlüğüne şatodan ayrılacakmış galiba, bu yüzden bana vereceği bazı emirleri olduğunu söyledi."

Prens, Grimaud'nun bakışlarını yakalamak istedi ama Grimaud bakarkör gibiydi sanki.

"Gidin" dedi Prens, La Ramée'ye, "ama olabildiğince çabuk dönmeye bakın."

"Dük Hazretleri dünkü top oyununun rövanşını mı almak istiyorlar yoksa?"

Grimaud başını yukarıdan aşağı doğru sallayarak belirsiz bir işaret yaptı.

"Evet" dedi Prens, "ama sıkı durun dostum, günler birbirini izlese de birbirine benzemez. Ben bugün mutlaka yenme niyetindeyim sizi."

La Ramée dışarı çıktı. Grimaud hiç kıpırdamadı yerinden, yalnızca bakışlarıyla izledi kendisini. Kapı kapanır kapanmaz cebinden bir kâğıt kalem çıkardı.

"Yazın efendim" dedi.

"Anlamadım, ne yazacağım?"

Grimaud parmağıyla bir işaret yaptı ve dikte etmeye başladı.

"Yarın akşam için her şey hazır, saat yediden dokuza kadar tetikte bulunun, iki at hazır olsun, dehlizdeki ilk pencereden ineceğiz."

"Sonra?" dedi Prens.

"Ne sonrası efendim?" dedi Grimaud hayretler içinde. "İmzalayın."

"Hepsi bu mu?"

"Daha ne olsun efendim?" dedi her zaman son derece özlü olan Grimaud.

Prens imzaladı.

"Dük Hazretleri topunu kaybettiler mi yoksa?" diye sordu Grimaud.

"Hangi topu?"

"Mektuplu topu."

"Hayır, işimize yarayabileceğini düşünmüştüm. İşte."

Prens, topu yastığının altından alarak Grimaud'ya uzattı. Grimaud olabildiğince hoş bir tavırla gülümsedi.

"Şimdi ne olacak peki?" diye sordu Prens.

"Mektubu tekrar topun içine dikeceğim" dedi Grimaud. "Siz de oynarken gene hendeğe atacaksınız."

"Kaybolursa?"

"Merak etmeyin siz, topu almak için biri mutlaka bulunacak orada."

"Bahçıvan mı?" diye sordu Prens.

Evet anlamında bir işaret yaptı Grimaud.

"Gene dünkü mü?"

Grimaud aynı hareketi yineledi.

"Sen bana hiç değilse kaçma konusunda bazı ayrıntıları anlat" dedi Prens.

"Uygulamaya geçmeden önce anlatmam yasaklandı" dedi Grimaud.

"Beni hendeğin öbür tarafında kimler bekleyecek?"

"Hiçbir şey bilmiyorum Dük Hazretleri."

"Peki ama çıldırmamamı istiyorsan, böreğin içinden ne çıkacak, onu söyle bari."

"Prens Hazretleri" dedi Grimaud, "böreğin içinde iki hançer, bir düğümlü ip, bir buruk armut olacak."

"Tamam, anlıyorum."

"Dük Hazretleri, herkes için bir şeyler bulunduğunu anlamışlardır herhalde."

"Hançerlerle düğümlü ipi biz kullanacağız" dedi Prens.

"Buruk armudu da La Ramée'ye yedireceğiz" diye karşılık verdi Grimaud.

"Sevgili Grimaud" dedi Prens, "çok konuşmuyorsun ama konuştuğun zaman da altın değerinde sözler ediyorsun, hakkını vermek gerekir."

XXII
MARIE MICHON'UN BİR MACERASI

Beaufort Dükü'yle Grimaud kaçış planları yaptıkları sırada, peşlerinde bir uşak olan iki atlı, Saint Marcel Kapısı'ndan Paris'e giriyorlardı. Bu iki atlı, Kont de la Fère'le Bragelonne Vikontu'ydu.

Delikanlı Paris'e ilk kez geliyordu. Athos, eski sevgilisi Paris'i, ona bu tarafından göstererek pek hoş tanıtmamıştı doğrusu. Touraine'in bir köyünün manzarası bile Paris'in bu tarafından daha hoştu. Bu nedenle, çok övülen bu kentin aleyhine olacak ama Paris öyle pek büyük bir etki yaratmadı delikanlı üzerinde.

Athos, her zamanki gibi rahat ve endişesiz bir yüz ifadesiyle ilerliyordu.

Saint Médard'a vardıklarında, bu karışık yollarda kılavuzluk eden Athos, Posta Sokağına saptı, oradan Estrapade, Fossés Saint Michel ve Vaugirard sokaklarına girdi. Yolcular Férou Sokağının başına geldiklerinde, o yönde ilerlediler. Yolun ortasında Athos gülümseyerek kafasını kaldırdı ve delikanlıya burjuvalara özgü görünümlü olan bir evi gösterdi.

"Bak Raoul" dedi, "işte hayatımın en tatlı ve en acı anılarıyla dolu yedi yılımı geçirdiğim ev."

Delikanlı gülümseyerek selamladı evi. Koruyucusuna duyduğu sevgi Raoul'ün bütün davranışlarında belli ediyordu kendini.

Athos'a gelince, daha önce söylediğimiz gibi, Raoul onun sevgilerinin, silahşörlük yıllarından sonraki tek merkeziydi belki de ve Athos'un yüreğinin sevince nasıl sevdiği dikkate alındığında, onun bu duyguları daha iyi anlaşılır.

Yolcular Vieux Colombier Sokağındaki Renard Vert (Yeşil Tilki) tabelasının önünde durdular. Athos bu hanı uzun zamandır biliyordu. En az yüz kez gelmişti belki buraya ama yirmi yıldan beri çok şey değişmişti handa ve hepsinden önemlisi sahipleri değişmişti buranın.

Atlarını çocuklara bıraktılar ve hayvanları cins olduğundan özen gösterilmesini, saman ve yulaftan başka bir şey verilmemesini istediler. Ayrıca atların göğüslerinin ve bacaklarının ılık şarapla yıkanmasını istediler. Gün boyunca yirmi fersah kat etmişlerdi. Her gerçek şövalye gibi onlar da önce atlarının işini hallettikten sonra iki oda istediler kendilerine.

"Sen bir güzel yıkanıp temizlen Raoul" dedi Athos, "birisiyle tanıştıracağım seni."

"Bugün mü Mösyö?" diye sordu delikanlı.

"Yarım saat sonra."

Delikanlı selam verdi.

Delikanlı belki, çelik gibi güçlü Athos kadar dayanıklı olmadığından Loire'dan daha önemsiz bulduğu Seine Irmağında yıkanıp hemen yatmak istiyordu ama Kont de la Fère talimat verdiğine göre itaat edilecekti kesinlikle.

"Bu arada" dedi Athos, "gereken özeni gösterin kendinize Raoul çünkü yakışıklı olmanızı istiyorum bu akşam."

"Bir evlenme konusu falan değildir bu umarım" dedi delikanlı gülümseyerek. "Louise'le sözlü olduğumu biliyorsunuz herhalde."

Athos gülümsedi.

"Hayır, içiniz rahat olsun ama gene de bir kadınla tanıştıracağım sizi."

"Bir kadınla mı?" dedi Raoul.

"Evet, dahası, onu sevmenizi de isteyeceğim."

Delikanlı biraz da kuşkuyla süzdü Athos'u ama onun gülümsediğini fark edince rahatladı.

"Kaç yaşında bu kadın?" diye sordu Bragelonne Vikontu.

"Azizim Raoul, şunu aklınızdan çıkarmayın" dedi Kont. "Kesinlikle sorulmaz bu soru. Bir kadının yaşını yüzünden kestirebiliyorsanız, sormak gereksizdir zaten. Kestiremiyorsanız da soramazsınız, yakışık almaz bu sefer."

"Güzel mi peki?"

"On altı yıl önce Fransa'nın yalnızca en güzel değil, en zarif kadını olarak da ünlenmişti."

Bu yanıt rahatlattı Raoul'ü. Kont, delikanlı ve onun dünyaya gelişinden bir yıl önce Fransa'nın en güzel ve en zarif kadını olarak ün yapmış biri arasında tasarılar geliştiremezdi.

Odasına çekildi Bragelonne Vikontu ve gençlere özgü bir özenle Athos'un söylediklerini yapmaya başladı. Olabildiğince yakışıklı görünmek için çaba harcadı. Oysa doğanın kendisine bağışladıklarıyla zaten güç bir iş değildi bu.

Odasından çıktığında Kont, Vikont'u bir zamanlar D'Artagnan'a bakarken yüzünde beliren babacan bir gülümsemeyle karşıladı. Ama bu sefer daha da tatlıydı bakışları.

Athos, delikanlının ayaklarına, ellerine ve saçlarına, ırkının belirtileri üç yerine baktı. Siyah saçları o çağın modasına uygun biçimde ikiye ayrılmış, duru cildini çevreleyen buklelerle dökülüyordu. Kül rengi deri

eldivenleri şapkasıyla uyumluydu, ellerinin inceliğini de gösteriyordu. Eldivenleri ve şapkasıyla aynı renk olan çizmeleriyse on yaşından büyük olmayan bir çocuğun ayakları gibi ayaklarını sarıyordu.

"Haydi bakalım, olacak bu iş" diye mırıldandı, "bununla da övünmezse, çok zormuş demek."

Saat öğleden sonra üçtü, yani ziyaret için uygun bir saat. Grenelle Sokağından geçtiler ve Rosiers Sokağına saptılar, sonra Saint Dominique Sokağına girdiler, Jacobin Manastırının karşısında, Luynes kışlalarına hâkim bir konağın önünde durdular.

"İşte geldik" dedi Athos.

Oraya girmesinde hiçbir sakınca olmayan biri gibi, bekçinin bir şey sormasına fırsat vermeden dalıverdi. Sahanlığa çıktı, üniformalı uşağa yaklaştı, Chevreuse Düşesi'ni ziyaret edip edemeyeceğini, Madam'ın Kont de La Fère'i kabul edip edemeyeceğini sordu.

Uşak çok çabuk döndü ve Madam Chevreuse'ün, Kont de La Fère'le tanışmak onuruna kavuşmuş olmamasına karşın içeri girmesi ricasında bulunduğunu bildirdi.

Athos uşağın peşinden gitti, bir yığın odanın önünden geçip kapalı bir kapının önünde durdular. Bir salonda bulunuyorlardı. Athos, Bragelonne Vikontu'na, olduğu yerde kalmasını işaret etti.

Uşak kapıyı açıp Kont de La Fère'in geldiğini haber verdi.

Üç Silahşörler'de sık sık sözünü ettiğimiz ama bir türlü sahneye çıkaramadığımız Madam Chevreuse hâla güzel bir kadın olarak tanınıyordu. Gerçekten, o dönemde kırk dört, kırk beş yaşlarında olmasına rağmen, taş çatlasa otuz sekiz, otuz dokuz yaşlarında gösteriyordu. Saçları sarı rengini korumaktaydı, entrikaların fal taşı gibi açtığı, aşkın sık sık kapattığı gözleri her zaman aynı zekâ pırıltılarıyla parlıyor, bir nilüferi andıran ince beli, arkasından bakıldığında bir genç kız edası veriyordu ona. 1623'te, Tuileries'de Anne d'Autriche'le hendekten atlayan, Fransa tahtını bir veliahttan yoksun bırakan genç kızdan hiç farkı yoktu.

Kısaca söylemek gerekirse, aşklarına özgünlüğünün damgasını vuran ve böylelikle ailesini üne kavuşturan çılgın yaratık hiç değişmemişti.

Madam Chevreuse, penceresi bir bahçeye bakan küçük bir budvardaydı. Budvar, Madam Rambouillet'nin, konağını yaptırırken varolan modaya uygun pembe güller ve altın sarısı yapraklarla süslenmiş mavi damaskoyla kaplıydı. Madam Chevreuse yaşında bir kadının böyle bir yerde bulunması tek kelimeyle hoppalıktı. Özellikle de o sırada olduğu gibi bir şezlonga uzanmış, başını da işlemeli arkalığa dayamış durumdayken.

Elinde yarı aralık bir kitap vardı ve kitabı tuttuğu kolunu bir yastığa dayamış halde bekliyordu.

Uşağın seslenişiyle hafifçe doğruldu ve başını merakla uzattı.

Athos kapıda göründü.

Mor kadife giysiler içindeydi, şeritleri de aynı renkti. Kordonlarıysa kırartılmış gümüştendi. Pelerininde tek bir altın sırma yoktu. Siyah şapkasındaysa mor renkli tek bir tüy görülüyordu.

Ayaklarında siyah deri çizmeler vardı. Belindeki parlak kemerinden, Porthos'un, Férou Sokağındayken göz koyduğu ama Athos'un kesinlikle vermeye razı olmadığı, kabzası son derece gösterişli, işlemeli kılıcı sarkıyordu. Gömleğinin devrik yakasından gösterişli danteller çıkıyordu. Çizmelerinin kenarında da danteller vardı.

Madam Chevreuse'e geldiği bildirilen ve hiç tanımadığı bu kişi öylesine gerçek soylu biri gibi görünüyordu ki Düşes, elinde olmadan doğruldu ve toparlandı, zarif bir işaretle yanında yer gösterdi.

Athos selam verip kendisinden isteneni yerine getirdi. Uşak dışarı çıkmaya hazırlanırken Athos işaret ederek durdurdu kendisini.

"Madam" dedi, "beni tanımadığınız halde konağınıza gelmek cüretinde bulundum. Beni kabul etmek lütfunda bulunduğunuza göre bu işi başarmış olduğumu düşünüyorum. Şimdi de benimle yarım saatlik bir görüşmede bulunmanızı rica etme cüretini göstereceğim izninizle."

"Hay hay, Mösyö" diye karşılık verdi Madam Chevreuse zarif bir gülümsemeyle.

"Ama efendim, bu kadarla da bitmiyor iş" diye sürdürdü konuşmasını Athos. "Biliyorum, çok fazla şey istiyorum ama sizinle görüşmek istediğim mesele baş başa görüşmemizi gerekli kılıyor, dolayısıyla mümkünse görüşmemizi yarıda kesmemelerini de istiyorum."

"Kim ararsa arasın, yokum ben" dedi Düşes uşağına dönerek, "çekilebilirsiniz."

Uşak çıktı.

Bir anlık bir sessizlik oldu ve her ikisi de gerçekten soylu insanlara özgü bakışlarla birbirlerini süzdüler.

İlk konuşan Madam Chevreuse oldu.

"Evet Mösyö, sabırsızlık içinde beklediğimi görmüyorsunuz herhalde!" dedi.

"Ben de hayranlıkla seyrediyorum Madam."

"Mösyö" dedi Chevreuse Düşesi, "kusura bakmayın ama kiminle konuştuğumu öğrenmek için sabırsızlanıyorum. Saray'a mensup biri oldu-

ğunuz çok açık, hiç kuşkum yok bundan. Ama Saray'da hiç görmedim ben sizi. Bastille'den mi çıktınız yoksa?"

"Hayır efendim" diye karşılık verdi Athos gülümseyerek, "ama belki Bastille yolundayımdır."

"Öyle mi? O halde hemen kim olduğunuzu söyleyin bana ve sonra da çıkıp gidin buradan" diye karşılık verdi Düşes kendisini daha da çekici kılan bir tavırla. "Bugüne kadar zaten sarsılmış olan saygınlığımı daha da beter sarsmak istemiyorum."

"Benim kim olduğumu mu öğrenmek istiyorsunuz Madam? Söylediler size: Kont de La Fère'im ben. Hiç işitmediniz siz bu adı. Ama bir zamanlar başka bir adım daha vardı ve siz o adı mutlaka duymuşsunuzdur. Ama muhtemelen unutmuşsunuzdur."

"Söyleyin siz gene de."

"Eskiden Athos derlerdi bana."

Düşes hayretle açtı gözlerini. Kont'un dediğinin tersine bu adın belleğinden tamamen silinmediği belli oluyordu.

"Athos? Bir dakika..."

Ve birden beynine dolan binlerce karmakarışık anının içinden, bir tekini bir an için de olsa çekebilmek için elini alnına koydu, zorluyordu kendini.

"Yardım edeyim mi Madam?" diye sordu Athos gülümseyerek.

"Evet" diye karşılık verdi Düşes, "memnun olurum." Yorulmuştu bile aramaktan.

"Bu Athos üç genç silahşörle birlikte, ki adları d'Artagnan, Porthos ve..."

Athos sustu.

"Ve Aramis!" dedi Düşes heyecanla.

"Doğru... Ve Aramis" diye devam etti Athos. "Demek tamamen unutmamışsınız bu adı."

"Hayır" diye karşılık verdi Düşes, "Hayır. Zavallı Aramis! İnce, kibar, ağzı sıkı bir asilzadeydi, şiirler yazardı ama sonu kötü bitti yanılmıyorsam."

"Hem de çok kötü: Papaz oldu!"

"Ne büyük felaket!" dedi ve hiçbir şeye aldırmadan yelpazesiyle oynamaya başladı Düşes. "Gerçekten teşekkür ediyorum size Mösyö."

"Niçin Madam?"

"Gençliğimin güzel anılarından birini hatırlattığınız için."

"O zaman, izin verirseniz bir ikincisini daha hatırlatabilir miyim?"

"Gene bununla ilgili olarak mı?"

"Hem öyle hem değil."

"Her neyse, anlatın bakalım, sizin gibi biriyle her riski göze alırım."

Saygıyla selam verdi Athos.

"Aramis'in, Tours'da tanıdığı çamaşırcı bir genç vardı."

"Tours'lu çamaşırcı bir genç kız mı?" dedi Düşes.

"Evet, kuziniydi. Marie Michon'du adı."

"Ha! Anladım, tamam!" diye bağırdı Düşes. "Zavallı Buckingham'a düzenlenen komployu haber vermek için La Rochelle Kuşatmasından mektup yazdığı kadın."

"Evet" dedi Athos, "ondan söz etmeme izin verir misiniz acaba?"

Düşes, Athos'a baktı.

"Evet" dedi, "ama fazla aleyhinde konuşmamak şartıyla."

"O zaman nankörlük etmiş olurum" diye karşılık verdi Athos, "üstelik bence nankörlük bir kusur falan değil kötülüktür düpedüz ki, çok daha fenadır böylesi."

"Siz mi Marie Michon'a kötülük etmiş olacaksınız Mösyö?" dedi Düşes. Athos'u, bakışlarını okumak istiyormuş gibi süzüyordu. "Nasıl olabilir böyle bir şey? Hiç görmediniz ki onu."

"Kim bilebilir bunu efendim? Bir halk deyişi vardır: Dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur. Bazen inanılmayacak kadar doğrudur bu sözler."

"Ne olur, devam edin, anlatın Mösyö!" dedi Düşes. "Bilemezsiniz, ne kadar oyalıyor beni bu sohbet!"

"Yüreklendiriyorsunuz beni" dedi Athos, "devam ediyorum o halde."

"Lütfen."

"Aramis'in bu kuzini, bu Marie Michon, yani bu çamaşırcı kız, sıradan biri olmasına rağmen çok şey bilirdi. Saray'ın en gözde hanımlarından arkadaşım diye söz ederdi ve Kraliçe bütün kibrine rağmen, Avusturyalı ve İspanyol olduğu halde, kızkardeşim diye hitap ederdi ona."

"Yazık ki her şey çok değişti o zamandan beri" dedi Madam Chevreuse kendine özgü bir iç çekişle ve hafifçe kaşlarını oynatarak.

"Haklıydı Kraliçe" diye sürdürdü konuşmasını Athos, "çünkü Marie Michon kendisine çok bağlıydı. İspanya Kralı olan kardeşiyle arasında aracılık yapacak kadar sadıktı."

"Bu da büyük bir suç olarak yüzüne vurulmuş bir gün."

"Ve böylece" diye sürdürdü konuşmasını Athos, "Kardinal, gerçek Kardinal, öbürü, bir sabah Marie Michon'un tutuklanması ve Loches Şatosu'na kapatılması için emir verdi. Bereket versin bu iş tasarlandığı kadar

sessiz sadasız gerçekleşemedi. Önceden düşünülmüştü böyle bir olasılık: Marie Michon bir tehlikeyle karşılaşacak olursa Kraliçe yeşil kadife ciltli bir kitap gönderecekti kendisine."

"Doğru Mösyö, bakıyorum da bayağı bilgilisiniz."

"Ve bir sabah Prens Marcillac yeşil kitabı getiriverdi. Kaybedilecek bir tek dakika bile yoktu artık. Mutlu bir tesadüf, Marie Michon'un Ketty adlı, rahatça erkek kıyafetleri giyebilen bir hizmetçisi vardı. Prens, Marie Michon'a bir şövalye, Ketty'ye de bir uşak giysisi buldu ve ayrıca çok iyi iki at. Böylece iki kaçak alelacele Tours'dan ayrılıp İspanya'ya doğru yollandılar. En küçük bir sesten ürküyor ve sürekli sapa yolları yeğliyorlardı. Bir han bulamadıkları zaman, birinin yanında Tanrı misafiri olarak kalmaya razı oluyorlardı."

"Gerçekten böyle, aynen böyle!" dedi Madam Chevreuse el çırparak. "Çok ilginç olacak..."

Birden sustu Düşes.

"İki kaçağı yolculuklarının sonuna kadar izlemem mi?" dedi Athos. "Hayır efendim, zamanınızı böyle boşuna harcamak istemem kesinlikle, onları yalnızca Limousin'de, Tulle ve Angoulême arasındaki köye kadar izleyeceğiz. Köyün adı Roche l'Abeille."

Düşes hayretle bağırdı ve eski Silahşör'ü güldüren bir şaşkınlık ifadesiyle süzdü Athos'u.

"Durun Madam" diye devam etti Athos, "çünkü bundan sonra anlatacaklarım, şimdiye kadar anlattıklarımdan daha ilginç."

"Mösyö, siz bir büyücüsünüz, her şey beklerim sizden ama aslında... Hadi neyse, devam edin siz."

"Bu sefer yol oldukça uzun sürmüş ve çok yorucu geçmişti, hava da soğuktu. 11 Ekim günüydü. Köyde ne bir han, ne bir şato vardı. Köylülerin evleri de perişan ve pisti. Marie Michon da çok soylu bir insandı, kardeşi Kraliçe gibi o da güzel kokulara ve temiz çarşaflara meraklıydı. Papaza Tanrı misafiri olmaya karar verdi."

Athos bir an durdu.

"Ne olur devam edin" dedi Madam Chevreuse, "her şeye hazır olduğumu söylemiştim size."

"Kapıyı çaldılar. Vakit geçti, çoktan yatağına girmiş olan papaz içeri girmelerini söyledi, kapısı kilitli değildi çünkü. Köylerde çok güçlü bir güven duygusu vardır.

Papazın odasında bir lamba yanıyordu. Dünyanın en güzel şövalyesi Marie Michon kapıyı itti, başını uzatıp Tanrı misafiri olarak kalıp kalamayacaklarını öğrenmek istedi.

'Memnuniyetle genç şövalye' dedi papaz. 'Odamın yarısını ve yemeğimden artanları paylaşmaya razı olursanız, mesele yok, buyurun.'

İki yolcu birbirlerine baktılar bir an. Papaz her ikisinin de kahkahalarla güldüklerini duydu. Daha sonra genç şövalye, daha doğrusu genç kadın karşılık verdi.

'Teşekkür ediyorum papaz efendi, kabul ediyorum.'

'Girin içeri öyleyse, yemeğinizi yiyin ve olabildiğince az gürültü çıkarın çünkü ben de bütün gün at sırtındaydım ve bu gece deliksiz bir uyku çeksem iyi olacak.' "

Madam Chevreuse hayret ve şaşkınlık duyguları arasında gidip geliyordu. Athos'a bakarken tuhaf bir anlam almıştı yüzü. Konuşmak istiyordu, belli oluyordu bu ama konuşamıyordu. Karşısındakinin tek kelimesini bile kaçırmaktan korkar gibi bir hali vardı.

"Sonra?" dedi.

"Sonra mı? İşte en zor yere geldik şimdi."

"Anlatın, anlatın, lütfen! Her şeyi anlatabilirsiniz bana. Ayrıca konu ben değilim, Marie Michon."

"Evet, doğru!" dedi Athos. "Neyse, Marie Michon uşağıyla birlikte karnını doyurdu, sonra da ev sahibinin izniyle sessizce soyundu ve ev sahibinin yanında yattı. Ketty de bulduğu bir kanepede kıvrılıverdi."

"Siz şeytan değilseniz, nasıl bilebilirsiniz bu ayrıntıları, anlamam mümkün değil."

"Marie Michon gerçekten hoş bir kadındı" diye sürdürdü konuşmasını Athos. "Aklına hep çılgınca düşünceler gelir, gerektiğinde hiçbir şeyi umursamaz, istese hepimizi baştan çıkartabilirdi. Ve işte bu sefer de papazı baştan çıkarmanın, yaşlılık günleri için hoş bir anı olacağı düşüncesi takıldı kafasına."

"Kont, şerefimle temin ederim, çok korkutuyorsunuz beni."

"Yazık ki" diye karşılık verdi Athos, "papaz efendi bir Aziz Ambrosius değildi ve bir kez daha söylüyorum tapılası bir yaratıktı Marie Michon."

"Mösyö!" diye bağırarak Athos'un elini tuttu Madam Chevreuse. "Derhal bu ayrıntıları nasıl öğrendiğinizi söyleyin bana! Yoksa hemen karşıdaki manastırdan bir papaz çağırtıp içinizdeki şeytanı kovması için dua ettireceğim."

Athos güldü.

"Bundan daha kolay ne var efendim? Bu sırada başka bir şövalye de önemli bir işle görevlendirilmiş olduğu halde ve onlardan bir saat önce papazın evine gelmişti gene Tanrı misafiri olarak. Hem de papaz can çekişen bir hastanın başına gittiği sırada. Bu nedenle rahip bütün gece boyunca

yalnız evinden değil köyden de uzaklaşmıştı. Dinin hizmetindeki görevli konuğuna güvendiğinden evini, yemeğini ve odasını ona emanet edip, görevinin başına koşmuştu. Dolayısıyla da Marie Michon aslında evde kalmak için papazdan değil, papazın ilk konuğundan yardım istemişti."

"Peki bu şövalye? Bu konuk? Marie Michon'dan önce gelen asilzade kimdi?"

"Bendim, Kont de La Fère, aciz kulunuz" dedi Athos ayağa kalkarak ve saygıyla selamladı Madam Chevreuse'ü.

Madam Chevreuse bir an şaşırdı sonra bir kahkaha attı.

"Aman Tanrım! Ne garip! Bu çılgın Marie Michon umduğundan da iyi-

sini bulmuş demek! Oturun lütfen sevgili Kont çünkü –yoksa yanılıyor muyum?– en önemli yerine gelemedik hikâyenin henüz."

"Sıra şimdi kendimi suçlamaya geldi efendim. Söylemiştim size, ben de acele bir görev dolayısıyla yoldaydım. Ortalık aydınlanır aydınlanmaz giyindim, hiç ses çıkarmadan odadan çıktım, sevimli yatak arkadaşımı uyurken bıraktım. Dışarıda da gerçekten hanımına layık hizmetçisi, başı kanepenin kenarına devrilmiş halde uyuyordu. Güzel yüzü dikkatimi çekti, yaklaştım ve Aramis'in yanına yerleştirdiği küçük Ketty'yi anında tanıdım. Ve öğrendim ki gece gelen güzel yolcu, bayan..."

"Marie Michon!" diye heyecanla sözünü kesti Düşes.

"Marie Michon" diye yineledi Athos. "Evden çıkıp ahıra gittim. Atım eyerlenmiş, uşağım hazırdı. Yola çıktık."

"Bu köye bir daha hiç uğramadınız mı?" diye sordu heyecanla Madam Chevreuse.

"Bir yıl sonra uğradım Madam."

"Eee, ne oldu?"

"Hiç, papaz efendiyi tekrar görmek istemiştim yalnızca. Adamcağız bir olayı çözmeye çalışıyordu ve hiçbir şey anlayamıyordu. Bir hafta kadar önce kendisine beşik içinde son derece sağlıklı bir oğlan çocuğuyla bir kese altın ve üstünde yalnızca *11 Ekim 1633* tarihi yazılı bir pusula gönderilmişti."

"Bu ilginç maceranın geçtiği gecenin tarihiydi o" dedi Düşes.

"Öyle ama zavallı papaz bir türlü bir şey çıkaramıyordu bu olaydan çünkü kendisi o geceyi can çekişmekte olan birinin başında geçirmişti ve döndüğünde de Marie Michon ayrılmıştı evden."

"Mösyö, biliyorsunuz ki Marie Michon 1643'te Fransa'ya döner dönmez hemen çocuğun durumunu öğrenmek istedi çünkü kaçarken çocuğu birlikte götürmesi olanaksızdı ama Paris'e döndükten sonra çocuğu yanına alıp kendisi yetiştirmek istiyordu."

"Peki papaz ne dedi kendisine?" diye sordu Athos.

"Tanımadığı birinin çocuğun bakımını üstlendiğini, geleceğini garanti altına aldığını ve kendisiyle birlikte götürdüğünü söyledi."

"Gerçeği söylemiş."

"Şimdi anladım. Bu kişi, bu bay, siz, yani babasıydı."

"Aman Madam, yüksek sesle konuşmayın, çocuk içeride çünkü."

"İçeride mi?" diye haykırdı Madam Chevreuse. Heyecanla doğruldu. "Oğlum, yani şey, Marie Michon'un oğlu içerde ha? Hemen görmek isterim!"

"Yalnız dikkatli olun Madam, babasını da annesini de tanımıyor."

"Bu sırrı sakladınız ve beni mutlu edeceğinizi düşünerek bana getirdiniz onu! Teşekkür ederim, çok teşekkür ederim!" diye haykıran Madam Chevreuse, Athos'un elini tuttu ve dudaklarına götürmek istedi. "Gerçekten çok asil ve yürekli bir insansınız siz."

"Sizin de kendisi için bir şeyler yapmanız için getirdim onu" diyerek elini çekti Athos. "Bugüne kadar ben ilgilendim yetişmesiyle ve öyle sanıyorum ki gerçek bir asilzade yarattım ama benim artık gene maceradan maceraya koşan bir görev adamı olmam gerekiyor. Yarından itibaren, sonunda belki canımı vereceğim tehlikeli bir işe girişiyorum. Böyle bir durumda onu dünyaya tanıtabilecek sizden başka kimse yok. Ancak sizin sayenizde alabilir benim yerimi."

"Rahat olun bu konuda!" diye bağırdı Madam Chevreuse. "Şu günlerde pek fazla itibarım yok ama geri kalan her şeyim onundur. Serveti ve unvanına gelince..."

"Bu açıdan endişe edilecek bir şey yok Madam. Bragelonne arazisi onun, bana miras kalmıştı bu arazi, böylelikle Vikont unvanı ve yıllık on bin lira geliri var."

"Bütün kalbimle söylüyorum ki gerçekten soylu bir insansınız siz" dedi Madam Chevreuse, "ama genç Vikont'u görmek için sabırsızlanıyorum. Nerede?"

"İçeride, salonda, isterseniz, çağırtayım."

Athos, kapıya doğru hamle etti. Düşes engelledi kendisini.

"Yakışıklı mı?" diye sordu.

Athos gülümsedi.

"Annesine benziyor" dedi.

Hemen sonra kapıyı açıp delikanlıya bir işaret çaktı. Kapıda belirdi Raoul.

Düşes, gururunun umutlarını bile aşan bu hoş ve yakışıklı şövalyeyi görünce, neşeyle bir çığlık atmaktan alamadı kendini.

"Yaklaşın Vikont" dedi Athos. "Madam Chevreuse elini öpmenize izin veriyorlar."

Delikanlı o hoş gülümseyişiyle yaklaştı, başı açık vaziyette diz çöküp elini öptü Madam Chevreuse'ün ve daha sonra şunları söyledi Athos'a:

"Kont Hazretleri, herhalde utangaçlığımı engellemek için madamın Kraliçe değil de Chevreuse Düşesi olduğunu söylediniz!"

"Hayır Vikont" dedi Madam Chevreuse. Delikanlının elini avuçlarının arasına alarak, keyiften ışıl ışıl yanan gözleriyle gözlerinin içine bakarak yanına oturttu. "Hayır, ben Kraliçe değilim yazık ki ama Kraliçe olsaydım,

size layık olan her şeyi anında yerine getirirdim. Ama hangi mesleğe girmek istediğinizi söyleyin bana."

Madam Chevreuse dudaklarını delikanlının duru alnına dokundurmamak için zor tuttu kendini. Bu arada Athos da ayakta durmuş, anlatılmaz bir mutlulukla seyrediyordu her ikisini.

"Madam" dedi delikanlı tatlı ve gür sesiyle, "bana sorarsanız gerçekten soylu kişi için tek bir meslek vardır, o da silahşörlüktür. Bana öyle geliyor

ki Kont Hazretleri de beni bu meslek için yetiştirdi, asker yapmak istiyor beni. Dahası beni Paris'te belki de Prens'e takdim edecek biriyle tanıştırmak için umutlandırdı da."

"Anlıyorum, sizin gibi genç bir asker ancak onun gibi bir generalin yanında hizmet edebilir. Yalnız, bir dakika... Ben... Kayınvalidem Madam Montbauzon ve Madam Longueville yüzünden aram açık kendisiyle ama Prens Marcillac aracılığıyla... Evet, tamam! Tamam bu iş Kont Hazretleri. Prens Marcillac eski dostumdur. Genç arkadaşımızı Madam Longueville'e takdim eder, o da bir mektupla kardeşine gönderir. Prens bir dediğini iki etmeyecek kadar çok sever kardeşini." Madam Longueville, bu *çok sever* sözcüklerini üstlerine basa basa telaffuz etti.

"Ve işte her şey yoluna girdi böylece" dedi Kont. "Ama şimdi de biraz acele etmenizi isteme cüretini gösterebilecek miyim acaba? Çünkü Vikont'un yarın akşam Paris'te olması gerekiyor, gerekçelerim var bu konuda."

"Sizin onunla ilgilendiğinizi bilmelerini ister misiniz sayın Kont?"

"Geleceği açısından belki de beni hiç tanımamış olduğunu söylemesi daha doğru olur, diye düşünüyorum."

"Ama Mösyö!" diye bağırdı delikanlı.

"Fakat Bragelonne, bilirsiniz ki ben nedensiz bir şey yapmam."

"Mösyö" diye karşılık verdi Bragelonne Vikontu, "olağanüstü güçlü bir mantığınız olduğunu biliyorum ve dolayısıyla her zaman olduğu gibi size itaat edeceğim."

"Siz bana bırakın bu işi Kont" dedi Madam Chevreuse. "Mutlu bir tesadüfle şu anda Paris'te bulunan Prens Marcillac'ı çağırtacağım hemen ve bu işin sonucunu almadan da peşini bırakmayacağım."

"Tamam Düşes Hazretleri, çok teşekkür ediyorum size! Benim de uğrayacağım çok yer var, handa bekleyeceğim Vikont'u."

"Akşam ne yapıyorsunuz?"

"Rahip Scarron'a gideceğim, mektup götürmem gerekiyor kendisine ve orada bir arkadaşımla buluşacağım."

"İyi, ben de uğrarım bir ara oraya" dedi Madam Chevreuse. "Beni görmeden ayrılmayın oradan."

Athos, Madam Chevreuse'ü selamladı ve çıkmaya hazırlandı.

"Eee, Kont Hazretleri!" diye gülümsedi Madam Chevreuse. "İnsan eski dostlarından ayrılırken bu kadar soğuk mu davranır?"

"Ah!" dedi Athos, Madam Chevreuse'ün elini öperken. "Marie Michon'un bu kadar sevimli bir yaratık olduğunu önceden bilseydim..."

Derin derin iç geçirerek dışarı çıktı.

XXIII
RAHİP SCARRON

Tournelles Sokağında Paris'in bütün uşaklarının ve tahtırevancılarının bildiği bir ev vardı ama bu ev ne bir asilzadeye ne de büyük bir iş adamına aitti. Burada yemek yenmez, oyun falan oynanmaz, dans da edilmezdi.

Gene de sosyetenin buluşma merkeziydi burası ve bütün Paris'in uğrak yeriydi.

Küçük Scarron'un mekânıydı burası.

Bu matrak rahibin evinde sürekli gülünürdü. Aynı zamanda bir yığın da haber dolaşıp dururdu ağızdan ağıza. Bu haberler anında yorumlanır, didiklenir, masal ya da mizah haline getirilirdi. Öyle ki herkes Scarron'un evinde bir saat kalıp konuşmalarını dinlemek, sonra da bunları başka yerlere yetiştirmek için can atardı adeta. Bu insanların çoğu da kendilerinden bir şeyler katmak isterlerdi anlatılanlara ama hiç konuşmayanlar, susanlar da hoş karşılanırdı bu mekânda.

Küçük Scarron'a rahip demelerinin nedeni din hizmetinde olması değildi, bir manastırı olduğu için rahip diyorlardı ona. Bir zamanlar yaşadığı Mans'ta papaz özentisi diye ün salmıştı. Bir karnaval gününde, adeta ruhu gibi olmuş bu kenti başka bir bağlamda neşelendirmek istedi. Bütün bedenini balla ovdurdu uşağına, sonra tüy bir şilteyi açtırdı, içine girdi ve yuvarlandı. Ve dünyanın en biçimsiz, gülünç hayvanı haline geldi. Sonra da bu haliyle kadın erkek bütün dostlarını ziyarete gitti. Peşine takılanlar bir süre afallamış halde izlediler onu, sonra da yuhalamaya başladılar. Kaba saba bir yığın adam küfürler etti, çocuklar taş attı, sonunda kaçmak zorunda kaldı adamcağız. Ama güruh peşini bırakmadı. Her yandan sıkıştırılan, rahat bırakılmayan Scarron, kurtuluşu kendini ırmağa atmakta buldu. Balık gibi güzel yüzerdi ama su çok soğuktu. Scarron suya daldığında kan ter içindeydi, bu yüzden çok üşüdü ve karşı kıyıya ulaştığında kötürüm gibi hissetti kendini.

Scarron'un elini kolunu tekrar çalıştırabilmesi için her türlü çaba harcandı, her yol denendi. Bu yüzden o kadar acı çekti ki sonunda bütün hekimleri kovdu, acı çekeceğine hastalığı kabulleneceğini söyledi. Sonunda, şakacılığıyla tanındığı Paris'e döndü. Burada kendi icadı olan bir iskemleye yerleşti. Günün birinde bu iskemlesiyle Anne d'Autriche'i ziyarete gitti. Onun şakalarından pek hoşnut kalan Anne d'Autriche ona, bir unvan isteyip istemediğini sordu.

"Evet Majesteleri, çok istediğim bir unvan var" diye karşılık verdi Scarron.

"Neymiş o bakalım?" diye sordu Anne d'Autriche.

"Sizin hastanız olma unvanı" diye karşılık verdi Scarron.

Böylece Scarron'a *Kraliçenin Hastası* unvanıyla on beş bin lira tutarında yıllık maaş bağlandı.

Ve o andan itibaren, Scarron gelecek korkularından kurtulduğundan şen şakrak bir yaşam sürmeye başlamış, eline geçen parayı gönlünce harcama yolunu seçmişti.

Bir gün Kardinal'in habercisi geldi ve kendisine, Piskopos Yardımcısı'nı evine kabul etmekle doğru yapmadığını söyledi.

"Niçin? Soyu sopu belli biri değil mi kendisi yoksa?" dedi Scarron.

"Ne demek? Tabii ki soyu sopu belli biri."

"Sempatik mi bulmuyor onu yoksa?"

"Olur mu hiç?"

"Şakadan mı anlamıyor yoksa?"

"Tersine, şakadan başka bir şey düşündüğü yok."

"Öyleyse niçin böyle bir adamla görüşmemi istemiyorsunuz?"

"Çünkü iyi niyetli değil!"

"Sahi mi? Kime karşı kötü niyet besliyor?"

"Kardinal'e."

"Nasıl?" diye bağırdı Scarron. "Ben, hakkımda kötü niyetler besleyen Mösyö Gilles Despreaux'yla görüşmeye devam edeceğim ve başkası hakkında kötü düşünen Piskopos Yardımcısı'yla mı ilişkimi keseceğim? İmkânsız."

Burada kesildi bu konuşma. Scarron, sırf inat olsun diye Mösyö Gondy'yi daha sık görmeye başladı.

İşte, bizim evine gittiğimiz gün de üç aylığını aldığı gün olduğundan, Scarron her zaman olduğu gibi uşağını maaşını almaya göndermiş ancak şu cevabı almıştı emekli sandığından: "Devletin Rahip Scarron'a verecek parası yoktur artık."

Uşak aldığı bu yanıtı kendisine ilettiği sırada Longueville Dükü vardı Scarron'un yanında ve kendisine Kardinal'in kestiği maaşın bir kat fazlasını teklif ediyordu ama kurnaz sakat özellikle kaçındı bu teklifi kabul etmekten. Ve öğleden sonra saat dörtte tüm kent Mazarin'in kendisine maaş ödemeyi reddettiğini biliyordu. O gün de Perşembe, yani kabul günüydü rahibin. Büyük bir kalabalık geldi kabul gününe ve kararı hararetle protesto etti.

Athos, Saint Honoré Sokağında, kendisi gibi at üstünde, kendisi gibi peşlerinde uşak olan ve kendisiyle aynı yolu izleyen iki asilzadeye rastladı. Bunlardan biri şapkasını çıkarıp sordu.

"Mösyö, Kardinal alçağının zavallı Scarron'un aylığını kestirmiş olduğu doğru mu sizce?"

"Böyle bir şey yaptıysa çok ayıp!" diye karşılık verdi asilzadeleri şapkasını çıkartarak aynı biçimde selamlayan Athos.

"Sizin de dürüst biri olduğunuz belli oluyor Mösyö" dedi kendisine ilk seslenen adam. "Gerçekten bela bu Kardinal!"

"Yazık ki öyle, çok haklısınız" diye karşılık verdi Athos.

Ve birbirlerini bir kez daha saygıyla selamlayarak ayrıldılar.

"İyi oldu bu akşam oraya gitmemiz" dedi Athos, Vikont'a. "Adamcağızın hatırını sorarız bir."

"Bütün Paris'i ayağa kaldıran bu Scarron kim peki?" diye sordu Bragelonne Vikontu. "Gözden düşmüş bir bakan falan mı yoksa?"

"Ne münasebet! Öyle şey olur mu Vikont!" diye karşılık verdi Athos. "Mazarin aleyhinde dizeler yazdığı için gözden düştü."

"Soylu kişiler dizeler mi yazar?" diye sordu safça Vikont. "Soyluluğa yakışır mı bu peki?"

"Doğru Raoul" diye gülümseyerek karşılık verdi Athos. "Kötüyse bu dizeler yakışık almaz ama iyiyse daha ünlü olursunuz. Mösyö de Rotrou gibi ama" diye sürdürdü konuşmasını, "en iyisi hiç kalkışmamak bu işlere."

"Şair mi peki bu Mösyö Scarron?"

"Evet, böylece uyarmış oldum seni Raoul. Bu evde çok dikkatli olun. Hareketlerle konuşun yalnızca, daha ziyade dinlemeye çalışın."

"Peki Mösyö" diye karşılık verdi Bragelonne Vikontu.

"Beni bir asilzade dostumla konuşurken göreceksiniz: Adını çok sık işittiğiniz Rahip d'Herblay."

"Hatırlıyorum efendim."

"Arada sırada yanımıza sokulup bizimle konuşuyormuş gibi yapın ama konuşmayın, konuşmaları da dinlemeyin. Böylece bazı münasebetsiz kimselerin bizi huzursuz etmelerine engel olabiliriz."

"Baş üstüne efendim, hepsini yerine getireceğim söylediklerinizin."

Athos iki ziyaret daha gerçekleştirdi Paris'te. Sonra saat yediye doğru Tournelles Sokağına yöneldiler. Sokağın başında hamallar, atlar ve üniformalı uşaklar vardı. Athos aralarından geçerek ve arkasındaki delikanlıyla birlikte içeri girdi. İlk gözüne çarpan kişi Aramis oldu. Geniş süet kaplı, tekerlekli bir koltuğa oturmuş, üstünde brokar bir örtü olan, gençten, güler yüzlü, zaman zaman sararan ama bakışları hep canlı, şakacı ve hoş görünümlü biriyle konuşuyordu. Sürekli gülen, alay eden, iltifatlar yağdıran, bazen sıkılan ve aklına esince de küçük bir sopayla kaşınan Scarron'du bu adam.

Tekerlekli iskemlenin çevresindeki beylerden ve hanımlardan oluşan kalabalık itişip kakışıyordu. Salon oldukça temiz ve uygun biçimde döşenmişti. Renklerinin bir zamanlar canlı olduğu belli olan ama artık solmaya başlamış çiçek desenli ağır perdeler pencerelerden aşağı, yerlere kadar dökülüyordu. Yerdeki halı gösterişsiz ama zevkliydi. Kibar ve ince tavırları benimsemiş iki hizmetkâr, saygılı tavırlarla hizmet ediyorlardı.

Athos'u gören Aramis ilerledi, elinden tuttu ve Scarron'la tanıştırdı onu. Scarron da yeni gelen konuğa saygı sundu ve tanıştığı için duyduğu mutluluğu belirtti. Bragelonne Vikontu'nun sanki eli kolu bağlanmış, dili tutulmuştu. Zeki insanların sohbetine alışık değildi o. Gene de zarafet dolu bir selam verdi. Athos, daha sonra Aramis'in kendisini tanıştırdığı iki üç asilzadenin övgülerini dinledi. Bu arada içeri girerken artmış olan gürültü kesildi, sohbet normal seyrini izlemeye başladı.

Vikont'un kendini toplayıp üstünkörü de olsa salonu tanıyabilmesi için geçen dört beş dakikanın sonunda gene kapı açıldı ve bir hizmetkâr Matmazel Paulet'nin geldiğini bildirdi.

Athos, Raoul'ün omzuna vurdu.

"Bu kadına iyi bakın Vikont" dedi, "tarihi bir şahsiyettir. Kral IV. Henri öldürüldüğü sırada onun evine gidiyordu."

Bragelonne Vikontu bir ürperti geçirdi. Birkaç gündür devamlı yakın tarihin perdelerini kaldıran rastlantılarla karşılaşıyordu. İçeri giren ve hâlâ genç ve güzel olan kadın, IV. Henri'yi tanımış ve kendisiyle konuşmuştu.

Yeni gelen konuğu karşılamaya koştu herkes çünkü hâlâ gözdeydi. Matmazel Paulet uzun boylu, ince, hatları yuvarlak, Raffaello'nun, Tiziano'nun bütün Madonna'larına yakıştırdıkları altın sarısı renkli, gür saçları olan bir kadındı. Belki saçlarının bu altın sarısı rengi, belki de öteki kadınlara karşı egemen tutumu nedeniyle *Dişi Aslan* adını takmışlardı ona.

Çağımızda pek moda olan bu ada sahip olabilmek için çırpınıp duran güzel bayanlarımız, böylece bu adın belki de sandıkları gibi İngiltere'den değil güzel ve zeki hemşehrileri Matmazel Paulet'den geldiğini öğreneceklerdir.

Matmazel Paulet, içeri girer girmez yoğunlaşan fısıltılar arasında hemen Scarron'un yanına gitti.

"Demek öyle, sevgili dostum ha!" dedi sakin bir tavırla. "Demek yoksulluk dayandı kapıya! Bugün öğleden sonra Madam Rambouillet'nin yanında olduğumuz sırada öğrendik, Mösyö Grasset söyledi."

"Evet ama devlet zengin artık" diye karşılık verdi Scarron. "İnsan kendisini ülkesi için feda etmeyi bilmelidir."

"Kardinal Hazretleri bundan böyle yılda on beş bin liralık fazla pomat ve parfüm alabilecek artık" dedi Athos'un Saint Honoré Sokağında rastladığı asilzadelerden biri buz gibi bir sesle.

"Peki ama esin perisi ne diyecek bu işe?" diye sordu yumuşak ve tatlı sesiyle Aramis, "çünkü yaldızlı vasatlığa ihtiyacı vardır esin perisinin, değil mi? Malum ya,

Vergilius'un küçük bir kölesi ve iyi kötü bir barınağı olmasaydı,
Öfkesinden, başındaki bütün yılanlar yok olurdu

"Güzel" dedi Scarron elini Matmazel Paulet'ye uzatarak, "benim de artık tatlı su yılanım yoksa da dişi aslanım var!" O akşam Scarron'un tüm sözleri çok hoş algılanıyordu herkes tarafından. Zulmün bir ayrıcalığıdır bu. Mösyö Ménage kendinden geçerek havalara sıçradı.

Matmazel Paulet her zamanki yerine oturmak için yürüdü ama oturmadan önce kraliçelere özgü bir bakışla çevresini bir süzdü ve gözleri Bragelonne Vikontu'na takılıp kaldı.

Athos gülümsedi.

"Matmazel Paulet'nin ilgisini çektiniz Raoul" dedi. "Selamlayın kendisini, olduğunuz gibi görünün. Yani açık kalpli bir taşralı gibi davranın ama sakın IV. Henri'den söz etmeye kalkışmayın."

Raoul kızararak Dişi Aslan'a yaklaştı ve iskemlesinin çevresindeki erkeklerin arasına karıştı.

Salonda iki ayrı topluluk oluşmuştu: Mösyö Ménage'ın çevresindekiler ve Matmazel Paulet'nin çevresindekiler. Scarron bir gruptan ötekine gidiyor, tekerlekli iskemlesini dalgalı denizde teknesini ustaca yöneten deneyimli bir denizci gibi yönetiyordu.

"Ne zaman konuşabiliriz?" diye sordu Athos, Aramis'e.

"Biraz sonra" diye karşılık verdi Aramis. "Henüz yeteri kadar kalabalıklaşmadı çevremiz, dikkat çekeriz sonra."

Bu sırada kapı açıldı ve uşak, Piskopos Yardımcısı'nın geldiğini haber verdi.

Herkes başını kapıya çevirdi çünkü Piskopos Yardımcısının adı daha şimdiden ün salmaya başlamıştı.

Athos da ötekileri izledi. Rahip Gondy'nin yalnızca adını işitmişti o ana kadar.

Ufak tefek, kara kuru, biçimsiz vücutlu, miyop, elleri kılıç ve tabanca çekmekten başka bir işe yaramayan biri girdi içeri. Önce bir masaya çarp-

tı, az daha deviriyordu masayı. Her şeye rağmen yüce ve gururlu bir yüz ifadesi vardı.

Scarron da dönerek karşısına çıktı tekerlekli sandalyesiyle. Matmazel Paulet'se bulunduğu yerden selamladı onu.

"Demek gözden düştünüz ha Rahip Efendi!" dedi Scarron'a iyice yaklaşan Piskopos Yardımcısı.

Kutsallaşmış gibiydi bu sözcük: Akşamın ilk saatlerinden beri en azından yüz kez yinelenmişti ve Scarron aynı konuda belki yüzüncü yanıtını vermek üzereydi, bu nedenle az daha kısa kesecekti sözünü ancak umutsuz bir çabayla kurtarabildi paçasını.

"Efendimiz Kardinal Mazarin Hazretleri beni düşünmek istemişler de..." dedi.

"Çok güzel bir şey bu!" dedi Ménage.

"Peki, bundan sonra salonunuzda nasıl ağırlayacaksınız bizi?" diye sordu Piskopos Yardımcısı. "Gelirleriniz azalırsa, Notre Dame Piskoposluk Meclisi üyeliğine atamak zorunda kalacağım sizi."

"Olmaz!" dedi Scarron. "Saygınlığınıza gölge düşürmüş olurum o zaman."

"Ooo! Demek bizim bilmediğimiz birtakım gelir kaynaklarınız var, öyle mi?"

"Kraliçe'den borç alırım."

"Kraliçe'nin kendisine ait bir şeyi yok ki" diye karşılık verdi Aramis, "mal birliği esasına göre yaşamıyor mu o?"

Piskopos Yardımcısı dönerek, Aramis'e, parmağının ucuyla dostluğunu belli ettiği bir işaret yaptı ve arkasından da gülümsedi.

"Affedersiniz sevgili dostum" dedi, "sizi ödüllendirme konusunda gerekeni yapamamışız. Size bir hediye vermem gerekiyor."

"Ne hediyesi?" dedi Aramis.

"Şapkanıza bir kordon."

Herkes, cebinden çok özel biçimli bir kordon çıkaran Piskopos Yardımcısı'na baktı.

"Aaa! Bu bir sapan (la fronde)" dedi Scarron.

"Tabii" diye karşılık verdi Piskopos Yardımcısı. "Her şey sapan bundan böyle. Matmazel Paulet, sizin için sapandan bir yelpazem var. D'Herblay, eldivencimin adresini vereceğim size, sapan gibi eldiven yapıyor ve size Scarron, fırıncımı tavsiye edeceğim, sınırsız kredi açmasını söyleyeceğim, çok lezzetli sapan ekmekleri yapıyor."

Kordonu alan Aramis, şapkasına iliştirdi.

Bu sırada kapı açıldı ve uşak yüksek sesle bağırdı.

"Madam Düşes de Chevreuse."

Chevreuse adını duyan herkes ayağa kalktı.

Scarron tekerlekli sandalyesini alelacele kapıya doğru sürdü. Bragelonne Vikontu kızardı. Athos, Aramis'e bir işaret çakınca, Aramis bir pencere aralığına saklandı.

İçeri girince övgülere boğulan Düşes'in birini ya da bir şeyi aradığı açıkça belliydi. Sonunda Vikont'u gördü ve şimşekler çaktı gözlerinde. Athos'u fark etti ve dalgınlaştı. Pencere kenarına sığınmış olmasına rağmen Aramis'i de gördü ve yüzünde belli belirsiz bir hayret ifadesi belirdi.

"Bu arada, bizim Voiture'ün durumu nasıl acaba? Haberiniz var mı kendisinden?" diye sordu Düşes. Scarron'a dönerek kafasına üşüşen düşünceleri kovmak istiyordu sanki.

"Ne? Mösyö Voiture hasta mı yoksa?" diye sordu Athos'un Saint Honoré Sokağında konuştuğu asilzade. "Nesi varmış?"

"Uşağına, değiştirmesi amacıyla bir gömlek hazırlamasını tembihlemeden oyun oynamış" dedi Piskopos Yardımcısı. "Üşütmüş, komadaymış."

"Nerede olmuş olay?"

"Tanrım, nerede olacak, bizde tabii ki! Bir daha oyun oynamamak için kendi kendine caka satarak söz vermişti. Ama üç gün geçtikten sonra dayanamadı ve kendisini verdiği sözden kurtarmam için Piskoposluğa geldi. Ve ben o sırada maalesef dairemde bir köşeye çekilmiş danışman Brousel'le bazı ciddi meseleleri tartışıyordum. Voiture de bir masaya oturmuş, bir oyuncu arayan Laigues Markisi'ni görmüş. Marki seslenerek masaya davet etmiş onu. Voiture, kendisini verdiğim sözden kurtarmadıkça oyun oynayamayacağını söylemiş. Laigues benim adıma konuşup, 'vebali boynuma' demiş. Sonunda Voiture de masaya oturmuş ve dört yüz *écu* yitirmiş, dışarı çıkarken de üşütüp yatağa düşmüş, bir daha da kalkamamış."

"Sevgili dostumuz Voiture kötü durumda mı yani şimdi?" diye sordu Aramis gizlendiği pencere aralığından.

"Maalesef' diye karşılık verdi Mösyö Ménage. "Durumu çok ağır ve bu büyük insan ebediyyen ayrılacak aramızdan belki, *deseret orbem* (Yeryüzünü terk edecek)."

"İyi!" dedi biraz buruk bir tavırla Matmazel Paulet. "Demek ölecek! Hiç sanmam. Bir Türk gibi sultanlarla çevrili. Madam Saintot hastalığını duyar duymaz başucunda bitti ve sırtına şişe çekiyor. Renaudot dur durak bilmeden yorganlarını ısıtıyor, hatta sevgili dostumuz Markiz Rambouillet bile ılhlamur gönderdi."

"Yoksa siz sevmiyor musunuz onu sevgili Paulet?" diye sordu gülerek Scarron.

"Tanrım! Ne büyük bir adaletsizlik! Sevgili hastam benim! Ondan o kadar az nefret ederim ki ruhunun sonsuz bir istirahata çekilmesi için memnuniyetle dualar okuyabilirim."

"Size boşuna Dişi Aslan dememişler, canım" dedi Madam Chevreuse, "o kadar acımasızca ısırıyorsunuz ki!"

"Büyük bir şaire karşı çok kötü davranıyormuşsunuz gibi geliyor bana" dedi cesaret gösterip lafa karışan Vikont.

"Büyük bir şair ha! O mu büyük şair?.. Demin de söylediğiniz gibi taşradan geldiğiniz ve kendisini hiç görmediğiniz belli oluyor. Büyük bir şairmiş! Beş ayak boyu var yahu!"

"Bravo! Bravo!" diye bağırdı, zayıf, ince, kuru ama uzun boylu ve uzun

kılıçlı biri. "Bravo güzel Paulet! Şu ufaklığı, Voiture'ü yerine koymanın zamanı geldi zaten. Ben açıkça şiirden anladığımı ve Voiture'ün şiirini iğrenç bulduğumu söylüyorum!"

"Kim bu palavracı herif?" diye sordu Vikont, Athos'a.

"Mösyö Scudéry."

"Clély' ve 'Grand Cyrus'ün yazarı?"

"Şu anda, karşıda, Mösyö Scarron'un yanında konuşan güzel kadınla, yani kız kardeşiyle birlikte yazmıştı onları."

Vikont döndü ve gerçekten de içeri yeni giren iki çehre gördü: Biri sevimli, hoş, ince, hüzünlü, saçları simsiyah, içinde altın parlayan birer çanağa benzeyen, mor menekşeyi andıran, kadife gözlü biriydi.

Ötekiyse sanki bu sevimli yaratığı kanatları altına almış gibi davranıyordu ve soğuk, zayıf ve sarı benizli, tipik bir kâhya kadın ya da sofuydu.

Bragelonne Vikontu salondan ayrılmadan önce bu kadife gözlü genç kızla mutlaka konuşmaya karar verdi. Bu kız tuhaf bir düşünce oyunuyla, hiçbir benzerliği olmamasına rağmen bu yeni dünya içinde bir an unuttuğu ve la Vallière Şatosu'nda acılara gark ettiği zavallı küçük Louise'i anımsatmıştı ona."

O sırada Aramis, Piskopos Yardımcısı'nın yanına yaklaşmış ve rahip keyifli bir halde kulağına bir şeyler fısıldamıştı. Aramis sinirlerine son derece hâkim bir insan olmasına rağmen havaya sıçramaktan alamadı kendini.

"Gülsenize" dedi Retz, "bize bakıyorlar."

Ve hemen yanından ayrılıp, çevresinde büyük bir kalabalığın toplandığı Madam Chevreuse'ün yanına gitti.

Aramis konuşmalarını duymaya çalışan meraklıları şaşırtmak için gülüyormuş gibi yaptı ve Athos'un, biraz önce sığınmış olduğu pencere aralığına girdiğini görünce, etrafa şöyle bir göz attı ve hemen yanına doğru gitti.

İki arkadaş bir araya gelir gelmez, bir yandan el kol hareketleri yaparak uzun bir sohbete daldılar.

Bragelonne Vikontu, Athos'un kendisine önceden tembihlediği gibi yanlarına yaklaştı.

"Voiture'ün bir rondosunu çok seviyorum ben, Sayın rahip" dedi yüksek sesle Athos. "Bir eşinin daha yazılabileceğine ihtimal vermiyorum."

Vikont bir süre yanlarında kaldı, oradan ayrıldıktan sonra bir yandan Matmazel Paulet'nin, öte yandan da Matmazel Scudéry'nin yaklaştıkları Madam Chevreuse'ün grubuna katıldı.

"Ben" dedi Piskopos Yardımcısı, "Mösyö Scudéry'nin düşüncelerine ka-

tılmıyorum. Bana sorarsanız Voiture bir şair, hem de gerçek bir şairdir. Ayrıca her türlü siyasal düşünceden de uzaktır kendisi."

"Yani?" dedi Athos "Yarın" dedi telaşla Aramis.

"Kaçta?"

"Altıda."

"Nerede?"

"Saint Mandé'de."

"Kim söyledi?"

"Rochefort Kontu."

Biri yaklaşıyordu yanlarına.

"Felsefi düşünceleri mi? İşte zavallı Voiture'de olmayan da buydu. Ama ben sayın Piskopos Yardımcısı'nın fikirlerine katılıyorum: Gerçek bir şair."

"Evet, gerçekten, şiirde üstüne yoktu" dedi Ménage. "Bence gelecek kuşaklar onu hayranlıkla anacak ama bir şeyini de eleştirecekler: Dize yapılarını kurarken çok serbest davrandı, farkında olmadan şiiri öldürdü."

"Öldürdü, yerinde bir sözcük" dedi Scudéry.

"Ama her bir mektubu da bir başyapıt" dedi Madam Chevreuse.

"Evet, bu açıdan kusursuz" dedi Matmazel Scudéry.

"Doğru" diye karşılık verdi Matmazel Paulet, "ama şaka yaptığı sürece. Ciddi mektup türünde acınası durumda. Kabul etmeniz gerekir ki nobranca bir ifade kullanmasına rağmen çok kötü söylüyor söyleyeceklerini."

"Ama hiç değilse mizahta eşsiz olduğunu kabul edin."

"Evet, tabii" dedi Mösyö Scudéry bıyıklarını burarak, "yalnız ondaki komik unsurlar yapmacık bana göre, taşlamaları da çok yavan şeyler. *Sazan Balığının Turna Balığına Mektubu*'nu düşünsenize bir."

"En çok da Rambouillet Konağı'ndan esinlenmiştir, unutmayın" diye bir tespitte daha bulundu Ménage. "*Zélide ve Alcidalis*'e baksanıza bir."

"Bana sorarsanız" diye lafa girdi Aramis topluluğa yaklaşarak ve bir yandan da saygıyla Madam Chevreuse'ü selamlayarak –Düşes de aynı biçimde iade etti selamını–, "bana sorarsanız, ben onu büyüklere karşı çok serbest davrandığı için eleştiriyorum. Prenses'e, Mareşal Albret'ye, Mösyö Scomberg'e hatta Kraliçe'ye bile saygıda kusur etmiştir çoğu zaman."

"Ne, Kraliçe'ye mi?" dedi Scudéry kılıcını çekecekmiş gibi sağ bacağını öne doğru atarak. "Bunu bilmiyordum ben! Nasıl bir saygısızlık etti peki Majestelerine?"

"*Düşünüyordum* adlı oyununu bilmiyor musunuz?"

"Hayır" diye karşılık verdi Madam Chevreuse.

"Hayır" dedi Matmazel Scudéry.

"Hayır" dedi Matmazel Paulet.

"Anlıyorum, Kraliçe pek kimseye söz etmemiş bundan galiba. Ama ben güvenilir kaynaklardan öğrendim."

"Biliyorsunuz siz yani!"

"Sanıyorum biliyorum ve anımsayacağım."

"Haydi, söyleyin!" diye ısrar etti herkes.

"Bakın, anlatayım size bu işi" diye başladı Aramis. "Voiture, Kraliçe'yle birlikte arabayla geziye çıkmıştı Fontainebleau Ormanı'nda. Önce Kraliçe'nin ne düşündüğünü sorması için, güya düşünüyormuş gibi yaptı. Gerçekten de Kraliçe şaire ne düşündüğünü sordu az sonra.

'Ne düşünüyorsunuz Mösyö Voiture?' diye sordu Majesteleri.

Voiture gülümsedi, doğaçlama şeyler söyleyeceği izlenimi uyandırmak için beş dakika düşünüyormuş gibi yaptı ve şu karşılığı verdi:

Düşünüyordum ki kader
Bu kadar acı ve mutsuzluktan sonra
Şan, şeref ve ihtişamla
Taçlandırdı başınızı
Ama o eski günlerinizde
Daha mutluydunuz
Âşıktınız diyemeyeceğim aslında
Ama kafiye istiyor bunu, ne yapayım."

Scudéry, Ménage ve Matmazel Paulet omuz silktiler.

"Durun, durun" dedi Aramis, "üç kıta daha var."

"Üç küple deseniz daha doğru" dedi Matmazel Scudéry, "çünkü buna ancak şanson denebilir."

Düşünüyordum da sizden silahlarını
Asla esirgemeyen bu aşk
Kalbinizden uzakta artık
Oklardan, yaydan ve cazibeden yoksun
Ve ben nasıl yararlanırım bundan
Yanınızdan geçerken Marie
Size bu kadar iyi hizmet edenlere
Bu kadar kötü muamele ettiğinizi düşünüyorum da..."

"Ama yani, bu son taşlamaya gelirsek" dedi Madam Chevreuse, "şiirin ku-

rallarına uyup uymadığını bilemem ama gerçek olup olmadığı konusunda biraz insaflı olmak gerekir. İcabında Madam Hautefort ve Madam Sennecey de benim tarafımı tutacaklardır, Mösyö Beaufort da tabii ki."

"Haydi, haydi!" dedi Scarron. "Beni hiç ilgilendirmiyor bu. Nasılsa bu sabahtan beri hastası değilim onun."

"Ya son küple?" dedi Matmazel Scudéry. "Son küple ne oldu? Okusanıza onu da."

"Okuyacağım" dedi Aramis. "Ama bu bölümde özel adlara yer verildiğinden yanılmak mümkün değil:

Düşünüyordum da (biz şairler
çılgınca şeyler düşünüyoruz)
Bugünkü ruhsal durumunuzla
Hemen şu anda, şurada
Görseydiniz eğer
Buckingham Dükü'nün geldiğini
Hangisi gözden düşerdi acaba?
Dük mü Peder Vincent mı?"

Bu son bölümde Voiture'ün küstahlığı karşısında herkes çığlığı bastı.

"Ama" dedi alçak sesle kadife gözlü genç kız, "ben bu dizeleri çok hoş bulma gibi bir talihsizlik içindeyim."

Vikont da onun gibi düşünüyordu. Scarron'a yaklaştı hemen ve yüzü kızararak sordu:

"Mösyö Scarron, rica ediyorum, bu şöhretler topluluğu karşısında yalnız kalan bu hanımefendinin kim olduğunu söyleme şerefini bana bağışlar mısınız?"

"Ah, genç dostum benim!" dedi Scarron. "Sanıyorum, saldırmak ya da savunmaya geçmek için bir anlaşma önereceksiniz kendisine, değil mi?"

Bragelonne Vikontu tekrar kızardı.

"İtiraf edeyim ki ben de sevdim bu dizeleri" dedi.

"Gerçekten hoş dizeler" dedi Scarron, "ama sakın! Dikkatli olmak gerekir, şairler arasında böyle laflar edilmez."

"Ama ben şair değilim ki" diye karşılık verdi Raoul, "ben böyle bir onura erişemedim ve sizden yalnızca..."

"Evet, doğru, siz bu genç bayanın kim olduğunu öğrenmek istiyordunuz, öyle değil mi?"

"Evet."

"Hintli güzel bu."

"Affedersiniz" dedi Raoul kıpkırmızı kesilerek, "ama bir şey anlamadım, malum taşralıyım ne yazık ki ben."

"Yani burada konuşulan saçma sapan şeylerle ilgili olarak bir şey bilmiyorsunuz, değil mi? Bundan iyisi olamaz delikanlı, bundan iyisi can sağlığı. Anlamaya çalışmazsanız iyi edersiniz aksi takdirde zamanınızı boşa harcamış olursunuz. Ve anlamaya başladığınızda da, dileyelim ki bu tür saçmalıklardan vazgeçsinler!"

"Demek bağışlıyorsunuz beni Mösyö" dedi Vikont, "demek Hintli güzel diye adlandırdığınız kişinin kim olduğunu söyleyeceksiniz!"

"Gayet tabii. Dünyanın en sevimli yaratıklarından biridir: Matmazel Françoise d'Aubigné!"

"Kral IV. Henri'nin arkadaşı ünlü Agrippa'nın soyundan mı?"

"Torunu. Martinik'ten geldiği için Hintli diyorum ya zaten."

Vikont'un gözleri fal taşı gibi açıldı. Genç kızla göz göze geldiler ve kız gülümsedi.

Salondaysa Voiture'den söz ediliyordu hâlâ.

"Mösyö" dedi Matmazel d'Aubigné, Raoul'ün Scarron'la sohbetine karışmak ister gibi, "zavallı Voiture'ün hayranlarına hayran değil misiniz siz? Dinlesenize, kendisini överlerken nasıl didikliyorlar? Kimileri mantıktan, kimileri şiirden nasibini alamadığını söylüyor onun, kimi de ilginç bir insan olmadığını söylüyor. Güldürü unsurlarından, bağımsızlıktan yoksun olduğunu iddia edenler de var. Bu sırada bir başkası çıkıyor ve... Nesi kalacak geriye bu adamın diye merak ediyorum doğrusu."

Scarron gülmeye başladı, Vikont da güldü. Güzel genç kız da yarattığı etkiye şaşıp başını öne eğdi ve gene eski saf görünümüne büründü.

"İşte akıllı bir insan" dedi Vikont.

Athos hâlâ pencere aralığındaydı, sahneyi uzaktan seyrediyordu ve dudaklarında çevresindekileri küçümseyen bir gülümseme fark ediliyordu.

"Kont de la Fère'i çağırır mısınız?" diye seslendi Madam Chevreuse Piskopos Yardımcısı'na. "Konuşmam gerekiyor onunla."

"Ama Madam, benim de kendisiyle konuşmadığım izlenimi vermem gerekiyor" dedi Piskopos Yardımcısı. "Severim kendisini, hayranım ayrıca çünkü eski maceralarının hiç değilse bazılarını bilirim ama onunla ancak öbür gün sabah selamlaşabilirim."

"Niçin öbür gün sabah?" diye sordu Madam Chevreuse.

"Yarın akşam öğrenebileceksiniz bunu" diye karşılık verdi Piskopos Yardımcısı gülümseyerek.

"Sevgili dostum Gondy, aslında karanlık, kapalı, anlaşılmaz bir kişiliğe

büründünüz" dedi Madam Chevreuse. Daha sonra Aramis'e dönerek devam etti: "Mösyö d'Herblay bu akşam bana bir kez daha kavalyelik eder miydiniz acaba?"

"Ne demek Düşes?" dedi Aramis. "Bu akşam, yarın, her zaman... Yeter ki emredin siz."

"O halde Kont de la Fère'i çağırın bana, konuşmak istiyorum onunla."

Aramis, Athos'a yaklaştı ve birlikte döndüler.

"Kont Hazretleri" dedi Düşes, Athos'a bir mektup uzatarak, "verdiğim sözü tuttum işte. Delikanlıyı gerektiği gibi karşılayacaklar."

"Madam" dedi Athos, "size bir şeyler borçlu olmak büyük mutluluk."

"Bu konuda kıskançlık göstermenize gerek yok çünkü sizin sayenizde tanıdım onu" diye karşılık verdi kurnaz kadın Aramis ve Athos'a, Marie Michon'u anımsatan bir gülümsemeyle.

Sonra kalktı, arabasının hazırlanmasını emretti. Matmazel Paulet salondan ayrılmıştı. Matmazel Scudéry de ayrılmak üzereydi.

"Vikont" dedi Athos, Raoul'e seslenerek, "lütfen Madam Chevreuse'e eşlik edin. Aşağı inerlerken elini size vermelerini rica edin kendilerinden ve teşekkür edin."

Bu sırada Hintli güzel izin istemek üzere Scarron'a yanaştı.

"Gidiyor musunuz yoksa?" diye sordu Scarron.

"Görüyorsunuz ya, en son gidenler arasındayım. Mösyö Voiture'ün iyi haberlerini alırsanız, yarın bana iletmek nezaketini gösterebilir miydiniz acaba?"

"İşte şimdi ölebilir adamcağız artık" dedi Scarron.

"Ne demek oluyor bu?" dedi kadife gözlü genç kız.

"Övgü söylevi kesinlikle hazır!"

Gülüşerek ayrıldılar. Genç kız dönerek, ilgili bir tavırla felçli zavallıya baktı, felçli adam da sevgi dolu bakışlarla baktı genç kıza.

Küçük topluluklar yavaş yavaş dağılmaktaydı. Scarron, bazı konuklarının gizemli konuşmalar yaptıklarını, bazılarının mektup alışverişinde bulunduklarını, o kadar patırtı gürültüye rağmen toplantının edebiyattan çok daha başka amaçlar güttüğünün farkına varmamış gibi davrandı.

Ama ne önemi vardı bunun Scarron için? Artık onun evinde herkes başkaldırı hazırlıkları yapabilirdi. Herkese söylediği gibi, bu sabahtan itibaren *Kraliçe'nin Hastası* değildi nasıl olsa!

Vikont'sa Madam Chevreuse'ü arabasına kadar götürmüş, Düşes de elini öptürdükten sonra arabasına binmişti. Daha sonraysa kendisini tapılacak ama çok da tehlikeli bir kadın yapan o çılgınca davranışlarından

Françoise d'Aubigné

biriyle atılmış, Raoul'ü birden başından tutup, alnından öpmüş ve şöyle demişti:

"Dilerim bu buse ve beslediğim iyi niyetler mutluluk getirsin size Vikont."

Sonra onu hafifçe itip, arabacısına Luynes Konağı'na gideceğini söylemişti. Araba hemen yola çıkmıştı. Madam Chevreuse penceresinden Raoul'e bir de el sallamış ve Vikont adeta aptallaşmış bir halde yukarı çıkmıştı.

Olup bitenleri anlayan Athos gülümsedi.

"Gelin bakalım Raoul" dedi, "artık gitme zamanınız geldi. Yarın

Prens'in ordusuna katılmak üzere hareket edeceksiniz. Bir kentli gibi son kez rahat bir uyku çekin."

"Demek asker oluyorum!" dedi delikanlı. "Bütün içtenliğimle teşekkür ediyorum size."

"Tanrı'ya sizi korusun, Kont" dedi d'Herblay, "ben de manastıra dönüyorum."

"Tanrı'ya sizi korusun" dedi Piskopos Yardımcısı, "benim de yarın vaazım var ve bu akşam en aşağı yirmi kadar metne göz atmam gerekiyor."

"Tanrı'ya sizi korusun baylar" dedi Kont, "ben de galiba gidip yirmi dört saat uyuyacağım çünkü çok yorgun hissediyorum kendimi."

Üç adam bir kez daha baktılar birbirlerine ve selamlaştılar.

Scarron salonun kapılarının ardından göz ucuyla bakıyordu onlara.

"Bunların hiçbiri dediğini yapmayacak" diyerek gülümsedi maymunu andıran yüzüyle. "Ama olsun, bırakın istediklerini yapsınlar, hepsi aslan yürekli asilzade bunların. Kim bilir belki de maaşımı geri almak için uğraşıyorlardı. Onlar kollarını hareket ettirebiliyor, çok önemli bir şey bu. Bense yalnız dilimi döndürebiliyorum ne yazık ki ama bunun da önemli olduğunu kanıtlamaya çalışacağım. Hey, Champenois, saat on bir. Gel de yuvarla beni yatağıma... Şu Matmazel d'Aubigné de bayağı hoş bir yaratık, doğrusu."

Zavallı felçli böyle konuştuktan sonra yatak odasının kapısının arkasında gözden kayboldu. Tournelles Sokağındaki evin salonlarının ışıkları tek tek söndü.

XXIV
SAINT DENIS

Athos kalkmış giyinirken güneş yeni doğuyordu. Sararmış yüzünden ve uykusuzluğun neden olduğu çizgilerden bütün geceyi gözünü kırpmadan geçirdiği kolayca anlaşılıyordu. Bu kararlı ve azimli insanın üzerinde, bu sabah alışılmamış bir ağırlık ve kararsızlık vardı.

Çünkü Vikont'un yol hazırlıklarıyla uğraşıyordu ve bu nedenle zaman kazanmak istiyordu. Önce, deri kokan kınından çıkardığı bir kılıcı silip parlattı, kabzasının sağlam olup olmadığına baktı, gövde ve kabza bağlantısını denetledi.

Sonra delikanlının çantasının dip tarafına, içinde Louis altınları bulu-

nın bir kese yerleştirdi. Blois'dan birlikte geldikleri uşağı Olivain'i çağırdı, sefere çıkacak olan Raoul'e, yolda gerekli olabilecek her şeyi ona seçtirerek çantaya yerleştirdi.

Bu hazırlıklar için yaklaşık bir saat uğraştıktan sonra Bragelonne Vikontu'nun odasına geçen kapıyı açtı ve sessizce içeri girdi.

Güneş iyice yükselmiş, etraf tamamen aydınlanmıştı. Vikont geç yattığından, gece perdeyi çekmeyi unutmuş, bu nedenle içersi güneşle dolmuştu. Başı kolunun üstünde uyuyordu hâlâ. Uzun, siyah saçları hoş alnını örtüyor, yorgun çocukların yanaklarından inci gibi süzülen ıslaklığı andıran bir buhar tütüyordu yüzünden sanki.

Athos yaklaştı, hüzünlü bir tavır içinde eğilip gülümseyen dudaklarını, yarı aralık göz kapaklarını uzun uzun seyretti. Sessiz koruyucusu işini öylesine içtenlikle ve sevgiyle yapıyordu ki Vikont'un düşleri tatlı, uykusu da herhalde çok hafifti.

Athos bu kadar duru ve zengin bir gençlik görünümü karşısında kendini hayale kaptırmaktan kurtaramadı. Gençliğini anımsadı ve güzel anılar düşüncelerden çok, hoş kokular gibi geldi gözlerinin önüne. Geçmişteki günlerle bugün arasında derin bir uçurum vardı. Ama hayal gücünün sınırı yoktur: Boğulabileceğimiz denizleri aşar, boş kuruntularımızın kaybolduğu karanlıkları geçer, mutluluğumuzun yuvarlandığı uçurumlardan atlar. Yaşamının ilk bölümünü bir kadının mahvettiğini düşündü. Aşkın hem kırılgan hem de çok güçlü bir bedende nasıl etkili olabileceğini dehşet içinde düşündü. Kendi çektiği sıkıntıları aklına getirince Vikont'un çekebileceklerini düşündü ve yüreğini saran sevecenlik dolu sonsuz acıma hissi bakışlarında yaşlı bir anlam aldı ve bu bakışlarla süzdü Raoul'ü.

Delikanlı tam bu sırada ancak kuşlar gibi bazı hassas organizmalarda görülebilen, gölgesiz, bulutsuz ve yorgunluğu gitmiş düşlerinden uyandı.

Athos'la göz göze geldi ve sevgilisinin uyanmasını bekleyen bir âşık gibi, içinden neler geçtiğini sezdi. Çünkü o anda Athos'un gözlerinde sonsuz bir sevgi ifadesi belirmişti.

"Burada mıydınız?" diye sordu saygılı bir tavırla.

"Evet, Raoul, buradaydım" dedi Kont.

"Ve beni uyandırmadınız, öyle mi?"

"Tatlı uykunuzun bir süre daha devam etmesini arzu ettim dostum. Gece geç yattınız, yorulmuş olmalısınız."

"Haklısınız efendim. O kadar iyisiniz ki!"

Athos gülümsedi.

"Kendinizi nasıl hissediyorsunuz?" diye sordu

"İyi, çok iyi. Dinlendim ve kendime geldim."

"Tabii, henüz daha büyüme çağındasınız çünkü" dedi Athos delikanlıya karşı hissettiği babaca duygularla. "Sizin yaşınızda iki misli yorulur insan."

"Özür diliyorum efendim" dedi bu kadar ilgiden utanan delikanlı, "bir dakikaya kalmaz hazır olurum."

Athos, Olivain'i çağırdı ve gerçekten on dakika kadar sonra Athos'un uzun süredir askeri disipline alıştırmış olduğu delikanlı hazır beklemekteydi.

"Şimdi eşyalarımla siz ilgilenin" dedi delikanlı uşağa.

"Eşyalarınız hazır, sizi bekliyor Raoul" dedi Athos. "Ben ilgilendim hepsinin yerleştirilme işiyle. Hiçbir eksiğimizin olmadığını sanıyorum. Uşağın eşyalarıyla birlikte atların sırtındadır hepsi şu anda. Verdiğim emirler yerine geldiyse tabii."

"Her şey Kont Hazretleri'nin emirleri doğrultusunda yerine getirildi" dedi Olivain. "Atlar sizi bekliyor."

"Demek ben uyurken siz bu ayrıntılarla ilgilendiniz ha! Ne kadar iyisiniz efendim!" dedi Raoul. "Şımartıyorsunuz beni ama."

"Biraz da olsa beni seviyorsunuz, demek!" dedi sevecenlikle Athos.

"Aman efendim!" diye karşılık verdi Raoul hissettiklerinden dolayı ağlamamak için kendini zor tutarak. Boğulacak gibiydi. "Tanrı şahittir sizi ne kadar sevdiğime."

"Durun bir bakalım şöyle etrafımıza, bir şey unutmuş olmayalım" dedi Athos heyecanını gizlemeye çalışarak.

"Hayır efendim" diye karşılık verdi Raoul.

Bu sırada uşak Athos'a yaklaşıp kararsız bir tavırla durdu ve alçak sesle konuştu.

"Vikont Hazretleri'nin kılıcı yok, çünkü Kont Hazretleri, dün gece belinden çıkarmış olduğu kılıcı kaldırmamı söyledi."

"Tamam, tamam" dedi Athos. "O benin işim."

Raoul bu konuşmayı fark etmemiş gibi yaptı. Vedalaşma anının gelip gelmediğini anlayabilmek için sürekli Athos'a bakarak aşağı indi. Ama Athos kaşlarını bile oynatmıyordu henüz.

Sahanlığa vardıklarında Vikont üç atın hazırlanmış olduğunu gördü.

"Siz de mi geleceksiniz benimle yoksa?" diye bağırdı Raoul.

"Biraz refakat edeceğim size" dedi Athos.

Vikont'un gözlerinde bir sevinç parıltısı görüldü. Uçar gibi atına koştu.

Athos da uşağının kulağına bir şeyler fısıldadıktan sonra atına atladı.

Olivain, atına bineceğine tekrar yukarı çıktı. Kont'un kendisine refakat edecek olmasına çok sevinen Vikont, bu durumu görmedi ya da görmezlikten geldi.

İki asilzade Pont Neuf'ü tuttular, rıhtımları, daha doğrusu o zamanki adıyla Pépin yalaklarını geçtiler, Grand Châtelet duvarlarının dibinden ilerlediler. Uşaklar onlara yetiştiği sırada Saint Denis Sokağına girmekteydiler.

Hiç konuşmuyorlardı yolda. Vikont ayrılık saatinin yaklaştığını hissediyordu. Kont bir gün önce, kendisiyle ilgili bazı konularda emirler vermişti. Gözlerindeki sevecen duygular bir kat daha artıyor, arada bir ağzından çıkan tek tük sözcükte daha güçlü bir sevgi okunuyordu. Her sözü içtenlikle doluydu. Arada bir düşünce belirtiyor ya da bir öğüt veriyordu ve bu düşünce ya da öğütle her halükârda üzerine titrediğini belli ediyordu.

Saint Denis Kapısı'ndan geçtikten sonra Récollets tepelerine vardıklarında, Athos, Raoul'ün atına baktı.

"Dikkat edin Raoul" dedi, "eliniz ağır, daha önce de sık sık söyledim size. Hiç unutulmaması gerekir bunun, şövalyeliğe adım atacak biri için en büyük kusurdur bu. Bakın, atınız daha şimdiden yoruldu, terliyor. Oysa benimki ahırdan yeni çıkmış gibi. Gemini çok sıkarak ağzını kurutuyorsunuz hayvanın, dikkat edin, sonra atınıza gerektiği gibi manevra yaptıramazsınız. Bir şövalyenin güvenliği çoğu zaman atının seri hareketlerine bağlıdır. Unutmayın, bir hafta sonra manejde değil, savaş alanlarında at oynatacaksınız."

Ve hemen arkasından da uyarılarının fazla kırıcı olmaması için ekledi.

"Bakın Raoul, keklik kovalamak için böyle bir ova bulunmaz!"

Vikont bu derslerden yararlanıyor, özellikle de bu dersin büyük bir sevecenlikle verilmesine hayran oluyordu.

Athos devam etti.

"Geçen gün başka bir konuda da uyarmıştım sizi: Tabanca çekerken kolunuz çok gergin duruyor. Kolun aşırı gergin olması isabet şansını azaltır. Bu yüzden on iki atıştan ancak üçünü tutturabilmiştiniz."

"Ama siz, on ikide on iki" diye karşılık verdi Vikont gülümseyerek.

Çünkü ben dirseğimi büküyor, elime destek sağlıyordum. Anlıyorsunuz ne demek istediğimi, değil mi Raoul?"

"Evet efendim, bu öğüdünüzü dinleyip, sonra kendim tek başıma ateş ettim ve çok başarılı oldum."

"Neye benzer bu, bilir misiniz?" diye sürdürdü konuşmasını Athos. "Kılıç sallarken hasmın üstüne aşırı derecede varmaya. Bunun delikanlılığa özgü bir kusur olduğunu biliyorum ama hamle yaparken bedenin hareketi

kılıcı yönünden saptırır, eğer karşınızdaki soğukkanlı biriyse, sizi yalnızca geri çekilerek bir hamlede durdurabilir. Hatta doğrudan bir hamleyle bile ulaşabilir amacına."

"Evet Mösyö, sizin çok defa yaptığınız gibi. Ama herkes sizin kadar usta ve cesur olamaz."

"Bakın, serin bir rüzgâr çıktı" diye devam etti konuşmasına Athos, "kış habercisi bu rüzgâr. Aklımdayken söyleyeyim. Ateşli silah kullanmak zorunda kalacak olursanız, ki çok güçlü bir olasılıktır bu, çünkü barutu çok seven bir generalin yanına gidiyorsunuz, bilin ki, teke tek çarpışmalarda, pek çok süvarinin karşılaştığı gibi, asla ilk ateş eden kişi olmamakta fayda vardır. İlk ateş eden genellikle pek ender vurur hasmını. Çünkü içinde her zaman silahlı bir hasım karşısında silahsız kalmak gibi bir kuşku taşır. Bir de, hasmınız ateş ederken atınızı şaha kaldırmaya bakın. Benim bir kez hayatımı kurtarmıştır bu manevra."

"Sırf size saygı duyduğum için de olsa deneyeceğim bunu."

"O ne!" dedi Athos. "Şu karşıda durdurdukları, kaçak avlananlar değil mi?... Evet, evet, sahi, öyle... Bir önemli nokta daha Raoul: Bir saldırıda yaralanırsanız, attan düşerseniz ve hâlâ gücünüz varsa, derhal birliğinizin izlediği hattan kaçın. Çünkü eğer saldırı püskürtülürse atların nalları altında kalıp ezilebilirsiniz. Ayrıca yaralanırsanız, hemen mektup yazın bana ya da birisine yazdırın. Yaraların nasıl iyileştirileceğini iyi biliriz biz..." Gülümsüyordu Athos...

"Teşekkürler Mösyö" dedi Vikont heyecanla.

"Saint Denis'ye vardık işte" diye mırıldandı Athos.

Gerçekten de kapısında iki nöbetçinin beklediği kapıya varmışlardı. Biri öbürüne seslendi.

"İşte orduya katılmak üzere gelen iki asilzade daha."

Athos döndü: Vikont'u ilgilendiren her şeye dolaylı da olsa aşırı ilgi duyuyordu.

"Nasıl anladınız bunu?" diye sordu.

"Havasından Mösyö" diye karşılık verdi nöbetçi. "Yaşı da gösteriyor ayrıca. Bugün gelen ikinci bu."

"Bugün benim gibi biri daha mı geldi orduya?" diye sordu Vikont.

"Evet! Soylu, teçhizatı ve koşum takımları gösterişli biri. Ünlü bir aileye mensup biri gibiydi."

"Demek bir de yol arkadaşı çıktı bana Mösyö" diye devam etti Vikont, "yazık ki yitireceğim yoldaşımı unutturamayacak bana."

"Sanmam ki ona yetişesiniz Raoul çünkü daha konuşacağım şeyler var

sizinle burada. Üstelik size söyleyeceklerim belki de bu asilzadenin uzaklaşıp gitmesine yetecek kadar uzun sürebilir."

"Nasıl isterseniz Mösyö."

Böyle konuşurlarken bir yandan da bayram dolayısıyla sokakları dolduran kalabalık arasında ilerliyorlardı. Nihayet ilk duaların edildiği eski bazilikanın önüne vardılar.

"İnelim Raoul" dedi Athos. "Olivain, sen atlarla ilgilen, bana da kılıcımı ver."

Athos uşağın uzattığı kılıcı aldı, iki asilzade kiliseye girdiler.

Athos, Vikont'a kutsal sudan uzattı. Kimi babaların yüreklerinde, insanların sevgililerine duydukları koruyucu sevgiden bir parça bulunur hep.

Vikont, Athos'un eline dokundu, selam verdi, haç çıkardı.

Athos muhafızlardan birine bir şey söyledi, adam eğildi ve mahzenlere doğru ilerledi.

"Gelin, Raoul" dedi Athos. "Bu adamı izleyelim."

Muhafız, Kral mezarlarının bulunduğu yerin kapısını açtı, o en üst basamakta dururken Athos ve Vikont inmeye başladılar. Mezarlara inen merdivenin dibi, son basamakta yanan gümüş lambanın ışığıyla aydınlanıyordu ve tam lambanın altında sırma zambaklarla işlenmiş mor renkli kadife bir kumaşla örtülmüş, meşe desteklere dayalı bir katafalk vardı.

Hüzünlü yüreğinin ve girdikleri kilisenin gizemli havasının etkisiyle ortama iyice hazırlanan Raoul ciddi ve ağır adımlarla aşağı inmiş, başı açık halde, son Kral'ın tabutu karşısında ayakta duruyordu. Ancak halefi yanına geldikten sonra atalarının yanına gömülecekti. Bazen taht için kendinden geçen insanlık gururuna şöyle sesleniyor gibiydi: *Toz parçası seni bekliyorum!*

Bir an sessizlik oldu.

Daha sonra Athos elini kaldırdı ve parmağıyla tabutu işaret ederek konuşmaya başladı.

"Bu belirsiz mezar zayıf, yücelikten nasibini almamış bir insanın mezarıdır. Buna rağmen saltanat döneminde çok önemli olaylar olmuştur çünkü Kral'ın da üstünde olan başka birinin zekâsıyla, her şeyle ilgilenen birinin ışığı vardı. Tabutun üstünde çevreyi aydınlatan şu lamba gibi tıpkı. Gerçek Kral bu adamdı Raoul, ötekisi ruhu olan bir görüntüden ibaretti. Ama bizde Krallık'ın gücü o kadar büyüktür ki, bu adama şan ve şerefi uğrunda yaşamını verdiği insanın yanında bir mezarı bile layık görmediler. Bilesin ki Raoul, bu adam Kral'ı küçültmüş, silmiştir ama

Krallık'ı yüceltmiştir. Louvre Sarayı'nda iki şeyin sonu yoktur: Can veren Kral ve ölmeyen Krallık. Bu saltanat artık çok gerilerde kaldı Raoul. Efendisinin korktuğu, çekindiği, nefret ettiği bu Başbakan da mezarına kondu ve muhtemelen eserlerini yıkmasından korktuğu Kral'ı da yalnız bırakmamak için birlikte götürdü. Çünkü bir Kral ancak, yanında Tanrı ya da Tanrı'nın ruhu varsa ülkesini yüceltebilir. Herkes, her şeye rağmen Kardinal'in ölümünü bir kurtuluş gibi gördü. Çağdaşlar biraz kör her nedense. Ben bile Fransa'yı avucunun içine almış, bir el hareketiyle istediğini boğan, istediğine nefes aldıran adamın niyetlerine karşı çıkmıştım. Beni ve arkadaşlarımı o amansız öfkesiyle ortadan kaldırmamış olmasının nedenini ancak bugün anlayabiliyorum ve size de söyleyeceğim bunu: Raoul, Kral'ı, Krallık'tan ayırt etmeyi bilin her zaman. Kral bir insandır yalnızca ama Krallık, Tanrı'nın ruhudur! Kime hizmet etmeniz gerektiği konusunda kararsız kalırsanız, dış görünüşe itibar etmeyin, gö-

rünmez ilkeyi seçin. Çünkü görünmez ilke her şeydir. Yalnızca Tanrı bu ilkeyi bir insana vererek görünür kılmıştır.

İlerideki yaşamınızı bir bulutun arkasından görüyor gibiyim Raoul. Bizimkinden daha iyi bir yaşam olduğuna inanıyorum bunun. Kral'sız bir Başbakan'ın değil, Başbakan'sız bir Kral'ın çağında yaşayacaksınız siz, yani bizim yaşadığımızın tersini yaşayacaksınız. Bu nedenle Kral'a hizmet edebilir, onu sevebilir, ona saygı gösterebilirsiniz de. Kral zalimin biri çıkarsa eğer, –çünkü bütün gücü tek başına elinde toplamak zalimliğe yol açabilir– o zaman Krallık'a hizmet edin, Krallık'ı sevin ve sayın. Krallık kesinlikle yanılmaz çünkü Tanrı'nın yeryüzündeki ruhudur, toz parçasını yücelten ve kutsallaştıran ilahi kıvılcımdır. Biz soylular şu merdivenin en alt basamağının dibindeki şu tabutun karşısında neysek, o tabutun içinde olan da Tanrı karşısında odur."

"Tanrı'ya tapacağım Mösyö" dedi Vikont, "Krallık'a saygı duyuyorum, Kral'ın hizmetinde olacağım ve Kral ya da Tanrı uğruna can verme gayret ve çabası içinde olacağım her zaman. Ne dersiniz, anlayabilmiş miyim sizi?"

Athos gülümsedi.

"Soylu bir insansınız" dedi. "Alın işte, bu da kılıcınız."

Raoul bir dizini yere koydu. Athos devam etti konuşmaya.

"Bu kılıcı dürüst ve soylu bir insan olan babam taşımıştı. Sonra ben taşıdım ve elim kabzasındayken de, kını yanımdan sarkarken de şeref kazandırdım ona. Eğer eliniz bu kılıcı kullanamayacak kadar zayıfsa, isabet olmuş diye düşünürüm Raoul, onu gerektiği zaman kınından çekmeyi öğrenecek kadar zaman vardır önünüzde."

"Mösyö" dedi kılıcı Athos'un elinden alan Raoul, "her şeyimi size borçluyum ben. Ve bana verdiğiniz en değerli armağan bu kılıç. Bu kılıcı taşırken ona layık olacağıma yemin ediyorum."

Vikont dudaklarını kılıcın kabzasına uzattı ve saygıyla öptü.

"Peki" dedi Athos. "Ayağa kalkın Raoul. Kucaklaşalım."

Raoul doğruldu ve büyük bir içtenlikle Athos'a sarıldı.

"Elveda" dedi kalbi adeta parçalanan Athos. "Elveda ve sakın beni unutma."

"Sizi ölünceye kadar, sonsuza kadar unutmayacağım efendim. Yemin ediyorum Mösyö, eğer başıma bir şey gelecek olursa, ağzımdan son çıkacak sözcük adınız, kafamdan geçecek son düşünce sizin hatıranız olacaktır."

Athos heyecanını belli etmemek için çabuk çabuk merdivenleri çıktı. Mezar bekçisine bir Louis altını uzattı, mihrabın önünde saygıyla eğildi,

kilisenin sundurmasında atların yanında bekleyen Olivain'e doğru ilerledi geniş adımlarla.

"Olivain!" diye seslendi Raoul'ün omuz askısını işaret ederek. "Kılıcın kemeri aşağı düşmüş biraz, sıkın onu. Tamam. Grimaud gelinceye kadar Raoul'e siz eşlik edeceksiniz. O gelince yanından ayrılacaksınız. Duydunuz mu Raoul? Grimaud yürekli, temkinli ve deneyimli bir hizmetkârdır. Sizinle gelecek."

"Evet Mösyö" dedi Vikont.

"Haydi bakalım, atla atına! Gidişini göreyim."

Vikont, söylediğini yaptı.

"Elveda Raoul" dedi Athos. "Tanrı sizi korusun yavrum!"

"Size de elveda, Mösyö" dedi Vikont. "Tanrı sizi korusun benim sevgili koruyucum!"

Daha fazla konuşmaya cesaret edemeyen Kont elini salladı, Raoul de başı açık halde uzaklaştı.

Athos, bir sokağı dönüp gözden kaybolunca kadar, uzaklaşmasını seyretti Raoul'ün.

Daha sonra atının yularını bir köylüye atan Kont, basamakları ağır ağır çıkıp kiliseye girdi, kuytu ve karanlık bir köşede uzun uzun dua etti.

XXV
MÖSYÖ BEAUFORT'UN HAPİSTEN KAÇMASININ 40 YOLUNDAN BİRİSİ

Bu arada hem mahkûm hem de onu kaçırmaya çalışanlar için zaman ilerlemekteydi. Ama çok da ağır ilerliyordu zaman. Tehlikeleri olan bir karar alan ve bu kararı uygulama anı yaklaştıkça, elleri ayakları birbirine dolaşan insanların tersine, cesaretiyle ün salmış Beaufort Dükü, beş yıldır hareketsiz ve kapalı kalmış olmasına rağmen eyleme geçme saatini sabırsızlıkla bekliyordu. Yalnızca kaçış eyleminde bile geleceğe ilişkin ve henüz pek de belirli olmayan tasarıları dışında, kendisini olağanüstü heyecanlandıran bir öç alma duygusu seziyordu için için. Kaçarak önce Chavigny'yi zor durumda bırakacak, küçük oyunları nedeniyle kendisine kin tutmasının intikamını alacaktı. Nefret ettiği Mazarin için de kötü bir sürpriz olacaktı bu. Görüldüğü gibi Mösyö Beaufort, Chavigny ve Mazarin, Efendisine ve yardımcısına karşı duygularını gayet güzel ayarlamıştı.

Beaufort Dükü ayrıca Saray'ın içini de çok iyi biliyordu ve Kraliçe'yle Mazarin arasındaki ilişkilerden haberdardı. Bu yüzden Saray'da "Beaufort Dükü kaçmış!" haberi duyulduğunda Mazarin'in dairesinden Anne d'Autriche'in dairesine kadar nasıl dramatik bir heyecan fırtınasının eseceğini daha içerdeyken tahmin edebiliyordu. Bunları düşünerek sinsice gülümsüyor, şimdiden dışarıda olduğunu sanıyor, ormanların ve ovaların temiz havasını soluyor, güçlü atının sırtında dörtnala giderken, "Özgürüm artık!" diye haykırdığını düşlüyordu.

Uyanınca da gene dört duvar arasında olduğunu görüyor, sürekli parmaklarıyla oynayan La Ramée'ye bakıyor, içerdeki odadaki sekiz muhafızın içki içip gülmelerini dinliyordu.

Hiç de hoş olmayan bu ortam içinde Mösyö Beaufort'u avutan tek şey Grimaud'nun asık suratıydı ki, insan ruhunun ne kadar kaypak olduğunu gösteriyordu bu durum. Önceleri müthiş bir kin duymasına neden olan bu yüz şimdi umudun ta kendisiydi! Antonius gibi görüyordu Grimaud'yu.

Bunların mahkûmun ateşli düş gücünün bir oyunu olduğunu söylemeye gerek bile yoktur tabii ki. Grimaud hep aynı Grimaud'ydu. Amirinin, yani La Ramée'nin güvenini ancak aksiliğiyle sürdürebiliyordu. Hatta ve hatta, La Ramée artık ona kendisinden bile çok güvenmekteydi, çünkü daha önce de belirtmiş olduğumuz gibi, La Ramée, Mösyö Beaufort'a bir yakınlık duyuyordu.

Bu yüzden La Ramée sorumlu olduğu mahkûmla baş başa yemek yemeyi bayram gibi kabul etmişti. Tek bir kusuru yardı La Ramée'nin: Oburluk! Börekleri pek lezzetli, şarabı pek nefis bulmuştu. Oysa Marteau Baba'nın halefi kendisine tavuklu börek yerine sülünlü börek, Mâcon şarabı yerine Chambertin şarabı vaat etmişti. Bunlara bir de aslında çok iyi bir insan olan ve Chavigny'ye karşı çeşitli muziplikler, Mazarin'e karşı da bin bir oyun düşünen Prens'in varlığı ve yılın dört büyük şenliğinden biri olan yortunun yaklaşması da eklenince La Ramée'nin neden bu kadar keyifli olduğu anlaşılmaktaydı.

Sonuç olarak La Ramée de en az Dük kadar sabırsızla bekliyordu akşamın altısını.

Sabah erkenden bütün ayrıntılarla kendisi ilgilenmeye başlamış, kimseye güvenemediğinden kalkıp kendisi gitmişti Marteau Baha'nın halefine. Usta olağanüstü bir performans göstermişti o gün. La Ramée'ye Beaufort armalarıyla süslenmiş kocaman böreği gösterdi. Böreğin içi doldurulmuş değildi henüz ama daha uzaktan ağız sulandıran, hazırlanmış bir sülünle iki keklik, ince kesilmiş katmerler arasına konmayı bekliyordu. Ağzı sulanan La Ramée ellerini ovuşturarak Dük'ün odasına döndü.

Daha önce de söylediğimiz gibi, Mösyö Chavigny de mutluluklarına katkıda bulunmak istercesine La Ramée'ye güvenip geziye çıkmıştı o sabah. Şatonun komutası da La Ramée'ye kalmıştı. Grimaud'ya gelince yüzü her zamankinden asıktı. Dük, sabahleyin La Ramée'yle top oynamıştı. Bu sırada Grimaud dikkatli olması için işaret çakmıştı Dük'e. Grimaud, önden yürüyerek akşam izlenecek yolu gösteriyordu. Oyun, şatonun küçük avlusunda oynanıyordu. Oldukça ıssız bir yerdi burası ve ancak Mösyö Beaufort oynarken nöbetçi konuyordu. Zaten duvarlar yüksek olduğundan çoğu zaman bu önlem bile gereksiz bulunuyordu.

Buraya ulaşmak için üç kapıdan geçmek gerekiyordu ve kapıların her biri farklı anahtarlarla açılıyordu.

Grimaud, avluya varınca robot gibi giderek mazgal deliklerinden birine oturdu ve bacaklarını surlardan aşağı sarkıttı. İp merdiven buradan sarkıtılacak kesinlikle.

Mösyö Beaufort için son derece anlaşılır olan bu manevraları La Ramée'nin anlaması olanaksızdı ya da onun bunları anlaması için bir neden yoktu.

Oyuna başladılar. Bu kez çok formdaydı Prens. Topları gitmesini istediği yere eliyle indiriveriyordu adeta. Ağır bir yenilgi aldı La Ramée.

Dük'ün muhafızlarından dördü peşlerinden gelmişti ve top topluyorlardı. Oyun bitince Dük, La Ramée'yle gönlünce alay etti, sonra muhafızlardan ikisine iki Louis altını verip, öbür arkadaşlarıyla birlikte sağlığına kadeh kaldırmalarını söyledi.

Muhafızlar izin istediler La Ramée'den. La Ramée gereken izni verdi onlara ama ancak akşam gidebileceklerini söyledi. Bazı önemli ayrıntılarla ilgilenmesi gerekiyordu La Ramée'nin. Alışverişe çıkacağından mahkûmun gözden uzak kalmasını istemiyordu pek.

Dük, istese bu kadar çalıştıramazdı kendisi için muhafızları.

Nihayet saat akşamın altısı oldu. Sofraya yedide oturulacaktı ama yemek saat altıda hazırdı ve servis yapılmıştı bile. Beaufort armalarıyla süslenmiş kocaman börek büfedeydi. Altın sarısı renkli kabuğundan böreğin çok iyi pişmiş olduğu belli oluyordu.

Öteki yemekler uygun biçimde dizilmişti.

Herkes sabırsızlık içinde bekliyordu: Muhafızlar içki içmek, La Ramée bir an önce sofranın başına çökmek, Dük de kaçıp kurtulmak için...

Bir tek Grimaud vardı telaş etmeden bekleyen. Sanki Athos onu o günkü görev için özel olarak yetiştirmişti.

Öyle anlar oluyordu ki Prens uşağın duvar gibi yüzüne baktığında, rü-

yında olduğunu sanıyor, bu taş gibi suratın zamanı geldiğinde harekete geçip geçmeyeceğini soruyordu kendi kendine.

La Ramée, Dük'ün sağlığına içmelerini söyleyerek gönderdi muhafızları. Muhafızlar gidince de kapıları kapayarak, anahtarları cebine koydu. Sonra, Dük Hazretleri arzu ettiklerinde demek ister gibi, masayı işaret etti eliyle.

Mösyö Beaufort, Grimaud'ya, Grimaud da saate baktı: Saat altıyı çeyrek geçiyordu. Kaçış saati yedi olarak kararlaştırılmıştı. Bu durumda kırk beş dakika daha beklemeleri gerekiyordu.

Dük, on beş dakika kazanabilmek için çok ilginç bir şey okuduğunu söyledi ve o bölümü bitirmesi gerektiğini belirtti. La Ramée ona yaklaştı, yemek hazır olmasına rağmen Dük'ün sofraya oturmasını engelleyen şeyin ne olduğunu anlamak için başını omzunun üstünden uzattı.

Mösyö Chavigny'nin karşı emirlerine rağmen üç gün önce Dük'e verdiği *Sezarın Yorumları* adlı yapıttı elindeki.

La Ramée bir daha şatonun yönetmeliğine karşı iş yapmayacağına dair söz verdi kendi kendine.

Bu arada şarap şişelerini açtı, böreği kokladı hayranlıkla.

Prens saat altı buçukta yerinden kalktı ve ciddi bir tavırla, "Sezar, hiç kuşkusuz eski çağın en büyük şahsiyetiydi" dedi.

"Öyle mi diyorsunuz efendim?" dedi La Ramée.

"Evet."

"Ben Anibal'i yeğlerim."

"Niçin üstat La Ramée?" diye sordu Prens.

"Çünkü o *Yorumlar* diye bir yapıt bırakmamıştır" diye karşılık verdi La Ramée ve bir kahkaha attı.

Prens, bu imayı anlamışçasına masaya oturdu, La Ramée'ye de karşısına oturmasını işaret etti.

La Ramée ikiletmedi emri.

Gerçekten iştah kabartıcı bir sofra karşısındaki bir oburun yüzü kadar anlamlı bir yüz olamaz. Ve işte La Ramée de, Grimaud'nun elinden çorba kâsesini alırken havalara uçuyordu keyiften.

Prens gülümseyerek baktı ona.

"Vay anasını be! İnan La Ramée, şu anda Fransa'da senden daha mutlu biri olabileceğini hiç sanmıyorum."

"Doğru söylüyorsunuz efendim" dedi La Ramée. "Gerçekten karnım aç olduğunda nefis bir sofra karşısında oturmaktan daha hoş bir şey olabileceğini sanmıyorum. Sofrada bir de yüce Kral Henri'nin torunu onurlandırıyorlarsa sizi, bu zevkin iki katına çıkacağını tahmin etmek çok kolaydır."

Dük eğildi ve ansızın La Ramée'nin arkasında duran Grimaud'nun yüzünde belli belirsiz bir gülümseme belirdi.

"Sevgili dostum La Ramée" dedi Dük, "övgülere sizden daha ustalıklı karşılık veren birini daha görmedim."

"Haklısınız Mösyö" dedi hiç tevazu göstermeden La Ramée, "aslında ben aklıma gelenleri söylüyorum. Söylediklerimde övgü falan yoktur."

"Demek bana çok bağlısınız, öyle mi?" diye sordu Prens.

"Bu demektir ki Dük, Vincennes'den çıkarlarsa, hiçbir şey avutamaz beni" diye karşılık verdi La Ramée.

"Bağlanmanızı (bağlılığınızı demek istiyordu Dük) göstermek için çok garip bir tavır doğrusu."

"Dışarıda ne var sanki Dük Hazretleri?" dedi La Ramée. "Sarayı öfkelendirecek bir çılgınlık yapacaksınız ve sizi Vincennes yerine Bastille'e tıkacaklar bu sefer. Ben Mösyö Chavigny'nin sevimli ve hoş bir insan olmadığını kabul ediyorum" diye sürdürdü konuşmasını La Ramée ve bir yudum aldı Madeira şarabından. "Ama itiraf edin ki Mösyö Tremblay ondan beterdir."

"Doğru!" dedi Prens. Konuşmanın böyle bir seyir almasından memnundu ve arada bir saate göz atmayı da ihmal etmiyordu. Akrep insanı umutsuzluğa düşürecek kadar ağır dönüyordu.

"Kardinal Richelieu'nün yanında beslenmiş bir dilenci tarikatı rahibinin kardeşinden ne beklenir? İnanınız bana efendim, sizin her zaman iyiliğinizi istemiş olan Kraliçe'nin, Monsenyör'ü buraya göndermeyi düşünmesi kadar zarif bir şey olamaz. Gezme serbest, top oyunu var, suyu, yemeği iyi..."

"Seni duyan da La Ramée, buradan kaçmak istemekle nankörlük ediyorum sanacak."

"Prens Hazretleri inanın bana, bundan büyük nankörlük olamaz. Ama Monsenyör'ün böyle bir şey düşünebileceklerine ihtimal vermiyorum."

"Düşünüyorum, düşünüyorum! İtiraf edeyim ki ara sıra kaçma fikri takılıyor kafama."

"Gene o kırk kaçış yolundan biriyle mi?"

"Elbette!" dedi Dük.

"Efendim" diye karşılık verdi La Ramée, "madem şurada, sofra başında sohbet ediyoruz, bulduğunuz şu kırk kaçış yolundan birini söylesenize bana."

"Hay hay. Grimaud. Böreği versenize."

"Dinliyorum ben de" diyen La Ramée rahatça arkasına yaslandı, sonra gözlerini kısıp kadehin içindeki yakut rengi şaraptan sızan ışığı süzdü.

Dük saate bir göz attı tekrar. On dakika sonra yediyi vuracaktı.

Grimaud, Dük'ün önüne getirdi böreği. Beaufort, kabuğunu kaldırmak için gümüş bıçağı aldı eline ama nefis böreğin başına bir iş gelmesinden korkan La Ramée, çelik bir bıçak verdi Prens'e.

"Teşekkürler La Ramée" dedi Prens bıçağı alırken.

"Evet, efendim, dinliyorum, neydi çareniz?" dedi özel görevli.

"Size ilk önce başvurmam gereken, en güvendiğim çareyi mi söylesem?" dedi Prens.

"Evet, evet!" diye karşılık verdi La Ramée.

"Peki, öyle olsun" dedi Mösyö Beaufort böreği bir eliyle bastırıp öteki eliyle kesmeye çalışırken. "Ben her şeyden önce sizin gibi yiğit bir insanın gardiyanım olmasını istiyordum La Ramée."

"Tamam işte, bu isteğiniz yerine geldi, sonra peki?"

"Kendimi kutlamam gerekir bu şansımdan dolayı."

La Ramée saygıyla eğilip selam verdi.

"Düşünüyordum da" diye devam etti Prens, "yanımda La Ramée gibi iyi biri olursa, ilişkimizi bilmediği, bana sadık birini, kaçmama yardımcı olacak birini bana tavsiye edebilir ve o kişiyi yanıma aldırabilirim ben."

"Güzel, güzel!" dedi La Ramée. "Hiç fena bir düşünce değil yani!"

"Değil mi?" diye sürdürdü konuşmasını Dük. "Sözgelimi, bütün asilzadeler gibi Kardinal'in düşmanı olan yaman bir asilzadenin uşağını."

"Şşşt!" dedi La Ramée. "Siyaset yapmayalım efendim."

"Böyle bir insan yanıma geldikten ve gardiyanımın güvenini kazanacak kadar uyanık ve becerikli olduktan sonra gardiyanım da ona güvenir ve ben de dışarıdan haber alabilme olanağına kavuşurdum."

"Evet, tabii!" dedi La Ramée. "Ama dışarıdan haber almak nasıl olacaktı?"

"Çok kolay" diye karşılık verdi Mösyö Beaufort. "Top oynarken sözgelimi."

"Top oynarken mi?" diye sordu Beaufort'un anlattıklarıyla daha yakından ilgilenmeye başlayan La Ramée.

"Evet. Şöyle, sözgelimi topu hendeğe yuvarlıyorum, orada bulunan biri de topu alıyor. Topun içinde bir mektup var. Surların öbür tarafından bana atmasını istediğim topun yerine başka bir top atıyor. Bu öbür topun içinde de mektup var. Böylece dışarısıyla haberleşiyoruz ve kimse de farkına varmıyor durumun."

"Vay anasını! Vay anasını!" dedi La Ramée kulağını kaşıyarak. "İyi ki anlattınız bunu bana Prens Hazretleri, bundan sonra top toplayanlara dikkat edeceğim."

Dük güldü.

"Ama" diye sürdürdü konuşmasını La Ramée, "bu etkinlikler yalnızca haberleşmeyle sınırlı."

"Bu bile az şey sayılmaz."

"Yeterli değil ama."

"Pardon. Ya arkadaşlarıma gönderdiğim mektupta, sözgelimi, 'Filan gün, filan saatte, yanına iki at al ve hendeğin öte tarafında bekle' dersem ne olacak?"

"İyi, peki ya sonra?" diye sordu biraz kuşkulanan La Ramée. "Ama bu atların sizi almak için kanatlanıp, surların tepesine çıkmaları gerekir, unutmayın bunu."

"Tanrım!" dedi Dük. "Atların kanatlanıp surlara çıkmaları niçin şart olacakmış? Ben aşağı inmenin bir yolunu bulabilirim."

"Nasıl?"

"İp merdiven, mesela."

"Tabii" dedi gülmek için çaba harcayan La Ramée. "İp merdiveni de topun içinde gönderemezler ya!"

"Hayır, yapamazlar bunu ama başka çare bulurlar. Başka bir şeyin içinde gönderirler."

"Başka bir şeyin içinde, başka bir şeyin içinde... Neyin içinde mesela?"

"Bir böreğin içinde mesela."

"Börek mi?"

"Evet. Farz edelim ki" diye devam etti Prens. "Farz edelim ki çeşnicibaşım Noirmont, Marteau Baha'nın dükkânını satın almak için birtakım dolaplar çevirdi."

"Eee?" diye sordu ürpererek La Ramée.

"Eeesi falan yok. Tam bir obur olan La Ramée de börekleri gördü, bunların daha önce görmüş olduğu böreklerden çok daha güzel olduğunu hemen anladı ve bana teklif etti. Gene farz edin ki, ben de La Ramée'nin yemeği benimle yemesi şartıyla kabul ettim teklifi. La Ramée rahat etmek için muhafızları uzaklaştırdı ve yalnızca Grimaud'yu alıkoydu. Oysa Grimaud, arkadaşımın göndermiş olduğu, çok iyi anlaştığım ve bana her türlü yardıma hazır sadık yardımcıdır. Böylece saat yediye birkaç dakika kala..."

"Yediye birkaç dakika kala mı?" diye yineleyen La Ramée'nin alnından soğuk terler boşandı.

"Yediye birkaç dakika kala" diye devam etti Mösyö Beaufort konuşmasını eylemle destekleyerek, "böreğin üst kabuğunu kaldırırım, içinde iki

hançer, bir ip merdiven, bir de ağız tıkacı vardır. Hançerlerden birini La Ramée'nin göğsüne dayarım, 'Çok üzgünüm dostum, ama en küçük bir hareket yapacak olursan, en küçük bir ses çıkarırsan, işin bitmiştir, bilmiş ol!' derim."

Daha önce de söylediğimiz gibi Dük bu son sözlerini söylediği sırada eyleme geçmişti. Şimdi ayakta gardiyanın yanı başındaydı. Hançeri La Ramée'nin göğsüne dayamış, ne kadar kararlı olduğunu ve dediğini yapacağını çok kesin biçimde belli eden bir ses tonuyla belli ediyordu.

Aynı anda Grimaud da hiç ses çıkarmadan böreğin içinden ikinci hançeri, ip merdiveni ve ağız tıkacını çıkarmıştı.

La Ramée olayları giderek artan bir dehşet içinde seyrediyordu.

"Aman Efendim!" diye bağırdı şaşkınlıkla. "Beni öldürecek kadar zalim davranmazsınız umarım." Başka bir ortamda olsa Dük katıla katıla gülerdi onun bu haline.

"Kaçmama engel olmaya kalkışmazsan, hayır."

"Ama sizi bırakırsam canıma okurlar benim."

"Zahmetlerinin bedelini öderim ben."

"Şatodan ayrılmaya kesinlikle kararlısınız yani!"

"Sorulur mu?"

"Ne söylersem söyleyeyim, dönmez misiniz kararınızdan?"

"Bu akşam özgür olmak istiyorum artık."

"Ya kendimi savunursam, bağırıp çağırıp, yardım istersem?"

"Soylu biri olarak söz veriyorum ki, öldürürüm!"

Bu sırada saat yediyi vurdu.

"Yedi" dedi o ana kadar hiç konuşmayan Grimaud.

"Yedi" diye tekrar etti Prens. "Geç bile kaldık gördün mü?"

La Ramée vicdanının sesini dinliyormuş gibi hareket edecek oldu.

Prens kaşlarını çattı, La Ramée hançerin ucunun giysileri delip geçtiğini, etine dayandığını hissetti.

"Peki efendim, peki!" dedi. "Yeter bu kadar. Hiçbir hareket yapmayacağım."

"Acele edelim" dedi Prens.

"Sizden son bir merhamet dileniyorum Monsenyör."

"Neymiş? Söyle, hadi, çabuk."

"Çok sıkı bağlayın beni."

"Neden bağlıyormuşum seni?"

"Suç ortağınız olduğumu sanmasınlar."

"Ellerini" diye araya girdi Grimaud.

"Önden değil, arkadan! Arkadan bağlayın."

"Neyle bağlayayım?" diye sordu Prens.

"Kemerinizle efendim" diye karşılık verdi La Ramée.

Prens, kemerini çıkarıp Grimaud'ya verdi, o da gardiyanı memnun edecek biçimde bağladı ellerini.

"Ayaklar" dedi Grimaud.

La Ramée ayaklarını uzattı, Grimaud bir peçete aldı ve boydan boya yırttı ve La Ramée'nin ayaklarını bağladı.

"Kılıcımı da" dedi La Ramée. "Kılıcımın kınını da bağlayın."

Mösyö Beaufort giysisindeki kordonlardan birini kopardı ve La Ramée'nin bu isteğini yerine getirdi.

"Şimdi de zavallı La Ramée, şunu söyleyeyim ki şu tıkacı ağzınıza sokmak zorundayım, mecburum buna."

"Hayır, hayır, bilakis, istiyorum onu ben. Ağzımda o tıkacı görmezlerse bağırmadığım için de suçlarlar beni, iyice tıkın!"

Grimaud, La Ramée'nin isteğini yerine getirmek için sokulmuştu ki, adam bir şey söylemek istediğini belirten bir işaret yaptı.

"Söyle" dedi Dük.

"Dük Hazretleri" dedi La Ramée, "eğer sizin yüzünüzden başıma bir şey gelirse, bir karım ve dört çocuğum olduğunu unutmayın."

"İçin rahat olsun. Haydi Grimaud."

La Ramée'nin ağzını bir saniye içinde tıkaçladılar ve boylu boyunca yere uzattılar. Direndiği ve dövüştüğü izlenimi uyandırmak için de bir iki iskemle parçaladılar. Grimaud, La Ramée'nin cebindeki anahtarların hepsini aldı, önce bulundukları odanın kapısını açtı, dışarı çıkınca da iki kez kilitledi, daha sonra ikisi birlikte küçük avluya çıkan dehlize daldılar. Karşılarına çıkan üç kapı da sırayla ve Grimaud'nun becerikliliğine gölge düşürmeyecek biçimde aynı çabuklukla açılıp kapandılar. Sonunda top oynadıkları yere ulaştılar. Ortalık ıssızdı. Ne bir nöbetçi ne de pencerelerden bakan biri görülüyordu.

Prens hızla surlara doğru koştu ve hendeklerin öteki tarafında iki at tutan üç şövalye gördü. Hemen bir işaret çaktı adamlara Mösyö Beaufort. Evet, onu bekliyordu atlılar.

Bu sırada Grimaud da aşağı inmek için kullanacakları aracı bağlamaya çalışıyordu. İp merdiven değil, bir tür ipek yumaktı bu, bacak arasından geçen bir sopası vardı ayrıca. Üstüne ata biner gibi çıkacak olan kişinin ağırlığıyla kendi kendine boşalacaktı.

"Haydi, çabuk!" dedi Prens.

"Önce ben mi?" dedi Grimaud.

"Tabii ki" dedi Prens, "beni yakalarlarsa yeniden hapse atarlar ancak. Ama seni ele geçirirlerse asarlar."

"Doğru" dedi Grimaud.

Ve sopaya ata biner gibi sarılan sadık uşak tehlikeli inişe başladı. Mösyö Beaufort kendini bu dehşetli manzaraya kaptırmış, seyrediyordu. Duvarın henüz dörtte üçünü inmişti ki bağlantı koptu. Grimaud hendeğe yuvarlandı.

Dük bir çığlık attı ama Grimaud'dan hiç ses çıkmadı. Ağır biçimde yaralanmış olmalıydı çünkü düştüğü yerde hareketsiz yatıyordu.

Bekleyenlerden biri hendeğe atladı anında, Grimaud'nun omuzlarına

bir ip geçirdi, karşı tarafta duran öbür ikisi de kendilerine doğru çektiler yaralıyı.

"İnin aşağıya, Dük Hazretleri" diye seslendi hendekteki adam. "En fazla on beş ayaklık bir yükseklik bu, ayrıca hendeğin dibi yumuşak ve çimenlik."

Prens çoktan inişe geçmişti bile. Onun işi daha da zordu çünkü tutunabileceği bir sopa yoktu artık. Bileklerinin gücüne güvenerek inmesi gerekiyordu, ancak elli ayaklık bir yükseklikti bu. Ama daha önce de belirttiğimiz gibi Mösyö Beaufort becerikli, güçlü ve çok soğukkanlı biriydi. Beş dakika içinde halatın ucuna varmıştı. Adamın dediği gibi ancak on beş ayak yüksekteydi şimdi. Kendisini tutan desteği bıraktı ve kazasız belasız ayaklarının üstüne düştü.

Hiç beklemeden hendeğin yamacını tırmandı. Rochefort bekliyordu onu yukarıda. Öbür ikisini tanımıyordu. Kendinden geçmiş olan Grimaud'yu atlardan birinin üstüne bağladılar.

"Beyler" dedi Dük, "sizlere daha sonra teşekkür edeceğim. Şu anda kaybedecek bir saniyemiz bile yok. Hemen yola çıkalım. Hiç vakit kaybetmeden. Beni seven peşimden gelsin."

Ve atına atladı, derin bir nefes alıp göğsünü şişirdi ve açıklanması çok zor bir mutluluk içinde vargücüyle haykırıp dörtnala kaldırdı hayvanını:

"Özgürlük!.. Özgürlük!.. Özgürlük!.."

XXVI
D'ARTAGNAN TAM ZAMANINDA GELİYOR

D'Artagnan, Mazarin'in, kendisini yanında görmek ve ilerideki hizmetlerinin karşılığını ödemek için gözden çıkardığı parayı Blois'da aldı.

Normal bir atlı, Blois'dan Paris'e dört günde giderdi. D'Artagnan'sa üçüncü gün öğleden sonra saat dört sularında varmıştı Saint Deniş Kapısı'na. Eskiden olsa iki günde gelirdi. Ondan üç saat sonra yola çıkan Athos'un yirmi dört saat önce vardığını görmüştük.

Planchet zoraki yolculukların gerektirdiği çabukluğu unutmuştu artık. D'Artagnan bu yavaşlığından dolayı eleştirdi eski hizmetkârını.

"Eee Mösyö, dört günde kırk fersah yol bir şekerci için hiç de fena sayılmaz bence."

"Sen gerçekten tüccar mı oldun Planchet? Tekrar bir araya geldiğimiz şu anda hâlâ dükkânında paslanmayı mı düşünüyorsun yoksa ciddi ciddi?"

"Aslına bakarsanız" dedi Planchet, "aktif bir hayat için yaratılmış olan yalnızca sizsiniz. Athos'a bakın: Bir zamanlar gözünü budaktan sakınmayan o yaman delikanlının o olduğunu kim iddia edebilir? Tam bir çiftlik hayatı sürüyor artık, köy ağası. İnanın Mösyö, insan her şeyden önce huzurlu bir yaşantıya özlem duyar."

"İkiyüzlü!" diye karşılık verdi d'Artagnan. "Paris'e yaklaştığımız ve Paris'te seni bir yağlı iple idam sehpasının beklediği nasıl belli oluyor."

Böyle konuşa konuşa Saint Deniş Kapısı'na varmışlardı. Planchet çok iyi bildiği sokaklardan geçerken şapkasını iyice yüzüne indirirken, d'Artagnan da Tiquetonne Sokağında Porthos'un kendisini beklediğini hayal

ederek bıyıklarını buruyordu. Bir yandan da ona Bracieux'deki konforunu ve Pierrefonds'un efsane haline gelmiş yemeklerinin tadını nasıl unutturacağını düşünüyordu.

Montmartre Sokağının köşesini dönerken Chevrette Hanı'nın pencerelerinden birinde Porthos'un, gümüş işlemeli, gök mavisi giysiler içinde oturmuş, çeneleri sökülecekmiş gibi esnediğini gördü. Öyle ki yoldan geçenler zenginliğinden ve yüceliğinden bu kadar sıkılan yakışıklı asilzadeyi seyretmeden yapamıyorlardı.

D'Artagnan'la Planchet daha köşeyi döner dönmez Porthos tanımıştı onları.

"Hey, d'Artagnan!" diye bağırdı. "Tanrı'ya şükür, sonunda gelebildiniz!"

"Günaydın dostum!" diye karşılık verdi d'Artagnan.

Handaki uşakların yularlarından tuttuğu atların ve başları yukarıda konuşan şövalyelerin çevresinde anında meraklı bir kalabalık toplanmıştı. Ama d'Artagnan'ın kaşlarını sertçe çatması ve Planchet'nin de hiç iyi niyetli sayılmayacak el kol hareketlerinden sonra neden toplandığını bile bilmeyen kalabalık dağılıverdi.

Porthos aşağı inmişti bile.

"Dostum, atlarımın burada ne kadar zor durumda kaldıklarını bilemezsin" dedi.

"Haklısın" diye karşılık verdi d'Artagnan. "Bu soylu hayvanlar adına çok üzüldüm."

"Benim durumum da o kadar parlak değildi" diye devam etti Porthos. "Şaka kaldıran, düşünceli han sahibemiz de olmasaydı... O da olmasaydı, barınabileceğim başka bir yer arayacaktım." Porthos bunları söylerken halinden çok hoşnut bir tavırla bacaklarının üzerinde sağa sola şöyle bir yalpa yaptı.

Onlar konuştukları sırada yanlarına yaklaşan ve Porthos'un sözlerinin son bölümünü işiten güzel Madeleine ansızın sapsarı kesildi ve dehşet içinde geri çekti kendini. İsviçreli'yle oynanan sahnenin yineleneceğini sanmıştı ama şaşkınlık içinde d'Artagnan'ın kaşlarını bile çatmadığını fark etti. Kızmak şöyle dursun, gülerek şunları söyledi Porthos'a:

"Anlıyorum dostum. Tiquetonne Sokağının temiz havası, Pierrefonds Vadisi'nin temiz havasına benzemez tabii ki. Ama merak etmeyin, bir yolunu bulacağız."

"Ne zaman peki?"

"Sanırım hemen, şimdi."

"Gerçekten mi? İyi olur."

Porthos'un o koca sesine, kapı aralığından gelen derin ve boğuk bir inilti karşılık verdi. Atından inen d'Artagnan, kederli dudaklarından sessiz yakınmalar dökülen Mousqueton'un kocaman göbeğinin gölgesini gördü karşı duvarda.

"Sevgili dostum Mösyö Mousqueton, siz de bu sefil yere taşınmak zorunda kaldınız, değil mi?" dedi d'Artagnan kendine özgü biraz şakacı, biraz alaycı tavrıyla.

"Yemekleri hiç beğenmiyor" dedi Porthos.

"O zaman, niçin Chantilly'deki gibi, zahmete katlanıp kendisi yapmıyor yemekleri?"

"Hiç sormayın Mösyö. Burada Altesleri'nin gölleri gibi göller yok ki nefis sazanları tutayım, ormanları gibi ormanlar yok ki keklik yakalayayım. Ayrıca mahzeni de dolaştım ve doğrusunu söylemek gerekirse pek bir şey bulamadım orada."

"Mösyö Mouston" dedi d'Artagnan, "şu anda yapılacak daha acil işlerim olmasa, canınıza okurdum sizin ama işim var ne yazık ki."

Sonra Porthos'u kolundan tutup bir kenara çekti.

"Sevgili dostum du Vallon" dedi, "giyinik durumda olmanız ayrıca çok mutlu etti beni çünkü hemen Kardinal'e götüreceğim sizi."

"Öyle mi?" diye sordu, şaşırarak gözlerini fal taşı gibi açan Porthos.

"Evet dostum."

"Takdim mi edeceksiniz beni?"

"Korkuyor musunuz?"

"Hayır, heyecanlanıyorum."

"Rahat olun, öteki Kardinal gibi değil bu. Kibriyle ezmeyecektir sizi."

"Olsun d'Artagnan, bilmeniz gerekir ki, Saray bu."

"Saray falan yok artık dostum."

"Kraliçe!"

"Şimdi söyleyecektim, Kraliçe de yok artık. Merak etmeyin, Kraliçe'yi de görmeyeceğiz."

"Ama siz, buradan doğru Saray'a gideceğimizi söylemiştiniz!"

"Evet, hemen şimdi. Yalnız geç kalmamak için, atlarınızdan birini ödünç alacağım."

"Nasıl isterseniz, dördü de emrinizdedir."

"Yalnızca birine ihtiyacım var şimdilik."

"Uşaklarımız gelmiyor mu?"

"Evet, evet, Mousqueton'u alın, olumlu etki yapar. Planchet'ye gelince, onun Saray'a gitmemek için kendine göre gerekçeleri var."

"Ne gibi?"

"Kardinal Hazretleri'yle arası pek iyi değildir!"

"Mouston!" diye seslendi Porthos. "Tavuskelebeğiyle Bayard'ı hazırlayın."

"Ben de Hödük'ü mü alsam acaba Mösyö?

"Hayır, gösterişli bir hayvan seçin. Phébus ya da Kasıntı'yı alın, törene gidiyoruz."

"Öyle mi?" dedi Mousqueton. "Yalnızca bir ziyaret değil bu yani!"

"Tabii ki bir ziyaret yalnızca Mouston. Ama ne olur ne olmaz, tabancalarınızı yerleştirin eyerlerinize. Ben kendiminkileri doldurdum ve koydum."

Mouston derin bir iç geçirdi. Tepeden tırnağa silahlı vaziyette yapılan bu tür tören ve ziyaretlerden hiçbir şey anlamıyordu doğrusu.

"Haklısınız, dostum" dedi Porthos eski uşağının arkasından bakarak, "Mouston'u götürmekle iyi edeceğiz, gösterişi yerinde."

D'Artagnan gülümsedi.

"Siz peki?" diye sordu Porthos, "siz üstünüzü değiştirmeyecek misiniz?"

"Hayır, ben böyle kalıyorum."

"Ama kan ter içindesiniz, çizmeleriniz görünmüyor tozdan."

"Üstümdeki bu yol pisliği Kardinal Hazretleri'nin emirlerini yerine getirmek için nasıl çırpındığımın işaretidir."

Ve bu sırada Mousqueton hiçbir eksiği olmayan üç atla çıkageldi. D'Artagnan çevik bir hareketle sıçrayarak ata bindi, bir haftadır dinleniyordu sanki.

"Uzun kılıcım nerede?" diye seslendi Planchet'ye.

"Ben Saray kılıcını kuşandım" dedi altın kakmalı, küçük tören kılıcını gösteren Porthos.

"Düz kılıcınızı alın dostum."

"Niye?"

"Bilmem ama düz kılıcınızı alın bence."

"Mouston, düz ve ince kılıcımı ver bana" diye bağırdı Porthos.

"Ama siz adeta savaşa gidiyormuş gibi donandınız, Mösyö" dedi Mouston. "Sefere mi çıkıyoruz yoksa? Çekinmeyin, doğruyu söyleyin bana da ona göre önlemlerimi alayım."

"Mouston, bilirsin ki, bizimle birlikteyken her zaman tedbirli olmakta yarar vardır. Ya hafızanız zayıf ya da gecelerimizi balolarda ve serenatlar yaparak geçirmediğimizi unuttunuz."

"Maalesef doğru" diye homurdandı tepeden tırnağa kadar silahlanan Mousqueton. "Unutmuştum..."

Hemen yola çıktılar ve saat yediyi çeyrek geçe Kardinallik Sarayı'na vardılar. Yortu günü olduğundan sokaklar kalabalıktı. İnsanlar hayretle bu iki şövalyeye bakıyordu: Biri adeta sandıktan çıkmış gibi pırıl pırıl, öbürüyse savaş alanından gelmişçesine kir pas içindeydi.

Mousqueton da ilgisi çekiyordu aylak aylak dolaşan insanların. O dönemde *Don Kişot* romanı pek moda olduğundan, onun da efendisini kaybettikten sonra iki başka efendi bulan Sançe olduğunu düşünüyorlardı.

D'Artagnan'ın bekleme odasında karşılaştığı yüzlerin hepsi tanıdıktı. Kendi bölüğünün silahşörleri nöbetteydiler. Hemen kâtibi çağırtıp Maza-

rin'in acele dönmesini isteyen mektubunu gösterdi. Kâtip eğilerek selamladı onu ve içeri girdi.

D'Artagnan, Porthos'a bakınca, kendisinin hafifçe titrediğini hissetti. Gülümseyerek yanına yaklaştı ve alçak sesle şunları söyledi:

"Cesaret dostum, çekinmeyin. Kartal öldü artık, inanın bana. Karşımızdaki yalnızca bir akbaba. Saint Gervais'de olduğu gibi dimdik durun. Ayrıca İtalyanın karşısında yerlere kadar eğilerek falan selam vermeyin. Yoksa hakkınızda yanlış düşünebilir."

"Peki" dedi Porthos.

Az sonra döndü kâtip.

"Girin beyler" dedi. "Kardinal Hazretleri bekliyorlar sizi."

Gerçekten de Kardinal çalışma masasının başında, hazineden geçinenler listesinden olabildiğince çok ad silmeye çalışıyordu. İçeri giren d'Artagnan'la Porthos'a göz ucuyla baktı ve kâtip geldiklerini haber verdiğinde çok sevinmiş olmasına rağmen onlara hiç belli etmedi bu duygusunu.

"Geldiniz mi, Teğmen?" dedi. "Çabuk döndünüz, kutlarım. Buyrun."

"Teşekkür ederim efendim. Görüyorsunuz, ben ve eski arkadaşlarımdan Porthos, namı diğer Mösyö du Vallon de Bracieux, emirlerinize amadeyiz."

Porthos, Mazarin'i selamladı.

"Muhteşem bir şövalye!" dedi Mazarin.

Porthos, başını iki yana çevirdi, ciddi bir tavırla omuzlarını oynattı.

"Kardinal Hazretleri, arkadaşım Krallık'ın en iyi silahşörlerindendir" dedi d'Artagnan. "Bunu bilenlerin sayısı epey fazladır ama yazık ki artık söyleyecek durumda değiller."

Porthos, d'Artagnan'ı da selamladı.

Kardinal de tıpkı, daha sonraları Prusya Kralı Friedrich'i itham ettikleri gibi neredeyse yalnızca yakışıklı askerlere hayrandı. Porthos'un adaleli ellerini, geniş omuzlarını ve sabit bakışlarını hayranlıkla seyretmeye başladı. Önünde Başbakanlığının ve Krallık'ın etten kemikten selametini görür gibiydi. Birden bu silahşörler birliğinin dört kişiden oluştuğunu anımsadı ve "Öbür iki arkadaşınız nerede?" diye sordu.

Porthos, nihayet konuşma sırasının kendisine geldiğini düşünerek cevap vermek üzere ağzını açtı ama d'Artagnan, göz ucuyla bir işaret çaktı ona:

"Öteki arkadaşlarımız gelemediler ama daha sonra katılacaklar bize."

Kardinal hafifçe öksürdü.

"Demek onlardan daha serbest olan bu bey, kendi isteğiyle hizmetimize giriyor, öyle mi?" diye sordu.

"Evet Kardinal Hazretleri, hem de sırf sadakatinden yapıyor bunu çünkü Mösyö Bracieux zaten varlıklı bir insandır."

"Varlıklı mı?" dedi Kardinal. Bu kelime karşısındakine karşı saygı duymasına neden oldu.

"Yıllık gelirim elli bin lira" dedi Porthos.

Ağzından çıkan ilk söz bu oldu.

"Demek sırf sadakatinden" diye sürdürdü konuşmasını Kardinal gülümseyerek. "Sırf bana sadık olduğundan ha?"

"Kardinal Hazretleri bu sözcüğe pek güven duymuyorlar galiba" dedi d'Artagnan.

"Peki, ya siz Gaskonyalı dostum?" dedi Kardinal dirseklerini masaya, çenesini de ellerine dayayarak.

"Ben adım gibi inanırım sadakata" dedi d'Artagnan. "Kuşkusuz çeşitli dereceleri vardır sadakatin ama her türlü sadakatin ucunda da bir çıkar beklentisi vardır hiç kuşkusuz."

"Peki ya arkadaşınızın sadakatinin ucunda ne gibi bir çıkar beklentisi var sizce?"

"Kardinal Hazretleri, arkadaşımın şahane üç arazisi var: Corbeille'de Vallon, Soissonnais'de Bracieux ve Valois'da Pierrefonds. Arkadaşım bu arazilerden birinin baronluk düzeyine yükseltilmesini istiyor Monsenyör."

"Bu kadarcık mı?" dedi Porthos'un sadakatini cebinden bir şey çıkmadan kazanacağını anlayıp, gözleri sevinçle parlayan Kardinal. "Bütün istediği bu, öyle mi? Hemen çözeriz bunu biz."

"Demek baron olacağım ha!" diye bağırdı heyecanla Porthos ve bir adım öne attı.

"Ben dememiş miydim?" dedi eliyle arkadaşını engelleyen d'Artagnan. "Kardinal Hazretleri de aynı şeyi söylüyor."

"Ya siz Mösyö d'Artagnan, siz ne istiyorsunuz?"

"Efendim" dedi d'Artagnan, "gelecek Eylül ayında Kardinal Richelieu'nün beni Teğmenliğe yükseltmesinin üzerinden tam yirmi yıl geçmiş olacak."

"Evet, anlaşıldı, Mazarin'in sizi yüzbaşılığa yükseltmesini istiyorsunuz."

D'Artagnan eğilerek selam verdi.

"Peki, hepsi mümkün bunların. Gereğini yaparız, kesinlikle yaparız. Mösyö Vallon, önce size gelelim. Nasıl bir hizmet vermek istersiniz? Kentte mi yoksa kırsal kesimde mi çalışmak istersiniz?"

Tam Porthos cevap verecekken d'Artagnan araya girdi.

"Kardinal Hazretleri" dedi, "Mösyö Vallon da benim gibidir, olağanüstü işleri sever, yani delice ve imkânsız denen maceralara atılmaktan hoşlanır."

Bu palavralar hiç kızdırmadı Kardinal'i, sesini çıkarmadan düşlere daldı.

"Açık söyleyeyim, ben sizi rahat bir görev için getirtmiştim buraya" dedi. "Bazı kuşkularım var... Ne o, neler oluyor... Dışarıda ne var?" diye sordu birden konuşmasını keserek.

Gerçekten müthiş bir gürültü vardı bekleme odasında. Kapı açıldı, toz toprak içinde bir adam bağırarak içeri girdi.

"Monsenyör neredeler? Kardinal Hazretleri siz misiniz?"

Başbakan kendisini öldürmeye geldiklerini sanarak geri çekildi biraz. D'Artagnan ve Porthos hamle yaparak adamla Mazarin'in arasına girdiler.

"Ne oluyor böyle?" diye bağırdı Kardinal. "Nedir bu böyle? Nasıl girerseniz buraya siz? Pazar yeri mi burası?"

"Kardinal Hazretleri" dedi adam. "İki kelime yalnızca ama çok gizli. Ben Vincennes'de görevli muhafızların subayı Poins'ım."

Subay sapsarı ve şaşkın bir haldeydi. Kardinal, hemen önemli bir haber getirdiğini anladı ve d'Artagnan'la Porthos'a uzaklaşmalarını işaret etti.

D'Artagnan ve Porthos odada bir köşeye çekildiler.

"Söyleyin, çabuk söyleyin" dedi Mazarin. "Neler oluyor, ne var?"

"Hadise şu efendim: Mösyö Beaufort kaçtı!"

Kardinal bağırıp çağırmaya başladı. Yüzü bir anda, gelen adamınkinden daha fazla sarardı. Koltuğuna çöktü kaldı.

"Kaçtı ha! Mösyö Beaufort kaçtı, öyle mi?"

"Balkondan gördüm efendim."

"Ateş açmadınız mı peki?"

"Menzil dışına çıkmıştı."

"Peki Mösyö Chavigny ne yapıyordu o sırada?"

"O yoktu."

"La Ramée?"

"Dük'ün odasında, elleri, ayakları bağlı, ağzında tıkaç, yanında bir hançerle bulundu o."

"Yardımcısı neredeymiş peki?"

"O Prens'in yardakçısıymış meğer. Mösyö Beaufort'la birlikte kaçtı."

Kardinal tekrar bağırıp çağırmaya başladı.

"Kardinal Hazretleri" dedi ve bir adım ileri attı d'Artagnan.

"Ne var?" dedi Mazarin.

"Sanıyorum Monsenyör, çok değerli zamanlarını boşuna harcıyorlar."

"Nasıl yani?"

"Monsenyör, hemen kaçağın peşine düşülmesini emrederlerse, yetişip

yakalamak mümkün olabilir. Fransa büyük bir ülke ve en yakın sınır altmış fersah uzakta."

"Kim izleyecek onu peki?" dedi inler gibi bir sesle Mazarin.

"Ben tabii ki."

"Yakalayıp tutuklayacaksınız Prens'i yani, öyle mi?" "Niçin olmasın?"

"Yani serbestçe dolaşan ve silahlı Beaufort Dükü'nü yakalayacaksınız, öyle mi?"

"Kardinal Hazretleri emretsinler, şeytanı boynuzlarından tutup getireyim."

"Aynı şekilde ben de!" dedi Porthos.

"Siz de mi?" dedi iki adama hayretle bakan Kardinal. "Ama Prens kendini pahalıya satar, kolay teslim olmaz."

"İyi ya işte!" dedi bakışları ateş saçan d'Artagnan, "Vuruşuruz. Ne zamandır dövüşmem iştik, değil mi Porthos?"

"Beaufort'u yakalayabileceğinize inanıyor musunuz?"

"Evet ama atlarımız onunkilerden güçlü olursa!"

"Alâ! O halde, içerdeki muhafızları da alın ve yola çıkın."

"Emir mi bu Kardinal Hazretleri?"

"İmzalıyorum gerekli emri" diyen Başbakan hemen bir kâğıt alıp, birkaç satır karalayıverdi.

"Yolda karşılaşacağımız bütün atlara da el koyabileceğimizi ekleyin lütfen, Kardinal Hazretleri."

"Oldu!" dedi Mazarin. "Kral'ın hizmetindesiniz siz. Alın emri ve hemen yola çıkın."

"Başüstüne Kardinal Hazretleri."

"Mösyö Vallon" dedi Mazarin. "Baronluk unvanınız Mösyö Beaufort'un atının terkisindedir, onu yakalamanız yeter. Size gelince sevgili dostum d'Artagnan, size bir vaatte bulunmuyorum ama Dük'ü ölü ya da diri getirirseniz, ne dilerseniz dileyin benden."

"Atla atına Porthos" dedi d'Artagnan arkadaşına.

"Ben hazırım" dedi Porthos her zamanki soğukkanlılığıyla.

Koşarak büyük merdivenlerden indiler. Bir yandan da gördükleri muhafızlara "At bin! At bin!" diye sesleniyorlardı.

On kadar yardımcı aldılar yanlarına.

D'Artagnan ve Porthos, Tavuskelebeği ve Bayard'a atladılar, Mousqueton, Phébus'e bindi.

"Beni izleyin!" diye bağırdı d'Artagnan.

"İleri!" dedi Porthos.

Ve kılıçları yanlarından sarkan atlılar Saint Honoré Sokağından aşağı doğru fırtına gibi daldılar.

"Görüyorsunuz Baron Hazretleri, ben size hareket vaadinde bulundum ve sözümde duruyorum."

"Evet Yüzbaşım" diye karşılık verdi Porthos.

Arkalarına baktılar. Atından daha terli olan Mousqueton uygun bir mesafeden izliyordu onları. Mousqueton'un arkasında da on muhafız vardı.

Şaşkına dönen kent halkı kapılarının önüne çıkıp şaşkın bir halde atlılara bakıyor, başıboş sokak köpekleri de bir süre peşlerinden gidiyor, daha sonra geri dönüyordu.

Saint Jean Mezarlığı'nın köşesinde d'Artagnan bir adama çarpıp devirdi ama çok acelesi olan insanları yolundan çevirecek kadar önemli bir olay değildi bu. Ve küçük birlik, kanatlı atlılar gibi devam etti yola.

Ne yazık ki bu dünyada küçük bir olay yoktur.

XXVII
ANAYOL

Saint Antoine'dan Vincennes Yolu'na kadar deliler gibi at koşturdular. Kentten çıktılar, daha sonra ormana vardılar, biraz sonra da köy göründü.

Atları her adımda biraz daha hareketleniyordu sanki. Burun delikleri ateşte kızmış demir parçası gibi kor haline gelmişti. Porthos'un iki boy önünde giden d'Artagnan'ın mahmuzları atının karnına geçmişti. Mousqueton iki boy daha arkadan geliyordu. Muhafızlar da atlarının değerlerine göre sıralanmışlardı.

Bir tepeye vardıklarında d'Artagnan hendeğin öbür tarafında, kalenin Saint Maur'a bakan tarafının karşısında bazı atlıların mola vermiş olduklarını gördü.

Mahkûmun buradan kaçtığını anlayarak, ancak onlardan bilgi alabileceğini düşündü.

Beş dakika sonra da yanlarındaydı. Muhafızlar da arkasından yetiştiler.

Herkes bir şeylerle meşguldü. Mazgaldan aşağı sarkan ve sallanmakta olan, yere yirmi ayak kala kopan ipe bakıyorlardı. Gözleriyle yüksekliği kestirmeye çalışıyor ve tahminler yürütüyorlardı aralarında. Kalenin üzerindeyse nöbetçiler telaşlı adımlarla sağa sola koşturup duruyorlardı.

Askerler, başlarında çavuşlarıyla Prens'in ata binip kaçtığı yerde toplanmış meraklıları uzaklaştırmaya çalışıyorlardı.

D'Artagnan Çavuş'un yanına sürdü atını.

"Burada duramazsanız Komutanım" dedi Çavuş.

"Bu emir benim için geçerli değildir" diye karşılık verdi d'Artagnan. "Kaçakların peşine düştüler mi?"

"Evet Komutanım. Ama ne yazık ki onların atları çok güçlüydü."

"Kaç kişiler?"

"Dördü sağlam, beşincisi de yaralı olarak kaçtı."

"Dört!" dedi d'Artagnan. "Duydunuz mu Baron? Yalnızca dört kişiymişler!"

Porthos neşelendi.

"Kaç saatlik bir avantajları var sizce?"

"İki saat on beş dakika" dedi Çavuş.

"İki saat o beş dakika o kadar önemli değil. Değil mi Porthos? Atlarımıza güvenebiliriz nasılsa."

Porthos derin bir nefes aldı, zavallı atların başlarına gelecekleri düşündü.

"Hangi yöne gittiler acaba?" diye sordu d'Artagnan.

"Söyleyemem efendim, yasak."

D'Artagnan bir kâğıt çıkardı cebinden.

"Kral'ın emri" dedi.

"O halde Komutan'la konuşun."

"Nerede o?"

"Yazlık evinde."

D'Artagnan birden öfkelendi, alnı kırıştı, şakakları kızardı.

"Sefil herif! Alay mı ediyorsun benimle? Gösteririm sana ben. Dur hele!"

Bir eliyle, açtığı kâğıdı Çavuş'a uzatırken, öteki eliyle de eyerden aldığı tabancasını doldurdu.

"Kral'ın emri diyorum, sana, aptal. Oku ve cevap ver, yoksa bir kurşunla dağıtırım beynini. Cevap ver, hangi yoldan gittiler?"

Çavuş, d'Artagnan'ın ciddi olduğunu anladı.

"Vendômois Yolu'ndan" dedi.

"Hangi kapıdan çıktılar?"

"Saint Maur Kapısı'ndan."

"Eğer beni aldatıyorsan, yarın sabah asılırsın, ona göre!"

"Siz kaçakları yakalayın da, dönüp beni astırmayı ihmal etmeyin!" diye homurdandı Çavuş.

D'Artagnan omuzlarını kaldırdı, yanındakilere bir işaret çaktı ve ileri doğru atıldı.

Atını, parkın gösterilen kapısına doğru sürerken, "Buradan baylar, buradan!" diye bağırdı.

Ama Prens kaçtıktan sonra, görevli kapıyı iki kez kilitlemişti. Açtırmak için onu da Çavuş gibi zorlamak gerekti. Ve böylece bir on dakika daha yitirdiler.

Son engeli de aşan küçük birlik yoluna devam etti.

Ancak atların hepsi aynı hızla koşamıyordu. Birkaç tanesi bu delice hıza daha fazla dayanamadı, üçü birkaç saat sonra durdular, dördüncüsü de çatladı.

Hiç arkasına bakmayan d'Artagnan görmemişti olup bitenleri. Porthos her zamanki serinkanlılığıyla bildirdi durumu arkadaşına.

"Hiç değilse iki kişi varabilsek hedefe" dedi d'Artagnan, "onlar da dört kişi nasılsa."

"Doğru" diye karşılık verdi Porthos.

Ve mahmuzladı atını.

İki saat sonra atlar hiç durmadan on iki fersah yolu almış durumdaydılar. Ama artık bacakları titremeye başlamış, saçtıkları köpükler üstündekilerin giysilerini lekelemişti. Terleri de bacaklarından tozluklarına doğru akıyordu.

"Duralım da şu zavallı hayvanlar biraz dinlensinler" dedi Porthos.

"Tersine, çatlasınlar da gebersinler hepsi" diye karşılık verdi d'Artagnan. "Ancak o zaman yetişebiliriz. Taze izler var yerde. Ancak on beş dakika olmuştur buradan geçeli."

Gerçekten de yol atların ayak izleriyle sürülmüş gibiydi. Batmakta olan güneşin ışığında iyice belirgindi izler.

Yola düzüldüler yeniden ama iki fersah sonra Mousqueton'un atı çöktü.

"Tamam" dedi Porthos, "Phébus yandı, tutuştu."

"Mazarin bin altın öder."

"Yoo, bin altından fazladır bu atın değeri" dedi Porthos.

"Haydi bakalım, tekrar yola, dörtnala."

"Tabii ama yapabilecek miyiz bakalım?"

Gerçekten d'Artagnan'ın atı daha fazla ilerlememek için direndi, nefes alamıyordu artık hayvan. Son mahmuz darbesi atı yürüteceğine çökertti.

"Kahretsin!" dedi Porthos. "Tavuskelebeği de çöktü."

"Tanrım!" diye bağırdı d'Artagnan. Saçlarını koparacakmış gibi avuçladı. "Demek durmamız gerekiyor. Porthos, siz atınızı bana verin. Hey, ne oluyor, ne yapıyorsunuz orada siz?"

"Ne yapacağım? Düşüyorum işte" diye karşılık verdi Porthos. "Yani Bayard çöküyor."

Porthos elinden geldiğince çırpınarak, üzengilerinden kurtulmak için uğraştığı sırada d'Artagnan da, hayvanı kaldırmaya çabalıyordu. Ama birden atın burun deliklerinden kanlar fışkırdığını gördü.

"Etti üç! Her şey bitti şimdi işte!"

Bu sırada bir at kişnemesi duydular.

"Şşşt!" dedi d'Artagnan.

"Ne var? Ne oluyor?"

"Bir at kişnemesi geldi kulağıma."

"Yaklaşan muhafızlardan birinin atıdır."

"Yok" dedi d'Artagnan, "ileriden geliyor ses."

"O zaman durum başka" dedi Porthos.

Ve d'Artagnan'ın işaret ettiği yöne doğru kulak kabarttı.

"Mösyö" dedi atını ana yolda bıraktıktan sonra efendisinin yanına kadar yürüyerek gelen Mousqueton, "Phébus dayanamayıp..."

"Sus be aptal herif!" diye azarladı onu Porthos.

Tam bu sırada ikinci bir kişneme gecenin sessizliğini yırttı.

"Beş yüz adım kadar ötemizde" dedi d'Artagnan.

"Beş yüz adım ileride bir av kulübesi vardır Mösyö" dedi Mousqueton.

"Tabancaların nerede?" diye sordu d'Artagnan.

"Elimde Mösyö."

"Porthos, siz de alın tabancalarınızı."

"Elimde."

"İyi!" dedi kendi tabancalarını kavrayan d'Artagnan. "Durumun farkındasınız, değil mi Porthos?"

"Pek değil."

"Biz şu anda Kral'ın hizmetindeyiz."

"Eee?"

"Kral adına atlara el koyacağız."

"Tamam" dedi Porthos.

"Öyleyse sessizce işimize bakalım."

Üçü birlikte, karanlıkta hayaletler gibi sessizce ilerlediler. Dönemece vardıklarında karşılarına çıkan ağaçların arasında bir ışık fark ettiler.

"İşte ev" dedi alçak sesle d'Artagnan. "Siz her şeyi bana bırakın Porthos ve ben ne yaparsam siz de aynısını yapın."

Ağaçların arasından görünmeden, yirmi adım kadar yaklaştılar eve. Ambara benzeyen bir yere asılmış fenerin ışığında güçlü ve semiz dört at gördüler. Koşum takımları da oradaydı ve bir uşak hayvanların terini siliyordu.

D'Artagnan arkadaşlarına, kendisini birkaç adım geriden izlemelerini işaret ettikten sonra ileri fırladı ve birden kendini gösterdi.

"Bu atları satın alıyorum" dedi uşağa.

Adam şaşkınlık içinde baktı ve hiçbir şey söyleyemedi.

"Duymadın mı aptal?" dedi d'Artagnan.

"Duydum" dedi adam.

"Neden cevap vermiyorsun peki?"

"Satılık değil bu atlar."

"O zaman el koyuyorum ben bu atlara" dedi d'Artagnan.

Ve en yakınındaki ata elini uzattı. Arkadaşları da ortaya çıkıp onun yaptığını yaptılar.

"Ama beyler, bir dakika!" diye bağırdı uşak. "Hayvanlar altı fersah yol gittiler ve dinlenmeye alınalı yarım saat bile olmadı."

"Yarım saatlik dinlenme yeter" dedi d'Artagnan, "ayrıca koşarlarsa nefesleri açılır."

Seyis yardımcısına seslendi. Silahşörler tam atlara eğer vururken kâhya gibi biri çıktı dışarı.

Sesini yükseltmek istedi kâhya kılıklı adam.

"Dostum" dedi d'Artagnan. "Bana bak, bir kelime daha edersen beynini dağıtırım, tamam mı?"

Ve tabancasının namlusunu gösterdikten sonra koltuğunun altına yerleştirdi ve işine devam etti.

"Bir dakika Mösyö" dedi kâhya kılıklı adam, "bu atlar Mösyö Montbazon'a ait, bunu biliyor muydunuz?"

"İsabet" diye karşılık verdi d'Artagnan. "İyi hayvanlardır o halde."

"Mösyö" dedi adam kapıya doğru yavaş yavaş gerileyerek, "efendilerime haber vereceğim."

"Ben de adamlarıma haber veririm" dedi d'Artagnan. "Ben Kral'ın silahşörüyüm ve on muhafızım var ayrıca. Bakın geliyorlar, nal seslerini duydunuz mu? Hâlâ haber vermek istiyor musunuz efendilerinize?"

Aslında ses falan yoktu ama adam korkusundan sesler duyduğunu sandı.

"Tamam mı Porthos?" dedi d'Artagnan.

"Benim işim tamam."

"Sen Mouston?"

"Ben de tamamım."

"Haydi atlara o zaman, gidiyoruz."

Üçü de atlarına atladılar.

"İmdat! Yetişin! Koşun! Uşaklar, tüfekçiler, yetişin!" diye bağırıyordu kâhya.

"Acele edelim!" diye haykırdı d'Artagnan. "Haydi çabuk, ateş açacaklar şimdi!"

Üçü birden rüzgâr gibi fırladılar.

Yardım istemeye devam eden uşak da yan taraftaki binaya doğru koşuyordu.

"Dikkatli olun, atlarınızı vurmayın!" diye gülerek bağırdı d'Artagnan.

"Ateş!" diye bağırdı kâhya.

Yol, şimşeği andıran bir ışıkla aydınlandı. Aynı anda silahşörler patlama sesleri ve kurşunların havada ıslık çalarak geçtiğini işittiler.

"Uşaklar gibi silah kullanıyorlar" dedi Porthos. "Kardinal Richelieu zamanında bile daha iyi tüfek kullanıyorlardı! Crèvecoeur Yolu'nu hatırlıyor musun Mousqueton?"

"Sormayın Mösyö, kıçımın sağ tarafı hâlâ sızlar."

"Doğru iz üstünde olduğumuzdan emin misin d'Artagnan?" diye sordu Porthos.

"Tanrım! Adamların söylediğini duymadın mı?"

"Ne dediler ?"

"Atların Mösyö Montbazon'a ait olduğunu söylediler."

"Eee?"

"Eee olur mu? Mösyö Montbazon, Madam Montbazon'un eşidir."

"Sonra ?"

"Madam Montbazon da Mösyö Beaufort'un metresidir."

"Anladım" dedi Porthos. "Konakları o ayarlamış."

"Tabii."

"Yani biz şimdi, bıraktığı atlarla Dük'ün peşindeyiz, öyle mi?"

"Yahu Porthos, siz gerçekten üstün zekâlı birisiniz" dedi d'Artagnan yarı şaka yarı ciddi bir üslupla.

"Öyleyimdir" diye karşılık verdi Porthos.

Bir saat daha gittiler. Atlar gene köpük içinde kalmıştı ve karınlarından aşağı kanlar sızıyordu.

"O ne! Karşıda bir şeyler görüyorum sanki!" dedi d'Artagnan.

"Bu zifiri karanlıkta gerçekten bir şeyler görüyorsanız, çok şanslı bir insansınız" dedi Porthos.

"Kıvılcımlar fark ettim."

"Ben de" dedi Mousqueton, "ben de gördüm."

"Yok canım! Yetiştik mi yoksa!"

"Tamam, çatlamış bir at!" dedi d'Artagnan atını yerde yatan leşe çarpmaktan son anda kurtarırken. "Anlaşılan onların da solukları tıkanmış."

"Kulağıma nal sesleri geliyor sanki" dedi atının yelesine iyice yatan Porthos.

"Olamaz."

"Çok kalabalıklar."

"Başkalarıdır o zaman."

"Bir at daha!" dedi Porthos.

"Ölü mü?"

"Ölmek üzere."

"Eyeri var mı?"

"Var."

"O zaman, onlardır."

"Cesaret, haydi, yetiştik!"

"Ama bizden kalabalıklarsa, onlar bizim işimizi bitirirler" dedi Mousqueton.

"Yok canım!" dedi d'Artagnan. "Peşlerinde olduğumuzdan onlardan daha güçlü olduğumuzu sanacaklardır. Korkup kaçacaklar."

"Kesinlikle" dedi Porthos.

"Bakın! bakın! Görüyor musunuz?" diye bağırdı d'Artagnan.

"Evet, gene kıvılcımlar çaktı. Ben de gördüm bu sefer" dedi Porthos.

"İleri!" diye haykırdı d'Artagnan. "Beş dakika sonra eğlence başlıyor."

Gene ileri doğru atıldılar hızla. Ter, köpük ve acıyla çıldırasıya koşan atlar, karanlıkta uçar gibi gidiyor, yolun ortasındaysa ufuktan da siyah ve yoğun bir kütle görülüyordu.

XXVIII
KARŞILAMA

On dakika kadar at koşturdular.

O siyah kitleden iki siyah nokta ayrıldı, yaklaştı, büyüdü ve biraz daha yanlarına sokulunca iki atlı biçimi aldı.

"Ohoo!" dedi d'Artagnan. "Karşılamaya geliyorlar bizi!"

"Vay haline bizi karşılamaya gelenlerin!" dedi Porthos.

"Kimsiniz?" dedi boğuk bir ses.

Öne çıkan üç atlı hiç seslerini çıkarmadılar. Yalnızca kınlarından çekilen kılıçların şakırtısı ve kara gölgelerin tabancalarını doldururken çıkardıkları sesler duyuldu.

"Dizginler ağıza!" diye bağırdı d'Artagnan.

Porthos hemen anladı durumu ve d'Artagnan'la birlikte eyer kuburlarından sol elleriyle birer tabanca çıkarıp doldurdular.

"Kimsiniz?" diye bir ses işitildi tekrar. "Bir adım daha atarsanız, fena olur!"

"Boşversene!" dedi toz ve ağzındaki yular yüzünden boğulacak gibi olan Porthos. "Çok gördük sizin gibileri biz."

İki atlı yolu kestiler ve tabancalarının namluları yıldızların soluk ışığı altında parladı.

"Geri çekilin!" diye bağırdı d'Artagnan. "Hesabınız görülür yoksa!"

Patlayan iki tabanca karşılık verdi bu tehdide ama saldıran iki atlı öyle hızlı geliyorlardı ki bir anda vardılar düşmanların yanına. Bir silah sesi daha duyuldu ve yakın mesafeden ateş eden d'Artagnan düşmanı devirdi. Bu arada Porthos öylesine sert hareketlerle saldırmıştı ki düşmanına, kılıcı geri teptiği halde, çarpışmanın şiddetiyle adam atından on adım uzağa fırladı.

"Şunun işini sen bitir Mousqueton!" diye bağırdı Porthos ve hemen kaçakların peşine takılan arkadaşını izlemeye başladı o da.

"Ne oldu?" diye sordu Porthos.

"Kafasını dağıttım" dedi d'Artagnan. "Siz ne yaptınız peki?"

"Ben de alaşağı ettim. Bir dakika..."

Bir tüfek sesi işitildi. Efendisinin emrini yerine getirip adamın işini bitiren Mousqueton'du bu.

"İyi, iyi" dedi d'Artagnan, "her şey yolunda, şimdilik üstünlük bizde."

"Başka oyuncular da geliyor" dedi Porthos.

Ve gerçekten, esas topluluktan ayrılan iki atlı daha yollarını kesmek amacıyla üzerlerine doğru gelmeye başladılar.

D'Artagnan bağırmaya bile gerek görmedi bu sefer.

"Durun!" diye bağırdı içlerinden biri.

"Ne istiyorsunuz?" diye sordu bir ses.

"Dük'ü istiyoruz!" diye gürlediler aynı anda d'Artagnan ve Porthos.

Bunun üzerine bir kahkaha sesi duyuldu ama anında iniltiye dönüştü bu kahkaha. D'Artagnan kaşla göz arasında şişleyivermişti adamı.

Ve tam o sırada da iki tabanca tek bir tabanca gibi patlamıştı: Porthos'la hasmının silahlarından gelmişti bu ses.

D'Artagnan döndü ve Porthos'un hemen yanı başında olduğunu fark etti.

"Bravo dostum" dedi, "herifin işini bitirdin."

"Yalnız atını vurabildim galiba" dedi Porthos.

"Olsun dostum, her atışta tam isabet kaydedeceğiz diye bir şey yok. Ne oluyor bu benim atıma peki?"

"At devriliyor" dedi kendi atını dizginleyen Porthos.

Gerçekten atı sendeledi d'Artagnan'ın, sonra hırıldayarak devrildi.

D'Artagnan'ın ilk hasmının attığı kurşun, hayvanın göğsüne saplanmıştı.

D'Artagnan sunturlu bir küfür savurdu.

"Efendimiz bir at isterler mi acaba?" diye sordu Mousqueton.

"Böyle münasebetsiz bir soru olur mu?"

"Buyurun efendim" dedi Mousqueton.

"Vay anasını! İki yedek atı nereden buldun böyle?" diye sordu d'Artagnan ve hemen birinin dizginlerine yapıştı.

"Sahipleri ölünce, işimize yarayabileceğini düşünüp yedeğime aldım bunları."

Bu arada Porthos da tekrar doldurmuştu tabancasını.

"Dikkat!" diye bağırdı d'Artagnan. "İki kişi daha!"

"Aaa, yeter ama! Sabaha kadar böyle sürecek mi bu?" dedi Porthos.

Gerçekten hızla iki atlı yaklaşıyordu.

"Mösyö!" diye bağırdı Mousqueton. "Sizin devirdiğiniz adam kalkıyor."

"Niçin onun da işini bitirmedin?"

"Meşguldüm Mösyö, atları tutuyordum."

Bir silah sesi duyuldu. Mousqueton acı bir çığlık attı.

"Yandım, Mösyö! Öbür tarafıma saplandı. Kıçımın öbür tarafına. Amiens Yolu'nda aldığım yaranın aynısı öbür tarafımda açılacak şimdi."

Porthos bir aslan gibi döndü, atından inmiş olan ve kılıcını çekmeye çalışan adama doğru gitti. Adam kılıcını çekemeden, Porthos kendi kılıcının süslü kabzasıyla kafasına öylesine sert vurdu ki, hasmı kasap bıçağı yemiş öküz gibi çöktü.

Bu sırada Mousqueton bir yandan inliyor bir yandan da yarası yüzünden at üstünde duramadığından aşağı doğru kayıyordu yavaşça.

D'Artagnan, atlıları görünce durup tabancasını yeniden doldurdu, yeni atının eyerinde bir de tüfek bulmuştu ayrıca.

"Geldim" dedi Porthos, "duracak mıyız, saldıracak mı?

"Saldırıya geçelim" dedi d'Artagnan.

"Haydi" dedi Porthos.

Atlarını mahmuzladılar.

Atlılar artık yirmi adım kadar uzaktaydılar onlardan.

"Kral adına söylüyorum, bırakın geçelim" diye seslendi d'Artagnan.

"Kral'ın işi yok burada" diye karşılık verdi boğuk ve titrek, adeta sisler içinden gelen bir ses. Çünkü atlı bir toz bulutu içinde yaklaşıyordu.

"Pekâlâ, Kral istediği yerden geçer mi geçmez mi göreceğiz" diye karşılık verdi d'Artagnan.

"Gelin, görün" dedi aynı ses.

Aynı anda iki tabanca patladı: Silahlardan birini d'Artagnan, birini de Porthos'un hasmı ateşlemişti. D'Artagnan'ın silahından çıkan mermi hasmının şapkasını uçurdu. Porthos'un hasmının tabancasından çıkan kurşun da atının boğazını delip geçti, hayvan iniltiler çıkararak çöktü ve can verdi.

"Son kez soruyorum, nereden gelip nereye gidiyorsunuz?" dedi aynı ses.

"Cehennemin dibine" diye karşılık verdi d'Artagnan.

"Peki öyleyse! İçiniz rahat etsin, göndereceğiz sizi Cehennem'e."

D'Artagnan bir tüfeğin namlusunun üzerine çevrildiğini gördü, eyerini araştıracak zamanı yoktu. Bir zamanlar Athos'un vermiş olduğu bir öğüdü anımsadı. Atını şaha kaldırdı.

Kurşun hayvanın karnına saplandı. D'Artagnan, atının çöktüğünü fark etti ve olağanüstü çevik bir hareketle yana attı kendini.

"Vay anasını!" dedi aynı alaycı ve dokunaklı ses. "Karşımızda silahşör değil, at kasabı var galiba. Çek kılıcını dostum, çabuk çek."

Kendisi de attan indi.

"Kılıç mı? Pekâlâ!" dedi d'Artagnan. "Kılıç benim işimdir zaten." İki sıçrayışta rakibinin üstüne vardı, havada birbirine vurdu kılıçlar. D'Artagnan alışılmış çevikliğiyle arka arkaya üç hamle yaptı.

Bu sırada Porthos can çekişirken tepinip duran atının yanında diz çökmüş, her iki elinde birer tabanca bekliyordu.

D'Artagnan ve hasmı düelloya başlamışlardı bile. D'Artagnan her zaman yaptığı gibi amansızca saldırmıştı ama karşısındaki usta bilek derin düşüncelere daldırdı onu birden. Hasmıyla iki kez kabza kabzaya gelmiş ve d'Artagnan her ikisinde geri adım atmak zorunda kalmıştı. Bu arada hasmı yerinden bile kımıldamamıştı. D'Artagnan bunun üzerine üçlü bir hamle denedi.

Her ikisi de iki üç kez şiddetli hamleler yaptılar ama sonuç gelmedi. Kılıçlardan kıvılcımlar çıkıyordu.

Nihayet d'Artagnan'ın o ünlü numarasını uygulamaya koyması gerektiğini düşündü. Ustaca hazırlandı ve yıldırım gibi vurdu.

Böyle bir darbeye kimsenin dayanamayacağından emindi.

Ne var ki bu hamle de boş çıkmıştı.

"Kahretsin!" diye bağırdı Gaskonyalı şivesiyle.

Bu sesi duyan hasmı bir harekette geri sıçradı ve açık başını eğerek, karanlıkta d'Artagnan'ın yüzünü görmeye çalıştı.

Şüphelenen d'Artagnan savunmaya geçti hemen.

"Dikkat edin, iki tabancam hâlâ dolu!" diye bağırdı Porthos hasmına.

"Tamam işte, önce sizin ateş etmeniz için bundan daha uygun bir neden mi olur?" diye karşılık verdi karşıdaki.

Porthos ateş etti, ortalık bir an aydınlandı.

Ortalığın birdenbire aydınlanmasıyla öbür iki silahşör aynı anda bağırdılar.

"Athos!" dedi d'Artagnan.

"D'Artagnan!" dedi Athos.

Athos kılıcını kaldırdı, d'Artagnan indirdi.

"Aramis!" diye bağırdı Athos. "Ateş etmeyin sakın."

"Aramis, siz miydiniz?" diye bağırdı Porthos.

Ve tabancasını attı.

Aramis de tabancasını eyerine, kılıcını da kınına yerleştirdi.

"Oğlum" dedi Athos elini d'Artagnan'a uzatarak.

Duygulandığında hep böyle hitap ederdi arkadaşına.

"Athos" dedi d'Artagnan, "demek Prens'i koruyorsunuz ha! Ben de onu ölü ya da diri olarak ele geçirmeye söz vermiştim. Ah! Şerefim mahvoldu, lekelendim."

"Şerefinizin kurtulması için öldürün beni" diyerek bağrını açtı Athos.

"Ah! Ne kadar talihsizim! Ne kadar talihsizim!" diye söyleniyordu d'Artagnan. "Dünyada bana engel olabilecek tek insan vardı ve kader bu insanı çıkardı karşıma. Ben Kardinal'e ne diyeceğim şimdi?"

"Ona deyin ki Mösyö" diye bir ses egemen oldu savaş alanına. "Üstüme bir anda dört kişiyi devirebilecek kadar güçlü iki silahşör yollamıştı ve bunlar Kont de La Fère'e ve Şövalye d'Herblay'e meydan okumuşlardı. Karşılarında elli kişi görünce teslim olmuşlardı dersiniz."

"Prens!" diye bağırdılar aynı anda Athos ve Aramis ve Mösyö Beaufort'a yol verdiler. D'Artagnan ve Porthos da geri çekildi.

"Elli kişi ha!" diye mırıldandılar d'Artagnan'la Porthos.

"Şüphe ediyorsanız, çevrenize bakın şöyle bir" dedi Prens.

D'Artagnan'la Porthos çevreyi şöyle bir süzdüler. Gerçekten, atlılardan oluşan kalabalık bir birlik tarafından kuşatılmış durumdaydılar.

"Vuruşma seslerini işitince" dedi Dük, "sizin yirmi kişi kadar olduğunuzu tahmin ettim ve yanımdakilerin hepsini alarak geldim. Onlar da sürekli kaçmaktan bıkmışlardı zaten, ayrıca ben de biraz kılıç sallamak istiyordum. Nasıl olsa iki kişiydiniz."

"Öyle, Dük Hazretleri" dedi Athos, "ama siz kendiniz söylediniz, yirmi kişiye bedel iki kişi."

"Haydi bakalım, kılıçlarınızı verin artık" dedi Prens.

"Kılıçlarımızı mı?" dedi birden başını kaldıran ve kendini toplayan d'Artagnan. "Kılıçlarımızı size mi vereceğiz? Asla!"

"Asla!" dedi Porthos da.

Adamların içinden bir ikisi kımıldar gibi oldu.

"Bir dakika Prens Hazretleri" dedi Athos birden, "bir şey söyleyeceğim."

Ve Dük'e yaklaştı. O da eğilerek Kont'un fısıltı halinde söylediklerini dinledi.

"Nasıl isterseniz öyle olsun Kont" dedi Dük. "Benden ilk istediğiniz şeyi geri çeviremeyecek kadar borçlu hissediyorum size karşı kendimi. Çekilin beyler!" diye seslendi adamlarına. "Mösyö d'Artagnan ve du Vallon, serbestsiniz."

Emir anında yerine getirildi ve d'Artagnan ve Porthos birden kendilerini geniş bir dairenin merkezinde buldular.

"D'Herblay" dedi Athos, "buraya gelin."

Aramis, atından indi ve Porthos'a yaklaştı, Athos da d'Artagnan'a yanaştı. Böylece dördü bir araya geldiler.

"Arkadaşlar" dedi Athos, "hâlâ kanımızı akıtmadığımız için pişmanlık duyuyor musunuz ?"

"Hayır" diye karşılık verdi d'Artagnan, "ben birbirimizi karşı karşıya gördüğümüz için üzülüyorum, biz ki hep birlikteydik, birbirimizi karşıt kamplarda görmek üzüyor beni. Ne yazık ki hiçbir şey bir araya getiremeyecek bizi artık."

"Ah Tanrım! Evet, bitti artık" dedi Porthos.

"O halde siz de bize katılın" dedi Aramis.

"Sus d'Herblay" dedi Athos, "böyle insanlara böyle şeyler teklif edilemez kesinlikle. Kardinal'den yanaysalar, vicdanlarının sesini dinleyerek almışlardır bu kararı. Tıpkı bizim vicdanlarımızın bizi Dük'ten yana tavır almaya götürmüş olması gibi."

"Öyle ya da böyle, düşman olduk ya" dedi Porthos. "Kahretsin, kimin aklına gelirdi böyle bir şey?"

Hiçbir şey söylemeyen d'Artagnan derin bir nefes aldı yalnızca.

Her ikisini de süzen Athos, ellerini tuttu onların.

"Beyler" dedi, "ciddi bir sorunla karşı karşıyayız. Yüreğimi deşmiş gibisiniz, o kadar acı çekiyorum şu anda. Evet, artık ayrıldık, işte acı ve yüce gerçek! Ama birbirimize savaş açmış da değiliz. Kim bilir, belki bazı şartlar öne sürülecektir; bence son bir görüşme daha kaçınılmazdır."

"Özellikle istiyorum ben böyle bir görüşmeyi" dedi Aramis.

"Kabul ediyorum" dedi d'Artagnan gururlu bir tavırla.

Porthos da razı olduğunu gösteren bir baş işareti yaptı.

"O zaman bir buluşma yeri kararlaştıralım" diye sürdürdü konuşmasını Athos. "Hepimizin kolay gidebileceği bir yer olsun. Son bir kez görüşüp

bir durum tespiti yapalım ve bundan böyle birbirimize karşı nasıl davranacağımızı kararlaştıralım."

"Olur" dediler hepsi.

"Yani siz de benim gibi mi düşünüyorsunuz?" diye sordu

Athos.

"Bütünüyle."

"O zaman nerede buluşacağız?"

"Royal Alanı uygun mu sizin için?" diye sordu d'Artagnan.

"Paris'te mi?"

"Evet."

Athos ve Aramis birbirlerine baktılar. Aramis onayladığını belirtti bir baş hareketiyle.

"Peki tamam, Royal Alanı olsun" dedi Athos.

"Ne zaman?"

"Yarın akşam olabilir, isterseniz."

"Geri dönecek misiniz siz?"

"Evet."

"Kaçta?"

"Gece onda, uygun mu sizce?"

"Mükemmel."

"Bu toplantıda barış ya da savaş kararı verilecek ama hiç değilse şereflerimiz kurtulacak arkadaşlar."

"Yazık ki biz asker olarak şerefimizi yitirdik bile" diye mırıldandı d'Artagnan.

"D'Artagnan" dedi ciddi bir tavırla Athos, "yeminle söylüyorum ki böyle düşünmeniz çok üzüyor beni çünkü benim aklımda sizinle nasıl olup da kılıç tokuşturduğum düşüncesi var yalnızca. Evet" diye sürdürdü konuşmasını acı içinde başını sallayarak. "Evet söylediğiniz gibi, başımızda felaket dolaşıyor. Haydi Aramis, gidelim artık."

"Haydi Porthos, biz de gidip utancımızı iletelim Kardinal'e."

"Ve özellikle şunu söyleyin kendisine" diye bir ses girdi araya. "Ben bir eylem adamı olamayacak kadar yaşlanmış değilim."

D'Artagnan anında tanıdı Rochefort'un sesini.

"Sizin için ne yapabilirim acaba?" diye sordu Dük.

"Elimizden gelen her şeyi yaptığımız konusunda tanıklık etmekten başka bir şey yapamazsınız efendim."

"Endişe etmeyin, o yapılacak. Tanrı sizi korusun beyler, yakında gene görüşürüz umarım, Paris yakınlarında ya da Paris' in içinde, öcünüzü o zaman alabilirsiniz belki."

Prens bunları söyledikten sonra selam verdi, atını dörtnala kaldırıp arkasındakilerle birlikte karanlıkta kayboldu.

D'Artagnan ve Porthos'sa ana yolda, yanlarında iki at tutan bir adamla yalnız kalıverdiler.

Adamı Mousqueton sanarak yanına yaklaştılar.

"Kimi görüyorum?" diye bağırdı ansızın d'Artagnan. "Grimaud, sen değil misin?"

"Grimaud!" diye bağırdı Porthos da.

Grimaud yaptığı baş işaretiyle her ikisine de yanılmadıklarını belirtti.

"Kimin bu atlar?" diye sordu d'Artagnan.

"Sizin."

"Kim veriyor bize?" diye sordu Porthos.

"Mösyö Kont de la Fère."

"Athos, Athos!" diye mırıldandı d'Artagnan. "Her şeyi düşünüyorsunuz, gerçekten soylu bir insansınız siz."

"İyi ki anladınız" dedi Porthos, "Ben de at bulacağınız yere kadar yürüyerek gideceğimizi sanıyordum."

Hemen ata bindi. D'Artagnan çoktan binmişti.

"Grimaud, nereye böyle?" diye sordu d'Artagnan. "Terk mi ettin efendini yoksa?"

"Evet" diye karşılık verdi Grimaud, "Flandre ordusuna katılıp Bragelonne Vikontu'na hizmet edeceğim."

Paris'e doğru giden ana yolda birkaç adım atmışlardı ki, kenardaki bir hendekten gelen bir inilti duydular ve irkildiler.

"Ne oluyor?" dedi d'Artagnan.

"Mousqueton bu" dedi Porthos.

"Evet Mösyö, benim" dedi yakınan bir ses. Aynı anda bir gölge belirdi yol kenarında.

Ve Porthos hemen, gerçekten çok bağlı olduğu kâhyasının yanına koştu.

"Yaran ağır mı yoksa sevgili Mouston?" diye sordu.

"Mouston mu?" diye yineledi hayretle Grimaud.

"Hayır Mösyö, sanmıyorum ama çok uygunsuz bir yerimden yaralandım."

"Ata binemeyeceksin yani, öyle mi?"

"Aman efendim, imkân var mı, nasıl binebilirim?"

"Yürüyebilir misin peki?"

"Önümüze çıkacak ilk eve kadar yürümeye gayret ederim."

"Peki ne yapacağız şimdi?" dedi d'Artagnan. "Paris'e dönmemiz de şart."

"Mousqueton'u bana bırakın siz" dedi Grimaud.

"Teşekkürler, aslan Grimaud" dedi Porthos.

Grimaud attan inip, eski arkadaşına yardım elini uzatmak üzere yürüdü. Mousqueton yaşlı gözlerle karşıladı onu. Ama Grimaud, arkadaşının, kendisini gördüğü için mutluluğundan mı yoksa çektiği acıdan mı ağladığını anlayamadı pek.

D'Artagnan ve Porthos'sa hiç konuşmadan Paris'e doğru yollandılar.

Yaklaşık üç saat sonra, toz toprak içinde bir haberci yıldırım hızıyla geçti yanlarından. Prens'in Mazarin'e gönderdiği mektubu taşıyan habercidi bu. Mektup d'Artagnan ve Porthos'un, ellerinden geleni yaptıklarına tanıklık ediyordu.

Kardinal mektubu aldığında, çok kötü bir gece geçirmişti. Dük mektupta özgürlüğüne kavuştuğunu haber veriyor ve kendisine karşı bir ölüm kalım savaşı açacağını bildiriyordu.

Mazarin mektubu birkaç defa okuduktan sonra, katlayıp cebine indirdi.

"Tek tesellim şu" dedi içinden, "d'Artagnan Prens'i kaçırdı elinden ama hiç değilse onu izlerken Broussel'i ezdi. Gaskonyalı değerli bir insan, sakarlıklarıyla bile işime yarıyor."

Kardinal, d'Artagnan'ın Saint Jean Mezarlığı'nın köşesinde devirdiği danışman Broussel'i ima ediyordu.

XXIX
ZAVALLI BROUSSEL

Ama yazık ki bir talihsizlik daha yaşıyordu Kardinal Mazarin çünkü zavallı Broussel ezilmemişti.

Gerçekten de Broussel sakin ve düşler içinde Saint Honoré Sokağından geçerken d'Artagnan'ın çılgın gibi koşan atı omzuna vurmuş ve çamurlara yuvarlamıştı onu. Daha önce söylediğimiz gibi d'Artagnan bu kadar küçük bir olaya önem vermemişti. Zaten d'Artagnan soylu sınıfın özellikle de as-

Friquet

ker kökenli soyluların o derin ve küçümseyici kayıtsızlığını büyük ölçüde paylaşan bir yapıya sahipti. O dönemde burjuvaziye hizmet ediyordu, dolayısıyla da zavallı kara kuru adamın başına gelen felakete kayıtsız kalmıştı. Oysa bu kazaya neden olan oydu, ayrıca talihsiz Broussel çağlık atacak zamanı bulmadan önce bu silahlı adamların estirdiği fırtına da dinmişti. Ve yalnızca yaralanan Broussel'in sesi işitildi ve kaldırıldı yerden.

Herkes olay yerine koştu, yerde inleyen adamı gördüler, adını, adresini, ne iş yaptığını sordular ve adının Pierre Broussel olduğu, Meclis'te danışmanlık yaptığı, Cocatrix Sokağında oturduğu öğrenilir öğrenilmez de bir uğultu yükseldi kalabalıktan. Korkunç, tehditkâr bir uğultuydu bu ve bedeninin üstünden bir fırtına geçmiş olan yaralıyı da korkuttu.

"Broussel!" diye bağırıyorlardı. "Broussel, babamız! Mazarin'e karşı haklarımızı koruyan insan! Broussel, halkın dostu, bu Kardinalci haydutlar ve katiller tarafından öldürülüyor, yerlerde sürükleniyor! Yardıma koşun! Silah başına! Ölüm!"

Kalabalık bir anda çığ gibi büyüdü. Oradan geçmekte olan bir arabayı durdurarak Broussel'i yatırdılar içine ama halktan biri, arabanın sarsıntılarının yaralının durumunu daha da kötüleştirebileceğini söylemesiyle, birtakım gayretkeşler Broussel'i kollarında taşımayı önerdiler. Büyük bir coşku ve oybirliğiyle kabul gördü bu öneri. Adamın söylediğini hemen yerine getirdi halk. Tehditkâr ve aynı zamanda yumuşak bir tavırla kaldırdılar yaralıyı ve götürdüler. Bu insanlar kollarındaki cüceyi sallarken hem okşayan hem azarlayan masallardaki deve benziyordu.

Broussel, Parisliler'in kendisine gösterdikleri bu ilgiyi kuşkuyla karşılıyordu. Üç yıl boyunca hiç maraza çıkarmamıştı ve bu tutumunun meyvelerini günün birinde toplayacağı konusunda gizli umutlar besliyordu. Tam zamanında baş gösteren bu olay çok hoşuna gitti ve gururlandırdı onu. Çünkü gücünün ölçüsünü anlıyordu böylece ama bu zafer öte yandan da bazı endişelerle gölgelenmişti. Canını fena halde yakan bu yara bere dışında bir korkusu daha vardı ki, o da her sokak başında muhafızlara ve silahşörlere rastlama ihtimaliydi. Bunlar saldırdığı takdirde bu muzaffer adamın hali ne olurdu?

Bu güruh, kendisini bir çırpıda havalandıran demir ayaklı bu fırtına gözlerinin önünden hiç gitmiyordu.

Ölgün bir sesle şu sözleri yineliyordu hep:

"Gidelim yavrularım çünkü gerçekten çok acı çekiyorum."

Ve bütün bu şikâyetler çevresindeki homurtuları, iniltileri ve lanet okumaları artırıyordu.

Zahmetli bir yürüyüşten sonra Broussel'in evine vardılar. Onlardan çok önce sokağı işgal eden bir kalabalık, mahallenin bütün evlerinin pencerelerinin ve kapılarının önünü doldurmuştu. Daracık kapılı bir evin penceresinde yaşlı bir hizmetçi kadın çırpınıyor, çok yüksek sesle haykırıyor ve gene onun kadar yaşlı bir kadın da ağlıyordu. Bu iki kadın, farklı biçimde yansıttıkları belirgin bir endişe içinde insanlara sorular soruyor ve cevap yerine bulanık ve anlaşılmaz çığlıklar, iniltiler alıyorlardı.

Ama sekiz kişinin taşıdığı Danışman sapsarı bir yüzle görüldüğünde ve evine, karısına ve hizmetçisine ölü gözlerle bakarken, karısı bayıldı ve ellerini Tanrı'ya yakarır gibi yukarı kaldıran hizmetçi, efendisini karşılamak için telaşla merdivene doğru koştu. Bir yandan da şöyle bağırıyordu:

"Aman Tanrım! Aman Tanrım! Friquet burada olsaydı şimdi, hiç değilse bir cerrah bulurdu!"

Friquet oradaydı. Paris'ti oğlan nerede değildir ki?

Friquet doğal olarak yortu gününden yararlanmış, patronundan izin almıştı. Patronu bu izni vermezlik edemezdi çünkü yılın dört büyük kutsal gününde izinli sayılacağına dair anlaşma yapmıştı onunla Friquet.

Friquet kafilenin başındaydı, bir cerrah aramak aklına gelmişti ama avazı çıktığı kadar bağırıp çağırmak daha eğlenceli gelmişti ona: "Mösyö Broussel'i öldürdüler! Mösyö Broussel halkın babası! Yaşasın Mösyö Broussel!" Bu eğlenceyi bırakarak dolambaçlı, dar sokaklarda koşturup kara bir adamın yanına gidecek ve "Gelin sayın cerrah, Danışman Broussel'in size ihtiyacı var" diyecekti. Olacak şey miydi bu!

Kafilede önemli bir rol üstlenmiş olan Friquet, ne yazık ki, halka tepeden bakmak amacıyla zemin kattaki pencerenin demirlerine yapışma ihtiyatsızlığını yapmıştı. Bu hırs zarar verdi ona, annesi fark etti ve hemen hekim çağırmaya gönderdi onu.

Sonra adamcağızı kollarına aldı ve birinci kata kadar çıkarmak istedi ama Danışman merdivenin başında ayağa kalktı ve kendini yukarı tek başına çıkabilecek kadar güçlü hissettiğini söyledi. Ayrıca hizmetçi kadın Nanette'ten de kalabalığı göndermesi için ricada bulundu. Ama Nanette dinlemiyordu onu.

"Ah! Zavallı efendim! Zavallı efendim benim!" diye bağırıp duruyordu.

"Tamam, tamam benim güzel Nanette'im" diye mırıldanıyordu Broussel de onu teselli etmek için, "kendine gel, rahatla artık, bir şey yok."

"Siz çiğneniyorsunuz, eziliyorsunuz, devriliyorsunuz ve benim rahat olmamı istiyorsunuz, öyle mi?"

"Yok bir şey! Yok bir şey!" diyordu Broussel. "Bir şey olmadı, önemli değil."

"Bir şey yok diyorsunuz ve üstünüz başınız çamur içinde! Bir şey yok, diyorsunuz ve saçlarınıza kan bulaşmış! Aman Tanrım, aman Tanrım, zavallı efendim benim!"

"Şşşt, yeter, yeter!" diyordu Broussel.

"Kan, Tanrım, kan!" diye bağırıyordu Nanette.

"Bir doktor! Bir cerrah! Bir doktor!" diye haykırıyordu halk. "Danışman Broussel ölüyor! Mazarinler öldürdü onu!"

"Tanrım" diyordu Broussel umutsuzluk içinde, "bunlar evimi yaktıracaklar benim!"

"Pencereye çıkın ve kendinizi gösterin bir efendimiz."

"Tanrı korusun" diyordu Broussel, "krallar yapar bunu. Daha iyi olduğumu söyle onlara Nanette, yatacağımı söyle onlara, çekilsinler artık."

"Niçin çekileceklermiş? Size onur veriyor burada bulunmaları."

"Nasıl! Farkında değil misiniz hâlâ" diyordu Broussel umutsuzluk içinde. "Tutuklatacaklar bunlar beni, astıracaklar! Haydi, haydi! İşte karım da fenalaşıyor!"

"Broussel! Broussel!" diye bağırıyordu halk. "Yaşasın Broussel! Broussel'e bir cerrah!"

O kadar şamata yaptılar ki Broussel'in korktuğu başına geldi. Bir muhafız birliği ortaya çıktı ve savunmasız kalabalığı dipçikleyerek dağıttı. Ama, "Muhafızlar! Askerler!" çığlıklarını duyar duymaz, bu gürültü patırtıya neden olan kişi gibi görülmekten korkan Broussel soyunmadan yatağına gömüldü. Bu olaydan sonra, ihtiyar Nanette, Broussel'in üç kez yinelediği emir üzerine sokak kapısını kapadı. Ama kapı kapanır kapanmaz ve Nanette efendisinin yanına henüz çıkmışken kapının vurulduğunu işittiler.

Kendine gelen Madam Broussel, yatağın ayak ucunda kocasının ayakkabılarını çıkarıyordu ve yaprak gibi titriyordu bu arada.

"Kimmiş bakın" dedi Broussel, "ve olur olmaz kimseye açmayın kapıyı Nanette."

Nanette baktı.

"Başkan Blancmesnil" dedi.

"İyi" dedi Broussel, "mahzuru yok, açın."

"Neler oluyor böyle? Ne yaptılar size sevgili Broussel?" dedi Başkan içeri girerken. "Az daha öldüreceklermiş sizi, duyduğuma göre!"

"Büyük olasılıkla hayatıma kastedildi" dedi Broussel biraz kahramanca ve kararlı bir tavırla.

"Zavallı dostum! Evet, sizden başlamak istediler ama bize de sıra gelecek ve bizle toplu halde başa çıkamayacaklarını bildiklerinden, teker teker yok etmeye çalışacaklar."

"Eğer kurtulursam" dedi Broussel, "sözlerimin ağırlığı altında ezeceğim onları."

"Yaparsınız" dedi Blancmesnil, "ve bu saldırıyı pahalıya ödetirsiniz onlara."

Madam Broussel hüngür hüngür ağlıyordu. Nanette umutsuzca bakıyordu.

"Ne oluyor?" diye bağırdı odaya dalan güçlü kuvvetli, yakışıklı bir delikanlı. "Babam yaralanmış!"

"Karşınızda zorbalığa kurban olmuş biri var delikanlı" dedi Blancmesnil gerçek bir Ispartalı gibi.

"Hemen gidip intikamcılarla birlikte döneceğim" diye bağırdı delikanlı.

"Jacques" dedi Danışman ona engel olmaya çalışarak, "aslında bir hekim getirseniz, daha iyi olur dostum."

"Halkın çığlıklarını işitiyorum" dedi yaşlı kadın, "mutlaka doktor getiren Friquet'dir bu. Yok canım, araba."

"Araba!" diye bağırdı Broussel. "Kapıyı açın."

Blancmesnil pencereden baktı.

"Piskopos Yardımcısı" dedi.

"Sayın Piskopos Yardımcısı!" dedi Broussel. "Aman Tanrım, gidip karşılayayım!"

Ve yaralı olduğunu unutan Danışman, Blancmesnil engellemese Mösyö de Retz'i karşılamaya gidecekti az daha.

"Azizim Broussel" dedi Piskopos Yardımcısı içeri girerken, "neler oluyor? Birtakım tuzaklardan, cinayetlerden söz ediliyor! Selam Mösyö Blancmesnil. Gelirken hekimimi de aldım yanıma."

"Ah! Efendim" dedi Broussel, "ne çok şey borçluyum size! Evet, Kral'ın silahşörleri beni acımasızca yerlerde yuvarlayıp çiğnediler."

"Kardinal deyin, Mazarin deyin" diye karşılık verdi Piskopos Yardımcısı. "Ama sakin olun siz, bunların hesabını ödetiriz biz. Öyle değil mi Mösyö de Blancmesnil?"

Kapı birden açıldığı sırada Blancmesnil eğiliyordu. Peşinden gelen üniformalı bir uşak yüksek sesle tanıttı:

"Mösyö Dük de Longueville."

"Ne!" diye bağırdı Broussel. "Sayın Dük burada mı? Ne büyük onur benim için bu! Ah! Monsenyör!"

"Bizim yiğit savunucumuzun kaderine ağlamaya geldim" dedi Dük. "Yaralı mısınız Mösyö?"

"Ziyaretiniz iyileştirecektir beni Monsenyör."

"Ağrınız, sancınız var mı?"

"Çok" dedi Broussel.

"Hekimimi getirdim" dedi Dük, "izin verin girsin!"

"Nasıl yani!" dedi Broussel.

Dük, uşağına bir işaret çaktı ve kara bir adam girdi içeri.

"Ben de aynı şeyi düşünmüştüm Prensim" dedi Piskopos Yardımcısı.

İki hekim birbirlerine baktılar.

"Ah, siz misiniz Sayın Piskopos!" dedi Dük. "Halkın dostları tam yerinde buluşuyorlar."

"Bu gürültü patırtı korkuttu beni ve koşup geldim ama öyle sanıyorum ki en acil durum, bir an önce hekimlerin gelip yiğit danışmanımızı muayene etmeleri."

"Sizin önünüzde mi beyler?" dedi Broussel mahçup bir tavırla.

"Niçin olmasın azizim? Elimizi çabuk tutmalıyız inanın, ne olduğunu öğrenmemiz gerekiyor."

"Aman Tanrım!" dedi Madam Broussel. "Gene gürültü, neler oluyor?"

"Alkış sesleri sanki" dedi Blancmesnil pencereye koşarak. "Aman Tanrım!"

"Ne?" diye bağırdı Broussel sapsan bir yüzle. "Gene ne

var?"

"Prens Conti'nin uşağı!" diye bağırdı Blancmesnil. "Prens Conti."

Piskopos Yardımcısı ve Mösyö de Longueville gülmemek için zor tuttular kendilerini.

Hekimler Broussel'in üstünü açacaklardı. Broussel engelledi onları.

Tam bu sırada Prens Conti girdi içeri.

"Ah beyler" dedi Piskopos Yardımcısı'nı görünce, "benden önce davranmışsınız! Ama kızmayın lütfen, sevgili Mösyö Broussel. Başınıza gelenleri öğrenir öğrenmez, hekim bulamayabileceğinizi düşündüm ve kendi hekimimi almaya gittim. Nasılsınız, nedir bu cinayet lafları?"

Broussel konuşmak istedi ama ağzından laf çıkmadı. Kendisine verilen onurların altında ezilmiş kalmıştı.

"Evet! Sevgili doktor, görüyorsunuz" dedi Prens Conti yanındaki esmer bir adama.

"Beyler" dedi hekimlerden biri, "bir konsültasyon..."

"Evet" dedi Prens, "ama sevgili danışmanımızın sağlık durumu konusunda bir an önce rahatlatın beni."

Üç hekim yatağa yaklaştılar. Broussel bütün gücüyle üstünü açtırmak istemiyordu ama direncine rağmen soydular ve muayene ettiler onu.

Yalnızca kolunda ve baldırında birer yara vardı.

Üç hekim bakıştılar, Paris Fakültesi'nin en değerli üç bilginini böylesine sefil bir hadise için seferber etmelerini anlayamamışlardı.

"Eee?" dedi Piskopos Yardımcısı.

"Evet!" dedi Dük

"Eee?" dedi Prens.

"Sanıyoruz arkasından bir şey gelmez bu olayın. Yan odaya çekilip reçete yazacağız şimdi."

"Broussel! Broussel'den haber bekliyoruz!" diye bağırıyordu halk. "Broussel nasıl?"

Piskopos Yardımcısı pencereye koştu. Onu gören halk sustu.

"Dostlar" dedi, "endişe etmeyin, Mösyö Broussel'in tehlikeli bir durumu yok. Ama yarası biraz ciddi ve dinlenmesi gerekiyor."

"Yaşasın Broussel! Yaşasın Piskopos Yardımcısı!" sesleri yankılandı anında sokakta. Mösyö Longueville kıskançlık duygularına kapıldı ve o da pencereye yaklaştı.

"Yaşasın Mösyö Longueville!" diye bağırdılar bu sefer de.

"Dostlar" dedi Dük eliyle selam vererek, "huzur içinde evlerinize dönün ve kargaşaya neden olarak düşmanlarımızın ekmeğine yağ sürmeyin."

"Tamam Mösyö Dük" dedi Broussel yatağından, "işte şahane Fransızca konuşan biri."

"Evet, sevgili Parisliler" dedi Prens Conti de alkışlardan payını almak için pencereye giderek. "Evet, Mösyö Broussel de bunu istiyor sizden. Dinlenmeye ihtiyacı var ve gürültü rahatsız edebilir onu."

"Yaşasın Mösyö Prens Conti!" diye bağırdı kalabalık.

Prens selam verdi.

Her üçü de Broussel'den izin istediler ve Broussel adına gönderdikleri halk önlerine düştü. Rıhtıma vardıklarında Broussel hâlâ selamlıyordu onları.

Bu manzaranın şaşırttığı yaşlı hizmetçi efendisini hayranlıkla seyrediyordu. Danışman altı ayak daha büyümüştü gözünde.

"Ülkesine vicdanının sesini dinleyerek hizmet etmek diye buna derler işte" dedi Broussel hayatından memnun bir halde.

Hekimler bir saat süren bir muayeneden sonra çıktılar ve yaraları su ve tuzla ovma tavsiyesinde bulundular.

Gün boyunca arabalar geldi gitti. Bütün Fronde mensupları Broussel'e taşındılar.

"Ne büyük zafer, baba!" dedi bu adamları babasına getiren gerçek nedenleri kestiremeyen delikanlı. Bu büyük başların, prenslerin ve dostlarının gösterisini ciddi sanıyordu.

"Ne yazık ki sevgili Jacques" dedi Broussel. "Bu zaferi biraz pahalı ödemekten korkuyorum ve Mösyö Mazarin'in şu anda kendisine verdiğim sıkıntıların bedelini ödetme hazırlığı içinde olmasından kuşkulanıyorum."

Friquet gece yarısı döndü, bir hekim bulamamıştı.

XXX
DÖRT ESKİ ARKADAŞ TEKRAR GÖRÜŞMEK İÇİN HAZIRLANIYOR

"Evet, dostum, hiç de iyi karşılamadı sizi, değil mi?" dedi Porthos asık bir yüzle Kardinal'in sarayından dönen d'Artagnan'a.

"Öyle, doğrusunu söylemek gerekirse. Pis bir hayvandan farksız bu herif aslında. Ne yiyorsunuz Porthos?"

"Görüyorsunuz işte, İspanyol şarabına ekmek banıyoruz. Siz de yapabilirsiniz."

"Haklısınız. Gimblou, bana da bir bardak verin."

Bu müzikli sesle çağrılan hizmetkâr bardağı getirdi ve d'Artagnan da arkadaşının yanına oturdu.

"Nasıl geçti görüşme?"

"Boşver yahu! Laf salatası yapmanın âlemi yoktu tabii, içeri girdim. Ters ters baktı, omuzlarımı kaldırıp konuştum.

'Evet, Monsenyör, onlar bizden güçlü çıktı, hepsi bu!' dedim.

'Ben bunları biliyorum, siz ayrıntıları anlatın bana' dedi.

Porthos, sen de kabul edersin ki, arkadaşlarımızı ele vermeden ayrıntıları anlatmama imkân yoktu. Arkadaşlarımı ele vermem de mahvolmaları demek olurdu."

"Tabii!"

"'Monsenyör' dedim, 'elli kişiydiler, bizse yalnızca iki kişiydik.'

'Evet öyleymiş ama duyduğuma göre birbirinize ateş açmanıza engel oluşturmamış bu durum' diye karşılık verdi.

'Evet, bir süre ateş ettik birbirimize.'

'Kılıçlar da çekildi mi peki?'

'Zifiri karanlıkta.'

'Ben de sizi gerçek bir Gaskonyalı sanmıştım.'

"Efendim, ben yalnızca bir işi alnımın akıyla hallettiğim zaman Gaskonyalıyımdır.'

Gülmeye başlayınca yanıtımın hoşuna gittiğini anladım.

'Bundan böyle adamlarıma en iyi cins atları vermem gerektiğini öğretti bu olay bana' dedi, 'çünkü onların da altlarında sizinkiler kadar dayanıklı hayvanlar olsaydı ve sizi izleyebilseydiler, sizin kadar ellerinden geleni yapabilselerdi, sözünüzü yerine getirir, Prens'i ölü ya da diri teslim ederdiniz bana.'"

"Ama" dedi Porthos, "anlattıklarına göre o kadar da kötü davranmamış adam sana!"

"Yok canım! Tabii o kadar kötü davranmadı ama o konuşma üslubu yok mu, o üslubu!... İnanılır gibi değil" dedi ve birden durdu d'Artagnan. "Bu ekmek şarabı nasıl emiyor böyle, sünger gibi yahu! Gimblou, bir şişe şarap daha ver bize."

Şarap hemen geldi. D'Artagnan'ın handa itibarının yüksek olduğu belli oluyordu. Devam etti konuşmasına.

"Tam çıkıyordum, geri çağırdı beni adam.

'Öldürülen ya da çatlayan atlarınızın sayısı üç, değil mi?' diye sordu.

'Evet efendim.'

'Ne ediyor bunların değeri?'"

"Tamam işte" diye araya girdi Porthos, "son derece dürüst davranmış adam."

"'Bin altın' dedim."

"Bin altın mı?" dedi Porthos. "Çok istemişsin doğrusu. Atları tamsa pazarlık ederdi herhalde."

"Çok istekliydi böyle bir şey için çünkü daha ağzımdan kelime çıkar çıkmaz yerinden sıçradı ve dehşetle baktı bana. Ben de ona baktım. Anladı durumu ve elini bir dolaba sokup Lyon bankası banknotlarından çıkardı."

"Bin altın karşılığı?"

"Tam bin altın karşılığı. Uyanık! Beş kuruş fazla vermedi."

"Aldınız mı?"

"Evet, işte burada."

"Bence cömert davranmış" dedi Porthos.

"Cömert mi? Yalnızca canlarını tehlikeye atmakla kalmayıp büyük bir hizmet vermiş insanlara böyle mi davranılır?"

"Ne hizmette bulunduk ki?" dedi Porthos.

"Kahretsin! Galiba bir meclis üyesini ezmişim yolda."

"Ne? Saint Jean Kilisesinin köşesinde çarpıp devirdiğin o ufak tefek herif mi?"

"Evet dostum ya! Kardinal'i biraz rahatsız eden biriymiş. Yazık ki işini bitirememişim. İyileşip gene rahatsız edebilecekmiş onu."

"İşe bak yahu! Zor tuttum atımı, üstünden geçiyordu az daha. Neyse, bir dahakine."

"Türedinin, meclis üyesi o Danışman'ın bedelini de ödemesi gerekirdi."

"Ezilmemiş ki adam" diye karşılık verdi Porthos.

"Ah, Richelieu olsaydı! 'Bu beş yüz altın da Danışman için' derdi hiç tereddüt etmeden. Neyse, bırakalım bu konuyu. Ne kadardı atlarınızın değeri Porthos?"

"Mousqueton burada olsa, kuruşuna kadar hesap ederdi."

"Olsun, aşağı yukarı bir şey söyleyin."

"Tavuskelebeği'yle Bayard, iki yüzer altın, sanırım. Phébus de yüz elli diyelim. Yuvarlak, beş yüz elli altın."

"Demek bize de dört yüz elli altın kalıyor" dedi hafifçe sırıtarak d'Artagnan.

"Koşum takımları da var ama" dedi Porthos.

"Tanrım! Doğru ya! Onlar ne kadar?"

"Üçüne yüz altın, diyelim."

"Tamam, yüz diyelim. Gene de üç yüz elli altın kalıyor."

Porthos itirazı olmadığını belirtti bir baş işaretiyle.

"Elli altın hancıya verelim" dedi d'Artagnan, "bizim için yaptıkları harcamaların karşılığı olarak. Geri kalan üç yüz altını da paylaşırız."

"Oldu" dedi Porthos.

"O kadar iyi bir iş çevirmiş olduğumuz söylenemez" dedi d'Artagnan avcundaki paralara bakarak.

"Öyle olur hep zaten, ne yapalım? Ama yahu."

"Ne oldu?"

"Benden hiç söz etmedi mi?"

"Etmez olur mu canım?" diye yalan söyledi arkadaşının cesaretini yitirmesinden korkan d'Artagnan. Oysa Mazarin, adını bile ağzına almamıştı onun. "Seninle ilgili olarak dedi ki..."

"Ne dedi? Ne dedi?"

"Bir dakika canım, toparlamaya çalışıyorum konuşmaları... Hah tamam, dedi ki: 'Arkadaşına söyle, rahat olsun!' dedi."

"İyi!" dedi Porthos. "Beni Baron yapacağına işaret bu."

Bu arada yandaki kilisenin saati dokuzu vurdu. D'Artagnan ürperti geçirdi.

"Evet" dedi Porthos, "saat dokuz. Saat onda Royal Alanı'nda randevumuz vardı, hatırlıyorsunuz herhalde."

"Susun Porthos, lütfen!" dedi sıkıntılı bir tavırla d'Artagnan. "Hatırlatmayın bana bunu, dünden beri keyfim yok sırf bu yüzden. Ben gitmiyorum randevuya."

"Niye?" diye sordu Porthos.

"Bizi engelleyen iki insanı görme düşüncesi sıkıntı veriyor bana."

"Bize bir üstünlük sağlayamadılar ki. Benim elimdeki tabanca doluydu ve siz de yalın kılıç dövüşüyordunuz."

"Öyle" dedi d'Artagnan, "ama ya bir şeyler varsa bu randevunun altında."

"Böyle şeyler düşünmeyin canım!" diye karşılık verdi Porthos.

Porthos doğru söylüyordu. D'Artagnan, Athos'un birtakım hilelere başvurabileceğine ihtimal vermiyor ama randevuya gitmemek için bahaneler arıyordu.

"Gitmek gerekiyor" diye sürdürdü konuşmasını Bracieux Senyörü, "korktuğumuzu sanırlar yoksa. Dostum, anayol üzerinde elli kişiyle baş ettik. Royal Alanı'nda iki eski dostla mı karşı karşıya gelemeyeceğiz?"

"Evet, biliyorum" dedi d'Artagnan, "ama onlar bize bir şey söylemeden prenslerden yana tavır aldılar. Athos ve Aramis öyle bir oyun oynadılar

ki, kuşkulandırıyor beni bu. Dün ortaya çıkardık gerçeği. Bugün de gidip başka bir şey öğrensek neye yarayacak bu?"

"Siz gerçekten endişe mi ediyorsunuz?"

"Papaz cüppesini tercih edeli beri kuşkulanıyorum Aramis'ten. Onun ne hale geldiğini bilemezsiniz. Piskoposluğa giden yolda bizi engel olarak görüyor ve belki de bizi ortadan kaldırmaya kadar götürecek işi tereddütsüz."

"Aramis'in durumu başka" dedi Porthos, "ondan gelebilecek böyle bir şey hiç şaşırtmaz beni."

Prens Conti

"Mösyö Beaufort da yakalamak isteyebilir bizi."

"Olur mu canım! Kıstırmış olmasına rağmen, bırakmadı mı bizi? Neyse her şeye rağmen ihtiyatı elden bırakmadan silahlanalım. Planchet de gelsin tüfeğini alıp."

"Planchet, Fronde taraftarı" dedi d'Artagnan.

"Tanrı belasını versin bu iç savaş yanlılarının" diye bağırdı Porthos. "İnsan dostuna da uşağına da güvenemiyor artık. Ah! Mousqueton burada olsaydı şimdi! Beni asla terk etmez o...

"Evet ama zengin olarak kaldığınız sürece, inanın ki dostum, bizi parçalayan iç savaş falan değil. Sorun, artık yirmi yaşında olmamamız. Gençliğin o dürüst gözüpekliğinin yerini kör çıkarların egemen olduğu söylentiler, ihtiras rüzgârları, bencilce öğütler almış. Haklısınız Porthos, haydi gidelim ama silahlanalım da gidelim. Gitmezsek korktuğumuzu sanırlar."

"Hey Planchet!" diye bağırdı d'Artagnan.

Planchet göründü.

"Atları hazır edin ve siz de tüfeğinizi alın."

"Bir dakika Mösyö, kimlere karşı gidiyoruz?"

"Birilerine karşı falan gittiğimiz yok" dedi d'Artagnan. "Herhangi bir saldırı ihtimaline karşı bir tedbir bu!"

"Mösyö, halkın babası, dürüst Danışman Broussel'i öldürmek istediklerini duydunuz mu?"

"Sahi mi?" diye sordu d'Artagnan.

"Evet ama öcü alındı. Halkın omuzlarında gitti evine. Dünden beri odası bir an bile boş kalmadı. Piskopos Yardımcısı, Mösyö Longueville, Prens Conti bile gittiler ziyaretine. Madam Chevreuse ve Madam Vendôme da yardımına koştular. Ve eğer isterse..."

"Evet, eğer isterse!"

Planchet şarkı söylemeye başladı.

Fronde rüzgârı
Esti bu sabah
Sanırım Mazarin'e karşı
Gürlüyor bu rüzgâr
Fronde rüzgârı
Esti bu sabah.

"Kardinal'in bu danışmanı iyice ezip öldüremeyişime kafayı takmış olması şaşırtmıyor beni" dedi d'Artagnan alçak sesle Porthos'a.

"Tabii ya Mösyö" diye sürdürdü konuşmasını Planchet, "siz beni yanınıza Mösyö Broussel'in başına gelen şeye benzer bir şey gelmesin diye alıyorsunuz."

"Yok canım, için rahat okun ama sen bu ayrıntıları kimden öğrendin?"

"Son derece güvenilir kaynaklardan Mösyö! Friquet'den."

"Friquet mi?" dedi d'Artagnan. "Yabancı gelmiyor bu isim bana."

"Mösyö Broussel'in hizmetkârının oğlu. İnanın ki yaman, yiğit biridir, kuru gürültüye pabuç bırakmaz bir dövüşte falan."

"Notre Dame Kilisesi korosunda değil mi bu yiğit?" diye sordu d'Artagnan.

"Evet. Bazin'in himayesinde."

"Tamam, şimdi anlaşıldı!" dedi d'Artagnan. "Calendre Sokağındaki meyhanede de garsonluk yapıyordu galiba."

"Evet."

"Nedir bu çocuğun durumu?" diye sordu Porthos.

"Hiç" dedi d'Artagnan. "Bir ara sağlam bilgiler vermişti bana, gerekirse gene verebilir."

"Siz de efendisini eziyordunuz az daha!"

"Nereden bilecek?"

"Öyle ya."

Bu sırada da Athos ve Aramis, Saint Antoine Kapısı'ndan Paris'e giriyorlardı. Yolda dinlenmişlerdi ve randevularına geç kalmak istemiyorlardı. Arkalarında Bazin vardı. Daha önce söylediğimiz gibi Grimaud, Mousqueton'un tedavisiyle ilgilenmek üzere arkada kalmıştı. Daha sonra da Flandre ordusuna katılan Bragelonne Vikontu'nun yanına gidecekti.

"Şimdi" dedi Athos, "önce bir hana inip şehir kıyafetleri geçirelim sırtımıza, hem biz, hem uşağımız, silahlarımızı bırakalım."

"Hayır, tam tersine sayın Kont. İzninizle sizi yalnızca düşüncenizden caydırmakla kalmayacağım, ayrıca benim düşüncemi de kabul etmenizi isteyeceğim."

"O niye?"

"Çünkü bu bir dövüş randevusu."

"Ne demek istiyorsunuz siz Aramis?"

"Royal Alanı'ndaki randevunun Vendômois Yolu'ndaki çatışmanın devamı olduğunu hatırlatmak istiyorum, hepsi bu!"

"Yani dostlarımız..."

"Dostlarımız artık azılı düşmanlarımız oldu. Athos, uyanık olmalıyız, inanın, özellikle de siz."

"Yapmayın d'Herblay!"

"D'Artagnan'ın yenilgisinin suçunu bize atıp Mazarin'i uyarmadığı ne malum? Mazarin'in bizi yakalatmak için bu randevudan yararlanmayacağını kim söyleyebilir?"

"Ama Aramis, d'Artagnan ve Porthos'un böyle bir hıyanet içinde olacaklarını nereden çıkarıyorsunuz?"

"Dostlar arasında olsa hak verirdim size Athos, alçaklık olurdu bu ama düşmanlar arasında yalnızca savaş hileleri söz konusudur."

Athos kollarını kavuşturarak başını öne eğdi.

"Ne yapalım Athos?" diye devam etti Aramis. "İnsanlar böyledir işte ve hep yirmi yaşında kalamazlar. Biliyorsunuz ki d'Artagnan'ın, eylemlerini körü körüne yönlendiren gururunu çok ağır biçimde yaraladık. Yenildi. Yolda nasıl umutsuzluğa kapıldığını fark etmediniz mi? Porthos'a gelirsek, Baron'luğu bu işteki başarısına bağlıydı belki de. Ama biz çıktık karşısına ve Baron olma umudunu yitirdi. Bu geceki randevunun Baronluk unvanıyla ilgisi olmadığını kim garanti edebilir? Biz tedbirimizi alalım Athos."

"Peki Aramis, ya onlar silahsız gelirlerse! Mahçup oluruz o zaman."

"Rahat olun dostum, inanın böyle bir şey olmayacak. Ayrıca bizim mazeretimiz var: Yoldan geliyoruz ve isyancıyız biz!"

"Bizim için bir özür bu. D'Artagnan ve Porthos'a karşı özür bulmak gerekirse ne olacak? Aramis, Aramis!" diyerek başını salladı üzüntü içinde Athos. "Mutsuz bir insan yaptınız beni, dünyanın en mutsuz insanı. Dostluğu unutmamış olan yüreğimi paramparça ediyorsunuz. İnanın ki Aramis, ben yüreğimin parçalanmasını yeğlerim bu acıya. Siz ne yaparsanız yapın, ben silah almıyorum yanıma."

"Buna izin veremem işte. Göstereceğiniz bir zafiyetle, yalnızca bir insana, Athos'a, hatta Kont de La Fère'e ihanet etmekle kalmayacak, size güvenen ve sizden bir şeyler bekleyen yandaşlarınızı ele vermiş olacaksınız."

"Peki, nasıl isterseniz" dedi üzüntü içinde Athos.

Ve yollarına devam ettiler.

Pas de la Mule Yolu'ndan boş alanın parmaklıklarına doğru gitmekteydiler ki Sainte Catherine Sokağının başında üç atlı göründü.

Kılıçlarının kabarttığı pelerinlerine bürünmüş d'Artagnan ve Porthos'tu gelenler. Arkalarında da tüfeğini kalçasına dayamış Planchet vardı.

Athos ve Aramis, d'Artagnan'la Porthos'u görünce atlarından indiler. Onlar da aynı biçimde davrandılar. D'Artagnan üç atın, Bazin tarafından tutulacağına, duvarlardaki halkalara bağlanmış olduğunu fark etti. O da Planchet'ye atları aynı biçimde bağlamasını emretti.

Daha sonra ikişer ikişer birbirlerine doğru yürüdüler. Uşaklar da onları izledi ve saygılı bir tavırla selamlaştılar.

"Beyler, nerede oturup konuşalım?" diye sordu Athos. Çünkü hâlâ Parisliler'in, özellikle de Royal Alanı çevresinde oturanların anılarında tazeliğini koruyan o ünlü düellolardan birine tanık olacaklarını sanan meraklılar çevrelerini sarmaya başlamıştı bile.

"Parmaklıklar kapalı" dedi Aramis, "ama eğer beyler, ağaçların altındaki serinlikten hoşlanır ve kimsenin bozamayacağı bir yalnızlığı yeğlerlerse Rohan Konağı'nın anahtarını alabilirim. Çok rahat oluruz orada."

D'Artagnan karanlık alana dikti gözlerini, Porthos da aynı şeyi yaptı.

"Aklınızda başka bir yer varsa, söyleyin oraya gidelim" dedi Athos o her zamanki güven veren soylu ses tonuyla.

D'Artagnan bir an düşündü ve şöyle dedi:

"Mösyö d'Herblay anahtarını bulabilirse, en iyi yer o sözünü ettiği yerdir."

Aramis, Athos'a, d'Artagnan ve Porthos'a fazla yaklaşmamasını tembihledikten sonra uzaklaştı. Ama arkadaşının ikazını küçümseyici bir gülümsemeyle karşılayan Athos yerlerinden bile sallanmayan dostlarına doğru bir adım attı.

Rohan Konağı'na giden Aramis kapıya vurdu. Az sonra kapıda beliren biri şöyle konuştu:

"Yemin eder misiniz Mösyö?"

"Alın şunu" diyen Aramis bir Louis altını uzattı adama.

"Demek öyle! Yemin etmek istemiyorsunuz!" dedi kapıcı altını cebine indirerek.

"Yalan yere yemin edilir mi?" dedi Aramis. "Size bu adamların yalnızca dostlarımız olduklarını söylüyorum ben."

"Tabii" dedi Athos, d'Artagnan ve Porthos bir ağızdan ve soğuk bir tavırla.

D'Artagnan konuşmayı duymuş ve anlamıştı.

"Gördünüz mü?" dedi Porthos'a.

"Neyi?"

"Yemin etmedi."

"Niçin yemin edecekti?"

"Bu adam Royal Alanı'na düello amacıyla gitmediğimiz konusunda Aramis'in yemin etmesini istemişti."

"Yemin etmedi mi Aramis?"

"Etmedi."

"O halde dikkatli olalım."

Athos alçak sesle konuşan iki arkadaşı gözden kaçırmıyordu hiç. Aramis kapıyı açtı, d'Artagnan ve Porthos'un geçebilmeleri için kenara çekildi. D'Artagnan geçerken, kılıcının kabzası parmaklığa takıldı ve kurtarmak için pelerinini kaldırmak zorunda kaldı.

Pelerinini çekince de ay ışığında belindeki tabancaların kabzaları ortaya çıktı.

"Gördünüz mü?" dedi Aramis, Athos'un omzuna vurarak. Öteki eliyle de d'Artagnan'a belindeki silahları işaret ediyordu.

"Ne yazık ki böyle!" dedi Athos derin bir iç geçirerek.

Ve üçüncü kişi olarak içeri girdi. En son giren Aramis kapıyı çekti. İki uşak dışarıda kaldı. Ama onlar da birbirlerinden çekiniyormuş gibi mesafeli durdular.

XXXI
PLACE ROYALE

Alanın ortasına kadar sessizce yürüdüler ama bu sırada ay bulutların arasından sıyrılınca burada kolayca görülebileceklerini düşündüler ve gölgelerin koyu olduğu ıhlamurların altına girdiler.

Burada banklar vardı. Dört arkadaş bu banklardan birinin önünde durdu. Athos'un bir işaretiyle d'Artagnan ve Porthos oturdu. Athos'la Aramis önlerinde ayakta durdu.

Sıkıcı bir sessizlik oldu bir süre, kimse nasıl konuşmaya başlanacağını bilemiyordu.

"Beyler" dedi nihayet Athos, "eski dostluğumuzun gücünün bir kanıtı işte: Gene bir aradayız. Hepimiz geldik. Kimseyi eleştiremeyiz bu nedenle."

"Kont Hazretleri" dedi d'Artagnan, "birbirimize belki hiçbirimizin hak etmediği övgüler yağdıracağımıza yürekli insanlar gibi konuşsak daha doğru olmaz mı?"

"Benim arzum da bu zaten" dedi Athos. "Ben açık kalpliyim, siz de açık konuşun. Bana ya da Mösyö d'Herblay'e söyleyecek bir şeyiniz var mı?"

"Evet" dedi d'Artagnan, "sizi Bragelonne Şatosu'nda görme onuruna eriştiğim zaman çok iyi anladığınıza inanmış olduğum bazı öneriler getirmiştim. Bir dost gibi karşılık vermeniz gerekirken çocuk yerine koydunuz beni ve oynadınız benimle. Övgüler yağdırdığınız dostluk, dün gece

kılıç tokuşturduğunuzda değil, şatoda benden her şeyi sakladığınızda bozuldu."

"D'Artagnan!" dedi hoş bir kırgınlık içinde Athos.

"Siz açık konuşmamı istediğiniz için ben de açık konuşuyorum. Bana düşüncemi sordunuz, ben de söylüyorum. Size söyleyeceklerim bunlar. Sayın Rahip d'Herblay! Sizinle de aynı ilişkiler içinde oldum ve siz beni istismar ettiniz."

"Gerçekten çok tuhafsınız Mösyö" dedi Aramis. "Bana bazı teklifler için geldiniz ama tekliflerinizin hepsini dile getirdiniz mi acaba? Hayır! Yalnızca yokladınız beni, o kadar. Peki ben size ne dedim? Kardinal sonradan görme, türedidir ve ona hizmet etmem, dedim. Başka bir şey söylemedim. Bir başkasına hizmet etmem dedim mi? Tam tersine, çok sevindiğimi anlattım. Hatta yanılmıyorsam, Kardinal'in beni sizin aracılığınızla tutuklatacağı konusunda şakalaşmıştık bile. Bir taraf tutuyor muydunuz? Sanırım evet. Doğru mu? O zaman ben niye taraf tutmayacakmışım? Nasıl bizim kendimize göre bir sırrımız varsa, sizin de vardı. Ne var ki biz sırlarımızı açmadık birbirimize, iyi de oldu böylesi. Bu da sır saklamayı bildiğimizin kanıtıdır."

"Ben sizi suçlamıyorum Mösyö" dedi d'Artagnan, "yalnız Kont de La Fère dostluktan falan söz ettiği için görüşleriniz üstünde kafa yoruyorum."

"Ne gibi bir sonuca vardınız peki?" diye sordu gururlu bir tavırla Aramis.

Birden sinirlendi d'Artagnan, yerinden fırladı ve şöyle bir yanıt verdi:

"Bunlar bir Cizvit öğrencisine yakışan görüşlerdir."

D'Artagnan'ın kalktığını gören Porthos da kalktı. Böylece bir anda dördü birden birbirlerini tehdit eder gibi karşı karşıya geldiler.

Aramis, d'Artagnan'ın yanıtı üzerine elini kılıcının kabzasına atar gibi bir hareket yaptı.

Athos engelledi onu.

"D'Artagnan" dedi, "bu gece buraya, dün akşamki olayın öfkesiyle dolu bir halde geldiniz. Ben sizin on beş dakikalık bir gurur mağlubiyeti yüzünden yirmi yıllık bir dostluğu çiğnemeyecek kadar yürekli olduğunuzu sanırdım. Söyleyin bana lütfen. Bende eleştirilecek bir şey buluyor musunuz? Eğer bir kusurum varsa itiraf ederim."

Athos'un uyumlu ve ciddi sesi Kep etkilerdi d'Artagnan'ı. Buna karşılık Aramis'in aksi ve cırtlak sesiyse saçını başını yolduracak kadar çileden çıkarırdı kendisini. Bu nedenle şöyle bir karşılık verdi:

"Kont Hazretleri, öyle sanıyorum ki Bragelonne Şatosu'ndayken açılacaktınız siz bana, Mösyö de manastırda açılacaktı bana" diyerek Aramis'i

işaret etti. "Öyle olsaydı ben de boşu boşuna karşıma sizi alacağım bir maceraya atılmazdım ama çenemi tutmadığım için aptal sanmayın beni. Mösyö d'Herblay'in ip merdivenle ve tahta merdivenle kabul ettiği kişiler arasındaki farkı derinleştirmek isteseydim eğer herhalde konuşmaya zorlardım onu."

"Siz niye bu işe karışıyorsunuz?" dedi Aramis sinirden kâğıt gibi bembeyaz olmuş bir yüzle. D'Artagnan'ın kendisini Madam Longueville'le birlikte görmüş olduğunu düşünmek birden korku salmıştı yüzüne.

"Ben yalnız beni ilgilendiren işlere burnumu sokarım. Beni ilgilendirmiyorsa eğer gördüğüm şeyleri de görmezlikten gelirim. İkiyüzlü insanları da hiç sevmem ve papaz olan silahşörlerle, silahşör olan papazları da bu kategoriye dahil etmekten çekinmem." Sonra Porthos'a döndü ve ekledi: "Mösyö de benim gibi düşünür."

Henüz hiç konuşmamış olan Porthos tek bir sözcük ve tek bir hareketle cevap verdi:

"Evet" dedi ve elini kılıcının kabzasına attı.

Anında geri sıçrayan Aramis de çekti kılıcını. D'Artagnan saldırı ya da savunmaya geçmek üzere eğildi.

Athos, kendisine özgü buyurgan bir hareketle elini uzattı, kılıcını kınıyla birlikte aldı, bir hamlede dizine vurarak iki parçaya böldü ve parçaları sağ tarafına attı.

Sonra Aramis'e döndü.

"Kırın kılıcınızı Aramis!" dedi.

Aramis bir an kararsız kaldı.

"Kırmanız gerekiyor" dedi Athos. Sonra daha alçak ve daha tatlı bir sesle konuştu.

"Ben istiyorum."

Bunun üzerine Aramis, daha beter sararmış bir yüzle ama bir yandan da kendini eli kolu bağlı, yenik düşmüş hissederek kırdı kılıcını, attı ve ellerini kavuşturup öfkeden tir tir titreyerek kalakaldı.

Bu beklenmedik tavır d'Artagnan ve Porthos'u geriletmişti. D'Artagnan kılıcını çekmedi, Porthos da kınına soktu.

"Asla" dedi Athos elini ağır ağır gökyüzüne doğru kaldırarak, "bizi şu karanlık gecenin ihtişamı içinde dinleyen Tanrı'nın önünde yemin ederim ki, asla sizlerle dövüşmeyeceğim! Size karşı asla öfkeli olmayacağım ve kin duymayacağım. Yüreğimden asla kin bulutları geçmeyecek size karşı. Birlikte yaşadık, birlikte nefret ettik, birlikte sevdik. Birlikte kan akıttık ve kanlarımızı karıştırdık. Hatta şunu da söyleyebilirim ki, ara-

mızda dostluk bağından da sıkı bir bağ var, bir cinayet anlaşması var aramızda çünkü dördümüz bir olup, aslında bu dünyadan çok cehennemde olması gereken birini, belki de hakkımız olmadığı halde yargıladık, mahkûm ettik ve elimizle cezasını verdik. D'Artagnan, seni her zaman oğlum gibi sevdim. Seninle on yıl yan yana yattık Porthos. Aramis nasıl benim kardeşimse, sizlerin de kardeşidir! Çünkü ben sizi nasıl sevdimse, Aramis de öyle sevdi, hâlâ seviyor, sevecek de! Biz ki Kardinal Richelieu gibi birini zor durumda bıraktık yüreğimizle ve bileğimizle, Mazarin nedir ki bizim için? Biz ki Kraliçe'nin başındaki tacı sağlamlaştırdık, şu ya da bu Prens'in ne önemi olabilir bizim için? Dün kılıcımla karşınıza

çıktığım için özür dilerim sizden d'Artagnan, Aramis de Porthos'tan özür diliyor. Ve şimdi yapabilirseniz eğer, hâlâ nefret edin benden. Ama ben yemin ederim ki benden nefret de etseniz size karşı saygı ve dostluktan başka bir şey duymayacağım. Aramis, şimdi benim söyleyeceklerimi yineleyin. Sonra, eğer isterlerse ve siz de isterseniz eski arkadaşlarımızla ebediyen ayrılalım."

Bir an görkemli bir sessizlik oldu. Bu sessizliği Aramis bozdu.

"Yemin ederim ki" dedi soylu ve sakin bir tavırla ama hâlâ eski bir heyecanın izlerini taşıyan ses tonuyla, "yemin ederim ki eski dostlara karşı en küçük bir kinim yok. Sizinle dövüştüğüm için pişmanım Porthos. Yemin ederim ki kılıcımın ucu bir daha göğsünüzü hedef almayacaktır ve gelecekte de yüreğimde sizlere karşı düşmanca duygular beslemeyeceğim. Haydi Athos, gidelim."

Athos gitmek üzere davrandı.

"Hayır, hayır, lütfen, gitmeyin!" diye bağırdı heyecanla d'Artagnan. "Sakın gitmeyin! Çünkü benim de bir yeminim var. Athos, sizin gibi bir insanın saygısını, Aramis gibi birinin dostluğunu korumak için kanımı son damlasına, bedenimi de son parçasına kadar feda etmeye hazır olduğuma dair yemin ederim."

Ve sonra Athos'un kollarının arasına atıldı.

"Oğlum!" dedi inler gibi bir sesle d'Artagnan'ı kucaklayarak.

"Ben yemin memin edemem" dedi Porthos, "ama hüngür hüngür ağlayacağım neredeyse. Tanrı cezanızı versin! Dövüşmek gerekseydi, beni şişlemenize ses çıkarmayacaktım eminim çünkü ben hayatta sizden başka kimseyi saymadım ve sevmedim."

Porthos bunları söyledikten sonra gözyaşları içinde Aramis'in kollarına atıverdi kendini.

"Arkadaşlar" dedi Athos, "sizin gibi yiğitlerden beklediğim de buydu zaten. Evet, önceden de söylemiştim, gene yineliyorum, bizim yazgılarımız ayrılmaz biçimde birlikte çizilmiş. Yollarımız ayrı da olsa böyle bu. Sizin düşüncelerinize saygım var d'Artagnan, senin de inancına saygılıyım Porthos. Ama biz ayrı davalar için mücadele etsek bile dostluğumuz sürsün. Bakanlar, prensler, krallar gelip geçicidir. İç savaş parlayıp sönecek ama biz, biz kalacak mıyız peki? İçimden gelen bir ses öyle diyor."

"Evet" dedi d'Artagnan. "Biz hep silahşör olarak kalalım ve bayrak olarak da Kardinal'in üzerine üç zambak işlettiği Saint Gervais Kalesi'ndeki peçete bayrağı alalım."

"Evet" diye karşılık verdi Aramis. "Kardinalci ya da Fronde yanlısı, ne önemi olabilir bunun? Düellolardaki mert arkadaşlarımızı, büyük maceralardaki sadık dostlarımızı, âlemlerdeki şen şakrak dostlarımızı bulalım."

"Ve karşılaştığımızda, kalabalık içinde, kavga dalaş içinde de olsak, kılıcımızı sol elimize alıp, sağ elimizi uzatalım birbirimize ve 'Place Royal' deyip geçelim."

"İnsanı büyülüyorsunuz konuşmalarınızla" dedi Porthos.

"Siz en soylu insansınız" dedi d'Artagnan. "Her konuda en az on fersah yaya bırakırsınız bizi."

Athos belirsiz bir neşeyle gülümsedi.

"Anlaştık demek" dedi. "Haydi beyler, uzatın ellerinizi. Biraz Hıristiyan mısınız?"

"Sorulur mu yahu!" dedi d'Artagnan.

"Yeminlerimize sadık kalmak için Hıristiyan da oluruz" dedi Aramis.

"Bu istenen şey konusunda ne üzerine, kimin üzerine olursa olsun yemin ederim ben!" dedi Porthos. "İsterseniz Muhammed aşkına yemin edeyim! Hayatımda hiç bu kadar mutlu olmadım ben."

Zavallı, temiz kalpli Porthos hâlâ yaşlı gözlerini silmeye çalışıyordu.

"Yanında haç olan var mı?" diye sordu Athos.

Porthos ve d'Artagnan habersiz yakalanmış insanlar gibi birbirlerine bakıp, hayır anlamında başlarını salladılar.

Aramis gülümsedi ve boynundaki inci gerdanlıklı elmas haçı çıkardı göğsünden.

"Bende var bir tane" dedi.

"Tamam, bu haç üstüne ant içelim ki her durumda birlik olacağız. Dilerim bu ant yalnızca bizleri değil, çocuklarımızı da bağlasın. Kabul ediyor musunuz bu yemini?"

"Evet" diye karşılık verdiler hep bir ağızdan ötekiler.

"Hain!" diye fısıldadı Aramis'in kulağına d'Artagnan. "Bir isyancının haçı üstüne yemin ettirdin bize!"

XXXII
OISE IRMAĞINDAKİ SAL

Okuyucu Flandre Yolu'nda bıraktığımız genç yolcuyu unutmamıştır umarız.

Raoul, Krallık Kilisesinin önünde durup kendisini bakışlarıyla izleyen koruyucusunu gözden yitirdikten sonra, önce içindeki hüzünlü düşüncelerden kaçmak, sonra da yüzünü allak bullak eden heyecanını Olivain'den saklamak için mahmuzlamıştı atını.

Ama bir saatlik zor yolculuk, düş gücü olağanüstü zengin delikanlının zihnindeki karanlık düşünceleri dağıtmıştı kısa sürede. Özgürlük denen, ona bağımlı olanlara bile hiç acı çektirmeyen o meçhul zevk, yeri, göğü ve özellikle de gelecek denen uzak ve masmavi ufku Raoul için yaldızladı.

Raoul, Olivain'le birkaç kez konuşmak istedikten sonra, artık böyle geçireceği uzun günlerin hüznünü daha şimdiden hisseden, yolculuk sırasında geçtikleri kentlerle ilgili bilgiler veren Kont'un tatlı, inandırıcı ve ilginç sözlerini anımsadı. Yolculukta Athos kadar değerli bilgiler veren başka biri olamazdı, onun kadar bilgili ve oyalayıcı bir kılavuz bulunmazdı dünyada.

Raoul'ü üzen başka bir anı daha vardı: Louvres'a yaklaşıyorlardı, kavakların arkasında La Vallière'i hatırlatan küçük bir şato gördü. Durup on dakika kadar seyretti bu şatoyu, sonra derin bir nefes aldı, saygılı bir tavırla niçin durduklarını soran Olivain'e yanıt verme gereği bile duymadan tekrar yola koyuldu. Bizim dışımızdaki eşyanın görüntüsü gizemli bir ileticidir ve belleğin tellerine benzer. Zaman zaman bize rağmen beynimizin içindeki bazı telleri uyandırır. Bu tellerden biri uyarıldığında insanı alır, dolambaçlı düşüncelere götürür, insan anı denen geçmişin gölgelerinin

peşinde kaybolur gider. Ve işte Raoul de bu şatoyu görünce birden elli fersah kadar batıya kaymış, küçük Louise'le vedalaşmış, onu ilk kez gördüğü güne kadar geri gitmişti ve şimdi karşısına çıkan meşe yığını, arduvaz bir dam üstündeki rüzgâr gülü, onu çocukluk arkadaşlarına yakınlaştıracağına her saniye biraz uzaklaştırıyordu sanki. Belki de hiçbirinin yüzünü göremeyecekti bir daha.

Kalbi sıkıştı, başında bir ağırlık hissetti ve atları, vardıkları yerin biraz ötesinde, yol üzerindeki hana götürmesi için emir verdi Olivain'e. Kendisi de atından indi, çevresinde bir yığın arının vızıldayıp durduğu çiçek açmış kestane ağaçlarının altına doğru gitti. Olivain'e, hancıdan kâğıt kalem istemesini, önündeki masada bir mektup yazacağını söyledi.

Olivain, efendisinin emrini yerine getirmek üzere yoluna devam etti, Raoul de dirseklerini masaya dayayarak çöktü, oturdu. Yeşillikler ve çiçeklerle süslü güzel görüntüyü seyretti bir süre dalgın dalgın. Arada bir dalları kar gibi saran çiçekler dökülüyordu üstüne.

Raoul on dakikadır masanın başındaydı, beş dakikadan beri de iyice düşlere dalmıştı. Birden, dalgın bakışlarının hâkim olabildiği alan içinde, boynuna peçete dolamış, kolunda başka bir peçete, tepesinde beyaz takke, elinde kâğıt, mürekkep hokkası ve kalemle al yanaklı birinin geldiğini gördü.

"Hah! Hah!" dedi yabancı. "Bütün asilzadelerin düşüncelerinin aynı olduğu nasıl da belli oluyor. Çünkü sizden yaklaşık on beş dakika önce, böyle sizin gibi iyi bir ata binmiş, sizin gibi alnı açık ve hemen hemen sizin yaşınızda başka biri aynı ağaçların altında konakladı, bu masayla, bu iskemleyi getirtti, danışmanı, yol göstericisi olduğunu sandığım yaşlı biriyle oturdu, tek bir kırıntısını bile bırakmadığı böreğimden yedi, tek bir yudumunu bile bırakmadığı Mâcon şarabımdan içti. Tanrı'ya şükür aynı börekten ve şaraptan var daha. Beyefendi emrederlerse eğer..."

"Yok dostum" dedi Raoul gülümseyerek, "teşekkür ederim, şimdilik yalnızca istemiş olduğum şeylere ihtiyacım var. Yalnızca mürekkebin siyah, kalemin de iyi yazan bir kalem olmasını istiyorum. O zaman kalem için şarabın, mürekkep için de böreğin parasını öderim."

"O zaman Mösyö" dedi Hancı, "ben de şarapla böreği hizmetkârınıza veririm, siz de fazladan kalemi ve mürekkebi kullanırsınız."

"Nasıl isterseniz" dedi Raoul ve böylece toplumun bu özel sınıfıyla ilişkisini başlatmış oldu. Bilindiği gibi eşkıyanın yollarda haraç kestiği dönemlerde hancılar eşkıyayla ortaktı. Ama eşkıya ortadan kalkalı beri de onların yerini almışlardı.

Siparişten memnun kaldığı anlaşılan hancı, kâğıdı, kalemi ve mürekkebi masaya bıraktı. Her nasılsa kalem yazı yazmaya yarayacak kadar iyiydi. Ve kalemi eline alan Raoul başladı yazmaya.

Delikanlının karşısındaki hancı istemediği bir hayranlıkla bu yakışıklı ama ciddi, çekici yüzü seyrediyordu. Güzellik eskiden de bir kraliçeydi, şimdi de öyledir.

"Asilzadem, biraz önce burada konaklayan delikanlıya benzemiyor" dedi hancı, Raoul'ün bir isteği olup olmadığını sormak üzere yanına gelen Olivain'e.

"Üç gün öncesine kadar bayağı yerindeydi efendimin iştahı ama dünden beri kesildi ve elimizden bir şey gelmiyor."

Hancı ve Olivain hana doğru yürüdüler. Olivain hayatından memnun bütün uşaklar gibi hancıya genç efendisiyle ilgili olarak söyleyebileceği her şeyi de söylüyordu bir yandan.

Ve Vikont da yazıyordu:

Mösyö,

Dört saatlik bir yolculuktan sonra size yazmak amacıyla mola isterdim. Sizi her an arıyorum ve benimle konuştuğunuz zamanlarda olduğu gibi cevap vermek üzere durup başımı geri çeviriyorum. Yokluğunuz beni öylesine şaşkına çevirdi, ayrılık acısı içime öyle bir işledi ki, şahsınıza karşı duyduğum sevgi ve gönül borcunu pek iyi bir biçimde ifade edemedim. Ancak cömert yüreğinizin beni bağışlayacağından ve beni anlayacağınızdan kuşkum yok. Rica ediyorum Mösyö, bana sık sık mektup yazın çünkü sizin öğütleriniz benim varlığımın bir parçasıdır. Bir de çok kuşkulu olduğumu söyleme cüretini göstereceğim. Tehlikeli bir maceraya hazırlandığınızı sezmiştim ve bunu size sormaya cesaret edemiyordum. Siz de bir şey söylemediniz bana. Dolayısıyla sizden haber alabilmek çok önemli benim için. Sizden ayrılalı beri sürekli yokluğunuzun tedirginliğini çekiyorum Mösyö ve bugün de, yemin ederim ki, kendimi çok yalnız hissediyorum.

Eğer Blois'dan haber alırsanız, arkadaşım Matmazel de la Vallière'in sağlık durumuyla ilgili olarak beni bilgilendirme zahmetine katlanır mısınız? Hatırlayacağınız gibi, ben ayrılırken endişe vericiydi sağlık durumu. Benim sevgili koruyucum, yanınızda geçirdiğim günlerin anılarının benim için ne kadar değerli olduğunu takdir edeceğinizi sanıyorum. Ara sıra beni hatırlayacağınızı ve düşüneceğinizi umuyorum. Eğer beni düşünürseniz, size duyduğum saygı ve sevgiyi hissettiğinizi anlayıp büyük

bir mutluluk duyacağım. Yanınızda olduğum sırada size bu duygularımı hissettirebilmiş olduğuma inanacağım.

Raoul mektubunu bitirince biraz sakinleşti. Hancı ve Olivain'in gözetleyip gözetlemediklerini denetledikten sonra kâğıdı öptü. Bu sessiz ve duygu yüklü teması ancak zarfı açtıktan sonra anlayabilirdi Athos'un yüreği.

Bu arada Olivain şarabını içmiş, böreğini yemişti. Atlar da iyice dinlenmişti. Raoul, bir el işaretiyle hancıyı yanına çağırdı, masaya bir altın attı, atına atladı ve Senlis'e varınca mektubunu postaladı.

Atlar da binicileri de yeterince dinlendiklerinden, hiç durmadan devam edebiliyorlardı yollarına. Vikont, Verberie'de Olivain'e, kendilerinden önce giden adam hakkında bilgi toplaması emrini verdi. Adam kırk beş dakika önce aynı yerden geçmişti ama hancının söylediği gibi atı çok güçlüydü ve hızlı gidiyordu adam.

"Şu asilzadeye yetişmeye çalışalım" dedi Vikont, Olivain'e. "O da bizim gibi askere yazılmaya gidiyor. Ahbaplık ederiz hiç değilse."

Vikont, Compiègne'e vardığında saat dört olmuştu. Karnını iyice doyurdu ve önlerinden giden asilzadeyi sordu. O da Raoul gibi Compiègne'in en iyi hanı olan *Hôtel de la Cloche et de la Bouteille*'de konaklamış, sonra geceyi Noyon'da geçireceğini söyleyerek yoluna devam etmişti.

"Biz de Noyon'a doğru uzanalım" dedi Raoul.

"Mösyö" dedi saygılı bir tavırla Olivain, "izninizle söyleyeyim ki bu sabah atlarımızı epey yorduk. Bence burada geçirelim geceyi, sabah erkenden yola çıkarız. İlk etap için on sekiz fersah yeter bizim için."

"Kont de la Fère acele etmemi istiyor" diye karşılık verdi Vikont. "Dördüncü gün sabah Prens'in yanında olmam gerekiyor. Noyon'a kadar gidelim. Burası olsa olsa Blois-Paris arası kadar. Akşam sekizde varırız. Atlar bütün gece dinlenir, sabah beşte tekrar yola çıkarız."

Bu kararlılık karşısında daha fazla ses çıkarmaya cesaret edemeyen Olivain atını, efendisinin arkasından sürerken şöyle mırıldanıyordu:

"Haydi bakalım! İlk gün bütün ateşinizi dökün. Yarın yirmi fersah on fersaha iner, öbür gün de on fersah gidersiniz, üç gün sonra da kafanızı yastığa vurursunuz! O zaman görürsünüz dinlenmenin ne olduğunu. Gençler de çok palavracı oluyor ha.

Olivain'in Planchet ve Grimaud gibi zor koşullarda yetişmediği belli oluyordu.

Aslında Raoul de yorgun hissediyordu kendini. Ama onun niyeti gücünü ölçmekti. Athos'un prensiplerine uygun olarak yetişmiş ve onun ağ-

zından sürekli yirmi beş fersahlık merhale lafını duymuştu. Dolayısıyla da örnek aldığı kişiden geri kalmak istemiyordu. Ayrıca sırf sinir ve kastan oluşmuş d'Artagnan'a hayranlık duyuyordu.

Bu yüzden Olivain'in uyarısına karşın, gittikçe hızlandırıyordu atını. Yolu bir fersah kadar kısaltan bir kestirmeye sapıp dar ve hoş bir patikayı izledi. Bir tepenin doruğuna ulaştığında karşısında bir ırmak gördü. Kıyıda atlılardan oluşan bir topluluk karşıya geçmek amacıyla sala binmeye hazırlanıyorlardı. Vikont bunların genç asilzadeyle yanındakiler olduğunu anladı hemen. Avazı çıktığı kadar bağırdı ama sesini duyuramayacak kadar uzaktaydı. Bunun üzerine atının da kendisinin de yorgunluğuna aldırmayarak tırısa geçti ama yolun engebe içinde olması yüzünden gene gözden kaybetti onları. Tekrar yüksekçe bir yere vardığında, karşıya geçmek üzere sala bindiklerini gördü.

Vikont onlarla birlikte karşıya geçmek üzere sala yetişemeyeceğini anlayınca durdu ve Olivain'i beklemeye başladı.

Bu sırada ırmaktan bir çığlık geldi. Sesin geldiği yöne doğru dönen Raoul, elini batmakta olan güneşin kamaştırdığı gözlerine siper etti ve baktı. Daha sonra, "Olivain! Şuraya bak, neler oluyor!" diye bağırdı.

Ardından, daha acı bir çığlık daha duyuldu.

"Mösyö!" dedi Olivain. "Salın halatı koptu, gidiyor. Ama suda hareket eden bir şeyler görür gibiyim sanki."

"Kesinlikle" diye karşılık verdi bakışlarını güneş ışınlarının çok iyi aydınlattığı ırmağın bir noktasına diken Raoul, "bir at ve binicisi çırpınıyor suda."

"Batıyorlar!" diye bağırdı Olivain.

Olivain doğru söylüyordu. Raoul de bir kazaya tanık olduklarını ve bir adamın boğulmakta olduğunu anlamıştı. Hemen dizgini gevşetti, mahmuzladı atını ve çabuk hareket etmek gerektiğini acı içinde hisseden hayvan yol kenarındaki çitin üzerinden atladı ve çevresini köpükler içinde bırakarak suya girdi.

"Aman Tanrım! Mösyö, ne yapıyorsunuz?" diye bağırdı Olivain. "Nereye gidiyorsunuz böyle? Yüce İsa! Durun lütfen!"

Ölümle karşı karşıya gelen talihsiz adama doğru sürüyordu atını Raoul. Aslında çok iyi bilirdi bu işleri. Loire kıyılarında yetiştiğinden, dalgaların kucağında büyümüştü adeta. Irmağı at üstünde, en az yüz kez, belki bin kez yüzerek aşmıştı. İleride delikanlıyı askere gönderme umutları besleyen Athos, onu gerçek bir savaşçı gibi yetiştirmeyi yeğlemişti.

"Tanrım! Tanrım!" diye bağırmaya devam ediyordu Olivain. "Kont Hazretleri sizi böyle görse ne düşünürdü acaba?"

"Kont Hazretleri de benim gibi davranırdı!" diye karşılık veren Vikont atını sürmeye devam etti.

"Ama ben? Ama ben?" diye tepiniyordu Olivain. Sapsarı kesilmişti umutsuzluktan. "Ben nasıl geçeceğim karşı tarafa?"

"Atlasana tabansız!" diye bağırdı Raoul yüzmeye devam ederek.

Ve sonra yirmi adım kadar ilerisinde, sularda çırpınan adama seslendi.

"Dayanın Mösyö! Cesaret! Yetişeceğim."

Olivain de bir ileri gitti, bir geri döndü, atını şaha kaldırdı, sonunda utancı baskın çıktı ve Raoul gibi ileri atıldı ama bir yandan da, "Öldük, mahvolduk, perişan olduk!" diye mırıldanıyordu.

Bu arada sal akıntının etkisiyle sürükleniyor, üstündekiler var güçleriyle haykırıyorlardı.

Saldakilerden kır saçlı bir adam ırmağa atlamış, boğulmak üzere olan kazazedeye doğru hızla yüzüyordu. Ama akıntıya karşı yüzmesi gerektiğinden çok yavaş ilerliyordu.

Raoul yoluna devam ediyor ve gözle görülür biçimde ilerliyordu. Ama gözünden hiç yitirmediği at ve binicisi her saniye biraz daha gömülüyordu suya. Atın yalnızca burun delikleri suyun dışında kalmıştı, çırpınırken ayaklarını üzengilerden kurtaran binicisi de kollarını uzatmış, başını da geriye atmıştı, ikisi de bir dakika içinde yok olup gideceklerdi muhtemelen.

"Dayan! Cesaret!" diye haykırdı Raoul.

"Çok geç, artık çok geç!" diye mırıldandı delikanlı.

Ve sular başının üstünden aştı, sesi dudaklarında söner gibi oldu.

Vikont atını bırakıp ırmağa daldı, birkaç kulaçta asilzadeye ulaştı, atı suluk zincirinden tuttu ve başını suyun dışına çekti. Hayvan artık çok daha rahat soluk alabiliyordu ve yardımına koştuklarını anlamış gibi daha da artırmıştı çabasını. Raoul, bu arada asilzadenin de elini kavramış, atının yelesine doğru çekiyordu. Delikanlı, boğulmak üzere olan insanlara özgü bir direnç göstererek atın yelesine yapıştı. Binicisinin ata sıkıca yapıştığından ve bırakmayacağından emin olan Vikont, yalnızca atla ilgilenmeye başladı artık. Bir yandan konuşarak hayvanı cesaretlendirmeye çalışıyor, bir yandan da akıntıyı kesip, ilerlemesine yardımcı oluyordu.

Sonunda atın ayağı dibe dokundu ve hayvan dikildi.

"Kurtuldu!" diye bağırdı, neredeyse aynı anda sığ yere ayak basan kır saçlı adam.

"Kurtuldum!" diye elinde olmadan yineleyen delikanlı da hayvanın yelesini bırakıp Raoul'ün kollarına düştü.

Raoul, olsa olsa on adım uzaktaydı kıyıdan. Bayılan delikanlıyı kucağında taşıdı kıyıya kadar, çimene yatırıp yakasının kordonunu ve yeleğinin düğmelerini çözdü.

Bir dakika geçmeden kır saçlı adam da gelmişti yanlarına.

Olivain'se ancak haç çıkartıp dualar ettikten sonra erişebilmişti kıyıya. Salın içindekilerse tesadüfen buldukları bir sırıktan yararlanarak olabildiğince kısa süre içinde kıyıya ulaşmaya çalışıyorlardı.

Yanakları bembeyaz olan kazazede, bir yandan kendisine refakat eden adamın, bir yandan da Raoul'ün çabalarıyla kendine geldi, gözlerini açtı. Önce dalgın dalgın baktı, sonra bilinçlenir gibi oldu ve hemen kurtarıcısına takıldı gözleri.

"Ah, Mösyö!" diye bağırdı. "Benim aradığım sizdiniz, siz olmasanız boğulup gitmiştim ben. Kimse kurtaramazdı beni, kesinlikle ölmüştüm."

"İnsan bazen böyle yeniden doğar işte Mösyö" dedi Raoul. "Neyse, bir banyoya ödeşiriz."

"Size o kadar çok şey borçluyuz ki" dedi kır saçlı adam.

"Ooo, d'Arminges, sevgili dostum. Çok korkuttum sizi, değil mi? Ama suç sizin. Siz değil misiniz benim öğretmenim? Niçin daha iyi yüzme öğretmediniz bana?"

"Ah! Kont Hazretleri" dedi yaşlı adam, "başınıza bir şey gelseydi, Mareşal Hazretleri'nin karşısına asla çıkamazdım, cesaret edemezdim böyle bir şeye."

"Nasıl oldu bu iş böyle?" diye sordu Raoul.

"Anlatamam, o kadar basit bir kazaydı ki" dedi kendisine Kont diye hitap edilen genç, "halat koptuğunda sal neredeyse üçte birini aşmıştı ırmağın. Salcıların bağırış çağırışları ve koşuşturmaları üzerine at birden ürkerek suya atladı. İyi yüzme bilmediğimden ben atlamaya cesaret edemedim suya. Atımın hareketlerini destekleyeceğim yerde, büsbütün hantallaştırıyordum onu. Tam boğulurken yetiştiniz imdadıma. Beni sudan çekip aldınız. Bundan sonra ölünceye kadar sürecek bir dostluk kurulacaktır aramızda Mösyö."

"Hizmetinizdeyim Mösyö" diyen Raoul asilzadenin karşısında saygıyla eğildi.

"Ben Guiche Kontu'yum" diye devam etti asilzade. "Babam da Mareşal Grammont'dur. Siz benim kim olduğumu öğrendiniz, acaba ben de sizi tanıma onuruna erişebilecek miyim?"

"Ben de Bragelonne Vikontu" dedi tıpkı kont Guiche gibi, babasının adını söyleyemediği için kızaran Raoul.

"Sayın Vikont, temiz kalpliliğiniz, asil çehreniz, cesaretiniz çekiyor beni adeta size doğru. Kucaklaşalım, dostluğunuza ihtiyacım var!"

"Mösyö" dedi ve Kont'u kucakladı Raoul, "ben de sizi yürekten sevdim inanın. Bu nedenle sadık bir dost olarak kabul edebilirsiniz beni."

"Vikont ne tarafa gidiyorlardı acaba?" diye sordu Guiche.

"Prens'in ordusuna katılmaya gidiyordum."

"Ben de aynı yere gidiyordum" diye sevinçle bağırdı asilzade. "Şahane, demek ilk kez birlikte silah kullanacağız."

"Ne güzel, iyi dost olun birbirinizle" dedi Kont'un eğitmeni. "İkiniz de gençsiniz ve yıldızlarınızın karşılaşması alnınızda yazılıymış."

Gençler, gençliğe özgü bir güven içinde birbirlerine bakıp gülümsediler.

"Ama şimdi üstünüzü başınızı değiştirin" dedi eğitmen. "Saldan iner inmez gerekli emirleri alan uşaklarınız çoktan hana varmışlardır. Yeni çamaşırlar ve şarap içinizi ısıtır hemen. Haydi gelin!"

Gençlerin itirazı olamazdı buna, hatta çok da sevinmişlerdi. Hemen atlarına bindiler. Hayranlıkla birbirlerini süzdüler. Gerçekten ikisi de boylu poslu, yakışıklı, yüzleri soylu, alınları geniş, kendilerine güvenen, dürüst ve zarif biçimde gülümseyebilen şövalyelerdi. Guiche olsa olsa on sekiz yaşındaydı ama on beş yaşındaki Raoul'den iri bir görünüme sahip değildi.

İçlerinden gelen bir hareketle ellerini birbirlerine uzattılar ve atlarını mahmuzlayıp yan yana ırmak kıyısından hana kadar gittiler. Biri az daha

veda edeceği bu güzel ve tatlı yaşama yeniden kavuşmanın mutluluğu içindeydi, öbürü de eğitmeninin hoşuna gidecek bir şeyler yapmış olmanın mutluluğuyla Tanrı'ya şükrediyordu.

Efendisinin bu güzel davranışından hoşnut olmayan tek kişi Olivain'di. Compiègne'de kalıp gecelemiş olsalardı, başlarına zor atlatabildikleri böyle bir kaza gelmeyeceğini, dolayısıyla da göğüs ve romatizma ağrıları çekmeyeceğini düşünüyor, bir yandan da giysisinin yenlerini ve eteklerini sıkıyordu.

XXXIII
ÇARPIŞMA

Noyon'da kısa süre kaldılar ve herkes güzel bir uyku çekti. Raoul, Grimaud geldiği takdirde kendisini uyandırmalarını söylemişti ama Grimaud gözükmedi.

Atlar da kendilerine tanınan sekiz saatlik dinlenme ve beslenme hakkını muhtemelen pek yürekten karşıladılar. Guiche'i de sabahın beşinde kendisine günaydın demeye gelen Raoul uyandırdı. Ayaküstü birkaç lokma bir şey yediler ve saat altı olduğunda iki fersah yol daha gitmişlerdi.

Raoul, Kont'un sohbetini çok ilginç buluyordu. Bu nedenle de hep dinliyordu, Kont da anlatıyordu. Kont, Paris'te yetişmişti ve Raoul de, Paris'i bir kez görmüştü yalnızca. Raoul'ün adım atmadığı Saray'da büyümüştü. Gençlik çılgınlıkları, yasaklara ve özellikle de eğitmenine rağmen bir yolunu bularak giriştiği iki düello Raoul'e çok ilginç gelmişti. Vikont yalnızca Scarron'un Konağı'na gitmişti. Orada gördüğü ünlü kişilerden söz etti Guiche'e. Guiche herkesi tanıyordu: Madam Neuillan'ı, Matmazel d'Aubigné'yi, Matmazel de Scudéry'yi, Matmazel Paulet'yi, Madam de Chevreuse'ü. Herkesle alay etmeye bayılıyordu. Vikont, onun gerçekten derin bir sevgi duyduğu Madam Chevreuse'den de alaylı bir üslupla söz edeceğinden endişelendi. Ama Kont, ya içgüdüsel olarak ya da Düşes'e gerçekten saygı ve sevgi beslediğinden övgüyle söz etti kendisinden. Bu övgülerle Raoul'ün Kont'a karşı beslediği dostluk daha da pekişti.

Ve sonunda sıra gönül meselelerine, aşklara geldi. Raoul bu konuda da anlatmaktan çok dinlemek zorundaydı. Nitekim dinledi ve anlattığı üç dört maceradan Kont'un da, kendisi gibi, yüreğinin derinliklerinde bir sır sakladığını hissetti.

Daha önce de söylediğimiz gibi Guiche, Saray'da yetişmişti ve bütün Saray entrikalarından haberliydi. Vikont'un, Kont de la Fère'den dinlediği saraydı bu. Ama Athos'un bildiği Saray çok değişmişti. Dolayısıyla Guiche'in anlattıkları Raoul için tamamen yeni şeylerdi. Şakacı, zeki ve muzip Kont herkesi şöyle bir geçirdi elinden: Madam Longueville'le Coligny'nin aşklarını, Coligny'nin Royal Alanı'ndaki meşum ve Madam Longueville'in bir çılgınlık olarak gördüğü düellosunu, Prens Marcillac'la yeni aşklarını, Prens'in müthiş kıskançlığını, herkesi hatta amiri konumundaki Rahip d'Herblay'i bile öldürmek istediğini, Galler Prensi'nin, daha sonra büyük Matmazel diye anılacak olan Lauzun'le gizlice evlendikten sonra şöhret olan Matmazel'le gizli aşklarını anlattı. Bu arada Kraliçe de ihmal edilmedi ve Mazarin de aldı payını alaylardan.

Gün çok çabuk geçmişti. Kont'un neşeli, samimi, öğrencisinin deyimiyle gerçek bir âlim olan eğitmeni Vikont'a sık sık Athos'un derin bilgilerini ve ince alaycılığını anımsattı ancak eğitmen, Athos'un zarafetinden, kibarlığından, soylu görünümünden yoksundu. Bu alanda Kont de la Fère'le karşılaştırılamazdı asla.

Öncekine göre daha az yorulan atlar, akşam saat dörtte Arras'ta durdular. Savaş alanına yaklaşıyorlardı ve ertesi sabaha kadar orada kalmaya karar verdiler. Çünkü bazı İspanyol çeteleri gece karanlığından yararlanıp Arras'a kadar keşif yürüyüşlerine çıkıyorlardı.

Fransız ordusu, Pont à Marcq'tan Valenciennes'e kadar olan alanı tutuyor ve cephe buradan Douai'ye dönüyordu. Prens'in de Béthune'de bulunduğu söyleniyordu.

Düşman ordusuysa Cassel'den Courtray'e kadar uzanan bir alanı elinde bulunduruyordu. Şiddet ve yağmacılıktan başka bir şey düşünmediklerinden, sınırlardaki çaresiz insanlar başlarının çaresine bakabilmek için surları sağlam olan kentlere akın ediyorlardı. Bu nedenle Arras, sınır boylarından kaçanlarla dolup taşıyordu.

Düşmana kesin darbenin indirileceği son bir savaştan söz ediliyordu. Prens'in, beklediği destek güçlerini nihayet aldığı ve bu nedenle de oyalama manevralarına artık son vereceği söyleniyordu. İki genç tam zamanında yetiştiklerinden dolayı kutladılar birbirlerini.

Yemeklerini birlikte yediler ve gece aynı odada yattılar. O yaşlarda insanlar birbirleriyle çabuk dost oluyordu ve birbirlerini çocukluklarından beri tanıdıklarını, bir daha birbirlerinden hiç ayrılmayacaklarını sanıyorlardı.

Akşam, savaşlardan söz ederek vakit geçirdiler. Uşaklar silahları temizleyip yağladı, herhangi bir baskın ihtimaline karşı tabancalarını doldurdu-

lar. Ancak sabah uyandıklarında büyük bir umutsuzluk içindeydiler çünkü düşlerinde savaşa yetişemediklerini görmüştü her ikisi de.

Sabahleyin dolaşan söylentilere göre Prens Condé, Carvin'e çekilmek üzere Béthune'ü boşaltmıştı. Ama gene söylentiye göre bir garnizon bırakmıştı Béthune'de. İki genç, haberi doğrulayabilecek bir şey öğrenemediklerinden Béthune'e doğru yollarına devam etmeye karar verdiler. Gerekirse yolda sağa sapacak ve Carvin'e doğru gideceklerdi.

Guiche'in eğitmeni ülkeyi çok iyi bilen biriydi. Lens Yolu'yla Béthune arasında kestirme bir yol izlemelerini tavsiye etti. Ablain'de bilgi de toplayabilirlerdi ayrıca. Grimaud'nun kendilerini nasıl bulacağı konusunda bir mektup bırakıldı.

Sabah saat yediye doğru yola çıktılar.

Sabırsız Guiche, Raoul'e şöyle diyordu:

"İşte üç efendi ve üç uşak yola düzüldü. Uşaklarımız tepeden tırnağa silahlı, sizinki de pek inatçı birine benziyor üstelik."

"Onu iş başında görmedim hiç" dedi Raoul, "ama Bretagne'lıdır, dolayısıyla güvenilir biridir."

"Öyle!" diye devam etti Guiche. "Gerektiğinde çok iyi tüfek kullanacağından kuşkum yok. Benim de, babamla savaşlara katılmış iki güvenilir adamım var. Altı savaşçıyız biz. Şimdi bizim kadar ya da bizden daha kalabalık bir çeteye rastlarsak üzerlerine gidemez miyiz Raoul?"

"Elbette gideriz" diye karşılık verdi Raoul.

"Bir dakika beyler!" diye araya girdi eğitmen. "Aldınız başınızı gidiyorsunuz. Bana verilen talimatlar ne olacak Kont Hazretleri? Sizi sağ salim Prens'e teslim etmek üzere emir aldığımı unuttunuz galiba! Orduya katıldıktan sonra istiyorsanız eğer, öldürtebilirsiniz kendinizi ama ordugâha varıncaya kadar komutan olarak devamlı geride kalmayı emrediyorum, ilk gördüğüm mızrak karşısında başımı geri çevireceğim, görmezlikten geleceğim."

Guiche ve Raoul gülümseyerek göz ucuyla bakıştılar. Yol engebeliydi ve ara sıra önlerindeki hayvanları iteleyen, en değerli eşyalarını öküz arabalarında ya da kucaklarında taşıyarak yürüyen, cepheden kaçan küçük köylü topluluklarına rastlıyorlardı.

Ablain'e sağ salim vardılar. Burada Prens'in Bethune'den gerçekten ayrıldığını, Cambrin ve Laventhie arasında bir yerde bulunduğunu öğrendiler. Gene Grimaud'ya bir harita bırakıp, küçük birliği Lys'e dökülen bir dere kıyısına yarım saatte ulaştıracak olan kestirme bir yola saptılar.

Şahane manzara küçük, zümrüt gibi yeşil vadilerle yarılmıştı. İzledikleri yol üzerinde ara sıra küçük korulara rastlıyorlardı. Eğitmen bu koru-

larda pusu ihtimaline karşı iki uşağı öne geçiriyor ve böylelikle bir ileri karakol oluşturuyordu. Kendisi de iki gençle birlikte ana birliği oluşturuyor, Olivain ise eli tetikte, bakışlarıyla sürekli çevreyi tarayarak artçı işlevi görüyordu.

Bir süredir oldukça sık bir koruluk uzanmaktaydı çevrelerinde. Buraya yüz adım kadar yaklaştıklarında Mösyö d'Arminges her zamanki önlemini aldı ve iki uşağı ileri çıkardı tekrar.

Uşaklar ağaçların altında yeni gözden kaybolmuşlardı. Gençler ve eğitmen yüz adım kadar geriden sohbet ederek geliyorlardı. Olivain de aynı mesafeyle geriden izliyordu onları. Tam bu sırada beş altı el silah sesi duyuldu. Eğitmen anında, dur diye bağırdı ve gençler emre uyarak dizginlere asıldılar. Hemen ardından, önde giden iki uşağın dörtnala geri döndükleri görüldü.

Silah seslerinin nedenini öğrenmek için sabırsızlanan gençler atlarını uşaklara doğru sürdüler. Eğitmen de onları izledi.

"Durdurdular mı sizi?" diye heyecanla sordular uşaklara.

"Hayır" diye karşılık verdi uşaklar. "Görmediler bile belki. Silah sesleri yüz metre kadar önümüzde, koruluğun en sık yerinden geldi. Biz de nasıl hareket edeceğimizi sormak üzere döndük."

"Bana sorarsanız" dedi d'Arminges, "dahası ben isterim ki, hemen geri dönelim. Bir pusu kurulmuş olabilir bu koruda."

"Hiçbir şey görmediniz mi?" diye sordu uşaklarına Kont.

"Ben" dedi biri, "sarı giysili birtakım atlıların dere yatağına doğru kaçtıklarını gördüm sanki."

"Tamam" dedi eğitmen, "İspanyol çeteciler bunlar. Hemen geri beyler, hemen geri!"

İki genç birbirlerine baktı ve tam bu sırada silah sesi, hemen arkasından da yardım isteyen birinin çığlıkları duyuldu.

Gençler, son bir kez daha, geri dönmemeye karar verdiklerini belli edecek biçimde birbirlerine baktı ve Raoul, eğitmenin atını çoktan geri çevirmiş olduğu bir sırada, "Olivain! Peşimden gel!" diye bağırarak ileri atıldı. Guiche de, "Urbain, Planchet! Arkamdan gelin!" diye bağırarak onu izledi.

Eğitmen toparlanmaya fırsat bulamadan her ikisi de kaybolmuştu korunun içinde.

Gençler, ellerinde tabancaları, atlarını mahmuzluyorlardı.

Beş dakika sonra, silah seslerinin geldiği yerdeydiler. Atları yavaşlatıp dikkatle ilerlediler.

"Şşşt!" dedi Guiche. "Birtakım atlılar var!"

"Evet, üç atlı, üç kişi de atlarından inmiş, yaya geliyor. Ne yapıyorlar, görebiliyor musunuz?"

"Evet, yaralı ya da ölü birinin üstünü arıyorlar." "Alçakça bir cinayet bu!" dedi Guiche.

"Ama asker bunlar" dedi, Raoul.

"Evet ama çeteci, soyguncu."

"Saldıralım" dedi Raoul.

"Saldıralım" diye yineledi Guiche.

"Beyler!" diye bağırdı çaresiz eğitmen. "Beyler, Tanrı aşkına..."

Ama gençler hiç oralı olmadılar. Onlar çoktan aralarında anlaşıp atlarını dörtnala kaldırmışlardı ve eğitmenin bağırıp çağırması İspanyolların dikkatini çekmekten başka bir işe yaramadı.

Atlı üç çeteci atlarını derhal gençlerin üstüne sürdü. Öteki üçüyse iki yolcuyu soymaya devam etti. Gençler yaklaştıklarında yerde bir değil iki kişinin yattığını fark etmişlerdi.

On adım kala Guiche ateş etti ama isabet ettiremedi. Raoul'e doğru yaklaşan İspanyol da ateş etti ve Raoul, sol kolunda birden, sanki kırbaç yemiş gibi bir acı hissetti. Dört adım kala o da ateş etti ve kurşunu göğsünün tam ortasından yiyen İspanyol kollarını iki yana açıp, sırt üstü atının terkisine uzandı, altındaki eyer kaydı ve at binicisini sürükleyerek kaçtı.

Tam o sırada Raoul, birden bir tüfek namlusunun, sanki bir bulutun arkasından üzerine yöneldiğini fark etti. Athos'un vermiş olduğu öğütlerden biri şimşek gibi çaktı beyninde. Gene şimşek gibi çabuk bir hareketle atını mahmuzlayıp şaha kaldırdı ve tam o anda da silah patladı.

At yana doğru bir hamle yaptı, ayakları dolaştı ve Raoul'ün bacağını da altına alarak devrildi.

İspanyol, Raoul'ün başını dipçikle ezmek için tüfeğini namlusundan tutarak hamle etti.

Raoul, bulunduğu konumda, ne kılıcını çekebiliyor ne de eyerindeki tabancasına uzanabiliyordu. Dipçiğin başında döndüğünü gördü ve elinde olmadan gözünü yumacak olmuşken Guiche yetişti imdadına ve İspanyol'un üzerine vararak, silahının namlusunu boğazına dayadı.

"Teslim ol!" diye bağırdı. "Bitiririm işini yoksa."

Askerin elinden kurtulan tüfek yere düştü, kendisi de hemen teslim oldu.

Guiche uşaklardan birini çağırdı, kıpırdayacak olursa beynini dağıtmasını tembih ederek ona teslim etti esiri ve atından atlayıp hemen Raoul'ün yanına koştu.

"Bakıyorum Mösyö" dedi ilk çatışmanın heyecanıyla yüzü bembeyaz

kesilmiş Raoul, "borcunuzu ödemekte gecikmiyorsunuz hiç. Hiç uzun sürmedi minnettarlığınız. Siz olmasaydınız, işim bitikti, ölmüştüm, kesinlikte ölmüştüm, kimse kurtaramazdı beni" diyerek Kont'un sözlerini yineledi.

"Hasmım kaçarak yardımınıza koşmamı sağladı" dedi Guiche. "Yaranız ağır mı yoksa? Kanlar içindesiniz."

"Kolumda bir sıyrık var galiba" dedi Raoul. "Atımın altından kurtulmam için yardım ederseniz, yola devam etmemiz için bir engel kalmaz sanırım."

Mösyö d'Arminges ve Olivain çoktan inmişlerdi atlarından, çırpınarak can çekişen hayvanı kaldırıyorlardı. Vikont ayağını üzenginden çıkardı, bacağını attan kurtardı ve kalktı.

"Kırık falan yoktur herhalde!" dedi Guiche.

"Tanrı'ya şükür ki yok" diye karşılık verdi Raoul. "Ama bu hainlerin öldürdükleri zavallılar ne oldu?"

"Geç kaldık maalesef, ikisini de öldürmüşler. Ganimetleri aldıktan sonra da kaçtılar. İki uşağım orada, cesetlerin yanında bekliyor."

"Gidip bir bakalım sahiden ölmüşler mi, yoksa bir yardımımız dokunabilir mi" dedi Raoul. "Olivain, iki at miras kaldı ama benimki de öldü. Bunlardan hangisi iyiyse, kendinize alın, sizinkini de bana verin."

Daha sonra kurbanların yattığı yere doğru yaklaştılar.

XXXIV
KEŞİŞ

İki adam yatıyordu yerde: Biri hiç hareket etmiyordu, yüzükoyun yatmıştı, üç kurşun yarası almıştı ve kanlar içindeydi... Ölü olandı bu.

Uşakların bir ağaca dayamış olduğu diğer adamsa gözlerini yukarı kaldırmış, ellerini kavuşturmuş, içtenlikle dua ediyordu... Kalçasının üst kısmını parçalayan bir kurşun yarası almıştı.

Gençler önce cesedin yanına gitti ve hayret içinde birbirlerini süzdüler.

"Bir papaz bu" dedi Bragelonne. "Kafasının tepesi tıraşlı. Vay alçaklar vay! Tanrı'nın elçilerine bile zulüm ediyorlar."

"Buraya gelir misiniz Mösyö?" dedi Kardinal ve Dük'le birlikte bütün seferlere katılan eski asker Urbain. "Buraya gelin. Peder için yapacak bir şey yok artık ama öbürünü kurtarabiliriz belki."

Yaralı hüzünlü bir tavırla gülümsedi.

"Beni kurtarmanıza, hayır" dedi, "ama ölümüme yardım etmenize, evet."

"Papaz mısınız?" diye sordu Raoul.

"Hayır efendim."

"Talihsiz arkadaşınız bana bir din adamıymış gibi geldi de" diye sürdürdü konuşmasını Bragelonne Vikontu.

"Béthune papazıydı o, Mösyö. Kilisenin kutsal kaplarını ve Rahip Meclisi'nin hazinesini güvenilir bir yere götürüyordu çünkü Prens Hazretleri kenti terk ettiler dün. Yarın İspanyollar girebilir kente, çevrede düşmanlar dolaşıyor. Bunun zor bir görev olduğunu herkes biliyordu, bu nedenle pederle birlikte gitmek istemedi kimse. Bir ben talip oldum bu işe."

"Ve bu adiler de saldırdı size ha! Bir din adamına ateş etti melunlar demek!"

"Mösyö" dedi yaralı çevresini süzerek, "çok canım yanıyor ama her şeye rağmen beni bir yere götürmenizi isterdim."

"Tedavi için mi?" diye sordu Guiche.

"Hayır, günah çıkartmak için."

"Ama" dedi Bragelonne, "yaranız o kadar ağır değildir belki."

"Mösyö" dedi yaralı, "inanın, bir dakika bile kaybedemeyiz. Kalça kemiğinin üst tarafını yaran kurşun barsaklarıma kadar girdi."

"Hekim misiniz siz?" diye sordu Guiche.

"Hayır" diye karşılık verdi can çekişmekte olan yaralı, "ama yaradan anlarım, öldürücü bir yara benimkisi. Onun için beni ya papaz olan bir

yere kadar götürün ya da buraya bir papaz getirin lütfen. Tanrı'nın bu yüce davranışınızın karşılığını vereceğinden eminim. Ruhumun kurtulması gerekiyor, bedenimin işi çoktan görülmüş durumda."

"Güzel bir iş yaparken ölmek! Olamaz! Tanrı yardım edecektir size!"

"Beyler, Tanrı aşkına!" dedi doğrulmak ister gibi tüm gücünü toplayan yaralı. "Boş laflarla vakit kaybetmeyelim. Ya ilk köye kadar götürün beni ya da göreceğiniz ilk papazı, ilk din adamını buraya göndereceğinize dair söz verin bana. Ama belki de kimse gelmez" diye ekledi umutsuzluk içinde. "Çünkü dağda bayırda İspanyolların dolaştığını herkes biliyor. Günah çıkartamadan mı öleceğim ben Tanrım!" diye feryat ederek iki genci iliklerine kadar ürpertiyordu. "Böyle bir şeye izin vermeyeceksiniz değil mi? Korkunç bir şey olur bu!"

"Sakin olun Mösyö" dedi Guiche. "Aradığınız avuntuyu bulacağınıza dair yemin ederim. Siz yalnızca yardım alabileceğimiz evin nerede olduğunu, hangi köyden bir din adamı getirtebileceğimizi söyleyin yeter."

"Teşekkürler, Tanrı ödüllendirsin sizi. Buradan yarım fersah kadar uzakta bir han var, bu handan bir fersah kadar ötede de Greney diye bir köy çıkacaktır karşınıza. Papazı bulun orada, papaz yoksa köyün sağındaki son evlerin arka tarafındaki Augustinus Manastırı'na kadar gidin, bir keşiş getirin oradan, hiç önemi yok. Yeter ki kilise tarafından günah çıkartmaya yetkili kılınmış biri olsun."

"Mösyö d'Arminges" dedi Guiche, "siz bu zavallının yanından ayrılmayın ve mümkün olduğu kadar sarsılmadan taşınmasına yardımcı olun. Ağaç dallarından sedye yaptırın ve bütün pelerinlerinizi de yerleştirin içine. Uşaklarımızdan ikisi yaralıyı taşısın, üçüncüsü de yorulanın yerini almak üzere hazır olsun. Biz de Sayın Vikont'la birlikte papaz bulmaya gidiyoruz."

"Peki Kont Hazretleri" dedi eğitmen. "Ama ne olur, ortalıkta görünmeyin pek fazla."

"Endişe etmeyin! Zaten bugün kurtulduğumuzu söyleyebiliriz. Ünlü sözü bilirsiniz: *Non bis in idem.* Hiçbir şey iki kere olmaz."

"Cesaretinizi kaybetmeyin" dedi Bragelonne yaralıya, "isteklerinizi yerine getirmeye gidiyoruz biz."

"Tanrı takdis etsin sizi" dedi anlatılmaz bir minnet duygusuyla can çekişmekte olan adam.

İki genç tarif edilen yöne doğru dörtnala at koştururken eğitmen de sedyenin hazırlanmasıyla ilgilenmeye başlamıştı.

İki genç on dakika sonra hanı gördüler.

Raoul atından inmeden hancıya seslendi. Bir yaralı getireceklerini ve yarasını sarması için her türlü hazırlığı yapmasını, yani bir yatak, sargı bezleri hazırlamasını istedi. Ayrıca çevrede tanıdığı cerrah ya da hekim varsa, hemen haber salmasını, hizmetlerinin karşılığını da bol bol ödeyeceğini ekledi.

Kıyafetlerinden zengin oldukları anlaşılan iki asilzadeyi karşısında gören hancı, isteklerini hemen yerine getireceğini söyledi. Gençler de hazırlıkların başladığını gördükten hemen sonra, atlarını tekrar Greney'e doğru sürdüler.

Bir fersahtan fazla yol almış ve yeşil ağaçlar arasından, kırmızı kiremitli evlerin göründüğü köye yaklaşmışlardı ki karşıdan, bir katıra binmiş zavallı bir keşişin geldiğini gördüler. Geniş şapkasına ve kül renkli yün hırkasına bakıp, bunun bir Augustinus keşişi olduğu konusunda görüş birliğine vardılar. Şanslıydılar, aradıkları karşılarına çıkmıştı.

Hemen keşişin yanına gittiler.

Karşılarında yirmi iki, yirmi üç yaşlarında ama mesleği dolayısıyla erkenden yaşlanmışa benzeyen bir adam vardı. Benzi soluktu, güzel değil kirli bir soluk benizdi bu. Kısa saçları şapkasının kenarından dışarı taşıyordu. Saçları da soluk sarı renkliydi. Açık mavi gözleri son derece anlamsız bakıyordu.

"Mösyö" dedi Vikont her zamanki kibarlığıyla, "din adamı mısınız siz?"

"Niçin sordunuz?" diye karşılık verdi adam hiç de uygarca olmayan kaba bir tavırla.

"Öğrenmek amacıyla sorduk" dedi gururlu bir tavırla Guicbe.

Yabancı topuklarıyla katırını dürtükledi ve devam etmek istedi yoluna.

Guiche anında atından atladı ve yolunu kesti adamın.

"Cevap verin Mösyö" dedi. "Size kibarca bir soru soruldu, her soru da bir cevaba değer."

"Sanıyorum her karşıma çıkan ve akıllarına kim olduğumu sormak gelen iki yabancıya cevap verip vermemekte özgürüm herhalde" dedi yabancı.

Guiche, keşişin kemiklerini kırmamak için zor tuttu kendini.

"Her şeyden önce" dedi kendisine hâkim olmaya çalışarak, "biz karşınıza her çıkan yabancılardan değiliz. Arkadaşım Bragelonne Vikontu'dur, ben de Guiche Kontu'yum. Ve bu soruyu şımarıklık olsun diye sormadık size. İleride yaralı ve can çekişen biri var ve kiliseden yardım bekliyor. Eğer papazsanız, insanlık adına yardımına koşmanızı rica edeceğim, değilseniz başka! Yalnız bilesiniz ki, hiç haberiniz olmadığı

anlaşılan o kibarlık adına küstahlığınız yüzünden çok fena cezalandıracağım sizi."

Keşişin yüzündeki solukluk tam bir ölü beyazlığına dönüştü. Öyle tuhaf bir biçimde gülümsedi ki, bakışlarını adamdan hiç ayırmayan Vikont, ansızın hakarete benzeyen bu gülümseme karşısında içinin daraldığını hissetti.

"Bu ya İspanyol ya da Felemenk casusu" diyerek elini tabancalarından birinin kabzasına attı.

Şimşek gibi ve tehditkâr bir bakış cevap verdi Raoul'e.

"Evet, sorumuzu cevaplayacak mısınız Mösyö?" diye sordu Guiche.

"Papazım ben beyler" dedi genç adam.

Hemen sonra yüzü tekrar eski anlamsızlığına büründü.

"O zaman Muhterem Peder" dedi tabancalarını bırakan Bragelonne hiç içinden gelmeyen saygılı bir sesle, "o zaman demin arkadaşımın da söylediği gibi sizi bekleyen bir görev var ve bu görevi yerine getirmeniz gerekiyor. Rastladığımız bir yaralıyı bir hana taşıttık. Tanrı'nın hizmetkârlarından birinin yardımına ihtiyacı var, adamlarımız yaralının yanında bekliyor."

"Gidelim" dedi keşiş.

Ve topuklarıyla dürtükledi katırını.

"Eğer gitmezseniz Mösyö" dedi Guiche, "katırınızı rahatça yakalayacak atlar var altımızda. Nereye kaçarsanız kaçın, hangi deliğe girerseniz girin, bulur çıkarırız sizi. Ve yemin ediyorum, bu durumda yargılanmanız çok kısa sürer: İnsan her yerde bir ağaç ve bir ip bulabilir."

Keşisin bakışlarında gene bir şimşek çaktı ama arkası gelmedi. "Gidelim" dedi tekrar ve yola koyuldu.

"Biz arkasından gidelim" dedi Guiche, "daha güvenli olur böylesi."

"Ben de aynı şeyi söyleyecektim" dedi Raoul.

Ve iki genç, atlarının adımlarını keşişin katırının adımlarına uydurup bir tabanca menzili uzaklığından izlemeye başladılar.

Beş dakika sonra keşiş başını çevirip peşinden gelip gelmediklerini kontrol etti.

"Gördünüz mü?" dedi Bragelonne. "İyi ki peşinden gidiyoruz."

"Ne iğrenç yüzü var bu adamın!" dedi Guiche.

"İğrenç ve dehşet verici bir yüz!" diye ekledi Vikont. "Hele yüzü: O sarı saçlar, donuk bakışlar, her sözcükte yok olan o dudakları..."

"Evet, evet, çok haklısınız" dedi Guiche. O konuştuğu sırada Vikont adamı incelediğinden, bu ayrıntıların pek farkına varamamıştı. "Gerçekten tuhaf bir çehresi var ama bu keşişler insanı alçaltan birçok şeye dayan-

mak zorundadırlar. Oruç yüzlerini solduruyor, disiplin dayağı da ikiyüzlü yapıyor onları. Ebediyen yitirmiş oldukları ve bizim yararlandığımız dünya nimetlerini düşündükçe bakışları donuklaşıyor."

"Her neyse" dedi Bragelonne, "adamcağız aradığı keşişini bulacak. Tanrım, ne garip. Günah çıkartacak adamın yüzü günah çıkaracak adamın yüzünden iyi. Bana gelince, itiraf edeyim ki bugüne kadar rahipleri daha başka bir gözle görüyordum."

"Ah!" dedi Guiche. "Anlarsınız ya! Yollarda dilenen, gökten bir nimet inmesini bekleyen gezici keşişlerden biri bu galiba. Genellikle yabancı olur bunlar: İskoçyalı, İrlandalı, Danimarkalı falan. Daha önce tanıtmışlardı bunun gibilerini bana."

"Hepsi çirkin midir böyle bunların?"

"Yok ama her zaman yeteri kadar iğrençtirler."

"Böyle düzenbaz bir papazın elinde ölmek o zavallı için ne büyük bir talihsizlik."

"Boşver" dedi Guiche, "günah çıkaran papaz değil, Tanrı'dır aslında ama ben size bir şey söyleyeyim mi? Ben bile böyle bir keşişisin kucağında can vermektense, günah çıkartmadan ölmeyi yeğlerim. Siz de benim gibi düşünmüyor musunuz Sayın Vikont? Çünkü bir ara fark ettim, adamın beynini dağıtmak istiyormuş gibi tabancanızın kabzasını okşuyordunuz."

"Evet Kont, size tuhaf gelecek belki, şaşıracaksınız ama ben bu adamı görür görmez korkunç bir öfke duydum içimde. Yolda bir yılan gördüğünüz olmuş mudur hiç?"

"Hayır" diye karşılık verdi Guiche.

"Ben, bizim Blaisois'daki ormanlarımızda çok rastladım, ilk kez donuk bakışlı, çöreklenmiş ve kafasını sallayıp, dilini oynatan bir yılana rastladığımda büyülenmiş gibi kalakaldım olduğum yerde. Kont de la Fère gelinceye kadar..."

"Babanız mı?" diye sordu Guiche.

"Hayır, vâsim" diye karşılık verdi Bragelonne kızararak.

"Çok güzel."

"Ta ki, Kont de la Fère gelip bana "Haydi Raoul, çekin kılıcınızı!' deyinceye kadar. Ancak o zaman yılanın üstüne gidip bir vuruşta ikiye böldüm. Üstüme gelip, tıslayarak dilini uzatmadan önce davrandım. Ve işte yemin ediyorum, bu adamı da ilk gördüğümde ve bize 'Niçin sordunuz?' deyip yüzümüze bakarken, aynı şeyleri hissettim."

"Yani onu da yılan gibi, bir vuruşta ikiye bölmediğinize pişman mısınız?"

"Biraz öyle" dedi Raoul.

Bu sırada küçük han görünmüş, karşıda da başlarında Mösyö d'Arminges'le birlikte yaralıyı taşıyan kafile ortaya çıkmıştı. İki adam sedyeyi tutuyordu, bir kişi de atları çekiyordu.

Gençler atlarını mahmuzladılar.

"İşte yaralı" dedi Guiche, Augustinus keşişinin yanından geçerken. "Lütfen biraz acele edebilir misiniz acaba?"

Vikont, keşişin yanından geçerken yolun en uç tarafına gitti ve ayrıca tiksinerek kafasını çevirdi.

Gençler şimdi, keşişi izlemiyor, önden gidiyorlardı. Yaralının yanına varıp, müjdeyi verdiler. Adam, işaret edilen yere doğru bakmak için güçlükle doğruldu yerinden, hayvanını tırısa kaldıran keşişi görünce yüzünde birden bir sevinç belirtisi görüldü. Tekrar uzandı sedyesine.

"Şimdi, biz sizin için elimizden gelini yaptık" dedi, gençler. "Ama bir an önce Prens'in ordusuna yetişmek istediğimiz için yola devam etmek zorundayız, kusura bakmazsınız değil mi? Bir savaş ihtimalinden söz ediliyor, bu nedenle ertesi güne kalmak istemiyoruz."

"Gidin yiğit gençler" dedi yaralı, "yaptığınız iyilik nedeniyle Tanrı kutsasın sizi. Gerçekten çok şeye katlandınız benim için. Bir kez daha Tanrı sizi ve sevdiklerinizi korusun demekten başka bir şey gelmiyor elimden."

"Mösyö" dedi Guiche eğitmene, "biz önden gidiyoruz, Cambrin Yolu'nda buluşuruz."

Hancı çoktan kapıya çıkmış, her şeyi hazırlamıştı: Yatağı, sargıları, tiftiği. Ayrıca seyisini de hekim çağırtmak üzere en yakın kent olan Lens'e göndermişti.

"Tamam" dedi hancı, "istediğiniz her şey yerine gelecek ama siz yaranızı sarmak için bir süre kalmayacak mısınız?" diye sordu Vikont'a.

"Hayır, yaram önemli değil" dedi Raoul, "bundan sonra verilecek molada da halledebilirim. Yalnız başka bir isteğim var sizden: Eğer bir atlı gelir de atlı bir genç ve uşağını soracak olursa, beni soruyor demektir. Kendisine lütfen buradan geçtiğimi, Mazingarbe'ta yemek yiyeceğimi ve akşam da Cambrin'de yatmayı düşündüğümü söyleyin. Uşağımdır benim o."

"Acaba uşağınıza adını sorsam ve ona sizin adınızı versem daha iyi olmaz mı?" dedi Hancı.

"Tedbirli olmaktan zarar gelmez" dedi Vikont. "Ben Bragelonne Vikontu'yum. Uşağımın adı da Grimaud'dur."

Bu sırada bir taraftan yaralı, öbür taraftan da keşiş geliyordu. Gençler kenara çekilerek sedyenin geçmesine izin verdi. Keşiş katırından indi, hayvanını ahıra götürmelerini ama eyerini çözmemelerini tembihledi.

"Sayın keşiş" dedi Guiche, "bu yiğit insanın günahlarını gerektiği gibi, doğru dürüst çıkarın, kendiniz için olsun, katırınız için olsun, yapacağınız harcamalardan hiç çekinmeyin, hepsi karşılanmıştır."

"Teşekkür ederim Mösyö" diye karşılık verdi keşiş. Raoul'ün tüylerini diken diken eden gülümsemelerinden birini gösterdi gene.

"Haydi, gidelim Sayın Kont" dedi keşişe daha fazla tahammül edemeyen Vikont. "Gidelim çünkü hiç iyi hissetmiyorum kendimi."

"Tekrar tekrar teşekkürler, yiğit gençler" dedi yaralı. "Benim için dualarınızı eksik etmeyin."

"Merak etmeyin!" dedi Guiche ve çoktan yirmi adım kadar ileri fırlamış olan Vikont'un yanına varmak için atını mahmuzladı.

Bu sırada iki uşağın taşıdığı sedye de evden içeri alınmaktaydı. Hancı ve yardıma koşan karısı merdivenlerde bekliyorlardı. Yaralı çok acı çekiyor gibiydi, buna rağmen papazın gelip gelmediğinden emin olmaktan başka bir şey düşündüğü yoktu.

Kadın, yüzü sapsarı kesilmiş ve kanlar içinde yatan adamı görünce, kocasının kolunu tuttu.

"Ne oluyor?" diye sordu adam. "Fena mı hissediyorsun kendini yoksa?"

"Hayır ama baksana!" dedi kadın. Yaralıyı işaret ediyordu eliyle.

"Ne var canım?" diye bağırdı hancı. "Pek iyi görünmüyor, hepsi bu."

"Ben onu demek istemedim" diye sürdürdü konuşmasını kadın, "adamı tanıdın mı? Onu soruyorum ben."

"Yaralıyı mı? Dur bakayım bir..."

"Tanıdın galiba değil mi?" dedi kadın. "Sen de sarardın çünkü."

"Doğru!" diye bağırdı adam. "İşe bak yahu! Başımıza gelen şu felakete bak! Eski Béthune Celladı bu!"

"Eski Béthune Celladı bu!" diye mırıldanan keşişin yüzünde, yaralının uyandırdığı tiksinti daha da belirginleşti.

Kapıda duran Mösyö d'Arminges hemen fark etti keşişin kararsızlığını.

"Sayın keşiş" dedi, "bu adam cellat olduysa da, insanlığını yitirmiş olarak kabul edilemez. Lütfen arzu ettiği son dinsel hizmeti yerine getirin. Mutlaka karşılığını göreceksiniz bu hizmetinizin."

Keşiş hiç karşılık vermedi. Uşakların yaralıyı götürdükleri alçak tavanlı odaya doğru sessizce yürümeye devam etti.

Tanrı'nın hizmetkârının yaklaştığını gören uşaklar da kapıyı keşişin ve can çekişmekte olan yaralının üstüne çekerek dışarı çıktılar.

Olivain ve d'Arminges bekliyordu onları. Atlarına bindiler ve biraz önce Vikont'la arkadaşının kaybolduğu yola doğru dörtnala gittiler.

Eğitmen ve uşak henüz gözden kaybolmuştu ki başka bir atlı durdu hanın önünde.

"Mösyö ne emrediyorlar acaba?" diye sordu hancı. Biraz önceki keşfinin heyecanından kurtulamadığından sapsarıydı yüzü.

Yolcu biraz ötede içki içen başka bir müşteriyi işaret etti, attan indi, sonra bir atı kurulayan seyisi göstererek kendi atına doğru uzattı parmağını.

"Lanet olsun!" diye söylendi hancı. "Şimdi de dilsize çattık!"

"Nerede içmek istiyorsunuz?" diye sordu.

"Burada" diyerek önündeki masayı gösterdi yolcu.

"Yanılmışım" dedi içinden hancı, "dilsiz filan değilmiş!"

Müşterisini selamlayıp döndü, bir şişe şarap ve ekmek getirdi, suratı hep asık olan adamın önüne koydu.

"Mösyö başka bir şey istemez mi acaba?" diye sordu.

"İsterim" diye karşılık verdi yolcu.

"Mösyö ne isterler?"

"Altında bir al at ve peşinde bir uşak olan, on beş yaşında bir delikanlının buradan geçip geçmediğini öğrenmek isterim."

"Bragelonne Vikontu mu?" diye sordu hancı.

"Evet."

"O zaman siz Grimaud'sunuz."

Yolcu evet anlamında başını eğdi.

"Mösyö" dedi hancı, "genç efendiniz on beş dakika kadar önce buradaydılar. Yemeğini Mazingarbe'da yiyecek ve geceyi de Cambrin'de geçirecekler."

"Ne kadar sürer buradan Mazingarbe?"

"İki buçuk fersah."

"Teşekkürler."

Efendisine akşam olmadan yetişmeyi düşünen Grimaud biraz daha sakinleşmişti. Alnında biriken terleri silip bir bardak şarap içti, gene hiç konuşmadı.

Boşalan bardağını henüz masaya koymuş ve ikincisini doldurmaya hazırlanıyordu ki ansızın keşiş ve can çekişen yaralının bulunduğu odadan tüyler ürpertici acı bir feryat yükseldi.

Grimaud yerinden sıçradı.

"Nedir bu? Nereden geldi bu ses?" diye sordu.

"Yaralının bulunduğu odadan" diye karşılık verdi hancı.

"Ne yaralısı?" diye sordu Grimaud.

"İspanyol partizanların yaraladığı ve buraya getirilen eski Béthune Celladı. Başında günah çıkartan bir keşiş var. Zavallı çok acı çekiyor galiba."

"Eski Béthune Celladı, öyle mi?" diye mırıldandı anıları tazelenen Grimaud. "Elli beş, altmış yaşlarında, iriyarı, güçlü kuvvetli, siyah saçlı ve sakallı biri mi bu?"

"Evet ama saçı, sakalı beyazlamış artık. Tanıyor musunuz onu?" diye sordu hancı.

"Bir kez görmüştüm" dedi Grimaud ve uyanan anıları alnını kırıştırdı.

Bu sırada hancının karısı titreyerek yanlarına geldi.

"Duydun mu?" diye sordu kocasına.

"Evet" dedi hancı, sonra endişe içinde kapıya baktı.

Bu arada birincisinden daha zayıf ama uzun ve sürekli bir iniltiyle birlikte ikinci bir feryat daha duydular.

Üçü de ürperti içinde birbirlerine baktı.

"Gidip bir bakalım, neler oluyor" dedi Grimaud.

"Adam boğazlıyorlar sanki" diye mırıldandı hancı.

"Yüce İsa!" diyen kadın korku içinde haç çıkardı.

Grimaud az konuştuğunda, önemli şeyler olduğunun işaretiydi bu. Gerçekten hemen kapıya atılıp var gücüyle zorladı ama kapı sürgülenmişti içerden.

"Kapıyı açın!" diye bağırdı hancı. "Sayın keşiş, kapıyı açın derhal lütfen!"

Hiçbir karşılık gelmedi içeriden.

"Açın yoksa kırarım" dedi Grimaud.

Gene ses çıkmadı.

Grimaud çevresine şöyle bir baktı ve tesadüfen bir köşede duran bir küskü gördü. Durumu anlayan ve kendisine engel olmaya çalışan hancıya fırsat vermeden odanın kapısını göçertti.

Yataktan aşağı akan kanla dolmuştu oda. Yaralı konuşamıyor, hırıltılar çıkarıyordu artık. Keşiş yoktu ortalıkta.

"Keşiş nerede?" diye bağırdı hancı. "Keşiş nerede?"

Grimaud hemen avluya bakan açık pencereye doğru koştu.

"Herhalde buradan kaçtı" dedi.

"Emin misiniz?" diye sordu hancı dehşet içinde. "Oğlum koş bak bakalım, katırı hâlâ ahırda mı?"

"Katır yok ahırda!" diye karşılık verdi genç uşak.

Grimaud kaşlarını çattı, hancı ellerini kavuşturup kuşku içinde çevresine baktı. İçeri girmeye cesaret edemeyen hancının karısıysa kapıda bekliyordu korku içinde.

Grimaud yaralıya yaklaştı. Yüzündeki sert çizgiler dehşet verici bir anıyı canlandırıyordu.

Sessiz ve sıkıcı bir bekleyişten sonra, "Hiç kuşku yok" dedi, "o bu!"

"Yaşıyor mu?" diye sordu hancı.

Grimaud hiçbir şey söylemeden adamın giysisini açtı, kalbini yokladı. Hancı da sokuluyordu yavaş yavaş yanma. Ve bir anda ikisi birden geri sıçradılar korku içinde. Hancı dehşete düşerek bir çığlık attı. Grimaud sapsarı kesilmişti.

Celladın göğsünün sol tarafında kabzasına kadar saplanmış bir hançer vardı.

"Koşun, çabuk, yardım isteyin!" dedi Grimaud. "Ben burada kalacağım."

Hancı ne yapacağını bilemez bir durumda dışarı çıktı, karısıysa kocasının feryadını duyar duymaz kaçmıştı...

XXXV
GÜNAH ÇIKARMA

Şöyle olmuştu olay:

Keşişin, günahlarını çıkartması için çok tuhaf bir biçimde kendisine emanet edilen yaralının yanına kendi isteğiyle değil, tam tersine istemeye istemeye girdiğini görmüştük. Bir yolunu bulabilseydi, kaçacaktı belki de ama iki asilzadenin tehditlerinden, daha sonra yanında kalan ve gerekli talimatları almış olan adamlarından başka, kendisi de her şeyi en ince ayrıntılarına kadar hesaplamış olduğundan, günah çıkartan rahip rolünü sonuna kadar oynamaya karar vermişti. İçeri girdikten sonra da hemen başucuna yanaşmıştı yaralının.

Can çekişen cellat, ölmek üzere olanlara ve kaybedecek vakti olmayanlara özgü hızlı bakışlarla süzmüştü adamı. Yüzünde bir şaşkınlık ifadesi belirmiş ve şöyle demişti:

"Peder, ne kadar gençmişsiniz siz!"

"Keşiş kıyafeti içindeki insanların yaşı olmaz" diye soğuk bir karşılık vermişti adam.

"Bana karşı biraz daha merhametli ve nazik olun" demişti yaralı, "şu son dakikalarımda gerçek bir dosta ihtiyacım var."

"Çok mu acı çekiyorsunuz?" diye sordu keşiş.

"Evet ama acıyı çeken bedenimden çok ruhum."

"Ruhunuzu kurtaracağız" dedi genç din adamı. "Peki siz gerçekten, içerdekilerin dediği gibi eski Béthune Celladı mısınız?"

"Şey..." dedi telaşla yaralı. Cellat sözcüğünün keşişi yanından uzaklaştıracağından korkuyordu. "Yani bir zamanlar öyleydim... Artık ilgim yok ama böyle şeylerle. On beş yıl oluyor bu işleri bırakalı. Ölüm cezalarının infazında hazır bulunuyorum ama darbeyi indiren ben değilim, hayır, hayır!"

"Demek durumunuz dehşete düşürüyor sizi!"

Cellat iç geçirdi.

"Yasa adına öldürdüğüm sürece şikâyetçi değildim durumumdan" dedi. "Vicdanım rahattı ama beni özel bir öç alma işine alet ettikleri o uğursuz geceden beri, kılıcımı büyük bir kinle Tanrı'nın sevgili bir yaratığına kaldırdığımdan beri..."

Sustu yaralı ve umutsuzluk içinde başını salladı.

"Konuşun" dedi celladın ayak ucunda oturan keşiş. Garip bir halde başlamış gibi gözüken bu olayla yakından ilgilenmişe benziyordu.

"Ah!" diye derin bir iç geçirdi yaralı. Uzun süredir içine attığı sıkıntısını dışavuranların coşkusu içine girmişti bir an. "Ah! Ah! Yirmi yıldır bu vicdan azabını dindirmek için yapmadığım şey kalmadı! Kan döken canavarların doğal acımasızlıklarına karşı çıktım hep. Başkalarının yaşamını kurtarabilmek için belki yüz kez ölüme attım kendimi. Yaşamına son verdiğim bir yaratığın karşılığında sayısız insanın yaşamını kurtardım. Bununla da kalmadım, mesleğimi yaparken kazandığım her şeyi yoksullara dağıttım, kiliseden hiç çıkmadım neredeyse. Eskiden benden kaçanlar yanımdan ayrılmaz oldular. Hepsi de bağışladı beni. Hatta içlerinden bazıları sevmeye bile başlamışlardı ama Tanrı bağışlamadı sanıyorum çünkü o olayın kâbusundan asla kurtulamadım. Her gece o kadının hayalini görüyorum."

"Kadın mı? Bir kadın öldürdünüz yani, öyle mi?" diye bağırdı keşiş.

"Siz de mi?" diye inledi cellat. "Siz de mi sürekli kulaklarımda çınlayan bu sözcüğü yineleyip duruyorsunuz! Öldürmek! Benim yaptığım verilmiş bir ölüm cezasını uygulamak değil de, öldürmek oluyor! Öyle mi? Demek ben adalet dağıtan biri değilim, bir katilim!"

Ve inleyerek gözlerini kapadı.

Keşiş, celladın, daha fazla konuşmadan ölmesinden kuşkulanarak hemen cevap verdi ona.

"Devam edin siz, ben hiçbir şey bilmiyorum. Anlattıklarınız bitince Tanrı ve ben yargımızı bildireceğiz."

"Muhterem Peder!" diye devam etti cellat gözlerini açmadan. Gözlerini açtığı takdirde kendisini çok korkutacak bir şey görmekten çekiniyor gibi bir hali vardı. "Özellikle geceleri, hele bir akarsu yanından geçiyorsam bir korku kaplıyor içimi ve bir türlü atamıyorum içimden bu korkuyu. Elim ağırlaşıyor, avcumda tuttuğum kılıcının gitgide ağır basmaya başladığını hissediyorum. Sular kızıl kan halini alıyor, doğanın bütün sesleri, ağaçların hışırtısı, uğuldayan rüzgâr, dalgaların çırpıntısı hep bir araya geliyor, inleyen, umutsuz ve dehşet veren seslerle yüzüme doğru şöyle haykırıyorlar sanki: 'Tanrı'nın adaletine yol açın!'"

"Sayıklama" dedi keşiş.

Yaralı gözlerini açtı, keşişin yanına dönmek için çabaladı ve kolunu tuttu.

"Sayıklama" diye yineledi, "sayıklama mı dediniz? Hayır değil. Olay gece cereyan etmişti çünkü. Kurbanın cesedini suya atmıştım. Vicdanımın

sürekli yinelediği sözleri, kapıldığım o gurur havası içinde ben söylemiştim gerçekten. İnsanların dağıttığı adaletin aleti olduktan sonra ayrıca bir de Tanrı'nın adaleti olduğumu sanıyordum."

"Nasıl oldu peki, anlatsanıza" dedi keşiş.

"Akşam vaktiydi, eve bir adam geldi ve bir emirname gösterdi. Peşinden gittim. Dört asilzade bekliyordu bizi. Beni yanlarına aldılar ve maske taktılar yüzüme. Haksız gibi gördüğüm her görevi reddederdim ben. Bu sefer hiç ses çıkarmadım ama suratımı astım ve beş altı fersah kadar yol aldık. Sonunda küçük bir kulübenin yanına vardık ve kulübenin küçük penceresinden içeride masa başında oturan bir kadını işaret ettiler. 'İşte ölüm cezasının yerine getirilmesi gereken şahıs' dediler."

"Korkunç!" dedi keşiş. "Siz de boyun eğdiniz buna, öyle mi?"

"Muhterem peder, aslında bir canavardı bu kadın. İkinci kocasını zehirlemişti söylentiye göre. Kayınbiraderini öldürmeye kalkışmıştı ki bana gelenlerin arasında o da vardı. Ayrıca hasmı olarak gördüğü genç bir kadını da zehirleyerek öldürmüştü. İngiltere'den ayrılmadan önce de, anlatılanlar doğruysa eğer, Kral'ın en gözde adamlarından birini vurdurmuştu."

"Buckingham'ı mı?" diye bağırdı keşiş.

"Evet Buckingham, o."

"İngilizdi bu kadın o halde!"

"Hayır, Fransız ama İngiltere'de evlenmişti."

Keşiş sarardı, alnında birikmiş terleri sildi ve kapının sürgüsünü çekti. Cellat onun gideceğini sandı ve inleyerek yatağına devrildi.

"Hayır, hayır, buradayım" dedi keşiş ve telaşla celladın yanına döndü. "Devam edin, kimdi bunlar?"

"Biri yabancıydı, bir İngilizdi sanırım. Öbür dördü Fransızdı ve silahşör kıyafetleri içindeydiler."

"Adları neydi?" diye sordu keşiş.

"Bilmem. Ama dört Fransız, Milord, diyorlardı İngilize."

"Güzel miydi peki bu kadın?"

"Güzel ve genç. Evet evet, gerçekten çok güzeldi. Karşımda diz çökmüş, başını arkaya devirmiş, yalvaran halini hâlâ görür gibiyim. Böylesine güzel ve soluk yüzlü bir başı nasıl kestim, bilemiyorum."

Tuhaf bir heyecana kapılmış gibiydi keşiş. Eli, kolu titriyordu. Bir soru sormak istediği ama cesaret edemediği belli oluyordu.

Kendisiyle mücadele ettikten sonra, sordu:

"Neydi bu kadının adı?"

"Bilmiyorum. Daha önce de söylediğim gibi iki kez evlenmişti yanılmıyorsam. Bir kez Fransa'da, bir kez de İngiltere'de."

"Genç demiştiniz, değil mi?"

"Yirmi beş yaşlarında falan."

"Ve güzeldi, öyle mi?"

"Baş döndürücü bir güzellik."

"Sarışın mıydı?"

"Evet."

"Saçları gürdü, değil mi? Omuzlarından aşağı dökülüyordu."

"Evet."

"Gözlerinde tapılası bir ifade vardı, değil mi?"

"İstediği zaman böyle bir ifade veriyordu bakışlarına, evet evet, tastamam böyle..."

"Sesinde tuhaf bir hoşluk vardı, değil mi?"

"Nereden biliyorsunuz?"

Yaralı dirseklerinden destek alıp yatağında doğruldu. Dehşet içinde açtığı gözlerini, keşişin bembeyaz yüzüne dikti.

"Sonuç olarak siz bu kadını öldürdünüz, öyle mi?" dedi keşiş. "Öldürmeye cesaret edemeyen o insanlara alet oldunuz demek! Kadının gençliğine, güzelliğine, zayıflığına hiç acımadınız mı? Öldürdünüz o kadını, öyle mi?"

"Maalesef' dedi yaralı. "Söyledim ya Muhterem Peder, bu kadının melek görünüşünün altında bir şeytan vardı ve kendisini gördüğümde, bana yaptığı kötülükleri hatırlayınca..."

"Kötülük mü? Ne kötülük yapmış olabilir size?"

"Kardeşimi baştan çıkarmış ve felakete sürüklemişti. Din adamı olan erkek kardeşim manastırdan kaçmıştı onunla birlikte."

"Senin kardeşinle mi?"

"Evet. Benim kardeşim ilk âşığıydı onun. Kardeşimin ölümüne neden olmuştu o. Ah! Muhterem peder, öyle bakmayın bana ne olur! Suçlu muyum ben peki? Bağışlamayacak mısınız beni?"

Keşişin yüz ifadesi değişti.

"Bağışlayacağım, bağışlayacağım" dedi. "Her şeyi anlatırsanız, bağışlarım sizi."

"Ah!" dedi yaralı. "Her şeyi anlatacağım, eksiksiz biçimde anlatacağım her şeyi size."

"Konuşun o zaman. Kardeşinizi baştan çıkardığına göre... Baştan çıkardı demiştiniz, değil mi?"

"Evet."

"Ölümüne neden olduysa... Ölümüne neden oldu demiştiniz, değil mi?"

"Evet" diye yineledi cellat.

"O zaman genç kızlık soyadını biliyorsunuz demektir!"

"Aman Tanrım!" dedi Cellat. "Aman Tanrım! Ölüyorum galiba, ölüyorum! Günahlarımı çıkarın peder! Günahlarımı çıkarın!"

"Adını söyle" dedi keşiş. "Söyle, çıkarayım günahlarını."

"Adı... Şey... Aman Tanrım! Merhamet!" diye mırıldandı yaralı.

Sonra solgun yüzü, tir tir titreyen bedeniyle can vermek üzere olan biri gibi boylu boyunca yatağa bıraktı kendisini.

"Adı!" diye yineledi keşiş üstüne doğru eğilerek. Söylemek istemediği adı ağzından zorla almak istiyor gibiydi. "Adı... Konuş, yoksa çıkarmam günahlarını!"

Can çekişen cellat çırpınarak bütün gücünü toplamak istedi sanki.

Papazın gözlerinde şimşekler çakıyordu.

"Anne de Breuil" diye mırıldandı.

"Anne de Breuil!" diye bağırdı keşiş. Yerinden kalktı ve ellerini yukarı doğru kaldırdı. "Anne de Breuil! Eminsin, değil mi? Anne de Breuil!"

"Evet, evet adı buydu. Haydi çıkarın günahlarımı artık, ölüyorum."

"Ben mi senin günahlarını çıkaracakmışım?" diye bağırdı keşiş. Sonra öyle korkunç bir biçimde güldü ki, ölmek üzere olan yaralının tüyleri ürperdi. "Ben mi bağışlayacağım seni? Keşiş değilim ki ben!"

"Keşiş değil misiniz?" diye bağırdı yaralı. "Nesiniz o halde?"

"Söyleyeceğim, sıra bende şimdi, alçak!"

"Aman Tanrım!"

"Ben John Francis de Winter'ım."

"Tanımıyorum sizi" dedi yaralı.

"Bekle, birazdan tanırsın. Ben John Francis de Winter... O kadın da..."

"Evet, o kadın?"

"Annemdi benim!"

Ve cellat, işte o zaman dışarıdan da işitilen o korkunç çığlığı attı.

"Bağışlayın beni! Bağışlayın!" diye mırıldandı. "Tanrı aşkına günahlarımı çıkartın. Papaz olarak bağışlamasanız da evlat olarak bağışlayın."

"Seni bağışlamak mı?" diye bağırdı yalancı keşiş. "Seni bağışlamak, öyle mi? Tanrı bağışlayabilir belki ama ben asla!"

"Merhamet, acıyın bana" diyerek kollarını uzattı ona doğru yaralı.

"Acıma nedir bilmeyene acınmaz. Günahlarınla gebereceksin. Geber ve lanet içinde kal!"

Daha sonra hançerini çıkardı ve bütün gücüyle celladın göğsüne sapladı.

"Al bakalım! Çıkardım günahlarını işte!" dedi.

Dışarıdan uzun bir inilti halinde duyulan ikinci çığlığı da bu sırada koyverdi cellat.

Yatağında doğruldu ve tekrar sırtüstü yuvarlandı. Keşişe gelince, hançerini adamın göğsünden çıkarmadan pencereye koştu, pencereyi açtı, bahçedeki çiçeklerin üstüne atladı, ahıra gitti, katırını aldı, arka kapılardan birinden çıktı, ormandaki ilk ağaç kümesine kadar koştu, burada soyundu, papaz kıyafetini çıkarttı ve çantasındaki yepyeni şövalye kıyafetlerini geçirdi sırtına, ilk posta menziline kadar gidip bir at aldı ve dörtnala Paris'e doğru yollandı.

XXXVI
GRIMAUD KONUŞUYOR

Grimaud, Cellatla baş başa kalmıştı. Hancı yardım aramak amacıyla dışarı koşmuş, karısıysa dua ediyordu.

Cellat güçlükle gözlerini açtı bir süre sonra.

"İmdat!" diye mırıldandı. "İmdat! Tanrım! Tanrım! Şu dünyada bana yaşamam ya da ölmem için yardımcı olacak bir tek dost yok mu?"

Zorlanarak elini göğsüne götürdü ve hançerin kabzasına değdi eli.

"Ah!" diye inledi ansızın her şeyi hatırlayan biri gibi.

Kolu tekrar yatağın üstüne düştü.

"Cesaret" dedi Grimaud, "yardım getirmeye gittiler."

"Siz kimsiniz?" diye sordu gözlerini fal taşı gibi açan yaralı, Grimaud'ya.

"Eski bir tanıdığınız" dedi Grimaud.

"Siz mi?"

Yaralı bu şekilde konuşan adamın yüz hatlarını hatırlamaya çalıştı.

"Hangi koşullarda tanışmıştık peki?" diye sordu.

"Yirmi yıl önce, bir gece. Efendim sizi Béthune'den alıp Armantières'e götürmüştü."

"Tanıdım sizi" dedi cellat, "dört uşaktan birisiniz siz."

"Evet."

"Nereden geliyorsunuz?"

"Buradan geçiyordum, atımı dinlendirmek için mola vermiştim bu handa. Béthune Celladı'nın içeride yaralı olarak yattığını anlatırlarken iki çığlık duydum birden. Birincisinde kalkıp koştuk, ikincisinde de kapıyı kırıp içeri girdik."

"Ya keşiş?" diye sordu cellat. "Keşişi gördünüz mü?" "Hangi keşişi?"

"Benim yanında olan keşişi?"

"Hayır, o yoktu. Pencereden kaçmış galiba. Sizi vuran o mu?"

"Evet" dedi cellat.

Grimaud çıkmak üzere davrandı.

"Ne yapacaksınız?" diye sordu yaralı.

"Peşinden gitmek gerekiyor."

"Dikkatli olun."

"Niye?"

"Öcünü aldı, doğru da yaptı. Tanrı bağışlar beni artık umarım, kefaretim ödendi çünkü artık."

"Anlatsanıza meseleyi" dedi Grimaud.

"Sizin ve efendilerinizin bana öldürttükleri o kadın..."

"Milady mi?"

"Evet Milady, doğru, Milady diyordunuz ona."

"Milady'yle keşişin ne alakası var?"

"Annesiymiş onun."

Grimaud sendeledi ve donuk, aptalca bakışlarla süzdü can çekişen adamı.

"Annesi miymiş?" diye yineledi.

"Evet annesi."

"O zaman sırrı öğrendi."

"Ben onu din adamı sandım ve günah çıkartıyorum diye her şeyi söyledim."

"Sefil!" diye bağırdı Grimaud. Böyle bir itirafın nelere mal olabileceğini yalnızca düşünmek bile kafasını ter içinde bırakmaya yetmişti. "Sefil! Ad vermemişsindir hiç değilse!"

"Tek bir ad bile anmadım çünkü hiçbirinin adını bilmiyordum. Yalnızca annesinin kızlık soyadını biliyordum ve bu adı söyleyince tanıdı annesini ama amcasının da yargıçlar arasında olduğunu biliyor."

Ve bitkin durumda serildi yatağa. Grimaud yardım etmek istedi ona, elini hançerin kabzasına doğru uzattı.

"Dokunmayın!" diye bağırdı yaralı. "Hançeri çekerseniz ölürüm."

Grimaud'nun eli havada kaldı sonra birden alnına vurdu.

"Aman Tanrım! Bu adam ötekilerin adlarını da öğrenirse hali haraptır efendimin."

"Çabuk, çabuk!" dedi yaralı. "Eğer hâlâ yaşıyorsa uyarın onu. Arkadaşlarına da haber verin. Benim ölümüm bu müthiş maceranın sonu olmayacak, inanın buna."

"Nereye gidiyordu?" diye sordu Grimaud.

"Paris'e doğru."

"Kim durdurdu onu."

"Orduya katılmaya giden iki asilzade. Arkadaşı seslenirken işittim birinin adını: Bragelonne Vikontu'ymuş."

"O delikanlı mı getirdi keşişi size?"

"Evet."

Grimaud yukarı doğru baktı.

"Tanrı böyle istemiş demek, öyle değil mi?" dedi.

"Kesinlikle" diye karşılık verdi cellat.

"Asıl ürkütücü olan da bu ya" dedi Grimaud, "kadın da ölümü hak etmişti oysa. Siz de öyle düşünmüyor musunuz?"

"İnsan ölürken, başkalarının günahlarını kendi günahlarının yanında o kadar önemsiz görüyor ki" dedi cellat.

Ve sonra bitkin bir durumda gözlerini yumarak yatağa devrildi.

Grimaud, adama acıdığından onu bırakıp gidemiyor, öte yandan da haberi bir an önce Kont de la Fère'e iletmesi gerektiğini düşünüyordu. Tam bu sırada dışarıdan gelen birtakım sesler duydu. Hancı yanında bir cerrahla içeri girdi.

Bir sürü meraklı da olup bitenleri anlamak için arkalarında birikmişti. Tuhaf olayla ilgili söylentiler yayılmıştı bile.

Cerrah baygın durumda yatan yaralıya yaklaştı.

"Önce hançeri çıkarmak gerekiyor göğsünden" dedi ve başını salladı anlamlı bir tavırla.

Grimaud yaralının biraz önceki kehanetini anımsadı ve başını çevirdi.

Cerrah adamın yeleğini açtı, gömleğini yırttı, adamın göğsü çıplak kaldı.

Daha önce de söylediğimiz gibi hançer kabzasına kadar gömülüydü.

Cerrah kabzasından tuttu hançeri. Çelik çekildikçe gözlerini açan yaralı, insanı dehşete düşüren sabit bakışlarla seyrediyordu çevresini. Hançer tamamen çıkınca, kırmızımtrak bir köpük belirdi yaralının ağzında. Kan fıskiye gibi fışkırıyordu adam soluk aldıkça. Cellat tuhaf bir bakışla son kez süzdü Grimaud'yu, boğuk bir hırıltı çıkardıktan sonra da teslim etti ruhunu.

Grimaud, herkesin tiksintiyle baktığı, yerde duran hançeri aldı, hancıya peşinden gelmesini işaret etti, efendisine layık biçimde eli açık davranarak masrafları ödedi ve atına bindi.

Grimaud hemen Paris'e dönmeyi düşünmüştü önce ama uzun süre geç kalmasının Raoul'ü endişelendirebileceğinden korktu. Raoul'ün bulunduğu yerden iki fersah uzaklıktaydı. Ona on beş dakika içinde ulaşabileceğini, gidip gelmesinin kendisine en fazla bir saat kaybettireceğini hesapladı. Atını dörtnala kaldırdı ve on dakika içinde *Mulet Couronné* Hanı'nın önünde buldu kendini. Mazingarbe'ın tek hanıydı burası.

Hancıyla daha konuşmaya başlar başlamaz, aradıklarının orada olduğunu anladı.

Vikont, Guiche ve eğitmeniyle birlikte bir masanın başında oturuyordu ama sabahki olay nedeniyle iki genç de keyifsizdi. Filozof Mösyö d'Arminges'in şakaları bile güldüremiyordu onları.

Birden kapı açıldı ve Grimaud toz toprak içinde, yaralının kanlarıyla lekelenmiş halde içeri girdi.

"Grimaud, canım Grimaud'm benim!" diye bağırdı Bragelonne. "Nihayet geldin. Kusura bakmayın beyler, Grimaud uşaktan çok dost gibidir benim için."

Ve hemen yanına koştu.

"Kont Hazretleri nasıl?" diye sürdürdü konuşmasını. "Beni arıyor mu biraz da olsa? Ayrıldığımızdan beri gördünüz mü onu? Haydi cevap ver, benim de anlatacak o kadar çok şeyim var ki! Üç gündür o kadar çok şey geçti ki başımızdan! Ne oluyor Grimaud? Nen var böyle? Suratın sapsarı. Bu kan lekeleri ne?"

"Gerçekten üstünüz kanlı" dedi Guiche Kontu da yerinden kalkarak, "yaralı mısınız yoksa?"

"Hayır Mösyö" dedi Grimaud, "benim kanım değil bu."

"Kimin kanı o zaman?" diye sordu Bragelonne Vikontu.

"Handa bıraktığınız ve kucağımda ölen zavallının kanı."

"Kucağında mı öldü? O adam mı? Kim olduğunu biliyor muydun peki?"

"Evet" diye karşılık verdi Grimaud.

"Eski Béthune Celladı'ydı ama o adam."

"Biliyorum."

"Ve sen tanıyordun adamı, öyle mi?"

"Tanıyordum."

"Öldü mü?"

"Öldü."

İki genç bakıştılar.

"Yapacak bir şey yok" dedi Mösyö d'Arminges, "doğa yasası bu. Cellat da olsan ölümden kurtulamıyorsun. Ben onun yarasını görür görmez kötü şeyler düşünmüştüm zaten. Kendisi umutsuzdu, bu nedenle papaz istemişti!"

Papaz sözünü işitince biraz daha sarardı Grimaud.

"Haydi haydi, sofraya!" dedi Mösyö d'Arminges. O dönemin özellikle kendi yaşındaki bütün erkekleri gibi sofra başında duygulanmaya hiç katlanamıyordu.

"Evet Mösyö, haklısınız" dedi Vikont. "Haydi Grimaud, sen de ısmarla yemeğini, emret. İyice bir dinlen, sonra konuşuruz."

"Hayır Mösyö, imkânsız!" dedi Grimaud. "Bir dakika bile duramam ben. Hemen Paris'e dönmem gerekiyor."

"Paris'e dönmem gerekiyor ne demek? Yanlışın var, önce Olivain dönecek Paris'e. Benimle kalacaktın sen."

"Hayır, Olivain kalıyor, ben gidiyorum. Özellikle bunu haber vermek için geldim."

"Bu değişiklik ne amaçla yapılıyor?"

"Söyleyemem."

"Anlat."

"Anlatamam."

"Haydi, bırak şimdi şaka yapmayı!"

"Vikont Hazretleri bilirler ki hiç şaka yapmam ben."

"Evet ama Kont de la Fère sizin benimle kalmanızı, Olivain'in de dönmesini emretmişti. Ben de onun emirlerine uymak zorundayım."

"Bu durumda uymak zorunda değilsiniz Mösyö."

"Yoksa itaatsizlik mi ediyorsunuz?"

"Evet Mösyö, gerekiyor çünkü."

"Direniyor musunuz?"

"Ben gidiyorum, size mutluluk diliyorum Vikont Hazretleri."

Grimaud selam verdi ve kapıya doğru yöneldi. Öfkelenen aynı zamanda da endişelenen Raoul, peşinden koştu ve kolundan yakaladı onu.

"Grimaud!" diye bağırdı Raoul. "Olduğunuz yerde kalın, ben böyle istiyorum."

"O zaman siz benim Kont Hazretleri'nin ölümüne engel olmamamı istiyorsunuz."

Grimaud selam verdi ve çıkmak amacıyla kapıya doğru gitmek istedi.

"Grimaud, dostum" dedi Raoul, "böyle gidemezsiniz, böyle bir endişe içinde bırakıp gidemezsiniz bizi, konuş Grimaud, Tanrı aşkına konuş!"

Ve Raoul sendeleyerek bir koltuğa çöktü.

"Size tek bir şey söyleyebilirim Mösyö çünkü açıklamamı istediğiniz sır bana ait bir sır değil. Siz bir keşişle karşılaştınız değil mi?"

"Evet."

İki genç dehşet içinde birbirlerine baktılar.

"Onu yaralının yanına götürdünüz mü?"

"Evet."

"O zaman kendisini görecek zamanı buldunuz."

"Evet."

"Bir daha görseniz tanıyabilir misiniz peki?"

"Evet, evet! Mutlaka tanırım" diye karşılık verdi Raoul.

"Ben de" dedi Guiche.

"Peki o halde, eğer rastlarsanız, nerede olursa olsun, rastlarsanız, yolda, sokakta, kilisede, sizin bulunduğunuz yerdeyse, ayağınızın altına alın, ezin, hiç acımayın! Bir yılan, bir akrep ezer gibi çiğneyin! Ve ancak geberip gittiğinden emin olunca bırakın. Çünkü bu adam ölmedikçe beş kişinin yaşamından endişe edeceğim ben."

Grimaud daha fazla bir şey söylemeden ve gençlerin de şaşkınlığından yararlanarak dışarı fırladı.

"Evet Sayın Kont!" dedi Bragelonne, Guiche'e dönerek. "Ben bu keşişi yılan gibi görüyorum dememiş miydim size?"

İki dakika geçmeden nal sesleri duyuldu. Vikont pencereye koştu.

Paris yolundaki Grimaud'ydu bu. Şapkasını sallayarak Raoul'ü selamladı ve biraz ilerideki ilk dönemeçte kayboldu.

Grimaud iki şey düşündü yol boyunca: Birincisi atının bu hıza on fersahtan daha fazla dayanamayacağı.

İkincisiyse parasız olduğu.

Grimaud az konuşur ama düş gücünü çok çalıştırırdı.

İlk menzilde atını sattı ve eline geçen parayla posta arabasına bindi.

XXXVII
SAVAŞ AREFESİNDE

Raoul, daldığı karanlık düşüncelerden, biraz önce anlattığımız olayın geçtiği odaya giren hancının sesiyle kurtardı kendini. Adam avazı çıktığı kadar bağırıyordu:

"İspanyollar, İspanyollar!"

Ses, başka bir şeyle ilgilenmeye olanak vermeyecek kadar uyarıcıydı. İki genç biraz bilgi aldılar ve düşmanın gerçekten Houdin ve Béthune üzerinden geldiğini öğrendiler.

Mösyö d'Arminges, dinlenen atların hemen yola çıkmak üzere hazır-

lanmaları emrini verdi, bu arada iki genç de hanın çevreyi en iyi gören, en yüksek yerine çıktılar, Marsin ve Lens tarafında, hareket halinde çok kalabalık piyade ve süvari birlikleri gördüler. Ama bu sefer gördükleri çeteciler değil, orduydu.

Bu koşullarda Mösyö d'Arminges'in öğütlerini yerine getirmek ve kaçmaktan başka yol kalmıyordu.

Gençler hızla aşağı indiler. Mösyö d'Arminges çoktan binmişti atına. Olivain gençlerin atlarını tutuyor, Guiche'in uşaklarıysa satın aldıkları bir ata bindirdikleri İspanyol tutsağı bir an gözden kaçırmıyorlardı. Ellerini de bağlamışlardı adamın önlem olarak.

Küçük birlik Prens'i bulacaklarını ümit ettiği Cambrin Yolu'na doğru dörtnala yola çıktı. Ama Prens'in orada durmadığını ve La Bassée'ye doğru çekildiğini anladılar. Çünkü Prens, yanlış bir istihbarat sonucu düşmanın Lys'ten Estaire'e doğru geçmesini bekliyordu.

Gerçekten de doğru olmayan bu bilgiye güvenen Prens, birliklerini Béthune'den çekmiş, bütün gücünü Vieille Chapelle ile Laventhie arasına toplamıştı. Mareşal Grammont'la çıktığı, cephe boyundaki keşiften yeni dönmüş, yemek yemek üzere masaya geçmiş, her birine ayrı görevler verdiği subaylarından bilgi alıyordu. Ne var ki hiçbir subay olumlu bilgi verecek durumda değildi. Düşman ordusu kırk sekiz saatten beri ortadan kaybolmuş, uçup gitmişti sanki.

Eğer bir düşman ordusu, özellikle tamamen ortadan kaybolmuşsa, bu demektir ki çok yakınlardadır ve tehlikeli olacaktır. Bu yüzden Prens her zamankinin aksine, öfkeli ve kuşkuluydu. Bu sırada içeri giren bir nöbetçi subayı, Mareşal Grammont'la konuşmak isteyen birinin beklediğini haber verdi.

Grammont bakışlarıyla Prens'ten izin alıp çıktı.

Prens de bakışlarıyla izledi Dük'ü ve kapıda kaldı bakışları. Rahatsız etmekten çekindikleri için kimse konuşmaya cesaret edemiyordu.

Birden boğuk bir ses yükseldi uzaklarda bir yerde. Prens, elini sesin geldiği yöne doğru uzattı ve kafasını kaldırdı sert bir tavırla. Bildik bir sesti bu, top sesiydi.

Aynı anda herkes fırladı, kapı da açıldı bu sırada.

"Monsenyör" dedi gülümseyerek Mareşal Grammont. "Altesleri, oğlum Guiche Kontu ve arkadaşı Bragelonne Vikontu'nun, bizim bulamadığımız ama kendilerinin bulduğu düşmanın durumuyla ilgili olarak anlatacaklarını dinlemek isterler mi?"

"Ne demek!" dedi heyecanla Prens. "İstemem mi hiç? Hemen gelsinler."

Mareşal iki genci itti ve gençler kendilerini Prens'in karşısında buldular.

"Anlatın beyler" dedi Prens gençleri selamlarken. "Önce şu haberleri verin, sonra gereken biçimde tanışırız. Çünkü şu durumda, her şeyden önce bilinmesi gereken, düşmanın nerede olduğu ve ne yaptığıdır."

Doğal olarak, konuşmak Guiche Kontu'nun hakkıydı. İki gencin hem yaşça büyük olanıydı hem de babası Prens'e takdim etmişti onu. Ayrıca Kont, Bragelonne'un ilk kez gördüğü Prens'i uzun süredir tanıyordu.

Bunun üzerine Kont, Mazingarbe Hanı'ndan gördüklerini anlattı Prense.

Bu sırada Raoul, Rocroy, Fribourg ve Nordlingen savaşlarıyla daha şimdiden ünlenen genç generali inceliyordu.

Louis de Bourbon, babası Henri de Bourbon'un ölümünden sonra çağın geleneklerine göre yalnızca Mösyö Prens diye hitap edilen Prens Condé, olsa olsa yirmi altı, yirmi yedi yaşında, kartal bakışlı, Dante'nin deyimiyle *agl'occhi grifani,* kanca burunlu, saçları dalgalı ve bukleli, orta boylu ama sağlam yapılı, görünüşte bir askerde olması gereken bütün yeteneklere sahip, yani gördüğünü bir bakışta kavrayan, çabuk karar veren, üstün zekâlı bir gençti. Öte yandan bu yetenekleri onun zarif ve esprili biri olarak tanınmasına da engel değildi. Böylelikle yeni taktikleriyle yalnızca savaş yöntemlerinde devrim yapmakla kalmıyor ayrıca doğal lideri gibi göründüğü Saraylı gençler arasında da Paris'teki devrimin öncülüğünü yapıyordu. İçlerinde Bassompierre, Bellegarde ve Angouleme Dükü'nün de bulunduğu, Saray'ın eski kibar soylularının aksine gençlere de küçük efendiler deniyordu.

Guiche'in konuşmasını dinleyen ve top sesinin geldiği tarafa bakan Prens her şeyi kavrayıvermişti bir anda. Düşman Lys'i, büyük olasılıkla Saint Venant'da geçtikten sonra Lens üstüne yürüyordu ve bu kenti ele geçirmekteki amacı, Fransız ordusunu Fransa topraklarından ayırmaktı. Arada sırada öteki topların seslerini bastıran bu sağır edici top sesi de İspanyol ve Lorrain toplarına karşılık veren o büyük çaplı toplardandı.

Bu birliğin gücü ne kadardı peki? Oyalama işlevi gören bir birlik miydi? Ordunun bütünü müydü yoksa?

Prens'in cevap almak istediği esas soru buydu ve bu soruya Guiche'in yanıt vermesi imkânsızdı.

Oysa en önemli sorun buydu ve Prens sorusunun karşılığında doğru, kesin, olumlu bir yanıt bekliyordu.

Ve Bragelonne Vikontu tam bu sırada yendi içindeki utangaçlığı, Prens'in karşısında, gerçek kişiliğini bir yana bıraktı ve kendisine doğru yaklaştı.

"Monsenyör, kendilerini bu konuda belki de kararsızlıktan kurtarabilecek bir şeyler söylememe izin verirler mi acaba?" dedi.

Ansızın dönen Prens tepeden tırnağa süzdü Raoul'ü. Onun on beş yaşlarında bir çocuk olduğunu fark edince gülümsedi.

"Gayet tabii, Mösyö" diyerek karşılık verdi sesini yumuşatarak ve bir kadınla konuşuyormuş gibi tatlılaştırarak, "konuşun lütfen."

"Monsenyör" dedi, kıpkırmızı kesilen Bragelonne, "Monsenyör, İspanyol tutsağı sorguya çekebilir."

"Nasıl? İspanyol tutsak mı getirdiniz bir de?" diye bağırdı Prens.

"Evet Monsenyör."

"Doğru ya" dedi Guiche, "ben unutmuştum onu."

"Çok doğal" dedi gülümseyerek Vikont, "çünkü onu siz tutsak almıştınız Kont Hazretleri."

Yaşlı Mareşal, oğlunu övdüğü için Bragelonne'a minnet duygularıyla bakarken Prens şöyle diyordu:

"Delikanlı haklı, hemen buraya getirin İspanyol'u!"

Bu sırada Prens, Guiche'i bir köşeye çekip İspanyol'u nasıl tutsak aldığını ve yanındakinin kim olduğunu sordu.

"Mösyö" diyerek Raoul'ün yanına dönen Prens, "kız kardeşim Madam Longueville'den bir tavsiye mektubu getirdiğinizi biliyorum" diye bir açıklama yaptı, "ama bana uygun bir öğüt vererek kendinizi bizzat tanıtmayı tercih ettiniz."

"Monsenyör" dedi Bragelonne kıpkırmızı bir yüzle, "Altes'i, Kont'la sohbet ettiği sırada rahatsız etmek istemedim. Alın işte mektup."

"Peki" dedi Prens, "sonra verirsiniz. Bakın, tutsak geldi. Acele işleri düşünelim önce."

Gerçekten getiriyorlardı çeteciyi. O dönemde var olan ve para karşılığı canlarını bile satmaktan çekinmeyen hile ve yağmacılık içinde büyümüş *condottieri*'lerden biriydi bu. Tutsak alınalı beri ağzından tek sözcük çıkmamıştı. Bu yüzden onu yakalayanlar da onun hangi ulustan olduğunu bilmiyorlardı.

Prens müthiş bir kuşku içinde baktı adama.

"Hangi ulustansın?" diye sordu.

Yabancı bir dilde bir şeyler mırıldandı adam.

"Aa! İspanyol galiba. Grammont, İspanyolca biliyor musunuz?"

"Çok az Monsenyör."

"Ben hiç bilmem" dedi gülerek Prens. Daha sonra çevresindekilere döndü ve şöyle dedi: "Beyler, içinizde İspanyolca bilen ve bana yardım edebilecek biri var mı?"

"Ben varım efendim" dedi Vikont.

"Öyle mi? İspanyolca biliyor musunuz siz?"

"Altes'in bu işle ilgili emirlerini yerine getirebilecek kadar bildiğimi sanıyorum."

O ana kadar olup bitenlerden hiçbir şey anlamıyormuş gibi duran İspanyol tutsak tek bir kelime etmemişti henüz.

"Monsenyör size hangi ulustan olduğunuzu sordu" dedi delikanlı duru bir Kastilya ağzıyla.

"*Ich bin ein Deutscher*" diye karşılık verdi tutsak.

"Ne diyor bu şeytan?" diye karşılık verdi Prens. "Gene ne saçmaladı?"

"Almanım diyor Monsenyör" diye sürdürdü konuşmasını Vikont, "ama bence yalan çünkü şivesi çok bozuk, rezalet."

"Siz Almanca da biliyor musunuz?" diye sordu Prens.

"Evet efendim" dedi Bragelonne.

"Almanca konuşarak bir tutsağı sorgulayabilir misiniz yani?"

"Evet efendim."

"Sorun o halde!"

Raoul sorgulamaya başladı ve az sonra haklı olduğu meydana çıktı. Tutsak, Vikont'un söylediklerini ya anlamıyor ya da anlamazlıktan geliyordu. O da Felemenkçe ve Alsace şivesi karışımı bu yanıtlardan pek bir şey çıkaramıyordu ama tutsağın ciddi bir sorgulamayı engellemek amacıyla gösterdiği bu çabalar arasında Raoul adamın ana dilini çözmüştü.

"Non siete spagnuolo" dedi. *"Non siete tedesco, siete italiano."*

Tutsak irkilerek dudaklarını ısırdı.

"Hah! Şimdi çok iyi anladım" dedi Prens Condé. "İtalyan olduğuna göre ben devam edebilirim sorguya. Teşekkürler Vikont, şu andan itibaren çevirmenim olarak yanıma alıyorum sizi."

Ne var ki tutsak ne İtalyanca ne de herhangi başka bir dilde cevap vermek niyetinde değildi. Bütün derdi sorgulamayı geçiştirmekti. Hiçbir şey bilmediğini, ordunun kaç kişilik olduğundan, söz konusu orduya kimin komuta ettiğinden, ordunun ne tarafa gittiğinden haberi olmadığını söyledi.

"Peki" dedi Prens, "siz bu adamı soygun yaparken, cinayet işlerken yakaladınız. Bilgi verseydi yaşamını bağışlardık. Konuşmadığına göre, kurşuna dizilecek, götürün!"

Adam sapsarı kesildi. Kendisini getiren iki asker kollarına girdiler, yaka paça kapıya doğru sürüklediler. Mareşal Grammont'a doğru dönen Prens'se verdiği emri unutmuş gibiydi. Kapının ağzında durdu tutsak. Aldıkları emri yerine getirmekten başka bir düşünceleri olmayan askerler de zorla götürmek istediler adamı."

"Bir dakika" dedi adam Fransızca olarak, "konuşacağım efendim."

"Hah hah, hah! Ben işin bu noktaya geleceğini biliyordum" dedi Prens, "insanları konuşturmak için müthiş buluşlarım vardır. Bakın gençler, siz de komutan olduğunuzda yararlanın bundan."

"Ama Altes canımı bağışlayacaklarına dair söz verirlerse" dedi tutsak.

"Söz" dedi Prens.

"Sorun o halde Monsenyör."

"Ordu Lys'i nereden geçti?"

"Saint Venant'la Aire arasından."

"Kim yönetiyor orduyu?"

"Fuonsaldagna Kontu. General Beck ve bizzat Arşidük."

"Kaç asker var?"

"On sekiz bin asker var, ayrıca otuz altı top bulunuyor orduda."

"Nereye doğru ilerliyorlar?"

"Lens'e doğru."

"Gördünüz mü beyler?" dedi Prens muzaffer bir tavırla orada bulunanlara doğru dönüp.

"Evet Monsenyör" diye karşılık verdi Mareşal, "insan zekâsının önceden kestirebileceği her şeyi söylediniz."

"Le Plessis Bellière'i, Villequier'yi, d'Erlac'ı düşünün" dedi Prens. "Lys'in öbür tarafında toplanan bütün birlikleri ve bu gece harekete geçmek üzere hazır bekleyen askerleri düşünün. Büyük bir ihtimalle saldırıya geçiyoruz."

"Ama Monsenyör" dedi Mareşal Grammont, "bütün askerlerimizi seferber etsek bile on üç bin asker çıkarabiliyoruz ancak, biliyorsunuz bunu."

"Sayın Mareşal" dedi kendine özgü o güzel bakışlarıyla Prens, "büyük savaşları büyük ordular kazanır."

Daha sonra tutsağa döndü.

"Götürün onu ve gözden kaçırmayın. Yaşamı vereceği bilgilerin doğruluğuna bağlı. Verdiği bilgiler doğru çıkarsa özgürlüğüne kavuşacak, yalan söylemişse hemen kurşuna dizersiniz."

Alıp götürdüler tutsağı.

"Kont Guiche" diye sürdürdü konuşmasını Prens, "epeydir babanızı görmediniz, siz bir süre görüşün kendisiyle." Sonra Mösyö Raoul'e hitap etti: "Kendinizi çok yorgun hissetmiyorsanız benimle gelin."

"Siz emrettikten sonra, dünyanın öbür ucuna kadar gelirim peşinizden" dedi Vikont. Hayran olduğu bu genç komutana karşı duyduğu yakınlığı heyecanlı ve içten bir üslupla dile getiriyordu.

Prens gülümsedi. Dalkavuk insanları hiç sevmezdi ama içten yapılan iltifatlara bayılırdı.

"Mösyö, görüyorum ki öğüt vermekte üstünüze yok ama işe gelince nasıl olduğunuzu yarın anlayacağız" dedi.

"Peki ben Monsenyör, ben ne yapacağım?" diye sordu Mareşal.

"Siz, gelen birlikleri karşılamak üzere kalın. Ya kendim gelip alırım onları ya da nereye sevk edileceğini bildirecek bir haberci gönderirim size. Refakatçi olarak iyi donatılmış yirmi muhafız yeter bana."

"Az galiba" dedi Mareşal.

"Yeterli" dedi Prens. "Mösyö Bragelonne, atınız iyi midir?"

"Atım bu sabah öldü Monsenyör, uşağımın atını kullanıyorum."

"Ahıra gidin ve beğendiğiniz bir atı seçin. Çekingenliğe gerek yok, beğendiğiniz hayvanı alabilirsiniz. Bu akşam belki ama yarın kesinlikle bir at gerekecek size."

Vikont ikiletmedi emri. Üstleriyle konuşurken, hele bu üst bir Prens'se, tartışmadan ve gecikmeden emirlere uymanın en önemli nezaket kuralı olduğunu çok iyi biliyordu. Ahıra gitti, kula bir Endülüs atı beğendi, hayvanı eyerledi, dizginlerini bağladı –Athos tehlikeli durumlarda bu işi kimseye bırakmaması gerektiğini sıkı sıkı tembihlemişti–, daha sonra Prens'in yanına döndü. Prens de ata binmek üzereydi bu sırada.

"Mösyö" dedi Vikont'a, "şimdi, getirdiğiniz mektubu verebilir misiniz bana?"

Bragelonne mektubu uzattı Prens'e.

"Yanımdan ayrılmayın Mösyö" dedi Prens.

Prens atını mahmuzladı, ellerinin serbest kalmasını istediği zamanlarda yaptığı gibi, dizginini eyerinin ön kaşına taktı, yanı başında Bragelonne Vikontu, arkasında küçük muhafız birliği, Lens Yolu'na girdi. Aynı anda çeşitli yönlere dağılmış birliklere haber vermekle görevlendirilmiş haberciler de zıt yönlere doğru dörtnala at koşturmaya başlamıştı.

Atını süren Prens bir yandan da mektubu okuyordu.

"Mösyö" dedi az sonra, "sizinle ilgili çok iyi şeyler söylüyorlar. Ben tek bir şey ekleyebilirim bunlara, az önce görüp işittiklerimden sonra az bile yazmışlar."

Vikont saygıyla eğildi.

Küçük birlik Lens'e yaklaştıkça, topların gürlemeleri de yakınlaşıyordu. Prens'in gözleri yırtıcı bir kuşun deliciliğiyle seslerin geldiği yöne doğru dikilmişti. Bu bakışlar önünde uzayıp giden ve ufku örten ağaç perdeyi aşıyordu sanki.

Prens'in burun delikleri ara sıra barut kokusu almak istercesine genişleyip açılıyor, o da tıpkı atı gibi soluyordu.

Nihayet top sesleri o kadar yakından gelmeye başladı ki, savaş alanından en çok bir fersah uzakta olduklarını anladılar. Gerçekten bir dönemeci aşar aşmaz, Annay Köyü çıktı karşılarına.

Büyük bir şaşkınlık içindeydi köylüler. İspanyolların vahşeti hakkında söylenenler onların kulaklarına kadar ulaşmıştı ve herkes dehşete düşüyordu bu söylentilerden. Kadınlar çoktan eşyalarını toplayıp Vitry'ye doğru çekilmiş ve erkekleri yalnız bırakmıştı.

Prens'i görür görmez, koşarak yaklaştılar. İçlerinden biri tanımıştı Prens'i.

"Ah Monsenyör!" dedi. "Şu şerefsiz İspanyollar'la, soyguncu Lorrainliler'i kovmaya geldiniz herhalde!"

"Evet" dedi Prens, "ama kılavuzluk edeceksin bana."

"Memnuniyetle Monsenyör. Altes, kendilerini nereye götürmemi isterler acaba?"

"Lens ve çevresini görebileceğim yüksek bir yere."

"Bu isteğinizi yerine getirebilirim."

"Sana güvenebilirim, sen şerefli bir Fransızsın, değil mi?"

"Efendim, ben Rocroy'nın eski askerlerindenim."

"Al bakalım öyleyse" diyerek kesesini uzattı adama, "bu da Rocroy için olsun. Şimdi söyle bakalım, oraya atla mı gitmek istersin, yaya mı?"

"Yaya. Ben her zaman piyadeydim. Ayrıca Prens Hazretleriyle öyle yollardan geçeceğiz ki, kendilerinin de attan inmeleri gerekecek."

"Haydi o zaman!" dedi Prens. "Vakit kaybetmeyelim."

Köylü koşarak Prens'in atının önüne düştü. Köyden biraz uzaklaşmışlardı ki hoş bir vadinin içinde kaybolan küçük bir yola saptılar. Yarım fersah kadar ağaçlarla örtülü bir yolda ilerlediler. Top sesleri o kadar yaklaşmıştı ki, güllelerin ıslık çalarak üstlerinden geçeceklerini sanıyorlardı. Nihayet yoldan ayrılıp dağın yamacına doğru çıkan bir patikayı fark ettiler. Köylü kendisini izlemelerini söyleyerek bu patikaya girdi. Prens atından indi ve Vikont'la bir muhafıza kendilerini izlemelerini işaret ederek köylünün peşine düştü. Ötekilere de dikkatli olmalarını ve kendilerini beklemelerini tembihledi. Birlikte patikayı tırmanmaya başladılar.

On dakika sonra eski bir şatonun kalıntılarının yakınlarındaydılar. Kalıntılar çevreyi kuş bakışı gören bir tepenin doruğundaydı. Yaklaşık çeyrek fersahlık bir mesafede Lens ve önünde de düşman ordusu görülüyordu.

Prens, Lens'den Vimy'ye kadar uzanan alanı taradı gözleriyle. Fransa'yı ikinci kez istiladan kurtaracak olan ertesi günkü savaşın planı oluştu kafasında. Kalemini aldı, defterinden bir yaprak kopardı ve yazmaya başladı:

Aziz dostum Mareşal,

Bir saat içinde Lens düşmanın eline geçecek. Birliklerinizle bana katılın hemen. Bütün orduyu getirin yanınızda. Ben birlikleri mevziye sokmak üzere Vendin'de olacağım. Yarın düşmanı yenmiş ve Lens'i geri almış olacağız.

Sonra Raoul'e döndü.

"Haydi bakalım" dedi, "hemen dörtnala yola çıkın ve bu mektubu Mösyö Grammont'a ulaştırın."

Raoul saygıyla eğildi, mektubu aldı, dağdan aşağı indi hızla, atına atladı ve tozu dumana katarak gözden kayboldu.

On beş dakika sonra Mareşal'in yanındaydı.

Birliklerin bir bölümü çoktan gelmişti, ötekilerse her an gelebilirdi.

Mareşal Grammont elindeki bütün süvari ve piyade gücünü ileri sürdü ve Vendin'e doğru ilerledi. Kalanları alıp gelmesi için de Châtillon Dükü'nü geride bıraktı.

Topçu birlikleri hemen yola çıkmaya hazır olduklarından yürüyüşe geçtiler.

Mareşal randevu yerine geldiğinde akşamın yedisi olmuştu. Prens onu bekliyordu. Önceden de tahmin ettiği gibi Lens, Raoul'ün yola çıkmasından kısa süre önce düşmanın eline geçmişti. Top seslerinin duyulmaması da doğruluyordu bunu.

Ortalığın iyice kararmasını beklediler. Prens'in yönetimindeki birlikler karanlık bastırdıkça teker teker mevzilerine giriyordu. Bütün birlikler kesinlikle borazan ve trampet çalmama emri almıştı.

Gece saat dokuzda göz gözü görmüyordu artık.

Ama her şeye rağmen batıda hafif bir ışık ovayı aydınlatıyordu. Prens'in komutasında yavaşça yürüyüşe geçildi.

Annay'in öte tarafında Lens'i gördü askerler. Bazı evler alev alev yanıyordu. Baskınla ele geçirilen bir kentten gelen uğultulu sesler askerlerin kulaklarına kadar ulaşıyordu çok uzaklardan.

Prens mevzileri teker teker gösterdi: Mareşal Grammont soldaki uç kanadı tutacak ve sırtını Méricourt'a verecekti, ortadaki kuvvetler Châtillon Dükü'nün komutasındaydı, sağ kanattaki Prens'se Annay önündeydi.

Ertesi günkü savaş emirleri, bir gece önce düzenlenmiş mevzilere bütünüyle uygun düşüyordu. Herkes, sabah uyandığında, kendisini başka bir manevraya gerek kalmadan bulunması gereken yerde bulacaktı.

Harekât büyük bir sessizlik ve titizlikle gerçekleştirildi. Saat onda bütün birlikler mevzilerindeydiler. On buçukta Prens mevzileri dolaşarak savaşta uygulanacak komutları verdi.

Komutanlara, askerlerine çok sıkı biçimde uygulatmaları gereken üç şey tavsiye edilmişti: Birincisi birliklerin yürüyüşlerine olabildiğince özen gösterilecekti. Böylelikle piyade ve süvari aynı hatta bulunacak, herkesin aralarındaki mesafeye uymaları sağlanmış olacaktı.

İkincisi saldırıya kesinlikle hep birlikte geçilecekti.

Üçüncüsüyse, ilk ateşi düşmanın açmasını beklemekti.

Prens, Guiche'i babasının yanına verdi, Raoul'ü de kendi yanına aldı. Ama iki genç o geceyi birlikte geçirmek istediler ve gerekli izni de aldılar bunun için.

Onlar için Mareşal'in çadırının yanında bir çadır kuruldu. Yorucu bir gün geçirmişlerdi ama ikisinin de uykuları yoktu.

Kaldı ki savaş öncesi saatler, eski ve deneyimli askerler için bile çok zor geçer. Böylesine korkunç bir manzarayla ilk kez karşılaşacak olan iki genç çok heyecanlıydılar tabii ki.

Savaşın hemen öncesinde insan, o ana kadar hiç düşünmediği binlerce şeyi düşünebilir. En uzak oldukları sanılan kimseler dost, dostlar da kardeş kabul edilir.

Söylemeye bile gerek yoktur ki insanın yüreğinin derinliklerinde çok tatlı bir duygu varsa eğer, bu duygu doğal olarak coşkunun doruğuna erişir.

İşte gençlerin de yüreklerinde böyle bir duygu olmalıydı ki bir süre sonra ikisi de çadırın birer köşesine çekilip, dizlerinin üstünde mektup yazmaya koyuldular.

Mektup yazma işi epey uzun sürdü. Dört sayfa sık ve ince harflerle süslendi. Gençler arada bir gülümseyerek birbirlerine bakıyorlardı. Hiç konuşmadan anlaşabiliyorlardı. Bu iki yakışıklı ve sempatik genç konuşmadan anlaşmak için yaratılmışlardı sanki.

Mektuplar bitince içiçe iki zarf içine kondu. Dolayısıyla ancak iki zarf yırtıldığında anlaşılabilecekti mektubun kime gönderildiği. Sonra birbirlerine yaklaştılar, zarfları değiştirdiler gülümseyerek.

"Başıma bir şey gelirse" dedi Raoul.

"Eğer savaşta ölürsem" dedi Guiche.

"Merak etmeyin" dedi her ikisi de.

Sonra kucaklaştılar. Pelerinlerine sarındılar ve yalnızca kuşlara, çiçeklere ve çocuklara özgü, diri ve güzel bir uykuya daldılar.

XXXVIII
ESKİ GÜNLERİ HATIRLATAN BİR YEMEK

Eski silahşörlerin ikinci toplantısı birincisi gibi gösterişli ve karşılıklı tehditlerle dolu olarak geçmedi. Athos her zamanki güçlü mantığıyla toplantı için en iyi yerin sofrabaşı olacağını düşünmüştü. Arkadaşlarının onun ciddiliğine ve ağırbaşlılığına bakıp *Pomme de Pin ya da Parpaillot*'da yemeğe davet etme cesaretini bir türlü gösteremedikleri bir anda ilk davranan Athos oldu ve zengin bir sofra başında toplanmayı önerdi. Ona göre böy-

le bir mekânda herkes rahat ve istediği gibi davranacak ve bir dönemin birbirlerinden hiç ayrılmayan, yedikleri içtikleri ayrı gitmeyen arkadaşları olarak yaşadıkları günlere geri döneceklerdi.

Hepsi büyük bir sevinçle karşıladı bu öneriyi ama özellikle gençlik günlerinin neşeli ve keyifli anlarını bir türlü unutamayan d'Artagnan, tekrar o günlere kavuşmanın heyecanıyla kendinden geçti. Epey uzun bir süredir yetersiz eğlencelerle oyalanmak zorunda kalmıştı. Doyurmayan bir otlak diyordu buna. Porthos da Baron olmadan önce Athos ve Aramis gibi zarif insanları incelemek ve onlardan bir şeyler öğrenebilmek için can atıyordu. Aramis, d'Artagnan ve Porthos'tan Saray'la ilgili son haberleri alacağından seviniyor, ayrıca eski dostlukları yeniden yaşamının heyecanını hissediyordu.

Athos'a gelince, onun hiçbir çıkar beklediği yoktu, bu toplantıya yalnızca alçakgönüllülük ve saf bir dostluk duygusuyla katılmıştı.

Böylece herkesin onay vermesiyle, yemekli toplantının Monnaie Sokağındaki ünlü *Ermitage* lokantasında yapılması kararlaştırıldı. İlk yemek için de bir sonraki Çarşamba gününün akşamı, saat sekizde bir araya gelme düşüncesi kabul edildi.

Gerçekten o gün kararlaştırılan saatte dört arkadaş, her biri bulunduğu yerden kalkıp lokantaya gitti. Porthos yeni bir at denemişti. D'Artagnan, Louvre Sarayı'nda nöbetteydi, oradan geliyordu. Aramis, semtindeki manastırlardan birini ziyaret etmişti randevuya gitmeden önce. Athos'sa yeni yerleşmiş olduğu Guénégaud Sokağındaki evinden çıkıp gitmişti randevu yerine. Böylece Pont Neuf'ten, Roule Sokağından, Fossés Saint Germain l'Auxerrois Sokağından ve Béthisy Sokağından çıkıp gelen Athos, Porthos, d'Artagnan ve Aramis aynı anda *Ermitage*'da bulunmalarına şaşırdılar.

Herkesin toplantıya tam zamanında yetişebilmek için aşırı bir çaba ve özen göstermiş olması yüzünden dört arkadaş arasındaki ilk konuşmalar epey sıkıcı geçti. Hatta yemeğin biraz gergin bir hava içinde başladığını söylemek bile mümkündü. D'Artagnan gülmek için çaba harcıyor, Athos zorla içki içiyor, Aramis'in ağzından kerpetenle laf alınabiliyor, Porthos'sa konuşmamak için zorluyordu kendisini. Durumu fark eden Athos ortamı yumuşatmak amacıyla dört şişe şarap söyledi.

Athos'un her zamanki sakin tavrıyla içki ısmarlamasın dan sonra Gaskonyalı'nın yüzü yumuşadı, Porthos da gülümsemeye başladı.

Aramis şaşkınlık içindeydi çünkü Athos'un artık, yalnızca hiç içmemekle kalmayıp, şaraptan nefret ettiğini de biliyordu.

Bir de Athos'un bardağını iyice doldurup, eskiden olduğu gibi üst üste

yuvarlamaya başladığını görünce şaşkınlığı bir kat daha arttı. D'Artagnan da doldurdu bardağını ve bir dikişte bitirdi içkisini. Porthos ve Aramis kadeh tokuşturdular. Hepsi bir anda bitirmişlerdi içkilerini. Dördünün de kafalarındaki düşünceleri bir an önce boşaltmak istedikleri belli oluyordu.

Bu çok etkili çare içlerindeki son kuşku kırıntılarını da alıp götürmüştü. Dört arkadaş birbirlerinin sözlerine, konuşmalarına hiç dikkat etmeden hep bir ağızdan ve yüksek sesle konuşmaya başlamışlardı. Sevdikleri yiyeceklere rahat rahat uzatıyorlardı ellerini. Ve biraz sonra da Aramis yeleğinin iki düğmesini açtı, görülmemiş bir şeydi bu. Ondan cesaret alan Porthos da çözdü yeleğinin düğmelerini.

İlk sohbet konusu, savaşlar, kat edilen uzun yollar, vuruşmalar oldu. Derken laf döndü dolaştı ve artık Büyük Kardinal diye tanınan kişiye karşı yürütülen sessiz savaşa geldi.

"Bana sorarsanız" dedi sonunda Aramis gülerek, "ölülerle ilgili olarak yeterince övücü sözler ettik. Şimdi biraz da yaşayan insanlardan konuşsak, nasıl olur? Sözgelimi ben biraz Mazarin'le ilgili dedikodu yapmak isterdim, izin verirseniz!"

"Tabii" dedi bir kahkaha atarak d'Artagnan, "tabii buyurun! Anlatın, beğenirsem ben de alkışlarım."

"Mazarin'in dostluk kurmaya çalıştığı büyük prenslerden biri, kendisinden, dostluğuna karşı ileri süreceği şartları bildirmesini isteyen bir mektup almış" diye başladı konuşmaya Aramis. "Sonradan görme birisiyle ilişki kurmak istemeyen Prens de bir liste hazırlayıp göndermiş. Ama istemeye istemeye, kendine rağmen yapmış bu listeyi. Listede Kardinal Mazarin'in hiç hoşuna gitmeyen üç koşul varmış. Bunun üzerine Mazarin, Prens'e bu koşullardan vazgeçmesi için on bin *écu* teklif etmiş."

"Oh! Oh! Oh!" dedi üçü birden. "Pahalı değilmiş ve herhalde Prens'in bu teklifi hemen kabul edeceğinden hiç şüphelenmemiştir. Ne yapmış Prens?"

"Prens hemen Kardinal'e elli bin lira göndermiş ve bir daha kendisine mektup falan yazmamasını istemiş, kendisiyle bir daha hiç konuşmamaya razı olursa ayrıca yirmi bin lira daha göndereceğini vaat etmiş."

"Mazarin ne yapmış peki?"

"Kızmış mı?" diye sordu Athos.

"Haberciyi dövdürmüş mü?" dedi Porthos.

"Almış mı parayı yoksa?" dedi d'Artagnan.

"Bildiniz d'Artagnan!" diye karşılık verdi Aramis.

Ve hepsi aynı anda kahkahalarla öyle bir güldüler ki, hancı bir şey isteyip istemediklerini öğrenmek üzere yukarı çıktı.

Adam kavga ettiklerini sanmıştı onların.

Sonunda yatıştılar.

"Acaba ben de biraz Mösyö Beaufort'u çekiştirebilir miyim?" diye sordu d'Artagnan. "Doğrusu çok istiyorum böyle bir şeyi."

"Peki" dedi Aramis. Geri adım atmayı kesinlikle tanımayan ince Gaskonyalı zekâsının inatçılığını çok iyi bilirdi.

"Ya siz Athos?" diye sordu d'Artagnan.

"Yemin ederim ki" dedi Athos, "eğer anlattıklarınız gerçekten gülünecek şeyler ise, canı gönülden kahkaha atacağız hepimiz!"

"Peki o zaman başlıyorum" dedi d'Artagnan. "Mösyö Beaufort bir gün Prens'in bir dostuyla sohbet ederken Mazarin'le Parlamento arasındaki ilk çatışmalardan birine getirmiş sözü. Prens bu sohbette bir gün Mösyö Chavigny'yle nasıl anlaşmazlığa düştüğünü ve Chavigny'nin yeni Kardinal'e bağlılığını görünce, adamcağızı nasıl *patakladığını* anlatmış. Mösyö Beaufort'un ne kadar geveze olduğunu çok iyi bilen bu dost hiç şaşırmamış duruma, koşup her şeyi anlatmış Prens'e. Dedikodu her yere yayılmış. Ve herkes Chavigny'ye cephe almaya başlamış. Adam bu olumsuz tavrın nedenini öğrenmeye çalışmış. Ama hiç kimse yüzüne karşı bir şey söyleme cesaretini gösteremiyormuş. Sonunda biri göstermiş bu cesareti ve kendisi de Prens olduğu halde Mösyö Beaufort tarafından pataklanmaya nasıl pabuç bıraktığına çok şaşırdıklarını söylemiş.

'Peki Prens'in beni *patakladığını* kim söyledi?' diye sormuş Chavigny.

'Bizzat Prens' diye karşılık vermiş bu dost da.

Bunun üzerine söylentilerin kaynağına inmişler, Prens'in bu konuşmayı yaptığı kişiyi bulmuşlar, o da gerçekleri dile getireceğine dair şerefi üstüne söz vermiş ve aynı şeyi yinelemiş.

Mösyö Chavigny hiçbir şey anlayamadığı bu hakaret karşısında umutsuzluğa kapılmış ve yakın çevresine, böyle bir hakareti yiyip yutmaktansa, ölmeye razı olacağını belirtmiş. Prens'e iki adam gönderip 'gerçekten Mösyö Chavigny'yi patakladım' deyip demediğini öğrenmek istemiş.

'Dedim, gene de diyorum' diye karşılık vermiş Prens. 'Gerçek bu.'

'Monsenyör' demiş o zaman Chavigny'nin adamlarından biri, 'o halde müsadenizle, bir asilzadeye indirilen darbelerin bunlara hedef olan kadar, indireni de küçülttüğünü belirtmek isterim. Kral XIII. Louis sırf rahatça dövme zevkini tatmin etmek için beyefendi oda uşağı kullanmazdı bilirsiniz.'

'Ne oluyor canım, dövmekten, darbeden kim söz etti? Darbe alan, darbe indiren kim?' demiş hayretler içinde Mösyö Beaufort.

'Tabii ki siz Monsenyör.'

'Ben kimi?'

'Mösyö Chavigny'yi.'

'Ben mi?'

'Kendi tabirinizle Mösyö Chavigny'yi *pataklayan* siz değil misiniz?"

'Evet.'

'O inkâr ediyor.'

'Tabii!' diyor bunun üzerine Prens o çok iyi bilinen gururlu tavrıyla. 'Hatta öyle bir *patakladım* ki. Aziz dostum Chavigny, Kardinal Mazarin gibi bir üçkâğıtçıya yardım ettiğiniz için sizi de haşlamak gerekirdi bir güzel, dedim.'

'Ha, şimdi anlaşıldı efendim!' diye bağırmış bunun üzerine Chavigny'nin adamı. 'Siz *pataklamak* derken paylama demek istediniz herhalde.'

'Pataklamak, paylamak, ne fark eder canım?' demiş Prens. 'Hepsi aynı şey değil mi? Amma da ukala oluyor bu dille uğraşanlar!'"

Mösyö Beaufort'un bu hatası epeyce güldürdü onları. Prens'in bu dil sürçmeleri herkesin malumuydu zaten. Bunun üzerine, dost meclislerinde taraf tutma zihniyeti kesinlikle ortadan kalkmış olduğundan, artık Athos ve Aramis'in, Mazarin'i *pataklamak* koşuluyla d'Artagnan ve Porthos'un da Prensler'le alay etmeleri kabul edildi oy birliğiyle.

"Aslında" dedi d'Artagnan iki arkadaşına, "siz şu Kardinal Mazarin'e gıcık olmakta son derece haklısınız çünkü yemin ederim, o da sizin hakkınızda pek iyi şeyler düşünmüyor."

"Doğru mu söylüyorsun?" dedi Athos. "Eğer o namussuz beni ismimle tanıyorsa, ben adımı değiştiririm. Herkesin, benim de onu tanıdığımı sanmasından korktuğumdan!"

"Sizi ad olarak tanımıyor ama yaptıklarınızdan haberli. Mösyö Beaufort'un kaçmasına özellikle iki asilzadenin yardımcı olduğunu biliyor ve ısrarla bulunmasını istiyor bunların."

"Kim arıyor?'

"Ben!"

"Nasıl?"

"Evet öyle! Daha bu sabah görüştüm kendisiyle ve yeni bir gelişme olup olmadığını sordu bana."

"Bu iki asilzadeyle ilgili olarak mı?"

"Evet."

"Ne dediniz siz peki?"

"Daha bilgi toplayamadığımı ama bugün ipuçları verebilecek kimselerle buluşacağımı söyledim."

"Böyle mi dediniz?" dedi gülümseyerek Porthos. "Bravo! Ya siz Athos? Siz korkmuyor musunuz?"

"Hayır, ben Kardinal'in araştırmalarından falan korkmam."

"Peki neden korkuyorsunuz siz?" diye sordu Aramis.

"Hiçbir şeyden, en azından şimdilik!"

"Geçmişten de mi?' diye sordu Porthos.

"Geçmişe dönersek, o başka mesele!" dedi derin bir nefes alarak Athos. "Geçmiş ve gelecek..."

"Raoul için mi endişe ediyorsunuz yoksa?" diye sordu Aramis.

"Hayır" diye karşılık verdi d'Artagnan, "ilk savaşta ölmez insan."

"İkincisinde de" diye ekledi Aramis.

"Hatta üçüncüsünde bile" dedi Porthos. "Ayrıca şu da var ki, insan ölse de geri dönüyor. İşte bizim durumumuz!"

"Yok" dedi Athos, "Yok! Raoul için endişe etmiyorum ben. Onun gerçek bir asilzade gibi davranacağından kuşkum yok. Savaş alanında ölse bile yiğitçe ölmesini bilir o ama eğer böyle bir felaket gelirse başına, o zaman..."

Athos elini sararan alnına götürdü.

"O zaman?" diye yineledi Aramis.

"O zaman bir kefaret gibi algılarım bu felaketi."

"Anladım ne demek istediğinizi" dedi d'Artagnan.

"Ben de" dedi Aramis, "ama böyle şeyler düşünmeyin Athos. Geçmiş geçmiştir."

"Ben bir şey anlamıyorum bunlardan" dedi Porthos.

"Armentières olayı" diye fısıldadı kulağına alçak sesle d'Artagnan.

"Armentières mi?" diye sordu Porthos.

"Milady canım..."

"Ha, evet" dedi Porthos. "Unutmuştum onu ben."

Athos keskin bakışlarla süzdü onu.

"Unuttunuz mu Porthos?" diye sordu.

"Öyle" diye karşılık verdi Porthos, "o kadar uzun zaman geçti ki aradan."

"Vicdanınız sızlamıyor mu hiç peki?"

"Hiç!" dedi Porthos.

"Peki siz Aramis?"

"Bazen aklıma geldiği oluyor" diye karşılık verdi Aramis. Tartışılması gereken bir vicdan sorunundan söz eder gibiydi.

"Siz ne diyorsunuz d'Artagnan?"

"İtiraf edeyim ki o dehşet dönemi aklıma geldikçe, Madam Bonacieux'nün taş kesmiş bedeninden başka bir şey gelmiyor gözlerimin önüne. Evet, evet! Sahiden, kurban için üzüldüğüm oluyor ama katil için kesinlikle pişmanlık falan duymuyorum!"

Athos kuşkulu bir tavırla kafa salladı.

"Düşünün bir" dedi Aramis, "eğer Tanrı'nın adaletine inanıyorsanız ve bu adaletin dünya işleriyle de ilgili olduğunu kabul ediyorsanız, bu kadın ancak Tanrı iradesiyle cezalandırılmış olabilir. Biz yalnızca alet olduk bu iradeye..."

"Ya cüzi irade Aramis?"

"Yargıç ne yapsın? Onunda da cüzi iradesi var ve korkusuzca mahkûm

eder. Cellat ne yapar? Koluna egemendir ama gene de hiç pişmanlık duymadan indirir darbeyi."

"Cellat..." diye mırıldandı Athos.

Ve birden bir anıya takılıp sustu.

"Korkunç olduğunu biliyorum" dedi d'Artagnan, "ancak bütün suçları karşımıza çıkmak, bizimle dövüşüp kendilerini gerektiği gibi savunamamak, kılıçlarını bizden önce davranıp böğrümüze saplayamamak olan İngilizleri, Rochelleliler'i, İspanyollar'ı, hatta Fransızları düşününce, sizi şerefimle temin ederim ki bu kadının öldürülmesinden dolayı mazur görüyorum kendimi."

"Ben" dedi Porthos, "şimdi hatırlattınız da söylüyorum, her şey sanki bugün olmuş gibi geliyor bana. Milady sizin bulunduğunuz yerdeydi (Athos sarardı), ben de d'Artagnan'ın olduğu yerdeydim. Çok keskin bir kılıç vardı üstümde... Aramis, siz Balizarde diyordunuz bu kılıca, hatırladınız mı? Yemin ediyorum, eğer Béthune Celladı'nı bulamasaydık... Béthune Celladı mıydı? Evet.. Béthune Celladı... Hiç tereddüt etmeden kafasını koparacaktım onun. Kesinlikle çok kötü bir kadındı o."

"Üstelik" dedi Aramis, din yolunu seçtiğinden beri üstünden hiç eksik olmayan ve Tanrı'ya güvenden çok Tanrı'yı inkârdan kaynaklanan filozofça bir aldırmazlıkla. "Bunları tekrar gündeme getirmenin ne yararı olabilir ki? Bir şey yapıldıysa yapılmış demektir. Vakti geldiğinde eylemlerimizi itiraf ederiz, o zaman Tanrı eylemimiz cinayet midir, suç mudur yoksa övülmeye değer bir iş midir, karar verir buna. Pişmanlık mı duyacakmışım? Ne alakası var! Elbette pişmanlık duymam. Şerefim ve kutsal haç üstüne yemin ederim ki, ben yalnızca kurban bir kadın olduğu için pişmanlık duyuyorum."

"Bu olayın en rahatlatıcı yanı, iz kalmamış olması" diye ekledi d'Artagnan.

"Bir oğlu vardı ama" dedi Athos.

"Bunu biliyorum" dedi d'Artagnan. "Bir kere söz etmiştiniz bana. Kim bilir ne oldu bu çocuk? Yılan ölünce yumurtası da ölmez mi? Amcası Lord Winter'in bu yılanı besleyip büyüttüğünü mü sanıyorsunuz siz? Winter, nasıl annesini mahkûm ettiyse, oğlunu da öyle mahkûm etmiştir."

"Lanet olsun bu Winter'a o zaman!" dedi Athos. "Çocuğun bir günahı yoktu çünkü."

"Çocuk ölmüştür yahu!" dedi Porthos. "D'Artagnan'ın dediğine göre o lanet olası memlekette sis, pus eksik olmazmış..."

Porthos, belki de kararmış yüzleri güldürebilecek bir şey söyleyecekti ki merdivenlerde ayak sesleri duyuldu, hemen ardından da kapı vuruldu.

"Girin" dedi Athos.

"Beyler" dedi hancı, "dışarıda biri var, çok acele görüşmek istiyor sizinle."

"Kiminle?" diye sordular dördü birden.

"Kont de la Fère hanginizse, onunla!"

"Benim" dedi Athos. "Gelen kim?"

"Grimaud!"

"Öyle mi?" dedi Athos sararak. "Bu kadar çabuk nasıl döndü? Raoul'e bir şey mi oldu yoksa?"

"Çabuk gelsin" dedi d'Artagnan. "Çabuk!"

Grimaud çoktan basamakları çıkmış, eşikte bekliyordu. Hemen içeri girdi ve lokantacıya aşağı inmesini işaret etti.

Lokantacı çıktı ve kapıyı çekti arkasından. Dört arkadaş beklediler. Grimaud'nun telaşlı hali, soluk benzi, alnından akan terler, her tarafının toz toprak içinde kalmış olması önemli bir haber vermek üzere geldiğinin anlaşılması için yeterliydi.

"Beyler" dedi, "söz konusu kadının bir çocuğu varmış, çocuk büyümüş. Dişi kaplanın yavrusu varmış, yavru büyümüş, üstünüze geliyor, haberiniz olsun!"

Athos acı acı baktı arkadaşlarına. Porthos, duvara astığı kılıcına uzandı, Aramis kamasının kabzasını kavradı, d'Artagnan yerinden kalktı.

"Ne demek istiyorsun sen Grimaud?" diye sordu.

"Milady'nin oğlunun İngiltere'den ayrıldığını, Fransa'da bulunduğunu, Paris'e varmış ya da varmak üzere olduğunu!"

"Vay anasını!" dedi Porthos. "Emin misin?"

"Kesinlikle!" dedi Grimaud.

Uzun bir sessizlik geldi bu açıklamanın arkasından. Grimaud soluk soluğaydı. Öylesine yorgun düşmüştü ki bir iskemleye çöküverdi.

Athos bir bardak şarap doldurup uzattı uşağına.

"Neyse canım" dedi d'Artagnan, "gelirse gelsin. Çok gördük onun gibileri biz."

"Öyle" dedi, duvara asılı kılıcına bakan Porthos, "bekleyelim de gelsin!"

"Zaten daha çocuk canım!" dedi Aramis.

Grimaud tekrar ayağa kalktı.

"Çocuk mu?" dedi. "Çocuk dediğiniz o canavarın yaptıklarını biliyor musunuz? Keşiş kılığına girip Béthune Celladı'na her şeyi itiraf ettirerek olayı öğrendi. Adama suçunu itiraf ettirdikten ve her şeyi en ince ayrın-

tılarına kadar öğrendikten sonra günah çıkartıyorum diyerek hançerini göğsüne sapladı adamın. İşte bu hançeri! Bakın çelik hâlâ kırmızı ve ıslak. Yaradan çekileli otuz saat bile olmadı."

Grimaud keşişin, celladın göğsünde bıraktığı hançeri çıkardı va masanın üstüne attı.

D'Artagnan, Porthos ve Aramis kalktılar ve hızla kılıçlarına doğru atıldılar.

Yalnızca Athos dalgın ve sakin bir halde masanın başında kaldı.

"Adamın keşiş kılığında olduğunu söyledin Grimaud, değil mi?"

"Evet, Augustinus tarikatı keşişlerininki gibiydi kıyafeti."

"Nasıl biriydi?"

"Hancıya göre benim boyumda, zayıf, soluk benizli, açık mavi gözlü, sarı saçlı biri..."

"Vikont'u görmedi, değil mi?" diye sordu Athos.

"Tam tersine, yüz yüze geldiler. Hatta bizzat Vikont götürmüş adamı yaralının yanına."

Athos hiçbir şey söylemeden kalktı yerinden ve kılıcını kuşandı.

"Beyler" dedi gülümsemeye çalışarak d'Artagnan, "şu durumumuzla nazik bayanlara benziyoruz. Biz ki ordulara kafa tutmuş dört arkadaşız, bıyığı daha yeni terlemiş bir çocuk karşısında nasıl olur da böyle korkarız?"

"Evet" dedi Athos, "ama Tanrı adına geliyor bu çocuk!"

Ve dördü birlikte telaş içinde çıktılar lokantadan.

XXXIX
I. CHARLES'IN MEKTUBU

Ve şimdi okuyucunun bizimle birlikte Seine Irmağını aşıp Saint Jacques Sokağındaki Karmelit Rahibeleri Manastırı'na kadar peşimizden gelmesi gerekiyor.

Saat sabahın on biri. Rahibeler, I. Charles'ın ordularının zafere ulaşması için okudukları duayı daha yeni bitirmişler. Kiliseden çıkışta biri dul, biri yetim gibi siyahlar giymiş bir kadın ve bir genç kız hücrelerine giriyorlar.

Kadın ahşap, renkli bir dua iskemlesine diz çökmüş, birkaç adım gerisindeki genç kız da bir iskemleye dayanmış, ayakta ağlıyor.

Kadının bir zamanlar güzel olduğu anlaşılıyor ama döktüğü gözyaşları yüzünden vaktinden önce çökmüş. Genç kızsa sevimli bir çocuk ve dök-

tüğü gözyaşları daha da güzelleştiriyor onu. Kadın kırk, genç kız on dört yaşlarında gösteriyor.

"Tanrım!" diyor genç kadın. "Sen kocamı koru, sen oğlumu koru ve benim hüzünlü, sefil hayatımı al."

"Tanrım!" diyor genç kız. "Sen annemi koru!"

"Annenizin bu dünyada sizin için yapabileceği bir şey kalmadı artık Henriette" dedi kızına doğru dönerek diz çöken ve dua eden kadın. "Annenizin artık ne tahtı, ne kocası, ne oğlu, ne parası, ne de dostları var. Herkes terk edip gitti annenizi benim zavallı yavrum!"

Ve kadın kendisini tutabilmek için koşan kızının koluna yığılarak hıçkırıklara boğuldu.

"Anneciğim, toplayın kendinizi" dedi.

"Ah! Krallar bu yıl çok şanssız" dedi başını kızının omuzlarına koyan kadın. "Hepsi kendi çıkarını düşünüyor çünkü. Kardeşiniz bizimle birlikteyken destek oldu bana ama kardeşiniz gitti. Bugün artık bana da, babasına da haber gönderecek durumda değil. Son mücevherlerimi de rehine verdim, uşaklarımın ücretini ödeyebilmek için bütün atlarımızı sattım. Aksi takdirde onunla gitmeyeceklerdi. Artık ancak Tanrı'nın kızlarının sırtından geçinmek zorundayız. Yalnızca Tanrı'nın yardım elini uzattığı yoksullarız artık."

"Niçin kardeşiniz Kraliçe'ye başvurmuyorsunuz peki?" diye sordu genç kız.

"Kardeşim artık kraliçe değil ne yazık ki kızım" dedi o bitkin haliyle kadın. "Başkası hüküm sürüyor onun adına. Bir gün her şeyi anlayacaksın."

"O zaman yeğeniniz Kral'a başvurun. Ben konuşayım isterseniz onunla, olur mu? Beni ne kadar sevdiğini bilirsiniz anne."

"Yeğenim Kral tahta çıkmadı ne yazık ki, siz de biliyorsunuz bunu. Kaç kez söyledi bunu size La Porte. O da sıkıntı çekiyor, yokluk içinde."

"Biz de Tanrı'ya yalvaralım o halde" dedi genç kız.

Ve annesinin yanına diz çöktü.

İşte aynı dua iskemlesine diz çöküp Tanrı'ya yakaran bu iki kadın IV. Henri'nin kızı ve torunu, I. Charles'ın karısı ve kızıydı.

Duaları son bulmak üzereyken rahibelerden biri hücrenin kapısını vurdu.

"Girin Sör" dedi kadın gözyaşlarını kurulayarak ve yerinden kalkarak.

Rahibe saygılı bir tavırla kapıyı araladı.

"Rahatsız ettiğim için özür dilerim Majesteleri'nden" dedi, "ama bekleme odasında İngiltere'den gelen ve Majestelerine bir mektup vereceğini söyleyen yabancı bir bey var."

"Mektup mu? Kral'dan gelen bir mektuptur belki de! Kesinlikle babanızdan haber var. Duydunuz mu Henriette?"

"Evet Madam, duydum ve umut ediyorum."

"Kim bu yabancı bey, söylesenize."

"Kırk beş, elli yaşlarında bir asilzade."

"Adı? Adını söyledi mi?"

"Milord de Winter."

"Milord de Winter!" diye bağırdı Kraliçe. "Kocamın en yakın dostu! Hemen gelsin, hemen!"

Ve Kraliçe, telaş içinde haberciyi karşılamaya hazırlanarak ellerini kavuşturdu.

Lord Winter

Lord Winter hücreye girer girmez Kraliçe'nin önünde diz çöküp altın bir muhafaza içindeki mektubu uzattı.

"Ah! Milord" dedi Kraliçe, "uzun zamandır görmediğimiz üç şey getirdiniz bize: Altın, sadık bir dost ve kocamız, Efendimiz Kral'ın bir mektubu!"

Tekrar selam verdi Winter ama o kadar heyecanlıydı ki, hiçbir şey söyleyemedi.

"Milord" dedi Kraliçe mektubu göstererek, "biliyorsunuz çok sabırsızlanıyorum mektubu okumak için."

"Çıkıyorum Madam."

"Hayır, kalın" dedi Kraliçe. "Önünüzde okuruz. Size soracağımız binlerce soru var, anlamıyor musunuz?"

Winter birkaç adım geri gitti ve sessizce beklemeye başladı.

Ana kız, bir pencere aralığına çekilmişti, kız annesinin koluna yaslanmış, yutar gibi okuyorlardı mektubu:

Madam ve Sevgili Eşim,

İşte sonuna geldik. Tanrı'nın bana bırakmış olduğu bütün kaynakları, size alelacele bu mektubu karaladığım Naseby ordugâhında topladım. Başkaldıran uyruklarımın ordusunu burada bekliyorum, son bir kez daha savaşacağım onlarla. Kazanırsam mücadele sürecek. Kaybedersem mahvolduğumun resmidir. İkinci olasılık gerçekleşirse (ne yazık ki insan bu duruma düşünce her şeyi hesaba katmak zorunda kalıyor) Fransa'ya kaçmaya çalışacağım. Ama iç kargaşa yüzünden ayaklanmalara sahne olan bir ülkenin talihsiz Kral'ını kabul edecekler mi acaba? Aklınız ve sevginizle siz yol göstereceksiniz bana. Bu mektubu getiren kişi herhangi bir kaza tehlikesine karşı yazamadığım şeyi bizzat söyleyecektir size Madam. Sizden nasıl bir girişim beklediğimi anlatacak. Ayrıca çocuklarımı takdis görevini de ona verdim. Sevgili eşim, Madam, kalbimin size karşı duygularını da o açıklayacak.

Mektubun altında imza olarak "Kral Charles" yerine, "hâlâ Kral Charles" sözcükleri vardı.

Winter'ın, Kraliçe'nin yüzüne bakarak izlediği bu hüzün dolu mektup, kadının bakışlarında gene de bir umut ışığı parlaması için yeterli olmuştu.

"Bir daha Kral olmasın!" diye bağırdı ansızın. "Yenilsin, sürgüne gitsin, lanetlensin ama yaşasın! Maalesef tahtta oturmak arzulanamayacak kadar tehlikeli olmaya başladı günümüzde. Söyleyin lütfen Milord" diye sürdürdü konuşmasını Kraliçe, "hiçbir şey saklamadan söyleyin. Kral'ın durumunu anlatın bana. Durumu gerçekten söylediği kadar umutsuz mu?"

"Anlattığından da umutsuz ne yazık ki Madam. Majesteleri o kadar temiz kalpli bir insan ki, kin nedir anlayamıyor bir türlü. O kadar dürüst ki, ihanetin ne olduğunu bilemiyor. Bence İngiltere bir çılgınlık içinde. Ve ben bu çılgınlığın ancak kan dökülerek atlatılabileceğine inanıyorum."

"Peki ya Lord Montrose?" diye karşılık verdi Kraliçe. "Onun çok hızlı ve büyük başarılarından, Inverlochy, Auldearn, Alford ve Kilsyth'ta kazandığı savaşlardan söz edildiğini duymuştum. Kral'la birleşmek üzere sınıra doğru gittiğini işittim."

"Evet Madam ama sınırda Lesly'yle karşılaştı. İnsanüstü çabalar harcayarak kazandığı zaferlerden bıkmıştı artık. Zafer terk etti onu. Philip-

paugh'da yenilen Montrose, kalan askerlerini dağıtmak, kendisi de uşak kılığında kaçmak zorunda kaldı. Şimdi Norveç'te, Bergen kentinde."

"Tanrı onu korusun!" dedi Kraliçe. "Bizim için hayatlarını defalarca tehlikeye atanların hiç değilse güven içinde olduklarını bilmek bile avuntu veriyor. Milord, kocamın durumunu olduğu gibi, yani umutsuz olarak kabul ettik, şimdi söyleyin benden ne istediğini."

"Madam" dedi Winter, "Kral sizden, Kral ve Kraliçe'nin olanaklarını kendi lehlerinde kullanmalarını sağlamanızı istiyorlar."

"Sizin de bildiğiniz gibi, Kral maalesef bir çocuk henüz. Kraliçe'yse kadın, üstelik zayıf bir kadın. Her şey Kardinal'in elinde."

"O da Cromwell'ın İngiltere'de oynadığı rolü mü oynamak isteyecek yoksa?"

"Hayır! Kardinal işini bilen, kurnaz bir İtalyan. Birtakım cinayetler tasarlıyor olabilir ama bunları uygulama cesaretini gösteremez kesinlikle. Ayrıca iki meclisi de arkasına alan Cromwell'ın aksine, Kardinal'in Parlamento'ya karşı mücadelesinde tek desteği Kraliçe!"

"Parlamento'nun hedefi haline gelmiş bir Kral'ı korumak için fazladan bir neden bu!"

Kraliçe acı acı başını salladı.

"Bence Milord" dedi, "Kardinal parmağını bile oynatmaz, hatta belki bize karşı çıkar. Benim ve kızımın Fransa'daki varlığı bile sıkıyor onu yeterince. Kral'ın gelişi daha da aksatacaktır işleri. Milord" diye devam etti Henriette gene acı acı gülümseyerek, "söylemek belki üzüntü ve utanç verici ama bu kışı Louvre'da parasız, çıplak, yarı aç yarı tok, çoğu zaman ateş olmadığından yıkanmadan geçirdik."

"Korkunç bir şey bu!" diye bağırdı Winter. "IV. Henri'nin kızı, I. Charles'ın karısına bu mu yapılacaktı? Niçin bizden birine gelmediniz Madam?"

"İşte Kral'ın konukseverliğine sığındığı bir Başbakan'ın Kraliçe'ye gösterdiği konukseverlik!"

"Ama ben Galler Prensi'yle Matmazel d'Orléans arasındaki bir evlilikten söz edildiğini duymuştum" dedi Winter.

"Evet böyle bir umut besledim bir süre. Çocuklar birbirlerini seviyor ama bu işe önceden razı olan Kraliçe sonra vazgeçti. Aralarındaki yakınlığı önce destekleyen Orléans Dükü, daha sonra, kızının böyle bir birlikteliği düşünmesini bile yasakladı. Ah, Milord" diye sürdürdü konuşmasını Kraliçe yanaklarından süzülen gözyaşlarını silmeyi bile düşünmeden, "inanın bana, Kral gibi savaş meydanında dövüşmek ve belki de ölmek, böyle benim gibi dilenci hayatı sürmekten çok daha iyidir."

"Cesaretinizi yitirmeyin Madam" dedi Winter. "Cesur olun! Umut kesmeyin. Şu sıralar sallanmakta olan Fransa tahtının çıkarları en yakın komşuda başgösteren bu ayaklanmanın ezilmesini gerektirir. Kardinal Mazarin bir devlet adamıdır ve bu zorunluluğu anlar."

"Emin misiniz?" dedi Kraliçe kuşku içinde. "Önceden uyarmış olmasınlar sizi sakın!"

"Kim?" diye sordu Winter.

"Kim olabilir, Joyce'lar, Pride'lar, Cromwell'ler tabii ki."

"Bir terzi! Bir arabacı! Bir biracı! Öyle mi? Mazarin'in bu tür insanlarla anlaşma yapabileceğini hiç sanmıyorum Madam."

"Kendisi ne?" dedi Madam Henriette.

"Ama Kral'ın ve Kraliçe'nin şerefi..."

"Biz gene de bu şerefler için bir şeyler yapacağını umut edelim" dedi Madam Henriette. "Dost sözleri çok inandırıcı olur Milord, içim ferahladı. Elinizi verin bana da Başbakan'a gidelim."

"Madam" dedi Winter saygıyla eğilerek, "verdiğiniz bu onurla şaşkına çevirdiniz beni."

"Peki ama ya kabul etmezse!" dedi Madam Henriette. "Ya Kral savaşı kaybederse!"

"Hollanda'ya sığınırlar böyle bir durumda Majesteleri. Duyduğuma göre Monsenyör Galler Prensi de oradaymış."

"Majesteleri kaçmak için sizin gibi sadık dostlarına güvenebilir mi acaba?"

"Yazık ki hayır Madam" dedi Winter. "Bu olasılık da dikkate alındı ve bazı müttefiklerle ilişki kurmaya geldim Fransa'ya."

"Müttefikler, öyle mi?" dedi Kraliçe başını sallayarak.

"Madam" diye karşılık verdi Lord Winter, "eski dostlarımı bulayım, her şeyi gerçekleştireceğime söz veriyorum size."

"Peki o zaman Milord" dedi Kraliçe uzun süre acı çekmiş olanlara özgü, acı veren bir kuşkuyla, "haydi bakalım, Tanrı yardımcınız olsun."

Kraliçe arabasına bindi. Winter da atının üstünde, arkasında iki uşağıyla arabanın kapısının yanında Kraliçe'yi izledi.

XL
CROMWELL'IN MEKTUBU

Madam Henriette, Saray'a gitmek üzere Karmelit Rahibeleri Manastırından ayrıldığı sırada Kral'ın ikametgâhının önünde bir atlı atından iniyor, muhafızlara, Mazarin'e önemli haberler getirdiğini söylüyordu.

Mazarin pek korkak olmasına rağmen sık sık öğüt ve haber alma gereksinimi duyduğundan ona yanaşabilmek hiç de zor değildi. Gerçek güçlük birinci ya da ikinci kapıda değil üçüncü kapıda çıkardı. Çünkü bu kapının önünde muhafızlardan ve kâtiplerden başka Mazarin'in sadık hizmetkârı da beklerdi. Bu kaba ve sert adam da, ne parayla ne de tehditle kandırılabilirdi.

Bernouin

Dolayısıyla Kardinal Mazarin'le görüşmek isteyenler asıl üçüncü kapıda sıkı bir denetimden geçirilirlerdi.

Atını avludaki parmaklığa bağlayan atlı, büyük merdivenden çıktı, ilk salondaki muhafızlara seslendi.

"Kardinal Mazarin'le görüşmek istiyorum."

"Geçin" dedi muhafızlar. Hiçbiri başını oyun kâğıtlarından, zarlardan kaldırmak zahmetine katlanmadı. Ayrıca memnundular da bundan çünkü hiç değilse uşak olmadıklarını göstermiş oluyorlardı böylelikle.

Şövalye'nin girdiği ikinci salonda silahşörler ve kâtipler vardı.

Şövalye isteğini yineledi.

Karşısına çıkan bir kâtip, "Görüşme belgesi var mı elinizde?" diye sordu.

"Var ama Kardinal'in verdiği bir belge değil bu."

"O zaman içeri girin ve Mösyö Bernouin'le görüşün."

Bunun üzerine üçüncü kapıyı açtı adam.

Bernouin rastlantı sonucu ya da her zamanki yerinde bulunduğundan kapının arkasındaydı ve konuşmaları işitmişti.

"Aradığınız kişi benim, Mösyö" dedi. "Monsenyör'e getirdiğiniz mektup kimden acaba?"

"General Olivier Cromwell'dan" diye karşılık verdi

adam. "Monsenyör'e bu adı söyleyin lütfen ve beni kabul edip etmeyeceğini bildirin."

Daha sonra geleneklere bağlı görevlilere özgü dimdik duruşuyla ayakta bekledi.

Bernouin adamı tepeden tırnağa sorgulayan bakışlarla süzdü, sonra Mazarin'in odasına girip efendisine tekrar etti bu sözleri.

"Olivier Cromwell'dan mektup getiren biri mi?" diye sordu Kardinal. "Nasıl biri?"

"Tam bir İngiliz, efendim. Kızıla çalan sarı saçlar, hatta sarıdan çok kızıl olduğu söylenebilir saçlarının, gri mavi ama daha çok gri renkli gözler, gururlu ve dimdik bir duruş."

"Versin mektubu."

"Kardinal Hazretleri mektubu istiyorlar" dedi Başbakan'ın çalışma odasından tekrar bekleme salonuna geçen Bernouin.

"Kardinal Hazretleri, mektubu getireni görmeden, mektubu okuyamazlar" diye karşılık verdi adam, "ama gerçekten bir mektup getirdiğimize inanmanız için önce size göstereyim mektubu: işte bakın!"

Bernouin mektuba baktı ve mektubun gerçekten Cromwell'dan geldiğini görünce tekrar çalışma odasına girmek üzere davrandı.

"Monsenyör'e ayrıca şunu da söyleyin" dedi adam, "ben sıradan bir haberci değil, olağanüstü bir elçiyim!"

Bernouin'in, çalışma odasına girmesiyle çıkması bir oldu.

"Buyurun Mösyö" dedi kapıyı açık tutarak.

Kardinal mektup geldiği haberinin üstünde yarattığı heyecanı bastırmak amacıyla bu giriş çıkışlardan yararlanmıştı. Kafasında çeşitli kurnazlıklar dolaşıp duruyordu ama Cromwell'in kendisiyle, hangi amaçlarla mektuplaşmaya karar verdiğini bir türlü anlayamıyordu.

Genç adam çalışma odasının eşiğinde gözüktü. Bir elinde şapka, öbür elinde mektup vardı.

Kardinal kalktı.

"Bana vereceğiniz bir güven mektubunuz var mı?" diye sordu.

"İşte Kardinal Hazretleri" dedi adam.

Kardinal güven mektubunu aldı, mührü yırttı, açtı ve mektubu okudu:

Sekreterlerimden Mösyö Mordaunt, bu belgeyi Paris'te Kardinal Mazarin'e verecektir. Kendisinde ayrıca gene Kardinal Hazretleri'ne teslim edilecek ikinci ve gizli bir mektup daha vardır.

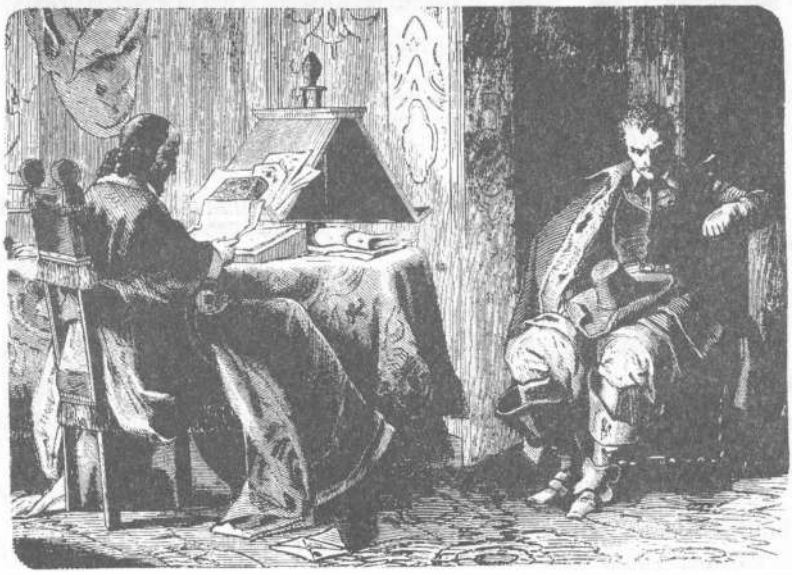
Olivier Cromwell

"Peki Mösyö Mordaunt" dedi Kardinal, "ikinci mektubu da verin bana ve oturun!"

Adam cebinden ikinci mektubu da çıkardı, Mazarin'e uzattı ve sonra yerine oturdu.

Düşüncelere dalan Kardinal, elindeki mektubu açmadan evirip çeviriyordu. Ama habercinin dikkatini başka tarafa çekmek için de, her zamanki alışkanlığıyla sorular sormaya başladı. Soru sorduğu ve incelediği kişilerin kendisinden fazla bir şey saklayabileceklerine pek ihtimal vermeyen bir hali vardı.

"Mösyö Mordaunt" dedi, "zaman zaman çok yaşlı ve deneyimli diplomatların bile başarısızlığa uğradığı bu zor elçilik görevi için biraz genç sayılmaz mısınız siz?"

"Ben yirmi üç yaşındayım ama Kardinal Hazretleri beni genç kabul etmekle yanılıyorlar. Ben kendileri kadar bilge olmasam da kendilerinden yaşlıyım."

"Nasıl?" dedi Kardinal. "Pek anlayamadım!"

"Efendim, söylemek istediğim şu ki acılar içinde geçen her yıl çift sayılır ve ben yirmi yıldır acı çekiyorum."

"Anladım" dedi Mazarin. "Servet eksikliği. Yoksulsunuz herhalde, öyle mi?"

Ve sonra şöyle düşündü içinden:

"Şu İngiliz devrimcileri de hep dilenci ve görgüsüz olurlar yani!"

"Kardinal Hazretleri, elime bir gün altı milyonluk bir servet geçecek oldu ama mahrum ettiler beni bu servetten."

"Halktan biri değilsiniz yani siz" dedi hayret ederek Kardinal.

"Unvanımı taşıyabilseydim Lord olacaktım. Adımı taşısaydım, İngiltere'nin en ünlü adlarından birini duyacaktınız."

"Adınız ne peki?" diye sordu Kardinal.

"Mordaunt Monsenyör" dedi genç adam saygılı bir tavırla eğilerek.

Kardinal, Cromwell'ın gönderdiği elçinin, gerçek kimliğini gizlemek istediğini anladı.

Bir an sustu ama bu sırada genç adamı ilkinden daha büyük bir dikkatle, tepeden tırnağa süzdü.

Hiç açık vermiyordu genç adam.

"Lanet olsun bu muhafazakârlara!" diye söylendi Kardinal. "Heykel gibi hepsi."

Şöyle dedi sonra yüksek sesle:

"Hayatta olan akrabalarınız vardır herhalde, değil mi?"

"Evet, tek bir kişi kaldı" dedi genç adam.

"Yardım ediyor mu size?"

"Üç kez yardım istedim, üçünde de uşaklarıyla başından savdı beni."

"Tanrım! Bahtsız dostum" dedi adamı sahte bir şefkat gösterisiyle tuzağa düşürebileceğini uman Kardinal. "Yazık! Çok ilgimi çekti sizin maceranız. Hangi koşullarda doğmuş olduğunuzu da bilmiyor musunuz peki?"

"Daha yeni öğrendim."

"Ya öğreninceye kadar?"

"Terk edilmiş bir çocuk olduğumu sanıyordum."

"Annenizi hiç görmediniz mi?"

"Gördüm Kardinal Hazretleri. Çocukken üç kez dadımın yanına geldi ziyarete. Onu son kez gördüğümdeki hali bugün bile canlıdır hafızamda."

"Güçlüymüş belleğiniz" dedi Kardinal.

"Öyle denebilir!" Genç adam öyle bir ses tonuyla dile getirdi ki bu sözleri, Kardinal tüylerinin diken diken olduğunu hissetti.

"Kim büyüttü sizi peki?" diye sordu Kardinal.

"Fransız bir dadım vardı ama beş yaşıma geldiğimde, kimse benim için para ödemek istemediğinden, dadım da beni annemin sık sık sözünü ettiği akrabamın yanına gönderdi."

"Sonra?"

"Perişan bir halde, aç sefil dolaşırken Kingston'da bir rahip yanına aldı beni, Kalvin mezhebi kurallarına göre yetiştirdi, bildiği her şeyi öğretti bana. Ailemi bulmak için giriştiğim bütün çabaları destekledi."

"Ne oldu bu çabaların sonucunda?"

"Hiç. Daha sonra bir rastlantıyla çözümlendi her şey."

"Annenizin durumunu öğrenebildiniz mi?"

"Bu akrabamın, kendisine yardım eden dört kişiyle birlikte annemi öldürdüğünü öğrendim. Ama Kral I. Charles'ın, unvanımı çoktan geri almış olduğundan ve malıma mülküme el konduğundan haberim vardı zaten."

"Şimdi anladım Mösyö Cromwell'a niçin yardım ettiğinizi. Kral'dan nefret ediyorsunuz çünkü!"

"Evet Kardinal Hazretleri, nefret ediyorum!" diye karşılık verdi genç adam.

Kardinal Mazarin genç adamın, bu sözleri nasıl şeytanca bir ifadeyle dile getirdiğini fark etmişti. Sıradan yüzler, öfkelenince yanaklara kan oturmasıyla nasıl kıpkırmızı kesilirlerse, genç adamın benzi de safra rengini aldı ve gittikçe daha da sarardı rengi.

"Mösyö Mordaunt, gerçekten müthiş bir macera sizinki ve çok etkiledi beni ama gene de şanslıymışsınız, çok güçlü bir kişiliğe sahip olan bir efendiye hizmet ediyorsunuz. Araştırmalarınızda onun da yardımcı olması gerekir size. Bizler o kadar bilgiliyiz ki bu konuda."

"Kardinal Hazretleri, soylu bir av köpeğine bir yolun ucunu göstermek, öbür tarafını bulması için yeterlidir."

"Peki, sözünü ettiğiniz akrabanızla ben konuşsam, ister miydiniz böyle bir şey?" dedi Kardinal. Cromwell'ın yanında çalışan birinin dostluğunu kazanmayı tasarlıyordu.

"Teşekkür ederim efendim, konuşacağım onunla."

"Ama size kötü davrandığını söylemiştiniz."

"Bundan sonraki ilk görüşümde bana daha iyi davranacağından hiç şüphem yok."

"O halde akrabanızı duygulandıracak bir fırsat geçti elinize!"

"Benden korkmasını sağlayacak bir fırsat bu."

Kardinal genç adama bakıyordu bu sırada ama gözlerindeki ateşi fark edince başını önüne eğmek zorunda kaldı. Böyle bir konuşmaya daha fazla devam etmekten sıkıldı ve mektubu açtı.

Genç adamın bakışları yavaş yavaş donuklaştı, her zamanki cam görünümüne büründü. Derin düşüncelere daldı. Kardinal, kendisini inceleyip incelemediğini anlamak için genç adama baktı fark ettirmeden. İlgisiz halini görünce, "Sen kendi başının çaresine bak yavrum" dedi içinden omuzlarını kaldırarak. "Sana yardım edecek kimseleri bulmaya çalış! Biz de şu mektupta ne var, ona bakalım."

Mektubu sözcüğü sözcüğüne aktarıyoruz:

Kardinal Hazretleri'ne;

Monsenyör Kardinal Mazarini.

Monsenyör, İngiltere'nin bugünkü sorunlarına ilişkin niyetlerinizi öğrenmek istedim. İki krallık, Fransa'nın bu sorunlara ilgisiz kalmasına izin veremeyecek kadar yakındır birbirlerine, İngilizlerin de Fransa'ya karşı ilgisiz kalmaları söz konusu olamaz. İngiltere, Kral Charles ve yandaşlarının baskılarına son verme konusunda yekvücut olmuştur. Halkın güvenine mazhar olarak bu hareketin başına getirilmiş olan ben, eylemin niteliğini ve sonuçlarını herkesten daha iyi bir biçimde değerlendirebilecek durumdayım. Hâlâ mücadele ediyorum ve Kral Charles'a karşı amansız bir kader savaşı vereceğim. Kazanacağım çünkü arkamda ulusun umudu ve yüce Tanrı var. Bu savaşı kazandıktan sonra, Kral'ın İngiltere ve İskoçya'da tutunabileceği bir dal kalmayacak. Savaşta ele geçmez ya da öldürülmezse, yeniden asker, silah ve para bulmak üzere tekrar Fransa'ya geçmeyi deneyecektir. Ve Fransa daha önce de Kraliçe Henriette'i konuk ederek, ülkemde bastırılamayan bir iç savaş odağını sürekli beslemiştir. Ama Madam Henriette, Fransa'nın kızıdır ve ona konukseverlik göstermek de borcudur Fransa'nın. Kral Charles'a gelirsek, sorun başkadır: Fransa, Kral'ı kurtarmak ve topraklarında konuk etmekle İngiltere halkının eylemlerini kınamış olacak, İngiltere'ye ve halkın istediği hükümete o kadar zarar verecektir ki, böyle bir durum açıkça savaş ilanı anlamına gelecektir...

Mektubun havasından endişelenmeye başlayan Kardinal, okumayı bıraktı ve göz ucuyla genç adama baktı.

Genç hâlâ düş dünyasındaydı.

Kardinal devam etti okumaya:

Kardinal Hazretleri, dolayısıyla Fransa'nın düşüncelerini bir an önce öğrenmem gerekiyor. Farklı yönlerde yönetilmelerine rağmen Fransa'nın ve İngiltere'nin çıkarları sanıldığından da yakındır birbirlerine. İngiltere, Kral'ın tahttan kovulmasını sineye çekebilmek için bir iç huzura ihtiyaç duymaktadır. Sizin de böyle bir iç huzura kavuşmanız gerekmektedir. Ve biz hükümetimizin enerjik tutumuyla elde ettik bu huzuru.

Parlamento'yla aranızdaki anlaşmazlıklar, bugün saflarınızda çarpışan ama yarın size karşı mücadele edecek olan Prensler'le görüş ayrılıklarınız, Piskopos Yardımcısının, Başkan Blancmesnil ve Broussel'in yönettiği direniş hareketi... Özetle söylemek gerekirse, devletin çeşitli kademelerindeki çalkantı, ayrıca dış düşmana karşı savaşma olasılığına kuşkuyla bakma sonucunu doğurmalıdır çünkü yeni fikirlerin getirdiği heyecanla çalkalanan İngiltere, daha şimdiden böyle bir ittifaka hevesli gözüken İspanya'yla dostluk kuracaktır. Kardinal Hazretleri, ihtiyatlı tavrınızın ve olayların sizi bugün içine düşürdüğü bütünüyle kişisel durumunuzun bilincinde olarak, kuvvetlerinizi Fransa'da tutmayı ve İngiltere'nin yeni hükümetinin kuvvetlerini de kendilerine bırakmayı tercih edeceğinizi düşündüm. İzleyeceğiniz tarafsızlık siyaseti, ülkenize tamamen yabancı olan Kral Charles'ı Fransa'dan uzaklaştırmak, kendisine silah, para asker yardımı yapmamaktan ibaret kalacaktır.

Dolayısıyla mektubum gizlidir ve bu nedenle çok güvendiğim biriyle gönderiyorum size onu. Monsenyör'ün takdir edecekleri duygular içinde, bu mektubun arkasından, alacağım birtakım önlemler gelecektir. Olivier Cromwell hiç kuşkusuz çok sabırlı ama doğum ilişkilerinin ve ilahi gücün boş ve saçma peşin hükümlerine aşırı derecede bağlı bir Kraliçe'ye başvurmaktansa Kardinal'inki gibi bir dehaya mantık aracılığıyla dert anlatmayı yeğlemiştir.

Tanrı sizi korusun Kardinal Hazretleri. On beş gün içinde cevap verilmediği takdirde, mektubumun kabul görmemiş olduğunu anlayacağım.

OLIVIER CROMWELL

"Mösyö Mordaunt" dedi düşler içindeki genç adamı uyarmak isteyen bir tavırla sesini yükselten Mazarin, "Cromwell'e vereceğim yanıtın hiç kimse tarafından öğrenilmemiş olduğundan ne kadar emin olursam, kendisinin de o kadar çok tatmin olmuş olduğunu anlayacağım. Bu nedenle siz yanıtımı Boulogne sur Mer'de bekleyin ve hemen yarın sabah yola çıkacağınıza dair söz verin bana."

"Söz, Kardinal Hazretleri" diye karşılık verdi Mordaunt. "Yalnız, Kardinal Hazretleri ne kadar bekletecekler beni bu yanıt için acaba?"

"On gün içinde yanıt alamazsanız, dönebilirsiniz ülkenize."

Mordaunt saygıyla eğilerek selam verdi.

"Daha bitmedi Mösyö" diye devam etti Kardinal. "Özel yaşamınızda başınıza gelenler çok etkiledi beni, ayrıca Mösyö Cromwell'in mektubu da, sizi gözümde elçi olarak daha önemli bir kişi durumuna getirdi. Tekrar ediyorum, söyleyin, ne yapabilirim sizin için?"

Mordaunt bir an düşündü ve belirgin bir duraksamadan sonra bir şey söylemek için ağzını açmıştı ki Bernouin girdi telaşla içeri, Mazarin'in kulağına eğilip bir şeyler fısıldadı.

"Kardinal Hazretleri" dedi, "Kraliçe Henriette yanında bir İngiliz asilzadesiyle Saray'a girmiş bulunuyorlar şu anda."

Kardinal öyle bir sıçradı ki oturduğu yerde, genç adamın gözünden kaçmadı bu hareketi ve söyleyeceklerinden vazgeçti hemen.

"Mösyö" dedi Kardinal, "duydunuz değil mi? Sizin Boulogne'da kalmanızı istiyorum çünkü herhangi bir Fransız kentinin sizin için fark etmeyeceğini düşündüm. Başka bir yerde beklemek istiyorsanız söyleyin ancak beni kuşatan etkenlerden ölçülü davranabildiğim takdirde kurtulabileceğimi bildiğim için sizin Paris'te bulunduğunuzu öğrenmelerini istemiyorum, bunu da anlayışla karşılayacaksınız herhalde."

"Hemen gidiyorum Monsenyör" diyerek kapıya doğru birkaç adım attı Mordaunt.

"Hayır, oradan çıkmayın sakın!" dedi telaşla Mazarin. "Şu geçitten geçin lütfen, oradan hole çıkarsınız. Görmemeleri gerekir sizi. Kimse bilmemeli görüşmemizi."

Mordaunt, Bernouin'in peşinden gitti, yan odaya geçtiler. Bir kâtip karşıladı kendisini orada ve hole kadar götürdü.

Bernouin hızla geri dönüp, çoktan aynalı salona varmış olan Kraliçe Henriette'i efendisinin yanına almak üzere koştu.

XLI
MAZARIN VE MADAM HENRIETTE

Mazarin yerinden kalktı ve telaş içinde Kraliçe'yi karşılamaya koştu. Çalışma odasından önceki koridorun ortasında Kraliçe'yi gördü.

Kendi pintiliğini ve acımasızlığını suçlayan bir duygu, vicdanını rahat bırakmadığından, refakatçileri ve şatafatlı kıyafetleri olmayan bu Kraliçe'ye karşı çok daha büyük bir saygı duyuyordu.

Ama ricacılar yüzlerine her türlü ifadeyi vermeyi bilirler ve IV. Henri'nin kızı da nefret ettiği ve küçümsediği insanın önüne doğru gelirken gülümsüyordu.

"Aa!" dedi içinden Kardinal. "Bu ne hoş bir gülümseme! Para mı istemeye geldi benden yoksa?"

Bu düşünceler içinde kuşkuyla kadına doğru baktı. Hatta bakımlı ve bembeyaz ellerinin üstünde parlaklığıyla daha çok dikkat çeken elmas yüzüğünün taşını içeri doğru çevirdi. Yazık ki bu yüzüğün, Giges'in yüzüğü gibi insanı görünmez hale getirme gibi bir mahareti yoktu. Bu yüzden Kardinal'in hareketi oradakilerin gözünden kaçmadı.

Kardinal o anda görünmez olmayı o kadar isterdi ki! Çünkü Henriette'in, kendisinden bir şey istemeye geldiğini anlamıştı. Kraliçe, kendisine nasıl davrandığı belliyken, karşısına kin dolu bir yüz yerine gülümsemeyle çıkıyorsa, bir şey isteyecek demekti.

"Sayın Kardinal" dedi yüce ziyaretçi, "buraya gelmeme neden olan sorunu, önce kardeşim Kraliçe'yle konuşmayı düşünmüştüm ama birden siyasal sorunların her şeyden önce erkekleri ilgilendirdiği aklıma geldi."

"Madam" dedi Kardinal, "Majesteleri'nin bu övgüleri beni şımartıyor."

"Bugün çok kibar" dedi içinden Kraliçe. "Ne isteyeceğimi tahmin mi etti acaba?"

Bu arada Mazarin'in çalışma odasına varmışlardı. Kardinal, Kraliçe'ye yer gösterdi ve onu koltuğuna oturttuktan sonra, "Buyurun, en saygılı hizmetkârınıza verin emirlerinizi" dedi.

"Yazık ki Mösyö" diye karşılık verdi Kraliçe, "uzun zamandan beri emir vermeyi unuttum ben. Rica etmeye alıştım artık. Sizden de bir ricada bulunmaya geldim. Ricam kabul edilirse çok mutlu olacağım."

"Buyurun Madam" dedi Kardinal.

"Sayın Kardinal, kocam Kral I. Charles, asi uyruklarına karşı mücadele veriyor. İngiltere'de savaşıldığından haberiniz yoktur belki de" dedi Kraliçe hüzünlü bir gülümsemeyle. "Ayrıca her şeye kesin çözüm getirecek bir savaş da kapıda."

"Hiç haberim yok Madam" diye karşılık veren Kardinal, hafifçe omuzlarını kaldırdı. "Bizim başımızda yeteri kadar savaş var ve bunlar da benim gibi yeteneksiz ve sakat bir Başbakan'ın yeteri kadar zamanını alıyor zaten."

"Sayın Kardinal, o zaman, kocam I. Charles'ın nihai bir harekât için hazırlık yaptığını ben haber vermiş olayım size. Bu harekât başarısız olursa (Mazarin oturduğu yerde şöyle bir sallandı), önceden her şeyin hesaplanması gerekiyor" diye sürdürdü konuşmasını Kraliçe. "Fransa'ya sığınmayı

Mordaunt

ve burada sıradan biri gibi yaşamayı düşünüyor. Siz ne dersiniz bu tasarıya acaba?"

Kardinal, anlatılanları dinlerken, yüzünden hissettiklerini anlayabilmek hiçbir biçimde mümkün değildi. Dudaklarındaki gülümseme (sahte ve yalaka bir gülümseme) bile değişmemişti. Kraliçe konuşmasını bitirdiğinde, "Madam" dedi son derece tatlı bir sesle, "çalkantı ve kargaşa içindeki Fransa'nın, tahtını yitiren bir Kral için bir kurtuluş yeri olabileceğine inanabiliyor musunuz? XIV. Louis'nin başındaki taç daha şimdiden sallanıyor. Bu baş iki ağırlığı birden taşıyabilir mi acaba?"

"Benimle ilgili herhangi bir şey yüzünden bir ağırlık taşımadı bu baş" dedi hüzünlü bir gülümsemeyle, "ve ben kocam için bana yapılanlardan

fazlasını istemiyorum. Görüyorsunuz Mösyö, son derece alçakgönüllü hükümdarlarız biz."

"Tabii ki bambaşka bir insansınız siz Madam" dedi gelmekte olan açıklamaları sezen Kardinal. "Siz yüce bir hükümdarın, IV. Henri'nin kızısınız..."

"Bu da, o Kral'ın damadına konukseverlik göstermenize engel değildir herhalde, değil mi Mösyö? Ama bu yüce hükümdarın da, yakında sürgüne gidecek olan kocam gibi İngiltere'den yardım istediğini ve İngiltere'nin de ona yardım elini uzattığını hatırlıyor musunuz? Kraliçe Elisabeth'in de onun yeğeni olmadığını söylemek gerekir."

"Peccato!" dedi bu çok basit mantık karşısında debelenen Kardinal.

"Majesteleri beni anlamıyorlar, yanlış değerlendiriyorlar niyetlerimi. Bunun nedeni de Fransızcayı iyi kullanamamam herhalde."

"İtalyanca konuşun o halde Mösyö. Annemiz Kraliçe Marie de Médicis, selefiniz Kardinal tarafından sürgünde ölmeye gönderilmeden önce bize bu dili de öğretmişti. Biraz önce bahsettiğiniz yüce Kral Henri'nin anısından bir şey kalmışsa, kendisine böyle hayranlık gösterilirken, ailesine acımasızca davranılması çok şaşırtacaktır kendisini muhtemelen."

Kardinalin alnını ter basmıştı.

"Tersine, bu hayranlık öylesine büyük ve gerçek bir hayranlıktı ki Madam" dedi, "Kral I. Charles –dilerim Tanrı onu bütün felaketlerden korusun– Fransa'ya gelirse onu evimde, kendi evimde konuk ederim ama yazık ki burası Majesteleri için pek güvenli bir yer sayılmaz. Halk birkaç gün içinde Mareşal d'Ancre'ın evini yaktığı gibi bu evi de yakacaktır. Zavallı Concino Concini! Fransa'nın iyiliğinden başka ne isteyebilirdi ki o?"

"Evet Kardinal Hazretleri, aynen sizin gibi!" dedi alaycı bir uslupla Kraliçe.

Kardinal, söylediği sözlerin çifte anlamını duymazlıktan gelerek Concino Concini'nin akıbeti konusunda yakınmayı sürdürdü.

"Neyse Kardinal Hazretleri" dedi sabırsızlanmaya başlayan Kraliçe, "cevabınız nedir?"

"Madam" dedi gitgide duygulanmaya başlayan Kardinal, "size bir öğüt vermeme izin var mı acaba? Bu cüreti göstermeden önce Majesteleri'nin isteyebileceği her şeyi ayaklarına sereceğim."

"Söyleyin" diye karşılık verdi Kraliçe. "Sizin gibi ihtiyatlı birinin öğütleri mutlaka yararlıdır."

"Madam, inanın Kral'ın kendisini sonuna kadar savunması gerekiyor."

"Onu da denedi Mösyö. Düşmanlarına oranla çok zayıf bir kuvvetle vereceği nihai savaş, savaşmadan pes etmeyeceğinin kanıtıdır. Ama gene de, eğer yenilecek olursa..."

"Bu durumda Madam, benim fikrimi alacak olursanız ve Majesteleri'ne öğüt vermekle büyük bir cüret gösterdiğimi de biliyorum, bu durumda Kral, topraklarından dışarı çıkmamalıdır. Kaçan krallar çabuk unutulur. Eşiniz Kral da Fransa'ya geçtiği takdirde kaybeder davayı."

"Eğer böyle düşünüyorsanız" dedi Kraliçe, "o zaman siz de para ve asker yardımı yapın kendisine, hem de bir an önce çünkü benim kendisi için yapabileceğim bir şey kalmadı artık. Kocama yardımcı olabilmek için her şeyimi sattım, son elmasıma kadar... Siz de biliyorsunuz ki hiçbir şeyim kalmadı artık, herkesten daha iyi biliyorsunuz bu durumu Mösyö. Birkaç

mücevherim kalmış olsaydı, kışı geçirmek için kızıma ve kendime biraz odun alırdım."

"Ah! Madam" dedi Kardinal, "Majesteleri herhalde benden ne istediklerini bilmiyorlar. Bir Kral'ı tahtına oturtmak amacıyla yabancı güçler bir ülkeye girerlerse, bu, o Kral'ın halkı tarafından sevilmediği anlamına gelir."

"Öyleyse Mösyö" dedi kelime oyunları yapmaktan sıkılan Kraliçe, "öyleyse bana tek bir kelimeyle evet ya da hayır deyin. Kral, İngiltere'de kalmakta ısrar ederse yardım gönderecek misiniz kendisine? Fransa'ya gelirse konukseverlik gösterecek misiniz?"

"Madam" dedi olabildiğince açık sözlü olmaya çalışan Mazarin, "Majesteleri'ne ne kadar sadık kaldığımı gösterebileceğimi umuyorum ve zaten niyetim de içinizdeki derdi bir an önce söküp atmak, neyse bu sorun, sonuca bağlamaktır onu. Majesteleri hizmet için nasıl çabaladığıma bundan sonra inanacaklardır herhalde.

Kraliçe koltuğunda, dudaklarını ısırarak kıvranıyordu sabırsızlık içinde.

"Ne yapacaksınız peki?" diye sordu sonunda. "Haydi, söyleyin bakalım."

"Hemen Kraliçe'yle konuşacağım konuyu, daha sonra da Parlamento'ya götüreceğim meseleyi."

"Sürtüşme halinde olduğunuz parlamentoya, değil mi? Broussel'i de raportörlükle görevlendirirsiniz herhalde. Yeter Sayın Kardinal, artık yeter! Sizi çok iyi anlıyorum ya da yanılıyorum. Gidin Parlamento'ya. Yüce Kral Henri'nin kızının bu kış soğuktan ve açlıktan ölmemesi için gerekli yardımı, kralların en büyük düşmanı olan Parlamento göndermişti gene de."

Kraliçe bu sözleri söyledikten sonra gösterişli bir öfke içinde yerinden kalktı.

Kardinal, kavuşturmuş olduğu ellerini açarak ona doğru uzattı.

"Ah, Madam! Ne kadar da kötü tanıyorsunuz beni!"

Henriette bu sahte tavırlara bakmaya bile tenezzül etmeden salonu geçti, kapıyı açtı ve Mazarin'in muhafızlarının, dalkavuklarının, rakip bir krallığın gösterişinin arasından geçip, tek başına kalmış, terk edilmişçesine ayakta bekleyen Lord Winter'ın elini tuttu. Zavallı Kraliçe artık düşük bir hükümdardı. Herkes onun karşısında artık nezaket gereği eğiliyordu ve dayanacak tek bir kol kalmıştı.

"Olsun" dedi tek başına kalınca Mazarin kendi kendine. "Beni üzdü epey, zor bir roldü ama olsun! İkisine de bir şey demedim. Cromwell gerçekten amansız bir Kral düşmanı! Bernouin!"

Hemen içeri girdi Bernouin.

"Biraz önce getirdiğiniz siyah yelekli, kısa saçlı delikanlı hâla Saray'da mı acaba?"

Bernouin dışarı çıktı. Kardinal fırsattan yararlanıp yüzüğünün taşını gene döndürdü. Elması ovarak parlattı, hayran hayran seyretti. Gözünde yuvarlanıp duran bir damla yaş görüşünü bulanıklaştırdığından başını eğdi ve yere düşürdü bu damlayı.

Bernouin biraz sonra nöbetçi subay Comminges'le birlikte geri döndü.

"Monsenyör" dedi Comminges, "Kardinal Hazretlerinin çağırtmış olduğu delikanlıyı biraz önce götürürken, genç adam koridordaki camlı kapıya yaklaştı ve hayretler içinde bir şeyi süzdü. Kapının tam karşısındaki Raffaello tablosunu süzüyordu hiç kuşkusuz, sonra bir an derin düşüncelere dalmış gibi durdu, daha sonra merdivenden indi. Kül rengi bir ata binip Saray'ın avlusundan çıktığını hatırlıyorum. Kardinal Hazretleri Kraliçe'nin yanına gitmiyorlar mı peki?"

"Niçin gidecekmişim Kraliçe'nin yanına?"

"Amcam Mösyö Guitaut, Majesteleri'nin ordudan yeni haberler aldığını söyledi de."

"Sahi mi? Hemen gidiyorum o halde."

Bu sırada Mösyö Villequier gözüktü. O da Kraliçe adına Kardinal'i çağırmaya gelmişti.

Comminges doğru görmüştü aslında ve Mordaunt gerçekten anlattığı gibi hareket etmişti. Aynalı geçide paralel koridordan geçerken Kraliçe'nin Mazarin'le yaptığı pazarlığı bitirmesini bekleyen Winter'i görmüştü.

Ve onu görür görmez de olduğu yerde kalakalmıştı. Ama hayranlık içinde Raffaello'nın tablosunu seyretmek için değil de müthiş bir görüntüyle karşılaşmış gibi durmuştu. Gözlerini açmıştı ve bütün bedeni anlatılmaz bir ürpertiyle sarsılmıştı. Kendisini düşmanından ayıran camdan bir engeli aşmaya hazırlanıyordu sanki. Comminges delikanlının İngiliz asilzadesini nasıl nefret dolu bakışlarla süzdüğünü de fark etmiş olsaydı bu İngilizin, delikanlının amansız düşmanı olduğunu anlaması kolay olurdu.

Ama ansızın durmuştu delikanlı.

Düşünmek için tabii ki, çünkü hemen içinden geldiği gibi Lord Winter'in üstüne yürüyeceğine bundan vazgeçmiş, merdivenleri ağır ağır inmiş, başı önde Saray'dan çıkmış, atına binmiş, Richelieu Sokağının köşesine kadar gitmiş ve gözlerini parmaklıklara dikerek, Kraliçe'nin arabasının Saray'dan çıkmasını beklemişti.

Çok fazla beklememişti. Çünkü Kraliçe olsa olsa on beş dakika kalmıştı Kardinal'in yanında ama bu on beş dakika bir yüzyıl kadar uzun gelmişti ona.

Nihayet kocaman bir araba çıkmıştı kapıdan. At üstündeki Winter da Majeste'yle görüşmek üzere arabanın kapısına eğilmişti tekrar.

Atlar dörtnala Louvre yönünde koşmaya başlamış, az sonra da saraydan içeri girmişlerdi. Karmelit Rahibeleri Manastırı'na girmeden önce Henriette kızına, kendisini uzun süre yaşadığı ve ancak altın yaldızlı salonlarda çektiği sıkıntı iyice ağır gelmeye başlayınca terk ettiği Saray'da beklemesini söylemişti.

Mordaunt arabayı izlemiş ve karanlık bir kemerin altında, atıyla birlikte duvar kenarında gölgelik bir yere sığınarak, ata binmiş Jean Goujon heykelini gösteren ve yarım kabartmayı andıran silmelerinin ortasında hareketsiz kalmıştı.

Saray'daki gibi bekliyordu gene!

XLII
BAHTSIZLAR RASTLANTIYI KİMİ ZAMAN TANRI'NIN YARDIMI GİBİ GÖRÜR

"Ne oldu Madam?" diye sordu Lord Winter, Kraliçe uşaklarını uzaklaştırdıktan sonra.

"Evet, tahmin ettiğim şey oluyor Milord."

"Kabul etmiyor mu?"

"Önceden söylemiştim ben size."

"Mazarin, Kral'ı konuk etmeyi reddediyor. Fransa bahtsız bir Kral'a elini uzatmaya yanaşmıyor, öyle mi? İlk kez oluyor böyle bir şey ama Madam."

"Ben Fransa demedim Milord, Kardinal dedim ve Kardinal Fransız bile değil."

"Kraliçe'yi gördünüz mü?"

"Yararı yok" dedi Madam Henriette üzüntülü bir tavırla başını sallayarak. "Kardinal hayır deyince, Kraliçe evet mi diyecek? Mazarin'in hem içeride hem dışarıda bütün dizginleri elinde tuttuğunu bilmiyor musunuz? Dahası, önce de söylemiş olduğum gibi, Cromwell bizden erken davranıp bizimle ilgili olarak uyarmamışsa bunları çok şaşırırım. Çok sıkılmış bir hali vardı benimle konuşurken ama reddetme konusunda da çok katı ve inatçıydı. Saray'daki telaşı fark ettiniz mi ayrıca? Sağa sola koşturup duruyorlardı birtakım insanlar. Bir haber almış olabilirler mi acaba Milord?"

"İngiltere'den haber almış olamazlar kesinlikle Madam. Ben çok çabuk geldim, benden önce haber ulaşmış olamaz. Üç gün önce çıktım yola, mucizevi bir biçimde Püritenler ordusunun arasından geçtim, uşağım Tony'yle birlikte postaya bindim, şimdi kullandığımız atları da Paris'te satın aldık. Ayrıca Kral'ın bir risk almadan önce Majesteleri'nin cevabını bekleyeceğinden kesinlikle eminim."

"Ona elimden bir şey gelmediğini anlatırsınız Milord" dedi Kraliçe umutsuzluk içinde. "En az onun kadar, hatta ondan daha çok acı çektiğimi, sürgünün acı ekmeğini yediğimi, dost geçinenlerin döktüğüm gözyaşlarına aldırmamalarının zehrini içime akıttığımı anlatırsınız onlara. Onun krallığına gelince, söyleyin kocama feda etsin kendini, cömertçe feda etsin, Kral gibi ölsün, ben de yanında öleceğim!"

"Madam, Madam!" diye bağırdı Winter. "Majesteleri umutsuzluğa düşüyorlar. Hâlâ bir umut vardır belki, kimse bilemez bunu."

"Tek bir dostum kalmadı Milord. Sizden başka dostum yok şu dünyada. Aman Tanrım!" diyerek başını gökyüzüne doğru kaldırdı Madam Henriette. "Yeryüzündeki bütün iyi kalplileri kendi yanınıza mı aldınız yoksa?"

"Öyle olmadığını ümit ediyorum" diye karşılık verdi Winter dalgın bir halde. "Ben size dört kişiden söz etmiştim."

"Dört kişiyle ne olur ki?"

"Sadık ve uğrunuzda ölmeye hazır dört kişi çok şey başarabilir Madam, inanın. Ayrıca şu da var ki, bu dört kişi, bir zamanlar neler yapabileceklerini de göstermişlerdi."

"Nerede bunlar?"

"Ben de bilmiyorum nerede olduklarını. Yirmi yıldır haber alamıyorum onlardan. Ama ne zaman Kral tehlikeye düşse, onlar aklıma gelir."

"Bu dört kişi dostlarınız mıydı?"

"Biri, beni öldürecek durumdayken bağışladı. Dostum mu, değil mi bilmiyorum ama bu olaydan sonra dostu oldum onun."

"Fransa'da mı bu dört kişi peki Milord?"

"Sanıyorum."

"Adlarını söyleyin, belki duymuşumdur ve aramalarınızda yardımcı olabilirim size."

"Birinin adı şövalye d'Artagnan'dı."

"Muhafız subayıdır o yanılmıyorsam Milord. Bir yerde konuşurlarken duydum adını ama dikkat edin, Kardinal'e aşırı bir bağlılığı vardır onun korkarım."

"Bu doğruysa, başımıza gelebilecek en büyük felakettir" dedi Winter. "İşte o zaman gerçekten lanetlenmiş olduğumuza inanacağım."

"Ötekiler Milord?" diye sordu Kraliçe. Denize düşüp yılana sarılan biri gibi bu son umuda yapışmıştı. "Ötekiler kim?"

"İkincisinin adını da bir rastlantıyla öğrenmiştim çünkü bu dört asilzade bize kılıç çekmeden önce adlarını da söylemişlerdi. İkincisinin adı Kont de la Fère'di. Öbür ikisine gelince, onlara sürekli takma adlarıyla hitap etmeye alıştığım için gerçek adlarını unuttum maalesef."

"Hay aksi! Hepsini hemen bulmamız gerekiyor oysa" dedi Kraliçe, "çünkü bu asilzadelerin Kral'a yararlı olacaklarından hiç kuşkunuz yok sizin."

"Evet, bu açıdan hiç endişeniz olmasın" dedi Winter. "Bana kulak verin Madam, anılarınıza dönün biraz. Anne d'Autriche'in, bir hükümdarın başına gelebilecek en büyük tehlikeden kurtulduğundan söz ettiklerini duymadınız mı hiç siz?"

"Evet, Buckingham Dükü'yle sevişirlerken... elmaslardan falan bahsedilmişti hatta yanılmıyorsam."

"Evet, evet, işte o olay Madam. Kraliçe'yi bu adamlar kurtarmışlardı işte. Ve siz de bu adamların adlarını bilmiyorsunuz, acı acı gülmekten alamıyorum kendimi. Bu durumda Kraliçe kendisine yapılan iyiliği unutmuş demektir. Oysa o dört insan krallığın en önde gelen asilzadeleri ilan edilmeliydi."

"Bu insanları bulmalıyız o halde Milord ama dört kişi neye yarar? Daha doğrusu üç kişi. Çünkü Mösyö d'Artagnan'a güvenemeyiz demin de söylediğim gibi."

"Güvenebileceğimiz bir kılıç eksik olacak demek ama geri kalan üç kılıç yeter, ben de varım üstelik. Kral'a gerçekten bağlı dört yiğit, savaşta yakın çevresini koruma, kollama, gerektiğinde kendisine öğüt verme, kaçarken ona eşlik etme konularında çok şeyler yapabilir. Bunlar belki onun zafer kazanmasına yetmez ama yenilse de denizi aşmasını, Kardinal ne

derse desin, Fransa topraklarına ayak bastıktan sonra da kendisine yardımcı olabilecek güçlü kaynaklar bulmasını sağlayabilir."

"Bulun bu asilzadeleri Milord, hemen bulun! Bulursanız ve sizinle birlikte İngiltere'ye gitmeye razı olurlarsa, söz veriyorum, tekrar tahta çıktığımız gün birer düklük unvanı vereceğim onlara. Bundan başka her birinin White Hall gibi bir saray yaptırmalarına yetecek kadar altın da bağışlayacağım. Ne olur bulun bu adamları, Milord!"

"Çalışacağım Madam, bulurum da hiç kuşkusuz ama zamanım yok. Majesteleri, Kral'ın cevabınızı beklediğini, hem de çok sıkıntılı bir halde beklediğini unuttular mı yoksa?"

"Mahvolduk o halde!" diye bağırdı Kraliçe çökmüş bir tavırla.

Bu sırada kapı açıldı ve genç Henriette göründü eşikte. Kraliçe de analığa özgü kahramanca bir tavırla gözyaşlarını içine akıtıp, Winter'a konuyu değiştirmesi anlamında bir işaret çaktı.

Bu çok güçlü tepki genç Prenses'in gözünden kaçmamıştı. Eşikte durdu, derin bir iç geçirdi, sonra annesine dönerek, "Anne! Niçin bensiz ağlıyorsunuz hep?" dedi.

Kraliçe gülümsedi ve kızına cevap vereceği yerde Lord Winter'a döndü.

"Bakın Winter" dedi, "yarım bir kraliçe olmakla bir şey kazandım en azından. Gördüğünüz gibi çocuklarım bana artık Madam değil, anne diyorlar."

Sonra kızına döndü.

"Ne istiyorsunuz Henriette?" diye sordu.

"Anne" dedi Prenses, "Saray'a gelen bir şövalye Majesteleri'ne saygılarını sunmak istiyormuş. Kışladan geliyormuş ve Mareşal Grammont'dan bir mektup getirmiş galiba."

"Evet!" dedi Kraliçe, Winter'a dönerek. "Sadık dostlarımdan biridir kendisi ama ne kadar yoksul olduğumuzun farkında mısınız sevgili Lord, takdimcilik görevini bile kızım yapıyor artık."

"Madam, merhamet edin bana" dedi Winter, "kalbimi kırıyorsunuz."

"Kimmiş bu şövalye Henriette?" diye sordu Kraliçe.

"Pencereden gördüm onu Madam. On altı yaşlarında bir delikanlı. Bragelonne Vikontu'ymuş."

Kraliçe gülümseyerek bir baş işareti yaptı, Prenses kapıyı açtı ve Vikont göründü.

Kraliçe'ye doğru üç adım atarak diz çöktü.

"Madam" dedi, "Majesteleri'ne sadık hizmetkârlarınızdan biri olduğunu söyleyen arkadaşım Guiche Kontu'ndan mektup getirdim. Saygılarını sunuyor size ve de önemli bir haber gönderiyor."

Guiche sözcüğünü duyan Prenses'in yanakları pembe pembe oldu. Kraliçe sert baktı kızına.

"Henriette, siz mektubun Mareşal Grammont'dan geldiğini söylememiş miydiniz ?"

"Ben öyle sanmıştım Madam" dedi Prenses kekeleyerek.

"Benim kabahatim Madam" dedi Vikont, "kendilerine Mareşal Grammont adına geldiğimi söyledim çünkü Mareşal sağ kolundan yaralı olduğu için yazamadı ve Guiche'e yazdırdı mektubu."

"Demek savaş oldu!" dedi Kraliçe ve eliyle kalkmasını işaret etti Vikont'a.

"Evet Madam" dedi genç adam ve mektubu kendisine doğru gelen Winter'a uzattı. Mektubu alan Winter, Kraliçe'ye verdi onu.

Savaş sözcüğünü işiten Prenses, kesinlikle kendisini ilgilendiren bir soru sormak amacıyla dudaklarını araladı ama tek bir sözcük bile çıkmadı ağzından. Yanaklarındaki pembelikler de kayboluyordu.

Kraliçe her şeyi fark etti ve ana yüreği bütün bunları kavramış olacaktı ki tekrar Vikont'a döndü.

"Guiche Kontu'nun başına bir şey gelmedi ya!" dedi. "Çünkü o yalnız sadık bir hizmetkârımız değil, kendisinin de söylediği gibi yakın dostumuzdur."

"Hayır Madam" diye cevap verdi Bragelonne, "tam tersine, savaşta büyük bir zafer kazanma mutluluğuna bile kavuştu. Savaş alanında Prens tarafından kucaklanmak şerefine erişti."

Prenses sevinç içinde el şaklattı ama bu aşırı mutluluk gösterisi karşısında utanarak yan döndü birden ve kenarda duran vazodaki gülleri koklayacakmış gibi eğildi.

"Kont neler söylemiş bakalım" dedi Kraliçe.

"Majesteleri'ne, Kont'un, babası adına yazdığını bildirmekten şeref duyuyorum."

"Evet, anlıyorum Mösyö."

Kraliçe mektubu açtı ve okudu.

Madam ve Kraliçe,

Sağ elim yaralı olduğundan, size kendim yazma şerefine nail olamadığım için oğluma yazdırıyorum bu mektubu. Bildiğiniz gibi Guiche Kontu da aynen babası gibi sadık bir hizmetkârınızdır ve size Lens Savaşı'nı kazandığımızı bildirmekten şeref duyuyor. Bu zafer Kardinal Mazarin ve Kraliçe'ye Avrupa sorunlarıyla ilgili olarak büyük bir güç kazandıracaktır. Kraliçe Hazretleri eğer öğütlerimi dinleme alçakgönüllülüğünü gösterirlerse bu fırsattan yararlanıp kocası için Kral nezdinde bir girişimde bulanabilirler. Size bu mektubu takdim etme onuruna erişen Bragelonne Vikontu oğlumun yakın arkadaşıdır ve hayatını kurtarmıştır. Majesteleri'nin güvenebilecekleri bir asilzadedir. Bana verecekleri sözlü ya da yazılı emirlerini güvenle emanet edebilirler kendisine.

Saygılarımı sunmakla şeref duyuyorum...

MAREŞAL DE GRAMMONT

Kont'un hayatını kurtardığı konusunun geçtiği bölüm okunurken Vikont, Prenses'e bakmadan yapamamış ve o anda olağanüstü bir minnet duygusu okunmuştu gözlerinde. Kral I. Charles'ın kızının, arkadaşını sevdiğine hiç kuşku yoktu artık.

"Demek Lens Savaşı kazanıldı ha!" dedi Kraliçe. "Buradaki insanlar çok mutlu, savaşlar kazanıyorlar! Evet, Mareşal Grammmont haklı. Bu zafer değiştirecektir durumu ama korkarım bizim sorunlarımızda da bir yenilik olmayacak, hatta kim bilir, aksine zararlı bile olacaktır belki de. Yeni bir haber bu Mösyö" diye sürdürdü konuşmasını Kraliçe. "Bu kadar zahmete katlanıp bana bu haberi getirdiğiniz için minnettarım size. Siz olmasanız yarın öğrenebilirdim ancak bu haberi, belki de öbür gün hatta. Hatta ve hatta Paris'te en son ben öğrenirdim bu haberi."

"Madam" dedi Bragelonne, "Louvre, bu haberin geldiği ikinci Saray'dır. Bu konuda kimse bir şey bilmiyor henüz. Hatta mektubu vâsimi bile kucaklamadan önce size vermeyi vaat etmiştim Guiche'e."

"Vasiniz de Bragelonne ailesinden mi sizin gibi?" diye sordu Winter. "Bir zamanlar ben de bir Bragelonne tanımıştım. Yaşıyor mu hâlâ acaba?"

"Hayır efendim, öldü. Yanılmıyorsam eğer, adını taşıdığı arazi de ondan miras kalmıştı vâsime."

"Kim sizin vasiniz peki?" diye sordu bu yakışıklı delikanlıya ilgi duymaya başlayan Kraliçe. "Adı ne?"

"Kont de la Fère, efendim" diye karşılık verdi Raoul saygıyla eğilerek.

Winter çok şaşırdı. Kraliçe neşe içinde bir çığlık attı.

"Kont de la Fère! Bana söylediğiniz ad değil mi bu?"

Winter duyduklarına bir türlü inanamıyordu.

"Kont de la Fère!" diye bağırdı o da. "Lütfen cevap verin bana Mösyö, Kont de la Fère benim bir zamanlar tanımış olduğum, XIII. Louis'nin silahşörlerinden olan, yakışıklı ve yiğit bir asilzade değil mi? Şimdi de olsa olsa kırk yedi, kırk sekiz yaşlarındadır, değil mi?"

"Evet Mösyö, ta kendisi!"

"Hangi takma adla hizmet ediyordu Kral'a?"

"Athos. Hatta daha geçenlerde arkadaşı d'Artagnan'ın kendisine bu adla hitap ettiğini işitmiştim."

"Tamam Madam, o! Tanrı'ya şükürler olsun! Kont Paris'te, değil mi?" diye sordu Winter, Vikont'a.

Hemen sonra tekrar Kraliçe'ye döndü.

"Umudunuzu yitirmeyin, sakın yitirmeyin Madam! Tanrı bizimle. Bak-

sanıza, bu yiğit dostumu nasıl mucize gibi çıkardı karşıma. Vâsiniz nerede oturuyor Mösyö, söyler misiniz lütfen?"

"Kont de la Fère, Guénégaud Sokağında, Grand Roi Charlemagne Hanı'nda kalıyor Mösyö."

"Teşekkür ederim. Bu sevgili dosta selam götürün lütfen, birazdan ziyaret edeceğim kendisini."

"Mösyö, Majesteleri gitmeme izin verirlerse, büyük bir onur olacaktır bu benim için."

"Derhal koşun Vikont, hemen gidin! Bilesiniz ki, sevgimiz hiç eksik değildir üstünüzden."

Raoul saygıyla eğildi iki prensesin önünde, Winter'i selamladı ve çıktı.

Winter ve Kraliçe, Prenses'in bir şey duymaması için bir süre daha alçak sesle bir şeyler konuştular. Gereksiz bir önlemdi bu aslında çünkü Prenses çoktan kendi düşlerine dalmış gitmişti.

Nihayet Winter ayrılmak üzere izin isteyeceği sırada Kraliçe konuşmaya başladı.

"Dinleyin beni Milord, annemden kalan bu elmas haçla Saint Michel plaketini saklamıştım. İkisi yaklaşık elli bin lira eder. Bunları satmaktansa ölürüm daha iyi, diye yemin etmiştim. Ama bunlar bugün kocama ya da onu savunanlara yararlı olabileceğine göre, böyle bir umut uğruna her şeyin feda edilmesi gerekiyor. Alın bunları ve yolculuk için paraya ihtiyacınız olursa satın. Ama elde tutma olanağını bulabilirseniz, biliniz ki bir asilzadenin bir Kraliçe'ye gösterebileceği en büyük nezaketi göstermiş olacaksınız. Yeniden rahatladığım gün bu haçla bu plaketi bana getirecek kimse, ben ve çocuklarım tarafından takdis edilecektir."

"Madam" dedi Winter, "Majesteleri'ne, kendilerine sadık biri hizmet edecektir. Bu iki değerli parçayı hemen emin bir yere gizleyeceğim ve eğer eski servetimizden bir şeyler kalmışsa kesinlikle kabul etmeyeceğim bunları. Servetimize el kondu maalesef, elimizde nakit para yok ve bütün kaynaklarımızı tükettik. Bir saat içinde Kont de la Fère'i göreceğim. Yarın da Majesteleri kesin bir yanıt alırlar benden."

Kraliçe elini Winter'a uzattı. Winter saygıyla öptü bu eli ve kızına döndü sonra.

"Milord, bu çocuğa babası adına bir şey vermekle görevlendirilmiştiniz siz galiba" dedi.

Winter şaşkınlık içinde kaldı olduğu yerde. Kraliçe'nin ne demek istediğini anlamamıştı.

Genç Prenses gülümseyerek ve kızararak ilerledi ve alnını asilzadeye uzattı.

"Babama söyleyin" dedi, "ister Kral, ister sürgün, ister zafer kazanmış, ister yenilmiş olsun, ister güçlü ister yoksul olsun, ben her zaman ona sadık kalacağım ve onu seven kızı olacağım."

"Biliyorum Madam" diye karşılık verdi Winter ve dudaklarını hafifçe Henriette'nin alnına dokundurdu.

Ve sonra kendisini geçiren kimse olmadığından tek başına yürüdü ıssız ve loş yerlerde. Elli yıldan beri Saray hayatının içinde olmasına rağmen, bahtsız bir hükümdarı görmenin heyecanına dayanamadı ve gözlerinde biriken yaşları sildi.

XLIII
AMCA VE YEĞEN

Winter'in atı ve uşağı kapıda bekliyordu onu. Düşünceli bir halde giderken arada bir dönüp Louvre'nin sessiz ve kapkara cephesine bakıyordu. Ve yüksek duvarın yanından ayrılıp biraz uzaktan kendisini izleyen Şövalye'yi bu sırada fark etti işte. Saray'dan ayrılırken de böyle bir gölgeyi görmüş gibi olduğunu hatırladı.

Biraz arkasından gelen uşağı da kuşkuyla izliyordu peşlerindeki atlıyı.

"Tony" diye seslenen asilzade, eliyle yaklaşmasını işaret etti uşağına.

"Buyurun Mösyö."

Efendisine doğru yanaştı uşak.

"Peşimizdeki adamı fark ettiniz mi?"

"Evet Milord."

"Kim acaba?"

"Bilmiyorum ama Saray'dan beri peşimizde. Çıkmanızı beklerken orada da pusudaydı. Louvre'dan ayrıldık, gene peşimizde."

"Kardinal'in casusudur" diye mırıldandı Winter. "Her neyse, fark etmemiş gibi davranalım."

Sonra atlarını mahmuzladılar ve Marais Sokağındaki hanlarına doğru ilerlediler. Lord Winter uzun süre Royal Alanı çevresinde oturduğundan, eski konağına yakın bir yeri seçmişti.

Yabancı da dörtnala kaldırdı atını.

Winter hanın önünde atından indi, odasına çıktı, casusu göz hapsine almaya karar verdi. Ama eldivenleriyle şapkasını masaya henüz koymuştu ki, aynada, eşikte beliren birinin yüzünü gördü.

Döndü, Mordaunt karşısındaydı.

Winter sapsarı kesildi, ayakta, hareketsiz kalakaldı. Mordaunt'sa eşikte donmuş gibi ve tehditkâr bir halde duruyordu, bir cinayetin bedelini ödetecek olan yazgıyı andırıyordu.

Buz gibi bir sessizlik oldu iki adam arasında.

"Mösyö" dedi Winter, "bu biçimde izlenmenin beni çok rahatsız ettiğini söylemiştim size galiba! Hemen kaybolun buradan! Yoksa tıpkı Londra'daki gibi birini çağırtıp kovdururum sizi. Ben sizin amcanız falan değilim, tanımıyorum sizi."

"Amcam?" dedi Mordaunt o alaycı ve çatlak sesiyle. "Yanılgı içindesiniz, Londra'daki gibi kovduramayacaksınız beni bu sefer, cesaret edemezsiniz böyle bir şeye. Yeğeniniz olduğumu kabul etmemenize gelince, bir yıl öncesine kadar hiç bilmediğim bazı şeyleri öğrendikten sonra, böyle bir şeyi iddia etmek kolay olmayacak sizin için."

"Öğrendikleriniz beni hiç ilgilendirmez" dedi Winter.

"Çok ilgilendirir, sevgili amcacığım. Kesinlikle eminim bundan. Birazdan siz de hak vereceksiniz bana zaten" derken öyle bir sırıttı ki, Winter tüylerinin diken diken olduğunu hissetti. "Sizin yanınıza, ilk kez Londra'da geldiğim zaman, hakkımın ne olduğunu öğrenmek amacıyla başvurmuştum. Kapınızı ikinci kez çalışımın nedeniyse adımın niçin kirlendiğini öğrenmekti. Ama şimdi karşınıza çok daha dehşet verici bir şey öğrenmek amacıyla çıkıyorum. Tanrı'nın yeryüzündeki ilk katile sorduğu şeyi sormak için çıkıyorum adeta karşınıza şimdi: 'Kardeşin Habil'e ne yaptın Kabil?' Yengenize ne yaptınız Milord? Annem olan yengenize?"

Winter, genç adamın ateş saçan gözleri karşısında kendini tutamadı ve geriledi.

"Annenize mi?" diye kekeledi.

"Evet, evet anneme!" diye cevap verdi, Winter'i tepeden tırnağa süzen genç adam.

Winter toparlanmak için büyük bir çaba harcadı, içinde yeni bir kin uyandırabilmek amacıyla eski anılarına gitti ve sonra yüksek sesle konuştu.

"Sefil, annenin akıbetini merak ediyorsan, kendin öğren! İmkânın varsa cehenneme sor, cehennemden bir cevap alırsın belki."

Genç adam odada ilerledi, Lord Winter'ın yanına kadar gitti, ellerini kavuşturup durdu karşısında.

"Evet, Béthune Celladı'na sordum ben de" dedi Mordaunt acı ve öfkeyle bembeyaz kesilen yüzü ve boğuk sesiyle. "Béthune Canavarı da yanıtladı sorumu."

Winter yıldırım çarpmış gibi iskemleye çöktü, boşuna yanıt vermeye çalıştı.

"Değil mi?" diye sürdürdü konuşmasını genç adam. "Bu sözcükler her şeyi aydınlatıyor, bu anahtarla bütün zindanların kapıları açılıyor. Anneme miras kalmıştı kocasından, annemi öldürdünüz siz. Adım, malının, mülkünün bana kalmasını sağlayacaktı, adımdan da mahrum ettiniz beni siz. Servetimi aldınız elimden. Beni tanımamanıza hiç şaşırmıyorum artık. Beni tanımayı reddetmeniz hayrete falan düşürmüyor beni. İnsan haydut olursa yeğenini tanımaz tabii ki, sefalet içine ittiği insanı tanımamazlıktan gelir. Hele hele katilse yetim bıraktığı insanı da görmez!"

Bu sözler Mordaunt'un beklentilerinin aksi bir tepki yaratmıştı Winter'in üstünde. Çünkü Lord, Milady'nin nasıl bir canavar olduğunu hatırlayıverdi birden. Sakin ve telaşsız bir tavırla kalktı, sert bakışlarını ateşli gözlerine dikti genç adamın.

"Bu korkunç sırrı mı öğrenmek istiyorsunuz Mösyö?" diye sordu. "Tamam! Bugün bana hesabını sormak amacıyla geldiğiniz kadının nasıl biri olduğunu öğrenin bakalım. Bu kadın büyük olasılıkla kardeşimi zehirleyerek öldürmüştü, sonra da mirasıma konmak için beni öldürmeyi koymuştu kafasına. Kanıtları da var elimde. Buna ne diyeceksiniz peki?"

"Bu kadının annem olduğunu söyleyeceğim."

"Bir zamanlar dürüst, temiz kalpli ve saf bir insanı kullanarak Buckingham Dükü'nü vurdurdu. Bütün kanıtları elimde olan bu cinayetle ilgili olarak ne söyleyeceksiniz?"

"Annemdi!"

"Fransa'ya dönüşünde Béthune'deki Aziz Augustunus Manastırı'nda düşmanlarından birinin sevgilisini buldu ve onu da zehirledi. Acaba bu cinayet ona verilen cezayı haklı çıkaracak mı sizin gözünüzde? Gene kanıtları elimde olan bu cinayet için ne diyeceksiniz?"

"O kadın benim annemdi!" diye bağıran genç adam her sözcüğü, üstüne basa basa telaffuz ederek anlamlarını daha da korkunç bir hale getirdi.

"Arkasında işlediği cinayetler, ahlaksızlıklar, herkesin gözünde iğrenç bir yaratık durumuna düşmüş ama gene de kana susamış yırtıcı bir dişi panterden farkı yoktu. Umutsuzluklara gark ettiği ve kendisine hiç zararı

dokunmamış insanların darbeleriyle çöküp gitti! İğrenç suikastlerin yarattığı yargıçlar gördü karşısında. Hani görmüş olduğunuz o cellat, size her şeyi anlattığını iddia ettiğiniz o cellat, eğer o cellat gerçekten her şeyi anlatmışsa, kardeşinin onun yüzünden çektiği utancın ve kendisini öldürmesinin öcünü aldığında, mutluluktan ürperdiğini de söylemiştir yüzünüze karşı herhalde. Ahlaksız bir genç kız, kocasını aldatan bir eş, sapık bir rahibe, cinayet, zehirleyerek insan öldürme... Bunların hepsini yapan oydu. Bütün tanıdıkları iğreniyor ondan, onu kabul eden ülkeler yaka silkiyordu kendisinden. Sonunda yerin göğün lanetini üstüne çekip öldü gitti. Böyle bir kadındı işte!"

Mordaunt'un, iradesinden daha güçlü bir hıçkırık, boğazını yırtıp taştı, sapsarı yüzüne kan hücum etti birdenbire. Yumruklarını sıktı, yüzünü ter bastı, saçları, Hamlet'inkiler gibi tepesinde dimdik halde, dehşetten ürpererek bağırdı.

"Kesin artık, yeter! Annemdi benim o! Uygunsuz davranışlarını bilmiyorum, yaptığı kötülüklerden de haberim yok. Cinayet mi dediniz? Hiç duymadım böyle bir şey. Yalnız bildiğim, çok iyi bildiğim bir şey var: Bir zamanlar benim de bir annem vardı! Beş erkek bir kadına karşı ittifak yaptılar ve onu gece karanlığında, sessizce, gizlice, alçakça ve korkakça öldürdüler! Siz amcam da o beş kişi arasındaydınız! Siz de tıpkı onlar gibi ve onlardan daha yüksek bir sesle, 'Bu kadının ölmesi gerekiyor!' diye bağırdınız, biliyorum bunu. Ve şimdi uyarıyorum sizi, çok iyi dinleyin sözlerimi, kafanıza iyice yerleştirin. İyice yerleştirin ki hiç unutmayın: Her şeyimi alan, beni adsız sansız bırakan, yoksulluğa iten, huysuz, kötü, kinci biri yapan bu cinayetin hesabını vereceksiniz bana. Kendilerini tanıdığımda, suç ortaklarınızdan da soracağım bu hesabı!"

Gözlerinde kin ve nefret, ağzından köpükler saçan Mordaunt bir adım daha attı ileri doğru. Winter'a doğru tehdit dolu ve dehşet saçan bir adım.

Lord hemen elini kılıcına attı, otuz yıldır ölümle oynayan bir insana özgü gülümsemesiyle konuştu.

"Öldürmek mi istiyorsunuz beni Mösyö? İşte o zaman yeğenim olarak görürüm sizi. Tam anasının oğlusunuz çünkü."

"Hayır" dedi bütün yüz hatlarına, bedenindeki bütün kaslara egemen olabilmek için müthiş bir çaba gösteren Mordaunt, "hayır, öldürmeyeceğim sizi. Hiç değilse şimdilik öldürmeyeceğim. Çünkü siz olmadan öteki suç ortaklarınızı bulamam. Onları da öğrenince korkun benden. Béthune Celladı'nı vurdum. Hem de kılım bile kıpırdamadı hançeri göğsüne sokarken, hiç acımadım. Gözyaşlarını görmedim. Üstelik suçu en az olan oydu içinizde."

Delikanlı bu sözleri söyledikten hemen sonra dışarı çıktı, dikkat çekmemek için sakin görünmeye çalışarak merdivenden indi, alt katta tırabzana dayanmış, yukarı çıkmak için pür dikkat efendisinden haber bekleyen Tony'nin önünden geçti.

Ne var ki Winter uşağına seslenmedi. Çökmüş, ezilmiş, yenik düşmüştü. Ayakta kaldı ve kulak kabarttı, ancak uzaklaşmakta olan atın nal seslerini işittikten sonra bir iskemleye çöktü ve şöyle dedi içinden:

"Tanrım! Yalnızca beni tanıdığı için teşekkürler sana!"

XLIV
BABALIK

Lord Winter'in odasında bu dehşet verici sahne geçerken, odasında pencere kenarına oturan Athos, dirsekleri masaya dayalı, başını avuçlarına almış, gözünü ve kulağını iyice açmış, Raoul'ün gezi maceralarını ve katıldığı savaşla ilgili ayrıntıları dinliyordu.

Bu taze ve duru ilk heyecanların öyküsü asilzadenin hoş ve soylu yüzünde anlatılmaz bir mutluluk yaratıyordu. Yüce duygular içinde daha şimdiden coşan genç ve taze sesi içine çekiyor, tatlı bir melodi gibi dinliyordu. Geçmişin karanlığını, gelecekle ilgili gölgeleri silip atmıştı zihninden. Hatta çok sevdiği bu çocuğun dönüşü kuşkularını umut haline getirmişti. Sevinçliydi Athos, o zamana kadar hiç bu kadar mutlu olmamıştı.

"Bu büyük savaşı gördünüz ve hatta katıldınız bu savaşa demek Bragelonne!" diyordu eski Silahşör.

"Evet Mösyö."

"Çok çetin geçti demek!"

"Prens tam on bir kez hücuma kalktı bizzat."

"Güçlü bir savaşçı bu adam, Bragelonne."

"Gerçek bir kahraman! Bir an gözümden kaçırmadım kendisini. Bilemezsiniz, Condé diye hitap etmek ve adını yüceltmek ne kadar hoş bir şey, bilemezsiniz."

"Sakin ve de gösterişli biri, değil mi?"

"Savunmadaymış gibi sakin, bir şenlikteymiş gibi gösterişli. Çatışmaya

girdiğimizde yürüyüş halindeydik. İlk ateşi bizim açmamız yasaklanmıştı. Yüksekçe bir yerde mevzilenmiş, tüfekleri kalçalarına dayalı İspanyollar'ın üstüne gidiyorduk. Saflarına otuz adım kadar yaklaştığımız sırada Prens askerlerine döndü: 'Çocuklar' dedi, 'şimdi yoğun bir ateş altında kalacaksınız ama sonrası için içiniz rahat olsun, ezip geçeceksiniz düşmanı!' Çevre o kadar sessizdi ki dost düşman duymayan kalmadı bu sözleri. Sonra kılıcını kaldırdı ve 'Davullar çalsın!' diye bağırdı."

"Şahane, şahane! Vakti geldiğinde sen de aynı biçimde davranacaksın, değil mi Raoul?"

"Şüpheliyim Mösyö çünkü gerçekten çok yüce ve çok etkileyici bir davranıştı onunkisi. Düşman saflarına yirmi adım kadar yaklaştığımızda tüfeklerin pırıltılı bir çizgi gibi indiğini fark ettik. Namlulara güneş vurmuştu. 'İleri çocuklar! İleri! Vakit geldi!' diye bağırdı Prens."

"Korktunuz mu Raoul?" diye sordu Kont.

"Evet Mösyö" diye karşılık verdi safça bir tavırla Bragelonne, "soğuk bir rüzgâr esti yüreğimde sanki. Düşman saflarından yükselen İspanyolca 'Ateş!' komutunu duyduğumda gözlerimi iyice yumdum ve sizi düşündüm."

"Sahi mi Raoul?" diye sordu Athos, delikanlının elini sıkarak.

"Evet Mösyö. Aynı anda öyle bir gürleme duyuldu ki, cehennem yarıldı sanki. Ölmeyenler alevlerin sıcaklığını hissetti. Gözlerimi açtım, ölmediğimi hatta yaralanmadığımı bile anlayınca şaşırdım. Birliğin üçte biri kanlar içinde, cansız yerde yatıyordu. O sırada Prens'le göz göze geldik. Bana bakıyordu. Gördüğüm tek şey buydu. Atımı mahmuzladım ve birden düşman saflarının içinde buldum kendimi."

"Prens memnun kaldı mı sizden?"

"Zaten haberini Kraliçe'ye ileten ve ele geçirilen bayrakları Paris'e götüren Mösyö Châtillon'a eşlik etmemi söylediğinde ifade etmişti bunu en azından" dedi Raoul. "'Haydi gidin, düşman on beş günden önce kendine gelemez. O zamana kadar ihtiyacım yok size' dedi. 'Sevenlerinizle ve sevdiklerinizle kucaklaşın. Kız kardeşim Longueville'e de uğrayıp sizi bana kazandırdığı için kendisine teşekkür ettiğimi söyleyin.' Böylelikle geldim ben de Mösyö" diye sürdürdü konuşmasını Raoul. Derin bir saygı içinde Kont'a baktı. "Beni görmekten mutlu olacağınızı biliyordum."

Athos, Raoul'ü tutup kendine doğru çekti ve genç bir kızı öper gibi alnından öptü.

"Gördüğünüz gibi siz de kendinizi kabul ettirdiniz artık Raoul" dedi. "Dük dostlarınız, Mareşal isim babanız var ve bir günde iki Kraliçe tarafından kabul edildiniz. Henüz toy bir delikanlı için güzel bir başlangıç."

"Ah, Mösyö" dedi Bragelonne, "yaşadığım olayları anlatırken az daha unutacağım bir şey hatırlattınız bana. Majesteleri İngiltere Kraliçesi'nin huzurundayken, adınızı andığımda, orada bulunan bir asilzade şaşkınlık ve sevinç içinde bir çığlık attı ansızın. Arkadaşınız olduğunu ve sizi görmek istediğini söyledi, bu amaçla adresinizi aldı benden."

"Adı neydi?"

"Doğrusunu söylemek gerekirse, sormaya cesaret edemedim Mösyö ama çok iyi Fransızca konuşmasına rağmen İngiliz olduğu belli oluyordu."

"Öyle mi?" dedi Athos.

Sonra anılarından bir şey çıkarmak istiyormuş gibi başını öne eğdi. Alnını tekrar kaldırdığında eşikte duran ve sevecen bir tavırla kendisine bakan birini fark etti.

"Lord Winter" diye bağırdı Kont.

"Athos! Dostum!"

İki asilzade kucaklaştılar ve bir süre öyle kaldılar, sonra Athos arkadaşının ellerini ellerine alıp gözlerine baktı ve şöyle dedi:

"Neyiniz var Milord? Ben ne kadar neşeliysem siz de o kadar düşünceli görünüyorsunuz."

"Evet, sevgili dostum, haklısınız. Hatta şunu söyleyeyim ki sizi görünce kuşkularım daha da arttı."

Winter arkadaşıyla baş başa kalmak istediğini belli etmek istercesine etrafına baktı. Raoul, iki eski dostun yalnız kalmak istediklerini anlayıp, kendisine bir şey söylenmesine fırsat bırakmadan çıktı.

"Baş başa kaldığımıza göre" dedi Athos, "sizden söz edebiliriz artık."

"Baş başa kaldığımıza göre" dedi Winter, "ikimizden söz edelim, daha iyi. Burada o!"

"Kim?"

"Milady'nin oğlu!"

Meşum bir yankı gibi peşini bırakmadığını sandığı bu adı duyunca adeta sendeleyen Athos bir an kararsız kaldı, hafifçe kaşlarını çattı, sonra sakin bir sesle konuştu.

"Biliyorum."

"Biliyor musunuz? Nasıl?"

"Biliyorum. Grimaud rastlamış ona Béthune ve Arras arasında. Sonra bana haber vermek için dörtnala at koşturarak yanıma geldi."

"Grimaud tanıyordu onu demek, öyle mi?"

"Hayır ama tanıdığı bir adam ölüm döşeğinde başında bulunmuştu."

"Béthune Celladı!" diye bağırdı Winter.

"Nereden biliyorsunuz?" diye sordu hayretle Athos.

"Biraz önce yanımdaydı. Her şeyi anlattı bana. Nasıl korkunç bir sahne olduğunu tasavvur edemezsiniz dostum. Anasıyla birlikte yavrusunu da neden ortadan kaldırmadık sanki?"

Bütün soylu insanlar gibi Athos da içindeki öfke duygularını göstermez, tersine bunları içine atar ve karşılığında umutlar ve avuntular yansıtırdı dışarı doğru. Hatta kişisel acılarının ruhundan dışarı doğru, başkaları için neşeye dönüşmüş bir halde çıktığını söylemek bile mümkündü.

"Niçin kaygılanıyorsunuz?" dedi içgüdüsel korkusunu mantığıyla bastırdıktan sonra. "Kendimizi savunamaz mıyız yani? Profesyonel bir katil mi bu genç? Gözünü kırpmadan adam mı öldürüyor? Béthune Celladı'nı

bir anlık bir öfkeyle bunalıma düşerek öldürmüş olabilir ama öfkesi geçmiştir artık herhalde."

Winter hüzün içinde gülümsedi ve kafasını salladı.

"Demek bu soyu tanımıyorsunuz siz hâlâ!" dedi.

"Pöh!" dedi gülümsemeye çalışarak Athos. "İkinci kuşakta azgınlık biraz dinmiştir. Zaten dostum, Tanrı, tehlikeye karşı önlem almamız için önceden uyararak bizimle beraber olduğunu gösterdi. Artık beklemekten başka yapacak bir şeyimiz yok. Bekleyelim ve daha önce söylediğim gibi, sizden söz edelim. Hangi rüzgâr attı sizi böyle Paris'e?"

"Daha sonra öğreneceğiniz bazı önemli olaylar nedeniyle geldim. Ama majesteleri İngiltere Kraliçesi'nin yanındayken ne duydum, biliyor musunuz? D'Artagnan, Kardinal Mazarin'e hizmet ediyormuş. Açık konuşmamı mazur görün dostum, Mazarin'den nefret etmiyorum, kendisine karşı diş bilediğim falan da yok, fikirlerinize her zaman saygı duyarım, acaba siz de mi sadıksınız Mazarin'e?"

"Mösyö d'Artagnan resmi görevine hâlâ devam ediyor" dedi Athos. "Askerdir o, dolayısıyla da meşru iktidarın emrinde olmak zorundadır. Kendisi zaten varlıklı bir asilzade değildir. Geçinmek için asker aylığına muhtaçtır. Sizin gibi milyonerlere pek ender rastlanır Fransa'da Milord."

"Maalesef bugün ben de onun kadar, belki ondan daha fazla yoksulum" dedi Winter. "Her neyse size gelelim."

"Tamam, yani siz Mazarin'den yana olup olmadığımı öğrenmek istiyorsunuz. Hayır, ondan yana değilim, kesinlikle ondan yana değilim. Siz de benim açıksözlülüğümü anlayışla karşılayın Milord."

Winter yerinden kalktı ve gidip Athos'u kucakladı.

"Teşekkürler Kont" dedi, "bu güzel haber için tekrar tekrar teşekkür ediyorum size. Gençleştiğimi, içimin sevinçle dolduğunu görüyorsunuzdur siz de herhalde. Demek Mazarin'i desteklemiyorsunuz siz, çok iyi! Zaten olamazdı böyle bir şey. Neyse canım. Affedersiniz, özgür müsünüz acaba?"

"Özgürden kastınız ne?"

"Yani evlenmediniz mi?"

"Yok, hayır" dedi Athos gülümseyerek.

"Şu yakışıklı, kibar, zarif genci görünce..."

"Benim yetiştirdiğim bir delikanlı o, babasını tanımaz bile."

"Çok güzel! Gene aynı cömert Athos'sunuz bakıyorum!"

"Benden ne istiyorsunuz siz Milord?"

"Aramis ve Porthos'la dostluğunuz devam ediyor mu?"

"D'Artagnan'la da diyebilirsiniz Milord. Tıpkı eskiden olduğu gibi,

gene birbirimize bağlı dört ayrılmaz arkadaşız biz. Ama Kardinal Mazarin'e karşı olmak, onu alt etmek söz konusu olunca, Mazarinci ya da isyancı sayılmaya gelirsek, iki kişiyiz yalnızca."

"Aramis ve d'Artagnan aynı görüşteler mi?" diye sordu Lord Winter.

"Hayır, Mösyö Aramis benimle aynı düşünceleri paylaşma onurunu verdi bana."

"Bu sevimli ve esprili arkadaşınızla ilişkiye geçmemi sağlayabilir misiniz acaba?"

"Tabii, ne zaman isterseniz."

"Değişti mi hiç?"

"Yalnızca rahip oldu."

"Korkutuyorsunuz beni. Bu durumuyla yeni maceralara atılamaz o halde."

"Tam tersine, sırtına rahip cüppesini geçireli beri daha yaman bir silahşör oldu. Raoul çağırsın onu isterseniz!"

"Teşekkür ederim Kont, bu saatte evinde yoktur belki. Ama siz eminseniz..."

"Adım gibi."

"Yarın saat onda Louvre Köprüsü'ne getirebilir misiniz onu?"

"Düello mu bu?"

"Evet, hem de ne düello! Umarım siz de katılırsınız bu düelloya."

"Nereye gideceğiz Milord?"

"Majesteleri İngiltere Kraliçesi'nin yanına. Sizi kendileriyle tanıştırmam için görevlendirdiler beni."

"Majesteleri beni tanıyorlar mı?"

"Ben tanıyorum ya."

"Biraz gizemli bir durum. Ama olsun! Siz olduktan sonra işin içinde, başka bir soru sormam bile. Milord, yemeğinizi benimle birlikte yer misiniz acaba?"

"Teşekkürler Kont" dedi Winter. "O adamın ziyareti iştahımı tamamen kaçırdı, uykumu da kaçıracak muhtemelen. Neden geldi Paris'e? Beni bulmaya gelmiş olamaz çünkü yola çıktığımdan haberi yoktu. Beni korkutuyor bu adam Athos; kanlı bir geleceği var."

"İngiltere'de ne yapıyordu peki?"

"Olivier Cromwell'in ateşli taraftarlarından oluşan bir tarikata mensup."

"Kim soktu bu işin içine onu? Annesiyle babası Katolikti bildiğim kadarıyla."

"Kral'a duyduğu kin!"

"Kral'a mı?"

"Evet, Kral onu piç ilan etti, malına mülküne el koydu, Winter soyadını taşımasını yasakladı."

"Şimdiki soyadı ne peki?"

"Mordaunt."

"Keşiş kılığına girip Fransa yollarına düşmüş bir Püriten!"

"Keşiş mi?"

"Evet, haberiniz yok mu?"

"Bana anlatılanlardan başka bir şey bilmiyorum."

"Tanrı'nın gücüne gitmesin, Béthune Celladı'nın günah çıkarışında bu kılıktaymış ve onu takdis etme numarasıyla her şeyi öğrenmiş ağzından."

"Şimdi anladım, Cromwell gönderdi onu buraya."

"Kime?"

"Kardinal'e. Demek Kraliçe yanılmamış, isteyebileceğimiz şeyler önceden söylenmiş demek. Tanrı sizi korusun Kont, yarın görüşürüz."

"Ama dışarısı çok karanlık" dedi Winter'in göstermek istemediği büyük bir kuşku içinde olduğunu fark eden Athos. "Uşağınız yok mu?"

"Tony var, iyidir ama saftır."

"Hey! Olivain, Grimaud, Blaisois! Tüfeklerinizi alın ve Raoul'ü bana gönderin."

Blaisois, Bragelonne Şatosu'nda rastladığımız yarı uşak yarı köylü, yemeğin hazır olduğunu haber vermeye gelen çocuktu. Athos arazisinin adını vermişti ona.

Emrin verilmesinden beş dakika sonra Raoul içeri girdi.

"Raoul" dedi Athos, "Milord'a, hana kadar eşlik edeceksiniz ve kimsenin yanına yaklaşmasına izin vermeyeceksiniz."

"Ah, Kont" dedi Winter, "beni ne sanıyorsunuz siz?"

"Paris'i hiç bilmeyen ve Vikont'un yol göstereceği yabancı biri."

Winter elini sıktı arkadaşının.

"Grimaud" dedi Athos, "sen başlarına geç, keşişe de dikkat et."

Grimaud bir ürperti geçirdi, sonra başını salladı, tüfeğinin kabzasını anlamlı bir tavırla okşayarak hareket anını bekledi.

"Tanrı sizi korusun, yarın görüşmek üzere" dedi Winter.

'Oldu Milord.'

Küçük topluluk Saint Louis Sokağına doğru ilerledi. Olivain ters gelen her ışıkta bir ürperti geçiriyordu. Blaisois'nınsa kılı bile kıpırdamıyordu çünkü her an beklenmedik bir tehlikeyle karşılaşabileceklerinden habersizdi. Tony sürekli etrafına bakıyor ama ağzından tek bir kelime çıkmıyordu çünkü Fransızca bilmiyordu.

Winter ve Raoul'se konuşa konuşa yan yana gidiyorlardı.

Grimaud, Athos'un emrine uyarak bir elinde meşale, öteki elinde tüfek önden giderek Winter'ın hanının önüne vardı, kapıyı vurdu. Kapı açılınca hiçbir şey söylemeden Milord'u selamladı.

Dönüş de aynı oldu. Grimaud'nun keskin bakışları Guénégaud Sokağının rıhtımla kesiştiği köşede kuşkulu bir gölgeden başka bir şey fark etmemişti. Dikkatini çeken, pusuya yatmış bu adamı daha önce geçerken de fark etmişti sanki. Üstüne doğru gitti ama Grimaud daha yanına var-

madan gölge, dar yan sokaklardan birine dalıp gözden kaybolmuştu. Grimaud bu sokağa girmenin akıllıca bir iş olmayacağını düşündü.

Athos'a, görevin başarıyla tamamlandığını bildirdiler. Saat on olmuştu ve herkes yatmak üzere çekildi.

Ertesi sabah, bu sefer Kont, gözlerini açınca Vikont'u başucunda buldu. Raoul çoktan giyinmiş Chapelain'in yeni bir kitabını okuyordu.

"Kalkmışsın ha!" dedi Kont.

"Evet Mösyö" diye karşılık verdi Vikont kararsız bir tavırla, "pek uyuyamadım gece."

"Ne? Siz mi? Uyuyamadınız mı Raoul? Kafanıza takılan bir şey mi var acaba?"

"Mösyö, daha yeni geldim, gelir gelmez de bizi terk ediyorsun diyeceksiniz ama..."

"İzniniz yalnızca iki günlük müydü?"

"Hayır Mösyö, on gün. Bu nedenle hemen kışlaya dönmek gibi bir niyetim yok."

Athos gülümsedi.

"Eğer sır değilse, nereye gideceksiniz? İlk savaşınızı verdiğinize göre tam bir erkek sayılırsınız artık. Bu nedenle bana bir şey sormadan istediğiniz her yere gidebilirsiniz."

"Kesinlikle olamaz böyle bir şey Mösyö! Bana koruyucum olma onurunu bahşettiğiniz sürece çok sevdiğim bir vâsinin haklarına karşı çıkmak gibi bir şeyi düşünemem bile. Yalnızca Blois'ya gidip bir gün kalmak istiyorum. Niçin baktınız öyle, gülecek misiniz bana yoksa?"

"Hayır, ne münasebet" dedi Athos. Sonra derin bir iç geçirdi. "Hayır gülmüyorum. Siz Blois'yı görmek istiyorsunuz, bundan daha doğal ne olabilir?"

"İzin veriyorsunuz yani, öyle mi?" diye sordu neşe içinde Bragelonne.

"Gayet tabii Raoul."

"Sahiden kızmadınız mı bana Mösyö?"

"Niçin kızacakmışım! Sizi mutlu eden bir şeye kızar mıyım hiç?"

"Ne kadar iyi kalplisiniz Mösyö!" diye bağıran Raoul, boynuna sarılacaktı az daha Athos'un ama saygısından yapamadı bunu.

Athos kollarını açtı.

"Hemen gidebilir miyim peki?"

"Ne zaman isterseniz!"

Raoul çıkmak üzere kapıya doğru üç adım attı.

"Mösyö" dedi, "başka bir şey daha düşündüm ayrıca. Aslında beni

Prens'e takdim eden, bana karşı gerçekten çok iyi davranan Madam Chevreuse olmuştur, ona borçluyum bunu."

"Dolayısıyla da teşekkür etmemiz gerekir, değil mi Raoul?"

"Ben öyle düşündüm Mösyö, siz karar verin."

"Luynes Konağı'na uğrayın Raoul ve Düşes Hazretleri'nin sizi kabul edip etmeyeceklerini öğrenin. Memnuniyetle görüyorum ki, bazı nezaket kurallarını unutmamışsınız. Grimaud ve Olivain'i de yanınıza alın."

"İkisini de mi Mösyö?" diye hayretle sordu Raoul.

Raoul selam verdi ve çıktı.

Kapıyı arkasından çekişini izleyen ve neşeli sesiyle Grimaud ve Olivain'e seslendiğini işiten Athos gene iç çekti.

"Çabuk gitti, çabuk ayrıldı yanımdan" diye düşünerek kafasını salladı, "ama o da genel yasaya boyun eğiyor. Doğanın yapısı budur: Sürekli ileri, geleceğe bakacak. Gerçekten seviyor bu çocuğu galiba. Başkalarını sevmek için beni daha mı az sevecek acaba?"

Ve Athos böylesine çabuk bir ayrılış beklemediğini itiraf etti. Ama Raoul o kadar mutluydu ki, Kont bütün bu düşünceleri attı kafasından. Saat onda hareket için her şey hazırdı. Athos, Vikont'un ata binişini seyrederken, yanına gelen bir uşak Madam Chevreuse tarafından geldiğini bildirdi. Uşak, Kont de la Fère'e, Düşes'in, himayesine aldığı gencin döndüğünü, savaşta parlak başarılar göstermiş olduğunu duyduğunu, kendisini kutlamaktan mutluluk duyacağını bildirmekle görevlendirdiğini bildirdi.

"Düşes Hazretleri'ne söyleyin" diye karşılık verdi Athos, "Raoul şu anda Luynes Sokağına gitmek üzere ata biniyor."

Athos, Grimaud'ya bazı yeni talimatlar verdikten sonra, Raoul'e bir el işareti yaptı ve yola çıkacağını bildirdi.

Raoul'ün şu günlerde Paris'ten uzakta olmasında çok büyük yararlar vardı belki de.

XLV
YARDIM İSTEYEN BİR KRALİÇE DAHA

Athos, Aramis'i uyarması için daha sabahtan adam göndermiş, mektubu da hizmetindeki son kişi olarak kalan Blaisois'ya emanet etmişti. Blaisois yanına ulaştığında Bazin, zangoç kıyafetlerini giymekle meşguldü. Aramis'in uşağı o gün Notre Dame'da nöbetçiydi.

Athos, Blaisois'ya bizzat Aramis'le konuşmaya çalışmasını tembihlemişti. Aldığı emri yerine getirmekten başka bir şey düşünmeyen saf Blaisois da bu nedenle rahip d'Herblay'i görmek istemiş, Bazin'in ısrarla, kendisinin evde bulunmadığını söylemesine rağmen o kadar üstelemişti

ki, sonunda patlatmıştı adamcağızı. Blaisois, Bazin'i kilise kıyafetiyle görünce itirazlarını hiç umursamamış, sahibinin de kıyafetin erdemine sahip olduğu inancıyla ve Hıristiyanlar'a özgü bir sabır ve şefkat göstereceğini sanarak içeri girmek istemişti.

Ancak, tepesi attığında gene silahşör uşağı kimliğine bürünen Bazin süpürge sopasını kaptığı gibi Blaisois'yı güzel bir benzetmiş ve "Kiliseye hakaret! Kiliseye hakaret ha!" diye bas bas bağırmıştı.

Ama bu beklenmedik gürültüyü duyan Aramis yatak odasının kapısını hafifçe aralayarak ortaya çıkmıştı.

Bunun üzerine Bazin de elindeki sopayı Notre Dame'da gördüğü İsviçreli'nin mızrağını bıraktığı gibi bir ucundan saygıyla tutarak yere koymuştu. Blaisois ise kendisini sitemli bakışlarla süzerek mektubu cebinden çıkarmış ve Aramis'e uzatmıştı.

"Kont de la Fère'den mi?" diye sormuştu Aramis. "Peki."

Daha sonra gürültünün nedenini öğrenmeye bile gerek görmeden tekrar içeri girmişti.

Blaisois, Grand Roi Charlemagne Hanı'na döndüğünde kederliydi. Athos görevini nasıl yerine getirdiğini sordu. Blaisois da anlattı olup bitenleri.

"Aptal!" dedi Athos gülerek. "Seni benim gönderdiğimi söylemedin mi?"

"Hayır Mösyö."

"Benim adamım olduğunu öğrendikten sonra ne yaptı Bazin?"

"Ah Mösyö, defalarca özür diledi benden, iki bardak nefis şarap ikram etti. Ama hiç önemi yok bunların. Yontulmamış zangoçun biri. Bir daha din adamına ters bakmak mı? Tanrı korusun!"

"Her neyse" dedi içinden Athos, "mektup Aramis'in eline geçtiğine göre, zor durumda da olsa gelir mutlaka."

Athos, o her zamanki dakikliğiyle saat tam onda Louvre Köprüsü'ndeydi. Aynı anda gelen Lord Winter'la karşılaştı.

On dakika kadar beklediler birlikte.

Winter, Aramis gelmez diye endişe ediyordu.

"Sabırlı olun" dedi bakışlarını Bac Sokağından ayırmayan Athos, "sabredin biraz. İşte adamın birine bir tokat patlatan ve bir kadını yerlere kadar eğilerek selamlayan bir rahip geliyor. Hiç şüpheniz olmasın Aramis'tir bu."

Gerçekten oydu gelen: Önüne çıkan ve ağzını açmış, aptal aptal havaya bakan bir adam kendisine çarpınca, bir yumrukta on adım geri fırlatmıştı adamı. Aynı anda kendi tarikatından bir kadın geçmişti yanlarından. Kadın genç ve güzel olduğu için, Aramis onu selamlarken çok tatlı gülümsemişti.

Az sonra yanlarındaydı Aramis.

Tahmin edebileceğiniz gibi önce Winter'la uzun uzun kucaklaştılar.

"Nereye gidiyoruz?" diye sordu Aramis. "Düelloya mı yoksa? Kılıcımı almadım yanıma bu sabah. Düello varsa mutlaka eve uğramam gerekiyor."

"Hayır" dedi Winter, "Majesteleri İngiltere Kraliçesi'ni ziyarete gidiyoruz."

"Ooo! Çok iyi bu işte" dedi Aramis. "Amacı ne bu ziyaretin peki?" diye sordu Athos'un kulağına fısıldayarak.

"Ben de pek bir şey bilmiyorum bu konuda. Tanıklık etmemizi isteyeceklerdir belki."

"Şu pis mesele için olmasın sakın!" dedi Aramis. "Eğer öyleyse, ben hiç gitmeyeyim daha iyi, azar işitmeye katlanamıyorum çünkü. İnsanları günahları yüzünden azarlamaya başladığımdan beri azarlanmaya dayanamıyorum."

"Öyle olsa Lord Winter götürmezdi bizi Majesteleri'ne. O da payına düşeni alırdı bu azardan çünkü. Lord da bizimle birlik değil miydi?"

"Öyle ya! Doğru. Haydi gidelim."

Louvre'a vardıklarında Lord Winter önden ilerledi, kapıda yalnızca kapıcı vardı zaten. Athos, Aramis ve Lord, talihsiz Kraliçe'ye cimrilikten olağanüstü kötü bir barınak hazırlanmış olduğunu çok daha iyi görebilme olanağını buldular gün ışığında. Bomboş, adeta uçsuz bucaksız salonlar, el sürülmemiş, bakımsız duvarlar, eskiden kalmış, kirler içinde sırıtan yaldız kaplamalar, camsız ve kapanmayan pencereler. Ayrıca yerlerde halı yoktu, kapılarda da muhafız ya da uşak yoktu! Athos'un her şeyden önce dikkatini çeken bu oldu ve dirseğiyle arkadaşını dürterek sefil ortamı gösterdi.

"Mazarin'in oturduğu yer bundan daha iyi" dedi Aramis.

"Mazarin Kral gibi yaşıyor" dedi Athos. "Madam Henriette de artık Kraliçe değil sanki."

"Zihninizi çalıştırma lütfunda bulunursanız eğer Athos" dedi Aramis, "o zavallı Voiture'den daha keskin bir zekâya sahip olduğunuzu göstereceğinize gerçekten inanıyorum."

Kraliçe kendilerini sabırsızlık içinde bekliyor olmalıydı ki, yardımına koşan asilzadeleri karşılamak üzere, onlar daha bir önceki salondayken kendi dairesinin kapısında göründü.

"Hoş geldiniz beyler, buyurun" dedi.

Asilzadeler içeri girdiler ve önce ayakta beklediler ama Kraliçe oturmalarını işaret edince, önce Athos gösterdi emre itaat örneğini. Athos çok ciddi ve sakin görünüyordu ama Aramis çok öfkeliydi. Kraliyet ailesinin bir bireyine gösterilen bu ilgisizlik çok öfkelendirmişti genç din adamını ve her yeni yoksulluk belirtisine gittikçe artan bir öfkeyle bakıyordu.

"Nasıl bir lüks içinde yaşadığımı mı seyrediyorsunuz?" dedi Madam Henriette hüzün içinde çevresini süzerken.

"Madam" dedi Aramis, "özür dilerim ama Fransa sarayında IV. Henri'nin kızına bu biçimde davranılmasından duyduğum üzüntüyü dile getirmeden yapamayacağım."

"Mösyö, Şövalye değiller mi?" diye sordu Kraliçe Lord Winter'a.

"Mösyö, Rahip d'Herblay'dir" diye karşılık verdi Lord.

Aramis kızardı.

"Madam" dedi, "rahip olduğum doğrudur ancak istemeden rahip oldum ben. Hiçbir zaman papaz takkesi takacak kadar yetenekli olamadım. Cüppem de iğreti duruyor sırtımda. Aklıma estiği anda silahşör kıyafetimi geçiririm sırtıma. Bu sabah Majesteleri'nin huzuruna çıkacağımı bilmediğim için böyle giyinmiştim. Gene de Majesteleri'nin emredecekleri her şeyi yerine getirmeye hazır olduğumdan hiç kuşkunuz olmasın."

"Madam" dedi Winter, "Mösyö d'Herblay, size daha önce de söylediğim gibi Majeste Kral XIII. Louis'nin silahşörlerindendi..." Athos'a dönerek, "Beyefendiye gelince" diye sürdürdü konuşmasını, "kendileri Majesteleri'nin şöhretini çok yakından bildikleri Kont de la Fère'dir."

"Beyler" dedi Kraliçe, "birkaç yıl öncesine kadar çevrem soylu kişiler, hazineler ve askerlerle çevriliydi. Bir işaretimle emrime amadeydiler hepsi ama bugün çevrem çok şaşırtıyor sizi herhalde. Ve hayatımı kurtarabilecek bir planı gerçekleştirmek için yirmi yıllık dostum Lord Winter'dan başka kimsem yok. Bir de hayatımda ilk kez gördüğüm sizler varsınız. Aslında sizleri vatandaşlarım kadar yakın görüyorum kendime."

"Sizin canınızı kurtarmak için üç insanın canı yeterliyse, daha fazlasına gerek yok Madam" dedi Athos, Kraliçe'yi saygıyla selamlayarak.

"Teşekkürler beyler. Ama lütfen iyi dinleyin beni; ben yalnızca kraliçelerin en talihsizi değil, annelerin de en mutsuzu, eşlerin de en umutsuzuyum. Çocuklarımdan en azından ikisi, York Dükü ve Prenses Charlotte çok uzaktalar benden, acımasız düşmanların darbelerine karşı savunmasız durumdalar. Kocam Kral ise İngiltere'de öylesine acılı bir yaşam sürüyor ki, kurtuluş çaresi olarak ölümü bile düşünüyor... Gerçektir bu, abarttığımı sanmayın. İşte Lord Winter'la bana gönderdiği mektup beyler. Okuyun."

Athos ve Aramis özür dilediler.

"Okuyun" diye ısrar etti Kraliçe.

Bunun üzerine Athos bizim önceden duyduğumuz ve Kral Charles'ın kendisini Fransa'ya kabul edip etmeyeceklerini soran mektubunu yüksek sesle okudu.

"Evet, ne oldu?" diye sordu Athos okumasını bitirince.

"Reddetti, ne olacak!" dedi Kraliçe.

İki arkadaş birbirlerini acı içinde süzdüler.

"Şimdi ne yapılmalı peki Madam?" diye sordu Athos.

"Bunca felaket karşısında merhamet duyabiliyor musunuz?" dedi Kraliçe.

"Majestelerine Mösyö d'Herblay'den ve benden ne istediklerini sorabilme onuruna eriştim. Size hizmet etmeye hazırız."

"Ah, Mösyö, gerçekten son derece soylu ve yürekli bir insansınız siz!" diye bağırdı Kraliçe minnet ve şükran dolu bir sesle. Bu sırada Winter da, "Ben demiştim size" gibi bir ifadeyle bakıyordu Kraliçe'ye.

"Peki ya siz Mösyö?" diye sordu Aramis'e Kraliçe.

"Bendeniz Madam" diye karşılık verdi Aramis, "Kont Hazretleri nereye giderlerse, ölüme bile gitseler peşlerindeyimdir. Nedenini, niçinini sormam ama söz konusu olan Majesteleri'nize hizmetse" diye sürdürdü konuşmasını gençliğin verdiği ateşle ve bakışlarını Kraliçe'nin yüzüne doğru çevirerek, "işte o zaman Kont de la Fère'den önce davranırım."

"Peki o zaman beyler" dedi Kraliçe, "madem öyle diyorsunuz, madem bana, bütün dünyanın terk ettiği bir kraliçeye yardım etmek istiyorsunuz, benim için yapmanız gerekenleri söyleyeyim size. Kral, çevresinde bulunan ve her an kaybedebileceğinden çok korktuğu birkaç asilzadeyle birlikte İskoçyalılar tarafından sarılmış durumda. Kendisi de İskoçyalı olmasına rağmen çekiniyor onlardan ve Lord Winter da yanlarından ayrıldıktan sonra daha fazla endişelenmeye başladım ben. Sizden çok şey istiyorum belki çünkü benim istekte bulunabilmek için hiçbir unvanım yok. İngiltere'ye gitmenizi, Kral'a katılmanızı, kendisiyle dost olmanızı, muhafızlığını üstlenmenizi, savaşta yanında olmanızı, evindeyken onu hiç yalnız bırakmamanızı, onu tuzaklardan korumanızı istiyorum ve bu hizmetleriniz karşılığında sizi şu ya da bu biçimde ödüllendirebileceğimi de söyleyemem üstelik. Böyle bir şeyin sizi üzebileceğini de biliyorum ayrıca ama Tanrı şahidim olsun ki sizi kızkardeşiniz gibi seveceğim. Kocamdan ve çocuklarımdan sonra siz geleceksiniz benim için."

Kraliçe sustu, bakışlarını yavaş yavaş, Tanrı'ya yakarır gibi yukarı kaldırdı.

"Ne zaman hareket etmemizi istiyorsunuz Madam?" diye sordu Athos.

"Kabul ediyorsunuz yani!" dedi Kraliçe heyecanla.

"Evet Madam, yalnız bana öyle geliyor ki Majesteleri, bize aslında hak etmediğimiz bir dostluk teklif ederek ölçüyü kaçırıyorlar biraz. Biz böyle-

sine talihsiz bir Prens'e ve bu kadar dürüst bir Kraliçe'ye yardım etmekle Tanrı'ya hizmet etmiş oluyoruz. Ruhumuz ve bedenimizle hizmetinizdeyiz Madam."

"Ah!" dedi Kraliçe gözyaşlarına engel olamayarak. "İnanın beş yıldan beri ilk kez mutluyum, ilk kez umut doluyum. Evet, Tanrı'ya hizmet ediyorsunuz ve böyle bir özveriyi ödüllendirmek için benim gücüm son derece sınırlı olduğundan sizi o ödüllendirecektir. Tanrı'nın size ve kendisine karşı beslediğim minnet ve şükran duygularını okumasını diliyorum bütün kalbimle. Kral'ı, kocamı kurtarın. Bu çok olumlu eyleminizin size bu dünyada kazandıracağı şeyle ilgilenmemenize rağmen, döndüğünüzde size bizzat teşekkür edebilme umudundan mahrum etmeyin beni. Ben burada kalıyorum. Benden bir şey istiyor musunuz? En yakın dostunuzum sizin artık. Siz benim için çalıştığınıza göre ben de sizin işlerinizle ilgilenmeliyim."

"Madam" dedi Athos, "Majesteleri'nden tek dileğim dualarını esirgememeleridir."

"Ben" dedi Aramis, "tek başınayım bu dünyada ve Majesteleri'nden başka hizmet edebileceğim biri yok!"

Kraliçe elini asilzadelere uzattı. Asilzadeler uzatılan eli öptüler ve Henriette alçak sesle Lord Winter'a hitap ederek şöyle dedi:

"Milord, paraya ihtiyacınız olursa, verdiğim mücevherleri paraya çevirmekten hiç çekinmeyin. Elmas taşları çıkartın ve bir Yahudiye satın. Elli, altmış bin lira geçebilir elinize. Gerekirse harcayın bu parayı ama bu asilzadeler layık oldukları muameleyi görsün. Yani Kral gibi muamele edilsin kendilerine."

İki mektup hazırlamıştı Kraliçe. Birini kendi, öbürünü kızı Prenses Henriette yazmıştı. Her iki mektup da Kral Charles'a hitaben yazılmıştı. Mektuplardan birini Athos'a, öbürünü Aramis'e verdi. Böylece kader kendilerini yolda ayıracak olursa, kendilerini ayrı ayrı da tanıtabileceklerdi Kral'a. Asilzadeler daha sonra izin alıp çıktılar.

Lord Winter merdivenlerin altında durdu.

"Beyler" dedi, "siz yolunuza, ben yoluma. Şüphe çekmemiş oluruz böylece. Bu akşam saat dokuzda Saint Denis Kapısı'nda buluşalım. Dayanabildikleri kadar benim atlarımla gider daha sonra posta arabasına bineriz. Dostlar, tekrar teşekkür ediyorum size. Hem kendi adıma, hem Kraliçe adına."

Üç asilzade el sıkıştılar. Lord Winter, Saint Honoré Sokağına doğru ilerledi, Athos ve Aramis arkada kaldılar.

"Eee!" dedi Aramis yalnız kaldıklarında. "Ne diyorsunuz bu işe?"

"Kötü, çok kötü!" diye karşılık verdi Athos.

"Ama büyük bir heyecanla kabul ettiniz!"

"Her büyük ilkeyi heyecanla karşılarım Aramis. Krallar ancak soylular sayesinde güçlü kalabilir ama soylu sınıf da ancak krallar sayesinde üstünlüğünü sürdürebilir. O yüzden krallıkları tutalım çünkü krallıkları desteklemekle kendi çıkarımızı gözetmiş oluruz."

"Ama işimizi bitirecekler orada" dedi Aramis. "İngilizlerden nefret ediyorum, bütün bira içenler gibi onlar da çok kaba."

"Peki burada kalıp, Beaufort Dükü'nün kaçışma yardım ettiğimiz için Bastille ya da Vincennes'e gitmek daha mı iyi olurdu? Boşuna şikâyet edip durmayalım. Hem hapisten kurtulduk hem de kahraman muamelesi görüyoruz. İkisi arasında seçim yapmak zor olmasa gerek."

"Doğru. Neyse dostum, şimdi bunları bırakalım ve asıl önemli meseleye gelelim. Aptalca bir soru belki ama sorulması da gerekiyor. Paranız var mı?"

"Hareket etmeden önce çiftlikten gönderilen yüz altınım var. Ama ellisini Raoul'e vermek zorundayım. Genç bir soylu kendine yaraşır biçimde yaşamalı. Sonuçta elli altınım var. Siz ne durumdasınız peki?"

"Ben bütün ceplerimi tersine çevirsem ve bütün çekmecelerimi karıştırsam ancak on altın bulabilirim. Neyse ki Lord Winter zengin."

"Şimdilik Lord Winter da iflas etmiş durumda. Cromwell el koymuş bütün gelirlerine."

"Baron Porthos yanımızda olsaydı, çok işimize yarardı."

"Ben de d'Artagnan'ı çok arıyorum!"

"Kesesi şişkindi."

"Kılıcını ne kadar ustaca kullanırdı."

"Kandıralım şunları."

"Bu sır bize ait değil Aramis. Kimseyi sırdaş olarak kabul etmememiz gerekir. Böyle davranırsak kendimizden şüphe eder duruma düşmez miyiz? Arkadaşlarımıza yakınabiliriz ama hiçbir şey anlatmamalıyız onlara."

"Haklısınız. Ne yapacaksınız akşama kadar? Benim iki şeyi halletmem gerekiyor."

"Halledebilecek misiniz bari?"

"Mecburen."

"Neymiş bu işler?"

"Önce Piskopos Yardımcısı'yla kılıç tokuşturmam gerekiyor. Dün akşam Madam Rembouillet'de rastladım kendisine. Çok tuhaf konuştu benimle."

"Ne yazık! Rahipler arasında çatışma! Müttefikler arasında!"

"Ne yapalım? Çekişmek her ikimizin de hoşuna gidiyor. Cüppesini taşıyamıyor. Ben de bıktım artık bu cüppeden. Bazen sanki o Aramis'miş ve ben de Piskopos Yardımcısı'ymışım gibi geliyor. Çok benziyoruz birbirimize. Çok canımı sıkıyor bu durum. Davamızı kaybettirecek bize bu adam. Bu sabah gelirken o adama yaptığım gibi, onun suratına da bir tokat patlatmak istiyorum. O zaman her şey yoluna girecek sanki!"

"Bence aziz dostum Aramis, bu davranışınız Mösyö Retz'in davranışını değiştirebilir ancak. Bana sorarsanız her şey olduğu gibi kalsın. Siz iki taraftan da değilsiniz artık: Siz İngiltere Kraliçesi'nin, o da isyancıların yanında. Şu halde halledemediğiniz için pişmanlık duyduğunuz ikinci mesele de birincisi kadar önemsizse..."

"Yok, oldukça önemliydi bu."

"O halde hemen yapın istediğiniz şeyi."

"Şu anda istediğimi yapabilecek durumda değilim ne yazık ki. Ancak akşam, halledebilirim bu işi."

"Anladım" dedi Athos gülümseyerek, "gece yarısı, değil mi?"

"Öyle gibi."

"Ne yapalım dostum, bu tür işleri halletmek gerekir. Özellikle döndükten sonra bir mazeret de bulabiliyorsanız hiç sıkıntınız olmaz."

"Evet dönersem..."

"Dönmeseniz de ne önemi olabilir? Biraz mantıklı olun bence! Aramis, sevgili dostum, yirmi yaşında değilsiniz artık."

"Kahretsin! Yazık ki doğru bu! Ah, yirmi yaşında olsaydım!

"Evet, ne çılgınlıklar yapardınız o zaman kim bilir! Neyse ayrılmamız gerekir artık. Benim birkaç ziyaret yapmam gerekiyor, bir de mektup yazacağım. Saat sekizde almaya gelin beni o halde. Ya da yedide gelirseniz yemeği birlikte yeriz."

"Memnuniyetle. Benim de yirmi ziyaret yapmam, yirmi de mektup yazmam gerekiyor."

Bunun üzerine ayrıldılar. Athos, Madam Vendôme'u ziyarete gitti, Madam Chevreuse'e uğrayıp adını bildirdi ve d'Artagnan'a şu mektubu yazdı:

Sevgili dostum, ben Aramis'le birlikte önemli bir yolculuğa çıkıyorum. Sizinle vedalaşmayı çok isterdim ama zamanım yok maalesef. Bu mektubu sizi ne kadar çok sevdiğimi göstermek için yazdığımı unutmayın.

Raoul, Blois'ya gitti ve benim yolculuğa çıktığımdan haberi yok. Ben yokken mümkün olduğu kadar göz kulak olun ona. Üç aya ka-

dar dönmezsem, Raoul'e söyleyin, Blois'da tunç çekmecenin içinde bulacağı mühürlü paketi açsın. Çekmecenin anahtarını size gönderiyorum.

Porthos'u, Aramis ve benim adıma öpün. Görüşmek üzere, belki de elveda!

Mektubu Blaisois'yla gönderdi.

Aramis kararlaştırdıkları saatte geldi: Şövalye kıyafeti içindeydi ve bir zamanlar büyük bir şöhret yapmış olan kılıcı da yanından sarkıyordu.

"Ancak" dedi, "Porthos ve d'Artagnan'a kısa da olsa bir veda mektubu yazmadan gitmekle doğru yapmıyoruz galiba."

"Ben hallettim o işi" dedi Athos, "hem de her ikimiz adına."

"Sevgili Kont, muhteşemsiniz" dedi Aramis, "her şeyi düşünüyorsunuz."

"Peki, yola çıkma kararı verildi mi?"

"Kesinlikle. Uzun uzun düşündükten sonra bu yolculuğun ve Paris'ten ayrılmanın çok daha iyi olacağı kanaatine vardım."

"Aynen. D'Artagnan'la bir kez bile kucaklaşmadan ayrıldığıma üzülüyorum. Ama o şeytan, öylesine zekidir ki hemen anlayabilir niyetimizi."

Yemeğin sonunda Blaisois döndü.

"Mösyö" dedi, "buyurun Mösyö d'Artagnan'ın cevabını."

"Aptal herif, sana cevap getirmeyeceksin dememiş miydim?" diye payladı Athos onu.

"Ben cevap beklemeden çıktım yanından Mösyö ama arkamdan seslendi ve bunu verdi, ne yapayım!"

Ve yuvarlak, deri bir kese uzattı efendisine.

Athos keseyi açtı ve içinden bir pusula çıkardı, okudu:

Sayın Kont,

İnsan yolculuğa çıkarken, hele üç ay sürecek bir yolculuğa çıkıyorsa her zaman para sıkıntısı çeker, bir zamanlar bu yüzden başımıza gelenleri unutmadım. Bu nedenle bütün paramın yarısını gönderiyorum size. Mazarin'den koparabildiğim paradır bu. Dolayısıyla har vurup harman savurmayın rica ederim.

Sizi bir daha görmemeye gelince, kesinlikle inanmıyorum böyle bir şeye. Sizinki gibi yüreği ve kılıcı olan biri her güçlüğü yener.

Dolayısıyla elveda demiyorum, tekrar görüşmek üzere diyorum.

Raoul'ü ilk gördüğüm günden beri oğlum gibi sevdiğimi söylememe bile gerek yok herhalde. Yalnız şu var ki, böyle bir oğlum olduğu için

gurur duyacağım halde, Tanrı'dan beni onun babası durumuna getirmemesini diliyorum içtenlikle.

D'ARTAGNAN

Not: Gönderdiğim elli altın, sizin olduğu kadar Aramis'in, Aramis'in olduğu kadar da sizin tabii ki.

Athos gülümsedi ve nemlenen gözlerini sildi. Her zaman sevgiyle andığı d'Artagnan da kendisini hâlâ seviyordu demek ki! Üstelik Mazarin'den yana olmasına rağmen!

"İşte, elli altın da burada" dedi Aramis ve kesenin içindeki paraları masaya döktü. "Hepsi de XIII. Louis altını. Evet Kont, ne yapacağız bu parayı? Kabul edecek miyiz, yoksa geri mi gönderelim?"

"Kabul ediyorum Aramis, ihtiyacım olmasa bile kabul ederdim, içten ve yürekten yapılan bağışlar aynı içtenlikle kabul edilir. Yirmi beşini siz alın, yirmi beşini de bana verin."

"Siz de benim gibi düşünüyorsunuz, mutlu etti beni bu. Yola çıkıyor muyuz artık?"

"Ne zaman isterseniz. Uşağınız yok mu?"

"Hayır. Aptal Bazin kiliseye girdi zangoç olarak. Notre Dame'dan ayrılamıyor bu yüzden."

"Olsun, Blaisois'yı alırsınız siz de. Ben Grimaud'yla gidiyorum nasıl olsa."

"Memnuniyetle" dedi Aramis.

Bu sırada Grimaud göründü eşikte.

"Hazırız" dedi her zamanki sakin tavrıyla.

"Haydi o zaman, yolumuza gidelim" dedi Athos.

Gerçekten atlar eyerlenmiş, hazır bekliyordu. İki uşak da hazırlandı hemen.

Dönemeçte soluk soluğa peşlerinden koşan Bazin'i gördüler.

"Aman Mösyö, şükürler olsun zamanında yetiştim."

"Ne var, ne oluyor?"

"Mösyö Porthos evden çıkıyordu, bunu size bıraktı. Acele olduğunu söyledi. Yola çıkmadan önce size vermemi söyledi."

"Peki" dedi Aramis ve Bazin'in uzattığı keseyi aldı. "Nedir bu?"

"Bir dakika Aziz Peder, bir de mektup var."

"Ben sana, bana bir daha Şövalyem'den başka bir unvanla hitap edersen, ezerim seni dememiş miydim? Unuttun mu yoksa? Ver şunu bakayım!"

"Nasıl okuyacaksınız?" diye sordu Athos. "Bu zifiri karanlıkta."

"Durun" dedi Bazin ve çakmak kavını çıkarıp mumlarını yaktığı balmumunu tutuşturdu. Aramis bu ışık sayesinde okuyabildi mektubunu:

Sevgili dostum d'Herblay,

Beni siz ve Kont de la Fère adına kucaklayan d'Artagnan'dan iki üç ay sürebilecek bir yolculuğa çıktığınızı öğrendim. Arkadaşlarınızdan para istemekten hoşlanmadığınızı bildiğimden bunu armağan ediyorum size. İki yüz altın lira var kesede. Eliniz rahatladığında ödersiniz. Benim için endişelenmeyin, paraya ihtiyacım olursa şatolarımdan birinden gelir. Bracieux'de yirmi bin altınım var. Size daha fazla para göndermememin nedeni reddedebileceğinizden korkmuş olmamdır.

Mektubu ve parayı size gönderiyorum çünkü kendisini her zaman çok sevmeme rağmen çok çekinmişimdir Kont'tan. Ama gönderdiğin para her ikiniz içindir tabii ki.

Şüphe etmediğinizi umut ettiğim gibi sadık dostunuz,

DU VALLON DE BRACIEUX DE PIERREFONDS

"Buna ne dersiniz?" dedi Aramis.

"Aziz dostum d'Herblay, insanın böyle dostları olursa Tanrı'nın varlığından kuşkuya düşmek çok büyük saygısızlıktır."

"Yani?"

"D'Artagnan'ın paralarını nasıl paylaştıksa, Porthos'un paralarını da öyle paylaşacağız demektir bu."

Bu altınlar da Bazin'in mumunun altında paylaşıldı ve iki arkadaş yola çıktı.

On beş dakika sonra Saint Denis Kapışandaydılar. Winter burada bekliyordu onları.

İKİNCİ BÖLÜM

I
İLK EYLEMİN, HER ZAMAN EN İYİSİ OLDUĞUNUN KANITIDIR

Üç asilzade çok iyi bildikleri Picardie Yolu'na düzüldüler. Özellikle Athos'la Aramis gençlik yıllarının en renkli anılarına dalmışlardı birlikte.

"Mousqueton yanımızda olsaydı" dedi Athos, "bir zamanlar yol işçileriyle karşılaşmış oldukları yere vardıklarında korkudan tir tir titrerdi herhalde. O mermi o malum yerine burada saplanmıştı çünkü."

"Haklı" dedi Aramis, "çünkü o an aklıma geldiğinde ben bile ürperiyorum. Bakın işte orada, ileride, şu ağacın arkasında bir yerlerde, öteki dünyayı boyladığımı sanmıştım."

Devam ettiler yollarına. Az sonra Grimaud'nun anıları tazelendi. Bir zamanlar efendisiyle birlikte mahzenine kapanıp kusuncaya kadar yemekten başka bir şey düşünmedikleri hanın önüne geldiğinde, döndü ve şöyle seslendi:

"Sucuklar!"

Athos gülmeye başladı. Bu delikanlılık çılgınlığını düşününce, başkası anlatıyormuş ve kendisi dinliyormuş gibi hoşuna gitti.

İki gün, bir gece süren yolculuktan sonra, çok güzel bir havada akşama doğru Boulogne'a vardılar. O zamanlar ıssız bir kentti burası. Yüksek bir yere kurulmuştu. Kentin aşağı mahalle dedikleri bölümü yoktu henüz. Her bakımdan mükemmel bir mevziydi Boulogne.

Kentin kapılarına vardıklarında, "Beyler" dedi Lord Winter, "Paris'teki gibi davranalım burada: Şüphe çekmemek için ayrılalım. Sakin ama sahibinin bana çok bağlı olduğundan emin olduğum bir han biliyorum. Oraya gideceğim, beklediğim mektuplar var çünkü. Siz de kentin ilk hanına inin.

Sözgelimi, *Epée du grand Henri* olabilir. Bir şeyler için, rahatlayın, iki saat sonra rıhtımda buluşuruz. Bir tekne bekleyecek bizi."

Böyle anlaştılar. Winter kente başka bir kapıdan girmek için uzaklaştı. İki arkadaş da tam karşılarındaki kapıdan girdiler kente, iki yüz adım kadar ileride sözü edilen hanı buldular.

Eyerleri çözmeden atları suladılar. Vakit geç olduğundan yalnızca uşaklar yemeğe oturdu. Bir an önce tekneye binmek için sabırsızlanan efendileriyse onlarla rıhtımda buluşmak üzere ayrıldılar. Kimseye bir şey söylememeleri için sıkı sıkı uyardılar her ikisini de. Bu uyarı yalnızca Blaisois içindi tabii ki; Grimaud konuşmayı çoktan unutmuştu zaten.

Athos ve Aramis limana doğru ilerledi.

Üstleri başları toz toprak içinde, yolculuklara alışkın insanlara özgü rahat davranışlarıyla, çevrede dolaşan birkaç kişinin dikkatini çekmişti iki arkadaş.

Özellikle de birinin kente gelmiş olmaktan çok etkilendiğini fark ettiler. Önce ancak ötekiler kadar dikkat çeken bu adam rıhtımda tek başına dolaşıyordu. İki arkadaşı görür görmez bakışlarını onlara dikti hemen. Onlarla konuşmaya can atıyormuş gibi bir hali vardı.

Genç ve soluk yüzlü biriydi bu adam. Gözlerinin mavi rengi çok tuhaftı, yansıttığı renklere bakıldığında bir kaplanı hatırlatıyordu. Ağır yürüyor, kararsız hareketlerle sık sık geri dönüyor, sert ve cesur adımlar atıyordu. Siyahlara bürünmüştü ve uzun bir kılıcı vardı. Çok yakışıyordu bu kılıç kendisine.

Athos ve Aramis rıhtıma vardıklarında, bir direğe bağlanmış, harekete hazır bir sandal gördüler.

"Bizim sandal bu galiba" dedi Athos.

"Evet" diye karşılık verdi Aramis, "karşıda demir alan tekne de bizi amacımıza ulaştırmak üzere bekliyor muhtemelen. Çok gecikmese bari Winter! Burada beklemek hiç hoş değil. Etrafta tek bir kadın yok."

"Şşşt!" dedi Athos. "Dinleyenler olabilir."

Gerçekten, dolaşırken, iki arkadaşın arkasından birçok kez gelip geçen yabancı, Winter adını duyar duymaz durmuştu ama işittiği ad yüzünde hiç heyecan uyandırmadığından, öylesine, rastlantıyla da durmuş olabilirdi.

"Beyler" dedi birden kendilerini büyük bir nezaketle selamlayan yabancı, "bağışlayın ama Paris'ten geldiğiniz belli oluyor ya da Boulogne'a yabancısınız!"

"Evet, Paris'ten geliyoruz Mösyö" diye karşılık verdi aynı nezaketle Athos. "Bize bir yardımınız dokunabilir mi acaba?"

"Mösyö" dedi genç adam, "Kardinal Mazarin'in artık başbakan olmadığı söylentileri dolaşıyor, aslı var mı acaba?"

"İşte ilginç bir soru" dedi Aramis.

"Hem öyle, hem değil" dedi Athos. "Fransa'nın yarısı istemiyor onu ama Kardinal Mazarin de vaatler ve entrikalarla öteki yarısının kendisini desteklemesini sağlıyor. Tahmin edebileceğiniz gibi uzun süre böyle devam edebilir bu."

"Ama Kardinal başkentten kaçmadı, hapse falan atılmış da değil, değil mi?"

"Hayır, şimdilik yok böyle bir şey."

"Zahmetlerinize teşekkürler beyler" dedi genç adam ve yanlarından uzaklaştı.

"Ne düşünüyorsunuz bu meraklı sorgu yargıcı için?"

"Bence bu ya canı sıkılan bir taşralı ya da casus!"

"Ve siz de bu cevabı verdiniz ona!"

"Başka ne diyebilirdim ki? Bana çok kibar davrandı, ben de kibarca cevap verdim ona."

"Ya casussa!"

"Ben ne yapayım casussa! Richelieu döneminde değiliz ki. En küçük bir şüphe karşısında limanları bile kapattırırdı o."

"Olsun, gene de böyle bir cevap vermekle yanlış davrandınız" dedi Aramis. Kumsalın ardında kaybolan adamı izledi bakışlarıyla.

"Siz de bir ihtiyatsızlık yaptığınızı unutuyorsunuz, ama Lord Winter'ın adını andınız. Genç adamın bu adı duyunca durduğunu unuttunuz mu?"

"Size soru sorduğunda yoluna gitmesi uyarısında bulunmanız için fazladan bir neden daha işte!"

"Kavga mı çıkarsaydım yani?"

"Ne zamandan beri kavgadan korkuyorsunuz?"

"Başka bir yerde beni beklediklerini bildiğimden beri, böyle bir kavganın beni yolumdan alıkoyabileceğim bildiğimden beri kavgadan çekinirim. Size bir itirafta bulunayım mı? Ben de bu adamı yakından görmeyi çok istiyorum doğrusu."

"Neden?"

"Benimle alay edeceksiniz Aramis. Hep aynı şeyi yinelediğimi söyleyeceksiniz. Korkak bir hayalperest diyeceksiniz bana."

"Sonra?"

"Bu adam kime benziyordu sizce?"

"Güzelliğiyle mi yoksa çirkinliğiyle mi?" diye sordu Aramis gülerek.

"Çirkinliği ve kadınsı yanlarıyla."

"Ha, evet! Şimdi anladım. Yok kesinlikle hayalperest falan değilsiniz. Şimdi siz hatırlatınca düşündüm, evet, haklısınız. O ince dudaklar, çökük ağız, yüreğinin değil mantığının emrinde olduğu belli olan gözler. Kesinlikle Milady'nin dölü!"

"Aramis, gülüyorsun."

"Alışkanlık. Bu yılanın bir daha karşıma çıkmaması için her şeye razıyım."

"Hah! Winter da geliyor işte" dedi Athos.

"Bir bu eksikti" dedi Aramis. "Uşakları bekleyeceğiz şimdi de."

"Hayır" dedi Athos, "gördüm, onlar da Lord'un yirmi adım kadar gerisinde. Dik başı ve uzun bacaklarından tanıdım Grimaud'yu. Tony de tüfeklerimizi taşıyor."

"Yola gece mi çıkacağız?" diye sordu Aramis. Denizde batan güneşin ardında bir kızıllıkla eridiği, kararmaya başlamış batı ufkunu süzüyordu.

"Olabilir" dedi Athos.

"Kahretsin!" diye sürdürdü konuşmasını Aramis. "Ben denizden gündüzleri bile hoşlanmam, geceleri hiç sevmem denizi. Dalgaların gürültüsü, rüzgârın uğultusu, teknenin çatırdaması, Noisy Manastırı'nı yeğlerim inanın."

Athos üzüntüyle gülümsedi, bir şeyler düşünüyor, bir yandan da arkadaşını dinliyordu. Daha sonra Winter'a doğru yürüdü.

Aramis de arkasından gitti.

"Arkadaşımızın nesi var?" diye sordu Aramis. "Dante'nin cehennemindeki lanetlilere benziyor: Şeytanın boyunlarını kırdığı ve topuklarına bakan tuhaf yaratıklara... Dönüp dönüp arkasına neden bakıyor acaba?"

Winter da adımlarını açtı onları görünce ve büyük bir hızla yanlarına yanaştı.

"Ne var, ne oldu Milord?" dedi Athos. "Niçin nefes nefesesiniz böyle?"

"Hiç" dedi Winter, "bir şey yok! Kumsaldan geçerken..."

Dönüp arkasına baktı gene.

Athos, Aramis'i şöyle bir süzdü.

"Haydi gidelim" dedi Winter. "Gidelim, bekliyorlar bizi teknede. İleride demirli duruyor. Bir an önce orada olmak istiyorum."

Gene dönüp arkasına baktı.

"Ne o, bir şey mi unuttunuz?" diye sordu Aramis.

"Yok, kafama takıldı da."

"O da görmüş adamı" dedi Athos alçak sesle Aramis'e.

Kendilerini tekneye ulaştıracak olan basamakların başındaydılar. Winter önce silahları getiren uşakları, sonra yüklerini taşıyan hamalları aşağı indirdi, kendisi de arkalarından indi.

Tam bu sırada Athos rıhtıma paralel yolda yürüyen ve onlar sandala binerlerken hazır bulunmak istermiş gibi acele davranan bir adam fark etti. Adam olsa olsa yirmi adım uzaktaydı.

Hava kararmaya başlamıştı ama kendilerine sorular soran adamı tanır gibi oldu gene de.

"Hay aksi!" dedi içinden. "Casus mu bu adam yoksa! Limandan ayrılmamızı engellemeye kalkışmasın sakın!"

Böyle bir niyeti olsa da gerçekleştirmekte geç kalmıştı adam. Athos da indi basamaklardan ama bakışlarını adamdan ayırmadı hiç. Adamsa kestirmeden gelmek amacıyla bendin üstüne çıkmıştı.

"Adamın hedefi biziz! Gene de binelim sandala. Biz denize açıldıktan sonra isterse gelsin" dedi içinden.

Athos atladı sandala ve hızla ayrıldılar rıhtımdan. Dört güçlü kuvvetli gemicinin küreklere asılmasıyla hızla uzaklaştılar.

Adam bu sefer de karadan izlemeye başladı sandalı, hatta geçti bile. Sandal yeni yanmış bir fenerle sivri kayaların arasından geçmek zorundaydı. Adamın sandala tepeden bakmak üzere kayalıklara tırmandığını gördüler.

"Bu adam kesinlikle casus!" diye düşündü Aramis ve Athos.

"Hangi adam?" diye sordu başını çevirip bakan Winter.

"Bizi izleyen, sorular soran ve şimdi de orada bekleyen adam. Baksanıza."

Lord Winter döndü ve Aramis'in parmağıyla işaret ettiği tarafa baktı. Geçecekleri dar boğaz fenerin ışığıyla iyice aydınlanmıştı. Başı açık yabancının, ellerini kavuşturmuş halde durduğu kayalık da aydınlıktı.

"Tamam o işte!" diye bağırdı Winter ve heyecanla Athos'un kolunu tuttu. "Zaten tanır gibi olmuştum, yanılmamışım demek ki."

"O dediğiniz kim?" diye sordu Aramis.

"Milady'nin oğlu!" diye karşılık verdi Athos.

"Keşiş!" diye bağırdı Grimaud.

Genç adam bu konuşmaları duymuştu yukarıdan. Kayalığın kenarına kadar yaklaşmış ve o kadar eğilmişti ki aşağı düşecekti neredeyse.

"Evet, benim amca, ben, Milady'nin oğlu. Bendeniz, keşiş! Ben, Cromwell'ın sekreteri ve dostu! Ve sizi de, arkadaşlarınızı da çok iyi tanıyorum artık!"

Sandalda beş erkek vardı ve hiç kimse bu beş erkeğin yürekliliğine toz konduramazdı. Buna rağmen bu çığlığı işiten, bu sesin tonunu fark eden, bu çırpınışı gören beşi de damarlarındaki kanın donduğunu sandılar.

Grimaud'nun da saçları diken diken olmuştu. Alnından aşağı doğru terler süzülüyordu.

"Dediğine bakılırsa bu adam yeğen, keşiş, Milady'nin oğlu ha!"

"Maalesef!" dedi Aramis.

Çok önemli anlardaki o nefes kesici soğukkanlılığıyla, Tony'nin elindeki tüfeklerden birini aldı, doldurdu, yanağını kabzaya dayayıp kayalarda lanetli bir melek gibi duran adama doğru dikkatle nişan aldı.

"Ateş!" diye bağırdı kendisini kaybeden Grimaud.

Bir anda tüfeğin namlusuna sarılan Athos ateş edilmesini önledi.

"Kahretsin!" diye bağırdı Aramis. "Tam namlunun ucundaydı! Göğsüne yapıştıracaktım mermiyi."

"Annesini öldürmüş olmamız yeter" dedi Athos boğuk bir sesle.

"Ama annesi bizi ya da sevdiklerimizi en ağır biçimde yaralamış bir cadıydı."

"Doğru, ancak oğlunun bir kötülüğü dokunmadı bize."

Tüfekten çıkacak merminin sonucunu görmek için heyecanla ayağa kalkan Grimaud, cesaretini yitirdikten sonra ellerini hırsla çırparak yerine oturdu.

Genç adam kahkahalarla güldü.

"Sizsiniz demek!" dedi. "Evet aradıklarım sizlersiniz, avcumdasınız artık."

Tiz sesiyle savurduğu tehdit dolu sözleri sandalın üzerinden soğuk bir rüzgâr gibi gelip geçti. Sonra rüzgârla birlikte uzaklara doğru sürüklenerek kayboldu.

Aramis ürperdi.

"Sakin olun biraz" dedi Athos. "Ne oluyor? Erkek değil miyiz yoksa?"

"Evet biz erkeğiz de, bu adam da şeytanın ta kendisi!" dedi Aramis. "Sorun bakalım amcasına, kendisini sevgili yeğeninden kurtarsaydım hoşnut kalmaz mıydı?"

Lord Winter iç çekerek karşılık verdi bu soruya.

"Her şey bitti" dedi Aramis. "Bu usluluğunuzla başımıza iş açmanızdan korkuyorum."

Athos, Winter'ın elini tutup, konuyu değiştirmek istedi.

"İngiltere'ye ne zaman varırız acaba?"

Ama Winter bu soruyu duymadı bile dolayısıyla cevap da vermedi.

"Bakın Athos" dedi Aramis. "Zaman geçmiş değil henüz belki. Görüyor musunuz? Adam aynı yerde hâlâ."

Athos güçlükle döndü. Genç adamı bu halde görmek onun da canını sıkıyordu tabii ki.

Adam gerçekten de hâlâ kâbus gibi kayaların üstünde, ayakta duruyordu. Fener, ışıktan bir hâle oluşturuyordu çevresinde.

"Boulogne'da ne arıyor bu adam peki?" diye sordu Athos. Akılcı bir insandı o ve sonuçtan çok nedeni merak ederdi.

"Benim peşimdeydi, beni izliyordu" dedi Athos'un sesini bu kez duyan Winter. Çünkü Athos'un sesi uyuşuyordu düşünceleriyle.

"Sizi izleyebilmek için bizim yola çıkmış olduğumuzu bilmesi gerekirdi dostum" diye karşılık verdi Athos. "Ben, tersine onun buraya bizden önce geldiğini sanıyorum."

"O zaman ben bu işten hiçbir şey anlamıyorum demektir" dedi İngiliz. Doğaüstü olaylar karşısında aciz kalmış gibi boynunu büktü.

"Aramis" dedi Athos, "seni engellemekle doğru yapmadım galiba."

"Susun" diye karşılık verdi Aramis, "susun yoksa, hırsımdan ağlayabilirim şu anda!"

Grimaud aslan kükremesini andıran bir sesle homurdandı.

Ve tam bu sırada karşıdaki tekneden bir ses geldi. Dümendeki gemici karşılık verdi, sandal tekneye yanaştı.

Yolcular, uşakları ve eşyaları hemen yukarı alındı. Zaten kaptan yola çıkmak için yolcuları bekliyordu. Herkes güverteye çıkınca, İngiltere'de karaya çıkacakları yer olan Hastings'e doğru yol almaya başladılar.

Üç arkadaş ellerinde olmadan gene kayaya çevirdiler bakışlarını. Peşlerini bırakmayan tehdit dolu gölge hâlâ orada bekliyordu belirgin bir halde.

Tehdit dolu bir ses ulaştı:

"İngiltere'de görüşmek üzere beyler!"

II
LENS ZAFERİ AYİNİ

Madam Henriette'in farkına vardığı ve nedenini boşuna arayıp durduğu bu faaliyetlerin kaynağı Lens zaferiydi. Prens bu haberi savaşta büyük rol oynamış olan Châtillon Dükü'yle göndermişti. Dük ayrıca Notre Dame'ın kubbelerine Lorrainsler'den ve İspanyollar'dan alınan yirmi iki bayrağı asmakla da görevlendirilmişti.

Haber kesindi. Parlamento'yla Saray arasındaki anlaşmazlık kesinlikle Saray lehine hükme bağlanmıştı. Parlamento'nun karşı çıktığı ve alelacele getirilen bütün vergiler o zamana kadar hep Fransa'nın onurunu kurtarmak ve düşmanı yenilgiye uğratmak gibi sıradan nedenlere bağlanmıştı. Nordlingen'den beri yenilgiden başka bir şey görülmediğinden Parlamento da aslında Mazarin'i sürekli beklenen ama hep ertelenen zaferler yüzünden kapana sıkıştırmıştı ama bu kez arzu edilen alınmış, bir zafer ve de gerçek bir zafer kazanılmıştı. Bu yüzden de herkes Saray'ın çifte bir zafer kazandığını anlamıştı: Dışarıda düşmanlara, içeride muhaliflere karşı. Öyle ki küçük Kral bile zafer haberini duyunca bağırmaktan alamamıştı kendini:

"Ah! Sayın Parlamento üyeleri! Şimdi neler söyleyeceksiniz bakalım!"

Bunun üzerine Kraliçe, Kral oğlunu bağrına basmış, hiç çekinmeden dile getirdiği soylu duygularının, kendi hissettikleriyle bağdaşmasından mutlu olmuştu. Aynı akşam bir konsey toplantısı yapılmış, Mazarinci olduklarından Mareşal Mailleraie ve Mösyö Villeroy da katılmışlardı bu toplantıya. Ayrıca Chavigny ve Séguier, Parlamento'dan nefret ettikleri, Guitaut ve Comminges de Kraliçe'ye sadakatleri nedeniyle aynı toplantıda bulunmuşlardı.

Toplantıda alınan kararlarla ilgili olarak dışarıya haber sızmadı. Yalnızca sonraki ilk Pazar günü Notre Dame'da Lens zaferi için bir ayin (*Te Deum*) düzenleneceği öğrenildi.

O pazar günü Parisliler pek zinde uyandılar. O dönemde *Te Deum* gerçekten önemli bir olaydı. Bu tür ayinler bıkkınlık getirecek kadar istismar edilmezdi. Gerçekten de ayin, beklenen etkiyi yaptı. Güneş de şenliğe katılmak istercesine pırıl pırıl parlıyor ve kalabalıklaşmaya başlayan başkentin kapkara surlarını aydınlatıyordu. Cite'nin merkezindeki karanlık sokaklar bile bayram havasına bürünmüştü. Kent sakinleri, esnaf, kadınlar ve çocuklar kuyruklar halinde Notre Dame'a doğru yürüyordu. Kaynağına doğru çıkmakta olan bir ırmağı andırıyordu görüntü.

Dükkânlar boşalmış, evler sıkıca kapatılmıştı. İnsanlar genç Kral'ı annesi ve Kardinal'le birlikte görmek istiyordu. Kardinal Mazarin'den o kadar nefret ediyorlardı ki, onu görme fırsatını kimse kaçırmak istemiyordu.

Bu büyük kalabalığın içinde büyük bir özgürlük havası esiyordu aslında. Açık saçık tüm fikirler dile getiriliyor, Paris kiliselerinin çanlarının *Te Deum* için çalması gibi, kalabalık arasında da ayaklanmadan söz ediliyordu. Kentin asayişini koruyanlar da kentten farksızdı, genel nefret havasını tehdit edebilecek hiçbir şey görünmüyordu. Lanet okuyan ağızları susturabilecek bir şey yok gibiydi.

Sabah saat sekiz sularında Kraliçe'nin muhafız alayı, başlarında komutanları Guitaut ve yardımcısı ve de aynı zamanda yeğeni Comminges, önde borazan ve trampet takımı, Saray'dan Notre Dame'a uzanan yol boyunca dizilmek üzere hareket etmişti. Bandoya ve gösterişli üniformalara her zaman meraklı olan Parisliler bu yürüyüşü büyük bir sükûnet içinde izlemişti.

Friquet çok şık giyinmiş, avurdunu kiraz çekirdekleriyle doldurduktan sonra, dişinin şiştiğini ve ağrıdığını ileri sürerek amiri Bazin'den bütün gün için izin almayı başarmıştı.

O sabah aksiliği üstünde olan Bazin önce izin vermek istememişti. Özellikle nereye gittiğini söylemeden yola çıkan efendisi Aramis'in gidişi, arkasından düşünceleriyle hiç uyuşmayan bir zafer adına ayin yapılması epeyce sıkmıştı canını. Hatırlayacağınız gibi Bazin de başkaldırmış bir Fronde yandaşıydı. Böylesine önemli bir ayinde zangocun da bir koro çocuğu gibi ortadan kaybolması kolay olsaydı, o da izin isteyecekti Piskoposan. İşte bu nedenle de önce Friquet'nin izin talebini reddetmişti. Ama çocuğun dişi öyle bir şişmişti ki, korodaki öteki çocukların onurunu düşünüp yalnızca böyle bir çirkinliği aralarında tutmamaları için istemeye istemeye razı olmuştu sonunda. Friquet kilise kapısında ağzındaki kiraz çekirdeklerini tükürmüş, Bazin'e doğru bakarak Paris'in haşarı çocuklarının, dünyanın öteki yaramazlarına üstünlüklerini sağlayan hareketlerden birini yapmıştı. Tabii çalıştığı hana da, Notre Dame'daki ayinde koroda görev alacağını söyledikten sonra ortadan kaybolmuştu.

Sonuç olarak Friquet tamamen özgürdü ve ilk kez rastladığımızda olduğu gibi en yeni giysilerini seçmişti. Özellikle de Orta Çağ'a özgü bir başlıkla XIII. Louis döneminin tuhaf şapkaları arası, tanımlanması çok zor o tuhaf takkesiyle çok dikkat çekiyordu. Annesi dikmişti ona bu acayip takkeyi. Ya öyle istediğinden ya da tek renk kumaş bulamadığından renkler arasında uyum sağlamaya hiç özen göstermemişti. Böylelikle XVII. yüzyıl şapkacılığının bir başyapıtını yaratmıştı: Şapkanın bir yanı sarı ve yeşil, öbür yanı kırmızı ve beyazdı! Ancak eskiden beri cafcaflı renklerden hoşlanan Friquet her şeye rağmen şapkasıyla gururlanıyor ve onur duyuyordu.

Bazin'in yanından ayrılır ayrılmaz doğru Saray'a gitti Friquet. Tam bu sırada muhafız alayı dışarı çıkıyordu. Yaramazın niyeti askerleri seyretmek ve bandoyu dinlemek olduğundan hemen en önde bir yere geçti. Elindeki iki arduvazla trampet çalıyor, ağzıyla da borazan çalma taklidi yapıyordu. Eskiden armoni heveslilerini şaşırtacak kadar iyi borazan çalma numarası yaptığından, şimdi de iyi kıvırıyordu bu işi.

Bu eğlence, Sergents Kapısı'ndan Notre Dame Alanı'na kadar sürdü. Friquet gerçekten çok keyiflenmişti. Ama kafile durup da topluluklar kentin merkezine doğru dağılmaya, Saint Christophe Sokağına, Broussel'in oturduğu Cocatrix Sokağına kadar yaklaşınca Friquet birden ağzına bir lokma bir şey koymamış olduğunu hatırladı ve Broussel'in evinde kendisine ziyafet çekmeye karar verdi.

Bu kararı verdikten hemen sonra hızla koştu, soluk soluğa Broussel'in kapısına ulaştı ve sertçe vurdu.

Aynı zamanda Broussel'in yaşlı hizmetkârı olan annesi açtı kapıyı.

"Ne arıyorsun sen burada hayta!" diye bağırdı kadın. "Notre-Dame'da olman gerek şimdi senin!"

"Gittim Nanette Ana" dedi Friquet. "Ama Mösyö Broussel'in haberdar olması gereken bazı önemli şeylerin olup bittiğini görünce izin aldım Mösyö Bazin'den... Zangoç Bazin'i tanırsınız, değil mi Nanette Ana? Ve hemen Mösyö Broussel'le konuşmak üzere buraya koştum."

"Ne söyleyeceksin bakalım Mösyö Broussel'e küçük maymun?"

"Onunla konuşmalıyım."

"Çalışıyor o şimdi."

"Beklerim" dedi Friquet. Daha da işine geliyordu böylesi çünkü boş vaktini değerlendirebilecekti.

Anında tırmandı merdivenleri. Nanette Ana yaya kalmıştı ardında.

"Ne istiyorsun sen Mösyö Broussel'den?" diye sordu.

"Büyük bir muhafız alayının buraya doğru yaklaştığını haber vermek istiyordum" diye bağırdı Friquet. "Saray'da Mösyö Broussel'e karşı birtakım tertipler hazırlandığını duydum. Tetikte olsun diye uyarmak istedim kendisini."

Küçüğün sesini işiten Broussel bu gayret ve coşkudan etkilendiği için alt kata indi hemen. Çünkü gerçekten ikinci kattaki odasında çalışıyordu.

"Bana bak ahbap, muhafız alayının bizle ne ilgisi var? Deli misin, avazın çıktığı kadar bağırıyorsun evin içinde? Bu insanların görevlerinin Kral'ın geçeceği yollarda dizilmek olduğunu bilmiyor musun sen? Hiç duymadın mı böyle bir şey?"

Friquet şaşırmış gibi yaptı, takkesini ellerinin arasından evirip çevirdi.

"Siz ki her şeyi biliyorsunuz, bunu da bilmenizde şaşılacak bir şey yok Mösyö Broussel" dedi. "Ama Tanrı şahidimdir, haberim yoktu benim. Sizi uyarayım dedim. Kızmayın bana Mösyö Broussel."

"Ne münasebet yavrum, aksine bu içten davranışlarını çok beğeniyorum. Nanette Ana, bir bak, Madam Longueville'in dün Noisy'den gönderdiği kayısılardan kalmış mı? Varsa beş altı tane veriverin ona. Yanına da yumuşakça bir ekmek kabuğu koyun."

"Ah, çok teşekkürler Mösyö Broussel" dedi Friquet. "Çok teşekkür ederim. Kayısıyı da ne çok severim bilseniz!"

Broussel daha sonra karısının dairesine geçti ve yemeğini getirmelerini istedi. Saat dokuz buçuktu, pencereye yanaştı Danışman. Sokak bomboştu. Ama uzaklardan, Notre-Dame çevresinde toplanmaya başlayan kitlelerin gürültüsü gitgide yaklaşmakta olan bir sel uğultusu gibi geliyordu.

Kilisede düzeni sağlamakla görevlendirilen d'Artagnan peşinde silahşörlerle ortaya çıkınca gürültüler arttı. D'Artagnan, Porthos'a da töreni izleyebilmesi için onur silahşörü olarak aralarına katılmasını söylemişti. Porthos da bunun üzerine en gösterişli kıyafetini giymiş, en güzel atına binmiş ve eskiden d'Artagnan'ın da pek çok kez yaptığı gibi birliğe katılmıştı. Birliğin çavuşu İspanya savaşlarına katılmış eski bir asker olduğundan Porthos'u tanımıştı. Ve hemen birlikteki öteki silahşörlere Mösyö Tréville'in eski askerlerinden olan arkadaşının maceralarını anlatmıştı. Bu yüzden Porthos birlik içinde yalnızca hoş karşılanmamış aynı zamanda hayranlıkla seyredilmişti.

Saat onda Louvre'dan gelen top sesi Kral'ın saraydan çıktığını haber verdi. Birden kalabalığın içinde, rüzgârın ağaçları ve dalları sallaması gibi bir hareketlenme oldu, silahşörlerin dimdik duran tüfeklerinin arkasında her şey bir sağa bir sola yalpalanıyordu. Sonunda Kral, yanında annesi Kraliçe'yle birlikte altın kaplamalı bir araba içinde gözüktü. Kral'ın arkasında ayrıca on araba daha vardı. Bu arabalarda da nedimeler, Kraliyet ailesi görevlileri, saray erkânı yer almıştı.

"Yaşasın Kral!" sesleri yükseliyordu her yandan.

Genç Kral ciddi bir tavırla başını pencereye uzattı, yüzünde bir teşekkür ifadesi belirdi, hatta hafifçe selam bile verdi. Kalabalığın coşkusu bir kat daha arttı.

Kafile ağır ağır ilerliyordu. Louvre'la Notre-Dame arasındaki yolu yarım saatte aşabilmişlerdi. Katedrale vardıklarında karanlık yapının dev kubbesinin altında ilerlediler ve tören başladı.

Saray erkânı yerini alırken Comminges'in armasını taşıyan bir araba öteki arabaların arasından ayrılıp yavaş yavaş ilerledi ve boş Saint-Christophe Sokağının ucuna kadar geldi. Burada arabaya eşlik eden dört muhafız ve bir özel görevli arabaya bindiler, körükleri kapadı. Özel görevli pencere aralığından büyük bir dikkatle sokağı gözlemeye başladı. Birinin gelişini bekliyor gibi bir hali vardı.

Herkes törenle meşgul olduğundan ne araba, ne içindekiler ne de aldıkları önlemler dikkat çekmişti. Yalnızca açıkgöz Friquet fark edebilirdi arabayı belki. Ama o da Notre-Dame'a bakan evlerden birinin saçağının altına oturmuş, hem töreni izliyor hem de kayısı yiyordu. Bulunduğu yerden Kral'ı, Kraliçe'yi, Kardinal'i görebiliyor ayrıca ayini de çok rahat bir şekilde izliyordu.

Törenin sonuna doğru, Comminges'in Saray'da aldığı emri uygulamak üzere işaret beklediğini gören Kraliçe, ona doğru eğildi ve alçak sesle şöyle fısıldadı kulağına:

"Haydi Comminges, Tanrı yardımcınız olsun!"

Comminges hızla uzaklaştı oradan, kiliseden çıktı ve Saint'Christophe Sokağına girdi.

Friquet, peşinde iki muhafızla yürüyen bu yakışıklı subayı görünce merakla izledi onu. Bu arada Kral da tören sona erer ermez arabasına binmişti.

Comminges'i Cocatrix Sokağının ucunda gören özel görevli de hemen arabacının kulağına bir şeyler fısıldadı ve görevli anında atları dürttü, Broussel'in evinin kapısına doğru sürdü.

Araba evin önünde durunca kapıyı çaldı Comminges.

Friquet de, Comminges'in arkasında kapının açılmasını bekliyordu.

"Senin ne işin var burada yumurcak?" dedi Comminges.

"Efendim olan Mösyö Broussel'in evine girmek için bekliyorum efendim" diye karşılık verdi Friquet, Paris'in çocuklarına özgü sevimli bir tavırla.

"Efendin burada mı oturuyor yani?" diye sordu Comminges.

"Evet, Mösyö."

"Kaçıncı katta?"

"Bütün evde" dedi Friquet. "Bütün ev onun."

"Ama genel olarak hangi katta oturur?"

"Çalışırken ikinci katta, yemek yemeye alt kata iner ve şu sırada da yemek yiyor olmalı; öğle oldu çünkü."

"Peki" dedi Comminges.

Bu sırada kapı açıldı. Subay karşısına çıkan hizmetkâra efendisinin evde olup olmadığını sordu. Broussel'in yemek yediğini öğrendi. Comminges uşağın peşinden gitti, arkasında da Friquet vardı.

Broussel ailesiyle birlikte sofradaydı. Karısı karşısında, iki kızı da iki yanındaydı. Broussel'in başına gelen ve artık bir izi kalmayan kazadan tanıdığımız oğlu Louvrières ise masanın öteki uçundaydı. Broussel sağlığına kavuşmuştu ve Madam Longueville'in gönderdiği nefis meyveleri büyük bir iştahla yiyordu.

Uşak, tam kapıyı açıp geleni haber vereceği sırada Comminges kolunu tuttu onun, kendisi açtı kapıyı ve biraz önce anlattığımız aile görüntüsüyle karşı karşıya kaldı.

Broussel subayı fark eder etmez heyecanlanır gibi oldu ama kendisini saygıyla selamladığını görünce yerinden kalktı, aynı saygıyla karşılık verdi.

Bu saygı gösterilerine rağmen kadınlar kuşkulanmış gibiydi. Louvrières de sapsarı kesilmiş, subayın ziyaretinin nedenini açıklamasını beklemeye başlamıştı sabırsızca.

"Mösyö" dedi Comminges, "Kral Hazretleri'nin bir emriyle çıkıyorum karşınıza."

"Neymiş bu emir bakalım Mösyö?" diye karşılık verdi Broussel.

Ve hemen arkasından elini uzattı.

"Sizi tutuklamakla görevlendirildim" dedi gene aynı nezaketle Comminges. "Eğer bana inanırsanız bu emri uzun uzun dinleme zahmetinden kurtulursunuz ve benimle birlikte gelirsiniz."

Sofra başında toplanmış, sessiz sedasız yemeklerini yiyen bu insanların başına o anda bir yıldırım düşmüş olsa bundan daha korkunç bir etki yaratmazdı. Broussel titreyerek geriledi. O dönemde Kral'ın emri gereği tutuklanmak korkunç bir şeydi. Louvrières, bir köşede, bir iskemlede duran kılıcına uzanmak için hamle etti. Ama bütün şaşkınlığına rağmen soğukkanlılığını bir ölçüde koruyan Broussel'in sert bakışı karşısında vazgeçti bu umutsuz eylemden. Kocasından uzakta, masanın karşısında oturan Madam Broussel ise ağlamaya başladı. Kızlar babalarına sarıldı.

"Haydi Mösyö" dedi Comminges. "Acele edelim, Kral'ın emrine itaat edelim."

"Mösyö" diye karşılık verdi Broussel, "sağlık durumum elverişli değil. Bu durumda tutuklanamam ben. Biraz vakit verin bana."

"Mümkün değil" dedi Comminges. "Aldığım emir kesin. Hemen uygulanması gerekiyor!"

"Mümkün değil mi?" dedi Louvrières. "Dikkat edin de sabrım taşmasın!"

"İmkânsız ha!" diye bir ses yükseldi odanın dip tarafından.

Comminges sesin geldiği tarafa döndü ve Nanette Ana'yı gördü elinde süpürgesiyle. Öfke kıvılcımları saçılıyordu gözlerinden.

"Nanette Ana, rica ederim, sakin olun" dedi Broussel. "Sakin olun lütfen."

"Kim? Ben mi? Efendimi, yoksul insanların tek destekçisini, kurtarıcısını, babasını tutuklayacaklar, ben de rahat duracağım, öyle mi? Beni tanımıyorsunuz galiba siz! Hemen gidecek misiniz buradan?" diye sordu Comminges'e.

Comminges gülümsedi.

"Mösyö" dedi Broussel'e dönerek. "Susturun şu kadını da gidelim artık."

"Kimi susturacaksınız? Beni mi?" diye bağırdı Nanette Ana. "Bana bakın Mösyö, beni susturmak için senin gibi bir Kral dalkavuğu daha gerekir. Görürsünüz şimdi."

Ve Nanette pencereye doğru atıldı, pencereyi açtı ve Notre-Dame'dan duyulabilecek kadar tiz bir sesle bağırdı.

"İmdat! Koşun, yetişin! Efendimi tutukluyorlar, Danışman Broussel'i tutukluyorlar! Yetişin!"

"Mösyö" dedi Comminges. "Hemen cevap verin bana: Emre itaat edecek misiniz, yoksa Kral'a karşı mı geliyorsunuz?"

"İtaat ediyorum. Tamam, peki" dedi Broussel kendisini, sarılan kızlarından kurtarmaya çalışarak ve oğlunu gözden kaçırmamaya çalışarak.

"O halde şu kocakarıyı susturun lütfen."

"Kocakarı mı?" dedi Nanette.

Pencerenin demir parmaklıklarına yaklaşıp avazı çıktığı kadar bağırmaya devam etti.

"İmdat, imdat! Halkı savunduğu için tutuklanan efendim Broussel'in yardımına koşun! İmdat!"

Comminges, Nanette'i tuttu, yaka paça içeri çekmeye çalıştı ama aynı anda aşağı katlardan çok daha tiz ve acı bir ses yükseldi.

"Katil var! Yangın! İmdat! Mösyö Broussel'i öldürüyorlar! Mösyö Broussel'i boğazlıyorlar!"

Friquet'nin sesiydi bu. Destek bulduğunu anlayan Nanette bu kez daha güçlü bir biçimde bağırmaya başladı. Pencerelerden meraklı başlar uzanmaya başlamıştı. Sokağın başına doğru koşan halk gittikçe yaklaşıyor, önce küçük gruplar halinde toplanan, sonra çığ gibi büyüyen topluluklar yaklaşıyordu gitgide. Sesleri işitiyor, ayrıca bir de araba görüyorlardı ama olup bitenleri pek anlayamıyorlardı. Ansızın arabanın üstüne sıçradı Friquet.

"Mösyö Broussel'i tutuklamak istiyorlar!" diye bağırdı. "Arabada muhafızlar var, subayları da yukarıda!"

Halk homurdanarak atlara yaklaştı. Sokakta kalan iki muhafız Comminges'e yardıma gelmişti. Arabanın içindekiler, inince kalabalıkla karşı karşıya geldi.

"Görüyor musunuz?" diye bağırdı Friquet. "Görüyor musunuz? Onlar işte!"

Arabacı döndü ve Friquet'yi kırbaçladı. Canı yanan Friquet bir çığlık attı acıyla ve "Seni şeytan arabacı seni!" diye bağırdı. "Sen de mi karışıyorsun bu işe? Dur bakalım!"

Ve tekrar aşağı atlayıp eline ne geçerse arabacının kafasına fırlatmaya başladı.

Halk da belki sırf muhafızların düşmanca gösterileri yüzünden gitgide daha fazla homurdanmaya başlayarak atlara yaklaşıyordu. Muhafızlar onları en öndekileri mızraklarının ucuyla tehdit ederek geri püskürttüler.

Ama kalabalığın aleyhte gösterisi daha da şiddetleniyordu. Sokak her taraftan koşa koşa gelen meraklıları alamaz hale gelmişti artık. Muhafızların tehdit edici mızrak uçlarıyla kalabalık arasındaki çekişme her an artmaktaydı. Askerler canlı duvarlar tarafından sürülüyorlardı adeta ve neredeyse arabanın tekerlekleri ve kapıları arasında sıkışıp kalacaklardı. Özel görevlinin belki de yirminci kez, "Kral adına geri çekilin!" diye bağırması kalabalığı hiç etkilemiyor, tam tersine daha da beter öfkelendiriyordu sanki. Tam bu sırada "Kral adına!" lafını duyan bir şövalye atıyla çıkageldi ve bazı üniformalıların zor durumda kalmış olduklarını görünce yalın kılıç daldı kalabalığa, hiç ummadıkları anda yardım getirdi muhafızlara.

Bu şövalye on beş, on altı yaşlarında, bıyıkları henüz yeni terlemiş bir delikanlıydı. Öfkeden sapsarı kesilmişti yüzü. O da öteki muhafızlar gibi atından indi, sırtını arabanın kapısına verdi, atını siper alıp eyerinden tabancalarını çıkardı, kemerine yerleştirdi, sonra da üstüne gelenlerden birine doğru yürüdü kılıcıyla.

Delikanlı neredeyse on dakika tek başına kalabalığa karşı durdu.

Derken kapıda ite kaka Broussel'i götüren Comminges göründü.

"Devirelim arabayı" diye bağırıyordu topluluk.

"İmdat!" diye feryad ediyordu yaşlı kadın.

"Katil var" diye bağıran Friquet ise eline geçirebildiği her şeyi muhafızlara atmaya devam ediyordu.

"Kral adına dağılın!" diyordu Comminges.

"Bir adım daha atanı vururum!" diye bağırdı Raoul. Sıkıştığını fark edince kendisini ezecekmişçesine üstüne gelen dev gibi birinin bedenine sapladı kılıcını. Dev adam yaralandığını anlayınca böğürür gibi bir ses çıkararak geri çekildi.

Bu delikanlı Kont de la Fère'e verdiği söz gereği beş gün Blois'da kaldıktan sonra töreni şöyle bir seyretmek isteyen Raoul'den başkası değildi. Notre-Dame'a bir an önce varabilmek için kestirme yollara girmişti. Cocatrix Sokağına vardığında kalabalık kendisini sürüklemiş, "Kral adına" sesini duyunca da Athos'un "Her zaman Kral'a hizmet edin" sözünü hatırlamış ve halkın Kral'ın muhafızlarını sıkıştırmış olduklarını görünce de hemen yardımlarına koşmuştu.

Bu durumdan yararlanan Comminges, Broussel'i itip arabanın içine attı, ardından da kendisi daldı içeri. Aynı anda bir tüfek sesi duyuldu, kurşun Comminges'in şapkasını delip geçtikten sonra bir muhafızın kolunu parçaladı. Comminges kafasını kaldırdı ve barut dumanları arasında ikinci kat penceresinde Louvrières'in yüzünü fark etti.

"Peki" dedi Comminges. "Merak etmeyin, çok yakında bunun hesabını sorarım, ödetirim bunu size!"

"Siz de Mösyö" diye karşılık verdi Louvrières, "yakında siz de hesap vereceksiniz! Kimin sesi daha fazla çıkacak bakalım!"

Friquet ve Nanette hâlâ bağırmaya devam ediyorlardı Çığlıklar, silah sesleri, barut kokusu gene her zamanki gibi başları döndürmeye başlamıştı.

"Öldürün subayı! Öldürün subayı!" diye bağırıyordu kalabalık.

Ve Comminges birden çok etkili bir hareket yaptı.

"Bir adım daha atarsanız" diyerek ve içinin iyice görünmesi için arabanın pencerelerini açarak, kılıcını Broussel'in göğsüne dayadı ve konuşmaya devam etti: "Bir adım daha atarsanız öldürürüm tutukluyu! Ben nasıl olsa Broussel'i ölü ya da diri olarak tutuklama emri aldım. Ölü olarak götürürüm, biter gider iş!"

O anda korkunç bir çığlık duyuldu. Broussel'in karısı ve kızları ellerini yalvarır gibi halka uzatmışlardı.

Halk bu soluk yüzlü ve kararlı subayın dediğini yapabileceğini anlamıştı. Tehditler sürdü ama geri çekildi kalabalık.

Comminges yaralı muhafızı da arabaya aldı, kapıyı kapamalarını emretti.

"Doğru Saray'a!" diye seslendi canlı cenazeye dönmüş sürücüye.

Sürücü atları kırbaçladı, hayvanlar kalabalık içinde yer açtı kendilerine. Rıhtıma vardıklarında tekrar durmak zorunda kaldılar. Atlar ürkmüş, soluk soluğa kalmış ve kalabalık içinde ezilmişlerdi adeta. Araba da dayanamadı ve devrildi. Raoul bir daha ata binmeye fırsat bulamadı. Muhafızlar nasıl mızrak sallamaktan yoruldularsa, o da kılıç sallamaktan yorulmuştu. Üstüne gelenlere kılıcının ucuyla dokunmaya da başlıyordu artık. Ama bu daha da kızdırıyordu halkı. Yoğun kalabalık içinde arada bir tüfeğin namlusu ya da kılıcın çeliği parlıyor, daha sonra da birkaç el ateş ediliyordu. Havaya ateş ediliyordu tabii ki ama tüfeğin sesi bile titretiyordu insanları. Pencerelerden taş yağmuru hiç kesilmemişti. Ayaklanma zamanı işitilen sesler geliyordu kulaklara. Kanlı günlerde görülen yüzler gelip geçiyordu sürekli. Ama "Kahrolsun muhafızlar! Muhafızlara ölüm! Subayı Seine'e atın!" sesleri öteki bütün sesleri bastırıyordu. Şapkası yamulan, yüzü gözü kan içinde kalan Raoul, yavaş yavaş yalnızca gücünün değil, mantığının da eridiğini hissediyordu. Bakışları kızıl bir sis perdesinin ardında yüzüyor, bu sisin ardında belki de yüzlerce çift kolun, düşer düşmez kendisini parçalamaya hazır, uzandıklarını görüyordu. Comminges ise, devrilen arabanın içinde saçını başını yoluyordu öfkeden. Muhafızlar kimseye yardım edemiyordu. Herkes canının derdindeydi. Her şey bitmişti: Araba, atlar, muhafızlar, silahlı yardımcılar ve belki de tutuklu! Her şeyin parça parça edilmesine ramak kaldığı sırada çok iyi tanıdığı bir ses işitti Raoul. Her yanda çın çın öttü bu ses, ardından geniş bir kılıcın çeliği parladı havada ve kalabalık korku içinde geri çekildi. Göstericiler birbirlerini ezerek kaçışmaya başladılar. Çevresine acımasızca darbeler in-

diren bir silahşör subayı Raoul'ün yanına geldi ve delikanlı yere serileceği sırada kollarına aldı onu.

"Tanrı bunların cezasını versin!" diye bağırdı subay. "Öldürdüler mi çocuğu yoksa? Eğer böyle bir şey yaptılarsa başlarına gelecek var bu haydut sürüsünün!"

Bağırırken kalabalığa doğru öylesine öfke ve kin dolu bir halde döndü ki, en azgın göstericiler bile böyle bir öfke karşısında birbirlerini çiğneyerek dağıldılar, hatta bazıları Seine'e attılar kendilerini.

"Mösyö d'Artagnan" diye mırıldandı Raoul.

"Evet benim dostum, ben! Şansın varmış ki tam zamanında yetiştim." Daha sonra üzengilerinin üstünde kalkarak bağırdı: "Silahşörler! Temizleyin burayı! Tüfek çıkar! Doldur! Nişan al!"

Az sonra arkasından yetişen öteki silahşörlere bu komutun verilmesiyle halk o kadar çabuk dağıldı ki, d'Artagnan elinde olmadan bir kahkaha attı.

"Teşekkür ederim d'Artagnan" dedi devrilmiş arabanın kapısından bedeninin yarısını çıkaran Comminges. "Size de teşekkür ediyorum Mösyö. Adınız neydi? Söyleyin de Kraliçe'ye duyurayım ben de."

Raoul tam cevap verecekken d'Artagnan kulağına eğildi ve:

"Susun, sakın söylemeyin adınızı! Ben cevap vereceğim sizin yerinize" dedi.

Ve tekrar Comminges'e dönerek, "Zaman geçirmeyin Comminges, çıkın, hemen başka bir arabaya atlayın, uzaklaşın buradan."

"Hangi arabaya?"

"Pont-Neuf'ten geçecek ilk arabayı çevirip atlayın işte canım! İçindekiler Kraliçe'ye hizmette bulunacaklarından çok sevinirler herhalde!"

"Ama, bilmem ki" dedi Comminges.

"Çabuk, çabuk, beş dakikaya kalmaz kaçanların hepsi kılıç ve tüfeklerini alıp dönerler gene. Sizi öldürür, tutsağınızı da kurtarırlar. Hah! Karşıdan bir araba geliyor işte."

Sustu ve tekrar Raoul'e döndü.

"Sakın adınızı söylemeyin adama" diye fısıldadı bir kez daha kulağına.

Hayretle yüzüne bakıyordu Raoul.

"Tamam, ben hemen gidiyorum" dedi Comminges. "Adamlar dönerlerse, siz de ateş açarsanız onlara."

"Asla, asla ateş etmeyelim!" diye karşılık verdi d'Artagnan. "Tersine, kimse yerinden kımıldamasın. Bugün atılacak bir kurşunun bedeli yarın çok ağır olabilir."

Comminges yanına dört muhafız, bir o kadar da silahşör alıp arabaya koştu. İçindekileri dışarı çıkardı ve devrilen arabanın yanına gönderdi.

Ama sıra Broussel'i devrilen arabadan çıkarıp öteki arabaya götürmeye gelince halk, kurtarıcısı olarak gördüğü Broussel'in halini gördü, müthiş sesler çıkararak yeniden protestoya ve tekrar ilerlemeye başladılar.

"Çabuk gidin!" diye bağırdı d'Artagnan. "Refakat etmeleri için silahşör alın yanınıza. Yirmi silahşör de bunları engellememiz için burada kalsın benimle. Hemen, saniye bile yitirmeden gidin. On kişi Mösyö Comminges'in yanına geçsin."

On kişi birlikten ayrılıp yoldan çevrilen arabanın yanına dizildi ve dörtnala yola çıktılar.

Araba yola çıkar çıkmaz uğultular yeniden yükselmeye başladı. Sayıları belki on bini de aşan büyük bir kalabalık rıhtımlara, Pont-Neuf'e ve ara sokaklara dökülmüş, protestolarını sürdürüyorlardı.

Hatta birkaç el silah atıldı. Bir silahşör yaralandı.

"İleri!" diye bağırdı sabrı taşan ve sinirden bıyıklarını kemirmeye başlayan d'Artagnan.

Yanındaki yirmi silahşörle birlikte büyük bir korku içinde geriye doğru kaçan kalabalığa karşı saldırıya geçtiler. Yalnız bir kişi elinde tüfeğiyle yerinde kalmıştı.

"Daha önce de Broussel'i öldürmeye kalkışan sendin, değil mi?" dedi adam. "Dur bakalım!"

Büyük bir soğukkanlılıkla tüfeğini dörtnala üstüne gelen d'Artagnan'a doğrulttu.

D'Artagnan atının boynuna doğru yattı iyice, adam ateş etti. Kurşun şapkasının tüylerini sıyırdı geçti.

Yayından fırlamış bir ok gibi koşan at fırtınayı engellemeye kalkışan çılgına öyle bir çarptı ki, adam duvara yapışıp düştü.

D'Artagnan hemen atını durdurdu, silahşörler öbürlerini kovalarken kılıcını çekip adamın yanına gitti.

"Hayır Mösyö, aman!" diye bağırdı birden Raoul. Cocatrix Sokağındaki genci tanımıştı. "Oğlu o, vurmayın!"

D'artagnan'ın eli havada kaldı.

"Ya, oğlusunuz demek siz!" dedi. "O zaman başka."

"Teslim oluyorum Mösyö" dedi Louvrières tüfeğini uzatarak.

"Hayır hayır, bana teslim olmaya kalkışmayın sakın! Aptallık edersiniz" dedi d'Artagnan. "Hemen kaçın! Tutuklarsam asılırsınız çünkü."

Genç adam ikiletmedi bu sözü. Atın boynunun altından geçti ve Guénégaud Sokağına doğru gözden kayboldu.

"Aslında" dedi d'Artagnan Raoul'e, "tam zamanında engellediniz beni. Ölüydü o zaten ama gene de kim olduğunu öğrendiğimde öldürdüğüm için pişmanlık duyacaktım."

"Mösyö" dedi Raoul, "size bu delikanlı için teşekkür ettikten sonra izin verirseniz bir de kendim için teşekkür edeyim. Çünkü siz yetiştiğiniz sırada ben de öldürülmek üzereydim."

"Durun bakalım delikanlı, konuşmayın, yormayın kendinizi."

D'Artagnan eyerlerden birinden bir şişe İspanyol şarabı çıkardı.

"Bir iki yudum çekin şundan bakalım" dedi.

Raoul içti ve tekrar teşekkür etmek istedi.

"Neyse!" diye lafını kesti d'Artagnan. "Sonra bahsederiz bunlardan."

Silahşörlerinin Pont-Neuf'ten Seine'e kadar bütün rıhtımı temizleyip döndüklerini gören d'Artagnan çabuk olmaları için kılıcını havaya kaldırdı.

Silahşörler dörtnala yanına geldiler. Aynı anda rıhtımın öbür ucunda da Comminges'e eşlik eden on silahşör göründü.

"Hey!" diye seslendi d'Artagnan. "Bir terslik mi oldu gene?"

"Ah! Mösyö" dedi başlarındaki çavuş, "gene çöktü araba. Gerçekten lanetlenmiş bunlar."

D'Artagnan omuz silkti.

"Önlem almıyorlar da ondan" dedi. "İnsan araba seçerken sağlamını bulur. Broussel gibi birini tutuklamakta kullanılacak arabanın on bin kişiyi taşıyabilmesi gerekir."

"Şimdi emriniz ne Teğmenim?"

"Birliği alın ve karargâha dönün."

"Siz yalnız mı kalacaksınız?"

"Gayet tabii. Refakatçiye ihtiyacım olduğunu mu sanıyorsunuz yoksa?"

"Hayır, ama..."

"Çabuk dönün o zaman."

Silahşörler uzaklaştılar ve d'Artagnan, Raoul'le tek başına kaldı.

"Bir yeriniz ağrıyor mu şu anda?" diye sordu delikanlıya.

"Evet Mösyö, başım çok fena. Yanıyor üstelik."

"Ne var bakalım başınızda" dedi d'Artagnan ve şapkasını çıkardı. "Şişmiş!" dedi.

"Doğru! Şimdi hatırladım. Saksı atmışlardı yukarıdan kafama."

"Rezil herifler!" dedi d'Artagnan. "Ama üzengileriniz var, atlı mıydınız?"

"Evet ama Mösyö Comminges'i savunmak için inmiştim attan. Alıp gittiler atımı! Hah, işte orada!"

Gerçekten tam o sırada Friquet, Raoul'ün atına binmiş, renkli takkesini sallayarak ve bağırarak karşıdan geçiyordu.

"Broussel! Broussel!"

"Hop, dur bakalım, hayta!" diye bağırdı d'Artagnan. Hemen buraya getir o atı."

Friquet duymuştu söyleneni ama duymazlıktan gelip yoluna devam etmek istedi.

D'Artagnan bir an Friquet'nin ardına düşmek istedi ama Raoul'ü tek başına bırakmak da gelmiyordu içinden, bu yüzden eyerden bir tabanca çıkarıp doldurmakla yetindi.

Friquet'nin gözleri keskin, kulakları delikti. D'Artagnan'ın yaptığı hareketi gördü, kalkan horozun çıkardığı sesi işitti. Hemen durdurdu atını.

"Siz miydiniz Mösyö?" dedi d'Artagnan'a. "Sizi gördüğüme ne kadar sevindiğimi bilemezsiniz."

D'Artagnan dikkatle baktı Friquet'ye. Calandre Sokağındaki çocuğu anında tanıdı.

"Ooo, sen misin? Gel bakalım şuraya" dedi.

"Evet efendim, benim" dedi Friquet yaltaklanarak.

"Meslek mi değiştirdin sen peki? Koroda değil misin artık? Handa çalışmıyor musun? Yoksa at hırsızı mı oldun?"

"Aman efendim, hiç öyle şey olur mu?" diye bağırdı Friquet. "Bu atın sahibini arıyordum ben de zaten... Sezar kadar yakışıklı bir şövalyeydi doğrusu!" Bu arada Raoul'ü ilk kez görüyormuş gibi yaptı. "Hayır, yanılmıyorum! O işte! Mösyö atınızı bulan çocuğa bir şeyler vereceksiniz, değil mi?"

Raoul elini cebine attı.

"Ne yapıyorsunuz?" diye sordu d'Artagnan.

"Şu yaman delikanlıya on lira vereceğim" diyen Raoul kesesinden bir altın çıkardı.

"On lira vereceğinize kıçına bir tekme atsanız daha iyi edersiniz" dedi d'Artagnan. "Haydi çek arabanı serseri! Adresini bildiğimi de unutma sakın!"

Bu kadar güzel bir fırsatı çok çabuk kaçıracağını ummayan Friquet doğru Dauphine Sokağına gitti ve orada kayboldu gözden. Raoul de atına atladı ve ikisi birlikte Tiquetonne Sokağının yolunu tuttular. D'Artagnan delikanlıyı kendi çocuğuymuş gibi koruyordu.

Yolda homurtular ve mırıltılı tehditler eksik olmadı. Ama tam bir asker gibi duran bu subayı ve sarkan kılıcını görenler anında uzaklaşıyordu. Bu yüzden saldırıya falan uğramadan, sağ salim Chevrette Hanı'na ulaştılar.

Güzel Madeleine, d'Artagnan'a, Planchet'nin döndüğünü, Mousqueton'un, vücudundaki kurşunun çıkarılışına kahramanca dayandığını, durumunun da oldukça iyi olduğunu anlattı.

Bunun üzerine d'Artagnan Planchet'yi çağırmalarını istedi ama Planchet bütün seslenmelere rağmen yanıt vermedi. Ortadan kaybolmuştu.

"Şarap getirin o zaman!" dedi d'Artagnan.

Şarap geldi. Raoul'le baş başa kaldıktan sonra, "Yaptıklarınızla övünüyorsunuz, değil mi?" dedi delikanlının gözlerinin içine bakarak.

"Gayet tabii" dedi Raoul, "görevimi yerine getirdiğimi sanıyorum. Kral'ı savunmuş olmadım mı böylece?"

"Kral'ı savunmanızı kim istedi sizden?"

"Kont de la Fère. Kim olacak?"

"Evet, Kral'ı savunacaktınız ama bugün siz Kral'ı değil, Kardinal'i savundunuz. Bu da aynı şey değil doğrusunu söylemek gerekirse."

"Ama efendim..."

"Büyük bir hata yaptınız, sizi ilgilendirmeyen işlere karıştınız!"

"Siz de..."

"Ben başkayım. Ben komutanın emirlerine uymak zorundayım. Sizin komutanınızsa Prens Hazretleri'dir. İyi anlayın bunu, iyice sokun kafanıza. Prenstir, başkası değil! Broussel'in tutuklanmasına yardımcı olarak Kardinal'in işini kolaylaştırdığınızı duyacak olursa çok sinirlenir, biliyor

musunuz bunu? Hiç değilse Kont de la Fère'e söz etmeyin bundan! O da çok kızar yoksa."

"Kont de la Fère'in bana kızacağına ihtimal veriyor musunuz?"

"İhtimal ne demek! Kesinlikle eminim. Aslında benim size teşekkür etmem gerekirdi çünkü bizim için çalıştınız. Ama teşekkür edeceğime azarlıyorum sizi. Gene de onun kadar kızmayacağımdan emin olabilirsiniz. Ayrıca şu da var ki, vâsinizin bana tanıdığı bir imtiyazdan yararlanıyorum ben."

"Anlayamadım Mösyö" dedi Raoul.

D'Artagnan yerinden kalktı, masasına gitti, bir mektup aldı, Raoul'e verdi.

Raoul mektubu okuyunca bulanık bakmaya başladı.

"Aman Tanrım!" diyerek nemli gözlerini d'Artagnan'a dikti. "Demek Kont Hazretleri beni görmeden Paris'ten ayrıldılar!"

"Dört gün oldu gideli."

"Bu mektuba göre ölüm tehlikesiyle karşı karşıya."

"Evet, öyle görünüyor. Ama onun gibi birinin ölümle yüz yüze geleceği düşünülemez. Rahat olun. Bir iş yolculuğuna çıktı yalnızca, bir süre sonra dönecek. Geçici olarak beni vâsi kabul etmek canınızı sıkmaz herhalde!"

"Hayır! Rica ederim d'Artagnan" diye karşılık verdi Raoul. "Yiğit bir asilzadesiniz siz ve Kont de la Fère de çok seviyor sizi."

"Siz de beni sevin o halde! Sizi çok fazla sıkmam ama bir şartım var: Fronde yanlısı olacaksınız, hem de tam anlamıyla, tamam mı genç arkadaşım?"

"Peki, bu arada Madam Chevreuse'le görüşmeye devam edebilir miyim?"

"Gayet tabii! Madam Longueville'i de, Piskopos Yardımcısını da görebilirsiniz. Hatta düşüncesizlik ederek tutuklanmasına yardımcı olduğunuz Broussel evinde olsaydı, hemen gidip kendisinden özür dilemenizi ve yanaklarından öpmenizi isterdim."

"Fazla bir şey anladığımı söyleyemem ama size itaat edeceğim Mösyö."

"Anlamanızın bir yararı olmaz zaten. Bakın" diye sürdürdü konuşmasını d'Artagnan açılan bir kapıya doğru dönerek, "Mösyö Vallon da üstü başı parçalanmış halde yanımıza geldiler."

"Öyle" diye karşılık verdi her tarafı toz ve ter içinde kalmış olan Porthos, "ama ben de çoğunun derilerini deştim. Pis dilenciler, kılıcımı almaya kalkıştılar! Kahretsin! Ne müthiş ayaklanmaydı!" diye devam etti her zamanki sakin haliyle. "En az yirmi kişiyi ezip geçtim atımla... Şöyle bir parmak şarap versene d'Artagnan."

"Hemen!" diyerek Porthos'un bardağını doldurdu d'Artagnan. "İçtikten sonra düşüncenizi söyleyin bana lütfen."

Porthos bir dikişte içti şarabı. Eliyle bıyıklarını sildikten sonra, "Neyle ilgili düşüncemi?" diye sordu.

"Bakın" dedi d'Artagnan, "Mösyö Bragelonne bugün Mösyö Broussel'in tutuklanması için büyük çaba harcadı. Mösyö Comminges'i savunmasını da zor engelledim. Ne diyorsunuz buna?"

"Ben ne diyeyim?" dedi Porthos. "Vasisi öğrenirse ne der?"

"Gördünüz mü?" diye yarıda kesti arkadaşının sözünü d'Artagnan. "Derhal Fronde'a katılın dostum, Fronde yandaşı olun! Ve bilin ki her yerde ve her zaman vâsinizin yerini tutacağım."

Elini kesesine vurdu. Sonra arkadaşına döndü.

"Geliyor musunuz Porthos?" diye sordu.

"Nereye?" dedi ikinci kez bardağına şarap koyan Porthos.

"Kardinal'e saygılarımızı sunmaya!"

Porthos ikinci bardağını da aynı rahatlık içinde bir dikişte içti, bir iskemleye attığı şapkasını aldı, d'Artagnan'ın peşine takıldı.

Raoul ise d'Artagnan ortalık durulmadan dışarı çıkmasını yasakladığından, olup bitenler karşısında iyice şaşırmış durumda hiç kıpırdamadan kaldı olduğu yerde.

III
SAINT-EUSTACHE'LI DİLENCİ

D'Artagnan'ın doğrudan Saray'a gitmemesinin nedenleri vardı. Comminges'in kendisinden önce oraya gitmesini ve o sabah arkadaşıyla birlikte Kraliçe için yaptıklarını Mazarin'e anlatmasını beklemişti.

Bu nedenle Kardinal her ikisini de çok iyi karşıladı, övgüler yağdırdı onlara. İsteklerine kavuşmaları, d'Artagnan'ın yükselmesi, Porthos'un da Baronluğu konusunda yolunun yarısının aşıldığını söyledi.

D'Artagnan bunların yerine parayla ödüllendirilmeyi yeğlerdi. Başbakan'ın çok kolay söz verdiğini ama sözünü çok geç yerine getirdiğini bilirdi. Dolayısıyla Mazarin'in verdiği sözleri hiç ciddiye almıyordu. Porthos'un cesaretini kırmak istemediğinden çok memnun kalmış gibi bir tavrı benimsemeyi uygun buldu.

İki arkadaş Başbakan'ın yanındayken Kraliçe çağırttı kendisini. Mazarin, Kraliçe'nin teşekkürlerini de sağlayıp, iki savunucusunun gösterdiği

çabaları daha da abartmak için fırsat çıktığını düşündü anında. Eliyle peşinden gelmelerini işaret etti. D'Artagnan ve Porthos toz toprak içinde kalmış paramparça giysilerini göstererek kabul etmek istemediler ama Kardinal başını salladı.

"Bu giysiler, Kraliçe'nin huzurunda çok sık gördüğünüz Saray mensuplarının giysilerinden daha değerlidir çünkü dövüştüğünüzü gösterir."

Bunun üzerine d'Artagnan ve Porthos itaat ettiler.

Anne d'Autriche'in huzurunda gürültü patırtı yapan, neşeli bir kalabalık vardı. İspanya'ya karşı kazanılan zaferden sonra halka karşı da bir zafer kazanılmıştı. Broussel önemli bir direnişle karşılaşılmadan Paris'ten çıkarılmıştı ve şu sıralarda muhtemelen Saint-Germain Hapishanesi'ndeydi. Hemen hemen aynı saatlerde gene sessiz sedasız tutuklanan Blancmesnil de Vincennes'e atılmıştı.

Comminges, kendisine göreviyle ilgili olarak sorular soran Kraliçe'nin yanındaydı. Herkesin anlattıklarını büyük bir dikkatle dinlediği sırada Mazarin'in arkasından içeri giren d'Artagnan ve Porthos'u gördü.

"Ah! Madam" dedi d'Artagnan'a doğru koşarak, "işte size her şeyi benden çok daha iyi anlatabilecek biri, kurtarıcım oydu çünkü. O olmasa Saint-Cloud'daki ağlara takılmış durumdayım şimdi büyük olasılıkla. Niyetleri hiç acımadan ırmağa atmaktı beni. Konuşun artık d'Artagnan, konuşun!"

D'Artagnan silahşör subayı olalı beri Kraliçe'nin dairesine sık sık girmiş ama Anne d'Autriche hiç konuşmamıştı onunla.

"Evet Mösyö, böyle bir hizmette bulunduktan sonra hâlâ mı susuyorsunuz?" dedi Kraliçe.

"Madam" diye karşılık verdi d'Artagnan, "hayatımın Majesteleri'nin emrinde olduğunu söylemekten başka ne gelir elimden, bilemiyorum. Ve şunu da belirteyim ki, ancak uğrunuzda can verdiğim gün gerçekten mutlu olacağım."

"Biliyorum bunu Mösyö" dedi Anne d'Autriche. "Hem de çok uzun zamandan beri biliyorum. Size karşı beslediğim saygı ve gönül borcumu açıkça dile getirme fırsatı bulduğum için de ayrıca mutluyum."

"İzninizle Madam" diye karşılık verdi d'Artagnan. "Bu övgülerinizin bir bölümünü de Tréville birliğinin eski silahşörlerinden, tıpkı benim gibi yani –d'Artagnan bu sözcükleri üstüne basa basa telaffuz etmişti– ve de mucizeler yaratan dostuma da aktaracağım."

"Adı ne beyin?" diye sordu Anne d'Autriche.

"Silahşörler arasında ona Porthos derlerdi" dedi d'Artagnan. Kraliçe ürperdi birden. "Ama gerçek adı Vallon şövalyesidir."

"De Bracieux de Pierrefonds" diye ekledi Porthos.

"Uzun bir ad, hepsinin hatırlanması mümkün değil, ilki yeter bana" dedi Kraliçe gülümseyerek.

Porthos saygıyla selam verdi. D'Artagnan iki adım geri attı.

Bu sırada Piskopos Yardımcısının geldiği haber verildi.

Majesteleri'nin yanındaki topluluktan şaşkınlık belirtisi sesler yükseldi. Piskopos'un daha o sabah törende verdiği vaaza rağmen Fronde yanlısı olduğu biliniyordu. Kardinal, Paris Başpiskoposundan törende vaaz verme görevini yeğenine vermesini isterken Mösyö Retz'e pabucunu ters giydirmeyi düşünmüştü.

Gerçekten de Piskopos Yardımcısı, Notre-Dame'dan çıkarken öğrenmişti olayı. Fronde yanlılarının ileri gelenleriyle ilişkili olmasına rağmen Piskopos Yardımcılığı'nı asıl büyük hedefleri için bir sıçrama tahtası gördüğünden Saray'ın sağlayabileceği olanakları da geri çevirebilecek biri değildi. Retz'in niyeti, amcasının yerine önce Başpiskopos, sonra da Mazarin gibi Kardinal olmaktı. Oysa halktan yana olanlar, hükümdarların dudaklarının arasında olan bu mevkileri zor verirlerdi ona. İşte bütün bu nedenlerle Lens Savaşı dolayısıyla Anne d'Autriche'e övgüler yağdırmaya geliyordu. Saray'da karşılaşacağı tutum ve davranışlara göre karar verecek, Saray'a karşı ya da Saray'dan yana olacaktı.

Piskopos Yardımcısı'nın geldiği haber verilmişti. İçeri girdi ve görünmesiyle birlikte bütün Saray halkının, ne söyleyeceği konusundaki merakı daha da arttı.

Piskopos Yardımcısı orada kendisiyle alay etmek için toplanmış olanların hepsinden daha zekiydi. Dolayısıyla öyle ustaca bir konuşma yaptı ki, orada hazır bulunanlar gülmek istedikleri halde cesaret edemediler böyle bir şeye. Mösyö Retz konuşmasını mütevazı gücünü Kraliçe Hazretleri'nin emrine verdiğini söyleyerek bitirdi.

Anne d'Autriche, Piskopos Yardımcısı'nın konuşmasını dinlerken pek memnundu ama konuşma kaba alaylara vesile oluşturabilecek son sözlerle bitince Kraliçe döndü ve gözdelerine göz kırparak Piskopos Yardımcısı'nı onlara teslim ettiğini belirtti. Saray'ın soytarıları denebilecek kişiler hemen işe giriştiler. Maskara Nogent-Beautru, böyle bir anda dinin yardıma koşmasından Kraliçe'nin büyük mutluluk duyduğunu söyledi.

Kahkahalarla güldü herkes.

Villeroi Kontu, Saray'ı Parlamento ve Parisli burjuvalara karşı korumak için Piskopos Yardımcısının bir işaretiyle keşişler, zangoçlar ve kavaslardan oluşan ordunun seferber olacağını bildikten sonra nasıl korkuya kapıldıklarını anlayamadığını söyledi.

Mareşal Milleraie ise bir çatışma durumunda Piskopos Yardımcısı ateş açmak zorunda kalırsa, kalabalık içinde kırmızı başlığının kolay fark edileceğini, bunun da kendisine IV. Henri'nin Ivry Savaşı'nda şapkasındaki beyaz tüyden tanınmasını anımsattığını ekledi.

İstese bu alaycı sözleriyle herkesi perişan edebilecek güçte biri olan Gondy sessizliğini ve ciddiyetini bozmadı. Suskun kalınca da Kraliçe bu güzel konuşmasına ekleyecek bir şeyi olup olmadığını sordu.

"Var, Majesteleri" dedi Piskopos Yardımcısı. "Ülkede bir iç savaş çıkarmadan önce iyice düşünüp taşınmanızı rica ediyorum sizden."

Louvières

Anne d'Autriche sırtını döndü ve gene kahkahalar yükseldi.

Piskopos Yardımcısı, Kraliçe'yi selamladı, Mazarin'i de ancak birbirlerinin ölümünü arzulayan düşmanlar arasında görülecek bir bakışla süzdükten sonra Saray'dan çıktı. Öylesine acı baktı ki, Kardinal'in içine işledi bu bakışlar. Bunun açıkça bir savaş ilanı olduğunu sezdi, hemen d'Artagnan'ın koluna yapıştı.

"Şimdi dışarı çıkan adamı gerekirse tanıyabilirsiniz, değil mi?" diye sordu.

"Tabii Monsenyör" diye karşılık verdi d'Artagnan.

Sonra Porthos'a dönerek ekledi.

"Kahretsin! İşler kötü gitmeye başladı. Kilise mensupları arasındaki çatışmalardan hiç hoşlanmam ben."

Gondy geçerken her iki yanındaki insanları kutsuyor ve düşmanlarının uşaklarının bile ayaklarına kapanmasından sinsi bir keyif alıyordu. Yürüdü gitti.

"Ah!" dedi içinden Saray'dan dışarı adımını attığı sırada. "Nankör, pis, alçak Saray! Yarın gülmenin ne olduğunu göstereceğim sana ben ama bu sefer başka türlü olacak işler!"

Saray'da herkes Kraliçe'nin güleç yüzünü fırsat bilip neşe gösterilerinde aşırılıklar sergilerken Kardinal, mantıklı bir insan olarak ve de önsezilerinin de getirdiği endişeyle vaktini boş ve tehlikeli şakalarla harcamıyordu kesinlikle. Piskopos Yardımcısı'nın arkasından o da çıkmıştı. Hesaplarını denetliyor, altınlarını saklıyor, güvendiği işçilere duvarlarda özel gizleme yerleri yaptırıyordu.

Piskopos Yardımcısı yerine dönünce, ayrılışından hemen sonra bir gencin geldiğini ve hâlâ kendisini beklediğini öğrendi. Adını sordu söz konusu gencin. Louvrières, dediklerinde keyifle ürperdi.

Çalışma odasına koştu. Gerçekten de öfkeden soluyan ve Kral'ın adamlarıyla çatışırken aldığı yaraların etkisiyle kanlar içinde kalan Louvrières içerdeydi. Piskoposluk'a gelirken aldığı tek önlem tüfeğini bir arkadaşının evine bırakmak olmuştu.

Piskopos Yardımcısı, delikanlının yanına gitti ve elini uzattı. Delikanlı da karşısındakinin içini okumak istercesine gözlerine baktı.

"Aziz dostum Louvrières" dedi Piskopos Yardımcısı, "bilesiniz ki başınıza gelen felaket beni çok üzmüştür."

"Sahi mi? Ciddi mi söylüyorsunuz?" dedi Louvrières.

"Bütün içtenliğimle."

"Öyleyse Monsenyör, konuşma zamanı geçti artık, eyleme geçmenin zamanıdır şimdi. Eğer arzu ederseniz Monsenyör, babam üç gün içinde hapisten kurtulabilir, siz de altı aya kalmaz Kardinal olursunuz."

Piskopos Yardımcısı bir ürperti geçirdi.

"Hayır, açık olalım, bütün kozlarımızı ortaya koyalım" dedi Louvrières. "İnsan yalnızca Hıristiyanlık uğruna, altı ay içinde otuz bin altını sadaka diye dağıtmaz sizin yaptığınız gibi, kuşkusuz güzel bir şey olabilirdi bu. Siz tutkulu bir insansınız, bilinen bir gerçek bu. Bir dahisiniz ve farkındasınız bunun. Ben de Saray'dan tiksiniyorum ve tek bir arzum var şu anda: İntikam! Emrinizdeki kiliseyi ve halkı bize verin. Ben de burjuvalarla Parlamento'yu ekleyeceğim bunlara. Bu dört unsurla bir haftada bizim olur Paris.

İnanın bana Monsenyör, Saray kendi isteğiyle vermeyeceği şeyi, korkudan verecektir."

Bu kez de Piskopos Yardımcısı süzdü Louvrières'i delici bakışlarla.

"Ama Mösyö Louvrières" dedi, "bu sözlerinizle açıkça bir iç savaş teklif ettiğinizin farkında mısınız bana?"

"Monsenyör, çok eskiden beri körüklediğiniz bu savaşı hoş karşılamamanız için ne gibi bir neden olabilir, bilemiyorum."

"Gene de üzerinde çok düşünülmesi gereken bir konu" dedi Piskopos Yardımcısı.

"Kaç saatlik bir süre istiyorsunuz?"

"On iki saat Mösyö. Çok mu?"

"Şimdi öğle vakti. Gece yarısı sizdeyim."

"Dönmemişsem, bekleyin beni."

"Memnuniyetle. Gece yarısı buluşmak üzere Monsenyör."

"Gece yarısı sevgili dostum Louvrières!"

Gondy yalnız kalınca, ilişkide olduğu papazların hepsini yanına çağırttı. İki saat sonra Paris'in en kalabalık, dolayısıyla da en çalkantılı bölgelerinde görev yapan otuz bölge rahibi yanındaydı.

Gondy onlara, Saray'da nasıl hakarete uğradığını, Beautru'nün, Villeroi Kontu'nun, Mareşal Milleraie'nin şakalarını anlattı. Rahipler nasıl karşılık verebileceklerini sordular.

"Çok basit" dedi Piskopos Yardımcısı, "insanların vicdanlarını yönetiyorsunuz siz. O halde yüreklerinizdeki o sefil Kral korkusunu ve saygısını atın. Hıristiyan cemaatine Kraliçe'nin bir zalim olduğunu anlatın ve herkesin kafasına iyice yerleştirinceye kadar bıkmadan usanmadan, Fransa'nın başına gelen felaketlerden Kraliçe'nin âşığı ahlaksız Kardinal'in sorumlu olduğunu tekrarlayın. Hemen şimdi başlayın. Üç gün sonra alacağınız sonucu bekliyorum. Ayrıca içinizde bana mantıklı bir öğüt verecek kimse varsa, kalsın. Memnuniyetle dinlerim."

Rahiplerin üçü kaldı: Saint-Merri, Saint-Sulpice ve Saint-Eustache papazları.

Ötekiler gitti.

"Demek sizler bana meslektaşlarınızdan daha fazla yardımcı olacağınıza inanıyorsunuz, öyle mi?" diye sordu Gondy.

"Öyle umuyoruz" diye karşılık verdi rahipler.

"Siz efendim, Saint-Merri rahibi, önce siz başlayın."

"Monsenyör, bizim semtte size çok yararlı olabilecek biri var?"

"Kim?"

"Semtindeki esnaf üzerinde çok etkili, Lombards Sokağında oturan bir tüccar."

"Adı ne?"

"Planchet! Bir buçuk ay önce tek başına ortalığı birbirine katmıştı. Bu olaydan sonra onu asmak için aradıklarından, kayboldu ortadan."

"Bulabilir misiniz kendisini?"

"Sanırım. Tutuklandığını sanmam. Karısı günah çıkartmak için bana geldiğinden, nerede olduğunu biliyorsa, öğrenirim kesinlikle."

"Peki muhterem peder, bulun bana bu adamı ve hemen getirin lütfen."

"Saat kaçta?"

"Altı iyi mi?"

"Altıda sizdeyiz Monsenyör."

"Haydi Muhterem Peder, hemen gidin, Tanrı yardımcınız olsun."

Rahip çıktı.

"Ya siz Mösyö?" dedi bu kez Saint-Sulpice papazına dönen Gondy.

"Monsenyör" dedi papaz, "ben de sevilen bir Prens'e büyük hizmetleri dokunmuş birini tanıyorum. Mükemmel bir lider olabilir. Sizin emrinize verebilirim onu."

"Adı ne bu adamın?"

"Kont de la Rochefort."

"Onu da tanırım ama ne yazık ki Paris'te değil."

"Cassette Sokağında oturuyor Monsenyör."

"Ne zamandan beri?"

"Üç gündür."

"Niçin beni görmeye gelmedi."

"Şey... Ona dediler ki... Monsenyör bağışlarlar beni herhalde..."

"Gayet tabii. Haydi söyleyin."

"Monsenyör'ün Saray'la anlaşmakta olduğunu söylediler."

Gondy dudaklarını ısırdı.

"Kandırmışlar! Onu da saat sekizde getirin bana muhterem peder. Ben sizi nasıl kutsuyorsam, Tanrı da kutsasın."

İkinci rahip de saygıyla eğilip çıktı.

"Sıra sizde" diyerek son kalan rahibe yöneldi Piskopos Yardımcısı. "Giden beyler gibi, siz de birini tavsiye edebilecek misiniz?"

"Monsenyör, ben daha da iyisini tavsiye edeceğim."

"Harika! Ama dikkat edin, bu sözünüzle büyük bir sorumluluk altına giriyorsunuz: Biri bir tüccar, öbürü bir kont tavsiye etti. Siz de bir Prens mi takdim edeceksiniz?"

"Ben size bir dilenci tavsiye edeceğim Monsenyör."

"Ya" dedi düşünceli bir tavırla Piskopos Yardımcısı, "haklı olabilirsiniz muhterem peder. Paris'i dolduran bu yoksullar ordusunu ayağa kaldıracak biri gerekiyor gerçekten. Ayrıca bu insan öyle biri olmalı ki, kendilerini açlık ve sefalete itenin Mazarin olduğunu bütün Fransa'ya duyuracak kadar yüksek sesle bağırttırmalı bu orduyu."

"İşte tam istediğiniz adam elimin altında benim."

"Çok güzel! Kim?"

"Sıradan bir dilenci Monsenyör. Yaklaşık altı yıldır Saint-Eustache Kilisesinin merdivenlerinde kutsanmış su verip, dileniyor."

"Ve bu adam meslektaşları arasında çok etkili, öyle mi?"

"Monsenyör, dilencilik son derece güçlü bir örgüt. Ellerinde avuçlarında bir şey olmayanlar, her şeye sahip olanlara karşı bu dilenci derneklerini kurmuşlardır ve her üye üzerine düşen görevi yerine getirir, ayrıca bir lideri vardır bu derneklerin, bilmiyorlar mı bunu Monsenyör?"

"Evet, işitmiştim ben de" diye karşılık verdi Gondy.

"İşte size tavsiye ettiğim kişi de bu liderlerden biri."

"Ne biliyorsunuz hakkında?"

"Bir şey bilmiyorum Monsenyör ama bana öyle geliyor ki vicdan azabı çekiyor."

"Nereden vardınız bu kanaate?"

"Her ayın 28'inde, feci biçimde ölen biri için dua okutuyor bana! Sonuncusunu dün okudum daha."

"Adı ne?"

"Maillard ve gerçek adı olduğunu sanmıyorum bunun."

"Bu saatte iş başında olabilir mi?"

"Kesinlikle."

"Gidip görelim şu sizin dilenciyi o halde. Gerçekten anlattığınız gibiyse, hazineyi siz bulmuşsunuz demektir!"

Piskopos Yardımcısı hemen bir şövalye gibi giyindi, kırmızı tüylü, geniş kenarlı bir şapka geçirdi kafasına, beline uzun bir kılıç kuşandı ve çizmelerine mahmuzlarını taktı, sırtına da bol bir pelerin alıp rahibin peşinden gitti.

Gondy ve rahip, Saint-Eustache Kilisesi çevresindeki bütün sokakları dolaştılar. Halkın ne gibi düşünceler içinde olabileceğini kestirmeye çalıştılar. Heyecanlıydı halk ama bir kovanın içindeki ürkmüş arılar gibi nereye saldıracağını bilemiyordu. Başlarına bir lider geçtiği takdirde istenilen yöne doğru yürüyebilecekleri çok açıktı.

Prouvaires Sokağına vardıklarında rahip parmağını kilisenin avlusuna doğru uzattı.

"Bakın orada, iş başında."

Gondy, gösterdiği tarafa baktı ve bir iskemleye oturmuş, sırtını silmelere dayamış bir fakir gördü. Yanında küçük bir kova ve serpmeç vardı.

"Orada durmasına izin vererek biraz kayırıyor musunuz onu?" diye sordu Gondy.

"Hayır Monsenyör" dedi rahip. "Kutsal su serpenlerin durdukları bu yeri, kendisinden önceki meslektaşlarından pazarlıkla satın aldı o."

"Pazarlıkla mı?"

"Evet, satılır bu yerler. Yanılmıyorsam Maillard da yüz altın verdi bu yere sahip olabilmek için."

"İlginç, demek adam zengin."

"Bunlardan bazıları öldüklerinde yirmi beş bin, otuz bin, hatta daha fazla para bırakır."

"Hıı!" diye bir ses çıkararak güldü Gondy. "Sadakalarımın bu kadar iyi bir yatırım olduğunu bilmiyordum ben doğrusu."

Bir yandan da avluya doğru ilerliyorlardı. Papaz ve Piskopos Yardımcısı kilisenin merdivenlerinin ilk basamağına adımlarını attıkları sırada, dilenci doğrularak serpmeci uzattı.

Altmış altı, altmış sekiz yaşlarında, kısa boylu, şişman, kır saçlı, vahşi bir hayvan ürkekliğiyle bakan biriydi. Yüzünde birbirine zıt iki şeyin mücadelesini okumak mümkündü: İrade ya da pişmanlıkla gemlenen kötü bir kişilik.

Rahibin arkasındaki şövalyeyi görünce ürperdi ve şaşkınlıkla yüzüne baktı.

Rahip ve Piskopos Yardımcısı parmaklarının ucunu serpmece dokundurdular ve haç çıkardılar. Gondy yerdeki şapkanın içine bir gümüş lira attı.

"Maillard" dedi rahip, "bu bey ve ben, seninle biraz konuşmaya geldik."

"Benimle mi?" dedi dilenci. "Zavallı, yoksul bir dilenci için ne büyük şeref!"

Dilencinin sesinde gizleyemediği ve Gondy'yi de şaşırtan bir alaycılık seziliyordu.

"Evet" diye devam etti bu üsluba alışık olduğu sezilen papaz. "Evet, bugünkü olaylarla ilgili olarak neler düşündüğünüzü, kiliseye girip çıkanların neler konuştuklarını öğrenmek istiyorduk."

Dilenci başını salladı.

"Acı olaylar muhterem peder. Olan her zamanki gibi yoksul halka oluyor. İnsanların ne konuştuklarına gelince, halinden memnun olan yok, herkes bir şeylerden yakınıyor. Ama herkes demek hiç kimse demektir, bilirsiniz."

"Biraz açar mısınız dostum?" dedi Gondy.

"Bütün yakınmaların, bağırtı çağırtının, lanetlerin gelip geçici bir fırtınaya ve gökgürültüsüne benzediğini söylemek istiyorum. Hepsi bu! Yıldırım ancak her şeyi çekip yönetecek bir lider çıktığında düşecek."

"Dostum" dedi Piskopos Yardımcısı, "becerikli bir insana benziyorsunuz. Gerekirse küçük bir iç savaşa katılır mıydınız acaba? Ve eğer bir lider

bulabilirsek, kişisel yeteneklerinizi ve arkadaşlarınız üstündeki etkinizi bu liderin emrine verir miydiniz?"

"Tabii Mösyö, yeter ki kilise onaylasın bu savaşı ve beni istediğim amaca, günahlarımın bağışlanması amacına ulaştırsın."

"Kilise bu savaşı yalnızca onaylamayacak, yönetecek de ayrıca. Günahlarınızın bağışlanmasına gelince, Roma Sarayı'nda son derece etkili olan Piskopos Yardımcısı yanımızda. Ayrıca Piskopos Yardımcısı'nın çok geniş af yetkisi var, sizi kendisine tavsiye edebiliriz."

"Maillard, bilesiniz ki çok güçlü bir senyör olan bu beye ben tavsiye ettim sizi. Dolayısıyla bir bakıma kefil olmuş sayılırım"

"Bana karşı hep iyi davranmış olduğunuzu biliyorum muhterem peder" dedi dilenci. "Bu nedenle ben de sizin için elimden gelen her şeyi yaparım."

"Biraz önce muhterem pederin de bana söylemiş olduğu gibi, meslektaşlarınız üstünde büyük etkiniz olduğuna olduğuna inanıyor musunuz?"

"Bana karşı bir tür saygı duyuyorlar yanılmıyorsam" dedi gururlu bir tavırla. "Demek ki yalnızca emirlerimi yerine getirmekle kalmayacaklar, gittiğim her yere de gelecekler peşimden!"

"O halde Saray'ın duvarlarının önünde tıpkı eskiden Jéricho'nun adamlarının yaptığı gibi 'Kahrolsun Mazarin!' diye bağırıp, bu duvarları ele geçirebilecek elli kararlı, hareketli, çevik, tok sesli adam bulabilir misin?"

"Bundan da zor ve önemli işleri başarabileceğini sanıyorum" dedi dilenci.

"Öyle mi?" dedi Gondy. "Peki, bir gecede on barikat kurabilir misiniz sokaklarda?"

"Elli tane kurarım ve sabahleyin de bunların savunmalarını üstlenirim."

"Hayret!" dedi Piskopos Yardımcısı. "Bayağı hoşuma giden bir güven içinde konuşuyorsunuz. Muhterem peder de size kefil olduktan sonra."

"Ben kefilim" dedi rahip.

"Buyurun, işte içinde beş yüz altın olan bir kese. Bütün önlemlerinizi alın ve bu akşam saat onda sizi nerede bulabileceğimi söyleyin bana."

"Yüksek bir yer olsun ki, buradan verilecek bir işaret Paris'in her tarafından görülebilsin."

"Saint-Jacques-la-Boucherie Piskopos Naibi için bir pusula vereyim mi?" diye sordu rahip. "Sizi kuledeki odalardan birine alır."

"Harika!" dedi dilenci.

"O halde" dedi Gondy, "akşam onda görüşüyoruz. Memnun kalırsam şayet, bilesiniz ki beş yüz altınlık bir kese daha alacaksınız."

Dilencinin bakışları açlık parıltısıyla yanıp söndü ama çabuk hâkim oldu kendine.

"Bu akşam her şey hazır olacak Mösyö" dedi.

İskemlesini alıp kiliseye soktu, kovasıyla serpmecini de yanına koydu. Kendisininkine güvenmiyormuş gibi gidip kilisenin kutsanmış suyundan aldı ve dışarı çıktı.

IV
SAINT-JACQUES-LA-BOUCHERIE KULESİ

Altıya çeyrek kala ziyaret etmesi gereken her yeri dolaşan Gondy, Piskoposluk Binası'na dönmüştü.

Saat altıda Saint-Merri Papazı'nın geldiğini haber verdiler.

Gondy, papazın arkasına doğru baktı ve peşinde bir başkasını gördü.

"Alın içeri" dedi.

Papaz, Planchet'yle birlikte girdi içeri.

"Monsenyör" dedi Saint-Merri Papazı, "işte size kendisinden söz etmek onuruna eriştiğim kişi."

Planchet iyi yerlere girip çıkmaya alışmış bir adamın rahatlığı içinde selam verdi.

"Halkın davası için mücadele etmeye hazır mısınız?" diye sordu Gondy.

"Öyle görünüyor" dedi Planchet. "Ben gönülden Fronde yanlısıyım zaten çünkü şu halimle bile idamlığım."

"Niye?"

"Beş yıldır Bastille'de yatan bir soyluyu Kardinal'in adamlarının elinden kurtardım."

"Adı neydi?"

"Monsenyör iyi tanırlar: Kont de la Rochefort!"

"Ha! Evet!" dedi Gondy. "Duydum olayı. Büyük bir gürültü patırtı çıkarmıştınız, değil mi?"

"Öyle sayılır" diye karşılık verdi Planchet halinden hoşnut bir tavırla.

"Ne iş yapıyorsunuz?"

"Şekerciyim. Lombards Sokağında."

"Bu kadar rahat, sakin, huzurlu bir işiniz varken, nasıl böylesine saldırgan amaçlar peşinde olabiliyorsunuz, söyler misiniz?"

"Monsenyör kiliseye mensup biri olduğu halde beni acaba nasıl, belinde kılıcı, mahmuzlu çizmeleriyle, bir şövalye gibi karşılıyabiliyor?"

"Güzel bir cevap doğrusu" dedi Gondy gülümseyerek, "ama biliyorsunuzdur herhalde, sırtımdaki rahip cüppesine rağmen hep savaşçı amaçlar peşinde koşmuşumdur ben."

"Monsenyör, ben de şekerciliğe başlamadan önce Piémont alayında üç yıl çavuşluk yaptım, daha önce de on sekiz ay d'Artagnan'a hizmet ettim."

"Silahşör subayına?"

"Evet Monsenyör."

"Ama onun ateşli bir Mazarinci olduğunu söylüyorlar."

"Yani..." dedi Planchet.

"Yani ne demek?"

"Hiç Monsenyör. Mösyö d'Artagnan askeri hizmet veriyor. Mösyö d'Artagnan kendisini koruması için para veren Kardinal'in hizmetinde. Tıpkı biz burjuvaların, bizi soyan Mazarin'e karşı nasıl başkaldırmaya hakkımız varsa, onun da efendisine hizmet etmek görevidir."

"Zeki birisiniz siz dostum, güvenebilecek miyiz size acaba?"

"Muhterem pederin benim için size kefil olduğunu sanmıştım."

"Evet öyle ama ben bunu bir de sizin ağzınızdan duymak istiyorum."

"Monsenyör, eğer sorun kentin altını üstüne getirmekse bana güvenebilirsiniz."

"Evet sorun bu. Gece kaç adam toplayabileceksiniz?"

"İki yüz tüfekli, beş yüz mızraklı toplayabilirim."

"Her semtte böyle birini bulsak, güçlü bir ordumuz olurdu yarın."

"Tabii."

"Siz Rochefort Kontu'na itaat etmeye hazır mısınız?"

"Cehenneme bile giderim peşinden. Abarttığımı sanmayın çünkü kendisi de cehenneme inebilecek yetenekte biridir."

"Bravo!"

"Yarın dostlarla düşmanları nasıl ayıracağız birbirlerinden?"

"Sapancılar –yani Fronde yanlıları– şapkalarına ekin sapından fiyonk takabilirler."

"Peki. Emirlerinizi bekliyorum."

"Paraya ihtiyacınız var mı?"

"Paranın asla hiçbir işte zararı olmaz Monsenyör. Ama olmazsa da, yok der geçeriz. Para olursa işler çok daha iyi ve çabuk yürür."

Gondy bir kasanın başına geçti ve içinden bir kese çıkardı.

"İşte beş yüz altın size" dedi. "İşler umduğumuz gibi giderse yarın bir bu kadar daha alacağınızı bilin."

"Bu paranın hesabını çok iyi vereceğim Monsenyör'e" dedi Planchet ve keseyi koltuğunu sıkıştırdı.

"Güzel, sizi Mazarin'e tavsiye edeceğim."

"İçiniz rahat etsin, güvenilir ellerdedir o zaten."

Planchet çıktı, rahip biraz arkada kaldı.

"Memnun musunuz Monsenyör?" diye sordu.

"Evet, kararlı bir yiğit gibi geldi bu adam bana."

"İnanın, söylediklerinden fazlasını başaracaktır."

"Harika."

Rahip de çıkıp, merdivenlerde beklemekte olan Planchet'nin yanına gitti. On dakika sonra Saint-Sulpice Papazı'nın geldiğini haber verdiler.

Piskopos Yardımcısı'nın odasının kapısı açılır açılmaz biri içeri daldı. Rochefort Kontu'ydu bu.

"Aziz dostum Kont Hazretleri, sizsiniz ha!" diyerek elini uzattı Gondy.

"Sonunda kararınızı verdiniz demek Monsenyör" dedi Rochefort.

"Kararımdan hiç vazgeçmemiştim ki" dedi Piskopos Yardımcısı.

"Peki, kapayalım bu konuyu artık öyleyse. Söz öyle diyorsanız, öyledir. İyi bir oyun oynayacağız Kardinal'e."

"Umalım, öyle olsun."

"Oyun ne zaman başlıyor?"

"Davetler bu gece başladı ama kemanlar ancak yarın sabah çalmaya başlayacak."

"Bana da, gerekirse elli asker gönderebileceğine dair söz veren şövalye d'Humières'e de güvenebilirsiniz."

"Elli asker mi dediniz?"

"Evet. Şövalye acemi asker topluyor ve elindekileri bana veriyor. Oyun sona erdiğinde, eksik kalırsa ben tamamlayacağım."

"Tamam sevgili dostum ama hepsi bu kadar değil." "Başka ne var?" diye sordu Rochefort gülümseyerek. "Mösyö Beaufort ne oldu?"

"Vendômois'da. Paris'e gelmek için haber bekliyor benden."

"Hemen yazın, tam zamanıdır."

"Bu kadar emin misiniz?"

"Evet ama çabuk olsun biraz. Çünkü Paris halkı ayaklanır ayaklanmaz, ayaklanmanın başına geçmek için en az on gönüllü prens çıkacaktır. Gecikirse fırsat kaçabilir."

"Sizin adınıza uyarabilir miyim kendisini?"

"Evet, tabii."

"Size güvenebileceğini de söyleyebilir miyim?"

"Gayet tabii."

"Bütün iktidarı ona devredeceğinizi de?"

"Savaş konusunda evet, siyasete gelince..."

"Bu alanda onun pek becerikli olmadığını biliyorsunuz."

"Kardinal başlığı takmam için bıraksın beni, ben kendim uğraşayım."

"Israr ediyor musunuz bu konuda?"

"Beni, bana yakışmayan bir başlık takmaya zorladıklarına göre" dedi Piskopos Yardımcısı, "hiç değilse kırmızı bir başlık olsun bu."

"Zevkler ve renkler tartışılmaz ki zaten" dedi gülerek Rochefort. "Ben de onun onayını almak için kefil oluyorum."

"Yazacak mısınız ona bu akşam?"

"Daha iyisini yapacağım, bir haberci göndereceğim."

"Kaç günde gelir acaba?"

"Beş günde."

"Gelsin, gelsin de değişikliği görsün."

"Ben de canı gönülden bunu diliyorum."

"Söz veriyorum."

"Yani?"

"Hemen gidip elli adamınızı toplayın ve hazır bekleyin."

"Ne için hazır?"

"Her şey için!"

"Birbirimizi nasıl tanıyacağız?"

"Şapkalara bir ekin fiyongu takarak."

"Peki, hoşçakalın Monsenyör."

"Güle güle Rochefort."

"Ah Kardinal, ah!" diye mırıldandı Rochefort bu konuşma sırasında tek bir kelime söylemeye fırsat bulamayan papazı dışarı sürükleyerek. "Görürüz bakalım, ben eylem adamı olamayacak kadar yaşlımıymışım, değilmiymişim?"

Saat dokuz buçuktu ve Gondy'nin, binasından çıkıp Saint-Jacques-la-Boucherie Kulesi'ne gitmek için en azından yarım saate ihtiyacı vardı.

Gondy kulenin en yüksek pencerelerinden birinde bir ışık olduğunu fark etti anında.

"Gözetleme görevine başlamış bizimki!" dedi.

Kapıyı çaldı, açtılar. Bizzat Piskopos Naibi gelmişti ve ışık tutarak yukarı çıkardı Gondy'yi. En üst kata vardıklarında küçük bir kapıyı işaret etti, çıkınca alması için şamdanı duvarın bir köşesine bıraktı ve döndü, merdivenleri indi.

Üzerinde anahtar olmasına rağmen Gondy kapıyı vurdu.

"Girin" dedi, Gondy'nin, dilenciye ait olduğunu anladığı ses.

Piskopos Yardımcısı içeri girdi. Gerçekten de Saint-Eustache Kilisesinde kutsal su dağıtan adam kerevet gibi bir yere uzanmış, onu bekliyordu.

Gondy'nin girdiğini görünce hemen doğrularak kalktı.

Saat onu vurdu.

"Eee, sözünü yerine getirdin mi?" dedi Gondy.

"Pek değil" diye karşılık verdi dilenci.

"Yani?"

"Siz beş yüz kişi istemiştiniz, değil mi?"

"Evet!"

"Ben iki bin kişi getiriyorum."

"Doğru mu söylüyorsunuz?"

"Kanıt ister misiniz?"

"Evet."

Odada üç şamdan yakılmış, her biri bir pencerenin önüne konmuştu. Pencerelerden biri Cité'ye, biri Saray'a, biri de Saint-Denis'ye bakıyordu.

Adam sessizce mumların önüne kadar gitti ve üçünü de söndürdü peş peşe.

Gondy zifiri bir karanlık içinde kalmıştı. İçerisini yalnızca, kara bulutlar arasından zor zor sıyrılabilmiş ayın kararsız ve titrek ışığı aydınlatabiliyordu.

"Neden böyle yaptınız?" diye sordu Gondy.

"İşaret verdim."

"Ne işareti?"

"Barikat kurmaları için işaret."

"Eee?"

"Buradan çıkınca adamlarımı iş başında göreceksiniz. Yalnız dikkat edin, ayağınız bir zincire takılmasın ya da bir çukura düşüp kırmayın ayağınızı."

"İyi! Al sana gene para... İlk aldığın kadar. Ama lider olduğunu unutma artık ve sakın içmeye kalkışma."

"Ben yirmi yıldır sudan başka bir şey içmiyorum ki."

Adam keseyi Gondy'nin elinden aldı, Gondy kesedeki altınların karıştırılmasından çıkan sesi işitti.

"Ooo... Bakıyorum da bayağı cimrisin" dedi Gondy.

Dilenci derin bir iç geçirip keseyi attı.

"Ben hep aynı insan olarak mı kalacağım?" dedi. "İhtiyarlıktan hiç kurtulamayacak mıyım? Tanrı kahretsin bu yoksulluğu! Bu kibiri!"

"Parayı da alıyorsun ama bir yandan."

"Öyle ama payıma düşeni hayır işlerine harcayacağıma dair söz veriyorum huzurunuzda."

Yüzü, ruhunda büyük çatışmalar olan bir insanın yüzü gibi gergin ve sapsarıydı.

"Tuhaf biri" diye mırıldandı Piskopos Yardımcısı.

Sonra şapkasını alarak çıkmak istedi ama dönünce dilencinin kapıyla arasına girdiğini gördü.

Aklına ilk gelen şey adamın kendisine bir kötülük yapmaya kalkışabileceği oldu.

Ama tersine, adam önce iki elini kavuşturdu, sonra da diz çöktü karşısında.

"Monsenyör, gitmeden önce beni kutsamanızı istiyorum." '

"Monsenyör mü?" diye bağırdı Gondy. "Siz beni bir başkasıyla karıştırıyorsunuz galiba!"

"Hayır Monsenyör, sizin ne olduğunuzu biliyorum, yani Piskopos Yardımcısı olduğunuzu. İlk gördüğümde tanıdım sizi."

Gondy gülümsedi.

"Benim seni kutsamamı mı istiyorsun?" diye sordu.

"Evet, ihtiyacım var buna."

Dilenci bu sözleri öyle büyük bir pişmanlık ve alçakgönüllülükle söylemişti ki, Piskopos Yardımcısı elini uzatıp adamı olabildiğince dokunaklı bir tavırla kutsadı.

"Şimdi" dedi Gondy, "artık inanç birliği var aramızda. Ben seni kutsadım, sen de bana kutsal bağlarla bağlandın. Aynı biçimde ben de sana bağlandım. Söyle bakalım, seni kurtarabileceğim ve de insanların adaletinden kaçırdığın bir suç mu işledin?"

Dilenci başını salladı.

"Benim işlediğim suçun insanların dağıttığı adaletle ilgisi yok Monsenyör. Beni ancak demin yaptığınız gibi sık sık kutsayarak siz kurtarabilirsiniz!"

"Bak, açık konuşalım" dedi Gondy, "çok eskiden beri bu meslekte değilsin, değil mi?"

"Altı yıldır dileniyorum Monsenyör."

"Daha önce neredeydin?"

"Bastille'de."

"Bastille'den önce."

"Günahımı çıkardığınız gün, bunu da söylerim size Monsenyör."

"Peki, gece ya da gündüz, hangi saatte gelirsen gel, dinlerim seni."

"Teşekkürler Monsenyör" dedi dilenci boğuk bir sesle. "Henüz hazır değilim ama."

"Tamam, şimdi hoşçakalın."

"Tanrı sizi korusun Monsenyör" diyerek kapıyı açtı ve saygıyla eğildi dilenci.

Gondy şamdanı aldı, aşağı indi ve dalgın bir halde dışarı çıktı.

V
AYAKLANMA

Saat neredeyse gecenin on biriydi. Piskopos Yardımcısı yüz adım bile atmamıştı ki, bazı tuhaf değişiklikler fark etti.

Bütün kent çok değişik ve görmeye alışık olmadığı bazı yaratıkların istilasına uğramıştı sanki. Bazı sessiz gölgeler sokaklardan taşları söküyor, kimileri de el arabalarıyla bunları götürüp deviriyor, kimileriyse büyük bir süvari bölüğünün bile içine düşebileceği kadar derin hendekler kazıyordu. Becerikli oldukları aşikâr bu insanlar gidip geliyor, koşuyor, bilinmeyen işler yapan insanları andırıyorlardı. Bunlar Mucizeler Alanı'nın dilencileri, Saint-Eustache Kilisesinin avlusunda kutsal su serpen adamın ajanlarıydı. Ertesi günün barikatlarını hazırlıyorlardı.

Piskopos Yardımcısı karanlıkların insanlarını, gece emekçilerini dehşetle izliyordu. Şu soruyu soruyordu kendi kendine: "Bu yaratıkları deliklerinden çıkardıktan sonra tekrar aynı yere sokmak gücüne sahip olabilecekler miydi?" İçlerinden biri yanına yaklaşacak olsa haç çıkarmadan edemiyordu.

Saint-Honoré Sokağına vardı, buradan da Ferronerie Sokağına doğru ilerledi. Manzara değişmişti birdenbire: Bu kez esnaf ve tüccarlar bir dükkândan ötekine koşuyordu. Kapılar sıkı sıkıya kapatılmış gibiydi ama aslında hiçbirinin sürgüsü sürülmemişti. Böylece taşıdıklarının belli olabileceğinden korkar gibi davranan bazı insanların kolayca içeri girip çıkmaları mümkün oluyordu. Bunlar silahları bulunan ve fazlalıklarını da hiç silahları olmayanlara veren dükkân sahipleriydi.

Adamlardan biri taşıdığı kılıçların, tüfeklerin ve kargıların ağırlığı altında iki büklüm olmuş, kapı kapı dolaşıyor, elindekileri teker teker bırakıyordu. Gondy bir sokak fenerinin soluk aydınlığında yabancının Planchet olduğunu anladı.

Piskopos Yardımcısı, La Monnaie Sokağını izleyerek rıhtıma döndü. Rıhtımda mensup oldukları sınıflara göre siyah ya da kül renkli pelerinler giymiş burjuvalar hareketsiz topluluklar halinde toplanmışlardı. Bazıları da bir gruptan ötekine gidip geliyorlardı. Siyah ya da kül renkli pelerinlerin hepsinin arka tarafları bir kılıcın, ön taraflarıysa bir tüfeğin namlusu nedeniyle kabarıktı.

Gondy, Pont-Neuf'e varınca köprünün korunduğunu gördü. Yanına biri yaklaştı.

"Siz kimsiniz?" diye sordu. "Bizimkilerden biri değilsiniz sanki."

"Çünkü siz dostlarınızı tanımıyorsunuz aziz dostum Louvrières" dedi Gondy şapkasını çıkararak.

Louvrières hemen tanıdı onu ve saygıyla eğildi.

Piskopos Yardımcısı yürümeye devem ederek Nesle Kulesi'ne kadar indi. Duvarlar boyunca dolaşan insanlar gördü burada. Neredeyse hayaletler gördüğünü sanacaktı çünkü hepsi beyaz pelerinler içindeydi bu insanların. Bu adamlar belirli bir yere varınca ayaklarının altındaki toprak tükeniyormuş gibi kayboluyorlardı. Piskopos Yardımcısı bir köşeye dayadı dirseklerini ve ilkinden sondan bir öncekine kadar kaybolmalarını seyretti bunların.

En arkada kalan, muhtemelen kendisinin ve arkadaşlarının gözetlenip gözetlenmediğinden emin olmak için gözlerini kaldırdı ve karanlıkta Piskopos Yardımcısı'nı fark etti. Doğruca üzerine giderek tabancasını boğazına dayadı.

"Aman Mösyö Rochefort!" dedi Gondy gülerek. "Ateşli silahlarla şaka olmaz."

Rochefort anında tanıdı bu sesi.

"Siz miydiniz Monsenyör?" dedi.

"Evet. Kim bu gömdüğünüz insanlar böyle?"

"Şövalye d'Humières'in vaat ettiği elli acemi er. Hepsi hafif süvari olacak ileride. Bu nedenle şimdiden beyaz pelerinleri var."

"Nereye gidiyordunuz?"

"Bir heykelci arkadaşıma. Mermerlerini aldığı dehlizden geçmeyi yeğledik yalnızca."

"Harika" dedi Gondy.

Sonra Rochefort'un elini sıktı. Rochefort dehlize girdi, kapağı çekti ardından.

Gondy de yerine döndü. Pencereyi açıp sesleri duymak amacıyla dışarı sarktı.

Bütün kentten tuhaf, hiç işitilmemiş bir homurtu yükseliyordu adeta. Mezar kadar karanlık sokaklarda, alışılmamış ve müthiş şeyler olup bitiyor gibiydi. Arada sırada da yaklaşan bir fırtınanın habercisi gök gürültüsünü ya da çatlayan bir dalgayı andıran bir ses duyuluyordu ama açık seçik, belirgin bir şey ifade edebilecek hiçbir şey gelmiyordu akla. Yerin altından gelen bu gizemli sesler bir deprem habercisiydi sanki.

Ayaklanma hazırlıkları bütün gece sürdü. Paris ertesi sabah uyandığında kendi görüntüsü karşısında ürperiyordu adeta. Kuşatılmış bir kent gibiydi. Barikatlarda silahlı adamlar dolaşıyor ve çevrelerini tehdit dolu

bakışlarla süzüyorlardı. Hepsinin tüfekleri omuzlarındaydı. Emirler, talimatlar, devriyeler, tutuklamalar, hatta infazlar... Yoldan geçenlerin sürekli karşılaştığı şeyler bunlardı işte! Başlarında tüylü şapka ve bellerinde altın yaldızlı kılıç olanları durdurup zorla, "Yaşasın Broussel! Kahrolsun Mazarin!" diye bağırtıyorlar, karşı çıkanlar yuhalanıyor, küfür yiyor hatta tartaklanıyordu. Katliam başlamış değildi henüz ama buna arzulu olanların küçümsenmeyecek kadar fazla oldukları da seziliyordu.

Barikatlar, Saray'ın burnunun dibine kadar sokulmuştu. Bons-Enfants Sokağından Ferronerie Sokağına, Saint-Thomas-du Louvre'dan Pont-Neuf'e, Richelieu'den Saint-Honoré Kapısı'na kadar on bin silahlı insan vardı. En önde bulunanlar Saray'ın çevresinde demir parmaklıkların önüne nöbetçi olarak yerleştirilmiş soğukkanlı muhafızlara bağırıp çağırıyorlardı. Nöbetçilerde en küçük bir hareket yoktu ama hiç kimse kapalı demir parmaklıklı kapıların, muhafızların durumunu güven altına aldığını söyleyemezdi. Bunların arasında da yüz, yüz elli, iki yüz kişilik gruplar halinde soluk benizli, üstü başı perişan insanlar, ellerinde "Halkın Sefaletini Görün" yazılı dövizlerle dolaşıyorlardı. Bu insanların geçtikleri yerlerde halk tepiniyor, bağırıp çağırıyordu ve sayıları o kadar fazlaydı ki, her taraf inliyordu bu nedenle.

Anne d'Autriche ve Mazarin sabah uyandıklarında, akşam sakin bıraktıkları kentin büyük bir heyecan içinde ayaklanmış olduğunu öğrenince çok şaşırdılar. Bu yüzden her ikisi de verilen raporlara inanmak istemediler ama gözleriyle görüp, kulaklarıyla işittikleri takdirde inanacaklarını söylediler. Bunun üzerine derhal birer pencere açıldı kendilerine. Gördüler, işittiler ve inandılar.

Kardinal omuz silkti ve kalabalığı küçümsüyormuş gibi davrandı ama çok belirgin biçimde sararak, titreye titreye çalışma odasına gitti, altınlarını ve mücevherlerini kasalarına yerleştirdi, en güzel elmaslarını parmaklarına taktı. Kraliçe ise öfkesinden çıldıracak halde, kendisini duygularına kaptırıp hemen Mareşal Meilleraie'yi yanına çağırttı, dilediği kadar adam alıp bu *şaka*nın ne demek olduğunu anlamak üzere gitmesini emretti.

Mareşal aslında maceracı, gözü pek, eli kılıç tutan insanlara has bir duyguyla halkı küçümseyen ve hor gören bir insandı. Yanına yüz elli kişi alıp Louvre Köprüsü'nden çıkmak istedi ama Rochefort ve elli hafif süvarisi ve peşlerindeki bin beş yüz kişiyle karşılaştı. Böyle bir engelle baş edebilmesi mümkün değildi. Zorlamaya kalkışmadı o da ve rıhtımdan yukarı doğru çıktı.

Pont-Neuf'te de Louvrières ve burjuvalara rastladı. Bu kez karşı saldırıya geçmeyi denedi ama yoğun ateşle karşılaştı, ayrıca çevredeki pencere-

lerden de yağmur gibi taş yağıyordu üzerlerine. Üç adamını cansız bıraktı burada.

Haller semtine doğru geri çekilmeyi denedi ama bu kez de Planchet ve mızraklı adamları çıktı karşısına. Tehdit dolu ifadelerle üzerlerine uzatıyorlardı mızrakları. Kül rengi pelerinlileri ezmek istedi ama pelerinliler direndiler. Mareşal burada da dört ölü verdi ve daha sonra Saint-Honoré Sokağına doğru çekildi.

Önce Saint-Honoré Sokağına girdi. Ama burada da Saint-Eustache'taki dilencinin barikatlarıyla karşılaştı. Barikatları savunanlar arasında yalnızca erkekler değil kadınlar ve çocuklar da vardı. Friquet, Usta Louvrières'in

verdiği tabancayla kılıcı almış, kendisi gibi tuhaf insanlardan oluşan bir çete örgütlemiş, kulakları sağır eden bir gürültü patırtı yapıyordu.

Mareşal bu noktanın ötekiler kadar iyi savunulmadığı düşüncesiyle yüklenmek istedi. Yirmi adamını atlarından indirerek barikatı yarmakla görevlendirdi. Kendisi de geri kalanlarla birlikte at üstünde hücuma kalkanları koruyacaktı. Ama aynı anda direklerin ardından, araba tekerleklerinin arasından, taşların üstünden yaylım ateşi açıldı. Tüfek seslerini duyan Planchet'nin mızraklı adamları İnnocents Mezarlığı'nın köşesinde, Louvrières'in burjuvaları da La Monnaie Sokağının dönemecinde ortaya çıktılar.

Mareşal Meilleraie iki ateş arasında kalmıştı.

Mareşal Meilleraie yiğit bir askerdi. Bu nedenle de olduğu yerde dövüşerek ölmeye karar verdi. Her darbeye anında karşılık veriyordu. Kalabalık içinden acı çığlıklar yükselmeye başlamıştı. Daha eğitimli olan muhafızlar hiç boşa atmıyorlardı ama sayıları daha fazla olan burjuvalar da kurşun yağmuruna tutuyorlardı muhafızları. Mareşal'in çevresindekiler Rocroy ve Lérida savaş alanlarındaki gibi dökülmeye başlamışlardı. Yaveri Fontrailles'ın kolu kırılmış, atının boynuna kurşun saplanmıştı. Hayvan acıdan çıldıracak gibi olduğundan, binicisi zor hâkim oluyordu. En yüreklilerin bile damarlarındaki kanın çekilmeye başladığını, alınlarını ter bastığını hissettikleri bir anda birden Arbre-Sec Sokağı yönündeki kalabalık açıldı ve "Yaşasın Piskopos Yardımcısı!" sesleri yükseldi. Gondy sırtında Piskoposluk latası ve kukuletalı pelerini, tüfek sesleri arasında sakin bir halde ilerliyor, dini bir tören yönetiyormuş gibi çevresini kutsuyordu.

Herkes diz çöktü birdenbire.

Mareşal, Gondy'yi tanıdı hemen ve yanma koştu.

"Tanrı aşkına kurtarın beni buradan! Yoksa hepimiz, kendi adamlarım ve ben can vereceğiz!" diye bağırdı.

Çevreleri o kadar gürültülüydü ki gök gürlese kimse duymayacaktı. Piskopos Yardımcısı elini kaldırıp halkın susmasını istedi. Sesler kesiliverdi bir anda.

"Yavrularım" dedi, "karşınızda kendisi hakkında yanıldığımız Mareşal Meilleraie var. Louvre'a dönünce Kraliçe'den sizin adınıza Broussel'imizin serbest bırakılmasını isteyecek. Söz veriyor musunuz Mareşal?" diye sordu Gondy, Meilleraie'ye doğru dönerek.

"Kahretsin!" diye söylendi Mareşal. "Gayet tabii ki söz veriyorum. Bu kadar kolay kurtulabileceğimi hiç düşünmemiştim doğrusu."

"Size bir asilzade olarak söz veriyor" dedi Gondy.

Mareşal Meilleraie

Mareşal de bunu onaylar biçimde elini havaya kaldırdı.

"Yaşasın Piskopos Yardımcısı!" diye bağırdı kalabalık. Hatta "Yaşasın Mareşal!" diye bağıran sesler de yükseldi. Ve arkasından da hep birlikte "Kahrolsun Mazarin!" diye bağırdılar.

Kalabalık ayrıldı. Saint-Honoré Sokağı yolu daha kısaydı. Barikatlar açıldı ve Mareşal'le yanındakiler buradan geriye doğru çekildiler. Friquet ve çetesi de trampet ve borazan çalma taklitleri yaparak peşlerinden gittiler.

Geri çekilme bir zafer yürüyüşüne dönmüştü adeta ama muhafızlar geçtikten sonra barikatlar hemen kapatılıyor ve Mareşal de öfkeyle yumruklarını sıkıyordu.

Daha önce de söylediğimiz gibi bu sırada Mazarin çalışma odasına kapanmış, bazı ufak tefek işlerini halletmeye çalışıyordu. Hemen d'Artagnan'ı çağırtmıştı yanına ama d'Artagnan nöbetçi olmadığından bu gürültü patırtı içinde kendisini görebileceğine ihtimal veremiyordu. Silahşör on dakika sonra, yanından hiç ayırmadığı arkadaşı Porthos'la birlikte eşikte göründü.

"Ah! Gelin, gelin *Müsü* d'Artagnan!" dedi Mazarin. "Hoşgeldiniz. Arkadaşınız da. Neler oluyor kuzum Paris'te?"

"Neler mi oluyor Monsenyör?" dedi d'Artagnan. "İyi şeyler olduğu söylenemez, bütün şehir ayaklandı. Biraz önce yanımda arkadaşım Mösyö Vallon, Montorgueil Sokağından geçerken, üniformalı olmama rağmen, hatta belki de üniformalı olduğum için zorla durdurdular bizi. 'Yaşasın Broussel!' diye bağırmamızı istediler. Hatta başka bir şey daha söylememizi istediler. İster misiniz söyleyeyim?"

"Söyleyin, söyleyin!"

"'Kahrolsun Mazarin!' diye de bağırmamızı istediler. İplerin kopmuş olduğu anlamına gelir bu."

Mazarin güldü ama sapsarı kesilmişti.

"Siz de bağırdınız mı?" diye sordu.

"Bağırmadım, doğrusunu isterseniz" diye karşılık verdi d'Artagnan, "bağıracak sesim kalmamıştı çünkü. Mösyö Vallon da bağıramadı nezle olduğu için. Ve işte o zaman efendim..."

"Eee, o zaman..." dedi Mazarin.

"Şapkamla pelerinime baksanıza."

D'Artagnan pelerinindeki dört ve şapkasındaki iki kurşun deliğini gösterdi. Porthos'a gelince, o bir mızrak darbesi almış yan tarafına, bir tabanca mermisi de şapkasının tüylerini alıp götürmüştü.

"Diavolo!" dedi Kardinal. Düşünceli bir tavırla ve safça ve hayranlıkla iki arkadaşı süzdü. "Ben olsam feryat ederdim."

Bu arada gürültüler iyice yaklaşmıştı. Kardinal çevresine bakarak alnını sıvazladı. Pencereden bakmak istiyordu ama cesaret edemiyordu buna.

"Baksana bir Mösyö d'Artagnan, neler oluyor dışarıda?" dedi.

Silahşör her zamanki rahatlığıyla pencereye gitti.

"Bu da ne böyle? Mareşal Meilleraie geliyor ve şapkası yok başında. Fontrailles'ın kolu boynuna sarılmış, muhafızların hepsi yara bere içinde, atlar da kan içinde kalmış... O da ne? Ne yapıyor bu muhafızlar? Nişan alıyorlar yahu, ateş edecekler."

"Halk Saray'a yaklaşırsa, üstlerine ateş açılması için emir verildi" dedi Kardinal.

"Ama ateş açılırsa her şey mahvolur!" dedi d'Artagnan.

"Demir parmaklıklar var."

"Demir parmaklıklar mı? Beş dakika dayanabilir o parmaklıklar bu kalabalığa. Ezerler ve çiğneyip geçerler... Kahretsin, sakın ateş etmeyin!" diye bağırdı d'Artagnan pencereyi açarak.

Gürültü patırtı arasında kimsenin doğru dürüst işitemediği bu emirden sonra üç dört el silah atıldı ve daha sonra da yaylım ateş sesi duyuldu. Mermilerin Saray'ın duvarlarına saplandığı duyuluyordu. Bir mermi d'Artagnan'ın kolunun altından geçip Porthos'un hayranlıkla kendisini seyrettiği aynaya saplandı ve parçaladı aynayı.

"Felaket!" diye bağırdı Mazarin. "Venedik aynasıydı!"

"Aman efendim" diyerek pencereyi kapattı sakin bir tavırla d'Artagnan, "ağlamaya falan kalkışmayın sakın, değmez. Çünkü böyle giderse bir saate kadar Saray'da Venedik aynası ya da Paris aynası... tek bir ayna kalmayacaktır."

"Ne öneriyorsunuz siz o halde?" diye sordu Mazarin titreyerek.

"Ne mi öneriyorum? Madem istiyorlar geri verin Broussel'i. Bir parlamento danışmanını hapse atacaksınız da ne olacak? Bir işe yaramaz!"

"Ya siz Mösyö Vallon? Siz ne düşünüyorsunuz bu konuda?"

"Ben olsam geri verirdim Broussel'i" dedi Porthos.

"Gelin, gelin beyler" dedi Kardinal. "Bu konuyla ilgili olarak Kraliçe'yle konuşacağım."

Koridorun sonunda durdu ansızın.

"Size güvenebilirim, değil mi beyler?" diye sordu.

"İki kez satılmayız biz" dedi d'Artagnan. "Size bağlandık biz, emredin, ne isterseniz yapalım."

"Tamam!" dedi Mazarin. "Girin o halde şu odaya ve bekleyin beni."

Sonra döndü, başka bir kapıdan salona girdi.

VI
AYAKLANMA TAM BİR İSYANA DÖNÜŞÜYOR

D'Artagnan ve Porthos'un girdikleri oda Kraliçe'nin bulunduğu salondan halı perdelerle ayrılmıştı. Halılar fazla kalın olmadığından içeride konuşulanları duyabiliyorlardı. Ayrıca perdelerin arası çok fazla açık olmasa da olup bitenleri görebilmelerine yetiyordu.

Kraliçe salonun ortasında ayakta duruyordu. Yüzü sapsarıydı ama kendine hâkimdi ve görenler hiçbir heyecan duymadığına inanabilirlerdi. Arkasında Comminges, Villequier ve Guitaut vardı. Erkeklerin arkasında da kadınlar yer almıştı.

Kraliçe'nin önünde Şansölye Séguier duruyordu. Yirmi yıl önce Kraliçe'ye kök söktüren Séguier, arabasını parçaladıklarını, kendisini kovaladıklarını, konağına kapağı zor attığını ancak konağın işgal edildiğini falan anlatıyordu ayrıntılarıyla. Sonunda bir odaya sığınmıştı ve yaşlı bir kadın, kardeşi Meaux Piskoposu'yla birlikte burada saklamıştı onu. Bulunduğu odada tehlike burnunun ucuna kadar dayanmış ve haydutlar odaya o kadar yaklaşmışlardı ki, Séguier son anlarını yaşadığını bile düşünmüştü. Kendisini ele geçirir geçirmez, anında öldürecekleri düşüncesiyle hazır olmak amacıyla kardeşine günah çıkartmıştı. Bereket versin bulamamışlardı kendisini. Arka kapılardan birinden kaçtığını sanan halk çekilmiş ve böylece çıkış yolu açılmıştı. Séguier de, Marki kıyafetine bürünerek kapıyı savundukları sırada öldürülen kâhyasıyla iki muhafızının cesetlerinin üzerinden atlayarak dışarı çıkmıştı.

Bu olay anlatılırken Kardinal içeri girmiş, hiç sesini çıkarmadan Kraliçe'nin yanına geçmiş, dinliyordu.

"Evet" dedi Kraliçe, Şansölye konuşmasını bitirince. "Siz ne düşünüyorsunuz bu olay hakkında?"

"Durum son derece ciddi diyorum Madam."

"Ne önerirsiniz peki?"

"Aslında bir öneri getireceğim Majestelerine ama cesaret edemiyorum."

"Edin, edin" dedi Kraliçe acı acı gülerek. "Siz başka birtakım şeylere de cesaret etmiştiniz."

Şansölye kızardı, belli belirsiz birtakım şeyler geveledi ağzında.

"Söz konusu olan geçmiş değil, bugündür" dedi Kraliçe. "Bana bir öneri getireceğinizi söylemiştiniz, nedir?"

"Madam" dedi Şansölye kararsız bir tavırla, "Broussel'i serbest bırakın."

Zaten solgun yüzlü olan Kraliçe daha beter sarardı, hatları gerildi.

"Broussel'i serbest bırakmak mı?" dedi. "Asla!"

Bu sırada yan tarafta ayak sesleri duyuldu ve Mareşal Meilleraie, haber bile vermeden eşikte gözüktü.

"Oh Mareşal, siz misiniz!" dedi neşe içinde Kraliçe. "Şu serserilere derslerini vermişsinizdir herhalde!"

"Madam" dedi Mareşal, "Pont-Neuf'te üç, Halles'de dört, Arbre-Sec Sokağının köşesinde altı, sarayınızın kapısında da iki adamımı kaybettim. Toplam on beş ölü! On, on iki kadar da yaralı var. Bir mermi şapkamı alıp götürdü. Bu sırada çıkagelen ve beni kurtaran Piskopos Yardımcısı olmasa, ben de orada kalırdım herhalde şapkamla birlikte."

"Doğrudur!" dedi Kraliçe. "O çarpık bacaklı köpek de baldırı çıplakların arasında olmasaydı çok şaşırırdım."

"Madam" dedi Meilleraie gülümseyerek, "onunla ilgili olarak kötü şeyler söylemeyin karşımda çünkü bana yaptığı iyiliğin dumanı bile soğumuş değil henüz."

"Peki" dedi Kraliçe. "Siz istediğiniz gibi minnet duyabilirsiniz ona, beni ilgilendirmez bu. Sağ olarak döndünüz ya, benim istediğim buydu. Size yalnızca hoşgeldiniz değil, aynı zamanda geçmiş olsun da diyoruz."

"Gerçekten Madam, ölümden döndüm ama şartlı olarak: Size halkın isteklerini iletmek şartıyla."

"İsteklerini mi?" dedi Anne d'Autriche kaşlarını çatarak. "Sayın Mareşal, böylesi tuhaf bir elçilik görevi üstlenmeniz için gerçekten büyük bir tehlike atlatmış olmalısınız!"

Bu sözlerdeki alaycı ton Mareşal'in dikkatinden kaçmamıştı.

"Özür dilerim Madam, ben avukat değilim" dedi Mareşal. "Ben bir savaş adamıyım. Belki de bunun için sözcüklerin değerini tartamıyorum pek. İstek değil de, dilek sözcüğünü kullanabilirdim pekâlâ. Lütfedip bana verdiğiniz cevaba gelince, korktuğumu söylemek istiyorsunuz, değil mi?"

Kraliçe gülümsedi.

"Evet Madam, itiraf edeyim ki korktum. Hayatımda üçüncü kez başıma geliyor bu, oysa ben on iki meydan savaşına, sayısını hatırlayamadığım kadar baskın ve çatışmaya katıldım. Evet korktum. Nereden çıktıklarını bile anlayamadığım ve peşimden buraya kadar gelen birtakım cehennem kaçkınlarıyla yüz yüze gelmektense Kraliçe Hazretleri'nin en sert ifadeli yüzünü görmeyi yeğlerim."

"Bravo!" dedi d'Artagnan alçak sesle Porthos'a. "Lafı gediğine oturttu."

"Peki" dedi Kraliçe dudaklarını ısırarak. Sonra oradakilerin hayret dolu bakışları altında sordu: "Neymiş halkımın dileği?"

"Broussel'in iade edilmesini istiyorlar" dedi Mareşal.

"Asla!" dedi Kraliçe. "Asla olamaz böyle bir şey!"

"Karar sizindir" dedi Meilleraie saygıyla selam vererek ve bir adım geri çekilerek.

"Nereye Mareşal?" diye sordu Anne d'Autriche.

"Majesteleri'nin cevaplarını bekleyenlere iletmeye."

"Gitmeyin, kalın Mareşal. Asilerle pazarlık eden biri gibi görünmek istemiyorum."

"Madam, ben söz verdim" dedi Mareşal.

"Bunun anlamı ne?"

"Beni tutuklatmazsanız aşağı inmek zorundayım."

Anne d'Autriche'in gözlerinde şimşekler çaktı.

"İş ona kalsın Mösyö" dedi. "Ben sizden çok daha büyüklerini de tutuklattım. Guitaut!"

Kardinal birden atıldı.

"Madam" dedi, "ben de size bir öğüt vermeye cesaret etseydim."

"Bu öğüt de mi Broussel'i serbest bırakmak konusunda Mösyö? Öyleyse hemen vazgeçebilirsiniz."

"Hayır Madam, belki hepsinden değerlisi budur ama hayır!"

"Nedir peki?"

"Piskopos Yardımcısı'nı Saray'a çağırtıp huzurunuza kabul edin."

"Piskopos Yardımcısı'nı mı?" diye haykırdı Kraliçe. "O müsveddeyi mi? Bu olayda baş sorumlu o!"

"İyi ya işte" dedi Mazarin. "Ayaklanmayı başlatan o ise durduracak olan da odur."

"Şuraya bakın Madam" dedi bir pencereden dışarısını seyreden Comminges, "bundan daha iyi bir fırsat olmaz. Piskopos Yardımcısı, Kraliyet Alanı'nda çevresindekileri kutsuyor."

Anne d'Autriche pencereye yaklaştı

"Doğru" dedi. "İkiyüzlü! Baksanıza bir."

"Bir piskopos yardımcısından başka bir şey değil ama herkes diz çöküyor önünde" dedi Kardinal. "Ben olsam, kardinal unvanıma rağmen parça parça ederlerdi. Dileğimde ısrar ediyorum." 'Dileğim' sözcüğünü üstüne basa basa telaffuz etmişti. "Kabul edin huzurunuza Piskopos Yardımcısı'nı."

"Peki niçin siz de isteğim demiyorsunuz?" diye sordu Kraliçe alçak sesle.

Kardinal saygıyla eğildi.

Kraliçe bir an düşünceler içinde kaldı. Sonra başını kaldırdı.

"Mareşal, Piskopos Yardımcısı'nı bulun ve buraya getirin."

"Halka ne diyeceğim peki?" diye sordu Mareşal.

"Sabırlı olmalarını söyleyin onlara" dedi Kraliçe. "Ben nasıl sabrediyorum?"

Kibirli İspanyol kadının sesinde öylesine buyurgan bir ton vardı ki, Mareşal hiçbir şey söyleyemedi. Selam verip çıktı.

D'Artagnan, Porthos'a dönerek, "Nasıl sonuçlanacak bu iş?" diye sordu.

"Göreceğiz" diye karşılık verdi sakin bir tavırla Porthos.

Bu arada Comminges'in yanına giden Anne d'Autriche alçak sesle bir şeyler söyledi ona.

Kardinal ise kuşkuyla d'Artagnan ve Porthos'un durdukları yeri süzüyordu.

Ötekiler fısıldaşarak konuşuyorlardı aralarında.

Kapı tekrar açıldı. Mareşal, arkasında Piskopos Yardımcısı olduğu halde göründü.

"İşte Madam" dedi Mareşal, "Majesteleri'nin emrine girmek üzere koşarak gelen Mösyö Gondy!"

Kraliçe, konuğu karşılamak amacıyla birkaç adım attı ileri doğru, sonra buz gibi soğuk ve sert bir hava içinde olduğu yerde kalakaldı. Alt dudağı, karşısındakini küçümsediğini belirtecek biçimde ileri uzanmıştı.

Piskopos Yardımcısı saygıyla eğilip selam verdi.

"Evet Mösyö" dedi Anne d'Autriche. "Ne dersiniz bu çalkantıyla ilgili olarak?"

"Madam, bu olay artık çalkantı falan değil, ayaklanmadır."

"Ayaklanma! Halkımın bana karşı ayaklanabileceğini düşünenlerin aklından geçen bir sözcüktür bu!" dedi Anne d'Autriche. Belki de haklı olarak bütün bu heyecanın tahrikçisi olarak gördüğü Gondy'nin karşısında sinirlerine hâkim olamamıştı. "Ayaklanma! Bunu arzulayanların ağızlarında sakız gibi çiğnedikleri, bilinçli olarak körükledikleri hareketin adı bu! Durum bakalım. Bekleyin! Kral'ın otoritesi son verecektir bunlara!"

"Madam, Majesteleri'nin beni buraya davet etmelerinin nedeni yalnızca bunu söylemek miydi?" diye sordu Piskopos Yardımcısı soğuk bir tavırla.

"Hayır aziz Piskopos Yardımcısı dostum" diye araya girdi Kardinal. "Majesteleri'nin amacı içinde bulunduğumuz üzüntü verici durumla ilgili olarak düşüncelerinizi öğrenmekti."

"Gerçekten düşüncelerimi öğrenmek için mi çağırttılar beni Majesteleri?" diye sordu Piskopos Yardımcısı şaşkın bir tavır içinde.

"Evet, öyle istediler" dedi Kraliçe.

Gondy bir kez daha eğildi saygıyla.

"Demek Majesteleri!.."

"Onun yerinde siz olsaydınız, ne yapardınız diye soracaklardı" dedi Kardinal tekrar araya girerek.

Gondy Kraliçe'ye baktı, o da başını sallayarak onayladı.

"Ben Majesteleri'nin yerinde olsam, hiç düşünmeden geri veririm Broussel'i" dedi Piskopos Yardımcısı soğuk bir tavırla.

"Ya vermezsem!" diye bağırdı Kraliçe. "Ne olurmuş yani?"

"Yarına kadar Paris'te taş üstünde taş kalmaz herhalde" dedi Mareşal.

"Ben size sormadım" diye karşılık verdi Kraliçe sert bir sesle ve başını bile çevirmeden. "Mösyö Gondy'ye sordum."

"Majesteleri eğer bana sormuşlarsa, şunu söyleyeyim ki, ben de aynı düşüncedeyim" dedi Gondy hiç telaş etmeden.

Kraliçe kıpkırmızı kesildi. Güzel, mavi gözleri yuvalarından fırlayacakmış gibi oldu. Dönemin şairlerinin ortasından yarılmış nara benzettikleri kızıl dudakları soldu ve titremeye başladı. Kardinal bile bazı karı koca kavgaları sırasında bu tür öfke belirtileri görmeye alışık olduğu halde bu sefer gerçekten korktu.

"Broussel'i geri vermek ha!" diye bağırdı Anne d'Autriche insanı ürper-

ten bir gülümsemeyle. "Güzel bir öğüt doğrusu! Ve de bir papaz öğüdü olduğu ne kadar da belli!"

Piskopos Yardımcısı soğukkanlılığını bozmadı. Bir gün önceki alaylar gibi bugünkü hakaretler de hiç işlemiyordu sanki. Ama kin ve öç olma duyguları sessizce ve damla damla birikmeye başlamıştı yüreğinde. Bir şeyler söylemesi için Kardinal'i de öne doğru iten Kraliçe'ye soğuk soğuk baktı.

Kardinal her zamanki gibi çok düşünüyor az konuşuyordu.

"Ha ha!" dedi. "İyi bir öğüt, dost öğüdü! Ben de ölü ya da diri geri verirdim Broussel'i ve her şey bitmiş olurdu böylece."

"Ölü olarak iade ederseniz gerçekten her şey biter Monsenyör ama sizin düşündüğünüz gibi değil iş."

"Ölü ya da diri mi dedim ben?" diye devam etti Kardinal. "Öylesine söyledim onu ben. Bilirsiniz *Müsü* Gondy, sizin çok iyi yazıp konuştuğunuz Fransızcayı ben pek iyi kullanamam."

"Tam bir Devlet Konseyi toplantısı" dedi d'Artagnan Porthos'a. "Biz La Rochelle'de Athos ve Aramis'le çok daha iyisini başarmıştık."

"Saint-Gervais'de" diye ekledi Porthos.

"Saint-Gervais'de ve başka yerlerde."

Gondy fırtınanın geçmesini bekledi ve aynı soğukkanlılıkla devam etti.

"Madam, Majesteleri öğütlerimden hoşlanmadılarsa, kendisi daha iyisini bildiklerindendir hiç kuşkusuz. Kraliçe ve danışmanlarının Paris'i, ülkeyi bir ihtilale sürükleyecek kadar kargaşa içinde bırakmayacaklarına olan güvenim tamdır."

"Yani size göre dünkü çalkantı, bugünkü ayaklanma, yarın ihtilale dönüşecek, öyle mi?" dedi İspanyol asıllı Prenses dudaklarını kemirerek.

"Evet Madam" diye karşılık verdi Piskopos Yardımcısı büyük bir ciddiyetle.

"Sizi duyan halkın artık gerçekten azıttığını sanır."

"Bu yıl hükümdarlar açısından hiç de hayırlı olmadı!" dedi Gondy başını sallayarak. "İngiltere'nin durumunu görmüyor mu Majesteleri?"

"Öyle ama bizde bir Olivier Cromwell yok neyse ki!" diye karşılık verdi Anne d'Autriche.

"Bilinmez ki!" dedi Gondy. "Yıldırıma benzer bu adamlar, ancak çarptıkları zaman anlaşılır varlıkları."

Neredeyse herkes bir ürperti geçirdi, derin bir sessizlik oldu bir an.

Bu sırada Anne d'Autriche ellerini göğsünün üstünde kavuşturmuştu. Yürek çarpıntısını bastırmak istediği belliydi açıkça.

"Porthos, iyi bakın şu papaza" diye mırıldandı d'Artagnan.

"Evet, fark ettim" dedi Porthos. "Ne olacak?"

"Yaman biri bence."

Porthos şaşkınlık içinde d'Artagnan'a baktı. Ne demek istediğini anlamadığı çok açıktı.

"Majesteleri" diye devam etti Gondy hiç telaş etmeden, "demek gereken önlemleri alacaklar. Ama bunların korkunç önlemler olacağını ve ayaklananları daha beter çileden çıkaracağını kestirebiliyorum."

"O halde Mösyö Gondy, siz ki onlar üzerinde büyük bir etkiye sahipsiniz ve bizim dostumuzsunuz" dedi alaycı bir üslupla Anne d'Autriche, "onları kutsayarak sakinleştiremez misiniz?"

"Kim bilebilir, belki de çok geç bunun için, belki ben bile etkili olamam artık" dedi gene aynı taş gibi soğukkanlılığıyla Piskopos Yardımcısı. "Oysa Majesteleri, Broussel'i geri verirlerse ayaklanmayı kökünden kazımış olur ve ayaklanmaya kalkışanları en şiddetli biçimde cezalandırmaya hak kazanmış olur."

"Şimdi böyle bir hakkım yok mu peki?" diye bağırdı Anne d'Autriche.

"Varsa kullanın" diye karşılık verdi Piskopos Yardımcısı.

"Vay be!" dedi d'Artagnan, Porthos'a. "İşte gönlüme göre bir adam. Ah! Bu adam başbakan olsaydı, ben de o ukala ve sürekli bilgiçlik taslayan Kardinal yerine onun emrindeki d'Artagnan olsaydım! Heyt be! Ne işler başarırdık birlikte!"

"Öyle" dedi Porthos.

Anne d'Autriche bir el işaretiyle Kardinal dışında herkesi gönderdi. Piskopos Yardımcısı da selam verip çıkmak istedi.

"Siz gitmeyin Mösyö" dedi Kraliçe.

"İyi" dedi içinden Gondy. "Yumuşayacak demek ki."

"Adamı öldürtecek" dedi d'Artagnan, Porthos'a. "Ama beni alet edemez kimse bu cinayete. Tanrı şahidim olsun, saldıracak olurlarsa, korurum adamı."

"Ben de" dedi Porthos.

"İyi" dedi Kardinal ve bir iskemleye oturdu. "Neler göreceğiz bakalım?"

Anne d'Autriche çıkanları süzüyordu. Sonuncusu da çıkıp kapı kapanınca hemen döndü. Öfkesini bastırmak için müthiş bir çaba harcadığı belliydi. Yelpazeleniyor, buhurdanlıkları kokluyor, dört dönüyordu salonda. Kardinal, oturduğu yerde kalmış, düşünüyordu sanki. Kuşkulanmaya başlayan Piskopos Yardımcısı ise duvar halılarına bakıyor, uzun giysisinin altındaki uzun kılıcını yokluyor, İspanyol hançerinin yerinde olup olmadığını anlamak için kabzasıyla oynuyordu.

"Bakın" dedi sonunda Anne d'Autriche dolanıp durmaktan vazgeçerek, "şimdi baş başa kaldığımıza göre bir kez daha tekrar eder misiniz şu öğüdünüzü Mösyö?"

"Başüstüne Madam. Bir fikirden vazgeçmek, kamuoyu karşısında bir hatayı kabul etmek hükümetin gücünü gösterir. Bunun için de Broussel'i hapisten çıkarıp halka geri vermek gerekiyor."

"Ah!" diye bağırdı Kraliçe. "Kendimi küçük düşüreceğim, öyle mi? Ben Kraliçe miyim, neyim peki? Köpekler gibi havlayan bu insanlar benim uyruklarım mı, değil mi? Dostlarım, muhafızlarım yok mu benim? Kraliçe Catherine'in dediği gibi, Azize üstüne yemin ederim ki, o alçağı serbest bırakmaktansa kendi ellerimle boğazlarım."

Ve ellerini Piskopos Yardımcısı'na uzattı. O anda Gondy'den de en az Broussel kadar nefret ettiği belli oluyordu.

Piskopos Yardımcısı kıpırdamadı bile. Yüzünde tek bir çizgi oynamadı. Buz gibi bakışları Kraliçe'nin öfke dolu gözlerine takıldı.

"Saray'da hâlâ bir Vitry varsa ve şimdi içeri girecek olursa, işte işi bitmiş biri daha!" dedi d'Artagnan. "Ama ben bu yaman papazın başına bir şey gelmeden Vitry'nin işini bitiririm, hemen anında hesabını görürüm. Kardinal Hazretleri Mazarin minnettar olacaktır!"

"Şşşt!" dedi Porthos. "Dinleyin."

"Madam!" diye bağıran Mazarin. Kraliçe'yi tutarak geri çekti. "Ne yapıyorsunuz Madam?"

Arkasından İspanyolca ekledi.

"Çıldırdınız mı siz Anne? Burjuva insanları gibi dalaşıyorsunuz burada. Siz bir kraliçesiniz. Farkında değil misiniz? Bu rahibin Paris halkını temsil ettiğini anlamıyor musunuz? Ona hakaret etmenin ne kadar tehlikeli bir şey olabileceğini kestiremiyor musunuz? Bu rahip isterse bir saat içinde tacınızdan da tahtınızdan da olacağınızın farkında değil misiniz? İleride başka bir fırsat çıkarsa, dayatır, karşı çıkarsınız istediğiniz gibi ama şimdi sırası değil. Bugün karşınızdaki herkesi pohpohlayın, yoksa sıradan bir kadından farkınız kalmaz."

Mazarin bu nutkun daha ilk sözcüklerini telaffuz eder etmez d'Artagnan arkadaşının kolunu tutmuş ve gittikçe daha kuvvetli sıkmaya başlamıştı. Kardinal konuşmasını bitirince, "Porthos" dedi alçak sesle, "sakın Kardinal'e İspanyolca bildiğimi söylemeyin, halim yaman olur yoksa. Sizinki de tabii."

"Olur" dedi Porthos.

Kardinal'in İtalyanca ya da İspanyolca konuşurken çok iyi olan ama

Fransızca konuşurken bütünüyle yitirdiği ifade gücünün izlerini taşıyan bu sert konuşma yüzünde hiçbir anlam uyanmadan yapılmıştı. İnsanların yüz ifadelerini okumakta çok usta olan Piskopos Yardımcısı bile onun daha ılımlı olması gerektiği konusunda bir şey çıkaramamıştı.

Öte yandan sert bir ifadeyle karşılaşan Kraliçe de hemen yumuşayıverdi. Gözlerindeki ateş kayboldu, yüzündeki kan çekildi, dudaklarındaki öfke sözleri dondu kaldı. Oturdu ve kollarını yanına sarkıtarak ağlamaklı bir sesle konuştu.

"Sayın Piskopos Yardımcısı, bağışlayın beni. Gösterdiğim bu şiddeti acılarıma verin. Bir kadın olarak ben de hemcinslerimin zaaflarını taşıyorum. Bu nedenle bir iç savaş olasılığı korkutuyor beni. Kraliçe olduğumdan ve itaat edilmeye de alışkın olduğumdan direnişler öfkelendiriyor beni."

"Madam" dedi saygıyla eğilerek Piskopos Yardımcısı, "Majesteleri, verdiğim öğütleri direnme olarak nitelemekle yanılıyorlar. Majesteleri'nin uyrukları saygılı ve söz dinleyen insanlardır. Halk Kraliçe'ye karşı değil, Broussel'i geri istiyor, bütün sorun bu. Majesteleri, Broussel'i kendilerine bağışlarlarsa hepsi buyruğunuz altında mutluluk içinde yaşamlarını sürdüreceklerdir" diye sürdürdü konuşmasını Gondy.

Kardinal, daha "halk Kraliçe'ye karşı değil" lafını işitir işitmez kulak kabartmış, Piskopos Yardımcısı'nın "Kahrolsun Mazarin" haykırışlarından söz edeceğini sanmıştı ama böyle şeyler duymayınca Gondy'ye ayrıca gönül borcu duydu. Sesini olabildiğince tatlılaştırarak ve yumuşak bir yüz ifadesiyle konuştu:

"Madam, en becerikli politikacılarımızdan biri olan Mösyö Gondy'ye inanın. Boşalacak ilk Kardinallik başlığının onun soylu başına layık olacağına inancım sonsuzdur."

"Seni uyanık seni, bana ihtiyacın olduğu nasıl da belli oluyor" dedi içinden Piskopos Yardımcısı.

"Acaba kendisini öldürtmek istediği gün ne önerecek bize dersin?" dedi d'Artagnan. "İşe bak Porthos, bu adam böyle herkese başlık dağıtıyorsa, biz de hazırlayalım kendimizi ve hemen yarın bir alay komutanlığı isteyelim. Şu iç savaş bir yıl sürsün, kılıcımı altın kaplatmazsam namerdim."

"Peki ben?" dedi Porthos.

"Sen mi? Sana da Mareşal Meilleraie'nin asasını veririm. Çünkü görebildiğim kadarıyla iyice gözden düştü adam şu sıralarda."

"Mösyö, siz halkın heyecanından bayağı endişe ediyorsunuz demek ki!" dedi Anne d'Autriche.

"Hem de çok" diye karşılık verdi hâlâ en küçük bir ilerleme kaydedil-

mediğini görerek çok şaşıran Piskopos Yardımcısı. "Bu nefret ve kinin çok büyük zararlar vermesinden korkuyorum ben."

"Ben de" dedi Anne d'Autriche. "Bu durum karşısında yeni bentler inşa ettirmek zorunda kalabilirim. Çekilebilirsiniz artık, düşüneceğim biraz."

Piskopos Yardımcısı şaşkın bir halde Mazarin'e baktı. Mazarin, Kraliçe'ye yaklaştı konuşmak amacıyla. Tam bu sırada Saray alanından korkunç bir gürültü yükseldi.

Gondy güldü. Kraliçe gene gözlerinden ateş saçmaya başladı. Kardinal sapsarı kesildi.

"Gene ne var?" dedi.

Comminges koşarak salona girdi bu sırada.

"Bağışlayın Madam" dedi içeri girer girmez, "ama kalabalık nöbetçileri demir parmaklıklara sıkıştırdı ve ezdi. Kapıları zorluyorlar. Ne emredersiniz?"

"Beni dinleyin Madam" dedi Piskopos Yardımcısı.

Dalgaların inlemesi, gök gürültüsü, yanardağ patlamasının çıkardığı ses bile o sırada gökyüzüne doğru yükselen çığlıkların çıkardığı sesle karşılaştırılmazdı.

"Ne mi emrediyorum?" dedi Kraliçe.

"Öyle, fazla vaktimiz yok."

"Saray'da kaç adamınız var yaklaşık?"

"Altı yüz."

"Yüzü Kral'ın yanında kalsın, gerisi silip süpürsün bu çapulcuları! Hemen!"

"Madam" dedi Kardinal. "Ne yapıyorsunuz?"

"Haydi!" dedi Kraliçe.

Comminges askerlere özgü bir itaat göstererek çıktı.

Aynı anda dehşet verici bir çatırtı duyuldu. Kapılardan biri göçmek üzereydi.

"Madam!" dedi Kardinal. "Mahvedeceksiniz bizi! Kral'ı, kendinizi ve beni!"

Çok korkan Mazarin'in bu telaşlı hali üzerine gerçekten dehşete düşen Anne d'Autriche, Comminges'i geri çağırdı.

"Geç kaldık!" diyordu saçını başını yolan Kardinal. "Çok geç artık!"

Kapı göçtü ve halkın sevinç gösterileriyle çığlıklar attığı duyuldu. D'Artagnan elini hemen kılıcına attı ve Porthos'a aynı biçimde davranmasını işaret etti.

"Kraliçe'yi kurtarın!" diye bağırdı Mazarin, Gondy'ye.

Piskopos Yardımcısı pencereyi açtı. Yaklaşık üç dört bin kişilik bir kalabalığın başında Louvrières'i gördü.

"Tek bir adım daha atmayın!" diye bağırdı. "İmzalıyor Kraliçe."

"Ne diyorsunuz siz?" diye bağırdı Anne d'Autriche.

"Gerçeği" dedi kendisine bir kâğıt kalem uzatan Kardinal. "Şart bu!"

Daha sonra şunları ekledi:

"İmzalayın Anne, rica ediyorum, ben istiyorum."

Anne d'Autriche bir iskemleye yığıldı adeta, kalemi aldı ve imzaladı.

Louvrières'in engellediği kalabalık bir adım bile atmamıştı ileriye doğru ama kalabalığın öfkesini çok iyi gösteren müthiş gürültü patırtı devam ediyordu.

Şöyle yazdı Kraliçe:

Saint-Germain Hapishanesi görevlisi, Parlamento Danışmanı Broussel'i serbest bırakacaktır.

Sonra da imzaladı.

Anne d'Autriche'in bütün davranışlarını inceden inceye izleyen Gondy, imzalandığını görür görmez kaptı kâğıdı, pencereye gitti, elinde sallayarak bağırdı.

"İşte emir!"

Bütün Paris adeta tek bir ağız olmuş bağırıyordu: "Yaşasın Broussel! Yaşasın Piskopos Yardımcısı!" Her taraf sevinç çığlıklarıyla inliyordu.

"Yaşasın Kraliçe!" diye bağırdı Gondy.

Ama bu sese verilen karşılıklar tek tük ve çok zayıf çıktı.

Belki de Gondy, Anne d'Autriche'e ne kadar zayıf olduğunu anlatmak amacıyla böyle seslenmişti.

"İstediğinizi aldığınıza göre artık gidebilirsiniz Mösyö Gondy" dedi Anne d'Autriche.

"Majesteleri bilsinler ki, bana ihtiyaçları olduğunda emirlerine amadeyim" dedi Gondy saygıyla eğilerek.

Kraliçe başıyla bir işaret yaptı, Piskopos Yardımcısı dışarı çıktı.

"Ah! Lanetli papaz!" diye bağırdı Anne d'Autriche kapı kapanır kapanmaz elini uzatarak. "Bana bugün içirdiğin zehrin gerisini ben sana içireceğim bir gün."

Kardinal ona yaklaşmaya çalıştı.

"Rahat bırakın beni!" dedi Kraliçe. "Adam değilsiniz siz."

Ve çıkıp gitti.

"Esas siz kadın değilsiniz!" diye mırıldandı arkasından Kardinal.

Bir an daldı, sonra birden d'Artagnan ve Porthos'un yan tarafta olduklarını, dolayısıyla da her şeyi duyduklarını düşündü. Kaşlarını çattı, duvar halısına doğru yürüdü, araladı halıyı. Bomboştu içerisi.

Anne d'Autriche'in son sözlerinden sonra d'Artagnan, Porthos'u elinden tutup koridora çıkartmıştı.

Kardinal de arkalarından koridora çıktı ve iki arkadaşın bir aşağı bir yukarı dolaştıklarını gördü.

"Niçin dışarı çıktınız Mösyö d'Artagnan?" diye sordu Kardinal.

"Çünkü Kraliçe herkesin çıkmasını emretmişti" dedi d'Artagnan. "Bu emrin bizi de bağladığını düşündük."

"Demek siz taa... şeyden beri buradasınız!"

"On beş dakika oldu" diye karşılık verdi d'Artagnan ve kendisini yalanlamaması için sertçe baktı Porthos'a.

Kardinal onun bu bakışlarını yakaladı ve her ikisinin de her şeyi görmüş olduklarından hiç şüphe etmedi ama gene de yalan söylediği için minnet duydu d'Artagnan'a.

"Hey d'Artagnan" dedi, "kesinlikle aradığım adamsınız siz ve siz de, arkadaşınız da güvenebilirsiniz bana gerçekten!"

Daha sonra her ikisini de o hoş gülümseyişiyle selamlayarak, daha huzurlu bir halde girdi çalışma odasına. Piskopos Yardımcısının dışarı çıkmasıyla birlikte sanki bir mucize gerçekleşmiş, sesler kesilmişti.

VII
FELAKETİN ANIMSATTIKLARI

Anne d'Autriche dairesine girerken öfkesinden tir tir titriyordu.

"Ne biçim iş bu böyle!" diye bağırdı güzel kollarını sallayarak. "Ne biçim halk!.. Bu sürü, kral soyundan gelen Prens Condé'nin kayınvalidem Marie de Médicis tarafından tutuklandığını gördü, eski kral naibesi kayınvalidemin Kardinal tarafından kovulduğuna tanıklık etti, Mösyö Vendôme'un, yani IV. Henri'nin oğlunun Vincennes'e hapsedilmesini izledi. Bu yüce insanlar hap-

se atılırken, korkutulurken, hakaretlere uğrarken bir şey demedi ama sıra Broussel'e gelince ayağa kalktı! Aman Tanrım, nedir bu krallığın hali?"

Kraliçe hiç düşünmeden insanın zihnini meşgul eden bir konuya değiniyordu. Halk prensler için bir şey dememişti ve aynı halk Broussel için ayaklanıyordu çünkü halktan biri söz konusuydu ve halk Broussel'i savunmakla bilinçaltında asıl kendisini savunduğuna inanıyordu.

Bu sırada Kardinal de çalışma odasında bir aşağı bir yukarı dolaşıyor, arada bir de paramparça olan Venedik aynasına bakıyordu.

"Böyle teslim olmanın hoş bir şey olmadığını ben de biliyordum ama olsun. Nasıl olsa intikamımızı alırız. Ne önemi var Broussel'in? Yalnızca bir ad o!" diyordu.

Usta bir siyasetçiydi ama bu kez yanılıyordu Kardinal. Broussel bir addan öte bir şeydi, önemli bir şeydi.

Bu nedenle ertesi gün Broussel koca bir arabayla, yanında oğlu Louvrières, arkasında Friquet olduğu halde sokağa çıktı. Her taraf "Yaşasın Broussel! Yaşasın babamız!" sesleriyle inledi. Kardinal bu haykırışları bir ölüm haberi gibi algıladı. Mazarin ve Anne d'Autriche'in her yana saldıkları casuslar, sürekli kötü haberler getiriyorlardı. Kardinal çok huzursuz ve kötü, Anne d'Autriche ise tersine çok sakin görünüyordu. Kraliçe'nin kafasında çok önemli bir karar verme fikrinin olgunlaştığı seziliyor, Kardinal de bundan çok endişeleniyordu. Kibirli Prenses'i çok iyi tanıdığından Anne'ın kararları konusunda endişe ediyordu.

Gondy, Parlamento'ya, Kral'dan, Kraliçe'den ve Mazarin'in, üçünün toplamından daha kral bir hava içinde girmişti. Önerisiyle Parlamento ferman çıkarmış, burjuvaları silahlarını bırakmaya ve barikatları kaldırmaya çağırmıştı. Tekrar silahlanmak ve barikatlar kurmak için tek bir gecenin yeterli geleceğini biliyorlardı nasıl olsa.

Planchet dükkânına dönmüştü. Zafer her zaman bağışlamayı da birlikte getirir: Dolayısıyla Planchet'nin de asılma korkusu kalmamıştı artık. Tutuklamaya kalkışsalar, halkın tıpkı Broussel olayında olduğu gibi kendisi için de ayaklanacağını hissediyordu.

Rochefort hafif süvarilerini d'Humières'e geri vermişti. Yoklamada iki eksik çıkmıştı ama gönlünde Fronde isyancılığı yatan şövalye, zarar ziyanın tazmin edilmesi talebinde bulunmamıştı bile.

Dilenci de, Saint-Eustache Kilisesinin avlusunda her zamanki yerini almış, bir eliyle kutsal su dağıtırken öteki eliyle de sadaka dileniyordu ve hiç kimse bu iki elin Krallık'ın toplumsal yapısındaki temel taşlardan birini çekmeye yardımcı olduğundan kuşkulanmıyordu.

Louvrières hoşnut ve gururluydu. Nefret ettiği Kardinal'den öcünü almış, babasının hapishaneden çıkarılması için bütün gücüyle eyleme katılmıştı. Adı dehşet içinde anılmıştı Saray'da ve yeniden ailesine kavuşan Broussel'e şunları söylüyordu:

"Baba, gidip Kraliçe'den bana bir bölük komutanlığı vermesini istesem, kabul eder mi acaba?"

D'Artagnan da sükûnetten yararlanıp, ayaklanma sırasında iki taraftan biri lehinde kılıç kullanmak için can atan ve zorlukla engelleyebildiği Raoul'ü geri göndermişti. Raoul önce dert olmuştu başına ama d'Artagnan delikanlıyla Kont de la Fère adına konuşmuştu. Ve Raoul, Madam Chevreuse'ü bir kez daha ziyaret ettikten sonra orduya katılmak üzere yola çıkmıştı.

İşin kötü sonuçlandığını düşünen yalnızca Rochefort'du. Beaufort'a mektup yazmıştı gelmesi için, Dük gelecek ve Paris'i çok sakin bulacaktı.

Bu nedenle doğru Gondy'ye gitti, Prens'e haber verip, geri dönmesini tavsiye etmenin daha doğru olup olmayacağını sordu. Piskopos Yardımcısı biraz düşündükten sonra karşılık verdi.

"Bırakın yoluna devam etsin."

"Her şey bitmedi yani, öyle mi?" diye sordu Rochefort.

"Hayır sevgili dostum, işin başındayız daha."

"Nereden anlıyorsunuz bunu?"

"Kraliçe'nin iç dünyasını çok iyi bildiğim için. Yenilgiyi asla kabullenmez."

"Bir şeyler mi planlıyor yani?"

"Sanırım."

"Söyleyin, nedir bildiğiniz?"

"Ordugâhta Prens'e mektup yazıp hemen dönmesini istediğini biliyorum."

"Doğru ya" dedi Rochefort. "Hakkınız var, Mösyö Beaufort'un Paris'e gelmesini sağlamakta yarar var."

Bu konuşmanın yapıldığı günün akşamında Prens'in Paris'e döndüğü söylentileri dolaşmaya başlamıştı bile.

Basit ve sıradan bir haberdi bu ama büyük yankı yaptı. Söylenenlere bakılırsa, kızkardeşine karşı kardeşliğin ötesinde birtakım duygular beslemekle itham edilen Prens'in kardeşi Madam Longueville çenesini tutamamıştı.

Bu gevezelik Anne d'Autriche'in uğursuz planlarını ortaya çıkarmaya yetmişti.

Prens'in Paris'e vardığı günün akşamı, ötekilerden daha ilerici burjuvalar, belediyede çalışan yüksek dereceli memurlar, semtlerin ileri gelenleri tanıdıklarını tek tek dolaşarak şöyle diyorlardı:

"Neden Kral'ı alıp Belediye'ye getirmiyorsunuz? Kral'ın kendisine yanlış öğütler veren düşmanlarımız tarafından yetiştirilmesine göz yummak

en büyük hatadır. Oysa Kral, sözgelimi Gondy tarafından yönetilseydi ulusal ilkeleri benimser ve halkını severdi."

Gece sessiz ve hareketsizdi. Ertesi gün siyah ve kül rengi pelerinler, silahlı tüccarlar ve esnaf devriyeleri, dilenci çeteleri tekrar ortalıkta görünmeye başladı.

Anne d'Autriche o geceyi Prens'le baş başa konuşarak geçirmişti. Prens gece yarısı dairesine girmiş ve ancak sabahın beşinde çıkmıştı.

Kraliçe saat beşte Mazarin'in çalışma odasına geçti. Kraliçe henüz yatmamış, Mazarin de çoktan kalkmıştı.

Kardinal, Cromwell'a cevap yazıyordu. Mordaunt'dan istediği on günün altı günü geçmişti bile.

"Canım alt tarafı biraz bekletmiş olurum ama Cromwell ayaklanmanın ne olduğunu çok iyi bildiğinden mazur görür beni herhalde" diyordu.

Mutlu bir halde mektubunun ilk paragrafını yeniden okuduğu sırada Kraliçe'nin dairesine açılan kapının yavaşça vurulduğunu işitti. Yalnızca Anne d'Autriche gelebilirdi bu kapıdan. Mazarin kalkıp açmaya gitti.

Anne'ın üstünde dekolte bir gecelik vardı ama hâlâ yakışıyordu kendisine bu açık giysiler, çünkü Poitiers'li Diane ve Ninon gibi o da güzelliğini korumasını bilmişti. Yalnız o sabah her zamankinden güzel görünüyordu çünkü gözlerinden, içindeki mutluluğun yansımaları okunuyordu.

"Neyiniz var Madam?" dedi Kardinal kuşkuyla. "Kendinizden çok emin görünüyorsunuz!"

"Evet Giulio" dedi Anne d'Autriche mutlu ve gururlu bir tavırla. "Çünkü o su yılanını boğup öldüreceğim bir fırsat geçti elime."

"Kraliçe'm, siz gerçekten büyük bir siyasetçisiniz" dedi Kardinal. "Neymiş bu fırsat bakalım?"

Daha sonra yazmaya başladığı mektubu beyaz bir kâğıdın altına sakladı.

"Kral'ı benden almak istiyorlar, biliyor musunuz bunu?" diye sordu Anne d'Autriche.

"Öyle maalesef, beni de asmak istiyorlar."

"Kral'ı ele geçiremezler."

"Beni de asamazlar."

"Dinleyin beni. Oğlumu, kendimi ve sizi kaçıracağım onlardan. Bu olayın bir gün içinde her şeyi değiştirmesini istiyorum. Ama bunu siz, ben ve üçüncü bir kişiden başka kimse bilmemeli, tamam mı?"

"Üçüncü kişi kim?"

"Prens."

"Demek Prens döndü ha!"

"Dün akşam."

"Gördünüz mü kendisini?"
"Yanından geliyorum."
"O da onayladı mı tasarınızı?"
"Öneren o."
"Ya Paris?"
"Paris'i açlığa mahkûm edecek ve teslim olmaya zorlayacak."
"Gerçekten önemli bir tasarı ama bence engel var."
"Ne engeli?"
"İmkânsızlık."
"Anlamsız bir sözcük. İmkânsız diye bir şey yoktur."
"Tasarı olarak imkânsız."
"Siz uygulamaya bakın. Paramız var mı?"

"Biraz" dedi Kardinal, Anne d'Autriche'in kesesine el uzatmasından çok korkup çekinerek.

"Askerimiz var mı?"

"Beş altı bin kişi."

"Cesaretimiz?"

"Fazlasıyla."

"O halde iş kolay. Giulio düşünebiliyor musunuz? Paris, o iğrenç Paris, bir sabah gözlerini açacak, Kraliçe'siz ve Kral'sız, kuşatılmış, çevrilmiş, aç kaldığını görecek, güvenebileceği tek dalın aptal Parlamento ve çarpık bacaklı Gondy'den ibaret olduğunu görecek."

"Güzel, güzel!" dedi Mazarin. "Gayet iyi anlıyorum ama bunu nasıl halledebileceğimizi kestiremiyorum."

"Ben hallederim."

"Biliyorsunuz, iç savaş demektir bu. Aman vermez, ateşli, dönüşü olmayan bir iç savaş!"

"Evet, evet, savaş!" dedi Anne d'Autriche. "Başkaldıran bu kenti ortadan kaldırmak istiyorum doğrusu. Kanla boğmak istiyorum ateşi. Müthiş bir örnekle suç ve cezanın ölümsüzleşmesini istiyorum. Paris! Nefret ediyorum, iğreniyorum Paris'ten!"

"Güzel, çok güzel Anne! Demek şimdi de kana susadınız. Ama attığınız her adıma çok dikkat edin, artık Malatestalar'ın ve Castruccio Castracaniler'in çağı değil. Sizi parçalarlar sonra Kraliçe'm, yazık olur."

"Üstelik gülüyorsunuz."

"Çok az gülebiliyorum."

"Halkı karşınıza alarak savaşmak tehlikelidir. Kardeşiniz I. Charles'a baksanıza, ne kadar kötü durumda."

"Biz Fransa'dayız ve ben İspanyolum."

"Olsun, *per Baccho,* olsun! Keşke ikimiz de Fransız olsaydık, o zaman belki ikimizden de daha az nefret ederlerdi."

"Ama fikrimi gene de onaylıyorsunuz, değil mi?"

"İşin olabileceğini bilsem, evet."

"Ben mümkün görüyorum. Bunu ben söylüyorum size. Hareket için hazırlıklara başlayın hemen."

"Ben mi? Ben her zaman harekete hazırımdır ama biliyorsunuz, hiç yola çıkmam... Bu kez de öyle olacak sanıyorum."

"Ben gidersem, siz de gelir misiniz peki?"

"Gayret ederim."

"Bu korkaklığınız kahrediyor beni Giulio. Neden korkuyorsunuz?"

"Birçok şeyden."

"Nelerden mesela?"

Kardinal'in sinsi suratı iyice karardı.

"Anne" dedi, "siz bir kadınsınız ve bilirsiniz ki kadın olarak dokunulmazlığa sahipsinizdir. Erkeklere rahatça hakaret edebiliyorsunuz ve sonra beni korkaklıkla suçluyorsunuz. Aslında ben sizin kadar bile korkmuyorum çünkü kaçmaya kalkışmıyorum. Halk kime bağırıyor? Size mi, bana mı? Kimi asmak istiyorlar? Sizi mi, beni mi? Siz beni korkaklıkla suçlarken ben fırtınaya meydan okuyorum. Belki kabadayıca bir meydan okuma değil bu çünkü benim tarzım değil kabadayılık ama gene de direniyorum. Siz de beni taklit edin. Gösterişli bir şey değildir bu belki ama çok etkilidir. Siz sesinizi olabildiğince yükseltiyorsunuz ama bu yolla bir yere varamazsınız. Devamlı kaçmaktan söz ediyorsunuz."

Kardinal omuzlarını kaldırdı, Anne d'Autriche'in elini tuttu ve pencereye götürdü onu.

"Bakın."

"Ne var, ne olmuş?" dedi inatçılıkla körleşen Anne d'Autriche.

"Nasıl ne var? Ne görüyorsunuz? Yanılmıyorsam miğferli, ellerinde tüfekler bulunan burjuvalar. Tıpkı Birlik zamanındaki gibi. Onlara baktığınız şu pencereyi çok iyi gözlüyorlar, perdeyi açacak olursanız görünürsünüz. Şimdi ötekine gelin. Ne görüyorsunuz? Kapılarınızı bekleyen elleri mızraklı, bakalı halk. Sizi bu sarayın neresine götürsem aynı şeyi görürsünüz. Kapılarınız gözaltında, mahzenleriniz, hava delikleri göz altında. İzin verirseniz, La Ramée'nin bana Beaufort hakkında söylediği şeyi tekrar edeceğim size: *Buradan çıkabilmeniz için kuş ya da fare olmanız gerekir."*

"Ama o becerdi çıkmayı."

"Siz de aynı biçimde çıkmayı göze alabiliyor musunuz?"

"Tutuklu muyum burada ben yani?"

"İşte ben de bir saattir bunu kanıtlamaya çalışıyorum size."

Kardinal, hemen sonra, kaldığı yerden devam etti mektubuna.

Kraliçe ise öfkeden titreyerek, gururu incinmiş olduğundan kıpkırmızı yüzüyle odadan çıktı ve kapıyı şiddetle çarptı arkasından.

Kardinal başını bile çevirmedi.

Anne d'Autriche dairesine girince bir koltuğa çöktü ve ağlamaya başladı.

Sonra birden aklına bir şey geldi.

"Kurtuldum!" diye bağırarak sıçradı. "Evet, evet! Beni Paris dışına çıkaracak biri var. Uzun zamandır aklıma bile getirmediğim biri."

Ve dalgın ve mutlu bir halde mırıldandı.

"Ne kadar hayırsızmışım. Aslında mareşalliğe yükseltmem gereken birini yirmi yıl aklıma bile getirmedim. Kayınvalidem mahvolmasına sebep olan Concini'ye altınlar, şeref, övgüler yağdırmıştı. Kral bir cinayet için Vitry'yi mareşal yapmıştı. Bense, beni kurtaran o soylu insan d'Artagnan'ı unuttum, yoksulluğa terk ettim."

Hemen masaya koşup, kâğıt ve mürekkep aldı, yazmaya başladı.

VIII
GÖRÜŞME

D'Artagnan o sabah, Porthos'un odasında yatıyordu. Olaylar başladığından beri iki arkadaş böyle bir alışkanlık edinmişlerdi. Kılıçları baş uçlarında, tabancaları da hemen ellerini uzatabilecekleri masadaydı.

D'Artagnan hâlâ uyuyordu ve rüyasında da gökyüzünde sarı bir bulut belirdiğini, bu buluttan aşağı doğru altın yağmaya başladığını, şapkasını oluğun altına tutup altınları topladığını görüyordu.

Porthos ise Baronluk armasının arabasının kapısına sığmayacak kadar geniş olduğunu görüyordu rüyasında.

Saat yedide d'Artagnan'a mektup getirdiğini söyleyen üniformasız bir uşak tarafından uyandırıldılar.

"Kimden?" diye sordu Gaskonyalı.

"Kraliçe'den" diye karşılık verdi uşak.

"Ne!" diye bağırarak yatağından sıçradı Porthos. "Ne istiyor acaba?"

D'Artagnan uşaktan yan odaya geçmesini istedi ve adam kapıyı kapar kapamaz yatağından atlayıp bir solukta okudu mektubu. Porthos, gözlerini açmış, bir şey sormaya da cesaret edemeden arkadaşına bakıyordu.

"Dostum Porthos" diyerek mektubu ona uzattı Silahşör. "Senin Baronluk unvanın, benim de komutanlığım garanti gibi bu sefer. Al, oku, kendin karar ver!"

Porthos elini uzattı, mektubu aldı ve heyecanlı sesiyle şu satırları okudu:

Kraliçe Mösyö d'Artagnan'la konuşmak istiyor. Mektubu getirenle birlikte gelsin.

"Ne var, bunda fevkalade bir şey göremedim ben."

"Ama ben gördüm" dedi d'Artagnan. "Beni istediklerine göre durum gene karıştı demektir. Yirmi yıl sonra beni hatırlayıp çağırması için Kraliçe'nin ne halde olması gerek, düşünsene bir."

"Doğru söylüyorsun" dedi Porthos.

"Kılıcını bile tabancalarını doldur Baron, atları doyur. Seni temin ederim yarına kadar önemli şeyler olacak ve *motus*."

"İyi güzel de, bizden kurtulmak için tuzak olmasın bu!" dedi sahip olacağı unvanın başkalarını zor duruma düşürmesinden korkan Porthos.

"Sen merak etme" dedi d'Artagnan. "Tuzak olsa sezerdim ben. Kardinal İtalyansa ben de Gaskonyalıyım."

Ve bir çırpıda giyindi d'Artagnan.

Daha yatağından bile çıkmamış olan Porthos pelerinini bağlarken gene kapı vuruldu.

"Girin" dedi Gaskonyalı.

Bu kez ikinci bir uşak girdi.

"Kardinal Hazretleri Mazarin adına geliyorum" dedi.

Porthos'a baktı d'Artagnan.

"İşler karıştı" dedi Porthos. "Hangisinden başlayacaksın?"

"Böylesi daha iyi" diye karşılık verdi Gaskonyalı. "Mazarin bana yarım saat sonrası için randevu veriyor."

"İyi!"

"Arkadaş" dedi d'Artagnan uşağa dönerek, "Kardinal Hazretleri'ne yarım saat sonra emirlerine amade olacağımı söyleyin."

Uşak selam vererek çıktı.

"Neyse ki öbür uşağı görmedi" dedi Gaskonyalı.

"Demek ikisi de aynı amaçla çağırıyorlar seni, öyle mi sanıyorsun?"

"Sanmıyorum, eminim."

"Haydi d'Artagnan, haydi! Dikkat! Seni Kraliçe'nin beklediğini unutma. Kraliçe'den sonra Kardinal ve sonra da ben!"

Gaskonyalı, Anne d'Autriche'in uşağına seslendi.

"Haydi, dostum" dedi. "Hazırım, götürebilirsiniz beni."

Uşak, d'Artagnan'ı Petits-Champs Sokağından geçirdi, sola sapıp, Richelieu Sokağına bakan bahçenin küçük kapısından içeri aldı. Sonra gizli bir merdiveni çıktılar ve Gaskonyalı Anne d'Autriche'in dairesine girdi.

Blancmesnil

D'Artagnan'ın kalbi heyecandan çok hızlı atıyordu. Gençliğindeki o kendine güven duygusunu çoktan yitirmişti. Deneyimi, geçmişteki olayların ciddiyetini çok daha iyi anlatıyordu kendisine. Prenslerin soyluluğunu ve kralların yüceliğini çok iyi biliyordu. Doğuştan ve servetleri dolayısıyla üne kavuşanlar karşısında kendi sıradan konumunu takdir etmeye çoktandır alışmıştı. Eskiden olsa, Anne d'Autriche'in huzuruna, bir kadını selamlayan bir delikanlı hüviyetiyle çıkardı. Oysa bugün işler değişmişti. Onun karşısında ünlü bir komutanın yanına giren mütevazı, sıradan bir asker gibi görüyordu kendini şimdi.

Hafif bir gürültü dairenin sessizliğini bozdu. Silahşör ürperdi ve bir gün kendisine öpmesi için uzatılan beyaz elin duvar halısını kaldırdığını gördü. Elin biçiminden, beyazlığından, güzelliğinden, sahibini anında tanıdı.

Anne d'Autriche içeri girdi.

"Demek sizsiniz Mösyö d'Artagnan" dedi ve hüzünlü bir tavırla süzdü Silahşör'ü. "Tanıdım sizi. Siz de iyi bakın bana. Kraliçe'yim ben, tanıdınız mı?"

"Hayır Madam" diye karşılık verdi Gaskonyalı.

"Nasıl olabilir?" diyerek sürdürdü konuşmasını Kraliçe istediğinde sesine vermeyi çok iyi bildiği o tatlı havasıyla. "Nasıl olur da Kraliçe'nin bir zamanlar yiğit ve sadık bir şövalyeye muhtaç olduğunu, sonra bu şövalyeyi bulduğunu, daha sonra unutmuş gibi görünmesine rağmen anısını kalbinde her zaman sakladığını hatırlamazsınız?"

"Hayır Madam, hiç bilmiyorum" diye karşılık verdi Silahşör.

"Siz bilirsiniz Mösyö" dedi Kraliçe. "Size öyle geliyorsa öyledir ama Kraliçe için durum öyle değil çünkü Kraliçe gene aynı cesarete ve sadakate muhtaç durumda."

"Nasıl oluyor bu?" dedi Gaskonyalı. "Kendisine sadık hizmetkârlar, akıllı danışmanlar, hepsi mevkilerini hak etmiş şahsiyetlerle çevrili Kraliçe nasıl olur da basit bir askere bakabilir?"

Anne d'Autriche bu kinayeyi anladı ama kızmaktan çok duygulandı. Asilzadenin gösterdiği bunca fedakârlık ve hiçbir çıkar beklemeden ortaya koyduğu yararlılık karşısında küçülmüş, d'Artagnan'ın cömertliğine yenik düşmüştü.

"Mösyö d'Artagnan çevremdekilerle ilgili olarak söylediklerinizi doğru olabilir" dedi Anne d'Autriche. "Ama ben yalnızca size güveniyorum. Mazarin'e hizmet ettiğinizi biliyorum ama bana da edin. Vaat ediyorum size, istediğiniz servete kavuşacaksınız. Söyleyin bakalım, tanımadığınızı söylediğiniz asilzadenin bir zamanlar Kraliçe uğruna yaptıklarını bugün de benim için tekrarlamaya hazır mısınız?"

"Majesteleri'nin bütün emirlerini yerine getirmeye hazırım" dedi Silahşör.

Anne d'Autriche bir an düşündü. Gaskonyalı'nın çekingen halini görerek sordu:

"Dinlenmeyi mi yeğlerdiniz yoksa?"

"Bilmem, hiç dinlenmedim ben hayatımda Madam."

"Dostlarınız, arkadaşlarınız var mı?"

"Üç taneydi: İkisi Paris'ten ayrıldılar ve nereye gittiklerini ben de bilmiyorum. Biri benimle yalnızca, ama o da... Majestelerinin bana bahsettikleri şövalyeyi tanıyanlardandır."

"İyi" dedi Kraliçe. "Siz ve arkadaşınız bir orduya bedelsiniz."

"Ne yapmamızı istiyorsunuz?"

"Saat beşte gelin, söyleyeceğim. Ama size verdiğim randevudan kimseye bahsetmeyin."

"Peki Madam."

"Hazreti İsa üzerine ant için."

"Madam, ben verdiğim sözden hiçbir zaman dönmemişimdir. Olur dediysem, olur."

Anne d'Autriche, çevresindeki saray mensuplarının kendisini kesinlikle hiç alıştırmamış oldukları bu konuşma biçimi karşısında çok şaşırdı ama tasarısını gerçekleştirmek için Silahşör'ün bütün ustalığını göstereceğini sezdi. D'Artagnan'ın içindeki kaypaklığı kaba bir sadakat gösterisi altında gizlemesi en büyük numarasıydı.

"Majesteleri'nin bana şimdilik verilecek başka emirleri yok mu?" diye sordu.

"Hayır Mösyö" dedi Kraliçe.

Silahşör selam verdi ve çıktı.

"Vay be!" dedi kapıya varınca. "Belli ki çok ihtiyaçları olacak bana."

Bu arada, yarım saat geçmiş olduğundan koridoru aştı, Mazarin'in çalışma odasının kapısını vurdu.

Bernouin, d'Artagnan'ı içeri aldı.

"Emirlerinizi bekliyorum" dedi içeri girer girmez.

Ve her zamanki alışkanlığıyla çevresine bir göz attı. Kardinal'in önünde mühürlü bir zarf bulunduğunu fark etti. Ancak mektup masaya ters konmuştu. Bu yüzden kime hitaben yazıldığını görmesi imkânsızdı.

"Kraliçe'nin yanında mıydınız?" diye sordu Kardinal bakışlarını dikerek.

"Ben mi Monsenyör? Kim dedi?"

"Kimse. Ben biliyorum."

"Monsenyör Hazretleri'ne üzülerek bildireyim ki, yanılıyorlar" dedi Silahşör hiç çekinmeden. Kraliçe'ye verdiği söze bağlı kalmaya kesinlikle kararlıydı.

"Ara odanın kapısını ben açtım ve sizi koridorun öteki ucundan gelirken gördüm."

"Beni içeri gizli merdivenden aldılar da ondan."

"Nasıl olabilir?"

"Bilmiyorum. Bir anlaşmazlık oldu belki."

Kardinal, Silahşör'e istemediği şeyi söyletmenin hiç kolay olmadığını biliyordu. Dolayısıyla esrarlı tavırlarını hiç kurcalamamaya karar verdi.

"Madem siz kendi işlerinizden söz etmek istemiyorsunuz, benimkilerden söz edelim biraz o halde" dedi.

Gaskonyalı saygıyla eğildi.

"Yolculuğu sever misiniz?" diye sordu Mazarin.

"Hayatım yollarda geçti."

"Sizi Paris'te tutan bir şey var mı?"

"Yüksek bir yerden emir alırsam hiçbir şey tutamaz beni Paris'te."

"Güzel! İşte o halde adresine ulaştırılması gereken bir mektup."

"Adresine mi? Ama adres yok ki bunun üzerinde Monsenyör."

Gerçekten zarfın öbür yüzünde de adres yoktu.

"Bu demektir ki mektup ikinci bir zarfın içinde" diye devam etti Kardinal.

"Anladım, yani ancak istenilen yere vardığımda ilk zarfı yırtacağım, değil mi?"

"Bravo! Mektubu alın ve hemen yola çıkın. Bir de arkadaşınız var, Mösyö Vallon, çok seviyorum onu, onu da yanınıza alın."

"Vay anasını! Dün konuşulanları duyduğumuzu biliyor ve bizi Paris'ten uzaklaştırmak istiyor" dedi içinden Silahşör.

"Karar veremiyor musunuz?" diye sordu Kardinal.

"Hayır Monsenyör, hemen yola çıkıyorum. Yalnız bir isteğim var."

"Nedir? Söyleyin."

"Kardinal Hazretleri'nin Kraliçe'ye kadar uğramaları."

"Ne zaman?"

"Şimdi, hemen."

"Niye."

"Kendisine yalnızca şunu söylemeniz için: 'Ben Mösyö d'Artagnan'ı bir yere gönderiyorum ve hemen gitmesini istedim.'"

"Gördünüz mü" dedi Kardinal. "Uğramışsınız Kraliçe'nin yanına işte."

"Ben Kardinal Hazretleri'ne bir anlaşmazlık olabilir demiştim."

"Ne demek oluyor bu?" diye sordu Kardinal.

"Acaba bir kez daha tekrarlamaya cüret etsem mi ricamı Kardinal Hazretleri'ne?"

"Peki gidiyorum. Burada bekleyin beni siz."

Kardinal bir anahtar unutup unutmadığına baktıktan sonra çıktı.

Aradan on dakika geçti ve bu süre içinde Silahşör ikinci zarfın üzerinde yazılı olanları okumak için büyük çaba harcadı ama hiçbir şey sökemedi.

Kardinal sapsarı bir yüzle ve telaşlı bir halde döndü, masasına oturdu. Silahşör, zarfı incelediği gibi onun yüzünü inceliyordu şimdi. Ama Mazarin'in yüzündeki zarf da mektup zarfı gibi hiçbir şey okunmasına izin vermiyordu.

"Hah, hah!" dedi içinden Silahşör. "Çok kızmışa benziyor. Bana mı kızdı acaba? Düşünüyor. Acaba beni Bastille'e göndermeyi mi düşünüyor? Siz bilirsiniz Monsenyör, ağzınızdan ilk sözcük çıkar çıkmaz boğazınıza sarılırım hemen şurada! Sonra da isyancılara katılırım. Broussel gibi omuzlarına alırlar beni de. Athos da, Fransız Brutus'ü der bana. Ne eğlence olurdu ama!"

D'Artagnan her zamanki gibi dörtnala giden düş gücüyle bu durumdan ne gibi bir yarar çıkarabileceğinin hesaplarını yapıyordu.

Ama Kardinal hiç böyle bir emir vermeye kalkışmadı, tersine son derece yumuşak göründü Silahşör'e karşı.

"Haklısınız sevgili dostum *Müsü* d'Artagnan, daha yola çıkamazsınız siz."

"Ya!"

"Mektubu bana geri verin o halde."

Silahşör söyleneni yaptı. Kardinal mektubun üstündeki mühüre dokunulup dokunulmadığını yokladı.

"Bu gece gene ihtiyacım olacak size, iki saat sonra tekrar gelin" dedi.

"İki saat sonra mı?" dedi Silahşör. "Monsenyör o saatte mutlaka gitmem gereken bir randevum var."

"O açıdan merak etmeyin hiç, aynı şey ikisi" dedi Kardinal.

"Güzel, ben de korkmuştum" dedi içinden Gaskonyalı.

"Demek oluyor ki saat beşte gene geleceksiniz ve gelirken de sevgili dostumuz Mösyö Vallon'u da getireceksiniz. Ama onu bekleme odasında bırakın. Baş başa görüşmek istiyorum sizinle."

Silahşör saygıyla eğildi.

Eğilirken de aklından şunları geçiriyordu:

"İkisinin de verdikleri emir aynı, iki emir de aynı saatte verildi, ikisi de Saray'da. Anladım. Ah! İşte Mösyö Gondy'nin gözünü kırpmadan yüz bin lira sayacağı bir sır!"

"Düşünüyorsunuz bakıyorum" dedi Kardinal kuşku içinde.

"Evet, silahlı mı gelelim yoksa silahsız mı diye düşünüyordum."

"Tepeden tırnağa silahlı" dedi Kardinal.

"Baş üstüne Monsenyör, öyle yaparız."

Gaskonyalı selam verdi, arkadaşına koşup Kardinal'in umut verici vaatlerini yineledi. Bunları duyan Porthos kuş gibi hafif hissetti kendini.

IX
KAÇIŞ

Kentin hareketli havasına rağmen Gaskonyalı saat beş sularında Saray'a vardığında içerisi çok neşeliydi. Şaşılacak bir şey yoktu bunda. Anne d'Autriche, Broussel'le Blancmesnil'i halka geri vermişti. Demek ki Anne'ın korkacak bir şeyi yoktu çünkü halkın artık isteyecek başka bir şeyi kalmamıştı. Heyecanı çalkantıdan geri kalan duygulardı ve zamanla yatışacaktı, fırtınadan sonra denizin ancak birkaç günde durulması gibi...

Büyük bir şölen veriliyordu Saray'da. Lens zaferinin başarılı komutanının dönüşü onuruna veriliyordu bu şölen. Prensler, prensesler davet edilmiş, arabalar öğleden itibaren avluyu doldurmaya başlamıştı. Yemekten sonra da Kraliçe'nin dairesinde oyun oynanacaktı.

Kraliçe o gün sevimliliği ve şakalarıyla pek cana yakın görünüyordu. Kimse bu kadar neşeli görmemişti onu. Öç alma arzusu dudaklarında gülümsüyor, gözlerinde parlıyordu.

Tam sofradan kalkılacağı sırada Kardinal birden ortadan kayboldu. Silahşör, çoktan görevinin başına koşmuş, kendisini bekliyordu. Mazarin güleryüzüyle göründü, d'Artagnan'ı elinden tutup çalışma odasına aldı.

"Dostum d'Artagnan" dedi yerine otururken, "size bir başbakanın bir subaya gösterebileceği en büyük güveni göstereceğim."

Silahşör saygıyla eğildi.

"Umarım Monsenyör, güvenini art niyetsiz ve buna layık olduğumu bilerek gösterirler" dedi.

"En layık olan sizsiniz dostum çünkü size başvuruyorum."

"O halde" dedi Silahşör, "size şunu itiraf edeyim ki, uzun zamandır böyle bir fırsat kolluyordum. Bu yüzden söyleyeceğinizi hemen söyleyin."

"Sevgili dostum *Müsü* d'Artagnan" diye sürdürdü konuşmasını Kardinal, "bu akşam devletin kurtuluşu sizin ellerinizde."

Sustu.

"Açıklayın efendim, bekliyorum."

"Kraliçe, Kral'la birlikte Saint-Germain'e kadar kısa bir geziye çıkmaya karar verdi."

"Ya! Demek Kraliçe, Paris'i terk etmek istiyor" dedi Silahşör.

"Ne yapacaksınız, kadın kaprisi işte!"

"Evet anlıyorum" dedi Silahşör.

"Bu yüzden, bu sabah huzuruna çağırttı sizi, bu nedenle gene saat beşte gelmenizi söyledi."

"Şimdi anlaşılıyor bu buluşmadan kimseye söz etmemem için bana yemin ettirmek istemesinin nedeni!" diye mırıldandı Gaskonyalı kendi kendine. "Ah şu kadınlar! Kraliçe bile olsalar, kadın gene bunlar!"

"Bu kısa gezintiyi onaylamıyor musunuz siz yoksa *Müsü* d'Artagnan?" diye endişe içinde sordu Kardinal.

"Ben mi? Nereden çıkarıyorsunuz bunu?"

"Omuz silktiniz de."

"Kendi kendime konuşurken hep öyle yaparım ben."

"Demek bu yolculuktan yanasınız siz de ha?"

"Ben bu yolculuktan yana değilim, karşı da değilim efendim. Yalnızca emirlerinizi bekliyorum."

"Peki. Kral ve Kraliçe'yi Saint-Germain'e götürmeniz için sizi seçtim ben de."

"İki taraflı ihanet" dedi içinden Silahşör.

"Görüyorsunuz ya" dedi Silahşör'ün hiç telaşlanmadığını gören Kardinal. "Önceden de söylediğim gibi, devletin kurtuluşu ellerinizde."

"Evet efendim, böyle bir görevin çok ağır sorumluluğunu şimdiden hissediyorum omuzlarımda."

"Kabul ediyorsunuz ama, değil mi?"

"Ben hep kabul etmişimdir."

"Sanırım mümkün görüyorsunuz bunu."

"Her şey mümkün."

"Yolda saldırı olur mu size?"

"Olabilir."

"Ne yapacaksınız o zaman?"

"Yarıp geçerim."

"Geçemezseniz?"

"Üzerlerinden aşarım o zaman."

"Demek Kral ve Kraliçe'yi sağ salim Saint-Germain'e ulaştırabileceksiniz, öyle mi?"

"Evet."

"Hayatınız üzerine yemin edebilir misiniz?"

"Ederim."

"Siz bir kahramansınız dostum!" dedi d'Artagnan'a hayranlıkla bakan Kardinal.

Gaskonyalı gülümsedi.

"Peki beni?" dedi sabit bakışlarla Silahşör'ü süzen Kardinal.

"Siz ne demek efendim?"

"Ya ben de gitmek istersem?"

"Zor olur biraz."

"Nasıl?"

"Kardinal Hazretleri'ni tanıyabilirler."

"Kıyafetimi değiştirsem de tanırlar mı dersiniz?" dedi Kardinal ve bir koltukta duran pelerinini kaldırdı, altından gümüş işlemeli şövalye kıyafetini çıkardı.

"Kardinal Hazretleri, kıyafet değiştirirlerse iş biraz kolaylaşır."

"Oh!" diye derin bir nefes aldı Kardinal.

"Ama Kardinal Hazretlerinin geçen gün bizim reddettiğimiz şeyi yapması da gerekebilir."

"Nasıl yani?"

"'Kahrolsun Mazarin!' diye bağırmak zorunda kalabilirsiniz."

"Bağırırım."

"Ama Fransızca, hem de güzel bir Fransızcayla Monsenyör. Aksanınıza dikkat edin. İtalyancayı iyi konuşamadıklarından altı bin Angersliyi öldürmüşlerdi Sicilya'da. Fransızlar Sicilyalı yılanların öcünü sizden akmasınlar sakın!"

"Elimden geleni yaparım."

"Sokaklar silahlı insanlarla dolu" diye sürdürdü konuşmasını Silahşör. "Kraliçe'nin tasarısından kimsenin haberi olmadığından emin misiniz?"

Kardinal düşündü.

"Kardinal Hazretleri, verdiğiniz bu görev hain birinin çok işine yarar. Rastlantıyla düzenlenebilecek bir saldırı her şeyi mazur gösterebilir."

Kardinal ürperdi ancak ihanet etmeye niyetli birinin karşısındakini uyarmayacağını düşündü.

"İşte ben de bu nedenle kimseye değil de, size güvendim ya!" dedi telaş içinde.

"Siz Kraliçe'yle birlikte gitmiyor musunuz?"

"Hayır" dedi Kardinal.

"Kraliçe'den sonra mı gideceksiniz yani?"

"Hayır" dedi gene Kardinal.

"Ya!" dedi durumu kavramaya başlayan Silahşör.

"Evet, benim kendime göre planlarım var" diye devam etti Mazarin. "Kraliçe'yle birlikte olursam kötü bir rastlantı olasılığını artırmış olurum. Kraliçe'den sonraya kalırsam, yolculuğum tehlikeye girer. Ayrıca şu da var ki, Saray halkı kendini kurtardıktan sonra unutabilir beni. Büyükler nankördür."

"Doğru" dedi Gaskonyalı ve bakışları elinde olmadan, Kraliçe'nin, Mazarin'in parmağında duran ve aslında kendisine verdiği yüzüğe takıldı.

Mazarin bu bakışı izledi ve yüzüğü yavaşça ters çevirdi parmağında.

"Dolayısıyla" diye devam etti o kendine özgü nazikçe gülümsemesiyle. "Bana karşı nankörce davranmalarını engellemek istiyorum."

"Yakınını tehlikeye atmamak Hıristiyan merhametine özgü bir tavırdır" dedi Silahşör.

"İşte ben de bu nedenle onlardan önce gitmek istiyorum" dedi Kardinal.

Gaskonyalı gülümsedi. İtalyanlara özgü bir oyunu çok iyi anlardı çünkü.

Kardinal bu gülümsemeyi gördü ve fırsatı kaçırmak istemedi.

"Demek işe önce beni Paris'ten çıkarmakla başlayacaksınız, öyle mi *Müsü* d'Artagnan?" diye sordu.

"Zor iş" dedi derhal ciddi bir tavır alan Silahşör.

"Ama Kral ve Kraliçe için bu tür itirazlarda bulunmadınız" dedi Kardinal. D'Artagnan'ın yüzünde okunabilen ifadelerden bir tekini bile kaçırmadan süzüyordu onu.

"Kral ve Kraliçe benim Kral'ım ve benim Kraliçe'mdir efendim" diye karşılık verdi d'Artagnan. "Hayatımı isteseler veririm."

"Doğru" dedi alçak sesle Kardinal. "Oysa hayatını bana borçlu olmadığına göre, benim onu satın almam gerekiyor, değil mi?"

Derin bir nefes alarak yüzüğünü yavaş yavaş parmağından çıkarmaya başladı.

Silahşör gülümsedi.

İki adam bir noktada buluşuyorlardı: Kurnazlık. Cesaretleri de aynı olsaydı, birlikte çok şey başarabilirlerdi.

"Ama biliyor musunuz" dedi Kardinal, "sizden böyle bir hizmet beklememin asıl nedeni size gönül borcu duymak."

"Yoksa efendimiz hâlâ niyet safhasındalar mı?" diye sordu Gaskonyalı.

"Alın" dedi, yüzüğü parmağından çıkaran Kardinal. "İşte sevgili dostum *Müsü* d'Artagnan, bir zamanlar sizin olan ve size geri dönen bir yüzük. Lütfen kabul edin, rica ediyorum!"

Silahşör kabul etmek için hiç mesele çıkarmadı. Aldı, taşının değiştirilip değiştirilmediğine baktı, gerçek olduğunu anlayınca çok sevindi ve parmağına geçirdi yüzüğü.

"Çok seviyordum bu yüzüğü" dedi Kardinal. "Ama ne önemi var? Çok mutluyum size hediye ettiğim için."

"Ben de bana hediye edildiği gibi kabul ediyorum efendim! Neyse, şimdi işimizden söz edelim. Demek herkesten önce gitmek istiyorsunuz, öyle mi?"

"Evet, ısrar ediyorum bu konuda."

"Saat kaçta?"

"Onda."

"Kraliçe kaçta gidecekler peki?"

"Gece yarısı."

"Tamam o zaman. Önce sizi çıkarır, engellerin ötesine götürürüm, sonra geri dönerim."

"Harika! Ama Paris'ten nasıl çıkaracaksınız beni?"

"Onu bana bırakın siz."

"Size tam yetki veriyorum. İstediğiniz kadar güçlü bir birlik alabilirsiniz yanınıza."

Silahşör kafasını salladı.

"Bana kalırsa en güvenli yol bu" dedi Kardinal.

"Sizin için öyle efendim ama Kraliçe için değil." Kardinal dudaklarını ısırdı.

"Peki ne yapacağız?"

"İşi bana bırakın siz Monsenyör."

"Hıı!"

"Bu işi tamamen bana bırakmalısınız."

"Ama..."

"Ya da başkasını bulursunuz" dedi Gaskonyalı ve sırtını çevirdi.

"Hey" dedi Kardinal usulca, "yüzüğü de götürüyor üstelik."

Ardından seslendi hemen.

"*Müsü* d'Artagnan, aziz dostum Müsü d'Artagnan!" dedi yalaka bir ses tonuyla.

"Monsenyör?"

"Bütün sorumluluğu üstleniyor musunuz?"

"Garanti veremem, elimden geleni yaparım."

"Elinizden geleni mi?"

"Evet."

"O halde kendimi size emanet ediyorum."

"İsabet" dedi içinden Silahşör.

"Demek saat dokuz buçukta burada olacaksınız."

"Kardinal Hazretleri harekete hazır olacaklar mı?"

"Gayet tabii."

"O halde anlaştık. Monsenyör şimdi Kraliçe'yi görmeme izin verecekler mi?"

"Ne yararı var?"

"Majesteleri'nin emirlerini kendi ağızlarından duymak isterdim."

"Bu emirleri size iletmem için beni görevlendirdiler."

"Unuttukları bir şey olabilir ama."

"Israr ediyor musunuz görmek için?"

"Kesinlikle görmem gerekir Monsenyör."

Kardinal bir an ne yapacağını bilemedi. Ama Silahşör kararından vazgeçmemekte kararlı görünüyordu.

"Peki o zaman, ben götüreyim sizi" dedi sonunda Kardinal. "Ama konuştuklarımızdan tek kelime söz etmek yok ona."

"Aramızda konuştuklarımız yalnızca bizi ilgilendirir efendim" dedi Gaskonyalı.

"Dilinizi tutacağınıza yemin eder misiniz?"

"Ben hiçbir zaman yemin etmem Monsenyör. Evet ya da hayır derim. Soylu bir insan olduğuma inandığım için de hep tutarım sözümü."

"Anlaşılan hiç ses etmeden size güvenmem gerekiyor."

"En doğrusu da budur Monsenyör, inanın bana."

"Gelin benimle" dedi Kardinal.

Kardinal, d'Artagnan'ı Kraliçe'nin dairesine aldı ve beklemesini söyledi.

Silahşör'ün beklemesi pek uzun sürmedi. Kraliçe beş dakika sonra, balo kıyafeti içinde girdi içeri. Bu kıyafetiyle fazla fazla otuz beş yaşında gösteriyordu.

"Siz miydiniz Mösyö d'Artagnan?" dedi zarif gülümsemesiyle. "Beni ısrarla görmek istemenizden dolayı teşekkür ediyorum."

"Özür diliyorum ama emirlerinizi bir de sizden dinlemek istedim" dedi Silahşör.

"Meseleyi biliyorsunuz, değil mi?"

"Evet Madam."

"Verdiğim görevi kabul ediyor musunuz?"

"Minnet ve şükranlarımla."

"O halde gece yarısı burada olun."

"Olur."

"Mösyö d'Artagnan bu işleri nasıl canı gönülden yaptığınızı biliyorum ve bu nedenle size şu anda nasıl minnet duyduğumdan söz etmenin ge-

reksiz olduğunu anlıyorum. Ancak yemin ederim, bu hizmetinizi, ilki gibi unutmayacağım."

"Majesteleri hatırlamakta ve unutmakta tamamen özgürdürler ve ne demek istediklerini de anlamış değilim."

Gaskonyalı saygıyla eğildi bunları söylerken.

"Haydi Mösyö, şimdi gidin ve gece yarısı burada bulunun."

Eliyle bir veda işareti yaptı d'Artagnan'a. D'Artagnan çekildi. Bu sırada Kraliçe'nin girdiği kapının üstündeki duvar halısına göz atmaktan alamadı kendini. Halının altındaki bir kadife ayakkabının ucunu fark etti.

"İyi" dedi içinden. "Kardinal kendisine ihanet edip etmediğimi anlamak için dinledi bizi. Aslında bu palyaço bir asilzadeden hizmet görmeye layık değil ama..."

Gaskonyalı randevusuna tam vaktinde geldi. Bekleme odasına girdiğinde saat dokuz buçuktu.

Bernouin kendisini bekliyordu, hemen içeri aldı.

Mazarin'i şövalye gibi giyinmiş buldu. Yakışmıştı bu kıyafet aslında ona ama yüzü sapsarıydı, titriyordu.

"Yalnız mısınız?" diye sordu Kardinal.

"Evet Monsenyör."

"Peki sevgili dostumuz Mösyö Vallon'un refakatinden yararlanmayacak mıyız?"

"Gayet tabii Monsenyör. Dışarıda kendisi. Arabada bekliyor."

"Nerede?"

"Saray'ın bahçesinin kapısında."

"Onun arabasıyla mı gideceğiz yani?"

"Evet Monsenyör."

"İkinizden başka kimse refakat etmeyecek mi bana?"

"Yetmez mi? Birimiz bile yeter aslında."

"Soğukkanlılığınızla endişelendiriyorsunuz beni d'Artagnan."

"Ben de soğukkanlılığımın size güven vereceğini düşünmüştüm."

"Ya Bernouin? Onu almayacak mıyız yanımıza?"

"Arabada yer yok ona. Daha sonra gelip bulur sizi."

"Madem her şey istediğiniz gibi olacak dedik, buna da peki."

"Hâlâ vazgeçmek için zamanınız var Monsenyör" dedi Gaskonyalı. "Kardinal Hazretleri karar vermekte tamamen özgürdürler."

"Olmaz, olmaz!" dedi Kardinal. "Gidelim."

Gizli merdivenden indiler.

Kardinal koluyla Silahşör'e asılıyordu. Ve silahşör kendisine asılan bu kolun iyice titrediğini hissetti.

Geç saatlere kadar Saray'da kalmış bazı davetlilerin arabalarının beklediği avludan geçtiler, bahçeye çıktılar, oradan da kapıya ulaştılar.

Kardinal cebinden çıkardığı bir anahtarla kapıyı açmaya çalıştı ama elleri o kadar titriyordu ki, bir türlü deliği bulup sokamadı anahtarı.

"Verin bana" dedi Gaskonyalı.

Kardinal anahtarı uzattı, Silahşör açtı ve sonra da kendi cebine indirdi anahtarı. Dönüşte buradan girmeyi düşünüyordu Saray'a.

Arabanın basamağı indirilmiş, kapısı açılmıştı. Dipte oturuyordu Porthos.

"Binin Monsenyör" dedi Silahşör.

Kardinal ikiletmedi bu sözü ve içeri girdi.

Gaskonyalı da arkasından basamağa çıktı. Mousqueton kapıyı kapadı, inleyerek arka tarafa geçti. Yarasının hâlâ acı verdiğini söyleyerek yola çıkmamak için direnir gibi olmuştu ama Silahşör şöyle demişti ona:

"Sevgili dostum Mousqueton, isterseniz kalabilirsiniz ama bu gece Paris'i yakacaklar!"

Mousqueton bunun üzerine daha fazla bir şey sormamış, efendisi ve Silahşör'le birlikte cehenneme kadar gidebileceğini bildirmişti.

Araba normal bir hızla yola çıktı. Doğrusu hiç de içinde acelesi olan insanlar varmış gibi hızlı gitmiyordu. Mazarin alnını mendiliyle sildikten sonra çevresine baktı.

Solunda Porthos, sağında d'Artagnan oturuyor, ikisi de birer kapıyı kontrol altında tutuyorlardı. İkisi de siper oluyordu kendisine.

Karşılarındaki sırada iki çift tabanca vardı: Bir çift Porthos'un, bir çift de d'Artagnan'ın önündeydi. Kılıçları da yanlarındaydı iki arkadaşın ayrıca.

Saray'ın yüz adım kadar ilerisinde devriyeler durdurdu arabayı.

"Kimsiniz?" diye bağırdı komutan.

"Mazarin!" diye karşılık verdi d'Artagnan ve bir kahkaha attı arkasından.

Mazarin tepesindeki saçların dehşetten dikleştiğini hissetti.

Şaka, burjuvaların çok hoşuna gitmiş olacak ki, armasız ve refakatsiz arabayı görüp, böyle bir patavatsızlık yapılamayacağı düşüncesiyle arkalarından seslendiler.

"İyi yolculuklar!"

Geçmelerine izin verdiler.

"Peki Monsenyör bu yanıt konusunda ne düşünüyorlar acaba?" diye sordu Silahşör.

"Çok şakacısınız" dedi Kardinal.

"Ben de şaka olduğunu anlamıştım" dedi Porthos.

Petits-Champs Sokağının ortasında başka devriyeler durdurdu bu kez arabayı.

"Kimsiniz?" diye seslendi komutan.

"Saklanın Monsenyör" dedi Gaskonyalı.

Kardinal iki arkadaşın arasında öyle büzüldü ki, görünmez oldu adeta.

"Kimsiniz?" diye sordu tekrar aynı ses sabırsız bir üslupla.

Silahşör, atların başlarını tuttuklarını anladı hemen.

Beline kadar sarktı arabadan.

Devriye komutanı yaklaştı. Planchet'ydi bu. Silahşör eski uşağının sesini tanımıştı.

"Siz misiniz Mösyö?" diye sordu Planchet.

"Benim dostum. Arkadaşımız Porthos kolundan kılıçla yaralandı da, Saint-Cloud'daki yazlığına götürüyorum onu."

"Ya? Öyle mi?" dedi Planchet.

"Porthos" diye devam etti d'Artagnan, "hâlâ konuşacak gücünüz varsa eğer, şu bizim Planchet'yle de konuşsanıza."

"Planchet, dostum" dedi Porthos acıklı bir sesle, "yaram ağır, tanıdık bir hekime rastlarsan gönder, olur mu?"

"Ya! Yazık! Çok üzüldüm" dedi Planchet. "Peki nasıl oldu bu iş böyle?"

"Sonra anlatırım sana" dedi Mousqueton.

Porthos gene acı içinde inledi.

"Bırak bizi de geçelim" dedi Gaskonyalı alçak sesle, "evine varamayacak zavallı yoksa. Ciğerlerinin durumu iyi değil."

"İşler kötü galiba!" anlamında kafasını salladı Planchet.

"Bırakın geçsinler, dostlarım benim onlar" dedi adamlarına dönüp.

Araba yoluna devam etti. Nefesini bile tutan Kardinal ancak o zaman nefes alabildi.

"Bricconi!" diye mırıldandı.

Saint-Honoré Kapısı'na birkaç adım kala başka bir devriyeye rastladılar ama bunlar birtakım karanlık yüzlü kişilerdi, haydutlara benziyorlardı daha çok. Saint-Eustache'lı dilencinin adamlarıydı hepsi de.

"Dikkat et Porthos!" dedi d'Artagnan.

Porthos tabancalara uzandı.

"Ne oluyor?" dedi Kardinal.

"Monsenyör, belaya çattık bu sefer galiba."

İçlerinden biri elindeki orak gibi bir şeyle arabanın kapısına doğru yaklaştı.

"Kimsiniz?" diye sordu.

"Aptal!" dedi Silahşör. "Prens Hazretleri'nin arabasını tanımadın mı?"

"Ben Prens falan bilmem" dedi adam. "Kapıyı açın. Burası bize emanet edildi ve kimin geçtiğini bilmeden kuş uçurtmayız. Emir aldık bu konuda."

"Ne yapacağız?" diye sordu Porthos.

"Geçeceğiz tabii ki" dedi d'Artagnan.

"Nasıl geçeceğiz?" diye sordu Kardinal.

"Ya yarıp geçeceğiz. Ya da üstlerinden aşacağız. Dörtnala sür arabacı."

Arabacı kırbacını kaldırdı.

"Bir adım daha atamazsınız" diye bağırdı komutanları olduğu anlaşılan biri. "Biçerim atlarınızı yoksa!"

"Vay be!" dedi Porthos. "Tanesi yüz altına mal oldu atların yahu!"

"Ben iki yüz veririm" dedi Kardinal.

"Ama bunlar atları biçtikten sonra bizim de kafalarımızı koparırlar."

"Biri bana doğru geliyor" dedi Porthos. "İşini bitireyim mi?"

"Evet. Mümkünse bir yumrukta. Ancak mecbur kalırsak ateş açarız."

"Tamam" dedi Porthos.

"Gelin de açın öyleyse" dedi Gaskonyalı ve tabancalarından birini adamın kafasına indirmek üzere namlusundan tuttu.

Adam yaklaştı.

Adam yaklaştıkça Silahşör de daha serbest kalabilmek için kapıdan beline kadar sarkıyordu. Bir fener ışığında aydınlanan dilenciye takılan bakışları üzerinde kaldı öylece.

Adam kesinlikle tanımıştı d'Artagnan'ı çünkü sapsarı kesilmişti yüzü. Silahşör de tanımıştı adamı kesinlikle çünkü tepesindeki saçlar dimdik olmuştu.

"Mösyö d'Artagnan!" diyerek bir adım geriledi. "Mösyö d'Artagnan! Bırakın geçsin."

D'Artagnan da bir karşılık verecekti belki ama buna vakit kalmadan, bir öküzün başına inen bir ağırlığın çıkarabileceği sesi andıran bir darbe sese işitildi. Adamın işini bitiren Porthos'tu bu.

Gaskonyalı döndü ve zavallı adamın dört adım kadar ötede yere serilmiş olduğunu gördü.

"Kırbaçla atları!" diye bağırdı arabacıya. "Kırbaçla! Kırbaçla!"

Arabacı acımasızca salladı kırbacını. Soylu atlar ok gibi fırladılar yerlerinden. Devrilen birtakım adamların sesleri duyuldu. Araba iki kez sarsıldı. Tekerleklerden biri esnek ve yuvarlak bir cismin üstünden geçmişti.

Bir an sessizlik hâkim oldu. Araba kapıyı aştı.

"Kırbaçla, doğru Cours-la Reine'e" diye bağırıyordu hâlâ Silahşör.

Sonra Kardinal'e döndü.

"Monsenyör, şimdi siz de kurtulduğunuz için beş *Pater,* beş de *Ave* okuyabilirsiniz. Özgürsünüz, kurtuldunuz artık."

Kardinal inilder gibi karşılık verdi bu sözlere. Bir türlü inanamıyordu bu mucizeye.

Araba beş dakika sonra durdu. Cours-la-Reine'e varmışlardı.

"Monsenyör refakatçilerden memnunlar mı?" diye sordu d'Artagnan.

"Çok memnunum *Müsü"* dedi Kardinal ve yorgun bir halde kapıya dayadı başını. "Aynı şeyi Kraliçe için de yapın şimdi bakalım."

"O iş daha da kolay olacak" dedi aşağı atlayan Gaskonyalı. "Mösyö Vallon, Kardinal Hazretleri'ni size emanet ediyorum."

"Siz hiç merak etmeyin" dedi Porthos elini uzatarak.

Silahşör, Porthos'un elini aldı ve sıktı.

"Ah!" diye bağırdı Porthos.

D'Artagnan hayretle arkadaşına baktı.

"Ne oldu, neyiniz var?"

"Bileğim burkuldu galiba."

"Kahretsin! Siz de kör gibi vuruyorsunuz vurunca."

"Başka çare yoktu çünkü adam tabancasının kabzasıyla üstüme saldırmıştı. Siz nasıl sıyrıldınız işin içinden peki?"

"Ben bir insanla karşılaşmadım ki" dedi Gaskonyalı.

"Neyle karşılaştınız peki?"

"Görüntü."

"Ve siz de..."

"Gönderdim gitti..."

D'Artagnan daha fazla açıklama yapmadan ön koltuktaki tabancalarını aldı, kemerine soktu, pelerinine sarındı ve kente çıktığı kapıdan dönmek istemediğinden Richelieu Kapısı'na doğru yöneldi.

X
PİSKOPOS YARDIMCISI'NIN ARABASI

Silahşör, Saint-Honoré Kapısı'ndan gireceğine, zamanı da olduğu için, dolandı ve Richelieu Kapısı'ndan girdi. Hemen tanıdılar ve şapkasındaki tüylerle şeritli pelerininden silahşör olduğunu anlayıp "Kahrolsun Mazarin!" diye bağırmak niyetiyle etrafında toplandılar. Bu ilk gösteri önce bayağı kuşkulandırdı onu ama sonra ne istediklerini anlayınca öylesine hoş bir sesle bağırdı ki, en müşkülpesentler bile hayran kaldılar.

Gaskonyalı, Kraliçe'yi nasıl götüreceğini düşüne düşüne Richelieu Sokağını izliyordu. Çünkü Majeste'yi üstünde Fransa arması bulunan bir arabayla kaçırmak olmazdı. Bu sırada Madam Guéménée'nin konağının önünde duran bir araba dikkatini çekti.

Ve bir şimşek çaktı kafasında aniden.

"Aman Tanrım! Şiddetli bir vuruşma olacak!" diye geçirdi içinden.

Arabaya yaklaştı ve kapının üstündeki armalara ve arabacının kıyafetine baktı.

Arabacı uyuduğundan bu inceleme kolay oldu.

"Piskopos Yardımcısı arabası. Neredeyse Tanrı'nın bana yardım ettiğine inanacağım artık" dedi içinden.

Yavaşça arabaya bindi ve arabacının küçük parmağına bağlı ipek ipliği çekti.

"Saray'a" dedi.

Uykusundan sıçrayan arabacı emri verenin efendisi değil, başkası olduğunu hiç anlamadığından söylenen yere doğru sürdü arabayı. Muhafız neredeyse kapatacaktı kapıyı ama süslü arabayı görünce bunun önemli bir ziyaret olduğunu düşündü ve geçmelerine izin verdi. Araba da gelerek sıra sütunların altında durdu.

Ve sürücü uşakların arabanın arkasında olmadıklarını işte o zaman fark etti.

Uşakları efendisinin gönderdiğini düşünerek aşağı atladı ve dizginleri bırakmadan kapıyı açmaya koştu.

Gaskonyalı da indi. Arabacı içerden efendisinin değil, bir başkasının çıktığını görerek korkuyla bir geri adım attığında sol eliyle tuttu adamı yakasından, sağ elindeki tabancanın namlusunu da boğazına dayadı.

"Ağzından tek kelime çıkarsa ölürsün, bilesin" dedi Silahşör son derece sert bir tavırla.

Arabacı d'Artagnan'ın konuşmalarından bir tuzağa düşürüldüğünü an-

lamış, ağzı dehşetten bir karış açık ve gözleri yuvalarından fırlayacakmışçasına bakıyordu.

Silahşörlerden ikisi avluda dolaşıyorlardı. D'Artagnan adlarıyla hitap ederek yanına çağırdı onları.

"Mösyö Bellière" dedi birine, "lütfen dizginleri alın şu adamın elinden, yukarı çıkıp arabayı gizli merdivenin kapısının önüne çekin ve orada bekleyin beni. Çok önemli bu ve Kral adına istiyorum sizden bunu yapmanızı."

Subayının görev başında şaka yapmayacağını çok iyi bilen bu silahşör, verilen emri tuhaf bulduğu halde tek kelime etmeden yerine getirdi.

D'Artagnan, daha sonra ikinci silahşöre döndü.

"Mösyö Verget" dedi, "şu adamı güvenli bir yere götürmek için yardımcı olun bana."

Verget, subayının kılık değiştirmiş bir prensi tutukladığını sanarak eğilip selam verdi ve kılıcını çekerek hazır olduğunu bildirdi.

Gaskonyalı, arkasında tutsağı, onun da arkasında silahşörü olduğu halde merdivenleri çıktı, sahanlıktan geçti ve Kardinal'in bekleme odasına girdi.

Bernouin heyecan içinde haber bekliyordu efendisinden.

"Evet, ne oldu Mösyö?" diye sordu.

"Her şey yolunda sevgili dostum Bernouin ama mümkünse eğer bu adamı güvenli bir yerde saklamanızı isteyeceğim sizden."

"Nerede saklayayım Mösyö?"

"Nerede isterseniz. Yeter ki pencerelerinde sıkı pancurlar, kapısında da sağlam bir anahtar olsun."

"Böyle bir yerimiz var Mösyö" dedi Bernouin.

Ve zavallı arabacıyı pencereleri demir parmaklıklı, tam bir hücreyi andıran bir odaya götürdüler.

"Sevgili dostum" dedi Gaskonyalı arabacıya, "şapkanızı ve pelerininizi çıkarıp bana verin lütfen."

Tahmin edilebileceği gibi hiç direnmedi arabacı. Başına gelenler o kadar aptallaştırmıştı ki onu, sarhoş gibi kekeleyip duruyor ve sendeliyordu. D'Artagnan, adamın giysilerini Kardinal'in oda uşağına verdi.

"Mösyö Verget" diyerek silahşörüne döndü sonra, "Bernouin gelip kapıyı açıncaya kadar bu adamla birlikte siz de içeride kalacaksınız. Uzun sürebilir bu bekleme, sıkıcı da olabilir ama Kral adına katlanıyoruz bunlara, anlıyorsunuz ya."

"Emredin siz komutanım" dedi Verget ve bu arada gerçekten ciddi bir duruma karışmış olduğunu anladı.

"Ayrıca" diye sürdürdü konuşmasını d'Artagnan, "bu adam kaçmaya ya da bağırmaya kalkıştığı takdirde, geçiriverirsiniz kılıcınızı vücuduna."

Verget verilen emirlere harfiyen uyacağını gösteren bir baş işareti yaptı.

D'Artagnan peşinde Bernouin olduğu halde çıktı.

Saat gece yarısını çalıyordu.

"Beni doğru Kraliçe'nin dairesine götürün ve geldiğimi haber verin kendilerine. Şu paketi de alıp dolu bir tüfekle birlikte gizli merdivenin kapısının önünde bekleyen arabanın içine koyun."

Bernouin, d'Artagnan'ı Kraliçe'nin dairesine aldı ve düşünceler içinde beklemeye başladı.

Saray'da her şey alışıldığı halde olup bitmişti. Önceden de söylediğimiz gibi davetlilerin çoğu saat onda gitmişlerdi. Saray erkânıyla birlikte kaçacak olanların kulaklarına gerekli talimatlar fısıldanmış, hepsi gece yarısından sonra Cours-la-Reine'de bulunma emrini almışlardı.

Anne d'Autriche saat onda Kral dairesine geçti. Mösyö daha yeni yatırılmıştı. Küçük Louis en sona kaldığından çok sevdiği kurşun askerlerle oynuyordu. Saraylı iki çocuk da eşlik ediyordu kendisine.

"La Porte" dedi Kraliçe, "Majesteleri'ni yatırma zamanı geldi."

Kral uykusunun gelmediğini ileri sürerek biraz daha oturmak istedi ama annesi karşı çıktı.

"Yarın sabah saat altıda Conflans'a banyoya gitmeyecek misiniz Louis? Siz istemiştiniz bunu benden yanılmıyorsam."

"Doğru söylüyorsunuz Madam" dedi Kral. "Beni öperseniz hemen gidip yatarım. La Porte, şamdanı Şövalye Coislin'e verir misiniz?"

Kraliçe daha şimdiden protokole uygun bir tavırla beyaz ve yüce alnını kendisine uzatan oğlunu öptü.

"Hemen uyuyun Louis" dedi Kraliçe. "Sabah erken kalkacaksınız çünkü."

"Size itaat etmek için elimden gelen her şeyi yapacağım Madam" dedi Louis, "ama uykum da yok."

"La Porte" dedi alçak sesle Anne d'Autriche, "Majesteleri'ne okuması için sıkıcı bir kitap bulun, siz de soyunmayın."

Kral, arkasında kendisine şamdan tutan Şövalye Coislin olduğu halde dışarı çıktı. Öteki çocuk da yerine götürüldü.

Kraliçe kendi dairesine girdi bu kez. Nedimeleri, Matmazel Brégy, Matmazel Beaumont, Madam Motteville ve akıllı uslu olduğu için Socratine dedikleri kızkardeşi, alışkanlığı olduğu üzere yemesi için ziyafet artıklarından getirdiler.

Kraliçe gerekli talimatlarını verdi, ertesi gün Marki Villequier'nin onuruna vereceği yemekten söz etti ve bu yemekte bulunma onurunu bağışladığı kişilerin adlarını verdi. Ayrıca gene ertesi gün Val-de-Grâce'ı ziyaret edip dua edeceğini belirtti.

Nedimelerin yemeği bittiğinde Kraliçe yorgunluğunu öne sürerek yatak odasına geçti. O akşam özel görevli olan Madam Motteville onu izledi ve soyunması için yardımcı oldu. Kraliçe yatağına girdikten sonra nedimeyle birkaç dakika sohbet etti ve gönderdi onu.

Bu sırada Gaskonyalı da Piskopos Yardımcısı'nın arabasıyla Saray'a giriyordu.

Hemen sonra da nedimelerin arabaları çıkıyor ve demir parmaklıklı kapı da arkalarından kapanıyordu.

Saat gece yarısını vurdu.

Beş dakika sonra Bernouin, Kardinal'in kullandığı gizli geçitten geçip Anne d'Autriche'in yatak odasının kapısını vurdu.

Kapıyı bizzat Kraliçe açtı.

Anne tekrar giyinmiş, ayağına yeni çoraplarını geçirmiş, uzun bir örtüye sarınmıştı.

"Siz misiniz Bernouin?" dedi. "Mösyö d'Artagnan geldi mi?"

"Evet Madam, dairenizde hazırlanmanızı bekliyorlar."

"Ben hazırım. La Porte'a gidip Kral'ı uyandırmasını ve giydirmesini söyleyin. Daha sonra Mareşal Villeroy'ya uğrayıp benim adıma uyarın kendisini."

Bernouin selam vererek çıktı.

Kraliçe, Venedik camından bir lambayla aydınlatılmış dairesine girdi. D'Artagnan'ı kendisini ayakta bekler durumda buldu.

"Siz miydiniz?" dedi.

"Evet Madam."

"Hazır mısınız?"

"Hazırım."

"Kardinal'den haber var mı?"

"Sağ salim çıktı kentten. Cours-la-Reine'de bekliyorlar sizi."

"Hangi arabayla gideceğiz?"

"Ben hallettim her şeyi. Majesteleri'ni götürecek araba aşağıda."

"Kral'ın yanına gidelim o halde."

D'Artagnan eğilerek selam verdi ve Kraliçe'nin arkasından yürüdü.

Louis çoktan giyinmişti, yalnızca ayakkabısı ve yeleği yoktu. Şaşkın şaşkın kendisini giydirmelerine izin veriyor, sürekli La Porte'a bu durumun nedenlerini soruyor, o da hep aynı yanıtı veriyordu kendisine.

"Kraliçe'nin emirleri böyle efendim."

Yatak örtüsü açılmıştı. Kral'ın yatak çarşafları neredeyse hiç kullanılmamış gibiydi, bazı yerlerinde delikler vardı.

Bu durum da Kardinal'in cimriliklerinin bir sonucuydu. Anne d'Autriche içeri girdi ve d'Artagnan eşikte durdu. Kraliçe'yi gören Louis, La Porte'un elinden kurtularak ona koştu.

D'Artagnan emre itaat etti.

"Oğlum" dedi Kraliçe eliyle sakin ve dimdik ayakta duran Silahşör'ü işaret ederek, "işte nedimelerimden maceralarını dinlemeye bayıldığın,

eski yiğitler kadar yürekli bir kahraman: Adı d'Artagnan. Hiç unutmayın bu adı. Yüzü de hiç silinmesin hayalinizden. Bu akşam büyük bir hizmette bulunacak bize çünkü."

Louis gururla baktı d'Artagnan'a ve tekrarladı.

"Mösyö d'Artagnan mı?"

"Evet oğlum."

Louis elini yavaşça kaldırıp d'Artagnan'a uzattı. Silahşör diz çöküp elini öptü küçük Kral'ın.

Bu sırada dışarıdan bir uğultu işitir gibi oldular.

"Ne oluyor?" diye sordu Anne.

"Oo!" dedi Silahşör keskin kulağını kabartarak ve gözlerini dışarı doğru dikerek. "Halk taşkınlık yapıyor."

"Hemen kaçalım" dedi Anne d'Autriche.

"Majesteleri bana bıraksınlar bu işi. Şimdilik en doğrusu burada kalıp ne istediklerini öğrenmeye çalışmak."

"Mösyö d'Artagnan!"

"Bütün sorumluluk bana ait Majesteleri."

İnsanlar arasında güven duygusu kadar çabuk alıp verilebilen başka bir şey yoktur. Anne çok cesur ve güçlü bir kişiliğe sahip olduğundan bu iki erdeme sahip olan insanları çok çabuk hissedebiliyordu.

"Peki, size güveniyorum o halde."

"Bu görev sırasında, Majesteleri kendi adlarına benim emir vermeme izin verecekler mi?"

"Emredin Mösyö."

"Ne istiyor bu halk gene?" diye sordu Kral.

"Biz de bunu öğreneceğiz işte" dedi Silahşör.

Ve hızla dışarı çıktı.

Sesler giderek artıyor ve bütün sarayı sarıyordu sanki. İçeriden anlamsız birtakım bağırtılar geliyordu. Bir hoşnutsuzluk ve başkaldırı olduğu açıktı. Yarı giyinik Kral, Anne ve La Porte oldukları yerde kalmışlar, korku içinde dinliyor ve bekliyorlardı.

O gece Saray'da nöbette olan Comminges koşa koşa geldi. Avlularda ve ahırlarda iki yüz kadar adamı olduğunu, bunların hepsini Kraliçe'nin emrine verebileceğini söyledi.

"Eee, ne olmuş?" diye sordu d'Artagnan'ın döndüğünü gören Kraliçe.

"Kraliçe'nin Kral'la birlikte sarayı terk ettiği söylentisi yayılmış kentte. Ve halk böyle bir şey olmadığının kanıtlanmasını istiyor. Aksi takdirde Saray'ı yerle bir edecekleri tehdidini savuruyorlar."

"Oh! Bu kez çizmeden iyice yukarı çıktılar!" diye bağırdı Anne d'Autriche. "Saray'dan ayrılıp kaçmadığımı şimdi kanıtlayacağım onlara!"

Gaskonyalı, Anne'ın yüzündeki ifadeden sert emirler vereceğini anladı hemen. Yanına yaklaştı ve alçak sesle, "Majesteleri'nin bana olan güvenleri sürüyor mu?" diye sordu.

Anne bu sesi duyunca ürperdi.

"Evet Mösyö, size güveniyorum..." dedi. "Konuşun."

"Majesteleri acaba söylediklerimi yerine getirme lütfunda bulunacaklar mı?"

"Söyleyin."

"Majesteleri derhal Mösyö Comminges'e emir versinler ve kendisine adamlarıyla birlikte muhafız kışlasına ve ahırlara çekilmesini söylesinler."

Comminges her saray mensubu yeni bir nimete konmak üzereyken, ötekilerin yüzünde beliren kıskanç ifadeyle baktı d'Artagnan'a.

"Duydunuz mu Comminges?" dedi Anne.

D'Artagnan, Comminges'in yanına gitti. Her zamanki keskin öngörüsüyle bu kuşkulu bakışı çok iyi anlamıştı.

"Mösyö Comminges, sizden özür dilerim" dedi. "İkimiz de Kraliçe'nin hizmetindeyiz, değil mi? Kendisine yararlı olma sırası bizde şimdi. Lütfen kıskanmayın bu mutluluğumu."

Comminges eğilerek selam verdi ve çıktı.

"Oh, ne güzel! Bir düşman daha kazandık işte" dedi içinden Gaskonyalı.

"Şimdi ne yapacağız peki?" diye sordu Kraliçe d'Artagnan'a. "Siz de duyuyorsunuz herhalde, gürültü azalacağına artıyor."

"Madam" dedi Silahşör, "halk Kral'ı görmek istiyor, görmesi gerek o halde."

"Ne demek? Nasıl görecek? Balkona mı çıkacak?"

"Hayır Madam, burada yatağında uyurken görecek."

"Ne olur razı olsunlar Majesteleri!" diye bağırdı La Porte. "Mösyö d'Artagnan son derece haklı."

Anne d'Autriche düşündü ve bir kadın olarak hiç yabancı olmadığı ikiyüzlülükle gülümsedi.

"Peki öyleyse" dedi.

"Mösyö La Porte" dedi d'Artagnan, "Saray'ın demir parmaklıklarına gidip halka isteklerinin yerine getirileceğini ve beş dakika içinde Kral'ı yalnızca görmekle kalmayıp, yatağında uyurken seyredebileceklerini de söyleyin. Ayrıca Kral'ın uyuduğunu ve Kraliçe'nin de uyandırılmaması ricasında bulunduklarını da söyleyin."

"Ama herkes girmeyecek, değil mi? Yalnızca üç dört kişilik bir heyet."

"Herkes girecek Madam."

"Sabaha kadar sürer bu."

"On beş dakikadan fazla sürmez, bütün sorumluluk bana ait. Güvenin bana, ben halkı tanırım. Halk okşanmak istenen koca bir çocuğa benzer. Uyuyan bir kralı görünce kuzu gibi olur, dili tutulur, hemen yumuşar."

"Haydi o zaman La Porte" dedi Kraliçe.

Küçük Kral, Anne d'Autriche'e yaklaştı.

"Niçin istiyor bunu bu adamlar?" diye sordu.

"Böyle davranmamız gerekiyor oğlum" dedi Kraliçe.

"Madem bana böyle davranmamız gerekiyor deniyor, ben artık Kral değilim demek ki."

Anne buna bir karşılık veremedi.

"Efendimiz" dedi Silahşör, "Majesteleri bir soru sormama izin verirler mi?"

XIV. Louis kendisine hitap edilmesine çok şaşırarak döndü. Anne çocuğun elini avuçlarına alıp sıktı.

"Evet Mösyö" dedi Louis.

"Efendimiz Fontainebleau Parkı'nda ya da Versailles Sarayı avlularında oyun oynadıkları sırada, gökyüzünün birden karardığını ve gök gürültüleri duyulduğunu hatırlıyorlar mı?"

"Tabii."

"İşte bu gökgürültüsü, daha ne kadar oyun oynamak isterseniz isteyin, 'Artık içeri girmeniz gerekiyor efendimiz!' demek istiyordu."

"Elbette Mösyö. Ancak bana gök gürültüsünün Tanrı'nın sesi olduğunu söylemişlerdi."

"Efendimiz, o halde halkın gürültüsüne de kulak verin bir, gök gürültüsüne ne kadar benzediğini fark edeceksiniz."

Gerçekten tam bu sırada gök gürültüsünü andıran bağırtı çağırtı gece rüzgârıyla birlikte ulaşmaya başlamıştı kendilerine.

Daha sonraysa ansızın kesildi gürültü.

"Gördünüz mü Majesteleri?" dedi Gaskonyalı. "Halka uyuduğunuz söylendi. Bu da gösteriyor ki hâlâ Kral'sınız siz."

Kraliçe en gözü pek insanlarda görülen olağanüstü cesur, keskin ve ince zekâlı bu tuhaf adamı şaşkınlık içinde süzüyordu.

La Porte içeri girdi.

"Ne var La Porte?" diye sordu Anne d'Autriche.

"Madam" diye karşılık verdi adam ve Gaskonyalı'nın kehaneti doğru çıktı, "bir mucize gerçekleşmiş gibi sakinleştiler. Şimdi kapılar açılacak ve beş dakika içinde burada olacaklar."

"La Porte" dedi Anne, "oğullarınızdan birini Kral'ın yerine koysanız da biz bu sırada gitsek çok iyi olurdu."

"Efendimiz emrettikten sonra ben ve oğullarım Kraliçe'nin hizmetindeyiz" dedi La Porte.

"Öyle şey olmaz!" diye araya girdi Gaskonyalı. "Eğer biri Majesteleri'ni tanır ve oyunu fark ederse mahvolur her şey."

"Haklısınız Mösyö, gene haklısınız" dedi Anne. "Yatırın Kral'ı La Porte."

La Porte Kral'ı, olduğu gibi, giyinik durumda yatırdı yatağına, örtüyü omzuna kadar çekti.

Anne d'Autriche oğlunun üzerine eğilip alnından öptü.

"Uyur gibi yap Louis" dedi.

"Peki" dedi Louis, "ama bu adamlardan hiçbirinin bana dokunmasını istemiyorum."

"Merak etmeyin, ben başucunuzda bekleyeceğim" dedi Silahşör. "İçlerinden biri bu cüreti gösterecek olursa hayatıyla öder bunun bedelini."

"Şimdi ne yapacağız?" diye sordu Anne. "Adamların yaklaştıklarını işitiyorum çünkü."

"Mösyö La Porte, siz çıkın ve karşılayın onları, sessiz davranmaları gerektiğini anlatın. Madam siz de şurada, kapıda bekleyin. Ben de gerekirse canımı vermek üzere Kral'ın başucundayım."

La Porte çıktı. Kraliçe duvar halısının arkasında ayakta durdu, Silahşör de perdelerin arkasına süzülüverdi.

Kalabalık bir insan topluluğunun uğultuyu andıran ayak sesleri duyuldu. Anne parmağını dudaklarına götürerek duvar halısını araladı.

Adamlar karşılarında birden Kraliçe'yi görünce saygıyla durdular.

"Girin beyler, girin" dedi Anne.

İşte o anda halk arasında utanmayı andıran bir kararsızlık eylemi oldu. Direnme ve geri sürülmeyi bekliyorlardı. Niyetleri parmaklıkları devirmek, muhafızları alaşağı etmekti. Oysa demir parmaklıklar kendiliklerinden açılmıştı ve Kral'ın baş ucunda annesinden başka kimse yoktu görünüşte.

En öndekiler homurdandılar ve geri dönmeyi denediler.

"Giriniz, giriniz" dedi La Porte, "Kraliçe izin veriyorlar."

Bunun üzerine, ötekilere göre daha cesur görünen biri cüret gösterip eşiği aştı ve ayaklarının ucuna basarak ilerledi. Diğerleri de onu taklit ettiler ve oda bir anda sessiz sedasız doluverdi. Bu insanlar sanki Saray'ın en sadık ve en mütevazı kişileriydi. Kapının öbür tarafında içeri giremeyip, olup biteni görebilmek amacıyla ayak parmaklarının ucunda yükselenler vardı. D'Artagnan perde aralığından görebiliyordu hepsini. İçeri giren ilk kişinin Planchet olduğunu fark etti anında.

"Mösyö" dedi onun bu çetenin lideri olduğunu anlayan Anne d'Autriche, "siz Kral'ı görmek istediniz ben de göstermek istedim. Yaklaşın, görün ve bizim kaçmaya niyetli insanlar olup olmadığımıza kendiniz karar verin."

"Hayır canım, ne münasebet" dedi kendisine sunulan bu onur karşısında iyice şaşıran Planchet.

"O halde" diye devam etti Anne gülümseyerek, "benim sadık Parislilerim'e Kral'ı uyurken yatağında gördüğünüzü, Kraliçe'nin de yatmaya hazırlandığını anlatacaksınız herhalde."

"Anlatacağım Madam. Ayrıca yanımdaki bütün arkadaşlar da anlatacaklardır kesinlikle ama..."

"Ama ne?" diye sordu Kraliçe.

"Efendimiz beni bağışlasınlar ama acaba yataktaki gerçekten Kral mı?"

Kraliçe bir ürperti geçirdi.

"İçinizde Kral'ı tanıyan biri varsa, yaklaşıp uyuyan çocuğun Majeste olup olmadığını söylesin" dedi.

Sıkıca sarındığı peleriniyle yüzünü gizleyen biri yatağa yaklaştı, eğildi ve örtünün altında uyuyan çocuğa dikkatle baktı.

Silahşör bir an adamın kötü bir niyeti olduğunu sanıp elini kılıcının kabzasına attı, ancak yatağa bakmak için eğilince aralanan pelerininin arasından yüzünün bir bölümünü görünce bu kişinin Piskopos Yardımcısı olduğunu anladı.

"Evet. Kral bu!" dedi adam doğrularak. "Tanrı Majesteleri'ni kutsasın."

"Evet" diye ekledi topluluğun lideri. "Evet, Tanrı Majesteleri'ni kutsasın."

Ve öfkeyle içeri girenlerin hepsinin duyguları öfkeden merhamete dönüştü, sonra da kutsadılar Kral'ı.

"Şimdi Kraliçe'ye teşekkür edelim ve çekilelim artık arkadaşlar" dedi Planchet.

Hep birlikte eğilerek selam verdiler ve geldikleri gibi sessiz sedasız çıktılar. Odaya ilk giren Planchet, en son çıkıyordu.

Kraliçe durdurdu kendisini.

"Sizin adınız ne dostum?" diye sordu.

Bu soru karşısında çok şaşıran Planchet kalakaldı.

"Evet" dedi Anne, "bu akşam sizi kabul etmekle bir prens kabul etmiş kadar onurlandım, dolayısıyla adınızı öğrenmek istiyorum."

"Tabii, sonra da bana Prens muamelesi yapmak için, değil mi? İstemem istemem, eksik olsun!" dedi içinden.

Gaskonyalı birden Planchet'nin masaldaki aptal karga gibi bu iltifatlara kanacağını, adını Kraliçe'ye söyleyeceğini, Kraliçe'nin de Planchet'nin eski uşağı olduğunu hatırlayacağını düşünerek dehşet duydu.

"Madam" diye karşılık verdi Planchet saygılı bir tavırla, "adım Dulaurier'dir."

"Teşekkürler Mösyö Dulaurier" dedi Kraliçe. "Ne iş yapıyorsunuz acaba?"

"Bendeniz Bourdonnais Sokağında kumaş satıyorum Madam."

"Benim öğrenmek istediğim de bu kadardı" dedi Anne. "Sevgili Mösyö Dulaurier, yakında benden iyi haberler alacaksınız muhtemelen."

"İyi, iyi" diye mırıldandı biraz sonra perdenin aralığından çıkan d'Artagnan. "Bizim Planchet hiç de aptal değilmiş. Çok iyi yetişmiş olduğu anlaşılıyor."

Bu tuhaf sahnenin aktörleri bir süre hiç konuşmadan birbirlerini seyrettiler. Anne, kapının yanında ayakta duruyordu. D'Artagnan gizlendiği yerden yarı yarıya çıkmış gibiydi. Kral bir dirseğine dayanmış bakıyor, kalabalığın geri dönüşünü andıran bir ses duyar duymaz tekrar yatağına girmek üzere hazır bekliyordu. Ama sesler yaklaşacağına giderek uzaklaştı ve sonunda tamamen kayboldu.

Anne d'Autriche derin bir soluk aldı, Gaskonyalı alnında birikmiş terleri sildi, Kral da yatağından çıkıp seslendi.

"Haydi gidelim artık."

Bu sırada La Porte kapıda göründü.

"Ne var?" diye sordu Kraliçe.

"Demir kapıya kadar uğurladım kendilerini" diye karşılık verdi uşak. "Arkadaşlarına Kral'ı gördüklerini ve Kraliçe'nin de kendileriyle konuştuğunu anlattılar. Dolayısıyla memnun ve gururlu bir halde dağılıyorlar."

"Sefiller!" diye homurdandı Anne. "Bu cüretkârlıklarını pahalıya mal edeceğim onlara. Bunu söyleyen benim!"

Sonra d'Artagnan'a döndü.

"Mösyö" dedi, "bugün hayatım boyunca işittiğim en yararlı öğüdü verdiniz bana. Evet, devam edin, şimdi ne yapacağız?"

"Mösyö La Porte" dedi Gaskonyalı, "Majesteleri'ni giydirme işini bitirin."

"Hemen gidebilecek miyiz yani?" diye sordu Anne d'Autriche.

"Majesteleri ne zaman isterlerse. Gizli merdivenlerden inince, beni bekler durumda bulacaklardır."

"Tamam Mösyö" dedi Anne, "sizi izleyeceğim."

Gaskonyalı indi. Araba yerinde, silahşörü de görevi başındaydı.

D'Artagnan, Bernouin'e, silahşörünün, ayağının dibine bırakmasını söylediği paketi aldı. Hatırlanacağı gibi Mösyö Gondy'nin sürücüsünün şapkası ve peleriniydi bu.

Pelerine sarındı, şapkayı da başına geçirdi.

Silahşörü aşağı indi.

"Mösyö" dedi d'Artagnan, "arkadaşınızın muhafaza ettiği adamı serbest bırakacaksınız. Atlarınıza atlayacaksınız, Tiquetonne Sokağında, Chevrette Hanı'nda duran, benim ve Mösyö Vallon'un atlarını alacaksınız, savaşa uygun biçimde donatarak her ikisini de Paris'ten çıkarıp yedeğinizde Cours-la-Reine'e götüreceksiniz. Cours-la-Reine'de kimseyi bulamazsanız, Saint-Germain'e kadar devam edeceksiniz. Kral'ın emirleri!"

D'Artagnan'ın silahşörü elini şapkasına götürerek selam verdi ve aldığı emri yerine getirmek üzere uzaklaştı.

D'Artagnan arabacı yerine çıktı.

Kemerinde iki tabanca, önünde dolu bir tüfek, arkasında da kınından çekilmiş bir kılıç vardı.

Az sonra Anne d'Autriche göründü. Arkasında Kral ve kardeşi Anjou Dükü vardı.

"Piskopos Yardımcısı'nın arabası!" diye bağırarak ansızın bir adım geriledi Kraliçe.

"Evet Madam" dedi Gaskonyalı. "Ama binmeye cesaret edebilirseniz. Ben kullanacağım arabayı."

Anne d'Autriche bir hayret çığlığı koyuverip arabaya bindi. Kral ve Mösyö de yanına oturdular.

"Gelin La Porte" dedi Anne.

"Aman efendim!" dedi hizmetkâr. "Majesteleri'yle aynı arabaya nasıl binerim ben?"

"Şimdi Saray protokolü değil meselemiz, Kral'ın kurtuluşu önemli. Haydi çıkın La Porte."

La Porte söyleneni yaptı.

"Körükleri kapatın" dedi d'Artagnan.

"Ama bu kuşku çekmez mi Mösyö?" dedi Kraliçe.

"Majesteleri rahat olsunlar" diye karşılık verdi d'Artagnan. "Onlara da verilecek cevabım hazır."

Körükler kapatıldı ve dörtnala çıktılar Richelieu Sokağından. Kapıya geldiklerinde, devriyelerin komutanı yanında bir düzine kadar adamla yanlarına gelip fenerini salladı.

Gaskonyalı adama yaklaşmasını işaret etti.

"Arabayı tanıdınız mı?" diye sordu çavuşa.

"Hayır" diye karşılık verdi adam.

"Armalara baksanıza."

Çavuş fenerini armaya yaklaştırdı.

"Piskopos Yardımcısı'nın arması bu!" dedi.

"Şşşt! Madam Guéménée'yle işi pişiriyor."

Çavuş gülmeye başladı.

"Açın kapıyı!" dedi, "içindekileri tanıyorum."

Sonra indirilen körüklere yaklaşıp seslendi.

"Ne keyif Monsenyör!"

"Münasebetsiz!" diye bağırdı d'Artagnan. "Kovduracak mısın beni?"

Kapı topuk demirleri üstünde gıcırdayarak döndü ve d'Artagnan yolun açık olduğunu görünce atları var gücüyle kırbaçladı. Dörtnala yola koyuldular.

Beş dakikada Mazarin'in arabasına yetişmişlerdi.

"Mousqueton!" diye bağırdı Gaskonyalı. "Majesteleri'nin arabasının körüklerini kaldırın."

"D'Artagnan bu!" dedi Porthos.

"Sürücü kılığında!" diye bağırdı Kardinal.

"Hem de Piskopos Yardımcısı'nın arabasıyla!" dedi Anne.

"Corpo di Dio! Müsü d'Artagnan" dedi Kardinal, "siz ağırlığınızca altın edersiniz."

XI
D'ARTAGNAN VE PORTHOS, SAMAN SATARAK BİRİ İKİ YÜZ ON DOKUZ VE İKİ YÜZ ON BEŞ LOUIS ALTINI NASIL KAZANDI

Kardinal, hemen Saint-Germain'e hareket etmek istiyordu ama Kraliçe orada randevu verdiği kişileri bekleyeceğini söyledi. Sadece La Porte'un yerini Mazarin'e verdi. Mazarin de kabul edip bir arabadan ötekine geçti.

Kral'ın gece Paris'i terk edeceği söylentisinin yayılması boşuna değildi. Akşam saat altıdan beri kaçış olayından on, on iki kişi haberliydi. Bunlar

ne kadar ağzı sıkı kişiler olurlarsa olsun, yol hazırlıkları için verdikleri emirler söylentilerin kente yayılmasına yetmişti. Ayrıca bu insanların her birinin ilgilendikleri birkaç kişi daha vardı. Herkes Kraliçe'nin Paris'i ancak acımasız intikam düşünceleri içinde terk edeceğini bildiğinden, hemen hepsi akrabalarına ya da dostlarına bir şeyler fısıldamıştı bu konuda. Böylelikle kaçış söylentileri kent sokaklarında bir toz bulutu gibi dağılmıştı.

Kraliçe'ninkinden sonra ilk gelen araba Prens'in arabası oldu. Aynı arabada Mösyö Condé, Madam Prenses ve Dul Prenses vardı. İkisi de gece yarısı uykularından uyandırılmıştı ve hâlâ olup bitenlerin farkında değillerdi.

İkinci arabadan Orléans Dükü, Madam La Düşes, Matmazel ve Prens'in yanından hiç ayırmadığı gözdesi ve yakın danışmanı Rahip Rivière çıktılar.

Üçüncü arabada Mösyö Longueville ve Prens Conti, Prensin kardeşi ve kayınbiraderi bulunuyordu, indiler arabadan, Kral ve Kraliçe'nin arabasına yaklaştılar, Majesteleri'ne saygılarını sundular.

Kraliçe gözlerini arabanın açık kapısından içeri çevirdi, iyice taradı arabayı bakışlarıyla ve boş olduğunu gördü.

"Madam Longueville nerede?" diye sordu.

"Sahi, nerede kardeşim?" diye sordu Prens.

"Madam Longueville rahatsız" diye karşılık verdi Dük. "Sizden özür dilemek için ben görevlendirildim."

Anne yıldırım gibi bir bakışla Kardinal'i süzdü, Kardinal de hafifçe başını sallayarak karşılık verdi.

"Ne diyorsunuz buna?" dedi Kraliçe.

"Parisliler'in elinde bir rehine diyorum" dedi Mazarin.

"Neden gelmedi?" diye alçak sesle sordu kardeşine Prens.

"Susun!" diye karşılık verdi Prens. "Herhalde kendisine göre birtakım gerekçeleri vardır."

"Mahvedecek bizi" diye mırıldandı Prens.

"Belki de kurtarır" dedi Conti.

Arabalar peş peşe geliyordu. Mareşal Meilleraie, Mareşal Villeroy, Guitaut, Villequier, Comminges geldiler sırayla. Daha sonra yedeklerinde d'Artagnan'la Porthos'un atlarını çeken iki silahşör de geldi. D'Artagnan ve Porthos kendi atlarına bindi. Porthos'un arabacısı d'Artagnan'ın yerini aldı Kraliyet arabasında, Mousqueton sürücünün yerini aldı ve yalnızca kendisinin bildiği bir nedenle arabayı eski arabacılar gibi ayakta sürmek üzere dikildi.

Bir yığın ayrıntıyla uğraşmasına rağmen Kraliçe gözleriyle d'Artagnan'ı arıyordu ama Silahşör her zamanki ihtiyatlılığıyla kalabalığa karışmıştı.

"Biz önden gidelim" dedi Porthos'a. "Saint-Germain'de bir yer ayarlayalım kendimize çünkü bizi düşünen olmaz. O kadar yorgun hissediyorum ki kendimi."

"Ben de uykusuzluktan mahvolmuş durumdayım" dedi Porthos. "Çatışma falan da olmadı üstelik. Çok aptal şu Parisliler yahu."

"Biz mi çok kurnazız yoksa?" dedi Gaskonyalı.

"Kimbilir, belki."

"Bileğinizin durumu nasıl?"

"İyice. Ne dersiniz, bu kez bitti gözüyle bakabilir miyiz?"

"Neye?"

"Siz terfi işinize, ben de unvanıma."

"Öyle görünüyor! Hatta iddiaya bile girebilirim. Ayrıca bu kez hatırlamazlarsa ben hatırlatacağım."

"Kraliçe'nin sesini duyuyorum" dedi Porthos. "Ata binmek istiyor galiba."

"Ona kalsa binecek ama..."

"Aması ne?"

"Mazarin istemiyor. Beyler" dedi iki silahşöre dönen Gaskonyalı, "siz Kraliçe'nin arabasına eşlik edin ve kapıların yanından kesinlikle ayrılmayın. Biz yerleri hazırlatacağız."

D'Artagnan bunu söyledikten sonra peşinde Porthos olduğu halde Saint-Germain'e doğru yöneldi.

"Haydi beyler, gidelim" dedi Kraliçe.

Ve Kraliyet arabası da yola koyuldu. Arkasında öteki arabalar ve elli kadar atlı vardı.

Sağ salim Saint-Germain'e vardılar. Kraliçe basamaktan ineceği sırada Prens'in ayakta ve başı açık durumda kendisine elini uzattığını fark etti.

"Parisliler uyandıklarında ne kadar şaşıracaklar" dedi Kraliçe neşe içinde.

"Resmen savaş bu" dedi Prens.

"Savaş olsun! Rocroy, Nordlingen ve Lens savaşlarının muzaffer komutanı bizimle birlikte değil mi nasıl olsa?"

Prens teşekkür eder gibi eğilerek selam verdi.

Saat sabahın üçü olmuştu. Önce Kraliçe şatoya girdi, sonra peşindekiler. İki yüz kişi vardı maiyetinde aşağı yukarı.

"Beyler" dedi Kraliçe gülerek, "şatoya yerleşin hepiniz, yerlerimiz geniştir ve sıkıntı çekmeyiz hiç ama habersiz geldiğimizden yalnızca üç yatak var: Biri Kral, biri benim..."

"Biri de Kardinal için" dedi Prens alçak sesle.

"Ben yerde mi yatacağım peki?" diye sordu kuşkulu bir tavırla Gaston d'Orléans.

"Hayır Monsenyör" dedi Kardinal, "çünkü üçüncü yatak da size ait."

"Ya siz?" dedi Prens.

"Ben yatmayacağım, çalışmam gerekiyor."

Gaston, kızıyla karısının nereye yerleşecekleri konusuyla hiç ilgilenmeden, odasının gösterilmesini istedi.

"Ama ben de yatacağım" dedi Gaskonyalı. "Benimle gelin Porthos."

Arkadaşına çok güvenen Porthos hemen peşine takıldı.

Şatonun önündeki alanda yan yana yürüyorlar ve Porthos şaşkın gözlerle parmaklarıyla bir şeyler hesaplayan d'Artagnan'ı seyrediyordu.

"Tanesi bir gümüş liradan, dört yüz adet, dört yüz gümüş lira."

"Öyle" diyordu Porthos. "Dört yüz gümüş eder. Nereden bulacağız ama?"

"Bir gümüş yeterli değil" diye devam etti Gaskonyalı. "Bir Louis altını etmeli."

"Nedir o bir Louis altını?"

"Tanesi bir altından dört yüz tanesi, dört yüz Louis altını eder."

"Dört yüz mü?"

"Evet hepsi iki yüz kişi. Kişi başına hiç değilse iki demet gerekiyor. Kişi başına iki demetten dört yüz demet."

"Dört yüz demet, ne demeti ama?"

"Dinle" dedi d'Artagnan.

Ve çevrelerinde aptal aptal saraylıların gelişini seyredenler olduğu için sözlerinin devamını Porthos'un kulağına fısıldayarak getirdi.

"Anladım" dedi Porthos. "Şimdi anladım meseleyi! Kişi başına iki yüz Louis, hiç fena değil. Ne derler acaba ama?"

"Ne derlerse desinler. Ayrıca bizim sattığımızı nereden bilecekler?"

"Kim dağıtacak?"

"Mousqueton burada değil mi?"

"Üniformalı o. Uşağım olduğunu anlarlar."

"Kıyafetini değiştirir."

"Siz her zaman haklısınız dostum" diye bağırdı Porthos. "Nasıl düşünebiliyorsunuz böyle şeyleri?"

Gaskonyalı gülümsedi.

İki arkadaş karşılarına çıkan ilk sokağa saptılar. Porthos sağ taraftaki bir evin kapısını vururken d'Artagnan da sol taraftaki bir evin kapısını çaldı.

"Saman lazımdı" dediler.

"Bizde yok ama otçuda bulabilirsiniz" diye karşılık verdiler içerden.

"Nerede otçu?"

"Sokağın sonundaki büyük kapı."

"Sağ taraf mı, sol taraf mı?"

"Sol."

"Peki Saint-Germain'de saman bulabileceğimiz başka kimse var mı?"

"Mouton Couronné Hanı'nın sahibi ve çiftçi Gros-Louis var."

"Nerede bulabiliriz bunları?"

"Ursulines Sokağında."

"Her ikisi de mi?"

"Evet."

"Teşekkürler."

İki arkadaş, ilki gibi, ikinci ve üçüncü adresleri de aldılar dikkatle. Daha sonra Gaskonyalı ot tüccarının kapısını çalıp pazarlık yapa yapa üç gümüş lira karşılığında elindeki yüz elli demet samanı aldı. Sonra hana gitti ve orada da Porthos'u iki yüz demet için aşağı yukarı aynı miktar üzerinde hancıyla pazarlık ederken buldu. Gros-Louis'de de yüz seksen demet vardı. Böylelikle toplam beş yüz otuz demet samanları oldu.

Saint-Germain de daha fazlası yoktu zaten.

Bu işler iki arkadaşın topu topu yarım saatini almıştı. Alelacele eğitilen

Mousqueton bu ticaretin başına getirildi derhal. Demetine bir altın almadan tek bir saman çöpü bile vermemesini tembih ettiler sıkı sıkı. Böylece dört yüz Louis altını emanet etmiş oluyorlardı kendisine.

Mousqueton sürekli kafasını sallıyor ama hiçbir şey anlamıyordu iki arkadaşın yaptığı yatırımdan.

D'Artagnan üç demet samanla şatoya gitti. Herkes soğuktan tir tir titriyor ve yorgunluktan ayakta sallanıyor, Kral, Mösyö ve Kraliçe ise mışıl mışıl uyuyorlardı.

Gaskonyalı büyük salona girince kahkahalar patladı ama d'Artagnan bütün gözlerin üstüne çevrilmiş olduğunu hiç fark etmemiş gibi davranıp saman yatağını öylesine ustalıklı bir biçimde ve neşeyle serdi ki, ayakta uyukladıkları halde bir türlü yatağa giremeyenler gıptaya seyrettiler onu.

"Saman!" diye bağırdılar. "Saman bu! Nerede bulunur ki bu saman!"

"Ben getireyim size" dedi Porthos.

Ve isteyenleri Mousqueton'a götürdü. O da demetini bir altına satmaya başladı. Pahalı geldi biraz ama insan uykudan gözlerini açamazken birkaç saatlik bir uyku için bile iki üç altını gözden çıkarmaz mı?

Gaskonyalı da sürekli yatağını başkasına veriyor, her seferinde başka bir yatak yapıyordu kendisine ama sözde o da ötekiler gibi her demet için bir altın verdiğinden, karşılığında da sürekli bir altın alıyordu. Böylece yarım saatte otuz altını cebine indirdi. Sabah saat beşte samanın demeti seksen lira olmuştu ama buna rağmen bulmak mümkün olmuyordu.

D'Artagnan kendisi için bir kenara dört demet ayırmayı ihmal etmemişti. Samanları sakladığı odanın anahtarını aldı ve Porthos'la birlikte tam bir kâhya gibi ciddi çalışan ve onlara dört yüz altın verdikten sonra kendisine de yüz altın ayıran Mousqueton'la hesap görmek üzere içeri girdi.

Şatoda olup bitenlerden hiç haberi olmayan Mousqueton da saman satmayı niçin daha önce düşünemediğini sorup duruyordu kendi kendine.

Gaskonyalı altınları şapkasının içine yerleştirdi, sonra Porthos'la hesaplaştılar. Her birine iki yüz altmış beş Louis altını düşüyordu.

Porthos ancak o zaman kendisine hiç saman demeti ayırmadığını fark etti ve Mousqueton'dan istemek üzere yanına gitti. Ne var ki Mousqueton da kendisine bile ayırmadan son demedine kadar satmıştı bütün samanları.

Bunun üzerine d'Artagnan'ın yanına döndü. Gaskonyalı bu sırada kendisine ayırdığı dört demet samanla güzel bir yatak hazırlıyordu ve bu yumuşak yatakta ayaklarına kadar üzerini bile örtebilecek, başını gömecekti... Bunları düşünerek önceden keyfini sürüyordu yatağın. Rahat döşeğinde olmasa Kral'ı bile kıskandırırdı.

Gaskonyalı ne pahasına olursa olsun Porthos için yatağını bozmaya niyetli değildi. Ancak yanında kalmasına ses çıkarmadı.

Kılıcını başucuna, tabancalarını yanına koydu, pelerinini ayaklarına serdi, şapkasını da üzerine bıraktı ve çıtırdayan samanlara bir güzel uzandı. On beş dakikada kazandığı iki yüz altmış dokuz altının süslediği hayallerle uykuya dalmak üzereydi ki birden salonun kapısında acı acı haykıran bir ses duyarak sıçradı.

"Mösyö d'Artagnan!" diyordu bu ses. "Mösyö d'Artagnan!"

"Burada" dedi Porthos, "burada."

Porthos, d'Artagnan giderse yatağın kendisine kalacağını hesaplıyordu.

Bir subay geldi yanlarına.

Gaskonyalı dirseğine dayanarak doğruldu.

"Mösyö d'Artagnan siz misiniz?" diye sordu subay.

"Evet Mösyö, ne istediniz?"

"Sizi götürmeye geldim."

"Kim istiyor beni?"

"Kardinal Hazretleri."

"Monsenyör'e uyuyacağımı söyleyin, ayrıca tavsiyem kendisinin de uyumasıdır."

"Kardinal Hazretleri yatmadılar, yatmayacaklar da. Hemen sizi istiyorlar."

"Uyumayı bilmeyen Mazarin'in canı cehenneme!" diye söylendi içinden Gaskonyalı. "Ne istiyor? Yüzbaşılığa mı yükseltecek beni? O zaman bağışlarım onu."

D'Artagnan homurdana homurdana kalktı, tabancalarını ve pelerinini aldı, subayı izledi. Tek başına kalan Porthos da arkadaşının yerine yayılarak düşler görmeye hazırlandı.

"Müsü d'Artagnan" dedi Gaskonyalı'nın yüzünün çok asık olduğunu fark eden Kardinal. "Bana nasıl gayretle hizmet ettiğinizi unutmadım ve şimdi kanıtlayacağım bunu."

"Güzel, fena bir başlangıç sayılmaz" diye düşündü Silahşör.

Mazarin, d'Artagnan'a baktı ve hafifçe gülümsediğini fark etti.

"Monsenyör..."

"Mösyö d'Artagnan, Yüzbaşı olmak istiyorsunuz, değil mi?"

"Evet."

"Peki arkadaşınız da gene Baron olmak istiyor mu?"

"Şu sırada Baron olduğunu görüyordur düşünde."

"O zaman" diyerek Silahşör'ün daha önce gördüğü mektubu çıkardı cebinden Kardinal. "O zaman bu zarfı alın ve hemen İngiltere'ye götürün."

Gaskonyalı zarfa baktı. Adres yoktu zarfta.

"Bu zarfı kime vereceğimi bilemez miyim?"

"Londra'ya vardığınızda öğreneceksiniz. İkinci zarfı Londra'da açacaksınız."

"Emirleriniz?"

"Bu mektubun gönderildiği kişiye itaat etmeniz."

Silahşör başka bazı sorular sormaya hazırlanırken Kardinal ekledi:

"Önce Boulogne'a gideceksiniz. *Armes d'Angleterre* adlı handa Mordaunt adlı birini bulacaksınız."

"Evet efendim, ne yapacağım bu adamla?"

"Sizi götüreceği yere kadar izleyeceksiniz onu."

Silahşör şaşkın şaşkın Mazarin'e baktı.

"Gerekli şeyleri öğrendiniz, gidebilirsiniz artık" dedi Kardinal.

"Gidebilirsiniz demek kolay" diye karşılık verdi Gaskonyalı. "Para gerekiyor yola çıkmak için. Hiç para yok bende."

"Ya!" dedi Kardinal kulağının arka tarafını kaşıyarak. "Paranız yok ha!"

"Param yok Monsenyör."

"Dün akşam verdiğim elmas yüzük peki?"

"Onu Kardinal Hazretleri'nin bir hatırası olarak saklamak istiyorum."

Kardinal derin bir iç çekti.

"İngiltere'de hayat pahalıdır Monsenyör, özellikle de olağanüstü bir elçi için."

"Tersine!" diye karşılık verdi Kardinal. "İnsanlar orada gösterişsiz yaşamayı sever. Özellikle devrimden beri çok sade bir yaşam sürüyorlar. Neyse..."

Bir çekmece çekti ve içinden bir kese aldı.

"Şu bin altına ne dersiniz?"

Gaskonyalı alt dudağını iyice öne doğru uzatarak büzdü.

"Az derim Monsenyör çünkü tek başıma çıkmayacağım yola."

"Anlıyorum" dedi Kardinal. "O soylu asilzade arkadaşınız Mösyö Vallon da sizinle birlikte gelecek tabii. Sevgili dostum, Fransa'da sizden sonra sevdiğim ikinci insan odur, inanın böyle."

"O halde Monsenyör" dedi Gaskonyalı, Kardinal'in elinden bir türlü bırakmadığı keseyi işaret ederek, "madem onu bu kadar seviyor ve takdir ediyorsunuz, o halde..."

"Peki, iki yüz altın daha ekleyelim."

"Üçkâğıtçı!" diye mırıldandı Silahşör ve daha sonra şu soruyu sordu:

"Ama dönüşümde hiç olmazsa Mösyö Vallon Baronluk unvanına, ben de kendi terfime tamam gözüyle bakabileceğiz, değil mi?"

"Söz, Mazarin sözü!"

"Keşke başka türlü yemin etseydi" dedi içinden Silahşör ve sordu:

"Acaba gitmeden önce Kraliçe Hazretleri'ne saygılarımı takdim edemez miyim?"

"Kraliçe Hazretleri uyuyorlar" diye karşılık verdi telaşla Kardinal. "Oysa sizin hiç gecikmeden yola çıkmanız gerekiyor. Haydi Mösyö, hemen yola çıkın!"

"Bir şey daha soracağım efendim: Gittiğim yerde vuruşmak gerekirse, ben de katılacak mıyım vuruşmaya?"

"Sizi gönderdiğim kişi ne emrederse onu yapacaksınız."

"Peki Monsenyör" diyerek keseyi almak üzere elini uzattı Silahşör. "Size de saygılarımı sunuyorum."

D'Artagnan koca keseyi cebine indirdi yavaşça. Sonra yanındaki subaya döndü:

"Mösyö" dedi, "lütfen Mösyö Vallon'u da uyandırmak ve Kardinal Hazretleri'nin emirleri üzerine kendisini ahırda beklediğimi söyleme zahmetine katlanır mısınız?"

Subay, d'Artagnan'ın dikkatini çekecek kadar büyük bir telaş içinde söyleneni yerine getirmek üzere koştu.

Porthos tek başına saman yatağa iyice yayılmış, her zamanki alışkanlığıyla horlaya horlaya uyumaya hazırlanıyordu ki, birden omzuna vurulduğunu hissetti.

Geleni d'Artagnan sanıp hiç kımıldamadı.

"Kardinal Hazretleri tarafından geliyorum" dedi subay.

"Ne?" diyerek yerinden sıçrayan Porthos'un gözleri fal taşı gibi açıldı. "Ne dediniz?"

"Kardinal Hazretleri'nin sizi İngiltere'ye gönderdiğini, Mösyö d'Artagnan'ın da ahırda beklediğini haber vermeye geldim."

Porthos derin bir iç çekti, kalktı, şapkasını, tabancalarını, kılıcını, pelerinini aldı, üstünde rahat bir uyku çekmeyi hayal ettiği saman yatağa son bir kez daha imrenerek baktı.

Porthos sırtını yatağa henüz dönmüştü ki, subay uzanıverdi onun yerine samanlara ve hiç gecikmeden düzenli aralıklarla bir homurtu tutturdu. Haklıydı adam aslında çünkü bütün bu topluluk içinde Kral, Kraliçe ve Monsenyör Gaston d'Orléans'dan sonra bedava yatak bulan bir tek o vardı.

XII
ARAMIS'TEN VE ARTOS'TAN HABER ALINIYOR

Gün ışımaya başladığında d'Artagnan doğruca ahıra indi. Kendi atının ve Porthos'un atının bir yemliğin önünde bağlanmış olduklarını gördü ama yemlik boştu. Acıdı zavallı hayvanlara ve geceki vurgundan kaldığı anlaşılan bir parça samanın bulunduğu köşeye doğru yürüdü. Ama saman yığınını ayağıyla toplarken çizmenin ucu birden yuvarlak bir cismin hassas bir noktasına değdi muhtemelen ve biri feryat ederek ve gözlerini ovuşturarak dizlerinin üstüne çöktü. Kendisine saman kalmadığından hayvanlarınkinden yararlanmaya karar veren Mousqueton'du bu.

"Haydi bakalım Mousqueton, yola çıkıyoruz" dedi d'Artagnan.

Efendisinin arkadaşının sesini anında tanıyan Mousqueton hemen davrandı ve bu hareketlenme sırasında gayri meşru yollardan kazandığı altınlardan birkaçı etrafa saçıldı.

"Oh! Oh!" dedi yere dökülen altınları toplayıp koklayan Gaskonyalı. "Ne tuhaf kokuyor bunlar böyle, saman kokuyor sanki."

Mousqueton öylesine dürüstlük içinde kızardı ve ne yapacağını bilemez oldu ki, gülmeye başlayan d'Artagnan şöyle konuştu:

"Porthos olsaydı müthiş öfkelenirdi Mousqueton ama ben bağışlıyorum sizi. Ancak bu altınların yaramıza iyi geleceğini unutmayalım ve neşemize bakalım biz, tamam mı?"

Mousqueton gülümsedi ve efendisinin atını çabucak eyerledi, daha fazla şımarıklık yapmadan atına atladı.

Bu sırada Porthos da asık bir yüzle geldi ve Mousqueton'u neşeli görünce çok şaşırdı.

"Güzel, güzel" dedi. "Galiba ben Baron oldum, siz de terfi ettiniz, öyle mi?"

"Bunun için gerekli bröveleri almaya gidiyoruz" dedi Gaskonyalı. "Dönüşümüzde Kardinal gerekli belgeleri imzalayacak."

"Nereye gidiyoruz peki?" diye sordu Porthos.

"Önce Paris'e" diye karşılık verdi Silahşör. "Çözümlenmesi gereken bazı sorunlar var."

"Paris'e gidelim o halde" dedi Porthos.

Ve birlikte başkente doğru yola çıktılar.

Kentin kapılarına vardıklarında düşmanca bir hava sezdiler ve çok şaşırttı bu durum onları. Parçalanan bir arabanın etrafında toplanmış kalabalık küfür ediyor, içeriden çıkardıkları yaşlı bir adamla iki kadını tutsak ediyorlardı.

D'Artagnan ve Porthos kapıya vardıklarında hiç de sıcak karşılanmadılar. Onların Kralcılar'ın safından kaçan kimseler olduklarını sanıyor ve kendilerine katılmalarını istiyorlardı.

"Ne yapıyor Kral?" diye sordular.

"Uyuyor."

"İspanyol kadın?"

"Hayaller kuruyor."

"O Tanrı'nın belası İtalyan?"

"O pusuya yatmış durumda. Dolayısıyla sıkı durmanız gerekiyor. Çekip gittiklerine göre kesinlikle bir komplo peşindedirler. Ancak asıl güçlü olan

sizsiniz, dolayısıyla yaşlılara, kadınlara dokunmayın ve gerçek meselelerin peşine düşün!"

Halk büyük bir sevinçle karşıladı bu sözleri ve kadınları serbest bıraktı. Onlar da Gaskonyalı'ya minnet ve şükranla bakarak uzaklaştılar.

"Haydi bakalım, yola şimdi" dedi d'Artagnan.

Yollarına devam ettiler, engelleri aştılar, zincirlerden geçtiler, itilip kakıldılar, sorguya çekildiler, sorular sordular.

Saray meydanında d'Artagnan, beş altı yüz burjuvaya talim yaptıran bir çavuş gördü. Piémont alayındaki deneyimlerini kent milislerine öğretmeye çalışan Planchet'ydi bu.

D'Artagnan önünden geçerken tanıdı eski efendisini hemen.

"Günaydın Mösyö d'Artagnan" dedi gururlu bir tavırla.

"Günaydın Mösyö Dulaurier" diye karşılık verdi Gaskonyalı.

Planchet kaskatı kesildi, şaşkın şaşkın baktı d'Artagnan'a. Komutanlarının durduğunu gören birinci sıra durdu önce, daha sonra da son sıraya kadar bütün birlik.

"Şu burjuvalar ne tuhaf insanlar!" dedi Gaskonyalı, Porthos'a.

Ve yoluna devam etti.

Beş dakika sonra Chevrette Hanı'nın önünde atından indi.

Güzel Madeleine, d'Artagnan'ı karşılamak için koştu.

"Sevgili Madam Turquaine" dedi Silahşör, "paranız varsa eğer hemen bir yerlere saklayın, mücevherleriniz varsa derhal ortadan kaldırın, alacağınız varsa bir an önce tahsil etmeye çalışın, borcunuz varsa kesinlikle ödemeyin."

"Niye?" diye sordu Madeleine.

"Duymuşsunuzdur belki, Paris'i de Babil gibi yakıp yıkacaklar."

"Ve böyle bir anda siz de beni terk ediyorsunuz, öyle mi?"

"Üstelik de en kısa zamanda!" diye karşılık verdi Gaskonyalı.

"Nereye gidiyorsunuz?"

"Bunu bana siz söylerseniz, çok büyük bir hizmette bulunmuş olursunuz."

"Aman Tanrım! Aman Tanrım!"

"Mektup var mı bana?" diye soran Gaskonyalı, güzel hancı kadına bir yandan da boş yere üzülmemesini, çünkü bunun bir yararı olmayacağını anlattı bir el işaretiyle.

"Var bir tane, yeni geldi."

Ve mektubu Silahşör'e uzattı kadın.

"Athos'tan geliyor!" diye bağırdı arkadaşının uzun ve biçimli yazısını tanıyan d'Artagnan.

"Sahi mi?" dedi Porthos. "Oku bakalım, ne anlatıyor?"

Mektubu açtı ve okudu d'Artagnan:

Sevgili Mösyö d'Artagnan,

Sevgili Mösyö Vallon;

Aziz dostlarım, benden son kez haber alıyorsunuz belki. Aramis ve ben çok sıkıntıdayız burada ama Tanrı, cesaretimiz ve aramızdaki dostluğun anıları ayakta tutabiliyor bizi. Raoul'e göz kulak olun. Blois'daki belgeleri bir kez daha anımsatıyorum size. Benden iki buçuk aya kadar

haber alamazsanız, rica ediyorum el koyun bunlara. Sadık dostunuz adına bütün kalbinizle kucaklayın Vikont'u.

Athos

"Tabii ki kucaklayıp öpeceğim!" dedi d'Artagnan. "Özellikle de yolumuza çıkarsa. Zavallı Athos'u kaybetme talihsizliğine uğrarsak, o gün oğlum olmuştur Raoul benim artık."

"Ben de mirasçım yaparım" dedi Porthos.

"Dur hele, daha neler diyor Athos bakalım."

Yolunuza Mordaunt diye biri çıkarsa, dikkat edin. Mektupta daha fazla bir şey söyleyemeyeceğim size.

"Mordaunt mu?" dedi hayretler içinde d'Artagnan.

"Mordaunt ha! Tamam, unutmayız bu adı" dedi Porthos. "Baksana, altında Aramis'in de notu var."

"Doğru" dedi Gaskonyalı.

Sonra okudu:

Bize olan kardeşçe bağlılığınızı bildiğimizden, ölüme karşı bizimle birlikte göğüs germek amacıyla geleceğinizden emin olarak, nerede bulunduğumuzu gizliyoruz sizden sevgili dostlar.

"Vay namussuzlar vay!" diye bağırdı ansızın Porthos. Bu sesi duyan odanın öbür ucundaki Mousqueton havaya sıçradı korkusundan. "Yani şimdi bizimkiler ölüm tehlikesiyle mi karşı karşıya?"

D'Artagnan devam etti okumaya:

Athos size Raoul'ü miras bırakıyor, ben de alınacak bir intikamı. Mordaunt diye birini bir köşede kıstırma mutluluğuna kavuşursanız, söyleyin Porthos'a, boynunu kopartsın bu herifin. Ancak mektupta daha fazla bir şey söylemeye cesaret edemiyorum size.

Aramis

"Bütün istediği buysa, kolay" dedi Porthos.

"Tam tersine" dedi yüzünü buruşturan d'Artagnan. "imkânsız bir şey istiyor."

"Niye?"

"Çünkü biz Boulogne'a, Mordaunt denen bu adamı bulmaya gidiyoruz ve onunla birlikte İngiltere'ye geçeceğiz."

"O zaman biz de Mordaunt denen bu adamı bulacağımıza arkadaşlarımızı bulsak ne olur?" diye sordu koca bir orduyu korkutabilecek gibi bir tavırla Porthos.

"Ben de düşündüm bunu" diye karşılık verdi Gaskonyalı, "ama mektupta ne tarih, ne adres var."

"O da doğru" dedi Porthos.

Ve odada bir aşağı, bir yukarı şaşkın şaşkın dolaşmaya başladı. Arada bir yarıya kadar kılıcını çekiyor sonra tekrar yerleştiriyordu kınına.

D'Artagnan da odanın ortasında dikilmiş, ne yapacağını bilmez bir halde bekliyor ve yüzünde büyük bir acının ifadesi okunuyordu.

"Çok kötü, çok kötü!" diye söylendi. "Athos bize hakaret ediyor, yanında biz olmadan ölmek istiyor, çok kötü bu."

İki arkadaşı umutsuz durumda gören Mousqueton daha fazla dayanamayarak odanın bir köşesinde ağlamaya başladı.

"Haydi, haydi!" dedi Gaskonyalı. "Bunlar hiçbir şeyi halletmez. Dediğimiz gibi gidip Raoul'ü kucaklayalım, hem belki Athos'tan yeni haberler alırız."

"Doğru, bu da fena fikir değil" dedi Porthos. "Gerçekten sevgili d'Artagnan, nasıl becerebiliyorsunuz bilemiyorum ama devamlı fikir üretiyorsunuz. Haydi gidip Raoul'ü kucaklayalım."

"Şimdi biri efendime sataşmaya kalkışacak olursa" diye mırıldandı Mousqueton, "hemen sererim yere, hiç şakam yoktur."

Atlarına bindiler ve yola koyuldular. Saint-Denis Sokağında büyük bir kalabalık çıktı önlerine. Vendômois'dan dönen Mösyö Beaufort'u karşılayan topluluktu bu ve Piskopos Yardımcısı kendisini keyifli ve hayran Parisliler'le tanıştırıyordu.

Mösyö Beaufort da yanlarında olunca burjuvalar yenilmezliklerine iyice inanmaya başlamışlardı.

İki arkadaş Prens'i görmemek için yan sokaklardan birine saptılar ve Saint-Denis Kapısı'na vardılar.

"Mösyö Beaufort'un Paris'e döndüğü doğru mu?" diye sordu kapıdaki muhafızlar iki asilzadeye.

"Tabii" diye karşılık verdi d'Artagnan. "En güçlü delili de bizi peşinden gelecek olan pederi Mösyö Vendôme'un yanına göndermiş olmasıdır."

"Yaşasın Mösyö Beaufort!" diye bağırdı muhafızlar.

Ve soylu Prens'in temsilcilerine yol vermek üzere saygıyla kenara çekildiler.

Kapıyı geçtikten sonra yorgunluk ve umutsuzluk diye bir şey tanımayan iki yiğit yolları tükettiler. Atları kanatlanmış adeta ve üstlerindeki biniciler de Athos ve Aramis'ten başka bir şey düşünmüyorlardı.

Mousqueton da sürekli kötü şeyler düşündüğünden çok acı çekiyor ama efendilerinin kendisinden daha farklı acılar içinde olduğunu düşünerek her iyi hizmetkâr gibi avunuyordu. Çünkü d'Artagnan'ı ikinci efendisi gibi görmeye başlamıştı, hatta ona, Porthos'a göre daha çabuk ve doğrudan hizmet eder olmuştu.

Ordugâh, Saint-Omer-Lambes arasındaydı. İki arkadaş oraya kadar gittiler ve Kral ve Kraliçe'nin Paris'ten kaçtıkları haberini en ince ayrıntılarına

kadar dinlediler. Haber kulaktan kulağa oraya kadar ulaşmıştı. Raoul'ü, çadırının yanında, bir saman yığının üstüne uzanmış halde buldular. Atı da arada bir bu samanlardan bir ikisini çekiştiriyordu. Delikanlının gözleri kan çanağı gibiydi ve pek mahzun görünüyordu. Mareşal Grammont ve Guiche Kontu Paris'e dönmüşler, delikanlı da çok yalnız kalmıştı.

Raoul bir süre sonra başını kaldırdı ve kendisine bakan iki şövalyeyi gördü. Tanıdı kendilerini ve onlara doğru koştu.

"Sevgili dostlarım benim, siz ha!" diye bağırdı. "Benim için mi geldiniz yoksa? Beni de götürecek misiniz? Vâsimden haber var mı?"

"Ya siz? Hiç haber almadınız mı ondan?" diye sordu Gaskonyalı.

"Maalesef efendim, alamadım. Nerede olduğunu bile bilmiyorum. Söylemeye utanıyorum inanın ama o kadar merak ediyorum ki Kont'u, ağlayabilirim."

Gerçekten de Raoul'ün güneşten yanmış yanaklarından aşağı iki damla gözyaşı yuvarlandı.

Porthos içinden geçirdiği duyguların yüzüne yansımasını gizlemek için kafasını çevirdi.

"Kahretsin!" diye bağırdı Gaskonyalı. "Uzun zamandır bu kadar duygulanmamıştım, bu kadar sarsılmamıştım. Siz hiç umutsuzluğa kapılmayın dostum. Siz haber alamadınız Kont'tan belki ama biz aldık... Biz bir... şey aldık..."

"Sahi mi?" diye heyecanla bağırdı Raoul.

"Hem de içimizi rahatlatacak bir mektup" diye ekledi Raoul'ün sevincini gören d'Artagnan.

"Mektup yanınızda mı?" diye sordu delikanlı.

"Evet, daha doğrusu yanımdaydı" diye karşılık verdi mektubu arar gibi yapan Gaskonyalı. "Durun bakayım, şurada olmalı. Yakında döneceğini söylüyordu, değil mi Porthos?"

D'Artagnan, Gaskonyalı da olsa bu yalanın bütün sorumluluğunu üstlenmek istemiyordu.

"Öyle" dedi öksürerek Porthos.

"Verin lütfen bana şu mektubu" dedi Raoul.

"Biraz önce okumuştum canım! Tüh, düşürdüm mü yoksa? Kahretsin, cebim delikmiş!"

"Evet Mösyö Raoul" diye lafa karıştı Mousqueton, "bu mektup o kadar rahatlattı ki onları, okuduktan sonra ağladılar bile efendilerim."

"Peki Mösyö d'Artagnan" diye devam etti ancak yarı yarıya tatmin olan delikanlı, "hiç değilse nerede olduğunu öğrendiniz mi Kont'un?"

"Gayet tabii, öğrenmez olur muyum? Ama sır bu."

"Benim için değildir herhalde."

"Hayır, sizin için değil tabii. Bu nedenle size söyleyeceğim nerede olduğunu."

Porthos şaşkın şaşkın Gaskonyalı'ya bakıyordu.

"Kahretsin! Ne yapsam, onun gidemeyeceği bir yeri nasıl uydurabilirim?" diye mırıldanıyordu kendi kendine d'Artagnan.

"Nerede Kont şu anda?" diye sordu tatlı bir sesle delikanlı.

"İstanbul'da."

"Türklerin yanında mı?" diye bağırdı dehşet içinde Raoul. "Ne diyorsunuz?"

"Korktunuz mu yoksa?" dedi Gaskonyalı. "Kont de la Fère ve Rahip d'Herblay gibi adamlara Türkler ne yapabilir?"

"Arkadaşı da yanında mı?" diye sordu delikanlı. "Şimdi biraz rahatladım işte."

"Ne zeki adam şu d'Artagnan yahu!" diyordu içinden arkadaşının kurnazlığına hayran kalan Porthos.

"Şimdi" dedi Silahşör bir an önce konuyu değiştirmek istiyormuş gibi, "önce Kont'un aynı postayla gönderdiği şu elli altını alın bakalım. Herhalde paranız kalmamıştır ve bu da tam zamanında yetişmiştir."

"Daha yirmi altınım vardı Mösyö."

"Olsun, bunu da alın. Yetmiş altınınız olur böylece."

"Daha da isterseniz..." diyen Porthos elini kesesine attı.

"Hayır, teşekkür ederim" diye karşılık verdi utancından kıpkırmızı kesilen delikanlı. "Çok teşekkür ederim."

Bu sırada Olivain göründü uzaktan.

"Bu arada, Olivain'den memnun musunuz?" diye sordu d'Artagnan sesini uşağa işittirmek için iyice yükselterek.

"Evet, çok!"

Olivain hiçbir şey işitmemiş gibi yaparak çadıra girdi.

"Nesinden şikâyetçisiniz zavallının?"

"Çok yiyor" dedi delikanlı.

"Aman Mösyö!" diyerek karşı çıktı bu suçlamaya Olivain.

"Eli de uzun biraz."

"Yapmayın Mösyö."

"En kötüsü de tabansız oluşu."

"Aman! Aman! Onurumu zedelediniz Mösyö" dedi Olivain.

"Bu kadarı da fazla ama!" dedi Gaskonyalı. "Olivain usta, tabansızlar bizim gibilere hizmet edemezler. Efendinizi tırtıklayabilirsiniz, reçellerini

yiyebilirsiniz, şarabından içebilirsiniz ama Tanrı aşkına tabansız olmayın yoksa kulaklarınızdan duvara çakarım sizi. Mösyö Mousqueton'a bakın bir. Rica edin kendisinden, aldığı şerefli yaraları göstersin. Ve bakın nasıl bir ağırbaşlılık veriyor ona yürekliliği."

Mousqueton mutluluktan havalara uçacaktı neredeyse. Biraz cüret edebilse boynuna sarılacaktı d'Artagnan'ın. Bir yandan da gerekirse d'Artagnan'ın uğrunda can vermek için kendi kendine söz veriyordu.

"Gönderin gitsin, Raoul" dedi d'Artagnan, "çünkü gerçekten korkaksa, günün birinde, er ya da geç onurunuzu lekeleyecektir."

"Efendim niçin benim tabansız olduğumu söyledi, biliyor musunuz?" diye bağırdı ansızın Olivain. "Geçen gün Grammont alayından bir sancaktarla dövüşmek istedi ve ben de kendisine refakat etmeyi reddettim, onun için."

"Mösyö Olivain" dedi sert bir tavırla Gaskonyalı, "bir uşak asla efendisine itaatsizlik etmemelidir."

Sonra bir kenara çekti onu.

"Aslında doğrusunu yapmışsın" dedi. "Efendin yanlış davranmış. Al senin olsun şu altın ama ona hakaret ederlerse ve bu sırada sen de yanında olursan ve de onunla birlikte bedenini delik deşik ettirmezsen ben senin dilini keser, yüzünü dağıtırım. Sakın unutma bunu."

Olivain saygıyla selam verdi ve altını cebine indirdi.

"Aziz dostum Raoul" dedi Silahşör, "şimdi ben ve arkadaşım Mösyö Vallon elçi olarak bir yolculuğa çıkıyoruz. Nereye gittiğimizi söyleyemeyeceğim size çünkü ben de bilmiyorum. Ama bir şeye ihtiyacınız olursa Tiquetonne Sokağında, Chevrette Hanı'nda Madam Madelon Turquaine'e yazabilirsiniz. Bir banker gibi rahatça yararlanabilirsiniz bu keseden. Ama ölçüyü kaçırmayın gene de çünkü Mösyö d'Emery'ninki kadar dolu değildir kesinlikle."

D'Artagnan geçici öğrencisine sarıldıktan sonra onu Porthos'un güçlü kollarına emanet etti. Soylu dev adam delikanlının ayaklarını yerden keserek sevecenlikle kucakladı ve bağrına bastı onu.

"Haydi" dedi Gaskonyalı, "yola çıkmamız gerek şimdi."

Ve Boulogne'a doğru yollandılar, akşama doğru atları kan ter içinde ve köpüklere batmış halde hedeflerine vardılar.

Kente girmeden önce mola verdikleri yerin on adım kadar ötesinde siyahlar içinde bir delikanlı, birini bekliyormuş gibi bir aşağı bir yukarı dolaşıyordu. Onları görür görmez bakışlarını hiç ayırmadı kendilerinden.

D'Artagnan yanına sokuldu adamın ve bakışlarının üstünden ayrılmadığını görünce, "Ahbap! Bana böyle dik dik bakılmasından hiç hoşlanmam" dedi.

"Mösyö" dedi delikanlı Silahşör'ün söylediklerine hiç aldırmadan, "Paris'ten geliyorsunuz siz, değil mi?"

Gaskonyalı, adamın başkentte olup bitenler konusunda haber almak isteyen bir meraklı olduğunu düşündü.

"Evet Mösyö" dedi daha yumuşak bir tavırla.

"Armes d'Angleterre Hanı'nda kalmayacak mısınız?"

"Evet Mösyö."

"Kardinal Hazretleri Mazarin tarafından özel görevlendirilmiş elçiler değil misiniz?"

"Evet Mösyö."

"O halde" dedi delikanlı, "işiniz benimle sizin Mösyö. Çünkü Mordaunt benim."

"Hıı!" dedi Gaskonyalı. "İşte Athos'un dikkat etmemizi tembihlediği adam."

"Vay anasını..." diye mırıldandı Porthos. "İşte Aramis'in boynunu koparmamı istediği adam."

İkisi de dikkatle baktılar delikanlıya.

Delikanlı yanlış anladı bu bakışları.

"İnanmadınız mı bana yoksa?" dedi. "O halde kimliğimi kanıtlayabilirim size."

"Hayır Mösyö" dedi Gaskonyalı, "emrinizdeyiz."

"Peki o zaman beyler" dedi Mordaunt, "vakit kaybetmeden yola çıkıyoruz çünkü Kardinal'in benden istediği mühlet bugün sona eriyordu. Gemi hazır. Siz gelmeseydiniz, beklemeden gidecektim. Çünkü General Olivier Cromwell sabırsızlıkla bekliyor dönüşümü."

"Öyle mi!" dedi d'Artagnan. "Demek bizi General Olivier Cromwell'a gönderiyorlar!"

"Onun adına bir mektup yok mu üstünüzde?" diye sordu delikanlı.

"Var ama çift zarf içinde ve ancak Londra'ya vardıktan sonra yırtacaktım zarfları. Ama siz mektubun kime gönderildiğini açıkladıktan sonra Londra'ya kadar beklememe gerek yok."

D'Artagnan zarfı yırttı.

Mektup şu adrese yazılmıştı gerçekten:

İngiliz Ulusu Birlikleri Generali Olivier Cromwell'a.

"Tuhaf bir görev doğrusu" dedi d'Artagnan.

"Kim bu Olivier Cromwell yahu?" diye alçak sesle sordu Porthos.

"Eski bir biracı" diye karşılık verdi Gaskonyalı.

"Yoksa bizim saman konusunda çalıştığımız gibi Kardinal de biraya mı yatırım yapmayı amaçlıyor?" diye sordu Porthos.

"Haydi beyler, haydi" dedi sabırsızlanan Mordaunt. "Gidelim artık."

"Yemek yemeden mi?" dedi Porthos. "Mösyö Cromwell bekleyemezler mi biraz?"

"Evet ama ben?" dedi Mordaunt.

"Ne var sizde?" diye sordu Porthos.

"Acelem var benim."

"Siz hiç ilgilendirmiyorsunuz beni" dedi Porthos. "Çünkü siz izin verseniz de, vermeseniz de yerim yemeğimi ben."

Delikanlının dalgın bakışları alevlenir gibi oldu, şimşek çakacaktı sanki ama tuttu kendisini.

"Mösyö, karınları acıkmış yolcuları mazur görmek gerekir" dedi d'Artagnan. "Zaten yemek geciktirmez sizi, hana kadar gideceğiz. Siz limana kadar yürüyerek gidin, biz de bir iki lokma atıştırır, yetişiriz size."

"Nasıl isterseniz" dedi Mordaunt. "Yeter ki yola çıkabilelim."

"Güzel" dedi Porthos.

"Geminin adı ne?" diye sordu d'Artagnan.

"Standard."

"Tamam. Yarım saat sonra gemideyiz."

Daha sonra ikisi birden atlarını mahmuzladılar ve Armes d'Angleterre Hanı'na doğru gittiler dörtnala.

"Ne düşünüyorsunuz bu delikanlı hakkında?" diye sordu Gaskonyalı.

"Hiç hoşuma gitmedi diyorum" diye karşılık verdi Porthos. "Aramis'in öğüdünü yerine getirmemek için zor tuttum kendimi doğrusu."

"Aziz dostum Porthos, böyle bir şeye kalkışmayın sakın çünkü delikanlı Cromwell'in özel elçisidir ve herhalde ona elçisinin kafasını kopardığımızı söylersek pek hoş karşılamaz bizi, değil mi?"

"Olabilir" dedi Porthos, "ama Aramis her zaman yerinde öğütler veren bir arkadaşımızdır."

"Bakın" dedi Gaskonyalı, "elçilik görevimiz sona erdiğinde..."

"Eeee..."

"Bizi tekrar Fransa'ya geri getirirse..."

"Sonra?"

"Sonra, bakarız..."

İki arkadaş Armes *d'Angleterre*'e vardılar, karınlarını iyice doyurdular ve fazla oyalanmadan limana gittiler. Bir yelkenli, açıkta yelken açmaya hazır durumda bekliyordu. Yelkenlinin güvertesinde sabırsızca dolaşan Mordaunt'u tanıdılar anında.

"İnanılır gibi değil" diyordu sandalla *Standard* adlı yelkenliye doğru yol alırken Gaskonyalı. "Çok iyi tanıdığım birine benziyor bu adam ama kime benzediğini bir türlü çıkaramıyorum, olacak şey değil!"

İp merdivenin altına vardılar, bir an sonra da gemideydiler.

Atların yukarı çekilmesi de uzun zaman aldı ve yelkenli ancak akşam saat sekizde demir alabildi.

Delikanlı sabırsızlık içinde tepinip duruyor, yelkenlerin fora edilmesi için emirler yağdırıyordu.

Uykusuz geçen üç geceden ve at sırtında yetmiş fersahlık yoldan sonra kamarasına çekilen Porthos uyumuştu bile.

D'Artagnan da Mordaunt'a karşı duyduğu nefreti bastırmış, delikanlıyla birlikte güvertede dolaşıyor ve adamı konuşturmak için dil döküp duruyordu.

Mousqueton'u da deniz tutmuştu.

XIII
BİR MANGIRA SATTI KRALI ANDINI BOZAN İSKOÇYALI

Mordaunt, Boulogne'dayken, İngiltere'den mektupla bazı yeni emirler gelmişti. D'Artagnan ve Porthos Londra'ya gittiklerini sanıyorlardı ama aslında *Standard* bu emirler gereği sakin suları yararak Durham'a doğru yol alıyordu. Şimdi biz okuyucularımızı Newcastle yakınlarında, Tyne'deki Kral taraftarlarının ordugâhına davet ediyoruz.

İki ırmak arasında, İskoçya sınırı üstünde ama İngiltere topraklarında küçük bir ordunun çadırları uzayıp gidiyordu. Vakit gece yarısıydı. Çıplak bacaklı, kısa eteklikli, sırtlarında çizgili İskoç mantosu olan adamlar tembel tembel nöbet tutuyorlardı. İskoçyalılar'a özgü başlıklarında tüy vardı. Bulutların arasından ara sıra sıyrılan ay, nöbetçilerin tüfeklerini, I. Charles'ın Parlamento birliklerine terk ettiği kentle, işler belki düzelir diye hâlâ onu destekleyen Oxford ve Newark kentlerinin surlarını, damlarını aydınlatıyordu.

Ordugâhın ucunda, kocaman bir çadırın hemen yanında, liderleri yaşlı Kont Loewen'in başkanlığında bir toplantı yapan İskoçyalı subaylar aralarında tartışırlarken, şövalye giysileri içindeki bir adam, sağ eli kılıcının kabzasında yatmış, uyuyordu.

Elli adım kadar ilerde de gene şövalye giyimli bir başkası İskoçyalı nöbetçilerden biriyle konuşuyordu. Bu adam İngilizceye yabancı olmasına rağmen, konuştuğu askerin Perth şivesiyle verdiği yanıtları çok iyi anlıyordu.

Newcastle'da saat sabahın birini vururken uyuyan adam gözlerini açtı. Derin uykudan uyanan her insan gibi o da bir süre çevresini süzdü dikkatle. Yalnız olduğunu anlayınca doğrularak kalktı, nöbetçiyle konuşan şö-

valyenin yanından geçti. Adam nöbetçiye sorduklarını bitirmişti herhalde ki, izin alıp yanından ayrıldı ve ilk şövalyenin peşine düştü.

Yol üstüne kurulmuş bir çadırın gölgesinde uykudan yeni uyanmış adam bekliyordu kendisini.

"Ne var ne yok bakalım?" diye sordu Rouen'dan Tours'a kadar işitilebilecek en duru Fransızcayla.

"Yitirilecek bir tek dakika bile yok artık. Kral'ı mutlaka uyarmak gerekiyor!"

"Neler oluyor?"

"Anlatmak uzun sürer şimdi. Zaten birazdan kendiniz de işitirsiniz. Ayrıca burada söyleyeceğim tek kelime bile mahvolmamıza neden olabilir. Hemen gidip Milord Winter'i bulalım."

Birlikte ordugâhın öbür ucuna doğru yürüdüler. Bulundukları ordugâh topu topu beş yüz adım karelik bir alanı kapladığından kısa sürede aradıkları çadırın önüne ulaştılar.

"Efendin uyuyor mu Tony?" diye sordu şövalyelerden biri bekleme odası alarak kullanılan bölmede uyuyan uşağa.

"Hayır sayın Kont" diye karşılık verdi uşak. "Sanmıyorum ama uyuyorsa bile yeni uyumuştur çünkü Kral'ın yanından ayrıldıktan sonra iki saat dolaşıp durdu. Adımlarının gürültüsü ancak on dakika önce kesildi. Ayrıca kendiniz de bakabilirsiniz" diye tamamladı sözlerini örtüyü kaldıran uşak.

Gerçekten de Winter pencere işlevi gören ve serin gece havasını içeri alan bir yarığın önüne oturmuş, hüzünlü bakışlarla, daha önce de söylediğimiz gibi ara sıra bulutların arasından sıyrılan mehtabı seyrediyordu.

İki arkadaş, başı ellerinin arasında gökyüzünü seyreden Winter'a yaklaştılar. Winter yaklaştıklarını duymadı ve bir el omzuna dokununcaya kadar hiç istifini bozmadı. Dokunan eli hissedince döndü, Athos ve Aramis'i tanıyarak elini uzattı.

"Dikkatinizi çekti mi?" diye sordu. "Ay nasıl kan kırmızısı bir renkte bu gece."

"Hayır, fark etmedim" dedi Athos. "Bana her zamanki gibi geldi."

"İyi bakın Şövalye" dedi Winter.

"İtiraf edeyim ki, ben de Kont de La Fère gibi fevkalade bir durum görmedim ayda" dedi Aramis.

"Kont" dedi çok doğal bir sesle Athos, "bizim gökyüzünü değil yeryüzünü incelememiz gerekiyor. İskoçyalılar'a dikkat ettiniz mi? Güveniyor musunuz onlara?"

"İskoçyalılar mı?" diye sordu Winter. "Hangi İskoçyalılar?"

"Bizimkiler canım!" dedi Athos. "Kral'ın çok güvendiği Loewen'in İskoçyalılar'ı."

"Hayır" dedi Winter ve daha sonra ekledi. "Siz gerçekten gökyüzünü saran şu kızıl rengi görmüyor musunuz?"

"Hayır, kesinlikle!" diye karşılık verdiler bir ağızdan Athos'la Aramis.

"Baksanıza" diye sürdürdü konuşmasını saplantı haline gelen düşünceden kendisini bir türlü kurtaramayan Winter, "Mösyö Bassompierre'le satranç oynarken öldürüldüğü gün, Kral IV. Henri'nin de satranç tahtasında kan gördüğü anlatılmaz mı hep Fransa'da?"

La porte

"Evet" dedi Athos. "Bizzat Mareşal birçok kez anlatmıştır bu masalı bana."

"Demek doğru" diye mırıldandı Winter. "Ertesi gün de öldürüldü IV. Henri."

"İyi, güzel de IV. Henri'nin gördüğü şeyin bizimle ne ilgisi var?" diye sordu Aramis.

"İlgisi yok tabii ki beyler, ilgisi yok! Aslında gecenin bu vaktinde önemli bir haber vermek üzere çadırıma girdiğiniz şu anda size böyle saçma sapan şeyler söylemekle aptallık ediyorum."

"Evet Milord" dedi Athos, "ben Kral'la konuşmak istiyorum.

"Kral'la mı? Uyuyor kendileri ama."

"Çok önemli bazı açıklamalarda bulunacağım kendisine."

"Yarına erteleyemez miyiz bunu?"

"Hayır, Kemen öğrenmesi gerekiyor. Hatta geç bile kalmış olabiliriz."

"Buyurun girelim beyler" dedi Winter.

Winter'ın çadırı Kral çadırının yanına kurulmuştu ve iki çadır arasında bir geçit vardı. Bu geçit bir nöbetçi tarafından değil, I. Charles'ın sadık bir hizmetkârı tarafından korunuyordu. Böylece gerektiğinde hükümetin güvenilir adamıyla ilişki kurabilecekti.

"Bu beyler de benimle birlikteler" dedi uşağa Winter.

Uşak eğilip selam verdi ve geçmeleri için kenara çekildi.

Gerçekten de Kral I. Charles siyah yeleği, çizmeleri, gevşek kemeri, yanı başında şapkasıyla bir sahra yatağına uzanmış, üstüne bastıran ağırlığa karşı daha fazla direnemeyerek uyuyakalmıştı. İçeri girenler ilerlediler ve en önde bulunan Athos bir süre bu çok solgun, soylu yüzü, sıkıntılı bir uyku yüzünden şakaklarına yapışmış kara saçları, yorgun gözlerinin altındaki mor halkaları seyretti.

Derin bir iç geçirdi Athos. Bu iç geçirme uykusu zaten hafif olan Kral'ı uyandırmaya yetti.

Gözlerini açtı.

"Siz miydiniz Kont Hazretleri?" diyerek bir dirseğinin üzerinde doğruldu.

"Evet efendimiz" diye karşılık verdi Athos.

"Ben uyurken bile başımda bekliyorsunuz demek! Bir haber vermek için mi geldiniz yoksa?"

"Maalesef doğru tahmin ettiler efendimiz" dedi Athos.

"Kötü bir haber mi?" diye sordu Kral acı bir gülümsemeyle.

"Evet."

"Önemi yok. Biz her durumda iyi davranırız haberciye. Ayrıca bana hep iyi haberler vermek için huzura çıkacak değilsiniz ya. Sizler gibi sadakati ülke ve felaket tanımayan biri, Henriette'in gönderdiği bir asilzade her zaman başımızın tacıdır. Çekinmeden söyleyebilirsiniz söyleyeceklerinizi bu bakımdan."

"Cromwell bu gece Newcastle'a geldi."

"Öyle mi?" dedi Kral. "Savaşmak için mi yoksa?"

"Hayır efendimiz, sizi satın almak niyetiyle."

"Ne dediğinizin farkında mısınız?"

"Cromwell'in İskoçya ordusuna dört yüz bin İngiliz lirası borcu vardı, diyorum ben."

"Evet, eski bir hesaptır bu, biliyorum. Ama benim yiğit ve sadık İskoçlarım bir yıldır onurları için dövüşüyorlar."

Athos gülümsedi.

"Efendim, onur güzel bir şeydir ama sonunda onlar da onur uğruna mücadele etmekten bıktılar. Bu nedenle de iki yüz bin İngiliz lirasına sattılar sizi bu gece. Yani alacaklarının yarısı karşılığında."

"Olamaz!" diye bağırdı Kral. "İskoçyalılar iki yüz bin lira karşılığında krallarını satamazlar! Olacak şey değil bu!"

"Yahudiler de otuz mangır karşılığı peygamberlerini satmışlardı efendim."

"Bu alçakça pazarlığı yapan hain kim peki?"

"Kont Loewen."

"Emin misiniz Mösyö?"

"Kulaklarımla duydum."

Kral derin bir göğüs geçirdi, yüreği parçalanmıştı sanki. Sonra başını ellerinin arasına aldı.

"Ah siz İskoçyalılar! Siz yok musunuz siz!" diye inledi. "Bir de kalkmış sadık İskoçyalılarım diyorum. Oxford'a kaçma olanağım varken bunlara güvendim ve burada kaldım. Vatandaşlarım İskoçyalılar! Sözde kardeşlerim olan İskoçyalılar! Emin misiniz peki?"

"Kont Loewen'ın çadırının arkasına yatmıştım, çadır bezini kaldırdım ve her şeyi gördüm, duydum."

"Ne zaman yapılacak bu iğrenç pazarlık?"

"Sabaha karşı. Efendimizin de gördükleri gibi kaybedecek zamanımız yok."

"Madem satıldım, kaçmanın ne yararı var?"

"Ne yararı var ne demek? Tyne'ı geçer, İskoçya'ya ulaşır, Lord Montrose'la buluşuruz. O sizi satmaz."

"Ne yapacağım İskoçya'da peki? Çete savaşı mı? Böyle bir savaş bir krala yakışmaz."

"Majesteleri, Robert Bruce'ün verdiği örnek sizi yalanlamaya yetecektir sanırım."

"Hayır. Ben uzun süredir mücadele ediyorum. Eğer sattılarsa beni, teslim etsinler. İhanetlerinin ölümsüz alın lekesi de yüzlerinden eksik olmasın hiç!"

"Majeste" dedi Athos, "bir kralın gerçekten böyle davranması gerekir belki ama bu tutum bir kocaya ve bir babaya yakışmaz. Ben buraya eşiniz ve kızınız adına geldim ve eşinizle kızınız, ayrıca Londra'daki iki çocuğunuz adına size 'Yaşayın Efendimiz, Tanrı böyle istiyor' diyorum."

Kral yerinden kalktı, kemerini sıktı, kılıcını astı ve terli alnını mendiliyle silerek, "Ne yapmamız gerekiyor o halde?" diye sordu.

"Majesteleri, bütün ordu içinde güvenebileceğiniz bir birlik var mı?"

"Winter, siz birliğinizin bağlılığına güvenebilir misiniz?"

"Benim birliğim de insanlardan oluşuyor ve zamanımızda insanlar çok zayıf, çok kötü yaratıklar oldular. Bağlılıklarına güveniyorum ama garanti vermem zor. Kendi hayatımı ellerine emanet edebilirim ama efendimizinkini asla."

"Peki" dedi Athos. "Sırtımızı dayayabileceğimiz bir birlik bulamadığımıza göre biz üç sadık insan da yeterli olabiliriz. Efendimiz atına binsinler, aramıza geçsinler, birlikte Tyne'ı aşar, İskoçya'ya ulaşırız. Ve işte o zaman kurtulduk sayılır."

"Siz de mi böyle düşünüyorsunuz Winter?" dedi Kral.

"Evet."

"Ya siz Mösyö d'Herblay?"

"Evet."

"Peki o halde. Gereken emirleri verin Winter."

Winter dışarı çıktı. Bu arada Kral da temizliğini tamamladı. Winter çadıra döndüğünde günün ilk ışıkları çevreyi aydınlatmaya başlamıştı.

"Her şey hazır efendim" dedi.

"Peki biz?" diye sordu Athos.

"Grimaud ve Blaisois atlarınızı eyerlediler, hazırladılar."

"O halde" dedi Athos, "bir dakika bile yitirmeyelim ve hemen yola çıkalım."

"Gidelim" dedi Kral.

"Majesteleri dostlarına haber vermeyecekler mi acaba?" dedi Aramis.

"Dostlarım mı?" dedi Kral buruk bir gülümsemeyle. "Üçünüzden başka dostum yok benim. Beni asla unutmayan yirmi yıllık bir dostum ve benim de asla unutmayacağım sekiz günlük iki dostum! Gelin beyler, gelin!"

Kral çadırdan çıktı ve gerçekten atının hazır olduğunu gördü. Üç yıldan beri bindiği ve çok sevdiği bir kula atıydı bu.

Sahibini gören at sevinçle kişnedi.

"Haksızlık etmişim, işte bir dost daha! Daha doğrusu beni seven bir yaratık daha! Sen de bana sadık kalacaksın, değil mi Arthus?"

At sanki bu lafları anlamış gibi burun deliklerini Kral'ın yüzüne yaklaştırdı, dudaklarını kaldırıp neşe içinde beyaz dişlerini gösterdi.

"Tamam, tamam" dedi eliyle atı okşayan Kral. "Peki Arthus, peki. Tabii ki çok memnunum senden."

Ve Charles'ı Avrupa'nın sayılı binicileri arasına sokan o çevikliğiyle atladı atına, sonra Athos, Aramis ve Winter'a dönüp, "Evet beyler, sizi bekliyorum" dedi.

Ama Athos ayakta ve hareketsiz halde, gözlerini bir noktaya dikmiş, elini ilerideki kara bir çizgiye doğru uzatmış, Tyne Irmağı boyunca uzanan bir çizgiyi işaret ediyordu.

"Nedir bu çizgi?" diye sordu Athos günün ilk ışıklarıyla gecenin son karanlıkları arasında pek de belli olmayan bir hattı işaret ederek. "Nedir acaba? Dün böyle bir şey görünmüyordu."

"Irmaktan yükselen sis herhalde" diye karşılık verdi Kral.

"Ama efendim, sisten daha yoğun bir şeye benziyor bu."

"Gerçekten kırmızımsı bir çizgi bu" dedi Winter.

"Newcastle'dan çıkan ve bizi kuşatmaya başlayan düşman!" diye bağırdı Athos.

"Düşman!" dedi Kral.

"Evet, düşman! Geç kaldık. Bakın, bakın, kentin yanında güneşte parlayan miğferleri görüyor musunuz?"

Cromwell'in, özel muhafızları olarak görevlendirdiği zırhlı süvarilerdi bunlar.

"İskoçyalılarımın ihanet edip etmediklerini şimdi anlayacağız."

"Ne yapacaksınız?" diye bağırdı Athos.

"Saldırı emri vereceğim ve onlarla birlikte bu aşağılık isyancıların içine dalacağım."

Kral atını mahmuzladı ve Kont Loewen'ın çadırına doğru sürdü.

"Peşinden gidelim" dedi Athos.

"Haydi" dedi Aramis.

"Yaralandı mı Kral yoksa?" dedi Winter. "Kan izleri var yerde."

Ve hemen iki arkadaşın peşinden atıldı. Athos engelledi kendisini.

"Siz gidip birliğinizi toparlayın" dedi. "Birazdan askerlerinize ihtiyacımız olacak yanılmıyorsam."

Winter geri döndü, iki arkadaş yollarına devam ettiler. Kral iki saniye içinde İskoçya ordusu başkomutanının çadırının önüne varmıştı. Atından atlayıp içeri girdi.

General, ordunun belli başlı önderlerinin ortasında duruyordu.

"Kral!" diye bağırdılar hep bir ağızdan ve hayretle baktılar kendisine.

Gerçekten de Charles karşılarında ayakta duruyor, şapkası başında, kaşlarını çatmış, kırbacıyla çizmesine vuruyordu.

"Evet beyler" dedi, "Kral'ın ta kendisi! Olup bitenler konusunda hesap sormaya gelen Kral!"

"Ne oldu, ne var Majesteleri?" diye sordu Kont Loewen.

"Olan şu!" diye bağırdı öfkesini yenemeyen Kral. "General Cromwell dün gece Newcastle'a vardı. Sizin de haberiniz var bundan ve bana söylemediniz. Düşman şu anda kentten çıkıyor ve Tyne'a giden yolu kesiyor. Nöbetçileriniz bu hareketi görmelerine rağmen haber vermediler bana. Onursuzluk ederek beni iki yüz bin lira karşılığında Parlamento ordusuna sattınız ama şükür ki haberim oldu bundan! İşte size olup bitenler! Cevap verin ya da aklayın kendinizi. Çünkü suçluyorum sizi."

"Majeste" diye kekeledi Kont Loewen. "Majesteleri yanlış bir istihbarat raporuna kandılar herhalde."

"Düşmanın benimle İskoçya arasına girdiğini gözlerimle gördüm" dedi Charles. "Hatta ve hatta yaptığınız pazarlığın koşullarını nasıl tartıştığınızı kulaklarımla duydum."

İskoçyalı önderler kaşlarını çatarak birbirlerine baktılar.

"Majesteleri!" diye kekeledi utancından kıpkırmızı kesilen Kont Loewen. "Majesteleri, istediğiniz kanıtı gösterebiliriz size."

"Ben tek bir kanıt istiyorum sizden" dedi Kral. "Orduyu derhal savaş durumuna sokun ve düşmanın üstüne yürüyelim."

"İmkânsız Majesteleri" dedi Kont.

"Nasıl? Ne demek imkânsız? Kim engel olabilir?" diye bağırdı I. Charles.

"Efendimiz İngiliz ordusuyla aramızda bir ateşkes anlaşması yapılmış olduğunu biliyorlar."

"Ateşkes anlaşması yapılmışsa İngiliz ordusu içerde kalması gerekirken kentin surları dışına çıkarak bu anlaşmayı çiğnemiştir. Tekrar söylüyorum, düşman ordusunu yarıp İskoçya'ya geçmeliyim ben. Razı olmazsanız, insanları öteki insanlar karşısında çirkin ve kötü durumda bırakan iki isimden birini seçmek zorunda kalacaksınız demektir bu: Ya korkak ya da hain sayılmayı kabul edeceksiniz demektir."

İskoçyalılar'ın gözlerinde şimşekler çaktı birden ve böyle durumlarda çok sık görüldüğü gibi o anda öfkenin yerini küstahlık aldı. İki klan önderi Kral'a doğru ilerlediler iki yandan.

"Evet, doğru" dediler. "İskoçya ve İngiltere'yi, yirmi beş yıldır bu ülkelerin kanını içen ve altınını sömüren kişiden kurtarmaya karar verdik. Ant içtik bunun için! Ant içtik ve andımızı da tutuyoruz. Kral Charles Stuart, şu andan itibaren tutsağımızsınız."

Ve her ikisi aynı anda Kral'ı yakalamak için ellerini uzattılar. Ama Kral'a daha parmakları bile değmeden baygın ve cansız yere serildiler.

Adamlardan birini Athos tabancasının kabzasıyla yere sermiş, diğerini de Aramis şişlemişti kılıcıyla.

Loewen ve ötekiler Kral'ı ellerinde tutsak sanıyorlardı ki, bu beklenmedik yardım karşısında şaşkınlık içinde geriliediler. Athos ve Aramis, Kral'ı pervasızca girdiği ihanet çadırından alelacele çıkardılar. Hep birlikte uşaklarının hazır beklettiği atlarına atladılar ve üçü birden dörtnala Kraliyet çadırına doğru yollandılar.

Yolda Winter'ın da birliğinin başında dörtnala geldiğini gördüler. Kral ona da kendisini izlemesi için bir işaret çaktı.

XIV
İNTİKAMCI

Dördü birden çadıra daldılar. Hiçbir plan yapmamışlardı, dolayısıyla çok acele bir plan hazırlamaları gerekiyordu.

Kral koltuklardan birine çöktü.

"Mahvoldum" dedi.

"Hayır Majeste" dedi Athos. "Yalnızca ihanete uğradınız."

Derin bir nefes aldı Kral.

"İskoçyalılar'ın, içlerinde doğduğum İskoçyalılar'ın ihanetine uğradım. Her zaman İngilizlere tercih ettiğim İskoçyalılar'ın! Ah sefiller!"

"Majesteleri" dedi Athos, "şimdi pişmanlıkla falan uğraşma zamanı değil, tam tersine Kral ve bir asilzade olduğunuzu kanıtlama zamanıdır şimdi. Kalkınız Majesteleri, kalkınız! Çünkü yanınızda hiç değilse size ihanet etmeyecek üç insan bulunuyor. İçiniz rahat olsun."

Daha sonra "Ne olurdu beş kişi olsaydık" diye mırıldanan Athos, d'Artagnan ve Porthos'u düşündü.

"Ne dediniz?" diye sordu yerinden doğrulan Charles.

"Tek çıkar yol var diyorum Majesteleri. Milord Winter birliğine güveniyor iyi kötü, kelimelerle uğraşacak zamanımız yok. O adamlarının başına geçer, biz de Majestelerinin yanında yer alırız. Cromwell'in ordusunda bir gedik açıp İskoçya'ya geçmeye çalışırız."

"Bir yol daha var" dedi Aramis. "Birimiz Kral'ın kıyafetine bürünüp onun atına binebilir. Herkes ona saldırırken Kral belki kaçma olanağı bulabilir."

"Parlak fikir aslında" dedi Athos. "Efendimiz içimizden birine bu onuru verecek olurlarsa minnettar oluruz kendilerine."

"Siz ne diyorsunuz Winter?" diye sordu Kral ve üstüne hücum eden tehlikeleri kendilerine çekmek için ellerinden gelen her şeyi yapan iki adamı hayranlıkla süzdü.

"Bana sorarsanız Majeste, Mösyö d'Herblay efendimizi kurtarmak için işe yarayabilecek tek çıkar yolu öneriyor. Dolayısıyla sizden rica ediyorum, acele bir seçim yapın çünkü çok az vaktimiz var."

"Ama ben bu öneriyi kabul edersem, yerimi alacak kişi için ölüm ya da zindan demektir bu."

"Kralını kurtarma onurudur bu!" diye bağırdı Winter.

Kral yaşlı gözlerle baktı yaşlı dostuna. Kendisine eşlik eden Fransızlara onur vermek için taşıdığı Saint-Esprit kordonunu çıkardı ve Winter'ın boynuna geçirdi. Kral'ın bu çok güzel dostluk ve güven belirtisini, karşısında diz çökerek kabul etti o da.

"Öyle" dedi Athos, "o bizden daha uzun süredir hizmet ediyor Kral'a."

Kral bu sözleri duydu ve yaşlı gözlerini Athos'a çevirdi.

"Beyler, bir dakika" dedi. "Sizlere de verilecek bir nişanım var."

Sonra nişanlarının bulunduğu dolabı açtı ve içinden bir dizbağı nişanı çıkardı.

"Bunları bize veremezsiniz" dedi Athos.

"Niçin Mösyö?"

"Bunlar krallara yaraşır nişanlar, biz sıradan asilzadeleriz."

"Dünyanın bütün taht sahiplerini bulun, sizlerden daha yüreklisi varsa, getirin bana. Hayır, siz kendinize karşı hakkaniyetle davranmıyorsunuz ama ben size karşı hakça davranmasını bileceğim. Diz çökün Kont."

Athos diz çöktü. Kral geleneklere uyarak nişanı soldan sağa boynundan geçirdi ve alışılmış "Sizi şövalye ilan ediyorum. Yiğit, sadık ve dürüst olun" sözleri yerine şunları söyledi:

"Siz yiğit, sadık ve dürüst bir insansınız. Sizi şövalye ilan ediyorum Kont Hazretleri."

Sonra Aramis'e döndü.

"Sıra sizde Şövalye" dedi.

Aynı tören aynı sözlerle yinelenirken Winter da seyislerinin yardımıyla Kral'a daha çok benzeyebilmek için sırtındaki bakır zırhını çıkarıyordu.

Charles, Athos'tan sonra Aramis'in de işini bitirince, her ikisini de kucakladı ayrı ayrı.

"Majeste" dedi Winter. Böyle bir sadakat gösterisinde bulunma fırsatını elde ettiğinden bütün gücünü ve cesaretini toplamıştı. "Biz hazırız!"

Kral üç asilzadeye baktı.

"Demek kaçmamız gerekiyor, öyle mi?" dedi.

"Majesteleri" dedi Athos, "bir orduyu yararak kaçmaya çalışmak dünyanın her yerinde saldırı diye bilinir."

"O halde elde kılıç öleceğim" dedi Charles. "Kont Hazretleri, Şövalye Hazretleri, eğer ben Kral'sam..."

"Majesteleri, siz bizi zaten sıradan asilzadelere layık olmayacak bir biçimde onurlandırdınız. Biz minnet borçluyuz size. Ama artık vakit kaybetmeyelim, zaten şimdiye kadar çok önemli dakikalar kaybettik."

Kral son bir kez elini üçüne doğru uzattı. Winter'la şapkasını değiştirdi ve çıktı.

Winter'in alayı, ordugâha hâkim düz bir alana sıralanmıştı. Kral, peşinde üç arkadaşıyla bu düzlüğe doğru yürüdü.

İskoçyalılar'ın ordugâhı sonunda uyanmış gibiydi. Adamlar çadırlarından çıkmış ve savaşa katılacaklarmış gibi yerlerini almışlardı.

"Görüyor musunuz?" diye sordu Kral. "Pişman oldular belki ve vuruşmaya hazırlanıyorlar."

"Majesteleri, gerçekten pişman olurlarsa eğer peşimizden gelirler."

"Peki" dedi Kral. "Şimdi ne yapacağız?"

"Düşman ordusunu inceleyelim bir" dedi Athos.

Küçük toplulukta bulunanların hepsinin gözleri sabahleyin sise benzettikleri çizgiye dikildi. Oysa artık günün ilk ışıklarıyla birlikte savaş düzenine geçmiş bir ordu vardı baktıkları yerde. Sabahın bu saatleri hep böyle olur: Son derece berraktı hava. Birlikler flamaları ve üniformalarına, atların renklerine kadar fark ediliyordu açık seçik.

Bu sırada küçük bir tepede, düşman cephesinin biraz önünde, ufak tefek, kısa boylu, şişman bir adam göründü. Adamın etrafında birkaç subay vardı. Kral'ın da içlerinde bulunduğu küçük topluluğa çevirdi dürbününü.

"Bu adam efendimizi şahsen tanıyor mu?" diye sordu Aramis.

Charles gülümsedi.

"Cromwell'in ta kendisi bu adam" dedi.

"O zaman, şapkanızı yüzünüze çekin Majesteleri, değişikliği fark etmesin."

"Ah! Ah!" dedi Athos. "Çok değerli dakikalar kaybettik."

"O halde" dedi Kral, "emir verelim ve hemen hücuma geçelim."

"Emri siz mi vereceksiniz Majesteleri?" diye sordu Athos.

"Hayır, sizi tayin ettim generalim olarak" diye karşılık verdi Kral.

"Dinleyin beni o halde Milord Winter" dedi Athos. "Majesteleri, sizden rica ediyorum, uzaklaşın çünkü söyleyeceklerim efendimizi hiç ilgilendirmiyor."

Kral gülümseyerek üç adım geri çekildi.

"Benim önerim şu" diye sürdürdü konuşmasını Athos. "Alayınızı iki bölüğe böleceğiz. Siz birinci bölüğün, Majesteleri ve ben de ikinci bölüğün başına geçeceğiz. Önümüze bir engel çıkmazsa, düşman hatlarını yarmak amacıyla hep birlikte saldıracağız ve doğru Tyne'a dalıp ya sığ yerinden ya da yüzerek ırmağı aşacağız. Ama eğer bir engel çıkarsa, siz adamlarınızla birlikte ölünceye kadar vuruşacaksınız, biz de Kral'la birlikte yolumuza devam edeceğiz. Irmak kıyısına vardıktan sonra, üç kişi de kalmış olsak, bölüğünüz görevini yapmışsa, aldırmayın, gerisi bize ait."

"At bin!" diye bağırdı Winter.

"At bin!" diye bağırdı Athos da. "Her şey önceden ayarlandı ve kararlaştırıldı, çekinmeyin."

"İleri beyler!" dedi Kral. "Hücuma geçerken de eskiden Fransızların bağırdıkları gibi bağıralım: *Mont Joie ve Saint-Denis!* Çünkü İngiltere'nin saldırı çığlığı son günlerde hainlerin dilinde."

Atlarına bindiler. Kral Winter'in, Winter da Kral'ın atına atladı. Winter birinci bölüğün en ön safının başında yerini aldı. Kral da sağında Athos, solunda Aramis, ikinci bölüğün önündeki yerini aldı.

İskoçya ordusuysa utanç içinde, hareketsiz ve sessiz bu hazırlığı seyretmekle meşguldü.

Bazı komutanların saflardan ayrılıp kılıçlarını kırdıkları görüldü.

"Neyse, bu bile avuttu beni biraz olsun" dedi Kral. "Hepsi hain değilmiş demek ki."

Bu sırada Winter inim inim inletti ortalığı bağırarak.

"İleri! Hücum!"

Birinci bölük hareketlendi, ardından İkincisi geldi ve düzlükten indiler aşağı doğru. Aynı anda sayı olarak hemen hemen kendilerine eşit bir zırhlı süvari birliği göründü tepenin ardında, dörtnala üstlerine doğru geldiler.

Kral, Athos ve Aramis'e durumu gösterdi.

"Majesteleri" dedi Athos, "biz bu durumu önceden tahmin etmiştik ve eğer Winter'in adamları görevlerini gerektiği gibi yerine getirirlerse bu durum bizim aleyhimize değil, lehimize olur."

Aynı anda duyulan Winter'in sesi at kişnemelerini ve nal seslerini bastırdı.

"Yalın kılıç, ileri!"

Bu komut üzerine derhal kılıçlar çekildi ve şimşek gibi parıltılar saçtılar çevreye.

"Haydi beyler" diye bağırdı gördüğü manzarayla coşan Kral da. "Haydi beyler, yalın kılıç hücum!"

Ne var ki Kral'ın bizzat örnek olduğu bu komuta Athos ve Aramis'ten başka itaat eden olmadı.

"İhanete uğradık" dedi Kral alçak sesle.

"Biraz bekleyelim" dedi Athos. "Efendimizin sesini tanımamışlardır belki de ve komutanlarını bekliyorlardır."

"Alay komutanı albayın sesini de mi duymadılar? Şuraya baksanıza bir!" diye haykırdı Kral. Ve hemen ardından da dizginlere koparırcasına asılarak durdurdu atını ve Athos'un atının dizginlerini tuttu.

"Ah alçaklar! Sefiller! Hainler!" diye bağırıyordu Winter çünkü adamları saflarından ayrılıp düzlükte sağa sola koşuşturmaya başlamışlardı.

Lordun çevresinde de topu topu on beş kişi kadar toplanmış, Cromwell'in zırhlı süvarilerinin saldırısını bekliyorlardı.

"Gidip onlarla birlikte ölelim biz de!" dediler hep bir ağızdan Athos ve Aramis.

"Bana sadık olanlar beni izlesin!" diye haykırdı Winter.

İki arkadaşın kulaklarına kadar ulaştı bu ses ve dörtnala kaldırdılar atlarını.

"Kimseyi sağ bırakmayın!" diye bağıran Fransızca bir ses Winter'a cevap verdi ve herkesi iliklerine kadar titretti.

Winter ise olduğu yerde dondu kaldı bu sesi duyunca.

İngiliz birliğinin başında, gösterişli bir siyah ata binmiş, hücuma kalkan ve heyecanından on adım kadar öne çıkmış olan birinden çıkmıştı bu ses.

"Bu o!" diye mırıldandı bakışlarını adama diken ve kılıcını yanına sarkıtan Winter.

"Kral! İşte Kral!" diye haykırdılar Winter'ın boynundaki mavi nişana ve altındaki kula ata bakıp yanılanlar. "Sağ olarak ele geçirin onu!"

"Hayır, Kral değil o!" diye bağırdı atlı. "Yanılmayın! Milord Winter, siz Kral değilsiniz, değil mi? Doğru değil mi? Siz benim amcamsınız."

Ve aynı anda Mordaunt –Mordaunt'du o çünkü– tabancasının namlusunu Winter'a doğrulttu. Silah patladı ve kurşun yaşlı asilzadenin göğsünü delip geçti. Winter sarsılarak, arkaya, Athos'un kollarına düştü ve mırıldandı:

"İntikamcı!"

"Annemi hatırla!" diye bağırdı dörtnala yanından geçen atının sırtındaki Mordaunt.

"Alçak!" diye haykırdı Aramis ve adamın neredeyse burnunun dibinden ateş etti tabancasıyla ama yalnızca fitil ateş aldı ve silah patlamadı.

Bu sırada koca bir alay, direnmeye kalkışan birkaç kişinin üstüne vardı. İki Fransız ansızın çevrelerinin sarılmış olduğunu, sıkıştırıldıklarını ve ezilmek üzere olduklarını gördüler. Athos, Winter'in öldüğünden iyice emin olunca cesedi bıraktı ve kılıcını çekti.

"Haydi Aramis! Fransa'nın onuru için!" diye haykırdı.

İki asilzadenin en yakınındaki iki İngiliz hemen aynı anda yıldırım çarpmışçasına yere serildiler cansız.

Ansızın tepelerinde korkunç bir "Hurra!" sesi patladı ve aynı anda otuz kadar kılıç parladı.

Birden İngiliz saflarını yararak atılan bir adam Athos'un üstüne sıçradı, adaleli kollarıyla kucakladı kendisini ve kılıcını elinden alırken kulağına şöyle fısıldadı:

"Susun! Teslim olun! Bana teslim olmak, teslim olmak demek değildir!"

Bir dev de Aramis'in iki bileğini birden yakaladı, bütün direnişlerini yararsız hale getirdi, sabit gözlerini gözlerine dikti ve "Teslim olun!" dedi.

Aramis kafasını kaldırdı, Athos ona döndü.

"D'Ar..." diye bağıracak gibi oldu Athos ama d'Artagnan anında eliyle ağzını kapattı.

"Teslim oluyorum" dedi Aramis kılıcını Porthos'a uzatarak.

"Ateş! Ateş!" diye bağırıyordu iki arkadaşın da içinde bulunduğu gruba doğru dönen Mordaunt.

"Niçin ateş edecek mişiz?" diye sordu Albay. "Teslim oldular ya!"

"Milady'nin oğlu bu" dedi Athos, Gaskonyalı'ya.

"Fark ettim."

"Keşiş bu!" dedi Porthos, Aramis'e.

"Evet."

Bu sırada safların arası açılmaya başladı. Gaskonyalı, Athos'un atının dizginini tutmuştu, Porthos da Aramis'in atının. İkisi de tutsaklarını savaş meydanından uzaklaştırmaya çalışıyorlardı.

Bu hareket Winter'ın cesedinin yuvarlandığı yeri belli etmişti. Mordaunt, kininin verdiği içgüdüyle bu yeri bulmuş, atından aşağı sarkmış, iğrenç bir gülümsemeyle cesedi seyrediyordu.

Athos hiç telaş etmeden hâlâ tabancaların bulunduğu eyere doğru uzattı elini.

"Ne yapıyorsunuz?" diye sordu Gaskonyalı.

"Bırakın öldüreyim."

"Onu tanıdığınızı belli edecek hiçbir hareket yapmayın, dördümüz birden mahvoluruz yoksa."

Sonra delikanlıya dönerek sürdürdü konuşmasını:

"İyi bir iş yaptık, hem de çok iyi bir iş dostum Mordaunt. Mösyö Vallon ve ben adamlarınızı tuttuk. Diz bağı olan şövalyeler bunlar."

"Ama" dedi kan çanağına dönüşmüş gözleriyle Athos ve Aramis'e bakan Mordaunt, "Fransız değil mi bunlar?"

"Bilemiyorum doğrusunu isterseniz. Fransız mısınız siz Mösyö?" diye sordu Gaskonyalı Athos'a dönerek.

"Fransızım" diye karşılık verdi arkadaşı ciddi bir tavırla.

"O halde bir yurttaşınıza esir düştünüz aziz vatandaşım."

"Ya Kral?" diye sordu Athos sıkıntı içinde. "Kral'a ne oldu?"

Gaskonyalı tutsağının elini sıkarak karşılık verdi.

"Kral da elimizde."

"Evet, alçak bir ihanetin kurbanı olarak" dedi Aramis.

Arkadaşının bileğini ezer gibi büken Porthos gülümseyerek konuştu.

"Evet Mösyö, savaş hem kuvvet üstünlüğü hem de maharetle kazanılır. Bakın şuraya bir."

Gerçekten tam bu sırada sözde, Charles'ı kaçarken koruyacak olan bölüğün Kral'ı çeviren İngiliz alayını karşılamaya çıktığı görüldü. Kral ise geniş bir alanda tek başına yürüyordu. Prens çok sakin görünüyordu ama sakin görünmek için de büyük çaba harcadığı ve çok acı çektiği belli oluyordu. Alnından terler akıyor ve ağzını kuruladığı mendilin, dudaklarından her çekişinde kanla lekelenmiş olduğu görülüyordu.

"İşte Nabukadnozor!" diye bağırdı Cromwell'in yaşlı zırhlı süvarilerinden biri. Zalim olarak tanıdığı Kral'ı karşısında görünce, öfke kıvılcımları saçmaya başlamıştı gözlerinden.

"Ne dedin? Nabukadnozor mu?" dedi ürküntü veren bir gülümsemeyle Mordaunt. "Kral I. Charles bu canım! Uyruklarının mirasına konabilmek için hepsini soyan iyi kalpli Kral I. Charles'ın ta kendisi bu!"

Charles bu lafları eden küstahın kim olduğunu anlamak için gözlerini yukarı çevirdi ama tanıyamadı bu kişiyi. Buna karşılık yüzündeki yüce ve

neredeyse dinsel ifade karşısında Mordaunt başını öne eğmek zorunda kaldı.

"Günaydın beyler" dedi iki sadık dostundan birinin Gaskonyalı'nın, ötekinin de Porthos'un elinde tutsak olduklarını gören Kral. "Kötü bir gün geçirdik ama sizin suçunuz yok bunda. Sadık dostum Winter nerede?"

İki asilzade önlerine bakıp sustular.

"Ara, Strafford'un olduğu yerdedir" dedi Mordaunt'un bıçak gibi keskin sesi.

Charles bir ürperti geçirdi. Şeytan yürekli adam lafı oturtmuştu. Strafford, Kral'ın ebedi vicdan azabı, günlerini karartan gölge, gecelerinin de karabasanıydı.

Kral çevresine baktı ve ayaklarının dibinde bir ceset gördü. Winter'in cesediydi bu.

Charles inlemedi, bir damla gözyaşı bile dökmedi ama anlatılmaz bir solgunluk görüldü yüzünde. Bir dizini yere koyup Winter'ın başını kaldırdı, alnını öptü, boynundaki o kutsal kordonu çıkartıp göğsüne taktı.

"Winter öldürüldü ha!" dedi bakışlarını cesede dikmiş olan Gaskonyalı.

"Evet" dedi Athos. "Hem de yeğeni öldürdü."

"Aramızda ilk giden o oldu" diye mırıldandı d'Artagnan. "Yiğit insandı, huzur içinde yatsın."

"Charles Stuart" diyerek Kral'a doğru yaklaştı alay komutanı, "tutsağımız olmayı kabul ediyor musunuz?"

"Albay Thomlison" dedi Charles, "Kral teslim olmaz, güce boyun eğer ancak."

"Kılıcınızı verin."

Kral kılıcını çekip, dizinde kırdı bir hamlede.

Tam bu sırada üstünde binici olmayan bir at, ter ve köpük içinde, ateş saçan gözleriyle geldi yanlarına, efendisini tanıyınca yanında durdu ve kişnemeye başladı. Arthus'tu bu.

Kral gülümsedi, hayvanı okşadı ve sakin bir halde bindi sırtına.

"Haydi beyler, istediğiniz yere götürün beni" dedi.

Sonra ansızın döndü ve "Durun" dedi. "Winter hareket etti sanki. Yaşıyorsa eğer, en kutsal bildiğiniz şey adına yemin edin, bu soylu asilzadeyi burada bırakmayacaksınız."

"Rahat olun Kral Charles" dedi Mordaunt. "Kurşun kalbini deldi geçti."

"Hiçbir hareket yapmayın, hiçbir şey söylemeyin: Ne Porthos'a, ne bana bakın" dedi Gaskonyalı Athos ve Aramis'e. "Çünkü Milady ölmedi. Onun ruhu bu şeytanın bedeninde yaşıyor."

Birlik, tutsak Kral'la birlikte kente doğru yola çıktı. Ancak yarı yolda General Cromwell'in yaverlerinden biri, Albay Thomlison'a, Kral'ı Holdenby Şatosu'na götürmesi emrini ulaştırdı.

Ve aynı anda İngiltere'ye ve bütün Avrupa'ya Kral Stuart'ın General Olivier Cromwell'in tutsağı olduğu haberini ulaştırmak üzere haberciler çıkarılıyordu dört bir yana.

XV
OLIVIER CROMWELL

"Generalin yanına geliyor musunuz?" diye sordu Mordaunt d'Artagnan ve Porthos'a. "Biliyorsunuz ya, eylemden sonra bizi görmek istediğini söylemişti."

"Önce tutsakları emin bir yere bırakacağız" diye karşılık verdi Gaskonyalı. "Bu asilzadelerin her birinin on beş bin altın ettiğini biliyor musunuz Mösyö?"

"İçiniz rahat etsin" diye karşılık verdi Mordaunt bakışlarındaki canavarlığı boş yere saklamaya çalışarak. "Süvarilerim muhafaza eder tutsakları. Garanti ediyorum bunu ben size."

"Ben kendim daha iyi muhafaza ederim" diye karşılık verdi d'Artagnan. "Ayrıca ne gerekiyor bu iş için? İyi bir oda, nöbetçiler ya da kaçmayacakları konusunda söz vermeleri değil mi? Ben bu işleri ayarlayayım, sonra General'in huzuruna çıkma onuruna erişiriz ve Kardinal Hazretleri'ne vereceğimiz haberlerin neler olduğunu öğreniriz."

"Hemen dönmeyi mi düşünüyorsunuz?" diye sordu Mordaunt.

"Görevimiz bitti ve bizi İngiltere'de, huzuruna elçi olarak gönderildiğimiz adamın keyfinden başka tutan bir şey yok."

Delikanlı dudaklarını ısırdı, yanındaki çavuşun kulağına doğru eğilerek şunları söyledi:

"Bu adamları izleyin ve sakın gözden kaybetmeyin. Nereye yerleştiklerini öğrendikten sonra da kent kapısında bekleyin beni."

Çavuş başını sallayarak anladığını belirtti.

Bunun üzerine Mordaunt kente götürülen tutsaklarla birlikte gideceğine Cromwell'in savaşı izlediği ve çadır kurduğu tepeye doğru gitti.

Yanına kimsenin alınmaması için emir vermişti Cromwell ama General'in en yakınlarından birinin vasıtasıyla Mordaunt'u tanımış olan nöbetçi bu yasağın delikanlı için geçerli olamayacağını düşünmüştü.

Mordaunt çadırın perdesini aralayarak baktı ve Cromwell'in bir masada oturduğunu, başını ellerinin arasında almış olduğunu gördü. Sırtı kendisine dönüktü.

Mordaunt'un içeri girerken çıkardığı gürültüyü duymuş olsa bile dönmedi.

Mordaunt kapının yanında, ayakta kaldı.

Bir süre sonra başını kaldırdı Cromwell ve birden içeride birinin bulunduğunu sezmiş gibi başını çevirdi ağır ağır.

"Yalnız kalmak istediğimi söylemiştim" dedi delikanlıyı görünce.

"Bu yasağın beni de kapsayacağını düşünmediler herhalde efendim" diye karşılık verdi Mordaunt. "Ama siz emrederseniz çıkabilirim hemen."

"Siz miydiniz Mordaunt?" dedi Cromwell ve bunu söylerken sanki büyük bir çabayla gözlerinin önündeki sis perdesini dağıtmıştı. "Madem girdiniz, kalın."

"Sizi kutlamaya gelmiştim."

"Kutlamaya mı? Niçin?"

"Charles Stuart'ın yakalanması dolayısıyla. Şimdi artık İngiltere'nin tek hâkimi sizsiniz."

"İki saat öncesine kadar."

"Nasıl olur sayın General?"

"Zorbanın ele geçirilmesi için İngiltere'nin bana ihtiyacı vardı. Zorba ele geçirildi şimdi. Gördünüz mü kendisini?"

"Evet Mösyö."

"Nasıldı?"

Mordaunt bir an kararsız kaldı ama gerçek dudaklarının arasından dökülüverdi adeta.

"Sakin ve gururlu" dedi.

"Ne dedi?"

"Dostlarına bazı veda sözleri etti."

"Dostlarına mı?" diye mırıldandı Cromwell. "Demek hâlâ dostları var!"

Sonra yüksek sesle sordu.

"Savundu mu kendisini?"

"Hayır Mösyö, herkeş terk etti kendisini, üç dört kişi hariç. Bu nedenle savunma fırsatı bulamadı."

"Kılıcını kime teslim etti?"

"Kılıcını teslim etmedi, kırdı."

"İyi yapmış ama kıracağına kendisi için daha yararlı bir biçimde kullanabilirdi."

Bir sessizlik oldu.

"Kral'a, yani Charles'a eşlik eden alayın albayı öldürüldü yanılmıyorsam, değil mi?" diye sordu gözlerini Mordaunt'a çeviren Cromwell.

"Evet Mösyö."

"Kim öldürdü?"

"Ben."

"Adı neydi?"

"Lord Winter."

"Amcanız ha!" diye bağırdı Cromwell.

"Amcam" diye sürdürdü konuşmasını Mordaunt. "İngiltere'ye ihanet edenler benim ailemden sayılamazlar."

Cromwell bir an düşündü ve delikanlıya baktı. Sonra Shakespeare'in çok ustalıkla anlattığı o melankolik tavırla şöyle dedi:

"Mordaunt, siz müthiş bir hizmetkârsınız."

"Tanrı emrettiğinde, emirleri tartışılmaz" dedi Mordaunt. "İbrahim de İshak'ın boynuna bıçak dayamıştı ve İshak oğluydu onun."

"Doğru" dedi Cromwell, "ama fırsat verilmemişti böyle bir olaya."

"Ben de çevreme baktım ve düzlüklerdeki çayırlarda ne bir koç ne de bir keçi yavrusu görebildim" dedi Mordaunt.

Cromwell eğildi.

"Siz güçlülerin de güçlüsüsünüz Mordaunt" dedi. "Fransızlar nasıl davrandı peki?"

"Mert ve yürekli insanlar gibi Mösyö" dedi Mordaunt.

"Evet, evet" diye mırıldandı Cromwell, "Fransızlar çok iyi dövüşüyor. Gerçekten, dürbünüm beni yanıltmadıysa eğer en ön saflarda görmüştüm onları."

"En öndeydiler" dedi Mordaunt.

"Ama sizin arkanızdaydılar" dedi Cromwell.

"Kabahat onlarda değil, atlarındaydı."

Gene sessizlik oldu.

"Peki ya İskoçyalılar?" diye sordu Cromwell.

"Sözlerini tuttular" dedi Mordaunt. "Hiç terk etmediler yerlerini."

"Sefiller!" diye homurdandı Cromwell.

"Subayları sizi görmek istiyorlardı Mösyö."

"Vaktim yok şimdi. Paralarını aldılar mı?"

"Bu gece aldılar."

"Gitsinler öyleyse, dağlarına çekilsinler. Dağlarının yüksekliği yeterli gelirse eğer, o utanç verici davranışlarını orada gizlesinler. Onlarla bir ilgim yok, onların da benimle. Haydi Mordaunt, gidebilirsiniz artık."

"Huzurunuzdan ayrılmadan önce size birkaç soru sormak istiyorum Mösyö. Ayrıca bir de ricam olacak efendimizden."

"Benden mi?"

Mordaunt saygıyla eğildi.

"Hayalimdeki kahraman, koruyucum, babam, huzurunuzda eğiliyor ve soruyorum: Benden memnun musunuz efendim?"

Cromwell hayretle baktı delikanlıya.

Delikanlı en küçük bir hareket yapmadı.

"Evet" dedi Cromwell. "Ben sizi tanıdığımdan beri görevinizi yapmakla kalmadınız, daha da fazlasını başardınız. Sadık bir dost, iyi bir elçi ve asker olduğunuzu kanıtladınız."

"Mösyö, Krallarını terk etmeleri için İskoçyalılar'la görüşme düşüncesini ilk ortaya atan da benim, unutmadınız değil mi?"

"Evet bu fikir sizindi, doğru ve ben insanlardan bu kadar nefret etmiyordum henüz o zaman."

"Fransa'ya iyi elçilik yapabildim mi?"

"Evet, Kardinal'den istediğimi aldınız."

"Şan ve şerefiniz, çıkarlarınız için hep yürekten savaşmadım mı?"

"Hatta belki de gereğinden fazla yürekten savaştınız. Biraz önce de bu yüzden eleştiriyordum ya sizi. İyi güzel de, bütün bu sorularla nereye varmak sizin amacınız?"

"Milord, bugüne kadar yaptığım hizmetlerin karşılığını tek bir sözcükle ödüllendirmenin zamanı geldi artık."

"Evet" dedi Olivier küçümseyici bir tavırla. "Doğru, hizmetlerinizin ödüle layık olduğunu unutuyordum az daha. Bana hizmet ettiğiniz ve karşılığını da alamadığınız aklımdan çıkmıştı doğrusunu isterseniz."

"Mösyö, isterseniz beni hemen ve umduğumun da ötesinde ödüllendirebilirsiniz."

"Nasıl yani?"

"Ödülüm elimin altında, tutuyorum adeta."

"Nedir bu ödül?" diye sordu Cromwell. "Altın mı teklif ettiler size? Rütbe mi istiyorsunuz, yoksa hükümet başkanı mı olmak istiyorsunuz?"

"İstediğimi verecek misiniz bana Mösyö?"

"Önce ne istediğinizi anlayalım."

"Peki ama siz bana 'Emrimi yerine getireceksiniz' derken, ben hiç size 'Neymiş bu emir?' diye sordum mu?"

"Ama istediğiniz şeyi yerine getirmek mümkün olmayabilir."

"Siz benden bir şey istediğinizde ve bu isteğin yerine getirilmesi gerektiğini söylediğinizde ben size hiç 'İmkânsızdır bu' dedim mi?"

"Ama bu kadar hazırlıktan sonra dile getirilen bir istek..."

"Hayır, hayır, içiniz rahat olsun Mösyö" dedi Mordaunt sakin bir tavırla. "İstediğim şey sizi iflas ettirmeyecek."

"Peki, o zaman" dedi Cromwell, "elimden geldiğince yerine getirmeye çalışacağım isteğinizi. Nedir dileğiniz?"

"Mösyö" dedi Mordaunt, "bu sabah iki tutsak ele geçti. Onları istiyorum sizden."

"Büyük bir bedel mi teklif ettiler bunlar için yoksa?"

"Tersine, ben her ikisinin de yoksul olduklarını sanıyorum Mösyö."

"Öyleyse arkadaşlarınız onlar."

"Evet Mösyö!" diye heyecanla bağırdı Mordaunt. "Çok yakın dostlarım bunlar, çok sevgili dostlarım. Onların hayatı için canımı vermeye hazırım ben."

"Peki Mordaunt" dedi Cromwell içinden sevinerek. Delikanlı hakkında daha iyi şeyler düşünmeye başlamıştı. "Veriyorum istediğini. Hatta onların kim olduklarını bile öğrenmek istemiyorum. Ne yaparsan yap, senin olsun onlar."

"Teşekkürler!" diye sevinçle bağırdı Mordaunt. "Bundan böyle hayatım sizin elinizde demektir. Ölürken bile size borçlu olacağım. Çok teşekkür ediyorum, hizmetlerimin karşılığını çok iyi ödediniz bana."

Delikanlı, Püriten generalin ayaklarına atılarak diz çöktü. Cromwell'in istememesine ya da öyle görünmesine rağmen, krallara layık bir tavırla elini öptü.

"Peki başka bir ödül istemiyor musun? Altın, rütbe gibi?" diye sordu Cromwell.

"Siz bana verilebilecek şeylerin en büyüğünü verdiniz Generalim. Bugünden itibaren ödeşmiş oluyoruz."

Mordaunt bunları söyledikten sonra kalbinden ve gözlerinden taşan büyük bir keyifle Cromwell'in çadırından çıktı.

Cromwell arkasından baktı delikanlının.

"Amcasını öldürdü" diye mırıldandı. "Yazık! Ne biçim insanlar bu benim hizmetkârlarım? Belki de hiçbir şey istemeyen ya da istemiyormuş gibi görünen bu adam Tanrı'nın huzurunda, dünyanın altınını ve yoksulların ekmeğini isteyen insanlardan daha fazla şey istedi... Hiç kimse yardımcı olmuyor bana. Belki tutsağım Charles'ın bile dostu var hâlâ ama benim yok!"

Daha sonra Mordaunt'un araya girmesiyle terk ettiği düş dünyasına döndü.

XVI
ASİLZADELER

Mordaunt, Cromwell'in çadırına doğru giderken d'Artagnan ve Porthos tutsaklarını, kendilerine Newcastle'da kalmaları için gösterilen eve götürüyorlardı.

Mordaunt'un çavuşu uyarması uyanık d'Artagnan'ın gözünden kaçmamıştı. Bu nedenle Athos'la Aramis'e son derece dikkatli davranmalarını hatırlatan bir işaret çakmış, onlar da kendilerini tutsak edenlerin yanında hiç seslerini çıkarmadan yürümüşlerdi. Aslında hiç de zor gelmemişti bu kendilerine, çünkü o anda herkesin düşünceleriyle baş başa kalmaya ihtiyacı vardı.

Olup bitenlere en çok şaşıran Mousqueton'du. Kapının önünde, arkalarında bir çavuş ve on kadar askerle dört arkadaşı görünce şaşkınlıktan ne yapacağını bilememişti. Athos ve Aramis'i tanımakta güçlük çektiğinden gözlerini ovuşturdu. Sonunda anladı durumu ve tam bağırıp çağırarak hayretini ifade etmeye hazırlanıyordu ki Porthos'un, insanı bulunduğu yere çivi gibi çakan o buz gibi bakışlarıyla karşılaştı ve tuttu kendini.

Mousqueton'un kapı önünde dikilmesinin asıl nedeni bu garip duruma bir türlü bir anlam verememesiydi: Dört arkadaş sanki birbirlerini hiç tanımıyormuş gibi davranıyorlardı.

D'Artagnan'la Porthos'un, Athos ve Aramis'i götürdükleri ev Cromwell'ın birkaç gün önce kendilerine oturmaları için verdiği evdi. Bir sokak köşesindeki bu evin bir bahçesi ve arka tarafında da ahırları vardı.

Taşra kentlerinin çoğu evinde görüldüğü gibi zemin kat pencerelerine demir parmaklıklar konmuştu. Bu nedenle hapishaneyi anımsatıyordu burası.

İki arkadaş tutsakları önlerine katıp içeri aldılar, sonra da Mousqueton'a atları ahıra götürmesi emrini verdiler.

"Niçin biz de onlarla birlikte içeri girmiyoruz?" diye sordu Porthos.

"Çünkü" dedi d'Artagnan, "daha önce çavuşla arkasındaki adamların ne istediklerini öğrenmeliyiz."

Çavuş ve sekiz asker büyük bahçeye yerleşmişlerdi.

Gaskonyalı ne istediklerini ve niçin orada olduklarını sordu.

"Tutsaklarınızı muhafaza etme konusunda size yardım etmek için emir aldık" diye karşılık verdi çavuş.

Doğrusu bu cevaba diyecek bir şey yoktu. Tersine bunu akıl edenin büyük bir incelik göstermiş olduğunu söylemek bile gerekirdi. D'Artagnan çavuşa teşekkür edip Cromwell'in sağlığına içmesi için bir altın verdi.

Çavuş Püritenler'in içki içmediklerini söyledikten sonra altını cebine attı.

"Ah! Ne kötü bir gün geçirdik!" diyerek iç geçirdi Porthos.

"Ne diyorsunuz Porthos, en yakın dostlarınızı bulduğumuz gün için nasıl olur da kötü diyebilirsiniz?"

"Evet ama ne şartlar içinde!"

"Durumun pek iç açıcı olmadığı ortada" dedi Gaskonyalı. "Ama mesele yapmayın. Haydi içeri girip durumu açıklığa kavuşturalım."

"İşimiz çok zor dostum" dedi Porthos. "Aramis'in Mordaunt denen o korkunç herifi boğazlamamı neden istediğini çok iyi anlıyorum şimdi."

"Susun!" diye bağırdı d'Artagnan. "Bu adı kesinlikle ağzınıza almayın."

"Ama ben Fransızca konuşuyorum, bu adamlar İngiliz" diye karşılık verdi Porthos.

Gaskonyalı, aklı başında insanların karşısındakilerin saçmalıklarını işittiklerinde yüzlerinde beliren o hayret ifadesiyle süzdü Porthos'u.

Porthos da hiçbir şey anlamadan Gaskonyalı'nın neye şaşırdığını düşünürken arkadaşı içeri doğru itti kendisini.

"Haydi girelim."

Porthos önden yürüdü, Gaskonyalı da arkasından. Sonra dikkatle kapıyı sürgüledi ve iki arkadaşını da kucakladı.

Athos çok üzülmüştü. Aramis hiç konuşmadan bir Porthos'a, bir d'Artagnan'a bakıyordu ama bakışları o kadar anlamlıydı ki anladı durumu Gaskonyalı.

"Nasıl olup da burada olduğumuzu öğrenmek istiyorsunuz, değil mi? Aslında o kadar kolay ki bunu tahmin etmek. Kardinal, bizi Cromwell'e bir mektup vermekle görevlendirmişti."

"İyi ama nasıl oluyor da Mordaunt'un yanında bulunuyorsunuz?" diye sordu Athos. "Ben ona karşı dikkatli olmanız gerektiği konusunda uyarmıştım sizi, değil mi d'Artagnan?"

"Ben de onu temizlemenizi söylemiştim size Porthos" diye ekledi Aramis.

"Kardinal'in yüzünden! Cromwell elçi olarak bu adamı göndermişti Kardinal'e. Kardinal de bizi onunla birlikte Cromwell'e gönderdi. Bu olaylarda kaderin rolü o kadar büyük ki."

"Evet, doğru söylüyorsunuz d'Artagnan. Bizi birbirimizden ayıran ve yıkımımızı hazırlayan bir kader bu. Sevgili dostum Aramis, en iyisi hiç söz etmeyelim bunlardan ve kaderimize razı olmaya hazırlayalım kendimizi."

"İşe bakın yahu! Tam tersine, oturalım ve ayrıntılı biçimde ele alalım her şeyi. Çünkü ayrı ilkeleri amaçlasak da her zaman bir olacağımıza dair söz vermiştik birbirimize, değil mi?"

"Doğrusunu söylemek gerekirse ilkelerimiz o kadar farklı ki!" dedi hüzünlü bir tavırla Athos. "Soruyorum şimdi size d'Artagnan, hangi davaya hizmet ediyorsunuz siz? Ah dostum, Kardinal'in sizi ne amaçla kullandığını, neye alet ettiğini gördünüz mü? Bugün nasıl bir suça ortak edildiğinizin farkında mısınız? Kral'ın ele geçirilmesinden, onurunun zedelenmesinden, ölümünden sorumlusunuz."

"Emin misiniz?" diye sordu Porthos.

"Abartıyorsunuz Athos" dedi Gaskonyalı. "Böyle bir şey yok ortada henüz."

"Tanrım! Yok ama kapıda. Bir kralı niçin tutuklarlar? Ona boyun eğmeye niyetleri olsaydı, bir köle gibi satın almaya kalkışmazlardı herhalde. Yoksa Cromwell'in iki yüz bin İngiliz lirasını onu tekrar tahta çıkarmak amacıyla mı saydığını düşünüyorsunuz? Dostlar, inanın Kral'ı öldürecekler. Üstelik de bu, işleyecekleri cinayetin en hafifi. Bir krala tokat atmaktansa onu parçalatarak öldürmek daha iyidir."

"İtirazım yok, her şey mümkündür" dedi d'Artagnan. "Ama bizi ne kadar ilgilendirir? Benim burada bulunuşumun nedeni asker olmam ve efendilerime hizmet etmem. Yani maaşımı verenlerin hesabına çalışıyorum ben. İtaat edeceğime dair yemin ettim ve işte itaat ediyorum. Ama sizin tutmanız gereken bir yemininiz de yok. Ne arıyorsunuz burada o halde? Hangi davaya hizmet ediyorsunuz?"

"Biz yeryüzündeki en kutsal davaya hizmet için buradayız" diye karşılık verdi Athos. "Felaketler, krallık, din davası... Bir dost, bir eş ve bir kız çocuk yardıma çağırdılar bizi. Sınırlı yeteneklerimizle hizmet ettik onlara ve Tanrı şahittir ki elimizden geleni yaptık. Siz farklı düşünebilirsiniz d'Artagnan, olayları başka bir gözle görebilirsiniz dostum. Sizi yolunuzdan döndürmek istemem ama tutumunuzu kınıyorum."

"Oh!" dedi d'Artagnan. "Cromwell bir İngilizdir nihayet ve İskoçyalı kralına başkaldırmıştım ne kadar ilgilendirir beni bu? Ben Fransızım, benim dışında bu olaylar. Niçin benim de sorumluluk üstlenmemi istiyorsunuz?"

"Doğru!" dedi Porthos.

"Çünkü bütün asilzadeler kardeştir. Çünkü siz de asilzadesiniz. Çünkü bütün ülkelerin kralları, asilzadelerin başındadır. Çünkü nankör, aptal halk sınıfı kendisinden üstün gördüğü her şeye başkaldırmak ister. Siz d'Artagnan, en eski asilzadelerden, ünlü, kılıcıyla dört bir yana nam salmış olan siz, bir kralın bira tüccarlarına, terzilere, arabacılara teslim edilmesine yardımcı oldunuz! Ah d'Artagnan, asker olarak görevinizi yerine getirdiniz belki ama bir asilzade olarak suçlusunuz, ben söylüyorum bunu yüzünüze karşı!"

Gaskonyalı bir çiçek kökü çiğniyor, karşılık veremiyor ve kendisini hiç iyi hissetmiyordu. Çünkü gözlerini Athos'un gözlerinden kaçırsa Aramis'le göz göze geliyordu.

"Size gelince Porthos" diye sürdürdü konuşmasını Athos ona dönerek ve çektiklerinden üzülmüşçesine. "Siz ki bana göre temiz kalpli, yürekli bir dost ve iyi bir askerdiniz. Siz ki tahtlara –er ya da geç bir kral sağlayacaktı bunu size– layık bir ruha sahiptiniz. Sevgili dostum Porthos, alışkanlıkları, zevkleri ve yürekliliğiyle bir asilzade olan siz de en az d'Artagnan kadar suçlusunuz."

Porthos kızardı ama üzüntüden çok zevkten kızarmıştı. Gene de başını eğdi utancından.

"Evet, evet" dedi. "Haklısınız galiba Kont Hazretleri."

Athos yerinden kalktı.

"Haydi" dedi d'Artagnan'a doğru gidip elini uzatarak, "artık somurtmaktan vazgeç oğlum. Çünkü size söylediğim her şey bir baba yüreğinden kopup gelen duygularla söylenmiştir. Herhalde beni kurtardığınız için size teşekkür etmek ve duygularımı hiç açığa vurmamak daha kolay olurdu."

"Öyle Athos" diye karşılık verdi Gaskonyalı ve kendisine uzaktan uzatılan eli sıktı. "Ama doğrusunu söylemek gerekirse sizde de hiç kimsenin

sahip olmadığı duygular var. Sizin gibi aklı başında birinin evini barkını, Fransa'yı, öğrencisini, ordugâhta ziyaret ettiğimiz o sevimli delikanlıyı bırakıp buralara koşacağını kim tahmin edebilirdi? Ve nereye? Çürümüş, kokmuş, köhne bir tekne gibi her an parçalanmaya hazır bir krallığın yardımına! Siz hiç kuşkusuz çok yüce bir duygudan söz ediyorsunuz ve o kadar yüce ve hoş bir duygu ki, insanüstüymüş gibi geliyor bize."

"Her neyse" diye devam etti Athos, d'Artagnan'ın o Gaskonyalı kurnazlığıyla beslediği duyguları istismar etmesini anlamazlıktan gelerek. "Her neyse, aslında siz de bu duygunun doğru ve yerinde olduğunu hissediyorsunuz kalbinizde. Ama ben zaten efendimle böyle tartışmakla hatalı davranıyorum çünkü sizin esirinizim d'Artagnan. Bana esiriniz gibi muamele edin."

"Yok canım!" dedi Gaskonyalı. "Uzun süre benim esirim olarak kalamazsınız, siz de biliyorsunuz bunu."

"Hayır" dedi Aramis. "Hiç kuşkusuz, Philiphaugh'a ne yapılmışsa bize de o yapılacaktır."

"Ne yapılmış ona?" diye sordu d'Artagnan.

"Ne olacak, yarısını ipe çektiler, yarısını kurşuna dizdiler."

"Ben de diyorum ki, damarlarımda bir damla kan kaldığı sürece sizi ne ipe çekecekler, ne de kurşuna dizecekler. Hele bir gelsinler de görelim! Hem siz şu kapıyı görüyor musunuz, Athos?"

"Evet!"

"İstediğiniz zaman çıkıp gidebilirsiniz bu kapıdan. Çünkü siz de şu andan itibaren kuşlar kadar özgürsünüz Aramis."

"Sizi çok iyi anlıyorum d'Artagnan, benim yürekli dostum ama duruma siz hâkim değilsiniz artık. Kapının gözetlendiğini biliyorsunuz."

"Siz de zorlarsınız kapıyı!" dedi Porthos. "Ne olur? Topu topu on kişi var dışarıda."

"Dördümüz olsak başa çıkabilirdik ama iki kişi zor. Olmaz. Artık bölündüğümüze göre ölmemiz gerekiyor bizim. Şu kadere bakın: Vendômois Yolu'nda, siz d'Artagnan bütün yiğitliğinize rağmen ve siz Porthos bütün cesaretinize rağmen yenilgiye uğramıştınız. Bugün de Aramis ve ben aynı durumdayız, demek sıra bizde. Ama dördümüz birlik olduğumuz zaman asla böyle bir yenilgi tatmamıştık. O halde Winter nasıl öldüyse, biz de öyle ölelim. Bana gelince, ancak dördümüz bir arada olursak kaçmaya razı olurum."

"İmkânsız" dedi Gaskonyalı. "Biz Kardinal'in emrindeyiz."

"Biliyorum, bu yüzden fazla sıkıştırmıyorum sizi. İleri sürdüğüm mantığın hiçbir yararı olmadı. Kesinlikle sağlam bir mantık olmadığından sizin gibi doğru düşünen biri üzerinde etki yaratmadı."

"Zaten etkisi olsaydı bile d'Artagnan ve Porthos gibi iki dostu güç duruma düşürmekten kaçınmak daha iyi olurdu" dedi Aramis. "İçiniz rahat olsun beyler, ölürken onurlarınız lekelenmeyecek kesinlikle. Bana gelince, sizinle birlikte kurşunlara göğsümü germekten ya da ipe boynumu uzatmaktan mutluluk ve gurur duyarım çünkü bugünkü kadar yüce görünmemiştiniz gözüme Athos!"

Gaskonyalı hiçbir şey söylemiyordu ama elindeki çiçek kökünü kemirdikten sonra şimdi de tırnaklarını yemeye başlamıştı.

"Sizi öldüreceklerini mi düşünüyorsunuz?" dedi nihayet. "Niçin peki? Sizin ölümünüzden kim, ne gibi bir çıkar umabilir? Ayrıca siz bizim esirlerimizsiniz."

"Çılgın! Koca çılgın!" diye bağırdı Aramis. "Mordaunt'u tanımıyor musun? Ben yüzüne bir kez baktım ve o anda ölüm fermanımı okudum bakışlarında."

"Söylediğiniz gibi onu temizlememiş olduğuma çok pişmanım Aramis" dedi Porthos.

"Mordaunt hiç umurumda değil benim!" diye bağırdı Gaskonyalı. "Canımı fazla sıkarsa ezerim karınca gibi! Boş yere kaçmaya kalkışmayın, size yemin ederim, tıpkı yirmi yıl önceki gibi, siz Athos, Férou Sokağında, siz de Aramis, Vaugirard Sokağında olduğunuz kadar güven içinde hissedebilirsiniz burada kendinizi."

"Bakın!" diye bağırdı elini odayı aydınlatan demir parmaklıklı pencerelerden birine uzatan Athos. "Birazdan karşınızda gerçekten kimin bulunduğunu anlayacaksınız. Çünkü koşarak buraya doğru geliyor."

"Kim?"

"Mordaunt."

Gaskonyalı, Athos'un işaret ettiği tarafa bakınca, gerçekten dörtnala yaklaşmakta olan bir atlı gördü.

"Mordaunt bu!"

D'Artagnan ok gibi fırladı odadan.

Porthos da peşinden gitmek istedi.

"Siz kalın burada" dedi d'Artagnan. "Ancak parmaklarımla kapıyı tıkırdattığımda gelirsiniz."

XVII
RAB İSA

Mordaunt evin karşısına geldiğinde Gaskonyalı'yı kapının önünde, askerleri de bahçede çimenlerde sağa sola yatmış halde buldu.

"Hey!" diye haykırdı telaşla boğuklaşmış ses. "Esirler içerde mi hâlâ?"

"Evet Mösyö" diye karşılık veren çavuş yerinden fırladı telaş içinde. Adamları da onu izledi ve hep birlikte ellerini şapkalarına götürdüler.

"Güzel! İkisini de alıp benim kaldığım yere götürmek üzere dört kişi gelsin hemen."

Dört asker hemen harekete geçti.

"Ne oluyor?" dedi d'Artagnan okuyucularımızın kendisini tanıdıklarından beri birçok kez tanık oldukları o sinsi ve alaycı tavrıyla. "Ne oluyor bakalım?"

"Dört askere bu sabah esir alınan adamları alıp benim kaldığım yere götürmelerini emrettim, mesele bu" diye karşılık verdi Mordaunt.

"Ne gereği var?" diye sordu Gaskonyalı. "Merakımı mazur görün lütfen ama bu konuda aydınlatılmak istediğimi anlayışla karşılayacağınızı umuyorum."

"Çünkü esirler bana emanet edildi" diye karşılık verdi kibirli bir tavırla Mordaunt. "İstediğim tasarrufu yapabilirim bu konuda."

"Bir dakika delikanlı" dedi Gaskonyalı. "Sanıyorum yanılıyorsunuz. Savaşta esirler genellikle kendilerini yakalayanlara aittir, yakalanmalarını seyredenlere değil. Dediklerine göre amcanız olan Lord Winter'i siz de esir alabilirdiniz pekâlâ ancak siz öldürmeyi yeğlediniz. Mösyö Vallon ve ben de istesek bu iki asilzadeyi öldürebilirdik ama esir almaya yeğledik. Herkesin kendine göre bir üslubu vardır."

Mordaunt'un dudakları bembeyaz kesildi.

Gaskonyalı ortalığın karışacağını anladı derhal ve parmaklarıyla kapıyı tıkırdattı.

Porthos tıkırtıyı duyar duymaz dışarı çıkıp kapının öbür tarafına geçti. Ayakları eşikte ama başı kapının en üst bölümündeydi.

Mordaunt'un gözünden kaçmadı bu manevra.

"Mösyö" dedi bastıramadığı bir kızgınlıkla. "Boşuna direnmiş olacaksınız çünkü bu esirler bana efendim Başkomutan Olivier Cromwell tarafından armağan edildi."

Bu sözleri işiten Gaskonyalı yıldırımla vurulmuşa döndü. Kan beynine sıçradı, gözleri kardı ve delikanlının vahşi emellerini hemen anladı. İçgüdüsel olarak eli kılıcının kabzasına gitti.

Porthos ise ne yapması gerektiğini anlayabilmek ve hareketlerini arkadaşlarınınkine uydurabilmek için d'Artagnan'ı izliyordu bakışlarıyla.

Porthos'un bakışları Gaskonyalı'yı rahatlatacağına daha beter kaygılandırdı. Aslında akılla çözümlenmesi gereken bir işte Porthos'un kaba kuvvetinden yardım beklediği için kendi kendine kızdı.

"Şiddet hepimizi mahveder" diyordu içinden. "Haydi d'Artagnan, şu yılana yalnız en güçlü değil, en akıllı olanın da sen olduğunu kanıtla!"

"Ya, öyle mi?" diyerek yerlere kadar eğildi ve selam verdi. "Niçin daha önce söylemediniz bunu Mösyö Mordaunt? Demek gelmiş geçmiş en büyük komutan Cromwell adına geldiniz buraya, öyle mi?"

"Ondan ayrılıyorum artık Mösyö" dedi atından inen ve yularını askerlerden birine uzatan Mordaunt. "Hem de hemen."

"Bunu niçin daha önce söylemediniz sevgili dostum?" diye sürdürdü konuşmasını Gaskonyalı. "Bütün İngiltere Cromwell'indir. Esirlerimi onun adına istemek için geldiğinize göre emirleri karşısında saygıyla eğiliyorum. Sizindir esirler Mösyö, buyurun alın!"

Mordaunt çok sevinerek ilerledi. Çok şaşıran ve üzülen Porthos ise konuşmak istedi.

Ama Gaskonyalı önünden geçerken ayağına öyle bir bastı ki ancak o zaman anlayabildi arkadaşının bir numara çevirdiğini.

Mordaunt ilk basamağa attı ayağını, elinde şapkası, iki arkadaşın arasından geçmeye hazırlandı ve dört adamına da kendisini izlemelerini işaret etti.

"Ama özür dilerim, bir dakika" dedi d'Artagnan ve dudaklarında çok tatlı bir gülümsemeyle delikanlının omzuna attı elini. "Ünlü General Olivier Cromwell esirlerimizi size teslim etmemiz için emir vermişlerse, hiç kuşkusuz yazılı olarak da bildirmiştir bu emri size, değil mi?"

Mordaunt kalakaldı birden.

"Herhalde benim için bir pusula, buraya onun adına geldiğinizi kanıtlayacak bir kâğıt parçası vermiştir size. Verin bana bu kâğıt parçasını da vatandaşlarımı size teslim ettiğim için beni mazur gösterecek bir belge bulunsun elimde hiç değilse. Aksi takdirde, tahmin edeceğiniz gibi, Olivier Cromwell'in onlara bir kötülük yapmayacağından emin olsam da kötü bir etki uyandırır bu."

Mordaunt geriledi ve indirilen darbeyi hissederek çok kötü baktı d'Artagnan'a ama Silahşör de son derece tatlı ve dost bir yüzle bakıyordu kendisine.

"Sözüme inanmamakla hakaret ediyorsunuz bana" dedi Mordaunt.

"Kim? Ben mi? Ben, öyle mi?" diye bağırdı d'Artagnan. "Ben mi inanmayacakmışım sizin sözünüze? Tanrı korusun sevgili dostum Mordaunt. Tam tersine, bence siz mükemmel ve ciddi bir asilzadesiniz. Görünüşünüz öyle. Sonra size çok açık bir şey söyleyeyim mi?" diye sürdürdü konuşmasını Gaskonyalı aynı tatlı ifadeyle.

"Söyleyin" dedi Mordaunt.

"Mösyö Vallon aslında varlıklıdır, yıllık kırk bin liralık bir geliri vardır. Bu yüzden aldırış etmez paraya falan. Yani ben onun hesabına konuşmuyorum ama kendi hesabıma..."

"Eee!"

"Kendi hesabıma ben zengin sayılmam Mösyö. Gaskonya'da onursuzluk sayılmaz bu, benim memleketimde kimse varlıklı değildir. Sözgelimi tüm İspanyollar'ın kralı olan IV. Felipe gibi Gaskonyalılar'ın kralı olan anlı şanlı büyük kral IV. Henri bile beş parasız dolaşırdı."

"Sözlerinizi bitirin Mösyö" dedi Mordaunt. "Ne demek istediğinizi anlıyorum. Eğer gerçekten düşündüğüm gibiyse, kolayca çözebiliriz bu sorunu."

"Öyle mi?" dedi Gaskonyalı. "Ben zaten sizin akıllı bir delikanlı olduğunuzu biliyordum. İşte beni asıl yaralayan da bu. Ben tesadüfen asker olmuş biriyim, kılıcımla kazanırım her şeyi, yani paradan çok kılıç vardır

benim hayatımda ve kılıcım bana, taşıdıkları dizbağı nişanlarından yüksek mevki sahipleri olduklarını anladığım iki Fransızı esir alınca 'Zenginiz artık!' diye düşünmüştüm. İki esir diyorum çünkü böyle durumlarda, Mösyö Vallon varlıklı olduğundan esirleri hep bana bırakır."

Silahşör'ün bu tatlı konuşmalarıyla tamamen kendinden geçen Mordaunt öne sürülen nedenleri çok iyi anlamış gibi gülümsedi ve tatlı bir sesle cevap verdi.

"İmzalı emri birazdan gönderirim Mösyö. İmzalı emirle birlikte iki bin altın da yollarım. Artık izin verirseniz alayım şu adamları."

"Olmaz" dedi d'Artagnan. "Yarım saatlik bir gecikmeden ne çıkar? Ben düzeni severim Mösyö, her şeyi kurallarına uygun yapalım."

"Oysa" diye sürdürdü konuşmasını Mordaunt, "zorla da alabilirdim elinizden esirleri çünkü yalnızca benim sözüm geçer burada."

"Şimdi bakın Mösyö" dedi d'Artagnan hoş bir gülümsemeyle. "Mösyö Vallon ve ben sizinle bir yolculuk yaptık ama buna rağmen bizleri tanımadığınız anlaşılıyor. Biz soylu insanlarız. İkimiz sizi de, sekiz adamınızı da öldürebiliriz. Tanrı aşkına Mösyö Mordaunt, inat etmeyin. Çünkü karşımda biri inatçılık ederse ben de keçi gibi olurum. İşte o zaman dayanılmaz inatçılığım çıkar ortaya ve o zaman da Mösyö benden daha azgın bir keçi bulamazsınız. Unutmayın ki biz Fransa Kralı'nı temsil eden Kardinal Hazretleri Mazarin'in elçileriyiz. Yani biz hem Kral'ı, hem de Kardinal'i temsil ediyoruz. Ayrıca elçi olarak da dokunulmazlığımız vardır. Büyük bir general olduğu kadar usta bir siyasetçi de olan Mösyö Cromwell herhalde bu inceliği anlayacak kadar yeteneklidir. Lütfen yazılı bir emir isteyin kendisinden. Sizin için ne gibi bir zorluğu olabilir bunun Mösyö Mordaunt?"

"Evet, evet, yazılı emir şarttır" dedi Gaskonyalı'nın niyetini yavaş yavaş anlamaya başlayan Porthos. "Fazla bir şey istenmiyor ki sizden."

Mordaunt şiddete başvurabilirdi ama Silahşör'ün öne sürdüğü gerekçeler mantıklı gelmişti kendisine. Üstelik şöhreti dikkate alındığında da böyle davranması gerekiyordu ve sabah gördüğü şey de ününe ün katmıştı. Düşündü. Ayrıca dört arkadaş arasındaki çok sıkı dostluk bağlarından da hiç haberli olmadığından, istenen fidye konusunda öne sürülen gerekçeler çok da mantıklı geldi kendisine."

Bunun üzerine hem gidip yazılı emri almaya, hem de iki esir için değer biçtiği iki bin altını getirmeye karar verdi.

Mordaunt atına bindi ve çavuşa sıkı sıkı evi gözetlemeye devam etmesini tembihledikten sonra dizginleri koyverdi ve gözden kayboldu.

"Güzel" dedi Gaskonyalı, "çadıra gidiş on beş dakika, dönmek on beş dakika alır, bu da bize yeter."

Daha sonra Porthos'a döndü ve başkalarına fark ettirmemek için yüzündeki ifadeyi hiç değiştirmeden ve az önceki konuşmasına devam ediyormuş gibi şunları söyledi:

"İyi dinleyin beni dostum Porthos... Bir kere olup bitenlerle ilgili olarak arkadaşlarımıza hiçbir şey söylemeyeceksiniz. Kendilerine yararımız dokunduğunu bilmelerine gerek yok."

"Peki" dedi Porthos, "anlıyorum."

"Hemen ahıra gidin, Mousqueton oradadır. Atları eyerleyin, eyerlere tabancaları yerleştirin, sonra hayvanları dışarı çıkarıp aşağıdaki yola indirin. Orada her an harekete hazır halde beklesinler. Gerisi benim işim."

Porthos hiç itiraz etmedi ve arkadaşına beslediği büyük güven dolayısıyla söylenene itaat etti.

"Gidiyorum" dedi, "yalnız, beylerin bulunduğu odaya girecek miyim?"

"Hayır, gerek yok."

"Öyleyse şöminenin üstüne bıraktığım kesemi alır mısınız lütfen?"

"Merak etmeyin."

Porthos sakin ve rahat bir yürüyüşle ahırlara doğru gitti. Askerlerin arasından geçerken Fransız olduğu halde boyunu boşunu hayran hayran seyretmeden edemediler. Sokağın köşesinde rastladığı Mousqueton'u da aldı yanına.

Bu sırada d'Artagnan da, dudaklarında Porthos'un yanından ayrılırken tutturduğu hava olduğu halde içeri girdi.

"Aziz dostum Athos, ileri sürdüğünüz fikirler üstünde düşündüm ve ikna oldum" dedi. "Bu olaya karıştığım için gerçekten pişmanım. Siz söylemiştiniz zaten, Kardinal sonradan görmenin biri. Bu yüzden ben de sizinle birlikte kaçmaya karar verdim. Şimdi hiç düşünmeyin, yalnızca hazır olun. Kılıçlarınız şu köşede, unutmayın onları da çünkü içinde bulunduğunuz koşullarda çok yararlı olabilirler size. Porthos'un kesesini de düşündüm tabii ki, o da burada."

Keseyi cebine attı Silahşör. İki arkadaş hayretle seyrediyordu onu.

"Bunda şaşacak ne var peki?" dedi d'Artagnan. "Söylesenize. Bugüne kadar körmüşüm demek ki. Athos açtı gözümü, hepsi bu. Haydi gelin."

İki arkadaş yaklaştılar.

"Şu yolu görüyor musunuz?" diye sordu Silahşör. "Atlar orada olacak. Kapıdan çıkıp sola sapacaksınız, atlarınıza atlayacaksınız ve her şey bitecek. Vereceğim işarete dikkat etmekten başka bir düşünceniz olmasın. Bu işaret de 'Rab İsa!' diye bağırmam olacak."

"Peki ya siz? Bizimle birlikte gelmek için verdiğiniz söz?" dedi Athos.

"Tanrı'nın huzurunda yemin ediyorum ki geleceğim."

"Tamam!" dedi Aramis. "'Rab İsa' sözlerini duyar duymaz dışarı fırlıyoruz, karşımıza çıkan bütün engelleri aşıp atlarımıza doğru koşuyor, atlıyoruz hayvanlarımıza ve mahmuzluyoruz. Tamam mı?"

"Harika!"

"Aramis, gördünüz mü?" dedi Athos. "İçimizde en yaman d'Artagnan'dır dememiş miydim size?"

"Peki, peki" dedi Gaskonyalı. "İltifatlarınıza teşekkürler. Şimdi gidiyorum ben. Tanrı sizi korusun."

"Siz de bizimle birlikte kaçıyorsunuz, değil mi?"

"Sanırım. İşareti unutmayın: Rab İsa!"

Ve aynı şekilde, girdiği gibi, dudaklarında aynı havayla dışarı çıktı.

Askerlerin bir bölümü kumar oynuyor, bir bölümü uyuyordu. Bu arada ikisi de bir köşeye çekilmiş *Super Flumina Babylonis* mezmurunu yanlış okuyorlardı.

Silahşör, çavuşu yanına çağırdı.

"Dostum" dedi, "General Cromwell, Mösyö Mordaunt aracılığıyla beni çağırmış, oraya gidiyorum. Siz esirlere nezaret edin."

Çavuş, el kol hareketleri yaparak Fransızca bilmediğini belirtti.

Bunun üzerine d'Artagnan sözlerle anlatamadığını işaretlerle anlatmaya çalıştı.

Çavuş başını salladı ve anladığını söyledi.

Gaskonyalı ahıra doğru indi. Kendisininki ve ötekilerininkiyle birlikte beş atın da hazırlandığını gördü.

"Her biriniz yedeğinize bir at alın" dedi Porthos'la Mousqueton'a. "Sonra Athos ve Aramis'in sizi pencerelerinden rahatça görebilmeleri için sola dönün."

"Gelecekler demek ki!" dedi Porthos.

"Bir dakika sonra."

"Kesemi unutmadınız, değil mi?"

"Hayır, hayır, rahat olun."

"Peki."

Ve Porthos'la Mousqueton, yedeklerinde birer at çekerek yerlerine gittiler.

D'Artagnan yalnız kalınca kavını çıkardı, iki mercimek büyüklüğünde bir kav tutuşturdu, atına bindi, sonra tam kapının karşısında askerlerin ortasında durdu.

Burada bir yandan atın kulağını okşarken bir yandan da küçük kav parçasını atın kulağına yerleştirmeye başladı.

Böyle bir numara yapabilmek için ancak d'Artagnan gibi usta bir binici olmak gerekiyordu çünkü at kulağındaki yanığı hissedince acıyla kişnedi, şaha kalktı ve azgınca tepinmeye başladı.

Az daha ezilecek olan askerler etrafa kaçıştılar.

"İmdat! Yetişin, kurtarın!" diye bağırıyordu d'Artagnan. "Durdurun şu hayvanı, durdurun! Bir şey oldu ata!"

Gerçekten de atın gözlerinden alevler saçıldı adeta ve her tarafı beyaz köpükler içinde kaldı.

"Yetişin!" diye bağırmaya devam ediyordu d'Artagnan ama hiçbir asker yaklaşmaya cesaret edemiyordu. "Yetişin! Kurtarın beni! Öldürecek misiniz beni! Yetiş Rab İsa!"

Son iki sözcük Silahşör'ün ağzından yeni çıkmıştı ki kapı ardına kadar açıldı, Athos ve Aramis yalın kılıç fırladılar. Ama d'Artagnan'ın hilesi sayesinde hiçbir engel çıkmadı karşılarına.

"Esirler kaçıyor! Esirler kaçıyor!" diye avazı çıktığı kadar bağırdı çavuş.

"Durun! Durun!" diye bağıran d'Artagnan öfkeden adeta kuduran atının dizginlerini gevşetti ve hayvan iki üç askeri devirerek ileri fırladı.

"Dur! Dur!" diye bağıran şaşkın askerler de silahlarına davrandılar.

Ama esirler çoktan atlarına binmişlerdi. Atlarına bindikten sonra da hiç vakit kaybetmediler. Dörtnala en yakın kapıya doğru yöneldiler. Yarı yolda efendilerini aramaya çıkan Grimaud ve Blaisois'ya rastladılar.

Athos bir işaretle her şeyi anlattı Grimaud'ya ve uşak da küçük birliğin peşine katıldı. Ve hep birlikte bir girdap gibi devam ettiler yollarına. Gaskonyalı da bağıra çağıra geliyordu arkalarından. Kentin kapısından, muhafızların bir şey anlayabilmesine fırsat bırakmadan geçtiler. Biraz sonra açık alandaydılar.

Askerlerse hâlâ "Dur! Dur!" diye bağırıyorlardı ve bir oyuna getirildiğini anlamaya başlayan çavuş saçını başını yoluyordu sinirinden.

Bütün bu olaylardan sonra dörtnala gelen başka bir atlı göründü. Elinde de bir kâğıt vardı.

Kendisinden istenen yazılı emirle dönen Mordaunt'du bu.

"Nerede esirler?" diye bağırdı atından inerek.

Çavuş delikanlıya cevap verebilecek bir güç bulamadı kendisinde. Yalnızca açık kapıyı ve boş odayı gösterebildi. Mordaunt basamaklara atıldı, her şeyi anladı bir anda ve ciğerleri sökülen bir adam gibi acı bir çığlık attıktan sonra taşlara serilip kaldı.

XVIII
YÜREKLİLERİN CESARETLERİNİ, SAĞLAM MİDELERİNDE İŞTAHLARINI EN GÜÇ KOŞULLARDA BİLE KAYBETMEDİKLERİNİN KANITIDIR

Küçük topluluk aralarında hiç konuşmadan, arkalarına hiç bakmadan dörtnala devam etti yoluna. Kimsenin adını bile bilmedikleri bir dereden geçtiler, Athos'un, adının Durham olduğunu söylediği bir kenti sol taraflarında bıraktılar.

Bu sırada küçük bir orman çıktı karşılarına ve atlarını o tarafa doğru sürdüler.

Kendilerini izleyebilecek olanlardan gizlenmelerine yarayacak sık bir yeşilliğin ardına sığındılar ve durum muhasebesi yaptılar. Hayvanlar koşum takımları çözülmeden, biraz soluklanmaları için iki uşağa emanet edildi. Nöbetçi olarak da Grimaud'yu diktiler başlarına.

"Dostum" dedi Athos, d'Artagnan'a, "gelin bir kucaklayayım sizi önce çünkü siz bizim kurtarıcımız, içimizdeki gerçek kahramansınız."

"Athos haklı. Ben de hayranım size" dedi ondan sonra dostunu kucaklayan Aramis de. "Zeki, bir bakışla her şeyi anlayan, çelik bilekli ve herkesi alt etmek isteyen bir efendiniz olsaydı neler yaratmazdınız?"

"Tamam, tamam" dedi d'Artagnan, "oldu. Porthos ve bana yöneltilmiş teşekkürlerin ve övgülerin hepsini kabul ediyorum. Devam edin, nasıl olsa kaybedecek çok zamanımız var."

D'Artagnan'ın Porthos'a teşekkür etmek için çağırdığı iki arkadaş ona da sarıldılar.

"Şimdi" dedi Athos, "aptal gibi rastlantıya bırakmamalıyız işleri ve bir plan yapmalıyız. Ne yapmamız gerekiyor?"

"Ne mi yapmamız gerekiyor? Bunu tahmin etmekten daha kolay ne olabilir?"

"Söyleyin bakalım öyleyse d'Artagnan."

"En yakın limana ineceğiz, boşalan keselerimizi birleştireceğiz ve Fransa'ya geçmek için bir gemi bulacağız. Ben bütün paramı veririm bu iş için. Canımdan daha değerli bir hazine yoktur benim için. Ve burada hayatım da bayağı tehlikede doğrusu."

"Siz ne düşünüyorsunuz Mösyö Vallon?" diye sordu Athos.

"Ben" dedi Porthos, "aynen d'Artagnan gibi düşünüyorum. İngiltere dedikleri bu ülke çok sefil bir yer."

"Demek terk edeceksiniz bu ülkeyi!" dedi Athos, d'Artagnan'a.

"Aman Tanrım! Beni burada tutan başka ne olabilir ki?"

Athos ve Aramis birbirlerine baktılar.

"Gidin o halde dostlarım" dedi derin bir iç geçirerek Athos.

"O ne demek?" dedi Gaskonyalı. "Gidelim demek gerekmiyor mu?"

"Hayır dostum, ayrılmalıyız."

"Ayrılmalı mıyız?" dedi d'Artagnan bu beklenmedik haberle iyice şaşırmış durumda.

"Olur mu canım!" dedi Porthos. "Bir araya geldikten sonra ayrılmaya ne gerek var?"

"Çünkü sizin göreviniz bitti ve Fransa'ya dönebilirsiniz, hatta dönmek zorundasınız. Ama bizim görevimiz bitmedi henüz."

"Bitmedi mi?" diye sordu hayretle Athos'un yüzüne bakan d'Artagnan.

"Hayır dostum" diye karşılık verdi sakin ve kararlı sesiyle Athos. "Biz buraya Kral Charles'ı savunmaya gelmiştik, yazık ki gerektiği gibi savunamadık. Ve şimdi de kurtarmamız gerekiyor onu."

"Kral'ı kurtarmak, ha!" diye bağırdı, Aramis'e de Athos'a baktığı gibi bakan Gaskonyalı.

Aramis kafasını salladı.

D'Artagnan'ın yüzünde bir acıma ifadesi görüldü. İki akılsız insanla baş etmek zorunda olduğunu anladı.

"Ciddi olduğunuza ihtimal vermiyorum Athos" dedi. "Kral kendini Londra'ya götüren bir ordunun içinde bulunuyor. Ve bu ordu bir kasap ya da bir kasabın oğlu olan Albay Harrison'ın komutasında. İnanın bana Londra'ya varır varmaz yargılayacaklar onu. Bu konuyla ilgili olarak Mösyö Olivier Cromwell'in ağzından çıkanları işittiğimden neye inanmak gerektiğini çok iyi biliyorum."

Athos ve Aramis gene birbirlerine baktılar.

"Yargılanma sonunda verecekleri hükmü uygulamakta da gecikeceklerini hiç sanmıyorum" diye sürdürdü konuşmasını d'Artagnan. "Bu Püritenler çıkarları gerektirdiğinde acele etmeyi çok iyi biliyorlar."

"Peki, Kral'a nasıl bir ceza vereceklerdir sizce?" diye sordu Athos.

"Korkarım ölüm cezası vereceklerdir. Adama öyle şeyler yaptılar ki Kral'ın kendilerini bağışlaması söz konusu değildir artık. Dolayısıyla tek çıkar yol var: Kral'ı öldürmek. Olivier Cromwell'in Paris'e gelip de Mösyö Vendôme'un tutuklu bulunduğu Vincennes Şatosu'nun burçlarını gördüğünde söylediklerini duymadınız mı?"

"Ne demiş?" diye sordu Porthos.

"Prenslerin yalnızca kafalarına dokunmalı demiş."

"Biliyorum" dedi Athos.

"Bundan böyle Kral da avcunun içinde olduğuna göre hayata geçirecektir bu parlak görüşünü. Ne dersiniz?"

"Gayet tabii. Eminim bundan hatta. Ama Kral'ın tehdit altındaki yüce başını korumak için fazladan bir neden değil mi bu?"

"Siz çıldırmışsınız Athos."

"Hayır dostum" diye karşılık verdi Athos alçak sesle. "Winter Paris'e gelip aradı bizi ve Madam Henriette'in yanına götürdü. Majesteleri de benden ve Mösyö d'Herblay'den kocası için yardım isteme onurunu bahşetti. Söz verdik kendisine, her şey bu sözümüze bağlıydı. Onun için ortaya koyduğumuz her şey de verdiğimiz söz, gücümüz, zekâmız, canımızdı. Şimdi sözümüzü tutmaya geldi sıra. D'Herblay, siz de mi böyle düşünüyorsunuz?"

"Evet" dedi Aramis. "Söz verdik!"

"Ayrıca" diye devam etti Athos, "bir başka neden daha var, söyleyeyim onu da: Fransa'da şu günlerde yoksulluk ve bayağılıktan geçilmiyor. On yaşında, henüz ne istediğini bile bilmeyen bir Kral'ımız var, geç kalmış bir tutkuyla gözleri kararmış bir Kraliçe'miz var, bir de Başbakan var ki ülkeyi babasının çiftliği gibi yönetiyor, yani İtalyanlara özgü hile ve dolaplar çevirerek. Kesesini doldurmaktan başka bir şey düşündüğü yok. Ülkemizde öyle prensler var ki yalnızca bencillikleri ve kişisel çıkarları için muhalefet yapıyorlar ve sonunda Kardinal'in elinden ancak külçe altın ve azıcık iktidar koparabilecekler. Ben ona hizmet ettim ama yürekten yapmadım bu işi çünkü ben herkesin gerçek değerini bilirim, yalnızca ilkelerim uğruna yardım ettim. Bugün durum bambaşka. Bugün büyük bir şanssızlıkla karşı karşıya geldik. Bir Kral'a, Avrupa'ya layık bir şanssızlık. Ben de çok önem veriyorum buna. Kral'ı kurtarmayı başarabilirsek güzel bir şey yapmış olacağız. Bu uğurda can verirsek yüce bir şey olacaktır bu da."

"Böylece bu yolda öleceğinizi önceden biliyorsunuz" dedi d'Artagnan.

"Üzülüyoruz ve üzüntümüz de sizlerden ayrı ölmek."

"Yabancı ve düşman bir ülkede ne yapabilirdiniz başka?"

"Gençliğimde birçok kez İngiltere'ye gitmiştim. İngilizceyi bir İngiliz kadar iyi konuşurum. Aramis de fena değildir bu konuda. Ah! Arkadaşlarımız da yanımızda olsaydı! Siz d'Artagnan ve siz Porthos, yirmi yıldır ilk kez dördümüz bir araya gelebilseydik, yalnızca İngiltere'yle değil, İngiltere gibi üç krallıkla boy ölçüşebilirdik."

"Tamam" dedi Gaskonyalı şakacı bir tavırla. "Kraliçe'ye, Kral'ı kapatılacağı Londra Kulesi'nden kurtarmak, bu amaçla yüz bin asker öldürmek, bir milletin arzusuna ve Cromwell adında birinin tutkusuna karşı mücadele etmek için de söz verdiniz mi? Athos ve Aramis, siz görmüş değilsiniz bu adamı. İnanın bir dahi bu adam. Bizim Kardinal'i, ötekini, büyük Kardinal'i hatırlattı bana. Siz de bilirsiniz. Dolayısıyla abartmayın işinizi. Tanrı aşkına yalvarıyorum Athos, yararsız sadakatten kaçının. Aslında size baktığımda mantıklı biriymişsiniz gibi geliyor bana. Ama benimle konuştuğunuzda karşımda bir deli var sanıyorum. Bana bakın Porthos, siz de bana katılın. Açık konuşun, ne düşünüyorsunuz bu işle ilgili olarak?"

"İyi şeyler düşünmüyorum" dedi Porthos.

"Gördünüz mü?" diye devam etti Athos'un kendisini dinleyeceğine, içinden gelen bir sese kulak veriyormuşçasına dalıp gittiğini fark eden d'Artagnan. "Size bugüne kadar verdiğim öğütlerden bir zarar geldi mi? O halde inanın bana Athos, göreviniz bitmiştir burada. Hem de soylulara özgü bir biçimde. Fransa'ya dönün bizimle birlikte."

"Kararımızdan kesinlikle dönmeyiz arkadaş" dedi Athos.

"Bizim bilmediğimiz bir başka neden daha mı var?"

Athos gülümsedi.

Gaskonyalı öfke içinde tepinerek, aklına getirebildiği inandırıcı sözlerin hepsini birer birer tekrarladı. Athos bunların hepsine sakin ve tatlı bir gülüşle, Aramis de kafa sallamakla karşılık verdiler.

"Peki o zaman!" diye bağırdı d'Artagnan öfkeden kudurmuş halde. "Peki! Madem öyle istiyorsunuz, biz de kemiklerimizi bu lanet olası ülkede bırakırız. Her zaman soğuk olan bu lanetli ülkenin güzel havası sisten, sisi yağmurdan, yağmuru da tufandan farksız! Burada güneş aydan, ay da bir parça beyaz peynirden farksız. Ayrıca ha burada ölmüşsün ha başka bir yerde, ne fark eder? İş geberip gitmek olduktan sonra bizim için hiç önemi yok!"

"Ama" dedi Athos, "iyi düşünün çünkü biraz erken bir ölüm de olabilir."

"Hadi canım! Biraz önce ya da biraz sonra... Değer mi sızlanmaya?"

"Beni asıl şaşırtan şu" diye araya girdi son derece ciddi bir tavırla Porthos: "Nasıl daha önce ölmedik?"

"Rahat olun Porthos, bu da gelecek" dedi d'Artagnan. "Sonuç olarak anlaşmış durumdayız, yani Porthos'un da bir itirazı yoksa..."

"Siz ne isterseniz yaparım ben" dedi Porthos. "Ayrıca Kont de la Fère'in biraz önce söyledikleri de bayağı hoşuma gitti."

"Ya geleceğiniz d'Artagnan? Sizin arzu ve emelleriniz Porthos? Onlar ne olacak?"

"Geleceğimiz, arzularımız, emellerimiz ha!" diye karşılık verdi Gaskonyalı. "Kral'ı kurtaracağımıza göre, değer mi bunlarla ilgilenmeye? Kral

kurtulduktan sonra arkadaşlarını bir araya getirir, Püritenler'i yener, İngiltere'yi yeni baştan fethedip tekrar Londra'ya gireriz birlikte ve güvenli bir biçimde tahtına oturturuz onu..."

"O da bize Düklükler, Kontluklar verir" diye araya girdi Porthos. Bu uzak ihtimalin bir masal kadar hayal olduğunu bilmesine rağmen gözleri neşe içinde parlıyordu.

"Ya du unutur gider bizi!" dedi Gaskonyalı.

"Of!" diye bir ses çıkardı Porthos.

"Bu da gelmedi mi başımıza? Bir zamanlar Anne d'Autriche'e bundan daha büyük bir hizmette bulunmuştuk. Hatta bugün Charles'a vereceğimiz hizmetten hiç de aşağı kalır yanı yoktu. Gene de bizi ancak yirmi yıl sonra hatırlayabildi Anne d'Autriche."

"Peki" dedi Athos, "ona hizmette bulunduğunuza pişman mısınız d'Artagnan?"

"Hayır, pişmanım diyemem doğrusu. Hatta itiraf edeyim ki, en zor zamanlarımda bu olayın anılarını tazeleyerek avunurum."

"Görüyorsunuz ya d'Artagnan, hükümdarlar genellikle nankör oluyorlar ama Tanrı nankör değil kesinlikle."

"Athos, siz şu dünyada şeytana bile rastlasanız, onu bile yola getirip cennete götürebilirsiniz birlikte."

"Tamam mı yani?" diyerek elini Gaskonyalı'ya uzattı

Athos.

"Tamam, anlaştık!" dedi d'Artagnan. "İngiltere'yi çok sevdim, kalıyorum. Ancak bir koşulum var."

"Nedir?"

"İngilizce öğrenmeye zorlamayacaksınız beni."

"O halde" dedi Athos muzaffer bir tavırla, "şimdi size bu konuşmalarımıza tanık olan Tanrı'nın huzurunda, temiz ismim üstüne yemin ederim ki bizi gözeten, kollayan bir güç olduğuna İnanıyorum. Dördümüzün de Fransa'yı yeniden görebileceğimiz konusundaki umudum hiç eksik değil."

"Öyle olsun bakalım" dedi Gaskonyalı. "Ama şunu itiraf edeyim, ben tam tersini düşünüyorum."

"Sevgili d'Artagnan, şu halinizle ne kadar çok Parlamento üyelerine benziyorsunuz. Sürekli hayır diyorsunuz ama isteneni de yapıyorsunuz öte yandan."

"Evet ama bu arada vatanı da kurtarıyorlar onlar" dedi Athos.

"Şimdi artık her şey yoluna girdiğine göre" dedi Porthos ellerini ovuşturarak, "biraz da ne yiyeceğimizi düşünsek nasıl olur? Çünkü yanılmıyor-

sam, bizler hayatımızın en zor dönemlerinde bile yemeği ihmal etmemişizdir."

"Evet, evet! Ziyafet diye koyun haşlamasından başka bir şey yenmeyen ve de biradan başka bir şey içilmeyen bir ülkede gelin de yemekten söz edin bakalım! Nereden geldiniz bu lanet olası memlekete Athos?" Sonra, özür dilerim diye ekledi gülümseyerek. "Athos olmadığınızı unutmuştum. Neyse, ne düşünüyorsunuz yemek konusunda Porthos, planınız nedir?"

"Plan mı?"

"Evet, planınız var mı?"

"Hayır, ben yalnızca acıktım, hepsi bu."

"İş bu kadarsa, benim de karnım acıktı dostum. Ne var ki karnımızın acıkmış olmasının kimseye bir yararı yok. Yiyecek bir şeyler bulmak gerekiyor ve atlarımız gibi taze ot yemedikçe..."

"Ah, ah!" dedi Athos gibi bu dünya nimetlerinden hiç uzak duramayan Aramis. "Parpaillot'dayken yediğimiz o nefis istiridyeleri hatırladınız mı?"

"Ya o koyun budu kızartmaları?" dedi dilini şaklatan Porthos.

"Evet ama" dedi Gaskonyalı, "sizi Chantilly'de yaşatan Mousqueton aramızda, ancak kâhya olalı beri iyice ağırlaştı, gene de bir deneyelim."

Ve adamın olumlu yanıt vermesini garantiye almak için de, "Hey, Mouston!" diye bağırdı Porthos.

Mouston ortaya çıktı. Yüzü acınacak haldeydi.

"Ne oldu sevgili dostum Mouston, neyiniz var?" diye sordu Gaskonyalı. "Hasta mısınız?"

"Hayır, karnım aç" diye karşılık verdi Mousqueton.

"Biz de bunun için çağırmıştık sizi işte dostum. Etrafta dolaşıp duran bu sevimli tavşanlardan, bu hoş kekliklerden birkaç tane bulup bir av eti ziyafeti veremez misiniz bize? Hani o şey hanındaki gibi... Neydi canım o hanın adı, aklımda kalmamış...

"Şey hanı..." dedi Porthos. "Neydi, ben de hatırlayamadım yahu."

"Neyse, önemli değil. Bir de efendinizin çıkığını iyileştiren nefis Burgonya şaraplarından bulunabilir mi acaba?"

"Yazık ki Mösyö" dedi Mousqueton, "istedikleriniz öylesine kıt ki bu Tanrı'nın belası ülkede. Bana sorarsanız en iyisi, ormanın kenarındaki küçük eve gidip sahibinin misafirperliğine sığınmak!"

"Ne? Ev mi var çevrede?" diye sordu Gaskonyalı.

"Evet Mösyö" diye karşılık verdi Mousqueton.

"Peki, öyle olsun dostum, biz de gider ev sahibinden bir şeyler isteriz. Ne dersiniz beyler, Mösyö Mousqueton mantıklı öğütler vermiyor mu sizce de?"

"İyi güzel de ya ev sahibi Püriten'se?" dedi Aramis.

"Daha iyi ya!" dedi Gaskonyalı. "Püriten'se biz de Kral'ın esir edildiği haberini iletiriz kendisine ve karşılığında da beyaz tavuklarını alırız."

"Ya şövalyeyse?" dedi Porthos.

"O zaman kederli bir tavır takınır, kara tavuklarından isteriz."

"Müthiş bir adamsınız" dedi, d'Artagnan'ın şakacılığı karşısında elinde olmadan gülümseyen Athos. "Her şeyi gülerek karşılamayı çok iyi biliyorsunuz dostum."

"Ne yapalım?" dedi Gaskonyalı. "Benim ülkemin göğünde insanın içini karartan tek bir bulut görülmezdi..."

"Buraya benzemiyordu herhalde" diyen Porthos yanağında hissettiği serinliğin yağmur olup olmadığını anlamak için elini kaldırdı.

"Haydi, haydi" dedi Gaskonyalı. "Bu bile yeterli bir nedendir yola çıkmamız için... Hey, Grimaud!"

Grimaud geldi.

"Grimaud dostum, bir şey gördünüz mü?" diye sordu Gaskonyalı.

"Hiçbir şey görmedim" diye karşılık verdi Grimaud.

"Aptallar!" dedi Porthos. "İzlemediler bile bizi. Biz onların yerinde olsaydık..."

"Hata ettiler" dedi d'Artagnan. "Mordaunt denen o herife bir iki şey söylemek isterdim doğrusu. Bir insanı yüzükoyun yatırmak için ne kadar uygun bir yer, şuraya baksanıza."

"Laf aramızda, bana göre oğul, anası kadar güçlü değil" dedi Aramis.

"Acele etmeyin" dedi Athos. "Biraz bekleyin bakalım. İki saat oldu elinden kurtulalı. Daha nereye gittiğimizi, nerede olduğumuzu bilmiyor. Şu andan itibaren postu deldirmeden, zehirlenmeden Fransa'ya ayak basabilirsek söyleyebiliriz annesi kadar güçlü olmadığını."

"Biz gene de yemeğimizi yiyelim" dedi Porthos.

"Haklısınız" dedi Athos da. "Ben de çok acıktım gerçekten."

"Kara tavuklara dikkat!" dedi Aramis.

Dört arkadaş, başlarında Mousqueton, yeniden bir arada olmanın ve Athos'un tabiriyle birleşmenin ve anlaşmış olmanın verdiği ilk rahatlıkla eve doğru yöneldiler.

XIX
DÜŞÜK MAJESTE'YE SELAM

Kaçaklar eve yaklaştıkça, kendilerinden önce geçmiş kalabalık bir atlı gurubunun toprağı harman gibi atmış olduğunu fark ettiler. Kapının önünde nal izleri daha da belirgindi. Bu birlik, kimlerden oluşmuş olursa olsun muhtemelen burada mola vermişti.

"Vay anasını!" dedi d'Artagnan. "Her şey ortada, hiç değilse bir tavuk kalmıştır geriye ama."

Atından indi ve kapıyı çaldı. Cevap veren olmadı.

Kanadı itip açtı ve ilk odanın boş olduğunu gördü.

"Eee!" dedi Porthos.

"Kimseyi görmüyorum" dedi d'Artagnan. "Aman!"

"Ne oldu?"

"Kan!"

Bu sözcüğü duyan üç arkadaş bir anda atlarından inip içeri girdiler. Gaskonyalı bu arada ikinci odanın da kapısını açmıştı. Yüzündeki ifadeye bakılırsa olağanüstü bir şey görmüştü.

Üç arkadaş arkasından yaklaştılar ve genç olduğu söylenebilecek bir erkeğin kan gölü ortasında yattığını fark ettiler.

Adam büyük olasılıkla yatağına kadar gitmek istemiş ancak gücü tükenince düşmüştü.

Zavallı adamın yanına ilk yaklaşan Athos oldu. Adamın hareket ettiğini sanmıştı.

"Bir şey var mı?" diye sordu Gaskonyalı.

"Bilemiyorum" diye karşılık verdi Athos. "Ölmüş olsa da pek fazla bir zaman geçmemiş üzerinden çünkü hâlâ sıcak bedeni. Dur bakayım! Kalbi atıyor. Hey! Arkadaş!"

Acı içinde inledi yaralı. Gaskonyalı adamın yüzünü avuçlarına aldı ve su serpti.

Adam gözlerini açtı, başını kaldırmaya çalıştı ve tekrar yere serildi.

Bu kez de Athos adamın başını dizlerine koymak istedi ama birden, yarasının küçük beynin biraz altında olduğunu fark etti. Kafatası bu kısımda yarılmıştı ve çok kanıyordu.

Aramis ıslattığı bir bez parçasını yaraya bastırarak sildi. Serin su yaralıyı kendine getirdi, ikinci kez gözlerini açtı adam.

Kendisine acıdıklarını ve yardım ettiklerini gördüğü bu adamlara şaşkın şaşkın baktı.

"Biz dostuz" dedi Athos İngilizce olarak. "Rahat olun. Gücünüzü toplayabilirseniz, başınıza gelenleri anlatabilirsiniz."

"Kral" diye mırıldandı yaralı adam. "Kral esir..."

"Gördünüz mü kendisini?" diye sordu Aramis.

Bu kez karşılık vermedi adam.

"İçiniz rahat olsun" diye sürdürdü konuşmasını Athos, "bizler efendimizin sadık hizmetkârlarıyız."

"Doğru mu söylüyorsunuz?" dedi yaralı adam.

"Şerefimizle temiz ederiz sizi."

"Demek sizinle konuşabileceğim."

"Konuşun."

"Ben Majesteleri'nin oda hizmetçisi Parry'nin kardeşiyim."

Athos ve Aramis, Kraliyet çadırının girişinde rastladıkları adama Winter'ın bu adla hitap ettiğini anımsadılar.

"Biz tanıyoruz kendisini" dedi Athos. "Kral'ı hiç bırakmazdı."

"Doğrudur" dedi yaralı. "Kral'ın yakalandığını görünce ben gelmişim aklına. Evin önünden geçiyorlarmış. Kral adına rica edip durmalarını istemiş. Kabul etmişler isteğini. Kral'ın acıktığını söylüyorlardı. Yemek yemesi için şu odaya aldılar kendisini. Kapıya, pencerelere nöbetçiler diktiler. Parry iyi biliyordu bu odayı çünkü Kral Newcastle'da bulunduğu zamanlar sık sık beni

görmeye gelirdi buraya. Bu odada üstü kapalı bir delik olduğunu, buradan mahzene inildiğini, mahzenden de bahçeye çıkılabileceğini biliyordu. Bir işaret çaktı bana. Hemen anladım durumu. Hiç kuşkusuz Kral'ın muhafızları da durumu fark etmiş olacaklar ki, gözlerini dört açtılar. Ama ben kuşkulanmış olabileceklerini aklımdan bile geçirmemiştim ve efendimizi kurtarmaktan başka bir düşündüğüm yoktu. Kaybedecek zaman yoktu ve odun almak bahanesiyle dışarı çıktım. Odadaki deliğe kadar gelen ve mahzenden geçen yeraltı geçidine girdim. Başımla kapağı kaldırdım. Parry sessizce kapıyı sürgülerken ben de usulca Kral'a beni izlemesini işaret ettim. Yazık ki Kral kaçmak istemiyordu. Kaçmaktan nefret ediyordu adeta. Parry karşısında ellerini kavuşturarak yalvardı sanki. Ben de yalvardım kendisine böyle bir fırsatı kaçırmaması için ve ayaklarına kapandım. Sonunda razı oldu gelmeye. Neyse ki ben önden yürümüşüm. Kral birkaç adım arkamdaydı. Bu arada tam geçitte dev gibi bir gölge çıktı önüme. Kral'ı uyarmak için bağırmak istedim ama fırsat bulamadım buna. Ev başıma çöktü adeta ve baygın serildim yere."

"İyi kalpli, sadık İngiliz" dedi Athos.

"Kendime geldiğimde aynı yerde serili yatıyordum. Avluya kadar sürüklene sürüklene gittim. Kral ve beraberindekiler çoktan uzaklaşmışlardı. Avludan buraya kadar belki bir saatte sürüne sürüne geldim. Sonunda gücüm kalmadı, gene bayılmışım."

"Şimdi nasıl hissediyorsunuz kendinizi?"

"Çok kötü."

"Sizin için ne yapabiliriz?" dedi Athos.

"Yardım edin de yatağıma uzanayım. Belki biraz rahat ederim yatakta."

"Size yardım edecek birini bulabilir miyiz acaba?"

"Karım Durham'daydı, birazdan mutlaka burada olur. Ya siz? Gerçekten bir şeye ihtiyacınız yok mu sizin?"

"Biz aslında yiyecek bir şey bulabilmek amacıyla girmiştik içeri."

"Yazık ki gelenler hepsini yediler, bir kuru ekmek parçası bile bırakmadılar."

"Duydunuz mu d'Artagnan?" dedi Athos. "Yemek için başka bir yer bulmamız gerekiyor."

"Artık ilgilendirmiyor beni" diye karşılık verdi Gaskonyalı. "İştahım kalmadı."

"Doğrusu benim de" dedi Porthos.

Ve hep birlikte yatağa taşıdılar adamı. Grimaud'yu çağırtıp yaralarını sardırdılar. Grimaud dört arkadaşın hizmetindeyken o kadar çok yara sarmıştı ki, cerrah gibi olmuştu sanki.

Albay Harrison

Bu arada ilk odaya dönen kaçaklar durumu tartışıyorlardı.

"Şimdi artık karşımızda kimlerin olduğunu biliyoruz" dedi Aramis. "Buradan geçenler gerçekten Kral ve beraberindekilermiş. Bana sorarsanız tam aksi yöne doğru gitmeliyiz. Siz ne dersiniz Athos?"

Athos karşılık vermedi, dalıp gitmişti.

"Evet" dedi Porthos, "ters yöne gidelim. Çünkü peşlerinden gidersek, her şeyin tüketildiğini göreceğiz ve açlıktan öleceğiz. Ne bela memlekettmiş bu İngiltere be! Hayatımda ilk defa akşam yemeği yemiyorum. Akşam yemeği çok önemlidir benim için."

"Siz ne dersiniz d'Artagnan?" diye sordu Athos. "Siz de mi Aramis gibi düşünüyorsunuz?"

"Hiç ilgisi yok. Ben tam tersini düşünüyorum."

"Nasıl? Yani Kral ve peşindekilerin arkasından mı gidelim diyorsunuz?" diye sordu Porthos dehşet içinde.

"Hayır ama peşindekilerle birlikte gidebiliriz."

Athos'un gözlerinde mutluluk pırıltıları belirdi.

"Kral'ın peşindekilerle birlikte gitmek mi?" diye bağırdı Aramis.

"İzin verin de anlatsın d'Artagnan" dedi Athos. "Bilirsiniz, her zaman uygun öğütler verir kendisi."

"Hiç kuşkusuz yapılacak en doğru iş bizi aramayacakları bir yere gitmektir. Ve bizi Püritenler içinde aramayı düşünecek değildir bunlar tabii. Bu nedenle halkın içine girelim, Püritenler'e katılalım."

"Mükemmel, çok güzel dostum! Yerinde bir öğüt bu" dedi Athos. "Ben de aynı tavsiyede bulunacaktım ama siz daha önce davrandınız."

"Siz de mi aynı düşüncedesiniz?" diye sordu Aramis.

"Evet. İngiltere'den kaçmak istediğimizi sanacaklar ve sürekli limanlarda arayacaklar bizi. Biz de bu sırada Kral'la birlikte Londra'ya ulaşacağız. Londra'da kim bulabilir bizi, bilmem! Bir milyon insanın arasında saklanmak herhalde zor değildir. Üstelik, bu yolculuğun bize ne gibi fırsatlar çıkaracağını da önceden kestirmemiz mümkün değildir" diye devam etti Atkıca, Aramis'e bakarak.

"Evet" dedi Aramis. "Anladım."

"Ben pek bir şey anlamış değilim ama zararı yok" dedi Porthos. "Fikir hem d'Artagnan'ın hem de Athos'un olduğuna göre daha iyisi olamaz."

"Ama" dedi Aramis, "Albay Harrison kuşkulanmaz mı bizden?"

"Yahu, benim asıl güvendiğim o" dedi d'Artagnan. Albay Harrison dostumuz bizim. Kendisini ilk kez General Cromwell'in yanında gördük. Fransa'dan Kardinal tarafından gönderildiğimizi de biliyor. Kardeş gözüyle bakacaktır bize. Adam bir kasabın oğlu değil mi zaten? Öyle değil mi? Porthos ona bir öküzün bir yumrukta nasıl çökertileceğini, ben de bir boğanın boynuzlarından yakalanıp nasıl yere devrileceğini anlatırım. Güveni artar bize."

Athos gülümsedi.

"Siz şimdiye kadar rastladığım en mükemmel dostsunuz d'Artagnan" diyerek elini uzattı Gaskonyalı'ya. "Sevgili oğlum, size yeniden kavuştuğum için çok mutluyum gerçekten."

Bilindiği gibi Athos coşunca böyle seslenirdi Gaskonyalı'ya.

Bu sırada Grimaud dışarı çıktı odadan. Yaralının yaralarını sarmıştı. Adam daha iyi hissediyordu kendisini.

Dört arkadaş vedalaştılar yaralıyla ve kardeşine bir haber gönderip göndermeyeceğini sordular.

"Söyleyin kendisine, Kral'a canımı tam olarak alamadıklarını haber versin. Kral'ın gözünde ne kadar önemsiz olursam olayım gene de ölümümden üzüleceğini sanıyorum."

"İçiniz rahat olsun" dedi Gaskonyalı. "Bugün akşam olmadan haberi öğrenir Kral."

Küçük grup tekrar yola koyuldu. Artık yanılmaları imkânsızdı çünkü izlemek istedikleri yol açık ovada nal izleri biçiminde çizilmişti.

Sessiz sedasız yol aldılar, bir süre sonra en önde giden d'Artagnan bir dönemeçte durdurdu kafileyi.

"İşte adamlarımız!" dedi.

Gerçekten bulundukları yerden yarım fersah kadar ileride kalabalık bir atlı topluluğu vardı.

"Sevgili dostlar" dedi Gaskonyalı, "kılıçlarınızı Mösyö Mouston'a verin, o gerektiği zaman ve gerektiği yerde size geri verecektir onları. Bizim esirimiz olduğunuzu da aklınızdan çıkarmayın sakın."

Ve hemen yorulmaya başlayan atlarını tırısa kaldırdılar ve biraz sonra da kalabalığa yetiştiler.

Kral en önde, çevresi Albay Harrisson'ın alayının askerlerinden bir bölümüyle sarılmış durumda, kılını bile kıpırdatmadan o kibirli tavrıyla gidiyor ve sanki bir iyi niyet gösterisi yapıyordu.

Vedalaşmaya bile fırsat bulamadan yanlarından ayrıldığı Athos'la Aramis'i görünce, özellikle de iki asilzadenin bakışlarından birkaç adım ötesinde dostları bulunduğunu anlayınca, bu dostların esir olduklarını sanmasına rağmen Kral'ın solgun yanakları birden kızarıverdi.

D'Artagnan başa geçti ve arkadaşlarını Porthos'a emanet ettikten sonra doğru Albay Harrisson'ın yanına gitti. O da gerçekten kendisini General Cromwell'in yanında görmüş olduğunu anımsayarak yetiştiği ortamın ve kişiliğinin gerektirdiği nezaketle karşıladı. Gaskonyalı yanılmamıştı: Albay hiçbir şeyden kuşkulanmamıştı ve kuşkulanmasına da imkân yoktu.

Durdular. Kral mola sırasında yemek yiyecekti. Ancak bu sefer kaçmaması için önlemleri artırmışlardı. Hanın büyük salonunun ortasında küçük bir masa hazırladılar Majeste'ye. Bu masanın hemen yanında da subaylar için bir masa.

"Siz de benimle birlikte mi yiyeceksiniz yemeğinizi?" diye sordu Albay Harrisson.

"Yemek isterdim" diye karşılık verdi d'Artagnan, "ama arkadaşım Mösyö Vallon da var. Ayrıca kesinlikle yalnız bırakmayacağım esirlerim var. Masanız dolar yoksa. Ama başka bir şey geliyor aklıma: Emir verin bir köşede başka bir masa kursunlar ve canınız ne isterse gönderin bize. Çünkü böyle yapmazsak, açlıktan ölme tehlikesiyle karşı karşıya kalacağız bir süre sonra."

"Peki, öyle olsun" dedi Harrisson.

Her şey Gaskonyalı'nın istediği gibi ayarlandı ve tekrar Albay'ın yanına döndüğünde Kral çoktan masanın başındaydı. Parry hizmet ediyordu kendisine. Harrisson ve subayları bir aradaydılar. Başka bir köşede de kendisi ve arkadaşları için bir sofra kurulmuştu.

Subayların masası yuvarlaktı ve rastlantıyla veya kaba bir hesap sonucu Harrisson'ın sırtı Kral'a dönüktü.

Kral dört asilzadenin içeri girdiklerini gördü ama onlarla ilgilendiğini hiç belli etmedi.

Dört arkadaş kendileri için hazırlanan sofraya oturdular ve kimseye sırtlarını dönmeyecek biçimde yerleştiler. Subayların masası ve Kral'ın masası tam karşılarındaydı.

Harrisson konuklarına sempatilerini sunuyor, sofrasındaki en iyi yiyecekleri gönderiyordu kendilerine. Ancak dört arkadaş büyük bir şarap mahrumiyeti içindeydiler. Athos'u hiç ırgalamıyordu bu durum ama d'Artagnan, Porthos ve Aramis Püritenler'in içkisi biradan aldıkları her bir yudumda suratlarını buruşturuyorlardı.

"Albayım" dedi Gaskonyalı, "nazik davetinize çok teşekkür ederiz çünkü siz olmasaydınız öğle yemeğinden vazgeçtiğimiz gibi akşam yemeğinden de vazgeçecektik. Dostum Mösyö Vallon da teşekkür ediyor size çünkü çok acıkmışlardı kendileri."

"Gene de açım" diyerek Albay'ı selamladı Porthos.

"Peki" dedi albay gülerek, "nasıl oldu da öğle yemeğinden vazgeçmek gibi bir şanssızlıkla karşılaştınız?"

"Nedeni çok basit Albayım" diye karşılık verdi Gaskonyalı. "Bir an önce size yetişmek istiyordum ve bu amaçla yolunuzu izliyordum. Oysa benim gibi deneyimli biri böyle bir hataya düşmemeliydi. Çünkü sizinki gibi yiğitlerle dolu, mükemmel bir birliğin gelip geçtiği yerlerde tek lokma yiyecek bir şey kalmayacağını bilmem gerekirdi. İşte bu yüzden, orman kenarındaki kırmızı tuğla damı ve yeşil panjurlarıyla insana büyük keyif veren evi görüp, hayalini kurduğumuz tavuk kızartmaları ve jambonlar yerine, kanlar içinde yatan biriyle karşılaşınca nasıl düş kırıklığına uğradı-

ğımızı herhalde tahmin ediyorsunuzdur. Albayım, o yumruğu hangi subay indirdiyse tarafımdan tebrik edin onu çünkü ne yaman bir yumrukmuş ki, bu tür darbeleri indirmekte pek becerikli olan dostumuz Mösyö Vallon'un bile takdirlerini kazandı."

"Doğru" dedi gülerek Harrisson ve masasındaki subaylardan birine döndü. "Groslow böyle bir görev üstlenirse gözünüz arkada kalmaz artık."

"Ya, demek bu beyefendiydi ha!" diyerek adamı selamladı Gaskonyalı. "Ne yazık ki Fransızca bilmiyor bey yoksa bizzat kutlamak isterdim kendisini."

"İstediğiniz gibi kutlayabilirsiniz beni Mösyö, ben de karşılık verebilirim size" diye cevap verdi subay oldukça düzgün bir Fransızcayla. "Çünkü üç yıl Paris'te bulundum ben."

"O halde Mösyö" diye sürdürdü konuşmasını d'Artagnan, "öylesine mükemmel bir darbe indirmişsiniz ki, adam ölüyormuş neredeyse."

"Öldürdüğümü sanıyordum ben" dedi Groslow.

"Yok, doğru, az daha ölüyormuş ama ölmemiş."

Gaskonyalı Kral'ın önünde ayakta duran ve yüzü sapsarı kesilen Parry'ye bakıp, aslında verdiği haberin ona ait olduğunu belirtmek istedi.

Kral bu konuşmaları çok sıkılarak dinlemişti çünkü Fransız subayının amacının ne olduğunu bilmiyordu ve kayıtsızlık maskesi altında anlatılan bu acı veren ayrıntılar öfkesini daha da artırıyordu.

Ancak son cümleden sonra rahat bir nefes alabildi.

"Vay anasını!" dedi Groslow. "Doğrusu ben daha başarılı olduğumu sanıyordum. O herifin evinden çok uzak olmasaydık, gider işini bitirirdim şimdi."

"Yaşayabilecek olması sizi endişelendiriyorsa iyi ederdiniz" dedi d'Artagnan, "çünkü bildiğiniz gibi kafadaki yaralar insanı hemen öldürmezse sekiz gün içinde iyileşir."

Gaskonyalı susup tekrar Parry'ye baktı ve adamın yüzünde birden öyle bir mutluluk ifadesi görüldü ki, Charles bile neşeyle elini uzattı ona.

Parry saygıyla eğildi efendisinin önünde, elini öptü.

"Laf aramızda, siz gerçekten konuşmasını bilen akıllı bir insansız d'Artagnan. Ama Kral'a ne demeli?"

"Yüzünü iyice çözdüm artık. Hem soylu hem de iyi bir ifade var."

"Evet ama kendisini koyvermiş, iyi değil bu!" dedi Porthos.

"Kral'ın sağlığına içmek istiyorum" dedi Athos.

"O halde, bırakın ben sağlığına kadeh kaldırayım" dedi Gaskonyalı.

"Kaldırın" dedi Aramis.

Porthos ise Gaskonyalı zekâsının sürekli yarattığı mucizelerle şaşırmış, seyrediyordu d'Artagnan'ı.

Gaskonyalı bakır kadehini aldı, doldurdu ve ayağa kalktı.

"Beyler" dedi arkadaşlarına, "rica ediyorum, bu yemeğe başkanlık edenin onuruna içelim. Londra'ya kadar, hatta daha sonra da hizmetinde olduğumuzu bilen Albayımız'ın onuruna."

Ama Gaskonyalı bunları söylerken Harrisson'a baktığından, Albay da kendisine kadeh kaldırıldığını sanmış, yerinden doğrulup kalktıktan sonra dört arkadaşı selamlamış, dört arkadaşsa bakışları Charles'a dikilmişken o hiçbir şeyden kuşkulanmadan kadehini boşaltıyordu.

Charles da Parry'ye uzattı kadehini, hizmetkârı biraz bira doldurdu çünkü Kral da herkes gibi aynı şeyleri yiyip içiyordu. Sonra dudaklarına götürdü kadehi ve dört asilzadeye minnet dolu soylu bir gülümsemeyle baktı.

"Haydi beyler!" diye bağıran Harrisson masaya bıraktı kadehini ve ünlü tutsağına hiç aldırış etmeden ekledi: "Haydi yola!"

"Nerede konaklayacağız Albayım?"

"Thirsk'te" diye karşılık verdi Albay.

"Parry!" diye seslendi yerinden doğrulan Kral uşağına dönerek. "Atımı hazırlayın. Thirsk'e gidiyorum."

"Laf aramızda" dedi Gaskonyalı Athos'a, "Kralımız gerçekten büyüledi beni. Artık hizmetindeyim onun."

"Bunu samimiyetle söylüyorsanız, Kral Londra'ya varamayacak demektir" diye karşılık verdi Athos.

"Nasıl yani?"

"Öyle. Gideceği yere varmadan kaçırırız onu."

"Yok!" dedi Gaskonyalı. "Bu sefer gerçekten çıldırmışsınız siz Athos!"

"Belli bir tasarınız var mı?" diye sordu Aramis.

"Doğru, gerçekten iyi bir tasarınız varsa pek imkânsız sayılmaz bu iş."

"Yok" dedi Athos, "ama d'Artagnan bir şeyler yaratabilir."

Gaskonyalı omuz silkti ve tekrar yola koyuldular.

XX
D'ARTAGNAN BİR PLAN KURUYOR

Athos, d'Artagnan'ı, belki de d'Artagnan'ın kendisini tanıdığından daha iyi tanıyordu. D'Artagnan'ın macera düşkünlüğünü bildiğinden bereketli toprağa tohum atar gibi ortaya yalnızca fikir atmanın yeterli olduğunu biliyordu. Dolayısıyla arkadaşının omuz silkmesine hiç aldırmamış, kendisine Raoul'den söz ederek yoluna devam etmişti. Hatırlanacağı gibi aynı konuyu bir süre önce kendisi kapatmıştı isteyerek.

Thirsk'e vardıklarında hava kararmıştı. Kral'ı korumak amacıyla alınan güvenlik önlemleri karşısında dört arkadaş son derece ilgisiz ve yabancı görünüyorlardı. Özel bir eve kapandılar ve er geç kellelerinin derdine düşeceklerini bildiklerinden bir saldırıya karşı gerekli bir çıkış yolu hazırlayarak bir tek odada toplandılar. Uşakları farklı noktalara diktiler gözcü olarak. Grimaud da kapının önündeki bir saman yatağa uzandı.

Gaskonyalı düşünceli görünüyordu ve her zamanki konuşkanlığını kaybetmiş gibiydi. Hiç konuşmuyor, sürekli ıslık çalıyor ve geziniyordu. Yalnızca dış olayları fark edebilen Porthos ise susmak bilmiyordu. D'Artagnan sataşmalara tek heceli sözcüklerle karşılık veriyordu. Bu arada Athos'la Aramis de gülümseyerek birbirlerine bakıyorlardı.

Gün yorucu geçmişti. Buna rağmen uykusu da iştahı gibi sağlam olan Porthos dışında hiç iyi uyuyamadı üç arkadaş.

Ertesi sabah önce d'Artagnan kalktı. Ahırlara indi, atlara baktı ve gün içinde yapılacak şeylerle ilgili olarak gerekli emirleri verdi ama Athos ve Aramis yataklarından çıkmamışlardı henüz. Porthos ise hâlâ horluyordu.

Sabah saat sekizde bir gün önceki düzene göre yola koyuldular. Yalnız Gaskonyalı arkadaşlarından ayrılıp Groslow'la bir gün önce başlattığı ahbaplığı ilerletmek amacıyla onun yanına gitti.

Adam, övgülerden çok duygulandığından çok iyi karşıladı onu.

"Laf aramızda Mösyö" dedi d'Artagnan, "sefil dilimden anlayan birini bulduğum için çok mutluyum. Dostum Mösyö du Vallon melankolik biridir. Bütün gün ağzından tek kelime çıkmaz neredeyse. İki tutsağa gelince, tahmin edeceğiniz gibi onlar da konuşmak için pek istekli değiller."

"Bunlar azgın birer Kral'cı galiba" dedi Groslow.

"Stuart'ı tutukladığımızdan bize kızmaları için fazladan bir neden bu. Kral'ı yargılayacaksınız herhalde, değil mi?"

"Bu nedenle Londra'ya götürüyoruz onu zaten" dedi Groslow.

"Ve hiç gözden uzak tutmuyorsunuz, değil mi?"

"Tabii! Baksanıza" dedi subay gülümseyerek. "Krallara layık bir refakat birliği var."

"Doğru. Gündüz kaçması gibi bir tehlike yok zaten ama gece..."

"Geceleri önlemleri artırıyoruz."

"Hangi nöbet yöntemini uyguluyorsunuz?"

"Odasında sürekli sekiz kişi kalıyor."

"Vay be!" dedi Gaskonyalı. "Gerçekten iyi korunuyor. Ama bu sekiz kişinin dışında dışarıda da bir muhafız bulunduruyorsunuz herhalde, değil mi? Böyle bir esir için ne kadar önlem alınsa azdır doğrusu."

Groslow

"Yok canım, o kadar da değil! Düşünün bir: Silahsız iki kişi, silahlı iki kişiye ne yapabilir?"

"İki kişi ne demek?"

"Yani Kral'la hizmetkârı."

"Demek hizmetkâra, efendisinin yanından ayrılmaması için izin verildi, öyle mi?"

"Evet. Stuart rica etti bunu ve Albay Harrisson da kırmadı bu ricasını. Kral olduğu için kendi kendine giyinemezmiş.

"Aslında komutanım" dedi İngilizi konuşkanlığıyla büyülemeye kararlı olan Gaskonyalı. "Sizi dinledikçe ne kadar sade ve yetkin bir Fransızca konuştuğunuzu görerek hayret ediyorum. Üç yıl Paris'te kalmışsınız, tamam ama ben hayatım boyunca Londra'da kalsam asla sizin düzeyinize erişemem. Ne yapıyordunuz Paris'te?"

"Babam tüccardı. Beni oradaki temsilcisinin yanına göndermişti, o da oğlunu babamın yanına göndermişti. Tüccarlar arasında böyle değiş tokuşlar olur."

"Paris'i sevmiş miydiniz?"

"Evet ama öyle sanıyorum ki sizin de bizim gibi bir devrime ihtiyacınız var. Yani henüz çocuk olan Kral'a karşı değil de Kraliçeniz'in âşığı olan o haydut İtalyana karşı."

"Ben de öyle düşünüyorum efendim. İnanın, peşin fikirli olmayan, sizin gibi uyanık ve cesur bir düzine subayımız olsa bu da gerçekleşirdi. Her neyse, biz de Kardinal'in hakkından geleceğiz ve sizin Kral'ınıza açtığınız davalar gibi biz de ona davalar açacağız."

"Ama yanılmıyorsam siz Mazarin'in hizmetindeymişsiniz" dedi subay. "Hatta General Crormvell'e de o göndermiş sizi."

"Ben aslında Kral'ın hizmetindeydim. Mazarin'in İngiltere'ye birini göndereceğini duyunca bu görevi üstlenmek istedim çünkü şu anda üç krallığa birden hükmeden dahiyi yakından tanımayı çok istiyordum. Benden ve arkadaşım Mösyö Vallon'dan İngiltere adına kılıç kullanmamızı istediğinde nasıl canla başla mücadele ettiğimizi siz de gördünüz."

"Evet, Mordaunt'un yanında dövüştüğünüzü biliyorum."

"Sağ ve sol yanında efendim. Doğrusunu söylemek gerekirse o da çok yiğit ve yaman bir dövüşçü. Amcasını nasıl yere serdi! Gördünüz mü?"

"Tanır mısınız kendisini?"

"Çok iyi tanırım. Hatta birbirimize çok bağlı olduğumuzu bile söyleyebilirim. Ben ve Mösyö Vallon, onunla birlikte İngiltere'ye geldik."

"Boulogne'da da epey bekletmişsiniz onu herhalde, değil mi?"

"Ne yapabilirdim?" dedi Gaskonyalı. "Ben de sizin durumunuzdaydım: Bir Kral'ı korumak zorundaydım."

"Öyle mi!" dedi Groslow. "Hangi kral?"

"Bizimki tabii canım, küçük *King;* Ondördüncü Louis!"

D'Artagnan bunları söylerken şapkasını çıkardı. İngiliz de nezaket gereği ona uydu.

"Ne kadar bir süre için korudunuz onu?"

"Üç gece. Ve bu üç geceyi hayatım boyunca her zaman keyifle anacağım."

"Demek bu kadar sevimli küçük kral, öyle mi?"

"Kral mı? O avuçlarını kapatmış, uyuyordu canım!"

"Ne demek istiyorsunuz yani?"

"Demek istiyorum ki subaylar ve silahşör arkadaşlarım bana geliyor, birlikte içki içiyor, oyun oynuyorduk."

"Doğrudur" dedi derin bir iç geçirerek İngiliz. "Siz Fransızlar neşeli insanlarsınız."

"Siz nöbette oyun oynamaz mısınız?"

"Asla!" dedi İngiliz.

"O zaman çok canınız sıkılıyordun. Acıdım halinize."

"Çok haklısınız. Doğrusunu söylemek gerekirse nöbet sıram gelecek diye ödüm patlıyor. O kadar zor ki bütün gece beklemek."

"Evet. Yalnız ya da aptal askerlerle birlikte olunca zor olur ama insanın yanında neşeli bir arkadaş olursa ve de masada zarlar ve altınlar yuvarlanıp durursa tatlı düşler gibi geçer geceler. Oyundan hoşlanmaz mısınız siz?"

"Hoşlanmaz olur muyum?"

"Mesela *lansquenet*'ye ne dersiniz?"

"Çok severim. Fransa'da her gece oynardım."

"İngiltere'ye döndüğünüzden beri?"

"Ne zar ne de kâğıt aldım elime."

"Gerçekten acınacak durumdasınız" dedi Gaskonyalı üzüntülü bir ifade takınarak.

"Bakın" dedi birdenbire İngiliz. "Bir şey yapalım."

"Ne yapalım?"

"Yarın nöbetteyim ben."

"Stuart'ın yanında mı?"

"Evet, geceyi birlikte geçirelim."

"Mümkün değil."

"Niye?"

"Kesinlikle mümkün değil."

"Niçin ama?"

"Ben Mösyö Vallon'la oynuyorum her gece. Bazen hiç yatmadığımız oluyor... Mesela bu sabah güneş doğarken oyun oynuyorduk hâlâ."

"Eee?"

"Eeesi, onunla oynamazsam onun canı sıkılır bu sefer."

"İyi oynar mı?"

"İki bin altın kaybederken, gülmekten gözlerinin yaşardığına tanık oldum."

"Onu da getirin o halde."

"Olur mu? Esirleri ne yapacağız?"

"Kahretsin, öyle ya!" dedi subay. "Uşaklara emanet edersiniz canım."

"Kaçsınlar diye, değil mi?" dedi Gaskonyalı. "Olmaz."

"Bu kadar üzerlerine düştüğünüze göre önemli adamlar bunlar."

"Siz ne diyorsunuz? Biri Touraine'li soylu bir zengindir, öteki de büyük bir aileye mensup bir Malta şövalyesi. Her biriyle tek tek isteyeceğimiz fidyeleri konuştuk. Fransa'ya vardığımızda iki biner İngiliz lirası alacağız. Bu nedenle, uşaklarımızın çok varlıklı olduklarını bildikleri bu adamları onlarla yalnız bırakmak istemiyoruz. Hatta elimize düştükten sonra üzerlerini de yokladık. Size şunu da itiraf edeyim ki her gece Mösyö Vallon'la birlikte onların kesesinden oynuyoruz. Ama gene de bizden değerli bir taş, iyi para edecek bir elmas gizlemiş olabilirler. Bu yüzden biz de cimriler gibi hazinelerimizi yanımızdan ayırmak istemiyoruz kesinlikle. Adamlarımızın sürekli gardiyanları olduk. Ben uyurken, Mösyö Vallon nöbet tutuyor."

"Anlıyorum" dedi Groslow.

"Nazik davetinizi reddetme nedenimi takdir etmişsinizdir şimdi herhalde. Ayrıca siz de bilirsiniz ki sürekli aynı kişiyle oynamak sıkıcıdır. Çünkü şans bir o tarafa bir bu tarafa gider. Bir ay sonunda bir bakarsınız tapisiniz."

"Ah!" diye iç geçirdi Groslow. "Bundan daha sıkıcı bir şey daha var: Hiç oyun oynamamak!"

"Anlıyorum sizin durumunuzu" diye karşılık verdi Gaskonyalı.

"Peki" diye sürdürdü konuşmasını İngiliz. "Çok mu tehlikeli bu adamlar?"

"Nasıl tehlikeli yani?"

"Bize bir numara çekmeye kalkışırlar mı acaba?"

Gaskonyalı bir kahkaha attı.

"Aman Tanrım!" diye bağırdı. "Biri zaten sizin güzel ülkenizin havasına bir türlü alışamadığından ateşler içinde titriyor, öbürü de bir genç kız kadar utangaç bir Malta şövalyesi. Hatta biz biraz daha güvenli olsun diye çakılarına ve cep makaslarına da el koyduk."

"Onları da getirin o zaman" dedi Groslow.

"Ne demek yani?" diye sordu Gaskonyalı.

"Evet, benim sekiz adamım var."

"Ne olacak yani?"

"Dördü sizinkilere bakar, dördü de Kral'ı korur."

"Gerçekten böyle bir şey yapabiliriz!" dedi Gaskonyalı. "Belki biraz zahmet olacak size ama..."

"Boşverin, gelin siz. Gelin de işi nasıl ayarlayacağımı görün."

"O konuda hiç endişem yok" dedi d'Artagnan. "Sizin gibi birine gözlerimi kapar emanet ederim kendimi."

Bu son iltifat karşısında adam kendinden çok hoşnut bir halde güldü

çünkü kimin gururu böyle okşansa hemen dost bilir karşısındakini ve kendinden geçer.

"Ama" dedi Gaskonyalı, "bu akşam başlamamıza kim engel olabilir?"

"Neye?"

"Oyuna yani."

"Hiç kimse!" diye karşılık verdi Groslow.

"Peki bu akşam siz bize gelin, yarın da biz ziyaretinizi iade ederiz. Bizimkiler konusunda herhangi bir endişeniz varsa, çünkü biliyorsunuz, bunların azılı Kralcı olduklarını söylemiştim, böylece kaygılanacak bir şey kalmaz. Şahane bir gece geçiririz."

"Mükemmel! Bu akşam sizdeyiz, yarın Stuart'ta, öbür gün de bizde!"

"Daha ileriki günlerde de Londra'da! Şu işe bakın!" diye bağırdı Gaskonyalı. "Görüyorsunuz ya, insan isterse her yerde neşeli bir yaşam sürebilir."

"Evet ama Fransızlara, özellikle de sizin gibi Fransızlara rastlandığında."

"Ve de Mösyö Vallon gibi. O da yiğit bir insandır. Yaman bir isyancıdır. Bir keresinde Kardinal'i iki kapı arasında öldürüyordu az daha. Korktukları için böyle çift kapı kullanıyorlar."

"Doğru, arkadaşınızın yüzü güven veriyor, kendisini tanımadığım halde daha şimdiden kanım ısındı."

"Siz hele bir tanıyın, asıl o zaman görürsünüz. Bakın beni çağırıyor. Kusura bakmayın, birbirimize o kadar bağlıyızdır ki, bensiz yapamaz kesinlikle. İzin verir misiniz?"

"Rica ederim."

"Akşama görüşmek üzere."

"Sizde mi?"

"Evet, bende."

Selâmlaştılar ve d'Artagnan arkadaşlarının yanına döndü.

"Ne konuşuyorsunuz şu buldogla yahu?" dedi Porthos.

"Sevgili dostum, Mösyö Groslow hakkında sakın böyle sözler etmeyin bir daha, en yakın dostlarımdan biridir kendisi."

"Dostunuz mu?" dedi Porthos. "Şu köy kasabı, dostunuz mu?"

"Şşşt! Aman ha, sevgili dostum Porthos! Evet, Mösyö Groslow aslında çok burnundan soluyan biri ama ben onda bazı yetenekler keşfettim. Ayrıca aptal ve kibirli!"

Porthos hayretler içinde gözlerini açtı. Athos ve Aramis gülerek birbirlerini süzdü. D'Artagnan'ı iyi tanıyor ve amaçsız bir iş yapmayacağını biliyorlardı.

"Ayrıca" diye devam etti Gaskonyalı, "siz kendiniz de tanık olacaksınız."

"Ne demek?"

"Bu akşam tanıştıracağım sizi. Bizimle birlikte oyun oynamaya geliyor."

"İyi! İyi!" dedi gözleri parlayan Porthos. "Zengin mi peki?"

"Londra'nın en büyük tüccarlarından birinin oğludur."

"*Lansquenet* biliyor mu?"

"Bayılır."

"Bakara?"

"En büyük tutkusu."

"Tombala?"

"Çok dikkatlidir tombalada."

"Güzel" dedi Porthos. "Şahane bir gece geçireceğiz o halde."

"Şahane bir gece geçirmemize vesile olacağından çok eğleneceğiz."

"Nasıl yani?"

"Evet bu gece biz onu davet ediyoruz, yarın da o bizi davet edecek."

"Nereye?"

"Sonra söylerim. Şimdi tek bir şeyle ilgileneceğiz: Groslow'un bize bahşettiği onura layık olmaya çalışmalıyız. Derby'de mola vereceğiz bu akşam. Mousqueton bizden önce çıkıp kente ulaşsın ve kentte bir şişe şarap bulabilirse eğer alsın. Biraz yiyecek bir şeyler hazırlasa da hiç fena olmaz. Athos, siz ateşiniz olduğundan, siz de Aramis, Malta şövalyesi olduğunuzdan katılamayacaksınız bu yemeğe. Ve biz askerlikle ilgili laflar ederken, bu konuşmalardan hoşlanmadığınızı belli edecek ve kızaracaksınız, anlaşıldı mı?"

"Evet" dedi Porthos, "ama bir şey anladıysam ne olayım?"

"Porthos, aziz dostum, biliyorsunuz ben baba tarafından peygamberlerle, ana tarafından da kâhinlerle akrabayım. Bu nedenle hep gizemli sözler ederek konuşurum. Kulağı olan dinlesin, gözü olan baksın. Şimdilik bu kadar söyleyeceklerim."

"Devam edin dostum" dedi Athos. "Ben hayırlı bir şey yaptığınızdan eminim."

"Siz peki Aramis? Siz de mi böyle düşünüyorsunuz?"

"Kesinlikle, aziz dostum d'Artagnan."

"Şükür" dedi Gaskonyalı. "Gerçekten inananlar için mucizeler yaratmaya çalışmaktan daha büyük bir zevk olamaz. Bakın, hiç şu inançsız Porthos'a benziyorlar mı? İnanmak için mutlaka görmesi ve dokunması gerekir."

"Şu bir gerçek ki" dedi Porthos böbürlenerek, "kolay kolay her şeye inanmam ben."

Gaskonyalı arkadaşının sırtına bir yumruk patlattı ama bu sırada yemek yiyecekleri yere yaklaştıklarından konuşmayı kesmek zorunda kaldılar.

Akşam saat beşe doğru kararlaştırdıkları gibi Mousqueton'u öncü olarak gönderdiler. Mousqueton İngilizce bilmiyordu ama İngiltere'ye geldiğinden beri bir şey fark etmişti: Grimaud konuşmak yerine işaretlerle anlaşmayı, mükemmel biçimde becermişti. Bu nedenle o da dikkatle Grimaud'yu incelemeye başlamış ve birkaç derste, ustasının da üstünlüğü sayesinde bazı şeyleri başarabilmişti. Blaisois da eşlik ediyordu kendisine.

Dört arkadaş Derby'nin ana caddesinden geçerlerken Blaisois'yı gösterişli bir evin önünde ayakta gördüler. Ve kalacakları yerin orası olduğunu anladılar.

Gün boyunca kimseyi kuşkulandırmamak için Kral'ın yanına hiç sokul-

mamışlar ve Albay Harrisson'ın masasında yemek yiyeceklerine, kendileri bir köşede yemeyi yeğlemişlerdi.

Groslow da kararlaştırılan saatte geldi. Gaskonyalı çok candan karşıladı onu. Porthos da tepeden tırnağa şöyle bir süzdü adamı ve Parry'nin kardeşine indirdiği korkunç yumruğa rağmen kendisi kadar güçlü olmadığını anlayınca gülümsedi. Athos ve Aramis ise bu görgüsüz ve kaba insan karşısında duydukları tiksintiyi zor bastırıyorlardı.

Kısaca söylemek gerekirse, Groslow karşılamadan memnun gibiydi.

Athos ve Aramis rollerini oynamaya devam ettiler. Akşam odalarına çekildiler ve sözde gözden uzak kalmasınlar diye kapı açık bırakıldı. D'Artagnan da Porthos'u Groslow'la baş başa bırakarak odalarına kadar götürdü ikisini.

Porthos, Groslow'un elli altınını aldı ve adamın sandığından daha sevimli olduğunu fark ettiğini söyledi.

Groslow da Porthos'a kaybettiklerinin acısını ertesi gün Gaskonyalı'dan çıkaracağına dair söz verdi ve ona o akşamki randevusunu anımsatarak ayrıldı.

O akşamki diyoruz çünkü kumarbazlar sabahın dördünde ayrılabilmişlerdi birbirlerinden.

Gün her zamankinden farksız geçti. D'Artagnan, komutan Groslow'un yanından Albay Harrisson'ın yanına, Harrisson'ın yanından da arkadaşlarının yanına gidip geliyordu durmaksızın. Gaskonyalı'yı tanımayanlar onun her zamanki keyifli havasında olduğunu söyleyebilirlerdi. Arkadaşlarına, daha doğrusu Athos ve Aramis'e gelince, onlar neşesinin heyecanından kaynaklandığını biliyorlardı.

"Kafasında ne tilkiler dolaşıyor acaba?" diyordu Aramis.

"Bekleyelim, görürüz" diyordu Athos.

Porthos hiç konuşmuyor, dışarı yansıtmaya engel olamadığı bir hoşnutluk içinde, kesesindeki Groslow'dan kazandığı altınları şakırdata şakırdata sayıyordu.

Akşam Syston'a vardıklarında d'Artagnan arkadaşlarını topladı. Bütün gün yüzünden bir maske gibi eksik olmayan neşesi aniden kaybolmuştu. Athos, Aramis'in elini tutup sıktı.

"Zamanı geliyor mu artık? Ne dersin?" dedi.

"Evet" dedi bu soruyu duyan Gaskonyalı. "Evet, zamanı geliyor. Bu gece kurtarıyoruz Kral'ı."

Ürperti geçiren Athos'un gözlerinde şimşek çaktı.

"D'Artagnan" dedi ansızın umutlandıktan sonra bunun bir şaka olabileceğinden kuşkulanarak. "Kandırmıyorsun, değil mi? Çok üzülürüm çünkü."

"Benden böyle şüphe etmenizi çok tuhaf karşılıyorum Athos" dedi d'Artagnan. "Siz hiç benim bir dostun kalbi ve bir kralın hayatıyla şaka ettiğimi gördünüz mü? Tekrar ediyorum, önceden de söylediğim gibi bu gece kurtarıyoruz Charles'ı."

Porthos hayran hayran bakıyordu d'Artagnan'a. Aramis de bütün umutlu insanlar gibi gülümsüyordu. Athos'un yüzü ölü yüzü gibi sapsarıydı ve her tarafı titriyordu.

"Konuşun" dedi Athos.

Porthos'un gözleri fal taşı gibi açıldı. Aramis bakışlarını Gaskonyalı'nın dudaklarından ayıramıyordu.

"Bu gece Mösyö Groslow'a davetliyiz, biliyorsunuz değil mi?"

"Evet" dedi Porthos. "Dünkü oyunun rövanşını almak üzere söz vermiş kendi kendine."

"Güzel! Bu rövanşı nerede almayı düşündüğünden haberiniz var mı?"

"Hayır."

"Kral'ın yanında."

"Kral'ın yanında mı?" diye bağırdı Athos.

"Evet beyler, Kral'ın yanında! Mösyö Groslow bu gece Kral'ın yanında nöbetçi. Sıkılmamak için de bizi davet ediyor arkadaşlık etmemiz için."

"Dördümüzü birden mi?" diye sordu Athos.

"Gayet tabii. Biz esirlerimizi yalnız bırakır mıyız hiç?"

"Vay anasını!" dedi Aramis.

"Devam edin" dedi heyecanla Athos.

"Birlikte Groslow'a gidiyoruz işte. Biz kılıçlarımızla, siz kamalarınızla. Dördümüz bir olursak o sekiz aptalın işini bitiririz komutanlarıyla birlikte. Ne dersiniz Mösyö Porthos?"

"Kolay diyorum ben" dedi Porthos.

"Kral'a, Groslow'un giysilerini giydireceğiz. Mousqueton, Grimaud ve Blaisois atlarımızı ilk sokağın dönemecinde hazır bekletecekler. Hemen atlarımıza atlayacak ve sabaha kalmadan yirmi fersah uzaklaşmış olacağız buradan. Ne dersiniz Athos, yürütebilir miyiz bu planı?"

Athos ellerini Gaskonyalı'nın omuzlarına koydu ve o huzurlu, tatlı gülümsemesiyle baktı.

"Dostum" dedi, "şu dünyada sizden daha yürekli ve soylu bir insan bulunmadığını açıkça söylüyorum. Biz dertlerimizle ilgilenmediğinizi, acılarımızı paylaşmadığınızı düşünürken içimizde yalnızca siz bizim boşuna aradığımızı bulabiliyorsunuz. Dolayısıyla yineliyorum d'Artagnan, içimizde en iyi sensin. Seni takdis ediyorum ve ne kadar sevdiğimi bir kez daha belirtiyorum."

"Kahretsin!" dedi Porthos alnına vurarak. "Bu kadar basit bir şeyi nasıl düşünemedim ben!"

"Yalnız" dedi Aramis, "anladığım kadarıyla adamların hepsini öldüreceğiz, değil mi?"

Athos ürpererek sapsarı kesildi.

"Kahretsin!" dedi Gaskonyalı. "Öldürmekten başka çare yok ne yazık ki. Ben bu işi kan dökmeden çözebilmenin çaresini bulmak için çok kafa patlattım ama itiraf edeyim ki bulamadım bu çareyi."

"Neyse" dedi Aramis, "şimdi burada tartışmanın anlamı yok. Nasıl hareket edeceğiz?"

"Ben ikili bir plan hazırladım" diye karşılık verdi d'Artagnan.

"Önce birincisini dinleyelim" dedi Aramis.

"İşaretimle dördümüz bir araya geldiğimizde ki bu işaret *'nihayet'* sözcüğü olacaktır, her biriniz bıçağını en yakınındaki askere saplayacak. Bu arada biz de üzerimize düşeni yapacağız. Böylece ilk aşamada dört kişi öldürülecek. Daha sonra başa baş mücadele edebileceğiz demek ki, çünkü onlar beş, biz dört kişiyiz. Geri kalan beş kişi teslim olacaktır –sıkıca bağlarız bu durumda hepsini– ya da kendilerini savunmaya kalkacaklardır. O zaman da bitiririz işlerini. Ancak adamımız fikir değiştirir de yalnızca Porthos'la beni içeri alırsa o zaman da ikişer kişiyi birden devirmek zorunda kalırız. Biraz zor ve gürültülü olur belki ama olur sonunda. Siz de dışarıda elde kılıç bekler, en küçük bir ses duyduğunuzda içeri dalıverirsiniz."

"Ya sizi vururlarsa?" dedi Athos.

"Olamaz böyle bir şey" dedi d'Artagnan. "Bu biracılar hem çok ağır, hem beceriksiz. Ayrıca boğazlarından bıçaklayacağız onları Porthos. Hem çabuk, hem sessiz olur böylesi."

"Harika!" dedi Porthos. "Demek küçük bir gırtlaklama eğlencesi olacak bu."

"Korkunç, çok korkunç!" dedi Athos.

"Amma da duygusalmış bu beyefendi!" dedi Gaskonyalı. "Savaşta olsak başka türlü mü olacaktı bu işler? Ayrıca sevgili dostum Kral'ın hayatı bu kadar değerli değilse, söyleyecek bir şeyim yok benim size, hemen Mösyö Groslow'a, haber gönderip hasta olduğumu bildireyim."

"Hayır" dedi Athos. "Hatalıyım ben dostum, siz haklısınız, affedersiniz."

Bu sırada kapı açıldı ve bir asker göründü.

"Komutan Groslow" dedi kötü bir Fransızcayla, "Mösyö d'Artagnan ve Mösyö Vallon'a, kendilerini beklediğini söylememi emrettiler."

"Nerede bekliyor?" diye sordu Gaskonyalı.

"İngiliz Nabukadnozor'un odasında" diye karşılık verdi inançlı bir Püriten olan asker.

"Peki" diye karşılık verdi ve çok öfkelenen Athos. "Komutan Groslow'a geleceğimizi haber verin."

Kral'a yapılan bu hakarete çok canı sıkılan Athos kusursuz bir İngilizce konuşmuştu.

Asker dışarı çıktı. Bu arada uşaklara sekiz at hazırlamaları ve Kral'ın kaldığı evin yirmi adım kadar ötesinde, sokağın köşesinde, birbirlerinden ayrılmadan ve atlarından inmeden kendilerini beklemeleri konusunda emirleri de verdiler.

XXI
LANSQUENET PARTİSİ

Saat akşamın dokuzu olmuştu. Nöbetler saat sekizde değiştirilmiş, Groslow'un nöbeti başlayalı da bir saat olmuştu.

D'Artagnan ve Porthos kılıçları, Athos ve Aramis de göğüslerine gizledikleri kamalarıyla, o akşam Charles Stuart'a hapishane işlevi gören eve doğru gittiler. İkisi arkadan, bütün esirler gibi boyunlarını bükmüş ve görünüşte silahsız olarak galiplerin arkasından gidiyorlardı.

"Yani neredeyse geleceğinizden umut kesecektim" dedi Groslow kendilerini görür görmez.

Gaskonyalı adamın yanına yaklaşıp alçak sesle fısıldadı kulağına.

"Doğrusunu isterseniz, Mösyö Vallon'la gelip gelmeme konusunda bir an duraksadık."

"Niye?" diye sordu Groslow.

D'Artagnan kaş göz işaretiyle Athos ve Aramis'i gösterdi.

"Ha! Görüş ayrılıkları yüzünden mi?" dedi Groslow. "Ne önemi var canım" diye ekledi gülerek. "Tam tersine, Stuart'larını görmek istiyorlarsa göreceklerdir."

"Geceyi Kral'ın odasında mı geçireceğiz?" diye sordu Gaskonyalı.

"Hayır ama yan odada. Yalnız kapı açık kalacağından, odasındaymışız gibi olacak aynı. Paranız var mı? Açık konuşayım, bu gece çok hızlı oynama kararındayım."

"Duydunuz mu?" dedi ve ceplerindeki altınları şakırdattı Gaskonyalı.

"Very good!" dedi Groslow. Sonra kapıyı açtı, "Yol göstermek için önden gidiyorum ben" diye ekledi ve yürüdü.

Ve önce kendisi girdi içeri.

Gaskonyalı arkadaşlarına döndü. Porthos alelade bir kumar partisine gidiyormuş gibi umursamaz bir tavır içindeydi. Athos sapsarı kesilmişti ama kararlı görünüyordu. Aramis biraz terli alnını sildi mendiliyle.

Sekiz muhafız görevlerinin başındaydı. Dördü Kral'ın yanında, ikisi ara kapıda, ikisi de dört arkadaşın geçip içeri girdikleri kapının önündeydiler. Athos hepsinin de yalın kılıç olduğunu görünce gülümsedi: Demek kasaplık etmeyecekler, dövüşeceklerdi.

O anda bütün neşesi yerine geldi.

Açık kapıdan görünen Charles, giyinik durumda yatağında oturuyordu. Üzerine bir yün battaniye örtülmüştü yalnızca.

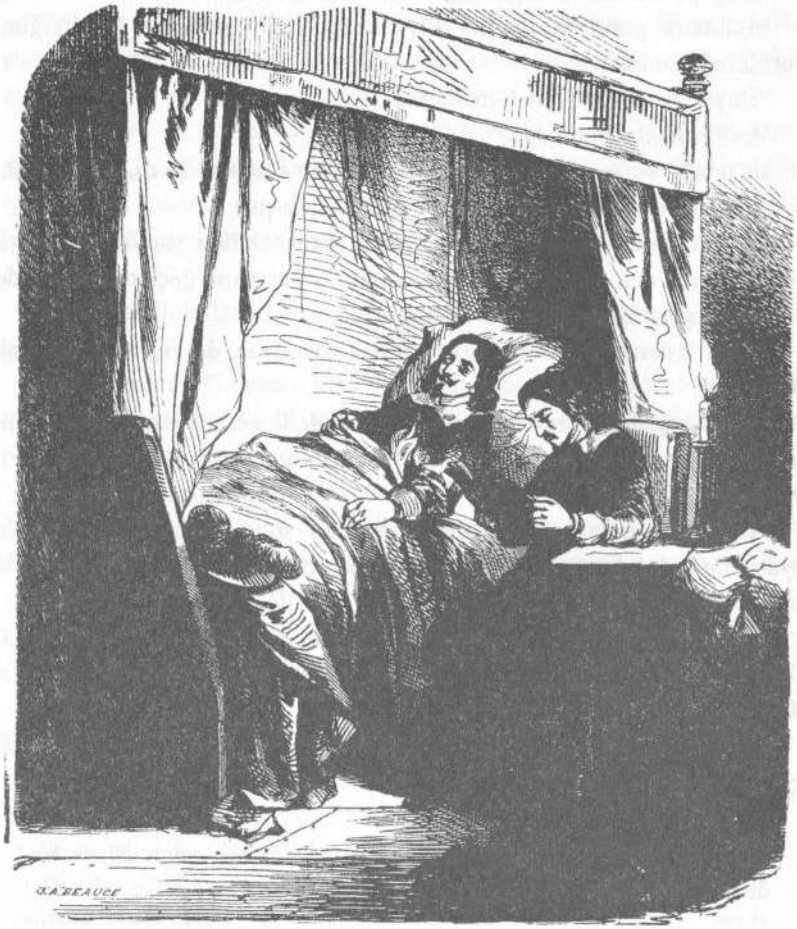
Başucundaki Parry, alçak ama gözleri kapalı dinleyen Charles'ın duyabileceği bir sesle bir Katolik *Kitabı Mukaddes*'inden bir bölüm okuyordu.

Siyah bir masaya konmuş basit bir şamdan, Kral'ın kararlı ve sadık hizmetkârının çok daha heyecanlı olan yüzünü aydınlatıyordu.

Parry arada bir duruyor, Kral'ın uyuyup uyumadığını kontrol ediyordu. Ancak Kral her seferinde gözlerini açıp gülümsüyor ve şöyle diyordu:

"Devam et Parry'ciğim, dinliyorum."

Groslow, Kral'ın odasının önüne kadar ilerledi, misafirlerini karşılamak amacıyla çıkardığı şapkasını mahsus kafasına koydu, bir süre esir Kral'la kutsal kitap okuyan yaşlı uşağın oluşturdukları basit ve duygusal tabloyu küçümseyerek seyretti, adamlarının hepsinin gösterdiği yerlerde olduğundan emin olunca Gaskonyalı'ya döndü ve stratejisinin övülmesini bekliyormuş gibi muzaffer bir tavırla konuğuna baktı.

"Mükemmel" dedi d'Artagnan. "Siz yaman bir general olacaksınız, hiç şüphem yok bundan!"

"Ne dersiniz?" diye sordu Groslow. "Ben yanında nöbetçi olarak kaldıkça Stuart'ın kaçacağına ihtimal veriyor musunuz?"

"Kesinlikle olamaz böyle bir şey" diye karşılık verdi Gaskonyalı. "Meğer ki dostları yağmasın gökten yağmur gibi."

Groslow iyice gevşedi.

Bu sahne gerçekleşirken Charles Stuart'ın gözleri hep kapalı kaldığından, Püriten komutanın küstahlığının farkına varıp varmadığı belli değildi tabii ki. Ama Gaskonyalı'nın sesindeki titreşimi duyar duymaz gözleri açıldı anında.

Parry de ansızın bir ürperti geçirdi, okumayı kesti ve sustu.

"Aklına ne geldi de sustun?" diye sordu Kral. "Devam et Parry'ciğim, yorulmadınsa tabii."

"Hayır Majesteleri" dedi hizmetkâr.

Ve devam etti okumaya.

İlk odada bir masa hazırlanmış, masaya bir örtü örtülmüş, iki şamdan, oyun kâğıtları, iki meşin hokka ve zarlar konmuştu.

"Beyler" dedi Groslow, "lütfen oturun. Ben özellikle şimdi bulunduğu yerde görmekten çok hoşlandığım Stuart'ın karşısına geçiyorum, siz de benim karşıma geçin Mösyö d'Artagnan."

Athos kıpkırmızı kesildi sinirinden, Gaskonyalı da kaşlarını çatarak baktı ona.

"Şöyle yapalım" dedi d'Artagnan, "Kont de la Fère, Mösyö Groslow'un sağında otursun; Şövalye d'Herblay siz de soluna; Mösyö Vallon siz yanıma lütfen. Siz benim için oynayacaksınız, bu beyler de Groslow hesabına."

Gaskonyalı durumu ayarlamıştı: Porthos solundaydı ve onu diziyle uyarabiliyordu. Athos ve Aramis de karşısındaydılar, onları da gözleriyle yönetmesi mümkündü.

Kont de la Fère'le Şövalye d'Herblay'in adlarını duyunca gözlerini açtı Charles ve istemeyerek de olsa soylu başını kaldırıp bu sahnedeki aktörleri süzdü.

Bu sırada da Parry, *Kitabı Mukaddes*'in yapraklarını çevirip şu *Yeremya* ayetini okumaya başladı:

"Yaradan buyurdu ki peygamberin sözlerini dinleyin, onları büyük bir özenle gönderdim ve yönelttim size."

Dört arkadaş birbirlerine baktılar. Parry'nin sözleri, Kral'ın gelenlerin gerçek niyetini anladığının işaretiydi.

Gaskonyalı'nın bakışlarında bir neşe parıltısı gözüktü.

"Biraz önce bana param olup olmadığını sormuştunuz, değil mi?" dedi ve masaya yaklaşık yirmi altın koydu.

"Evet" dedi Groslow.

"Peki" dedi Gaskonyalı, "o halde ben de diyorum ki siz elinizdeki hazineyi tutmaya bakın, sevgili dostum Groslow çünkü inanın buradan hazinenizi alıp çıkacağız."

"Ancak ben de elimden geldiğince savunmaya çalışacağım herhalde."

"Alâ" dedi Gaskonyalı. "Savaş, sevgili komutanım, savaş. Bizim istediğimiz de budur, bilmiyor musunuz yoksa?"

"Bilmez olur muyum?" dedi Groslow kahkaha atarak. "Siz Fransızlar yaralanmaktan ve sırtınızda kambur taşımaktan başka bir şey istemezsiniz zaten."

Gerçekten de Charles her şeyi duymuş ve anlamıştı. Yanakları kızardı hafifçe. Ona bakan askerler yorgun kaşlarını yavaşça uzattığını, güya iyice yanan sobanın verdiği sıcaktan rahatsız olmuş gibi, daha önce söylediğimiz gibi giyinik durumda üstüne çektiği battaniyeyi kenara attığını gördüler.

Kral'ın giyinik durumda yatakta olduğunu gören Athos ve Aramis sevinçten ürperdiler.

Oyun başladı. O akşam şans dönmüş, Groslow'a gülmeye başlamıştı. Yüz küsur altın masanın bir yanından öbür yanına aktarıldı. Groslow müthiş keyiflenmişti.

Porthos da bir gün önce kazandığı elli kadar altını yitirmiş ayrıca cebinden otuz altın daha vermişti. Dolayısıyla suratı iyice asılmıştı. Sürekli, diziyle Gaskonyalı'yı dürtüyor, başka bir oyuna geçme zamanının gelip gelmediğini soruyordu. Öte yandan Athos ve Aramis de göz ucuyla arkadaşlarını sıkıştırıyorlardı ama d'Artagnan hiç oralı olmuyordu.

Saat onu vurdu. Yoldan geçen devriyenin sesini duydular.

"Kaç devriye dolaştırıyorsunuz böyle?" diye sordu cebinden yeni altınlar çıkaran Gaskonyalı.

"Beş" diye karşılık verdi Groslow. "Her iki saatte bir."

"Güzel!" dedi Gaskonyalı. "İhtiyatlı bir tutum."

Ve bu sefer de o baktı Athos'la Aramis'e.

Devriye birliğinin ayak seslerinin gittikçe uzaklaştığını işittiler.

Gaskonyalı ilk kez Porthos'un diz darbelerine aynen karşılık verdi.

Öte yandan oyunun ve masadaki altınların çekiciliğine kapılan askerler de, kendilerine Kral'ın odasında kalmaları tembihlendiği halde yavaş yavaş masaya yaklaşmışlar, parmaklarının uçlarında dikilerek d'Artagnan ve Athos'un omuzlarının üstünden oyunu seyrediyorlardı. Kapının yanındakiler de masaya sokulmuşlardı aynı biçimde. Böylece onların peşinde koşmaktansa, ellerinin altında bulunmalarını yeğleyen dört arkadaşın istekleri gerçekleşmiş oluyordu.

Vakit yaklaştıkça daha da sakinleşiyordu Athos sanki. Beyaz ve soylu elleriyle altınlarla oynuyor, parmaklarının arasındaki paraları altın değil de sanki bakır mangır gibi büyük bir rahatlık ve sükûnet içinde şakırdatıyordu. Aramis ise onun kadar kendinden emin olmadığından sürekli göğsünü karıştırıyordu. Kaybettiği için sabırsızlığı giderek artan Porthos ise diziyle arkadaşına vuruyordu hâlâ.

Gaskonyalı döndü, arkasına baktı ve askerlerin arasından Parry'yi ayakta, Charles'ıysa dirseklerine dayanmış, ellerini kavuşturmuş halde ateşli bir inanç içinde dua ederken görmüştü. Artık zamanın geldiğini, herkesin görevi başında olduğunu ve *"nihayet"* sözcüğünü beklediklerini anladı. Hatırlayacağınız gibi bu sözcüklerle indireceklerdi darbeyi.

D'Artagnan, Athos ve Aramis'i, hazır olmaları konusunda uyaran bir bakışla süzdü. İkisi de daha özgürce davranabilmek amacıyla sandalyelerini biraz daha geri ittiler.

Gaskonyalı, Porthos'u da ikinci kez ayağıyla dürttü, o da bacaklarındaki karıncalanmayı geçirmek istiyormuş gibi ayağa kalktı ve kalkarken kılıcını kınından kolayca çekebilecek bir konum almayı da ihmal etmedi.

"Kahretsin!" dedi Gaskonyalı. "Yirmi altın daha yitirdim. Aslında bu akşam çok şanslısınız Mösyö Groslow, hep böyle devam etmez bu."

Ve cebinden yirmi altın daha çıkardı.

"Son bir el daha Komutan. Bu yirmi altını, tek bir oyuna, son oyuna yatırıyorum."

"Peki, yirmi altın olsun" dedi Groslow.

Ve oyunun kuralı gereği iki kâğıt verdi: D'Artagnan'a papaz, kendisine de as.

"Kral yani papaz!" dedi Gaskonyalı. "Hayırlı bir haberci üstat Groslow" diye devam etti. "Kral' a dikkat edin."

Kendine hâkim olmasına rağmen d'Artagnan'ın sesi bu kez çok tuhaf bir biçimde titredi, oyun arkadaşı da elinde olmadan ürperdi.

Groslow teker teker açmaya başladı kâğıtları. Önce bir as açacak olursa kazanacak, papaz açarsa kaybedecekti.

Papaz açtı.

"Nihayet!" diye bağırdı Gaskonyalı.

Bu sözcüğü duyan Athos ve Aramis doğrularak kalktılar. Porthos da bir adım geriledi.

Kamalar ve kılıçlar şimşekler çakarak parlayacaktı havada neredeyse ama ansızın kapı açıldı ve Harrison göründü. Arkasında da siyah bir pelerine bürünmüş biri vardı.

Daha arkada da beş altı askerin tüfekleri parladı.

Groslow şarap, oyun kâğıtları ve zarlarla yakalanmanın telaşı içinde yerinden fırladı. Ancak Harrisson aldırmadı bile ona, arkasındaki yabancıyla birlikte doğru Kral'ın odasına yürüdü.

"Charles Stuart" dedi, "sizi gece gündüz hiç durmadan Londra'ya götürmek üzere emir aldım. Hemen hazırlanın, yola çıkıyoruz."

"Kimden geliyor bu emir?" diye sordu Kral. "Olivier Cromwell'den mi?"

"Evet" dedi Harrisson. "Emri getiren Mösyö Mordaunt da burada. Emri hemen uygulama görevi de ona verilmiş."

"Mordaunt!" dediler hep birden dört arkadaş birbirlerine bakarak.

D'Artagnan, Porthos'la birlikte yitirdiği ve masada duran bütün parayı bir çırpıda topladı, cebine attı. Athos ve Aramis arkasına geçtiler. Bu hareket üzerine hemen dönen Mordaunt yabancıları tanıdı anında ve vahşi bir mutluluk çığlığı attı.

"Fena sıkıştırdılar bizi galiba" dedi Gaskonyalı arkadaşlarına.

"Pek sayılmaz" dedi Porthos.

"Albay, Albay!" diye bağırdı Mordaunt. "Derhal kuşattırın bu odayı, ihanete uğramışsınız. Bu dört Fransız Newcastle'dan kaçmışlardı. Niyetleri kesinlikle Kral'ı kurtarmak! Derhal tutuklayın bunları."

"Delikanlı, bu emri vermek kolay, uygulamak biraz zordur" dedi d'Artagnan.

Sonra kendi çevresinde dönerek bir nara attı ve "Geri çekilin arkadaşlar! Geri çekilin!" dedi.

Arkasından da yıldırım gibi kapıya atıldı. Orada beklemekte olan iki askeri, tüfeklerini çevirmelerine fırsat bırakmadan yere indirdi. Athos ve Aramis de onu izledi! Porthos ise arkalarını korudu. Böylelikle askerler, subayları ve albay kendilerini toparlamaya fırsat bulamadan dört arkadaş sokağa fırlamışlardı bile.

"Ateş!" diye bağırdı Mordaunt. "Üzerlerine ateş edin!"

İki üç el ateş edildi ama bu silah sesleri dört arkadaşın sokağın köşesini sağ salim döndüklerini göstermekten başka bir şeye yaramadı.

Atlar söylenen yerdeydi, uşaklar yalnızca dizginleri efendilerine uzattılar. Dördü de usta binicilere özgü bir çeviklikle bir çırpıda atlamışlardı hayvanlarına.

"İleri!" diye bağırdı Gaskonyalı. "Bütün gücünüzle mahmuzlayın atlarınızı."

Böylece Gaskonyalı'nın peşinden koşturmaya başladılar atlarını, gündüz geldikleri yolun aksi yönünde yani İskoçya'ya doğru dörtnala gittiler. Kentin kapısı ve surları yoktu. Bu sayede hiçbir engelle karşılaşmadan dışarı çıktılar.

D'Artagnan son evden elli adım kadar uzakta atını durdurdu.

"Dur!" diye bağırdı.

"Dur mu?" diye bağırdı Porthos. "Mahmuzlayın, demek istiyorsunuz herhalde, değil mi?"

"Hiç ilgisi yok" diye karşılık verdi d'Artagnan. "Peşimizden gelecekler bu sefer. Kentten çıkıp İskoçya yolunda izlesinler bizi, onlar geçtikten sonra biz de aksi yönde gideriz."

Birkaç adım öteden küçük bir dere akıyordu ve küçük bir köprü vardı derenin üzerinde. D'Artagnan köprünün kemerinin altına sürdü atını. Arkadaşları da onu izlediler.

Köprünün altına gireli on dakika olmamıştı ki kalabalık bir atlı gurubunun nal seslerini duydular. Giderek yaklaştı sesler ve beş dakika sonra da üstlerinden gürültüyle geçip gitti atlar. Ama hiçbiri, aradıklarının üstünden geçtikleri köprünün altında olduklarını düşünemedi.

XXII
LONDRA

Nal sesleri uzaklarda tamamen kaybolunca Gaskonyalı tekrar dereye doğru çıktı, olabildiğince Londra'ya yönelmeye çalışarak düzlüğü geçmeye başladı. Kentin çevresinde geniş bir yarım çark yaparak uzaklaşıncaya kadar üç arkadaşı sessizce izlediler kendisini.

"Bu sefer, bu sefer, yanılmıyorsam her şey bitti" dedi dörtnal yerine tırısla gidecek kadar tehlikeden uzaklaştıklarını düşünen d'Artagnan. "Yapılacak en doğru iş Fransa'ya dönmek. Siz ne dersiniz Athos? Mantıklı bulmuyor musunuz bu önerimi?"

"Evet, sevgili dostum" diye karşılık verdi Athos. "Ancak siz geçenlerde mantıklı olmanın da ötesinde bir şey söylemiştiniz, soylu ve fedakârca bir söz: 'Burada ölelim' demiştiniz. Bu sözünüzü hatırlatacağım size."

"Aman canım" dedi Porthos, "ölmek bir şey değil, ölümden korkacak halimiz yok herhalde. Ölümün ne olduğunu iyi biliriz. Ama beni asıl düşündüren bir yenilgi durumu. Gidişata bakılırsa Londra'da, taşrada, bütün İngiltere'de mücadele vermek zorunda kalacağız ve yenilmekten de kurtulamayabiliriz."

"Bu büyük trajediyi sonuna kadar oynayacağız" dedi Athos. "İşin sonunu getirmeden İngiltere'den kesinlikle ayrılmayalım. Siz de benim gibi mi düşünüyorsunuz Aramis?"

"Tamamen, sevgili dostum. Ayrıca Mordaunt denen adamı bir daha karşımda görürsem çok sevineceğimi de itiraf edeyim. Görülecek bir hesabımız var onunla galiba. Arkamızda böyle borçlar bırakarak bir ülkeyi terk edecek insanlar değiliz biz herhalde."

"O başka" dedi d'Artagnan, "makul bir şey bu. Ben Mordaunt denen o adamla bir daha karşılaşmak için Londra'da bir yıl bile kalabilirim. Ancak güvenilir birinin yanına yerleşelim ve hiç kimsenin kuşkusunu çekmeyelim, çünkü şu sıralarda Cromwell her yerde bizi aratıyordur. Cromwell'in şakaya gelir biri olduğunu sanmıyorum. Athos, kentte çarşafları temiz, biftekleri iyi pişen, şarapları şerbetçiotu ya da ardıçtan yapılmamış bir han biliyor musunuz?"

"Var galiba böyle bir yer" diye karşılık verdi Athos. "Winter bizi İspanyol asıllı ve İngiliz uyruğuna geçmiş birine götürmüştü. Siz ne diyorsunuz Aramis?"

"Senor Perez'in yanında kalma düşüncesi çok iyi bence. Ben kendi hesabıma evet derim. Adamın büyük bir saygı duyduğu Winter'i da anmış oluruz yanında. Meraklı kişiler olarak burada neler olup bittiğini görmeye geldiğimizi söyleriz. Adamın yanında her gün bir İngiliz lirası harcarız hepimiz ve bütün bu önlemlerden sonra kafamızı dinleriz herhalde."

"Siz bir önlemi, hem de çok önemli bir önlemi unuttunuz Aramis."

"Nedir o?"

"Kılık değiştirme."

"Neden!" dedi Porthos. "Niye kılık değiştiriyormuşuz? Bu kıyafet rahat değil mi?"

"Tanınmamak için" dedi d'Artagnan. "Aynı yerden giyindiğimiz besbelli, renkleri de aynı hemen hemen. Her gören bizim *'Frenchman'* olduğumuzu anlar. Ama ben hırkamın biçimi ya da çizmelerimin rengi yüzünden Tyburn'da asılmaya ya da Hint adalarına sürgüne gönderilmeye razı olamam. Kahverengi bir kıyafet alacağım kendime. Geri zekâlı Püritenler bayılıyor bu renge."

"Adamımızı bulabilecek misiniz acaba?" diye sordu Aramis.

"Gayet tabii. Adresi şu: Grenn Hail Sokağı, Bedford Tavernası. Gözüm kapalı bulabilirim burasını zaten."

"Ben çoktan kente varmış olmayı isterdim doğrusu" dedi Gaskonyalı. "Hatta bana sorarsanız gün doğmadan varalım Londra'ya derim. Atlarımızı çatlatsak da gidelim."

"Hemen gidelim o halde" dedi Athos. "Çünkü hesaplarımda aldanmıyorsam, düşmanlarımızdan sekiz on fersah uzakta değiliz."

Atlarını hızlandırdılar ve sabah beşe doğru hedeflerine ulaştılar. Kapıda bir devriye karşıladı onları. Athos mükemmel İngilizcesiyle adama Albay Harrisson tarafından gönderildiklerini ve meslektaşı Bay Pride'e, Kral'ın kente varmak üzere olduğunu haber vereceğini söyledi. Bu cevap Kral'ın nasıl yakalandığı üstüne bazı yeni sorular sorulmasına neden oldu tabii ki ama Athos bu konuda öylesine ayrıntılı ve olumlu yanıtlar verdi ki, kapıdaki muhafızlar kuşkulanmış olsalar da dağıttı bunları anında. Bunun üzerine kapılar Püritenler'e özgü övgülerle ardına kadar açıldı.

Doğru söylemişti Athos. Doğru Bedford Tavernası'na gitti, hancıya kendini tanıttı. Adam, konuğunun çok sayıda soylu kişiyle geldiğini görünce çok sevinmişti. En güzel odalarını onlara ayırdı.

Gün ağarmadığı halde, dört kafadar Londra'ya vardıklarında büyük bir heyecan içinde bulmuşlardı kenti. Kral'ın yakalandığı ve Albay Harrisson tarafından getirilmekte olduğu söylentisi bir gün önceden yayılmıştı etrafa. Bu nedenle birçok kimse Stuart'ın kente gece varıp, karanlıkta içeri girmesi olasılığına karşı gösteriyi kaçırmamak için yatmamıştı.

Anımsayacağınız gibi Porthos'un hafifçe karşı çıkmasına rağmen kıyafet değiştirme düşüncesi oy birliğiyle kabul edilmişti. Bu karar doğrultusunda uygulamaya geçildi. Han sahibi gardrobunu teşhir etmek istiyormuş gibi çeşit çeşit kıyafetler getirmişti. Athos, kendisine soylu bir burjuva havası veren siyah bir giyside karar kılmıştı. Kılıcını bırakmaya razı ola-

mayan Aramis, asker elbisesi gibi biçilmiş koyu renk bir kıyafeti tercih etti. Porthos ise kırmızı bir yelekle, yeşil çizmelere vurulmuştu. Seçeceği rengi önceden kararlaştıran Gaskonyalı ise yalnızca biçimle ilgilendi ve beğendiği kahverengi giysiyi sırtına geçirince, artık kendini emekli etmiş bir şekerciden farkı kalmadı.

Grimaud ve Mousqueton, uşak üniforması giyemediklerinden tamamen değiştirdiler kıyafetlerini. Grimaud zaten sakin, telaşsız, kuru ve baston yutmuş İngilizlerden farksızdı. Mousqueton da göbek koyvermiş, şişman ve kendi halinde bir İngiliz oldu.

"Şimdi, asıl önemli meseleye gelelim" dedi d'Artagnan. "Halkın hakaretlerine uğramamak için saçlarımızı kestirelim, ancak kılıçlarımızla asilzadeliğimizi sürdürdüğümüze göre saçlarımızla Püriten olalım. Bildiğiniz gibi bir şövalyeyi sıradan birinden ayıran önemli özelliklerden biri budur."

D'Artagnan bu önemli konuyla ilgili olarak Aramis'in hiçbir özveride bulunmaya niyetli olmadığını gördü. Aramis büyük özen gösterdiği ve gerçekten güzel saçlarını kestirmeye razı gözükmüyordu. Ancak her şeye ilgisiz kalmayı çok iyi beceren Athos kendisine örnek olunca o da boyun eğdi. Porthos hiç zorluk çıkarmadan Mousqueton'un makasına uzattı gür saçlarını. Mousqueton kesti efendisinin saçlarını. Gaskonyalı ise kendi kesti saçlarını ve ortaya I. François'nın ya da IX. Charles'ın madalyonlardaki resimlerini anımsatan bir yüz çıktı.

"Çirkin olduk" dedi Athos.

"İnsanların yüreklerini hoplatacak kadar korku veren Püritenler olup çıktık" dedi Aramis.

"Benim başım üşüyor" dedi Porthos.

"Benim de vaaz vermek geliyor içimden" dedi Gaskonyalı.

"Eh! Artık birbirimizi bile tanıyamadığımıza göre başkaları da tanıyamaz bizi demektir" dedi Athos. "O zaman çıkıp, Kral'ın kente girişini seyredelim rahat rahat. Bütün gece yol aldılarsa yakındır gelmeleri."

Gerçekten de dört arkadaş kalabalığın arasına katılalı iki saat olmuştu ki, keskin çığlıklar ve olağanüstü bir telaş Charles'ın yaklaştığını gösterdi. Önden bir araba çıkarmışlardı. Boyu uzun olduğundan herkesin tepesinden baktığı için çok uzağı görebilen Porthos, Kral'ın arabasının yaklaştığını haber verdi. Gaskonyalı ayak uçlarında dikildi, Athos ve Aramis de halkın düşüncelerini öğrenebilmek için çevreye kulak verdiler. Araba önlerinden geçti ve d'Artagnan kapılardan birinde Harrisson'ı, öbüründeyse Mordaunt'u gördü. Athos ve Aramis'in tepkilerini gözledikleri halksa çok ağır sözler sarf ediyordu Charles hakkında.

Athos bayağı umutsuzdu hana döndüğünde.

"Sevgili dostum" dedi Gaskonyalı, "boşuna inat ediyorsunuz. Protesto ediyor ve durumun kötü olduğunu duyuruyorum size. Ben yalnızca sizin ve silahşörlük sanatının hatırına girdim bu işe. Sürekli yuh çeken kalabalığın zavallı avını elinden almak hoş bir şey olur. Alay etmiş oluruz. Bunu düşüneceğim tabii ki."

Ertesi gün kent merkezinin en kalabalık sokaklarına bakan penceresine oturan Athos, Parlamento'nun, düşük kral I. Charles'ı ihanet ve görevini kötüye kullanmakla suçlayan fermanını duydu.

D'Artagnan da yanındaydı bu sırada. Aramis bir haritaya bakıyordu, Porthos ise yediği yemekten sonra gevşemiş kalmıştı.

"Parlamento ha!" diye bağırdı Athos. "Parlamento'nun böyle ferman çıkarması ve Kral'ı yargılamaya kalkışması olacak şey değil."

"Bakın" dedi Gaskonyalı, "ben İngilizce pek anlamıyorum ama İngilizce, Fransızcanın kötü bir telaffuzu olduğuna göre benim anladığım şu: 'Parliament's bill', yani Parlamento'nun bill'i; Tanrı belasını versin, böyle diyorlar burada!"

Bu sırada hancı girdi içeri. Athos adama yaklaşmasını işaret etti.

"Parlamento böyle bir ferman mı çıkardı?" diye sordu Athos İngilizce olarak.

"Evet Milord, saf parlamento."

"Saf parlamento ne demek oluyor? Yani iki parlamento mu var?"

"Dostum" diye sözünü yarıda kesti d'Artagnan, "ben İngilizce anlamadığıma ama İspanyolca konuştuğuma göre lütfen İspanyolca konuşsanız da biz de anlasak. Zaten İspanyolca sizin ana diliniz olduğuna göre, konuşma fırsatı bulduğunuz için sanırım sevineceksiniz."

"Harika!" dedi Aramis.

Porthos ise biraz önce de belirttiğimiz gibi elindeki pirzola kemiğini sıyırmaya çalışıyordu büyük bir zevkle.

"Ne sormuştunuz peki?" dedi bunun üzerine hancı İspanyolca olarak.

"Ben diyorum ki" diye baştan aldı Athos, İspanyolca olarak, "biri saf, diğeri karışık iki parlamento mu var burada?"

"Çok tuhaf!" dedi Porthos ve yavaşça başını kaldırarak arkadaşlarına baktı hayretler içinde. "İngilizce mi anlıyorum yoksa şimdi? Çünkü söylediklerinizi anladım."

"Çok basit dostum, tabii ki anlayacaksın çünkü biz İspanyolca konuşuyoruz" dedi Athos her zamanki soğukkanlı tavrıyla.

"Kahretsin! Üzüldüm buna işte! Anladığım İngilizce olsaydı eğer, bir dil daha öğrenmiş sayacaktım kendimi."

"Saf parlamento derken efendim" diye sürdürdü konuşmasını hancı, "Albay Pride'in temizlediği parlamentodan söz ediyorum."

"Çok parlak buluşları var bu adamların doğrusunu söylemek gerekirse!" dedi d'Artagnan. "Fransa'ya döner dönmez böyle bir olanak olduğunu Sayın Kardinal'e ve Piskopos Yardımcısına duyurayım hemen. Biri Saray, biri de halk adına temizlik hareketine girişirler anında ve sonunda parlamento diye bir şey kalmaz ortada."

"Kim bu Albay Pride?" diye sordu Aramis. "Parlamento'yu temizlemek için ne beceriler gösterdi acaba?"

"Albay Pride eski bir arabacıdır ve çok zekidir" dedi hancı. "Arabasını sürerken çok önemli bir şey fark etmiştir: Yolda giderken bir taş görünce, tekerlekle üstünden geçmektense inip taşı bir kenara çekmek daha doğru bir harekettir. Ve Parlamento'yu oluşturan iki yüz elli bir üyeden yüz doksan biri arabasını bozuyordu onun, ayrıca siyaset arabasını da devirebilirlerdi her an. O da bir zamanlar arabasının önüne çıkan taşlar gibi, adamları dışarı attı Parlamento'dan."

"Güzel!" dedi Gaskonyalı. Kendisi de şakacı olduğundan şaka yapanları överdi hep.

"Parlamento'dan atılanların hepsi Stuart'çı mıydı?" diye sordu Athos.

"Kesinlikle efendim. Tahmin edeceğiniz gibi Kral'ı kurtarabilirlerdi."

"Vay be!" dedi Porthos. "Üstelik çoğunluktaymış adamlar."

"Peki siz Kral'ın böyle bir mahkemeye çıkmayı kabul edeceğini sanıyor musunuz?" diye sordu Aramis.

"Çıkmak zorunda" diye karşılık verdi İspanyol. "İtiraz etmeye kalkışırsa, halk zorlar."

"Teşekkürler üstat Perez" dedi Athos. "Epey aydınlandım şimdi."

"Sonunda bunun kaybedilmiş bir dava olduğuna inanmaya başladınız mı Athos?" dedi Gaskonyalı. "Harrisson'lar, Joyce'lar, Pride'ler ve Cromwell'ler oldukça bir şey yapamayacağımızı anladınız mı?"

"Mahkemede kurtulur Kral" dedi Athos. "Yandaşlarının sessizliği de bir komplo hazırlandığının belirtisi."

Gaskonyalı omuz silkti.

"Ama" dedi Aramis, "Krallarını mahkûm etme cüretini gösterseler de ya sürgüne gönderirler ya da hapse atarlar, hepsi bu kadar!"

D'Artagnan bunun kendisine hiç inandırıcı gelmediği anlamında bir ıslık çaldı.

"Görürüz" dedi Athos. "Duruşmaya gideceğiz herhalde."

"Fazla beklemeyeceksiniz" dedi hancı. "Yarın başlıyor mahkeme."

"Öyle mi?" dedi Athos. "Yani iddianame daha Kral yakalanmadan mı hazırlanmıştı?"

"Kesinlikle" dedi d'Artagnan. "Satın aldıkları gün hazırlığa başlamışlardır muhtemelen."

"Biliyorsunuz" dedi Aramis, "bu işin pazarlığını yapan değilse bile kapısını açan dostumuz Mordaunt'dur."

"Biliyorsunuz" dedi Gaskonyalı da, "bu Mösyö Mordaunt'u nerede elime geçirirsem orada temizleyeceğim."

"Bırak canım!" dedi Athos. "Böyle sefil biriyle uğraşmaya değer mi?"

"Zaten sefil olduğu için temizleyeceğim ya!" diye sürdürdü konuşmasını d'Artagnan. "Dostum, ben sizin bütün arzularınızı yerine getirdiğime göre siz de beni kırmazsınız herhalde. Ve bu sefer açıkça söylüyorum ki, bu Mordaunt'un ölümü benim elimden olacak."

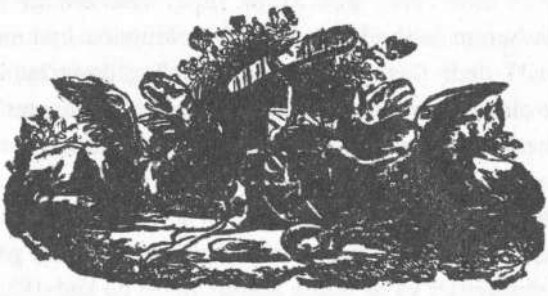
"Ve de benim elimle!" dedi Porthos.

"Ve de benim!" diye ekledi Aramis.

"Çok dokunaklı bir birliktelik" dedi Gaskonyalı. "Tam bizim gibi aklı başında burjuvalara layık bir durum. Haydi kente inip bir tur atalım. Zaten bu sis içinde, burnunun ucuna kadar sokulsak da Mordaunt bile tanıyamaz bizi. Haydi çıkıp sisle dolduralım içimizi."

"Evet" dedi Porthos, "birayı biraz unuturuz böylelikle belki."

Ve dört arkadaş yaygın deyimle, memleket havası almak amacıyla dışarı çıktılar.

XXIII
DAVA

Ertesi gün oldukça kalabalık bir muhafız birliği I. Charles'ı, kendisini yargılayacak olan Yüksek Mahkeme'ye götürüyordu.

Halk Saray'a yakın sokakları ve evleri doldurmuştu. Bu yüzden dört arkadaş daha ilk adımlarında aşılması olanaksız etten kemikten bir duvara tosladılar. Hatta iriyarı birkaç kişi Aramis'i öylesine sertçe itti ki, Porthos o ünlü yumruğunu patlattı bir fırıncının una bulanmış suratına. Adamın yüzü birden renk değiştirdi, kan revan içinde kaldı, olmuş üzüm salkımı gibi yere düştü. Büyük bir patırtı koptu. Üç kişi Porthos'a saldırmaya kal-

kıştı ama birini Athos, öbürünü de d'Artagnan saf dışı etti. Üçüncüsünü de Porthos kafasının üstünden attı. Dövüş meraklısı bazı İngilizler böylesine hızlı bir manevra karşısında takdirlerini alkışlarla belirtmekten geri durmadılar. Porthos ve arkadaşları kalabalık arasında ezilmeyi bekledikleri sırada, tam tersi oldu ve omuzlara alınıp taşınacaklardı az daha. Ama dikkat çekmekten hiç hoşlanmayan dört arkadaş bu övgü gösterilerinden de sıyrılmayı başardılar. Bu güç gösterisi her şeye rağmen bir şey kazandırdı onlara: Kalabalık birden açıldı önlerinde ve imkânsız sandıkları şey gerçekleşiverdi: Saray'a ulaşmışlardı!

Bütün Londra, tribünlerin kapısında itişiyordu. Dört arkadaş da bunlardan birine girer girmez ilk üç sıranın dolu olduğunu gördüler. Tanınmak istemeyen kişiler için koşulların çok kötü olduğu söylenemezdi. Buraya kadar gelebildikleri için çok memnundular doğrusu ve hemen yerlerine oturdular. Yalnız Porthos pek memnun değildi halinden. On tarafta oturup kırmızı yeleği ve yeşil çizmelerini herkese gösteremediği için üzgündü.

Sıralar basamak basamaktı. Dört arkadaş bulundukları yerden herkesi görebiliyorlardı. Rastlantı olacak, tam ortaya düşmüşlerdi ve de I. Charles için hazırlanan koltuğun tam karşısındaydılar.

Saat on bire doğru salonun kapısında göründü Kral. Çevresinde muhafızlar olduğu halde içeri girdi. Şapkası başındaydı ve sakin görünüyordu. Çevresini süzerken kendinden emindi. Bir devrim mahkemesinin suçlamalarını dinlemeye değil, uyruklarının toplantısına başkanlık etmeye gelmişti sanki.

Bir kralı sorgulamanın verdiği kibirle yerlerinde kıpır kıpır oynayan yargıçlar, bu fırsatı en iyi biçimde kullanmak niyetinde olduklarını açıkça belli ediyorlardı. Bu nedenle bir kâtip, I. Charles'ın yanına gelerek törelere göre yargıçların karşısında şapka çıkarmak gerektiğini söyledi.

Charles tek kelime etmeden şapkasını iyice çekti başına, sonra da başka tarafa bakmaya başladı. Kâtip yanından uzaklaştıktan sonraysa, başkanın karşısında hazırlanmış olan koltuğa oturup küçük kırbacıyla çizmesini dövmeye başladı.

Efendisine eşlik eden Parry arkasında, ayakta duruyordu.

D'Artagnan bu sahneyi seyredeceğine, Kral'ın kendine hâkim olarak uzaklaştırdığı duyguları ve heyecanları yaşayan Athos'a bakıyordu. Sakin ve soğukkanlı bir insan olarak tanıdığı Athos'un bu aşırı heyecanı çok korkuttu onu.

"Umarım" diye fısıldadı arkadaşının kulağına, "siz de Majeste örneğini izleyecek ve bu kafeste boşu boşuna kurşunlatmayacaksınız kendinizi, değil mi?"

"Telaş etmeyin" diye karşılık verdi Athos.

"Ah, ah!" dedi Gaskonyalı. "Bir şeylerden çekiniyor gibi bir halleri var çünkü devriyeleri artırdılar. Bakın, bakın, şimdi de tüfekliler geliyor. Öncekiler aşağıdaki dinleyicileri gözlüyor, tüfekliler de bizi."

"Otuz, kırk, elli, yetmiş kişi!" dedi yeni gelenleri sayan Porthos.

"Ama sen subaylarını unuttun Porthos" dedi Aramis. "Bana kalırsa o da sayılmayı hak etmiş biri."

"Öyle ya!" dedi d'Artagnan.

Ve birden sapsarı kesildi. Çünkü yalın kılıç, tüfekliler Kral'ın arkasına, yani tam karşılarına yerleştiren Mordaunt'du.

"Tanıdı mı bizi yoksa?" diye devam etti Gaskonyalı. "Tanıdıysa hemen tüymem gerekiyor çünkü. Benim için seçecekleri ölümden korktuğumdan

değil ama istediğim gibi ölmek isterim ben. Kutu gibi yerde kurşunlamaları hiç işime gelmez."

"Hayır" dedi Aramis, "görmedi bizi. Yalnızca Kral'a bakıyor o. Aman aman! Hem de nasıl bakıyor! Küstah! Acaba Majestelerinden de mi nefret ediyor bizden nefret ettiği gibi?"

"Tabii" dedi Athos. "Biz onu yalnızca annesinden yoksun bıraktık. Oysa Kral hem adından hem servetinden etti."

"Doğru" dedi Aramis. "Susun bakalım! Başkan Kral'a hitap ediyor."

Gerçekten de Başkan Bradshaw ünlü sanığa hitap ediyordu.

"Stuart" dedi, "yargıçların adlarını dinleyin ve itirazınız varsa bildirin mahkemeye."

Kral, sanki bu sözler kendisine söylenmemiş gibi yana çevirdi başını.

Başkan bekledi ve hiçbir karşılık gelmeyince kısa bir sessizlik oldu.

Mahkemeyi meydana getiren yüz altmış üç üyeden yalnızca yetmiş üçü hazırdı. Ötekilerse böyle bir duruşmada suç ortağı olmaktan korktukları için gelmemişlerdi.

Kurulun beşte üçünün hazır olmadığını görmezlikten gelen Bradshaw "Yoklamaya başlıyorum" dedi.

Hazır bulunan ve bulunmayan üyeleri teker teker adlarıyla çağırma başladı. Hazır bulunanlardan bazıları yüksek sesle, bazıları da alçak sesle cevap veriyorlardı: Bunlar düşüncelerinden korkanlarla korkmayanlardı. Gelmeyenlerin adları iki kez yineleniyor ve ardından kısa bir sessizlik oluyordu.

Albay Fairfax'ın adı da geçti ve arkasından gene kısa ama ciddi bir sessizlik oldu. Her sessizlik, adı geçenin bu mahkemede şahsen bulunmak istemediğini gösteriyordu.

"Albay Fairfax?" diye yineledi Bradshaw.

"Fairfax mı?" diye karşılık verdi alaycı bir ses. Ses gümüş gibi yumuşaktı, bir kadın sesiydi bu. "Buraya gelmeyecek kadar akıllıdır o!" diye ekledi.

Kadınların kendilerini her türlü öç alma duygusundan kurtaran ve zayıflıklarından kaynaklanan bir cüretle söylenen bu sözler dinleyicilerin kahkahalarla gülmelerine yol açtı.

"Bir kadın sesi bu!" diye bağırdı Aramis. "Ah! Kesinlikle genç ve güzel bir kadındır bu!"

Ve sesin geldiği tarafa daha rahat bir halde bakmak için sıranın üstüne çıktı.

"Yemin ederim" dedi Aramis, "hoş bir kadın! Bakın d'Artagnan! Herkes onu seyrediyor. Üstüne üstlük Bradshaw'ın kızgın bakışlarına rağmen hiç sararmadı bile."

"Lady Fairfax'ın ta kendisi" dedi Gaskonyalı. "Hatırladınız mı Porthos? Onu kocasıyla birlikte Cromwell'in yanında görmüştük."

Bir süre sonra bu tuhaf sahneyle bozulan sessizlik yeniden çöktü ortalığa ve yoklama sürdü.

"Zavallılar, gerekli çoğunluğun bulunmadığını görünce duruşmayı erteleyecekler muhtemelen" dedi Kont de la Fère.

"Siz bunları bilmezsiniz Athos. Mordaunt'un gözlerine baksanıza bir, nasıl süzüyor Kral'ı, fark ettiniz mi? Kurbanının kaçmasından endişe eden birinin bakışlarına benziyor mu bu bakışlar? Kesinlikle tatmin olmuş bir kinin, içindeki öfkenin dineceğinden emin olan birinin bakışları bunlar! Pislik adam! Seninle gözlerimden başka bir şeyi karşılaştıracağım gün hayatımın en mutlu günü olacaktır, bilesin..."

"Kral gerçekten çok güzel" dedi Porthos. "Üstelik tutuklu olduğu halde nasıl da özenle giyinmiş. Şapkasındaki tüy elli altındır en azından, baksanıza Aramis."

Yoklama sona erince Başkan iddianamenin okunması emrini verdi.

Athos sapsarı kesildi. Bir kez daha umutlanmış ve yanılmıştı. Yargıçlar eksikti ama dava başlayacak demekti ve bu durum da Kral'ın önceden mahkûm olduğunun belirtisiydi.

"Ben söylemiştim size Athos" diyerek omuzlarını silkti d'Artagnan, "ama siz bana inanmıyorsunuz. Bütün cesaretinizi toplayın ve fazla sinirlenmeden, karalar giymiş bu cücenin Kral'ı için neler söyleyeceğini dinleyin."

Gerçekten bir krala karşı şimdiye kadar böylesine acı ithamlar, bu kadar alçakça hakaretler, kan kokan bir iddianame yöneltilmemişti. O güne kadar kralları yalnızca katletmekle yetinmişler ancak cesetlerine hakaret etmişlerdi.

I. Charles, savcının iddianamesini dikkatle dinliyor, hakaretlere hiç aldırmıyor, şikâyetleri beyninin bir köşesine yazıyor, kin kusma belli bir sınırı aşınca ve savcı cellatlığa soyununca küçümser bir ifadeyle gülümsüyordu. İddianame her şeye rağmen talihsiz Kral'ın bütün uygunsuz davranışlarını birer tuzak, bütün hatalarını birer cinayet haline sokan olağanüstü korkunç ve acımasız bir yapıttı.

Bu hakaretleri hak ettiği küçümsemeyle karşılayan Gaskonyalı her zamanki mantıklı tavrıyla savcının bazı suçlamalarının üstünde durdu.

"Gerçek şu ki" dedi, "eğer bu çaresiz Kral, hafiflikleri ve uygunsuz davranışları için cezalandırılacaksa hak ediyor cezayı ama öyle sanıyorum ki, şimdi çektirdikleriyle acımasız davranıyorlar kendisine."

"Aslında" dedi Aramis, "Kral'ın değil, bakanların cezalandırılması gerekirdi çünkü Anayasa'nın birinci maddesi zaten 'Kral yanılamaz' diyor."

Mordaunt'a bakan ve kafası yalnızca onunla meşgul olan Porthos şöyle düşünüyordu: "Bana kalsa ve mahkemenin yüceliğini bozmayacağımı bilsem, aşağı atlar, üç hamlede Mordaunt'un üstüne gider, boğazına sarılırdım onun. Adamı bacaklarından tutar, sonra Fransızların kötü bir taklidi olan şu tüfeklileri alaşağı ederdim. Beynini sürekli çalıştıran d'Artagnan da bu sırada Kral'ı kurtarmanın bir yolunu bulurdu herhalde. Bunu anlatayım ona."

Yanakları al al olmuş, yumruklarını sıkmış, dudakları kemirilmekten kan içinde kalmış Athos ise olduğu yerde kıvranıyor, sonu gelmeyen ha-

karetler ve Kral'ın sonsuz sabrı karşısında sinirleniyordu. Silahşör'ün bükülmez bileği, sarsılmaz yüreği, titrek bir el ve çırpınan bir gövde haline gelmişti.

Bu sırada savcı da iddianameyi tamamlıyordu şu cümleyle:

"İşbu iddianame tarafımızdan İngiliz halkı adına hazırlanmıştır."

Bu cümlenin hemen arkasından bir homurtu yükseldi ve bir ses –ancak bu kez kadın sesi değil, erkek sesi– öfkeyle gürledi Gaskonyalı'nın arkasından.

"Yalan! İngiliz halkının onda dokuzu söylediklerinden tiksiniyor, dehşete düşüyor."

Athos'un sesiydi bu ses. Ayakta, kendinden geçmiş, elini kolunu sallayarak bağırıyordu savcıya.

Kral, yargıçlar, dinleyiciler, herkes, dört arkadaşın bulunduğu yere doğru bakmaya başladılar. Mordaunt da onları izledi ve çevresindeki soluk benizli, tehditkâr bakışlı üç arkadaşıyla Fransız asilzadeyi hemen tanıdı. Gözleri parladı mutluluktan. Kendilerini bulup öldürmek için yaşamını adadığı insanlar karşısındaydı. Dehşet saçan bir hareketle seslendi ve yirmi kadar tüfekli çevresini sardı. Düşmanlarının bulunduğu yeri göstererek, "Karşı tribüne ateş!" diye bağırdı.

Aynı anda d'Artagnan hızla harekete geçerek belinden kavradı Athos'u, Porthos da Aramis'i çekti. Hep birlikte aşağı atladılar, hızla koridorlara geçip kalabalığın arasına karıştılar. Salondaysa yaklaşık üç bin dinleyicinin merhamet çığlıkları karşısında tehditkâr namlular aşağı iniyor ve böylece katliam durmuş oluyordu.

Charles da tanımıştı dört Fransızı. İçindeki heyecanı bastırmak için elini göğsüne dayadı, öteki eliyle de dostlarının katledilmesini görmemek için gözlerini yumdu.

Heyecandan sapsarı kesilen ve bütün vücudu titreyen Mordaunt, elinde kılıcıyla salondan dışarı çıktı, arkasında on mızraklı olduğu halde araştırmaya ve sormaya başladı. Ama eli boş döndü.

Salondaki kargaşa anlatılacak gibi değildi. Kimse kimseye laf anlatamadan yarım saat geçti aradan. Yargıçlar tribünlerin her an patlayacağını sanıyorlardı. Tribünlerdeki halksa üstlerine çevrilmiş namlulara bakıyor, korku ve endişe içinde olmalarına rağmen meraktan hiçbir tarafa kımıldayamıyor, bu arada gürültü patırtı ve heyecan devam ediyordu.

Sonunda duruldu ortalık.

"Ne söyleyeceksiniz savunmanızla ilgili olarak?" diye sordu Kral'a Bradshaw.

Ve işte o zaman Charles şapkası hâlâ başında ve bir yargıç tavrıyla, kendisi ezildiği için değil, karşısındakini ezmek için ayağa kalktı ve konuşmaya başladı.

"Bana soru sormadan önce siz cevap verin: Ben Newcastle'da özgürdüm, her iki meclisle de bir anlaşma yapmıştım. Bu anlaşmaya göre ben kendi payıma düşen görevleri yerine getirirken siz de yapmanız gereken şeyleri yapacağınıza beni İskoçyalılar'dan satın aldınız. Üstelik oldukça da ucuza satın aldınız. Bu da hükümetinizin tutumlu tavrını onurlandırıyor tabii ki. Ancak beni bir köle fiyatına aldınız diye Kral'ınız olmadığımı mı sanıyorsunuz? Asla! Bu nedenle size cevap vermek Kral olduğumu unutmak olur. Dolayısıyla ben size ancak beni sorguya çekmeye yetkili olduğunuzda cevap vereceğim. Size cevap verirsem hepinizi yargıçlarım olarak kabul etmiş olurum. Oysa ben sizi cellatlarım olarak görüyorum."

Charles bir ölüm sessizliği içinde, şapkası gene başında, koltuğuna oturdu tekrar ve şöyle mırıldandı sessizce:

"Ne yazık ki bizim Fransızlar burada değiller şu anda."

Sonra gözlerini dört arkadaşın bir an göründüğü tribüne doğru çevirdi. "Şimdi olsalardı, dostlarının sağken savunulmaya layık, ölünce de arkasından gözyaşı dökmeye değer biri olduğunu anlarlardı" diye düşündü.

O hoş ve avuntu veren yüzleri görebilmek için yakardığı halde şaşkın ve korku dolu bakışlardan başka bir şey göremedi ve birden kin ve vahşet duygusu kapladı içini.

"Peki" dedi Charles'ın susmakta kararlı olduğunu gören Başkan. "Konuşmasanız da yargılarız sizi biz. İhanet, iktidarı kötüye kullanmak ve cinayetle suçlanıyorsunuz. Tanıklar kanıtlayacak bunu. Gelecek duruşmada, şimdi reddettiğiniz şey gerçekleşecek nasıl olsa!"

Charles ayağa kalktı, döndü ve Parry'nin yüzünün sapsarı, şakaklarının ter içinde olduğunu gördü.

"Aziz dostum Parry, siz niçin bu kadar heyecanlısınız?" diye sordu.

"Oh! Majesteleri" dedi Parry. Ağlıyordu ve şöyle devam etti: "Majesteleri, salondan çıkarken sol tarafınıza bakmayın lütfen."

'Niçin?'

"Yalvarırım size, bakmayın Majesteleri."

"Peki ama neden? Söylesene" dedi Charles ve arkasında muhafızların oluşturduğu setten ilerisini görmeye çalıştı.

"Şey... Ama siz bakmayacaksınız Majesteleri... Değil mi? Bir masaya suçluların idam edildikleri baltayı koymuşlar. İğrenç bir manzara. Ne olur bakmayın efendim, yalvarırım."

"Aptallar!" dedi Charles. "Yoksa beni de kendileri gibi korkak mı sanıyorlar? Beni uyarmakla doğru yaptın Parry, teşekkür ederim."

Ve çıkma zamanı geldiğinden Kral muhafızların peşinden gitti.

Kapının sol tarafında, masanın kırmızı kadife örtüsünün üstünde, beyaz, sapı cellat tarafından parlatılmış, uğursuz ışıklarını yansıtan bir balta duruyordu.

Charles, baltanın karşısına gelince durdu, gülümseyerek döndü ve "Hah hah!" diye bir ses çıkardı, arkasından kahkaha attı. "Dahice bir buluş! Bir asilzadeyi tanımayanlara özgü bir korkutma yöntemi! Beni korkutamazsın cellat baltası!" diyerek elindeki ince ve esnek kırbacı baltaya vurdu. "Sabırla ve dindarca bekliyorum ki, sen de bana vurasın, ben sana vuruyorum işte."

Krallara yaraşır bir tavırla omuz silkti ve yoluna devam etti. Kral'ın yüzünün, başını vücudundan ayıracak balta karşısında ne hale geleceğini görmek için masanın çevresini kuşatan kalabalık hayrete düşmüştü.

"Bak Parry, aslında" diye sürdürdü konuşmasını Kral uzaklaşırken, "bu adamlar benim çelik parıltısı görmeye alışkın bir asilzade değil de, Hindistan'dan pamuk getirip satan bir tüccar olduğumu sanıyorlar herhalde. Yoksa bir kasap kadar bile değerli olmadığımı mı düşünüyorlar?"

Bunları söylerken kapıya ulaştı. Mahkemeye giremeyen büyük bir kalabalık en ilginç sahneleri kaçırdığından, hiç değilse o anda bir şeyler görebilmek amacıyla çırpınıyordu. Kral, tehditkâr kalabalığı görünce iç geçirdi.

"Ne kalabalık, üstelik tek bir aşina yüz de yok içlerinde" diye düşündü.

Bu umutsuzluk içinde, biri kendisine yanıt verir gibi şunları söyledi hemen yanı başında:

"Düşük Kral'a selam olsun!"

Hızla arkasına baktı, gözleri ve gönlü yaşlarla doldu.

Eski bir asker olan muhafızlardan biriydi bu. Esir Kral önünden geçerken onu son bir kez daha selamlamaktan alamamıştı kendini.

Ne var ki zavallı adamı aynı anda kılıç kabzalarıyla ezdiler adeta.

Ona vuranlar arasında yüzbaşı Groslow'un da bulunduğunu gördü Kral.

"Yazık!" dedi Charles. "Küçük bir kabahat için bu kadar büyük bir ceza!"

Yoluna devam ederken kalbi iyice sıkışmıştı Kral'ın. Yüz adım kadar gitmişti ki, yanında duran askerlerin arasından kafasını uzatan öfkeli biri yüzüne tükürdü onun. Tıpkı bir zamanlar lanetli ve alçak bir Yahudinin, Nasıra'lı İsa'nın yüzüne tükürmüş olduğu gibi.

Çevreden kahkahalar ve korku dolu homurdanmalar yükseldi. Kalabalık bir açıldı, tekrar kapandı, fırtınalı bir deniz gibi dalgalandı adeta ve Kral bir an bu dalgalar arasından Athos'un ateş saçan gözlerini görür gibi oldu.

Yüzünü silen Charles acı acı güldü.

"Zavallı!" dedi. "Yarım altın için babasının da yüzüne tükürebilir bu."

Yanılmıyordu Charles. Gerçekten büyük acılar içinde olan Kral'a son bir kez bakışlarıyla eşlik eden dört arkadaşı görmüştü.

Eski asker Kral'ı selamladığında Athos'un yüreği sevinçle dolmuştu. Zavallı kendisine geldiğinde, Fransız asilzadenin cebine koyduğu on altını bulunca çok şaşırdı. Ama bir alçak Charles'ın yüzüne tükürme cesaretini gösterince Athos elini hançerinin kabzasına götürdü.

Ancak Gaskonyalı anında durdurdu bu eli ve sert bir sesle, "Bekle" dedi.

D'Artagnan o zamana kadar Athos ya da Kont de la Fère'e asla "Sen" diye hitap etmemişti.

Athos durdu.

Gaskonyalı, Athos'a dayandı, Porthos ve Aramis'e uzaklaşmamaları anlamında bir işaret çaktı, sonra da bu pis eylemi gerçekleştiren ve birkaç kişi tarafından kutlanan kısa kollu, hâlâ gülmeye devam eden adamın arkasına geçti.

Adam kent merkezine doğru yürüdü. Gaskonyalı, Athos'a dayanarak adamı izlemeye devam ediyor, ayrıca Porthos ve Aramis'e de kendilerini izlemelerini işaret ediyordu.

Çıplak kollu, kasap çırağını andıran adam iki arkadaşıyla birlikte dik ve tenha bir yoldan aşağı, ırmağa indi.

Daha sonra d'Artagnan, Athos'un kolundan çıktı ve Charles'ı aşağılayan adamın tam arkasından gitmeye başladı.

Irmağın kıyısına ulaşan üç adam izlendiklerini anladılar, durdular ve küstahça Fransızlara bakıp bir şeyler konuştular aralarında.

"Ben İngilizce bilmiyorum Athos" dedi Gaskonyalı. "Siz biliyorsunuz ama dolayısıyla çevirmenlik yapacaksınız bana."

Adımlarını hızlandırdılar, üç adamı arkada bırakıp öne geçtiler. Ama d'Artagnan birden döndü ve doğruca kasap çırağının üstünü yürüdü, bunun üzerine adam durdu. Gaskonyalı işaret parmağını kasap çırağının göğsüne dayadı.

"Athos, tekrarlayın şuna" dedi arkadaşına, "Alçakça davrandın, savunmasız birine hakaret ettin, Kral'ın yüzüne tükürdün, öleceksin!.."

Gaskonyalı'nın bileğinden tuttuğu Athos hayalet gibi sapsan kesildi ve bu tuhaf sözleri çevirdi adama. Kasap çırağı çevresindeki felaket habercisi hazırlıklarını ve d'Artagnan'ın dehşet dolu bakışlarını fark edince savunmaya geçmek istedi. Bunu gören Aramis de kılıcına el attı.

"Yok, yok, kılıç olmaz!" dedi d'Artagnan. "Kılıç ancak asilzadelere çekilir."

Sonra boğazına yapıştı kasabın.

"Porthos, şu pisliğin işini bir yumrukta bitirebilir misin?" dedi d'Artagnan.

Porthos o müthiş yumruğunu kaldırdı, kolu havada bir sapan yayı gibi ıslık çaldı ve yumruğunu balyoz gibi başına indirdi adamın ve kafatasını parçaladı.

Adam başına darbe alan bir öküz gibi çöktü.

Arkadaşları bağırıp, kaçmak istediler ama ağızlarından ses çıkmadı, titreyen bacakları bedenleri taşımak için yeterli gelmedi.

"Söyle şunlara Athos" diye sürdürdü konuşmasını Gaskonyalı. "Zincire vurulmuş birinin kutsal bir kişi olduğunu unutan herkes böyle ölecektir, esir bir Kral, Tanrı'nın iki kez temsilcisidir."

Athos, d'Artagnan'ın sözlerini çevirdi.

Hiç konuşamayan ve saçları tepelerinde dimdik duran iki adam siyah bir kan gölü içinde yüzen arkadaşlarının cesedine baktılar. Sonra birden ses çıkarabildiler, güçleri yerine geldi. Ellerini kavuşturup, bağıra bağıra kaçtılar.

"Adalet yerini buldu!" dedi alnında birikmiş terleri silen Porthos.

"Şimdi de" dedi Gaskonyalı Athos'a, "artık hiç kuşkulanmayın benden ve rahat olun. Kral'la ilgili her şeyi ben üstleniyorum bundan böyle."

XXIV
WHITE HALL

Kolayca tahmin edileceği gibi Parlamento, Charles Stuart'ı ölüme mahkûm etti. Siyasi yargılamalar her zaman boş formalitelerdir çünkü insanları suçlayan tutkular aynı zamanda mahkûm etmeye de yarar. Devrimlerin korkunç mantığıdır bu.

Dostlarımız bu mahkûmiyeti bekliyorlardı ama gene de acı duydular. Kafası ancak çok zor anlarda çalışan d'Artagnan bu kanlı trajedinin beklenen sonunu engellemek için elinden gelen her şeyi yapacağına dair ant içti. Ama hangi olanaklarla engelleyecekti bu beklenen sonu? Bu konudaki düşünceleri çok belirsizdi. Koşullara bağlıydı her şey. Kesin bir plan üstünde karar verinceye kadar zaman kazanabilmek için, en önce yargıçların kararlaştırdıkları gibi cezanın infazını ertesi günden daha ileri bir

tarihe ertelemek gerekiyordu. Yapılacak tek iş de Londra celladını ortadan kaldırmaktı.

Celladın işi bitirilirse verilen ölüm cezası infaz edilemezdi. Londra'ya en yakın kentin celladını getirtmek için adam göndereceklerdi hiç kuşkusuz ama bu durumda bile en azından bir gün kazanmış olacaklardı. Bu gibi durumlarda bir gün kurtuluş demekti belki de. D'Artagnan zor olmaktan öteye imkânsız gibi görünen bu işi üstlendi.

Yapılması gereken başka bir iş de Kral'a kendisini kurtarmaya çalışacaklarını bildirmekti. Böylelikle Charles'ın dostlarına yardımcı olması ve en azından çabalarını boşa çıkartacak davranışlardan kaçınması sağlanırdı. Bu tehlikeli işi de Aramis üzerine aldı. Kral, Piskopos Juxon'un White Hall'daki hapishanesinde kendisini ziyaret etmesine izin vermelerini istemişti. O akşam Mordaunt Piskopos'u ziyaret edip Charles'ın dini arzularını dile getirdiğini ve Cromwell'in de buna izin verdiğini bildirmişti. Aramis Piskopos'tan, zorla ya da ikna yoluyla, dini kıyafetler içinde kendisinin yerine White Hall'e girme izni almaya karar verdi.

Athos ise başarıya ulaşsınlar ulaşmasınlar çok acele İngiltere'yi terk etme hazırlıklarını üstlendi.

Akşam olmuştu. Saat on birde handa buluşmaya karar verdiler ve her biri üstlendiği tehlikeli görevi yerine getirmek üzere bir tarafa gitti.

White Hall Sarayı üç süvari alayı ve özellikle de buraya durmadan gelip giden ve generallerini ya da casuslarını gönderen Cromwell'in hiç bitmeyen kuşkularıyla muhafaza ediliyordu.

Her zamanki odasında tek başına ve iki şamdanın aydınlattığı yerde duran idamlık Kral gerilerde kalan yüceliğini yas içinde anıyor, anılarını tazeliyor, insanın son anlarında yaptığı gibi yaşama bütün ihtişam ve çekiciliğini görerek bakıyordu.

Parry efendisini bir an bile yalnız bırakmamıştı. Ölüme mahkûm edildiğinden beri de gözyaşları durmuyordu.

Kral dirseklerini bir masaya dayamış, üstünde eşi ve kızının resminin bulunduğu bir madalyona bakıyordu. Juxon'u bekliyordu önce, Juxon'dan sonra kurban olacaktı.

Arada bir o yiğit Fransız asilzadelerini düşünüyor ve onları daha şimdiden yüzlerce fersah uzaktaki hayaller, insanın rüyasında görüp uyandığında gözlerinin önünden silinen birer görüntü gibi kabul ediyordu.

Kral kimi zaman olup bitenlerin bir rüya ya da yüksek ateşten kaynaklanan bir karabasan olabileceğini bile düşünüyordu.

Bunun üzerine yerinden kalkıyor, uyuşukluğunu atmak ister gibi bir-

kaç adım gidiyor ama birden pencerenin altında muhafızların tüfeklerinin parlayan namlularını görüyordu. Ve işte o zaman uyanık ve kanlı rüyasının gerçek olduğunu anlıyordu.

Gene sessizce koltuğunun yanına geliyor, masasının başına geçip gene dirseklerini dayıyor, başı ellerinin arasında, düşünmeye başlıyordu.

"Yazık! Bari günah çıkarmam için kilisenin yaşamın sırrına ermiş ululardan biri olsaydı yanımda. Böyle birinin sesi ruhumda durmaksızın yakınan sesi bastırırdı belki. Oysa karşıma hayatını ve şansını uğursuzluğumla mahvettiğim basit düşünceli bir papaz çıkacak. Can çekişen ötekilere yaptığı gibi Tanrı'dan ve ölümden söz edecek bana. Ama bu sefer can

çekişenin bir kral olduğunu, çocukları açken, bir zorbaya bir taht bıraktığını bile anlayamayacak."

Daha sonra madalyonu dudaklarına yaklaştırıyor, çocuklarının adlarını mırıldanıyordu teker teker.

Daha önce de söylediğimiz gibi sisli ve karanlık bir geceydi. Yan taraftaki kilisenin çanı ağır ağır vuruyordu. İki şamdanın solgun ışığı bu büyük ve yüksek tavanlı odada tuhaf yansımalarla aydınlanan hayaletler oluşturuyordu. Bunlar Charles'ın altın çerçevelerinden kopan atalarıydı. Bu yansımalar sönmekte olan bir kömür ateşinin oynayan mavimsi son parıltılarıydı.

Kral kendini birden, anlatamayacağı bir kedere kaptırdı. Başını ellerine alıp o tatlı hayattan ayrılırken, daha doğrusu o tatlı hayat insanı terk ederken hissedilen acıyı hissetti. Bir daha göremeyeceği tatlı ve sevimli çocuklarını düşündü. Kendisini son ana kadar destekleyen soylu ve yürekli karısını andı. Cömert Fransız asilzadelerinin getirdiği ve karısının yolladığı elmas haçla diz bağını çıkardı, öptü. Sonra bunları bir daha artık kımıltısız ve buz gibi mezarın altında yatarken görebileceğini düşününce ölümün bir pelerin gibi omuzlarımıza attığı ilk ve korkunç ürpertiyi hissetti.

Bir zamanlar krallığının renkli anılarıyla dolu, sayısız saray mensubuna ve onların dalkavukluklarına sahne olan bu salonda, yanında ruhuna destek olamayan ve sürekli gözyaşı döken bir hizmetkârdan başka kimse bulunmadığının bilincine varınca bütün cesaretini ve gücünü yitirdi, karanlıklara gömüldü, kış soğuğu içine daldı. Belki de bütün büyüklüğü ve ihtişamı içinde, dudaklarında kaderine razı bir gülümseyişle öldüğü söylenecek olan Charles, karanlık gölgeler içinde gözünden bir damla yaşın süzülüp, altın işlemeli örtüyle kaplı masaya düşmesine engel olamadı.

Birden ayak sesleri duyuldu koridorda, kapı açıldı, meşaleler salonu isli bir ışıkla doldurdu. Peşinde iki muhafızla birlikte piskopos kıyafeti içinde bir din adamı göründü eşikte. Kral emredici bir el işaretiyle çekilmelerini bildirdi muhafızlara.

İki muhafız döndü, oda eski karanlığına gömüldü tekrar.

"Juxon!" diye bağırdı Charles. "Juxon! Teşekkür ederim, son dostum benim! Tam zamanında geldiniz."

Piskopos ocağın bir köşesinde ağlayan adamı şüpheli ve kaçamak bakışlarla süzdü.

"Haydi Parry!" dedi Kral. "Ağlama artık. Bak, Tanrı bizim yanımızda."

"Bu adam Parry ise, korkacak bir şey yok" dedi Piskopos. "Majesteleri izin verirseniz sizi selamlayayım önce, sonra da kim olduğumu, buraya niçin geldiğimi söyleyeyim."

Bu görüntü, bu ses karşısında neredeyse bağıracaktı Kral ama Aramis parmağını dudaklarına götürdü, saygıyla eğildi Charles'ın karşısında.

"Şövalye" diye mırıldandı Kral.

"Evet Majesteleri" diye karşılık verdi Aramis, sonra daha yüksek sesle devam etti: "Evet, Hazreti İsa'nın sadık şövalyesi Juxon, efendimizin isteği gereği karşılarında."

Kral ellerini kavuşturdu. Tanımıştı d'Herblay'i. Bir ulusun arzusuna ve bir kralın kaderine karşı yalnızca vicdanlarının sesini dinleyerek mücadele eden bu asilzadelere hayret ediyordu. Birden yıkılmış hissetti kendini.

"Siz! Siz ha!" dedi. "Nasıl girdiniz buraya? Aman Tanrım! Tanırlarsa mahvolursunuz!"

Parry ayakta, tepeden tırnağa hayranlık anıtı gibi duruyordu.

"Siz beni düşünmeyin Majeste" diyen Aramis bir kez daha susmasını işaret etti Charles'a, "yalnız kendinizi düşünün. Görüyorsunuz, sizi unutmuyor dostlarınız. Ne yapacağımızı ben de bilmiyorum henüz. Ama kararlı dört kişi çok şey yapabilir. Siz bu gece kesinlikle uyumayın, hiçbir şeye hayret etmeyin ve her şeye hazırlıklı olun."

Kral başını salladı.

"Dostum, kaybedecek hiç vaktimiz olmadığını, eğer bir şey yapacaksınız, hemen harekete geçmek gerektiğini biliyor musunuz acaba? Yarın saat onda öleceğimi biliyor musunuz?"

"Majesteleri o saate kadar bir olay olacak ve cezanın infazı mümkün olmayacak."

Hayretle Aramis'e baktı Charles.

Tam bu sırada Kral'ın penceresinin altından acayip bir ses geldi. Odun yüklü bir araba boşaltılıyordu sanki.

"Duydunuz mu?" diye sordu Charles.

Gürültünün arkasından acı bir çığlık duyuldu.

"Dinliyorum" dedi Aramis, "ama bu sesin anlamını, hele arkadan gelen çığlığı hiç anlayamadım."

"Çığlığı kimin attığını ben de bilmiyorum" dedi Charles, "ama gürültünün ne olduğunu söyleyebilirim. Yarın bu pencerenin dışında idam edileceğimi biliyor musunuz?" diyerek elini asker ve nöbetçilerle dolu karanlık ve ıssız alana doğru uzattı Kral.

"Evet majesteleri" dedi Aramis, "biliyorum."

"İşte getirdikleri bu ağaçlarla idam sehpamı hazırlayacaklar. Muhtemelen ağaçları indirirlerken bir işçi yaralanmıştır."

Aramis elinde olmadan ürperti geçirdi.

"Görüyorsunuz ya" dedi Kral, "daha fazla inat etmek anlamsız. Mahkûmum ben, bırakın da razı olayım kaderime."

"Majesteleri" dedi bir an kaybolur gibi olan soğukkanlılığını yeniden toplamayı başaran Aramis, "idam sehpası kurabilirler ama cezayı infaz edecek celladı bulamazlar."

"Ne demek istiyorsunuz?" diye sordu Charles.

"Majeste, demek istiyorum ki, şu sırada cellat ya kaçırıldı ya da kandırıldı. Yarın sehpa kurulacak ama cellat bulunamayacak. Bu nedenle infaz ertesi güne ertelenecek."

"Sonra?"

"Sonrası, yarın gece de biz kaçıracağız sizi" dedi Aramis.

"Nasıl olacak bu?" diye sordu yüzü mutluluktan aydınlanan Charles.

"Ah! Efendim" diye mırıldandı Parry, "Tanrı korusun sizi ve arkadaşlarınızı korusun."

"Nasıl olacak?" diye sordu Charles tekrar. "Size yardımcı olabilmem için benim de her şeyi bilmem gerekir."

"Ben hiçbir şey bilmiyorum Majesteleri ama içimizde en yaman, en sadık olan bugün yanımdan ayrılırken, 'Şövalyem, Kral'a söyleyin, yarın akşam saat onda kaçıracağız kendilerini' dedi. Söylediğine göre yapar da!"

"Bana bu yaman adamın adını söyleyin, başarsa da başarmasa da sonsuza kadar minnet duyayım kendisine."

"D'Artagnan, Majesteleri. Albay Harrisson münasebetsizlik edip gelmese, sizi az daha kurtaracak olan aynı kişi."

"Muhteşemsiniz hepiniz gerçekten" dedi Charles. "Bunları bana anlatsalardı inanmazdım doğrusu."

"Şimdi dinleyin beni Majesteleri" diye devam etti Aramis, "kurtuluşunuz için tetikte olduğumuzu unutmayın sakın. Size yaklaşacak olanların en küçük hareketini, en küçük işaretlerini, söyleyeceği şarkıları kesinlikle kaçırmayın, hiçbir şeyi gözden kaçırmayın, dinleyin, her şeyi yorumlayın!"

"Oh! Şövalyem!" dedi Kral. "Size ne söyleyebilirim ki? Yüreğimin ne kadar derinliklerinden gelirse gelsin sizlere karşı duyduğum minneti hiçbir kelime dile getiremez. Başarırsanız eğer, bir kral kurtardınız demeyeceğim. Hayır, idam sehpasından bakıldığında, hele hele sizleri görünce, yemin ederim ki hükümdarlık bir anlam ifade etmiyor ama sizler bir kadının kocasını, bir babayı kurtarmış olacaksınız. Elinizi uzatın Şövalyem, son nefesime kadar dostunuz kalacağım."

Aramis, Charles'ın elini öpmek istedi ama Charles kendisinden önce davranıp Aramis'in elini göğsüne bastırdı.

Bu sırada adamın biri kapıya vurmaya bile gerek duymadan içeri daldı. Aramis elini çekmek istedi ama Charles bırakmadı.

Bu davetsiz konuk Cromwell'in çevresindeki yarı rahip, yarı asker Püritenler'den biriydi.

"Ne istiyorsunuz beyim?" diye sordu Charles.

"Charles Stuart'ın günah çıkarmasının bitip bitmediğini öğrenmek istiyorum."

"Sizi ne ilgilendirir bu?" dedi Kral. "Aynı dinden değiliz biz."

"Bütün insanlar kardeştir" dedi Püriten. "Bir kardeşim ölecek, ben de onu ölüm karşısında yüreklendirmek istiyorum."

"Yeter!" dedi Parry. "Kral'ın sizin cesaret vermenize ihtiyacı yok."

"Majesteleri" dedi alçak sesle Aramis, "idare edin adamı, kesinlikle casus."

"Muhterem Peder'den sonra sizi de memnuniyetle dinlerim bayım" dedi Charles.

Uğursuz bakışlı adam, Juxon'u Kral'ın gözünden kaçmayan bir dikkatle süzdükten sonra çekildi hemen.

"Şövalye" dedi Charles kapı kapanır kapanmaz, "bu adamın buraya birtakım kötü niyetlerle geldiği konusundaki düşüncelerinizde yanılgıya düşmediniz galiba. Giderken dikkatli olun, bir şey olmasın."

"Majesteleri'ne teşekkür ederim" dedi Aramis, "ama rahat olsunlar, üstümde bir zırh ve hançer var."

"Haydi artık gidin bayım ve Tanrı'nın kutsal himayesi eksik olmasın üstünüzden. Kralken hep böyle derdim ben."

Aramis çıktı. Kral onu eşiğe kadar geçirdi. Aramis çevresini kutsayınca saygıyla eğildi muhafızlar. O da kibirli bir tavırla asker dolu odalardan geçti, arkasındaki iki muhafızla arabasına kadar yürüdü, bindi. Muhafızlar Piskoposluk'a kadar izlediler kendisini ve orada yanından ayrıldılar.

Juxon kuşku içinde bekliyordu onu.

"Ne oldu?" diye sordu Aramis'i görünce.

"Her şey tam istediğim gibi yolunda gitti" diye karşılık verdi Aramis. "Casuslar, muhafızlar, yardakçılar, hepsi de siz sandılar beni. Kral da kutsuyor sizi."

"Tanrı sizi korusun oğlum. Örnek davranışınızla bana da cesaret ve umut verdiniz."

Aramis giysilerini ve pelerinini aldı, Juxon'a, kendisine bir kez daha başvurabileceğini hatırlatarak çıktı.

Ancak on adım atmıştı ki bol pelerinli birinin kendisini izlediğini fark etti. Eli hançerinin kabzasına gitti, durdu. Adam yanına geldi. Porthos'tu bu.

"Sendin demek dostum!" diyerek arkadaşına uzattı elini Aramis.

"Görüyorsunuz, değil mi?" dedi Porthos. "Hepimizin bir görevi vardı. Benim görevim sizi korumaktı ve korudum. Kral'ı gördünüz mü?"

"Evet, her şey yolunda. Arkadaşlar nerede?"

"Saat on birde handa buluşacağız."

"Kaybedecek zamanımız yok o halde" dedi Aramis.

Gerçekten Aziz Paulus Kilisesinde saat on buçuğu vuruyordu.

Ama iki arkadaş arabayla gittiklerinden ötekilerden önce vardılar hana.

Arkalarından da Athos geldi.

"Her şey yolunda" dedi soru sorulmasına fırsat vermeden.

"Ne yaptınız?" dedi Aramis.

"Bir oyma kayık kadar küçük bir filika kiraladım. Kırlangıç kadar da hafif aynı zamanda, Isle of Dogs'ın karşısında Greenwich'te bekliyor bizi. Patron ve dört tayfası var. Elli İngiliz lirası karşılığında üç gece emrimizdeler. Kral'la birlikte filikaya atladıktan sonra denizin yükselmesinden yararlanıp Thames'tan aşağı inecek ve iki saat içinde açık denizde olacağız. Daha sonra gerçek korsanlar gibi kıyıyı izleyerek ve kayalıklara gizlenerek yol alacağız. Deniz uygunsa doğru Boulogne'a. Ben ölürsem, bilesiniz ki kaptanın adı Roggers, filikanın adı da Şimşek. Bu kadar bilgi her ikisini de bulmanız için yeterlidir. Tanıtma işaretimiz ise dört köşesi düğümlü bir mendil."

Az sonra da Gaskonyalı çıkageldi.

"Ceplerinizi boşaltın bakalım" dedi. "Yüz sterlin toplamamız gerekiyor. Ama benim ceplerim..."

Ve ceplerini ters yüz edip hiç parasının olmadığını gösterdi.

Gerekli görülen para hemen toplandı. D'Artagnan tekrar dışarı çıktı ve gene geri döndü.

"Tamam bu iş" dedi. "Pek kolay olmadı ama."

"Cellat Londra'dan ayrıldı mı?" diye sordu Athos.

"Evet ama pek de güvenli bir yol değildi bu çünkü bir kapıdan çıkıp öbür kapıdan girebilirdi."

"Nerede?" diye sordu Athos.

"Mahzende."

"Hangi mahzende?"

"Bizim hanın mahzeninde. Mousqueton da kapının önünde bekliyor. Anahtar da burada işte."

"Bravo!" dedi Aramis. "Peki nasıl razı ettiniz adamı ortadan kaybolmaya?"

"Bu dünyadaki herkes nasıl razı edilirse, öyle. Parayla! Biraz pahalıya mal oldu ama iş halloldu sonunda."

"Ne kadara mal oldu?" diye sordu Athos. "Kabul etmemiz gerekir ki artık yersiz yurtsuz silahşörler değiliz, dolayısıyla bütün giderler ortak olmalı."

"Tam on iki bin liraya mal oldu" diyerek iç geçirdi Gaskonyalı.

"Bu kadar parayı nereden buldunuz?" diye sordu Athos. "Yanınızda var mıydı?"

"Kraliçe'nin yüzüğünü unuttunuz galiba!" dedi d'Artagnan.

"Doğru ya!" dedi Aramis. "Parmağınızdaydı bu yüzük."

"Mösyö Essarts'dan geri mi aldınız?" diye sordu Porthos.

"Tabii canım!" dedi d'Artagnan. "Ama bu yüzüğün parmağımda kalmaması kaderimmiş herhalde. Elden bir şey gelmez. Elmasların da insanlar gibi sevgileri ve nefretleri var galiba. Ve bu taş da benden nefret ediyor herhalde."

"Bu cellat meselesi tamam da, bildiğim kadarıyla her celladın bir yamağı, yardımcısı falan olur, biri olabilir."

"Tabii, bunun da vardı ama şansımız yaver gitti."

"Ne demek bu?"

Üstat Tom Low ve üç arkadaşı

"Bir de bu adamla pazarlık edeceğimi düşünüyordum ki, bacağı kırık durumda getirdiler. İşgüzarlık edip sehpanın kurulmasında kullanılacak keresteleri Kral'ın penceresinin altına kadar götürmüş. Kerestelerden biri de düşüp bacağını kırmış."

"Ha! Demek Kral'ın odasındayken duyduğum çığlık onun çığlığıydı" dedi Aramis.

"Olabilir" diye karşılık verdi d'Artagnan "ama kafası çalışıyor adamın. Yaralandıktan sonra iş yarım kalmasın diye kendi yerine dört usta marangoz göstereceğine dair söz verdi. Patronunun yanına döndükten sonra kırığına boşverip dostlarının arkadaşı olan Tom Low adında bir ustaya haber gönderdi. Derhal White Hall'e gelmesini bildirdi. Sözünde durmuş oldu böylelikle. İşte bu da yazdığı mektup. Mektubu göndermesi için on peniye anlaşmıştı biriyle. Ben de bir altına aldım adamdan mektubu."

"Ne işe yarayacak bu mektup?" diye sordu Athos.

"Anlamadınız mı?" dedi zekice bakışlarla arkadaşlarını süzen Gaskonyalı.

"Anlayamadım, şerefsizim."

"Aziz dostum Athos, siz John Bull kadar güzel İngilizce konuşuyorsunuz ve üstat Tom Low'ın ta kendisisiniz! Biz de sizin üç arkadaşınızız, anladınız mı şimdi?"

Athos sevinç ve hayranlıkla bir çığlık attı. Sandıklardan birine koşup işçi kıyafetleri çıkardı içinden. Dört arkadaş hemen giydiler bunları. Sonra hep birlikte dışarı çıktılar. Athos'un elinde bir testere, Porthos'un elinde bir kerpeten vardı. Aramis'te bir balta, d'Artagnan'da da çekiç ve çiviler vardı.

Celladın hizmetkârının mektubu marangoz ustasının inanması için yeterli oldu. Beklenen onlardı zaten.

XXV
İŞÇİLER

Kral, gece yarısına doğru penceresinin altında birtakım gürültüler işitti: Çekiç ve balta vuruşları, testere ve kerpeten gıcırtılarıydı bu sesler.

Charles giyinik vaziyette yatağına uzanmıştı ve uyumak üzereydi, sesleri duyunca sıçrayarak uyandı. Gürültü fiziksel etkisi dışında ruhunu da etkiledi, müthiş yansımalar yaptı iç dünyasında ve bir anda bir gün önceki korkunç düşüncelere kapıldı tekrar. Ancak bu kez bu cehennem azabı ve yalnızlık karşısında direnecek gücü yoktu. Programda olmayan bu işkenceye daha fazla dayanamayacağını anlayınca Parry'yi nöbetçilere gönderdi. Parry'nin onlardan biraz daha yavaş çalışmalarını, Kral'ın son uykusuna biraz olsun saygılı davranmalarını rica etmesini istemişti.

Nöbetçi yerinden ayrılmak istemedi ama Parry'yi bıraktı.

Parry Saray'ın çevresini dolanıp pencerenin yanına gelince, parmaklıkları yerinden çıkarılmış balkon hizasında henüz tamamlanmamış büyük bir sehpa gördü. Sehpanın üstüne siyah serj kumaştan bir kaplama geçirmeye başlamışlardı.

Sehpanın pencereye doğru yükselen yirmi ayaklık yüksekliğinin altında iki kat daha vardı. Parry, görüntü çok itici olmasına rağmen bu karanlık yüzlü ölüm sehpasını kuran sekiz on işçi arasında Charles'ı rahatsız eden gürültüyü kimin çıkardığını anlamak istedi. İkinci kalasın üstünde balkonun son demir parmaklıklarını kerpetenle söken iki kişi fark etti. Bunlardan biri gerçek bir devi andırıyordu ve eski savaşlarda duvarları yıkmaya yarayan koçbaşı işlevini görüyordu. Aletini her vuruşunda parça parça oluyordu taş. Öbürü ise diz çökmüş dağılan taşları kendine doğru çekiyordu.

Charles'ı gürültüleriyle rahatsız eden işçilerin bunlar olduğu belliydi.

Parry merdiveni çıkıp yanlarına gitti.

"Arkadaşlar" dedi, "rica ediyorum, biraz daha gürültüsüz çalışmanız mümkün mü? Kral uyuyor ve gerçekten uyumaya ihtiyacı var."

Kerpeteniyle çalışan adam durdu ve yarım döndü ama arkadaşından daha aşağıda olduğundan fenerlerin ışığı yüzünü aydınlattı ve Parry de görebildi bu yüzü.

Dikkatle kendisine bakan adam parmağını dudağına götürdü.

Parry hayretler içinde geri çekildi.

"Tamam, tamam" dedi işçi mükemmel bir İngilizceyle. "Git söyle Kral'a, bu gece rahat uyumasa da yarın gece deliksiz bir uyku çekecektir."

Bu kaba sözler çok anlamlı olduğundan çevrelerindeki öteki işçiler tarafından coşkuyla karşılandı.

Parry rüya gördüğünü sandı ve telaşla döndü.

Kral sabırsızlık içinde bekliyordu onu.

Parry içeri girerken, nöbetçi, Kral'ın içeride ne yaptığını görebilmek için başını merakla uzattı kapı aralığından.

Charles yatağında dirseklerine dayanmış vaziyetteydi.

Parry kapıyı kapadı, neşe içinde Charles'ın yanına gitti.

"Majesteleri" dedi alçak sesle, "bu gürültü patırtıyı çıkaranların kimler olduğunu biliyor musunuz?"

"Hayır" dedi Charles. Kederli bir tavırla başına salladı. "Nereden bileyim? Tanıyor muyum ki adamları?"

"Majesteleri" dedi sesini iyice alçaltan ve Kral'ın yatağına doğru eğilen Parry, "Kont de la Fère ve arkadaşı."

"Beni idam edecekleri sehpayı kuranlar mı?" diye sordu Charles şaşkınlık içinde.

"Evet ama bir yandan da duvarda bir delik açıyorlar."

"Şşşt!" dedi korkuyla çevresini süzen Charles. "Gördün mü onları?"

"Konuştum bile."

Charles ellerini kavuşturdu, gözlerini yukarı kaldırdı. Coşkulu ve kısa bir duadan sonra yatağından çıktı, pencereye koştu, perdeleri çekti. Balkondaki nöbetçiler yerlerindeydi. Balkonun ötesinde, üzerinde bazı karanlık gölgelerin dolaştığı karanlık bir düzlük uzanıyordu.

Kral bir şey fark etmiyor gibiydi ama ayaklarının altında dostlarının indirdikleri çekiç darbelerinin sarsıntısını hissediyordu. Her vuruş yüreğinde yankı bulmaya başlamıştı artık.

Parry gerçekten yanılmamış ve Athos'u tanımıştı. Porthos'la birlikte enine yerleştirilecek kalaslardan birinin destek çukurunu kazıyordu.

Bu çukur, Charles'ı odasının hemen altındaki davlumbaz gibi bir yere ulaşıyordu. Tavanı alçak bir mahzene benzeyen bu davlumbaza ulaşıldıktan sonra kerpetenler ve güçlü omuzlar yardımıyla döşemenin bir karesini kaldırmak mümkün olabilecekti. Ve bu da Porthos'un işiydi tabii ki. Daha sonra Charles bu geçitten aşağı süzülecek, kurtarıcılarıyla birlikte siyah örtüyle kaplanmış sehpanın alt katlarından birine geçecek, önceden hazırlanmış işçi kıyafetlerini sırtına geçirecek ve vakit kaybetmeden ve rahat rahat, gene kurtarıcılarıyla birlikte dışarı çıkacaktı.

Nöbetçiler onların sehpanın kurulmasında çalışan işçiler olduklarını gördüklerinden hiç kuşkulanmayacaklar ve geçmelerine izin vereceklerdi.

Bu plan rahat, basit ve kolaydı. Aslında her cesur karar böyle alınırdı.

Athos, Porthos'un yerlerinden oynattığı taşları beyaz, bakımlı ve ince elleriyle taşıyordu. Başını, balkonun dirsek dayanan yerinin üstündeki süslerin altından geçirebilecek kadar bir gedik açılmıştı bile. İki saat sonra da bütün bedeni sığabilecekti bu gedikten. Gün doğmadan delik tamamlanacak, d'Artagnan'ın yerleştireceği bir örtünün kıvrımları arasında gözlerden uzak kalacaktı. Gaskonyalı, bir Fransız işçi gibi sokulmuştu içeri. Usta bir döşemeci gibi hızlı çakıyordu çivileri. Aramis de yere kadar sarkan ve arkasında iskeleyle sehpanın bulunduğu serj kumaşın fazla kısmını kesiyordu.

Günün ilk ışıkları göründü evlerin ardında. 29 Ocak'ı 30 Ocak'a bağlayan o çok soğuk gecede işçilerin ısınmaları için büyük bir turba ve kömür ateşi yakılmıştı. En gayretli, yorulmak bilmeden çalışanlar bile arada bir durup ısınmaya geliyorlardı ateşin yanına. Yalnızca Athos ve Porthos bir an bile ayrılmamışlardı işlerinin başından. Böylece günün ilk ışıklarıyla birlikte gedik hazır oldu. Athos yanına Kral için hazırlanan ve siyah bir kumaşa sarılmış işçi giysilerini alarak gedikten içeri girdi. Porthos bir kerpeten uzattı ona. D'Artagnan da lüks kabul edilebilecek ama çok yararlı bir önlem olarak içeriden serj bir örtüyle gediği ve içeri girenleri meraklı gözlerden gizledi.

Athos'un Charles'la ilişki kurabilmesi için yalnızca iki saate gereksinimi vardı. Dört arkadaşın tahminlerine göre gün boyunca rahatça çalışabileceklerdi çünkü cellat bulunamayacaktı ve adam gönderip Bristol celladını getirtmek zorunda kalacaklardı.

Gaskonyalı kahverengi giysilerini, Porthos da kırmızı yeleğini giydi. Aramis ise bir fırsatını bulup Kral'a yanaşabilmek umuduyla Juxon'un konağına döndü tekrar.

Üçü de olup bitenleri görmek için öğle saatinde White Hall Alanı'nda buluşmaya karar vermişlerdi.

Aramis, sehpadan ayrılmadan önce Athos'un gizlendiği gediğe yaklaşmış, Kral'ı bir kez daha görmeye çalışacağını söylemişti.

"Tanrı sizi korusun, cesaretiniz kaybolmasın" dedi Athos. "Durumu anlatın Kral'a, ona söyleyin, yalnız kaldığında sürekli döşemeye vursun ki ben de rahatça sürdürebileyim işimi. Özellikle de Parry bana bu konuda yardımcı olursa işim çok kolaylaşır. Aramis, siz de hiç ayrılmamaya çalışın Kral'ın yanından. Çok yüksek sesle konuşun, çünkü dinleyeceklerdir sizi kapıdan. Dairenin içinde nöbetçi varsa, tereddüt etmeden gebertin. Eğer iki kişi olursa birini siz, diğerini de Parry temizlesin. Nöbetçiler üç kişiyse ölümü göze alın ama Kral'ı kurtarın."

"Rahat olun" dedi Aramis, "yanıma iki hançer alacağım ve birini Parry'ye vereceğim. Hepsi bu kadar mı?"

"Evet, haydi gidin şimdi. Ancak Kral'ı gereksiz yere fedakârlık yapmaması konusunda uyarın. Dövüşme mecburiyeti çıkarsa ve siz kılıç çekecek olursanız o hemen kaçsın. Çünkü döşeme kapağını başının üzerine çektikten sonra siz o kapağın üzerinde ölü ya da diri olarak kalırsanız, gediği bulmak için en azından bir on dakika geçecektir. Biz de on dakikada bu yolu aşar, Kral'ı kurtarırız."

"Her şey sizin dediğiniz gibi olacaktır Athos" dedi Aramis. "El sıkışalım dostum, belki bir daha hiç görüşemeyeceğiz."

Athos, Aramis'in boynuna sarıldı ve öptü arkadaşını.

"Siz de" dedi Athos, "ben ölürsem d'Artagnan'a kendisini oğlum gibi sevdiğimi hatırlatın ve benim yerime öpün onu. Temiz kalpli ve yiğit Porthos'u da kucaklayın. Elveda!"

"Elveda" dedi Aramis. "Şu anda dünyanın en sadık elini sıktığımdan nasıl eminsem, Kral'ın kurtulacağından da öyle eminim."

Aramis, Athos'un yanından ayrıldı, sehpadan aşağı indi, Cromwell'i öven bir şarkıyı ıslıkla mırıldanarak hana vardı. İki arkadaşını ateşin karşısında bir şişe Porto şarabıyla soğuk bir pilicin başında buldu. Porthos hem yiyor hem de Parlamento üyelerine küfürler yağdırıyordu. D'Artagnan ise hiç sesini çıkarmadan yiyor ama kafasında cüretli tasarılar oluşturuyordu.

Aramis, Athos'la kararlaştırdıkları her şeyi anlattı onlara. Gaskonyalı başını sallayarak, Porthos da yüksek sesle onayladıklarını belirttiler.

"Bravo!" dedi Porthos. "Zaten kaçış sırasında biz de orada olacağız. Sehpanın altında çok iyi gizlenmek mümkün. Rahatça savunuruz kendimizi. D'Artagnan, ben, Mousqueton ve Grimaud rahat rahat sekiz kişinin işini bitiririz. Blaisois'yı saymıyorum, o atları tutabilir ancak. Adam başına iki dakikadan dört dakika eder, bir dakika da Mousqueton'a ver, beş dakika. Beş dakikada çeyrek fersah yol alırsınız."

Aramis birkaç lokma bir şey yedi alelacele, bir bardak şarap içti ve kıyafet değiştirdi.

"Şimdi, ben Piskopos Hazretleri'ne kadar gidiyorum. Porthos, siz silahları hazırlayın. Cellada göz kulak olun d'Artagnan."

"Siz merak etmeyin. Grimaud, Mousqueton'un yerine nöbete geçti, dikkatlidir o."

"Önemli değil, dikkatiniz dağılmasın kesinlikle ve kesinlikle boş bırakmayın."

"Boş bırakmak ne kelime! Sevgili dostum, Porthos'a sorun siz. Yaşamıyorum bile ben, hep ayaktayım, dansçıdan farksızım. Kahretsin! Fransa'yı çok özlüyorum. Başka bir ülkede olunca insan anlıyormuş vatanının ne olduğunu."

Aramis, Athos'un yanından ayrıldığı gibi ayrıldı iki arkadaşının yanından, yani vedalaştı ve kucaklaştı. Sonra Piskopos Juxon'un yanına gidip ne istediğini anlattı. Juxon hemen razı oldu. Çünkü Kral günah çıkarmak istediği takdirde ayrıca bir papaza ihtiyacı olacaktı, hele hele bir dini tören isterse yanına mutlaka bir rahip daha alması gerekecekti.

Bir gün önce Aramis'in giyinmiş olduğu gibi hazırlanan Piskopos arabasına bindi. Aramis de diyakos kıyafetinden çok, sararmış yüzü ve üzüntülü hali nedeniyle bütünüyle değişmiş durumda yanına bindi. Araba White Hall'un kapısında durdu. Saat sabah dokuz buçuk sularıydı. Çevrede hiçbir değişiklik yoktu sanki. Ara odalar ve koridorlar gene muhafızlarla doluydu. İki nöbetçi Charles'ın kapısının önünde bekliyor, iki nöbetçi de balkonda geziniyordu. Cellat kütüğü sehpanın üzerine çoktan yerleştirilmişti.

Kral çok umutluydu. Aramis'i görünce neşe aldı umudun yerini. Juxon'u kucakladı, Aramis'in elini sıktı. Piskopos herkesin önünde bir gün önceki görüşmelerinden söz etti. Charles da bu ilk görüşme sırasında söylediklerinin etkili olduğunu, bu nedenle ikinci bir görüşme istediğini söyledi. Juxon yanındakilere dönerek Kral'la yalnız kalmak istediğini bildirdi. Herkes çekildi.

Kapı kapandıktan sonra, "Majesteleri" dedi Aramis telaşla, "kurtul-

dunuz! Londra celladı kayboldu, yardımcısının da ayağı kırıldı dün gece pencerenizin altında. İşittiğiniz ses onun sesiydi. Celladın kaybolduğunu kesinlikle fark etmişlerdir artık. Cellat getirilebilecek en yakın yer Bristol. Onu da gidip getirmek gerekir. Dolayısıyla en azından yarına kadar vaktimiz olacak."

"Peki ya Kont de la Fère?" diye sordu Charles.

"Sizden iki ayak uzakta Majesteleri. Ocak maşasıyla üç kez vurun, cevap geldiğini göreceksiniz."

Charles titreyen elleriyle maşayı aldı ve eşit aralıklarla vurdu. Aynı anda aşağıdan da boğuk ve düzenli aralıklarla karşılık verildi.

"Demek, demek, aşağıdan karşılık veren..."

"Kont de la Fère'in ta kendisi Majesteleri" dedi Aramis. "Efendimizin kaçabileceği yolu hazırlamakla meşgul. Parry de şu mermer kapağı kaldırınca gedik açılacak."

"Ama bende hiç alet yok" dedi Parry.

"Şu hançeri alın" dedi Aramis, "ama ucunu kırmayın sakın çünkü gerekirse eğer aynı hançeri taştan başka şeylerin delinmesi için de kullanacaksınız."

"Ooo! Juxon!" dedi Kral, Piskopos'a dönerek ve ellerini avuçlarının arasına aldı. "Bir zamanlar Kral'ınız olan kişinin dualarını kabul edin."

"Gene Kral'ımızınız Ve Kral'ımız olarak kalacaksınız" diyerek elini öptü onun Juxon.

"Gördüğünüz şu asilzade için hayatınız boyunca dua edin, aşağıdan sesi gelen asilzadeyi de unutmayın. İnanıyorum, bir yerde kurtuluşum için çabalayan öbür iki asilzade için de eksik olmaz dualarınız."

"Majesteleri" diye karşılık verdi Piskopos, "emirlerinizi yerine getireceğim. Yaşadıkça her gün efendimizin bu sadık dostları için dua edeceğim."

Bu arada aşağıda kazı sürüyor, sesler gittikçe yaklaşıyordu. Ama ansızın koridordan beklenmedik bir gürültü geldi. Aramis hemen maşayı kaptı, kazının durması için gerekli işareti verdi.

Gürültü yaklaşıyordu. Düzenli ve uygun adım yürüyen ayaklardan geliyordu bu sesler. Dördü de adeta taş kestiler yerlerinde. Dördünün de bakışları ağır ağır, adeta törenle açılan kapıya çevrildi.

Kral'ın odasının yanındaki odada muhafızlar dizilmişlerdi. Bir Parlamento Komiseri siyah giysiler içinde ve kötü niyetli bakışlarla içeri girdi. Charles'a selam verdi, bir parşömen açıp idam sehpasına gidecek bütün mahkûmlara yapıldığı gibi Kral hakkındaki idam fermanını okumaya başladı.

"Ne demek bu?" diye sordu Juxon'a, Aramis.

Juxon hiçbir şey anlamadığını belirten bir omuz silkmesiyle karşılık verdi ona.

"Bugün mü olacak yani?" diye sordu Charles ancak Juxon ve Aramis'in fark edebilecekleri bir heyecan içinde.

"Cezanızın bugün infaz edileceğini önceden haber vermemişler miydi size Majesteleri?" diye sordu siyah giysiler içindeki adam.

"Demek adi bir suçlu gibi Londra celladının elinde can vereceğim, öyle mi?"

"Londra celladı kayıp Majesteleri" diye karşılık verdi Parlamento Komiseri, ama onun yerine bir gönüllü bulundu. Dolayısıyla infaz ancak maddi ve manevi sorunlarınızı düzene koyuncaya kadar ertelenebilecek."

Kral'ın bu haberi duyunca gösterdiği tek tepki ve heyecan belirtisi saçlarının diplerinde beliren hafif terler oldu.

Aramis ise sapsarı kesildi. Kalp atışları durdu adeta. Gözlerini kapayarak bir masaya tutundu. Onun yüzündeki korkunç acıyı gören Kral kendi acısını unuttu.

Yanına gidip elini avuçlarına aldı, sarılarak kucakladı onu.

"Haydi dostum!" dedi şefkatli ve kederli bir gülümsemeyle. "Cesur olun."

Sonra komisere dönerek, "Ben hazırım bayım" dedi. "Ben yalnızca iki şey istiyorum ve bunlar da sizi pek geciktirmeyecektir. Birincisi günah çıkartmak. İkincisiyse çocuklarımı görmek ve onlara son bir kez veda etmek. İzin var mı buna acaba?"

"Evet Majesteleri" diye karşılık verdi komiser.

Ve dönüp hemen çıktı.

Kendini toparlayan Aramis, hırs içinde tırnaklarını avuçlarına gömerek bir inilti çıkardı ve atıldı.

"Monsenyör!" diye bağırarak ellerine sarıldı Juxon'un. "Tanrı nerede, söyleyin bana, nerede o?"

"Oğlum" dedi ciddi bir tavırla Juxon, "kesinlikle göremezsiniz onu çünkü yeryüzü, tutkuları saklıyor."

"Oğlum" dedi Charles, Aramis'e, "üzmeyin kendinizi. Siz Tanrı'nın ne yaptığını mı soruyorsunuz? Senin sadakatine ve çektiğin acıya bakıyor. İkisinin de karşılığını göreceksiniz inanın. Bu nedenle siz olup bitenler konusunda ona değil insanlara kızın. Beni öldüren ve sizi ağlatan onlar."

"Evet" dedi Aramis. "Evet Majesteleri, haklısınız. Benim insanlara kızmam gerekiyor, ben de onlara kinleneceğim."

"Oturun Juxon" dedi Charles. Kendisi de diz çöktü. "Çünkü beni dinlemek zorundasınız siz, ben de size günahlarımı itiraf etmek zorundayım. Siz de kalın bayım" dedi çıkmaya hazırlanan Aramis'e. "Siz de kalın Parry. Hayatımda herkesin karşısında söylenemeyecek şeyler yapmadım kesinlikle. Ölüm beni tehdit ettiği sırada bile söylüyorum bunu, kalın. Bir tek şey için pişmanlık duyuyorum, o da herkesin sizler gibi, sizlerle birlikte dinleyememesi beni."

Piskopos oturdu. Charles da uyruklarının en basiti gibi ayaklarının dibinde diz çöktü ve günah çıkarttırmaya başladı.

XXVI
REMEMBER

Günah çıkartma işlemi bitince Kral dua etti, daha sonra çocuklarını görmek istedi. Saat onu vuruyordu. Charles'ı önceden uyarmış oldukları gibi önemli bir gecikme olmamıştı gerçekten.

Ama halk çoktan hazırdı. İnfazın saat onda gerçekleşeceğini bilen insanlar Saray'a doğru giden yolları doldurmuşlardı ve Kral ancak kalabalık topluluklardan ve denizden gelebilecek bu uğultuyu başka seslerden ayırt etmeye başlıyordu: Biri tutkuları, öteki de fırtınalarla coştuğunda böyle çalkalanırdı işte.

Charles'ın çocukları geldi. Önce Prenses Charlotte, sonra da Glocester Dükü. Yani ufak tefek, sarışın, güzel ve gözü yaşlı küçük bir kızla sekiz dokuz yaşlarında gözleri ıslanmamış ve karşısındakini küçümseyen bir tavırla bükülmüş üst dudağıyla daha şimdiden içinde oluşan kibiri gösteren bir oğlan. Oğlan aslında bütün gece ağlamıştı ama şimdi insanların karşısında ağlamayı yediremiyordu kendine.

Kral iki yıldır görmediği ve ancak son anı gelip çattığında karşılaştığı iki yavrusunu karşısında görünce yüreğinin parçalandığını hissetti. Gözlerine dolan yaşları silmek için başını çevirdi. Çünkü kendilerine ağır bir miras bıraktığı kişilerin karşısında güçlü görünmek istiyordu.

Önce kızla konuştu. Onu kendine doğru çekerek ana babasını hep sevmesini, uysal olmasını, kocasına sadık kalmasını tembihledi. Sonra Glocester Dükü'ne döndü. Hem sarılmak hem de yüzünü öpmek amacıyla kucağına oturttu onu.

"Oğlum" dedi, "buraya gelirken yollarda ve odalarda bir yığın insan görmüşsündür. Bu insanlar babanın kafasını kesecekler, hiçbir zaman unutma bunu. Kim bilir, belki bir gün seni yanlarında görürler ve istediklerini sana yaptırabileceklerini düşünerek biri Fransa'da, biri de kim bilir nerede olan ağabeylerin Galler Prensi ve York Dükü'nü saf dışı bırakıp seni Kral yapmak isterler. Ama sen Kral değilsin oğlum. Ancak ağabeylerin ölürse Kral olabilirsin. Bu nedenle yemin et bana, meşru yollardan taç giymeye hak kazanmadıkça Krallık'ı kabul etmeyeceğine dair yemin et bana. Çünkü oğlum, bunu iyi anla, kabul edersen eğer böyle bir şeyi, gün gelir, kafanı da, tacını da uçurur bu adamlar. Ve işte o gün sen benim gibi rahat ve huzur içinde ölemezsin. Yemin et oğlum!"

Çocuk küçük elini babasının avcıma bıraktı ve şöyle dedi:

"Efendimiz, Majesteleri'ne yemin ederim ki..."

Kral çocuğun sözünü yarıda kesti.

"Henri, bana baba de" dedi.

"Baba" diye baştan başladı çocuk, "Kral olmaktansa ölümü yeğleyeceğime dair yemin ediyorum."

"Peki oğlum" dedi Charles. "Haydi şimdi öpün beni bakalım, siz de Charlotte. Sakın unutmayın beni, olur mu?"

"Asla unutmayacağız sizi!" diye bağıran çocuklar Charles'ın boynuna sarıldılar.

"Elveda" dedi Kral. "Elveda yavrularım! Juxon, götür çocukları yoksa gözyaşları, ölüm karşısındaki cesaretimi kıracak!"

Juxon zavallı çocukları babalarının boynundan zorla koparabildi, ikisini de getirenlere teslim etti.

Kapılar açıldı ve isteyenler içeri girdiler.

Charles odayı dolduran muhafızların ve meraklıların arasında yalnız kaldığını fark edince birden Kont de la Fère'in, çok yakınında, altında olduğunu, kendisini göremediğini, belki de hâlâ bir şeyler umduğunu düşündü.

Herhangi bir sesi Athos'un işaret olarak algılayıp harekete geçmesi ve böylece kendisini ele vermesi ihtimali titretiyordu onu. Dolayısıyla hareketsiz kalmayı yeğledi ve davranışıyla ötekilere de örnek oldu.

Aslında yanılmıyordu Charles. Gerçekten tam altındaydı Athos. Beklenen işareti hâlâ alamadığından umutsuzluğa bile kapılmaya başlamıştı yavaş yavaş. Kimi zaman kendisine hâkim olamayarak sabırsızca taşı tekrar oynatmaya başlıyor ama duyarlar korkusuyla vazgeçiyordu anında.

Bu korkunç hareketsizlik iki saat sürdü. Kral dairesinde bir ölüm sessizliği hüküm sürüyordu.

Nihayet Athos, Kral dairesindeki bu korkunç sessizliğin, yalnızca halkın çıkardığı uğultunun bozduğu sessizliğin nedenini öğrenmeye karar verdi. Gediği kapatan örtüyü dikkatle kaldırdı ve sehpanın ilk katına indi. Tam üstünde, dört ayak kadar yukarıda idam sehpasının düzeyini oluşturan döşeme vardı.

O ana kadar uzaklardan bir uğultu gibi gelen gürültüyü, artık tehdit dolu ifadesiyle gerçek olarak algılıyordu. Dehşet içinde yerinden fırladı ansızın. Sehpanın kenarına kadar gitti, örtüyü gözünün hizasında araladı ve acımasız idam aygıtının çevresinde toplanmış atlıları gördü. Atlıların ötesinde bir saf mızraklı asker, mızraklıların ötesinde de silahşörler yer almıştı. Silahşörlerin oluşturduğu safın arkasında ise okyanusların karanlık dalgalarını anımsatan, fokurdayan ve köpüren kitlelerin ilk sıraları gözüküyordu.

"Ne oldu acaba?" diye sordu kendi kendine Athos ve araladığı perdeden daha çok titrediğini fark etti. "Biriken kalabalık sabırsızlanıyor ve askerler tepeden tırnağa silahlı. Gözlerini pencereye dikmiş kalabalık arasında d'Artagnan'ı da görür gibi oluyorum. Ne bekliyor? Nereye bakıyor? Aman Tanrım! Celladı kaçırdılar mı yoksa?"

Ansızın bütün alan boğuk ve ölümü hatırlatan bir sesle inledi: Trampetler çalmaya başlamıştı. Üstünde ağır ve sürekli ayak sesleri duyuldu. White Hall'un parkeleri üzerinde askerler yürüyordu sanki. Az sonra da idam sehpasının tahtalarının gıcırdadığını fark etti. Alana doğru son bir kez daha baktı ve halkın tavrına bakarak düşündüğü korkunç ihtimali yüreğinin bir köşesinde kalmış son bir umutla kovmaya çalıştı.

Alandaki sesler ansızın kesildi. Bütün gözler White Hall'un penceresine dikilmiş, ağızlar yarı açık, nefesler kesilmiş, herkes müthiş bir gösteri bekliyordu.

Kral'ın dairesinin altındayken duyduğu ayak sesleri, idam sehpasının üstünden kulağına kadar ulaşıyordu artık. Sehpaya çıkanların ağırlığıyla kocaman kalaslar zavallı asilzadenin başına dokunuyordu neredeyse. İki sıra askerin yerini alması nedeniyle oluşmuştu bu ağırlık kesinlikle.

Aynı anda asilzadenin çok iyi tanıdığı soylu bir ses şöyle seslendi yukarıdan.

"Albayım, halka seslenmek istiyorum!"

Athos tepeden tırnağa ürperdi: idam sehpasında konuşan Kral'ın ta kendisiydi.

Gerçekten Kral birkaç yudum şarap içip, bir iki lokma bir şey yedikten sonra ölümü beklemekten usanmış, birden kendisi ölüme doğru yürümeye karar vermiş ve de yürümüştü.

Bunun üzerine alana bakan pencerenin kanatları açılmış, halk geniş dairenin arka tarafında, maskeli ve elinde tuttuğu baltadan cellat olduğunu anladığı adamın sessiz yürüyüşünü görmüştü. Adam cellat kütüğüne yaklaşıp baltasını yere koymuştu.

Athos'un ilk duyduğu ses buydu.

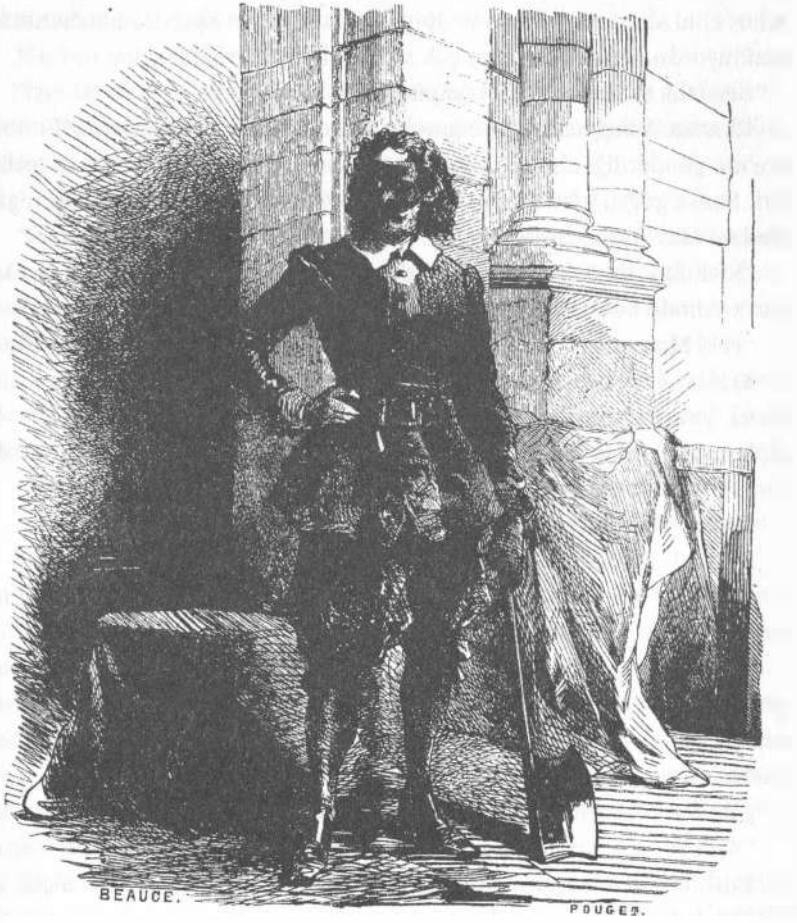
Arkasından, yüzü kesinlikle sapsarı ama sakin ve emin adımlarla yürüyen Kral Charles Stuart gelmişti. Charles'ın iki yanında iki papaz, ardında da infazı yönetecek birkaç yüksek rütbeli subay vardı, mızraklı askerler de anında ilerleyerek sehpanın yanındaki yerlerini almışlardı.

Maskeli adamın ortaya çıkması kalabalık içinde büyük bir homurdanmaya yol açmıştı. Halk kendisine vaat edilen bu dayanılmaz gösterinin ertesi güne erteleneceğini sanırken o gün gerçekleşmesini sağlayacak olan

meçhul celladın ortaya çıkmasıyla meraklanmıştı. Kimdi cellat acaba? Bu yüzden bütün seyirciler bakışlarıyla yiyorlardı celladı adeta ama yalnızca orta boylu biri olduğunu, tepeden tırnağa siyahlar giydiğini ve yaşını başını almış biri kabul edilebileceğini anlayabiliyorlardı. Yüzünü örten maskeden dışarı taşan kırlaşmaya başlamış sakalına bakarak karar vermişlerdi buna.

Ama Charles'ın bütün sükûneti, ciddiyeti ve soyluluğuyla ortaya çıkması alanı sessizleştirmeye yetmişti. Dolayısıyla da herkes Kral'ın halka hitap etme arzusunu işitti.

Başvurduğu adam herhalde olumlu cevap vermişti ki, Kral, Athos'a dokunan bir sesle konuşmaya başladı.

Konuşmasında halka tavır ve tutumunu anlatıyor ve İngiltere'nin kurtuluşu için öğütler veriyordu.

"Aman Tanrım" diyordu içinden Athos, "duyduklarım, gördüklerim doğru mu acaba? Yaratıcının, yeryüzündeki temsilcisini böylesine acı bir ölüme terk etmesi mümkün mü?... Ve de ben kendisini son bir kez göremedim, veda da edemedim."

Ölüm aletinin cellat kütüğüne dokunuşundan çıktığı belli olan bir gürültü duyuldu.

Charles sözünü yarıda kesti.

"Dokunmayın baltaya!" dedi.

Bıraktığı yerden devam etti konuşmasına.

Konuşması bitince Kont'un üstündeki sehpaya ölüm sessizliği çöktü. Athos elini alnına dayamıştı ve alnıyla eli arasından aşağı damla damla ter süzülüyordu. Üstelik havanın çok soğuk olmasına rağmen.

Sessizlik son hazırlıkların yapıldığının belirtisiydi.

Charles, konuşmasını bitirince kalabalığı acıyan bakışlarla süzdü. Kraliçe'nin gönderdiği elmas nişanı çıkartıp Juxon'ın yanındaki papaza teslim etti. Sonra göğsünden gene elmas bir haç çıkardı. Onu da tıpkı nişan gibi Madam Henriette göndermişti.

"Efendim" dedi Juxon'ın yanındaki papaza, "bu haçı son dakikaya kadar avcumda bulunduracağım, öldüğüm zaman elimden alırsınız siz."

"Peki Majesteleri" diyen adamın sesini Aramis'in sesine benzetti Athos.

Kral, o ana kadar başından çıkarmadığı başlığını çıkarıp kenara attı. Sonra yavaş yavaş hırkasının düğmelerini çözdü, çıkardığı hırkasını da şapkasının yanına bıraktı. Hava soğuk olduğundan ropdöşambrını istedi. İsteğini yerine getirdiler.

Bütün hazırlıklar ürküntü verici bir sessizlik içinde gerçekleşmişti.

Kral tabutuna değil de yatağına gitmeye hazırlanıyordu sanki.

Ve nihayet saçlarını kaldırıp, "Bunlar sizi rahatsız eder mi acaba?" diye sordu cellada. "Ederse şayet bir kurdeleyle tutturabiliriz."

Kral bunları söylerken, adamın maskesini delip yüzünü görmek ister gibi baktı. Böylesine soylu, sakin, kendine güvenen bir bakış karşısında adam başını çevirmek zorunda kaldı. Ama Charles'ın delici bakışları Aramis'in ateşli bakışlarıyla karşılaştı.

Charles adamın karşılık vermediğini görünce sorusunu yineledi.

"Sadece ensenizi açmanız yeterlidir" dedi ses.

Kral iki eliyle saçlarını topladı sonra kütüğe baktı ve "Çok alçak bu kütük" dedi. "Daha yükseği yok muydu?"

"Her zaman kullanılan cellat kütüğü" diye karşılık verdi maskeli adam.

"Başımı tek vuruşta keseceğinizi sanıyor musunuz?" diye sordu Charles.

"Umarım" dedi cellat.

Bu *"umarım"* sözcüğü öylesine anlam yüklüydü ki, Kral'dan başka herkes ürperdi.

"Peki" dedi Charles. "Şimdi beni dinle bakalım cellat!"

Maskeli adam Charles'a doğru bir adım attı ve baltasına dayanarak bekledi.

"Boş bulunduğum sırada vurmanı istemiyorum" dedi Kral. "Ben dua etmek için diz çökeceğim, bu sırada vurmayasın."

"Ne zaman vurayım?" diye sordu cellat.

"Boynumu kütüğe koyup *'Remember'* diyerek kolumu uzattığımda hiç çekinmeden indirebilirsin baltanı."

Maskeli adam hafifçe eğildi.

"İşte bu dünyadan ayrılmanın zamanı geldi" dedi Charles çevresindekilere. "Beyler, sizleri fırtına içinde bırakıp sizlerden önce, fırtınanın bilinmediği bir yere göçüyorum. Tanrı sizi korusun."

Aramis'e bakarak özel bir işaret yaptı başıyla.

"Şimdi" dedi, "yanımdan uzaklaşın da alçak sesle dua edeyim, rica ediyorum. Sen de uzaklaş" dedi maskeli adama. "Yalnızca bir dakikalığına, nasıl olsa avcunun içindeyim, biliyorum bunu. Yalnız, ben işaret vermeden baltanı vurmayacağını unutma."

Kral diz çöktü, haç çıkardı, zemini öpecekmiş gibi kalaslara yaklaştırdı ağzını, sonra bir elini kütüğe öbür elini de yere dayadı ve şöyle dedi Fransızca olarak:

"Kont de la Fère, orada mısınız? Konuşabilir miyim sizinle?"

Athos'un yüreğini deldi bu ses ve göğsüne bir hançer saplandı adeta.

"Evet Majeste" dedi, ürpererek.

"Benim sadık dostum, yürekli ve cömert insan, şimdi günah işlediğimi bile bile sana diyorum ki, evet, insanlarla konuştum, Tanrı'ya yakardım, son olarak seninle konuşuyorum. Kutsal saydığım bir dava uğruna ataların tahtını yitirdim, evlatlarımın mirasını yok ettim. Bir milyonluk altınım daha var. Newcastle Şatosu'nun mahzenine gömülü. Sen de biliyorsun böyle bir paranın var olduğunu. Bu paranın, büyük oğlum için ne zaman yararlı olacağını düşünürsen o zaman kullan bu altınları dilediğin gibi. Bana veda edin şimdi Kont de la Fère."

"Elveda kutsal ve kurban edilen Majesteleri" diye kekeledi korkudan her yanı buz kesmiş Athos.

Ardından bir anlık bir sessizlik geldi ve Athos bu sırada Charles'ın doğrulup konumunu değiştirdiğini düşündü.

Sonra da yalnız sehpada değil, bütün alanda duyulan gür bir sesle bağırdı Kral:

"Remember!"

Bu sözcük ağzından henüz çıkmıştı ki sehpa müthiş bir darbeyle sarsıldı. Örtüden dökülen tozlar zavallı asilzadeyi kör etti. Sonra gözlerini ve başını robot gibi kaldırırken alnına sıcak bir damlanın düştüğünü hissetti, damla bir saniye sonra da siyah bir çavlan gibi döşemeye aktı.

Diz çöken Athos çılgınlık ve çaresizlikten birkaç saniye ölü gibi kalakaldı. Uzaklaşan mırıltı ve homurtulardan halkın dağılmaya başladığını anladı. Bir saniye daha kımıldamadan, sessiz ve şaşkın bekledi. Sonra dönüp mendilinin ucunu talihsiz Kral'ın kanına daldırdı. Halk dağılırken gittikçe daha hızlı hareket etmeye başladığından aşağı indi, örtüyü araladı, iki at arasından geçti, kalabalığa karıştı ve herkesten önce hana döndü.

Odasına çıktı, aynaya baktı, alnının ortasında kocaman kırmızı bir leke gördü. Elini alnına götürdü ve çekince de Kral'ın kanının bulaşmış olduğunu gördü eline.

XXVII
MASKELİ ADAM

Saat sabahın dördüydü ama ortalık hâlâ karanlıktı. Lapa lapa kar yağıyordu. Aramis de döndü hana ve Athos'u kendinden geçmiş, bitkin durumda buldu.

Kont, arkadaşının ağzından çıkan ilk sözcüklerle daldığı uyuşukluktan kurtuldu.

"Ne yaparsın!" dedi Aramis. "Kadere yenilmek!" "Yenilmek!" dedi Athos. "Zavallı, soylu ve talihsiz Kral!"

"Yaralı mısınız yoksa?" diye sordu Aramis.

"Hayır, onun kanı."

Alnını sildi Kont.

"Siz neredeydiniz?"

"Beni bıraktığınız yerde, sehpanın altında."

"Gördünüz mü her şeyi?"

"Görmedim ama duydum. Tanrı beni bir daha böyle bir anı yaşamaktan korusun. Saçlarım beyazlamamış mı?"

"O halde yanından hiç ayrılmadığımı biliyorsunuzdur."

"Sesinizi son ana kadar işittim."

"İşte bana verdiği emanet" dedi Aramis. "Bu da haçı, ikisinin de Kraliçe'ye verilmesini vasiyet etti."

"Bu da onları saracağınız mendil" dedi Athos.

Ve cebinden çıkardığı Kral'ın kanına bulanmış mendili gösterdi.

"Peki" dedi Athos, "cesedini ne yaptılar zavallı adamın?"

"Cromwell'in emriyle krallara layık bir törenle gömülecek. Ceset kurşun bir tabuta yerleştirildi. Tabipler tahnit etmeye çalışıyorlar cesedi, işleri bitince bir kiliseye gömülecek Kral."

"Delilik!" diye mırıldandı Athos. "Öldürdükleri insana krallara layık tören!"

"Bu da kanıtlıyor ki, krallar ölür krallıklar yaşar!"

"Haydi, haydi, daha fazla üzmeyin kendinizi Kont Hazretleri" dedi Porthos merdivenlerde gür sesiyle. "Zavallı dostum, hepimiz öleceğiz."

"Geç kaldınız sevgili dostum Porthos" dedi Kont de la Fère.

"Evet" diye karşılık verdi Porthos, "önüme çıkan bazı kimseler geciktirdiler beni biraz. Dans ediyorlardı sefiller. Birinin boğazına yapıştım ve galiba biraz fazla sıktım boğazını. O sırada devriye geldi. Bereket versin, başıma iş açan adam konuşacak durumda değildi. Durumdan yararlanıp tenha bir sokağa sürükledim onu. Sonra daha da tenha bir sokağa çıktım. Bu arada yolumu kaybettim. Londra'yı bilmiyorum. İngilizce anlamam. Bir ara yolumu hiç bulamayacağımı sandım. Neyse sonunda geldim, gördüğünüz gibi."

"Peki ya d'Artagnan?" diye sordu Aramis. "Görmediniz mi onu? Başına bir şey gelmiş olmasın sakın?"

"Kalabalıkta kaybettik birbirimizi" dedi Porthos. "Gayret ettim ama yetişemedim arkasından."

"Ah!" dedi çok üzüntülü bir sesle Athos. "Gördüm ben onu, en ön safta yerini almıştı gösteriyi kaçırmamak için. Gösteri de ilginçti doğrusu. Sonuna kadar da seyretmek istemişti herhalde."

"Kont de la Fère!" diye bir ses duyuldu. Koşarak gelmesine rağmen sakin olduğu anlaşılıyordu bu sesin. "Olmayanların arkasından konuşan siz misiniz yoksa?"

Bu iğneleyici söz dokundu Athos'a. Ancak d'Artagnan'ı o beyinsiz ve acımasız kalabalığın en önünde görmenin yarattığı izlenim çok derin olduğundan şöyle bir karşılık vermekle yetindi:

"Size taş atmıyorum, dostum. Merak ettik yalnızca, ben de nerede olduğunuzu söyledim. Siz Kral'ı tanımıyordunuz. Sizin için bir yabancıydı o yalnızca. Sevmek zorunda da değildiniz."

Sonra elini uzattı arkadaşına. Ama Gaskonyalı arkadaşının bu hareketini görmezlikten geldi ve pelerinin altından elini çıkarmadı.

Athos da yavaşça koyuverdi elini.

"Çok yorgunum" diyerek oturdu Gaskonyalı.

"Bir kadeh Porto için" diyen Aramis masadaki şişeyi aldı ve bir bardağı doldurdu. "İçin de kendinize gelin."

"İçelim" dedi Athos da. D'Artagnan'ın alınganlığı karşısında duygulandığından kadeh tokuşturmak istiyordu. "İçelim ve çekip gidelim artık bu pislik ülkeden. Filika bizi bekliyor biliyorsunuz. Bu akşam yola çıkalım. Burada yapacak bir işimiz yok artık."

"Çok acelecisiniz sayın Kont" dedi birden d'Artagnan.

"Bu kanlı topraklar tabanlarımı yakıyor benim" dedi Athos.

"Benim karda tabanlarım hiç yanmıyor" diye sakin bir yanıt verdi d'Artagnan.

"Ne yapalım peki?" dedi Athos. "Artık Kral da öldü..."

"Öyle mi sayın Kont?" dedi kayıtsız bir tavırla Gaskonyalı. "Demek size göre İngiltere'de yapılacak hiçbir iş yok artık, öyle mi?"

"Hiç" dedi Athos. "Tanrısal şefkatten kuşkulanmak ve kendi gücümü küçümsemekten başka..."

"Ama ben, bu çelimsiz, kana susamış seyirci durumumla, tanımadığım bir kralın kafasını nasıl keseceklerini iyice görebilmek için idam sehpasının otuz adım önünde yer alan ben, bütün kayıtsızlığıma rağmen sizin gibi düşünmüyorum sayın Kont... Ve kalıyorum!"

Athos sapsarı kesildi. Arkadaşının bu kınaması derinden yaralamıştı onu.

"Öyle mi? Demek Londra'da kalıyorsunuz, öyle mi?" diye sordu Porthos, Gaskonyalı'ya.

"Evet" diye karşılık verdi d'Artagnan. "Ya siz?"

"Vay be!" dedi Athos ve Aramis karşısında zor durumda kalan Porthos. "Vay anasını! Siz kalıyorsanız eğer ve ben de buraya sizinle birlikte geldiğime göre sizinle dönerim. Bu lanet olası yerde sizi yalnız bırakmam."

"Teşekkürler sevgili dostum. Sizden küçük bir isteğim var o halde. Sayın Kont gittikten sonra uygulamaya geçiririz. Malum gösteri sırasında aklıma geldi bu iş."

"Nedir o?" diye sordu Porthos.

"Kral'ın kafasını uçurmak üzere gönüllü olarak ortaya çıkan adamın kim olduğunu öğrenmek!"

"Maskeli adam mı?" dedi Athos. "Celladı elinizden kaçırmadınız mı siz yani?"

"Celladı mı?" dedi Gaskonyalı. "Adam hâlâ mahzende ve yanılmıyorsam şarapların tadı konusunda hancıya bir şeyler söylüyordur. Aklıma bir şey geldi..."

Kapıya yöneldi birden.

"Mousqueton!" diye bağırdı.

"Buyurun Mösyö!" diye karşılık verdi boğuk bir ses yerin dibinden geliyormuş gibi.

"Esirinizi koyverin artık" dedi Gaskonyalı. "Nasılsa her şey bitti artık."

"O zaman" dedi Athos, "Kral'ın boynunu vurmak için el kaldıran kimdi?"

"Amatör bir cellat ama ustaca kullanabiliyordu baltasını ve 'umut ettiği' gibi bir vuruşta işini bitirdi" dedi Aramis.

"Yüzünü hiç görmediniz mi?" diye sordu Athos.

"Maskeliydi" diye karşılık verdi Gaskonyalı.

"Ama siz yanındaydınız Aramis!"

"Maskenin altından gözüken kırlaşmış bir sakaldan başka bir şey görmedim ben."

"Yaşını başını almış biri miydi?" diye sordu Athos.

"Ne anlamı olabilir bunun?" dedi d'Artagnan. "İnsan maskeli olunca bir takma sakal da yapıştırabilir pekâlâ yüzüne."

"Adamı izlemediğim için çok kızıyorum kendime" dedi Porthos.

"Sevgili dostum Porthos" dedi Gaskonyalı, "ben düşündüm bunu işte."

Athos her şeyi anladı. Yerinden kalktı.

"Bağışlayın beni d'Artagnan" dedi. "Tanrı'dan bile kuşkulandım ben, senden bile kuşkulanabilirdim bugün. Bağışla beni dostum!"

"Birazdan değiniriz bu meseleye" diyerek hafifçe gülümsedi d'Artagnan.

"Sonra peki?" dedi Aramis.

"Evet" diye sürdürdü konuşmasını Gaskonyalı, "ben Kont Hazretleri'nin sandıkları gibi Kral'ı değil de, çünkü onun öleceğini nasıl olsa biliyordum ve alışmış olmama rağmen hep üzer beni böyle şeyler... neyse yani Kral'ı değil de, maskeli celladı izlerken birden bu adamın kim olabileceğini düşündüm. Bizim aramızda hep birbirimizi tamamlamak, birbirimizi yardıma çağırmak alışkanlığı da var ya, hani demişler ya bir elin nesi var iki elin sesi var, ben de Porthos'u görebilir miyim acaba diye çevremi araştırıyordum sürekli. Çünkü sizi Kral'ın yanında tanımıştım Aramis. Sizin de sehpanın altında olduğunuzu biliyordum Kont Hazretleri. Bu nedenle sizi bağışlıyorum" diyerek elini Athos'a uzattı. "Yeteri kadar acı çektiniz herhalde. Neyse, çevremi araştırıp dururken birden sağ tarafımda yarılmış, sonra da siyah taftayla iyi kötü sarılmış bir kafa gördüm. 'Vay anasını!' dedim kendi kendime. 'İşte tam benim elimden çıkmış bir dikiş! Ben bu kafayı bir yerde gördüm ama nerede acaba?' Gerçekten de adam o talihsiz İskoçyalı, yani Parry'nin kardeşi, Groslow'un üstünde kuvvetini denediği zavallıydı. Onu bulduğumuzda kafasının yarısı yoktu adeta, hatırlarsınız."

"Evet" dedi Porthos, "kara tavuklu adam!"

"Tastamam! Adam durmaksızın sol tarafımdaki birine işaretler yapıyordu. Döndüm ve anında tanıdım Grimaud'yu. O da benim gibi maskeli celladı soyuyordu adeta bakışlarıyla.

'Hey!' diye seslendim ona. Sayın Kont bu sözcüğü genellikle uşağına seslenmek için kullandığından, adam kendisine seslenildiğini anladı hemen. İçinden adeta bir yay boşalmış gibi döndü bana. O da tanıdı beni ve parmağını maskeli adama doğru uzatarak, 'Ha?' diye sordu. 'Gördünüz mü?' demek istiyordu aslında.

'Görmem mi?' diye karşılık verdim.

Çok iyi anlaşmıştık aramızda.

Sonra İskoçyalı'ya döndüm. O da gözleriyle konuşuyordu sanki.

Neyse, bildiğiniz gibi her şey çok kötü bir biçimde olup bitti. İnsanlar dağıldı. Akşam oluyordu yavaş yavaş. Ben, yanımda Grimaud ve bizimle birlikte gelmesini işaret ettiğim İskoçyalı olduğu halde alanda bir köşeye çekilmiştim. Gözlerim sürekli cellattaydı. Adam Kral'ın dairesine girmiş, üstünü başını değiştiriyordu. Giysileri kanlanmış olmalıydı. Kafasına siyah bir şapka geçirdi, sırtına bir pelerin attı ve ortalıktan kayboldu. Dışarı çıkacağını kestirerek kapının karşısına koştum. Gerçekten de beş dakika sonra merdivenlerden aşağı indiğini gördük."

"Peşinden gittiniz mi?" diye sordu Athos.

"Tabii ki!" dedi Gaskonyalı. "Ama hiç de kolay olmadı bu. Adam ikide bir arkasına bakıyor, biz de saklanmak ya da ilgisiz bir tavır takınmak zorunda kalıyorduk. İstesem hemen orada işini bitirirdim adamın ama bencil değilimdir ben. Athos, Aramis, sizleri biraz olsun avunabilmeniz amacıyla ortak etmek istiyordum bu şenliğe. Neyse, kentin en çapraşık sokaklarında yarım saat kadar dolaşıp durduktan sonra ıssız bir evin önünde durdu adam. Evde ne ışık, ne ses vardı.

Grimaud çizmesinden bir tabanca çıkardı.

'Ha?' dedi onu işaret ederek.

'Hayır' dedim. Kolunu tuttum. Dediğim gibi, düşündüğüm bir şey vardı.

Maskeli adam alçak bir kapının önünde durdu, cebinden bir anahtar çıkardı. Anahtarı deliğe sokmadan önce izlenip izlenmediğini anlamak için çevresine bir daha göz attı. Ben bir ağacın arkasına gizlenmiştim. Grimaud da bir taşın arkasındaydı. İskoçyalı ise kendisine bir siper bulamayınca upuzun yere yattı. Adam görülmüş olduğuna ihtimal vermemiş olacak ki, girdiği delikte dönen bir anahtarın gıcırtısını işittim. Kapı açıldı ve adam gözden kayboldu içeride."

"Sefil!" dedi Aramis. "Siz dönerken o da kaçtı muhtemelen. Bir daha da izini tespit edemeyiz artık."

"Olur mu canım?" dedi Gaskonyalı. "Kim sandınız beni siz?"

"Ama" dedi Athos, "siz yokken..."

"Ben yokken Grimaud ve İskoçyalı orada değiller miydi? Adam evin içinde daha on adım bile atmamıştı ki ben evin çevresini dolaşmıştım bile. Adamın içeri girdiği kapıya İskoçyalı'yı bıraktım; kendisine işaretle, maskeli adam dışarı çıkarsa, gittiği her yerde onu izlemesi emrini verdim. Grimaud da onu izleyecekti ve sonra kaldığımız yere gelip bulacaktı bizi. İkinci çıkış yerinde de Grimaud'yu gördüm ve aynı şeyleri ona da anlattım. Sonra buraya geldim. Av kuşatıldı. Zafer çığlıkları atmayı kim ister şimdi?"

Athos, alnını silmekte olan d'Artagnan'ın kollarına atıldı.

"Dostum" dedi Kont, "aslında beni bağışlamakla büyük bir iyilik yaptınız. Yanıldım, bin kez yanıldım. Oysa şimdiye kadar tanımış olmam gerekiyordu sizi. Yazık ki içimizdeki bir şey bizi hep kötü şeyler düşünmeye zorluyor."

"Hıı!" dedi Porthos. "Bu cellat, işini sağlam tutmak için kendi işini kendisi görmek isteyen Cromwell olmasın!"

"Olabilir ama Cromwell şişman ve kısa boyludur. Bu adam zayıf ve uzun boyluydu. Ufak tefek değil iriyarıydı ayrıca."

"Belki de karşılığında af vaat ettikleri mahkûm olmuş bir askerdir. Zavallı Chalais'ye de öyle yapmamışlar mıydı?"

"Hayır, hayır!" diye sürdürdü konuşmasını d'Artagnan. "Adam piyade gibi ölçülü adımlar atmıyordu. Bir süvari gibi çarpık bacaklı da değildi. İnce yapılıydı ve gösterişli bir yürüyüşü vardı. Ya yanılıyorum ya da gerçekten bir asilzadeydi bu adam."

"Asilzade ha!" dedi Athos. "Olamaz! Bütün asilzadeler için yüz karası olurdu böylesi."

"İyi bir av!" dedi ve camları titreten bir kahkaha attı Porthos. "İyi bir av! Namussuz, şerefsizim iyi bir av!"

"Gene de dönecek misiniz?" diye sordu Gaskonyalı, Athos'a.

"Hayır, dönmüyorum" diye karşılık verdi asilzade bir tehdit hareketiyle. Tehdidin yöneldiği kimse için hiç de hayırlı bir şey vaat etmiyordu bu hareket.

"Kılıçlar!" dedi Aramis. "Kılıçlar! Hiç vakit kaybetmeyelim."

Dört arkadaş çok acele, her zamanki giysilerini geçirdiler sırtlarına ve kılıçlarını kuşandılar, Mousqueton ve Blaisois'yı çağırıp hancıya hesabı ödemelerini, her an harekete hazır durumda kendilerini beklemelerini söylediler. Büyük olasılıkla aynı gece Londra'yı terk edeceklerdi.

Ortalık iyice kararmıştı ve kar hiç kesilmiyordu. Bütün kent beyaz bir çarşaf altında kalmıştı sanki. Saat akşamın yedisiydi. Yollarda tek tük insan kalmıştı, insanlar evlerine çekilmiş, dostlar, ahbaplar arasında gündüz yaşanan korkunç olaylar anlatılıyordu.

Dört arkadaş sıkı sıkı pelerinlerine sarınmış halde kentin sokaklarından ve meydanlarından geçtiler. Gündüz saatlerindeki kalabalığın aksine her taraf ıssızdı şimdi. Gaskonyalı ötekilere öncülük ediyor, gündüz bıçağıyla duvarlara çizdiği haçlara bakarak yolunu bulmaya çalışıyordu. Ama etraf öylesine karanlıktı ki, kendisine yol gösterecek olan işaretleri zar zor fark edebiliyordu. Bununla birlikte d'Artagnan taşları, çeşmeleri, işaretleri, kafasına öyle bir kazımıştı ki, yarım saat yürüdükten sonra ıssız gibi görünen bir evin karşısında buldular kendilerini.

Gaskonyalı bir an Parry'nin kardeşinin kaybolduğunu sandı. Ama yanılmıştı. Sert dağ havasına alışmış olan iriyarı İskoçyalı bir taşın üzerine uzanmış, kaidesi yıkılmış bir heykel gibi mevsimin acımasızlığına da aldırmadan, üstünün başının karlar içinde kalmasına razı olmuştu. Dört adamın yaklaştığını görünce doğruldu ve kalktı.

"Ve işte iyi bir hizmetkâr daha!" dedi Athos. "Hey benim güzel Tanrım! Gerçek yiğit sayısı o kadar az ki şu dünyada. Bu da cesaret veriyor insana ama!"

"İskoçyalı'yı o kadar övmeyin" dedi Gaskonyalı. "Bence adam kendi hesabına yanımızda bulunuyor. Duyduğum kadarıyla Tweed'in öbür yakasında doğanlar çok kinci olurlarmış. Vay haline Groslow ustanın! Rastlarsa ona kötü olur herhalde!"

Arkadaşlarının yanından ayrılıp İskoçyalı'nın yanına gitti ve kendisini tanıttı. Sonra da ötekilere yaklaşmalarını işaret etti.

"Ne var ne yok?" diye sordu İngilizce Athos.

"Dışarı çıkan olmadı" diye karşılık verdi Parry'nin kardeşi.

"İyi. Porthos siz bu adamın yanında kalın. Siz de Aramis. D'Artagnan beni Grimaud'ya götürecek."

İskoçyalı'dan hiç de aşağı kalır bir yanı olmayan Grimaud da bir söğüt kovuğuna girmişti. Gaskonyalı, diktiği öbür nöbetçiyle ilişkili olarak düşündüğü gibi maskeli adamın çıktığını ve Grimaud'nun da onu izlediğini sandı.

Ansızın bir baş göründü ve hafif bir ıslık sesi duyuldu.

"Oh!" dedi Athos.

"Evet!" diye karşılık verdi Grimaud.

Söğüde yaklaştılar.

"Ne var ne yok?" diye sordu Gaskonyalı. "Dışarı çıkan oldu mu?"

"Hayır ama biri girdi içeri" dedi Grimaud.

"Erkek, kadın?"

"Erkek."

"İki kişi oldular demek" dedi d'Artagnan.

"Ben dört kişi olmalarını isterdim" dedi Athos. "Çatışma eşit şartlar altında geçerdi o zaman."

"Belki dört kişiler canım" dedi Gaskonyalı.

"Nasıl yani?"

"Onları içeride başkaları beklemiş olamaz mı?"

"Görebiliriz bunu" dedi Grimaud ve panjurlarından ışık sızan bir pencereyi işaret etti.

"Doğru" dedi Gaskonyalı, "ötekileri de çağıralım."

Evin çevresinden dolanıp, Porthos ve Aramis'e gelmeleri için işaret etmeye gittiler.

Hemen geldiler iki arkadaş.

"Bir şey görebildiniz mi?" diye sordular telaş içinde.

"Yok ama şimdi göreceğiz" diye karşılık verdi Gaskonyalı, duvarın girinti çıkıntılarına tutunup beş altı ayak yükselen Grimaud'yu işaret ederek.

Dördü birlikte yaklaştılar. Grimaud kedi gibi tırmanmaya devam ediyordu. Sonunda açık olduğunda panjurları tutmaya yarayan çengellerden

birini yakaladı. Daha sonra ayağını güvenli bulduğu bir deliğe soktu. Dönüp başardığını gösteren bir işaret yaptı. Gözünü panjurun aralığına yaklaştırdı.

"Ne gördün?" diye sordu Gaskonyalı.

Grimaud yalnızca iki parmağını açtığı elini gösterdi.

"Konuş" dedi Athos. "İşaretlerin görünmüyor. Kaç kişi var?"

Grimaud kendi kendine bir çaba harcadı.

"İki" dedi. "Biri karşımda, öbürünün sırtı dönük."

"Karşıdaki kim?"

"İçeri girdiğini gördüğüm kişi."

"Tanımıyor musun?"

"Tanıdığımı sanmıştım, nitekim yanılmamışım. Kısa boylu ve şişman."

"Kim o?" diye hep bir ağızdan sordular.

"General Olivier Cromwell."

Dört arkadaş birbirlerine baktılar.

"Ötekisi?" diye sordu Athos.

"Zayıf ve uzun boylu biri."

"Cellat!" dediler Aramis ve d'Artagnan.

"Yalnızca sırtını görüyorum" diye devam etti Grimaud. "Bir dakika, bir dakika! Kımıldadı, dönüyor. Maskesini çıkarmışsa, yüzünü görebileceğim... Ah!"

Ve Grimaud birden yüreğine bir hançer saplanmış gibi demir çengeli bıraktı, boğuk bir ses çıkararak aşağı bıraktı kendini. Porthos zorlukla tutabildi uşağı kollarının arasında.

"Adamı gördün mü?" diye sordu dört arkadaş hep bir ağızdan.

"Evet" dedi saçları diken diken olan ve alnını ter basan Grimaud.

"Zayıf ve uzun boylu adamı mı?" diye sordu Gaskonyalı.

"Evet."

"Cellat yani, değil mi?" diye sordu Aramis.

"Evet."

"Kim?" diye sordu Porthos.

"O! O!" diye kekeledi Grimaud ve yüzü bir ölü gibi sarardı. Sonra titreyen elleriyle efendisinin eline yapıştı.

"Kim o?" diye sordu Athos.

"Mordaunt!..." diye karşılık verdi Grimaud.

D'Artagnan, Porthos ve Aramis neşeyle bağırdılar.

Athos bir adım geriledi ve elini alnına koydu:

"Kader!" diye mırıldandı.

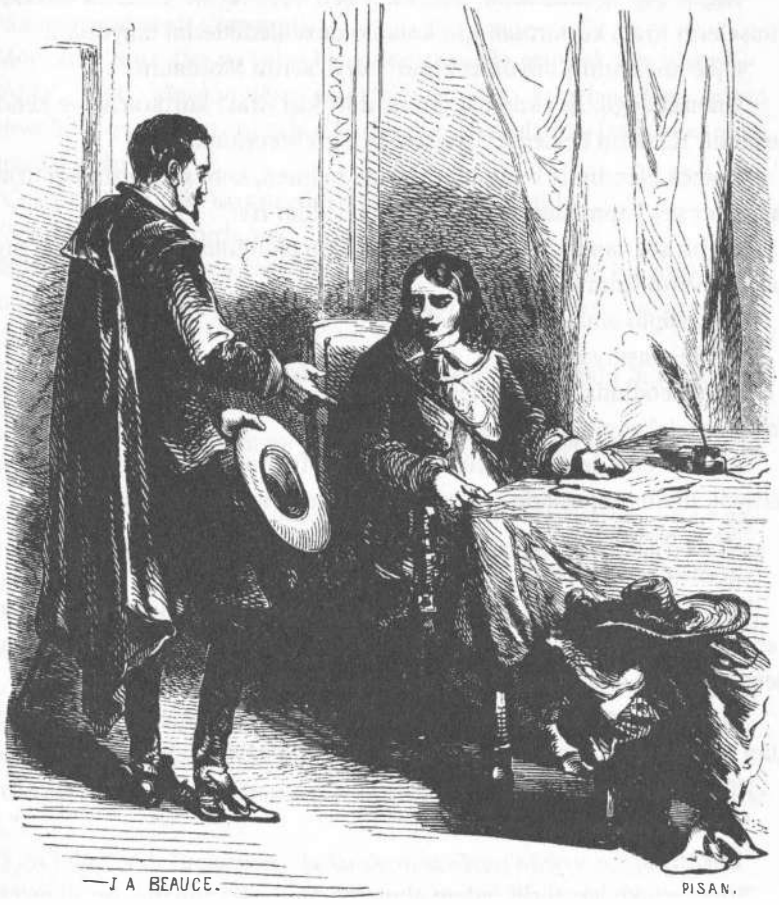
XXVIII
CROMWELL'İN EVİ

Gerçekten de d'Artagnan farkına varmadan Mordaunt'u izlemişti.

Eve girer girmez maskesini çıkarmış, tanınmamak için taktığı kırçıl takma sakalını çekmiş, merdivenlerden çıkıp kapıyı açmış ve bir lambanın aydınlattığı, koyu renk boyanmış odaya girince masada yazı yazan biriyle karşı karşıya gelmişti.

Cromwell'di bu adam.

Cromwell'in Londra'da arkadaşlarının da bilmediği birkaç gizli evi vardı. Bu evlerin yerini ancak çok yakın kabul ettiği kimselere söylemişti. Hatırlayacağınız gibi Mordaunt da bu yakın gördüklerinden biriydi.

Mordaunt içeri girdiğinde Cromwell başını kaldırdı.

"Siz miydiniz Mordaunt?" diye sordu. "Geç kaldınız biraz."

"Generalim" diye karşılık verdi Mordaunt, "töreni sonuna kadar izlemek istedim. Bu yüzden geciktim biraz."

"Öyle mi?" dedi Cromwell. "Bu kadar meraklı olduğunuzu bilmiyordum doğrusu."

"Efendimizin düşmanlarından birinin kafasının kesildiğini seyretmek her zaman ilginç gelmiştir. Ayrıca bu da küçük bir düşman sayılmazdı. Siz White Hall'de değil miydiniz Generalim?"

"Hayır" dedi Cromwell.

Bir an sessizlik oldu.

"Ayrıntıları öğrendiniz mi?" diye sordu Mordaunt.

"Hiçbir şey öğrenmedim. Sabahtan beri buradayım. Yalnızca birtakım kimselerin Kral'ı kurtarmak için komplo düzenlediklerini biliyorum."

"Öyle mi? İşitmiş miydiniz bunu?" diye sordu Mordaunt.

"Önemli değil. İşçi kılığına girmiş dört kişi Kral'ı kurtaracak ve kendilerini bir filikanın beklediği Greenwich'e götüreceklerdi."

"Demek efendimiz bunu bilmelerine rağmen, kent merkezinden uzakta, hiçbir şey yapmadan, sakin sakin beklediler ha?"

"Hiçbir şey yapmadığım doğru ama sakin olduğumu kim söyledi?" diye karşılık verdi Cromwell.

"Ya komplo amacına ulaşsaydı?"

"Keşke ulaşsaydı!"

"Ben efendimizin I. Charles'ın ölümüne, İngiltere'nin selameti için gerekli bir felaket gibi baktığını sanıyordum."

"Aslında ben de öyle düşünüyorum" dedi Cromwell. "Ama ölmesi yeterliydi. İdam sehpasında can vermemesi daha iyi olurdu belki."

"Niçin efendimiz?"

Cromwell gülümsedi.

"Özür dilerim" dedi Mordaunt, "ama Generalim, bildiğiniz gibi ben henüz acemi bir siyasetçiyim. Efendimizin vermek lütfunda bulunacağı dersleri bütün dikkatimle dinlemeye hazırım."

"Çünkü herkes adalete olan bağlılığım yüzünden Kral'ı mahkûm ettirdiğimi ve şefkatli olduğum için de kaçmasına ses çıkarmadığımı söyleyecekti."

"Ya gerçekten kaçsaydı?"

"O imkânsızdı."

"İmkânsız?"

"Evet, çünkü her türlü önlem alınmıştı."

"Efendimiz Kral'ı kurtarmaya kalkışan dört kişiyi tanıyorlar mı acaba?"

"İkisi Madam Henriette'in kocasına, ikisi de Mazarin'in bana gönderdiği dört Fransızdı."

"Ne dersiniz, Mazarin mi vermişti bu görevi onlara acaba?"

"Olabilir ama inkâr eder."

"Emin misiniz?"

"Eminim."

"Neden peki?"

"Başarısız oldular çünkü."

"Efendimiz bu Fransızlardan ikisini, bütün suçları I. Charles hesabına kılıç çekmekten ibaretken bana vermişlerdi. Şimdi İngiltere'ye karşı komplo düzenlemekle suçlandıklarına göre, dördünü de bana emanet edebilirler mi acaba?"

"Sizin olsun" dedi Cromwell.

Mordaunt muzaffer ve vahşi bir gülümsemeyle eğilerek selam verdi.

"Ama" dedi Mordaunt'un teşekkür etmeye hazırlandığını gören Cromwell, "biraz da şu talihsiz Charles'dan söz edelim. Halk arasından bağıranlar oldu mu?"

"Çok az. Daha çok 'Yaşasın Cromwell!' diye bağırdılar."

"Siz nerede duruyordunuz?"

Mordaunt bir an General'e baktı. Gözlerinden gereksiz bir soru sorup sormadığını anlamaya çalıştı. "Yoksa her şeyi biliyor muydu" diye geçirdi içinden.

Ama Mordaunt'un delici bakışları Cromwell'in bakışının derin karanlıklarına nüfuz edemedi.

"Her şeyi duyabileceğim ve görebileceğim bir yerdeydim" diye karşılık verdi.

Daha sonra da Cromwell sabit bakışlarla süzdü Mordaunt'u ve sır vermeme sırası Mordaunt'a geldi. Birkaç saniye süren bu incelemeden sonra ilgisizce çevirdi başını.

"Anlaşılan alelacele bulunup getirilen cellat görevini çok iyi yapmış. Bana anlattıklarına göre usta bir elden çıkmış vurulan darbe."

Mordaunt, Cromwell'in kendisine daha önce infazda bulunmamış olduğunu söylediğini anımsadı ve birden General'in bir panjur ya da perdenin arkasından her şeyi seyrettiğine inandı.

"Gerçekten" dedi Mordaunt çok sakin bir ses ve yüzle, "tek bir darbe yetti."

"Kim bilir" dedi Cromwell, "belki de meslekten biriydi adam."

"Olabilir mi dersiniz Generalim?"

"Niçin olmasın?"

"Adamın pek cellada benzeyen bir hali yoktu."

"Bu korkunç mesleğe cellattan başka gönüllü olarak kim girer ki?"

"Ama" dedi Mordaunt, "belki de kral Charles'ın şahsi bir düşmanı Kral'dan öç almaya yemin etmiştir ve bu yeminini yerine getirmiştir. Bu cellat Kral'dan nefret etmekle haklı bir asilzade de olabilir ve onun elinden kaçacağını öğrenince baltayı eline almış olabilir. Böyle bir durumda da celladın yerini almış sayılmaz, kaderin vekili sayılır yalnızca."

"Mümkündür" dedi Cromwell.

"Durum gerçekten böyleyse" dedi Mordaunt, "bu eylemi gene mahkûm edecekler mi efendimiz?"

"Bu konuda bir karara varmak bana düşmez" dedi Cromwell. "Bu, o adamla yukardaki arasındadır."

"Ya efendimiz tanıyorlarsa bu adamı?"

"Tanımıyorum bayım" diye karşılık verdi Cromwell. "Tanımak da istemiyorum zaten. Falanca olmuş ya da filanca olmuş, ne fark eder benim için? Charles idama mahkûm olduğu andan itibaren, benim için onun kafasını uçuran bir adam değil, baltaydı!"

"Ama bu adam olmasaydı, Kral da kurtulmuş olacaktı" dedi Mordaunt.

Cromwell güldü.

"Siz kendiniz söylediniz, kesinlikle kaçıracaklardı onu."

"Ama Greenwich'e kadar. Orada dört kurtarıcısıyla birlikte bir filikaya binecekti. Ama filikadaki dört kişi benim adamlarımdı. Ayrıca ulusun malı olan beş fıçı barut vardı. Denize açıldıktan sonra adamlarım küçük bir kayığa geçeceklerdi... Artık bundan sonrasını anlatmama gerek kalmayacak kadar ustalaşmışsınızdır siyasette Mordaunt."

"Evet, denize açılınca hep birlikte havaya uçacaklardı!"

"Tabii. Patlama, baltanın yapmak istemediği şeyi halledecekti. Kral Charles paramparça olup ortadan kalkacaktı. İnsanların adaletinden kaçtığını ama Tanrı'nın adaletiyle cezalandırıldığını söyleyeceklerdi. Biz yargıçları olacaktık onun yalnızca. Ve Tanrı da celladı. Sizin maskeli celladınız bunu engelledi işte Mordaunt. Kendisini niçin tanımak istemediğimi şimdi daha iyi anlamışsınızdır herhalde çünkü gerçekten, bütün iyi niyetlerine rağmen, marifeti nedeniyle müteşekkir olacak halim yoktu ona."

"Bayım" dedi Mordaunt, "her zamanki gibi karşınızda saygıyla eğiliyor, küçülüyorum. Siz gerçekten derin bir düşünürsünüz. Tıka basa barut doldurulmuş filika müthiş bir buluş."

"Saçma" dedi Cromwell. "Bir işe yaramadı çünkü. Siyasette ancak meyvelerini veren buluşların müthiş buluşlar olduğu söylenebilir, başarıyla uygulanamayan her fikir çılgınlık ve saçmalıktır. Bu durumda, bu akşam Greenwich'e gideceksiniz Mordaunt" diyerek yerinden doğruldu Cromwell. "'*Şimşek*' adlı filikanın sahibini bulacaksınız ve kendisine dört ucu düğümlenmiş beyaz bir mendil göstereceksiniz. Önceden kararlaştırılmış işaret buydu. Adamlara karaya çıkmalarını söyleyeceksiniz, barutu da tersaneye geri götüreceksiniz, tabii şayet..."

"Tabii şayet..." diye karşılık verdi Mordaunt ve Cromwell konuştuğu sırada yüzünde vahşi bir mutluluğun parıltısı görüldü.

"Tabii bu filika o haliyle kişisel tasarılarınız için işinize yaramazsa..."

"Milord! Milord!" diye bağırdı Mordaunt. "Tanrı sizi gözdesi seçerken, hiçbir şeyin kaçamayacağı bakışlarını da vermiş."

"Bana Milord diyorsunuz yanılmıyorsam" dedi Cromwell gülümseyerek. "Kendi aramızda bir sakıncası yok ama aptal Püritenler'in yanında ağzınızdan böyle bir sözcük kaçırmayın."

"Efendimize böyle hitap edebileceğiz yakında, değil mi?"

"Umarım ama henüz erken bunun için" dedi Cromwell.

Cromwell kalktı ve pelerinini aldı.

"Gidiyor musunuz efendim?" diye sordu Mordaunt.

"Evet" diye karşılık verdi Cromwell. "Dün ve önceki gün burada kaldım. Bilirsiniz üç gece üst üste aynı yerde kalma gibi bir alışkanlığım yoktur."

"Demek efendimiz beni bütün gece serbest bırakıyorlar, öyle mi?" dedi Mordaunt.

"Yarın bütün gün de serbestsiniz gerekirse" dedi Cromwell. "Dün akşamdan beri çok hizmet ettiniz bana. Halledilmesi gereken bazı işleriniz varsa, size biraz zaman ayırmam adaletli bir tutum olur herhalde."

"Teşekkür ederim efendim. Yerinde kullanmaya çalışacağım bu izni."

Cromwell bir baş işaretiyle karşılık verdi Mordaunt'a ve sonra, "Silahlı mısınız?" diye sordu.

"Kılıcım yanımda" dedi Mordaunt.

"Kapıda sizi bekleyen biri var mı?"

"Yok."

"O halde benimle gelmelisiniz Mordaunt."

"Teşekkür ederim efendim. Yeraltı geçidinden geçerken aşmanız gereken dolambaçlı dehlizler çok vakit kaybettirebilir bana. Anlattıklarınıza bakılırsa daha şimdiden çok zaman kaybetmişim. Öbür kapıdan çıkarım ben."

"Haydi o zaman" dedi Cromwell.

Daha sonra bir düğmeye bastı ve duvardaki halılar arasından çok keskin bir gözün bile fark edemeyeceği gizli bir kapıyı açtı.

Hemen arkasından kapandı çelik yaylı kapı.

Tarihten öğrendiğimize göre Cromwell'in yaşadığı evlerdeki esrarlı geçitlerden biriydi bu.

Bu geçit ıssız yolun altından geçiyor ve başka bir evin bahçesindeki bir kovuğun altına açılıyordu. Burası Cromwell'in biraz önce terk ettiği yerden yüz adım kadar uzaktaydı.

Ve işte Grimaud bu sırada panjurun aralığından sahnenin sonunu seyretmiş, Cromwell ve Mordaunt'u tanımıştı.

Grimaud'nun ulaştırdığı haberin dört arkadaş üstünde nasıl bir etki yaptığını görmüştük.

Kendini ilk toparlayan d'Artagnan oldu.

"Mordaunt!" dedi. "Tanrım! Hiç kuşkusuz Tanrı yolladı bize o adamı!"

"Evet" dedi Porthos. "Kapıya yüklenip dalalım içeri hemen."

"Tam tersine" dedi Gaskonyalı, "hiçbir yere yüklenmeyelim, hiç ses çıkarmayalım. Gürültü insanları çeker çünkü. Grimaud'nun dediği gibi soylu efendisiyle birlikteyse buradan elli adım kadar ötede bir yerde bir devriye gizlemiştir. Hey Grimaud, gelin buraya bakayım! Biraz da ayaklarınızın üstünde durmaya çalışsanıza!"

Grimaud yaklaştı. İçindeki duygularla birlikte öfke de kabarmıştı ama kararlıydı.

"İyi" diye devam etti Gaskonyalı, "şimdi tekrar balkona tırmanın ve bakın bakalım Mordaunt hâlâ yanındakiyle birlikte mi, çıkmaya mı hazırlanıyor, yoksa yatmaya mı? Cromwell hâlâ yanındaysa, yalnız kalmasını bekleyeceğiz. Çıkacak olursa, çıkarken bitireceğiz işini. Evde kalırsa pencereden gireceğiz içeri. Kapıya yüklenip kırarsak daha fazla gürültü yaparız herhalde."

Grimaud sessizce pencereden yukarı tırmanmaya başladı.

"Athos, siz Aramis'le birlikte öbür çıkış yerine gözkulak olun, biz Porthos'la burada kalıyoruz."

İki arkadaş söylenene itaat ettiler.

"Ne haber Grimaud?" diye sordu Gaskonyalı.

"Yalnız" diye karşılık verdi Grimaud.

"Emin misin?"

"Evet."

"Yanındakinin çıktığını görmedik."

"Öteki kapıdan çıkmıştır belki."

"Ne yapıyor?"

"Pelerinini sırtına atıyor ve eldivenlerini takıyor."

"Haydi!" diye mırıldandı d'Artagnan.

Porthos elini hançerine attı ve anında kınından çekiverdi.

"Yerine sok onu Porthos dostum" dedi d'Artagnan, "burada önemli olan önce vurmak değil. Adam nasıl olsa elimizde, sırayla gidelim. Karşılıklı olarak bazı açıklamalar yapmamız gerekiyor. Armantières'deki sahnenin devamı olacak bu, ancak bu kez geriye tohum bırakmamamız gerekiyor. Bu yılanın başını ezerken her şeyi birlikte ezip yok etmiş olacağız."

"Şşşt!" dedi Grimaud. "Çıkmaya hazırlanıyor. Lambanın yanına geldi. Üfledi. Bir şey görünmüyor artık."

"İn aşağı o zaman!"

Grimaud arka üstü atlayarak ayaklarının üstüne düştü. Kar ses çıkmasını engelliyordu. Hiçbir şey duyulmadı.

"Athos'la Aramis'e haber ver, kapının iki yanını tutsunlar. Biz de burada pusuya yatacağız aynı şekilde. Onlar yakalayacak olurlarsa el çırpsınlar; biz yakalarsak, biz yaparız aynı şeyi."

Grimaud gözden kayboldu.

"Porthos, Porthos!" dedi Gaskonyalı. "Sen şu geniş omuzlarını biraz daha iyi gizle dostum, adamın hiçbir şey görmeden dışarı çıkması gerekir."

"Umalım, buradan çıksın."

"Şşşt!" dedi d'Artagnan.

Porthos iyice yapıştı duvara, içine girecekti neredeyse. Gaskonyalı da onun gibi yaptı.

Tam bu sırada Mordaunt'un ayak sesleri duyuldu merdivenlerde. Bir sürgünün yuvasında gıcırdayarak çekildiği işitildi. Mordaunt çıkmadan önce şöyle bir süzdü dışarısını ve iki arkadaş çok iyi saklandıklarından hiçbir şey göremedi. Anahtarı deliğe sokup kapıyı açtı. Hemen arkasında eşikte ortaya çıktı Mordaunt.

Aynı anda d'Artagnan'ı buldu karşısında.

Mordaunt kapıyı itip kapatmak istedi tekrar. Porthos kapı tokmağını yakalayıp kanadı ardına kadar açtı.

Porthos üç kez el çırptı. Athos ve Aramis koşup geldiler.

Mordaunt'un yüzü bembeyazdı ama ne bağırdı ne de imdat istedi.

Gaskonyalı doğru üstüne gitti Mordaunt'un, göğsünden iterek adım adım merdivenleri tırmandırdı. Merdivendeki bir lambanın aydınlığı d'Artagnan'ın, Mordaunt'un ellerini gözden kaçırmaması için yeterli geliyordu. Mordaunt, Gaskonyalı'yı öldürse bile geride baş etmek zorunda olduğu üç kişi daha olduğunu anlamıştı. Kendisini savunmaya çalışmadı bu nedenle ve karşısındakileri kuşkulandıracak bir hareket de yapmadı. Mordaunt kapıya dayanınca fena sıkıştırıldığını anladı. Sonunun geldiğini, orada işini bitireceklerini düşündü. Ama yanılıyordu. Gaskonyalı uzandı ve kapıyı açtı, Mordaunt'la birlikte, delikanlının on dakika kadar önce Cromwell'le konuştuğu odaya girdiler.

Arkadan da Porthos girdi. Önce kolunu uzattı ve tavandaki lambayı aldı, birincisinin yardımıyla ikinci lambayı da yaktı.

Athos ve Aramis kapıda göründü ve onlar da içeri girip kapıyı kilitlediler.

"Şuraya oturma zahmetine katlanın lütfen" diyerek bir iskemle gösterdi delikanlıya d'Artagnan.

Mordaunt iskemleyi Gaskonyalı'dan alıp oturdu. Sapsarıydı ama sakindi. Aramis de üç adım kadar uzakta kendisi, d'Artagnan ve Porthos için üç iskemle sıraladı.

Athos da odanın en uzak köşesinde bir yerde oturmayı yeğledi. Olup bitecekler karşısında hareketsiz bir seyirci gibi kalmaya kararlı olduğu anlaşılıyordu.

D'Artagnan'ın soluna Porthos, sağına da Aramis oturdu.

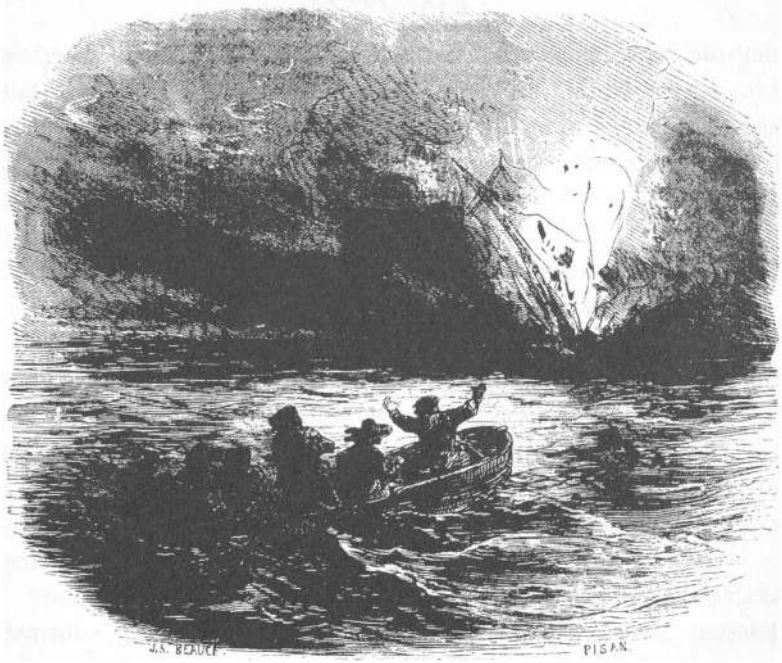
Athos çok bunalmış görünüyordu. Porthos ise coşkulu bir sabırsızlık içinde ellerini ovuşturuyordu.

Aramis hem gülümsüyor hem de dudaklarını ısırıyordu kanatırcasına. Yalnızca d'Artagnan, hiç değilse ilk bakışta kendine hâkim gibiydi.

"Bay Mordaunt" dedi delikanlıya, "günlerce birbirimizin peşinde boşuna koştuktan sonra kader bizi karşı karşıya getirdi, biraz konuşalım lütfen."

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

I
KONUŞMA

Mordaunt öylesine şaşırmış, merdivenleri öylesine karmaşık duygular içinde tırmanmıştı ki, aklını başına alıp doğru dürüst düşünmesine imkân yoktu henüz. Ortada bir gerçek vardı ve o da şuydu: Ölümüne susadığı düşmanını başka yerde, başka işlerle uğraşıyor sanırken ansızın ve beklenmedik bir anda karşısında buluvermişti. Ayrıca sayıca da üstündü bu düşman... işte bu heyecanı yaşıyordu o anda.

Ama oturduktan ve niyetler ne olursa olsun kendisine bir süre tanındığını anladıktan sonra aklı başına geldi ve eski gücüne kavuştu.

D'Artagnan'ın gözlerindeki ateş genç adamı sindireceğine daha da yüreklendirdi adeta çünkü kendisine yönelmiş tehdit ne kadar güçlü olursa olsun kinini ve öfkesini çok açık bir biçimde gösteriyordu, içinde bulunduğu durumdan paçasını sıyırmak için karşısına ilk çıkacak fırsattan güç ya da hile yoluyla yararlanmaya kararlı olan Mordaunt ininde sıkıştırılmış bir ayı gibi büzüldü, hareketsiz gibi görünen gözleriyle kendisini sıkıştıran avcının davranışlarını izlemeye başladı.

Aynı göz bir an, kalçasından sarkan uzun ve sağlam kılıca kaymadan edemedi. Hiç çaktırmadan sol elini kabzaya uzattı ve sağ elinin yetişebileceği yere kadar çekip, Gaskonyalı'nın istediği biçimde oturdu.

D'Artagnan da lafa girmek için muhtemelen genç adamın bir ukalalık etmesini bekliyordu, alaycı ve insafsız konuşmalarından birini yapmaya hazırdı. Aramis "Gene yavan laflar dinleyeceğiz" diye geçiriyordu içinden. Porthos ise dudaklarını kemirerek, "Yılanın başını ezmek için bu kadar numaraya ne gerek var sanki!" diye homurdanıyordu. Athos'sa bir köşeye sinmişti. Mermer bir kabartma gibi hareketsiz ve bembeyazdı, bununla birlikte alnında soğuk terler birikmişti.

Mordaunt hiç konuşmuyordu. Yalnızca kılıcını kullanabileceğini anlayınca, aldırmaz bir tavırla bacaklarını kavuşturmuş bekliyordu.

Bu sessizliğin gülünçlüğe dönüşmeden daha fazla uzaması mümkün değildi. Gaskonyalı da anladı durumu. Mordaunt'u konuşmak için oturmaya davet ettiğini hatırladı ve lafa kendisinin girmesi gerektiğini düşündü.

"Bana öyle geliyor ki bayım" diye başladı o öldürücü nezaketiyle, "siz Mazarin'in Bergamoa'dan getirttiği İtalyan pantomimciler kadar çabuk kılık değiştiriyorsunuz. Fransa'yı ziyaretiniz sırasında Mazarin seyrettirmiştir bunları size kesinlikle."

Mordaunt karşılık vermedi.

Gaskonyalı sürdürdü konuşmasını.

"Bir süre önce katil kılığına girmiştiniz, daha doğrusu katil gibi giyinmiştiniz, şimdi ise..."

"Şimdi ise tersine, öldürülecek biri gibi giyinmişim, değil mi?" diye sordu telaşsız bir tavırla.

"Aman efendim" dedi Gaskonyalı, "bizim gibi soylu insanlarla birlikteyken ve belinizden aşağı koca bir kılıç sarkarken nasıl böyle bir şey düşünebilirsiniz?"

"Dört kılıç ve dört hançerle baş edebilecek kadar iyi bir kılıç yoktur efendim. Kapıda bekleyen hempalarınızın kılıçları ve hançerleri de cabası!"

"Pardon ama yanılıyorsunuz" diye sürdürdü konuşmasını Gaskonyalı, "kapıda bekleyenler hempalarımız değil, uşaklarımızdır. Her şeyi yerli yerine oturtmak gerekiyor."

Mordaunt dudaklarını alaycı bir tavırla büzerek karşılık verdi yalnızca.

"Ama söz konusu olan kesinlikle bu değil" diye sürdürdü konuşmasını d'Artagnan. "Sorduğum soruya gelelim tekrar. Niçin kıyafet değiştirdiğinizi sorma onuruna erişmiştim yanılmıyorsam. Maske pek uymuştu size galiba, kırçıl sakal da yakışıyordu. Ayrıca şu sırada çok ustaca kullandığınız balta da yakışırdı elinize. Niçin bıraktınız?"

"Armentières'deki sahneyi düşününce, bir yerine dört balta bulacağımı düşündüm. Çünkü her durumda dört cellatla karşılaşacaktım."

"Bayım" diye karşılık verdi d'Artagnan hiç telaş etmeden, ancak kaşlarını oynatmasından yavaş yavaş sinirlenmeye başladığı da anlaşılıyordu. "Kötü ve yanlış yolda olan birisiniz ama çok gençsiniz, dolayısıyla anlamsız nutuklarınızı dinleyecek halim yok. Evet, anlamsız diyorum çünkü Armentières'le ilgili olarak söylediklerinizin şimdiki durumla hiçbir ilgisi yok. Annenize bir kılıç verip kendisini bize karşı savunmasını isteyemezdik ondan herhalde. Size gelince, sizin kılıç ve tabancayı nasıl kullandı-

ğınızı çok iyi bildiğimizden, üstelik de böyle bir kılıç taşıdıktan sonra bir karşılaşma istemek herkesin hakkıdır diye düşünüyorum."

"Ya!" dedi Mordaunt. "Demek bir düello istiyorsunuz siz."

Ve bu kışkırtmaya hemen karşılık verecekmiş gibi gözlerinden adeta ateş saçarak yerinden doğruldu.

Böyle maceralara her zaman hazır olan Porthos da kalktı yerinden.

"Pardon, pardon!" dedi d'Artagnan her zamanki telaşsız haliyle. "Acele etmeyelim çünkü hepimiz işlerin kurallara uygun biçimde olup bitmesini isteriz herhalde. Sevgili Porthos, rahat olun lütfen siz, siz de sayın Mordaunt, sakin olun. Bu işi en iyi biçimde çözeceğiz ve size karşı da çok samimi davranacağım. İtiraf edin Bay Mordaunt, siz hepimizi öldürmek niyetindesiniz, değil mi?"

"Hepinizi!" diye karşılık verdi Mordaunt.

D'Artagnan Aramis'e dönerek şöyle dedi:

"Sevgili Aramis, inanın sayın Mordaunt'un Fransız dilinin inceliklerini çok iyi bilmesi büyük bir mutluluk. Böylece aramızda anlaşmazlık çıkmayacak hiç değilse ve çok iyi anlaşabileceğiz."

Sonra Mordaunt'a döndü tekrar ve devam etti:

"Azizim bay Mordaunt, bu beylerin de, kendileri için beslediğiniz iyi niyetleri aynen size karşı hissettiklerini söylemek isterim. Onlar da sizin hesabınızı görmekten büyük bir mutluluk duyacaklar. Hatta daha ileri gideyim, sizi öldürecekler ama bu iş dürüst asilzadelere layık bir şekilde gerçekleştirilecektir ve bunun en güçlü kanıtı da şudur!"

Gaskonyalı bunu söylerken şapkasını çıkarıp attı halıya, sandalyesini duvara kadar çekti, arkadaşlarına da kendisini izlemelerini işaret etti ve Fransızlara has bir nezaketle Mordaunt'u selamladı.

"Emrinizdeyiz bayım" diye devam etti, "talip olduğum onura karşı söyleyecek bir şeyiniz yoksa, rica ederim, ben başlayayım. Kılıcım sizinkinden kısa ama olsun. Kılıcın kısalığını kolum kapatır."

"Hop!" diyerek ilerledi Porthos. "Ben başlıyorum, laf istemem."

"İzin verir misiniz Porthos?" dedi Aramis.

Athos en küçük bir hareket yapmadı. Heykel gibiydi, soluğu kesilmişti sanki.

"Beyler, beyler!" dedi Gaskonyalı. "Sakin olalım, herkes sırasını bilsin! Önce beyefendinin gözlerinin içine bakın da, kendisinde nasıl bir nefret uyandırdığımızı görün. Nasıl ustalıkla çekiyor kılıcını, çevresinde hareketlerine engel olacak bir şey olup olmadığını anlayabilmek için nasıl çevresini kolaçan ediyor. Bunlar kendisinin usta bir silahşör olduğunu ka-

nıtlamıyor mu? Bırakırsam size de sıra gelecek, anlamıyor musunuz? Siz de yerinizde kalın Athos gibi o halde. Onun soğukkanlılığını örnek alın ve bırakın ben götüreyim bu işi. Zaten benim beyefendiyle görülecek bir hesabım da var" dedi ve kılıcını çekti. "Bu nedenle ben başlıyorum. Ben böyle istiyorum, böyle olacak!"

Gaskonyalı ilk kez böyle konuşuyordu arkadaşlarıyla. O zamana kadar hep düşünmüş, hiç konuşmamıştı.

Porthos geri çekildi, Aramis kılıcını koltuğunun altına soktu. Athos ise çekildiği loş köşede hareketsiz beklemeye devam etti ama d'Artagnan'ın dediği gibi soğukkanlı bir tavırla değil, boğulacakmış gibi, nefes nefese.

"Kılıcınızı kınına sokun Şövalye" dedi Gaskonyalı Aramis'e. "Bay Mordaunt kesinlikle aklınızdan geçirmediğiniz niyetler içinde olduğunuzu sanabilir."

Sonra Mordaunt'a döndü:

"Sizi bekliyorum bayım" dedi.

"Ben de hayranlıkla sizi seyrediyorum beyler! Benimle kimin dövüşeceğini tartışıyorsunuz ama bana bir şey sorduğunuz yok. Yanılmıyorsam beni de ilgilendirir bu iş biraz. Dördünüzden de nefret ettiğim doğrudur ama dereceleri ver bunun. Dördünüzü de temizlemek istiyorum ama karşıma ilk çıkanı öldürme şansım ikincisinden daha çok. İkincisini üçüncüsünden. Üçüncüsünü de sonuncusundan... Dolayısıyla hasmımı seçme hakkını tanımanızı istiyorum. Kabul etmezseniz bunu, öldürün beni! Dövüşmeyeceğim!"

"Doğru!" dediler Porthos ve Aramis, Mordaunt'un kendilerini seçeceği umuduyla.

Athos ve d'Artagnan hiçbir şey söylemediler ama sessizlikleriyle kabul ettiklerini belirtmiş oldular.

"Peki o zaman" dedi gizemli evdeki korkunç ve sıkıcı sessizliği bozan Mordaunt. "Peki o halde, ben de ilk hasım olarak kendisine Kont de la Fère adını layık görmeyerek Athos takma adını alan kişiyi seçiyorum."

Athos yay gibi doğrulup kalktı iskemlesinden ama arkadaşlarının hayretli bakışları arasında bir an hareketsiz ve sessiz durduktan sonra şöyle konuştu:

"Bay Mordaunt, ikimiz arasında düello olamaz." Başını sallayarak devam etti: "Bana bahşettiğiniz onuru bir başkasına lütfedin."

Ve yerine oturdu tekrar.

"Ya!" dedi Mordaunt. "Biri, daha şimdiden korktu galiba."

"Kahretsin!" diye bağırdı Gaskonyalı ve üstüne atıldı Mordaunt'un. "Athos'un korktuğunu kim söyledi sana?"

"Bırakın konuşsun d'Artagnan" dedi Athos üzüntülü ve küçümseyici bir gülümsemeyle.

"Kararınız bu mu?" diye sordu d'Artagnan.

"Kesinlikle dönmeyeceğim bu karardan."

"Peki o zaman, kapatalım bu meseleyi."

Sonra Mordaunt'a döndü.

"Duydunuz ya beyim" dedi, "Kont de la Fère size vuruşma onurunu bile bahşetmiyor. İçimizden birini seçin onun yerine."

"Onunla dövüşmedikten sonra" dedi Mordaunt, "karşıma kim çıkarsa çıksın, önemli değil artık. Adlarınızı bir şapkaya atın, birini çekeyim!"

"Olabilir" dedi Gaskonyalı.

"Gerçekten bu her şeyi çözümler" dedi Aramis.

"Bunu hiç düşünmemiştim" dedi Porthos. "Ne kadar da basit halbuki."

"Aramis" dedi Gaskonyalı, "adlarımızı siz, Marie Michon'a, beyefendinin annesinin, Milord Buckingham'ı öldürmek istediğini bildirdiğiniz o güzel yazınızla yazar mısınız lütfen?"

Mordaunt bu yeni saldırıyı da soğukkanlılıkla karşıladı. Ayakta, kollarını kavuşturmuş, böyle bir ortamda bir insan ne kadar sakin olabilirse o kadar sakin durarak bekliyordu. Cesaret değilse de kibirdi bu en azından, böyle söylemek mümkündü.

Aramis, Cromwell'in masasına yaklaştı, eşit boyutlarda üç kâğıt parçası kesti. Birincisine kendi adını, öbür ikisine de arkadaşlarının adlarını yazdı, açık olarak Mordaunt'a uzattı. O da kabul ettiğini gösterdi bir baş işaretiyle. Aramis kâğıtları katladıktan sonra bir şapkanın içine koyarak genç adama tuttu.

Mordaunt elini şapkaya sokup bir kâğıt parçası çekti, okumadan ve küçümser bir tavırla masanın üstüne attı.

"Seni yılan seni!" diye mırıldandı Gaskonyalı. "Şu kâğıttan adamın çıkması için silahşörlerin komutanı olma şansımı bile kaybetmeye razıyım."

Kâğıdı Aramis açtı ama bütün soğukkanlı görünme gayretlerine rağmen, okurken sesi kin ve arzuyla titriyordu.

"D'Artagnan!"

Sevinçle bağırdı d'Artagnan.

"Yüce Tanrım!" dedi. "Gerçekten yukarıda bir adalet var demek!"

Daha sonra Mordaunt'a döndü.

"Artık bir itirazınız yoktur umarım" dedi.

"Hiçbir itirazım yok beyim!" diyen Mordaunt kılıcını çekti ve ucunu çizmesinin burnuna dayadı.

İsteğinin gerçekleştiğini, adamın artık elinden kurtulamayacağını anladığı an eski soğukkanlılığına kavuşmuştu Gaskonyalı. Hatta düello dedikleri ciddi olaydan önceki hazırlıklara girişti her zamanki ciddiyetiyle. Manşetlerini çıkardı, sağ ayak tabanını parkeye sürttü ve bu arada Mordaunt'un tuhaf bakışlarla çevresini süzdüğünü ikinci kez fark etti.

"Hazır mısınız bayım?" diye sordu sonunda.

"Sizi bekliyorum" diye karşılık verdi Mordaunt başını kaldırarak ve ne gibi bir anlam ifade edebileceği anlaşılmayan bir bakışla.

"Gardınızı alın o halde" dedi d'Artagnan, "çünkü ben oldukça iyi kılıç çekerim."

"Ben de dedi Mordaunt."

"Güzel, hiç değilse içim rahat olur. Alın gardınızı."

"Bir dakika" dedi birdenbire genç adam. "Söz verin bana baylar, üstüme teker teker geleceğinize dair söz verin!"

"Sırf bizi aşağılamak için söylüyorsun bunu, değil mi yılan?" diye bağırdı Porthos.

"Hayır, biraz önce beyefendinin dediği gibi, içim rahat olsun diye söyledim."

"Bunu söylemenin başka bir nedeni olmalı" diye homurdanan Gaskonyalı. Biraz kuşkulu bakışlarla çevresini süzdü.

"Söz!" dediler aynı anda Porthos ve Aramis.

"O halde beyler" dedi Mordaunt, "Kont de la Fère gibi siz de bir köşeye çekilin, çünkü o dövüşmek istemese de dövüş kurallarını biliyor. Yer açın biraz. Yere ihtiyacımız olacak muhtemelen."

"Peki" dedi Aramis.

"Çok uzatıyor" dedi Porthos.

"Açılın beyler" dedi Gaskonyalı. "Beyefendiye kötü bir hareket yapması için tek bir bahane bile bırakmayalım çünkü pek hevesli görünüyor bu tür bir davranış için."

Bu alaycı sözler de Mordaunt'un telaşsız yüzüne çarpıp dağılıverdi.

Porthos ve Aramis, Athos'un bulunduğu yerin paralelindeki bir köşeye çekildiler ve böylece iki düellocu odanın ortasında karşı karşıya kaldı. Her iki lamba da Cromwell'in masasında olduğundan ışık iyiydi. Ne var ki ışık kaynağından uzaklaşıldıkça aydınlık da zayıflıyordu.

"Hazır mısınız artık?" diye sordu Gaskonyalı.

"Hazırım" dedi Mordaunt.

Her ikisi de birer adım attılar ileri doğru ve bu hareketle birlikte kılıçları tokuştu.

Gaskonyalı hasmını yoklamakla eğlenmeyecek kadar usta bir silahşördü. Anında hızlı ve gösterişli bir saldırıya geçti. Mordaunt savuşturdu bu saldırıyı.

"Hah! Hah!" diye güldü hoşnut bir tavırla.

Ve hiç zaman kaybetmeden, ansızın, bir açık bulduğunu sanarak şimşek hızıyla doğrudan bir hamle yaptı.

Mordaunt ancak bir genç kızın parmağındaki yüzük kadar dar bir çeyrek dönüşle karşıladı darbeyi.

"İyi eğlenecekmişiz gibi geliyor bana" dedi Gaskonyalı.

"Öyle" diye mırıldandı Aramis, "ama bir yandan eğlenirken bir yandan da sıkı durun."

"Lanet olsun! Dikkat edin dostum!" dedi Porthos.

Mordaunt da gülümsedi.

"Ne kadar da tuhaf gülümsüyorsunuz siz bayım. Şeytan öğretti böyle gülmeyi size, değil mi?"

Mordaunt, d'Artagnan'ın çelimsiz bir bedenden ummayacağı bir hareketle kılıcını sallayarak karşılık verdi. Ne var ki, Gaskonyalı hasmının bir önceki çıkışından hiç aşağı kalmayan ustaca bir çıkışla karşıladı Mordaunt'un darbesini ve isabet almadan savuşturdu vuruşu.

Mordaunt hızla bir geri adım attı.

"Ne oluyor?" dedi Gaskonyalı. "Geri mi çekiliyorsunuz? Dönüyor musunuz? Nasıl isterseniz, bundan kazançlı çıkacak benim ama. Hiç olmazsa o iğrenç gülümsemenizi görmüyorum. Şimdi tam gölgenin içindeyim, böylesi çok daha iyi. Sahte bakışlarınız kadar parlak bir zekânız yok doğrusu beyim, hele korktuğunuz zaman... Gözümün içine baksanıza bir. Aynaya baktığınızda asla göremeyeceğiniz bir şeyler görebilirsiniz gözümde. Mesela dürüst ve içten bir bakış."

Mordaunt belki pek hoş olmayan ama d'Artagnan'a özgü ve hasmını oyalamayı hedef alan bu laf kalabalığına karşılık vermedi. Ancak sürekli hareket halindeydi ve böylece d'Artagnan'la yer değiştirmeyi başarmıştı.

Dudaklarındaki gülümseme giderek yaygınlaşıyordu ve bu gülümseme iyice şüphelendirmeye başlamıştı d'Artagnan'ı.

"Haydi, bitirelim şu işi artık!" dedi Gaskonyalı. "Yeter bu kadar oyun, gerçek darbelere geçelim artık."

D'Artagnan, sürekli geri çekilen Mordaunt'u sıkıştırdı ama Mordaunt, Gaskonyalı'ya fırsat bırakmadan büyük bir dikkatle ve taktik icabı sürekli geriliyordu. Kılıcını sürekli çizgide tutuyordu. Ancak dövüş oda içinde cereyan ettiğinden ve yer düelloculara dar geldiğinden, az sonra Mordaunt'un ayağı duvara çarptı. Sol eliyle duvara dayandı.

"Ya!" dedi Gaskonyalı. "Şimdi artık kaçamayacaksınız. Beyler, siz hiç duvara çakılmış akrep gördünüz mü?" diye devam etti. "Görmemişsinizdir. Peki şimdi göreceksiniz..."

Ve d'Artagnan bir saniye içinde üç darbe indirdi Mordaunt'a. Üçünü de isabet ettirdi ama hafif dokunuşlarla. Bu güç şaşırtmıştı Gaskonyalı'yı. Üç arkadaş soluklarını kesmiş mücadeleyi seyrediyorlardı. Alınlarını soğuk bir ter basmıştı.

Hasmına doğru çok sokulmuş olan Gaskonyalı bu kez de geri bir adım attı. Üç darbeden sonra amansız bir darbe daha indirmek niyetindeydi. Mordaunt'un işini bitirmek istiyordu artık yani. Çünkü d'Artagnan'a göre kılıçlar da, başarısızlıklar gibi ayrıntıları birbirlerine bağlı büyük girişim-

lerdi. Hızlı ve ani yanıltıcı bir saldırıdan sonra şimşek gibi bir darbe indirmeye hazırlanırken karşıdaki duvar yarılır gibi oldu birden. Gıcırdayarak bir yer açıldı ve buraya giren Mordaunt gözden kayboldu. Arada sıkışan Gaskonyalı'nın kılıcı da bir cam parçası gibi kırıldı.

D'Artagnan geriye doğru bir adım attı. Duvardaki yarık kapandı.

Mordaunt savunma yaparken bir yandan da daha önce Cromwell'in çıktığını gördüğümüz gizli kapıya doğru yaklaşmak için gerekli manevrayı gerçekleştirmişti. Kapının önüne ulaştığında sol eliyle düğmeyi bulmuş ve basmıştı. Arkasından da tıpkı tiyatroda duvarları yarıp çıkıyormuş gibi görünen kötü ruhları anımsatan bir biçimde gözden kayboldu.

D'Artagnan bir küfür salladı. Duvarın arkasından iyimser Aramis'in bile tüylerini diken diken eden vahşi bir kahkaha karşılık verdi.

"Koşun beyler!" diye haykırdı Gaskonyalı. "Kapıya yüklenelim."

"Şeytan bu adam!" diyen Aramis arkadaşının yanına ulaştı.

"Kaçıyor, kaçtı elimizden!" diye bağırıp çağıran Porthos bir yandan da omzuyla gizli geçide dayanıyordu ancak gizli bir yayın tuttuğu kapıyı oynatmak mümkün değildi.

"İyi" diye mırıldandı Athos boğuk bir sesle.

"Kahretsin! Ben zaten şüphelenmiştim" dedi harcadığı boş çabalarla iyice yorgun düşen Gaskonyalı. "Şüphelenmiştim tabii. Pespaye adam, odanın içinde dönüp durmaya başladığında bir numara çevireceğini anlamıştım, sezmiştim bunu. Ama böylesi de kimsenin aklına gelmezdi doğrusu!"

"En yakın dostu şeytanın üstümüze saldığı bir bela!" diye bağırdı Aramis.

"Tanrı'nın bize gönderdiği açık bir mutluluk bu!" dedi bastıramadığı bir neşeyle Athos.

"Aslında" diye karşılık verdi Gaskonyalı omuzlarını kaldırarak ve kesinlikle açılmaya niyeti olmayan kapıyı bırakarak, "gücünüzü yitiriyor gibisiniz siz Athos. Bizim gibi insanlara nasıl söylenir bu sözler? Durumu görmüyor musunuz?"

"Neymiş? Ne durumu?" diye sordu Porthos.

"Bu gibi durumlarda öldüremeyen ölür" dedi Gaskonyalı. "Düşünün bir sevgili dostum, Mordaunt şimdi evlat duygularıyla bizi bırakacak mı yani? Bize şefkat göstereceğini mi sanıyorsunuz? Açıkça söyleyin bunu eğer böyle düşünüyorsanız."

"Dostum, d'Artagnan!"

"Olayları böyle yorumlayanlara acımalı. Bu sefil en az yüz adam salacak üstümüze şimdi ve bizi burada, bu fare deliğinde kalbura çevirecek. Haydi, hemen yola çıkalım. Beş dakika daha kalacak olursak burada, mahvolduğumuzun resmidir."

"Haklısınız" dediler ikisi birden Athos ve Aramis.

"Nereye gideceğiz peki?" diye sordu Porthos.

"Hana dostum, atlarımızı ve eşyalarımızı almaya. Tanrı izin verirse oradan da Fransa'ya. Oradaki evlerin mimari yapısını biliyorum hiç değilse! Filika bekliyor bizi. Gene de şanslı sayılırız."

Gaskonyalı konuşmasını bitirince kılıcından kalan parçayı kınına soktu, şapkasını aldı, kapıyı açtı ve hızla merdivenlerden indi. Arkadaşları da aynı hızla onu izlediler.

Uşaklar kapıda bekliyordu ve ilk işleri Mordaunt'u sormak oldu. Uşaklar kimsenin dışarı çıktığını görmemişlerdi.

II
"ŞİMŞEK" ADLI FİLİKA

D'Artagnan doğru düşünmüştü. Mordaunt'un yitirilecek zamanı yoktu ve aslında yitirmemişti de. Düşmanlarının nasıl çabuk karar verdiklerini ve eyleme geçtiklerini çok iyi biliyordu. Bu nedenle durumu göz önünde bulundurarak davranmaya karar verdi. Silahşörler bu kez kendilerine layık bir hasım bulmuşlardı.

Mordaunt kapıyı arkasından dikkatle çektikten sonra yeraltı geçidine dalmış, artık kullanmayacağı kılıcını kınına sokup komşu eve varınca soluklanmak amacıyla durmuştu.

"Güzel!" dedi. "Hiç, neredeyse hiçbir şey yok. Bir iki çizik o kadar! İkisi kolumda, biri göğsümde. Benim açtığım yaralar daha iyi. Béthune celladına, amcam Winter'a, Kral Charles'a sorsunlar gidip. Yitirilecek bir saniyem bile yok şimdi çünkü yitirilecek bir saniye bile düşmanlarımın kurtulmasına yarayabilir. Oysa dördünün birden Tanrı'nın değil, insanların yıldırımıyla çarpılıp yok olmaları gerekiyor. Parça parça olup, dağılıp, un ufak olmaları gerekiyor. Bu nedenle ayaklarım vücudumu taşıyamayacak duruma gelinceye kadar koşalım, kalbimiz göğsümüzü patlatıncaya kadar gidelim ama onlardan önce varalım!"

Ve Mordaunt böyle söyleyerek aşağı yukarı çeyrek fersah uzaklıktaki süvari kışlasına doğru hızlı hızlı yürümeye başladı. Ve çeyrek fersahlık yolu beş altı dakikada aldı.

Kışlaya varınca kendini tanıttı, ahırın en güçlü hayvanını seçti ve ata atlayıp yola çıktı. On beş dakika sonra Greenwich'teydi.

"İşte liman" diye mırıldandı. "Karşıdaki karanlık nokta da Köpekler Adası. İyi!.. Onlardan yarım saat ilerideyim... Belki de bir saat! Amma da aptalmışım ha! Gereksiz telaş yüzünden tıkanıp kalıyordum az daha."

Halatlar, direkler arasından daha iyi görebilmek için üzengilere basıp dikildi ve "Bakalım, Şimşek nerede Şimşek" dedi.

O bunları düşünürken, halatlara uzanmış yatan bir adam adeta düşüncelerine cevap verircesine doğruldu ve Mordaunt'a doğru yürümeye başladı.

Mordaunt cebinden bir mendil çıkardı, havada salladı. Adam dikkatle bakıyordu ama ne bir adım ileri attı ne de geri döndü.

Mordaunt mendilinin dört ucunu birer birer düğümledi. Adam yanına kadar sokuldu. Hatırlayacağınız gibi önceden kararlaştırılmış parolaydı bu. Adam tepeden tırnağa sarındığı ve yüzünü de örten bol, kukuletalı, yün bir kabana sarınmıştı.

"Beyim" dedi denizci, "Londra'dan bir deniz gezisi için mi geldiniz yoksa siz?"

"Özellikle de Köpekler Adasına doğru" diye karşılık verdi Mordaunt.

"Tamam! Beyimin belli bir tercihi de olacak galiba, değil mi? Tekne konusunda bir seçim yapacaklar mı acaba? Hızlı bir tekne isterler mi acaba?"

"Şimşek gibi" diye karşılık verdi Mordaunt.

"Güzel, öyleyse sizin aradığınız tekne benimki. Aradığınız patron da benim!"

"Ben de buna inanmaya başladım zaten" dedi Mordaunt. "Ama bir de kim olduğunuzu belli edecek bazı işaretleri hatırlasaydınız..."

"İşte bayım" dedi gemici kabanının cebinden dört köşesi düğümlü bir mendil çıkararak.

"Tamam, tamam!" dedi Mordaunt. Atından indi. "Yitirecek zamanımız yok artık. Atımı hemen ilk rastlayacağınız hana bırakın ve teknenizi de buraya çekin."

"Arkadaşlarınız peki?" dedi gemici. "Dört kişi olacaktınız yanılmıyorsam, ayrıca uşaklarınız."

"Bakın" dedi Mordaunt gemiciye sokularak, "ben sizin beklediğiniz kimse değilim, siz de onların bulmayı umdukları kimse değilsiniz. Siz

kaptan Roggers'ın yerini aldınız, değil mi? Burada General Cromwell'in emirleriyle bulunuyorsunuz, beni de o gönderdi buraya."

"Doğru" dedi gemici. "Ben tanıdım sizi zaten, siz Yüzbaşı Mordaunt'sunuz!"

Mordaunt bir ürperti geçirdi.

"Çekinmenize gerek yok" dedi gemici ve kukuletasını çıkardı. "Ben dostunuzum sizin."

"Komutan Groslow!" diye bağırdı Mordaunt.

"Ta kendisi! General benim eski bir deniz subayı olduğumu hatırladı ve bana verdi bu görevi. Değişik bir durum mu var yoksa?"

"Hayır, hiçbir şey yok. Tersine, her şey aynı."

"Ben de bir an, Kral'ın ölümüyle..."

"Kral'ın ölümü onların kaçışını çabuklaştırmaktan başka bir şeyi değiştirmedi. On beş, belki de on dakika sonra burada olacaklar."

"Siz neden geldiniz peki?"

"Sizinle birlikte denize açılmak için."

"Öyle mi? Yoksa General benim çaba göstereceğimden şüphe mi ediyor?"

"Hayır ama ben öcümün alınmasına tanık olmak istiyorum. Beni atımdan kurtaracak biri yok mu?"

Groslow ıslık çaldı, bir gemici göründü.

"Patrick" dedi Groslow, "şu atı en yakın hanın ahırına götürür müsünüz? Kimin olduğunu sorarlarsa İrlandalı bir asilzadenin dersiniz."

Gemici hiçbir şey söylemeden uzaklaştı.

"Peki" dedi Mordaunt, "sizi tanımalarından korkmuyor musunuz?"

"Sırtımda bu giysiler, üstümde bu kaban, bir de gece karanlığı... Hiçbir tehlike olamaz bu durumda. Siz bile tanımadıktan sonra onlar hiç tanıyamaz."

"Doğru" dedi Mordaunt, "sizi düşünmezler bile onlar zaten. Her şey hazır, değil mi?"

"Evet."

"Yükler kondu mu?"

"Evet."

"Beş dolu fıçı."

"Ve elli de boş fıçı."

"Tamam."

"Anvers'e Porto şarabı götürüyoruz."

"Mükemmel! Şimdi tekneye götürün beni, sonra tekrar işinizin başına dönersiniz çünkü neredeyse gelmek üzeredirler."

"Ben hazırım."

"Hiçbir adamınız beni içeri girerken görmemeli. Bu çok önemli."

"Teknede tek bir kişi var, ondan da kendim gibi eminim. Ayrıca bu adam sizi tanımaz ve arkadaşları gibi emirlerinize itaat etmeye hazırdır. Ayrıca hiçbir şey bildiği de yok."

"İyi. Haydi gidelim."

Thames'a doğru indiler. Küçük bir sandal demir bir zincirle kıyıda bir direğe bağlanmıştı. Groslow sandalı kendine doğru çekti ve Mordaunt binerken kenarından tuttu. Daha sonra da kendisi bindi ve hemen küreklere sarılıp Mordaunt'a, gerçekten eski mesleğini unutmadığını kanıtlamak istercesine hızlı hızlı çekmeye başladı.

O dönemde Londra'nın çevresini dolduran sayısız tekne arasından beş dakika içinde sıyrılmışlardı. Mordaunt, Köpekler Adasının yarım mil kadar açığında bir dubanın ucunda inip çıkan filikayı gördü.

Şimşek'e doğru yaklaşırlarken Groslow ıslık çaldı, teknenin yan tarafından birinin kafasını uzattığını gördü.

"Siz misiniz kaptan?" diye sordu adam.

"Evet. İndir merdiveni."

Ve Groslow bir kırlangıç hafifliği ve çevikliğiyle tekneye bordaladı.

"Çıkın" dedi Groslow arkadaşına.

Mordaunt hiçbir şey söylemeden ipi tuttu ve karacılarda az rastlanan bir çeviklikle yukarı çıktı. İçindeki öç alma arzusu onu güçlendiriyor ve her şeye yatkın bir hale getiriyordu.

Groslow'un tahmin ettiği gibi *Şimşek*'teki tek tayfa, patronunun biriyle birlikte geldiğini fark etmemişti bile.

Mordaunt ve Groslow, birlikte kaptanın kamarasına doğru gittiler. Güvertede kalaslarla inşa edilmiş uydurma bir kamaraydı bu.

Şeref kamarası Kaptan Roggers tarafından yolculara bırakılmıştı.

"Peki onlar?" dedi Mordaunt. "Neredeler?"

"Teknenin öbür ucunda" diye karşılık verdi Groslow.

"Bu tarafta yapacakları bir iş yok mu?"

"Yok."

"Çok iyi! Ben sizin yerinizde saklanacağım. Siz Greenwich'e dönüp adamlarınızı alın. Buraya getirin. Şalupanız var mı?"

"Geldiğimiz sandal var ya."

"Çok özenle yapılmış ve hafif bir sandal."

"Oyma kayık."

"Teknenin kıçına halatla bağlayın onu. Kürekleri de suya bırakın ki yalnızca kesmeye kalsın işimiz. Rom ve bisküvi de koyun içine. Deniz kötü

olursa ellerinin altında yiyecek içecek bir şeyler bulabilirler ve sinirlenmezler."

"Söylediğiniz her şey yapılacak. Cephaneliği görmek ister misiniz?"

"Yok, siz döndükten sonra görürüm. Fitili ben kendim yerleştirmek istiyorum, uzun süre yanmayacağından emin olmak için. Siz de yüzünüzü iyi örtmeye bakın, tanımasınlar..."

"Merak etmeyin."

"Haydi bakalım, Greenwich'te saat onu vuruyor."

Gerçekten de bir saatin on kez vuran çanı, gökyüzünde sessiz dalgalar gibi koşuşan karanlık bulutlarla kaplı havada hüzün verdi işitenlere.

Groslow kapıyı itti, Mordaunt da içeriden kapattı. Nöbetçi tayfaya dikkatli olmasını tembihledikten sonra kayığa bindi, çift küreğe asılıp beyaz köpükler saça saça hızla uzaklaştı.

Groslow, Greenwich'te karaya çıktığında hava soğuk, rıhtım da ıssızdı. Sular yükselince birçok tekne denize açılmıştı. Groslow karaya adım atarken çakıllarla kaplı yolda dörtnala koşan atların nal seslerini duyar gibi oldu.

"Oh! Oh!" dedi. "Mordaunt bana acele et derken haklıymış. Yitirecek hiç zaman yokmuş gerçekten, geldiler işte."

Gerçekten de gelenler dostlarımız, daha doğrusu d'Artagnan ve Athos'tan oluşan öncüleriydi. Groslow'un bulunduğu yerin karşısına varınca, kendilerini ilgilendiren kimseyi bulduklarını sezinleyerek durdular. Athos aşağı inip sakin bir tavırla cebinden dört köşesi düğümlü bir mendil çıkardı. Rüzgâra tutarak salladı. D'Artagnan'sa her zamanki temkinliliğiyle atının üstünde yarı eğilmiş, bir eli eyer kuburunda bekliyordu.

Groslow gelenlerin bekledikleri olup olmadığı kuşkusu içindeyken arkasına büzüldüğü halat bağlamakta kullanılan babalardan birinin yanından doğruldu ve kararlaştırılan işareti görünce hızla asilzadelerin yanına doğru yürüdü. Kukuletasını öyle bir indirmişti ki, yüzünü görmek olanaksızdı. Zaten zifiri karanlıktı ortalık ve böyle bir şeye çabalamak anlamsızdı.

Gene de Athos'un keskin bakışı, karşısındakinin Roggers olmadığını anlamaya yetti.

"Ne istiyorsunuz?" diye sordu Groslow'a ve bir adım geri attı.

"Demek istiyorum ki Milord" diye konuştu Groslow İrlanda lehçesini taklit etmeye çalışarak, "Roggers'ı arıyorsunuz siz ama boşuna."

"Ne demek yani?" dedi Athos.

"Çünkü patron bir direğin çanaklığından düştü ve bacağını kırdı. Ben kuzeni oluyorum. Her şeyi anlattı bana ve dört köşesi düğümlü bir mendil

gösterecek asilzadeleri istedikleri yere götürme görevini bana verdi. Aynı mendilin bir eşi de benim cebimde. Demin sizin gösterdiğiniz mendil gibi, bendekinin de dört ucu düğümlü."

Ve Groslow daha önce Mordaunt'a gösterdiği mendili çıkardı cebinden.

"Hepsi bu kadar mı?" diye sordu Athos.

"Hayır Milord, bir de sizi Boulogne'a ya da Fransa'nın dilediğiniz başka bir yerine sağ salim çıkardığım takdirde bana vermeyi vaat ettiğiniz yetmiş beş lira var."

"Siz ne dersiniz buna d'Artagnan?" diye Fransızca sordu Athos arkadaşına.

"Önce adamın ne dediğini anlatın" dedi d'Artagnan.

"Öyle ya" dedi Athos, "İngilizce bilmediğinizi unutmuştum."

Bunun üzerine kaptanla arasında geçen konuşmayı aktardı Gaskonyalı'ya.

"Bence çok mantıklı" dedi d'Artagnan.

"Bence de öyle" diye karşılık verdi Athos.

"Zaten" diye ekledi Gaskonyalı, "adam bize bir numara yapmaya kalkışırsa beynini dağıtırız nasıl olsa."

"Kim götürecek bizi peki?"

"Siz Athos tabii ki. O kadar çok şey biliyorsunuz ki, bu tekneyi de yönetirsiniz herhalde."

"Yani" dedi Athos gülümseyerek, "dalga geçiyorsunuz benimle ama doğruyu da söylediniz biraz. Babam benim gemici olmamı istemişti hep. Dolayısıyla yüzeysel de olsa biraz bir şey biliyorum gemicilik konusunda."

"Duyuyor musunuz?" dedi Gaskonyalı.

"Haydi gidip arkadaşları bulun d'Artagnan, sonra buraya gelin. Saat on bir, yitirecek zamanımız yok."

D'Artagnan tabancaları ellerinde, kentin ilk evlerinin yanında nöbet bekleyen iki atlıya doğru ilerledi. Bunlar hangar gibi bir yerin yanında sinmiş, yolun öteki tarafını gözetliyorlardı. Ayrıca gene gözetleme görevi yapan ve bekleyen üç atlı daha vardı.

Yol ortasındaki iki nöbetçi Porthos'la Aramis'ti. Hangarın yanındaki üç atlı da Mousqueton, Blaisois ve Grimaud'ydu. Ancak Grimaud'ya yakından bakınca çift olduğu fark ediliyordu çünkü terkisinde de Parry vardı. Parry asilzadelerin atlarını Londra'ya geri götürecek, satacak ve eline geçen parayla hancıya olan borçlarını ödeyecekti. Bu alışveriş sayesinde asilzadelerimiz oldukça yüklü bir para toplayabilmişlerdi ve bu parayla da gecikmelere ve beklenmedik tersliklere göğüs gerebilmişlerdi.

D'Artagnan, Porthos ve Aramis'e kendisini izlemelerini söyledi. Onlar da adamlarına atlarından inip, koşumlarını çözmelerini işaret ettiler.

Parry çok üzüntülü bir halde veda etti dostlarına. Ona Fransa'ya gelmesini teklif etmişlerdi ama Parry inatla geri çevirmişti çağrıyı.

"Nedeni basit" demişti Mousqueton, "Groslow'la ilgili olarak birtakım niyetleri var, o yüzden gelmiyor."

Hatırlanacağı gibi Parry'nin kafasını kıran Groslow'du.

Küçük birlik Athos'un yanına vardı. Ama Gaskonyalı'nın o doğal kuşkusu uyanmıştı bile: Rıhtımı çok tenha, geceyi çok karanlık, kaptanı çok basit buldu.

Yukarıda aktardığımız olayı Aramis'e de anlatmış, en az Gaskonyalı kadar kuşkucu olan arkadaşı da endişelerini iyice artırmıştı.

Dilini şaklatınca Athos da haberdar edilmiş oldu d'Artagnan'ın kuşkularından.

"Kuşkucu olacak vaktimiz de yok yani" dedi Athos. "Sandal bekliyor, binelim haydi."

"Zaten" dedi Aramis, "hem kuşkucu olmamıza hem de gitmemize kim engel olabilir? Kaptanı gözümüzden kaçırmayacağız."

"Dürüst davranmazsa boğazlarım, biter gider."

"Tamam, tamam Porthos" dedi d'Artagnan. "Haydi gidelim artık. Geç Mousqueton."

Ve Gaskonyalı arkadaşlarını durdurarak sandaldan rıhtıma kadar uzatılmış iskeleyi denemek için önce uşakları gönderdi.

Uşakların üçü de sağ salim geçtiler.

Arkalarından Athos gitti, sonra Porthos, sonra Aramis. Gaskonyalı ise kafasını sallamaya devam ederek en arkadan gitti.

"Neyiniz var böyle sizin dostum?" dedi Porthos. "Sezar'ı bile korkutursunuz bu halinizle."

"Rıhtımda ne devriye, ne nöbetçi, ne de gümrükçü var" diye karşılık verdi Gaskonyalı.

"İyi ya!" dedi Porthos. "İşler tıkır tıkır işliyor bana sorarsanız.

"Her şey yolunda Porthos, Tanrı'ya şükür!"

İskele alınır alınmaz kaptan dümene geçti ve elindeki sırıkla sandalı öteki teknelerin arasından geçirmeye çalışan bir tayfaya küreğe geçmesini işaret etti.

Tayfalardan biri iskele tarafındaki küreğe geçmişti bile.

Kürek çekmeye uygun yere gelindiğinde o da arkadaşına katıldı ve sandal hızla ilerlemeye başladı.

"Neyse, gidiyoruz artık" dedi Porthos.

"Maalesef yalnız gidiyoruz" diye karşılık verdi Kont de la Fère.

"Evet ama hiç değilse dördümüz bir aradayız ve tek bir sıyrık bile almadan dönüyoruz. Bu da avuntu veriyor."

"Daha dönmüş değiliz" dedi Gaskonyalı. "Daha nelerle karşılaşacağımız belli değil."

"Sevgili dostum" dedi Porthos, "siz kargalar gibisiniz. Hep kötü şeyler hatırlatıyorsunuz insana. Yirmi adım ötesini göremediğimiz böyle karanlık bir gecede neyle karşılaşabiliriz ki?"

"Evet ama ya yarın sabah?" dedi Gaskonyalı.

"Yarın sabah Boulogne'dayız."

"Bütün kalbimle diliyorum bunu" dedi d'Artagnan. "Zaafımı da kabul ediyorum. İnanın Athos, rıhtımdan ve çevresindeki teknelerden uzaklaşıncaya kadar, hepimizi yok edecek bir yaylım ateşi bekledim."

"Ama" dedi Porthos iyimser bir tavırla, "böyle bir şey olamazdı, kaptanla tayfaları da ölürdü bu durumda."

"Aman canım! Mordaunt bu. Onun kaptan maptan düşünebileceği aklınıza geliyor mu sizin?"

"Neyse" dedi Porthos, "d'Artagnan'ın korktuğunu itiraf etmesi hoşuma gitti doğrusu."

"Yalnız itiraf etmiyorum, övünüyorum da aynı zamanda. Ben sizin gibi gergedan değilim. O da ne!"

"Şimşek" dedi kaptan.

"Geldik mi yani?" diye sordu Athos İngilizce olarak.

"Geliyoruz" dedi kaptan.

Gerçekten de üç kürek vuruşundan sonra sandal tekneye yanaştı.

Tayfa bekliyordu. Merdiven sarkıtılmıştı bile çünkü uzaktan tanımıştı sandalı.

Önce Athos çıktı yukarı denizcilere özgü bir ustalıkla. Uzun süredir yasak yerlere ip ve halatla tırmanmaya alışık olan Aramis izledi kendisini. Gaskonyalı bir dağ keçisi avcısı gibi arkalarından gitti. Porthos da o müthiş gücünü kullanarak halletti bu işi.

Uşakların çıkması daha zor oldu. Zayıf, ince ve kedi gibi çevik ve her yere kolayca tırmanan Grimaud için değil de Mousqueton ve Blaisois için. Tayfalar ikisini de kollarından çekip yükselttiler, Porthos da yeleklerinden yakalayıp ayakları üstünde güverteye bırakıverdi onları.

Kaptan yolcularını, kendileri için hazırlanmış kamaraya götürdü. Tek bir odadan oluşan bu yerde hep birlikte kalmak zorundaydılar. Sonra bazı emirler vermesi gerektiği gerekçesiyle yanlarından uzaklaşmak istedi.

"Bir dakika" dedi Gaskonyalı, "kaç adam var gemide kaptan?"

"Anlamadım" dedi adam İngilizce olarak.

"Kendi dilinde sorsanıza soruyu adama."

Athos, d'Artagnan'ın sorusunu İngilizceye çevirdi.

"Üç" dedi Groslow, "benim dışımda tabii ki."

Gaskonyalı anlamıştı yanıtı çünkü kaptan konuşurken elinin üç parmağını kaldırmıştı.

"Oh!" dedi d'Artagnan. "Üç, öyle mi?" Rahatladı biraz. "Neyse siz yerleşedurun, ben de bir bakayım tekneye şöyle."

"Ben de yemekle ilgileneyim" dedi Porthos.

"Güzel ve hoş bir tasarı bu Porthos, hemen uygulamaya koyalım. Athos, siz de Grimaud'yu verin yanıma çünkü o Parry'nin yanında az buçuk İngilizce öğrenmiş, rehberlik edebilir bana."

"Haydi Grimaud" dedi Athos.

Güvertede bir fener vardı. Gaskonyalı bir eline bu feneri, öbür eline de tabancasını aldı, sonra patrona seslendi:

"*Come!*"

Bu Gaskonyalı'nın 'Goddam' sözcüğüyle birlikte öğrenebildiği tek İngilizce sözcüktü.

Ambarın ağzına gitti ve aşağı indi d'Artagnan.

Üç bölmeye ayrılmıştı ambar: D'Artagnan üçüncü direkten kıça ka-

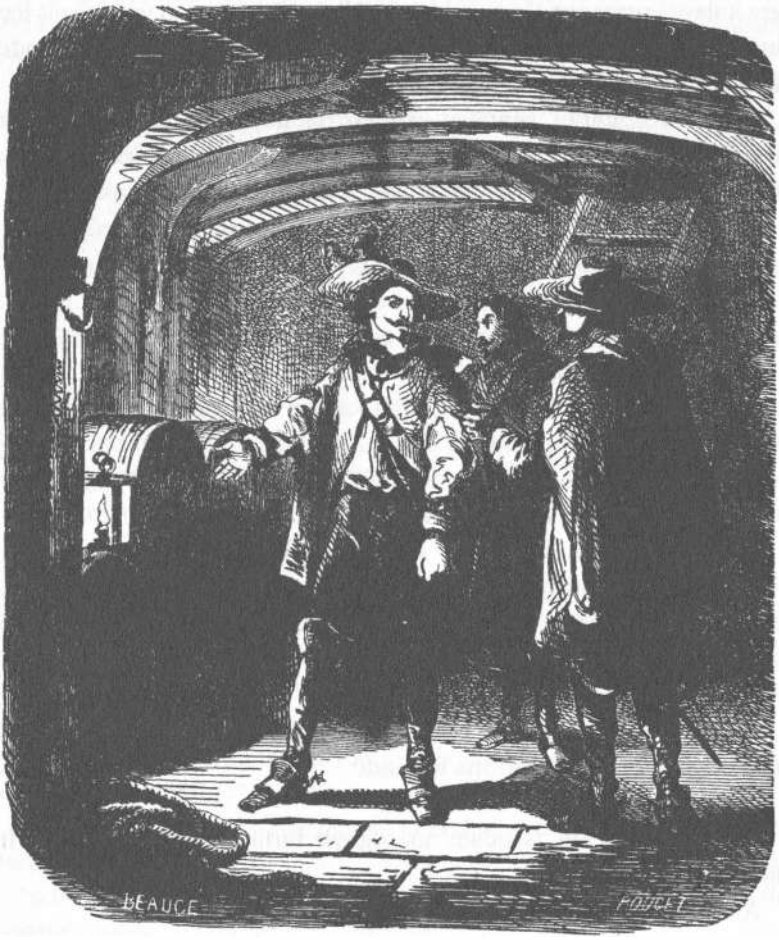
dar uzanan ve Athos, Porthos ve Aramis'in geceyi geçirmek üzere hazırladıkları odanın tam altına denk düşen bölmeye inmişti. İkinci bölme teknenin tam ortasındaydı ve uşaklara ayrılmıştı. Üçüncüsüyse pruvanın altında yani kaptanın hazırladığı ve Mordaunt'un gizlendiği kamaranın altındaydı.

"Oh, oh" dedi ambarın basamaklarını elinde fenerle inen Gaskonyalı. "Ne kadar çok fıçı var burada! Ali Baba'nın mahzeni gibi bir yer burası."

Bin Bir Gece Masalları o dönemde yeni çevrilmişti ve pek modaydı.

"Ne dediniz?" diye sordu kaptan İngilizce olarak.

Ses tonundan ne sorulduğunu anladı Gaskonyalı.

"Bu fıçıların içinde ne olduğunu öğrenmek istiyorum" dedi d'Artagnan ve feneri fıçılardan birinin üstüne koydu.

Kaptan aniden merdivenlere atılıp yukarı çıkmak amacıyla hareket etmek istedi ama kendini tutarak oturdu.

"Porto" diye karşılık verdi.

"Öyle mi? Porto şarabı ha!" dedi Gaskonyalı. "Ne güzel, susuzluktan ölüm yok demek bize!"

Sonra alnında biriken terleri silen Groslow'a döndü.

"Dolu mu fıçılar?" diye sordu.

Grimaud İngilizceye çevirdi soruyu.

"Bazıları dolu bazıları boş" diye karşılık verdi Groslow bütün çabasına rağmen endişesini gizleyemeyen bir ses tonuyla.

Gaskonyalı parmağıyla vurdu fıçılara, beşinin dolu, ötekilerin boş olduklarını anladı ve sonra İngilizi korku içinde bırakmayı sürdürerek fenerini fıçıların arasındaki boşluğa soktu ve bu aralıklarda bir şey olmadığını gördü.

"Gidelim" dedi ve ikinci bölmeye açılan kapıya doğru ilerledi.

"Durun!" dedi arkada kalan İngiliz biraz önce belirttiğimiz heyecandan hâlâ kendisini kurtaramayarak. "Durun, o kapının anahtarı bende."

Ve telaş içinde d'Artagnan'la Grimaud'nun önüne geçip, titreyen eliyle anahtarı deliğe soktu. Kapı Mousqueton ve Blaisois'nın yatmaya hazırlandıkları ikinci bölmeye açılıyordu.

Bu bölmede aranacak ve görülecek bir şey yoktu. İki soylu insanın fenerlerinin ışığında iyice aydınlanmıştı her taraf.

Dolayısıyla burada fazla oyalanmadan üçüncü bölmeye geçtiler.

Burası da tayfaların yatakhanesiydi.

Tavana asılmış üç dört hamak, iki ucundan geçirilmiş bir halatla tutturulmuş bir masa, ayakları kırık, boyaları dökülmüş iki banktan başka bir şey yoktu bu bölmede. D'Artagnan tahta bölmeye dayalı bir-iki eski yelken bezini kaldırıp baktı, şüpheli bir şey göremeyince ambardan çıkıp güverteye döndü tekrar.

"Ya şu oda?" diye sordu.

Grimaud, Silahşör'ün sözlerini İngilizceye çevirdi.

"Bu oda benim" dedi kaptan. "Bakmak istiyor musunuz?"

"Açın kapıyı" dedi Gaskonyalı.

İngiliz emri yerine getirdi. D'Artagnan feneri taşıyan elini ileri doğru uzattı, aralanmış kapıdan başını içeri soktu ve kafes gibi bir yer olduğunu gördü buranın.

"Peki" dedi, "sayın Lord'un emrinde bir ordu bile olsa, buraya saklamamıştır herhalde. Haydi artık gidelim. Porthos yiyecek bir şeyler bulmuş mu, bakalım bir."

Kaptana bir baş selamıyla teşekkür ettikten sonra arkadaşlarının bulunduğu şeref kamarasına döndü.

Porthos ya yiyecek bir şey bulamamıştı ya da yorgunluğu açlığına baskın çıkmıştı çünkü pelerinine sarınmış ve derin bir uykuya dalmıştı çoktan.

Denizin sallamasıyla iyice gevşeyen Athos ve Aramis'in gözleri de neredeyse kapanacaktı. Ama arkadaşlarının içeri girerken çıkardıkları gürültü nedeniyle açtılar gözlerini.

"Durum ne?" diye sordu Aramis.

"Her şey yolunda" dedi Gaskonyalı. "Rahat rahat uyuyabiliriz."

Bu güvence üzerine Aramis yastığa bıraktı başını, Athos dostça başını salladı ve d'Artagnan, belki Porthos'tan da fazla yemek yerine uykuya ihtiyaç duyduğundan Grimaud'yu gönderdi, kılıcını kınından çekip, pelerinine sarındı ve kapının önüne uzanıverdi. Üstünden geçmeden hiç kimse içeri giremezdi.

III
PORTO ŞARABI

On dakika sonra efendiler uyumuştu ama aç ve özellikle de susuz hizmetkârlar için durum aynı değildi.

Blaisois ve Mousqueton bir kalas ve küçük hurçtan oluşan yataklarını hazırlamak için çaba harcıyorlardı. Yan taraftaki odadaki gibi tavana asılı ve yalpalayan gemiyle birlikte sallanan masada bir bira testisi ve üç bardak vardı.

"Lanet dalga!" dedi Blaisois. "Böyle devam ederse tıpkı gelirken olduğu gibi gene deniz tutacak beni."

"Deniz tutmasına karşı da arpa ekmeğiyle şerbetçiotundan başka bir şeyimiz yok" diye karşılık verdi Mousqueton. "Yazık!"

"Peki ya sizin sorgun şişeniz nerede Mösyö Mousqueton?" diye soran Blaisois yatağı hazırlama işini bitirdi, arkadaşının oturduğu masaya doğru sendeleyerek gitti. "Kaybettiniz mi yoksa sorgun şişesini?"

"Hayır" dedi Mousqueton, "Parry'de kaldı. Bu lanet İskoçyalılar'ın susuzluğu dinmek bilmiyor bir türlü. Ya siz Grimaud?" diye sordu d'Artagnan'ın yanından dönen arkadaşına. "Siz de susuzluk çekiyor musunuz?"

"Aynen bir İskoçyalı gibi" diye karşılık verdi Grimaud kısaca.

Blaisois ve Mousqueton'un yanına oturdu. Cebinden bir defter çıkardı, muhasebesini tuttuğu şirketin hesaplarını yaptı.

"Of, aman, ah!" diye inledi Blaisois. "Kalbim çok kötü atmaya başladı."

"Öyleyse biraz bir şeyler yiyin" dedi Mousqueton bir hekim tavrıyla.

"Bunları mı yiyeceğim?" dedi Blaisois küçümseyici bir tavırla masadaki bira testisini ve arpa ekmeğini göstererek.

"Blaisois" diye sürdürdü konuşmasını Mousqueton, "unutmayın ki ekmek Fransızların gerçek besinidir. Gene de ekmek bulamaz bazen Fransızlar; inanmazsanız Grimaud'ya sorun.

"Ya bira?" dedi dönüş heyecanı içinde kafası her zamankinden daha

çabuk çalışan Blaisois. "Bira için ne diyeceksiniz? O da Fransızların gerçek içkisi mi?"

"Yani" dedi güç durumda kalan ve sıkışan Mousqueton, "bira için aynı şeyi söylemem zor. Nasıl İngilizler şarabı sevmezlerse, Fransızlar da biradan hoşlanmazlar."

"Nasıl Mösyö Mouston?" dedi hayretle Blaisois. Blaisois, Mousqueton'un bilgisine karşı her zaman saygı duyardı ve hayatı boyunca hayranlık duyduğu Mousqueton'un bilgiçliğinden bir an kuşkulandı hayretler içinde. "Ne dediniz? İngilizler şarabı sevmezler mi?"

"Nefret ederler."

"Ama ben içtiklerini gördüm."

"Günah çıkartırken içerler. Kanıtı da şu" diye devam etti hafifçe öksüren Mousqueton, "Bir İngiliz prensini bir şarap fıçısının içine sokmuşlar ve adamcağız o gün ölmüş. Bizzat rahip d'Herblay'den dinlemiştim bunu."

"Aptal!" dedi Blaisois. "Onun yerinde olmak isterdim doğrusu."

"İstersen olabilirsin" diye karşılık verdi rakamları alt alta sıralamayı sürdüren Grimaud.

"Nasıl yani?" dedi Blaisois. "Olabilir miyim?"

"Evet" diye devam etti Grimaud eldelediği dört rakamını öbür sütuna geçirirken.

"Olabilirim ne demek? Rica ediyorum, açıklasanıza şunu Mösyö Grimaud."

Mousqueton, Blaisois sorular sorarken hiç sesini çıkarmamıştı ama yüz ifadesinden konuşulanlara hiç de ilgisiz kalmadığı anlaşılıyordu.

Grimaud hesabını sürdürdü ve sonucu buldu.

"Porto" dedi ve az önce d'Artagnan ve kaptanla birlikte ziyaret ettikleri ilk bölmeyi gösterdi.

"Ne? Yoksa kapı aralığından gördüğüm fıçılar..."

"Porto" diye yineleyen Grimaud yeni bir hesaba başladı.

"Duyduğuma göre Porto mükemmel bir İspanyol şarabıymış" diye sürdürdü konuşmasını Blaisois, Mousqueton'a dönerek.

"Nefis bir şaraptır" dedi, Mousqueton dilini damağında şaklatarak. "Nefis! Baron de Bracieux'nün mahzeninde vardı."

"İngilizlerden rica etsek, bir şişe satarlar mı bize acaba?" diye sordu namuslu Blaisois.

"Satmak mı!" dedi birden eski arakçılık alışkanlıkları depreşen Mousqueton. "Sizin pek bir yaşam deneyiminiz olmadığı anlaşılıyor. Almak varken niye satın alınsın?"

"Almak" dedi Blaisois, "komşusunun malına göz dikmektir. Ve bildiğim kadarıyla da yasaktır bu."

"Nerede yasak?" diye sordu Mousqueton.

"Tanrı'nın ya da kilisenin yasakladığı bir şey işte, ne bileyim! Ama bildiğim şu:

Başkasının malına göz dikmeyeceksin
Karısına da."

"Mösyö Blaisois, işte çocukça bir düşünce daha" dedi Mousqueton koruyucu melek edasıyla. "Evet, bir kez daha söylüyorum, çocukça bir düşünce! Şimdi soruyorum size, hangi kitapta yazılı acaba İngilizlerin bize yakın oldukları?"

"Hiçbir kitapta yazılı değil, haklısınız bu açıdan" dedi Blaisois. "Ya da ben anımsamıyorum yazılı olduğunu."

"Bir kez daha söylüyorum, çocukça bir mantık" diye sürdürdü konuşmasını Mousqueton. "Sevgili dostum Blaisois, siz de Grimaud ve ben gibi on yıl savaşsaydınız, başkasının malıyla düşman malı arasındaki farkı anlardınız. Bildiğim kadarıyla İngiliz düşmandır. Ambardaki Porto da İngilizin! Dolayısıyla da bizimdir çünkü biz de Fransızız. 'Ne koparsan kârdır!' diye boşuna mı demişler?"

Mousqueton'un engin deneyimine dayanarak otoriter bir tavırla dile getirdiği bu düşünceler Blaisois'yı çok şaşırtmıştı. Zihnini toparlamak isteyen biri gibi başını öne eğdi, sonra da elinde dayanılmaz kanıtları olan biri gibi kafasını yukarı kaldırdı.

"Ya efendilerimiz?" dedi. "Onlar da sizin gibi mi düşünecekler Mösyö Mousqueton?"

Mouston karşısındakini küçümser bir bakışla süzerek güldü.

"Demek gidip saygıdeğer, anlı şanlı efendilerimizi uyandırmam ve onlara 'Baylar, hizmetkârınız Mousqueton susadı. Bir şeyler içmesine izin verir misiniz acaba?' diye sormam gerekiyor, öyle mi? Söyleyin bana lütfen, ben susamışım, susamamışım, Mösyö Bracieux'yü ne kadar ilgilendirir bu?"

"Pahalı şaraptır bu" dedi Blaisois kafasını sallayarak.

"Sıvı altın da olsa Mösyö Blaisois" dedi Mousqueton, "efendilerimiz kendilerini yoksun bırakmazlar bundan. İstese tek başına bir ton Porto şarabı içecek kadar varlıklı olan Baron Bracieux'nün bile ambardaki şarap için kuruş vermek istemeyeceğini bilin. Benim anlamadığım şu" diye sürdürdü konuşmasını Mousqueton, kibir içinde gitgide kendinden geçerek.

"Efendilerimiz bile kendilerini bundan yoksun bırakmayacaklarına göre, uşakları ne diye yoksun bıraksınlar?"

Ve sözünü bitirip yerinden kalktı Mousqueton, bira testisini dibine kadar boşalttı, havalı bir yürüyüşle bölmenin kapısına doğru ilerledi.

"Kapalıymış yahu!" dedi. "Lanet olası İngilizler, ne kadar ihtiyatlı oluyorlar!"

"Kapalı, öyle mi?" dedi Blaisois en az Mousqueton kadar hayal kırıklığı içinde. "Kahretsin! Yazık! İçim fena oldu şimdi."

Mousqueton dönüp, öyle bir acıyarak baktı ki Blaisois'ya, yiğit insanın düş kırıklığını tamamen paylaştığını göstermiş oldu.

"Kapalı ya!" diye yineledi.

"Ama" dedi arkadaşına Blaisois, "Mösyö Mouston, ben sizin, efendinizi, bir zamanlar Chantilly'de sülün avlayıp alabalık tutarak ve şarap şişelerini mahzenden iple çekerek beslediğinizi kendi ağzınızdan dinlemiştim."

"Tabii" diye karşılık verdi Mousqueton, "tamamen gerçekti anlattıklarım, Grimaud da onaylayabilir bunları. Ancak o mahzende bir hava deliği vardı ve şaraplar da şişelerin içindeydi. Şimdi bu bölmeden öteki tarafa ne bir ip geçirebilirim ne de iki kental ağırlığındaki fıçıları iple çekebilirim."

"Öyle ama bölmenin bir iki tahtası kaldırılabilir, fıçılardan birine burguyla bir delik açılabilir" dedi Blaisois.

Mousqueton, karşısındaki kişide hiç ummadığı nitelikler bulunca gözlerini fal taşı gibi açarak süzdü Blaisois'yı.

"Evet, evet, doğru olabilir!" dedi. "Ama tahtaları sökmek için levyeyi ve fıçıyı delmek için de burguyu nereden bulacağız?"

"Avadanlık" dedi işlemlerin sağlamasını yapan Grimaud.

"Doğru be! Avadanlık!" dedi Mousqueton. "Hiç düşünemedim!"

Gerçekten de Grimaud, şirketin yalnızca muhasebecisi değil aynı zamanda silah ustasıydı. Defterinden başka avadanlığı vardı bir de. Grimaud her zaman ihtiyatlı olduğundan, dengine özenle yerleştirdiği çantasında her türlü aleti bulmak mümkündü.

Yani çantada yeter büyüklükte bir de burgu vardı.

Mousqueton hemen kaptı onu.

Leviye falan aramasına gerek yoktu çünkü belindeki hançer rahatça görebilirdi bu işi. Mousqueton tahtaların birbirlerinden ayrıldıkları bir köşe aradı ve bulmakta da güçlük çekmedi, hemen işe koyuldu.

Blaisois kendisini sabırsızlık ve hayranlıkla seyrediyor, kimi zaman bir çiviyi söküşünü, kimi zaman bilinçli ve ustalıklı bir hareketle tahtayı yerinden oynatışını seyrediyordu.

Mousqueton kısa süre içinde üç tahtayı yerinden söküvermişti bile.

"Tamam!" dedi Blaisois.

Mousqueton La Fontaine'in meselindeki o kendisini olduğundan büyük göstermek isteyen kurbağa gibi değildi doğrusunu söylemek gerekirse ama adının üçte birlik bölümünü kısaltmasına rağmen göbeğini aynı oranda eritememişti ne yazık ki. Açtığı gedikten geçmeyi denedi ama üç dört kalas daha sökmeden geçemeyeceğini anladı.

Derin bir iç çekerek döndü ve tekrar işe girişti.

Ama hesaplarını bitiren Grimaud yerinden kalkmış, yapılan işe büyük bir ilgi duyarak yaklaşmış, iki arkadaşın çabalarını görmüş ve Mousqueton'un vaat edilen nimetlere kavuşmak için boşuna çırpınıp durduğunu anlamıştı.

"Ben" dedi Grimaud.

Bu sözcük tek başına bir soneye, sone de başlı başına şiirsel bir yapıta bedeldi.

Hemen döndü Mousqueton.

"Siz ne?" diye sordu.

"Ben geçerim."

"Doğru" dedi Mousqueton arkadaşının zayıf ve ince bedenini süzerek, "siz geçersiniz ve de çok kolay geçersiniz."

"Doğru" dedi Blaisois, "o fıçıların yerini de biliyor çünkü Mösyö d'Artagnan'la birlikte mahzene girdi daha önce. Mösyö Mouston, izin verirseniz Mösyö Grimaud girsin."

"Grimaud kadar ben de girerim canım" dedi biraz alınan Mouston.

"Doğru ama daha çok zaman alır bu. Oysa ben çok susadım. Kalp atışımın giderek hızlandığını hissediyorum."

"Geçin öyleyse Grimaud" dedi Mousqueton kendisinin yerine sefere çıkacak olan arkadaşına burguyla bira testisini uzatarak.

"Bardakları çalkalayın" dedi Grimaud.

Daha sonra çok başarılı bir biçimde başlattığı bir işi tamamlamayı elinden aldığı için kendisini bağışlamasını isteyen gözlerle baktı Mousqueton'a, açılan gedikten bir yılan gibi süzülüp kayboldu.

Blaisois çok mutluydu, kendisinden geçmişti adeta. İngiltere'ye geleli beri olağanüstü işler beceren bu olağanüstü insanların arasına karışmaktan hoşnuttu ve bu son başarıyı hiç kuşkusuz en mucizevi başarı olarak kabul ediyordu.

"Şimdi göreceksiniz dostum Blaisois" dedi son derece kibirli bir tavırla Mousqueton. "Biz eski askerler susadığımız zaman susuzluğumuzu nasıl dindiriyoruz, göreceksiniz!"

"Pelerin" dedi Grimaud mahzenin dibinden seslenerek.

"Doğru" dedi Mousqueton.

"Ne istiyor?" diye sordu Blaisois.

"Açtığımız gediği pelerinle kapatmamızı istiyor."

"O niye?" diye sordu Blaisois.

"Saf çocuk!" dedi Mousqueton. "Ya biri gelirse!"

"Doğru ya!" dedi Blaisois gittikçe artan bir hayranlıkla. "Ama ortalık zifiri karanlık."

"Grimaud gece gündüz aynı halde görür" diye karşılık verdi Mousqueton.

"Çok mutludur o halde" dedi Blaisois. "Ben mum olmadan iki adım atamam."

"Demek ki gerektiği gibi hizmet etmeyi öğrenememişsiniz yoksa kara gecede kara keçiyi bile bulabilirdiniz. Durun bakayım, gelen var galiba!"

Mousqueton gençlik döneminden kalma tehlike habercisi ıslığını çalıp, masadaki yerini aldı, Blaisois'ya da kendisini izlemesi için bir işaret çaktı.

Blaisois söyleneni yaptı.

Kapı açıldı, eşikte pelerinli iki adam göründü.

"Oh, oh!" dedi içlerinden biri. "Saat on biri çeyrek geçiyor ve hâlâ yatmamışsınız! Kurallara uygun değil bu. On beş dakikaya kadar herkes yatmış ve horlamaya başlamış olsun, anlaşıldı mı?"

İki adam, Grimaud'nun gizlice girdiği bölmeye doğru yürüdüler, kapıyı açıp içeri girdiler ve arkalarından çektiler kapıyı.

"Ah!" dedi Blaisois ürpererek. "Hapı yuttuğunun resmidir."

"Grimaud ne kurnaz bir tilkidir, bilmezsiniz siz" diye mırıldandı Mousqueton.

Nefeslerini tutup, kulakları kirişte, beklemeye başladılar.

Aradan on dakika geçti ama Grimaud'nun yakalandığına işaret edebilecek hiçbir ses çıkmadı.

Bu süre sonunda Mousqueton ve Blaisois kapının tekrar açıldığını, pelerinli adamların dışarı çıktıklarını, kapıyı arkalarından kapattıklarını

ve ışıkları söndürüp tekrar hemen yatmalarını tembihleyerek gittiklerini gördüler.

"Uyacak mıyız bu emre?" diye sordu Blaisois. "İçime kurt düştü benim."

"On beş dakika sonra dediler. Daha beş dakikamız var" dedi Mousqueton.

"Efendilerimize haber versek mi dersiniz?"

"Grimaud'yu bekleyelim."

"Ya öldürmüşlerse onu?"

"Grimaud bağırırdı."

"Biliyorsunuz ki neredeyse dilsizdir o."

"Ses duyardık o zaman."

"Ya dönmezse?"

"İşte geldi!"

Gerçekten de Grimaud açılan gediği örten pelerini kaldırıp, sapsarı yüzünü içeri uzatmış, korkudan yusyuvarlak kesilen bakışlarıyla arkadaşlarına bakıyordu. Elinde, içine ne koyduğu anlaşılmayan bir testi vardı. Tüten lambanın ışığına yaklaştırdı testiyi ve tek hecelik bir feryat çıktı: "Oh!" Ama öyle dehşetli bir sesti ki bu, Mousqueton ürpererek geri çekildi, Blaisois ise az daha bayılıyordu.

Ama her ikisi de merak içinde bira testisine bakmaktan alamadılar kendilerini: Barut vardı testide.

Grimaud, teknenin şarap değil barut yüklü olduğunu anlar anlamaz hiç vakit kaybetmeden ambar kapağına doğru atıldı, bir anda dört arkadaşın yattığı kamaranın kapısında buldu kendini. Yavaşça araladı kapıyı ve kapının kanadını iterken, arkasında yatan d'Artagnan'ı uyandırdı.

Grimaud'nun şaşkın yüzünü görür görmez, bir fevkaladelik olduğunu sezip bağırmak istedi ama Grimaud sözden daha hızlı bir hareketle parmağına dudaklarına götürdü, çelimsiz bedeninden çıkabileceğine hiç ihtimal olmayan bir solukla üç adım ötedeki lambayı söndürdü.

D'Artagnan dirseğine dayanarak doğruldu, Grimaud da dizini yere dayadı ve hemen orada, boynunu uzatıp, duygu yoğunluğuyla, el kol hareketlerine, yüz ifadesine gerek göstermeyecek kadar dramatik olayı anlatıverdi bir çırpıda.

Athos, Porthos ve Aramis aynı anda, sekiz günden beri gözlerini kırpmamış insanlara özgü deliksiz bir uyku çekiyor, ambardaysa Mousqueton bir önlem olarak yeleğinin kordonlarını bağlıyor, korkudan saçları dimdik olmuş Blaisois da onu izlemeye çabalıyordu.

Ve şimdi olup bitenleri anlatalım.

Grimaud gedikten geçip birinci bölmeye girer girmez, çevreyi araştırmış ve fıçılardan birini bulmuştu. Şöyle bir vurmuştu fıçıya: Boştu fıçı. Daha sonra başka bir fıçıya yaklaşmış ve onun da boş olduğunu anlamıştı. Ancak aynı denemeyi yaptığı üçüncü fıçıdan öylesine tok bir ses çıkmıştı ki yanılamazdı: Doluydu bu fıçı!

Bunun üzerine burguyla delmek amacıyla fıçıda uygun bir yer aramış ve bu sırada bir muslukla temas etmişti eli.

"Güzel, işte bu beni bir yığın zahmetten kurtardı!" dedi Grimaud içinden.

Daha sonra bira testisini yanaştırıp musluğu açtı ve fıçının içindeki nesnenin musluğun ağzından testiye akmaya başladığını hissetti.

Grimaud musluğu kapatma ihtiyatlılığını da gösterdikten sonra, arkadaşlarına götüreceği şeyin ne olduğunu anlamak amacıyla testiyi dudağına değdirip tadına bakmaya hazırlanırken Mousqueton'un tehlikeyi haber veren ıslığını duydu. Gece devriyesinden kuşkulanarak hemen iki fıçının arasına kaçtı ve birinin arkasına büzülüverdi.

Gerçekten az sonra kapı açıldı, Mousqueton ve Blaisois'nın önünden iki kez gelip geçen ve ışığı söndürmelerini emreden pelerinli iki adam içeri girdi.

Adamlardan birinin elinde camlı ve iyice kısılmış bir fener vardı. Öyle ki alevi hiç taşmıyordu tepesinden. Ayrıca camların üstüne ışığı ve ısıyı hafifleten daha doğrusu emen bir kâğıt geçirilmişti.

Bu adam Groslow'du.

Öbürünün elinde de uzun, bükülebilir, beyaz bir ipe benzeyen sarılmış bir şey vardı. Geniş kenarlı bir şapka yüzünü örtüyordu adamın. Grimaud, gelenlerin de kendisi gibi susuzluklarını gidermek amacını güttüklerini düşünerek, olduğu yerde iyice büzüldü ama yakalandığı takdirde en azından kendisini pek fazla suçlayamayacaklarını da geçirdi aklından.

İki adam Grimaud'nun ardına gizlendiği fıçının yanına gelince durdular.

"Fitil var mı?" diye sordu İngilizce olarak feneri taşıyan adam.

"İşte" diye karşılık verdi öbürü.

Grimaud ikinci adamın sesini duyunca ürperdi ve kaskatı kesildi. Yavaşça yerinden doğrulup fıçının çemberinin arkasından dikkatle baktı. Geniş kenarlı şapkanın ardında Mordaunt'un sapsarı yüzünü tanıdı.

"Ne kadar sürebilir bu fitil?" diye sordu.

"İşte... Beş dakika falan" dedi kaptan.

Bu ses de yabancı gelmemişti Grimaud'ya. Bakışlarını Mordaunt'dan ötekine doğru çevirdi ve bu kez de Groslow'u tanıdı.

"O halde" dedi Mordaunt, "adamlarınıza gerekçe göstermeden hazır olmalarını bildirirsiniz. Şalupa geliyor teknenin arkasından, değil mi?"

"Tabii, halatın ucunda, efendisinin peşinden gelen bir köpek gibi tıpkı."

"O zaman, gece yarısını çeyrek geçe, adamlarınızı toplayıp şalupaya geçersiniz siz sessizce..."

"Fitil ateşlendikten sonra, değil mi?"

"O benim işim. Öcümün alınacağından emin olmak istiyorum. Kürekler kayıkta mı?"

"Her şey hazır."

"Güzel."

"Anlaştık o halde."

Mordaunt diz çöküp fitilin bir ucunu musluğa geçirdi. Bu durumda öteki ucu ateşlemekten başka yapılacak bir iş kalmıyordu.

Sonra saatini çıkardı cebinden.

"Duydunuz mu? Gece yarısını çeyrek geçe" diyerek yerinden doğruldu, "yani..."

Saatine baktı.

"Yirmi dakika sonra."

"Mükemmel bayım" diye karşılık verdi Groslow. "Ancak size son kez, üstlendiğiniz işin çok tehlikeli olduğunu ve ateşleme işini adamlardan birine bırakmanın daha doğru olacağını hatırlatmak isterim."

"Sevgili dostum Groslow" dedi Mordaunt, "Fransızların bir atasözü vardır, bilir misiniz? 'Kendi işini kendin gör' derler. Benim yapacağım da budur."

Grimaud konuşulan her şeyi dinlemiş, daha doğrusu duymuştu. İngilizceyi pek iyi anlamadığı halde gördüklerinden her şeyi anlamıştı. Silahşörlerin iki amansız düşmanını görmüş, tanımıştı. Mordaunt'un fitili yerleştirmesine tanık olmuştu. Mordaunt Fransızca konuştuğundan Fransız atasözünü de kaçırmamıştı. Sonunda testinin içindeki şeyi yoklamış ve bunun Mousqueton'la Blaisois'nın heyecanla bekledikleri sıvı değil, parmaklarının arasında hışırdayan barut olduğunu anlamıştı.

Mordaunt kaptanla birlikte uzaklaştı. Kapıda durdu ve kulak kabarttı.

"Nasıl uyuduklarını duyuyor musunuz?" diye sordu.

Gerçekten Porthos'un horultusu döşemeyi geçip, aşağıdan duyuluyordu.

"Tanrı yolladı bunları bize" dedi Groslow.

"Ve bu sefer şeytan bile kurtaramayacak onları."

İkisi birlikte çıktılar.

Grimaud, anahtarın kilitte gıcırdamasını bekledi, yalnız kaldığından emin olunca, doğrulup kalktı yerinden.

"Ah!" diye inleyerek, kolunun yeniyle alnında birikmiş terleri kuruladı. "Mousqueton'un susaması nasıl işe yaradı!"

Hâlâ düş gördüğünü sanarak, açılan delikten hemen geçmek üzere davrandı ama testideki barutu fark edince düş değil bir kâbus, öldürücü bir kâbus gördüğünü anladı.

Tahmin edilebileceği gibi d'Artagnan anlatılan her şeyi, gittikçe artan bir ilgiyle dinledi. Grimaud'nun sözlerini bitirmesini beklemeden sessizce kalktı, sol tarafında yatan Aramis'in kulağına eğilip ve birden sıçramaması için omzuna bastırarak fısıldadı.

"Şövalye, kalkın ve ses çıkarmayın."

Aramis uyandı, d'Artagnan çağrısını bir kez daha yineledi ve elini sıktı. Aramis hemen yaptı söyleneni.

"Athos sol tarafınızda yatıyor" dedi d'Artagnan. "Sizi uyandırdığım gibi siz de onu uyandırın."

Aramis, Athos'u çok kolay uyandırdı çünkü bütün duyarlı ve sinirli insanlar gibi Kont'un da uykusu çok hafifti. Ama Porthos'u uyandırmak çok zor oldu. Uykusunu niçin yarıda böldüklerini öğrenmek istiyor, ısrarla açıklama bekliyordu ancak d'Artagnan'ın yaptığı tek açıklama eliyle ağzını örtmek oldu.

D'Artagnan nihayet kollarını uzatıp arkadaşlarının kafalarını daire oluşturacak biçimde kendine doğru çekti, böylece kafa kafaya vermiş oldukları söylenebilirdi.

"Arkadaşlar" dedi, "tekneyi hemen terk etmeliyiz, hepimiz öleceğiz yoksa."

"Yok yahu, gene mi?" dedi Athos.

"Geminin kaptanının kim olduğunu biliyor musunuz?"

"Hayır."

"Groslow."

Üç silahşörün ürperdiğini sezen Gaskonyalı konuşmalarının etkili olmaya başladığını fark etti.

"Groslow, öyle mi?" dedi Aramis. "Kahretsin!"

"Kimmiş bu Groslow be?" diye sordu Porthos. "Unuttum ben."

"Parry'nin kafasını yaran ve şimdi de bizim kafalarımızı yarmaya hazırlanan adam."

"Yok yahu!"

"Peki yardımcısı? Yardımcısını tanıyor musunuz?"

"Yardımcısı mı? Yardımcısı yok" diye karşılık verdi Athos. "Mürettebatı dört kişiden ibaret olan filikada kaptan yardımcısı mı olurmuş?"

"Evet ama Groslow sıradan bir kaptan değil. Yardımcısı var ve bu Mordaunt."

Silahşörler bu kez ürpermenin de ötesinde feryat figan ediyorlardı. Yenilgi yüzü görmemiş bu adamlar bu adın üzerlerinde yarattığı gizemli ve uğursuz etkiden kurtaramıyorlardı kendilerini. Yalnızca adının anılması bile hepsini dehşete düşürmeye yetiyordu.

"Ne yapacağız?" dedi Athos.

"Filikaya el koyalım" dedi Aramis.

"Sonra da öldürelim onu" dedi Porthos.

"Filika barut yüklü" dedi d'Artagnan. "Benim, şarap fıçısı sandığım şeyler barut fıçılarıymış. Mordaunt tanındığını anlarsa dost düşman ayırt etmeden herkesi havaya uçurur. Adamın içi o kadar kararmış ki, ne bu dünyada ne de öbür dünyada beraber olmak isterim onunla."

"Bir planınız var mı peki?" diye sordu Athos.

"Var."

"Nedir?"

"Bana güveniyor musunuz?"

"Emret" dediler üç silahşör bir ağızdan.

"Gelin benimle o halde."

D'Artagnan lomboz deliği kadar ama bir insanın sığabileceği kadar alçak bir pencerenin yanına gitti. Pencereyi menteşenin üstünde hafifçe çevirdi.

"İşte yol" dedi.

"Hay aksi! Hava çok soğuk dostum" dedi Aramis.

"Siz kalın istiyorsanız ama ben hepinizi uyarıyorum: Birazdan iyice ısınacak burası."

"Yüzerek karaya çıkamayız."

"Filikanın kıçına halatla bağlanmış şalupa var. Şalupaya çıkar, halatı keseriz, işte bu kadar! Haydi bakalım."

"Bir dakika" dedi Athos, "uşaklar ne olacak?"

"Buradayız biz" dediler Grimaud'nun bütün güçleri bir araya toplamak amacıyla kamaraya getirdiği Mousqueton ve Blaisois. Kapıya bitişik ambar kapağından içeri süzülmüşlerdi görünmeden.

Ancak Gaskonyalı'nın pencereyi açıp daracık aralıktan karşılarına serdiği ürkütücü manzara karşısında üç arkadaş hareketsiz kaldı.

Gerçekten böyle bir manzarayı bir kez bile görenler uğultulu, soluk kış mehtabının aydınlattığı dalgaların boğuk sesleriyle inleyen karanlık, hırçın bir deniz kadar korkutucu bir şey olamayacağını çok iyi bilirler.

"Ne oldu?" dedi d'Artagnan. "Kararsızlık içindeyiz galiba. Biz kararsız olursak uşaklar ne yapar?"

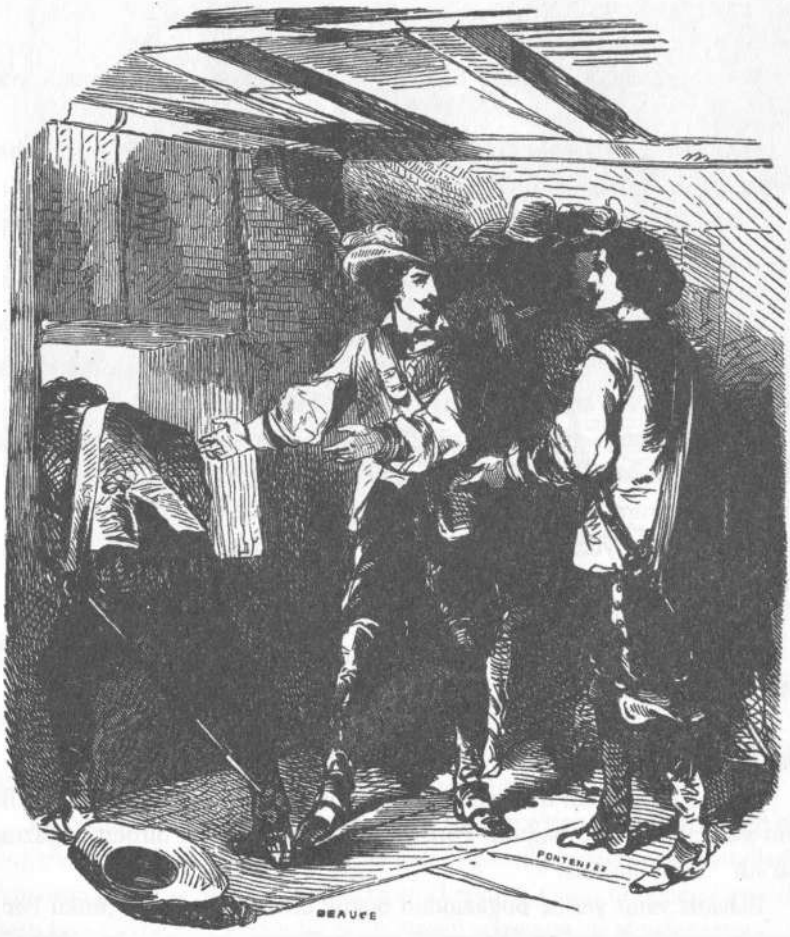
"Ben tereddüt içinde değilim" dedi Grimaud.

"Mösyö" dedi Blaisois, "bilesiniz ki ben ancak derede yüzebilirim."

"Ben hiç yüzemem" dedi Mousqueton.

Bu arada Gaskonyalı aralıktan süzülüvermişti bile.

"Siz kararlı mısınız dostum?" diye sordu Athos.

"Evet" dedi d'Artagnan. "Haydi Athos, siz mükemmel bir insansınız. Ruhlara seslenin, maddeye egemen olsunlar. Aramis, siz de uşaklara sahip olun. Porthos, siz de bizi engellemeye kalkışacak biri çıkarsa, öldürün."

Ve Gaskonyalı bunları söyledikten sonra Athos'un elini sıktı, filikanın sallanırken arkaya doğru yattığı anı kolladı ve zaten kendisini beline kadar çıkan sulara koyvermekten başka yapacak bir şeyi kalmıyordu.

Athos, filikanın yeniden başını kaldırmasına fırsat bırakmadan d'Artagnan'ı izledi. Athos'un arkasından filika başını kaldırdı ve arkadaki şalupaya bağlı ipin gerildiği görüldü.

Gaskonyalı halata doğru yüzdü ve ulaştı oraya.

Bir eliyle halatı tuttuktan sonra yalnızca başını suyun üstünde tutarak beklemeye başladı.

Bir süre sonra Athos da gelmişti yanına.

Ve iki baş daha göründü filikanın yanında: Aramis ve Grimaud'ydu bunlar.

"Blaisois'dan şüpheleniyorum" dedi Athos. "Yalnız derede yüzebilirim ben dediğini ikimiz de duyduk, değil mi d'Artagnan?"

"Yüzme bilen her yerde yüzer" diye karşılık verdi Gaskonyalı. "Haydi kayığa!"

"Porthos nerede? Göremiyorum onu."

"Gelir o, içiniz rahat olsun" dedi d'Artagnan. "Balık gibi yüzer namussuz."

Gerçekten de Porthos yoktu ortalıkta çünkü Porthos, Mousqueton ve Blaisois arasında yarı komik, yarı dramatik bir sahne geçiyordu.

İkisi dalgaların gürültüsü, rüzgârın ıslığı, karanlık suların görüntüsü karşısında çok korkmuşlar, ilerleyeceklerine geri geri gidiyorlardı.

"Haydi canım! Atlasanıza suya!" dedi Porthos.

"Mösyö, ben yüzme bilmiyorum ki" diyordu Mousqueton. "Beni bırakın gidin siz."

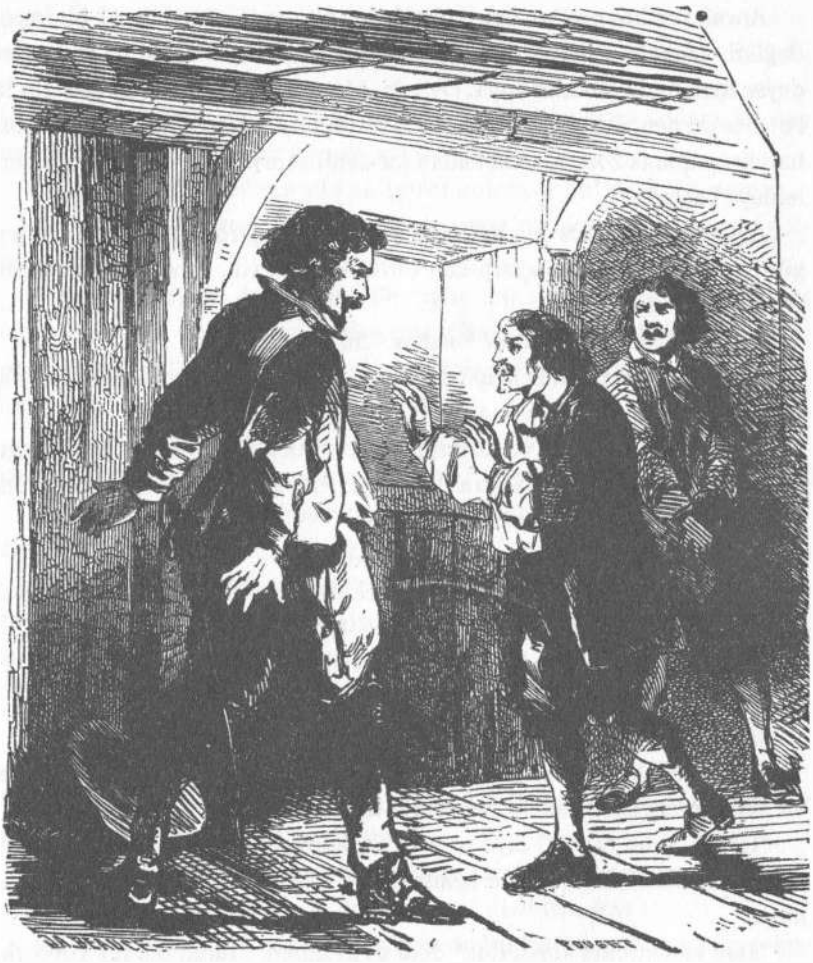
"Ben de bilmiyorum" diyordu Blaisois da.

"İnanın, sizi o küçük şalupada boşuna rahatsız edeceğim" diye ekledi Mousqueton.

"Ben zaten daha şalupaya çıkmadan boğulurum" diye ekledi Blaisois da.

"Hayır, hayır, beni dinleyin, eğer atlamazsanız ikinizi birden boğazlarım şuracıkta!" diye bağıran Porthos gerçekten ikisinin birden boğazına sarıldı. "Yürü Blaisois!"

Blaisois yanıt yerine boğazından boğuk bir hırıltı çıkardı çünkü Porthos'un gerçekten çelik gibi pençesi onu boğazından ve ayaklarından ya-

kaladığı gibi çekti, tahta gibi pencereden kaydırdı ve tepesi üstü denize fırlattı.

"Şimdi Mouston" dedi dönüp, "efendini yalnız bırakmayacaksın umarım."

"Ah! Mösyö" dedi gözleri yaşla dolan Mousqueton, "niçin tekrar silahşörlüğe döndünüz sanki? Pierrefonds Şatosu'nda ne kadar mutluyduk."

Mousqueton daha fazla konuşmadı veya gerçekten efendisine bağlı olduğundan ya da Blaisois'nın başına geleni gördüğünden kendini topladı, boynunu büktü ve tepe üstü denize attı kendini. Onun bu eylemi aslında başlı başına yüce bir eylemdi çünkü ölümü göze almıştı Mousqueton.

Ancak Porthos uşağını öyle kolay kolay ölüme gönderebilecek bir insan değildi. Efendisi uşağını o kadar yakından izlemişti ki, iki beden neredeyse aynı anda daldılar suya. Öyle ki, Mousqueton su yüzüne çıktığında Porthos'un pençe gibi eliyle kendisini tuttuğunu hissetti. Neredeyse hiçbir hareket yapmak zorunda kalmadan bir deniz tanrısı gibi halata doğru ilerlemeye başladı.

Aynı anda Porthos bir kulaç kadar ötesinde girdaplar yapan bir şey gördü. Bu garip cismi saçlarından tuttu: Blaisois'ydı. Athos da yardımına koşmaya hazırlanıyordu.

"Haydi, haydi Kont!" dedi Porthos. "Size gerek yok."

Gerçekten de Porthos ayaklarını bütün gücüyle çırparak dikildi ve üç kulaçta arkadaşlarının yanına vardı.

D'Artagnan, Aramis ve Grimaud, Mousqueton'la Blaisois'nın kayığa çıkmasına yardım ettiler. Sonra Porthos'a geldi sıra ve o dev adam kayığa çıkar çıkmaz alabora olacaklardı az daha.

"Athos nerede?" diye sordu Gaskonyalı.

"Buradayım" dedi Athos. Bir geri çekilme hareketini yöneten general gibi ve kayığa en son çıkan kişi olmayı bekliyordu. "Herkes burada mı?"

"Evet" dedi Gaskonyalı. "Hançeriniz yanınızda mı Athos?"

"Evet."

"Kesin halatı öyleyse, sonra siz de gelin."

Athos belinden çıkardığı hançerle halatı kesti, filika uzaklaştı. Şalupa bir süre hareketsiz kaldı ve dalgalarla sallandı.

"Haydi, gelin Athos!" diye bağırdı Gaskonyalı.

Kolunu Kont de la Fère'e uzattı. Biraz sonra o da kayıktaki yerini almıştı.

"Tam zamanında kurtulduk" dedi d'Artagnan. "Tuhaf bir şey göreceksiniz şimdi."

IV
KADER

Gerçekten de Gaskonyalı lafını henüz bitirmişti ki, karanlıklara ve sise dalmakta olan filikada bir düdük sesi duyuldu.

"Tahmin edebileceğiniz gibi bir şeyler anlatıyor bu" dedi d'Artagnan.

Aynı anda güvertede bir el fenerinin ışığı, kıç tarafta da koşuşan gölgeler göründü.

Hemen ardından da korkunç bir çığlık, bir umutsuzluk çığlığı inletti etrafı. Bu çığlık sanki bulutları dağıtmış gibi, ayı kapatan bulut da yarıldı ve gümüş renkli bir ışıkla aydınlanan gökyüzünün altında filikanın kül rengi yelkenleriyle siyah halatları gözüktü.

Teknede kendilerini kaybetmiş şaşkın gölgeler sağa sola koşuşuyor, anlamsız bir telaşla birlikte yalvaran feryatlar da yükseliyordu.

Bu feryatlar arasında, teknenin kıçının tam ortasında Mordaunt göründü elinde bir fenerle.

Teknede kendilerinden geçerek koşuşturan gölgeler, Mordaunt'un önceden belirtmiş olduğu saatte Groslow'un bir araya getirdiği kimselerdi. Mordaunt silahşörlerin uyuyup uyumadıklarını kapıya kulak dayayarak denetledikten sonra, sessizliğin verdiği güvenle ambara inmişti.

Gerçekten de olup bitenlerden kim kuşkulanabilirdi ki?

Mordaunt kapıyı açmış, hazırladığı fitille koşmuştu. Öç almaya susamış bir insanın ateşi ve Tanrı'nın gözünü kör ettiği kişilere özgü aşırı bir güven duygusuyla kükürtü ateşlemişti.

Bu arada Groslow'un adamları da arka tarafta toplanmışlardı.

"Halatı tutup şalupayı bize doğru çekin" dedi Groslow.

Bir tayfa teknenin kenarından dışarı doğru bir adım attı, halatı çekti. Halat serbestçe ve kolaylıkla geldi.

"Halat kesilmiş!" diye bağırdı denizci. "Kayık falan yok!"

"Ne? Kayık yok mu?" diye bağırdı Groslow da ve küpeşteden aşağı doğru sarkarak baktı.

"Baksanıza" dedi tayfa, "halatın kesildiği belli zaten!"

Groslow bu söz üzerine silahşörlerin duyduğu o acı feryadı koyvermişti.

"Ne oluyor?" diye bağıran Mordaunt elinde fenerle ambardan dışarı fırlayıp kıç tarafa doğru koştu.

"Düşmanlarımız kaçtı. Daha kötüsü, halatı kesip kayıkla kaçtılar."

Mordaunt hemen kamaraya koştu, bir tekmeyle kapıyı açtı.

"Boş!" diye bağırdı. "Şeytan bunlar!"

"Peşlerine düşeceğiz" dedi Groslow. "Fazla uzaklaşmış olamazlar. Üstlerine gider, çarpar, batırırız onları."

"Evet ama ateş? Ateşledim ben."

"Neyi?"

"Fitili."

"Tanrı belanı versin!" diye gürledi Groslow ve hemen ambar kapağına doğru atıldı. "Yetişirim belki!"

Mordaunt korkunç bir kahkahayla karşılık verdi buna. Yüzü büyük bir korkudan çok içindeki kinle allak bullak olmuş durumda, dalgın bakışla-

rıyla bir lanet daha yağdırmak için gökyüzüne bakarken elindeki meşaleyi denize attı ve kendisini de sulara bıraktı.

Aynı anda ve Groslow ambar kapağının henüz ilk basamağına adımını attığı sırada tekne bir yanardağ krateri gibi açılıverdi. Sanki aynı anda yüz top ateş etmişti ve korkunç bir patlamayla birlikte gökyüzüne doğru alevler yükselmeye başladı. Paramparça olan teknenin tutuşan her parçasıyla birlikte hava da ateş almıştı sanki. Ardından o korkunç şimşek etkisi kayboldu, tekne enkazı art arda ve titremelerle boşluğa doğru saçıldı, söndü gitti. Havada titreşimlerden başka bir şey kalmamıştı. Bir saniye sonra ortalık, hiçbir şey olmamış gibi duruluverdi.

Yalnızca filika su yüzeyinden kaybolmuş, Groslow ve üç adamı yok olmuştu.

Dört arkadaş her şeyi görmüş, bu facianın hiçbir ayrıntısını kaçırmamışlardı. Deniz yüzeyinin bir an bir fersahlık alanını aydınlatan göz kamaştırıcı ışığın altında, hepsi de yürekli olmalarına rağmen, kapıldıkları korkuyu çeşitli biçimlerde yansıtmışlardı. Az sonra üzerlerine bir ateş yağmuru yağmaya başlamıştı. Çok geçmeden, yukarıda anlattığımız gibi volkan sönmüş, her şey yeniden karanlığa gömülmüştü, deniz ulumasını sürdürürken kayık inip kalkıyordu.

Bir süre sessiz ve yıkılmış bir halde beklediler. Küreklerden birini tutan Porthos ve d'Artagnan, küreklerin uçlarını ister istemez sudan çıkarmışlar, yukarıda tutuyor ve kasılmış elleriyle sıkıyorlardı.

Bu ölüm sessizliğini ilk bozan Aramis oldu.

"Bana sorarsanız bu kez her şey bitti."

"Yetişin baylar! Kurtarın beni! İmdat!" diye bağıran bir ses dört arkadaşın kulaklarına erişti bu sırada. Denizden bir hortlak çıkacak sandılar hepsi.

Birbirlerini süzdüler. Athos ürperdi.

"O! Onun sesi bu!" dedi.

Hiçbiri bir şey söylemeye cesaret edemedi. Athos gibi ötekiler de tanımıştı bu sesi. Hepsinin bakışları geminin parçalanıp kaybolduğu yöne doğru –karanlığı delmek istiyorlardı sanki– bir noktaya takılıp kaldılar.

Bir süre sonra bir insan fark ettiler. Adam bütün gücüyle kulaç atarak yaklaşıyordu.

Athos yavaşça elini uzattı o yana doğru ve arkadaşlarını işaret etti parmağıyla.

"Evet, evet, görüyorum" dedi d'Artagnan.

"Gene o!" dedi Porthos bir körük gibi soluyarak. "Demirden mi bu yahu?"

"Aman Tanrım!" diye mırıldandı Athos.

Aramis ve d'Artagnan fısıldaşıyorlardı.

Mordaunt birkaç kulaç daha attı, sonra elini umutsuzca kaldırarak haykırdı.

"Merhamet beyler, acıyın! Tanrı aşkına, merhamet! Tükeniyorum, öleceğim!"

İmdat isteyen ses titriyordu ve öylesine titriyordu ki Athos duygulanmakta gecikmedi.

"Zavallı!" diye mırıldandı.

"Güzel!" dedi Gaskonyalı. "Bir ona acımanız eksikti. Bize doğru yü-

züyor yanılmıyorsam. Kendisini kurtaracağımızı mı sanıyor yoksa? Asılın küreklere Porthos, daha hızlı çekin."

D'Artagnan örnek olmak için küreğini iyice daldırdı suya, kayık iki kürek vuruşuyla yirmi kulaç daha uzaklaştı.

"Hayır! Bırakamazsınız beni burada! Ölmeme razı olamazsınız! Bu kadar merhametsiz olamazsınız!" diye bağırdı Mordaunt.

"Vay! Vay!" diye seslendi Porthos Mordaunt'a doğru. "Bu sefer elimizdesin. Canınızı kurtarmak için cehennemin kapısını çalmaktan başka çareniz kalmadı."

"Yapma Porthos!" diye mırıldandı Kont de la Fère.

"Rahat bırakın beni Athos. Bir türlü vazgeçemediğiniz bu yufka yüreklliğinizle gülünç duruma düşüyorsunuz. Size şunu açıkça söyleyeyim ki, kayığa on ayak yaklaşırsa, bir kürek darbesiyle kafasını yararım."

"Merhamet beyler... Beni bırakıp gitmeyin... Acıyın!" diye bağırıyordu genç adam ve soluk soluğa çıkan sesi buz gibi dalgalar arasında kayboluyordu.

Gaskonyalı bir yandan göz ucuyla Mordaunt'un her hareketini izlerken bir yandan da Aramis'le konuşmasını bitirdi ve doğrulup kalktı.

"Beyefendi" diye seslendi yüzmeye çabalayan genç adama, "lütfen uzaklaşın buradan. Bizde merhamet uyandırmak için duyduğunuz pişmanlık yeterli değil, yaptıklarınızın anıları henüz çok taze. Dikkat edin, bizimle birlikte uçurmak istediğiniz tekne birkaç ayak ötenizde tütüyor. Bizim için seçtiğiniz ve Groslow'la adamlarının kurban oldukları ölüm yolunun yanında, sizin şu andaki durumunuz çiçeklerle bezenmiş bir yatak gibidir."

"Beyler" diye daha da umutsuz bir seslenişle karşılık verdi Mordaunt, "yemin ediyorum size, samimi bir pişmanlık duyuyorum. Daha çok gencim, yirmi üç yaşındayım. Baylar, çok doğal bir duygunun etkisinde kaldım, annemin öcünü almak istedim. Benim yerimde olsaydınız, siz de aynı şeyi yapardınız."

"Haydi canım!" dedi Athos'un giderek yumuşadığını fark eden Gaskonyalı. "Belli değil orası."

Mordaunt'un kayığa ulaşabilmek için üç dört kulaç daha atması yetecekti çünkü ölümün yaklaştığını hissetmesi olağanüstü bir güç vermişti ona.

"Yazık, öleceğim demek ki! Annesini öldürdüğünüz kişinin oğlunu da öldüreceksiniz demek ki. Suçlu değilim oysa ben. Bütün ilahi yasalar ve insani yasalar bir oğulun, annesinin öcünü almasını buyurur. Kaldı ki"

diye devam etti ellerini kavuşturarak, "bu bir suçsa, pişman olduğuma göre ve af dilediğime göre, bağışlanmam gerekir."

Bu sırada artık gücü iyice tükenmiş gibi su yüzeyinde kaybolacak oldu sanki, üstünden aşan bir dalga sesini boğdu.

"Hayır, hayır! Bu kadarına dayanamıyorum!" dedi Athos. Mordaunt tekrar gözüktü.

"Bence bu işe bir son vermek gerekiyor artık" dedi Gaskonyalı. "Amcasının katili, Charles'ın katili, kundakçı, kendinizi suların dibine bırakmaya davet ediyorum sizi. Kayığa bir kulaç daha yaklaşacak olursanız, kafanızı yararım kürekle."

Mordaunt umutsuzluk içinde bir kulaç daha attı. Gaskonyalı iki eliyle iyice kavradı küreği. Athos ayağa kalktı.

"D'Artagnan! D'Artagnan!" diye bağırdı. "D'Artagnan! Oğlum, yalvarıyorum! Bu talihsiz ölecek ve ölmek üzere olan bir insanı kurtarmak için yalnızca elini uzatmak yeterliyken, bunu yapmamak ne kadar acı, düşünebiliyor musunuz bunu? Yüreğim bana böyle bir davranışı yasaklıyor. Dayanamıyorum. İzin verin yaşasın bu adam!"

"Kahretsin!" dedi Gaskonyalı. "Elinizi, kolunuzu bağlatıp kendinizi bu sefile teslim edin, olsun bitsin bari! Çok daha basit olurdu böylesi. Sayın Kont, siz bu adamın elinden can vermek istiyorsunuz. Ama bana oğlum dediğinize göre, ben oğlunuz olarak izin vermiyorum buna."

Ve d'Artagnan, Athos, kendisine oğlum diye hitap ederek bir şey istediğinde ilk kez dediğini yapmamış oluyordu.

Aramis yüzerken dişlerinin arasında tuttuğu kılıcını müthiş soğukkanlı bir tavırla çekti.

"Elini kayığa atacak olursa, kopartacağım Kral'ı öldüren o eli" dedi.

"Ben de" dedi Porthos. "Ben de..."

"Siz ne yapacaksınız?" diye sordu Aramis.

"Suya atlayıp işini bitireceğim."

"Beyler, lütfen!" dedi dayanılmaz duygularla Athos. "İnsan gibi, Hıristiyana yaraşır biçimde davranalım."

Gaskonyalı inler gibi bir ses çıkardı Aramis kılıcını indirdi. Porthos yerine oturdu.

"Görüyorsunuz ya" diye sürdürdü konuşmasını Athos, "görüyorsunuz ya, daha şimdiden ölüm okunuyor yüzünde. Gücü tükendi. Bir dakika sonra denizin dibini boylayabilir. Ne olur böyle bir vicdan azabı çektirmeyin bana. Utancımdan, onun arkasından beni de ölmeye zorlamayın. Şu talihsizin yaşamını bağışlayın bana. Sizi en iyi niyetimle kutsayacağım ve size..."

"Ölüyorum" diye mırıldandı Mordaunt. "Kurtarın beni, yetişin!"

"Bir dakika daha kazanalım" dedi sol tarafında duran d'Artagnan'a eğilen Aramis. Daha sonra da sağ tarafındaki Porthos'a dönerek ekledi: "Bir kürek darbesi daha!"

Gaskonyalı bu çağrıya ne bir hareket yaparak ne de konuşarak karşılık verdi. O da duygulanmaya başlamıştı. Athos'un yakarışları ve karşısındaki görüntü biraz olsun etkilemişti onu. Yalnızca Porthos küreğini çekti ve karşı taraftaki kürek çekilmediğinden kayık, ilerleyeceğine kendi çevresinde döndü. Bu hareket Athos'u can çekişmekte olan adama daha da yaklaştırdı.

"Kont de la Fère!" diye bağırdı Mordaunt. "Kont de la Fère! Size sesleniyorum ben, size yalvarıyorum! Ne olur acıyın bana!.. Neredesiniz Kont? Ne taraftasınız? Göremiyorum artık sizi!.. Ölüyorum!.. Yetişin!.. Kurtarın beni!.."

"Geldim bayım" diyerek o soylu ve ciddi görünümüyle eğildi Athos ve elini Mordaunt'a uzattı. "Gelin, çıkın kayığa."

"En doğrusu hiç görmemek bunları" dedi Gaskonyalı. "Bu kadar zayıflık tiksinti veriyor bana."

Athos'un, elini uzatıp yukarı çekmekten çekinmediği adama dokunmaktan iğreniyormuş kayığın bir tarafına yığılan iki arkadaşına baktı.

Mordaunt son bir çaba daha gösterdi, doğruldu, uzanan eli tuttu ve son bir umutla yapıştı bu ele.

"Tamam" dedi Athos, "şuraya atın elinizi şimdi."

Ve ikinci dayanma noktası olarak da omzunu uzattı. Böylelikle başı neredeyse Mordaunt'un başına değecek gibi oldu. Öyle ki, birbirlerinin ölümlerine susamış iki amansız düşman o anda sanki iki kardeş gibi sarmaş dolaştılar.

Mordaunt kasılan parmaklarını Athos'un boynuna doladı.

"Tamam, oldu bayım" dedi Athos. "Artık kurtuldunuz, rahat olun!"

"Ah anam!" diye bağırdı çılgınca bir bakış ve kin dolu bir sesle Mordaunt. "Sana yalnızca bir kurban sunabildim ama sağ olsaydın sen de onu seçerdin herhalde."

Ve d'Artagnan acı içinde bağırır, Porthos küreği havaya kaldırır, Aramis de kılıcını indirmek üzere bir yer ararken, Athos, kayığın aldığı güçlü bir darbeyle denize doğru sürüklendi. Mordaunt insanın kanını donduran korkunç bir zafer çığlığı atarken bir yandan da kurbanının boynunu sıkıyor, hareket etmesini engellemek amacıyla yılan gibi bacaklarına dolanıyordu Kont'un.

Athos bir an hiç ses çıkarmadan, imdat falan istemeden su yüzünde kalmaya çalıştı ama ağırlık derinlere sürüklüyordu onu. Yavaş yavaş gözden kayboldu, az sonra su üstünde dalgalanan uzun saçlardan başka bir şey görünmez oldu ve bunlar da koyboluverdi birden. Yalnızca geniş bir çalkantının daireleri kaldı, daireler de silindi yavaş yavaş ve ikisinin birlikte battıkları yeri gösteren çok geniş bir daireden başka bir şey kalmadı su yüzeyinde.

Korkudan dilleri tutulan, oldukları yerde kalakalan, utançtan ve korkudan boğulacak gibi olan üç arkadaş, ağızlarını ve gözlerini açmış, kollarını öne doğru uzatmış, öyle kalakalmışlardı; heykelden farkları yoktu. Ama bütün hareketsizliklerine rağmen yürekleri de küt küt atıyordu. İlk kendine gelen Porthos saçlarını yolarak, "Ah!" diye acı bir çığlık attı. "Athos! Athos! Athos! Soylu ve yüce dost! Seni ölüme attığımız için lanet olsun bize..." Onun gibi birinden çıkınca çok daha fazla parçalıyordu yürekleri bu ses.

"Doğru, doğru" diye yineledi Gaskonyalı, "lanet olsun bize!"

"Lanet, lanet!" diye mırıldandı Aramis.

Bu sırada mehtabın aydınlattığı geniş dairenin ortasında, kayığın dört beş kulaç ötesinde, biraz önceki gibi bir kaynaşma oldu. Biri çıkmıştı su yüzüne. Önce saçlar, sonra solgun bir beniz, açık ama ölü gözler göründü. Bir beden, beline kadar dalgalarda yükselip, sırt üstü serildi ve denize teslim olarak sallanmaya başladı.

Cesedin göğsüne altın kabzalı bir hançer saplanmıştı.

"Mordaunt! Mordaunt! Mordaunt!" diye bağırdılar üç arkadaş birden. "Mordaunt bu!"

"Athos nerede peki?" diye sordu Gaskonyalı.

Kayık ansızın ani ve yeni bir ağırlıkla sol tarafa yattı ve bu kez de Grimaud neşeli bir çığlık attı. Herkes o tarafa döndü ve Athos'u donuk yüzü, anlamsız bakışları ve titreyen elleriyle kayığın kenarına yapışmış gördüler. Sinirli sekiz kol onu yakaladığı gibi sudan çıkardı ve kayığa yatırdı. Athos neşe içinde kendilerinden geçen arkadaşlarının sarılmaları, öpmeleri arasında içinin ısındığını hissetti.

"Yaralı değilsin, değil mi?" diye sordu Gaskonyalı.

"Hayır" diye karşılık verdi Athos. "O?"

"O mu? Tanrı'ya şükür bu sefer artık kesinlikle öldü. Bakın!"

D'Artagnan, Athos'u neredeyse zorla işaret ettiği tarafa baktırdı, Mordaunt'un dalgalar arasında sallanan cesedini gösterdi. Ceset inip çıkıyor ve dört arkadaşı hâlâ aşağılayan ve hakaret dolu bakışlarla süzüyordu sanki.

Sonunda suyun dibini boyladı. Athos cesedi acıma ve hüzün dolu bakışlarla izlemişti.

"Yaşa Athos!" diye bağırdı kendisinde ender rastlanan bir coşkuyla Aramis.

"Mükemmel bir vuruştu!" dedi Porthos.

"Bir oğlum vardı" dedi Athos, "yaşamak istedim."

"Nihayet" dedi Gaskonyalı. "İşte konuştu."

"Ben öldürmedim onu" diye mırıldandı Athos. "Kader öldürdü."

V
KIZARTILMAKTAN KURTULAN MOUSQUETON ÇİĞ ÇİĞ YENME TEHLİKESİ ATLATIYOR

Yukarıda anlatılan korkunç sahneden sonra kayıkta uzunca bir süre ses çıkmadı. Tanrı'nın olay sırasında seyircilerin hiçbir ayrıntıyı kaçırmaması için bulutların arasından çıkarttığı mehtap yeniden bulutların arkasına saklanmıştı. Bir anda her şey çöllerde, özellikle okyanus denen sulak çölde daha korkulu boyutlara varan karanlıklara daldı. Dalgalar arasında uğultulu ıslaklar çalan batı rüzgârının sesinden başka bir şey duyulmaz oldu.

Önce Porthos bozdu sessizliği.

"Bugüne kadar çok şey gördüm ama beni biraz önce gördüklerim kadar heyecanlandıran bir şey olmadı hiç. Ne var ki, bugün çektiğim heyecana rağmen kendimi son derece mutlu hissediyorum. Üstünden büyük bir yük kalkmış gibi oldu, çok daha rahat nefes alabiliyorum artık."

Gerçekten de Porthos, solurken öyle bir gürültü çıkardı ki ancak onun gibi efsaneleşmiş ciğerlerden gelebilirdi böyle bir ses.

"Ben pek aynı şeyleri söyleyemeyeceğim Porthos" dedi Aramis, "çünkü hâlâ çok kötü anıların etkisindeyim. Gördüklerime inanamıyorum ve şüphe ediyorum olup bitenlerden. Bu yüzden sürekli kayığın çevresini araştırıyor, o şeytanın her an yüreğine saplanan hançer elinde, tekrar karanlık sulardan çıkmasını bekliyorum."

"Benim içim rahat artık" diye karşılık verdi Porthos. "Hançer altıncı kaburga kemiğine doğru saplanmış ve kabzasına kadar da girmişti. Sizinle şakalaştığımı sanmayın sakın Athos, tersine! insan böyle vurmalı işte. Şimdi bu nedenle yaşıyorum ve soluk alıyorum, keyfim de yerinde."

"Zafer teraneleri için bu kadar aceleci olmayın Porthos!" dedi Gaskonyalı. "Hiç bu kadar büyük bir tehlike atlatmamıştık. Çünkü insan bir başka insanla baş edebilir ama doğayla uğraşmak zordur. Ve biz açık denizde, gece yarısı, rehbersiz, küçük bir kayık içindeyiz. Rüzgâr kayığımızı devirirse, yandık demektir."

Mousqueton derin bir soluk aldı.

"Nankörlük etmeyin d'Artagnan" dedi Athos. "Gerçekten mucizevi bir biçimde hepimizin hayatını kurtardığı sırada Tanrı'dan kuşkulanmak nankörlüktür. Elimizden tutup bu kadar beladan kurtardıktan sonra bizi terk eder mi? Olmaz böyle bir şey. Batı rüzgârıyla çıktık yola, hâlâ aynı rüzgâr esiyor." Kutup yıldızına doğru döndü Athos. "İşte Büyük Ayı. Fransa bu tarafta demek ki. Rüzgâr sürükleyip götürsün bizi. Çünkü yön değiştirmedikçe Calais

ya da Boulogne kıyılarına atar bizi nasıl olsa. Kayık batarsa şayet, nasılsa hepimiz yüzebilecek kadar güçlü kuvvetliyiz. Zaten beşimiz bir arada olursak gene çevirebiliriz kayığı. Bunu yapamasak da hiç değilse tutunabiliriz. Ayrıca Douvres'dan Calais'ye ve Portsmouth'tan Boulogne'a kadar gemilerin rotası üstünde bulunuyoruz. Eğer suda izleri kalsaydı, şu bulunduğumuz yerden gelip geçen gemilerin bir vadi açmış olmaları gerekirdi. Dolayısıyla bir gün bir balıkçı teknesine rastlamamız ihtimal dışı değil."

"Ya bir tekneye rastlamazsak? Ya rüzgâr kuzeye dönerse?"

"O zaman başka" dedi Athos. "O zaman karayı ancak Atlas Okyanusunun öteki kıyısında bulabiliriz."

"Bu da açlıktan ölmemiz demektir" dedi Aramis.

"Güçlü bir olasılık" dedi Kont de la Fère.

Bunun üzerine Mousqueton gene derin bir iç çekti ve bu seferki daha güçlüydü.

"Ne oluyor size böyle kuzum Mouston?" diye sordu Porthos. "Durup dururken niye inliyorsun böyle? Sıkıyorsunuz artık!"

"Üşüyorum da ondan Mösyö" dedi Mousqueton.

"Olamaz" dedi Porthos.

"Olamaz mı? Neden?" diye hayretle sordu Mousqueton.

"Tabii ki olamaz! Bir kez bedeniniz, havanın işlemesine engel olan bir yağ tabakasıyla örtülü. Sizin derdiniz başka, itiraf edin."

"Evet, haklısınız Mösyö. Ve beni asıl korkutan da bu yağ tabakası!"

"Niçin Mouston? Açık konuşun bakalım, baylar izin veriyorlar."

"Çünkü Mösyö, Bracieux Şatosu'nun kitaplığında bir yığın gezi kitabı vardı. Bunların içinde bir de Kral IV. Henri'nin ünlü seyyahı Jean Mocquet'nin seyahatnamesi bulunuyordu."

"Eee?"

"İşte Mösyö" diye devam etti Mousqueton, "böyle kitaplarda, bizim şimdi başımıza gelen olaya benzeyen pek çok macera anlatılıyordu."

"Devam edin Mouston" dedi Porthos. "Çok ilginç bir benzerlik bu."

"İşte Mösyö, bu gibi durumlarda aç kalan yolcular, sonunda birbirlerini yemeğe başlarlarmış diyor Jean Mocquet ve bu işe de..."

"En şişman olandan başlarlarmış!" diye bağırdı durumun bütün ağırlığına rağmen kendisini gülmekten alamayan Gaskonyalı.

"Evet" diye karşılık verdi bu neşe karşısında biraz şaşıran Mousqueton. "İzin verirseniz, ne var bunda gülecek diye soracağım."

"Mouston'un sadakatinin en güzel örneklerinden biri bu" dedi Porthos. "Bahse girerim, efendinin seni kesip yediğini hayal ediyordun, değil mi?"

"Evet Mösyö ama bu keyfinizin bende biraz üzüntü yarattığını itiraf etmeme izin verin. Ancak can verirken bile size bir hizmette bulunduğumu bilirsem, pek fazla üzülmem gene de."

"Mouston" dedi duygulanan Porthos, "Pierrefonds Şatosu'nu, bir daha görebilecek olursak eğer, size ve ailenize bağışlayacağım. Çiftlikteki bağları da tabii ki."

"Adını da Mouston Sadakati Bağları koyarsınız" dedi Aramis. "Böylece fedakârlığınız sonsuza kadar unutulmaz."

"Şövalye" dedi Gaskonyalı da gülerek, "iki üç günlük bir perhizden sonra hiç tiksinmeden Mouston eti yersiniz siz de, değil mi?"

"Hayır! Ben Blaisois'yı yeğlerdim" diye devam etti Aramis, "çünkü onu o kadar uzun zamandır tanımıyoruz."

Özellikle Athos'a biraz önceki sahneyi unutturmak amacıyla yapılan bu şakalar arasında, her türlü tehlikeden sıyrılabileceğini çok iyi bilen Grimaud dışındaki uşaklar kendilerini hiç de rahat hissetmemişlerdi.

Grimaud sohbete katılmadan, her zamanki gibi sessiz sadasız, iki eliyle tuttuğu kürekle uğraşıyordu.

"Ne o, kürek mi çekiyorsun?" diye sordu Athos.

Grimaud evet anlamında bir işaret yaptı başıyla.

"Niçin kürek çekiyorsun?"

"Isınmak için."

Gerçekten herkes soğuktan tir tir titrerken, dilini yutmuş gibi duran Grimaud buram buram terliyordu.

Mousqueton ansızın elinde tuttuğu şişeyi havaya kaldırarak bir sevinç çığlığı koyuverdi.

"Oh!" dedi şişeyi Porthos'a uzatarak. "Oh, kurtulduk Mösyö! Şalupada erzak var!"

Çok değerli örneği çıkardığı bankın altını araştırınca bir düzine kadar başka şişe daha buldu. Ardından da ekmek ve tuzlu sığır eti çıktı.

Bu keşfin Athos dışında herkesi son derece sevindirdiğini söylemeye bile gerek yoktur herhalde.

"Vay anasını!" dedi daha filikaya adımını atar atmaz açlıktan midesinin nasıl kazındığını bildiğimiz Porthos. "Heyecanlanan insanların midelerinin kazınması ilginç."

Ve hemen arkasından tek başına bir şişeyi dikerek boşalttı, ekmek ve sığır etini de indirdi midesine.

"Haydi beyler" dedi Athos, "şimdi uyuyun ya da uyumaya çalışın. Ben nöbet tutacağım."

Bizim yürekli serüvencilerden başkası için olsa, saçma gelebilirdi bu teklif çünkü sırılsıklamdılar, buz gibi bir rüzgâr esiyordu, ayrıca biraz önce atlattıkları tehlike onları pek uyutacağa benzemiyordu. Ancak bu çok özel insanlar, bu demir yapılı yaratıklar, her türlü yorgunluğa katlanabilen bu güçlü bedenler için uyku her koşulda yerine getirilmesi gereken bir şeydi.

Bu nedenle rehberlerine duydukları güvenle her biri rahat edeceği biçimde büzülüp Athos'un öğüdünden yararlanmaya başladı gecikmeden. Athos ise dümende, gözlerini gökyüzüne çevirmiş, yalnızca Fransa rotasını değil, hiç kuşkusuz yukarıyı da seyrederek söz vermiş olduğu gibi tek başına kaldı. Düşünceli ve dalgındı, gene de rotasından şaşırtmamaya çalışıyordu küçük tekneyi.

Athos birkaç saatlik bir uykudan sonra yolcuları uyardı.

Günün ilk ışıkları mavimsi denizi aydınlatmaya başlamıştı. On tarafta on tüfek boyu ileride siyah bir kitle görünüyordu ve bu kitlenin üzerinde bir kırlangıç kanadı gibi uzanmış duran bir yelken vardı.

"Tekne!" diye hep bir ağızdan bağırdı dört arkadaş. Uşaklar da sevinçlerini çeşitli sesler çıkararak belirttiler.

Gerçekten Boulogne'a doğru giden bir Dunkerque teknesiydi bu. Dört asilzadeyle Blaisois ve Mousqueton seslerini birleştirip olanca güçleriyle adeta tek bir ağızdan bağırırlarken, Grimaud da hiçbir şey söylememesine rağmen sesi işitip bakacak olanların görmeleri için küreğinin ucuna geçirdiği şapkasını sallıyordu.

On beş dakika sonra gemiden indirilen bir sandal hepsini aldı ve hep birlikte küçük geminin güvertesine çıktılar. Grimaud kaptana, efendisi adına yirmi altın verdi ve sabahın dokuzunda Fransızlarımız vatan toprağına ilk adımlarını attılar.

"Vay be! İnsan kendisini ne kadar güçlü hissediyor burada!" dedi Porthos ve kocaman ayaklarını kuma daldırdı. "Göreyim bakayım, biri gelsin de çatsın, yan bakmaya kalkışsın ya da alaylı bir konuşma yapsın benimle! Başına neler geleceğini görür. Bütün krallığa meydan okurum!"

"Ben de" dedi Gaskonyalı. "Size böyle yüksek sesle meydan okumamanızı tavsiye ederim çünkü yanılmıyorsam eğer, pek bir bakıyorlar size burada."

"Yok canım! Onlar hayran hayran seyrediyorlar" dedi Porthos.

"İnanın Porthos" diye karşılık verdi Gaskonyalı, "ben o kadar kendimden emin değilim. Ancak birtakım siyah giysili insanlar görüyorum. Bizim durumumuzdakiler de siyah giysililerden pek hoşlanmazlar açık konuşmak gerekirse."

"Bunlar liman görevlileri" dedi Aramis.

"Öteki kardinal, yani büyük kardinal döneminde olsaydı" dedi Athos, "mallardan çok bizimle ilgilenirlerdi ama şimdiki kardinal döneminde bizden çok gemideki mallarla ilgilenecekler, hiç endişe etmeyin."

"Gene de pek güvenemiyorum ben" dedi Gaskonyalı, "bu nedenle kumsala doğru gidiyorum. "

"Niçin kente gitmiyoruz?" diye sordu Porthos. "Ben Tanrı'nın tavşanlar yarattığı için bu uğursuz, çöl gibi kumsal yerinde olmaktansa bir hana gitmeyi yeğlerim doğrusu. Ayrıca kamım da acıktı!"

"Ne istiyorsanız onu yapın siz Porthos" dedi Gaskonyalı, "ancak ben, bizim durumumuzdaki insanlar için en güvenli yerlerin kırlık, yamaç yerler olduğu düşüncesindeyim."

Gaskonyalı çoğunluğun kendisini destekleyeceğini düşünerek Porthos'un yanıtını bile beklemeden kumsala doğru yürüdü.

Küçük topluluk kendisini izledi ve bir süre sonra hep birlikte kimsenin dikkatini çekmeden küçük bir kum tepesinin ardında gözden kayboldular.

"Şimdi" dedi Aramis aşağı yukarı bir çeyrek fersah yol aldıktan sonra, "şimdi duralım ve konuşalım."

"Olmaz" dedi Gaskonyalı, "kaçalım, Cromwell'den, Mordaunt'dan, denizden, bizi yutmak isteyen üç uçurumdan kurtulduk ama Mazarin'in elinden kurtulamayacağız."

"Haklısınız d'Artagnan" dedi Aramis. "Hatta bana sorarsanız, daha da güven altında olmak için ayrılalım."

"Evet, evet Aramis" dedi Gaskonyalı. "Ayrılalım."

Porthos bu karara karşı çıkmak amacıyla konuşmak istedi ama d'Artagnan elini sıkarak susması gerektiğini sezdirdi kendisine. Porthos Gaskonyalı'nın bu tür uyarılarına her zaman boyu eğerdi ve her zaman da arkadaşının zekâsının üstünlüğünü iyimserlikle kabul ederdi.

"Niçin ayrılıyormuşuz peki?" diye sordu Athos.

"Çünkü" dedi Gaskonyalı, "bizi Cromwell'e Kardinal gönderdi. Ben ve Porthos'u. Ve biz Cromwell'e hizmet edeceğimize I. Charles'a yardım ettik. Bu da pek aynı şey değil tabii. Bu yetmiyormuş gibi bir de Kont de la Fère ve Şövalye d'Herblay'le Fransa'ya döndük. Yalnız dönmüş olsak üstümüzde yalnızca bir şüphe kalır, birlikte dönmek ise suçu üstlenmek demektir. Ve şüpheyle insanların başına çok işler açılabilir. Ben de Mazarin'in başına çorap örmek istiyorum."

"Vay anasını!" dedi Porthos. "Doğru yahu!"

"Yalnız bir şeyi unutuyorsunuz" dedi Athos, "biz sizin elinizde tutsağız. Size verdiğimiz sözden kendimizi kurtarmış gibi görmüyoruz ve bizi tutsak olarak Paris'e götürürseniz..."

"Athos" diyerek arkadaşının sözünü yarıda kesti Gaskonyalı, "aslında sizin gibi aklı başında birinin bir ilkokul üçüncü sınıf öğrencisinin bile yüzünü kızartacak şeyler söylemesi şaşırtıyor beni. Şövalye" diye kibirli bir tavırla kılıcına yaslanmış olan ve arkadaşı gibi düşünmeyen ama sonra daha ağzından çıkan ilk sözcükte kendisine katılan Aramis'e dönerek konuşmasını sürdürdü Gaskonyalı. "Şövalye, kuşkulu kişiliğimin her zaman olduğu gibi burada da işi abarttığını anlayın lütfen. Asla Porthos'la bana bir şey olmaz. Ancak farz edelim ki bizi tutuklamaya kalkıştılar sizin yanınızda. Takdir edersiniz ki yedi kişiyi tutuklamak üç kişiyi tutuklamaya benzemez. Önünde sonunda kılıçlar konuşur. Sonuç herkes için kötü olur. Dördümüzün de mahvına yol açacak kadar büyüyebilir iş. Ayrıca

içimizden ikisinin başına bir şey gelecek olursa, öteki ikisinin gerekirse tırmanmak, tünel kazmak, kundaklamak için kısacası diğerlerini kurtarmak amacıyla dışarıda kalması daha akıllıca olmaz mı? Kim bilir, belki siz Kraliçe'den, biz Kardinal'den dördümüz bir aradayken koparamayacağız bir affı da koparabiliriz. Haydi bakalım Athos ve Aramis, siz sağa; Porthos siz de benimle birlikte sola. Bu beyler Normandiya'ya gitsinler, biz de en kısa yoldan Paris'e dönelim."

"Evet ama" dedi Aramis, "ya tutuklayacak olurlarsa bizi yolda, nasıl duyuracağız bu felaketi birbirimize?"

"Bundan kolay ne olabilir?" dedi Gaskonyalı. "Kesinlikle sapmayacağımız bir yol izleriz. Siz önce Saint-Valéry'ye, oradan Dieppe'den doğru Paris'e giden yolu tutun. Biz de Abbeville, Amiens, Péronne, Compiègne ve Senlis yolunu izleyeceğiz. Uğrayacağımız her handa, her evde ya hançerlerimizle ya elmastaşla camlara, özgür kalacak olanların araştırmalarını aydınlatabilecek bilgiler yazarız."

"Ah dostum!" dedi Athos. "Yüreğinizin temizliğine hayranlık duymasam, inanın zekânıza hayran olurdum."

Ardından da elini uzattı d'Artagnan'a.

"Tilkinin dehası olur mu hiç Athos?" dedi d'Artagnan omuz silkerek. "Hayır, tilki yalnızca tavukları boğazlar, avcıların izini kollar, gece gündüz kolayca bulur yolunu. Bu kadar işte. Tamam mı?"

"Tamam."

"Parayı paylaşalım o halde" diye sürdürdü konuşmasını Gaskonyalı. "Yaklaşık iki yüz altın kalmış olmalı. Ne kadar var Grimaud?"

"Yetmiş sekiz lira Mösyö."

"O kadar işte. Oh! Yaşasın! İşte güneş! Gaskonya'daki güneş olmasan da bir yerlerden tanıyorum seni! Günaydın! Seni görmeyeli çok olmuş!"

"Haydi, haydi" dedi Athos, "uzatmayın. Gözleriniz sulandı. Hep açık sözlü olalım, hatta bu açık sözlülük bizim yüksek niteliklerimizi gösterse bile..."

"İyi ama" dedi Gaskonyalı, "Athos, siz, sanıyor musunuz ki tehlike kapımızı çaldığı sırada siz ve Aramis gibi iki dosttan ayrılabilmek çok kolay bir iştir?"

"Hayır" dedi Athos. "Gelin de bir kucaklayayım sizi oğlum."

"Tanrı belasını versin!" diye bağırdı Porthos hıçkırarak. "Ağlıyorum be! Ne aptalca bir şey!"

Ve dört arkadaş bir anda sarmaş dolaş oldular. O anda kardeşlik duygularıyla kucaklaşan dört insanın ruhu tek bir ruh olmuştu.

Blaisois ve Grimaud, Athos ve Aramis'le birlikte gideceklerdi.

Porthos ve d'Artagnan'a ise Mousqueton yetiyordu.

Her zamanki gibi kardeşçe paylaştılar parayı. Birer birer vedalaşıp aralarındaki ebedi dostluğun devamı için birbirlerine söz verdikten sonra, kararlaştırdıkları yolları tutmak üzere ayrıldılar birbirlerinden. Bu arada birbirlerini gözden kaybedinceye kadar da sık sık dönüp sevgiyle selamlamaktan, kumlar üzerinde yankılanan dostluk sözleri etmekten alamadılar kendilerini.

Nihayet tamamen gözden kaybettiler birbirlerini.

"Lanet olsun d'Artagnan!" dedi Porthos. "Bunu söylemem gerekiyor çünkü içimden size karşı asla kin duyamam. Ama sizi hiç bugünkü gibi görmemiştim."

"Neden?" diye sordu sinsi bir gülümsemeyle Gaskonyalı.

"Çünkü sizin de itiraf ettiğiniz gibi Athos ve Aramis gerçekten tehlikeyle karşı karşıya. Onları yalnız başlarına bırakmanın zamanı değil kesinlikle. Size onlarla birlikte gitmeye hazır olduğumu, hatta ve hatta şu anda bile dünyanın bütün Mazarin'leri karşıma çıksa gene de arkalarından gideceğimi itiraf ediyorum."

"Durum öyle olsa, hak verirdim size Porthos" dedi Gaskonyalı, "ancak çok önemsiz gibi görünen bir şeyi de öğrenin. Küçük bir ayrıntıdır bu belki ama düşüncelerinizi değiştirmeye yeterli gelecektir sanırım. Aslında en büyük tehlikeyle karşı karşıya olanlar dostlarımız değil, biziz. Onları terk etmek için yanlarından ayrılmış değiliz biz, onları da bizimle birlikte felakete sürüklememek için gönderdik."

"Öyle mi?" dedi hayretten gözleri fal taşı gibi açılan Porthos.

"Gayet tabii. Onları tutuklarlarsa olsa olsa Bastille zindanına atarlar ama aynı şey bizim başımıza gelirse, Grève Alanı'nda buluruz kendimizi."

"Oh, ne güzel!" dedi Porthos. "Bu kehanetler bana vaat ettiğiniz Baronluk unvanından ne kadar uzak ve başka şeyler!"

"Aldırma! Sandığımızdan da yakındır o günler belki. Ayrıca bir söz vardır, bilmiyor musunuz? 'Bütün yollar Roma'ya çıkar.'"

"Anlamıyorum, bizim başımızdaki tehlike niçin Athos ve Aramis'i tehdit eden tehlikeden daha büyük oluyormuş?" dedi Porthos.

"Çünkü onlar Kraliçe Henriette'in verdiği bir görevi yerine getirmekten başka bir şey yapmadılar. Oysa biz Cromwell'e mektup götürüyoruz diye yola çıktık, sonra da gidip Charles'ın yandaşlarının arasına katıldık. Çünkü Mazarin, Cromwell, Joyce, Pridge, Fairfax ve diğerler sonradan görmelerin mahkûm ettikleri Kral'ın kellesini koparmak için çaba harcayacağımıza neredeyse kurtarıyorduk kendisini."

"Yalan da değil hani" dedi Porthos. "Ama dostum, Cromwell'in bu kadar iş güç arasında bir fırsat bulup bunu düşünmesi ve..."

"Cromwell her şeyi düşünür, Cromwell'in her şeye zamanı vardır aziz dostum. Biz de vaktimizi boşuna geçirmeyelim çünkü artık vakit nakittir bizim için. Biz ancak Kardinal'i gördükten sonra kendimizi güven içinde hissedebiliriz, ayrıca..."

"Vay anasını be! Ne diyeceğiz Mazarin'e peki?"

"O işi bana bırakın siz. Benim bir planım var. Son gülen iyi güler. Cromwell gerçekten çok güçlü, Kardinal de çok kurnaz ama inanın ben ikisi arasında bazı oyunlar çevirmeyi, merhum Mordaunt karşısında olmaya tercih ederim."

"Çok doğru!" dedi Porthos. "Laf aramızda, merhum Mordaunt demek de pek hoş oluyor, değil mi?"

"Öyle" dedi Gaskonyalı. "Neyse, haydi yolumuza gidelim."

Böylece ikisi birlikte Paris'e doğru yollandılar. Arkalarından da bütün gece donmasına rağmen, on beş dakikadır terlemeye başlayan Mousqueton izlemeye başladı onları.

VI
DÖNÜŞ

Athos ve Aramis, d'Artagnan'ın kendileri için seçtiği yolu izlediler ve olabildiğince hızlı yol almaya çalıştılar. Nedendir bilinmez Paris'ten uzakta değil de daha yakın bir yerlerde tutuklanmak daha çok işlerine geliyordu.

Her akşam, gece tutuklanacakları endişesiyle duvarlara ya da camlara aralarında kararlaştırdıkları işaretleri çiziyorlardı. Ama her sabah hayretler içinde özgür olduklarını görüyorlardı.

Paris'e yaklaştıkça İngiltere'yi allak bullak eden, kendilerinin de izledikleri olaylar zihinlerinden birer düş gibi silinip kayboluyordu. Ancak ülkelerinde bulunmadıkları sırada Paris'i ve taşrayı alt üst eden olaylar teker teker çıkıyordu karşılarına.

Onların bulunmadığı bir buçuk ay içinde Fransa'da irili ufaklı o kadar olay olmuştu ki, bunlar bir araya gelince büyük bir olay olmuş gibi oluyordu. Parisliler bir sabah uyanıp, kendilerini Kraliçe'siz ve Kral'sız bulunca korkunç bir şaşkınlık içine düşmüşlerdi. Hatta çok derinden arzuladıkları Mazarin'in eksikliği bile öteki iki yüce kaçağın eksikliğini unutturamamıştı onlara.

Okuyucularımızı da haberdar ettiğimiz Saint-Germain'e kaçış olayı ortaya çıkınca Paris'i sarsan ilk duygu, gece uyandıklarında kendilerini yalnız bulan çocukların hissettikleri korkuya benziyordu. Parlamento'yu da bir heyecan fırtınası kaplamış ve hemen bir heyet oluşturularak, Kraliçe'den Paris'i, varlığından daha fazla yokun bırakmaması için ricada bulunulması kararlaştırılmıştı.

Ne var ki Kraliçe hâlâ Lens zaferi ve başarılı kaçışının çifte sarhoşluğunun etkisi altındaydı. Temsilciler yalnız Kraliçe tarafından kabul edilmek onurundan yoksun bırakılmakla kalmamışlar, hepsi birlikte ana yolda bekletilmişler ve daha sonra şansölye, yapıtın birinci bölümünde Kraliçe'nin üstünde mektup arama cesaretini bile bulan Şansölye Séguier yanlarına gelip Saray'ın emrini bildirmişti kendilerine. Buna göre Parlamento anlaşmazlık konusu olan bütün meseleleri rafa kaldırıp Majesteleri'nden özür dilemediği takdirde Paris ertesi gün kuşatılacaktı. Hatta daha şimdiden kuşatmaya başlangıç olarak Orléans Dükü Saint-Cloud Köprüsü'nü tutmuştu. Lens zaferinin sarhoşluğundan kurtulamamış olan Prens de Charenton ve Saint-Denis'yi tutuyordu.

Ama Saray adına yazık demek gerekir ki, ılımlı bir yanıtla pek çok yandaş kazanabilecekken tehdit dolu bir üslup tam tersi bir etki yaratmıştı. Parlamento'nun onuru alçalmış, onlar da Broussel'in bağışlanmasıyla

güçlerini değerlendirebilen burjuvalar tarafından desteklendiklerini fark ederek bu açık tehditlere verdikleri yanıtta bütün kargaşanın sorumlusunun Mazarin olduğunu, kendisini Kral ve devletin düşmanı ilan ettiklerini, Saray'dan hemen, Fransa'dan da bir hafta içinde çekilmesine karar verdiklerini, Kardinal bu süre içinde çekilmediği takdirde Kral'ın bütün uyruklarının üstüne yürüyeceklerini bildirmişlerdi.

Saray'ın hiç ummadığı bu enerjik yanıt hem Paris'i, hem de Mazarin'i gayrimeşru duruma düşürmüştü. Bütün mesele davayı kimin kazanacağını bilmekti: Saray mı, Parlamento mu?

Sonuçta Saray saldırı, Paris de savunma hazırlıklarına başladı. Burjuvalar her başkaldırı sırasında sınıflarının başvurdukları o bilinen etkinliğe, yani her tarafa zincirler germeye, kaldırımları kazıp barikatlar kurmaya başladılar. Bu arada Prens Condé'nin kardeşi Prens Conti ve kayınbiraderi Dük Longueville de yardıma koştular. O andan itibaren de rahatladılar çünkü Kral soyundan iki prensin kendi saflarında olduğunu anlamışlardı. Ayrıca sayı bakımından üstünlük de onlardaydı. Parisliler'in hiç beklemedikleri bu yardım 10 Ocak günü gelmişti.

Prens Conti ateşli bir tartışmadan sonra Kral'ın, Paris dışındaki ordularının başkomutanlığına atandı. Yardımcılıklarına da Dük d'Elboeuf, Dük de Bouillon ve Mareşal de la Mothe getirildi. Hiçbir görev ve unvan almayan Dük Longueville ise kayınbiraderine yardım etmekle yetiniyordu.

Mösyö de Beaufort'a gelince, o, söylenenler doğruysa, Vendômois'dan geniş alnı, uzun ve güzel saçları, kendisini Halleş semtinin kralı yapan bir popülariteyle dönmüştü.

Böylece Paris ordusu, herhangi bir duyguyla bir dönüşüme itildiklerinde asker kılığına bürünme çabukluğu içine giriveren burjuvalara özgü bir biçimde kuruluverdi. Paris ordusu, ayın 19'unda, ciddi bir amaç peşinde olmaktan çok, güven kazanmak ve varlığını başkalarına da kabul ettirmek için bir çıkış hareketi gerçekleştirdi. Bu hareket sırasında dalgalandırdıkları bayraklarında şu yazı okunuyordu: Kral'ımızı arıyoruz.

Sonraki günlerde yalnızca önemsiz birkaç çatışma cereyan etti, bunların sonucunda da birkaç sürü kaçırıldı, iki ya da üç ev yakıldı.

Bu arada Şubat'ın ilk günleri gelip çattı ve dört kafadar 1 Şubat'ta Boulogne'da karaya çıkmış, her biri kendi yönünde Paris'e ulaşmak üzere yola koyulmuştu.

Yolculuklarının dördüncü günü Kraliçe'nin emrindeki kuvvetlerden birine rastlamamak için özellikle Nanterre'e yaklaşmamaya gayret ediyorlardı.

Athos bütün bu önlemlere istemeden boyun eğiyordu ama Aramis ona, herhangi bir dikkatsizlikte bulunmak gibi bir hakları olmadığını, Kral Charles'ın kendilerine yüce ve kutsal bir görev verdiğini, idam sehpasının dibinde başlayan bu görevin Kraliçe'nin huzurunda son bulacağını söyledi.

Athos anlar gibi oldu durumu.

Yolcularımız, kentin kenar mahallelerinde nöbetçilerle karşılaştılar. Bütün Paris silahlanmıştı. Nöbetçi, iki asilzadenin geçmelerine izin vermedi ve çavuşu çağırttı.

Çavuş büyük bir ciddiyet içinde dışarı çıktı ve burjuvaların asker üniforması giyme fırsatını ele geçirdiklerinde takındıkları kibirli hava içinde sordu.

"Kimsiniz beyler?"

"İki asilzade" diye karşılık verdi Athos.

"Nereden geliyorsunuz?"

"Londra'dan."

"Ne işiniz var Paris'te?"

"Majesteleri İngiltere Kraliçesi nezdinde bir görevi yerine getirmeye geldik."

"İşe bakın yahu!" dedi çavuş. "Bugün herkes İngiltere Kraliçesi'ni ziyarete geliyor. İçerde sizden başka üç asilzade daha var Kraliçe'yi görmeye gelen, evrakları inceleniyor. Sizin evraklarınız yok mu?"

"Yok."

"Nasıl yok? Hiç mi yok yani?"

"Yok dedik ya, İngiltere'den geliyoruz biz. Ve Kral'ın Paris'ten ayrılmasından önce Paris'i terk ettiğimizden gelişen siyasal olaylarla ilişkin hiçbir bilgimiz yok."

"Ya!" dedi çavuş kendisini kurnaz göstermek istediği bir havayla. "Sizler bizi ispiyonlamaya gelen Mazarinciler'siniz."

"Aziz dostum" diye araya girdi o ana kadar yalnızca Aramis'in konuşmasına ses çıkarmayan Athos, "biz Mazarinci olsaydık içeri girmek için gerekli bütün belgeler üstümüzde olurdu. İçinde bulunduğunuz durumla ilgili olarak bir tavsiyede bulunayım size: İnanın, asıl her şeyi düzgün olandan şüphelenin."

"Girin içeri" dedi çavuş. "Komutana anlatın derdinizi."

Nöbetçiye bir işaret çaktı, nöbetçi toparlandı. Çavuş önden yürüdü, iki asilzade onu izledi, muhafızların bulunduğu odaya girdiler.

İçerisi burjuvalar ve halktan kimseler tarafından doldurulmuştu. Kimileri oyun oynuyor, kimileri içiyor, kimileri de gevezelik ediyordu.

Daha önce gelen asilzadeler, gözlerden uzak bir köşede, görevlinin belgelerini incelemesini bekliyorlardı. Görevli de yan odadaydı. Rütbesinin önemi dolayısıyla özel bir oda ayrılmıştı kendisine.

İlk gelenlerle içeri girenlerin ilk hareketi, sorgu dolu bakışlarla birbirlerini süzmek oldu. İlk gelenler uzun pelerinlere sarılmışlardı. İçlerinden nispeten kısa boylu olanı daha geride, karanlıkta duruyordu.

Çavuşun muhtemelen iki Mazarinci getiriyorum demesi üzerine üç asilzade kulak kabartmış, dikkat kesilmişlerdi. Aralarında en kısa boylusu geriye doğru bir adım daha attı ve iyice karanlıkta kaldı.

Yeni gelenlerin belgelerinin olmadığının açıklanması üzerine, muhafızların oybirliğiyle onların içeri giremeyeceklerine karar verecekleri sanılıyordu.

"Gireriz, gireriz" dedi Athos. "Bana sorarsanız girme ihtimalimiz daha güçlü çünkü mantıklı insanlarla ilişki içindeymişiz gibi geliyor bana. Ayrıca yapılacak çok daha mantıklı bir iş var: Adlarımızı Majesteleri İngiltere Kraliçesi'ne bildirmek. O size gerekli güvenceyi verirse, bizi içeri alma konusunda bir tereddüdünüz olmaz umarım."

Bunun üzerine karanlıkta kalan adam biraz daha dikkat kesildi sanki ve hatta bir şaşkınlık belirtisi gösterir gibi oldu. O kadar ki daha iyi örtünebilmek için pelerinini çekiştirip dururken şapkası başından düştü. Telaşla eğilip aldı şapkasını.

"Aman Tanrım!" dedi Aramis ve Athos'u dürtükledi. "Gördünüz mü?"

"Neyi?" diye sordu Athos.

"Üç asilzadeden en kısa boylusunu."

"Hayır."

"Şey, sandım sanki... Ama imkânsız bu..."

Bu sırada görevli subayın odasına emir almaya giren çavuş tekrar dışarı çıktı, üç asilzadeye seslenip bir kâğıt uzattı kendilerine.

"Belgeleriniz tamam" dedi. "Bırakın geçsinler."

Üç asilzade başlarıyla bir işaret yaptılar ve çavuşun emriyle açılan yoldan ve fırsattan yararlanmak üzere yürüdüler.

Aramis bakışlarıyla izledi adamları. En kısa boylusu önünden geçerken Athos'un elini sıktı sertçe.

"Neyiniz var sizin dostum?" diye sordu Athos.

"Yok... Şey, hayal gördüm herhalde."

Sonra çavuşa dönerek şöyle dedi:

"Baksanıza beyim, şimdi buradan çıkanları tanıyor musunuz?"

"Belgelerinden tanıyorum. Mösyö Flamarens, Mösyö Châtillon ve Mösyö Bruy. Dük Longueville'i ziyarete gelen üç Fronde yanlısı asilzade."

"Tuhaf' dedi çavuştan çok kendi düşüncelerine yanıt veren Aramis. "Bana bu adam Mazarin'in ta kendisiymiş gibi geldi."

Çavuş bir kahkaha attı.

"O mu?" dedi. "O mu bizim aramıza girecek? İpe gitmek için mi? Siz merak etmeyin, Mazarin sandığınız kadar aptal değildir."

"Doğrudur, yanılıyor olabilirim" dedi Aramis. "Ben d'Artagnan kadar keskin bakışlı değilim."

"Kim d'Artagnan'dan söz ediyor?" diye sordu tam bu sırada kapıya çıkan görevli subay.

"Aaa!" diye gözlerini kırpıştırarak baktı Grimaud.

"Ne!" diye bağırdılar ayna anda Athos ve Aramis.

"Planchet!" dedi tekrar konuşan Grimaud. "Dik yakalı kıyafetiyle Planchet!" dedi.

"Kont de la Fère ve Mösyö d'Herblay" diye bağırdı görevli subay. "Paris'e döndünüz demek! Ne kadar sevindiğimi tahmin edemezsiniz beyler. Kesinlikle siz de prenslere katılmak üzere buradasınız çünkü."

"Gördüğün gibi işte sevgili dostum Planchet" dedi Aramis. Bu sırada Athos da, Mousqueton, Bazin ve Grimaud'nun eski arkadaşlarının burjuva milisi içinde aldığı önemli görevi görerek gülümsüyordu.

"Peki Mösyö d'Herblay, demin sözünü ettiğiniz Mösyö d'Artagnan'dan haber var mı? Sorabilir miyim?"

"Dört gün önce ayrıldık ondan sevgili dostum ve bizden önce Paris'e geldiğini sanıyorduk."

"Hayır Mösyö, başkente girmediğinden eminim. Ama belki Saint-Germain'de kalmıştır."

"Sanmam. Chevrette Hanı'nda buluşacaktık."

"Ben bugün uğradım oraya."

"Madeleine haber alamamış mı ondan?" diye gülümseyerek sordu Aramis.

"Hayır Mösyö. Hatta kadının çok endişeli olduğunu da saklamayayım sizden."

"Aslında" dedi Aramis, "hiç vakit kaybetmedik biz, yolda hiç durmadık sevgili dostum. Athos, izin verirseniz, arkadaşımızla ilgili daha fazla bir şey sormadan önce Mösyö Planchet'yi tebrik edeyim."

"Ooo! Benim sevgili Şövalyem!" diyerek saygıyla eğildi Planchet.

"Teğmen!" dedi Aramis.

"Teğmen! Ve de yüzbaşılık için söz aldık."

"Çok güzel" dedi Aramis. "Peki nasıl eriştiniz bu kadar şan ve şöhrete?"

"Mösyö, duymuşsunuzdur herhalde, her şeyden önce Rochefort'u kurtaran benim."

"Evet, öyle ya. Anlatmıştı bize bunu."

"Bu nedenle Kardinal beni astıracaktı biraz önce. Bana duyulan sevgiyi daha da artırırdı bu tabii ki."

"Ve bu sevgi sayesinde de..."

"Hayır, bu sevgiden daha iyi bir şey oldu. Biliyorsunuz beyler, ben çavuş olarak Piémont Alayı'nda da hizmet etmiştim."

"Evet."

"Bir gün bir yığın silahlı burjuvayı kimse hizaya sokamazken, kimi sağ, kimi sol adımını atarken, ben hepsini hizaya getirip düzenli yürümelerini sağladım. Bunun üzerine hemen orada... Eğitim alanında teğmen yaptılar beni."

"İşte şimdi anlaşıldı başarının sırrı!" dedi Aramis.

"Galiba aramızda birçok da soylu var, değil mi?" dedi

Athos.

"Kuşkusuz. Biliyorsunuzdur herhalde, hepsinden önce Prens Conti, Dük de Longueville, Dük de Beaufort, Dük d'Elboeuf, Dük de Bouillon, Dük de Chevreuse, Mösyö Brissac, Mareşal de la Mothe, Mösyö de Luynes, Marki de Vitry, Prens Marcillac, Marki de Noirmoutiers, Kont de Fiesque, Marki de Laigues, Kont de Montrésor, ne bileyim ben daha..."

"Peki ya Bragelonne'lu Raoul?" diye heyecanla sordu Athos. "D'Artagnan yola çıkarken onu size emanet ettiğini söylemişti bana, benim temiz yürekli Planchet'm."

"Evet, Mösyö d'Artagnan kendi oğlu gibi davranmıştı ona. Delikanlıyı hiç gözünden uzak tutmadığını belirtmem gerekir burada."

"İyi" dedi mutluluktan sesinin tonu değişen Athos. "Nasıl, iyi mi kendisi? Başına bir şey gelmedi ya!"

"Hiçbir şey gelmedi."

"Nerede kalıyor?"

"'Grand-Charlemagne'da gene."

"Günleri nasıl geçiyor?"

"Bazen İngiltere Kraliçesi'nin yanında, bazen Madam Chevreuse'le. Kont de Guiche'le su sızmıyor aralarından."

"Teşekkürler Planchet" diyerek ona elini uzattı Athos.

"Oh! Kont Hazretleri!" dedi Planchet ve parmaklarıyla dokundu bu ele.

"Ne yapıyorsunuz siz Kont?" dedi Aramis. "Eski bir uşağa..."

"Dostum" dedi Athos, "Raoul'den haber veriyor bana."

"Peki beyler" diye sordu bu uyarıyı duymayan Planchet, "ne yapacaksınız şimdi?"

"Sevgili dostum Planchet, bize izin verirseniz, önce Paris'e girmek niyetindeyiz" dedi Athos.

"O ne demek? Size izin vermek! Alay ediyorsunuz benimle Kont Hazretleri. Ben yalnızca hizmetkârınızım burada sizin."

Ve saygıyla eğildi.

Sonra adamlarına döndü.

"İzin verin geçsinler bu beyler" dedi. "Tanıyorum ben onları! Mösyö Beaufort'un arkadaşları."

"Yaşasın Mösyö Beaufort!" diye hep bir ağızdan bağırdı muhafızlar. Hemen arkasından da bir yol açıldı Athos'la Aramis'in önünde.

Yalnız çavuş, Planchet'nin yanına sokuldu birden.

"Nasıl olabilir, belgeleri olmadan mı bırakacaklar onları?" diye fısıldadı.

"Belgesiz girecekler" diye karşılık verdi Planchet.

"Dikkat edin Yüzbaşım" diye devam etti çavuş. Komutanına, vaat edilen rütbeyle hitap ediyordu daha şimdiden. "Biraz önceki üç kişiden biri, bu adamlardan çekinin demişti bana."

"Ben tanıyorum onları ve kefilim kendilerine" dedi gururla Planchet.

Daha sonra dönüp Grimaud'nun elini sıktı, o da kendisine bahşedilen bu onurdan pek gururlanmış gibiydi.

"Görüşmek üzere Yüzbaşım" diyerek alaycı bir sesle sürdürdü konuşmasını Aramis. "Başımıza bir şey gelirse, sizin adınızı vereceğiz."

"Mösyö" dedi Planchet, "bu konuda olsun, başka bir konuda olsun, ne zaman isterseniz hizmetinizdeyim."

"Hınzır! Zeki, çok zeki" dedi ve atına bindi Aramis.

"Bunca zaman efendilerinin şapkalarını fırçalasın da zeki olmasın, imkân var mı buna?" dedi Athos da atına binerken.

VII
ELÇİLER

İki arkadaş hemen yola çıkarak, kentin dış mahallelerinden aşağı inen yokuşu izlediler. Ama yokuşun altına vardıklarında Paris sokaklarının ırmak, meydanlarının da göl haline dönüştüğünü gördüler hayretler içinde. Ocak ayında yağan şiddetli yağmurlar Seine'i taşırmış ve kentin yarısını su basmıştı.

Athos ve Aramis çekinmeden atlarını sel sularının içine sürdüler. Ancak az sonra sular zavallı hayvanların göğüslerine kadar yükseldi. Sonunda iki asilzade atlarından inip bir kayığa binmek zorunda kaldılar. Uşaklarına da kendilerini Halles'de beklemelerini tembihlediler.

Louvres'a kayıkla gittiler. Ortalık iyice kararmış, gölcüklerin üzerinde dolaşan kayıklardaki devriyelerin silahları fenerlerin soluk ışıkları altında parlıyor, devriyelerin birbirlerine seslenmeleri Paris'te hiç alışılmamış bir savaş manzarası oluşturuyordu. Savaşçı duygulara çok çabuk kapılan Aramis hayran kalmıştı bu manzaraya.

Kraliçe'nin yanına vardılar ancak huzura kabul edilmeleri o kadar kolay olmadı. Çünkü Kraliçe az önce kendisine İngiltere'den haber getiren asilzadeleri kabul etmiş, onlarla görüşüyordu.

"Ama biz de İngiltere'den haber getiriyoruz" dedi Athos uşağa. "Üstüne üstlük, biz doğrudan doğruya İngiltere'den geliyoruz."

"Adlarınız nedir beyler?" diye sordu uşak.

"Kont de la Fère, Şövalye d'Herblay" diye karşılık verdi Aramis.

"Ha! O zaman başka" dedi Kraliçe'nin bu adları umutsuzluk içinde sık sık telaffuz ettiğini duymuş olan uşak. "Sizi bir dakika daha bekletecek olursam Kraliçe beni asla bağışlamaz. Benimle gelin lütfen."

Uşak önde, Athos ve Aramis arkada yürüdüler.

Kraliçe'nin bulunduğu odanın kapısına vardıklarında uşak beklemelerini işaret etti, sonra kapıyı açtı ve şöyle konuştu:

"Madam, emirlerine karşı geldiğim için umarım bağışlayacaklardır beni çünkü dışarıda sizi görmek isteyen Kont de la Fère ve Şövalye d'Herblay var."

Bu iki adı duyan Kraliçe öylesine mutlu olup, öyle bir çığlık attı ki, iki asilzade bulundukları yerden duydular sesini.

"Zavallı Kraliçe" diye mırıldandı Athos.

"Gelsinler, hemen gelsinler!" diye bağıran genç Prenses de kendisini tutamadı ve kapıya doğru atıldı.

Talihsiz çocuk annesinin yanından hiç ayrılmıyor ve ona iki erkek kardeşiyle kız kardeşinin yokluğunu unutturmak için büyük çaba harcıyordu.

"Gelin beyler, gelin" diyerek kendisi açtı kapıyı.

Athos ve Aramis girdiler. Kraliçe bir koltuğa oturmuştu. Karşısında da muhafızların odasında rastladıkları asilzadelerden ikisi ayakta bekliyorlardı.

Bunlar Mösyö Flamarens ile kardeşi yedi sekiz yıl önce Kraliyet Alanı'nda Madam Longueville uğruna yapılan düelloda öldürülen Dük de Châtillon, yani Gaspard de Coligny idi.

İki arkadaşın geldikleri duyurulunca bir adım geri çekildiler ve endişeli tavırlarla bir şeyler mırıldandılar.

"Evet beyler, buyurun" dedi İngiltere Kraliçesi, Athos ve Aramis'i görür görmez. "Benim sadık dostlarım, hele şükür gelebildiniz. Ancak devletin habercileri sizden çabuk davrandılar. Siz Paris kapılarına vardığınızda Saray Londra'daki olaylarla ilgili olarak bilgi almıştı bile. Ve işte Mösyö Flamarens ve Mösyö Châtillon da Majesteleri Anne d'Autriche'ten en son haberleri getirdiler bana."

Aramis ve Athos birbirlerine baktılar. Kraliçe'nin bu rahatlığı hatta keyfi her ikisini de hayretler içinde bırakmıştı.

"Devam edin lütfen" dedi Flamarens ve Châtillon'a dönerek. "Yüce efendim Majeste I. Charles'ın İngiliz uyruklarının çoğunluğunun karşı çıkmalarına rağmen ölüm cezasına çarptırıldığını söylüyordunuz, değil mi?"

"Evet Madam" diye kekeledi Châtillon.

Athos ve Aramis gene birbirlerine baktılar. Bu kez daha da artmıştı hayretleri.

"İdam sehpasına götürüldü... İdam sehpasına, aman Tanrım!" diye devam etti Kraliçe. "Kralım'ı, efendimi idam sehpasına götürdüler ha! Ama onun idam sehpasına gitmesini hazmedemeyen halk ölümden kurtardı kendisini demek?"

"Evet Madam" diye o kadar kısık bir sesle cevap verdi ki Châtillon, iki asilzade büyük bir dikkatle kulak kabartmalarına rağmen zor işitebildiler bu iki sözcüğü.

Kraliçe olağanüstü bir minnet ve şükran duygusuyla ellerini kavuştur-

muş durumdayken, kızı da kollarını annesinin boynuna dolayarak sevinç gözyaşları dolan bakışlarını dikti ona.

"Ve şimdi Majesteleri'ne saygılarımızı sunmaktan başka yapacak bir şeyimiz kalmadı" dedi Châtillon ve bunları söylerken Athos'un dik ve delici bakışları altında kıpkırmızı kesilerek dili dolandı adeta.

"Bir dakika daha bekleyin lütfen" diyerek durdurdu onları Kraliçe. "Lütfen, bir dakika! Siz de duydunuz, Kont de la Fère ve Şövalye d'Herblay Londra'dan geliyorlar. Görgü tanıkları olarak sizin de bilmediğiniz ayrıntıları anlatacaklardır belki de. Siz de bu ayrıntıları sevgili kardeşim Kraliçe'ye aktarırsınız. Haydi beyler konuşun, sizi dinliyorum. Konuşun

Châtillon

bakalım. Hiçbir şey gizlemeyin, hiçbir şeyi de atlamayın. Majesteleri sağ olduktan ve krallığın onuru kurtulduktan sonra gerisi hiç ilgilendirmiyor beni."

Athos sapsarı kesildi ve elini kalbine götürdü.

"Evet" dedi Kont'un sarardığını ve yaptığı hareketi gören Kraliçe. "Konuşun Mösyö, rica ediyorum."

"Bağışlayın Madam" dedi Athos, "ancak bu beyler belki de yanılmış olduklarını teslim etmedikçe ben söylediklerine tek kelime eklemek istemiyorum."

"Yanılmak mı?" diye bağırdı Kraliçe boğulur gibi bir sesle. "Yanılmak ha! Aman Tanrım, neler oluyor böyle!"

"Mösyö" dedi Flamarens Athos'a, "biz yanılmışsak eğer, bu demektir ki hata Kraliçe'den geliyor. Kraliçe'yi düzeltmek niyetinde değilsiniz herhalde. Çünkü bu Majesteleri'ni yalanlamak olur."

"Kraliçe'den mi Mösyö?" diye sordu Athos sakin ve titrek sesiyle.

"Evet" diyerek gözlerini yere doğru çevirmek zorunda hissetti kendini Flamarens.

Athos hüzünlü bir tavırla derin bir iç geçirdi.

"Acaba yanlışlık sizinle birlikte Roule Kapısı'nda, muhafızların odasında gördüğümüz kişiden mi geliyor?" dedi Aramis küçümseyici ve aslında hakaret dolu bir tavırla, "çünkü ben ve Kont de la Fère yanılmıyorsak, siz üç kişi gelmiştiniz Paris'e."

Châtillon ve Flamarens ürperdiler.

"Lütfen bir şeyler söyleyin Kont!" diye bağırdı Kraliçe sıkıntıdan daralan kalbiyle. "Alnınızda umutsuzluk okuyorum, bir felaket haberi var ve siz onu bana bildirmekten kaçınıyorsunuz sanki. Elleriniz titriyor... Aman Tanrım! Aman Tanrım! Ne oldu?"

"Efendim!" diyerek, annesinin yanında dizlerinin üstüne çöktü genç Prenses. "Merhamet edin bize, ne olur."

"Mösyö" dedi Châtillon, "eğer kötü bir haber getirdinizse, bunu Kraliçe'ye söylerken çok acımasızca davranıyorsunuz."

Aramis neredeyse dokunacakmış gibi sokuldu Châtillon'un yanına.

"Mösyö" dedi yarı aralanan dudaklarının arasından ıslık gibi çıkan bir sesle ve öfke dolu bakışlarla adamı süzerek, "Kont de la Fère ve benim burada neler söylememiz gerektiği konusunda bize öğüt verecek değilsiniz herhalde, değil mi?"

Bu kısa atışma sırasında Athos eli hâlâ kalbinin üstünde, başı önde, Kraliçe'ye sokulmuş, duygulu bir sesle konuşmaya başlamıştı:

"Madam, doğanın öteki insanlara göre üstün yarattığı prensler, Tanrı vergisi öyle bir yüreğe sahiptirler ki, en büyük şanssızlıklara ve bayağılıklara bile dayanabilirler. Çünkü yürekleri ve üstünlükleri bir bütündür. Öyle sanıyorum ki Majesteleri gibi yüce bir Kraliçe bizimle aynı durumdaki bir kadın gibi davranamaz. Kaderi, dünyanın bütün acılarını çekmek olan Kraliçem, işte lütfetmiş olduğunuz görevin sonucu."

Titreyen ve buz gibi olan Kraliçe'nin karşısında diz çöken Athos, göğsünden, aynı kutunun içine koymuş olduğu, Kraliçe'nin Lord Winter'a emanet ettiği elmas nişanı ve Charles'ın ölümünden önce Aramis'e verdiği nikâh yüzüğünü çıkardı. Athos, kendisine emanet edileli beri ikisini de bir an yanından ayırmamıştı.

Kutuyu açtı ve derin ve dile getirilmez bir yasla Kraliçe'ye takdim etti bunları.

Kraliçe elini uzattı, yüzüğü aldı, titreyerek dudaklarına götürdü ve hiçbir şey söylemeden, en küçük bir hıçkırık çıkarmadan, sapsarı bir yüzle baygın düşerek nedimelerinin ve kızının kolları arasına serildi.

Athos, zavallı dul Kraliçe'nin eteğini öptü, odada bulunanları derinlemesine etkileyen yüce bir hareketle doğrularak yerinden kalktı.

"Ben, Kont de la Fère, hayatı boyunca bir kere bile yalan söylememiş bir asilzade olarak önce Tanrı'nın, sonra da talihsiz Kraliçe'nin huzurlarında yemin ederim ki Kral'ı kurtarmak için İngiltere'de elimizden gelen ve mümkün olabilecek her şeyi yaptık" dedi. "Şövalye" diye devam etti d'Herblay'e dönerek, "haydi artık gidelim. Görevimiz bitti."

"Henüz bitmedi" dedi Aramis. "Bu beylere bir çift lafımız var."

Sonra Châtillon'a dönerek, "Mösyö" dedi, "Kraliçe'nin önünde söyleyemeyeceğim sözü söyleyebilmem için dışarı gelebilir misiniz biraz benimle birlikte?"

Châtillon kabul ettiği anlamında eğildi. Athos ve Aramis önden çıktılar, Châtillon ve Flamarens de onları izlediler. Hiç konuşmadan holden geçtiler ve bir pencereyle aynı düzeydeki sekiye vardıklarında Aramis tek başına oraya doğru yürüdü ve Châtillon'a dönerek şunları söyledi:

"Mösyö, biraz önce bize çok kaba davrandınız. Hiçbir biçimde kabul etmek mümkün değildir bunu. Ayrıca Kraliçe'ye bir yalancının mesajını ulaştırmaya gelenlere de hiç yakışmıyordu."

"Mösyö!" diye bağırdı Châtillon.

"Ne yaptınız Mösyö Bruy'ü?" diye sordu Aramis alaycı bir üslupla. "Mazarin'e çok benzeyen suratını değiştirmeye mi gitti yoksa? Malum ya, Saray'da bir yığın İtalyan maskesi vardır: Arlequin'den Pantalone'ye kadar..."

"Siz beni kışkırtmak istiyorsunuz galiba!" dedi Flamarens.

"Hâlâ böyle olup olmadığını mı düşünüyorsunuz yoksa baylar?"

"Şövalye! Şövalye!" dedi Athos.

"Rahat bırakın beni" dedi Aramis sinirli bir tavırla. "Yarım kalan işlerden hoşlanmam."

"Tamamlayın öyleyse Mösyö" dedi Châtillon, Aramis'ten hiç aşağı kalmayan bir kibirlilik içinde.

Aramis eğildi.

"Beyler" dedi, "bizim yerimizde Kont de la Fère ya da benden başka biri olsaydı, anında tutuklatırdı sizi çünkü Paris'te bazı tanıdıklarımız var

Flamarens

ama biz, fazla sıkıntı çekmeden gitmeniz için bir fırsat tanıyoruz size. Gelin beş dakika kılıç tokuşturalım şu ıssız yerde."

"Memnuniyetle" dedi Châtillon.

"Bir dakika beyler" diye araya girdi Flamarens. "Önerinin çok çekici olduğunu biliyorum ama bu saatte kabul edemeyiz bunu."

"Niye?" diye sordu Aramis somurtarak. "Mazarin'in yakında olması mı sizi bu kadar temkinli davranmaya zorluyor yoksa?"

"Duydunuz mu Flamarens?" dedi Châtillon. "Buna karşılık vermemek, adıma ve onuruma leke sürmek olur."

"Ben de öyle düşünüyorum" dedi Aramis.

"Her şeye rağmen cevap vermeyeceksiniz ve gene de bu beyler biraz sonra benim gibi düşünecekler, hiç şüphe etmiyorum bundan."

Aramis inanılmaz derecede küstah bir tavırla başını salladı.

Châtillon onun bu hareketini de gördü ve elini kılıcına attı.

"Dük" dedi Flamarens, "yarın çok önemli bir göreviniz olduğunu unutuyorsunuz. Bu nedenle Prens'in seçtiği ve Kraliçe tarafından seçimi onaylanmış biri olarak şu anda bedeniniz kendinize ait değil."

"Peki, öyle olsun. Öbür gün sabah demek ki!" dedi Aramis.

"Öbür gün sabah" dedi Châtillon. "Ama çok uzak bir tarih bu baylar."

"Ben değilim ki bu ertelemeyi isteyen" dedi Aramis. "Günü kararlaştıran da ben değilim. Ayrıca şu da var ki, belki yarınki görev sırasında karşı karşıya gelebiliriz."

"Evet, beyefendi haklı!" dedi Châtillon. "Yarın Charenton Kapısı'na kadar gelirseniz çok memnun olurum."

"Ne demek oluyor bu Mösyö? Sizinle karşılaşmak için ben dünyanın öbür ucuna bile gidebilirim. Bir iki fersahlık mesafe bir şey mi?"

"Yarın görüşüyoruz o halde."

"Bekleyeceğim. Haydi, şimdi doğru Kardinal'inizin yanına! Ama ondan önce, dönüşümüzü kendisine haber vermeyeceğinize şerefiniz üzerine yemin edin."

"Şart öne sürüyorsunuz yani!"

"Niçin olmasın?"

"Çünkü yalnızca galip gelenler şart koşabilirler. Siz galip gelmiş değilsiniz."

"Hemen kılıçlarımızı çekelim o halde! Bizim için fark etmez çünkü yarın komutanlık görevimiz yok."

Châtillon ve Flamarens bakıştılar. Aramis'in sözleri ve davranışları öylesine alaycıydı ki, özellikle Châtillon zor tutuyordu kendini. Ama Flamarens'ın bir sözüyle hâkim oldu kendine.

"Peki öyle olsun" dedi. "Yol arkadaşımız kim olursa olsun, olup bitenlerle ilgili olarak hiçbir şey öğrenemeyecek. Ama yarın Charenton'da olacağınıza dair söz yeriyorsunuz, değil mi?"

"Bu konuda rahat olun beyler" dedi Aramis.

Dört asilzade selamlaştılar ama bu kez Louvre'dan ilk çıkanlar Châtillon ve Flamarens oldu. Athos'la Aramis peşlerinden gittiler.

"Bu kadar öfke ve kin kime karşı böyle Aramis?" diye sordu Athos.

"Kime olabilir? Dalaştığım kimselere tabii ki."

"Ne yaptı bu adamlar size?"

"Bana mı? Görmediniz mi?"

"Hayır."

"İngiltere'de görevimizi yerine getirdiğimize dair yemin ederken bıyık altından sırıttılar. Ya inandılar ya inanmadılar. İnandılarsa bizi aşağılamak için sırıtıyorlardı, inanmadılarsa gene hakaret etmiş sayılırlar. Bu durumda da kendilerine bizim bir işe yarayan insanlar olduklarımızı kanıtlamamız gerekir. Aslında vuruşmayı yarına ertelemelerine ben de memnun oldum. Çünkü bu akşam kılıç çekmekten daha iyi şeyler yapacağız. "

"Ne yapacağız?"

"Ne mi yapacağız? Mazarin'i yakalatacağız."

Athos, önemsemez bir tavırla dudaklarını büktü.

"Bilirsiniz Aramis, bu tür işler bana pek uygun değildir."

"Neden?"

"Baskın gibidir de ondan."

"Aslında siz çok ilginç bir komutan olabilirdiniz. Ancak hava aydınlık olduğunda savaşırdınız, düşmanınıza hangi saatte saldırıya geçeceğinizi haber verirdiniz, ayrıca gece de düşmana karşı bir şey yapmamak için çaba harcardınız, karanlıktan yararlandı diye suçlanmamak için."

Athos güldü.

"Biliyorsunuz, insanın huylarını değiştirmesi olanaksız" dedi. "Ayrıca durumumuzun ne olduğunu kesinlikle biliyor musunuz? Kardinal'i yakalamak gerçekten yararlı mı olur, yoksa zararlı mı? Başımıza iş mi açar, yoksa zafer tacı mı takarlar? Nasıl bilebiliriz bunları?"

"Bakın Athos, önerimi kabul etmediğinizi söylesenize açıkça."

"Hayır, tam tersine. İyi bir savaş olur diyorum, ancak..."

"Ancak..."

"Bu asilzadelere Mazarin'e hiçbir şey söylemeyecekleri' ne dair yemin ettirmemeniz gerekirdi. Çünkü onlara yemin ettirmekle siz de hiçbir şey yapmama konusunda güvence vermiş oldunuz."

"Yemin ederim hiç kimseye hiçbir güvence vermedim ben. Davranışlarımda tamamen serbest olduğumu düşünüyorum. Haydi Athos! Gidelim artık."

"Nereye?"

"Beaufort'a ya da Bouillon'a. Onları da haberdar edelim durumdan."

"Peki ama bir şartla: Piskopos Yardımcısı'ndan başlayacağız. O din adamıdır, vicdan sorunları konusunda derin bilgiye sahiptir. Biz de ona danışırız."

"Bence" dedi Aramis, "o her şeyi berbat eder, her şeyi sahiplenmeye kalkışır. Ondan başlayacağımıza onunla bitirelim derim ben."

Athos güldü. Açıklamadığı başka bir düşüncesi olduğu belliydi.

"Öyle olsun" dedi. "Kimden başlayacağız peki?"

"Mösyö Bouillon'dan isterseniz. Yolumuzun üstündeki ilk kişi o."

"Şimdi bir şey söylememe izin var, değil mi?"

"Neymiş o?"

"Ben Raoul'ü bir kez kucaklamak için önce Grand-Empereur-Charlemagne Hanı'na uğramak istiyorum."

"Ne demek canım? Ben de geliyorum sizinle birlikte. Birlikte kucaklarız Raoul'ü."

Geldikleri sandala bindiler tekrar ve Halles'e doğru gittiler. Grimaud ve Blaisois atların başında bekliyorlardı orada. Daha sonra dördü birlikte Guénégaud Sokağına doğru gittiler.

Ancak Raoul'ü bulamadılar handa. Gündüz Prens'ten bir haber almış ve Olivain'le birlikte handan ayrılmıştı.

VIII
BAŞKOMUTANIN ÜÇ YARDIMCISI

Athos ve Aramis, aralarında anlaştıkları ve kararlaştırdıkları gibi Grand-Roi-Charlemagne Hanı'ndan çıktıktan sonra Dük de Bouillon'un konağına doğru yollandılar.

Ortalık zifiri karanlıktı, vakit en ıssız ve en sessiz saatlere doğru ilerlemekle birlikte kuşatılmış bir kenti yerinden sıçratacak kadar çeşitli gürültülerle kaynaşıp duruyordu. Her taraf barikatlarla doluydu, her sokak başında zincirler, her dört yol ağzında açık ordugâhlarla karşılaşıyorlardı. Devriyeler

belirli noktalarda buluşuyor, parolaları aktarıyorlardı birbirlerine. Komutanların sağa sola gönderdikleri haberciler meydanlardan gelip geçiyorlardı sürekli olarak. Ateşli konuşmalardan herkesin ne kadar heyecanlı olduğu anlaşılıyordu. Pencerelerinden ayrılamayan barışçı vatandaşlar omuzlarında ya da sırtlarında taşıdıkları tüfekleri, süngüleriyle sokak sokak dolaşan savaşçı hemşehrileriyle sürekli bir şeyler tartışıp duruyorlardı.

Athos ve Aramis henüz yüz adım atmışlardı ki, bir barikatta nöbetçiler tarafından durdurulmuş ve parola sorulmuştu kendilerine. Onlar da bunun üzerine önemli bir haber vermek üzere Mösyö Bouillon'a gittiklerini söylemiş, nöbetçiler de sözde kendilerine eşlik etmesi ve barikatlardan kolay geçmelerini sağlamak, aslındaysa onlara gözkulak olması için bir

rehber vermişlerdi yanlarına. Rehberleri sürekli şarkı söyleyerek önden gidiyordu:

Yiğit Mösyö Bouillon'un
Tek bir derdi var: Damla!

Kaç kıtadan oluştuğu belli olmayan son moda bir şarkıydı bu ve bütün kıtalar birbirlerinden çok farklı özelliklere sahiptiler.

Bouillon Konağı'na yaklaştıkları sırada üç atlı fark ettiler. Halk sürekli laf atıyordu bunlara çünkü yanlarında ne bir rehber ne de refakatçi vardı. Herhangi bir barikatla karşılaştıklarında orada bulunanlara birkaç kelime etmeleri, anında konumlarına uygun, gerekli saygıyı görmelerine, yolun açılmasına yetiyordu. Athos ve Aramis üç atlıyı görünce durdular.

"Ooo! Ooo!" dedi Aramis. "Gördünüz mü Kont?"

"Evet" dedi Athos.

"Kime benzettiniz üç atlıyı?"

"Ya siz Aramis?"

"Bizimkilermiş gibi geldi bana."

"Yanılmadınız, Flamarens'ı kesinlikle tanıdım."

"Ben de Châtillon'u."

"Kahverengi pelerinli atlıysa..."

"Kardinal o."

"Kesinlikle, ta kendisi!"

"Ama nasıl oluyor da Bouillon'un Konağı'nın çevresinde böyle rahatça dolaşabiliyor?" diye sordu Aramis.

Athos gülümsedi ama yanıt vermedi bu soruya. Beş dakika sonra Prens'in kapısını çalıyorlardı.

Yüksek mevkilerdeki insanların evlerinde adet olduğu üzere bir nöbetçi bekliyordu kapıda. Hatta avluda Prens Conti'nin yardımcısının emirlerini yerine getirmekle görevli küçük bir birlik bile vardı.

Şarkıda da söylendiği gibi Dük de Bouillon damla hastalığı çekiyordu ve yatıyordu bu nedenle. Ancak bu önemli hastalığı yüzünden bir aydır, yani Paris kuşatılalı beri ata binememesine rağmen Kont de la Fère ve Şövalye d'Herblay'i kabul etmekte duraksamadı kesinlikle.

İki arkadaşı Dük de Bouillon'un yanına aldılar. Hasta yatağında yatıyordu ama çevresinde ender rastlanan askeri bir ortam vardı. Bütün duvarlar kılıçlar, tabancalar, zırhlar, tüfeklerle kaplıydı. Mösyö Bouillon'un, hastalığı atlattıktan sonra Parlamento düşmanlarına kök söktüreceği apa-

çık belliydi. Bu arada yatağa bağlı olmasının da kendisini çok üzdüğünü söylüyordu.

"Ah beyler!" dedi iki ziyaretçiyi görünce. Yatağında doğrulmak isteyince yüzü acıyla kasıldı. "Sizler ne kadar mutlusunuz! Ata binebilirsiniz, istediğiniz yere istediğiniz gibi gidip gelebilirsiniz, halkın davasını savunabilir, halk için vuruşabilirsiniz. Ama ben yatağa mahkûmum gördüğünüz gibi. Tanrı kahretsin bu damlayı!" diyerek yüzünü buruşturdu gene. "Kahretsin!"

"Monsenyör" dedi Athos, "İngiltere'den geliyoruz ve Paris'e adım atar atmaz ilk işimiz sağlık durumunuz konusunda bilgi almak oldu."

"Teşekkür ederim beyler" diye karşılık verdi Dük. "Gördüğünüz gibi

sağlığım bozuk... Tanrı kahretsin şu damlayı. Demek İngiltere'den geliyorsunuz ha! Kral Charles iyiymiş bildiğim kadarıyla, öyle mi?"

"Kral öldü Monsenyör" dedi Aramis

"Sahi mi!" dedi Dük hayretle.

"Parlamento tarafından mahkûm edildi ve idam sehpasında can verdi."

"Olamaz."

"Gözlerimizin önünde idam edildi."

"Peki Mösyö Flamarens'ın bana söyledikleri?"

"Mösyö Flamarens mı?" dedi Aramis.

"Evet, az önce çıktı buradan."

Athos gülümsedi.

"İki arkadaşıyla birlikte mi?" diye sordu.

"Evet, iki arkadaşı vardı yanında" diye ekledi Dük.

Ve sonra biraz endişeli bir tavırla devam etti.

"Gördünüz mü onları yoksa?"

"Evet, galiba sokakta rastlaştık."

Gülümseyerek baktı Aramis'e. O da biraz şaşkın bir tavırla baktı arkadaşına.

"Tanrı kahretsin bu damlayı!" dedi gene kendisini hiç rahat hissetmeyen Bouillon.

"Monsenyör" dedi Athos, "sizin gibi böyle acı çekip de askerlerin başından ayrılmamakta ısrar etmek için gerçekten Paris'in davasına yürekten bağlı olmak gerekir. İnanın ki bu dirence hayranız ben ve Şövalye d'Herblay."

"Ne yapalım beyler, ne gelir elden? Bu şarttır, siz nasıl yüreklilik ve bağlılığınızla meslektaşım Beaufort Dükü'nü kurtardınızsa, ayrıca belki hayatını bile kurtardınızsa, herkesin de kendisini toplum için feda etmesi şarttır! İşte gördüğünüz gibi ben de feda ediyorum kendimi ama şunu da söylemek gerekir ki, bütün gücümü tüketiyorum. Yüreğim sağlam, kafam yerinde ama bu lanet olası damla öldürüyor beni. Bu yüzden açıkça itiraf edeyim ki Saray, aslında son derece haklı taleplerimi kabul edecek olursa, evet, bakın, açıkça söylüyorum, bana aynı değerde başka araziler verirlerse, sekiz yıldan beri malımdan mülkünden yararlanamamamın zararlarını öderlerse –bilindiği gibi Sedan'daki arazim elimden alındığında, zararlarımın ödeneceğini bizzat eski Kardinal söylemişti-, ayrıca aileme prens unvanını geri vermeye kabul ederlerse, ayrıca kardeşim de Turenne'i de göreve iade ederlerse, anında bu işlerden elimi eteğimi çekip arazime kapanacak, Saray ve Parlamento'nun istedikleri gibi hesaplaşmalarına razı olacağım."

"Son derece haklısınız Monsenyör" dedi Aramis.

"Değil mi ama? Siz de böyle düşünmüyor musunuz Kont de la Fère?"

"Kesinlikle!"

"O halde sizi temin ederim ki baylar" diye sürdürdü konuşmasını Dük, "çok büyük bir ihtimalle bunu kabul edeceğim ben de. Şu sıralar Saray birtakım tavizler veriyor bana. Her şeyin çözümlenmesi için benim evet demem yetecek. Bugüne kadar hep reddetmiştim bu teklifi ama artık sizin gibi insanlar da kabul etmem için ısrarcı olduktan sonra; bir de şu lanet damla hastalığı, Paris halkının davasına gereken ilgiyi göstermemi engellediğine göre, galiba gene en iyisi Mösyö Châtillon'un teklifini kabul etmek olacak."

"Kabul edin Prens, kabul edin" dedi Aramis.

"Gerçekten öyle! Hatta bu akşam adamları neredeyse terslediğim için kızdım da kendi kendime... Neyse yarın bir toplantı var, orada görüşürüz."

İki arkadaş Dük'ü selamladılar.

"Haydi beyler, haydi" dedi, Dük, "siz de yorulmuşsunuzdur yolda herhalde. Zavallı Kral Charles. Ama o da hatalıydı biraz, neyse! Tek tesellimiz bu olayda Fransa'nın kınanacak bir iş yapmış olmaması. Kral'ı kurtarmak için elinden geleni yapmış olması."

"Hiç kuşkunuz olmasın bundan, biz bizzat tanık olduk. Özellikle de Mösyö Mazarin..."

"Ya, gördünüz mü? Böyle bir tanıklık beni rahatlattı doğrusunu söylemek gerekirse. Aslında bu Mazarin iyi adam, bir de yabancı olmasaydı... O zaman hakkını verirlerdi adamın. Aman! Tanrı kahretsin bu damlayı!"

Athos ve Aramis çıktılar ama Bouillon'un feryatları kulaklarını tırmalamaya devam etti. Zavallı Prens açıkça, lanetlenmiş biri gibi acı çekiyordu.

Sokak kapısına ulaştıklarında, "Evet, ne diyorsunuz buna?" diye sordu Aramis.

"Neye?"

"Mösyö de Bouillon'a!"

"Tıpkı rehberimiz gibi düşünüyorum ben de.

Yiğit Mösyö Bouillon'un
Tek bir elerdi var: Damla!"

"Gördünüz mü?" dedi Aramis. "Ben de ziyaretimizin nedeniyle ilgili olarak tek kelime etmedim ona."

"Uygun hareket etmişsiniz, yoksa bir krize daha tutulurdu adam. Haydi şimdi Mösyö Beaufort'a gidelim."

Ve iki arkadaş Vendôme Konağı'na doğru yollandılar.

Konağa vardıklarında saat onu vuruyordu.

Vendôme Konağı da en aşağı Bouillon Konağı kadar sıkı bir koruma altındaydı. O konak gibi bir savaş ortamı vardı burada da. Nöbetçiler, avluda devriye birliği, çatılmış silahlar, halkalara bağlanmış ve eyerlenmiş atlar. Athos ve Aramis içeri girerlerken çıkan iki atlı yeni gelenlerin geçebilmeleri için bir iki adım geri çekilmek zorunda kaldılar.

"Ooo!" dedi Aramis. "Bu gece rastlaşmalar gecesi galiba. Doğrusu bu kadar sık birbirimizi gördükten sonra, yarın sabah karşılaşmazsak çok yazık olur!"

"Bu konuda hiç meraklanmayın siz Mösyö" diye karşılık verdi Châtillon. Beaufort Dükü'nün yanından çıkan Flamarens ve oydu, "içiniz rahat olsun, bu gece birbirimizi aramadan bu kadar sık rastlaştığımıza göre, yarın sabah arayarak mutlaka buluruz birbirimizi."

"Dilerim Mösyö" dedi Aramis.

"Ben eminim" dedi Dük de.

Flamarens ve Châtillon yollarına devam ettiler. Athos ve Aramis de atlarından indiler.

Atlarının dizginlerini uşaklarına henüz uzatmış ve pelerinlerini de henüz çıkartmışlardı ki, bir adam bir fenerin soluk ışığında yüzlerini süzdükten sonra hayretle bağırıp kollarına atıldı.

"Kont de la Fère!" diye bağırdı adam. "Şövalye d'Herblay! Nasıl oluyor da siz burada Paris'te, böyle!"

"Rochefort!" dediler aynı anda iki arkadaş.

"Evet, kesinlikle öyle. Bildiğiniz gibi biz, beş gün kadar önce Vendômois'dan geldik. Mazarin'in canına okumaya hazırlanıyoruz. Sizler de bizlerdensiniz yanılmıyorsam, değil mi?"

"Her zamankinden daha fazla. Ya Dük?"

"Mazarin'e karşı pek öfkeli. Bizim sevgili Dük'ümüzün başarılarından haberdarsınızdır herhalde. Paris'in gerçek hâkimi o. Dışarı çıkıp da halkın içinde ezilme tehlikesi atlatmadığı gün yok."

"Oh ne âlâ!" dedi Aramis. "Peki ama biraz önce buradan çıkanlar Flamarens ve Châtillon değiller miydiler?"

"Evet. Dük kabul etti kendilerini. Kesinlikle Mazarin adına geliyorlardı ama hiç kuşkum yok ki, tam konuşacak adamı bulmuşlardır."

"Gözün aydın!" dedi Athos. "Peki acaba biz Altesleri'yle görüşme onuruna erişemez miyiz?"

"Ne demek? Hemen! Siz ne zaman isterseniz kabul eder o. Benimle gelin, ziyaretinizi haber verme onuru benim olsun."

Rochefort önden yürüdü. Kapılar önce onun, ardından da iki arkadaşın önünde açılıyordu anında. Mösyö Beaufort'u sofra başına geçmeye hazırlanırken buldular. Çok işi olduğundan bu saate kadar geciktirmişti yemeğini, ancak durumun ciddiyetine rağmen Prens, Rochefort'un kendisine bildirdiği iki adı duyar duymaz masaya yaklaştırmakta olduğu iskemlesinden fırladı ve heyecanla iki arkadaşı karşılamaya koştu.

"Hoş geldiniz beyler, hoş geldiniz! Yemeğimi paylaşmaya geldiniz, değil mi? Boisjoli, hemen Noirmont'a haber ver, iki konuğum var. Noirmont'u tanıyorsunuz, değil mi beyler? Sofracıbaşım. Marteau Baha'nın halefi. O meşhur böreği yapan usta. Boisjoli, söyle kendisine, en güzel böreklerinden göndersin ama sakın La Ramée için yaptığına benzemesin. Tanrı'ya şükür ki, ne ip merdivene, ne hançere, ne de ağız tıkacına ihtiyacımız var artık."

"Monsenyör" dedi Athos, "sakın bizim için soffacıbaşınızı rahatsız etmeyin. Biz onun çeşitli ve sayısız yeteneklerini zaten biliyoruz. Bu akşam Altesleri izin verirlerse, kendilerinden yalnızca sağlık haberlerini ve yeni emirlerini almakla yetinelim."

"Evet! Sağlık durumum! İşte gördüğünüz gibi mükemmel! Mösyö de Chavigny ile Bastille'de beş yıl geçirmeye dayanan bir beden her şeye dayanır. Emirlerime gelince, itiraf etmeliyim ki size emir vermek güç benim için çünkü herkes kendi başına buyruk artık. Böyle giderse ben artık verecek emir de bulamayacağım."

"Gerçekten mi?" dedi Athos. "Oysa ben de Parlamento'nun sizin birliğinizden cesaret aldığını sanıyordum."

"Doğru! Birliğimiz. Bu birlik çok güzel bir şeydir. Haydi Dük de Bouillon ile neyse çünkü o damla hastalığı yüzünden yatağından çıkamıyor nasılsa. Anlaşma olanağı var kendisiyle. Elboeuf ve inatçı çocuklarına gelince... Dük d'Elboeuf'le ilgili şarkıyı duydunuz mu?"

"Hayır Monsenyör."

"Gerçekten mi?"

Ve Dük okumaya başladı:

"Mösyö d'Elboeuf ve çocukları
Darmadağın ederler Kraliyet Meydanını
Böbürlenerek dolaşırlar
Mösyö d'Elboeuf ve oğulları
Ama iş savaşmaya gelince
Bulamazsınız onları meydanlarda

Mösyö d'Elboeuf ve çocukları
Darmadağın ederler Kraliyet Meydanı'nı"

"Ama" dedi Athos, "Piskopos Yardımcısı böyle değildir herhalde!"

"Ne! Piskopos Yardımcısı mı? Daha da kötü. Tanrı insanı sahte rahiplerden korusun. Özellikle de cüppelerinin altında zırhla dolaşanlardan. Bu da Piskoposluk binasında oturup kazanamadığımız ya da kaybettiğimiz zaferler için dua edeceğine ne yapıyor biliyor musunuz?"

"Hayır."

"Adını verdiği bir alay kuruyor: Corinthe Alayı. Bir Fransız mareşalinden aşağı olmayan teğmenler, yüzbaşılar, Kral'dan farkı olmayan albaylar yaratıyor."

"Evet" dedi Aramis, "ama sıra savaşmaya gelince Piskoposluksan dışarı çıkmıyor, değil mi?"

"İşte şimdi yanıldınız, hiç de öyle değil durum sevgili dostum d'Herblay. İş savaşmaya gelince de basbayağı savaşıyor. O yakın akrabasının ölümünden sonra Parlamento'da bir de iskemle sahibi olduktan sonra aramızdan hiç eksik olmuyor artık. Parlamento'da, Konsey'de, savaş meydanlarında hep o. Prens Conti'ye gelince... Törenler için yaratılmış bir süs generali sanki o. Hem de ne süs... Kambur bir prens. Ah! İşler hiç de iyi gitmiyor beyler..."

"Dolayısıyla Monsenyör, Altesleri durumdan hiç hoşnut değil, öyle mi?" diye sordu Athos bir yandan kaçamak bir bakışla Aramis'i süzerek.

"Hoşnut değil mi dediniz? Altes öfkeden deliye dönmüş durumda. Mesela bakın ve yalnızca size söylüyorum bunu, başka kimseye söylemem. Mesela Kraliçe bana karşı işlediği kabahatleri kabul etse, sürgüne gönderdiği annemi geri çağırtsa, amiralliği ihya etme görevini bana verse, çünkü malum, babamın göreviydi bu, ölümünden sonra bana geçmesi gerekirdi, inanın, Fransa'da Mazarin'den daha büyük hırsızlar olduğunu söyleyecek köpekler yetiştirebilirdim."

Athos ve Aramis bu kez birbirlerine bakmakla kalmadılar, gülümsediler de. Rastlamasalar da Châtillon ve Flamarens'ın buradan geçmiş olduğunu kolayca anlayabilecek durumdaydılar. Bu nedenle de Mazarin'in Paris'te bulunduğuna dair tek kelime etmediler.

"Monsenyör" dedi Athos, "biz yeterince tatmin olduk. Altesi bu saatte rahatsız etmekteki amacımız, kendilerine olan sadakatimizi göstermek ve de en sadık hizmetkârları olarak emirlerini yerine getirmeye hazır olduğumuzu söylemekti."

"En sadık dostlarım olarak beyler, en sadık dostlarım olarak! Gayet güzel kanıtladınız bunu. Saray'la anlaşırsam eğer, umarım ben de sizin dos-

tunuz olarak kaldığımı gösterebileceğim. O beylerin de... Hay aksi, neydi onların adları? D'Artagnan ve Porthos, değil mi?"

"D'Artagnan ve Porthos."

"Tamam! Böyle işte, anlıyorsunuz değil mi Kont de la Fère ve de siz Şövalye d'Herblay, anlıyorsunuz değil mi? Her zaman ve her şeyimle sizinim ben!"

Athos ve Aramis saygıyla eğilip dışarı çıktılar.

"Sevgili dostum Athos" dedi Aramis, "Tanrı affetsin ama yanılmıyorsam eğer, siz yalnızca bana ders vermek için birlikte gelmeme razı oldunuz, değil mi?"

"Acele etmeyin bakalım sevgili dostum" dedi Athos, "asıl Piskopos Yardımcısı'nın yanından çıkarken gerçeği anlayacaksınız siz."

"Ona gidelim o halde" dedi Aramis.

Birlikte Cité'ye doğru ilerlediler.

Paris'in merkezine doğru yaklaştıkça Athos ve Aramis sokakların gene sularla kaplı olduğunu gördü ve gene bir sandala binmek zorunda kaldılar.

Saat on biri geçiyordu ancak Piskopos'un kapısını her zaman çalabileceklerini biliyorlardı.

Piskoposluk Sarayı suların içinden gökyüzüne doğru yükseliyordu. Saray'ın çevresine bağlanmış kayıklara bakınca buranın Venedik olduğunu söyleyebilirdi insan. Kayıklar gidip geliyor, rastlaşıyor, her köşeden bir yenisi çıkıyor, ya Cité sokaklarına dalıyor ya da Saint-Victor ve Tersane tarafına doğru uzaklaşıyorlardı. Bazı kayıklar çok sessiz ve gizemleydiler, bazıları ise hem ışıklıydı hem de gürültüler yükseliyordu içinden. İki arkadaş bu bir yığın sandal arasından kendilerine yol bulup binaya yanaştılar.

Piskoposluk'un zemin katını tamamıyla su basmıştı, duvara merdivenler dayamışlardı. Sellerin oluşturduğu tek değişiklik binaya kapı yerine pencerelerden girilmesiydi.

Athos'la Aramis de böyle girdiler Başpapaz'ın odasına. İçeride yaklaşık bir düzine uşak vardı. Çünkü bekleme odasında da yaklaşık bir düzine asilzade Piskopos Yardımcısı tarafından kabul edilmeyi bekliyordu.

"Aman Tanrım!" dedi Aramis. "Şuraya bakın Athos. Piskopos Yardımcısı bizi bekletmek mi istiyor yoksa?"

Athos gülümsedi.

"Sevgili dostum" dedi, "insanları konumlarının bütün sakıncalarıyla birlikte kabul etmek gerekir. Piskopos Yardımcısı da şu sıralar Paris'e hükmeden yedi sekiz kraldan biri, onun da bir Saray çevresi var."

"Doğru" dedi Aramis. "Ama biz Saraylı değiliz."

"Kendisine adlarımızı gönderir ve gerekli yanıtı alamazsak Piskopos Yardımcısı'nı Fransa'nın ve kendisinin sorunlarıyla baş başa bırakıp gideriz. Uşaklardan birini çağırıp avcuna bir yarım altın sıkıştırmak yeterli bu iş için."

"İşte!" diye bağırdı Aramis. "Yanılmamışım, evet, evet, hayır... O canım işte! Bazin, buraya gelin, şaşkın!"

Tam o anda gösterişli kilise kıyafetiyle bekleme odasından geçen Bazin birden döndü, hangi patavatsızın kendisini böyle laubali bir biçimde çağırdığını anlamak üzere sertçe çevresine bakındı. Ama Aramis'i görür görmez sus pus oluverdi ve hemen iki asilzadenin yanına koştu.

"Ne? Siz ha Şövalye? Ve Kont Hazretleri! Gerçekten çok merak etmeye başlamıştım ikinizi de ve tam bu sırada geldiniz. Bilemezsiniz ne kadar mutluyum sizi tekrar gördüğüm için."

"Tamam, tamam üstat Bazin" dedi Aramis. "Bırakalım bu övgü yağdırma işini. Biz Piskopos Yardımcısı'nı görmeye geldik ama işimiz acele. Hemen görüşmemiz gerekiyor kendisiyle."

"Ne demek o? Tabii ki hemen gireceksiniz. Sizin gibi asilzadeler bekletilir mi? Yalnız Piskopos Yardımcısı şu anda Mösyö du Bruy adlı biriyle gizli bir toplantı yapıyor."

"Du Bruy mi?" diye bağırdılar aynı anda Athos ve Aramis.

"Evet, kendisini içeri ben aldım" dedi Bazin. "Adı da aklımda, tanıyor musunuz onu?" diyerek Aramis'e döndü Bazin.

"Galiba tanıyorum."

"Doğrusu ben tanıdığımı söyleyemeyeceğim" diye sürdürdü konuşmasını Bazin, "çünkü pelerinine çok iyi sarınmıştı ve bütün gayretime rağmen yüzünü göremedim. Ama bu kez geldiğinizi bildirmek için içeri girdiğimde daha iyi görebilirim belki."

"Gereği yok" dedi Aramis. "Bu gece onu görmekten vazgeçiyoruz, değil mi Athos?"

"Nasıl uygun görürseniz" dedi Kont.

"Evet, Mösyö de Bruy denen bu adamla konuşacak çok şeyi var herhalde."

"Bayların Piskoposluk'a geldiklerini haber vereyim mi acaba?"

"Hayır, gerekmez" dedi Aramis. "Athos, gelin."

İki arkadaş uşaklardan oluşan topluluğu yararak ve peşlerinde Bazin olduğu halde Piskoposluk'tan çıktılar. Aramis'in eski hizmetkârı arkalarından yerlere kadar eğilerek, çevresine onların önemli insanlar olduklarını hissettirmek için çaba harcıyordu.

"Peki" dedi Athos kayıkta Aramis'le baş başa kalınca, "ne diyorsunuz, Mazarin'i kaçırsaydık, bu insanlara nasıl bir oyun oynayacaktık, anladınız mı bunu şimdi?"

"Siz bilgeliğin canlı örneğisiniz Athos" diye karşılık verdi Aramis.

İki arkadaşı en çok etkileyen olaylardan biri de İngiltere'de gelişen çarpıcı olayların Fransa Sarayı'nda çok fazla önemsenmemesiydi. Oysa onlar bütün Avrupa'nın bu olaylarla çok yakından ilgileneceğini sanmışlardı.

Gerçekten de Louvre Sarayı'nın bir köşesinde çaresiz kalmış bir dul ve kollarında ağlayan bir öksüzden başka hiç kimse bir zamanlar I. Charles diye bir kralın yaşadığından ve bu kralın idam sehpasında can verdiğinden haberli değildi sanki.

İki arkadaş ertesi gün saat onda buluşmayı kararlaştırmışlardı aralarında. Hanın kapısına vardıklarında gecenin epey geç bir saati olmasına

rağmen Aramis birkaç ziyarette daha bulunacağını söylemiş ve Athos'u tek başına göndermişti içeri.

Ertesi sabah saat onda gene birlikteydiler. Athos sabahın altısında dışarı atmıştı kendini.

"Ne var ne yok? Yeni bir şey var mı?" diye sordu Athos.

"Hiçbir şey yok. D'Artagnan'ı hiçbir tarafta gören olmamış. Porthos da yok. Sizden ne haber peki?"

"Bende de hiçbir şey yok."

"Vay anasını!" dedi Aramis.

"Gerçekten bu gecikme hiç de normal değil" dedi Athos. "Onlar en kestirme yolu seçmişlerdi, dolayısıyla da bizden önce varmalıydılar."

"Buna bir de d'Artagnan'ın ne kadar tez canlı olduğunu ekleyelim. Kendisini beklediğimizi biliyordu ve böyle bir durumda bir saat bile yitirmeye razı olamazdı."

"Hatırlarsanız, ayın beşinde burada olmayı düşünüyordu."

"Bugün ayın dokuzu. Bu akşam sona eriyor süre."

"Bu akşam da haber çıkmazsa ne yapmayı düşünüyorsunuz?" diye sordu Athos.

"Aramaya başlayacağız elbette."

"Tamam" dedi Athos.

"Raoul'den haber var mı?" diye sordu Aramis.

Kont'un alnından bir kara bulut geçti adeta.

"Çok endişelendiriyor beni Raoul" dedi. "Dün Prens Condé'den bir mesaj almış, Saint-Cloud'ya buluşmaya gitmiş onunla ve hâlâ dönmedi."

"Madam Chevreuse'ü görmediniz mi?"

"Evinde yoktu. Peki siz Aramis, siz Madam Longueville'e uğramışsınızdır herhalde."

"Evet, uğradım."

"Ne oldu?"

"Evinde yoktu ama yeni adresini bırakmış hiç değilse."

"Neredeymiş?"

"Tahmin edin bakalım."

"Gece yarısı nereye gittiğini nereden bileyim ben? Benden ayrıldıktan sonra ona gittiniz siz galiba. Ve bildiğim kadarıyla ayaklanmacı kadınların en etkin oldukları devre gece yarısından sonradır, öyle mi?"

"Belediye Sarayı'na gittim sevgili dostum."

"Belediye Sarayı'na mı? Tüccar ve esnaf temsilcisi mi oldu yoksa?"

"Hayır ama Paris'in kraliçesi ilan etmiş kendisini. Hemen Saray'a ya da Tuileries'ye yerleşmekten çekindiğinden Belediye Sarayı'nda karar kılmış.

Ve burada de sevgili düküne muhtemelen bir erkek ya da kız varis verecektir."

"Bu durumdan hiç söz etmemiştiniz bana" dedi Athos.

"Sahi mi? Unutmuşum. Kusura bakmayın."

"Şimdi, şu andan itibaren akşama kadar ne yapacağız? İşsiz güçsüz kaldık!"

"Tam bize göre bir iş olduğunu unutuyorsun dostum."

"Nerede?"

"Charenton'da canım, nerede olacak! Verdiği söze güvenerek, uzun süredir nefret ettiğim Châtillon adında biriyle bulaşacağım orada."

"Ne amaçla?"

"Çünkü Coligny adlı birinin kardeşidir."

"Doğru ya, unutmuştum... Şu sizin hasmınız olduğunu söyleyen adam. Bu cüretinin cezasını çok pahalı ödemiş adam. Bununla yetinmeniz gerekirdi aslında."

"Doğru ama ne yapalım? Yeterli gelmiyor işte. Kinciyimdir ben. Beni kiliseye bağlayan tek nokta da bu zaten. Ayrıca Athos, benimle birlikte gelmek gibi bir mecburiyetiniz yok kesinlikle."

"Olur mu canım! Şaka yapıyorsunuz herhalde" dedi Athos.

"Peki dostum, benimle birlikte gelmek istiyorsanız, kaybedecek vaktimiz yok. Trampetler çaldı, topların yola çıktığını gördüm biraz önce. Belediye Sarayı alanında burjuvaların savaş düzenine geçişlerini izledim. Dük de Châtillon'un dün söylediği gibi bugün Charenton'da vuruşacaklar kesinlikle."

"Ben de dün geceki görüşmelerin bu savaşçı amaçları değiştireceğini sanmıştım" dedi Athos.

"Kesinlikle öyle ama sırf bu görüşmeleri daha iyi maskelemek için de olsa vuruşmak gerekiyor."

"Zavallı insanlar!" dedi Athos. "Sedan'ın yeniden de Bouillon'a verilmesi, amiralliğin geliştirilme işinin Beaufort'a emanet edilmesi ve Piskopos Yardımcısının da kardinal olması için ölecekler!"

"Yapmayın dostum!" dedi Aramis. "Raoul savaşa katılmış olsaydı böyle filozofça düşünmezdiniz kesinlikle."

"Kim bilir, belki de haklısınız Aramis."

"O halde, en iyisi savaş meydanına gitmek. Böylece belki d'Artagnan'ı, Porthos'u hatta belki Raoul'ü bile bulabiliriz."

"Yazık!"

"Sevgili dostum" dedi Aramis, "artık Paris'e döndük. Böyle sürekli iç çekme alışkanlığından kendimizi kurtarmamız gerekiyor belki de. Biz savaşa

bakalım, haydi savaşa! Siz aslında silahşördünüz Athos, değil mi? Şimdi din adamı oldunuz. Bakın yakışıklı iki burjuva geçiyor karşıdan. Ne kadar çekici bir görüntü... Şu yüzbaşıya ne dersiniz peki? Tam bir asker değil mi?"

"Mouton Sokağından çıkıyorlar."

"Gerçek askerler gibi, önlerinde de trampetçiler var. Şu iriyarı adama bakın bir, nasıl hava atıyor..."

"Hey!" diye bağırdı Grimaud.

"Ne var?" dedi Athos.

"Planchet, Mösyö."

"Dün teğmendi" dedi Aramis, "bugün yüzbaşı olmuş, yarın da albaylığa yükselir kesinlikle. Uyanık bir haftaya kalmaz mareşaldir."

"Şundan biraz havadis alalım, gelin" dedi Athos.

Planchet

İki arkadaş Planchet'ye yanaştılar. Kendisini görev başında gösterdiğinden her zamankinden daha da kibirli bir hava takınan eski uşak iki asilzadeye, Paris ordusunun artçı gücünü oluşturan iki yüz adamıyla birlikte Kraliyet Meydanı'nda mevzilenmek emri aldığını bildirdi. Gerekirse buradan Charenton'a doğru yürüyüşe geçecekti.

Athos'la Porthos aynı yöne doğru gittiklerinden eşlik ettiler Planchet'ye.

Planchet adamlarını olabildiğince ustalıklı bir halde yönetti meydanda ve hepsini Saint-Antoine Sokağına yerleştirilmiş uzun bir burjuva safının arkasına dizdi. Ve işareti beklemeye başladı.

"Zor bir gün olacak" dedi askerce bir tavırla Planchet.

"Kesinlikle" diye karşılık verdi Aramis, "ama burayla düşman hatları arasında çok mesafe var."

"Mesafeyi kapayacağız" dedi bir manga komutanı.

Aramis adamı selamladı ve Athos'a döndü.

"Bu adamlarla birlikte Kraliyet Meydanı'nda olmak beni hiç ilgilendirmiyor" dedi. "Biraz daha ileri gitsek mi? Ne dersiniz? Daha yakından görürüz olup bitenleri."

"Üstelik Mösyö de Châtillon da gelip Kraliyet Meydanı'nda aramaz sizi herhalde, değil mi? Haydi dostum, ileri gidelim."

"Peki, sizin de Mösyö Flamarens'a söyleyecek bir şeyiniz yok mu?"

"Dostum" dedi Athos, "ben bir karar aldım, artık zor durumda kalmadıkça kılıç kullanmayacağım."

"Ne zaman aldınız bu kararı?"

"Son kez hançer çektiğimden beri."

"Güzel! Gene Mordaunt'dan bir anı. Bu canavarı öldürdüğünüz için neredeyse vicdan azabı çekeceksiniz dostum."

"Şşşt!" dedi Athos parmağını dudağına götürüp kendine özgü bir tavırla acı acı gülümseyerek. "Lütfen Mordaunt'dan söz etmeyelim, başımıza tatsız bir olay gelmesin."

Athos kenar mahalleler boyunca gitti, daha sonra silahlı burjuvalarla kapkara kesilmiş Fécamp Vadisi'ni geçip Charenton'a doğru atıldı.

Tabii Aramis'in de yarım at boyu peşinde olduğunu söylemeye gerek yok.

IX
CHARENTON SAVAŞI

Athos'la Aramis yol boyunca ilerledikçe sıra sıra birlikler görüyor, pırıl pırıl zırhlara, paslı kılıçlara, gösterişli, ağızdan dolma tüfeklere bakıyorlardı.

"Gerçek savaş alanı burası galiba" dedi Aramis. "Köprünün önünde, tabancaları ellerinde duran şu süvarileri görüyor musunuz? Bakın, bakın! Bir de top geliyor."

"Aman Tanrım! Nereye getirdiniz siz bizi dostum?" diye sordu Athos. "Kraliyet ordusundan tanıdık subayların aşina yüzleri dolaşıyor çevremde sanki. İki onbaşıyla birlikte bu tarafa doğru gelen Mösyö de Châtillon değil mi?"

Athos anında elini kılıcına attı, Aramis ise Paris ordugâhının sınırını aştığını düşünerek tabancalarına attı elini.

"Selam beyler" dedi yaklaşan Dük. "Olup bitenlerle ilgili olarak hiçbir şey anladığınız yok sizin galiba ama tek kelimeyle her şeyi açıklayacağım ben size. Şu anda ateşkes durumundayız. Toplantı var, görüşmeler yapılıyor. Prens, Mösyö de Retz, Mösyö de Beaufort ve Mösyö de Bouillon siyaset konuşuyorlar şu anda. Bu durumda iki olasılık olduğu anlaşılıyor: Ya işler yoluna girmeyecek ve o zaman gene karşı karşıya geleceğiz Şövalye ya da her şey yoluna girecek, o zaman ben komutanlıktan kurtulacağım ve sizinle karşılaşabileceğim."

"Mösyö" dedi Aramis, "güzel konuşuyorsunuz. Bu nedenle izin verirseniz bir soru soracağım size."

"Buyurun sorun."

"Yetkililer neredeler acaba?"

"Charenton'da, Paris yönünden kente girişte sağ taraftaki ikinci evde."

"Ve bu toplantı habersiz yapıldı, öyle mi?"

"Evet Mösyö. Kardinal'in dün akşam Parisliler'e getirdiği yeni öneriler sonunda doğdu böyle bir görüşme ortamı."

Athos ve Aramis gülerek baktılar birbirlerine. Bu önerilerin neler olduğunu, kimin kime ne önerdiğini herkesten daha iyi biliyorlardı.

"Peki" dedi Athos, "toplantının yapıldığı ev..."

"Charenton'da birliklerinize komuta eden Mösyö Chanleu'ye ait. Birlikleriniz diyorum çünkü beylerin de Fronde yanlısı olduklarını sanıyorum."

"Öyle sayılır" dedi Aramis.

"Öyle sayılır ne demek?"

"Tabii ki Mösyö. Son günlerde kimin kim olduğunu, ne olduğunu kesinlikle söylemenin imkânsızlığını siz de takdir edersiniz herhalde."

"Biz Kral'dan ve Prensler'den yanayız" dedi Athos.

"Aramızda anlaşmaya varmamız gerekiyor" diye karşılık verdi Châtillon. "Kral bizden yana ve komutanları da Orleans Dükü ve Prens Condé."

"Evet" dedi Athos, "ama Kral aslında Conti, Beaufort, Elboeuf ve Bouillon'la birlikte bizim saflarımızda."

"Olabilir" dedi Châtillon, "ayrıca benim de Kardinal'e büyük bir bağlılığım olduğu bilinir. Bütün servetimin söz konusu olduğu bir dava var ortada. Hatta biraz önce avukatımın yanındaydım."

"Paris'te mi?"

"Hayır, Charenton'da avukatım... Adını duymuşsunuzdur herhalde. Mösyö Viole kusursuz bir insandır ama biraz inatçıdır. Her şeye rağmen boş konuşmaz. Dün görüşmeyi umuyordum onunla ama sizinle karşılaşmamız özel işlerimle uğraşmama izin vermedi. Ancak bazı işlerin yapılması mutlaka şart olduğundan ateşkesten yararlandım ben de. Şimdi aranızda oluşumun nedenini anlamışsınızdır sanırım."

"Demek Mösyö Viole kendisine danışmaya gelenleri açık havada kabul ediyor, öyle mi?" diye sordu Aramis gülümseyerek.

"Evet Mösyö, hatta ve hatta at üstünde. Bugüne bugün beş yüz silahlı adam var emrinde. Kendisine gereken saygıyı gösterebilmek için de yanımda gördüğünüz için sizi çok şaşırtan şu iki küçük topla birlikte gittim ona. Önce tanımıyordum onu, itiraf edeyim. Upuzun bir kılıç ve tabancalar var kemerinde. Onu tanırsanız siz de seveceksiniz herhalde, havalı biri."

"O kadar ilginç biriyse arar buluruz" dedi Aramis.

"Elinizi çabuk tutmalısınız beyler, toplantının fazla uzayacağını sanmıyorum."

"Ya sonuç alamadan dağılırlarsa?" diye sordu Athos. "O zaman Charenton'u ele geçirmeyi mi deneyeceksiniz?"

"Öyle emir aldım. Saldırı birliklerine komuta ediyorum ve elimden ne gelirse yapacağım."

"Mösyö" dedi Athos, "süvari birliklerinin başında olduğunuza göre..."

"Pardon, ben bütün birliklerin komutanıyım."

"Dahi iyi ya... Bütün subaylarınızı tanıyorsunuzdur herhalde. Yani seçkin, göze çarpan subaylarınızı demek istiyorum."

"Evet, aşağı yukarı."

"O halde komutanız altında silahşör teğmeni Şövalye d'Artagnan diye biri olup olmadığını söyleyebilir misiniz?"

"Hayır Mösyö, bizimle birlikte değil. Kendisinin Paris'ten bir buçuk ay önce ayrıldığı ve İngiltere'de bir göreve gittiği söyleniyor."

"Benim haberim vardı bundan ama döndüğünü sanıyordum."

"Hayır Mösyö. Bir gören de yok bildiğim kadarıyla. Kesinlikle söyleyebilirim bunu çünkü silahşörler de bizim emrimizde. Hatta Mösyö d'Artagnan'ın yerine Mösyö Cambon vekâlet ediyor."

İki arkadaş göz göze geldiler.

"Görüyorsunuz ya" dedi Athos.

"Tuhaf' dedi Aram is.

"Mutlaka yolda bir felaket gelmiştir başlarına."

"Bugün ayın dokuzu. Kararlaştırılan süre bu akşam bitiyor. Bu akşam da bir haber çıkmazsa, yarın yola düşeriz."

Athos başıyla işaret ederek onayladı arkadaşını. Sonra dönerek, "Peki ya Mösyö Bragelonne? On beş yaşlarında, Prens'in komutasında genç bir subay?" diye sordu Athos, Aramis'in önünde babalık duygularını dile getirmekten çok sıkıntılı bir halde. "Dük tarafından tanınma onuruna erişti mi böyle biri acaba?"

"Tabii!" diye karşılık verdi Châtillon. "Bu sabah Prens'le birlikte geldi. Sempatik bir delikanlı. Ahbabınız mı yoksa?"

"Evet Mösyö" diye karşılık verdi Athos heyecanlı ve duygulu bir sesle, "kendisi çok yakındır bana ve görmek isterim. Mümkün mü acaba?"

"Gayet tabii. Gelin benimle, karargâha götüreyim sizi."

"Ne oluyor böyle?" dedi telaşla arkasını dönen Aramis. "Nedir arkamızdaki bu gürültü?"

"Bir süvari birliği üstümüze doğru geliyor" dedi Châtillon.

"Piskopos Yardımcısı'nı ve Fronde yanlılara özgü başlığını tanıdım."

"Ben de Mösyö Beaufort ve şapkasının beyaz tüylerini."

"Dörtnala geliyorlar. Prens de yanlarında. Aaa! Ayrılıyor onlardan."

"Duydunuz mu? Trampetler vuruyor" diye bağırdı Châtillon. "Sorun bakalım ne oluyor?"

Gerçekten de askerlerin silah başı yaptıkları, atlarından inmiş olan süvarilerin tekrar atlarına bindikleri, borazanların çaldığı, trampetlerin vurduğu duyuluyordu. Mösyö Beaufort kılıcını çekti.

Prens de bir işaretle herkesi yanına çağırdı ve bir süre için Parisli askerler arasına karışan Kraliyet ordusunun bütün subayları ona doğru koştular.

"Beyler" dedi Châtillon, "ateşkesin bozulduğu açıkça belli oluyor. Bu demektir ki dövüşeceğiz. Siz de Charenton'a dönün çünkü birazdan saldırıya geçeceğim. Bakın Prens işaret veriyor bana."

Gerçekten de bir borazancı Prens'in flamasını üç kez kaldırıp indiriyordu.

"Görüşmek üzere sayın Şövalye!" diye bağırdı Châtillon.

Ve askerlerin yanına ulaşmak üzere atını tırısa kaldırdı.

Athos'la Aramis ise atlarını çevirip Piskopos Yardımcısı'nı ve Beaufort'u selamladılar. Mösyö Bouillon ise toplantının sonuna doğru şiddetli bir damla nöbetine yakalanmış ve sedyeye konarak alelacele Paris'e götürülmüştü.

Dük d'Elboeuf de çevresinde kurmayları gibi dolanan dört oğluyla Parisliler ordusunun safları arasında dolaşıyordu.

Bu arada Charenton'la Kraliyet ordusu arasında, sanki savaşta ölenlerin cesetlerini örtmeye yarayacak beyaz bir alan oluşuyordu.

"Mazarin dedikleri bu adam gerçekten Fransa'nın yüz karası" dedi Piskopos Yardımcısı ve eski asker-papazlar gibi piskopos giysilerinin üstüne bağladığı kılıcının kemerini iyice sıkıştırdı. "Ülkeyi babasının çiftliği gibi yönetmek isteyen sonradan görmenin biri! Fransa'nın huzura kavuşabilmesi için onun mutlaka çekilmesi gerekiyor."

"Şapka renginde bir anlaşmazlık çıktı galiba" dedi Aramis.

O anda kılıcını çekti Mösyö Beaufort.

"Beyler!" dedi. "Diplomasiyi boşuna denedik. Mazarin denen korkaktan kurtulmak istiyorduk ama etkisi altına aldığı Kraliçe kesinlikle başbakan olarak tutmak istiyor onu. Bu durumda tek çıkar yol var bizim için: Onu her alanda kesin bir yenilgiye uğratmak."

"Güzel" dedi Piskopos Yardımcısı. "İşte Mösyö de Beaufort'un bilinen hitabet gücü."

"Bereket versin" dedi Aramis, "Fransızca hatalarını kılıcının ucuyla düzeltiyor."

"Bırakın canım!" dedi Piskopos Yardımcısı küçümseyici bir tavırla. "Bahse girerim bembeyaz olmuştur yüzü şimdi."

Ve o da kılıcını çekti.

"Beyler" dedi, "düşman üstümüze doğru geliyor. Ancak öyle sanıyorum ki, yolun yarısında işlerini bitireceğiz onların."

Kendisini izleyip izlemediklerine aldırmadan ileri atıldı. Başpiskoposluk'unun adından esinlenilerek Corinthe Alayı adını almış birliği de peşinden atıldı ve çatışma başladı.

Öte yandan Mösyö de Beaufort da atlılarını Noirmoutiers'nin komutasında Parisliler'in sabırsızlıkla bekledikleri erzağı taşıyan konvoyun bulunduğu Etampes'a doğru sürüyordu. Mösyö Beaufort saldırıya arkadan destek verecekti.

Meydana komuta eden Mösyö Chaleu ise kuvvetlerinin büyük bölümüyle saldırıya direnebilmek için bekliyordu. Hatta düşman püskürtülürse bir karşı saldırıya geçmeyi bile deneyecekti.

Yarım saat içinde hemen hemen bütün noktalarda çatışma başlamıştı. Mösyö Beaufort'un yiğitlik öykülerinden bıkan Piskopos Yardımcısı en öndeki safa geçmiş mucizeler yaratıyordu. Bilindiği gibi kendisi kılıç meraklısıydı ve kılıcını kınından her çekişte son derece mutlu olurdu. Hatta kılıcını kime karşı ve niçin çektiğinin de bir önemi yoktu! Ancak bu kez savaşçı olarak görevini iyi yapmıştı belki ama albaylığı pek becerememişti. Arkasındaki yedi sekiz yüz adamla üç bin kişilik bir kuvvete saldırmış, düşman önce şöyle bir sarsılır gibi olduktan sonra Piskopos Yardımcısının

askerlerini darmadağın edip surlara doğru geri çekilmek zorunda bırakmıştı. Ama Chanleu'nün topçu ateşi Kraliyet ordusunun ilerleyişini durdurdu. Hatta safları yarılacak gibi oldu. Ne var ki bu da uzun sürmedi ve askerler birkaç evle küçük bir korunun ardında sipere girdiler.

İşte o anda Chanleu beklediği anın geldiğini sandı. Kraliyet ordusunun peşinden gitmek için iki alayın başında saldırıya geçti. Ama yukarıda da belirttiğimiz gibi Kralcılar toparlanmışlar ve bizzat Châtillon'un komutasında yeniden saldırıya geçmekteydiler. Ve bu çıkışları öylesine başarılı oldu, öylesine ustaca yönetildiler ki, Chanleu ve adamları neredeyse tamamen kuşatıldılar. Chanleu hemen geri çekilme emri verdi. Adım adım ve karış karış gelişen bir geri çekiliş başladı. Ne yazık ki bir süre sonra Chanleu ağır yaralı olarak düştü kaldı savaş meydanında.

Châtillon onun düştüğünü görünce, ölüm haberini bütün gücüyle iletti savaş meydanına ve Kraliyet ordusunun maneviyatı yükselirken Chanleu'nün birlikte saldırıya geçtiği iki alay tamamen bozuldu. Artık herkes kendi derdine düşmüştü ve bir an önce siperlere ulaşabilmekten başka bir şey düşünmüyordu. Siperlerin önünde Piskopos Yardımcısı dağılan alayı toparlamaya çalışıyordu.

Ve bir süvari birliği ansızın, darmadağın olmuş durumda siperlere çekilmeye çalışanların arasına karışmış muzaffer askerlerin karşısına çıktı. Bu birliğin başında Athos ve Aramis vardı. Aramis kılıcını ve tabancasını çekmiş, Athos da kılıcı kınında, tabancaları eyerinde ilerliyordu. Athos bir geçit törenindeymiş gibi sakin ve telaşsızdı, ancak güzel ve asil yüzü bir yandan Saray'ın inadı öte yandan da Prensler'in nefreti yüzünden bu kadar insanın ölmesi karşısında üzüntülüydü. Aramis ise hiç acımadan vuruyor, indiriyor, her zamanki alışkanlığıyla çılgınca zevk alıyordu bundan. Ateşli gözleriyle çok coşkulu bakıyordu. İnce dudaklarında adeta uğursuz bir gülümseme belirmişti. Tutkuyla açılan burun delikleri kan kokusunu içine çekiyordu. İndirdiği kılıç darbelerinden hiçbiri şaşmıyor, yerinden doğrulmaya kalkışan bir yaralı olursa da tabanca kabzasıyla işini bitiriyordu.

Karşı tarafta, Kraliyet ordusunun saflarında da iki atlı, biri altın yaldızlı zırha bürünmüş, öbürüyse yalnızca içinden beyaz kadife yeleğinin yenleri dışarı taşan sade bir deri ceket giymiş iki şövalye en ön saflarda vuruşuyorlardı. Altın yaldızlı zırhlı olanı Aramis'le karşı karşıya geldi ve Aramis, onun indirdiği darbeyi her zamanki gibi ustaca savuşturdu.

"Sizsiniz demek Mösyö Châtillon!" diye bağırdı Şövalye. "Hoş geldiniz! Ben de sizi bekliyordum zaten."

"Fazla bekletmedim sizi herhalde" diye karşılık verdi Dük. "Neyse, bekletmiş olsam da geldim ya!"

"Mösyö Châtillon" dedi Aramis ve bu iş için ayırdığı ikinci tabancasını çekti eyerden, "tabancanız dolu değilse, haliniz harap demektir."

"Tanrı'ya şükür ki dolu."

Dük, Aramis'e yöneltti tabancasını, nişan aldı ve ateş etti. Ama Aramis Dük'ün tetiği çektiğini görür görmez başını eğmiş, isabet almamıştı ve mermi üstünden gelip geçmişti.

"Tutturamadınız!" dedi Aramis. "Ama Tanrı şahidimdir ki ben kaçırmayacağım fırsatı."

"Vakit bırakırsam size!" diye bağırdı Mösyö de Châtillon atını mahmuzlayarak ve kılıcını sallayarak saldırırken.

Aramis bu gibi durumlarda yüzünde beliren o gülümsemeyle biraz

bekledi. Athos, Dük'ün şimşek gibi Aramis'in üzerine atıldığını görünce, "Ateş, ateş, ateş edin!" diye bağırırken Aramis'in silahı da patladı. Châtillon kollarını iki yana açarak atının üstünde devrildi.

Zırh aralığından göğsüne saplanmıştı kurşun.

"Yandım!" diye mırıldandı Dük.

Atından aşağı kayarak yere düştü.

"Söylemiştim ben size Mösyö. Şimdi de bu sözümü bu kadar eksiksiz yerine getirdiğim için pişmanım doğrusu. Bir yardımım dokunabilir mi acaba?"

Châtillon bir işaret yaptı eliyle. Aramis atından inmeye hazırlanırken yan tarafından şiddetli bir darbe aldığını hissetti. Ancak zırhı kurtarmıştı ona bu sert kılıç darbesinden.

Hızla döndü, yeni gelen düşmanını bileğinden tuttu ve birden Athos'la birlikte aynı anda bağırdılar:

"Raoul!"

Delikanlı, Şövalye d'Herblay'in yüzünü ve babasının sesini tanıdı anında. Kılıcını bıraktı. Bir yığın Parisli atlı Raoul'e saldırmak istediyse de Aramis onu kılıcıyla korudu.

"Benim tutsağım o! Açılın!" diye bağırdı.

Ve aynı anda Athos da oğlunun atını yularından tutup kalabalığın dışına çıkarıyordu.

Ansızın ikinci hatta, Châtillon'a destek veren Prens, kalabalığın ortasında göründü. Kartal bakışlarından ve indirdiği darbelerden herkes tanıdı onu.

Onu görünce, Piskopos Yardımcısının bütün çabalarına rağmen toparlamayı başaramadığı Corinthe Başpiskoposu'nun alayı Paris birliklerinin arasına daldı, her şeyi devirdi ve hızla kaçarak Charenton'a girdi. Oradan da geçti durmadan, daha uzağa gitti. Sele kapılmış gibi sürüklenen Piskopos Yardımcısı da kısa süre sonra kendisini Athos, Aramis ve Raoul'den oluşan topluluğun içinde buldu.

"Oh, oh!" dedi, kıskançlığından, Piskopos'un uğradığı başarısızlık karşısında elinde olmadan sevinen Aramis. "Monsenyör, yüksek rütbeli bir papaz olarak kutsal kitapları iyi bilmeniz gerekir sizin, değil mi?"

"İçine düştüğüm bu durumla kutsal kitaplar arasında ne gibi bir ilişki var?" diye sordu Piskopos Yardımcısı.

"Prens'in bugün size Korinthoslular'ın ilk azizi Paul diye hitap etmesi!"

"Hadi! Hadi!" dedi Athos. "Güzel sözler ama oturup övgü dinleyemeyiz burada. İleri, hemen ileri, daha doğrusu geri! Çünkü anladığım kadarıyla Fronde yanlıları yitirdiler savaşı."

"Hiç ırgalamaz beni" dedi Aramis. "Ben buraya Châtillon ile karşılaşmak için gelmiştim. Karşılaştım da. Memnunum şimdi. Châtillon ile bir düello! İnsanın koltukları kabarıyor doğrusu."

"Bir de tutsak" diyerek Raoul'ü gösterdi Athos.

Üç atlı dörtnala devam ettiler yollarına.

Delikanlı ansızın babasını karşısında bulunca, keyifle ürpermişti. At üstünde yan yana gidiyorlardı ikisi. Athos'un sağ avcunda delikanlının eli vardı.

Savaş meydanından iyice uzaklaştıklarında, "Çatışma sırasında en ön saflarda ne arıyordunuz siz?" diye sordu Athos delikanlıya.' "Orası sizin

yeriniz değildi yanılmıyorsam çünkü savaş için gerektiği gibi silahlanmış değildiniz."

"Aslında ben bugün çatışmaya katılmayacaktım. Kardinal adına görevlendirilmiştim. Rueil'e gidiyordum. Ama Mösyö Châtillon'un saldırıya geçtiğini görünce, yanında bulunmak için dayanılmaz bir istek belirdi içimde. Ve tam bu sırada Dük, Parisliler'den iki atlının beni aradıklarını söyledi ve Kont de la Fère adını verdi."

"Ne? Orada olduğumuzu biliyordunuz ve arkadaşınız Şövalye'yi öldürmek istediniz, öyle mi?"

"Zırhının içinde tanımamıştım Şövalye'yi" dedi Raoul kızararak. "Ancak ustalığından ve soğukkanlılığından tanımam gerekirdi."

"İltifatlarınıza teşekkür ederim delikanlı" dedi Aramis. "Kimden nezaket dersleri aldığınız belli. Rueil'e gittiğinizi söylemiştiniz, değil mi?"

"Evet."

"Kardinal'e mi?"

"Kesinlikle. Prens'in bir mesajını iletecektim Kardinal Hazretleri'ne."

"Yerine ulaştırmak gerekiyor onu" dedi Athos.

"Bir dakika, bakalım! Lüzumsuz cömertlik yok, Kont. Düşünün bir. Kaderimiz ve belki de daha önemlisi arkadaşlarımızın kaderi bu mesaja bağlı olabilir."

"Ama onun görevini yerine getirmesini engellememeliyiz" dedi Athos.

"Her şeyden önce, delikanlı benim tutsağım sayın Kont. Unutmayın bunu. Biz burada bir mücadele veriyoruz. Kaldı ki mağluplar araçların seçilmesinde fazla müşkülpesent olmamalıdırlar. Verin bana mesajı Raoul."

Raoul duraksadı, ne yapması gerektiğini öğrenmek istiyormuş gibi Athos'un gözlerini aradı.

"Verin mesajı Raoul" dedi Athos. "Siz Şövalye d'Herblay'in tutsağısınız."

Raoul istemeyerek boyun eğdi ama Kont de la Fère'den çok daha aldırmaz biri olan Aramis telaş içinde mesajı elinden kaptı, bir çırpıda okudu, sonra da Athos'a uzattı ve şöyle dedi:

"Siz Tanrı'ya inanırsınız, okuyun ve bu mektupta Tanrı'nın bizim bilmemiz gereken bir şeyi, bize hangi yoldan, nasıl duyurmuş olduğunu düşünerek değerlendirin."

Mektubu alan Athos'un kaşları çatıldı. Yaptığı işten iğrenmesine rağmen, nihayet bunu d'Artagnan için yaptığını düşündü ve duygularına hâkim olarak okudu.

Şöyle diyordu mektup:

Monsenyör; bu akşam Mösyö Comminges'in birliğini takviye için istediğiniz on adamı göndereceğim size. Bunların hepsi yiğit askerlerdir ve Kardinal Hazretleri'nin ustalık ve kararlılıklarından çekindiği iki amansız düşmanının işini bitirmeye yeterler.

"Oh, oh!" dedi Athos.

"Ne diyorsunuz?" diye sordu Aramis. "Comminges'in birliğinin on seçme askerle takviyesini gerektiren bu iki düşman kimdir acaba? Sizce Porthos ve d'Artagnan'a benzemiyorlar mı bunlar?"

"Gün boyunca Paris'in altını üstüne getireceğiz" dedi Athos. "Akşama kadar haber alamazsak, derhal Picardie Yolu'nu tutacağız. D'Artagnan'ın düş gücü sayesinde kuşkularımızı ortadan kaldıracak bir kanıt bulacağımıza inanıyorum."

"O halde Paris'i arayalım ve özellikle de Planchet'yi haberdar edelim. Haber almış mı eski efendisinden bakalım?"

"Zavallı Planchet! Ne kadar rahat konuşuyorsunuz Aramis. Onu da kılıçtan geçirmiş olabilirler. Savaşçı burjuvalar mutlaka karşı saldırıya geçmiş ve sonra da kılıçtan geçirilmişlerdir."

Bu gerçekten güçlü bir olasılık olduğundan iki arkadaş Temple Kapısı'ndan Paris'e büyük bir endişe içinde girdiler. Kraliyet Meydanı'na doğru gittiler. Talihsiz burjuvalarla ilgili olarak haber almayı umuyorlardı burada. Ama iki arkadaş bütün burjuvaları komutanlarıyla birlikte hâlâ Kraliyet Meydanı'nda oturmuş içki içip oyun oynarken görünce donakaldılar hayretten. Oysa aileleri Charenton'daki top seslerini duyunca herhalde onların ateşe atıldıklarını sanıp meraklanmışlardı.

Athos'la Aramis, Planchet'yi buldular ve haber sordular eski efendisinden. Ama o da bir haber alamamıştı Gaskonyalı'dan. İki asilzade Planchet'yi de yanlarına almak istediler. Ne var ki Planchet üstlerinden emir almadıkça görevini terk edemeyeceğini söyledi.

Bununla birlikte saat beşte savaştan döndüklerini söyleyerek hana döndüler. XIII. Louis'nin tahta atını bir an gözden kaybetmemişlerdi.

"Kahretsin!" diye homurdandı Planchet de Lombards Sokağındaki dükkânına dönünce. "Kötü yenildik. Asla unutamayacağım bunu!"

X
PICARDIE YOLU

Paris'te güven içinde olan Athos'la Aramis şehir dışına çıkar çıkmaz büyük tehlikeler karşısında olduklarını gizlemiyorlardı. Ancak bu tür insanlar için tehlikenin ne anlama geldiği bellidir. Ayrıca ikinci destanın çözümünün de artık yakın olduğunu çok iyi biliyorlardı.

Paris'te de hiç huzur yoktu zaten. Yiyecek sıkıntısı baş göstermiş ve Prens Conti'nin generallerinden biri biraz daha nüfuz sahibi olmak istediğinde başkaldırmaya ve böylelikle meslektaşları arasında geçici üstünlük sağlamaya başlamıştı.

Bu olaylardan birinde Mösyö Beaufort, Kardinal'in evini ve kütüphanesini yağmalattırmış, bunu ihtiyaç içindeki halka bir şeyler sağlayabilmek için yaptırdığını söylemişti.

Athos ve Aramis Parisliler'in Charenton'da yenilgiye uğradıkları günün akşamı gerçekleşen darbeden sonra Paris'i terk ettiler.

Arkalarında sefil, açlığın eşiğinde, korku içinde, görüş ayrılıklarının parçaladığı bir Paris bırakmışlardı. Parisliler'i de, ayaklanmacıları da aynı sefalet, aynı endişeler, düşman saflarındaki aynı entrikalar bekliyordu. Bu yüzden Athos ve Aramis Saint-Denis Kapısı'ndan geçerlerken Saint-Germain'de insanların neşe içinde gülüp oynadıklarını ve eğlendiklerini öğrenince çok şaşırdılar.

İki arkadaş kenar yollardan gitmeyi tercih ettiler çünkü önce Ile-de-France'ta sağa sola dağılmış Kardinal yanlılarının, sonra da Normandiya'yı tutan ayaklanmacıların eline düşmemeleri gerekiyordu. Aksi halde tutuklanıp kendilerini Mösyö Longueville'in karşısında bulmaları işten bile değildi. Yakalananların dost ya da düşman olduklarına da Mösyö Longueville karar verirdi. Bu tehlikelerden kurtulduktan sonra Boulogne'dan Abbeville'e uzanan yola ulaştılar. Ve adım adım bütün izlerin peşine düştüler.

Ancak bir süre kararsız kaldılar. Kendilerine soru sordukları bazı han-

cılar endişelerini giderecek ya da araştırmalarına yol gösterecek bir şey söyleyemediler ama Athos'un duyarlı parmakları Montreuil'de masaya dokununca sert bir şey fark etti. Örtüyü kaldırdı ve tahtaya derince kazılmış şu yazıyı okudu:

PORT... -D'ART... -2 ŞUBAT

"Harika!" dedi yazıyı Aramis'e gösteren Athos. "Biz aslında burada kalmalıydık ama gerek kalmadı artık. İleri gidelim."

Atlarına atladılar ve Abbeville'e gittiler. Önce burada çok sayıda han görmeleri şaşırttı onları. Hepsini dolaşmaları olanaksızdı. Aradıkları kimselerin hangi handa kaldıklarını nasıl öğreneceklerdi?

"İnanın Athos" dedi Aramis, "Abbeville'de bir şey bulabileceğimiz umuduna kapılmayalım hiç. Biz nasıl şaşırdıksa dostlarımız da şaşırmıştır mutlaka. Porthos yalnız olsaydı en iyi handa kalırdı ve biz de izini bulurduk. Ama d'Artagnan'ın bu tür zayıflıkları yoktur. Porthos ne kadar karnının aç olduğunu söyleyip kafasını şişirirse şişirsin d'Artagnan gene bildiğini okurdu, tıpkı kader gibi. Zaten bizim de onu bulmamız gerekiyor."

Ve yollarına devam ettiler ama karşılarına hiçbir şey çıkmadı. Aslına bakılırsa Athos ve Aramis çok zor ve hayali bir işe girişmişlerdi. Ve belki de

eğer ruhları onur, dostluk ve minnet duygularıyla dolu olmasaydı iki arkadaş kumları eşelemekten, gelip geçenlere sorular sormaktan, işaretleri yorumlamaya çalışmaktan ve insanların yüzlerini incelemekten vazgeçerlerdi.

Böylece Péronne'a kadar gittiler.

Athos artık yavaş yavaş umudunu yitirmeye başlamıştı. Bu soylu ve ilginç şahsiyet Aramis'le birlikte içine düştüğü karanlıktan kendisini sorumlu tutuyordu. Arkadaşlarını gerektiği gibi arayamamışlardı kesinlikle. Sorularını sorarlarken ısrarcı olamamışlar, soruşturmalarını ustaca yürütememişlerdi. Tam geri dönmeye hazırlanıyorlardı ki, kentin kapılarına kadar uzanan bir kenar mahalleden geçerlerken bir tabya çevresinde sokağın köşesiyle kesişen beyaz duvarda Athos, siyah taşla çizilmiş ve bir

çocuk elinden çıkmış gibi acemice yapılmış, dörtnala giden iki atlıyı gösteren bir resim gördü. Atlılardan birinin elinde bir pankart ve üzerinde de İspanyolca bir sözcük vardı:

BİZİ İZLİYORLAR

"Ohoo!" dedi Athos. "İşte her şey apaçık ortada. İzlenmelerine rağmen beş dakika da olsa burada konaklamış olmalı d'Artagnan. Bu da o kadar yakından izlenmediklerinin kanıtıdır. Kim bilir, paçayı kurtarmıştır belki de."

Aramis başını salladı.

"Kaçsaydı görürdük, en azından haberini duyardık."

"Haklısınız Aramis, devam edelim biz."

İki arkadaşın endişe ve sabırsızlığını anlatmaya çalışmak boş bir çabaydı. Endişe Athos'un dost ve şefkatli yüreğindeki duyguydu. Sabırsızlıksa Aramis'in sinirli ve her an patlamaya hazır beynine kazılı olan şeydi. Dolayısıyla ikisi de üç dört saat süreyle çılgınlar gibi at sürdüler. Bir süre sonra dar bir boğazda iki funda kümesi arasında yolun yarısının koca bir kayayla kapatılmış olduğunu gördüler. Kayanın oynatılmadan önceki yeri belirli bir biçimde görülüyordu funda kümesinin bir yanında. Arkasında kalan boşluktan da kayanın buraya kadar kendi kendine sürüklenmediği ve böyle bir kayayı bulunduğu yerden oynatabilmek için insanın Herkül gibi güçlü olması gerektiği kolaylıkla anlaşılıyordu.

Aramis durdu.

"Ooo!" dedi kayaya bakarak. "Bu işte ya Telamon'un, ya Aias'ın ya da Porthos'un parmağı var. Lütfen Kont inelim ve yakından inceleyelim şu kayayı."

İkisi de atlarından indiler. Kayanın, insanların geçişlerini engellemek üzere kasten oraya konduğu çok açıktı. Anlaşılan önce enlemesine yerleştirilmiş, sonra da atlılar tarafından görülüp kenara çekilmişti.

İki asilzade kayanın ışığa bakan kısımlarını dikkatle incelediler. Görünüşte hiçbir olağanüstülüğü yoktu. Blaisois'yla Grimaud'yu çağırdılar. Dördü bir olup oynatabildiler kayayı yerinden ancak. Taşın yere temas eden bölümünde şu yazı okunuyordu:

Sekiz hafif süvari bizi izliyor. Compiègne'e kadar gidebilirsek Paon-Couronné'de konaklayacağız. Hanın sahibi dostumuzdur.

"Nihayet olumlu bir şey" dedi Athos. "Mutlaka olup bitenleri öğreneceğiz. Hemen Paon-Couronné'ye gidelim."

"Evet" diye karşılık verdi Aramis, "ama gerçekten hana ulaşmayı istiyorsak atlarımızı dinlendirelim biraz çünkü çatlama noktasındalar."

Aramis haklıydı. İlk konakta durdular. Atlara ikişer ölçü şaraba batırılmış yulaf verdiler. Üç saatlik bir dinlenmeden sonra tekrar yola koyuldular. Biniciler de çok yorgundu ama umut direnç veriyordu onlara.

Athos ve Aramis altı saat sonra Compiègne'e girmiş, Paon-Couronné'nin yerini soruyorlardı. Kendilerine üstünde, başına bir taç konmuş Pan'ın resmi bulunan bir tabelayı gösterdiler.

İki asilzade gösterişli tabeladan çok etkilenerek hanın kapısının önünde durdular. Başka zaman olsa Aramis bu gösterişli tabelayı çok eleştirirdi.

İçeride kabak kafalı ve göbekli bir Çinli gibi sevimli bir hancı karşıladı kendilerini. Adama orada bir süre önce sekiz hafif süvarinin izlediği iki asilzadenin kalıp kalmadığını sordular. Hancı yanıt vermeden önce eski bir sandıktan çıkardığı ince bir kılıcın yarısını getirdi.

"Tanıdınız mı bunu?" dedi.

Athos kılıca baktı.

"D'Artagnan'ın kılıcı bu" dedi.

"O iriyarı olanın mı, yoksa ufak tefek olanın mı?"

"Ufak tefek olanın."

"Onların dostusunuz siz anlaşılan."

"Başlarına bir şey mi geldi?"

"Son derece yorgun, neredeyse çatlamak üzere olan atlarıyla avluya girdiler ve büyük kapıyı kapatmaya vakit bulamadan peşlerindeki sekiz hafif süvari arkalarından dalıverdiler içeri."

"Sekiz atlı, öyle mi?" dedi Aramis. "D'Artagnan ve Porthos gibi iki yaman silahşörün sekiz kişiye nasıl pes ettiklerini aklım almıyor doğrusu."

"Doğru söylüyorsunuz Mösyö. Zaten o sekiz kişi burada konaklayan Kraliyet İtalyan Alayı'ndan yirmi kişilik bir takviye almasalardı beceremezlerdi bu işi. Dolayısıyla arkadaşlarınız kalabalığa yenik düştüler."

"Yeter!" dedi Athos. Niçin yakaladılar onları peki, sebebini biliyor musunuz?"

"Hayır Mösyö. Hemen alıp götürdüler onları ve bana bir şey söylemelerine de fırsat vermediler. Herkes gittikten sonra da iki ölü ve beş altı yaralının yerde yattığı savaş alanda bu kılıcı buldum."

"Bizimkilere bir şey olmadı ya! Yaralandılar mı?"

"Hayır Mösyö, sanmıyorum."

"Peki" dedi Aramis. "Hiç değilse bu teselli veriyor."

"Onları nereye götürmüş olabileceklerini biliyor musunuz peki?" diye sordu Athos.

"Louvres'a doğru gittiklerini biliyorum."

"Blaisois'yla Grimaud'yu burada bırakalım" dedi Athos. "Onlar yarın atlarla birlikte Paris'e dönerler. Çünkü bu atlar bugün bizi yarı yolda bırakır. Postayla dönelim biz."

"Postayla dönelim" dedi Aramis.

Adamları atları almaya gönderdiler. Bu arada alelacele bir şeyler atıştırdılar. Louvres'da bilgi alabildikleri takdirde yollarına devam etmeyi tasarlıyorlardı.

Louvres'a vardılar. Tek bir han vardı kentte. Burada şöhretini o güne kadar da sürdürmüş olan likör üretiliyordu.

"Burada duralım" dedi Athos. "D'Artagnan böyle bir fırsatı kaçırmamıştır muhtemelen. Yani likör içmek için değil de bize bir işaret bırakmak için."

İçeri girdiler ve tezgâh başına geçip birer kadeh likör istediler. D'Artagnan ve Porthos da likörlerini orada içmişlerdi büyük olasılıkla. Likör içilen tezgâhın üstüne büyük bir iğneyle şu sözler kazınmıştı:

RUEİL., D.

"Rueil'deler!" dedi yazıyı ilk gören Aramis.

"O halde Rueil'e gidelim" dedi Athos.

"Kendimizi aslanın ağzına atmış olmayalım sakın!" dedi Aramis.

"D'Artagnan'ın dostu olduğum gibi Jonas'ın da dostu olsaydım" dedi Athos, "balinanın bile karnına kadar inerdim. Siz de benim gibi yapardınız herhalde Aramis."

"Sevgili Kont, siz bana hak etmediğim bir değer vermeye çalışıyorsunuz. Yalnız olsaydım Rueil'e önlem almadan gider miydim gitmez miydim bilemem ama madem siz gidiyorsunuz, ben de gideceğim."

Atlarına bindiler ve Rueil'e doğru yola çıktılar.

Athos hiç duraksamadan en iyi öğüdü vermişti Aramis'e. Parlamento üyeleri üç hafta sürecek toplantılara katılmak üzere Rueil'e geliyorlardı. Bu toplantıların sonunda Prens'in tutuklanmasıyla sonuçlanacak kör topal bir barış üstünde anlaşmaya varılacaktı muhtemelen. Rueil, Parisliler, avukatlar, başkanlar, danışmanlar ve her tür insanla dolmuştu. Saray'dan da asilzadeler, muhafız subayları gelmişti kente, dolayısıyla bu kalabalık içinde, kimsenin dikkatini çekmeden kalmak mümkündü orada. Ayrıca toplantılar bir ateşkesi zorunlu kılmıştı. Böyle bir ortamda, özellikle de tanınmış iki ayaklanmacı asilzadeyi tutuklamaya girişmek, onların haklarına bir tecavüz gibi görülebilirdi.

İki asilzade, herkesin kendilerinin kafalarını kurcalayan sorunlarla ilgili olduklarını sanıyorlardı. D'Artagnan ve Porthos'la ilgili olarak bir şeyler duyabilecekleri umuduyla kalabalıkların arasına karıştılar. Ama kimse maddelerden ve tazminatlardan başka bir şey konuşmuyordu. Athos doğrudan doğruya ilgililere başvurmaktan yanaydı.

"Dostum, söylediğiniz iyi güzel ama dikkatli adım atmak gerekiyor" diyerek bu görüşe karşı çıktı Aramis. "Bilesiniz ki biz ancak gölgede kalır-

sak emniyette olabiliriz. Şu ya da bu biçimde kimliklerimizi açıklayacak olursak belki de arkadaşlarımız gibi zindanda bulabiliriz kendimizi. Sonra şeytan gelse çıkaramaz bizi oradan. Onları rastlantıyla değil de keyfimize göre bulmaya çalışalım. Compiègne'de tutuklandıktan sonra Rueil'e götürüldüler. Louvre'dan edindiğimiz bilgiye göre durum bu merkezde. Rueil'e getirildikten sonra büyük bir olasılıkla Kardinal tarafından sorgulanmışlar, Kardinal onları ya burada, ya yanında tutmuş ya da Saint-Germain'e göndermiştir. Bastille'e atılmaları söz konusu olamaz kesinlikle çünkü Bastille ayaklanmacıların elinde ve Broussel yönetiyor orayı. Öldürülmüş de olamazlar çünkü d'Artagnan'ın ölümü büyük gürültü patırtı koparırdı. Porthos'a gelince, ben onu zaten Tanrı gibi ölümsüz görüyorum. Tabii

Tanrı'nın biraz daha sabırsızı. Umutsuz olmayalım, bekleyelim ve Rueil'de kalalım. Çünkü ben inanıyorum ki buradalar onlar. Ne oldu? Neyiniz var? Yüzünüz sarardı birden."

"Şey..." dedi Athos neredeyse titreyen bir sesle. "Aklıma birden bir şey geldi de... Richelieu'nün Rueil Şatosu'nda korkunç bir kuyulu zindan yaptırmış olduğunu anımsadım..."

"Yok yok, içiniz rahat olsun" dedi Aramis. "Richelieu bir asilzadeydi, doğuştan bizim sınıfa ait biriydi o ve makamıyla üstümüzdü bizim. O da, bir kralın en yücelerimizin kellesiyle oynaması gibi kellemizle oynayabilirdi ve başlarımızı omuzlarımızın üstünde titretebilirdi. Ama Mazarin sonradan görmenin biri. Olsa olsa bir kollukçu gibi yapışabilir yakamıza. Yineliyorum dostum, içiniz rahat olsun. Ben d'Artagnan ve Porthos'un Rueil'de olduklarına, hem de iyi durumda olduklarına yürekten inanıyorum."

"Olsun" dedi Athos, "gene de Piskopos Yardımcısı'ndan toplantılara katılabilmek amacıyla bir belge kopartıp Rueil'e girmenin bir yolunu bulmalıyız."

"Ah şu kara cüppeliler! Ne diyorsunuz dostum? D'Artagnan ve Porthos'un özgür kalmaları ya da hapse girmeleri bu beyleri ilgilendirir mi? Hayır, bence başka bir yol bulmamız gerekir."

"O halde" dedi Athos, "ben ilk düşünceme dönüyorum. Açık ve dürüst davranmaktan daha iyi bir yol olabileceğini düşünemiyorum. Mazarin'e değil Kraliçe'ye gideceğim ve kendisine 'Madam, iki hizmetkârınızı ve iki dostumuzu iade edin bize' diyeceğim."

Aramis başını salladı.

"Başvurulabilecek son çaredir bu Athos. Hemen bu yola başvurmayın. Nasıl olsa istenildiği anda başvurulabilir bu çareye. Biz araştırmalarımızı sürdürelim bu arada."

Böylece araştırmalarını sürdürdüler ve o kadar çok bilgi topladılar, birbirlerinden daha zekice o kadar çok bahaneler uydurdular, o kadar çok insanla konuştular ki sonunda Compiègne'den Rueil'e, d'Artagnan ve Porthos'la birlikte geldiğini itiraf eden bir hafif süvariye bile rastladılar. Hafif süvariler olmasa arkadaşlarının oraya geldiklerini bile öğrenemeyeceklerdi belki de.

Athos Kraliçe'yi görme konusunda ısrar ediyordu.

"Kraliçe'yi görmek için önce Kardinal'i görmek gerekir" diyordu Aramis. "Kardinal'i görünce de soluğu arkadaşlarımızın yanında alırız. Size söylediklerimi unutmayın Athos. Doğrusu onları bu yolla bulmak hiç işime gelmiyor, itiraf edeyim bunu. Bir an önce doğru bir şeyler yapabilmek için özgürce davranalım."

"Ben Kraliçe'yi göreceğim" dedi Athos.

"Dostum, ille böyle bir çılgınlık yapmaya niyetliyseniz, lütfen bir gün önceden haber verin bana."

"Niye?"

"Çünkü fırsattan yararlanıp Paris'te bir ziyaret gerçekleştirmem gerekiyor."

"Kimi ziyaret edeceksiniz?"

"Kahretsin! Ne bileyim ben? Madam Longueville'i görebilirim sözgelimi. Nüfuzlu biridir o, yardımcı olur bana. Tutuklanacak olursanız, bana haber gönderin biriyle de elimden geleni yapayım, öyle döneyim."

"Benimle birlikte tutuklanmayı niçin göze alamıyorsunuz Aramis?" diye sordu Athos.

"Hayır, hayır! Teşekkür ederim."

"Dördümüz birden tutuklanırsak hiçbir tehlikeyle karşılaşmayız bence. Yirmi dört saat içinde dördümüz de dışarıda oluruz."

"Sevgili dostum, Saint-Germain'deki kadınların gözdesi Châtillon'u öldürdüğümden beri, adım o kadar çok anıldı ki, hapishaneden korkmakta son derece haklıyım. Bu koşullarda Kraliçe, Mazarin'in öğütlerini dinleyebilir ve Mazarin'in vereceği öğüt de beni yargılatmak olacaktır büyük olasılıkla."

"Aramis, sizce Kraliçe bu İtalyanı dedikleri kadar seviyor mu?"

"Bir İngilizi de sevmişti ya."

"Elden ne gelir dostum, bir kadın o!"

"Hayır, yanılıyorsunuz, bir kraliçedir o!"

"Dostum, ben kendimi feda edeceğim ve Anne d'Autriche'ten bir randevu isteyeceğim."

"Tanrı sizi korusun Athos, ben asker toplamaya gidiyorum."

"Niçin?"

"Rueil'i kuşatmak için."

"Peki nerede buluşacağız?"

"Kardinal'in idam sehpasının dibinde."

Ve iki arkadaş ayrıldılar. Aramis Paris'e dönmek üzere, Athos da kendisini Kraliçe'ye ulaştıracak bazı girişimlerde bulunmak üzere.

XI
ANNE D'AUTRICHE'IN MİNNETTARLIĞI

Athos, Anne d'Autriche'in huzuruna çıkabilmek için sandığı kadar güçlükle karşılaşmadı. Daha ilk girişiminde her şey çözüme kavuştu ve istediği görüşme izni ertesi gün Anne'ın kalkma vakti sonrasına verildi. Zaten soyluluğu da ancak bu saate uygundu.

Saint-Germain'deki daireler çok kalabalıktı. Anne d'Autriche'in ne Saray'da ne de Louvre'da bu kadar çok dalkavuğu olmuştu. Yalnızca bu ikinci sınıf soyluluk arasında bir değişiklik gözlendi: Aslında Fransa'nın en tanınmış asilzadeleri Mösyö Conti, Mösyö Beaufort ve Piskopos Yardımcısı'nın yanında yer almışlardı.

Sonuç olarak şunu söylemek gerekir ki, Yeni Saray'a büyük bir neşe egemen olmuştu. Bu savaşın özelliklerinden biri de top mermisinden çok şiir düzülmesiydi. Saraylılar Parisliler'i alaya alan şarkılar söylüyor, Parisliler de kendi şarkılarıyla iğneliyorlardı Saraylılar'ı. Ve bunların açtığı yaralar da öldürücü olmamakla birlikte insanı küçük düşürdüklerinden, oldukça acı veriyordu.

Ne var ki, bu açık neşe ve çok belirgin boşluğu içinde herkes sürekli bir tek şeyle uğraşıyordu: Mazarin başbakan olarak kalacak mıydı, yoksa güneyden gelen bir bulut gibi kendisini getirmiş olan rüzgârla çekip gidecek miydi tekrar? Herkesin umudu buydu ve bunu istiyordu. Bu nedenle Kardinal çevresindeki saygı gösterilerine, yalakalıklara rağmen zar zor dizginlenebilen o kin ve nefreti hissediyor, yüzüne gülenlerin bunu yalnızca çıkar ve korkudan yaptığını anlıyordu. Nasıl bir plan yapacağını, kimden destek alabileceğini kestiremediği için çok rahatsızdı.

Mazarin için mücadele eden Prens bile sürekli onunla alay etmekten ya da onu küçük düşürmekten geri durmuyordu. Hatta Kardinal, Rocroy zaferinin kahramanı karşısında güç gösterisine kalkışmış ama Prens kendisine öyle bir bakmıştı ki, Mazarin'i içtenlikle ve isteyerek savunmadığını anlatmak istemişti.

Dolayısıyla Mazarin tek desteği olan Kraliçe'den güç alıyordu. Ancak iki üç kez bu desteğin de sallandığını görmüştü.

Görüşme saati gelmiş, Kont de la Fère'e, Anne d'Autriche Başbakanla görüştüğünden, bir süre bekleyeceği bildirilmişti.

Gerçekti kendisine söylenen. Paris olaylara yeni bir yön vermek amacıyla bir kurul göndermişti. Ve Anne d'Autriche bu kurul üyeleriyle görüşmesini nasıl düzenleyebilmesi konusunda Başbakan'dan fikir alıyordu.

Devletin yüksek şahsiyetlerinin hepsi de çok meşguldü. Yani Athos arkadaşlarıyla ilgili olarak bir şeyler anlatabilmek için bundan daha kötü bir zaman seçmiş olamazdı. Şu sırada hepsi artık denetimden çıkmış bir girdap içinde kaybolmuş atom parçacıklarını andırıyordu.

Ama Athos hemen yenilgiyi kabul etmeyen ve aldığı kararların tartışılmasına imkân tanımak istemeyen bir karaktere sahipti. Özellikle de aldığı kararın vicdanından çıktığına inanmış ve de bu kararı görevi olarak kabul etmişse... Mösyö Conti'nin, Mösyö Beaufort'un, Mösyö de Bouillon'un, Mösyö d'Elboeuf'ün, Piskopos Yardımcısının, Madam de Longueville'in, Broussel'in, Parlamento'nun temsilcisi olmadığını, yalnızca kendisiyle ilgili bir sorunla ilgili olarak geldiğini ama gene de Kraliçe'ye çok önemli şeyler söyleyeceğini belirterek huzura kabul edilmesi için ısrarcı oldu.

Toplantı bitince Kraliçe dairesine çağırttı kendisini.

Athos'u içeri aldılar. Athos adını bildirdi. Bu ad Majeste'ye o kadar çok söylenmiş, yüreğini o kadar titretmişti ki, kendisinin adın sahibini hatırlamaması diye bir şey söz konusu olamazdı. Gene de buz gibi, kımıltısız durumda kaldı ve ancak güzellikleri ve soyluluklarıyla kraliçe olan kadınlara özgü bir katılıkla karşısındaki asilzadeye bakmakla yetindi.

"Bize bir hizmet verme önerisi mi getirdiniz yoksa Kont?" diye sordu Kraliçe kısa bir sessizlikten sonra.

"Evet Madam, gene bir hizmet" dedi Kont, dedi kendisini hiç tanımamış gibi davranan Kraliçe'ye. Athos'u çok şaşırmıştı Anne d'Autriche'in bu tavrı.

Kont de la Fère cömertti ama Saray dalkavukluğuyla arası yoktu pek.

Kraliçe kaşlarını çattı. Başbakan bir masanın başında, basit bir devlet memuru gibi önündeki kâğıtları karıştırıp dururken kafasını kaldırdı birden.

"Söyleyin" dedi Kraliçe.

Kardinal tekrar kâğıtları karıştırmaya başladı.

"Madam" diyerek lafa girdi Kont, "iki dostumuz, Majesteleri'nin yürekli hizmetkârlarından, ikisi Kardinal tarafından görevli olarak İngiltere'ye gönderilen Mösyö d'Artagnan ve Mösyö Vallon Fransa'ya döner dönmez ortadan kayboldular. Kimse akıbetlerini bilmiyor."

"Peki sonra?"

"Ben bu iki asilzadenin akıbetlerini öğrenebilmek için Majesteleri'nin merhametine sığınıyorum" dedi Athos. "Ayrıca gerekirse adalete başvurma hakkımın da geçerli olması koşuluyla istiyorum bunu efendim."

"Mösyö" diye karşılık verdi Kraliçe bazı kimseler karşısında küstahlık

noktasına kadar varan o kibirle, "biz burada bu kadar sorunla boğuşurken, bunun için mi rahatsız ediyorsunuz bizi? Polisiye bir mesele yüzünden! Ayrıca Mösyö biliyorsunuz ki, daha doğrusu bilmeniz gerekir ki, Paris'ten ayrılalı beri polis teşkilatı da yok artık."

"Sanıyorum" diye sürdürdü konuşmasını Kont soğuk bir tavırla eğilip selam vererek. "Sanıyorum Majesteleri Mösyö d'Artagnan ve Mösyö Vallon'un akıbetleriyle ilgili olarak polisten bilgi almak zahmetine bile katlanmayacaklardır. Bu asilzadelerin yerini Kardinal Hazretleri'ne sorma lütfunda bulunurlarsa eğer, Kardinal Hazretleri de hiç kimseye bir şey sorma gereği duymadan biraz anılarını eşerek yanıt verebilirler."

"Aaa!" dedi Kraliçe yalnızca kendisine özgü bir biçimde dudaklarını kıvırarak. "Siz soruyorsunuz ya zaten."

"Evet, Madam. Hakkım olduğunu da sanıyorum buna. Çünkü söz konusu olan Mösyö d'Artagnan ve Mösyö Vallon'dur. Anlayabildiniz mi?" dedi Kont ve Anne d'Autriche'in kadınlık konusundaki anılarını deşmek istedi.

Başbakan artık Anne d'Autriche'in yardımına koşmak zamanının geldiğini hissetti.

"*Müsü* Kont" dedi, "Kraliçe Hazretleri'nin haberdar olmadığı bir şeyi ben izah edeyim size. Yani bu iki asilzadenin durumunu: İtaatsizlik ettiler ve her ikisi de tutuklu şu anda."

"O zaman Majesteleri'ne yalvarıyorum" diyerek devam etti Athos, Kardinal'e hiç kulak asmadan ve buz gibi bir tavırla, "d'Artagnan ve Vallon'un tutukluluk hallerini kaldırınız."

"Sizin benden istediğiniz bir disiplin sorunudur ve beni kesinlikle ilgilendirmez bu Mösyö" dedi Kraliçe.

"Mösyö d'Artagnan, Majesteleri'nin hizmetindeyken hiç böyle karşılık vermemişti" dedi ciddi bir tavırla bir kez daha selam veren Athos.

Kapıya doğru geri geri iki adım attı ancak Başbakan durdurdu kendisini.

"Siz de İngiltere'den geliyorsunuz, değil mi?" dedi ve Kraliçe'ye bir işaret yaptı çünkü Anne d'Autriche sapsarı kesilmişti ve neredeyse çok sert bir emir vermek üzereydi.

"Evet, Kral I. Charles'ın son anlarında da hazır bulundum" dedi Kont. "Zavallı Kral! Bütün suçu zayıf biri olmasıydı. Doğrusunu söylemek gerekirse uyrukları çok ağır bir cezaya çarptırdılar onu. Çünkü günümüzde artık bütün tahtlar sallanıyor. Özellikle de sadık insanların prenslerin çıkarlarına hizmet etmeleri hiç de doğru değil. D'Artagnan'ın ikinci İngiltere yolculuğuydu bu. İlkinde büyük bir kraliçenin onurunu kurtarmak için gitmişti, ikincisindeyse büyük bir kralın yaşamını kurtarmak için."

"Mösyö" dedi bütün alışkanlığına rağmen sesindeki tuhaf ifadeyi gizleyemeyen Anne d'Autriche, "bu asilzadeler için yapılabilecek bir şey varsa, lütfen ilgilenin."

"Madam" dedi Kardinal, "Majesteleri'nin hoşuna gidecek her şeyi yaparım."

"Kont de la Fère ne istiyorsa onu yapın. Adınız buydu, değil mi Mösyö?"

"Bir adım daha var Madam, bana Athos derler."

"Madam" dedi Başbakan üstü örtülü sözleri ne kadar iyi anladığını

gösteren bir gülümsemeyle, "rahat olun siz, istekleriniz yerine getirilecektir."

"Duydunuz değil mi Mösyö?" dedi Kraliçe.

"Evet Madam, ben Majesteleri'nin adaletinden başka bir şey beklemiyordum zaten. Demek arkadaşlarımı görebileceğim, öyle mi Madam? Majesteleri'nin anladığı bu, değil mi?"

"Evet Mösyö, göreceksiniz. Ama siz Fronde yanlısısınız, değil mi?"

"Kral'ın hizmetindeyim ben Madam."

"Evet ama kendinize göre."

"Benim yolum, gerçek asilzadelerin yoludur. Bir ikinci yol da bilmiyorum" diye konuştu Athos kibirli bir tavırla.

"Gidin Mösyö" dedi Kraliçe bir el işaretiyle Kont'a. "Elde etmek istediğiniz şeyi elde ettiniz, biz de öğrenmek istediklerimizi öğrendik."

Kapı kapanır kapanmaz Mazarin'e döndü Anne d'Autriche:

"Kardinal" dedi, "bu küstah asilzadeyi Saray'dan çıkmadan tutuklayın!"

"Ben de aynı şeyi düşünüyordum" dedi Başbakan. "Majesteleri'nden isteyeceğim bu yetkiyi kendilerinin bana emirle vermeleri çok mutlu etti beni. Başka bir çağın geleneklerini günümüze getiren sözde uyanıklar çok uğraştırıyorlar bizi. İkisini daha önce tutukladığımıza göre üçüncüsünü de katalım bunların yanına."

Aslında Kont de la Fère Kraliçe'nin oyununa gelmiş değildi pek. Ses tonundan Anne d'Autriche'in bir yandan söz verirken öte yandan da tehdit ettiğini

anlamıştı. Ne var ki Athos basit bir şüpheyle kaçacak biri değildi. Üstelik arkadaşlarını göreceği konusunda açık bir söz verilmişti kendisine. Bu nedenle kabul edildiği daireye açılan odalardan birinde ya kendisinin arkadaşlarının yanına ya da arkadaşlarının kendi yanına getirilmesini beklemeye başladı.

Bu bekleme sırasında pencereye yaklaşmış, dalgın bir tavırla avluyu seyrediyordu. Avluda toplantıların kesin yerini saptamak ve Kraliçe'ye saygılarını sunmak üzere toplanan Parisliler'in temsilcilerini gördü. İçlerinde Parlamento üyeleri, başkanlar, avukatlar ve aralarına karışmış eli kılıç tutan birkaç kişi vardı. Parmaklıkların arkasında da kalabalık bir refakatçi birliği bekliyordu onları.

Athos gittikçe yoğunlaşan bir dikkatle süzüyordu aşağıdakileri çünkü kalabalık içinde birini tanır gibi olmuştu. Ve o sırada biri hafifçe dokundu omzuna.

Döndü.

"Ooo, siz misiniz Mösyö Comminges?" dedi.

"Evet, bendeniz sayın Kont. Öyle bir görevim var ki, her şeyden önce beni mazur görmenizi rica edeceğim."

"Nedir bu görev?" diye sordu Kont de la Fère.

"Kılıcınızı bana teslim edin lütfen Kont."

Kont gülümsedi ve pencereyi açıp, "Aramis" diye seslendi.

Bir asilzade dönüp başını çevirdi. Kont'un tanıdığını sandığı asilzadeydi bu. Aramis'ti bu asilzade. Dostça selamladı Kont'u.

"Aramis" dedi Athos, "tutukluyorlar beni."

"İyi" dedi Aramis telaş göstermeden.

"Mösyö" diyerek Comminges'e dönen Kont de la Fère kabzasından tuttuğu kılıcını kibarca uzattı, "hapisten çıkınca lütfen iade etmek üzere özenle muhafaza edin kılıcımı. Ben bu kılıca çok düşkünümdür çünkü Kral I. François tarafından atalarıma hediye edilmiştir bu kılıç. O dönemde asilzadeler silahlandırılırdı. Bugünkü gibi ellerinden silahlarını almazlardı. Nereye götürüyorsunuz beni?"

"Eee... Önce benim odama" dedi Commminges. "Daha sonra Kraliçe bir karar verecek kalacağınız yerle ilgili olarak."

Kont daha fazla tek kelime etmeden Comminges'in ardından yürüdü.

XII
MAZARIN'İN KRALLIĞI

Tutuklama işlemi sessiz sadasız, hiçbir rezalet çıkmadan yerine getirilmiş, hatta kimse farkına bile varmamıştı işin. Dolayısıyla olayların devamı hiçbir biçimde engellenmedi ve Paris'in gönderdiği temsilcilerin törenle Kraliçe'nin huzuruna alınacağı bildirildi kendilerine.

Anne d'Autriche her zamanki sessiz ve kibirli tavrıyla karşıladı temsilcileri. Heyetin şikâyetlerini ve yalvarmalarını dinledi, ancak anlattıkları bitince kimse Kraliçe'nin anlatılanları dinlemiş olduğundan emin değildi çünkü yüzü son derece ilgisiz kalmıştı.

Buna karşılık toplantıda hazır bulunan Başbakan, temsilcilerin ne istediklerini çok iyi anlamıştı: Delegeler açıkça kendisinin görevden uzaklaştırılmasını istiyorlardı.

Konuşmalar sona erip Anne d'Autriche'in de sesi çıkmaz olunca, "Beyler" dedi Kardinal, "uyruklarının acılarına son vermesi için ben de yalvaracağım Kraliçe'ye. Bu acıları hafifletebilmek için elimden ne geldiyse yaptım. Ancak, siz bütün kötülüklerin sebebi olarak halkın beni gösterdiğini söylüyorsunuz. Yani suç, Fransızlara bir türlü kendisini sevdiremeyen bir yabancının! Yazık! Beni asla anlayamadılar. Haklılar da. Çünkü ben Fransa Krallık asasını taşıyanların en üstün olanından sonra geldim. Mösyö Richelieu'nün anılarının altında eziliyorum. İhtiraslı biri olsaydım, bu anılara karşı, boş bir çaba da olsa, mücadele ederdim. Ama ben ihtiraslı biri değilim. Kanıtı da ortada: Yenilgiyi kabul ediyorum. Halkın isteği doğrultusunda hareket edeceğim. Parisliler'in de yanıldıkları bir nokta varsa, zaten yanılmayan var mı ki beyler, Paris cezasını çoktan çekmiştir. Yeteri kadar kan döküldü, sefalet, Kral'dan ve adaletten yoksun kalan kenti yeteri kadar batırdı. Bir kraliçeyi krallığından koparmak, benim gibi sıradan bir insanın üstlenebileceği bir sorumluluk değildir zaten. Siz benim çekilmemi mi istiyorsunuz? Peki, çekileceğim ben de!"

"Öyleyse, barış sağlandı demektir" dedi Aramis yanındakinin kulağına eğilerek. "Toplantılara da gerek kalmadı. Kardinali en uzak sınıra kadar koruma altında götürmek ve bu sınırdan ya da başka bir sınırdan tekrar içeri girmesini engellemek yeter!"

"Bir dakika Mösyö, bir dakika!" dedi ansızın Aramis'in hitap ettiği cüppeli adam. "Hayret doğrusu! Ne kadar acelecisiniz. Sizin silahşör olduğunuz belli oluyor. Daha açıklığa kavuşturulması gereken ücretler ve tazminatlar sorunu var."

"Sayın Şansölye" dedi Anne d'Autriche eskiden beri tanıdığımız Mösyö Séguier'ye dönüp, "toplantıları siz açacaksınız. Görüşmeler Rueil'de yapılacak. Sayın Başbakan beni çok duygulandıran şeyler söyledi. Dolayısıyla sizlerle daha uzun konuşmayacağım. Kalmak ya da gitmek meselesine gelince, Sayın Mazarin'e o kadar çok şey borçluyum ki, kendisini her düşünce ve eyleminde özgür bırakmamak düşünülemez bile. Başbakan nasıl istiyorsa öyle yapacaktır."

Kardinal'in zekice görünümünü yansıtan yüzü bir an solar gibi oldu ama çabuk toparladı kendisini. Şüpheyle Anne d'Autriche'i süzdü. Ama Kraliçe'nin yüzü o derece taşlaşmış gibiydi ki, herkes gibi Başbakan da onun içinden neler geçirdiğini anlayamadı.

"Ama" diye ekledi Anne, "sayın Kardinal'in kararını beklerken, rica ediyorum, Kral söz konusu edilmesin."

Temsilciler eğilerek selam verdiler ve çıktılar.

"Nedir durum?" dedi Kraliçe herkes dışarı çıktıktan sonra. "Bu kara cüppelilere, bu avukatlara teslim mi olacaksınız?"

"Majesteleri'nin mutlu olması için Madam, katlanamayacağını fedakârlık yoktur" dedi Kardinal keskin bakışlarını Kraliçe'ye dikerek.

Anne d'Autriche başını öne eğdi ve her zaman yaptığı gibi düşlere daldı. Birden Athos'u düşündü. Asilzadenin yürekli tutumu, ciddi ve kesin üslubu, tek kelimeyle hafızasında uyandırdığı hayaletler, bütün bir geçmişi baş döndürücü bir sarhoşlukla gözlerinin önüne seriyordu: Gençlik, güzellik, yirminci baharının aşkları, kendisini destekleyenlerin amansız mücadeleleri, gerçekten sevdiği tek erkek olan Buckingham'ın kanlı akıbeti ve kendisini Richelieu'nün amansız kininden kurtaran isimsiz savunucularının yiğitliği!

Kardinal, Anne'a bakıyor ve kendisini yapayalnız hissettiği, karşısında düşmanlarından başka bir şey göremediği o anda düşüncelerini gökyüzünün saydam bir göl üzerindeki yansıması gibi gösteren yüzünü seyrediyordu.

"Demek fırtınaya boyun eğmek, huzuru satın almak, sabırla ve dindarca bir ciddiyet içinde beklemek gerekiyor!" diye mırıldandı Anne d'Autriche.

Kardinal bu öneri karşısında acı acı gülümsedi. Kraliçe, Mazarin'in önerisini ciddiye almıştı anlaşılan.

Anne, başı önde olduğundan bu gülümsemeyi fark edemedi ama arzusunun yanıtsız kaldığını fark edince kafasını kaldırdı.

"Bana cevap vermiyor musunuz yoksa? Ne düşünüyorsunuz?"

"Madam, Comminges'e tutuklattığınız o küstah asilzadenin, öldürülmesine göz yumduğunuz Buckingham'ı kastettiğini düşünüyorum" dedi. "Sürgüne gönderilmesine hiçbir şey demediğiniz Madam Chevreuse'ü düşünüyorum. Hapse attırdığınız Mösyö Beaufort'u düşünüyorum. Ama konuşmalarıyla beni de kastettiyse, sizin gözünüzde ne anlam taşıdığımı bilmiyor demektir."

Gururuyla oynandığında olduğu gibi tepeden tırnağa kadar ürperdi Anne d'Autriche. Kıpkırmızı kesildi ve karşılık vermemek için tırnaklarını güzel avuçlarına batırdı.

"O, doğru öğütler veren, onurlu, zeki, ayrıca kararlarında direten bir insandır. Bildiğiniz bir şeyler var, değil mi Madam? Bu yüzden kendisi-

ne benimle ilgili olarak hangi noktada yanıldığını anlatacağım. Böylelikle şahsen yardım etmiş olacağım ona. Çünkü aslında feragat etmem isteniyor benim, ancak bir feragat kararı alınırken uzun uzun düşünmek gerekir."

"Feragat, öyle mi?" dedi Kraliçe. "Bildiğim kadarıyla yalnızca krallar feragat ederler Mösyö."

"İyi ya işte" dedi Kardinal, "ben de kral sayılmaz mıyım? Fransa kralı hem de! Başbakanlık cüppem geceleri bir kraliçenin yatağının önüne düştüğünde, bir kral pelerinine benziyor inanın."

Kardinal'in, onu küçük düşürmek için sık sık başvurduğu yollardan biri de buydu ve Anne da hep boyun eğiyordu bunların karşısında. Sevgililerin metresleri olmalarına rağmen kraliçelik gururlarını koruyabilmiş olanlar yalnızca Elizabeth ve II. Katerina'ydı.

Kraliçe dehşet içinde, Mazarin'in tehdit dolu yüzüne baktı. Kardinal'in yüzü böyle durumlarda yücelik denebilecek bir ifade alabiliyordu.

"Mösyö" dedi, "ben temsilcilere, başbakan ne isterse onu yapacaktır demedim mi? Duymadınız mı söylediğimi?"

"O halde" dedi Kardinal, "sanıyorum görevimin başında kalmak hoşuma gidecek. Yalnızca kendi çıkarım için değil, hatta sizin mutluluğunuz için gereklidir bu diyeceğim."

"Kalın o zaman Mösyö, ben de başka bir şey istemiyorum zaten, ancak bana hakaret edilmesine izin vermeyin."

"İsyancıların isteklerinden ve bu isteklerini ifade ediş tarzlarından mı söz etmek istiyorsunuz? Sabırlı olun. Genelde benim kendilerinden daha becerikli olduğum bir yolu seçtiler şimdi. Görüşmeler yolu! Zaman kazanarak biz kârlı çıkacağız bu görüşmelerden. Karınları şimdiden aç. Bir hafta sonra durum daha kötü olacak."

"Aman Tanrım! Evet Mösyö, bu yolla işlerini bitiririz onların. Ancak söz konusu olan yalnızca onlar değil. Beni rencide eden hakaretler yalnızca isyancılardan gelmiyor."

"Evet, anladım. Şu üç ya da dört asilzadenin ara sıra kurcaladıkları küllenmiş anılardan söz ediyorsunuz galiba. Ama hepsi hapiste zaten onların. Üstelik o kadar çok suçları var ki bunların, istediğimiz kadar hapiste tutabiliriz kendilerini. Yalnızca biri elimizde değil. Bir tek o rahatsız edebilir bizi. Ama bir şey fark etmez. Er geç onu da arkadaşlarının yanına göndeririz. Biz bundan daha zor sorunların üstesinden geldik. İçlerinden en ele avuca sığmaz olan ikisine boyun eğdirdik. Rueil'e hapsettim, yani yanımda, gözlerimin ve elimin altında. Üçüncüsü de bugünden tezi yok onların yanlarında alacak soluğu."

"Mahkûm olarak kaldıkça sorun yok" dedi Kraliçe, "ama günün birinde dışarı çıkacaklardır."

"Majesteleri bırakırlarsa çıkacaklardır ama."

"Ah!" diyerek içini çekti Anne d'Autriche. "İnsan nasıl da arıyor Paris'i."

"Niye?"

"Bastille için Mösyö. Orası öylesine sağlam ve ses geçirmez bir yerdi ki."

"Madam, görüşmelerle huzura kavuşuyoruz, huzur da Paris'i kazandıracak bize. Paris'i ele geçirince, Bastille gene bizim olacak. Bizim dört yiğit özentisi çürür gider orada."

Kraliçe hafifçe kaşlarını çattı. Kardinal de elini öpüp izin istedi çıkmak için.

Mazarin yarı hoş yarı gülünç bu sahneden sonra dışarı çıktı. Anne d'Autriche gözleriyle izledi onu ve o uzaklaştıkça, dudaklarında küçümseyici bir gülümseme fark edildi.

"Asla *'yapacağım'* demeyen ama her zaman *'yaptım'* diyen bir Kardinal'in aşkını önemsemedim. Rueil'den daha güvenli, Bastille'den daha karanlık ve daha sessiz yerler biliyormuş bu. Ah! Dünya çığrından çıkıyor!" diye mırıldandı.

XIII
ÖNLEMLER

Kardinal, Kraliçe'nin yanından ayrıldıktan sonra, evinin de bulunduğu Rueil Yolu'nu tuttu. Yanında oldukça büyük bir kalabalıkla yürüyordu Mazarin. Böyle karışık zamanlarda, önceleri de yaptığı gibi sık sık kıyafet değiştirerek dışarı çıkıyordu. Mazarin'in silahşör kıyafetine büründüğünde oldukça yakışıklı olduğunu söylemiştik.

Eski şatonun avlusunda arabaya bindi, Seine Chatou'ya doğru uzandı. Prens refakatçi olarak elli hafif süvari vermişti yanına. Ancak bunların

görevi Başbakan'ı korumaktan çok, temsilcilere Kraliçe'nin generallerinin birliklerine nasıl hükmedebildiklerini ve onları nasıl diledikleri gibi kullandıklarını göstermekti.

Comminges'in bakışlarıyla izlediği at üstündeki silahsız Kont de la Fère, tek kelime bile etmeden Mazarin'in peşinden gidiyordu. Efendisinin kapıda bıraktığı Grimaud ise Athos'un tutuklandığını Aramis'e seslendiği sırada işitmişti. Kont'un bir işaretiyle de hiç sesini çıkarmadan, sanki hiçbir şey olmamış gibi Aramis'in yanında durmuştu.

Grimaud efendisine hizmet ettiği yirmi yıl içinde o kadar çok şeyle karşılaşmıştı ki, bu gibi durumlar karşısında hiç endişelenmiyordu artık.

Temsilciler ise toplantıdan sonra hemen Paris yollarına düşmüşlerdi. Mazarin'den aşağı yukarı beş yüz adım öndeydiler. Yani Kont de la Fère ileri doğru baktığında gösterişli hali, ışıltılı pırıl pırıl, altın sırmalı kemeriyle tanıdığı Aramis'in sırtını fark edebiliyordu kalabalık içinde. Ona bağladığı kurtuluş umudu, dostluk duyguları, yakınlık, içtenlik çekiyordu adeta Aramis'i.

Aramis ise tersine, Kont de la Fère tarafından izlenildiğinin farkında bile değildi sanki. Yalnızca bir kez geri dönüp baktı, o da şatoya vardıkları ana rastlamıştı. Bir an Kardinal'in yeni tutsağını küçük bir şatoya kapatacağını, şatonun hendeği üstündeki köprüyü bekleyen bir nöbetçiyle Kraliçe adına şatoyu yönetecek bir komutana emanet edeceğini sanmıştı. Ama öyle olmadı kesinlikle. Kont de la Fère, Mazarin'in peşinde Chatou'yu da geçti.

Aramis Paris'ten Rueil'e giden yolların ayrıldığı yerde ardına baktı. Tahminlerinde yanılmamıştı bu kez. Kardinal sağa saptı, Aramis arkadaşının ağaçlar arasında kaybolduğunu görebildi. Aynı anda Kont de la Fère de arkasına baktı. İki arkadaş yalnızca kafa sallayarak işaretleştiler ve Aramis selam verecekmiş gibi elini başına götürdü. Kont de la Fère, arkadaşının bu hareketiyle kendisine "bir fikrim var" demek istediğini anlamıştı.

Kardinal on dakika sonra selefinin kendisi için Rueil'e yaptırttığı şatonun avlusuna giriyordu.

Kapının önündeki sekide attan ineceği sırada Comminges yanına yaklaştı.

"Monsenyör" dedi, "Kont'u nereye yerleştirmemi istersiniz acaba?"

"Devriye koğuşunun karşısındaki limonluğa tabii ki. Her ne kadar Kont de la Fère, Kraliçeleri'nin tutsağıysa da, kendisine gereken muamele ne ise onun yapılmasını isterim."

"Monsenyör" dedi Comminges Mazarin'e onu yoklamak amacıyla, "kendileri Mösyö d'Artagan'la görüşmek istediklerini söylediler. Kardinal Hazretleri'nin emretmiş oldukları gibi d'Artagnan da limonluğun karşısındaki av köşkünde kalıyor."

Kardinal bir an düşündü.

Comminges, Mazarin'in kendi kendisine danıştığını anladı.

"Devriye birliği güçlüdür" diye ekledi. "Güvenilir, hepsi denenmiş, kırk yaman silahşör, hemen hepsi Almandır. Bu nedenle ayaklanmacılarla birlik olamazlar ve Fronde saflarına katılamazlar."

"*Müsü* Comminges" dedi Kardinal, "bu üç kişiyi bir araya getirirsek devriyeleri de iki katına çıkarmamız gerekir. Doğrusu savunmamızla ilgili olarak bu kadar savurganlık yapacak halimiz de yok."

Comminges gülümsedi. Kardinal bu gülümsemeyi fark etti ve anladı.

"Siz tanımıyorsunuz onları *Müsü* Comminges ama ben kendilerini hem şahsen, hem yaptıklarıyla tanıyorum. Ben kendilerini Kral Charles'ı kurtarmakla görevlendirmiştim. Gerçekten de Kral'ı kurtarmak için olağanüstü çaba harcadılar. Ama kader işin içine girdiği için zavallı Charles şu anda aramızda, emin bir yerde değil."

"İyi ama Kardinal Hazretleri'ne hizmet ettilerse, Kardinal Hazretleri onları niye hapse attırıyor?"

"Hapse mi? Rueil ne zamandan beri hapishane oldu?"

"Tutuklular barındırılmaya başlayalı beri" diye karşılık verdi Comminges.

"Bu beyler benim tutsaklarım değil Comminges!" dedi Kardinal kendisine özgü sinsi gülümsemesiyle. "Konuklarım yalnızca, hem de o kadar değerli konuklar ki, benden bıkıp kaçarlar korkusuyla pencerelerine demir parmaklıklar, kapılarına sürgüler koydurdum. Aslında her ne kadar tutuklu gibi görünüyorlarsa da büyük bir saygım vardır kendilerine. Bunun en canlı kanıtı da hemen Kont de la Fère'in yanına gidip, kendisiyle baş başa görüşme arzusunda olmamdır. Ve bu görüşme sırasında rahatsız edilmemek için de, önceden söylediğim gibi limonluğa götüreceksiniz onu. Bilirsiniz burada dolaşmaya çıkarım ben genellikle, işte gene öyle dolaşırken kendisine bir uğrar ve konuşurum. Her ne kadar düşmanım olduğunu söylese de büyük sempatim vardır benim Kont'a karşı. Akıllıysa eğer, belli olmaz, bir şeyler yapabiliriz birlikte belki."

Comminges selam verip ayrıldı ve Kont'un yanına gitti. Kont görünüşte sakindi ama aslında büyük bir endişe içinde bu konferansın sonucunu bekliyordu.

"Ne oldu?" diye sordu muhafızların komutanına.

"Mösyö" diye karşılık verdi Comminges, "anlaşılan olanaksızmış bu."

"Mösyö Comminges" dedi Athos, "ben hayatım boyunca askerdim. Emir-komutanın ne olduğunu çok iyi bilirim. Ama siz bir hizmette bulunabilirsiniz bana gene de."

"Bütün kalbimle istiyorum bunu Mösyö" diye karşılık verdi Comminges. "Özellikle de kim olduğunuzu ve bir zamanlar Majesteleri'ne nasıl hizmetler verdiğinizi bildikten sonra... Ayrıca ihtiyar Broussel tutuklandığında kahramanca yardımıma koşup hayatımı kurtaran delikanlının sizin için ne kadar önemli olduğunu da bilmiyor değilim. Her an emirlerinize amadeyim ama emirlerin dışına çıkmamak koşuluyla."

"Teşekkürler Mösyö, ben de daha fazlasını istemiyorum sizden. Ve istediğim şey de asla zor durumda bırakmayacaktır sizi."

"Biraz zor durumda bıraksa bile gene de isteyebilirsiniz bunu benden"

dedi Comminges gülümseyerek. "Ben de Kardinal'i sizden daha çok seviyor değilim. Kraliçe'ye hizmet ediyorum ben. Ve dolayısıyla da Kardinal'e tabii ki... Ancak birine mutlulukla, ötekine istemeyerek hizmet ediyorum. Bu yüzden konuşun rica ederim. Sizi dinliyorum."

"Madem hiçbir mahzuru yok" dedi Athos, "ben d'Artagnan'ın burada olduğunu bildiğime göre, herhalde onun da benim burada olduğumu bilmesinin bir sakıncası olmaz, öyle değil mi?"

"Ben zaten bu konuda hiçbir emir almış değilim Mösyö."

"Daha iyi böylesi. O halde kendisine komşu olarak geldiğimi bildirin ve selamlarımı iletin lütfen. Aynı zamanda bana biraz önce bildirdiğiniz şeyi, yani Kardinal Hazretleri'nin beni ziyaret edebilmek için limonluğa yerleştirdiğini ve benim de bu görüşmelerden yararlanarak tutukluluk dönemimizi daha rahat geçirebilmek için Kardinal Hazretleri'nden bir şeyler koparabilmeye çalışacağımı da söyleyin."

"Bu durum pek uzun sürmez" dedi Comminges. "Kardinal Hazretleri bana buranın bir hapishane olmadığını söylüyorlardı."

"Kuyulu zindanlar var" dedi Athos gülümseyerek.

"O başka!" diye karşılık verdi Comminges. "Bu konuda bazı şeyler söylendiğini ben de duydum. Ama Mazarin gibi soyu sopu pek belli olmayan, Fransa'ya yalnızca cebini doldurmaya gelmiş bir İtalyan, bizim gibi insanlara karşı birtakım aşırılıklar yapma cesaretini bulamaz kendinde. Küstahlık olur bu. Tam bir senyör olan öteki Kardinal zamanında ne kadar iyiydi her şey. Ama Mazarin... Bırakın canım... Kuyulu zindanlar krallara göre bir intikam aracı değildir. Sizin tutuklandığınızı biliyorlar. Yakında arkadaşlarınızın durumunu da öğrenirler. Fransa'nın bütün soyluları kayboluşunuzun hesabını sorarlar. İçiniz rahat etsin. Rueil'in kuyulu zindanları on yıldan beri çocukların dilinden düşmüyor. Rahat olun burada. Ben de geldiğinizi haber vereceğim Mösyö d'Artagnan'a. Kim bilir, belki on beş gün sonra da aynı biçimde siz bana bir hizmette bulunursunuz."

"Ben mi Mösyö?"

"Tabii! Ben de Piskopos Yardımcısı'nın tutsağı olamaz mıyım?"

"Mösyö" dedi Kont saygıyla eğilerek, "böyle bir şey olursa size hizmet vermek için elimden gelen her şeyi yapacağım."

"Bana birlikte yemek yeme onurunu verir misiniz sayın Kont?" diye sordu Comminges.

"Teşekkür ederim Mösyö, üzgünüm, gecenizi berbat etmek istemem ama teşekkür ediyorum."

Bunun üzerine Comminges, Athos'u limonluğun devamı olan ve gene

onun gibi düzayak bir yere götürdü. Limonluğa askerlerin ve soyluların doldurduğu büyük bir avludan geçilerek ulaşılıyordu. At nalı biçimindeki avlunun merkezinde Kardinal'in oturduğu daireler vardı. Bir kanatta av köşkünde d'Artagnan, öteki kanattaysa limonlukta Kont de la Fère vardı. Ve bu kanatların ardında park uzanıyordu.

Kont, penceresi demir parmaklıklarla örülmüş odasına girdiğinde ilk işi karşı duvarlara ve damlara bakmak oldu.

"Bu bina da ne?" diye sordu.

"Arkadaşlarınızın tutuklu bulundukları av köşkünün arkası" dedi Comminges. "Yazık ki bu tarafa bakan pencereleri öteki Kardinal zamanında örülmüştü çünkü birçok kez hapishane olarak kullanmışlardı

binayı. Mazarin de sizleri buraya kapatarak eski haline getirmiş oluyor binayı. Pencereler örülmemiş olsa hiç değilse işaretleşebilirdiniz arkadaşlarınızla."

"Peki Mösyö Comminges, Mazarin'in gerçekten ziyaretime geleceğinden emin misiniz?"

"Öyle dedi, Mösyö."

Kont demir parmaklıklı pencerelere bakarak derin bir iç geçirdi.

"Doğru" dedi Comminges, "hapishaneden farksız burası, hiçbir eksiği yok. Hatta demir parmaklıkları bile var. Peki ama sizin gibi yürekli, seçkin bir soylu nasıl oldu da bu Fronde'a katılmayı düşündü? Size çok açık bir şey söyleyeyim mi Kont, Kraliyet ordusu saflarında bir dostumun bulunmasını isteseydim, siz gelirdiniz aklıma. Siz Kont de la Fère, siz Fronde'a katılacaktınız ha! Broussel'in, Blancmesnil'in, Viole'ün tarafını tutacaktınız demek! Saygıdeğer anneniz hukuka pek meraklıydı herhalde! Bir türlü aklım almıyor sizin Fronde yandaşı olmanızı! Anlayamıyorum."

"Sevgili dostum" dedi Athos, "ya Fronde yandaşı ya da Mazarin yandaşı olacaktık! Bu iki sözcük kulağımda çınlayıp durdu uzun süre ve sonunda ilk sözcükte karar kıldım. Hiç değilse Fransızcaydı bu sözcük. Şu da var ki ben Mösyö Broussel, Mösyö Blancmesnil, Mösyö Viole'le değil Mösyö Beaufort, Mösyö Bouillon ve Mösyö d'Elboeuf'le birlikte Fronde saflarındayım. Başkanlarla, danışmanlarla, hukukçularla değil, prenslerle birlikteyim. Ayrıca Kardinal'e hizmet etmenin sonucuna baksanıza bir. Mösyö Comminges şu camsız pencerelere bakın. Mazarin'in minnettarlığı konusunda bunlar bile bir şeyler anlatabilir size."

"Evet" dedi gülümseyerek Comminges. "Bir de Mösyö d'Artagnan'ın bir haftadır kendisine yağdırdığı hakaretleri işitecek olsa."

"Zavallı d'Artagnan!" dedi kendi kişiliğine özgü tatlı bir hüzün içinde Kont. "Onun gibi yürekli, temiz, sevdiklerini sevmeyenlere karşı bu kadar yiğit, bu kadar yaman, bu kadar müthiş biri olamaz! Mösyö Comminges, gerçekten çok yaman iki tutsağınız var öteki tarafta. Bu baş edilmez iki kişinin sorumluluğunu size verdilerse, acırım halinize."

"Baş edilmez mi dediniz?" diye Comminges gülümsedi bu kez. "Korkutmak istiyorsunuz beni herhalde. Mösyö d'Artagnan, tutuklandığı ilk gün bütün askerleri ve küçük rütbeli askerleri kışkırttı. Amacı bir kılıç bulmaktı herhalde. Ertesi gün de sürdü bu iş, daha sonraki gün de. Ancak bir süre sonra birden sakinleşiverdi. Şimdi de hepimizi çok güldüren Gaskonya şarkıları söylüyor."

"Ya Mösyö Vallon?" diye sordu Kont.

"O başka işte! O korkunç bir asilzade, itiraf edeyim bunu. İlk gün bütün kapıları çökertti bir omuz vuruşuyla. Bir ara tıpkı Samson'un Gazze'den çıkışı gibi onun da Rueil'den rahatça çıkıp gideceğini sandım. Ne var ki o da d'Artagnan gibi davrandı. Şimdi tutsaklığa alışması bir yana, hoşlanıyor bile bundan."

"Çok iyi" dedi Athos. "Çok iyi."

"Başka bir şey mi bekliyordunuz yani?" diyen Comminges böylece Athos'un Mazarin'in tutukluları hakkında düşündüklerine yaklaşıyor ve kaygılanmaya başlıyordu.

Kont de la Fère öte yandan da arkadaşlarının moralinin düzelmesini, Gaskonyalı'nın yeni bir plan tasarlamış olmasına bağlıyordu. Bu nedenle muhafızlarını şüphelendirip uyandırmak ve planlarını aksatmak istemedi.

"Onlar mı?" dedi. "İkisi de çabuk ateş alırlar. Biri Gaskonyalı öbürü Picardie'li, çabuk ateş alır, çabuk sönerler. Kanıtı da meydandadır. Biraz önce anlattıklarınız şimdi söylediklerimi doğruluyor."

Comminges de böyle düşünüyordu, dolayısıyla içi rahatlamış olarak ayrıldı ve Kont de la Fère, Mazarin'in emriyle bir asilzade muamelesi gördü, koca odada tek başına kaldı.

Durumun ne olduğu ve Kardinal'in sözünü ettiği o meşhur ziyaret konusunda kafa patlatmaya başladı.

XIV
KAFA VE KOL

Avlunun dibinde İyonya üslubu sütunlarla kapanmış, girişten görünen pis ve düzensiz bir yerde, öteki kolun, yani limonluğun üzerine doğru yayılıyormuş gibi uzanan, epey yüksek bir yapı aynı zamanda avluyu saran bir yarım daire oluşturuyordu.

Porthos'la Gaskonyalı bu yapının zemin katına kapatılmışlardı. Karakterleriyle hiç uyuşmayan tutukluluk döneminin bir türlü geçmek bilmeyen uzun saatlerini burada birlikte geçiriyorlardı.

Gaskonyalı kafese kapatılmış bir kaplan gibi dolanıp duruyor, arada bir gözlerini avluya bakan pencerenin parmaklıklarından avluyu doğru dikiyor, boğuk sesler çıkarıyordu.

Porthos ise kaldırmaya geldikleri nefis bir sofranın artıklarını geveliyordu sessizce.

Biri aklını yitirmiş gibiydi ve derin düşünceler içindeydi. Öbürüyse düşünüyor gibiydi ama uyukluyordu aslında. Ama karabasan gibi bir uykuydu bu. Kesik kesik ve düzensiz horlamasından anlaşılıyordu bu.

"İşte" dedi Gaskonyalı, "akşam oluyor. Aşağı yukarı dört gün olması gerekiyor. Bizi hapsetmelerinin üzerinden yüz seksen üç saat geçti."

"Hıı!" dedi Porthos sırf bir karşılık vermiş olmak için.

"İşitiyor musun uykucu?" dedi Gaskonyalı. Kendisi geceleri bile uyumuyordu ve başkasının gündüzleri de uyuklaması sabrını taşırıyordu.

"Neyi?" dedi Porthos.

"Söylediklerimi."

"Ne diyorsunuz?"

"Diyorum ki, buraya kapatılalı aşağı yukarı yüz seksen üç saat oldu" diye yineledi Gaskonyalı.

"Sizin kabahatiniz" dedi Porthos.

"Nasıl yani? Nasıl benim kabahatim oluyormuş?"

"Tabii öyle. Ben size gidelim dedim."

"Demir parmaklıklardan birini söküp ya da kapılarından birini kırarak mı?"

"Elbette!"

"Porthos, bizim gibi insanlar öyle selamsız sabahsız çekip gidemez."

"Siz ayıplayabilirsiniz ama ben giderim selamsız sabahsız."

Gaskonyalı omuz silkti.

"Ayrıca bütün mesele buradan çıkmak değil ki!" dedi.

"Sevgili dostum" dedi Porthos, "bakıyorum bugün düne göre çok daha keyiflisiniz. Lütfen söyleyin bana. Bütün mesele buradan çıkmak değil derken neyi kast ediyorsunuz?"

"Demek istiyorum ki, silahımız olmadan ve parolayı bilmeden elli adım sonra bir nöbetçiyle karşı karşıya geliriz ve elli adım atamayız."

"Ne var bunda! Nöbetçinin işini bitirir, silahını alırız."

"Evet ama bir İsviçreli muhafızın işini bitirmek o kadar kolay değildir. Yamandır bu adamlar ve en azından bir ses, bir inilti çıkarabilir nöbetçi ve bu da devriyelerin yetişmesi için yeterlidir. Yakalarlar bizi. Nerede kalır aslanlığımız? Yakalanınca da zindana atarlar, hiç şakası yok. Sonra Rueil'in şu pis gökyüzünü bile ararız. Nerede bizim o güzel Tarbes güneşi? Ay bile güneşe benzer orada! Kahretsin! Dışarıda bize şu şatonun maddi ve manevi topografyası hakkında bilgi verebilecek biri olsaydı, Şu Sezar'ın 'yaşam ve yerler' dediği gibi... Benim aklımda öyle kalmış... Düşünsenize bir, yirmi yıl öyle eli kolu bağlı oturdum ve şu Rueil'i araştırmak aklıma gelmedi."

"Ne fark eder?" dedi Porthos. "Gene de gidelim biz."

"Sevgili dostum" dedi Gaskonyalı, "pastacılar niye hiç elleriyle çalışmazlar, bilir misiniz?"

"Yok" dedi Porthos, "ama öğrenirsem sevinirim."

"Çünkü öğrencilerin karşısında turtayı fazla pişirmekten ya da kremayı bozmaktan korkarlar."

"Eee?"

"Alay konusu olurlar sonra, pastacılarla alay edilmemesi gerekir kesinlikle."

"Bizim ne ilgimiz var pastacılarla?"

"Serüven söz konusu olduğundan, biz de asla bize gülünmesine izin vermemeliyiz. Daha geçenlerde İngiltere'de başarısız olduk, yenilgiye uğradık, şöhretimiz lekelenmiş oldu."

"Kime yenildik?" diye sordu Porthos.

"Mordaunt'a."

"Evet ama biz de Mordaunt'u boğarak öldürdük."

"Tabii, bu sayede belki gelecek kuşakların gözünde biraz olsun saygınlığımızı kurtaracağız. Gelecek kuşaklar için bir şey ifade edecek olursak tabii! Dinleyin Porthos: Mordaunt gibi iğrenç biri olmamakla birlikte ben öyle sanıyorum ki, Mazarin ondan daha başka türlü bir güce sahip. Yani öyle kolay kolay hakkından gelemeyiz onun. Dolayısıyla çok dikkatli olmalıyız ve sıkı durmalıyız çünkü" Derin bir nefes aldı bu arada. "İkimiz bir arada sekiz kişiye bedeliz belki ama gene de bildiğiniz, tanıdığınız dört kişiye bedel değiliz."

"Doğru" dedi d'Artagnan gibi derin bir iç çeken Porthos.

"Siz de benim gibi yapın Porthos, bir aşağı bir yukarı dolaşın. Arkadaşlarımızdan haber alıp, aklımıza iyi bir plan gelinceye kadar... Ama sürekli böyle uyuklamayı bırakın. Beyni uyku kadar uyuşturan başka bir şey yoktur. Bizi bekleyen şeye gelince... tahmin ettiğimizden daha hafif bir ceza olabilir bu. Kardinal'in kellelerimizi uçurtacağını sanmıyorum, yargılanmadan kafalarımızı kesemezler. Hakkımızda açılacak bir dava da çok gürültü patırtı koparır. Arkadaşlarımız için uyarıcı olur gürültü patırtı, onlar da Kardinal'in istediklerini gerçekleştirmesini engellerler."

"Ne kadar iyi bir mantık yürütüyorsunuz" dedi Porthos hayran hayran bakarak.

"Fena sayılmaz işte" dedi Gaskonyalı. "Ayrıca bizi yargılamazlarsa ve kafalarımızı kesmezlerse ya burada tutacaklar ya da başka bir yere göndereceklerdir."

"Evet, kesin bu" dedi Porthos.

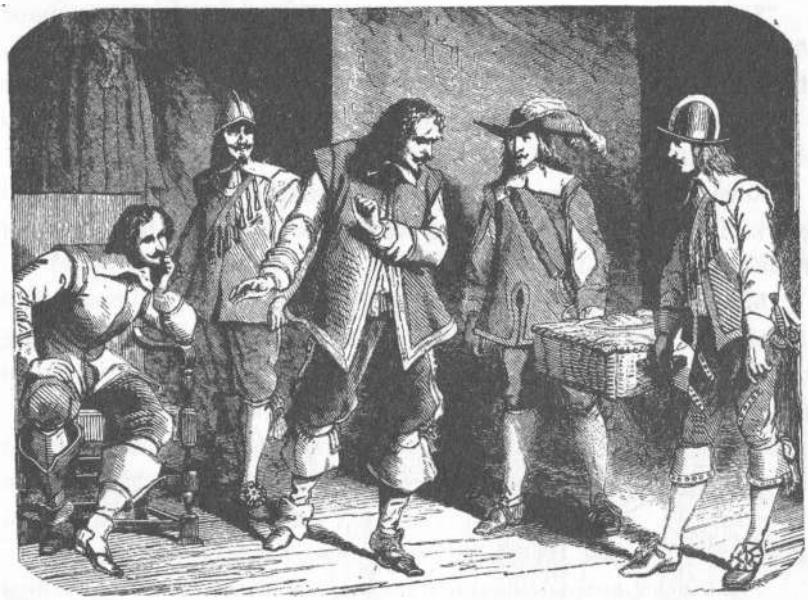
"Öte yandan usta silahşör ve bilge asilzade Athos'un başımıza gelenlerden haberdar olmamalarına imkân yok. İşte o zaman yolun sonu görünür."

"Evet de burada da hiç fena değil durumumuz aslında. Tek bir şey hariç."

"Nedir o?"

"Dikkatinizi çekti mi d'Artagnan, bize üç gün üst üste koyun kızartması yedirdiler."

"Hayır ama dördüncü gün de aynı şeyi yedirirlerse, şikâyet ederim, kafanızı takmayın siz."

"Bir de, ara sıra evimi özlüyorum. Şatolarımı ziyaret etmeyeli o kadar uzun zaman oldu ki."

"Bırakın canım! Unutun şimdilik onları. Kardinal hepsini birden yıkmazsa, ilerde kavuşursunuz onlara."

"Böyle bir zorbalığa izin verirler mi sizce?" diye kuşkuyla sordu Porthos.

"Hayır, öbür Kardinal'in işiydi bu. Yalnızca o alabilirdi bu tür kararları. Mazarin böyle işlere kalkışamayacak kadar korkaktır."

"Rahatlattınız beni d'Artagnan."

"İyi, o halde siz de benim gibi güleryüzlü olun. Nöbetçilerle askerlerin ilgisini çekmeye çalışalım çünkü baştan çıkaramayız onları. Yanımıza geldiklerinde biraz pohpohlayın onları Porthos. Bugüne kadar yalnızca yumruklarınızı gösterdiniz onlara. Güçlü bir yumruğunuz var Porthos ama hiç de çekici değil. Ah! Şu anda beş yüz altınımız olması için neler vermezdim!"

"Doğrusu ben de çok isterdim bunu" diye atıldı cömertlikte Gaskonyalı'dan aşağı kalmak istemeyen Porthos. "Yüz gümüş verirdim ben."

Comminges arkasında bir çavuş ve yemek tepsileri taşıyan iki adamla içeri girdiğinde iki tutuklu bunları konuşuyorlardı.

"Güzel" dedi Porthos, "gene koyun!"

"Sevgili dostum Mösyö Comminges" dedi Gaskonyalı, "biliyorsunuz Kardinal Hazretleri bizi bu etle beslemeye devam ederse, bilesiniz ki arkadaşım Mösyö Vallon direnişe geçecek."

"Hatta" dedi Porthos, "eti şu anda geri götürmezseniz, hiçbir şey yemeyeceğimi duyuruyorum."

"Koyun kızartmasını götürün" dedi Comminges. "Mösyö Vallon'un bugün keyifli bir yemek yemesini istiyorum çünkü vereceğim haber iştahını açacak sanıyorum."

"Mazarin mi öldü yoksa?" diye sordu Porthos.

"Hayır, hatta üzülerek bildireyim ki son derece sağlıklı durumdalar kendileri."

"Öyle olsun" dedi Porthos.

"Vereceğiniz haber neymiş peki?" diye sordu Gaskonyalı. "Hapishanede o kadar az haber alınır ki, sabırsızlığımı mazur görürsünüz herhalde, değil mi Mösyö Comminges? Ayrıca iyi bir haber vereceğinizi söylediniz."

"Kont de la Fère'in sağlık durumunun çok iyi olduğunu öğrenmek mutlu eder miydi sizi acaba?" dedi Comminges.

Gaskonyalı'nın küçük gözleri fal taşı gibi açıldı.

"Mutlu olmak mı!" diye bağırdı. "Mutlu olmak ne demek! Sevinçten deli olurum!"

"O halde şunu söyleyeyim ki, kendileri size selamlarını iletmek ve sağlığının yerinde olduğunu bildirmekle görevlendirdi beni."

Gaskonyalı sevincinden uçacaktı adeta. Porthos'a kaçamak bir bakış atarak ne demek istediğini anlattı. Bu bakış, "Athos bizim nerede olduğumuzu biliyorsa ve bize haber gönderdiyse, yakında eyleme geçecek demektir" anlamına geliyordu.

Porthos kolay kolay bakıştan anlayan biri değildi. Ancak bu kez Athos'la ilgili olarak d'Artagnan'la aynı izlenimlere sahip olduğundan, anladı.

"Yani Kont de la Fère'den bana ve Mösyö Vallon'a selam getirdiğinizi mi söylemek istiyorsunuz?" diye sordu d'Artagnan çekinerek.

"Evet Mösyö."

"Demek gördünüz onu."

"Kesinlikle."

"Saygısızlık etmiş olmayayım ama nerede gördünüz?"

"Buraya çok yakın bir yerde" diye karşılık verdi Comminges gülümseyerek.

"Buraya çok yakın bir yerde ha!" diye yineledi Gaskonyalı. Bir şimşek çaktı sanki bakışlarında.

"Hatta o kadar yakın ki, limonluğa bakan pencereler örülmüş olmasa, bulunduğunuz yerden görebilirdiniz onu."

"Şatonun çevresinde dolaşıyor herhalde" diye düşündü Gaskonyalı. Ve sonra, "Avlanırken koruda mı rastladınız kendisine yoksa?" diye sordu.

"Hayır, daha da yakında. Bakın işte, şu duvarın ardında" diyerek taşlara vurdu Comminges.

"Duvarın ardında mı? Ne var bu duvarın ardında böyle? Beni buraya gece getirdiklerinden nerede olduğumu bile bilmiyorum."

"Peki" dedi Comminges, "farz edin o halde."

"Ne farz edeyim?"

"Sözgelimi şu duvarda bir pencere bulunduğunu farz edin."

"Eee?"

"İşte bu pencereden Kont de la Fère'in penceresini görebilirdiniz."

"Yani Kont şatoda mı kalıyor?"

"Evet."

"Hangi sıfatla?"

"Sizin sıfatınızla."

"Athos tutuklu mu?"

"Siz de çok iyi biliyorsunuz ki" dedi Comminges gülerek, "Rueil'de tutuklu yok çünkü burası hapishane değil."

"Kelime oyunları yapmayalım Mösyö. Tutuklandı mı Kont?"

"Dün Saint-Germain'de, Kraliçe'nin yanından çıkarken."

Gaskonyalı'nın kolları iki yana düştü. Yıldırım çarpmış gibi oldu.

Tunç alnında buluta benzeyen bir beyazlık belirdi ama anında kayboldu.

"Demek tutuklu!" diye tekrarladı.

"Evet ya, tutuklu!" diye yineledi Porthos da yıkılmış bir halde.

Gaskonyalı birden kafasını kaldırdı ve gözlerinde Porthos'un bile fark ettiği bir şimşek çaktı. Bu bir çırpıda gelip geçen aydınlığı aynı eziklik duygusu izledi.

"Haydi, haydi" dedi Comminges. "Haydi öyle üzgün durmayın, ben size kötü bir haber vermek istemedim." Comminges, Broussel'in tutuklanması sırasında, kendisini Parisliler'in elinden kurtardığı günden beri d'Artagnan'a karşı gerçekten büyük bir sevgi besliyordu. "Bu savaş devam ettikçe, hiçbirimiz sonumuzun ne olacağını bilmiyoruz" diye sürdürdü konuşmasını. "Sizin yerinizde olsam, umutsuzluğa kapılacağıma arkadaşınızı size yaklaştıran olayı mutlulukla karşılardım."

Ne var ki bu düşünce hiçbir etki yaratmadı Gaskonyalı'nın üzerinde. Surat asmaya devam ediyordu.

"Durumu nasıldı peki?" diye sordu d'Artagnan'ın sustuğunu görerek konuşma fırsatını kaçırmak istemeyen Porthos.

"İyiydi" dedi Comminges. "Sizler gibi o da umutsuz görünüyordu önce ama Kardinal'in hemen bu akşam ziyaretine gideceğini öğrenince..."

"Ya!" dedi Gaskonyalı. "Kardinal Kont'u ziyaret mi edecek?"

"Evet, benim aracılığımla duyurdu bunu kendisine, Kont de la Fère de bu ziyareti öğrenince, size bu görüşmede davanızı savunmaya çalışacağını haber vermekle beni görevlendirdi."

"Ah, sevgili Kont!" dedi d'Artagnan.

"Ne güzel iş be!" diye homurdandı Porthos. "Tanrı'nın takdirine bakın siz! Ailesi Montmorency'lere ve Rohan'lara akraba olan Kont de la Fère ancak Mazarin kadar değerli ha!"

"Önemli değil" dedi d'Artagnan son derece sevimli bir tavırla. "Aziz dostum du Vallon, biraz düşünürseniz, bunun Kont için büyük bir onur, özellikle de büyük bir fırsat olduğunu anlarsınız. Düşünsenize, bir tutukluyu ziyarete gitmek! Hatta bir tutuklu için öylesine büyük bir onurdur ki bu, Mösyö Comminges'in bile yanıldığını sanıyorum ben."

"Nasıl? Ben mi yanılıyorum?"

"Mazarin, Kont'un ayağına gitmeyecek herhalde ama onu ayağına getirtecektir, değil mi?"

"Hayır, hayır!" dedi telaş içinde Comminges her şeyi yerli yerine oturtma çabası içinde. "Kardinal'in bana söylediklerini çok iyi hatırlıyorum. Kont de la Fère'i ziyarete gidecek."

Gaskonyalı, bu ziyaretin önemini anlayıp anlamadığını görmek için kaçamak bir bakışla süzdü Porthos'u ama Porthos oralı bile değildi.

"Limonluğu dolaşmak Kardinal Hazretleri'nin adeti midir acaba?" diye sordu Gaskonyalı.

"Her akşam kapanır buraya" dedi Comminges. "Güya devlet işlerini düşünürmüş."

"Öyleyse Kont de la Fère'in Mazarin'in ziyaretini gerçekten beklemesi gerektiğine inandım" dedi d'Artagnan. "Herhalde askerlerle birlikte gelecektir bu görüşmeye zaten."

"Evet, iki asker olacak yanında."

"İki yabancının önünde mi tartışacaklar meseleleri peki?"

"Muhafızlar küçük kantonlardan gelen İsviçreliler, bildikleri tek dil Almancadır. Ayrıca içeri girmeyecekler, kapıda bekleyecekler."

Gaskonyalı yüzünün istemediği bir anlam ifade etmemesi için tırnaklarını bütün gücüyle avuçlarına batırıyordu.

"Kardinal, Kont'un yanına tek başına girecekse, dikkat etsin" dedi, "çünkü Kont herhalde öfkeden kudurmuş haldedir."

Comminges güldü.

"Haha! Yamyam gibisiniz yahu! Kont son derece nazik bir insandır bir kere. Silahsız ayrıca. Üstelik Kardinal Hazretleri'nin bir işaretiyle anında yetişir İsviçreli muhafızlar."

"İki muhafız ha!" dedi bir an eski anılara giden Gaskonyalı. "İki muhafız! Evet, demek akşamları pencerenin altından geçen, kimi zaman da konuşanlar onlarmış!"

"Evet, onlar! Kardinal'i, daha doğrusu Kardinal'in çıkacağını kendilerine haber veren Bernouin'i bekliyorlar."

"Güzel insanlar yahu!" dedi Gaskonyalı.

"Lens'te çarpışan alaydandırlar. Prens onları Kardinal'in emrine onur armağanı olarak verdi."

"Ah Mösyö!" dedi bu uzun konuşmayı özetlemek isteyen Gaskonyalı. "Dilerim Tanrı'dan, Kardinal Hazretleri yumuşasınlar ve özgürlüğümüzü Kont de la Fère'e bağışlasınlar."

"Ben de bütün kalbimle diliyorum bunu" dedi Comminges.

"Ziyareti unutursa siz hatırlatabilir misiniz kendisine peki? Bir sakıncası var mı bunun?"

"Hayır, hiçbir sakıncası yok."

"Biraz içim rahatladı bu durumda."

Konuşmanın havasını böyle ustalıklı bir biçimde değiştirmek d'Artagnan'ın içini okuyabilenler için olağanüstü bir manevra gibi görülebilirdi.

"Şimdi, sizden son bir iyilik daha rica edeceğim Mösyö Comminges" diye sürdürdü konuşmasını.

"Memnuniyetle Mösyö."

"Kont'u tekrar göreceksiniz sanırım, değil mi?"

"Yarın sabah."

"Kendilerine iyi dileklerimi sunup, elde ettiği lütfu aynen benim için de sağlamasını hatırlatabilir misiniz kendisine?"

"Yani siz Kardinal buraya da mı gelsin istiyorsunuz?"

"Hayır, ben haddimi bilen bir insanım, çok şey isteyen biri de değilim. Sadece Kardinal'in beni dinlemesini istiyorum."

"Aman Tanrım!" diye mırıldandı Porthos. "Böyle bir şey yapacağı hiç aklıma gelmezdi doğrusu. Çaresizlik ne hale düşürüyor insanı!"

"Olur" dedi Comminges.

"Ayrıca lütfen Kont'a sağlığımın yerinde olduğunu, üzgün ama kadere razı olduğumu de söyler misiniz?"

"Bunları söylemekle memnun ettiniz beni Mösyö."

"Aynı şeyleri Mösyö Vallon için de söyleyebilirsiniz."

"Benim için mi?" diye bağırdı Porthos. Hayır, istemem! Ben kadere razı falan değilim."

"Olacaksınız ama dostum."

"Asla!"

"Olacak, olacak, Mösyö Comminges. Ben arkadaşımı kendisinden dahi iyi tanırım. Birçok meziyeti vardır ve kendisi bunların farkında değildir. Lütfen susun Mösyö du Vallon, susun ve boyun eğin."

"Tanrı sizi korusun baylar" dedi Comminges. "İyi geceler diliyorum sizlere."

"Dileriz iyi bir gece geçiririz."

Comminges onları selamlayıp çıktı. Gaskonyalı, adamı boynu bükük ve kaderine razı bir durumda izledi. Ama kapı muhafız komutanının ardından kapanır kapanmaz Porthos'un boynuna öyle sevinçli bir halde atıldı ki, mutluluğu konusunda kimse aldanamazdı.

"Oh! Oh!" dedi Porthos. "Ne oluyor size böyle? Zavallı dostum, çıldırdınız mı siz?"

"Ne olacak? Artık kurtulduk sayılır."

"Ben kesinlikle aynı fikirde değilim" dedi Porthos. "Tersine, hepimiz kapana kısılmış durumdayız bence. Aramis dışında, içimizden biri daha Kardinal'in tuzağına düştüğüne göre kurtulma şansımız büsbütün azalmıştır."

"Ne ilgisi var! Dostum bu kapanda iki kişi barındırılabilir ancak. Üç kişi barındıramazlar."

"Ben bir şey anlamış değilim" dedi Porthos.

"Boşverin" dedi Gaskonyalı. "Şimdi yemek yiyip biraz güç toplayalım, bu gece ihtiyacımız olacak çünkü."

"Ne yapacağız yani bu gece?" diye sordu Porthos merakla.

"Yola çıkacağız büyük ihtimalle."

"Evet ama..."

"Sofraya oturalım dostum. Yemek yerken kafam daha iyi çalışıyor benim. Yemekten sonra kafamı daha iyi toparlayınca size de aktarırım düşündüklerimi."

Porthos arkadaşının neler düşündüğünü çok merak ediyordu ancak

bunları nasıl anlatacağını çok iyi bildiğinden fazla üstüne düşmedi ve sofraya oturup Gaskonyalı'nın hayallerine yaraşır bir iştahla yemeğini yedi.

Yemek sakin geçti ama hüzünlü geçtiği söylenemezdi çünkü keyifli olduğundan Gaskonyalı'nın yüzünü aydınlatan tatlı gülümsemeleri hiç eksik olmadı dudaklarından. Porthos bu gülümsemelerin bir tekini bile kaçırmadı ve sürekli kahkahalar atarak arkadaşına, hiçbir şey anlamadığı halde, kafasındaki düşüncelerle birlik olduğunu anlatmaya çalıştı.

Sıra tatlıya geldiğinde iskemlesinde yayıldı Gaskonyalı, bacak bacak üstüne atıp kendinden son derece hoşnut bir tavırla sallanmaya başladı.

Porthos çenesini iki eline, dirseklerini de masaya dayadı. Sonra da dev gibi bedenine, hayran olunacak bir iyimserlik görünümü veren güven dolu bakışlarını Gaskonyalı'ya dikti.

"Eee?" dedi Gaskonyalı bir süre sonra.

"Eee?" diye yineledi Porthos.

"Ne diyordunuz aziz dostum?"

"Ben mi? Hiç."

"Haydi canım. Buradan gitmek amacında olduğunuzu söylemiyor muydunuz?"

"Ha, evet. Gerçekten niyetimiz bu."

"Buradan gitmek için de duvar ya da kapı kırmak diye bir şeyin söz konusu olmadığı görüşünü ileri sürmüştünüz."

"Doğru, öyle demiştim, gene de aynı görüşteyim."

"Ben de diyordum ki Porthos, bu yol çıkar yol değildir ve yüz adım bile atmadan yakalanırız, canımıza okurlar. Söylediğim buydu. Tabii bu arada kıyafet değiştirip silah bulamazsak."

"Evet evet, bize başka bir kıyafet ve silah gerekiyor."

"İşte dostum, bunlara sahibiz, hatta daha iyisine sahibiz."

"Yok canım!" dedi Porthos ve çevresine baktı.

"Şimdi boş yere aramayın, zamanında her şey ayağınıza gelecek. Dün gördüğümüz iki İsviçreli muhafız saat kaç sularında dolaşıyorlardı, hatırlıyor musunuz?"

"Galiba birdi, gece iyice bastırdıktan sonra."

"Bugün de dünkü gibi çıkarlarsa eğer, onları görme zevkine ermek için on beş dakikadan fazla beklemeyeceğiz demektir."

"Yani en fazla on beş dakika bekleyeceğiz."

"Porthos bileğiniz gene eskisi gibi güçlü, değil mi?"

Porthos kol düğmesini açtı, kolunu sıvadı, normal bir insan bacağı kadar kalın ve adaleli kolunu zevkle seyretti.

"Gayet tabii, gene formunda!" dedi.

"O halde şu maşayla bir çember, şu kürekle de bir tirbuşon yapabilirsiniz, değil mi?"

"Tabii" dedi Porthos.

"Görelim bakalım" dedi Gaskonyalı.

Dev adam adı geçen iki nesneyi aldı ve kolaylıkla, pek fazla çaba harcamadan arkadaşının istediği biçimlere soktu.

"Tamam" dedi.

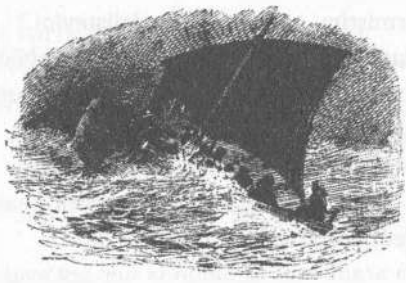
"Mükemmel!" dedi Gaskonyalı. "Porthos, gerçekten çok yeteneklisiniz siz."

"Ben" dedi Porthos, "Crotone'li Milon adlı birinden söz edildiğini duymuştum. Olağanüstü şeyler yaparmış bu adam: Alnına doladığı bir ipi şakaklarını gererek koparmak, bir yumrukta canını aldığı bir öküzü omzuna atarak götürmek, atı arka ayaklarından tutup durdurmak gibi... Ben bunları bizim orada, Pierrefonds'da denedim ve teker teker hepsini de becerdim. Yalnızca şakaklarımı gererek ip kopartamadım."

"Demek sizin gücünüz kafanızda değil Porthos" dedi Gaskonyalı.

"Hayır, benim gücüm kolumda ve omzumda" diye safça bir yanıt verdi Porthos.

"O halde dostum, pencereye yaklaşalım şimdi, gücünüzü kullanıp demir parmaklıklardan birini kopartın. Bir dakika, şu ışığı söndüreyim önce."

XV
KOL VE KAFA

Porthos pencereye yaklaştı, demir parmaklıklardan birini tuttu iki eliyle, asıldı, kendine doğru çekti, yay gibi büktü. Öyle ki, sonunda parmaklığın otuz yıldır taş içinde duran uçları yuvalarından çıktı.

"İşte sevgili dostum" dedi Gaskonyalı, "Mazarin, ne kadar büyük bir dehaya sahip olursa olsun, bu işi beceremezdi."

"Öbürlerini de çıkarmamız gerekiyor mu?" diye sordu Porthos.

"Yok, bu yeter, bir kişi geçebilir buradan."

Porthos denedi ve bütün vücudunu çıkarabildi dışarı.

"Evet" dedi.

"Gerçekten de güzel bir delik. Şimdi kolunuzu geçirin."

"Nereden?"

"O delikten."

"Niçin?"

"Birazdan öğrenirsiniz. Siz geçirin."

Porthos bir asker gibi söyleneni yaptı ve kolunu parmaklıkların arasından geçirdi.

"Mükemmel" dedi Gaskonyalı.

"İşler yolunda galiba."

"Çok iyi dostum."

"Pekâlâ. Şimdi ne yapmam gerekiyor?"

"Hiç."

"Bitti mi yani?"

"Daha bitmiş sayılmaz."

"Ben de bilmek istiyorum ne olacağını ama" dedi Porthos.

"Bakın dostum, bir iki kelimeyle öğreneceksiniz her şeyi. Gördüğünüz gibi devriye postasının kapısı açılıyor."

"Görüyorum, evet."

"Kardinal'in limonluğa gitmek üzere geçtiği avluda kendisine eşlik etmeleri için iki muhafız çıkaracaklar."

"Çıktılar bile."

"Yeter ki koğuşun kapısını çeksinler arkalarından. Güzel. Kapıyı da kapattılar."

"Sonra peki?"

"Şşşt! Yavaş olun. Sesimizi duyabilirler."

"Anlayamam ki bu durumda ben."

"Anlarsınız, çünkü söylediklerimi yaptıkça her şeyi göreceksiniz zaten."

"Bence, keşke..."

"Böyle daha iyi, sürpriz olur sizin için."

"Doğru ya!" dedi Porthos.

"Şşşt."

Porthos sesini çıkarmadan ve hiç hareket etmeden bekledi.

Gerçekten iki muhafız ellerini ovuşturarak pencere kenarından yürüyorlardı. Daha önce de söylediğimiz gibi şubat ayıydı ve havalar çok soğuktu hâlâ.

Bu sırada muhafız koğuşunun kapısı açıldı, bir asker çağırdılar. Asker, arkadaşının yanından ayrılıp muhafızların yanına döndü.

"Hâlâ her şey yolunda mı?" diye sordu Porthos.

"Mükemmel" diye karşılık verdi Gaskonyalı. "Beni iyi dinleyin. Şimdi muhafızı buraya çağırıp dün arkadaşlarından biriyle yaptığım gibi konuşmaya başlayacağım adamla. Hatırladınız mı?"

"Evet ama ben söylediklerinin tek kelimesini bile anlamadım."

"Adamın konuşması biraz kabaydı da ondan. Siz esas benim söyleyeceklerimin tek kelimesini kaçırmayın. Her şey icraata bağlı Porthos."

"Evet, icraat benim işimdir."

"Biliyorum, canım! Onun için de size güveniyorum."

"Söyleyin."

"Muhafızı çağırıp konuşmaya başlayacağım."

"Söylemiştiniz bunu."

"Ben sola döneceğim, yani öyle ki o bankın üstüne çıktığında sizin sağınızda kalmış olacak."

"Ya çıkmazsa bankın üstüne?"

"Siz rahat olun. Çıkacaktır. Tam bankın üstüne çıktığında siz o müthiş kolunuzu uzatıp boynundan yakalayacaksınız adamı. Ve sonra sudan balık çıkarır gibi bizim bulunduğumuz yere sokacaksınız onu. Bağırmaması için boynunu yeteri kadar sıkmayı ihmal etmezsiniz herhalde."

"Peki" dedi Porthos, "ama ya boğup öldürürsem?"

"Bir İsviçreli muhafız eksilmiş olur yeryüzünden ama boğmazsınız herhalde. Yavaşça yere bırakırsınız onu, elini kolunu bağlarız. Sonra bir yere oturtur, ağzını tıkarız. Böylelikle de bir üniforma ve bir kılıç elde ederiz."

"Mükemmel!" dedi Porthos ve her zamankinden daha büyük bir hayranlıkla süzdü d'Artagnan'ı.

"İyi mi?" dedi d'Artagnan.

"Ama bize bir üniforma ve bir kılıç yetmez" dedi Porthos.

"Adamın bir de arkadaşı var canım!"

"Doğru ya!" dedi Porthos.

"Şimdi ben öksürünce siz kolunuzu uzatın, vakit gelmiş demektir."

"Peki."

İki arkadaş kararlaştırılan yerlerini aldılar. Porthos pencerenin köşesine sindiğinden hiç görünmüyordu.

"İyi akşamlar arkadaş!" diye bağırdı Gaskonyalı her zamankinden daha sakin ve tatlı sesiyle.

"İyi akşamlar *Müsü*" diye karşılık verdi muhafız.

"Doğrusu hiç de dışarıda dolaşılacak bir gece değil" dedi Gaskonyalı.

"Brrrr, donuyorum" dedi muhafız.

"Bir bardak şarap iyi gelir mi? Ne dersiniz?"

"Bir bardak şarap! *Eyü* gelmez olur mu?"

"Balık oltaya geldi! Balık oltaya geldi!" diye fısıldadı Gaskonyalı Porthos'a.

"Anlıyorum" dedi Porthos.

"Bir şişe şarabım var" diye devam etti Gaskonyalı.

"Bir şişe mi?"

"Evet."

"*Tolu* bir şişe mi?"

"Tam dolu bir şişe. Sağlığıma içerseniz eğer hepsini verebilirim size."

"Heh, heh! *Helbat istarım"* dedi muhafız ve pencereye yaklaştı.

"Gelin alın öyleyse dostum" dedi d'Artagnan.

"Memnuniyetle alırım. Bir bank var *galibe surda,* değil mi?"

"Hayret! Mahsus koymuşlar buraya bu bankı sanki! Çıkın üstüne bakalım... Tamam, oraya işte, oldu dostum."

D'Artagnan öksürdü.

Tam o anda Porthos'un kolu çöktü üstüne adamın. Bu çelik bilek avını yıldırım hızıyla yakaladı ve muhafızın boynu üzerinde kerpeten gibi ka-

panıverdi, boğar gibi sıkarak havaya kaldırdı, kafasını gözünü yarma pahasına açtığı gedikten geçirip içeri aldı ve yere bıraktı. Burada Gaskonyalı adamın ancak bir soluklanmasını bekleyip, atkısıyla ağzını tıkadı, savaş alanlarında deneyim sahibi olan bir insanın çevikliğiyle üstündekileri çıkardı ve soydu askeri.

Eli, kolu, ayakları sıkıca bağlanan muhafız doğruca özel olarak söndürülmüş ocağa taşındı.

"Evet, işte bir kılıcımızla bir üniformamız oldu" dedi Porthos.

"Bunlar benim" dedi Gaskonyalı. "Siz de bir kılıç ve bir üniforma istiyorsanız, aynı oyunu bir kez daha oynamamız gerekiyor. Dikkat! İşte öteki muhafız da arkadaşlarının yanından ayrılıp buraya doğru yürümeye başladı."

"Aynı oyunu yinelemek biraz ihtiyatsızlık olacak galiba" dedi Porthos. "Aynı başarıyı yinelemek zor, beceremezsem her şey berbat olur. Aşağı ineyim, hiç şüphelenmediği anda yakalayayım, sarıp sarmalayayım, getireyim."

"Öylesi daha iyi" diye karşılık verdi d'Artagnan.

"Siz hazır olun" dedi Porthos ve gedikten süzüldü.

Her şey Porthos'un söylediği gibi cereyan etti. Dev adam yola gizlendi ve muhafız önünden geçerken ensesinden yakaladı, ağzını kapattı, pencerenin açılan demirlerinden bir mumya gibi içeri attı ve arkasından da kendisi girdi.

İkinci tutsağı da soydular birincisi gibi. Yatağa yatırdılar, kayışlarla bağlayıp kımıldayamaz hale getirdiler ve döşek masif meşeden, kayışlar da iki kat olduğundan bu da ilk tutsak gibi zararsız hale sokuldu.

"Şimdi her şey mükemmel" dedi Gaskonyalı. "Hele şu koca oğlanın giysilerini bana uydurmaya bakın siz. Porthos bununki size dar gelecek galiba ama boşverin, kılıç kemerinin omuz kayışı uysun yeter. Bir de kırmızı tüylü şapkası tabii."

Tesadüf bu ya, ikinci İsviçreli muhafız da iriyarıydı. Dolayısıyla patlayan birkaç dikiş hariç her şey yolunda gitti.

Bir süre yalnızca kumaş hışırtıları duyuldu. Porthos ve d'Artagnan telaş içinde giyinmeye çalışıyorlardı.

"Oldu" dediler ikisi aynı anda. "Size gelince arkadaşlar" diye askerlere döndüler, "uslu otururs anız başınıza bir şey gelmez ama uslu durmazsanız, işinizi bitiririz."

Askerler hiç seslerini çıkaramadılar. Porthos'un bileğinin gücünden işin ciddi olduğunu ve işin şaka olmadığını anlamışlardı.

"Şimdi" dedi Gaskonyalı, "her şeyi anlamak isterseniz herhalde, değil mi Porthos?"

"Evet, hiç fena olmaz."

"Önce bu kıyafetle avluya ineceğiz."

"Peki."

"Bu iki askerin yerini alacağız."

"İyi."

"Bir aşağı bir yukarı dolaşacağız."

"Hava o kadar sıcak olmadığına göre kimsenin tuhafına gitmez bu."

"Daha sonra oda hizmetçisi dün ve önceki gün olduğu gibi görevlileri çağıracak."

"Cevap verecek miyiz?"

"Hayır, tersine, kesinlikle cevap vermeyeceğiz."

"Peki. Ben heveslisi değilim zaten."

"Demek ki sesimizi çıkarmayacağız, yalnızca şapkalarımızı başımıza çekip Kardinal Hazretleri'ne eşlik edeceğiz."

"Nereye kadar?"

"Nereye gidiyorsa oraya kadar. Athos'a kadar yani. Bizi görünce kızar mı dersiniz?"

"Ooo!" diye bağırdı Porthos. "Ooo! Şimdi anlıyorum."

"Bağırıp çağırmadan önce bekleyin biraz Porthos, çünkü daha her şeyi öğrenmiş değilsiniz" diye homurdandı d'Artagnan ters ters bakarak.

"Ne olacak?" dedi Porthos.

"Gelin peşimden" dedi Gaskonyalı. "Yaşayan görür."

Penceredeki gedikten yavaşça avluya bıraktı kendini. Porthos da biraz zor da olsa peşinden gitti.

Paketledikleri iki muhafız tir tir titriyorlardı korkudan.

D'Artagnan ve Porthos ayaklarını yere henüz basmışlardı ki bir kapı açıldı ve uşak bağırdı.

"Görevliler!"

Aynı anda devriyelerin koğuşunun kapısı açıldı ve bir ses karşılık verdi.

"La Bruyère ve du Bartois. Haydi!"

"Benim adım La Bruyère anlaşılan" dedi Gaskonyalı.

"Benimki de Barthois" dedi Porthos.

"Neredesiniz?" diye sordu gözleri ışıktan kamaşan ve onları ışıkta iyi seçemeyen uşak.

"Buradayız" diye karşılık verdi Gaskonyalı.

Ve Porthos'a dönüp ekledi.

"Buna ne dersiniz Mösyö du Vallon?"

"İyidir iyi, yeter ki devam etsin."

İki zoraki asker oda hizmetçisinin arkasından yürüdüler. Adam onlara holün kapısını, daha sonra bekleme odası olduğu anlaşılan başka bir yerin kapısını açtı ve iki tabure göstererek şunları söyledi:

"Emir çok basit: İçeri yalnızca bir kişi, duydunuz değil mi, yalnızca bir kişi bırakacaksınız. Başka kimseyi bırakmayacaksınız! Bu kişi ne derse onu yapacaksınız. Dönüşteyse sakın yanlış bir şey yapmayın, ben gelip alacağım nöbetten sizi."

Bernouin'den başkası olmayan oda hizmetçisi d'Artagnan'ı çok iyi tanıyordu. Son altı ya da sekiz aydan beri kendisini Kardinal'in huzuruna o

almıştı hep. Bu yüzden ayrıntılı, uzun cevaplar vermek yerine, Gaskonyalı ağzından olabildiğince uzak, olabildiğince Almancaya yakın kısa hecelerle söylenenleri anladığını belirtti.

Porthos'a gelince, Gaskonyalı ağzını açıp konuşmayacağına dair kesin söz almıştı ondan. Sabrı taşarsa yalnızca homurdanmakla yetinecekti.

Bernouin kapıyı çekip gitti.

"Oh, oh!" dedi Porthos anahtarın kilitte döndüğünü işitince. "Burada insanları hapsetmenin yolu bu herhalde. Biz hapishane hücrelerimizi değiştirmekten başka bir şey yapmış değiliz yanılmıyorsam. Eski oda yerine limonluğa hapsettirdik kendimizi. Ne kazandık bundan bilemiyorum."

"Porthos, dostum" dedi Gaskonyalı fısıldar gibi, "Tanrı'dan umut kesilmez. İzin verin de düşünüp bir yol bulayım ben."

"Düşünün, düşünün" dedi işlerin yolunda gitmediği düşüncesiyle huysuzlanan Porthos.

"Seksen adım yürüdük" diye mırıldandı Gaskonyalı, "altı basamak merdiven çıktık, demek ünlü dostumuz Mösyö du Vallon'un dediği gibi biz, kaldığımız yere paralel olan ve limonluk köşkü denen yerde bulunuyoruz. Kont pek uzakta değildir herhalde, yalnızca kapılar kapalı."

"Bu da engel mi yani?" dedi Porthos. "Bir omuz vuruşuyla..."

"Aman Tanrım! Porthos, dostum, gücünüzü yerinde kullanmayı bilin, aksi takdirde gücünüzün hak ettiği karşılığı alamazsınız. Buraya birinin geleceğini duymadınız mı siz?"

"Duydum."

"İşte bu biri kapıyı açar bize."

"Ama dostum" dedi Porthos, "bu biri bizi tanırsa, bağırmaya başlarsa mahvoluruz. Bir rahibi bana gırtlaklatmak ya da kafasını patlattırmak niyetinde değilsiniz herhalde. Bu işler ancak Almanlara ve İngilizlere karşı geçerlidir."

"Böyle bir davranıştan Tanrı, sizi de beni de korusun!" dedi Gaskonyalı. "Böyle bir şey yaparsak genç Kral bize minnet ve şükran duyabilir ama Kraliçe kesinlikle bağışlamaz bizi. Ve bizim yola getirmemiz gereken kişi de Kraliçe. Hem boş yere kan akıtmak niye? Hayır, kesinlikle! Olamaz böyle bir şey. Bir planım var benim. İşi bana bırakın siz, ne kadar güleceğiz, göreceksiniz."

"Peki" dedi Porthos, "gerçekten gülmeye ihtiyacım var çünkü."

"Şşşt!" dedi Gaskonyalı. "Birinin geldiğini işaret ediyorlar."

Bu sırada yan tarafta yani holde çok hafif ayak sesleri duyuldu. Topuk demirleri gıcırdadı ve şövalye kıyafeti içinde, kahverengi pelerinli, şapkasını gözlerine kadar indirmiş, elinde fener tutan biri girdi içeri.

Porthos duvara doğru gerilemek istedi ama iyice gizlenmemiş olacak ki adam feneri ona doğru uzatıp, "Tavandaki feneri yakın" dedi.

Sonra Gaskonyalı'ya döndü.

"Emri biliyor musunuz?" dedi.

"Ya!" diye karşılık verdi d'Artagnan. Alman dilinde bu heceden başka bir örnek sergilememeye iyice kararlıydı.

"Tedesco" dedi şövalye, *"ve bene."*

Girdiği kapının karşısındaki kapıyı açtı, içeri girip kanadı çekti.

"Biz ne yapacağız şimdi?" diye sordu Porthos.

"Biz şimdi bu kapının açık olup olmadığını omuz vurarak anlayacağız

dostum Porthos. Her şeyin bir vakti vardır. Ne demişler: 'Sabırla koruk helva, dut yaprağı atlas olur.' Ancak daha önce ilk kapının önünde uygun bir barikat kuralım. Sonra şövalyenin peşinden gideriz."

İki arkadaş hemen işe koyuldular, odada buldukları eşyaları ilk kapının ardına yığdılar. Kapı içeri doğru açıldığından içeri girmeyi iyice olanaksızlaştırıyordu.

"Böylece" dedi Gaskonyalı, "artık arkadan bir baskına uğratılma olasılığı da ortadan kalktı. Haydi ileri şimdi."

XVI
MAZARIN'İN KUYULU ZİNDANLARI

Kardinal'in arkasında kaybolduğu kapının önüne ulaştılar. Kapı kapalıydı. Gaskonyalı boşuna açmaya çalıştı.

"Şimdi o meşhur omuz darbelerinden birini indirmenin zamanı işte" dedi Gaskonyalı. "İtin dostum ama yavaş olun, gürültü etmeden ve çökertmeden, yalnızca kanadı açın."

Porthos o iri omzunu kanatlardan birine dayadı, kanat esnedi, Gaskonyalı da kılıcının ucunu kilit diliyle sürgü ağızlığının arasına soktu. Eğik dil yerinden fırladı ve kapı açıldı.

"Ben de demiştim size Porthos: Bütün kadınları ve kapıları tatlı ve yumuşak davranarak elde etmek, açmak mümkündür."

"Sizin büyük bir ahlakçı olduğunuz kesin" dedi Porthos.

"Haydi girelim" dedi Gaskonyalı.

Girdiler. Bir cam bölmenin arkasında, koridorun ortasında, Mazarin'in yerde duran fenerinin ışığında Rueil Şatosu'nun büyük bir ağaçlı yol ve buna paralel daha küçük iki ağaçlı yol oluşturacak biçimde sıralanmış nar ve portakal ağaçları uzanıyordu."

"Mazarin yok ortalıkta" dedi Gaskonyalı. "Feneri var yalnızca. Hangi cehenneme gitmiş olabilir?"

D'Artagnan küçük ağaçlıklı yollardan birine girerken Porthos'a da öteki yolu araştırmasını işaret etti ve bu sırada sol tarafında sandıklardan birinin çekilmiş olduğunu fark etti. Sandığın yerinde bir deliğin ağzı vardı.

Bu sandığı on adam zor oynatabilirdi yerinden ve bu sandık bulunduğu yerde özel bir mekanizmayla hareket ettirilmişti.

Dediğimiz gibi d'Artagnan burada bir delik gördü ve bu deliğin ağzından aşağı, döne döne bir merdiven iniyordu.

Gaskonyalı bir işaretle Porthos'u yanına çağırıp deliği ve basamakları gösterdi.

Dehşet içinde birbirlerini baktılar.

"Altından başka bir şey aramasaydık" dedi d'Artagnan alçak sesle, "aradığımızı bulmuş ve zengin olmuştuk."

"Nasıl yani? Anlamadım."

"Döne döne inen bu merdivenlerin dibinde büyük bir ihtimalle Mazarin'in dillere destan hazinesinin bulunduğunu anlayamadınız mı Porthos? Yapılacak iş aşağı inmek, sandıklardan birini boşaltmak, Mazarin'i içine tıkıp sandığa çifte kilit vurmak, yanımıza alabildiğimiz kadar altın alabilmek, daha sonra şu portakal ağacını yerine koymak ve çekip gitmektir. Kimse de bize gelip servetimizin kaynağını ya da Mazarin'in akıbetini sormaz. Öyle değil mi?"

"Haydutlar için güzel bir iş ama bizim gibi asilzadelere yakışmaz" dedi Porthos.

"Ben de öyle düşünüyorum" dedi Gaskonyalı. "Zaten onun için 'altından başka bir şey aramasaydık' dedim ya... Biz başka bir şey istiyoruz."

Tam o anda, d'Artagnan mahzeni dinlemek için başını ileri uzattığı sırada, bir kese altın şıkırtısını andıran madeni bir ses duydu, heyecanla ürperdi. Hemen ardından bir kapı kapandı ve basamaklarda titrek bir ışığın yaydığı aydınlık fark edildi.

Kardinal, dolaştığı izlenimi vermek amacıyla fenerini limonlukta bırakmıştı. Ama esrarlı hazinesini yoklamak amacıyla da bir mum almıştı yanına.

"Heyt be!" dedi İtalyanca, merdivenleri çıkarken ve elindeki yuvarlak keselerdeki realleri incelerken. "Heyt be! İşte beş Parlamento üyesini ve iki Parisli generali satın almaya yetecek kadar para. Ben de büyük komutanım aslında ama kendi üslubumda savaşıyorum."

Gaskonyalı ve Porthos yan taraftaki ağaçlıklı yolda birer sandığın arkasına sinmişler, bekliyorlardı.

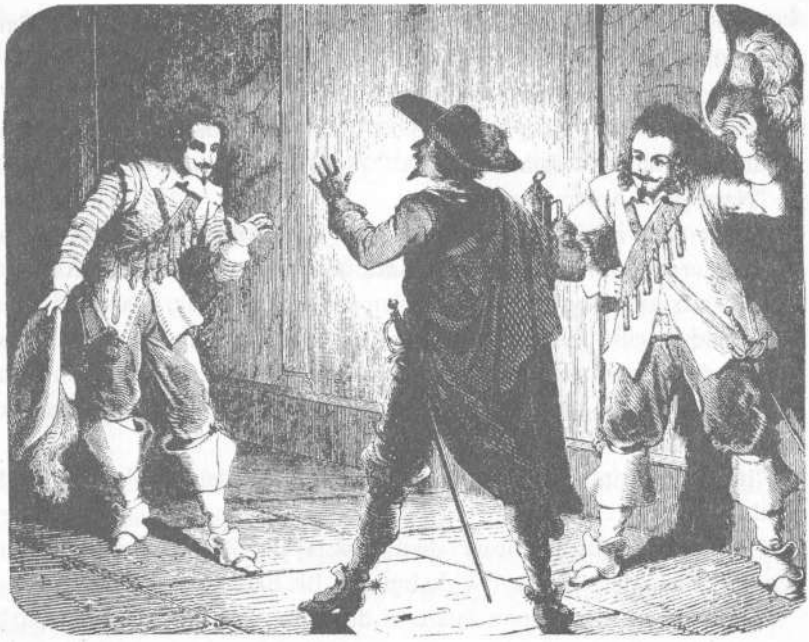
Kardinal yürüdü, d'Artagnan'ın üç adım kadar ötesinde, duvardaki bir yayı itmek üzere yanaştı. Yaya dokunur dokunmaz kapak yerinden oynadı ve üstündeki portakal ağacıyla birlikte deliğin ağzını kapadı.

Mazarin daha sonra mumu üfleyip söndürdü, cebine koydu, fenerini aldı.

"Şimdi de gidip Kont de la Fère'i görelim" dedi.

"Biz de aynı yoldayız zaten" diye düşündü Gaskonyalı. "Birlikte gideriz."

Üçü birlikte yürümeye başladılar. Kardinal orta yoldan, d'Artagnan ve Porthos ise paralel yan yollardan ilerlediler. Mazarin'in fenerinden sızan ışığın sandıklar arasındaki boşluklardaki uzun yansımalarından dikkatle kaçmaya çalışıyorlardı.

Mazarin izlendiğini fark etmeden ikinci camlı kapıya ulaştı. Peşindekilerin ayaklarının altındaki yumuşak kumlar, ayak seslerinin duyulmasını engelliyordu.

Sonra sola döndü ve d'Artagnan'la Porthos'un o ana kadar dikkat etmedikleri bir koridora saptı. Kapıyı açacağı sırada sanki aklına bir şey geldi ve duraksadı.

"Diavolo!" dedi. "Comminges'in tavsiyesini unutuyordum az daha. Muhafızları şu kapıya dikmem gerekiyor. Neme lazım, karışıklıktan ve düzensizlikten uzak durmalıyım. Haydi."

Sabırsızlık belirtisi bir hareketle geri döndü.

"Zahmet etmeyin Monsenyör" dedi tam bu sırada Gaskonyalı ve bir adım ileri attı. Şapkası elindeydi ve çok nazik bir ifade vardı yüzünde. "Biz sayın Kardinal'i adım adım izledik ve işte karşısındayız."

"Evet, işte karşınızdayız" dedi Porthos.

O da aynı nezaketle selam verdi.

Kardinal dehşetle önce birine sonra ötekine baktı. Korku içinde bağırarak elindeki feneri düşürdü.

Gaskonyalı eğilip feneri aldı, bereket versin kırılmamıştı fener.

"Aman Monsenyör, ne yapıyorsunuz, ne büyük bir ihtiyatsızlık bu!"

dedi Gaskonyalı. "Burada karanlıkta yürümek kolay olmaz herhalde. Kardinal Hazretleri sandıklardan birine çarpabilir ya da bir deliğe düşebilir."

"Mösyö d'Artagnan!" diye mırıldandı Kardinal. Şaşkınlığını üzerinden atıp kendini toparlayamıyordu bir türlü.

"Evet Monsenyör, bendeniz ve de size Mösyö du Vallon'u takdim etmekten onur duyuyorum. Kardinal Hazretleri'nin bir zamanlar kendisiyle yakından ilgilendikleri sadık dostum yani."

Gaskonyalı feneri Porthos'un neşeli yüzüne doğru yaklaştırdı. Çünkü o da durumu kavramaya başlamış ve pek gururlanmıştı.

"Siz Kont de la Fère'in yanına gidiyordunuz" diye sürdürdü konuşmasını Gaskonyalı. "Biz engel olmayalım size Kardinal Hazretleri. Siz yolu gösterin, peşinizden geliriz biz."

Kardinal yavaş yavaş kendini toplamaya başlamıştı.

"Siz limonluğa gireli epey oldu mu beyler?" diye sordu Mazarin çünkü hazinelerini ziyaret ederken görülmüş olma olasılığıyla küt küt atıyordu yüreği.

Porthos cevap vermek üzere ağzını açtı ama Gaskonyalı bir el işaretiyle susturdu onu. Ağzı bir karış açık kaldı Porthos'un, sonra yavaş yavaş kapandı.

"Şimdi girdik içeri Monsenyör" dedi Gaskonyalı.

Mazarin derin bir nefes aldı. Artık hazinesinin değil canının derdine düşmüştü. Dudaklarında bir gülümseme belirdi.

"Haydi, beni tuzağa düşürdünüz beyler. Yenilgiyi kabul ediyorum. Sizi serbest bırakmamı isteyeceksiniz, değil mi? Kabul, serbest bırakıyorum sizi."

"Monsenyör" dedi d'Artagnan, "ne kadar iyi kalpli bir insansınız! Ancak biz zaten kavuştuk özgürlüğümüze. Bu nedenle başka bir şey isteyeceğiz sizden."

"Özgürlüğünüze kavuştunuz mu?" diye sordu Kardinal dehşet içinde.

"Kesinlikle! Üstelik bu arada siz yitirdiniz özgürlüğünüzü. Elden bir şey gelmez. Durum bu. Savaş kurallarına göre tutsaklar özgürlüklerini satın almalıdırlar."

Kardinal çok derin bir ürperti geçirdi. Delici bakışlarını boş yere d'Artagnan'ın ve Porthos'un alaycı yüzlerine dikmeye çalıştı. Ancak her iki yüz de gölgeliklerin içine gizlenmişti ve hiçbir şey görmek mümkün değildi.

"Özgürlüğümü satın almak ha!" diye yineledi Kardinal.

"Öyle Monsenyör."

"Ne kadara mal olur bu bana peki?"

"Doğrusunu söylemek gerekirse ben de bilmiyorum Kardinal Hazretleri. İzin verirseniz Kont de la Fère'e sormak istiyoruz bunu. Monsenyör Kont'un odasına giden kapıyı açma lütfunda bulunurlarsa on dakika içinde belli olur fidyeniz."

Kardinal gene bir ürperti geçirdi.

"Monsenyör" dedi d'Artagnan, "Kardinal Hazretleri kurallara nasıl uyduğumuzu fark etmişlerdir herhalde, ancak şunu da söyleyeyim ki, pek fazla zamanımız yok. Rica ediyorum Monsenyör, kapıyı açın, ayrıca şunu da bilin ki, kaçmak amacıyla yapacağınız en küçük bir harekette ya da bağırma ya da imdat isteme durumunda, olağanüstü koşulları göz önünde bulundurarak aşırılığa kaçabiliriz. Bu nedenle şimdiden mazur görün bizi."

"İçiniz rahat etsin beyler" dedi Kardinal, "hiçbir biçimde kaçma girişiminde bulanmayacağım. Şerefimle temin ederim sizi."

Gaskonyalı bir işaretle Porthos'a dikkatli olmasını anlatmaya çalıştı. Sonra Kardinal'e döndü.

"Şimdi Monsenyör, lütfen içeri girelim" dedi.

XVII
TOPLANTI

Kardinal çift kanatlı bir kapının kilidini açtı. Kapının önünde Kont de la Fère, Comminges'in uyarısıyla ünlü konuğunu karşılamak üzere bekliyordu.

Kardinal'i görünce saygıyla eğildi.

"Kardinal Hazretleri ziyaretleriyle bana o kadar büyük ve unutulmaz bir onur bahşediyorlar ki... Ancak refakatsiz de gelebilirlerdi."

"Aslında" diye araya girdi Gaskonyalı, "Monsenyör bizi istemiyordu yanında ama biz sizi görmeyi o kadar arzuluyorduk ki Mösyö du Vallon ve ben, belki de uygunsuz biçimde, kendilerine eşlik etmek için ısrar ettik."

Bu sesi, bu alaycı üslubu ve sözlere eşlik eden hareketleri görünce Kont yerinden sıçradı.

"D'Artagnan! Porthos!" diye bağırdı.

"Ta kendileri, sevgili dostum."

"Ta kendileri!" diye yineledi Porthos.

"Ne demek oluyor bu?" diye sordu Athos.

"Şu demek oluyor" diye karşılık verdi Kardinal gülümsemeye ve gülümserken de dudaklarını ısırmaya çalışarak. "Şu demek oluyor ki, roller

değişti ve bu beyler benim tutsaklarım olacakları yerde ben şimdi bu beylerin tutsağı durumundayım. Burada ben emir vereceğime, sizin vereceğiniz emre boyun eğeceğim. Ama beyler size şu kadarını söyleyeyim ki, beni boğazlamadıkça bu zaferiniz kısa süreli olacaktır. Sıra bana da gelecek, ben de..."

"Yoo Monsenyör, tehdide başlamayın rica ederim" dedi Gaskonyalı. "Kötü örnek oluyorsunuz. Oysa biz ne kadar yumuşak ve içten davranıyoruz Kardinal Hazretleri'ne. Bakın, huysuzlukları bir yana bırakalım, kin ve nefretten kurtaralım kendimizi ve birbirimize saygılı olalım konuşurken."

"Benim istediğim de bu zaten beyler" dedi Kardinal. "Fidyemi belirlemek için tartışmaya başlayacağımız şu anda durumunuzu olduğundan

parlak görmemenizi tavsiye ediyorum size. Beni tuzağa düşürürken kendiniz de aynı tuzağa düşmüş oldunuz aslında. Nasıl çıkacaksınız buradan? Şu demir parmaklıklara, şu kapılara bakın, demir parmaklıkların ve kapıların arkasındaki nöbetçilere bakın bir, daha doğrusu düşünün. Avlulardaki askerleri gözünüzün önüne getirin, ondan sonra hesaplaşalım! Görün bakın, size ne kadar dürüst olduğumu kanıtlayacağım şimdi."

"İyi, sıkı duralım, oyun oynamaya hazırlanıyor bize" diye düşündü Gaskonyalı.

"Size özgürlüğünüzü bağışlıyordum" diye devam etti Mazarin, "gene de bağışlıyorum. İstiyor musunuz? Bir saat geçmeden gizlendiğiniz yerde bulunacak ve tutuklanacaksınız. Beni öldürmek zorunda kalacaksınız ve bu da sizin gibi asilzadelere yakışmayan adi bir suç olacak."

"Adam haklı" dedi içinden Kont.

Ve ruhunda yalnızca soylu duygular olan Athos'un bu düşünceleri bakışlarından okundu.

"İşte bu yüzden de bu çareye en son başvuracağız" diye araya girdi d'Artagnan. Kont'un ister istemez Mazarin'in düşüncesine katıldığını belli edişinin kendisini umutlandırmamasını istiyordu.

"Buna karşılık" diye sürdürdü konuşmasını Kardinal, "size özgürlüğünüzü bağışlamamı kabul ederek beni bırakırsanız..."

"Nasıl yani?" diye Mazarin'in sözünü kesti Gaskonyalı. "Biraz önce siz kendiniz bize özgürlüğümüzü bağışladıktan beş dakika sonra bizleri tekrar tutuklatacağınızı söylemenize rağmen bahşettiğiniz bu özgürlüğü kabul etmemizi mi istiyorsunuz?"

"Hayır... Kardinal sözü bu... İnanmıyor musunuz bana yoksa?"

"Monsenyör, ben papaz olmayan kardinallere inanmam."

"Başbakan sözü o halde."

"Artık başbakan falan değilsiniz Monsenyör, bizim tutsağımızsınız."

"O zaman Mazarin sözü! Ben gene Mazarin'im ve Mazarin olarak kalacağım."

"Hıı" dedi Gaskonyalı. "Ben verdiği sözleri tutmakla ünlenmiş bir Mazarin tanırım. Korkarım o da Kardinal Hazretleri'nin atalarından biriydi."

"Mösyö d'Artagnan" dedi Mazarin, "çok şakacısınız. Sizinle tartıştığım için gerçekten kızıyorum kendi kendime."

"Barışalım o halde Mösyö, ben daha fazlasını istemiyorum ki sizden."

"Peki o halde" dedi Mazarin, "sizi açık seçik, somut bir biçimde güvenliğinize kavuşturursam ne dersiniz?"

"O başka işte!" dedi Porthos.

"Görelim bakalım" dedi Athos.

"Öyle ya, görelim" dedi d'Artagnan.

"Önce kabul edip etmediğinizi söyleyin" dedi Mazarin.

"Bize planınızı anlatın, biz gereğinizi yaparız Monsenyör."

"Ama dikkatli olun, burada kıstırılmış ve sıkışmış durumdasınız."

"Bilmeniz gerekir mi Monsenyör, her zaman başvurabileceğimiz son bir çare vardır" dedi Gaskonyalı.

"Nedir o?"

"Hep birlikte ölmek!"

Mazarin ürperti geçirdi.

"Bakın" dedi, "koridorun sonunda bir kapı var, anahtarı bendedir bu kapının. Çevik, güçlü ve silahlısınız. Sola sapınca yüz adım parkın duvarı çıkacak karşınıza. Duvarı aşacaksınız ve üç hamlede özgürlüğünüze kavuşacaksınız. Şimdi sizi daha iyi tanıdığım için söylüyorum, peşinize düşerlerse, bu sizin kaçışınıza engel olmayacaktır, beyan ediyorum ben bunu."

"Vay! İşte bu kadar Monsenyör" dedi Gaskonyalı. "Konuşma diye buna derim ben. Nerede bize vereceğiniz anahtar?"

"İşte."

"Monsenyör" dedi Gaskonyalı, "bizi bu kapıya kadar siz götüreceksiniz."

"Memnuniyetle" dedi Mazarin. "Rahat etmeniz için gerekliyse, onu da yaparız."

Bu işten bu kadar kolay kurtulacağını hiç ummayan Mazarin keyifle koridora kadar gitti ve kapıyı açtı.

Kapı parka açılıyordu. Üç kaçak koridora dolan soğuk gece rüzgârıyla birlikte yüzlerine çarpan kar tanelerinden anladılar bunu.

"Aman, aman!" dedi Gaskonyalı. "Korkunç bir ayaz var dışarıda Monsenyör. Buraları da iyi bilmiyoruz, asla yolumuzu bulamayız. Monsenyör buralara kadar geldiklerine göre, biraz daha zahmet edip duvara kadar götürme zahmetine katlanırlar."

"Pekâlâ, öyle olsun" dedi Mazarin.

Ve çabuk adımlarla duvara doğru ilerledi. Bir dakika geçmeden dördü de duvarın dibindeydiler.

"Memnun musunuz şimdi peki beyler?" diye sordu Mazarin.

"Sanırım. Amma da sorunlu insanlar olduk. Pes doğrusu! Şu işe bakın! Bir kilise prensi üç zavallı asilzadeye yol gösteriyor! Monsenyör, laf aramızda siz demin bizim çevik, güçlü ve silahlı olduğumuzu söylüyordunuz, değil mi?"

"Öyle."

"Yanılıyorsunuz, yalnızca ben ve Mösyö du Vallon silahlı. Athos silahsız. Ve karşımıza bir devriye çıksa, kendimizi savunmamız gerekecek."

"Doğru."

"Nereden bir kılıç bulabiliriz?" diye sordu Porthos.

"Monsenyör kılıcını Kont'a armağan edecek" dedi Gaskonyalı, "nasıl olsa işine yaramıyor."

"Memnuniyetle" dedi Mazarin. "Hatta rica edeceğim Kont'tan, kılıcımı hatıra olarak saklasın."

"Ne kadar nazik bir davranış, değil mi Kont?" dedi Gaskonyalı.

"Peki, kılıcını asla yanımdan ayırmayacağına dair söz veriyorum Monsenyör'e."

"Güzel" dedi d'Artagnan, "karşılıklı nazik sözler ne kadar dokunaklı. Gözleriniz yaşarmadı mı Porthos?"

"Yaşardı" diye karşılık verdi Porthos, "ancak rüzgârdan mı bu, sözlerden mi orasını bilemiyorum. Bana kalırsa rüzgârdan."

"Haydi çıkın artık Athos" dedi Gaskonyalı. "Çabuk olun."

Athos, kendisini tüy gibi kaldıran Porthos'un da yardımıyla yukarıya ulaştı bir çırpıda.

"Şimdi atlayın Athos."

Athos atladı ve duvarın öbür tarafında gözden kayboldu.

"Yere indiniz mi?" diye sordu Gaskonyalı.

"Evet."

"Kazasız belasız?"

"Sağ salim."

"Porthos, ben tırmanırken siz de Monsenyör'e göz kulak olun. Yok, size ihtiyacım yok, kendim tırmanırım ben. Siz yalnızca Kardinal Hazretleri'ne dikkat edin, yeter."

"Dikkat ediyorum" dedi Porthos. "Ne oldu?"

"Haklısınız, sandığımdan da zormuş. Omuz verin bana ve Kardinal'i de gözden kaçırmayın bu arada."

"Kaçırmıyorum."

Porthos, Gaskonyalı'ya omuz verdi ve Gaskonyalı bir çırpıda duvara çıkıp, ata biner gibi oturdu.

Bu arada Mazarin gülüyor gibiydi.

"Çıktınız mı?" diye sordu Porthos.

"Evet dostum ve şimdi..."

"Şimdi ne var?"

"Şimdi de Kardinal'i uzatın ve çıt çıkaracak olursa gırtlağına basın."

Mazarin bağırmak istedi ama Porthos iki eliyle tıkadı ağzını sonra da kaldırıp d'Artagnan'a uzattı. O da adamı yakasından tutup duvarın üstünde yanına oturttu. Sonra tehditkâr bir sesle şöyle dedi:

"Şimdi hemen aşağıya, Athos'un yanına atlayın, yoksa açık söylüyorum, işinizi bitiriveririm şurada."

"Müsü, Müsü!" diye bağırdı Mazarin. "Verdiğiniz sözü yerine getirmiyorsunuz siz ama."

"Kim, ben mi? Ben size nerede, ne sözü verdim acaba Monsenyör?"

Mazarin bir inilti çıkardı.

"Sizi ben özgürlüğünüze kavuşturdum Mösyö" dedi, "özgürlüğünüz de benim fidyemdi herhalde."

"Tamam, doğru. Peki ama ya koridora gömülen, duvardaki gizli bir yayla hareket eden kapağın açılmasından sonra gizli bir döner merdivenle inilen o muazzam hazinenin fidyesi ne olacak? Biraz da bu hazineden söz etsek nasıl olur acaba Monsenyör?"

"Aziz İsa!" diye bağırdı Mazarin boğulacakmış gibi ve ellerini kavuşturdu. "Mahvoldum, bittim ben artık."

Ama şikâyetlerinin arkası gelmeyince Gaskonyalı koltuk altlarından tuttu onu ve yavaşça aşağıya, Athos'un kucağına bıraktı. Kont kıpırdamadan, hareketiz bekliyordu aşağıda.

Sonra Porthos'a döndü.

"Tutun elimi, ben duvara asıldım" dedi.

Porthos duvarı bile titreten bir gayretle yukarı tırmandı.

"Önce pek anlayamamıştım ama şimdi anladım" dedi. "Doğrusu çok tuhaf."

"Tuhaf mı geliyor size?" dedi d'Artagnan. "İyi! Ama sonuna kadar böyle gitmesi için elimizi çabuk tutmalıyız."

Daha sonra hemen aşağı atladı.

Arkasından da Porthos atladı.

"Beyler, siz Kardinal'e göz kulak olun" dedi Gaskonyalı, "ben yolu bulacağım."

Ve kılıcını çekerek önden yürüdü.

"Monsenyör anayola girmek için nereden sapmak gerekiyor?" diye sordu. "Ancak cevap vermeden önce iyi düşünün çünkü Monsenyör yanılacak olurlarsa sonuçları yalnızca bizim için değil, kendileri için de pek hayırlı olmaz."

"Duvarı izleyin" dedi Mazarin, "yolu kaybetmezsiniz böylece."

Üç arkadaş adımlarını çabuklaştırdılar ama bir süre daha yavaş ilerlemek zorunda kaldılar çünkü Mazarin bütün iyi niyetine rağmen onları izlemekte güçlük çekiyordu.

Bu arada ılık ve hareketli bir şeye dokundu Gaskonyalı.

"Bakın!" dedi. "Bir at! Beyler, bir at buldum ben."

"Ben de" dedi Kont.

"Ben de" dedi verilen emirlere bağlı olduğundan hâlâ Kardinal'i kolundan tutmaya devam eden Porthos.

"İşte şans diye buna derler beyler" dedi Gaskonyalı. "Tam Kardinal Hazretleri yaya yürümekten şikâyet edeceği sırada."

Ancak bu sözler ağzından yeni çıkmıştı ki, bir tabanca namlusu dayandı göğsüne. Çok ciddi bir tavırla söylenen şu sözleri duydu:

"Sallanmayın."

"Grimaud!" diye bağırdı Gaskonyalı. "Grimaud, ne işin var orada? Tanrı mı gönderdi sizi bize?"

"Hayır Mösyö" dedi emektar uşak. "Mösyö Aramis atların başında durmamı söylemişti."

"Aramis burada yani, öyle mi?"

"Evet Mösyö, dünden beri."

"Ne yapıyorsunuz burada peki?"

"Bekliyoruz."

"Ne? Aramis burada mı?" diye yineledi Kont.

"Şatonun küçük kapısında. O da orada gözcülük ediyordu."

"Kalabalıksınız yani!"

"Altmış kişi."

"Hemen haber ver kendisine."

"Derhal Mösyö."

Grimaud bu işi kendisinden başka yapacak kimse olmadığını bildiğinden hemen atıldı. Sonunda bir araya gelebilen üç arkadaş da beklemeye başladılar.

İçlerinde surat asan tek kişi Mazarin'di.

XVIII
NİHAYET PORTHOS'UN BARON, D'ARTAGNAN'IN DA YÜZBAŞI OLMA OLASILIĞI GÜÇLENİYOR

On dakika sonra Aramis arkasında Grimaud ve sekiz on kadar asilzadeyle birlikte geldi. Çok neşeliydi ve ilk işi arkadaşlarına sarılmak oldu.

"Demek artık özgürsünüz kardeşlerim" dedi. "Hem de benim yardımım olmadan kavuştunuz özgürlüğünüze! Demek bütün gayretime rağmen size bir yararım dokunmayacak, öyle mi?"

"Üzülmeyin sevgili dostum. Her şey bitmiş sayılmaz henüz. Daha önce yapamadığınızı şimdi yapabilirsiniz."

"Bütün önlemleri de almıştım oysa" dedi Aramis. "Piskopos Yardımcısından altmış adam buldum. Yirmisi parkın duvarlarını, yirmisi Rueil-Saint-Germain Yolu'nu gözlüyor, yirmi adam da ormana dağılmış durumda. Bu stratejik önlemler sayesinde Kardinalin Kraliçe'ye gönderdiği iki habercisini de ele geçirdim."

Kardinal kulak kabarttı.

"Ama" dedi Gaskonyalı, "herhalde dürüst bir davranışla Kardinal'e geri gönderdiniz habercileri, değil mi?"

"Evet öyle!" dedi Aramis. "Böyle incelikler yapmam gerekirdi ona zaten! Kardinal bir mesajında Kraliçe'ye kasaların boşaldığını, Majesteleri'nin parasız kaldığını bildiriyordu. Bir diğerinde de tutukluların Melun'e nakledileceğini, Rueil'in pek güvenli olmadığını söylüyordu. Biliyor musunuz dostlar, çok umutlandırmıştı bu mektup beni. Altmış adamımla birlikte pusuya yattım, şatoyu kuşattım. Dayanıklı atlar hazırlayıp bunları uyanık Grimaud'ya emanet ettim, daha sonra çıkışınızı beklemeye başladım. Ancak yarın sabahtan önce herhangi bir hareket beklemiyor, hele

hele bu işin çatışmasız çözümlenebileceğini hiç ummuyordum. Oysa siz daha bu akşamdan özgürlüğünüze kavuşmuş durumdasınız, hem de kazasız belasız. Böylesi çok daha iyi tabii ki. Nasıl kurtarabildiniz kendinizi o aşağılık Kardinal'den? Epey canınızı sıkmıştır herhalde."

"O kadar da değil" diye karşılık verdi Gaskonyalı.

"Gerçekten mi?"

"Hatta kendisine minnet ve şükran borçlu olduğumuzu bile söyleyebilirim" diye devam etti Gaskonyalı.

"Yok canım."

"Ciddi söylüyorum, onun sayesinde kavuştuk özgürlüğümüze."

"Onun sayesinde mi?"

"Evet, uşağı Bernouin aracılığıyla limonluğa götürdü bizi. Sonra hep birlikte Kont de la Fère'in yanına gittik. Laf arasında bize özgürlüğümüzü bağışlamayı teklif etti. Hatta iyilikseverliğini o kadar ileri götürdü ki, yol gösterdi bize. Parkın duvarına kadar getirdi. Büyük bir sevinçle duvarı aştığımız sırada Grimaud'ya rastladık."

"İşte şimdi Kardinal'e kin tutmaktan vazgeçtim" dedi Aramis. "Burada olsaydı şimdi de, ondan kesinlikle böyle bir davranış beklemeyeceğimi yüzüne karşı söyleseydim."

"Monsenyör" dedi kendisini daha fazla tutamayan Gaskonyalı, "Şövalye d'Herblay'i tanıtayım size izin verirseniz. Duyduğunuz gibi saygılarını ve teşekkürlerini sunmak istiyor size."

Ve kenara çekilip Aramis'in dehşetli bakışları karşısında şaşkın kalan Kardinal'i ortaya çıkardı.

"Oh, oh! Kardinal ha?" dedi Aramis. "Ne güzel av bu böyle! Hey! Arkadaşlar! Çabuk atları getirin! Atları!"

Birkaç atlı hızla yetiştiler.

"Şükür!" dedi Aramis. "Ben de bir işe yarayabileceğim. Kardinal Hazretleri lütfen saygılarımı kabul etsinler. İddiaya girerim ki Aziz Porthos indirmiştir bu darbeyi, değil mi? Ha, bu arada, az daha unutuyordum..."

Daha sonra atlılardan birine alçak sesle bir emir verdi.

"Bana sorarsanız bir an önce yola çıkmakla doğru hareket etmiş oluruz" dedi Gaskonyalı.

"Evet ama ben birini bekliyorum... Athos'un bir arkadaşı."

"Arkadaşını mı?" diye sordu Athos.

"İşte fundalıkların arasından dörtnala geliyor."

"Kont Hazretleri! Kont Hazretleri!" diye bağırdı genç bir adam sesi karşıdan.

"Raoul! Raoul!" diye seslendi Athos.

Delikanlı bir an her zamanki gibi saygılı davranmayı unuttu ve babasının boynuna atıldı.

"Görüyorsunuz ya Monsenyör, bizim gibi birbirlerini bu kadar seven insanları ayırmaya gönlünüz razı olur muydu? Beyler" diye sürdürdü konuşmasını Aramis çevresinde sayıları gitgide artan atlılara hitap ederek. "Beyler, Kardinal Hazretleri'ne onur vermek için çevresini kuşatın. Bize eşlik ederek hepimizi onurlandırmak istiyor, kendisine minnettar kalacağınızı sanıyorum. Porthos, Kardinal Hazretleri'ni gözden kaçırmayın sakın."

Aramis bu konuşmayı yaptıktan sonra, kendi aralarında sohbet eden Athos'la d'Artagnan'a katıldı.

"Haydi yola!" dedi Gaskonyalı bu sohbetten beş dakika sonra.

"Nereye gidiyoruz?" diye sordu Porthos.

"Sizin o taraflara dostum, Pierrefonds'a. Sizin şatonuzun, değerli konuğumuz Kardinal'i ağırlamak için en uygun konut olduğunu düşündük. Yeri de çok iyi ayrıca: Ne çok uzak ne de çok yakın Paris'e. Başkentle kolayca bağlantı kurulabilir oradan. Gelin bakalım Kardinal Hazretleri, orada layık olduğunuz hayatı yaşarsınız, prensler gibi yaşarsınız."

"Ama talihsiz bir prens gibi" dedi ağlamaklı bir sesle Kardinal.

"Savaşın neler göstereceği belli olmaz Kardinal Hazretleri" diye karşılık verdi Kont, "ama inanın, istismar edecek değiliz sizi."

"Hayır ama yararlanacağız tabii ki" dedi Gaskonyalı.

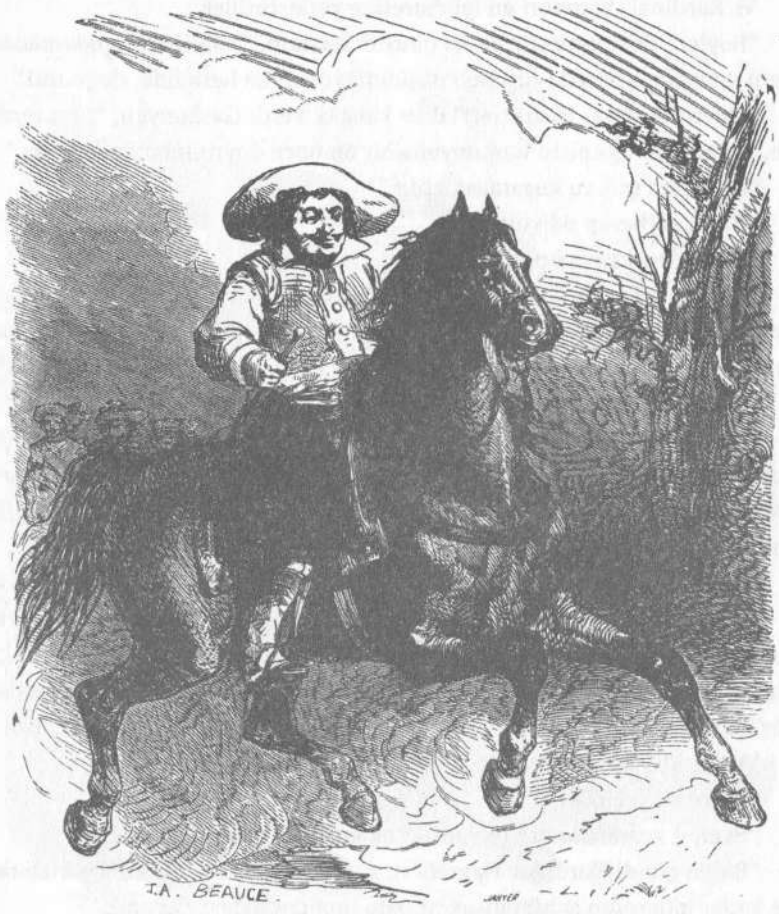
Mazarin'i kaçıranlar gece boyunca tıpkı eski günlerdeki gibi yorgunluk nedir bilmeden yol aldılar. Kardinal da suratı bir karış, kendi düşüncelerine dalmış, hayaletler yarışını andıran bu yolculuğa iyice bırakmıştı kendisini.

Şafak söktüğünde, on iki fersah yol almışlardı. Onlara refakat eden atlıların yarısı perişan durumdaydı. Birkaç at çatlayarak ölmüştü.

"Ah!" dedi Porthos. "Nerede eski atlar! Zaman geçtikçe her şey bozuluyor."

"Grimaud'yu Dammartin'e gönderdim" dedi Aramis, "beş tane dinlenmiş at getirecek bize oradan: Biri Monsenyör, dördü de bizim için. Önemli olan bizim Kardinal Hazretleri'nden ayrılmamamız. Öbürleri nasıl olsa arkadan yetişebilirler. Kaldı ki Saint-Denis'yi geçince korkacak hiçbir şeyimiz kalmayacak."

Gerçekten Grimaud beş atla çıkageldi. Porthos'un dostu olan senyör atları satmak istememiş, hediye etmişti. On dakika sonra kendilerine eşlik eden atlılar Ermenonville'de mola veriyorlardı ama dört arkadaş, aralarında da Kardinal, hızlarını gittikçe artırarak yollarına devam ettiler.

Öğlende Porthos'un şatosunun avlusuna girdiler.

"Ah!" dedi Gaskonyalı'nın yanında duran ve yol boyunca hiç konuşmayan Mousqueton. "Ah! İster inanın ister inanmayın, ama şu bir gerçek ki Mösyö, Pierrefonds'dan ayrılalı beri ilk kez rahat bir nefes alıyorum."

Daha sonra atını dörtnala kaldırıp, öteki hizmetkârlara Mösyö du Vallon ve arkadaşlarının geldiklerini haber vermek üzere ileri atıldı.

"Dört kişiyiz" dedi Gaskonyalı arkadaşlarına, "Kardinal Hazretleri'ne göz kulak olmak için birbirimize yardımcı olacak ve üçer saat nöbet tutacağız. Athos şatoyu dolaşacak ve kuşatma olasılığı karşısında bir savunma hazırlayacak. Porthos erzak işiyle, Aramis de garnizonla ilgilenecek. Yani Athos baş mühendis, Porthos genel levazımcı, Aramis de cephe komutanı olacak."

Ve Kardinal'i şatonun en iyi dairesine yerleştirdiler.

"Beyler" dedi yerleştirme işi bitince Mazarin, "kimliğimi açıklamadan beni uzun süre burada tutmayı düşünmüyorsunuz herhalde, değil mi?"

"Hayır Kardinal Hazretleri" diye karşılık verdi Gaskonyalı, "tam tersine, burada olduğunuzu kamuoyuna bir an önce duyurma niyetindeyiz."

"O zaman şatoyu kuşatacaklardır."

"Bunu da hesap ediyoruz."

"Ne yapacaksınız bu durumda?"

"Savunacağız kendimizi. Kardinal Richelieu sağ olsaydı Saint-Gervais adlı bir burcun nasıl savunulduğunu anlatırdı size. Biz bu burçta dört uşağımız ve bir düzine cesetle koca bir orduya karşı savunmuştuk kendimizi."

"Böyle çılgınlıklar ancak bir kez yapılabilir Mösyö, tekrar edilemez."

"İşte bu nedenle bugün böyle kahramanlıklar göstermeye ihtiyacımız yok bizim. Yarın Parisliler ordusuna haber salınacak, öbür gün de birlikler buradadır. Böylece savaş Saint-Denis ya da Charenton yerine Compiègne ya da Villers-Cotterèts'de olacak."

"Prens herkesi yendiği gibi sizi de yenecektir."

"Olabilir Kardinal Hazretleri ama savaş bitmeden biz Monsenyör'ü çoktan Mösyö du Vallon'un bir başka şatosuna uçurmuş olacağız. Haberiniz olsun, tam üç şatosu var böyle Mösyö du Vallon'un. Tabii ki Monsenyör'ün savaşın kötü rastlantılarıyla karşı karşıya gelmesini istemeyiz biz."

"Anlaşıldı" dedi Kardinal. "Teslim olmak gerektiği anlaşılıyor."

"Kuşatmadan önce mi?"

"Evet, o zaman belki ileri sürülecek koşullar daha uygun olur."

"Bakın şimdi Kardinal Hazretleri, şartlara gelince, öğrenince bizlerin ne kadar aklı selim sahibi insanlar olduğumuzu anlayacaksınız."

"Neymiş şartlarınız?"

"Siz önce biraz dinlenin Kardinal Hazretleri, biz de biraz düşünelim."

"Dinlenmeye ihtiyacım yok benim beyler. Ben yalnızca dost ellerde miyim yoksa düşman ellerde mi, bunu bilmek istiyorum."

"Dost ellerdesiniz Kardinal Hazretleri."

"O halde benden ne istiyorsanız hemen söyleyin de aramızda bir anlaşma imkânı olup olmadığına bakalım bir. Konuşun Kont de la Fère."

"Kardinal Hazretleri" dedi Athos, "ben kendim için bir şey istiyor olamam. Fransa için bir şey istemek de bana düşmez. Bu nedenle ben aradan çekiliyorum ve sözü Şövalye d'Herblay'e bırakıyorum."

Kont eğilirken bir adım da geriledi, şömineye yaslandı ve görüşmenin seyircisi durumunda kaldı.

"O Kaide siz konuşun Şövalye d'Herblay" dedi Mazarin. "Ne istiyorsunuz? Kaçamak, üstü kapalı laflara gerek yok, açık, kısa ve kesin konuşun."

"Ben kozlarımı açık oynayacağım Monsenyör."

"Açın o zaman peki."

"Cebimde" dedi Aramis. "Geçen gün sizi Saint-Germain'de ziyarete gelen ve benim de içlerinde bulunduğum heyetin size kabul ettirmek istediği program cebimde. Önce eski haklara saygılı olacağız, programla ilgili istekler yerine getirilecektir."

"Bu konuda zaten aşağı yukarı anlaşma sağlamıştık" dedi Kardinal. "Özel koşullara geçelim."

"Özel koşullar bulunacağına inanıyorsunuz yani!" dedi Aramis gülümseyerek.

"Sizin Kont de la Fère gibi şahsi çıkarlarınızdan vazgeçeceğinizi sanmıyorum ben" dedi Kardinal ve Athos'u selamladı.

"Bakın Kardinal Hazretleri, bu açıdan haklısınız" dedi Aramis. "Ayrıca Kont'a hakkını teslim ettiğiniz için de çok mutluyum. Kont, sıradan arzuların ve tutkuların üstünde üstün bir zekâdır. Yani antik çağdan kalma gururlu bir yaratık. Kont bizlerden farklı biri. Haklısınız siz Kardinal Hazretleri, biz o değerde insanlar değiliz. Sizinle birlikte bu gerçeği kabul edenlerin başında geliyoruz."

"Aramis, alay mı ediyorsunuz?" dedi Athos.

"Hayır sevgili dostum, hayır, yalnızca düşündüklerimizi ve sizi tanıyanların düşündüklerini söylüyorum. Aslında, haklısınız ama söz konusu olan siz değilsiniz, Kardinal Hazretleri ve onun o münasebetsiz hizmetkârı Şövalye d'Herblay!"

"Ne istiyorsunuz siz peki? Yani birazdan üzerinde tartışacağımız genel konular dışında..."

"Kardinal Hazretleri, ben Normandiya'nın tam yetkiyle ve beş yüz bin lirayla Madam de Longueville'e verilmesini istiyorum. Kral'ın, Madam'ın doğurduğu çocuğun vaftiz babası olmasını arzuluyorum. Ayrıca Kardinal Hazretleri'nin, vaftiz töreninden sonra Papa'yı ziyarete gitmelerini arzu ediyorum."

"Yani benim Başbakanlık görevinden istifa etmemi, Fransa'dan ayrılmamı ve sürgüne gitmemi istiyorsunuz, öyle mi?"

"Ben Kardinal Hazretleri'nin, o makam boşalır boşalmaz papa olmalarını arzuluyorum, ki ileride ben ve arkadaşlarım için yeni bağış ve lütuflarda bulunabilsin."

Kardinal çok fena surat astı.

"Ya siz Mösyö?" diye sordu Gaskonyalı'ya.

"Kardinal Hazretleri ben" dedi d'Artagnan, "her konuda fikir birliği içindeyim Şövalye d'Herblay ile. Yalnızca o son nokta konusunda ayrı düşünüyorum. Kardinal Hazretleri'nin Fransa'yı terk edip gitmesi şöyle dursun, ben kendilerinin Paris'e yerleşmelerini arzuluyorum ve papa olmasını değil, başbakan olarak kalmasını arzu ediyorum. Çünkü efendimiz çok önemli ve usta bir siyaset adamıdır. Hatta bütün Fronde isyancılarına hâkim olabilmesi için elimden geldiğince yardımcı olacağım kendisine. Yalnızca tek bir koşulum var: Kral'ın sadık hizmetkârlarını biraz olsun hatırlaması ve silahşörlerin komutanlığını benim istediğim birine vermesi. Ya siz du Vallon? Sizin isteğiniz ne ?"

"Evet, sıra sizde" dedi Kardinal. "Siz konuşun şimdi."

"Ben" dedi Porthos, "Monsenyör'ün şatomda kalarak bana bahşettikleri onurun anısını her zaman saklayabilmek amacıyla arazime Baronluk unvanı verilmesini istiyorum. Bir de bir arkadaşım için terfi hakkı tanımasını istiyorum kendilerinin."

"Yalnız Mösyö, biliyorsunuz ki nişan ve terfi almak için hak kazanmak gerekir buna."

"Bu arkadaş hak kazanmıştır. Zaten çok gerekli olursa Monsenyör, Majesteleri'ne bu formalitenin nasıl çözümlenebileceği anlatabilir."

Kardinal dudaklarını ısırdı. Doğrudan doğruya indirilen bu darbe karşısında şu yanıtı verdi sertçe:

"Bu isteklerin hepsini bağdaştırabilmek zor olacak galiba beyler. Çünkü birinizi tatmin etsem, ötekiler memnun kalmayacak. Paris'te kalsam Roma'ya gidemeyeceğim. Papa olsam başbakan olarak kalamayacağım. Başbakan olarak kalmayınca da ne d'Artagnan'ı komutanlığa getirebilirim ne de Mösyö du Vallon'u baronluğa yükseltebilirim."

"Doğru" dedi Aramis. "Ben azınlıkta kaldığıma göre Roma seyahati ve Monsenyör'ün istifasıyla ilgili isteklerimi geri alıyorum."

"Yani başbakan olarak kalıyor muyum?" diye sordu Mazarin.

"Başbakan olarak kalıyorsunuz, anlaştık Monsenyör" dedi Gaskonyalı. "Fransa'nın size ihtiyacı var."

"Ben de şartlar ileri sürdüğüm için kendime kızıyorum şimdi. Monsenyör bana ve arkadaşlarıma Fransa ve kendimiz için istediklerimizi verirlerse, başbakan olarak kalacaklardır."

"Siz başınızın çaresine bakın beyler. Bırakın da ben dilediğim gibi anlaşayım Fransa'yla."

"Hayır olmaz, öyle şey olmaz!" diye araya girdi Aramis. "Fronde yanlılarıyla bir anlaşma yapılması şarttır, Monsenyör'ün bunu önümüzde hazırlayıp hazırlamaları gerekiyor. Aynı anlaşmayla bu şartları Kraliçe'nin onaylayacağını da garanti edeceklerdir."

"Ben yalnızca kendimden sorumluyum" diye karşılık verdi Kardinal. "Kraliçe'yle ilgili taahhütlerde bulunamam. Ya reddederlerse Majesteleri!"

"Olmaz böyle bir şey" dedi Gaskonyalı. "Monsenyör, Kraliçe'nin kendisine hiçbir şey için hayır demeyeceğini çok iyi bilirler."

"Kardinal Hazretleri" dedi Aramis, "işte Fronde'un ileri sürdüğü anlaşma metni. Monsenyör lütfen bunu okuyup incelesinler."

"Bunu biliyorum" dedi Mazarin.

"İmzalayın o zaman."

"Düşünsenize bir beyler, bu koşullar altında alınacak imza, zorla alınmış olmaz mı?"

"Kardinal Hazretleri bu imzanın zorla alınmış olmadığını söylerler herhalde."

"Ya kabul etmezsem?"

"O zaman Kardinal Hazretleri" dedi Gaskonyalı, "reddetmelerinin doğuracağı sonuçlara kızmazlar herhalde."

"Siz bir Kardinal'e el kaldırmaya cüret edeceksiniz yani?"

"Kardinal Hazretleri de Kral'ın silahşörlerine el kaldırmaya cüret ettiler!"

"Kraliçe öcümü alacaktır beyler."

"Sanmam, istese bile yapamaz bunu bence. Biz Kardinal Hazretleri'yle birlikte Paris'e gideriz, Parisliler de savunurlar bizi..."

"Şu anda insanlar Rueil'de ve Paris'te nasıl merak içindedirler kim bilir. Herkes birbirine 'Kardinal nerede? Başbakan'a ne oldu acaba? Majestelerinin gözdesi nereye kayboldu?' diye soruyordur. Kesinlikle her yerde Kardinal Hazretleri'ni arıyorlardır. Kim bilir ne yorumlar yapılıyordur! İsyancıların Kardinal Hazretleri'nin kaybolup kaybolmadığını bilip bilmedikleri ve de zaferi nasıl kazanacakları dolaşıyordur ağızdan ağıza."

"Çok çirkin bu" dedi Kardinal Hazretleri.

"İmzalayın anlaşmayı o halde Monsenyör" dedi Aramis.

"Peki farz edin ben imzaladım ve Kraliçe reddetti, o zaman ne olacak?"

"Ben gidip Kraliçe'yi görmek ve kendisinden imza almak görevini üstleniyorum" dedi Gaskonyalı.

"Dikkat edin" dedi Kardinal, "Saint-Germain'de ummadığınız bir durumla da karşılaşabilirsiniz."

"Boşverin onu siz!" dedi Gaskonyalı. "Ben çok iyi kabul görmenin yolunu bilirim. Bir yol vardır pekâlâ."

"Nedir?"

"Majesteleri'ne, Kardinal Hazretleri'nin, maliyenin iflas ettiğini bildiren mektuplarını götürürüm."

"Sonra?" diye sordu benzi solan Kardinal.

"Sonra, Majesteleri'nin sıkıntılı durumunu görünce, onu alır Rueil'e götürür, limonluğa sokar, sandıklardan birinin yerini oynatan yayı gösteririm."

"Yeter Mösyö!" diye bağırdı Mazarin. "Yeter! Nerede anlaşma?"

"İşte" dedi Aramis.

"Gördüğünüz gibi çok cömertiz" dedi Gaskonyalı, "çünkü böyle bir sırra vâkıf olduktan sonra daha çok şey isteyebilirdik."

"İmzalayın o zaman bakalım" dedi Mazarin'e bir kalem uzatan Aramis.

Mazarin kalktı, biraz dolaştı. Yenik düşmüş birinden çok, dalgın birine benziyordu. Sonra birden durdu.

"Peki beyler" dedi, "imzaladıktan sonra nasıl güvence vereceksiniz bana?"

"Şeref sözü veriyorum Monsenyör" dedi Athos.

Kardinal ürperdi. Athos'a döndü ve bir an bu asil ve dürüst yüze baktı, sonra kalemi eline alarak, "Bu söz yeterli benim için Kont" dedi.

Belgeyi imzaladı.

"Şimdi Mösyö d'Artagnan" diye ekledi, "Saint-Germain'e gitmek ve kendisine mektubumu vermek üzere yol hazırlığına başlayın."

XIX
KALEM VE TEHDİT, KILIÇ VE SADAKATTEN DAHA ÇABUK VE DAHA ETKİLİ İŞ GÖRÜYOR

D'Artagnan mitoloji konusunda bilgiliydi. Fırsat ele geçtiğinde yakalayıp bırakmamak gerektiğinin farkındaydı ve fırsatı kaçıracak gibi de görünmüyordu. Chantilly'ye yedek atlar göndererek hızlı ve güvenli bir yolculuk düzeni hazırladı. Böylece saat beş ile altı arasında Paris'te olabilecekti. Ne var ki yola çıkmadan önce gene de kendisi gibi akıllı ve deneyimli birinin, belli olan bir şeyi arkasında bırakıp belirsizliğe doğru gitmesinin tuhaf bir durum olduğunu düşündü.

Tehlikeli görevine başlamak üzere atına binerken şöyle düşündü kendi kendine:

"Aslında Athos fedakârlık duygularıyla roman kahramanı gibi bir insan. Porthos çok iyi bir insan ama çok kolay etkileniyor. Aramis'in yüzüyse hiyeroglif yazısı gibi, okumak imkânsız. Ben bunların aralarındaki ilişkileri düzenlemek üzere aralarında olmayınca ne yaparlar acaba? Mazarin bile kaçabilir ellerinden... Ve Mazarin'in kaçması bütün umutlarımızın yıkılması demektir. Umutlarımız da bugüne kadar harcadığımız yirmi yıllık çabanın biricik karşılığı. Ve öyle bir çaba ki, Herkül'ün çabası solda sıfır kalır yanında."

Aramis'in yanına gitti.

"Aziz dostum Şövalye d'Herblay" dedi, "siz isyancıların canlı bir örneğisiniz. Bu bakımdan kimseye, hatta kendisine bile alet olmak isteme-

yen Athos'tan çekinin. Özellikle de Kont'u bir tanrı gibi gören Porthos'tan çekinin çünkü Porthos sırf Kont'a yaranmak için Kardinal'i kaçırmasına yardım edebilir. Tabii Kardinal yalvarıp yakarmayı ve ata binmeyi akıl edebilirse..."

Aramis nazik, nazik olduğu kadar kararlılık ifadesi bir gülümseme gösterdi.

"Siz merak etmeyin" dedi. "Ben de koşullar ileri süreceğim. Ben kendim için değil başkaları için çalışıyorum. Benim önemsiz tutkularımın haklı insanların çıkarlarına hizmet etmesi şarttır."

"Güzel" dedi Gaskonyalı içinden, "hiç değilse bu yönden rahat olabiliriz."

Aramis'in elini sıkıp Porthos'un yanına gitti.

"Dostum" dedi, "hayatımızın fırsatını ele geçirebilmek için benimle birlikte o kadar çabaladınız ki, bu çabalarınızın meyvesini toplayacağınız sırada Aramis'in etkisinde kalırsanız yazık olur. Aramis keskin bir zekâya sahiptir, unutmayın ve bu zekânın bencillikten tamamen arınmış olduğunu söylemek de pek mümkün değildir. Soylu ve dünyaya metelik vermeyen bir insan olan ama aynı zamanda da bıkkın biri olan Athos'a da kapılmayın. O kendisi için bir şey istemez ama başkalarının bazı şeyler isteyebileceğini de hiç aklına getirmez. İkisinden biri Kardinal'i serbest bırakmayı teklif edecek olursa ne dersiniz acaba?"

"Onu yakalamak için çok zahmet çektiğimizi, dolayısıyla böyle elini kolunu sallaya sallaya göndermemizin mümkün olamayacağını söylerim tabii ki."

"Bravo! Porthos, son derece haklısınız dostum çünkü Kardinal'i serbest bırakmak, ayağınıza kadar gelmiş baronluk kısmetini kaçırmak demek olur. Üstelik Kardinal buradan kurtulursa kesinlikle idam ettirir bizi, sakın unutmayın bunu."

"Sahi mi? Yapar mı bunu?"

"Kesinlikle yapar."

"O zaman onu öldürürüm de sağ çıkarmam buradan."

"Doğru söylüyorsunuz. Kendi sorunlarımızı çözümleyeceğimiz sırada isyancıların sorunlarını çözecek değiliz herhalde, anlıyorsunuz durumu değil mi? Kaldı ki onların siyaset anlayışı da biz eski askerlerin siyaset anlayışına uymuyor."

"Siz korkmayın dostum" dedi Porthos, "hiç endişe etmeyin. Siz ata binerken pencereden bakacağım ve gözden kaybolduncaya kadar izleyeceğim sizi, sonra da Mazarin'in odasının kapısına dikileceğim. Odaya bakan camlı kapının karşısına. Buradan her şeyi görebileceğim ve en küçük şüpheli bir durumda işini bitireceğim."

"Bravo! Mazarin'in bu açıdan iyi korunacağından eminim!" diye düşündü Gaskonyalı.

Pierrefonds Senyörü'nün elini sıktı ve Athos'un yanına gitti.

"Aziz dostum Athos" dedi, "ben gidiyorum. Size söyleyebileceğim bir tek şey var: Anne d'Autriche'i tanıyorsunuz. Hayatımı güvence altına alabilecek tek şey var: Kardinal'in elimizde oluşu. Mazarin elimizden kaçarsa, öldüm demektir ben."

"Aziz dostum" dedi Athos, "beni zindancıbaşılığa razı etmeniz için başka bir sebep göstermenize gerek yok. Size söz veriyorum. Bıraktığınız yerde bulacaksınız Mazarin'i."

"İşte bütün kralların imzalarından daha garantili bir söz" diye düşündü Gaskonyalı. "Athos'tan bu sözü aldıktan sonra, gönül rahatlığı içinde gidebilirim artık."

Gerçekten d'Artagnan tek başına, yalnızca kılıcıyla ve bir de Kardinal'in, Kraliçe'nin yanına girebilmesi amacıyla kendisine verdiği belgeyle yola çıktı.

Pierrefonds'dan çıktıktan altı saat sonra Saint-Germain'e vardı.

Kardinal'in ortadan kaybolduğunu kimse bilmiyordu burada. Gerçeği yalnızca Anne d'Autriche biliyordu ve endişesini en yakınlarından bile gizliyordu. D'Artagnan'la Porthos'un odasında elleri ayaklan bağlanmış, ağızlarına tıkaç sokulmuş iki muhafız bulunmuştu. Muhafızları hemen çözmüşler, ağızlarındaki tıkaçları da çıkarmışlardı. Ama bu zavallıların nasıl kandırıldıklarını anlatmaktan başka bildikleri bir şey yoktu. D'Artagnan'la Porthos'un muhafızların kıyafetleriyle dışarı çıktıktan sonra ne işler becerdiklerini kimse bilmiyordu şatoda.

Yalnızca belki Bernouin ötekilere göre biraz daha fazla şey biliyordu. Bernouin vakit gece yarısı olduğu halde efendisinin dönmediğini görünce, limonluğa gitmeye karar vermişti. İlk kapının ardına eşyalarla barikat kurulmuş olması kuşkulanması için yeterli gelmişti. Ancak bu kuşkularını kimseye açmamış, büyük çabalarla barikatı aşmayı becermişti. Oradan koridora ulaşmış ve bütün kapıların ardına kadar açık olduğunu görmüştü. Bu arada Athos'un odasının ve parkın kapılarının da açık olduğunu fark etmişti. Bundan sonra kardaki ayak izlerini izlemek kolay olmuştu onun için. Ve izlerin duvarda son bulduğunu da görmüştü. Ayak izlerini duvarın öteki tarafında tekrar görmüş, bunların daha sonra nal izleriyle karıştığını anlamıştı. Bütün bunlardan da kalabalık bir atlı gurubunun Enghien'e doğru uzaklaştıkları sonucunu çıkarmıştı. Dolayısıyla da Mazarin'in üç tutuklu tarafından kaçırıldığından hiç kuşkusu kalmamıştı. Tutuklular da yoktu çünkü ortalıkta. Ve durumu haber vermek üzere Saint-Germain'de almıştı soluğu.

Anne d'Autriche, Bernouin'e dilini tutmasını sıkı sıkı tembihlemiş, o da yerine getirmişti isteneni. Yalnızca olayı bütün ayrıntılarıyla Prens'e anlatmış, o da anında beş altı yüz kişilik bir süvari birliği çıkararak çevreyi araştırmalarını, Rueil'den uzaklaştığını gördükleri şüpheli her topluluğu, hangi yönde ilerlerse ilerlesinler, yakalayıp Saint-Germain'e getirmelerini emretmişti.

D'Artagnan bir toplulukla birlikte yolculuk yapmıyordu, tek başınaydı. Rueil'den uzaklaşmıyordu, Saint-Germain'e doğru gidiyordu. Bu nedenle yolculuğunda hiçbir aksaklık çıkmamış, kimsenin dikkatini çekmemişti.

Eski şatonun avlusuna girer girmez, bizim elçinin ilk gördüğü kişi Bernouin oldu. Bernouin düş gördüğünü sanarak gözlerini ovuşturdu. D'Artagnan'sa başıyla dostça bir selam verdi ona, atından indi, dizginleri yanından geçen bir uşağa uzattıktan sonra, dudaklarından hiç eksiltmediği gülümsemesiyle Bernouin'e doğru yaklaştı.

"Mösyö d'Artagnan!" diye bağırdı Bernouin kâbustan uyanan biri gibi. "Mösyö d'Artagnan!"

"Ta kendisi Mösyö Bernouin."

"Niçin geldiniz?"

"Mösyö Mazarin'den haber getirdim. Hem de çok taze haberler."

"Ne oldu? Başına bir şey mi geldi yoksa?"

"Hayır sizin gibi, benim gibi. Onun da sağlığı yerinde."

"Kötü bir şey olmadı ya!"

"Asla böyle bir şey yok!"

"Yalnızca Kardinal Hazretleri Ile-de-France'a bir gezi yapma gereksinimi duydu ve bizim yani ben ve Athos'un kendilerine refakat etmemizi istedi. Tabii biz de bunu reddedemeyecek kadar sadık hizmetkârlarıyız Kardinal Hazretleri'nin. Dün akşam yola çıktık ve döndük."

"Döndünüz mü?"

"Kardinal Hazretleri'nin Kraliçe'ye gizli bir şey söylemesi gerekiyordu, ikisi arasında olan bir şey. Bunu da ancak güvendiği birine açabilirdi. Bu nedenle beni gönderdi Saint-Germain'e. Majestelerine bir hizmette bulunmak istiyorsanız eğer, lütfen geldiğimi ve geliş amacımı bildirin."

Bernouin, ister ciddi konuşmuş olsun, ister şaka yapsın, şu anda Kraliçe'nin kuşkularını aydınlatacak tek kişinin Gaskonyalı olduğunu anlamıştı. Dolayısıyla bu tuhaf elçinin gelişini Kraliçe'ye haber vermekte hiç duraksamadı. Kraliçe de d'Artagnan'ın hemen içeri alınmasını emretti.

Gaskonyalı derin bir saygı gösterisiyle vardı Kraliçe'nin huzuruna.

Ona üç adım kadar yaklaştıktan sonra durdu, diz çöküp mektubu uzattı.

Daha önce de söylediğimiz gibi bu mektup yarı takdim, yarı güven mektubu üslubundaydı. Kraliçe okudu mektubu ve Mazarin'in yazısını hemen tanıdı ama çok heyecanlanmıştı. Mektupta olup bitenlerle ilgili fazla bir şey yoktu, bu nedenle ayrıntılı bilgi istedi.

Gaskonyalı da bazı durumlarda takınmayı çok iyi bildiği o saflık ve sadeliği içinde her şeyi anlattı baştan sona.

D'Artagnan konuşuyor, Kraliçe de giderek artan bir hayretle kendisini süzüyordu. Bir adamın böyle bir şeye cüret edebileceğini bir türlü anlayamıyor, özellikle de bunları çıkarı, hatta görevi kendisini cezalandırmak olan birine çekinmeden anlatmasını aklı bir türlü almıyordu.

"Ne demek oluyor bütün bunlar Mösyö?" diye bağırdı Gaskonyalı'nın anlattıkları sona erince öfkeden kıpkırmızı kesilen Kraliçe. "Suçunuzu bana itiraf etmekten çekinmiyorsunuz, öyle mi? İhanetlerinizi tek tek anlatabiliyorsunuz ha!"

"Affedersiniz Madam ama derdimi iyi anlatamadım galiba. Bu işte suç ya da ihanet falan yok. Kardinal Hazretleri beni ve Mösyö du Vallon'u tutuklatmıştı çünkü bizi İngiltere'ye, müteveffa eşinizin kayınbiraderi,

Madam Henriette'in kocası I. Charles'ın kellesini koparmalarını elimiz kolumuz bağlı seyredelim diye gönderdiğini akıl edememiştik. Ancak biz kardeşiniz ve konuğunuz Madam Henriette'in eşini kurtarabilmek için elimizden gelen her şeyi yaptık. Dolayısıyla da ben ve arkadaşım, ortada bir anlaşmazlık olduğu, Kardinal Hazretleri'yle görüşüp bu anlaşmazlığın ortadan kaldırılması gerektiği düşüncesindeydik. Ne var ki bir açıklama yapmak ve bu açıklamanın yararını görmek için her şeyin sessiz sakin ve hiç rahatsız edilmeden yapılması gerekir. Bu yüzden Mösyö Mazarin'i arkadaşımın şatosuna götürdük ve kendisiyle bir görüşme yaptık burada, işte Madam bu görüşmede her şey tahmin ettiğimiz biçimde geçti. Gerçekten bir anlaşmazlık vardı arada. Kardinal Hazretleri bizim I. Charles yerine Cromwell'e hizmet verdiğimizi sanmış. Böyle bir tavır son derece utanç verici olurdu bizim için. Dahası bu utanç bizden Mösyö Mazarin'e, Mösyö Mazarin'den size, sizden de oğlunuza kadar sıçrayabilirdi. Mösyö Mazarin'e olayların tam aksi yönde geliştiğine dair gerekli kanıtları gösterdik ve aynı kanıtları Majesteleri'ne de göstermeye hazırız. Bunun için Majesteleri'nin Louvre'da başına gelen felakete ağlayan dul Kraliçe'yi çağırtmaları yeterlidir. Madam Henriette ve Mösyö Mazarin'e gösterdiğimiz kanıtlar kendileri için öylesine doyurucu olmuştur ki, bizzat Mösyö Mazarin gönderdi beni size. Majesteleri'nin pek güzel anlayabilecekleri gibi doğru değerlendirilemeyen ve haksızlığa uğrayan asilzadelere doğal olarak haklarının geri verilmesi için sizinle konuşmaya gönderdi beni."

"Sizi dinliyorum ve gerçekten takdir ediyorum Mösyö" dedi Anne d'Autriche. "Şimdiye kadar böylesi bir küstahlığı çok ender görmüşümdür doğrusu. "

"Gördünüz mü" dedi Gaskonyalı, "tıpkı Kardinal Hazretleri gibi şimdi de Majesteleri yanılıyorlar iyi niyetlerimizle ilgili olarak."

"Yanılıyorsunuz Mösyö" dedi Kraliçe, "on dakikaya kadar tutuklanacağınızdan, bir saate kalmadan da ordumun başında Başbakan'ımı kurtarmak üzere yola çıkacağımdan son derece eminim."

"Ben de Majesteleri'nin böyle bir çılgınlık yapmayacağından eminim" dedi Gaskonyalı, "çünkü her şeyden önce bu gereksiz bir şey ve hiçbir yararı yok. Üstelik de sonuçları son derece ciddi olacaktır. Siz böyle bir harekete daha kalkışmadan Mösyö Mazarin ölmüş olacaktır. Hatta Monsenyör bu söylediklerimin gerçek olduğundan o kadar emindir ki, Majesteleri'ni, bu gibi şeyler düşünecek olurlarsa caydırmam için elimden geleni yapmam konusunda ricada bile bulundu benden."

"O halde ben de sizi tutuklatmakla yetinirim."

"Bunun da bir yararı olmaz size Madam çünkü Mösyö Mazarin'in serbest bırakılması gibi benim tutuklanmam da hesap edilmiştir önceden. Yarın belli bir saate kadar dönmezsem Monsenyör Paris'e götürülecek."

"Öyle anlaşılıyor ki Mösyö, içinde bulunduğunuz şartlar gereği olaylardan ve insanlardan uzak yaşıyorsunuz. Yoksa Mazarin'in beş altı kez Paris'e gittiğini, hem de biz oradan ayrıldıktan sonra gittiğini, orada Mösyö Beaufort, Piskopos Yardımcısı, Mösyö d'Elbeuf'le görüştüğünü ve hiçbirinin de kendisini tutuklamayı düşünmediğini bilirdiniz."

"Pardon Madam, bütün bunları biliyorum. Bu nedenle de arkadaşlarım Monsenyör'ü ne Mösyö Beaufort'a, ne Piskopos Yardımcısı'na, ne de Mösyö d'Elbeuf'e teslim edeceklerdir çünkü bu beyler kendi çıkarları için mücadele ediyorlar. Mösyö Mazarin bu beylerin istediklerini yerine getirmekle paçasını çok ucuza kurtarabilir ama arkadaşlarım Kardinal Hazretleri'ni Parlamento'ya teslim edeceklerdir. Aslında Parlamento da satın alınabilir ama Kardinal Hazretleri kitleleri satın alabilecek kadar zengin değildir."

"Sanıyorum siz Kral'ınızın annesini tehdit ediyorsunuz" dedi Anne d'Autriche bir kadın için küçümseyici ama bir kraliçe için korkunç bakışlarını dikerek.

"Madam, mecbur bırakıldığım için tehdit ediyorum" dedi Gaskonyalı. "Yüceliyorum çünkü olayların ve kişilerin boyutlarına erişmem gerekiyor. Yalnızca bir şeye inanın Madam, nasıl ki göğsümde bir yürek sizin için atıyorsa, inanınız ki siz yaşamımızın değişmeyen tek idolü oldunuz. Çok iyi bilmeniz gerekir ki sizin için en az yirmi kez hayatımızı tehlikeye attık. Rica ediyorum Madam, Majesteleri yirmi yıldır gölgede yaşamayı yeğleyen sadık hizmetkârlarına hiç mi merhamet göstermeyecek? Sizinle birlikte paylaşma onuruna eriştikleri yüce ve kutsal sırları bir kere bile başkalarına açmadıklarını unutacak mısınız yoksa? Bana bakınız Majesteleri, size hitap eden şu silahşöre bakınız, sesini yükselterek tehdit savurmakla suçladığınız şu adama bakınız. Kimim ben? Serveti olmayan, koruyucusu olmayan, geleceği bile olamayan yoksul bir subay. Tabii ki Kraliçe'miz bir an gözlerini çevirip bakma lütfunda bulunurlarsa görürler bunu. Kont de la Fère'e bakın bir: Asaletin, şövalyeliğin en seçkin örneği bir varlık. O da Kraliçesi'ne karşı olanlara katıldı. Yok, hayır, yanlış söyledim, daha ziyade Başbakan'a karşı olanlara katıldı. Üstüne üstlük bir şey istediği de yok Kont'un. Bir de Mösyö du Vallon'u düşünün: O sadık yüreği, o çelik bileği! Yirmi yıldır aslında duyguları ve değerleriyle çoktan hak etmiş olduğu unvanı

bağışlamanız için ağzınızdan çıkacak bir tek sözcüğü bekliyor. Bir de halkınızı getirin gözlerinizin önüne. Bir kraliçe için az şey değildir bu herhalde. O halk ki sizi sevmesine rağmen büyük acılar içindedir. Siz de seviyorsunuz halkı ama aç halk! Onlar sizi minnet ve şükran duygularıyla anmak istiyorlar ama siz... Hayır sanmıyorum, halkınız asla lanetlemeyecektir sizi Madam. Lütfen bir tek sözcük çıksın dudaklarınızdan ve göreceksiniz ki her şey bitecek. Savaşın yerine barış gelecek, gözyaşlarının yerini neşe, lanetlerin yerini mutluluk alacak!"

Anne d'Autriche Gaskonyalı'nın yüzünü hayretle seyretti bir süre. Öylesine sevecenlik doluydu ki bu yüz.

"Niçin eyleme geçmeden önce söylemediniz bunları?" dedi.

"Çünkü Madam, Majesteleri'ne şüphe ettiği bir şeyi izah etmek gerekiyordu yanılmıyorsam: Gene de değerli insanlar olduğumuzu ve bizden de yararlanabileceklerini!"

"Ve anladığım kadarıyla sizin bu değeriniz hiçbir şey karşısında gerilemeyecek, değil mi?" dedi Anne.

"Geçmişte hiçbir şeyin karşısında gerilememişti, gelecekte niçin gerilesin?" dedi Gaskonyalı.

"Peki aynı değer, tekliflerinizi reddedersem, savaşmak gerekirse, beni de Saray'ımdan kaçırıp, Başbakan'ım için düşündüğünüz gibi beni de isyancılara teslim etmeye kadar gidecek mi?"

"Asla böyle bir şey düşünmedik" dedi d'Artagnan, Gaskonyalılar'a özgü ama kendisinde saflık özelliği almış o farfaracı tavrıyla. "Ancak dördümüz aramızda böyle bir karar almış olsaydık, onu da yapardık."

"Anlamam gerekirdi bunu" diye mırıldandı Anne d'Autriche. "Çok güçlü insanlar bunlar."

"Yazık ki Madam" dedi Gaskonyalı, "bu sözünüz bile Majesteleri'nin ancak bugün hakkımızda doğru bir düşünceye sahip olabildiklerini kanıtlıyor."

"Peki" dedi Anne, "ama madem ki böyle bir düşünceye sahibim artık..."

"Majesteleri bize hak vereceklerdir. Bize hak verirlerken de sıradan insanlar gibi muamele etmeyeceklerdir. Benim kişiliğimde yüksek çıkarları sizinle tartışmak için görevlendirilmesinin hakkını veren bir elçi bulacaklardır."

"Nerede anlaşmayla ilgili yazı?"

"İşte."

Anne d'Autriche, Gaskonyalı'nın uzattığı anlaşmaya bir göz attı.

"Ben burada genel koşullardan başka bir şey göremiyorum" dedi." Mösyö de Conti'nin, Mösyö de Beaufort'un, Mösyö de Bouillon'un, Mösyö d'Elbeuf'ün ve Piskopos Yardımcısı'nın çıkarları çok güzel belirtilmiş. Peki ya sizin çıkarlarınız?"

"Biz haddimizi bilerek davranmayı tercih ettik Majesteleri. Adlarımızın bu ünlü kişilerin adlarının yanında görünmesinin doğru olmadığını düşündük."

"Ancak bu, isteklerinizi yüzüme karşı, hem de yüksek sesle dile getirmenize engel olmadı, değil mi?"

"Ben sizin yüce ve güçlü bir kraliçe olduğunuza inanıyorum Madam. Mösyö Mazarin'i Saint-Germain'e geri getirecek elleri, yüceliğinize ve gücünüze yaraşacak biçimde ödüllendireceğinizden kuşkum yok."

"Benim de niyetim bu" dedi Kraliçe. "Konuşun bakalım."

"Mösyö Mazarin'in serbest bırakılması pazarlığını –kendimden başladığım için özür dilerim ama ben kendime yakıştırmıyorum bunu, başkaları

yakıştırıyor– yürüten kişi bence Majesteleri'ne layık bir biçimde ödüllendirilmelidir. Bence onu silahşörlerin komutanlığına getirerek ödüllendirebilir ve sevindirebilirsiniz."

"Mösyö de Tréville'in makamını istiyorsunuz siz benden."

"Bu yer boş ama Madam. Mösyö de Tréville görevden ayrılalı neredeyse bir yıl oldu ve yerine kimse getirilmedi."

"Ama sizin talip olduğunuz makam Saray'ın en önemli askeri makamlarından biri."

"Madam, başlangıçta Mösyö de Tréville de benim gibi Gaskonyalı basit bir acemiydi ve tam yirmi yıl yürüttü bu görevi."

"Her şeye bir yanıt buluyorsunuz" dedi Anne d'Autriche.

Daha sonra masadaki beratlardan birini aldı, doldurdu ve imzaladı.

"İşte bu kadar Madam" dedi beratı alan Gaskonyalı ve saygıyla eğildi. "İşte Madam, gerçekten soylu ve çok güzel bir ödül bu. Ancak dünya nimetleri hiç de güvenilecek şeyler değildir ve yarın Majesteleri'nin gözünden düşersem, bu görevi kaybedebilirim."

"Daha ne istiyorsunuz peki?" diye sordu Anne d'Autriche en az kendi zekâsı kadar kıvrak bu zekâ karşısında iyice sıkıştığını hissederek.

"Majesteleri'nin, şu yoksul silahşör komutanının hizmetlerinden artık memnun kalmadığı gün ödenmek üzere yüz bin lira."

Kraliçe duraksadı.

"Unutmayın" diye devam etti Gaskonyalı, "daha geçenlerde Parlamento bir ferman yayınlayarak Kardinal'i ölü ya da diri getirene altı yüz bin lira vadediyordu. Diri getirirlerse asacaklar, ölü getirirlerse çöplüklerde sürükleyeceklerdi cesedini."

"Tamam" dedi Anne d'Autriche, "bu da mantıklı bir istek sayılır çünkü siz Kraliçe'den, Parlamento'nun teklif ettiğinin altıda birini istiyorsunuz."

Ve ardından yüz bin liralık bir taahhütname imzaladı.

"Sonra?" diye sordu bu iş de bitince.

"Madam, arkadaşım Mösyö du Vallon zengindir. Hiçbir para talebi yok sizden, yalnızca yanılmıyorsam Kardinal Hazretleri'yle arasında arazisine Baronluk unvanı verilmesi söz konusu olmuştu. Hatırladığım kadarıyla Mösyö Mazarin söz de vermişti bu konuda."

"O önemsiz adama ha! Herkes güler buna" dedi Kraliçe.

"Olabilir" dedi Gaskonyalı. "Yalnız benim kesinlikle emin olduğum bir şey var: Mösyö du Vallon'un karşısında gülme cesaretini gösterecek olanlar muhtemelen bir ikinci kez gülemezler."

"Baronluk talebi de yerine geldi" diyen Anne d'Autriche gene bastı imzayı.

Mösyö de Bouillon

"Şimdi geriye Şövalye ya da Rahip d'Herblay kaldı. Majesteleri nasıl arzu ederlerse öyle desinler."

"Piskopos mu olmak istiyor o da?"

"Hayır Madam. Çok daha basit bir şey onun istediği."

"Nedir?"

"Kral'ın, Madam de Longueville'in oğlunun vaftiz babası olmayı kabul etmelerini rica ediyor."

Kraliçe gülümsedi.

"Mösyö Longueville Kral soyundandır Madam" dedi Gaskonyalı.

"Doğru" dedi Anne d'Autriche, "ama ya oğlu?"

"Oğlu da Madam... Annesinin kocası Kral soyundan olduğuna göre onun da öyle sayılması gerekir."

"Peki, arkadaşınızın Madam Longueville için istediği başka bir şey yok mu?"

"Hayır Madam. Çünkü Majeste Kral'ın, oğlunun vaftiz babası olmayı kabul etmesiyle anneye beş yüz bin lira değerinden aşağı olmayan bir armağan vereceğini biliyor. Ayrıca babası da Normandiya valiliği görevine devam edecek tabii."

"Normandiya valiliği konusunu garanti edebilirim" dedi Anne d'Autriche, "ancak beş yüz bin liraya gelince... Mazarin bana devletin kasasının bomboş olduğundan başka bir şey demiyor ki!"

"Birlikte ararız Madam, Majesteleri izin verirlerse ve buluruz."

"Sonra?"

"Sonra ne Madam?"

"Sonra."

"Bu kadar."

"Bir dördüncü arkadaşınız daha yok mu sizin?"

"Evet Madam. Kont de la Fère."

"O ne istiyor?"

"Hiç."

"Hiçbir şey istemiyor mu?"

"İstemiyor."

"Bir şey istemek imkânı varken hiçbir şey istemeyen insan var mı dünyada?"

"Kont de la Fère var Madam, Kont de la Fère de insan değil."

"Ne peki?"

"Kont de la Fère yarı ilahtır."

"Onun bir oğlu yok mu peki? Bıyıkları yeni terlemiş bir delikanlı...Yeğeni mi, akrabası mı ne? Comminges bahsediyordu geçenlerde, Mösyö de Châtillon'la birlikte Lens'ta ön saflarda çarpışan yiğit genç."

"Majesteleri'nin buyurdukları gibi Bragelonne Vikontu diye anılan koruması altında bir delikanlı var."

"Peki bu delikanlıya bir alay versek koruyucusu ne der?"

"Kabul eder belki."

"Belki mi dediniz?"

"Evet, eğer bizzat Majesteleri kabul etmesi için ricada bulunursa."

"Doğru söylüyorsunuz Mösyö, gerçekten tuhaf bir insan bu Kont. Neyse bunu da ileride düşünür ve belki rica ederiz kendisine. Memnun oldunuz mu şimdi?"

"Evet Madam. Yalnız imzalamadığınız bir şey var."

"Nedir o?"

"Hem de çok önemli bir şey."

"Anlaşmanın onayı mı?"

"Evet."

"Ne yararı var? Yarın imzalayacağım anlaşmayı nasılsa."

"Majesteleri'ne bir tek şey söyleyeceğim" dedi Gaskonyalı. "Majesteleri bu onayı bugün imzalamazlarsa daha sonra imzalama fırsatı bulamayacaklardır. Bu nedenle rica ediyorum sizden, bütünüyle Kardinal Hazretleri'nin elinden çıkmış bu programın altına şu sözleri yazma lutfunda bulunun:

Parisliler'in teklif ettikleri anlaşmayı onaylamaya rıza gösteriyorum."

Anne d'Autriche köşeye sıkışmıştı, geri adım atması imkânsızdı. Bu nedenle de imzayı attı. Ancak imzasını atar atmaz da bastırdığı gururu fırtına gibi patlayıverdi bir anda, hüngür hüngür ağlamaya başladı.

Gaskonyalı bu gözyaşlarını görünce ürperti geçirdi. O devirde, kraliçeler sıradan kadınlar gibi ağlarlardı.

D'Artagnan başını salladı. Akan bu gözyaşları yüreğini dağlıyordu sanki.

"Majesteleri" dedi diz çöküp, "ayaklarınızın dibindeki şu zavallıya bir kere bakın lütfen. Majesteleri'nin bir işaretiyle her şey yapabilir sizin için. Bu asilzadenin kendisine de, arkadaşlarına da güveni tamdır, ancak Kraliçesi'ne karşı da güveninin tam olmasını ister. İşte kanıtı Madam: Bakın hiçbir şeyden çekinmiyor, bir konuyu sömürmek istemiyor ve Kardinal Hazretleri'ni Majesteleri'ne kayıtsız şartsız getirme sözü veriyor! Buyurun Madam, işte Majesteleri'nin kutsal imzaları, bunları bana vermeyi uygun görüyorsanız verirsiniz. Ancak şu andan itibaren bunların hiçbiri sizi bir yükümlülük altına sokmuyor efendim."

Gaskonyalı bunları söyledikten sonra Anne d'Autriche'ten birer birer aldığı ve hepsi için ayrı ayrı ter döktüğü beratları tomar halinde, ayağa kalkmadan, gözlerinden gurur kıvılcımları saça saça geri uzattı.

Bu dünyada her şey ne çok kötü, ne çok iyidir. Öyle zamanlar olur ki, en katı ve soğuk yüreklerde bile aşırı duyguların heyecanıyla dökülen gözyaşları fedakâr duyguların tohumlarını sular. Bu tohumları, doğarlarken başka bir duygu ele geçirmezse hesap ve kibir daha başlangıçta öldürürdü zaten. İşte Anne d'Autriche bu anlardan birini yaşıyordu. D'Artagnan ken-

di heyecanı karşısında boyun eğerek kendisini Kraliçe'yle aynı heyecan uyumuna kaptırmış ve usta bir diplomasinin becerebileceği bir şeyin üstesinden gelmişti. Çıkar hesaplarından uzak duruşunun ya da ustalığının karşılığını hemen aldı. Çünkü zekâsını ya da zekâsını etkileyen yüreğini onurlandırmak istemişlerdi.

"Haklısınız Mösyö" dedi Anne d'Autriche, "ben sizi iyi tanıyamamışım. İşte özgürce sunuyorum size imzalı beratları. Siz de bana Mazarin'i getirin bir an önce."

"Madam" dedi Gaskonyalı, "belleğim çok güçlüdür, tam yirmi yıl önce Belediye Sarayı'ndaki örtülerden birinin altında bu güzel ellerden birini öpme onuruna erişmiştim."

"İşte öbürü" dedi Kraliçe. "Sol elimin de sağ elim kadar serbest kalabilmesi için" diye devam etti ve neredeyse ilki kadar büyük olan elmas taşlı yüzüğü çıkardı parmağından, "alın bu yüzüğü ve benden bir hatıra olarak saklayın."

"Madam, diyerek ayağa kalktı Gaskonyalı, "sizden tek bir şey istiyorum artık, bundan sonra benden isteyeceğiniz ilk şey canım olsun."

Ve d'Artagnan o kendine özgü yürüyüşüyle dışarı çıktı.

"Ben bu insanları yanlış anlamışım" dedi içinden Anne d'Autriche, d'Artagnan'a arkasından bakarken. "Şimdi de onları kullanmak için çok geç artık. Bir yıl sonra Kral rüştünü ispatlamış olacak."

On beş saat sonra Gaskonyalı ve Porthos, Kardinal'i Kraliçe'ye teslim ediyor ve biri silahşörlerin komutanlığı, öbürü de Baronluk unvanı aldıklarına dair beratlarını alıyorlardı.

"Nasıl, memnun musunuz şimdi?" diye sordu Anne d'Autriche.

D'Artagnan saygıyla eğildi. Porthos ise elindeki beratı evirip çevirdi. Bir yandan da Kardinal'e bakıyordu.

"Ne oldu, ne var?" diye sordu Mazarin.

"Şey efendim, hani bana birinci dereceden şövalye nişanı verilmesinden söz edilmişti de..."

"Ama" dedi Kardinal, "siz de bilirsiniz ki Baron, yiğitliğinizi kanıtlamadan şövalye nişanı alamazsınız."

"Oh!" dedi Porthos. "Ben mavi kordonlu nişanı kendim için istemiyorum ki Kardinal Hazretleri."

"Kimin için istiyorsunuz peki?" diye sordu Kardinal.

"Dostum Kont de la Fère için."

"Ha, o mu? O yiğitlik denemesinden geçti, sınavını verdi" dedi Anne d'Autriche.

"Nişan alacak mı?"

"Aldı bile."

Aynı gün Paris anlaşması imzalanmıştı ve her yerde Mazarin'in bu anlaşmayı dikkatle hazırlayabilmek amacıyla üç gün kapanarak çalıştığı söyleniyordu.

Bu anlaşma gereğince kazanç tablosu şöyleydi:

Mösyö Conti'ye Damvilliers veriliyordu. Ayrıca general olarak yeteneklerini kanıtladığından Kardinal değil, asker olarak kalması kararlaştırılıyordu. Mazarin'in yeğenlerinden biriyle evleneceği söylentileri dolaşıyordu. Prens bu söylentileri içtenlikle karşılamıştı. Çünkü kendisi için önemli olan kiminle evleneceği değil, yalnızca evlenmesiydi.

Dük de Beaufort da kendisine karşı yapılan haksızlıkların onarılmasına yönelik ve mevkisinin gerektirdiği şerefe layık bir karşılamayla Saray'a dönüyordu. Ayrıca kaçmasına yardımcı olanların hepsi, bütün hakları iade edilerek bağışlanıyor, babası Vendôme Dükü'nden kalan amirallik görevini alıyor, Bretagne Parlamentosu'nca yıktırılan evlerinin ve şatolarının zarar ziyanının ödenmesi kabul ediliyordu.

Dük de Bouillon'a, Sedan'daki arazisine eşdeğer arazi veriliyor, sekiz yıl süreyle arazisinden yararlanamamasına karşılık tazminat ödeniyor, kendisinin ve aile bireylerinin prens unvanı tanınıyordu.

Dük de Longueville ise Pont-de-l'Arche valiliğinin başına geçiyor, ka-

Dük d'Elbeut

rısı hesabına beş yüz bin lira alıyor, genç Kral ve karısı Kraliçe Henriette d'Angleterre'in vaftiz ettikleri oğlunu görme onuruna kavuşuyordu.

Aramis bu törende ayini Bazin'in yönetmesi, şekerleri de Planchet'nin dağıtması için özel bir şart koştu.

Dük d'Elbeuf karısının alacaklarının bir bölümünün ödenmesi, büyük oğluna yüz bin lira bağışlanması, öteki üçünün her birine de yirmi beşer bin lira verilmesi hakkını aldı.

Piskopos Yardımcısı'na gelince, o hiçbir şey elde edemedi. Kardinallik şapkası konusunda Papa'yla görüşüleceğine ilişkin bir söz aldı. Ama Piskopos Yardımcısı, Kraliçe ve Kardinal'in böyle sözlerini çok iyi bilirdi. Mösyö Conti ise, tersine, Kardinal olamayınca asker olmaya karar vermişti.

Ve Paris ertesi gün Kral'ın dönüşünü neşe içinde karşılamaya hazırlanırken yalnızca Gondy memnun değildi. Öyle ki, böyle sıkıntılı durumlarında çağırtmayı alışkanlık haline getirdiği iki kişiye haber gönderip hemen gelmelerini bildirdi.

Bu iki kişiden biri Kont de Rochefort, öbürü de Saint-Eustache dilencisiydi.

Her zamanki dakiklikleriyle geldiler ve Piskopos Yardımcısı gecenin bir bölümünü onlarla birlikte geçirdi.

XX
KRALLARIN ÜLKELERİNİN BAŞKENTİNE GİRMELERİNİN, BAZEN ÇIKMAKTAN DAHA ZOR OLDUĞUNUN KANITIDIR

D'Artagnan ve Porthos, Mazarin'i Saint-Germain'e götürürlerken Saint-Denis'den ayrılan Athos ve Aramis te Paris'e dönmüşlerdi.

Her ikisinin de bazı ziyaretlerde bulunmaları gerekiyordu.

Aramis çizmelerini çıkarır çıkarmaz, doğru Madam Longueville'in kaldığı Belediye Sarayı'na koşmuştu. Düşes ilk barış haberlerini duyar duymaz feryat etti. Savaş Kraliçe yapmıştı onu, barış ise Kraliçelik'ten feragat etmesi anlamına geliyordu. Bu nedenle kesinlikle bir anlaşma imzalamayacağını, ebedi bir savaş arzuladığını duyurdu.

Ancak Aramis kendisine barışı gerçek yüzüyle anlatınca, yani sağlayacağı bütün yararları gözler önüne serince Paris'teki geçici ve eğreti kraliçeliği yerine Pont-de-l'Arche'ta yani bütün Normandiya'daki güçlü ve sağlam kral naipliği konusunda açıklamalarda bulununca, Kardinal'in vaadettiği

beş yüz bin lirayı hatırlatınca, vaftiz töreninde Kral'ın, oğlunu kollarına alarak büyük onur vereceğini söyleyince Madam Longueville ancak güzel kadınlarda rastlanan bir davranışla yalnızca nazlanmak için karşı çıktı ve yalnızca teslim olmak için direndi.

Aramis de Düşes'in muhalefet etmesinin gerçek olduğuna inanmış gibi gözüktü, genç kadının söylediklerine de kanmış olduğu izlenimine bozmayarak onu bu zevkten mahrum etmedi.

"Madam" dedi, "kardeşiniz Prens Hazretleri'ni, yani çağın en büyük komutanını bir kez olsun yenilgiye uğratmak istediniz. Dahi kadınlar kafalarına koyduklarını başarırlar, elde etmek istedikleri şeyi elde ederler. Siz de başardınız, Prens yenildi çünkü savaşamayacak artık. Şimdi bizim tarafımıza gelmesini sağlayın onun. Aslında hiç sevmediği Kraliçe'den ve nefret ettiği Kardinal'den uzaklaştırın. Fronde ayaklanması henüz birinci perdesi oynanan bir komedidir. Biz Kardinal Hazretleri'ni son bölümde bekleyelim asıl, yani Prens sayesinde Saray'a sırtını döndüğü gün görelim."

Madam Longueville bu sözlere aldanmıştı. Fronde yanlısı Düşes güzel gözlerinin etkisine o kadar güveniyordu ki, bu güzel gözlerle Condé'yi bile ayartacağından emindi.

Athos, Kraliyet Meydanı'ndan ayrıldıktan sonra Madam Chevreuse'ün yanına gitmişti. O da ikna edilmesi gereken isyancılardandı ama onu razı etmek genç rakibesini razı etmekten çok daha zordu çünkü anlaşmada Madam Chevreuse lehinde hiçbir madde öngörülmemişti. Mösyö Chevreuse hiçbir bölgenin valiliğine getirilmemişti. Kraliçe vaftiz anası olmayı kabul etse bile ancak torunları için kabul edecekti bunu.

Bu yüzden Madam Chevreuse barış sözcüğünü duyar duymaz, Athos'un, mantıklı bir tavırla, uzun bir savaşa direnmelerinin olanaksız olduğunu söylemesine rağmen savaşın sürmesi lehinde ısrarcı oldu.

"Benim güzel dostum" dedi Athos, "izin verirseniz, herkesin savaştan bıkmış olduğunu hatırlatayım size. Siz ve belki de Piskopos Yardımcısı'ndan başka herkes barış istiyor. XIII. Louis döneminde olduğu gibi sizi gene sürgüne gönderecekler, inanın ki artık entrikalarla başarıya ulaşma zamanı geçmiştir. Güzel gözlerinizi asla Paris'e özlem gözyaşları dökerek kapanmak gibi bir kader beklememeli. Siz Paris'te oldukça Paris her zaman iki kraliçeli olacaktır."

"Ooo!" dedi Düşes. "Yalnız başıma mücadele edemem elbette ama nankör Kraliçe'den ve tutkularının tutsağı gözdesinden öcümü alabilirim ve... Düşes sözü veriyorum: Öcümü alacağım!"

"Madam" dedi Athos, "yalvarıyorum, Vikont Bragelonne için kötü bir

gelecek hazırlamayın. Delikanlı iyi başladı işe, Prens iyiliğini istiyor onun. Üstelik daha çok genç Vikont. Bırakalım da kendisini kabul ettirsin genç Kral'a. Yazık! Zayıflığımı bağışlayın Madam. İnsan sonunda öyle bir döneme giriyor ki, çocuklarında gençleşip yeniden yaşamaya başlıyor."

Düşes yarı sevecen yarı alaycı bir tavırla gülümsedi.

"Kont" dedi, "korkarım siz de Saray yanlısı oldunuz artık. Cebinizde sakın bir mavi kordon olmasın?"

"Evet Madam" diye karşılık verdi Kont de la Fère, "Kral I. Charles'ın, ölümünden birkaç gün önce verdiği dizbağı nişanı var."

Doğru söylüyordu Athos çünkü Porthos'un talebinden haberi yoktu ve başka bir nişanı olabileceğini düşünemiyordu.

"Demek" dedi Düşes dalgın dalgın, "demek artık yaşlı bir kadın haline gelmek gerekiyor."

Kont de la Fère, Düşes'in elini avuçlarının arasına alarak öptü. Düşes de derin bir iç çekerek yüzüne baktı.

"Kont, Bragelonne gerçekten güzel bir yer olmalı. Siz zevkli bir insansınız. Mutlaka pınarlarınız, ormanlarınız, çiçekleriniz de vardır."

Gene iç çekti ve sevimli başını cilveli bir tavırla büktüğü ve hâlâ bembeyaz ve güzel olan eline dayadı.

"Madam" diye karşılık verdi Kont, "biraz önce ne diyordunuz? Ben sizin şimdiye kadar bu kadar genç ve güzel bir halinizi görmemiştim."

Düşes başını salladı.

"Mösyö Bragelonne Paris'te mi?" diye sordu.

"Ne düşündünüz?" diye sordu Kont.

"Onu bana bırakın."

"Hayır Madam. Oidipus hikâyesini siz belki unutmuş olabilirsiniz ama ben unutmadım."

"Aslında çok hoş bir insansınız siz Kont. Sizinle Bragelonne'da bir ay geçirmek isterdim."

"Beni birçok insanın kıskanacağından korkmaz mısınız?" diye sordu kibarca Kont de la Fère.

"Hayır, kimliğimi gizler öyle giderim. Marie Michon kimliğiyle giderim."

"Tapılacak bir kadınsınız siz."

"Ama Raoul'ü yanınızda tutmayın."

"Niye?"

"Delikanlı âşık çünkü."

"Daha çocuk o canım!"

"O da bir çocuğa âşık."

Kont dalıp gitti.

"Haklısınız, yedi yaşında bir çocuğa duyduğu sevgi günün birinde çok mutsuz edebilir onu. Yakında Flandre'da savaş var. Raoul de gidecek oraya."

"Döndüğünde bana yollayın onu, aşka karşı zırhlandırırım onu ben."

"Ne yazık ki Madam" dedi Kont, "zamanımızda aşk da savaşa benzedi artık. Zırhın da bir yararı yok."

Bu sırada Raoul girdi içeri. Athos ve Düşes'e, arkadaşı Kont de Guiche'in, Kral, Kraliçe ve Başbakan'ın öbür gün büyük bir törenle Paris'e gireceklerini söylediğini haber vermeye gelmişti."

Gerçekten ertesi gün Saray mensupları, şafakla birlikte Saint-Germain'i terk etmek üzere bütün hazırlıklarını tamamlamışlardı.

Akşama doğru Kraliçe d'Artagnan'ı yanına çağırttı.

"Mösyö" dedi, "Paris'in pek sakin olmadığı söylendi bana. Kral için endişeleniyorum. Siz lütfen sağdaki kapıda durun."

"Majesteleri rahat olsunlar" dedi Gaskonyalı. "Kral'dan ben sorumluyum."

Kraliçe'yi selamladı ve çıktı.

D'Artagnan Kraliçe'nin yanından henüz ayrılmıştı ki, Bernouin yanına yanaşıp Kardinal'in bazı önemli meseleleri görüşmek üzere kendisini beklediğini haber verdi.

Gaskonyalı doğru Mazarin'in yanına gitti.

"Mösyö" dedi Başbakan, "Paris'te bazı karışıklıklardan söz ediliyor. Ben Kral'ın sol tarafında yer alacağım. Tehlikeyle doğrudan karşı karşıya kalacak kişi ben olacağımdan siz de sol taraftaki kapıda bulunun."

"Monsenyör rahat olsunlar" dedi Gaskonyalı. "Saçının bir teline bile dokunamayacaktır kimse."

"Vay anasını!" dedi bekleme odasına girince. "Nasıl üstesinden geleceğiz bu işin? Aynı anda hem sağ hem de sol taraftaki kapıda olamam ki ben! Neyse, ben Kral'ı korurum, Porthos da Mazarin'i."

Bu düzenleme ender rastlanan bir biçimde herkese uygun gelmişti. Kraliçe Gaskonyalı'nın o çok iyi bildiği cesaretine, Kardinal de Porthos'un çok yakından tanıdığı gücüne güveniyordu.

Kafile önceden planlandığı gibi Paris'e doğru yola çıktı. Muhafızların başındaki Guitaut ve Comminges önde gidiyorlardı. Onların arkasında Kraliyet arabası vardı ve arabanın kapılarından birini d'Artagnan öbürünüyse Porthos koruyordu. Arabanın ardından da yirmi yıldır teğmenleri, dünden itibaren de komutanları olan d'Artagnan'ın yirmi iki yıllık dostları silahşörler geliyordu.

Araba girişteki barikatın önüne varınca "Yaşasın Kral!" "Yaşasın Kraliçe!" sesleriyle selamlandı. Buna tek tük "Yaşasın Mazarin!" sesleri de karıştı ama fazla yankı bulmadı.

Doğrudan doğruya *Te Deum* okunacak olan Notre-Dame'a gidiyorlardı.

Bütün Paris halkı sokaktaydı. İsviçreli muhafızlar yol boyunca dizilmişlerdi. Ancak yol uzun olduğundan iki muhafız arasında en az altı ya da sekiz adımlık bir mesafe vardı. Kalabalığı tutabilecek yeterli güvenlik önlemi yoktu. Bu nedenle halk sık sık dışarı taşıyor ve bin bir zorlukla yeniden hizaya sokuluyordu.

Halkın güvenlik kordonunu yarıp her dışarı taşmasında Anne d'Autriche endişe ve kaygıyla Gaskonyalı'ya bakıyor, o da gülümseyerek kendisine korkacak bir şey olmadığını anlatmak istiyordu. Aslında halk bir yıldan beri ayrı kaldığı Kral ve Kraliçesi'ni görebilmek amacıyla, iyi niyetle böyle hareket ediyordu.

Halkı "Yaşasın Mazarin!" diye bağırtmak için bin Louis altını harcayan ve duyduğu çığlıkların metelik bile etmeyeceğini kabul eden Kardinal ise vesvese içinde Porthos'a bakıyordu ama o dev yapılı muhafız bu bakışlara o kadar güçlü, bas bir sesle "Rahat olun Monsenyör!" diye karşılık veriyordu ki Kardinal iyice rahatlamıştı.

Kraliyet Meydanı'na ulaştıklarında çok daha yoğun bir kalabalıkla karşılaştılar. Meydana açılan bütün yollardan hücum eden kalabalık gürül-

deye gürüldeye akan bir ırmağı andırıyor ve arabaya doğru yönelen halk uğultulu sesler çıkararak Saint-Honoré Sokağına doğru ilerliyordu.

Meydana vardıklarında "Yaşasın Majesteleri!" sesleri çınladı. Kardinal kapıya doğru eğildi. Görünmesiyle birlikte tek tük "Yaşasın Mazarin!" sesleri de duyuldu. Ama hemen arkasından acımasız ıslıklar ve yuh sesleri doldurdu meydanı. Sapsarı kesilen Kardinal, dehşet içinde geriye attı kendini.

"Pislikler!" diye mırıldandı Porthos.

Gaskonyalı hiç ses çıkarmadı ama bıyıklarını kendine özgü bir el hareketiyle burmasından Gaskonyalı damarının kabarmaya başladığı anlaşılıyordu.

Anne d'Autriche küçük Kral'ın kulağına doğru eğilerek alçak sesle fısıldadı:

"Bir jest yapın ve Mösyö d'Artagnan'a bir iki laf edin oğlum."

Küçük Kral kapıya doğru eğildi:

"Size daha iyi günler dileyemedim Mösyö d'Artagnan" dedi, "ama tanıdım sizi. Parisliler'in beni yatağımda uyurken görmek istedikleri gece perdenin arkasındaki kişi sizdiniz."

"Kral Hazretleri izin verirlerse" dedi Gaskonyalı da, "bundan böyle karşılaşacakları her tehlikeli durumda beni yanlarında görebilirler."

"Mösyö" dedi Kardinal, Porthos'a, "bütün bu kalabalık üstümüze yürürse ne yaparsınız?"

"Öldürebildiğim kadarını öldürürüm Monsenyör" dedi Porthos.

"Hıı" dedi Kardinal, "ama ne kadar cesur ve güçlü olursanız olun gene de hepsiyle başa çıkamazsınız."

"Doğru" dedi kalabalığın ne kadar büyük olduğunu görebilmek için üzengilerin üstünde dikilen Porthos. "Doğru, haklısınız. Muazzam bir kalabalık."

"Keşke başka bir yol seçseydik" dedi Kardinal.

Ve sonra arabanın dip tarafına iyice büzüldü.

Kraliçe ve Başbakanı, özellikle de Başbakan bazı endişeler duymakta haklıydılar. Halk, Kral ve naibeye karşı görünüşte saygılı olmakla birlikte, gürültülü bir biçimde kaynaşmaya başlamıştı. Denizde duyulduğunda yaklaşan bir fırtınayı, kalabalıklar arasında duyulduğunda da ayaklanma ve kargaşayı haber veren sesler yükseliyordu her taraftan.

Gaskonyalı silahşörlere döndü ve o seçme askerlere halkın fark edemediği ama onların çok iyi kavradığı bir göz işareti çaktı.

Atlılar saflarını biraz daha sıklaştırdılar ve insanlar ellerinde olmadan ürperdiler.

Kafile çavuşların barikatında durmak zorunda kaldı. Comminges kafileden ayrılıp Kraliçe'nin arabasının yanına yaklaştı. Kraliçe, Gaskonyalı'yı şöyle bir süzdü, Gaskonyalı da onu süzdü aynı biçimde.

"Devam edelim" dedi Kraliçe.

Comminges eski yerine döndü. Büyük bir çaba harcadılar ve canlı barikat zorla yarıldı.

Kalabalığın içinden birtakım mırıltılar yükseldi. Şimdi hem Kardinal'e hem Kral'a küfür ediyorlardı.

"İleri!" diye bağırdı bütün gücüyle Gaskonyalı.

"İleri!" diye yineledi Porthos.

Ama kalabalık patlamak için bu gösteriyi bekliyormuş gibi içindeki bütün düşmanlık duygularını döküverdi bir anda. Dört bir yandan "Kahrolsun Mazarin!" "Kardinal'e ölüm!" sesleri yükseldi.

Aynı anda Grenelle, Saint-Honoré ve Coq sokaklarından patlayan iki yeni dalga, bir sel gibi gelerek İsviçreli muhafızların oluşturduğu kordonu yardı, sarsıntısını d'Artagnan ve Porthos'un atlarının ayaklarının dibine kadar hissettirdi.

Bu yeni müdahale ötekilerden daha tehlikeliydi çünkü bu sefer gelenler silahlıydılar. Üstelik bu gibi durumlarda silahlanan halktan çok daha iyi silahlanmışlardı. Ayrıca bu son eylemin, bazı hoşnutsuzları bir yerde toplayan bir rastlantı değil, açık bir saldırı düzenlemiş olan düşmanca bir zihniyetin sonucu olduğu da anlaşılıyordu.

Her iki topluluğun başında birer yönlendirici vardı ve bunlar halktan kişiler değillerdi. Biri pek ünlü dilenciler örgütünün başı, öbürü de halktan biri gibi görünme gayretlerine rağmen bir asilzadeydi.

Doğal olarak her ikisi de aynı itkiyle harekete geçmişlerdi.

Etkisi Kraliyet arabasında da hissedilen korkunç bir sarsıntı oldu. Arkadan müthiş bir gök gürültüsünü andıran binlerce feryat arasından bir iki el silah sesi duyuldu.

"Silahşörler beni izleyin!" diye haykırdı Gaskonyalı.

Refakat birliği iki kola ayrıldı. Bir kol arabanın sağına, diğeri soluna geçti. Biri d'Artagnan'ın, öbürü Porthos'un yardımına koştu.

Ve işte o zaman göğüs göğüse amansız bir mücadele başladı. Üstelik kimse ne için ve kimin için dövüştüğünü bilmediğinden iyice acımasız, anlamsız ve uğursuz bir dalaş başladı.

Her büyük kitle hareketi gibi bu kalabalığın da karşısındaki insan duvarına çarpışı müthiş oldu. Sayıları fazla olmayan silahşörler çok da iyi konumlanmadıklarından, kalabalık arasında atlarına manevra yaptıramadıklarından dağıldılar.

Gaskonyalı arabanın körüklerini indirmek istemiş ama Kral kolunu uzatıp bağırmıştı.

"Hayır Mösyö d'Artagnan! Ben de görmek istiyorum."

"Görmek istiyorlarsa görsünler bakalım Majesteleri!"

Gaskonyalı, kendisini korkunç ve karşı konulmaz bir savaşçıya benzeten öfkesiyle birden, saldırganların elebaşısına saldırdı. Adam bir elinde tabanca, öteki elinde enli kılıcı, iki silahşörle mücadele ederek arabanın kapısına doğru yol açmaya çalışıyordu kendisine.

"Açılın Tanrı'nın belaları!" diye bağırdı ve bir nara attı d'Artagnan. "Açılın ben geliyorum."

Bu narayı duyan tabancalı ve kılıçlı adam kafasını kaldırdı ancak geç kalmıştı. Gaskonyalı kılıcıyla yıldırım hızıyla hedefine ulaştı. Kılıç adamın göğsünü delip geçmişti.

"Kahretsin!" diye bağırdı darbeyi engellemekte çok geç kalan d'Artagnan. "Ne işiniz var sizin burada Kont?"

"Kaderimin peşindeyim" diyen Rochefort bir dizinin üstüne düştü. "Bugüne kadar tam üç kez kurtulmuştum darbelerinizden ama bu kez ayağa kalkamayacağım herhalde."

"Kont" dedi Gaskonyalı engel olamadığı bir heyecanla, "siz olduğunuzu bilmeden vurdum. Eğer ölürseniz, özellikle de bana karşı kin duyarak ölürseniz gerçekten çok üzüleceğim!"

Rochefort, Gaskonyalı'ya uzattı elini. Gaskonyalı uzanan bu eli tuttu. Kont konuşmak istedi ama ağzından boşalan kan konuşmasını engelledi. Son bir kez daha titredi, kaskatı kesildi ve son nefesini verdi.

"Geri çekilin köpekler!" diye bağırdı Gaskonyalı. "Önderiniz öldü! Yapılacak bir işiniz yok burada artık."

Gerçekten Kral'ın arabasına doğru bu taraftan yapılan saldırının ruhu sanki Rochefort'muş gibi, kendisini izleyen ve kendisine itaat eden kalabalık Kont'un düştüğünü görünce dağılıverdi. Gaskonyalı peşindeki yirmi kadar silahşörle birlikte Coq Sokağına kadar kovaladı kaçanları. Kargaşayı çıkartanlar Saint-Germain-l'Auxerrois alanında bir duman gibi dağılıp kayboldular ve rıhtımlara doğru kaçıştılar.

Gaskonyalı bu kez belki ihtiyacı vardır diye Porthos'a yardım etmek amacıyla geri döndü. Ama o da arkadaşı gibi görevinin bilincinde, işini bitirmişti. Arabanın sol tarafı da en az sağ tarafı kadar kalabalıktan arınmıştı. Kral kadar savaşçı bir ruha sahip olmadığından körüğü indirten Kardinal şimdi tekrar kaldırtıyordu körüğü.

Porthos ise üzgün görünüyordu.

"Porthos? Nedir bu halin?" diye sordu Gaskonyalı. "Zafer kazanmış bir silahşöre yakışıyor mu bu halin?"

"Ama siz de çok heyecanlı görünüyorsunuz" dedi Porthos.

"Benim heyecanlı olmamın sebebi var. Eski bir dostu öldürdüm ben."

"Gerçekten mi? Kimi?"

"Zavallı Rochefort'u."

"Benim gibi! Ben de yüzü bana hiç yabancı gelmeyen birini öldürdüm. Ne yazık ki kafasına vurdum. Yüzü gözü kan içinde kaldı birden."

"Düşerken bir şey söylemedi mi?"

"Dedi... 'Ah!' dedi."

"Anlıyorum" diye karşılık verdi Gaskonyalı elinde olmadan gülerek. "Ancak başka bir şey söylemediyse, kişiliğini pek açıklamamıştır size bu kadarı!"

"Neler oluyor beyler?" diye sordu Kraliçe.

"Madam" dedi Gaskonyalı, "yol tamamen açık, Majesteleri devam edebilirler."

Gerçekten de kafile başka bir olayla karşılaşmadan Notre-Dame'a ulaştı. Bütün rahipler, başlarında Piskopos Yardımcısı, Kral'ı, Kraliçe'yi. Başbakan'ı mutlu dönüşleri için bekliyorlardı kapıda. *Te Deum* okunacaktı bu dönüş için.

Ayin sırasında ve duanın sonuna doğru bir çocuk girdi kiliseye. Ayin eşyasının konduğu yere gitti, korocu kıyafetini sırtına geçirdi alelacele ve

bu kıyafet sayesinde kilisedeki kalabalığı kolayca yararak, mavi cüppeli, gümüş asalı ve korocuların giriş yerinde duran İsviçreli muhafızın karşısındaki Bazin'in yanına ulaştı.

Bazin kolundan çekildiğini hissetti. Dindarca yukarı kaldırmış olduğu bakışlarını aşağı indirdi ve Friquet'yi tanıdı.

"Ne istiyorsun be adam? Görevdeyken niçin rahatsız ediyorsun beni?" dedi.

"Mösyö Bazin" dedi Friquet, "Mösyö Maillard vardı ya hani, Saint-Eustache'ta kutsal su dağıtan adam..."

"Eee, ne olmuş?"

"İşte o karışıklık sırasında bir kılıç darbesi aldı kafasına. Karşıdaki süslü püslü iriyarı adam var ya, o indirdi kılıç darbesini işte."

"Gerçekten mi? Adamın işi bitmiştir o halde" dedi Bazin.

"Hem de nasıl, son nefesini vermek üzere adam. Bu nedenle de Piskopos Yardımcısı'na günah çıkartmak istiyor. Güya en büyük günahları bile bağışlattırırmış o."

"Piskopos Yardımcısının kendisi için rahatsız olacağını mı sanıyor yoksa?"

"Tabii. Söz vermiş kendisine Piskopos Yardımcısı."

"Kim söyledi bunu?"

"Bizzat Mösyö Maillard."

"Gördün mü sen onu?"

"Tabii. Düşerken yanındaydım."

"Senin ne işin vardı orada?"

"Ne işim olacak! 'Kahrolsun Mazarin!', 'Kardinal'e ölüm!', 'İtalyan idam sehpasına!' diye bağırıyordum tabii ki. Siz bana böyle bağırmamı tembihlememiş miydiniz?"

"Kes sesini be adam! Sus!" dedi Bazin endişe ve kaygı içinde çevresini süzerek.

"Sözün kısası, zavallı Mösyö Maillard bana 'Haydi Friquet, git bana Piskopos Yardımcısı'nı çağır, bunu başarırsan mirasımı sana bırakırım' dedi. Düşünün bir peder Bazin, Saint-Eustache'lı kutsal su dağıtıcısının mirası bana kalacak. Ayaklarımı uzatıp yatmaktan başka yapacak bir işim olamaz artık. Mecburen yapacağım bu iyiliği, siz ne diyorsunuz?"

"Ben Piskopos Yardımcısı'na haber veririm" dedi Bazin.

Gerçekten de saygıyla ve usulca rahibin yanına sokuldu, eğilip bir şeyler fısıldadı kulağına. Adam başını sallayarak karşılık verdi. Bazin gene geldiği gibi sessizce geri döndü.

"Git adama söyle, sabırlı olsun biraz, sıksın dişini. Monsenyör bir saat içinde yanında olacak."

"Güzel" dedi Friquet. "Artık zengin oldum demektir."

"Peki nerede bu adam?" diye sordu Bazin.

"Saint-Jacques-la-Boucherie Kulesi'nde."

Friquet, elçilik görevini başarıyla yerine getirmenin mutluluğu içinde, kendisine daha kolay yol açmaya yarayan korocu kıyafetini çıkartmadan Saint-Jacques-la-Boucherie Kulesi'ne doğru yola koyuldu.

Te Deum biter bitmez, Piskopos Yardımcısı, gerçekten de vaat ettiği gibi, tören kıyafeti içinde, çok iyi bildiği kuleye doğru gitti.

Ve de tam zamanında yetişti. Yaralı arada bir kendinden geçiyordu ama henüz son nefesini vermemişti.

Dilencinin yavaş yavaş can vermekte olduğu odanın kapısını açtılar.

Az sonra Friquet, elinde büyük bir deri keseyle dışarı çıktı. Odanın kapısını arkasından çeker çekmez keseyi açtı ve hayretten fal taşı gibi açılan kesenin çil çil altınlarla dolu olduğunu gördü.

Dilenci sözünü tutmuş ve mirasını ona bırakmıştı.

"Ah Nanette Ana!" diye bağırdı Friquet heyecandan boğuluyormuş gibi bir sesle. "Ah Nanette Ana!"

Başka bir şey söyleyemedi. Ama konuşacak gücü olmamasına rağmen ayaklarına bambaşka bir güç geldi. Kanatlanmışçasına umutsuzca koşmaya başladı. Yunan Maraton'un Atina'da meydana varıp, elinde zafer tacıyla yıkılması gibi Friquet de Danışman Broussel'in kapısına kadar ulaşabildi, kesesinden saçılan altınları seyrederek düştü, kaldı.

Nanette Ana önce altınları topladı sonra Friquet'yi kaldırdı.

Bu sırada kafile Saray'a giriyordu.

"Bu Mösyö d'Artagnan gerçekten yaman adam" diyordu küçük Kral annesine.

"Evet oğlum, babanıza da büyük hizmetleri dokunmuştu. İleride siz de kollayın onu."

"Sayın komutan" diye seslendi arabadan inen genç Kral d'Artagnan'a, "Kraliçe, sizi ve arkadaşınız Baron du Vallon'u bu akşam yemeğe davet etme görevini verdiler bana."

D'Artagnan ve Porthos için büyük bir onurdu bu. Bu nedenle Porthos mutluluktan kendinden geçti sanki. Ne var ki, yiğit asilzade pek düşünceli göründü yemek sırasında.

"Neyiniz var sizin Baron?" diye sordu Gaskonyalı Saray'ın merdivenlerinden inerlerken. "Yemekte pek sıkıntılı görünüyordunuz."

"Öldürmüş olmam gereken o dilencinin kim olduğunu hatırlamaya çalışıyordum" dedi Porthos.

"Hatırlayamadınız mı?"

"Yok."

"Olsun dostum, araştırın, kafa yorun biraz. Hatırladığınız zaman söylersiniz bana, değil mi?"

"Tabii!" dedi Porthos.

SONUÇ

İki arkadaş hana döndüklerinde Kont de la Fère'in ertesi sabah için Grand-Charlemagne Hanı'nda randevu veren mektubunu buldular.

Erkenden yattılar her ikisi de. Ama gözlerine uyku girmedi. İnsan bütün isteklerinin gerçekleştiğini görüp de, hiç değilse ilk gece mutlaka uykusunun kaçtığını da görür.

Ertesi gün kararlaştırılan saatte Athos'un yanına gittiler. Athos ve Aramis yolculuğa çıkmak üzere giyinmişlerdi.

"Birlikte mi gidiyoruz yoksa?" diye sordu Porthos. "Ben de hazırlıklarımı tamamladım bu sabah çünkü."

"Gayet tabii" dedi Aramis. "Fronde hareketi ortadan kalktıktan sonra Paris'te yapılacak bir iş kalmadı. Madam Longueville beni Normandiya'ya davet etti birkaç günlüğüne. Ayrıca oğlu vaftiz olurken bana da Rouen'daki dairesini hazırlama görevini verdi. Bu görevi yerine getireceğim ve başka bir şey çıkmazsa, Noisy-le-Sec'teki manastırıma kapanacağım."

"Ben de Bragelonne'a döneceğim" dedi Kont. "Siz de bilirsiniz ki sevgili dostum d'Artagnan, ben artık kendi halinde bir köylüden başka bir şey değilim. Raoul'ün benim servetim dışında bir serveti yok. Zavallı delikanlı! Bu nedenle bu servete göz kulak olmam gerekir çünkü ben yalnızca bir ad veriyorum ona."

"Ne yapıyorsunuz Raoul'ü peki?"

"Size emanet ediyorum onu dostum. Flandre'da savaş olacakmış. Siz götürürsünüz artık. Blois'da kalırsa, bu genç yaşında tehlikeli olabilir orası

onun için diyorum. Alın götürün ve kendisine sizin gibi yiğit ve dürüst bir savaşçı olmasını öğretin."

"Ben sizden yoksun kalacağım demek Athos" dedi Gaskonyalı. "Hiç değilse bu sevgili sarışın delikanlıyla avunacağım. O her ne kadar çocuk sayılsa da, sizin ruhunuz aynen onda yaşadığından, sizin her zaman yanımda olduğunuzu hayal edeceğim. Sizden her zaman destek gördüğümü ve bana eşlik ettiğinizi unutmayacağım kesinlikle."

Dört arkadaş birbirlerini kucaklarlarken gözleri yaşardı.

Sonra birbirlerini bir daha görüp göremeyeceklerini bile bilemeden ayrıldılar.

D'Artagnan Porthos'la birlikte Tiquetonne Sokağına döndü. Arkadaşı hâlâ öldürdüğü adamın kim olduğunu çıkarmaya çalışıyordu. Chevrette Hanı'nın önüne vardıklarında Baron'un atlarının hazır olduğunu, Mousqueton'un da ata bindiğini gördüler.

"Bakın d'Artagnan" dedi Porthos, "siz de silahlara elveda deyip benimle birlikte Pierrefonds'a, Bracieux'ye ya da Vallon'a gelsenize... Arkadaşlarımızdan söz ederek burada birlikte yaşlanır, günlerimizi geçirip gideriz."

"Hayır" dedi Gaskonyalı. "Tanrı belasını versin, ordu sefere çıkıyor ve ben de katılmak istiyorum bu sefere. Bir şeyler kazanabileceğimi umuyorum bu savaştan."

"Ne olmak istiyorsunuz siz?"

"Fransa mareşali tabii ki."

"Ciddi mi?" diye sordu Gaskonyalı arkadaşının şakalarını bir türlü anlayamayan Porthos hayretle.

"Asıl siz benimle gelin Porthos" dedi Gaskonyalı. "Dük yaparım sizi."

"Olmaz" diye karşılık verdi Porthos. "Mouston dövüşmek istemiyor artık. Ayrıca bizim orada benim için büyük bir karşılama töreni düzenlendi. Bütün komşular kıskançlıklarından ölecekler."

"Bakın, buna diyecek bir şeyim yok!" dedi yeni Baron'un kibrini çok iyi bilen Gaskonyalı.

"Görüşmek üzere sevgili komutan" dedi Porthos. "Beni ne zaman görmek isterseniz, Baronluğumun kapıları açıktır size, biliyorsunuz."

"Evet" dedi Gaskonyalı. "Seferden sonra ziyarete geleceğim sizi."

"Baron Hazretleri'nin atları hazır" dedi Mousqueton.

İki arkadaş el sıkıştıktan sonra ayrıldılar. Gaskonyalı eşikte durup Porthos'un gidişini izledi hüzünlü bakışlarla.

Ancak Porthos yirmi adım kadar ya gitmiş ya gitmemişti ki birden alnına vurdu eliyle ve geri döndü.

"Hatırladım" dedi.

"Neyi hatırladınız?" diye sordu Gaskonyalı.

"Öldürdüğüm dilencinin kim olduğunu."

"Öyle mi? Kim?"

"Bonacieux denen alçak."

Kafasına takılan sorunu çözdüğünden rahatlayan Porthos, dönüp halinden memnun bir halde Mousqueton'a yetişti. İkisi birlikte sokağın köşesinde gözden kayboldular.

Gaskonyalı bir süre hareketsiz ve düşünceler içinde kalakaldı öyle. Sonra arkasını dönünce, kendisinin kazandığı büyük onurlar karşısında biraz endişe duyan güzel Madeleine'i eşikte, ayakta beklerken gördü.

"Madeleine" dedi d'Artagnan, "bana birinci kattaki daireyi verin. Artık silahşörlerin komutanı olduğum için iyi bir görüntü vermem gerekiyor. Ama beşinci kattaki odam da kalsın: Ne olacağı bilinmez."

Birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için...

Üç Silahşörler'in devam kitabı olarak yayımlanan *Yirmi Yıl Sonra*, 1648-1649 yıllarında Fransa'da yaşanan ayaklanmalar etrafında gelişen olayları ele almaktadır. İç savaş, Fransa'da XIV. Louis'nin tahtını sallarken, İngiltere'de de Kral I. Charles, Cromwell'in tehdidi altındadır.

Silahşörlerin Milady ve Kardinal Richelieu'ye karşı kazandıkları zaferin üzerinden tam yirmi yıl geçmiştir. Bu dört arkadaş politik görüşleri bakımından birbirinden ayrılmıştır: Athos ve Aramis Prens'in yanında dururken; D'Artagnan da Porthos'u Richelieu'nun halefi Mazarin'i desteklemeye ikna etmiştir. Birlikte kılıç sallayan silahşörler, şimdi birbirlerine kılıç çekme tehlikesiyle karşı karşıyaydılar. Milayd'nin intikamını almak üzere ortaya çıkan kişiyse işleri iyice zora sokacaktır.

Bu unutulmaz eser, Alexandre Dumas'nın ölümsüz kahramanlarına bir kez daha can veriyor. Dört nala koşan atların toynak sesleri, parıldayan kılıçlar, siyasi entrikalar ile tozun dumana karıştığı bu macerayı soluksuz okuyacaksınız.

ALFA
alfakitap
alfakitap
alfakitap
www.alfakitap.com
9 786051 715919
KLASİK